

NÜXÍRAXÜXÜ I

TUPANAARÜ ORE

(Seleções)

Seleções do
Antigo Testamento
das Sagradas Escrituras
no idioma
ticuna

Liga Bíblica

A Palavra de Deus nos mãos do povo

Seleções do
Antigo Testamento
das Sagradas Escrituras
no idioma
ticuna

Primera edição, 2007
Segunda edição, 2009

© Wycliffe Bible Translators

Concede-se autorização para copiar, distribuir e comunicar ao público este texto, com as seguintes restrições:

- Atribuição. Deve-se reconhecer e dar crédito à Wycliffe Bible Translators (mas não de uma forma que possa sugerir a colaboração dela ou seu apoio na aplicação da obra).
- Comercialização. Não se pode utilizar esta obra para fins comerciais.
- Obras derivadas. Não se pode alterar ou transformar este texto, nem gerar obras derivadas dele.

PRÓLOGO

Estas seleções do Antigo Testamento das Sagradas Escrituras são publicadas com o objetivo de colocá-las à disposição dos falantes do idioma ticuna que residem na selva à beira do rio Amazonas e seus afluentes.

ÍNDICE

Gênesis	7
Êxodo	74
Levítico	118
Números	125
Deuteronômio	146
Josué	155
Juízes	176
Rute	192
1 Samuel	199
2 Samuel	236
1 Reis	250
2 Reis	284
1 Crônicas	312
2 Crônicas	326
Esdras	334
Neemias	347
Ester	356
Jó	368
Salmos	385
Provérbios	512
Eclesiastés	522
Cântico dos Cânticos	528
Isaías	530
Jeremias	546
Lamentações de Jeremias	568
Ezequiel	571
Daniel	583
Oséias	604
Joel	611
Amós	615

Obadias	620
Jonas	622
Miquéias	626
Naum	631
Habacuque	633
Sofonias	636
Ageu	639
Zacarias	642
Malaquias	648

GÊNESIS

(Naanearü ügüchiga)

Guxüma ga yema Tupana
ngoxéexüchiga

1 ¹⁻²Noxriarü ügügu rü Tupana nanaxü i guxüma i dauxüwa ngéexmaxü rü nhaa naane. Notürü nhaa naane ga noxri rü taxúta aixcuma mea inanu rü dexátüüwa nayexma rü naxéanemare. Rü nüma ga Tupanaäxë rü naétügu nachüxü. ³Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü: —_|Nangexmäx i ngóonexü! —nhanagürü. Rü ningóone. ⁴Rü Tupana rü yema ngóonexümaxä nataäxë rü yemacax nüxrüwama nanayexmaxëxë ga yema ngóonexü nüxna ga yema éanexü. ⁵Rü yema ngóonexü rü ngunexügu nanaxüéga rü ga éanexü rü chütaxügu. Rü yemaacü ningu ga nüxíraxüxü ga ngunexü. ⁶Rü yemawena rü nhanagürü ga Tupana: —Name nixi i ngéma dexá i cherena ixixü rü nachüxnagü nax tama ngéma dexá i nhaxtüwa ngéexmaxüna yaxüxüçax rü ngémaäcü nax naxächicaanexüçax i norü ngäxüwa —nhanagürü. Rü yemaacü nixi. ⁷Rü yemaacü Tupana nanaxüchicaane ga yexguma yaxügachixéëäxgu ga yema

cherena nüxna ga yema dexá ga nhaa naanewa yexmaxü. Rü dauxüwa nayexma ga caixanexü rü natüüwa ga dexá. ⁸Rü Tupana rü naanetüwemaxä nanaxu ga yema dauxüwa yexmaxü. Rü yemaacü ningu ga norü taxre ga ngunexü. ⁹Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü: —_|Nhaa dexá i waixümüétüwa ngéexmaxü rü wüxiwa naxü nax ngémaäcü nangóxüçax i paanexü! —nhanagürü. Rü yemaacü nixi. ¹⁰Rü yema paanexü rü waixümügu nanaxüéga ga Tupana. Rü yema dexá ga wüxiwa üxüchiüxü rü mármaxä nanaxu. Rü Tupana nüxü nadau ga nax namexü ga guxüma ga yema. ¹¹Rü nhanagürü: —_|Naxügi i waixümüwa i naguxüraüxü i nanetügi rü natüanegü i áxchiréxü rü naigü i oöoxü! —nhanagürü. Rü yemaacü nixi ga nangóxü. ¹²Rü yexguma yema waixümüwa narüxügi ga naguxüraüxü ga nanetügi rü natüanegü ga áxchiréxü rü naigü ga mexü nax nangóxü i norü o. Rü Tupana nüxü nadau ga nax namexü ga guxüma ga yema nangoxéexü. ¹³Rü yemaacü ningu ga norü tamaepüx ga ngunexü. ¹⁴⁻¹⁵Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü: —_|Nangexmäx i omügi i

dauxūwa nax naanexū
 nangóonexēēxūcax rü nax
 nangemaxūcax i ngunexū rü chütaxū, rü
 ngēmaäcü nüxū icuáxūcax i wüxichigü i
 ngunexū rü taunecü rü mucü!
 —nhanagürü. Rü yemaacü nixī. ¹⁶Rü
 yemaacü nanaxü ga yema taxre ga
 ngóonexēēruxū ga üäxcü rü tauemacü,
 rü ngēma rüötamaexū nax ngunecü
 inabáxíxūcax rü ngēma rüxíramaexū
 nax chütacü inabáxíxūcax. Rü nanaxü ta
 ga woramacurigü. ¹⁷⁻¹⁸Rü dauxūwa
 nanayexmagüxéxē nax nhaa naanegu
 nabáixgüxūcax i ngunecü rü chütacü.
 Rü yemaacü yema ēanexūna
 nayaxügachixéxē ga ngóonexū. Rü
 Tupana nüxū nadau ga nax namexū ga
 guxūma ga yema. ¹⁹Rü yemaacü ningü
 ga norü ägümücü ga ngunexū. ²⁰Rü
 nhuxuchi Tupana rü nhanagürü:
 —¡Dexáwa nangó rü yamu i
 naguxüraüxū i choxnigü rü
 naguxüraüxū i t̄axacü i to i dexáwa
 maxëxü! ¡Rü ngëgxumarüxū ta nangó i
 naguxüraüxū i werigü i nhaa
 naaneétugu ixüütüxū! —nhanagürü. Rü
 yemaacü nixī. ²¹Rü yexgumarüxū ta
 Tupana nanaxü ga naexügü i taxüchixü
 i márwa maxëxü. Rü nanaxü ta ga
 naguxüraüxū ga choxnigü i dexáwa
 maxëxü, rü naguxüraüxū ga werigü i
 äpexätüxü. Rü Tupana nüxū nadau ga
 nax namexū ga guxūma ga yema
 naxüxū. ²²Rü mexü ga ore namaxä
 naxuegu ga yema naxüxū, rü
 nhanagürü: —¡Pexäxacügü rü pimu rü
 penapagüxéxē i taxtügü rü már! ¡Rü
 pema i werigü, rü penapaxëxē i nhaa
 naane! —nhanagürü. ²³Rü yemaacü
 ningü ga norü wüximëxpüx ga ngunexū.

²⁴Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü:
 —¡Nangexmäx i naanewa i
 naguxüraüxū i naexügü i naxüna
 ixígüxū, rü naexügü i naixnecüwa
 maxëxü, rü naexügü i waixümüanegu
 nügü itígüxū! —nhanagürü. Rü
 yemaacü nixī. ²⁵Rü yemaacü Tupana
 nanaxü ga naguxüraüxū ga naexügü ga
 naixnecüciäx ga idütraexü, rü naexügü i
 naxünagü ixígüxū, rü naexügü i
 waixümüanegu nügü itígüxū. Rü nüxū
 nadau ga nax namexū ga guxūma ga
 yema. ²⁶Rü yexguma ga Tupana rü
 nügumaxä nhanagürü: —¡Ngíxä
 yigüraxüäcü tanaxü ya yatü! Rü nüma
 rü taxrüxü tá naäxëxü nacuqx nax
 namaxä inacuáxíxūcax i guxūma i ngēma
 dexáwa maxëxü, rü ngēma werigü, rü
 ngēma naxünagü, rü ngēma naexügü i
 naixnecüwa maxëxü —nhanagürü. ²⁷Rü
 yemaacü Tupana rü nügüraxüäcü
 nanaxü ga duü, yatüxü rü ngexü. ²⁸Rü
 yexguma ga Tupana rü mexü ga ore
 namaxä naxuegu rü nhanagürü nüxü:
 —¡Pixäxacügü rü pimu! ¡Rü penapaxëxē
 i nhaa naane, rü namaxä ipecuá i
 choxnigü, rü werigü, rü guxūma i
 naexügü rü ngēma nhaxtüanegu ixüxü!
 —nhanagürü. ²⁹Rü yemawena rü
 nhanagürü ta nüxü: —Düçax, marü
 pexna chanaxä i guxūma i nanetü i
 äxchiréxü rü guxūma i naigü i
 ixäärioxoöxü. Rü guxūma i ngēma rü
 perü ngöxruxü tá nixī. ³⁰Notürü
 guxūma i ngēma naexügü i
 naixnecüciäx rü naxünagü rü ngēma
 nhaxtüanegu nügü itígüxü rü ngēma
 werigü, rü maxë rü nanetü nüxna chaxä
 nax ngémamaxä naxåwemügüxíxü
 —nhanagürü. Rü yemaacü nixī. ³¹Rü

Tupana nüxű nadau nax namexechixű ga guxűma ga yema naxüxű. Rü yemaacü ningu ga norü 6 ga ngunexű.

2 ¹Rü yemaacü ningu i ngëma dauxűwa ngëxmagüxű rü nhaa naane rü guxűma i nawa ngëxmagüxű. ²Rü yexguma norü 7 ga ngunexűwa nanguxgu rü Tupana rü marü nayanguxéxé ga guxűma ga yema naxüxű. Rü inarüngü. ³Rü yexguma ga Tupana rü mexű namaxă naxuegu ga yema 7 ga ngunexű. Rü nüxű nixu nax noxrü yixixű ga yema ngunexű yerü nagu inartüngü nawa ga guxűma ga yema puracü ga naxüxű. ⁴Rü yemaacü nixi ga naxüxű i ngëma dauxűwa ngëxmagüxű rü nhaa naane rü guxűma i nawa ngëxmagüxű.

Naane ga Edéűwa nayexma ga yatü

⁵Rü yexguma Cori ya Tupana noxri naxüxgu i ngëma dauxűwa ngëxmagüxű rü nhaa naane, rü nataxuma ga nanetügü rü taüta narüxüga ga natüianegü yerü Tupana rü taüta naaneétügu nanapuxéxé. Rü nataxuma ga duüxű ga nüxna dauxű ga nanetügü. ⁶Notürü ga yema naane rü nanaxaiyaächi nax guxűwama yawaianexüçax. ⁷Rü yexguma Cori ya Tupana naxüxgu ga guma yatü, rü waixümütexewa nanaxü. Rü naraügu nacue rü yemaacü maxű nüxna naxă. Rü yexguma namaxüäx ga yatü. ⁸Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü inanatö ga wüxi ga mexechixű ga naane ga Edéűwa ga üäxcü írügoxüwaama yexmaxü. Rü yemagu nanamu ga guma yatü ga núma naxüäcü. ⁹Rü yemawa nanaxügiüxéxé ga naguxüraüxű ga

mexechixű ga nanetügü ga chixégaarü oöoxű. Rü yema naanearü ngäxügu nanatö ga yema nanetü ga maxű nawa yexmaxü. Rü inanatö ta ga yema nanetü ga nawa nüxű icuáxű i mexű rü chixexű. ¹⁰Rü yema naane ga Edéűgu aëgaxüwa ne nada ga wüxi ga natü ga yawaimüanexéexű ga yema naane. Rü yéma Edéűwa nixi ga inaxügüxű ga yema natü nax naxägümüçüchacüxű. ¹¹Rü yema wüxi ga nachacüxű rü Pisöögu naxäéga, rü yema nachacüxű nixi ga yawaimüanexéexű ga Awíraane ga úiru nawa yexmaxü. ¹²Rü yema úiru ga yema naanewa yexmaxü rü namexechi. Rü ngëxgumarüxű ta i ngëma naanewa rü nayima ya yima nai ya pumára nagüwa ixüxüne. Rü nayima ta ya nuta ya ngaxääruxű ya ónichegu aëgacü. ¹³Rü yema to ga nachacüxű rü Yiöügu naxäéga, rü yema natü rü Cúcheareü naanegu nipogüchigü. ¹⁴Rü yema norü tamaepüx ga nachacüxű rü Tígrigu naxäéga, rü Achíriaanearü naanewaama nada i üäxcü ne üxüwa. Rü yema norü ägümüçü ga nachacüxű rü Eufrátegu naxäéga. ¹⁵Rü yexguma Cori ya Tupana yema naane ga Edéűwa nayexmaxéegü ga guma yatü, rü nanamu nax mea nüxna nadaüxüçax ga guxűma ga yema naanewa yexmaxü. ¹⁶Rü núma ga Cori ya Tupana rü nanaxucüx rü nhaganürü nüxű:
—Marü name i cunangöx i guxűma i nhaa naanewa ngëxmaxü i nanetügüarü o. ¹⁷Notürü ngëma nanetü i cuax i mexű rü cuax i chixexű nawa ngëxmaxü, rü taxütáma cunangöx i norü o. Erü ngëxguma tá cunangögxux rü cumaxă nüxű chixu rü tá cuyu —nhaganürü.

¹⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Tama name nax nüxica nangexmaxü ya yatü. Rü ngēmacax tá chanaxü i wüxi i namücü nax norü ngüxéeruxü i nüxü mexü yixixüçax.

¹⁹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü waixümütexewa nanaxü ga naguxüraüxü ga naexügü rü werigü. Rü guma yatüxüawa nanagagü nax nüma yaxüégaäxüçax. Rü nüma ga guma yatü rü nayaxüéga ga guxüma ga yema naexügü ga naxünagü ixígüxü rü yema naexügü ga idüraexü rü guxüma ga werigü. Rü yema naéga ga namaxä yaxüégaxü rü ngēmatama nixi i naéga i nhuxmax namaxä nüxü icuáxü.

²⁰Rü yemaacü nüma ga yatü rü nayaxüéga ga guxüma ga yema naexügü ga naxüna ixígüxü, rü guxüma ga yema naexügü ga naixnecüçüäx, rü guxüma ga yema werigü. Notürü yematanüwa rü nataxuma ga namücü ga guma yatü ga nüxü mexü nax norü ngüxéeruxü yixixü.

²¹Rü yemacax ga Tupana rü poraäcü nanopexëx ga gumá yatü. Rü yexguma napeyane rü nanayaxu ga wüxi ga naga, rü wenaxaru nayaxëxëx ga namachi.

²²Rü guma nagawa rü Cori ya Tupana rü ngixü naxü ga wüxi ga nge. Rü nhuxuchi guma yatüxüawa ngixü naga.

²³Rü yexguma ngixü nadaxgux ga guma yatü, rü nhanagürü: —Nhaa nge rü chauxchinaxätama rü chamachitama ngixcax iyixü. Rü ngēmacax ngexügu tá ixäéga erü chawa nixi i ngixü yaxixichixëxü —nhanagürü.

²⁴Rü ngēmacax ya yatü, rü tá nanatüna rü naéna nixügachi nax naxmaxmaxä wüxiwa namaxëxüçax, rü nhama wüxitama i duüxürüxü yixigüxüçax i

ngēma taxre.

²⁵Rü nüma ga guma yatü rü ngima ga naxmax rü nangexchirugü. Notürü ga yema taxre rü tama naxänee ga woo nax nangexchirugü.

Adáu rü Éwa rü tama Tupanaga naxinüe

3 ¹Rü natanüwa ga guxüma ga yema naexügü ga idüraexü ga Cori ya Tupana üxü, rü yema áxtape nixi ga guxüarü yexera womüxéexü cuáxü. Rü yema nixi ga ngixna caxü ga yema nge, rü nhanagürü ngixü: —¿Exna aixcuma yixixü i Tupana pemaxä nüxü ixuxü nax tama penangöoxüçax i norü o i ngēma nanetü i nhaa naanewa ngexmagüxü?

—nhanagürü.

²Rü ngima ga yema nge rü inangäxü rü ngigürü:

—Ngemáacüx tanangöx i ngexüüxümare i nanetüarü o i nhaa naanewa rüxügüxü.

³Notürü ngēma nanetü i nhaa naanearü ngäxüwa rüxüxüarü oxicatama nixi i Tupana toxna chuxuxü nax tanangöoxüçax, rü bai i nüxü tingögümarexü. Erü ngēguma ngēmaäcü tanaxlüxgu rü tá tayue, nhanagürü toxü —ngigürü nüxü.

⁴Notürü ga yema ga áxtape rü ngixü nangäxü rü nhanagürü ngixü:

—Tama aixcuma nixi i ngēma. Rü taxütáma peyue.

⁵Erü Tupana rü meama nüxü nacuax ega penangögxug i ngēma nanetüarü o rü tá nüxü pecuax i tjaxacü nixi i mexü, rü tjaxacü nixi i chixexü, rü Tupanarüxü tátama pexigü —nhanagürü ngixü.

⁶Rü yexguma ga yema nge rü nüxü idawenü ga yema nanetüarü o rü ngixü nangúchaü ga nax nangöoxü nax yemaacü cuax ngixü yexmaxüçax. Rü iyacawe ga wüxipüxü

ga norü o rü inangōx. Rü nhuxuchi ngitemaxã ingau rü nüma rü ta nanangōx. ⁷Rü yexgumatama ningoxnaxetügü rü nüxü nicuqxachitanü ga nax yangexchiruxü. Rü yemacax figuéraatü nangaicu nax yemamaxã nügü yadüxpexegüxüçax. ⁸Rü yáuanecü ga yexguma yabuuchigu ga buanecü, rü guma yatü rü yema nge rü Tupanaxü naxinüe nax yema naanegu yaxüguchigüxü. Rü nibuxmü rü naxchaxwa nanetüneçügi nicuxgü. ⁹Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü guma yatticax naca. Rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá cungexma? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga guma yatü rü nanangäxü rü nhanagürü: —Cuxü chaxinü nax nhaa naanegu quixügüxü, rü chamuü erü changexchiru. Rü ngemacax ichicux —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga Tupana rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé cumaxä nüxü tixu nax cungexchiruxü? ¿Exna cunangōx i ngema nanetüarü o i cuxna chachuxuxü nax tama cunangóxüçax? —nhanagürü. ¹²Rü nüma ga guma yatü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngema nge ga choxna ngixü cumucü chamücxü rü chamaxä ingau i ngema nanetüarü o i toxna cuchuxuxü rü chama rü chanangōx —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ngixna naca ga yema nge rü nhanagürü ngixü: —¿Tüxcüü ngema cuxü? —nhanagürü. Rü ngima rü inangäxü rü ngigürügi: —Ngema äxtape choxü nawomüxexä rü ngemacax chanangōx —ngigürügi. ¹⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü ga yema äxtape: —Nhaa cuxüxügagu rü natanüwa i guxüma i naexügi rü tá

cuchixe. Rü nhuxmax rü cuxtanecamaxä tá iquixü rü äxtexeanexümaxä tá cuväwemü nhuxmatata cuyux. ¹⁵Rü nhuxmax rü pemaxä chanaxuegu nax cuma rü ngema nge rü pegümaxä perüxuanügüxü. Rü ngexgumarüxü tá ta i cuxacügi rü ngixacügi nügümaxä narüxuanügi. Rü yimá ngine rü tá cuxü nipümüeru rü cuma rü tá cunangóxchinécutü —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga Tupana rü yema ngexü nhanagürü: —Tá chanayexeraguxexë nax cuxü nangúxü i ngexguma cuxäxacügux. Rü cuxü nangúacü tá cuxíraxacü. Notürü taxüitäma nüxü curüxo nax cute cuxü ngúchaüxü. Rü nüma rü tá cumaxä inacuqx —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga Tupana rü Adáüxü nhanagürü: —Ngema ngiga nax cuxinüxü i ngema cuxmax rü ngema nax cunangóxü i ngema orix i cuxna chachuxuxü nax tama cunangóxüçax, rü ngemacax i nhuxmax rü cugagu tá chixexüwa nangexma i nhaa naane. Rü poraäcü tá cupuracü nax naxüxüçax i cunetü nhuxmatata cuyux. ¹⁸Rü nhaa naane rü tá tuxugü rü natüanegümaxämare narüxü. Rü nanetü i naixnecüçüqarü omäxämare tá cungäxü. ¹⁹Rü poraäcü tá cupuracü rü cuxaiya nax cuxü nangexmaxüçax i cuwemü nhuxmatata cuyux rü ngemaäcü wena tá waixümüçax cutáegu, yerü yemawa cuxü chaxü ga noxrix, rü waixümü quixi rü wena táxarü ngemaxü quixi —nhanagürü ga Tupana. ²⁰Rü guma yatü rü Éwagu ngixü naxüéga ga yema naxmax. Yerü ngima iyixi ga naé yixü ga guxüma i duüxügi. ²¹Rü nüma ga Cori ya Tupana

rü naexűchaxmüümaxã nayaxüxchiru
nax yemamaxã yaxăxchiruxűcax ga
guma yatü rü yema nge. ²²Rü nhuxuchi
ga Tupana rü nügumaxã nhanagürü:
—Nhuxma ya daa yatü rü taxrűütama
nixi nax nüxü nacuáxü i mexü rü
chixexü. Rü ngëmacax ngíxä
tayamugachi nax tama nüxü
nadáuxűcax i ngëma nanetüarü o i
maxeëruxü. Erü ngürüächi tá nüxü
nadáuxgu rü tá nanangox rü
guxügutáma namaxechä —nhanagürü.
²³Rü yemacax nixi ga Cori ya Tupana ga
guma yatüxü Edéüwa ínataxüchixü rü
nagu namuaxü nax nawa
napuracüxűcax ga waixümü ga noxri
nawa naxüäxü. ²⁴Rü yexguma
ínataxüchiäxguwena rü Edéümaügu
nanamugü ga nhuxre ga dauxűcüäx ga
ixăxpexätüxü, rü yexma nanaxü ta ga
wüxi ga tara ga iyauxracüxü ga
guxüciwagu yawexemaächiüxü nax
nüxna nadaugüxűcax ga yema nama ga
nanetü ga maxeëruüwa nadaxü.

Caí rü Abéuchiga

4 ¹Rü yexguma ga guma yatü rü
naxmax ga Éwamaxã namaxü. Rü
ixăxacü namaxã ga ngíne ga Caí. Rü
ngigürügi: —Marü choxü nangexma ya
chaune ya Cori ya Tupana choxna
namucü —ngigürügi. ²Rü
yexgumawena rü wena ixăxacü namaxã
ga Abéu ga Cañenex. Rü guma Abéu rü
carnéruarü yaexëewa napuracü rü Caí
rü naanewa napuracü. ³Rü yexguma
marü nhuxre ga taunecü ngupetüxgu rü
wüxi ga ngunexügu rü Caí rü
Tupanacax nayagu ga norü ãmare ga
nanetüarü o. Rü yemamaxã Tupanaxü

nicuaxüxü. ⁴Rü yexgumarüxü ta ga
Abéu rü Tupanana nayaxã ga
nuxíraxüxü ga norü carnéruxacü ga
rümemaexü rü yemamaxã Tupanaxü
nayarücuaxüxü. Rü nüma ga Cori ya
Tupana rü Abéumaxã rü norü
ãmaremaxã nataäxë. ⁵Notürü ga Tupana
rü tama Caímaxã rü woo norü
ãmaremaxã nataäxë. Rü yemacax ga Caí
rü poraäcüxüchima nanu rü
nanuchametü. ⁶Rü yexguma ga Cori ya
Tupana rü nhanagürü nüxü: —¿Tüxcüü
cunu rü cunuchametü? ⁷Rü ngëxguma
chi aixcuma mexü cuxüxgu rü chi
cutaäxëchametü. Notürü ngëma nax
tama mexü cuxüxü, rü ngëma chixexü
rü ínamemare nax cuxü naporamaexü.
Notürü ega cuma rü tama naga
cuxíngü rü tá nüxü curüyexera i
ngëma chixexü —nhanagürü. ⁸Rü wüxi
ga ngunexügu rü Caí rü naenexë ga
Abéuna naxu nax naanegu
naxíaneäxűcax. Rü yexguma marü
naanewa nayexmagügu, rü Caí rü
naenexë ga Abéuna nayuxu rü nayamax.
⁹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü
Caína naca rü nhanagürü: —¿Ngécü
nixi ya cuenexë ya Abéu? —nhanagürü.
Rü Caí nanangäxü rü nhanagürü:
—Tama nüxü chacuax nax ngextá
nangexmaxü. ¿Exna cuma nagu
curtüxíngü rü chaueneearü daruxü
chixí? —nhanagürü. ¹⁰Notürü ga Cori
ya Tupana rü nhanagürü nüxü:
—¿Tüxcüü cueneexü quimax? Erü yimá
nagü ya waixümügu bacü rü nhama
númatama ya cuenexë choxna
cagüxüüütama nixi i choxna nacagüxü
nax cuxü ínaxuaxüxü nax cuxü
chapoxcuxücax. ¹¹Rü ngëmacax i

nhuxmax rü marü cuchixexűgu rü tá ícutaxüchi nawa i nhaa nachica i cueneegü nagu cubaxeexü. ¹²Rü woo tá naanewa cupuracü, notürü taxuxütáma i nanetü cuxű nixo. Rü tá nhaa naanegu cunaxüpétuanemare rü tagutáma curüngü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Caí rü Cori ya Tupanaxü nangaxü rü nhanagürü: —Nataxüchi i nhaa poxcu i choxna cuxaxü rü tama yaxna namaxä chaxinü. ¹⁴Nhuxma rü marü choxü ícutaxüchi nawa i nhaa nachica rü ngëmacax tá curü yáxüguxüchima chanaxüpétuanemare, rü tagutáma icharüngü. Rü ngëmaacü ngexürüüxümare i choxü iyangauxü rü tá choxü nimax —nhanagürü. ¹⁵Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangaxü rü nhanagürü: —Ngëguma chi texé cuxü imaxgu rü 7 expüxcüna tá curü yexera tapoxcu —nhanagürü. Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Caígu nanaxü ga wüxi ga cuaxruxü nax tama tayamáxüçax ga guxema nüxü iyangauxe. ¹⁶Rü nixü ga Caí nawa ga yema nachica ga Tupana nawa namaxä idexaxü. Rü Edéüwa inaxüächi rü üäxcüne üxüwaama naxü ga Noyianewa. Rü yexma naxächiü.

.....

Norü tamaepüx ga nane ga Adáu rü Éwa

²⁵Rü nüma ga Adáu rü wenaxaru naxmaxmaxä namaxü rü ngima rü wenaxaru ixäcacü. Rü guma nane rü Chétigu nanaxüega rü ngigürügü: —Tupana choxna nanamu ya nai ya chaune nachicüxi ga Abéu ga Caí yamácü —ngigürügü. ²⁶Rü yexguma

nayaxgu ga Chéti rü naxäne rü Enóquigu nanaxüega ga guma nane. Rü yexgumacürüwa inanaxügue ga duüxügi ga Cori ya Tupanaarü ngüxüecax ínacagüxü.

.....

Adáútaagüchiga

5 ³Rü nüma ga Adáu rü nüxü nayexma ga 130 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Chéti ga nanaraüixüchicü. ⁴Rü yemawena ga Adáu rü 800 ga taunecü namaxü. Rü nüxü nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü. ⁵Rü yemaacü 930 ga taunecüwa nangu nax namaxüxü. Rü yexgumaepüx ga taunecüga nayu. ⁶Rü Chéti rü nüxü nayexma ga 105 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Enó. ⁷Rü yemawena ga Chéti rü 807 ga taunecü namaxü. Rü nüxü nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü. ⁸Rü yemaacü 912 ga taunecüwa nangu nax namaxüxü. Rü yexgumaepüx ga taunecü nüxü yexmagu nayu. ⁹Rü Enó rü nüxü nayexma ga 90 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Caináu.

.....

¹²Rü Caináu rü nüxü nayexma ga 70 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Mararée.

.....

¹⁵Rü Mararée rü nüxü nayexma ga 65 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Yeréyi.

.....

¹⁸Rü Yaréyi rü nüxü nayexma ga 162 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Enóqui.

.....

²¹Rü Enóqui rü nüxű nayexma ga 65 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Matucharéü. ²²Rü nüma ga Enóqui rü guxűguma Tupanaarü ngúchaűäcüma namaxű. Rü Matucharéü buxguwena rü 300 ga taunecü namaxű ga Enóqui. Rü nüxű nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü. ²³Rü yemaacü 365 ga taunecüwa nangu nax namaxűxű.

²⁴Rü yema nax guxűguma Tupanaarü ngúchaűäcüma namaxűxű ga Enóqui, rü wüxi ga ngunexűgu ngürümare inarütaxu yerü Tupana nayaga. ²⁵Rü Matucharéü rü nüxű nayexma ga 187 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Laméqui. ²⁶Rü yemawena ga Matucharéü rü 782 ga taunecü namaxű. Rü nüxű nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü. ²⁷Rü yemaacü 969 ga taunecüwa nangu nax namaxűxű ga Matucharéü. Rü yexgumaepüx ga taunecügu nayu. ²⁸Rü Laméqui rü nüxű nayexma ga 182 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Noé.

.....

³²Rü Noé rü yexguma nüxű nayexmagu ga 500 ga taunecü rü nüxű nayexma ga tamaepüx ga nanegü ga Chéü rü Cáü rü Yafé.

Chixexű naxügü ga duűxügü

6 ¹Rü yexguma ga duűxügü rü inanaxügü ga nax yamuxű ga guxű ga naanewa.

.....

⁵Notürü ga Cori ya Tupana rü nüxű nadau nax poraäcü chixexű naxügüxű rü chixexüguxicatama naxinüexű. ⁶Rü yemacax ga Tupana rü poraäcü nangechaű rü nüxű nangux nax

naxüäxű ga guma duű. ⁷Rü poraäcü nangechaűäcüma nhanagürü: —Tá ichayanaxoxexë i ngëma duűxügü i changoxexëxü, rü ngëgxumarüxű tá ta ichayanaxoxexë i ngëma naxünagü, rü naexügü, rü ngëma naexügü i nhaxtuanegu nügü itúgxü, rü werigü erü choxű nangux nax chanangoxexëxü —nhanagürü. ⁸Notürü ga Noé rü mexü Tupanapexewa naxü rü yemacax ga Tupana rü poraäcü Noémaxä nataäxë.

Noéweü

¹³Rü yemacax ga Tupana rü Noéxü nhanagürü: —Nhuxma rü marü tá chanaxü nax chayanaxoxexëxü i guxüma i duűxügü erü nagagu nangexma i taxü i máeta i nhaa naanewa. Rü ngëmacax tá chanaguxexë i ngëma duűxügü wüxigu namaxä i guxüma i nhama i naanewa ngëxmaxü. ¹⁴¡Rü naxü ya wüxi ya wapuru nawa ya nai ya ägüne! ¡Rü yaxüarü ucapuăx i naxmachiägüwa! ¡Rü oxwüimaxä nawa i nacuchitagü i aixepewa rü dükétüwa nax tama yachuruxüçax! ¹⁵Rü nhaa tá nixi i norü ta ya yima wapuru: rü 135 métru tá nixi i norü mäx, rü 22 métruarü ngäxű tá nixi i norü taxmachiä, rü 13 métruarü ngäxű tá nixi i norü máxchane. ¹⁶¡Rü tamaepüxgu tá cunaxünagüchixű! ¡Rü guxüciuwawa i naáxüarü ngaicamána tá cunaxü i norü īqxacügü! ¡Rü wüxicüwawa tá cunaxü i naäx! ¹⁷Erü núma tá chanamu ya taxüchicü ya mucü nax guxüwama inanguanexüçax rü nayueñüçax i guxüma i tjaxacü i maxüäxű i guxü i naanewa. Rü guxütáma nayue. ¹⁸Notürü cumaxä

ichaxuneta rü yima wapuruwa tá cuxű chamaxexé tûmamaxã ya cuxmax rü cunegü rü cuneãxgü. ¹⁹Rü ngëgxumarüxű tá ta wapurugu cuyamuű i taxrechigü i naguxûraûxű i naexügü i nhama i naanewa ngëxmagüxű, rü wüxi i yatüxű rü wüxi i ngexű nax curüxű namaxexüçax. ²⁰Rü ngëmaäcü tá wapurugu nichoõ i taxrechigü i naguxûraûxű i naexügü, rü naxünagü, rü werigü, rü ngëma naxtanecamaxã nhaxtûanegu itúgüxű nax ngëmaäcü namaxexüçax. ²¹Rü nhuxmachi nanutaquexe i naguxûraxyxű i nawemü rü namaxã nanguxű nax cuma rü guxûma i ngëma naexügü rü ngëmamaxã pexâwemüxüçax! —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Noé rü nayanguxexé ga guxûma ga yema Tupana namaxã nüxű ixuxű.

.....

Mucü ga taxüchicü

7 ⁶Rü yexguma inanguxgu ga nhaa naane namaxã ga guma mucü ga taxüchicü, rü nüma ga Noé rü nüxű nayexma ga 600 ga norü taunecü. ⁷Rü Noé rü wüxigu nanegümamaxã rü naxmaxmaxã rü naneãxgümamaxã guma wapurugu nichoõ nax tama dexá nanadaixüçax. ⁸⁻⁹Rü yexgumartüxű ta guma wapurugu nichoõ ga yema naxünagü ga imexű nax Tupanaxű namaxã yacuãxüügüxüçax rü yema naexügü ga tama yemawa mexű, rü yema werigü, rü yema naxtanecamaxã nhaxtûanegu nügü itúgüxű. Rü taxrechigü nichoõ rü wüxi ga yatüxű rü wüxi ga ngexű yema Tupana Noémaxã

nüxű ixuxûrrixű. ¹⁰Rü marü 7 ga ngunexű nawena ga guma wapurugu nax yachoõxű, rü inaxügü ga nax inanguxű ga nhaa naane. ¹¹Rü yexguma Noéaxű yanguxgu ga 600 ga taunecü rü wüxi ga tauemacü rü 17 ga ngunexű, rü yema ngunexügutama nixí ga yawáixüchiögüxű ga dexá ga märtamara rü yawâxanaxügüxű ga dexá ga dauxüguxű i naanewa. ¹²Rü 40 ga ngunexű rü 40 ga chütaxű napuecha ga nhaa naanewa. ¹³Rü marü 7 ga ngunexű naxüpa nax inanguxű ga nhaa naane rü yematama ngunexügu nixí ga Noé ga yaxüexű nagu ga guma wapuru tûmamaxã ga naxmax rü namaxã ga guma tamaepüx ga nanegü ga Chéü rü Cáü rü Yafé rü tûmamaxã ga guxema tamaepüx ga naneãxgü. ¹⁴Rü yexguma nagu yachoõgu ga guma wapuru, rü nichoõ ta ga naguxûraûxű ga naexügü ga naixnecüciãx, rü naexügü i naxüna ixígüxű, rü naguxûraûxű ga naexügü ga nhaxtûanegu nügü itúgüxű rü naguxûraûxű ga werigü. ¹⁵Rü guxûma ga yema naexügü rü wüxigu Noémaxã guma wapurugu nichoõ. Rü taxrechigü nichoõ ga yema naguxûraûxű ga naexügü rü werigü. ¹⁶Rü navwüxiraxûxű ga naexügûwa rü nichoõ ga taxrechigü rü wüxi ga yatüxű rü wüxi ga ngexű, yerü yemaacü nixí ga Tupana ga Noémaxã nüxű yaxuxű. Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanawäxta ga ïqx. ¹⁷Rü 40 ga ngunexű nixí ga napuxű. Rü narübai ga dexá rü yexguma ga guma wapuru rü inayangüächi. ¹⁸Rü yema nax yexeraäcü nabaichigüxű ga dexá rü guma wapuru rü ningünagüchigü. ¹⁹Rü poraäcü

narümäxűchi ga dexá rü yemacax ga guma maxpúnegü rü woo máchanexűchigüne rü inayi. ²⁰Rü yexguma marü yabaixűxgu ga guxünema ga maxpúnegü, rü naétü 7 ga métru nabainagü. ²¹Rü yemaacü nayue ga guxüma ga duüxügü ga nhama ga naanewa maxěxü. Rü yexgumarüxü ta nayue ga werigü, rü naixünagü, rü naexügü ga naixnecüçüäx, rü yema naxtanecamaxä nügü itúgxü. ²²Rü yemaacü nayue ga guxüma ga taxacü ga dauxchitawa yexmagüxü rü maxüâxü rü ingüâcüüxü. ²³Rü Noé rü guxüma ga guma wapuruwa yexmagüxücatama namaxë. Notürü guxüma ga yema togü ga tama wapuruwa yexmagüxü rü nayue ga duüxügü, rü naexügü, rü naixünagü, rü werigü, rü naexügü ga naxtanecamaxä nhaxtüanegu ixixü. ²⁴Rü 150 ga ngunexü rü guxüwama inangu ga naane.

Inayacuqx ga mucü rü ínixe

8 ¹Notürü ga Tupana rü tama Noéxü inayarüngüma, rü tama nüxü inayarüngüma ga guxüma ga yema naexügü ga wüxigu Noémaxä wapuruwa yexmagüxü. Rü yemacax ga Tupana rü nayabuanexëx, rü yema dexá rü inanaxügü ga nax íyaxexü. ²Rü narüwaxtaxügü ga dexá ga mártamawa yagoxűchiügüxü rü dexá ga dauxüwa iwäxnaxügüxü rü ínayachaxächi ga nax napuxü. ³⁻⁴Rü yexguma ga yema dexá rü ínixechigü. Rü 150 ga ngunexüguwena rü marü poraäcüxura ínixechigü ga dexá. Rü meama norü 7 ga tauemaciärü 17 arü ngunexügu rü guma wapuru rü maxpúne ga

Araráchiwa nayaxüx rü yexma ínixexü. ⁵Rü ínixechigü ga dexá rü 3 ga tauemacüguwena rü nangox ga maxpúnetapelegü. ⁶Rü 40 ga ngunexüguwena rü Noé nayawäxna ga wüxi ga norü iäx ga guma wapuru. ⁷Rü ínanamuxűchi ga wüxi ga ngurucu, notürü yema ngurucu rü nu ne nananhamare yerü taäta nipaane. ⁸Rü yemawena ga Noé rü wüxi ga muxtucuxü ínamuxűchi nax nüxü nacuáxűcax rü ngoxi marü yapaane. ⁹Notürü ga guxema muxtucu rü wenaxarü wapurucax tatáegu yerü taxuguma tayarüwaxéga, yerü tautama aixcuma ímixexchi ga dexá. Rü yemacax ga Noé rü türmacax ínaxuxuchimexü rü wenaxarü wapurugu tüxü nimucuchi. ¹⁰Rü to ga 7 ga ngunexü ínananguxëx, rü yemawena rü wenaxarü muxtucuxü ínamuxűchi. ¹¹Rü yexguma marü nachütachaügi rü ítangu ga guxema muxtucu. Rü türmapawexegu wüxi ga oríwachacüxü ýéma ne tange. Rü yemawa nüxü nacuax ga Noé ga marü nax yapaanechigüxü. ¹²Rü wenaxarü 7 ga ngunexü ínananguxëx rü yemawena rü wenaxarü tüxü ínamuxűchi ga guxema muxtucu. Notürü ga guxema muxtucu rü marü tama tatáegu. ¹³Rü yexguma Noéaxü nayexmagu ga 601 ga norü taunecü, rü marü nipaane. Rü 29 ga ngunexü ngupetüxguwena rü Noé ínanangegüäxü ga guma wapuru nax ýéma ínadaxuchixűcax. Rü nüxü nadau ga marü nax yapaanexü. ¹⁴Rü norü taxre ga tauemaciärü 27 arü ngunexügu rü marü aixcuma nipaane. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma ga Tupana rü Noéxü

nhanagürü: —; Ínaxüe ya yima wapuruwa tûmamaxâ ya cuxmax rü cunegü rü cuneãxgü! ¹⁷; Rü ngêgxumarüxü ta i guxüma i naexügü, rü naxünagü, rü werigü, rü ngêma naxtanecamaxâ nhaxtûanegu ixixü i cumaxâ ngêxmagüxü, rü ínamuü nax guxuwama naxixüçax rü ngêmaäcü nügü nax yamuxëexüçax rü napaxëegüaxüçax i naane! —nhanagürü.

¹⁸Rü yexguma ga Noé rü naxmax rü nanegü rü naneãxgü rü ínachoxü nawa ga guma wapuru. ¹⁹Rü yexgumarüxü ta ínachoü ga guxüma ga naxünagü, rü naexügü ga naixnecüçüäx, rü werigü, rü guxüma ga yema naxtanecamaxâ ixixü.

²⁰Rü yemawena ga Noé rü Tupanacax nanaxü ga wüxi ga ämarearü guchicaxü. Rü nayayaxu ga nhuxre ga yema naxünagü rü werigü ga mexü nax namaxâ nüxü yacuaxüüxüçax. Rü Cori ya Tupanacax nanadai rü yema ämarearü guchicawa ínanagu. ²¹Rü yexguma Cori ya Tupanaxü napaxgu ga yema naema rü nüma rü namaxâ nataäx. Rü nhanagürü: —Tagutáma wena chixexü namaxâ chaxuegu i nhaa naane nagagu i ngêma duüxügü woo yexguma noxritama chanangoxéegux i ngêma duüxügü rü chixexüguxicatama narüxñüe. Rü ngêgxumarüxü ta tagutáma wena chanadai i guxüma i naexügü i ngêma nhuxmax namaxâ chaxüxürüxü. ²²Rü nhuxmax i nhaa naane nangexmaxü rü tagutáma inarüxo nax natoegüxü i duüxügü rü yaxoxü i nanetügü. Rü tá nangexma i naianexü rü gáuanexü, rü tá nayima ya mucü rü taunecü, rü ngunexü rü chütaxü —nhanagürü.

Tupana rü Noémaxâ nanaxuegu nax tagutáma wena mucümamaxâ napoxcueäxü i duüxügü

9 ¹Rü Tupana rü nhaa mexü ga dexa Noémaxâ rü nanegümaxâ naxuegu, rü nhanagürü: —; Pimu rü penapaxëxé i nhaa naane! ²Rü guxüma i naexügü i nhama i naanewa ngêxmagüxü rü tá pexü namuüe. Rü pexmexwa chanangexmagüxëxé i guxüma i ngêma ixüütxü, rü ngêma nhaxtûgu ixixü, rü ngêma márwa maxëxü. ³Rü guxüma i naexügü i nhaa naanewa ngêxmagüxü rü nanetügü rü name nax penangôxü. Erü chama rü marü pexna chanaxuaxü i ngêma. ⁴; Notürü taxütáma penangôx i ngêma namachi i ägüixü! Erü yimá nagüwa nixi i nangexmaxü i maxü.

⁵⁻⁶Rü tá nüxna chaca i ngêma duüxü i texéxü imáxü rü ngêma naexü i wüxiexü imáxü. Rü wüxicigü i duüxü rü tá nüxna chaca naxçax i norü maxü i ngêma namüci i yamáxü. Rü ngêgxuma texé wüxi ya duëxü imaxgu, rü nüma rü tá to i duüxü nayamax erü tükü nimax ya yíxema Tupana nügüraxüäcü tükü úxe. ⁷Notürü i pemax jrü pimuxacü rü penapaxëxé i nhaa naane namaxâ i pexacigü rü petaagü!

—nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga Tupana rü Noéxü rü nanegüxü nhanagürü:

⁹⁻¹¹—Düçax, chama rü pemaxâ rü petaagümaxâ chanaxuegu, rü guxüma i ngêma werigü rü naxünagü rü naexügü i pemaxâ yima wapuruwa íchoüxümaxâ chanaxuegu rü tagutáma wena mucümamaxâ chanadai i guxüma i tjaxacü i nhaa naanewa maxëxü. Rü ngêmacax tagutáma wena nangexma ya wüxi ya

mucü ya taxüchicü ya nadaicü i guxüma i taxacü i nhama i naanewa maxëxü. Rü ngëma chorü uneta rü tagutáma naxüchicüxü. ¹²Rü nhaa tá nixí i norü cuqxrxü i ngëma chorü uneta i guxügutáma ngëxmaechaxü i pemaxä rü guxüma i naexügumaxä chaxueguxü. ¹³Rü dúcax, rü caixanexüwa tá chanangoxëxé ya yima chorü chirapa nax yimawa nüxü pecuáxüçax nax aixcuma yixíxü i ngëma pemaxä rü guxüma i nhama i naanewa maxëxümaxä chaxueguxü. ¹⁴Rü ngëxguma dauxüwa chanangoxëegu i caixanexü, rü yima chirapa rü ngëma tá nangox. ¹⁵Rü ngëxguma tá nüxna chacuqxächi ga yema pemaxä rü guxüma i naexügumaxä chaxueguxü nax tagutáma wena nangexma ya wüxi ya mucü ya taxüchicü ya pexü daicü —nhanagürü.

.....

Torre ga máchanexüchine ga Babéuwa naxügüne

1 ¹Rü yexguma ga guxüma ga duüxügü rü wüxitama ga nagawa nidexagü. ²Rü ínachoxü nawa ga yema naane ga üäxcü ne üxüwaama yexmaxü. Rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga metachinüxü ga Chináxanewa yexmaxü. Rü yexma naxächiügü. ³⁻⁴Rü wüxi ga ngunexügu rü nügumaxä nidexagü rü nhanagürügü: —¹Ngíxä tanaxü ya wüxi ya ñane rü wüxi i torre i máchanexüchixü i dauxüguxü i naanewa nguxü! Rü ngëmaäcü tá nata i tachiga rü wüxiwa tangexmagü rü taxütáma yigüna tixígachi —nhanagürügü. Rü yemacax

nutachicüxü mucüma ga tiyúru nanaxügü rü nhuxüchi ínanagu. Rü ceméütucharachicüxü rü oxwüchara nixí i norü tiyúruarü nhaxcuruxü. Rü yemaacü tiyúrumaxä nanaxügü ga yema torre ga dauxüguxü ga naanewa nguxchaxüxü. ⁵Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü ínarüxü nax íyadauäxüçax ga guma ñane rü yema torre ga duüxügü íxüguxü. ⁶Rü nügüäéwa nhanagürü: —Nhaa duüxügü rü wüxitama nangexmagü rü wüxitama i nagawa nidexagü. Rü ngëmacax nixí i naxügüäxü i nhaa puracü. Rü nhuxmax rü nataxuma i tñaxacü i tá íyachaxächigüxëexü nax nüxü naxoexüçax i ngëma. ⁷|Rü ngíxä ítarüxügü nax naguxüraüxü i nagawa yadexagüxëechigüxüçax nax tama nügüga nacuqxägxüçax i ngëma duüxügü! —nhanagürü. ⁸Rü yemaacü nixí ga Cori ya Tupana ga guxü ga naanegu nawooneäxü ga yema duüxügü. Rü yemaacü nüxü narüxoe ga nax naxügüäxü ga guma ñane. ⁹Rü guma ñane rü Babéugu naxäéga yerü yema nachicawa nixí ga Cori ya Tupana nangoxëexü ga muxüma ga toraxüxü ga naga nax to ga nagawachigü yadexagüxü ga nhama ga naanecüäx ga duüxügü. Rü yemaacü guxü ga naanegu Tupana nanawoone.

Chéütaagüchiga

¹⁰Rü nhaagü nixí ga nataagü ga Chéü ga Noé nane. Rü taxre ga taunecü nawena ga guma mucü ga taxüchicü ga yexguma Chéü nüxü yexmagu ga 100 ga taunecü, rü nabu ga nane ga Arfacháyi. ¹¹Rü yemawena ga Chéü rü 500 ga

taunecü namaxű rü nüxű nayexma ga togü ga nanegü rü naxacüga ga ingexű.
12Rü Afacháyi rü nüxű nayexma ga 35 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Chára.

.....

14Rü Chára rü nüxű nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Ebéu.

.....

16Rü Ebéu rü nüxű nayexma ga 34 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Peréchi.

.....

18Rü Peréchi rü nüxű nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Réu.

.....

20Rü Réu rü nüxű nayexma ga 32 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Cherúchi.

.....

22Rü Cherúchi rü nüxű nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Naó.

.....

24Rü Naó rü nüxű nayexma ga 29 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Terá.

.....

26Rü Terá rü nüxű nayexma ga 70 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Abráu. Rü gumawena nabue ga nanegü ga Naó rü Aráu.

Terátagü

27Rü nhaa nixű ga nataagü ga Terá. Rü nüma ga Terá rü nüxű nayexma ga tamaepiüx ga nanegü. Rü Abráu rü Naó rü Aráu nixű. Rü nüma ga Aráu rü

Lónatü nixű. **28**Rü guma Aráu rü īane ga Ur ga Caudéuanewa yexmanegu nayu. Rü nanatüxüpa nayu nagutama ga guma īane ga nagu nabuxüne. **29**Rü Abráu rü Charaímaxã naxäxmäx rü Naó ga Míucamaxã. Rü ngîma ga Míuca rü Aráuacü ga Íscaeýax iyixű. **30**Notürü ga Chará rü taguma ixäxacü. **31**Rü Terá rü īane ga Urwa ínaxűxü ga Caudéuanewa nax Canaáanewa naxüxüçax. Rü yéma nanaga ga nane ga Abráu rü nataxa ga Ló rü naneäx ga Chará. Rü yexguma guma īane ga Aráuwa nangugüga rü yexma naxächiügü. **32**Rü guma īanegu nixű ga nayuxű ga Terá ga yexguma 205 ga taunecü nüxű yexmagu.

Tupana rü Abráuçax naca

12¹Rü wüxi ga ngunexügu ga Cori ya Tupana rü Abráuñü nhanagüri: —Ínaxűxü nawa i ngêma curü naane, rü ngêma nawogü i cutanüxügü! ¡Rü ngêma natax ya cunatüpata nax ngêma naane i chama tá cuxű chawéxüwa cuxüxüçax! ²Erü tá nüxű charüngüxexé i cutaagü nax yamuxüçax rü wüxi i taxü i nachixüane nawa ngóxüçax. Rü tá mexü cumaxã chaxuegu rü tá cuxű chatachigaxexé. Rü cugagu tá mexü nayauxgü i togü. ³Rü mexü namaxã tá chaxuegu i ngêma duüxügü i mexü cumaxã uegugüxü. Rü chixexü tá namaxã chaxuegu i ngêma duüxügü i chixexü cumaxã uegugüxü. Rü cugagu tá nixű i mexü namaxã chaxuegxü i guxüma i duüxügü i nhama i naanewa ngêxmagüxü —nhanagüri. ⁴Rü yemaacü ga nüma ga Abráu rü ínaxűxü ga Aráuwa, yema Cori ya Tupana namaxã nüxű ixuxüäcüma.

Rü nüma rü nüxű nayexma ga 75 ga taunecü ga yexguma yema naanewa ínaxűxűgu nax Canaáanewa naxűxűcax. ⁵⁻⁶Rü ngíxű niga ga naxmax ga Charaí, rü namágü ga Ló rü ta niga. Rü nayagagü ta ga norú duűxűgü ga Aráuwa nüxű yangauxű. Rü yexgumarüxű ta nayana ga guxűma ga norú yemaxűgü. Rü yexguma Canaáanewa nanguxgu ga Abráu, rü naxüpetü nhuxmata Chiquéü ga ñanewa nangu. Rü yema carabáyuncü ga uxtüxű ga Morégu aégañgü naxuchiü. Rü yexguma rü yema naanegu naxachiügü ga Canaátanüxűgü. ⁷Rü yema nachicawa rü Cori ya Tupana rü Abráucax nangox. Rü nhanagürü nüxű: —Nhaa naane tá nixí i cutaagüna chaxâxű —nhanagürü. Rü yexguma ga Abráu rü yexma Tupanaébagu nanaxü ga wüxi ga ámarearü guchicaxű yerü yéma naxcac nangox. ⁸Rü yemawena rü nhuxuchi yema ínamáxpüxanexűwaama naxű ga Betéuarü ñanearü léstewaama, rü yexma naxachiü. Rü yema nachica rü ñane ga Betéu rü ñane ga Áiarü ngâxüwa nayexma. Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ámarearü guchica rü yéma nayumükë rü Tupanaaarü ngûxéecax ínaca. ⁹Rü inaxűächi ga Neguébianewa rü inape ga ínachütaxűwa rü yemaacü íníxű nhuxmata Neguébianewa nangu.

Eyítuanewa nayexma ga Abráu

¹⁰Rü yexgumaüçüxű rü nangebüane ga guxű ga yema naanewa. Rü yemacax ga Abráu rü Eyítuanewa naxű nax yexma yaxachiüxűcax. Yerü ga noxri ínayexmaxűwa rü poraäcü taiya nüxű nangux. ¹¹Rü yexguma marü

Eyítuanewa nanguxchaügu ga Abráu rü naxmax ga Charaíxű nhanagürü: —Dúcax, chama rü meama nüxű chacuqx rü wüxi i nge i mechanetüxüchicü quixí. ¹²Rü ngéxguma ngéma Eyítuanecüäx cuxű daugüga rü nhanagürügü tá: “Nhaa nge rü daa yatumax iyixí”, nhanagürügü tá. Rü ngéxguma rü tá choxű nimaxgü rü naxmaxü tá cuxű nigagü. ¹³Rü nhuxmax nax mexű choxű ngupetüxűcax rü tama cugagu choxű yamaxgüxűcax jru namaxã nüxű ixu nax chaueyax nax quixíxű! —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma Eyítuanewa nanguxgu ga Abráu, rü ga yémacüäxgü rü Charaíxű nadaugü ga nax namechametüxüchixű. ¹⁵Rü yexgumarüxű ta ga yema nachixűanearü äëxgacüarü ngûxéeruügü rü ngíxű nadaugü. Rü norú äëxgacü ga Faraóümaxã ngíxű nayarüxugü ga nax namechametüxüchixű ga yema nge. Rü nhuxuchi naxütawá ngíxű nagagü. ¹⁶Rü Charaígagu rü meama Abráu xű nayaxu ga guma äëxgacü. Rü Abráuña nanamugümare ga carnérugü, rü wocagü, rü bürugü, rü camérugü, rü puracütanüxű ga yatüxűgü rü ngexűgü. ¹⁷Notürü ga Cori ya Tupana rü Charaígagu taxű ga daaweane naxcax ínanguxéxë ga guma äëxgacü ga Faraóü rü natanüxűgü. ¹⁸Rü yemacax ga Faraóü rü Abráucax nangema rü nhanagürü nüxű: —¿Tüxcüü tama mea cugü quixu rü tama chamaxã nüxű quixu nax cuxmax yixíxű i nhaa nge? ¹⁹Rü cuma nüxű quixuxgu rü cueyax iyixí. ¿Rü taxacü chi ngupetüxű ega chaxmaxü ngíxű chixíxéexgu? Rü ngéma iyixí. ¡Rü ngíxű iga rü ínaxűxű i nua!

—nhanagürü. ²⁰Rü yexguma ga nüma ga Faraó ū rü norü duǔxügüxü namu nax Eyítuanewa ínamuxüchigüäxüçax ga Abráū wüxi gu ngimaxä ga naxmax rü guxüma ga norü yemaxügü.

Nüguna nixigachi ga Abráū rü Ló

13 ¹Rü yexguma Eyítuanewa ínaxüxügu ga Abráū naxmaxmaxä rü guxüma ga norü yemaxümaxä, rü wenaxarü Neguébianecax natáegu. Rü namágü ga Ló rü nawe narüxü. ²Rü Abráū rü poraäcü namuarü yemaxügüäxüchi ga úiru rü diérumü rü muxüma ga naxünagü. ³Rü inaxüächi ga Neguébianewa rü iyapechigüäcüma nixí nhuxmata ñane ga Betéuwa nangu. Rü wenaxarü üpaacü nagu naxächiüxü ga nachica ga Betéu rü Áiarü ngäxüwa yexmaxüwa nangu. ⁴Rü yema nixí ga yema nachica ga üpaacü ámareartü guchicaxü nagu naxüxü. Rü yéma nayumüxé rü Cori ya Tupanaarü ngüxéecax ínaca. ⁵Rü yexgumarüxü ta ga Ló rü nanepü ga Abráürüxü namuarü yemaxüäxüchi. Rü nüxü nayexma ga muxüma ga carnérugü, rü wocagü, rü norü duǔxügü ga naxütagu pegüxü. ⁶Notürü ga yema nachica ga nawa nayexmagüxü rü tama ningu ga nabü naxcax ga yema muxüma ga naxünagü. Rü yemacax ga Abráū rü Ló rü taxucürüwama wüxiwa nayexmagü, yerü ga naxüna rü nayangechica. ⁷Rü yemacax ga Abráuarü carnéruarü daruügü rü Lóarü carnéruarü daruügü rü tama nügimaxä nataäxëgü, rü nügi nadaiüxü. Rü yexgumarüxü ta yema naanegu naxächiügü ga Canaäcüäxgü rü

Ferechéutanüxügü. ⁸Rü yemacax ga Abráū rü wüxi ga ngunexügu Lómaxä nidexa rü nhanagürü: —Cuma rü chama rü yigutanüxü tixígü rü ngëmacax tama name nax yigüchi ixaiexü. Rü tama name nax taxünaarü daruügü rü nügi nax nadaiechaxü. ⁹Rü dücax, rü ngëma nixí i guxüma i nhaa naane nax cuma nüxü quidaugüxüçax rü cunayaxuxüçax i ngëma cuxü ngúchaüxü. Rü ngëmaäcü tá yigüna tixigachi. Rü ngëxguma cuma nörchiwaama cuxüxchaügu, rü chama rü tá súwaama chaxü. Notürü ngëxguma cuma súwaama cuxüxchaügu, rü chama rü tá nörchiwaama chaxü —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Ló rü natü ga Yurdáüpochinügu nidaü, rü nüxü nadau ga nax nabacaxü ga maxëgü nhama Tupana inatoxüriüxü, rü poraäcü nadexääxü ga yema naane nhuxmata guma ñanexacü ga Choáwa nangu. Rü Eyítuanerüxü nixí ga nax nameanexüchixü. (Rü yemaacü nixí ga noxri taxüta Cori ya Tupana ínaguxgu ga guma ñanegü ga Chodóma rü Gomóra.) ¹¹Rü yexguma ga Ló rü nanayaxu ga guxüma ga yema naane ga Yurdáüpochinüwa üxü. Rü yemaacü yema naane ga noxri nawa nayexmagüxüarü léstewaama naxü. Rü yemaacü nixí ga Abráū rü Ló ga nügiuna yaxígachixü. ¹²Rü nüma ga Abráū rü yexmatama Canaágü naxächiü, rü Ló rü guma ñanegü ga Yurdáüpochinüwa yexmagünegu nayaxächiü ga Chodómaarü ngaicamána. ¹³Rü guma ñanewa nixí ga guxüma ga dutüxügü ga yachixecümaxüchixü rü poraäcü chixexü naxügüxü ga Tupanapexewa. ¹⁴Rü yexguma marü yaxígachixgu ga

Ló, rü Cori ya Tupana rü Abráūmaxā nidexa rü nhanagürü: —¡Ngēma ícuchixűwatama rü mea guxűgu nadawenü i nórchigu rü súgu rü léstegu rü oéstegu! ¹⁵Rü chama rü tá cuxna chanaxã i guxüma i ngēma naane i nüxű cudauxű. Rü guxűgutáma cuxrü rü cutaagüarü tá nixí. ¹⁶Rü chama rü tá chayamuxexé i cutaagü rü nhama naxnecütexerüxű tá namuxűchi. Rü ngēmaäcü taxuéatáma tayaxugü i ngēma cutaagü. ¹⁷¡Rü inachi rü nagu rüxű i guxüma i norü mäx rü norü tatachinü i nhaa naane! Erü chama rü tá cuxna chanaxã —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga Abráū rü inaxüächi. Rü Maréarü carabáyuncigü nayaxächiü ga ñane ga Ebróñarü ngaicamána. Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ámarearü guchica nax yéma Cori ya Tupanaxü yacuqxüüxüçax.

Abráū rü Lóxű nayapu

14 ¹Rü yexguma Marégu nayaxächiügu ga Abráū, rü Áraféu rü ñane ga Chináxaru ãëxgacü nixí, rü Arióqui rü ñane ga Eráúaru ãëxgacü nixí, rü Quedoraumé rü ñane ga Eláúaru ãëxgacü nixí, rü Tidáu rü ñane ga Goíaru ãëxgacü nixí. ²Rü guxüma ga yema ãëxgacügü rü nügü nadai namaxã ga Béra ga ñane ga Chodómaaru ãëxgacü, rü Bichá ga Gomóraaru ãëxgacü, rü Chinábi ga Ayimáaru ãëxgacü, rü Chemebéx ga Cheboíñarü ãëxgacü, rü norü ãëxgacü ga ñane ga Belá ga Choágu ãégane.

.....

¹¹Rü yema rüporamaegüxű ga ãëxgacügü rü nayana ga guxüma ga Chodóma rü Gomóracüäxgüarü nabü rü

yemaxügü. Rü yemaacü íníxí. ¹²Rü guma Ló ga Abráūmágüxű rü ta nigagu wüxigu namaxã ga guxüma ga norü yemaxügü, yerü núma rü ta Chodómacüäx nixí. ¹³Notürü nayexma ga wüxi ga yatü ga inhaxü rü Abráū ga Ebréutanüxű ixíçümaxã nüxű nayarüxi ga yema ngupetüxű. Rü núma ga Abráū rü Maré ga Amuréu ixíçüarü carabáyuncigü nayaxächiü ga yexguma. Rü núma ga Maré rü Ecúenexé rü Anéxenexé nixí. Rü númagü rü Abráūétüwa naxügü. ¹⁴Rü yexguma Abráū nüxű cuäxgux ga namágü ga Lóxű nax yayauxgüxű, rü nanaxitäquqexexé i ga norü duüxügü ga naxütawa yaexü. Rü 318 ga yattügi nixí ga guxüwama. Rü yemamaxã inaxüächi nax yema ãëxgacügüwe nax nangëgüxüçax. Rü guma ñane ga Dáñgu nüxű nayangau. ¹⁵Rü yemaarü chütaxügu rü Abráū rü norü duüxügümaxã yema ãëxgacügüxű ínabayajxü. Rü nawe ningëxütanü nhuxmata Óbaarü ñane ga Damácuarü nórchiwa yexmanewa nangugü. ¹⁶Rü nüxna nanapuxű ga guxüma ga yema yanaxű. Rü yemaacü ga Abráū rü namágü ga Lóxű nayapu wüxigu namaxã ga guxüma ga norü yemaxügü. Rü yexgumarüxű ta tükü napuxű ga guxema ngexegü rü guxema toxguâx ga duëxegü.

Meuquichedéqui rü mexü Abráūmaxã naxuegu

¹⁷Rü yexguma Abráū yabuxmüxëegu ga Quedoraumé rü yema togü ga namüçügü ga ãëxgacügü, rü núma ga Abráū rü napatacax natáegu. Rü yexguma Chawéarü ngachitamüxű ga Æëxgacüarü Doxraegu ãégaxüwa nanguxgu ga Abráū

rü guma Chodómaarü ãëxgacü rü Abráúcax yéma ninha nax norü taâxémamaxã nayauxâxüçax. ¹⁸Rü Meuquichedéqui ga īane ga Charéüarü ãëxgacü ga Tupana ya guxüétüwa ngëxmaciuarü chacherdóte rü yematama namawa Abráuna nanaxã ga poü rü wíü. ¹⁹⁻²⁰Rü nhaa oremaxã mexü Abráúmaxã naxuegu rü nhanagürü: —;Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü i dauxüguxü i naanearü üruxü rü nhama i naanearü üruxü rü poraäcü mexü cuwa naxü! ¡Rü namecumaxüchi ya Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü ya curü uanügüxü cuxü rüporamaexëxcü! —nhanagürü. Rü yexguma ga Abráü rü Meuquichedéquina nanaxã ga norü dízmu natanüwa ga yema yemaxüü ga wenaxarü napuxüxü. ²¹Rü yexguma ga guma Chodómaarü ãëxgacü rü Abráúxü nhanagürü: —;Choxna namugü i ngëma chorü duüxügü, notürü ngëma ngëmaxügü rü cuxrüxü yixü! —nhanagürü. ²²⁻²³Notürü ga Abráü rü nanangäxü rü nhanagürü: —Chama rü marü Cori ya Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü i dauxüguxü i naanearü üruxü rü nhama i naanearü üruümaxã nüxü chixu rü taxuxütáma i tjaxacü choxrüxü chayaxu i ngëma cuxrü ixixü, rü bai ya wüxi ya tünüta, rü bai i wüxi i chapatucunu, nax tagutáma choxü quixuxüçax nax cugagu yixixü nax chamuarü ngëmaxüxü —nhanagürü.

.....

Tupana rü Abráúmaxã inaxuneta rü
tá poraäcü nüxü narüngüxü

15 ¹Rü yemawena rü wüxi ga chütaxügu rü Cori ya Tupana rü Abráúxü nüxü nadauxëx ga wüxi ga

exüguxü ga taguma nüxü nadauxü rü namaxã nidexa rü nhanagürü nüxü: —;Taxucaxma cumuü, Pa Abráü! Erü chama nixi i curü poxürxü. Rü ngëma ngüxëe i tá cuxna chaxäxü rü tá nataxuchi —nhanagürü. ²⁻³Notürü ga Abráü rü Cori ya Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü nüxü: —;Taxaciwa choxü name i ngëma ngüxëe i chamaxã nüxü quixuxü? Erü meama nüxü cucuax nax nataxuxüma ya chaune. Rü ngëmacax i ngëma tá chawena nayaxuxü i chorü ngëmaxügü rü yimá chorü ngüxéeruxü ya Eriegé ya Damácucüäx tá nixi —nhanagürü. ⁴Notürü nüma ga Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma tá cuwena nayaxuxü i curü ngëmaxügü rü cunexuchi tá nixi rü tama wüxi i duüxü i to i nachixüanecüäx ixixü —nhanagürü. ⁵Rü nhuxuchi ga Cori ya Tupana rü dükétüwa Abráúxü naga, rü nhanagürü nüxü: —;Düçax, mea dauxügu nadawenü rü yaxugü ya éxtagü ega cuxü natauxchaxgu nax cuyaxugüxü! Rü ngëxgumarüxü tá ta nixi nax namuxü i cutaagü —nhanagürü. ⁶Rü Abráü rü Cori ya Tupanaxü nayaxö, rü yemacax nixi ga Tupana ga namaxã naxueguäxü nax aixcumacü yixixü. ⁷Rü Tupana rü nhanagürü nüxü: —Chama nixi i Cori ya Tupana chixixü. Rü chama nixi ga cuxü íchamuxüchixü ga Urwa ga Caudéutanüxügarü īanewa nax cuxna chanaxäxüçax i nhaa naane nax guxügutáma cuxrü yixixüçax —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga Abráü rü Cori ya Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü: —;Nhuxäci tá nüxü chacuáxü nax aixcuma choxrü tá yixixü

i nhaa naane? —nhanagürü. ⁹Rü Tupana nanangäxü rü nhanagürü: —¡Nua naga i wüxi i woca rü wüxi i cábra rü wüxi i carnérü i tamaepüxarü taunecüäxchigüxü! ¡Rü nua naga ta i wüxi i muxtucu rü nhuxuchi wüxi i naxacü! —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Abráu rü yéma Tupanapexewa nanagagü ga guxüma ga yema naxünagü. Rü ngäxügu nanadategü rü nhuxuchi niügügu nanangaxgüchipanü. Notürü ga muxtucugü rü tama nanadategü.

.....

¹³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: —Cumaxä nüxü chixu rü ngëma cutaagü rü to i nachixüanewa tá namaxë. Rü ngëmacüäxgü rü tá norü puracütanüxü nayaixígüxëx. Rü ngëmaäcü tá chixri namaxä nachopetü i 400 ya taunecü. ¹⁴Notürü chama rü tá ta chanapoxcu i ngëma nachixüanecüäxgü i chixri cutaagümaxä chopetüxü. Rü ngëmawena rü tá íchananguxüxëx i cutaagü, rü tá namuarü ngëmaxüäxgü i ngëgxuma ngëma ínachoxügu.

.....

¹⁶Rü ngëgxuma 400 ya taunecüguwena rü cutaagü rü tá nhaa naanecax nowoegu. Erü nhuxmax rü taüta nawa nangu nax chanapoxcuexü i ngëma duüxügü i Amuréutanüxü i nhuxmax nhaa naanegu áchiügüxü —nhanagürü ga Tupana. ¹⁷Rü yexguma marü nachütagu rü guxüwama naxéanegux, rü ngüriüächi yéma nangox ga wüxi ga buetare ga üxüáxü ga yéma icaiqxexü. Rü nangox ta ga wüxi ga üxüema ga iyäuxraxü ga yema naxüna

ga rüdategüxüarü ngäxüümachatexewa gopetüemaxü. ¹⁸Rü yematama ga ngunexügu rü Abráumaxä inaxuneta rü nhanagürü nüxü: —Chama tá cutaagüna chanaxä i guxüma i nhaa naane i Eyítuanearü natüwa inaxügü rü nhuxmatáta ngëma natü i Eufrátewa nangu —nhanagürü.

.....

Agáche rü ngíne ga Ismaéu

16 ¹Rü Charaí rü taguma nüxü ixäcacü ga guma ngíte ga Abráu. Notürü ngíxü iyexma ga wüxi ga ngíxütaxü ga Eyítuanecüäx ga Agáchegu äégacü. ²⁻³Rü yemacax ga Charaí rü Abráüxü ngígürügi: —Dúcax, Pa Chamücx, Cori ya Tupana rü tama nanaxwaxe nax chaxäcacüxü. Rü ngëmacax cumaxä nüxü chixu nax ngímaxä cumaxüxü i ngëma chauxütaxü i Agáche. Rü bexmana ngëmawa tá choxü nangexma i chaunegü —ngígürügi. Rü Abráu rü Charaíaxü nanayaxu ga yema namaxä nüxü yaxuxü. Rü yexguma ga Charaí rü yema Eyítuanecüäx ga Agáchecax ica rü Abráuna ngíxü imu naxmäxü. Rü marü 10 ga taunecü Canaáanewa nayexmagü ga yexguma yema ngupetügu. ⁴Rü yexguma ga Abráu rü Agáchemaxä namaxü rü nüxü ixäcacü. Notürü yexguma ngígü yacuqxächigu ga nax naxäcacüxü rü ngírü chiürapexewa ngígü firüta rü tama ngírü chiüraga ixinüchaü. ⁵Rü yemacax ga Charaí rü Abráüxü ngígürügi: —Cugagu nixí i Agáche i tama chauga naxinüxü rü ngígü ínataxü. Chamatama nixí ga cuxna ngíxü chamuxü rü nhuxmax nax

naxāxacüxū rü choxū iruyexerachaū. Rü Cori ya Tupana tá nixī ya nüxū ixucū rü texégagu yixīxū nax ngēma ngupetüxū rü cugagu rüexna chaugagu —ngīgürügū. ⁶Rü yexguma ga Abráū rü ngīxū nangāxū rü nhanagürü: —Dúcax, cuxmxewa ingexma i ngēma cuxütaxū. ¡Rü cuma cunaxwāxexüācuma ngīmaxā naxū! —nhanagürü. Rü yexguma ga Charaí rü inaxtūgū ga Agáchexū nax yamaxüüxū. Rü yemachaxwa ga Agáche rü dūxwa iyaxū. ⁷Notürü wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxū i dauxüüçüäx rü ínachianexügu ngīxū nangau naxütagu ga guma burawé ga chianexū ga Chúrwa daxū ga namacüwawa yexmacü. ⁸Rü ngīxna naca rü ngīxū nhanagürü: —¿Pa Agáche i Charáxütaxüx, ngextá ne cuxū rü ngextá cuxū i nhuxmax? —nhanagürü. Rü ngīma rü inangāxū rü ngīgürügū: —Chixū ngīxna i chorü chiūra i Charaí —ngīgürügū. ⁹Rü yexguma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxū i dauxüüçüäx rü nhanagürü ngīxū: —;Curü chiūracax natáegu rü ngīga naxīnū i guxūma i taxacü i cuxū namuxüwa! —nhanagürü. ¹⁰Rü nhanagürü ta ngīxū: —Rü tá yexera chayamuxéxē i cutaagü rü ngēmaäcü dūxwa taxucürüwa texé tayaxugü. ¹¹Nhuxma rü cuxācacü rü yatüxū tá nixī. Rü Ismaéugu tá cunaxüéga, erü Cori ya Tupana rü marü nüxū nacuqx i ngēma guxchaxū i cuxū üpetüxū —nhanagürü.

.....

¹³Rü yexguma yema dauxüüçüäxmaxä yadexaxguwena rü Agáche rü ngīgumaxatama ngīgürügū: —Tupana ya choxū daucü nixī. Rü woo choxū nax

nadauxū rü nhuxmax rü ta chamaxū —ngīgürügū.

.....

¹⁵Rü yemawena rü Abráūaxū ixíráxacü ga Agáche rü Ismaéugu nanaxüéga. ¹⁶Rü Abráū nüxū nayexma ga 86 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga Ismaéu.

Tupana rü Abráūmaxā inaxuneta

17 ¹Rü yexguma Abráū 99 ga taunecü nüxū yexmagu rü Cori ya Tupana naxcax nangox rü nhanagürü nüxū: —Chama nixī ya Tupana ya guxüütuwa ngēmacü chixīxū. Rü chanaxwāxe i mea cumaxā i chapexewa. ²Chama rü tá cumaxā ichaxüga rü tá chayamuxéxē i cutaagü. Rü tá namuxüchi —nhanagürü. ³⁻⁴Rü yexguma ga Abráū rü nhaxtüanegu nanangüuchi. Rü yoxni ga Tupana rü nidexachigüama rü nhanagürü: —Nhaäcü tá nixī i cumaxā nax ichaxügaxū. Rü cuma tá nixī i norü oxi quixīxū i muxütáma i nachixüanecüäx i duüxügū. ⁵Rü marü taxütáma Abráū nixī i cuéga. Rü nhuxmacürüwa rü tá Abraáū nixī i cuéga erü muxütáma i nachixüanecüäx i duüxügütürrü oxi tá cuxū chixīxexē. ⁶Rü tá chayamuxéxē i cutaagü rü tá namuxüchi. Rü ngēma cutaagü rü muxütáma i nachixüanegü nangoxéegü. Rü ngēma cutaagütanüwa tá nangexma i äëxgacügü ixígüxū. ⁷Rü ngēma nhuxmax tá cumaxā rü cutaagümaxā chaxueguxū rü nhaa nixī: “Rü chama rü guxüügtáma curü Tupana chixī rü cutaagüiarü Tupana chixī. ⁸Chama rü cuxna rü nüxna tá chanaxā i guxūma i nhaa Canaáane i nhuxmax

nawa cumaxűxű. Rü tá guxűgutáma norü naane nixí i cutaagü. Rü chama rü tá norü Tupana chixí”, nhanagürü.

⁹⁻¹⁰Rü Tupana rü Abraáuň nhanagürü ta: —; Notürü i cumax rü cutaagü rü guxűgutáma peyanguxexé i ngëma pemaxă nüxű chixuxű! Rü dúcax, chanaxwaxe nax guxâma ya iyatüxe i petanüwa rü ípewíechaxmüüþpexechiraügxű. ¹¹; Rü pegü ípewíechaxmüüþpexechiraügxű! Rü ngëmawa tá nangox nax aixcuma peyanguxexé i ngëma yigümaxă nüxű ixuxű. ¹²Rü nhuxmaüçüxü rü guxâma ya iyatüxe ya ngexwacax ixíraxe i petanüwa rü 8 i ngunexű tükű ngëxmagu rü name nixí i ítawíechaxmüüþpexechiraü. Rü ngëgumarüütamá penaxwaxe i ngëmaäcü penaxü namaxă i guxűma i perü puracütanüxű i to i nachixűanecüäxüttawa naxcax petaxegüxű rü woo nanegü. ¹³Rü ngëmaäcü ya guxâma i pema rü perü duüxügü, rü chanaxwaxe i pegü ípewíechaxmüüþpexechiraügxű. Rü ngëmaäcü guxűgutáma pexenewa nangox nax aixcuma peyanguxexéxű i ngëma yigümaxă nüxű ixuxű. ¹⁴Notürü ya yíxema tama tügü íwíechaxmüüþpexechiraüxe rü name nixí i noxtacüma pegütanüwa tükű ípetaxüchi erü tama tayanguxexé i ngëma yigümaxă ixunetaxű —nhanagürü. ¹⁵Rü Tupana rü Abraáuň nhanagürü ta: —Rü ngëma cuxmák i Charaí, rü marü taxütáma ngëma nixí i ngíega. Rü nhuxmaüçüxü rü Chára tá nixí i ngíega. ¹⁶Rü chama rü tá mexü ngímaxă chauxegu rü tá cuxű ixâxacü.

Rü aixcuma ngëmaäcü tá ngíxű charüngüxexé. Rü muxüma i nachixűanegüarü noxé tá iyixí. Rü ngëma ngítaagü rü īanegüarü äëxgacügü tá nixígü —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga Abraáu rü nhaxtüanegu nanangüicuchi. Notürü nüxű nacugüäcüma nügüäewa nhanagürü: “¿Exna wüxi ya yatü ya 100 ya taunecü nüxű ngëxmacü rü tá naxâcacüxű nax papá yixíxüçax? ¿Rü Chára rü tá naxâcacüxű nax marü 90 ya taunecü ngíxű ngëxmaxü?” nhaxügu narüxin ga naäxewa. ¹⁸Rü yexguma ga Abraáu rü Tupanaxü nhanagürü: —Chierü mexü Ismaéumaxă cuxueguxgu —nhanagürü. ¹⁹Rü Tupana nanangäxű rü nhanagürü nüxű: —Pa Abraáu, aixcuma nixí i ngëma cumaxă nüxű chixuxű, rü cuxmák i Chára rü tá cuxű ixâcacü. Rü cuma rü Isáquigu tá cunaxüéga. Rü yimawa tá ningu ga yema cumaxă nüxű chixuxű, rü ngëmaäcü tá guxűgutáma nüxű charüngüxexé i nataagü. ²⁰Rü ngëgumarüixű ta i Ismaéucax rü marü cuxű chaxínü rü yimá rü tá ta mexü namaxă chauxegu. Rü tá nüxű charüngüxexé nax yamuxüchixüçax i naxacügü rü nataagü. Rü yimá Ismaéu tá nixí i nanatü i 12 i äëxgacügi i poraexü. Rü nataagümaxă tá ichanachixexé i wüxi i taxű i nachixűane. ²¹Notürü yema chorü uneta ga cumaxă nüxű chixuxű rü tá ichayadaxexé nawa ya cune ya Isáqui i cuxmák i Chára ngíne ya damarüüçü ya tauemacügu tá bucü i nai ya taunecügu —nhanagürü. ²²Rü yexguma marü nüxű nachauxgu ga Abraáuñmaxă nax yadexaxű ga Tupana, rü Abraáuña

nixūgachi. ²³Rü yematama ngunexūgu nixí ga Abraáū ga nane ga Ismaéuxū ínawfechaxmūūpexechiraűxū. Rü yexgumarüxū ta ínanawíuchaxmūūpexechiraűgü ga guxüma ga norü puracütanüxū ga naxütagu buexü rü guxema tümacax nataxexe. Rü yemaacü guxāma ga yatüxe ga nachiňwa yexmagüe ga nüxü puracüexe rü tükü ^{ína}wiňuchaxmūūpexechiraű yema Tupana namaxä nüxü ixuxürükü.

**Tupana rü Abraáūmaxä
inaxuneta rü tá nüxü nangexma
ya wüxi ya nane**

18 ¹Rü wüxi ga ngunexūgu meama tocuchigu rü Cori ya Tupana rü Abraáūcax nangox ga Maréarü carabáyuncetiwa ga yexguma napataaxwa natoyane ga Abraáū. ²Rü nadaunagü ga Abraáū rü nüxü nadau ga tamaepük ga duňxü ga napexegu chigúxü. Rü yexguma ga nüma rü inachi rü paxa naxcax nixü rü napexegu nhaxtüanegu nanangücuchi. ³Rü nhanagürü: —Pa Corix, cuxü chacqaxü rü tauxü i yaxtacüma íquixüxü. ⁴Rü ngëxguma cuxü namexgu rü tá íxraxü i dexácac íchaca nax pegü piyauxgütügüxücax. ⁵Rü nua carabáyupechitagü paxaačhi periüngügü! ⁶Rü nhuxmax nax nua chapatawa pengugüxü, rü tá pexü chachibüexëxë nax ngëmaäcü peporaexücax i namawa ega ipexixgu —nhanagürü. Rü nümagü nanangäxü: —Marü name —nhanagürügü. ⁷Rü yexguma ga Abraáū rü napatagu nangaxi rü naxmäx

ga Cháraxü nhanagürü: —⁸Paxa, Pa Nge, rü 20 i quiru i mexechixü i trígutexe ta nayaxu, rü poü ta naxü! —nhanagürü. ⁹Rü nhuxuchi ga Abraáū rü wocapúxüwa nanha. Rü naxcax nadau ga yema rümemexü ga wocaxacü. Rü wüxi ga norü puracütanüxüxü namu, rü nüma rü paxa nanaxü ga yema ñona. ¹⁰Rü yexgumarüxü ta ga Abraáū rü yema duňxügü ga naxütagu ngugüxüna nanaxä ga quéyu rü léchi. Rü nüma rü ínamemare ga nüxna nax naxäâxü ga tjaxacü ga nanaxwaxegüxü ga yexguma carabáyutüüwa nachibüeyane. ¹¹Rü yexguma marü yangugüga nax nachibüexü, rü Abraáuna nacagüe rü nhanagürügü: —¹²Ngecü iyixi i cuxmax i Chára? —nhanagürügü. Rü nüma nanangäxü: —Ngéa chauchiüwa ingexma —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga wüxi ga yema naxütagu ngugüxü rü nhanagürü: —Nai ya taunecigu rü wena cuxütagu tá chanaxüane, rü ngëxguma i cuxmax i Chára rü tá marü ixíraxacü —nhanagürü. Rü ngima ga Chára rü yoxni bexma nüxü ixinü ga yemaacü nax yadexaxü, yerü ngima rü bexma Abraáūcaxwegu ichi ga tåxwa. ¹⁴Notürü ga nüma ga Abraáū rü naxmäx ga Chára rü marü naya. Rü ngima ga Chára rü marü ngíxna inayarüxo ga nax nachixewexünexü. ¹⁵Rü yemacax ga Chára rü tama yaxna namaxä ixinü ga nax nacugüxü, yerü nhaxügu irüxinü: “¹⁶¿Nhuxäcü tá ichaxäxacüxü, erü chama rü chaute rü marü tayaexüchi?” nhaxügu irüxinü ga ngíxewa. ¹⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Abraáūxü nhanagürü: —¹⁸Tüxcüü ngíxü

naxāñchiga i Chára? ¿Exna tama iyaxō rü tá nax naxāxacüxü i woo nax nayaxüchichiréxü? ¹⁴ ¿Exna nangexma i taxacü i Cori ya Tupanaaxü guxchaxü nax naxüñxü? Rü nai ya taunecigü rü aixcuma tá nuxä cuxütagu chanaxüane. Rü ngëxguma i Chára rü tá marü ixíraxacü —nhanagürü. ¹⁵ Notürü ga Chára rü yemaxü naxmügu rü imuñ rü iyatáxcu nax ngíñxü naxāñchigachiréxü. Rü yemacax ngígürügi: —Tama nixí i chacugüchiréxü —ngígürügi. Notürü nüma ga Cori rü ngíñxü nangäxü rü nhanagürü: —Ngemáacüx, nüxü chacuqxama nax cucugüxü —nhanagürü ngíñxü.

**Abraáu rü Tupanana nachogü
nax tama napoxcuâxüçax ga
Chodóma rü Gomóra**

¹⁶ Rü yexguma ga yema duúxügü ga Abraáuñitawa ngugüxü, rü inachigü rü inaxíñchi ga Chodómawamaama nax naxíñxü. Rü Abraáu rü paxaaichi ínayaxümüci. ¹⁷ Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhaxügu narüxñü: “Name nixí i Abraáumaxä nüxü chixu i ngëma tá chaxüxü. ¹⁸ Erü nüma tá nixí i norü oxi i wüxi i nachixüane i taxü rü poraxü. Rü marü namaxä chanaxuegu nax nagagu tá nüxü charüngüxéexü i guxüntama i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxü. ¹⁹ Rü chamatama marü chanayaxu nax nanegümaxä rü nataagümaxä nüxü yaxuxüçax i ngëma chorü mugü nax nümagü i nataagü naga naxníñexüçax rü mexü naxügxüçax nax ngëmaacü chama chayanguxéexüçax i guxüma ga yema namaxä nüxü chixuxü”, nhaxügu

narüxñü ga Tupana. ²⁰ Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Abraáuñxü nhanagürü: —Ngëma duúxügü i Chodómacüxü rü Gomóracüx, rü nüxü chaxíñü i nachiga nax nachixexüchixü rü poraäcü pecádu naxügxü. ²¹ Rü ngëmacax tá ngëma chaxü nax íchayadauxüçax rü aixcuma yixí i poraäcü chixexü naxügxü ngëma chamaxä nüxü yaxugüexürxü, rü ngëmaacü tá nüxü chacuqx —nhanagürü. ²² Rü taxre ga yema duúxügü rü yoxni inaxí nax Chodómawawa naxíñxüçax. Notürü ga Abraáu rü Cori ya Tupanamaxä yexma nayachigüñchitanü. ²³ Rü naxçax nixü rü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —¿Cunadaixü tá i ngëma duúxügü i mea maxëxü wüxigu namaxä i ngëma chixexü ügüxü? ²⁴ Rü ngëxguma chi nangexmagu i 50 i duúxügü i mea maxëxü nawa ya yima ñane ¿rü chi cunadaiamaxü rü taxüchima nüxü cungechañxü i ngëma ñanecüxü nagagu i ngëma 50 i duúxügü i mea maxëxü? ²⁵ Chäuxçax rü tama name nax cunadaixü i ngëma mea maxëxü i duúxügü wüxigu namaxä i ngëma chixexü ügüxü, nhama chi guxüma naxügxürxü i ngëma chixexü. Rü taxucürwama ngëma cuxü erü tama ngëmagu curüxñü. Rü cuma nixí i guxäarü maxümaxä icucuáxü ¿rü tama éxna i ngëma 50 i mea maxëxüagu nüxü icurüngümaxü nax cunadajxäcuxü ya yima ñane? —nhanagürü. ²⁶ Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Abraáuñxü nangäxü rü nhanagürü: —Ngëxguma chi yima Chodómaarü ñanewa nüxü ichayangauxgu i 50 i duúxügü i mea maxëxü, rü ngëmagagu

taxútáma chanapoxcue i ngéma
ĩanecüäx —nhanagürü. ²⁷Notürü ga
Abraáu rü wenaxarü nüxna nacaama rü
nhanagürü nüxü: —Choxü nangechaxü
nax cuxna chicachigüamaxü! Erü cuma
rü Tupana quixí rü chama rü wüxi i
duüxümare chixí. ²⁸Notürü ngéxguma
chi tama mea yanguxgu i 50 wa nax
nanguxü i ngéma duüxügü i mea
maxéxü, rü chi 45 icatama i mexü i
duüxügü ngéxmagu ¿rü ngéma nax
tama mea 50 wa nanguxüçax rü tá
cunapoxcuxü ya yima ñane?
—nhanagürü. Rü Cori ya Tupana
nanangäxü rü nhanagürü: —Ngéxguma
chi 45 i duüxügü i mea maxéxü ngéma
ichayangaxgu, rü taxútáma chanapoxcu
—nhanagürü. ²⁹Notürü ga Abraáu rü
wenaxarü nüxna nacaama rü
nhanagürü: —¿Notürü ngéxguma chi 40
icatama ngéxmagux? —nhanagürü. Rü
nüma ga Cori rü nanangäxü rü
nhanagürü: —Ngéma 40 çax rü
taxútáma chanapoxcue —nhanagürü.
³⁰Notürü ga Abraáu rü wenaxarü
Tupanana nicachigü rü nhanagürü
nüxü: —Cuxü chacqaxü nax tama
chamaxä cunuxüçax naxçax i ngéma
nax yeüürü cuxü chachixewexü
¿notürü ngéxguma chi 30 icatama
ngéxmagu? —nhanagürü. Rü nüma ga
Cori ya Tupana nanangäxü rü
nhanagürü: —Woo 30 i duüxügü i mexü
ngéxmagu rü taxútáma chanapoxcu
—nhanagürü. ³¹Notürü ga Abraáu rü
nüxü nicaqaxüchigüama, rü nhanagürü:
—Pa Corix, marü changupetüxüchiam
nax cuxü chacqaxü ¿notürü ngéxguma
chi 20 icatama i duüxügü i mea maxéxü
ngéxmagux? —nhanagürü. Rü nüma ga

Cori ya Tupana nanangäxü rü
nhanagürü: —Ngéma 20 i mea
maxéxügagu rü taxútáma chanapoxcu
ya yima ñane —nhanagürü. ³²Notürü ga
Abraáu rü wena nüxna nacaama rü
nhanagürü: —Pa Corix ¡tauxü i
chamaxä cunuxü! Nhuxica wena cuxna
chacaxchaü, rü ngémawena rü marü
taxútáma cuxü chachixewe. ¿Rü taxacü
chi cuxüxü i ngéxguma 10 icatama i
duüxügü i mea maxéxü ngéxmagügux?
—nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya
Tupana rü nhanagürü: —Ngéma 10
gagu rü taxútáma chanapoxcu ya yima
ñane —nhanagürü. ³³Rü yexguma marü
Cori ya Tupana nüxü rüchaxgu ga
Abraáumaxä nax yadexaxü rü íníxü. Rü
nüma ga Abraáu rü napataçax natáegu.

Tupana nayagu ga
Chodóma rü Gomóra

19 ¹Rü yexguma martü
nachütachaxügu rü yéma
Chodómaarü ñanewa nangugü ga yema
taxre ga Tupanaaru orearü ngeruxü i
dauxüciäx. Rü guma ñanearü iäxwa
narüto ga Ló ga ngextá duüxügü
íngutauquexexüwa. Rü yexguma yema
taxre ga duüxügüxü nadaxgux, rü inachi
ga nax nayauxäxüçax. Rü napexegu
nhaxtuanegu nanangücuchi. ²Rü
nhanagürü nüxü: —Pa Corigüx, rü
chama nax perü duüxü chixixü rü pexna
chaxu nax chauchiügu pepegüxü. Rü
ngéma tá pegü piyauxgücutügü, rü
marü name i moxü paxmama ipexächi
—nhanagürü. Notürü nümagü rü
nanangäxü rü nhanagürgü:
—Tamoxëxüchi, rü nuxä iäxtügumare tá
tapegü —nhanagürügi. ³Notürü nüma

ga Ló rü nüxű nicaaxűchigüama, rü yemacax ga nümagü rü duxwa naga naxinüe nax napatawa naxixűcax. Rü yexguma ipatawa nangugügu, rü Ló rü norü ñona ga mexű namexéx. Rü poü ga ngearü puxéeruüaxü ta naxü. Rü nümagü ga yema naxütawa ngugüxü rü nachibüe. ⁴Rü yexguma taüta yachocuxgu, rü yéma naxi ga guxüma ga Chodómacüäx ga yatügü. Rü ngextüxügüwa inaxügi rü nhuxmata iyaxüwa nangu. Rü nüxű ínachoeguächi ga guma Lópata. ⁵Rü aita naxüeäcuma Lóna nacagüe rü nhanagürügi: —¿Ngexügi nixi i ngëma yatügü i ngewax nua cupatawa ngugüxü? ⁶Rü ínamuxü, erü namaxä tamaxéchaü! —nhanagürügi. ⁶⁻⁷Rü yexguma ga Ló rü ínaxüxü ga namaxä nax yadexaxü notürü meama naxchäxwa nanawäxta ga norü iäx. Rü nhanagürü nüxü: —Pa Chomücügxü jtauxü i taxacürü chixexü pexügxü! ⁸Düçax, chama rü choxü ingexma i taxre i chauxacü i taguma yatüxü cuäxcü. Rü ngëma tá pexna ngixü chamugü nax pema penaxwaxexü ngimaxä pexüxűcax. Notürü tama chanaxwaxe nax tjaxacürü chixexü namaxä pexüxü i nhaa taxre i yatügü i nüxna chaxuxü nax nua chapatawa nangugüxü —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga nümagü rü Loxü nangäxüga rü nhanagürügi: —¡Ixügachi i ngëma! ¹⁰Rü nhuxäcü i cuma nax to i nachixüanecüäx quixixü rü nua toxü cuyamuchaüxü? Rü nhuxmax rü ngëma taxre i nua toxna quinuxuxüiarü yexera tá cumaxä taxü —nhanagürügi. Rü yexguma rü Lóna nayuxgü nax iäxgu napogüexűcax. ¹⁰Notürü nümagü ga

yema taxre ga dauxücüäx ga Lópatawa ngugüxü rü nachiügu nanaxücxex, rü nhuxuchi nanawäxta ga iäx. ¹¹Rü nayangexetügxex ga guxüma ga yema duügxü ga iäxtüwa yexmagüxü, rü yema ingextüxüxüwa inaxügi nhuxmata yema iyaxüwa nangu. Rü yemaacü duxwa nipaemare ga nax iäxcax nadaugüxü. ¹²Rü yexguma ga yema taxre ga orearü ngeruxü i dauxücüäx rü Lóna nacagüe rü nhanagürügi: —¿Nangemaxü i togü i cutanüxügi i núma daa ñanewa? ¹³Rü ngëxguma chi nangexmagu ya cunegü rüexna cuxacügi rüexna cuxäxtegü rü ínagaxü i nua wüxigu namaxä i guxüma i tjaxacü i cuxü ngëxmaxü ya daa ñanewa, rü yáxüwa namaxä naxü! ¹³Erü tá tayagu ya daa ñane. Erü Cori ya Tupana rü marü tama yaxna namaxä naxinü i nhaa duügxü i daa ñanewa maxexü, rü ngëmacax toxü namu nax tayaguxüçax —nhanagürügi. ¹⁴Rü yexguma ga Ló rü naxütawa naxü ga yema naxätegüchaü ixígüxü rü nhanagürü nüxü: —¡Ipechigü rü ípechoxü i nua! Erü Cori ya Tupana rü tá nayagu ya daa ñane —nhanagürü. Notürü ga yema naxätegüchaü ixígüxü rü tama aixcuma nayaxögü ga yema namaxä nüxü yaxuxü. ¹⁵Rü yema marü nax yangunechaüxü, rü Loxü napaxagü ga yema taxre ga dauxücüäx i orearü ngeruügi. Rü nhanagürügi: —¡Paxama, inachi rü tüxü iga ya cuxmax rü ngëma taxre i cuxacügi ega cumaxchaxügi ngëxguma tayaguxgu ya daa ñane! —nhanagürügi. ¹⁶Notürü ga Ló rü nanuxciäx, rü yemacax ga yema taxre ga dauxücüäx i orearü ngeruügi rü

naxmex nayayauxāchigü rü namaxā nibuxmü, yerü Cori ya Tupanaaxü nangechaütümüxü. Rü yexgumarüxü ta ga guxema naxmax rü naxacügü rü tüxü ínamuxü ga guma ñanewa nax tama tayuexüçax. ¹⁷Rü yexguma marü guma ñanearü yáxüwa nayexmagü, rü wüxi ga yema dauxüçüäx i orearü ngeruxü rü nhanagü: —¡Inha nax tama peyuexüçax! ¡Rü taxütáma cugü íquidau rü taxucaxtáma icuyachiächi i nua! ¡Rü yéa maxpíneanewa nanha ega tama cuyuxchaxügu! —nhanagü.

.....

²⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Chodóma rü Gomóraétügu üxiëma ga ësúfremaxä äéüxü naruyixëx. ²⁵Rü yemaacü ñanagu ga guma ñanegü wüxigu namaxä ga guxüma ga duüxügü ga yéma maxëxü rü yema nanetügü ga yéma rüxügxü. ²⁶Notürü guxema naxmax ga Ló ga naweama ne nhaxe, rü tügü ítidau rü yexgumatama yuxcürapütaxü tanacaxichi.

.....

Isáquierü buxchiga

21

¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema ngímaxä nüxü yaxuxüäcü Cháragu narüxinü, rü nayanguxëx ga yema ngímaxä naxueguxü. ²Rü yemaacü ga Chára rü ixäxacü nüxü ga Abraáu ga yexguma marü yaxguäx yixixgu. Rü gumatama tauemacü ga Cori ya Tupana nagu unetacügü nabu. ³Rü nüma ga Abraáu rü Isáquierü nanaxüäga ga guma nane ga Chárawaäcü. ⁴Rü yexguma 8 ga ngunexü nüxü yexmagu ga nax naxíraxü, rü Abraáu ñanawiechäxmüüpexechiraü yema Tupana namuxürüxü. ⁵Rü Abraáu

rü nüxü nayexma ga 100 ga taunecü ga yexguma Isáqui íragu. ⁶Rü yexguma ga Chára rü ngíaxëwa ngígürögü: “Tupana choxü nataäxëxëx. Rü guxäma ya nüxü cuaxgüxe nax chaxäxacüxü rü tá wüxigu chamaxä tataäxëgü. ⁷¿Texé nagu rüxñinüxü ga Abraáuaxü tá nax chaxäxacüxü? Notürü marü nüxü chaxäxacü i nhuxmax i woo nax marü nayaxüchixü i nümax”, nhaxügu irüxñinü ga ngíaxëwa.

Agáche rü ngíne ga Ismaéumaxä íitaxuchi ga Abraáupatawa

⁸Rü ga öxhana ga Isáqui rü niyachigü, rü nayamaiëgü. Rü yema ngunexüga rü wüxi ga taxü ga peta naxü ga Abraáu. ⁹Notürü ga Chára rü nüxü idau ga Isáquierü nax yadauxcüraxüxü ga Ismaéu ga Abraáu nane ga Agáche ga Eyítuanecüäxwaäcü. ¹⁰Rü yexguma ga Chára rü Abraáumaxä nüxü iyartüxü rü ngígürögü: —¡Dúcax, ñanuxüächi i ngëma taxütaxü nanemaxä! Erü yimá chaune ya Isáqui rü taxucaxma i ngëma taxütaxü nanemaxä nangau i curü ngëmaxügü —ngígürögü. ¹¹Rü yema dexa rü poraäcü nüxü nangux ga Abraáu, yerü nanechiga nixi ga yema. ¹²Notürü ga Tupana rü Abraáumaxä nüxü nixu rü nhanagü: —¡Tauxü i cuxoëgaäëxü naxcax ya curü bucü rü ngícxac i ngëma cuxütaxü! ¡Rü naxü i ngëma Chára cumaxä nüxü ixuxü! Erü cutaagü ga cumaxä chaxueguxü rü Isáquierü tá nixi i ne naxixü. ¹³Notürü ngëma cuxütaxü ngínewa rü tá ichanachigüxëx i wüxi i taxü i duüxügüticumü, erü cune nixi —nhanagü: ga Tupana. ¹⁴Rü moxüäcü ga paxmamaxüächi rü Abraáu rü Agächena

nanaxā ga poū rü dexá ga naxchäxmüügu ibacuchixü. Rü Agácheétugu nananugü rü yemaacü ngíne ga Ismaéumaxä ngíxü nimu. Rü yéma ngürüanewa ixümare ga chianexü ga Bechébawa. ¹⁵Rü yexguma naguxgu ga dexá rü guma ngíne rü wüxi ga naitiüügu inamu. ¹⁶Rü norü yáxüwaxüra iyarüto, yerü tama nüxü idauxchäü ga ngíxütamä nax nayuxü. Rü yexguma yéma natoxgu rü guma ngíne rü inanaxügi ga nax naxaxuxü. ¹⁷Notürü ga Tupana rü nüxü naxñü ga guma bucü ga nax naxaxuxü. Rü wüxi ga dauxüçüq i orearü ngeruxü rü dauxüwa Agáchenä nacagü rü nhanagürü: —¿Tاخacü cuxü nangupetü, Pa Agáche? ¹⁸Tauxü i cumuüxü! Erü Tupana rü marü nüxü naxñü i norü axu ya yimá curü bucü i ngéma ínaxáxüüwa. ¹⁹Inachi rü iyadau ya yimá bucü, rü naxmexgu iyaxächi! Erü chama rü nawa tá ichanachixëx i wüxi i taxü i nachixüane —nhanagürü. ²⁰Rü yexguma ga Tupana rü Agáchexü nanawex ga wüxi ga pachu. Rü ngíma rü yéma ixü, rü inaxüäcu ga yema ngíri dexächiü ga naxchäxmüüñaxcax. Rü nhuxuchi inaxaxexëx ga Ismaéu. ²⁰⁻²¹Rü Tupana rü nüxü narüngüxëe ga guma bucü. Rü núma rü niyachigü. Rü chianexü ga Paráugu nanopexütanüane. Rü meama maxgütaexü cuacü nixü. Rü yexguma nayaxgu, rü naé rü wüxi ga Eytuanecüäxmaxä inaxüxmäx.

.....

Tupana rü Abraáuarü öxü naxü

22 ¹Rü yemawena ga Tupana rü Abraáuarü öxü naxü. Rü naégamaxä nüxna naca. Rü núma ga Abraáu nanangäxü rü nhanagürü:

—Daxe chixü, rü tua changexma —nhanagürü. ²Rü Tupana rü nhanagürü nüxü: —¡Yaga ya cune ya Isáqui ya nügumaxä wüxicacü rü poraäcü nüxü cungechaüci! ³Rü yéa Moríaanewa namaxä naxü! Rü ngéxguma ngéma cunguxgu rü chanaxwaxe i ngéxma chäpxcacx cuyamäx rü cuyagu nagu ya yima maxpüne ya chama tá cumaxä nüxü chaxunetane —nhanagürü. ⁴Rü moxüäcü ga paxmamaxüchi rü Abraáu inarüda. Rü üxüta nadaü nax yemamaxä Tupanacax yaguäxüçax ga guma nane. Rü nhuxmachi nanamexëx ga norü búru rü ínayaga ga nane ga Isáqui rü taxre ga norü duüxü. Rü inaxüächi nax yema nachica ga Tupana namaxä ixunetaxüwa naxüxüçax. ⁵Rü yexguma marü tamaepüx ga ngunexü iyaxüxgu ga Abraáu, rü yáxügu nüxü nadau ga yema nachica ga nawa naxüxü. ⁶Rü yexguma ga Abraáu rü norü duüxügüxü nhanagürü: —¡Nuxä perücho namaxä i nhaa búru! Rü daa bucü rü chama rü tá yéamaxüra taxü. Rü ngéma tá Tupanaxü tarücuäxügü, rü ngémawena rü pexcax tawoegu —nhanagürü. ⁷Rü Abraáu nanayauxcüta ga üxü ga Tupanacax ámare tá nawa yaguxü rü Isáquiétugu nanaxünagüciuta. Rü nhuxuchi ngíxü nayaxu ga cüchü rü wüxi ga üxü ga naixüne. Rü wüxigu guma maxpünewa naxü. ⁸Notürü yixcüamaxüra rü Isáqui rü nanatüna naca rü nhanagürü: —Pa Papáx —nhanagürü. Rü Abraáu nanangäxü rü nhanagürü: —¿Tاخacü cunaxwaxe, Pa Chaunex? —nhanagürü. Rü Isáqui nanatüxü nangäxü rü nhanagürü: —Düçax, tükü nangexma i üxü rü tükü

nangexma ya üxü ya naixüne ¿notürü ngexü i ngëma carnérü i tá iguxü? —nhanagürü. ⁸Rü nanatü nanangäxü rü nhanagürü: —Pa Chaunex, nüma ya Tupana tá nixí ya nüxü cuácü nax nangexmaxééäxü i wüxi i carnéruxacü nax naxcax yaguxü —nhanagürü. Rü yemaacü wüxicu inaxí. ⁹Rü yexguma nawá nanguxgu ga yema nachica ga Tupana namaxä nüxü ixuxü, rü Abraáü rü yexma nanaxü ga wüxi ga naxünaartü guchica. Rü yemaétüga nananutanü ga üxü. Rü nhyxuchi nane ga Isáquixü ninaix rü yema üxüétüga nanaxünagü. ¹⁰⁻¹¹Notürü yexguma cüxchi ngixü nayauxgu ga nanexü tá nax yamáxü, rü Cori ya Tupanaarü duüxü rü dauxüwa nüxna nacagü rü nhanagürü: —Pa Abraáü, Pa Abraáü —nhanagürü. Rü nüma ga Abraáü nanangäxü rü nhanagürü: —Daxe chixí rü nua changexma —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga yema dauxüçüäx i orearü ngeruxü rü nhanagürü nüxü: —Tauxü i taxacürü chixexü namaxä cuxüxü ya yimá bucü! Erü marü nüxü chacuax nax aixcuma Tupanaga cuxinüxü rü tama choxna cunachywu ya yimá cune ya nügumaxä wüxicacü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Abraáü rü nadauegu, rü nüxü nadau ga wüxi ga carnérü ga nachataxcuremaxä chuchuxüchapaxagu choxü. Rü ínayadau, rü nayayaxu. Rü yema nimax rü nayagu nanechicüxü. ¹⁴Rü yemawena ga Abraáü rü nanaxüéga ga yema nachica nhaxümaxä: “Cori ya Tupana rü tüxna nanaxä i ngëma inaxwaxexü”, nhaxümaxä. Rü ngëmacax i nhyxmax rü ta duüxügü nüxü nixu rü nhanagürügi:

“Yima maxpúnewa Tupana tüxna nanaxä i ngëma inaxwaxexü”, nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü wenaxarü dauxüwa Abraáüna nacagü. ¹⁶⁻¹⁷Rü nhanagürü nüxü: —Düçax, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngëma cuxüxüwa nüxü chacuax nax aixcuma chauga cuxinüxü, erü tama choxna cunachywu ya yimá cune ya nügumaxä wüxicacü. Rü ngëmacax chauégagutama cumaxä nüxü chixu rü tá poraäcü cuxü charüngüxéé. Rü ngëma cutaagü rü tá chayamuxéé. Rü éxtagüexpüx rü naxnechicütexe ya taxtüpechinüwa ngëxmacüexpüx tá nixí i norü mu. Rü nümagü rü guxügutáma norü uanügüxü narüporamaegü. ¹⁸Rü cutaagügagu tá nixí i nüxü charüngüxééxü i guxüma i nachixüanegü, erü aixcuma mea chauga cuxinü”, nhanagürü cuxü ya Cori ya Tupana —nhanagürü ga yema Tupanaarü duüxü. ¹⁹Rü nüma ga Abraáü rü norü duüxüçax natáegu rü wüxicu nawoegu nachixüwa ga Bechébawa. Rü yexma nixí ga naxächiüxü ga Abraáü.

.....

**Abraáü rü norü duüxüxü namu nax
wüxi ga pacüçax yadauxüçax nax
Isáquimärxuxü yixixüçax**

24 ¹Rü nüma ga Abraáü rü marü nayaxüchi ga yexguma. Rü Cori ya Tupana rü guxüwama poraäcü nüxü narüngüxéé. ²⁻³Rü wüxi ga ngunexü ga Abraáü rü naxcax naca ga yema norü duüxü ga rüyamaexü ga norü yemaxümaxä icuácü. Rü

nhanagürü nüxű: —; Chaperematuűgu naxűxmex, rü Tupana ya dauxűguxű i naane rü nhama i naanearü yoraégagu chamaxă inaxuneta rü taxútáma chaune ya Isáquicax ngíxű cuyaga i wüxi i pacü i nhaa naane i Canaăcüäx ixíci nax naxmax yixíxűcax! ⁴Notürü chanaxwaxe i yéa chauchiüanewa cuxű nax ngěxma chautanüxűgütanügu ngíxcax cuyadauxű i wüxi i nge nax ngěmamaxă naxamaxűcax ya chaune ya Isáqui —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga guma norü duű rü Abraáuň nangăxű rü nhanagürü: —Notürü ngěxguma ngěma nge tama chawe rüxűxchaügu ?rü taxacü tá chaxüxű i ngěgxuma? ⁶Exna cunaxwaxexű nax yema naane ga nawa ícuxűxűwa chanagaxű ya cune? —nhanagürü. ⁶Rü Abraáu nanangăxű rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe nax ngěma cunagaxű ya chaune. ⁷Erü yimá Cori ya Tupana ya dauxűguxű i naanearü yora ga chaunatüchiüwa rü chautanüxűarü naanewa choxű ímuxűchicü, rü chamaxă inaxuneta nax chautaagüna naxăäxűcax i nhaa naane i nawa changemaxü. Rü ngěgxumarüxű ta rü nümatama ya Cori rü cupexegu tá nayamu i norü orearü ngeruxű i dauxűcüäx nax wüxi i pacü ngěma ngíxű cuyagaxűcax i naxmaxű ya chaune. ⁸Notürü ngěxguma chi ngěma nge rü tama cuwe naxűxchaügu rü taxucaxma nagu curüxinü i ngěma cuxű chamuxű, erü marü cuyanguxěx i ngěma cumaxă nüxű chixuxű. Notürü taxucaxma tjuixcü ūngěma cunaga ya chaune —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga guma norü duű rü norü cori ga Abraáuperematuűgu naxűxmex, rü

namaxă nüxű nixu rü tá nax yanguxééäxű ga yema namuaxű. ¹⁰Rü yemawena ga guma norü duű rü āmarexű nanade ga yema rümemaegüxű ga norü coriarü ngaxăeruűgü. Rü ínayagagü ga 10 ga norü camérugü rü inaxüächi nax guma ūane ga Naó ga Mechapotámiaanewa yexmanewa naxűxűcax. ¹¹Rü nhuxre ga ngunexűguwena yexguma nachütachaxügu rü guma ūane ga Naópechinüwa nangu naxütawa ga wüxi ga puchu. Rü guma puchuarü ngaicamagu nanangűxěx ga norü camérugü. Rü yema ora nixi ga ngexügü guma puchuwa dexáwa naxixű. ¹²Rü nüma ga Abraáuarü duű rü inanaxüga nax nayumüxěx ūn nhanagürü: —Pa Tupana ya Chorü Cori ya Abraáuarü Tupanax, rü jcuxű nangechaütmüxű ya chorü cori ya Abraáu, rü ēcü mea ínanguxuchixěx i ngěma naxcax núma choxű namuxű! ¹³Rü dūcax, rü nhuxmax rü daa puchuxűtagu charüxűx, rü daa ūanecüäx i pacügü rü nua dexáwa tá ixí. ¹⁴Rü nhuxmax rü curü ngüxěchanaxwaxe, rü ngěxguma dexácax wüxi i ngěma pacüna chacaxgu rü nhaäcü choxű nangăxűgu: “; ēcü, naxaxe! Rü ngěgxumarüxű tá ta chayaxaxegüxěx i curü camérugü”, nhaxümaxă choxű nangăxűgu, rü ngěmawa tá nüxű chacuqx nax ngěma yixíxű i cuma ngíxű cuxunetacü naxcax ya yimá curü duű ya Isáqui. Rü ngěmawa tá nüxű chacuqx nax cuma rü aixcuma nüxű cungechaüxű ya yimá chorü cori ya Abraáu —nhanagürü ga norü yumüxěwa. ¹⁵Rü yexguma tauta nüxű nachauxgu ga nax nayumüxěx,

rü ngixű nadau ga wüxi ga pacü ga yéma ne ücü ga ngirü tűxű ngiätügu ngixű ingecü. Rü ngíma rü Rebéca iyixí ga Betuéuacü. Rü nüma ga Betuéu rü Abraáuenexë ga Naó nane nixí, rü Míuca iyixí ga naé. ¹⁶⁻¹⁷Rü ngíma ga Rebéca rü imechametüxuchi rü taguma nhuxgu wüxi ga yatü ngimaxä namaxü. Rü guma puchuwa ixü rü yéma ngixű ixüäcu ga ngirü tűxű. Rü yexguma natáeguchaăgu, rü nüma ga guma Abraáuarü duü rü ngixcac ninha, rü nhanagürü ngixű: —Pa Pacüx
 ¿taxüchima cuxű namexű ega curü tűxüwa choxű cuxaxexëegu i íxraxü i curü dexá? —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga ngíma rü inangaxű rü ngigürügü:
 —¡Ecü naxaxe, Pa Corix! —ngigürügü. Rü yexgumatama naxăxgu ngixű icajx ga ngirü tűxű nax naxaxexüçax. ¹⁹Rü yexguma marü naxaxeguwena ga guma Abraáuarü duü, rü ngíma ga Rebéca rü ngigürügü nüxű: —Paxa dexá tá chayaxu naxcax i curü camérugü nax nümagü rü ta mea naxaxegüxüçax —ngigürügü. ²⁰Rü yexguma ga ngíma rü paxa yema camérugüarü axepáxügu ngixű ibaäcu ga ngirü tűxű. Rü muexpüxcüna paxa nawa inha ga yema dexá ga puchuwa nhuxmata naxüäcuä ga dexápau naxcax ga guxüma ga yema camérugü. ²¹Rü nüma ga guma Abraáuarü duü rü yoxni ngixű ínangugü yerü nüxű nacuáxchaü rü aixcuma ngíma yixí ga Tupana ngixű unetacü. ²²Rü yexguma marü mea naxaxegügu ga yema norü camérugü, rü nüma ga guma Abraáuarü duü rü nhuxüchi ngixna ngixű naxä ga wüxi ga ãnera ga úirungixcax ga 6 gráma yacü rü

ngixmaraüwa ngixű nichocuchi. Rü yexgumarüxű ta ngixna nanana ga taxre ga ngaxcupüxmexëxű ga 100 gráma yaxü ga wüxicigü. ²³Rü nhanagürü ngixű: —Pa Pacüx ¡chamaxä nüxű ixu rü texéacü quixí! ¿Rü nangemaxü i nachica i cunatüpatawa nax ngéxma chorü duüxügümäxä tapegiüxüçax i nhama i chütaxügu? —nhanagürü. ²⁴Rü ngíma rü inangaxű rü ngigürügü:
 —Chama rü naxacü chixí ya Betuéu. Rü Míuca iyixí i chorü noxë rü Naó nixí ya chorü oxi. ²⁵Rü ngéma tochiüwa rü nangema i nachica nax ngéxma pepegüxüçax i nhama i chütaxügu. Rü ngéxgumarüxű ta nayima ya maxë i perü camérugüarü ngõxruxü rü maxë i paxü i norü caruxü —ngigürügü. ²⁶Rü yexguma ga guma Abraáuarü duü rü yexma nacaxápüxü rü Tupanaxü nicuaxüxű. ²⁷Rü nhanagürü:
 —Cumecümaxüchi, Pa Cori ya Chorü Cori ya Abraáuarü Tupanax, erü aixcuma cuyanguxëxë i ngéma chorü cori ya Abraáumaxä nüxű quixuxü. Erü namaxä cumecüma rü poraäcü nüxű curtüngüxëe rü ngémaäcü natanüxügütanüwa mea choxű cunguxëxë—nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga ngíma ga Rebéca rü ngichiüwa inha, rü ngítanüxügümäxä nüxű iyarüxu ga yema ngixű ngupetüxü. ²⁹Ngíma rü ngixű nayexma ga wüxi ga ngienexë ga Labáugu ãégacü. Rü guma nixí ga puchuwa nhacü nax naxcax yadauxüçax ga guma yatü. ³⁰Yerü ngixű nadau ga yema ãnera ga ngixmaraüwa rütucü rü yema ngaxcupüxmexëxügü, rü nüxű naxinü ta ga yema nüxű yaxuxü nax nhuxü nhaxü ga guma yatü. Rü

yexguma yéma nanguxgu ga Labáu, rü Abraáuarü duūcax nixü ga yématama puchuxütawa norü camérumaxä yexmacü. ³¹Rü nhanagürü: —¡Pa Yatü ya Cori ya Tupana Cuxü Rüngüxëecüx, rü chawe rüxü! ¿Rü nhuxäcü nuxä ïanearü dükétüga curüxäcä ega tochiüwa marü cuxcäx tanamexëegü i wüxi i ucapu nax ngëxma cupeväcä? Rü ngëxgumarüxü ta marü tanamexëeñ i wüxi i nachica naxcäx i curü camérugü —nhanagürü. ³²Rü nhuxuchi ga gumá Abraáuarü duü rü nawe narüxü. Rü yexguma ïxwa nangugüga, rü Labáu camérutawa ïnananuü ga norü yemaxügü rü nhuxuchi yema camérugüxü nachibuexëex. Rü yemawena rü dexá ta nayayaxu nax nügü yayauxgiçutügxücäx ga Abraáuarü duü rü namüçügü. ³³Rü yexguma ònamaxä naxúpexegüxägu, rü nüma ga Abraáuarü duü rü nhanagürü: —Taxucürüwa chachibü ega tama pemaxä nüxü chixuxíraxgu i ngëma pemaxä nüxü chixuxchaüxü —nhanagürü. Rü yexguma ga Labáu rü nhanagürü: —¡Écü, idexa! —nhanagürü. ³⁴Rü yexguma ga Abraáuarü duü rü nhanagürü: —Chama rü Abraáuarü duü chixü. ³⁵Rü Cori ya Tupana rü poraäcü nüxü narüngüxëeñ ya chorü cori ya Abraáu, rü nanamuarü ngëmaxüxäxëeñ. Rü ngëmacäx i nhuxmax rü namuxuchi i norü carnérugü, rü wocagü rü camérugü, rü búrugü, rü úirugü, rü diérumügü, rü duüxügü i yatüxü rü ngexü. ³⁶Rü naxmäx i Chára rü nüxü iyatüne ga woo marü nax nayaxüchichiréxü. Rü nüma ya chorü cori ya Abraáu rü yimá nanena

nanaxuaxü i guxüma i norü ngëmaxügü. ³⁷Rü yexguma núma choxü namuxchaügu, rü nüma ya chorü cori ya Abraáu rü choxna naxäga nax Tupanaégagu namaxä ichaxunetaxü, rü nhanagürü choxü: “¡Taxútáma cunaxwaxe ya yimá chaune ya Isáqui rü wüxi i pacü i nua Canaäcüäxmaxä naxämaxü! ³⁸Rü yéa chorü papátanüxtanüwa naxü rü ngëxma ngïxäcä yadau i wüxi i pacü i chautanüxü ixïcü nax chaunemax yixixücäx!” nhanagürü ga chorü cori.

⁴²⁻⁴⁴Rü ngëmaäcü i nhuxmax rü nüma changu naxütawa ya yima puchu. Rü ngëma chayumüxeñ rü chorü cori ya Abraáuarü Tupanamaxä nüxü chixu rü nhacharügü: “Ega aixcuma choxü curüngüxëechaügu nax mea choxü ïnanguxuchixücäx i ngëma chorü cori nawa choxü muxü, rü chanaxwaxe i choxü cungäxüiga i nhuxmax nax puchuxütawa changexmaxü. Rü ngëma pacü i dexáwa nua ücü rü dexäcäx ngïxna chacacü nax choxü naxaxexëexücäx rü choxü ngäxüxcü: ‘¡Écü naxaxe! Rü ngëxgumarüxü tá ta chayaxaxegüxëeñ i curü camérugü’, nhaxümaxä choxü ngäxüxcü, rü ngëmawa tá nüxü chacuqx nax ngëma yixixü i cuma ngïxü cuxunetacü naxcax ya chorü cori nane ya Isáqui”, nhacharügü ga chorü yumüxeña. ⁴⁵Rü yexguma taüta nüxü chartüchauxgu ga nax chayumüxeñ, rü ngïxü chadau ga Rebéca ga tükü ngättügu yéma ngïxü ne ngecü. Rü puchucäx irüxüe, rü dexámaxä ngïxü ixüäcü ga ngírü tükü. Rü yexguma ga chama rü ngïxna chaca

rü nhacharügü ngíxü: “Pa Pacüx
¿Taxúchima cuxü namexü ega choxü
cuxaxéēxgu i curü dexámaxä?”
nhachagürü. ⁴⁶Rü yexguma ga ngíma rü
ngíxü irüxüe ga ngírü tükü rü ngígürügü
choxü: “¡Écü, naxaxe, Pa Corix! Rü
ngégxumarüxü tá ta chayaxu i dexá
naxcax i curü camérugü nax númagü rü
ta naxaxegüxüçax”, ngígürügü. Rü
yexgumatama choxü ixaxéx rü
yaxaxegüxex ga chorü camérugü rü ta.
.....

⁴⁹Rü nhuxmax rü chanaxwaxe nax
chamaxä nüxü pexuxü ¿rü aixcuma tá
mea penayaxuxü i naga ya yimá chorü
cori rü éxna tama? Rü chanaxwaxe i
chamaxä nüxü pexu nax nüxü
chacuáxüçax i tñxacü tá chaxüxü
—nhanagürü. ⁵⁰Rü yexguma ga Labáü
rü Betuéü rü nanangäxügagü, rü
nhanagürügü: —Guxüma i ngéma nüxü
quixuxü rü Cori ya Tupanawa ne naxü.
Rü ngémacax taxucürüwa nhuxü
nhatagürü. ⁵¹Rü dñcax, rü ngé mama
iyixí i Rebéca. ¡Rü écü, ngíxü iga nax
naxmax yixíxüçax ya nane ya yimá curü
cori, ngéma Tupana naxwaxexürüxü!
—nhanagürügü. ⁵²Rü yexguma yemaxü
naxñügu ga Abraáuarü duü rü Cori ya
Tupanapexegu nacaxápüxü rü nhuxmata
nhaxtüane yangücuchix. ⁵³Rü
yemawena nanade ga ámaregü ga
úirunaxcax rü diérumünaxcax rü
naxchirugü, rü Rebécana nanana. Rü
yexgumarüxü ta ga ngíenexü rü ngíe rü
tükü naxüarü ámareáx. ⁵⁴Rü yemawena
ga nüma ga Abraáuarü duü rü
namücügu rü meama nachibüe rü
yexma napecü. Rü moxüacü ga
yexguma ínadagügu, rü guma

Abraáuarü duü rü nhanagürü: —¡Choxü
pinge nax wenaxartü chorü corichiüçax
chatáeguxüçax! —nhanagürü. ⁵⁵Notürü
ga ngíenexü rü ngíe ga Rebéca rü
nhatagürügü: —Name nixí i 10 i
ngunexü nua ingexma rü ngémawena rü
marü name i cuwe irüxü —nhatagürügü.
⁵⁶Notürü ga guma Abraáuarü duü rü
nhanagürü tükü: —¡Tauxü i nuxä choxü
pechuxuxü! Tupana rü mea
ínananguxuchixex i ngéma naxcax nua
chaxüxü. Rü ngémacax name nixí i
chorü corichiüçax choxü pemuegu
—nhanagürü. ⁵⁷Rü yexguma ga tümagü
rü tanangäxü rü nhatagürügü: —¡Ngíxä,
ngíxüçax taca i Rebéca rü ngoxi nhuxäcü
tükü nangäxü! —nhatagürügü. ⁵⁸Rü
ngíxna tacagü rü nhatagürügü: —¡Cüx,
nawe curüxüchaxüxü ya daa yatü?
—nhatagürügü. Rü ngíma rü tükü
ingäxü rü: —Ngü —ngígürügü. ⁵⁹Rü
yexguma ítayamugü ga guma Abraáuarü
duü rü namücügu, rü nawe irüxü ga
Rebéca rü nhuxuchi ngíxütaxü ga
guxüguma ngíxna dñuxcü. ⁶⁰Rü mexü
Rebécamaxä taxuegugü rü nhatagürügü:
—Pa Toeyax, écü muxüchixü i
duüxügürü mamá tá quixí. Rü ngéma
cutaagü rü tá narüporamaegü nüxü i
norü uanügü —nhatagürügü. ⁶¹Rü
yexguma ga Rebéca rü
ngíxütaxügümäxä camérugüétigu
ixaugü. Rü nawe irüxü ga guma
Abraáuarü duü. Rü yemaacü nixí ga
ngíxü yagaxü ga Rebéca, rü ngímaxä
inixü. ⁶²Rü yoxni nüma ga Isáqui rü
yexwacaxtama guma puchu ga Yimá
Maxücü Rü Choxü Daucügu áégacüwa
ne naxü, yerü yexma Neguébianegu
naxachiü. ⁶³Rü yáuanecü ga yexguma

marü nayaanegu rü nüma ga Isáqui rü yeacü nanaxüane. Rü yáxügu nüxü nadau ga nhuxre ga camérugü ga ingaixcaetanüxü. ⁶⁴Rü ngíma rü ta ga Rebéca rü yáxügu nüxü idau ga Isáqui, rü iixüe ga camérutüwa. ⁶⁵Rü gumá Abraáuarü duüxüna ica, rü ngígürügü: —¿Texe nixí ya yimá yatu ya meanexüwa taxcaxama ixüci? —ngígürügü. Rü nüma rü ngíxü nangäxü rü nhanagürü: —Nüma rü chortü cori ya Isáqui nixí —nhanagürü. Rü yexguma ga ngíma rü ngírü tüeruxü iyaxu, rü namaxä ngígü iyadüxchiwe. ⁶⁶Rü guma Abraáuarü duü rü Isáquimaxä nüxü nixu ga guxüma ga yema nüxü ngupetüxü. ⁶⁷Rü yexguma ga Isáqui rü norü mamá ga Chárachiüwa Rebécaxü naga, rü ngímaxä naxäxmax. Rü nüma ga Isáqui rü poraäcü ngíxü nangechaü, rü yemaacü nüxü inarüxo ga naécax nax nangechaüxü.

.....

Nayu ga Abraáu
rü inanataxgü

25 ⁷Rü Abraáu rü namaxü ga 175 ga taunecü. ⁸Rü nüma ga Abraáu rü nayu yerü marü nayaxüchi, rü natanüxügü ga yuexütanüwa naxü. ⁹⁻¹⁰Rü nanegü ga Isáqui rü Ismaéu rü yema naxmaxü ga Maxpérazüawa naxcax nataxexügu nayanaxüchigü. Rü yema naxmaü rü īane ga Maréarü léstewa nangexma ga Efóuarü naanewa. (Rü nüma ga Efóu rü Etéutanüxü ga Choxá nane nixí.) Rü yema naxmaxügu nixí ga Abraáu xü yanaxüchigüxü ngíxütagu ga naxmäx ga Chára.

.....

²⁰Rü Isáqui rü 40 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma naxäxmaxgu ngímaxä ga Rebéca ga Betuéuacü ga Labáueyax ga Araméucüäxgü ga Padáu-Aráanegu ächiügüxü. ²¹Rü yexguma Isáqui nhuxre ga taunecü Rebécaxüawa nayexmagu, rü tama nüxü ixäxacü. Rü yemacax ga Isáqui rü Cori ya Tupanana naca nax naxäxacüxüçax ga naxmäx. Rü nüma ga Tupana rü nüxü naxñü ga norü yumüxë rü ixäxacü. ²²Notürü nataxreexpüx ga ngíxacü ga ngífanügu nügü daixü. Rü yemacax nhaxügu irüxüni: “Ngéxguma tá ngémaäcü yaxígügi i nhaa buxügi ¿rü taxacüruxü ichamaxüxü?”, nhaxügu irüxüni. Rü yemacax ga ngíma ga Rebéca rü Cori ya Tupanana ica yemachiga. ²³Rü Tupana rü ngíxü nangäxü rü nhanagürü: —Nataxreexpüx nixí i ngéma cunegü i cuanüwa ngéxmagüxü. Rü nüma i taxre rü wüxicügi tá nachiüanemaxä inacuax. Rü naxüpa nax nabueü rü nügü nadai. Rü wüxi tá nixí irüporamaexü. Rü ngéma rübumaexü rü ngéma rüyamaexüdarü yexera tá nixí —nhanagürü. ²⁴Rü ngírü ngunexüwa nangu ga nax naxíracüxü ga Rebéca. Rü nataxreexpüx. ²⁵Rü guma ngíne ga nüxíra bucü rü nadauyáe rü naxätaxaxüne. Rü Echaúgu nanaxüégagü. ²⁶Rü yemawena nabu ga naenexë. Rü Echaúmëxtüxügu yangíacüma nabu. Rü yemacax Yacúgu nanaxüégagü. (Rü ngéma naéga rü Iyauxwaxexü, nhaxüchiga nixí.) Rü nüma ga Isáqui rü 60 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma nabuegu ga guma ngínegü ga Rebéca. ²⁷Rü guma taxre ga

bucügü rü naya. Rü Echaú rü naixnecü norü me nixí rü würawa ãëxíçü nixí. Notürü ga Yacú rü norü me nixí ga ïarü ngaicamána nax nayexmaxü.²⁸Rü nüma ga nanatü ga Isáqui rü yexera Echaúxü nangechäu yerü norü me nixí ga nax nangôõxü ga yema naexü machi ga Echaú imáxü. Notürü ga naxmax ga Rebéca rü yexera Yacúxü ingechäu.²⁹Rü wüxi ga ngunexü, ga yexguma Yacú íxüwemügxux, rü nüma ga Echaú rü maxneewa ne naxü rü poraäcü nipaxüchi.³⁰Rü Yacúxü nhanagürü:
—¿Taxuchima cuxü namexü i chamaxä cungauxgu i ngëma curü ñona i dautanüxü? Erü ngëmatama taiyamaxä chayu —nhanagürü. (Rü yemacax ga Echaú rü Edóõmaxä rü ta nanaxugü yerü norü me nixí ga yema ñona ga dautanüxü.)³¹Rü yexguma ga Yacú rü nanangäxü rü nhanagürü: —Nangexma i ngëma cuxna üxü erü tanatünane ya yacü quixí, rü chanaxwaxe i nhaa ñonacax choxna cunaxä i ngëma cuxna üxü —nhanagürü.³²Rü yexguma ga Echaú rü nhanagürü: —¿Taxacüwa chi choxü namexü i ngëma nüxü quixuxü i choxna üxü? Erü choxü cudau nax taiyamaxä chayuxchaüxü —nhanagürü.³³Rü yexguma ga Yacú rü nhanagürü:
—¡Tupanaégagu chamaxä nüxü ixu nax aixcuma tá choxna cunaxäxü i ngëma cuxna üxü! —nhanagürü ga Yacú. Rü yexguma ga Echaú rü Tupanaégagu Yacúna nanaxä ga yema naxcax ínacaxaxü.³⁴Rü yexguma ga Yacú rü Echaúna nanaxä ga poü rü guma purutuarü dautanüne. Rü yexguma marü chibüwa rü axewa yanguxgu ga Echaú, rü inachi rü ínixü. Rü tama nagu

narüxïnü ga yema norü yamaecax nüxna üxü ga naeneena naxäxü.
.....

Echaú naxmaxgüchiga

26³⁴Echaú rü 40 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma ngímaxä naxäxmaxgu ga Yudíchi ga Etéutanüxü ga Bérixacü. Rü yexgumarüxü ta ngímaxä naxäxmax ga Bachemá ga nai ga Etéutanüxü ga Elóõiacü.³⁵Notürü ga Isáqui rü Rebéca rü taguma yema naneäxgümäxä nataäxëgü.

Isáqui rü Yacúmaxä rü Echaúmaxä mexü naxuegu

27¹Rü Isáqui rü marü nayaxüchi rü natauetü. Rü wüxi ga ngunexüga rü nane ga rüyamaecü ga Echaúçax naca. Rü nhanagürü nüxü:
—Pa Chaunex —nhanagürü. Rü Echaú nanangäxü rü: —¿Nhuxü nhacuxü, Pa Papáx? —nhanagürü.²Rü yexguma ga Isáqui rü nhanagürü: —Cuma choxü cudau nax marü chayaxüchixü rü ngexürrüxü i nhaa ngunexügüga rü tá chayu.³Rü ngëmacax chanaxwaxe i cunayaxu ya curü würa rü naixnecüwa cuxü rü cuyamaxne rü naexüta quimax.⁴Rü nhuxüchi chäuxcax naxü i ñona i dextanüxü i chauqaxwa rüchixmaexü!⁵Rü nua nange nax chanangôõxüçax! Rü nhuxüchi tá Tupanaégagu mexü cumaxä chaxuegu naxüpa nax chayuxü —nhanagürü.⁵⁻⁶Notürü yexguma nane ga Echaúmaxä yadexaxgu ga Isáqui, rü Rebéca rü bexma yéma irüxïnü. Rü yemacax, yexguma Echaú nanatüçax dauxchitawa maxneewa naxüyane, rü ngíma ga Rebéca rü naxcax ica ga Yacú

ga guma ngíne ga rübumaecü. Rü ngígürügi nüxü: —Dúcax, tuxü chaxinü ya cunatü nax cuenexé ya Echaúmaxã nax ítidexaxü. Rü nhatagürü nüxü: ⁷“¡Maxneewa naxü rü chauxcax naexüta imax! ¡Rü naxü i ñona i dextanüxü i chauaxwa rüchixmaexü! ¡Rü nua nange nax chanangóxüçax! Rü nhuxuchi tá Tupanaébagu mexü cumaxã chaxuegu naxüpa nax chayuxü”, nhatagürü nüxü. ⁸Rü dúcax, Pa Chaunex, choxü irüxinü i nhaa cumaxã nüxü chixuxü! ⁹Rü yea cábrapúxüwa naxü rü ngéma rümememaexütanüwa nayaxu i taxre i cábraxacügi! Rü chama rü ngémawa tá tümacax chanamexéex i ñona i dextanüxü i tümaqxwa rüchixmaexü. ¹⁰Rü cuma tá nixi i tümacax ngéma cungeü nax tachibüxüçax, rü ngémaäcü tá Tupanaébagu mexü cumaxã taxuegu naxüpa nax tayuxü —ngígürügi. ¹¹Notürü nüma ga Yacú rü naéxü nangäxü rü nhanagürü: —Chauenexé rü naxäxtaxaxüne, notürü chama rü tama ngégxumarüxü chixi. ¹²Rü ngégxuma Papá choxü ingógxugü rü choxü tacuaxgu, rü nagu tá tarüxinü nax tümagu chidauxcüraxüxü. Rü ngégxuma rü taxütmáma mexü chamaxã taxuegu, rü chixexü tá chamaxã taxuegu —nhanagürü. ¹³Notürü ga ngíma ga naé rü inangäxü rü ngígürügi: —Pa Chaunex, rü ngégxuma chixexü cumaxã taxuegxugü ¡rü chagu nangu! Notürü i cumax, rü chanaxwaxe i cunaxü i ngéma cumaxã nüxü chixuxü. ¡Rü paxa nawa naxü i ngéma cábraxacügi! —ngígürügi. ¹⁴Rü yexguma ga Yacú rü nawa naxü ga yema cábraxacügi rü naécax yéma nanagagü. Rü ngíma ga

naé rü inamexéex ga ñona ga idextanüxü ga Isáquiaxwa rüchixmaexü. ¹⁵Rü yemawena inayaxu ga rümememaexü ga Echaúchiru ga ípatagu namaxã nanguxüxü. Rü yemagu iyacuxéex ga guma ngíne ga rübumaecü ga Yacú. ¹⁶Rü nhuxuchi yema cábraxacüchaxmüxümaxã inaxüchiüchacüxü ga Yacú. Rü ínangextaxaremüxüwa rü ta inaxü ga yema naxchaxmü. ¹⁷Rü nüxna inaxã ga yema idextanüxü ga ñona rü poü ga namexéexü. ¹⁸Rü nüma ga Yacú rü tümaxütagu naxüci ga nanatü ga ítayexmaxüwa, rü nhanagürü tuxü: —Pa Papáx, marü íchangü —nhanagürü. Rü tuma rü ítaca, rü nhatagürü: —¿Ngexcürüüci ya chaune quixixü? —nhatagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Yacú rü: —Chama rü cune ya yacü ya Echaú chixi. Rü marü chanaxü i ngéma chamaxã nüxü quixuxü. ¡Rü íruda rü íruto nax cunangóxüçax i nhaa naexü machi i cuxcax chimáxü, rü nhuxuchi mexü chamaxã naxuegu! —nhanagürü. ²⁰Rü yexguma ga Isáqui rü nüxna taca, rü nhatagürü: —¿Nhuxacü paxa cuxäexü, Pa Chaunex? —nhatagürü. Rü nüma ga Yacú rü tuxü nangäxü, rü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya curü Tupana choxü narüngüxéé rü ngémacax paxama nüxü ichayangau —nhanagürü. ²¹Notürü ga nüma ga Isáqui rü nhanagürü nüxü: —Cax nua naxü! Rü cuxü chingóögüchaü rü aixcuma chaune ya Echaú quixi —nhanagürü. ²²Rü Yacú rü nanatüxütagu naxü nax nüxü tingóögüxüçax. Rü yexguma ga Isáqui rü nhanagürü: —Cuga rü Yacúga nixi

notürü cuchacüxü rü Echaúchacüxü nixí —nhanagürü. ²³⁻²⁴Rü yemaacü tama Yacúxü tacuax, yerü poraäcü naxäxtaxachacüxü naenexë ga Echaúrüxü. Notürü yexguma marü tá mexü namaxä taxueguchaxügu rü wenaxari nüxna taca, rü nhatagürü nüxü: —¿Aixcuma yixixü i chaune ya Echaú quiixixü? —nhatagürü. Rü nüma ga Yacú rü tuxü nangäxü, rü: —Ngü, Echaú chixí —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma ga nanatü rü nhatarügü nüxü: —;Cü, choxü nachibüxéxë, Pa Chaunex, nax chanangöcxüçax i ngëma cuexü! Rü ngëmawena tá mexü cumaxä chaxuegu —nhatarügü. Rü nüma ga Yacú tuxü nachibüxéxë ga nanatü rü wíü rü ta tuxna nanaxä. Rü nüma ga Isáqui rü nachibü rü naxaxe. ²⁶Rü yexguma ga Isáqui rü nhanagürü nüxü: —;Chorü ngaicamánaxüra naxü, Pa Chaunex, rü choxü nachúxu! —nhanagürü. ²⁷Rü yexguma Yacú nanatüna nangaicamagu nax nachúaxüçax, rü nüma ga Isáqui rü nanechirugu nawäxí. Rü yexguma ga Isáqui rü mexü namaxä naxuegu, rü nhanagürü: —Nhaa nixí i naema ya chaune ya Echaú. Rü ngëma naema rü nhama wüxi i naane i chixemaxü i Tupana mexü namaxä ueguxürüxü nixí. ²⁸;Rü Tupana cuxna naxä ya pucü rü mea naxügü i cunetügü nax namuxüçax i curü trígu rü curü wíü! ;Rü muxüchixü i duüxügü cuxü puracüe! ²⁹;Rü cuxmexwa nangexmagü i muxü i nachixüanegü! ;Rü cueneegümamax i inacuax rü cupexegu nacaxápüxügü! Rü yíxema chixexü cumaxä uegugüxe, rü Tupana rü tá chixexü tûmamaxä naxuegu. Rü yíxema mexü cumaxä

uegugüxe rü Tupana rü tá mexü tûmamaxä naxuegu —nhanagürü. ³⁰Rü yexguma Isáqui nüxü rüchaxgu ga Yacúmaxä nax mexü naxueguxü, rü ínaxüxü ga Yacú. Rü nave ínanguama ga Echaú ga maxneewa ne naxüxü. ³¹Rü nüma rü ta ga Echaú rü nanatüçax nanaxü ga ñona ga dextanüxü ga chianexü. Rü nanatüxütawa nanange. Rü nhanagürü tuxü: —Pa Papáx ;írudá rü nangöx i nhaa naexüümachi i chama cuxcax chimáxü, rü nhuxuchi mexü chamaxä naxuegu! —nhanagürü. ³²Rü nüma ga Isáqui rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé quixí? —nhanagürü. Rü nüma ga Echaú rü tuxü nangäxü rü nhanagürü: —Chama nixí i cune ya yacü ya Echaú chixixü —nhanagürü. ³³Rü nüma ga Isáqui rü poraäcü nabaxächiäxë, rü niduxruga, rü nhanagürü: —¿Exna texé tixí ya yíxema maxneewa üxé rü chauxcax nua nangexe i ngëma ñona i dextanüxü? Chama rü marü chanangöx i guxüma i norü ñona cuxüpa nax ícunguxü. Rü marü mexü namaxä chaxuegu, rü nhuxmax i nüma rü marü nanayaxu i ngëma mexü —nhanagürü. ³⁴Rü yexguma ga Echaú yema nanatü namaxä nüxü ixuxüxü naxinügu, rü poraäcü naxaxu. Rü aita naxüäcüma nhanagürü: —Pa Papáx ;chamaxä rü ta mexü naxuegu! —nhanagürü. ³⁵Notürü nüma ga Isáqui rü nanangäxü rü nhanagürü: —Marü nua naxü ya cuenexë rü choxü nawomüxéxë, rü ngëmacax mexü namaxä chaxuegu, rü nüma nanayaxu i ngëma mexü i cuxcaxchirex ixixü —nhanagürü. ³⁶Rü yexguma ga Echaú rü tuxü nangäxü, rü

nhanagürü: —Yemacax yixixü ga Yacúgu naxüébagüäxü. Rü marü norü taxre nixí nax yadoraxü rü choxü nawomüxéexü. Rü noxri rü marü choxna nayapu i ngëma nax charüyamaexüçax choxna üxü. Rü nhuxmax rü choxna nayapu i ngëma mexü i chamaxä cuxueguchaüchiréxü. —Rü nataxuxüma i to i mexü i choxü ícuyaxúxéexü? —nhanagürü. ³⁷Rü yexguma ga Isáqui rü nanangäxü, rü nhanagürü: —Düçax, chama rü marü Yacúmaxä chanaxuegu nax naxmexwa cungexmaxü rü namaxä nüxü chixu nax guxüma i natanüxügi rü ta naxmexwa nangexmagüxü. Rü ngëgxumarüxü ta namaxä chanaxuegu nax namuxü i norü trígu rü norü wíuchiü. Rü nhuxmax Pa Chaunex ³⁸Rü taxacü tá cuxcax chaxüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Echaú rü nanatüxü naçaxüama, rü nhanagürü: —Exna wüxicatama i mexü nixí i cuxueguxü? ³⁹Rü chamaxä rü ta mexü naxuegu! —nhanagürü. Rü aita naxüäcüma naxaxu. ⁴⁰Rü yexguma ga nanatü ya Isáqui, rü nhatagürü nüxü: —Cuma rü ngëma naane i mexüäri yáxüwa tá cumaxü i ngextá taguma ínapuxüwa. Rü curü taramaxä tá cugü ícupoxü, rü cuenexëari duüxü tá quixí. Notürü ngëgxuma cumuarü duüxüäxgu, rü tá cuenexëna ícunguxuchi —nhatagürü.

Yacú rü Echaúchaxwa nixü

⁴¹Rü yexgumacürüwa ga Echaú rü Yacúchi naxai naxcax ga yema mexü ga Yacúmaxä taxueguxü ga nanatü. Rü nüma ga Echaú rü nhaxügu narüxinü: “Rü Papá rü paxa tá tayu, rü tümawena

rü tá chayamäx ya chauenexë ya Yacú”, nhaxügu narüxinü. ⁴²Rü yexguma yema Echaú nagu rüxñüxü nacuaxgu ga Rebéca, rü Yacúcax ingema, rü ngígürügi nüxü: —Düçax, cuenexë ya Echaú rü nanu rü cuixü nimáxchaü naxcax i ngëma mexü i cunatü cumaxä ueguxü. ⁴³Rü ngëmacax, Pa Chaunex ⁴⁴⁻⁴⁵Rü ngëma nangexma i nhuxre ya taunecü nhuxmatáta nangüxmü ya cuenexë rü nüxü iyanangüma ga yema namaxä cuxüxü! Rü ngëgxuma marü nüxü iyanangümagu, rü cuxcax tá ngëma chamuga nax cutáeguxüçax. Erü tama chanaxwaxe i wüxitama i ngunexügi nax choxü peyuegü i pema i taxre i chaunegü —ngígürügi. ⁴⁶Rü yemawena ga Rebéca rü Isáquimaxä iyadexa, rü ngígürügi: —Düçwa nüxü charüchau i nacüma i ngëma taxre i Etéutanüxü i Echaú namaxä ämaxü. Rü ngëgxuma chi Yacú rü wüxi i ngëma númacüäx i Etéutanüxümaxä naxäxmaxgu, rü narümemae nixí i noxtacüma chayuxü —ngígürügi.

28 ¹Rü yexguma ga Isáqui, rü

nane ga Yacúcax naca rü mexü namaxä naxuegu. Rü nhuxüchi nanaxucüxü, rü nhanagürü nüxü: —Tama chanaxwaxe i nuxma Canaäctüäx i ngexümaxä cuxäxmax. ²Rü yéa Padáü-Aráanewa naxü i nachiüwa ya curü oxi ya Betuéu, rü ngëxma yaxäxmax wüxi i naxacümaxä ya cuta ya Labáü! ³Rü Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü cuixü rüngüxéexü rü namuxüchixéexü i cutaagü

nax ngēmaäcü muxüma i nachixüane
cuwa nangóxüçax! —nhanagürü.

.....

**Tupana rü Yacúçax
nangox ga Betéuwa**

¹⁰Rü nüma ga Yacú rü inaxüächi ga Bechebawa. Rü Aráüwa daxü ga namawa naxü. ¹¹Rü yexguma wüxi ga nachicawa nanguxgu, rü yexma nape yerü nachüta. Rü wüxi ga nuta nanayaxu, norü cüixeruxü. Rü inaca rü nape. ¹²Rü yéma naxänegü. Rü yema nanegüwa rü nüxü nadau ga wüxi ga toxööne ga nhaa naanegu caxüne rü dauxüguxü ga naanewa nguxüne. Rü gumawa ínarüxígüxü rü nhuxüächi naxígü ga Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüciäx. ¹³Rü yexgumarüxü ta nüxü nadau ga Cori ya Tupana ga naxütagu chicü. Rü nüma ga Tupana rü nhanagürü nüxü: —Chama nixi i curü oxi ya Abraüärü Tupana, rü cunatü ya Isáquiarü Tupana chixixü. Rü tá cuxna chanaxä i nhaa naane i nawa cupexü, nax cuxrü rü cutaagüarü yixixüçax. ¹⁴Rü nümagü i cutaagi rü tá namuxüächi nhama waixümüchicutexerüxü, rü guxü i naanewa tá nangugü nhuxmatáta nórchiwa rü súwa rü léstewa rü oéstewa nangugü. Rü cugagu rü cutaagügagu tá nüxü charüngüxéë i guxüttáma i duüxügü i nhama i naanecüäx. ¹⁵Rü chama rü cumaxä changexma. Rü ngextá ícuxüxüwa tá cuxna chadau. Rü nhaa naanecax tá wena cuxü chatáeguxëxë. Rü tagutáma cuxna chixügachi, rü aixcuma tá chayanguxëxë i guxüma i ngëma cumaxä chaxueguxü —nhanagürü. ¹⁶Rü

yexguma yema nanegüwa nabaixächigu ga Yacú, rü nhaxügu narüxüñü: “Aixcumaxüächi Cori ya Tupana nanuxma i nhaa nachicawa, rü chama rü tama nüxü íchacuqx”, nhaxügu narüxüñü. ¹⁷Rü poraäcü namuü. Rü nhaxügu narüxüñü: “Rü nhaa nachica rü naxüünexüächi. Rü daa nixi ya Tupanachiü. Rü dauxüguxü i naanearü iñäk nixi i nhaa nachica”, nhaxügu narüxüñü. ¹⁸Rü moxüäcü paxmamaxüächi ínarüda ga Yacú. Rü nanayaxu ga guma nuta ga namaxä nacüixeruüäcü. Rü ínanatoxëxë nax wüxi ga cuaxruxü yixixüçax, rü chíxü naétü naba yerü naxüüne ga yema nachica. ¹⁹Rü yema nachicawa rü nüxcüma rü nayexma ga wüxi ga ïane ga Líxgu äégane. Notürü nüma ga Yacú rü nanaxüchicüxü ga naéga ga yema nachica, rü Betéugu nanaxüéga. ²⁰⁻²¹Rü yema nachicawa rü Yacú inaxuneta rü nhanagürü: —Ngëxguma Tupana choxü iiixümüctigu, rü choxna nadaxgux i chorü namawa, rü choxna naxäägxgu i chorü öna rü chauxchiru, rü wena mea chaunaticax choxü natáeguxëëxgu, rü aixcumaxüächi chorü Cori ya Tupana tá nixi. ²²Rü daa nuta ya cuaxruüxü nua chatoxëëcü, rü Tupanapata tá nixi. Rü dütçax, Pa Tupanax, rü guxüma i chorü ngëmaxügü i choxna cuxäxüwa rü guxügutáma cuxna chanaxä i ngëma dízmu i cuxna tixü —nhanagürü.

Yacú rü Aráüanewa nangu

29 ¹Rü Yacú rü inixüchigü, rü dütwa yema duüxügü ga üäxcü ne üxüwaama yexmagüxüarü naanewa nangu. ²Rü yema naanewa nüxü nadau

ga wüxi ga pachu. Rü gumaxütagu narüngügü ga tamaepüxtümü ga carnérugü, yerü guma puchuwa nixí ga naxaxegüxü. Rü guma puchu rü wüxi ga nuta ga tacümaxä narüxiuta. ³Rü yexguma yexma naxitäquqexegüga carnérugü, rü yema norü darüügü rü íanaxügachigüxü ga guma nuta nax norü carnérugü yaxaxegüxéexüçax. Rü nhuxuchi wenaxarü nanaxútaügüxü ga guma puchu. ⁴Rü nüma ga Yacú rü yema carnéuarü darüüguna naca, rü nhanagürü: —Ngextácüäx pexíg i pemax, Pa Duüxtügüt? —nhanagürü. Rü nümagü nanangäxügü rü nhanagürügü: —Toma rü Aráuanecüäxgü tixígü —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Yacú rü nhanagürü: —Nüxü pecuáxü i pema ya Labáu, ya Nacótaxa ixíci?

—nhanagürü. Rü nümagü rü nanangäxügü rü: —Ngü, ngemáacü nüxü tacuax —nhanagürügü. ⁶Rü yexguma ga Yacú rü wena ínicachigü rü nhanagürü: —Nhuxäcü yixixü i nümax? ¿Rü tama yadaawexü?

—nhanagürü. Rü nümagü rü nanangäxügü rü nhanagürügü: —Tama nidaxawe rü taxuxüma nüxü naxüpetü. ¡Rü dúcax, rü yea nadau! Rü yea iyixí i naxacü i Raquéu i ngirü carnérugümaxä ngéma ne ixü —nhanagürügü.

.....

⁹Rü yexguma yema carnérugüiarü darüügümaxä íyadexayane ga Yacú, rü yéma ingu ga Raquéu namaxä ga ngínatüarü carnérugü, yerü ngíma nixí ga nüxna nadauxü.

.....

¹²Rü yexguma Yacú ngímaxä nügü ixuxgu rü nüma rü Rebéca ngíne nax

yixixü rü Labáütaxa nax yixixü, rü ngíma ga Raquéu rü inhaächi nax ngínatümaxä nüxü yanaxuxüçax. ¹³Rü yexguma Labáu nüxü inüchigagu ga yéma nax nanguxü ga Yacú ga naeyax ngíne, rü paxa inanhaächi nax íyadauäxü. Rü nüxna nanajxächiäcumä nüxü narümxoxë, rü nüxü nachúxu. Rü nachiüwa nanaga. Rü yixcüamaxüra rü Yacú nüxü nixu ga guxüma ga yema nanatüchiüwa nüxü ngupetüxü. ¹⁴Rü Labáu rü nhanagürü nüxü: —Aixcumaxüchi cuma rü chautanüxüxüchi quixí —nhanagürü. Rü wüxi ga tauemacü Labáüxütawa nayexma ga Yacú.

Yacú rü Raquéucax rü Leíçax napuracü

¹⁵Rü marü guma tauemacü ngupetüxguwena, rü Labáu rü Yacúxü nhanagürü: —Ngéma nax chautanüxü quixixü, rü taxütáma ngémacax ngetanüäcumä choxü cupuracüechamare. ¡Rü chamaxä nüxü ixu rü nhuxregu i cunaxwqxexü nax cuxü chanaxütanüxü! —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Labáu rü nüxü iyexma ga taxre ga naxacü. Rü yema rüyamaecü rü Leí nixí ga ngiéga. Rü yema rübumaecü rü Raquéu nixí ga ngiéga. ¹⁷Rü ngíma ga Leí rü ingechaüetücraxü, notürü ga Raquéu rü guxüwama imexechi. ¹⁸Rü nüma ga Yacú, rü Raquéu iyixí ga yema ngixü nangéxéecü. Rü yemacax Labáüxü nangäxü rü nhanagürü: —Ngéma cuxacü irübumaecü i Raquéucax rü tá 7 ya tauncü cuxütawa chapuracü —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Labáu rü nanangäxü rü nhanagürü:

—Narümemae nax cuxna ngíxü
chamuxü rü tama i wüxi i duüxü i tama
nüxü chacuáxüna. ¡Rü nua chauxütawa
nangexma! —nhanagürü. ²⁰Rü yemaacü
ga Yacú rü 7 ga taunecü ngíxcax
napuracü ga Raquéu. Notürü Yacúcax
rü guma 7 ga taunecü rü tama
nüxcücuraxü nixü yerü poraäcü nüxü
ingúchaüxüchi. ²¹Rü yexguma marü
yanguxgu ga guma 7 ga taunecü, rü
nüma ga Yacú rü Labáumaxä nidexa rü
nhanagürü: —¡Choxna ngíxü namu i
Raquéu nax ngímaxä chaxämaxücxax,
erü marü chayanguxéx ya yima
taunecüga ya nagu cumaxä chaxunetacü
nax ngíxcax chapuracüxü! —nhanagürü.
²²Rü yexguma ga Labáu rü naxacüxü
naxüchíxü ga nax naxätexü. Rü
yemacax nüxna naxu ga guxüma ga
duüxüga norü ngaicamagu pegüxü.
²³Notürü yema chütaxüga Labáu, rü
naxacü ga Leíxü nayaga rü Yacúxü
ngíxü napexéx. Rü yemaacü ga Yacú rü
ngímaxä namaxü.

.....

²⁵Rü moxüäcü ga Yacú rü nüxü
nacuax nax Leí yixixü ga yema ngímaxä
inapecü. Rü nuäcüma Labáuna nayaca,
rü nhanagürü: —¿Taxacü chamaxä
cuxü? ¿Tama éxna Raquéucax yixixü ga
cuxü chapuracüxü? ¿Rü tüxcüü i
nhuxmax i choxü cuwomüxéexü?
—nhanagürü. ²⁶Rü Labáu rü nanangäxü
rü nhanagürü: —Düçax, tama tocüma
nixi nax ngëma rübumaecüxira
taxütexü. ²⁷Écü ínanguxéx i wüxi i
yüxü nax yagüexü i ngëma ngíchíxü i
Leí! Rü ngëmawena tá nixi i cuxna
ngíxü tamuxü i Raquéu, ega cuma rü
curü me yixigü nax nai ya 7 ya taunecü

choxü cupuracüxü —nhanagürü ga
Labáu. ²⁸Rü nüma ga Yacú rü nanayaxu
ga yema Labáu namaxä nüxü ixuxü. Rü
yexguma marü yagüegu ga Leíchíxü, rü
nüma ga Labáu rü Yacúna ngíxü namu
ga Raquéu nax ngímaxä naxämaxücxax.
.....

³⁰Rü yexguma ga Yacú rü
Raquéumaxä namaxü. Rü woo nai ga 7
ga taunecü ngíxcax napuracü, notürü
poraäcü ngíxü nangechaüama, Lefaru
yexera.

Yacú nanegü

³¹Rü nüma ga Cori ya Tupana nüxü
nadau nax tama Leímaxä nataäxü ga
Yacú. Rü yemacax ga Tupana rü
nanaxwaxe nax Yacúaxü naxäxacüxü ga
Leí. Notürü ga Raquéu rü ngíxü
nangexacüxéx. ³²Rü yemaacü ga Leí rü
Yacúaxü ixäxacü, rü Rubéugu inaxüega.
(Rü ngëma naéga rü “Tupana choxü
nadau nax changechaüxü”, nhaxüchiga
nixi.) Rü yemagu inaxüega yerü
nhaxügu irüxinü: “Rü Tupana choxü
nadau nax changechaüxü, rü nhuxmax
ya yimá chaute rü tá choxü nangechaü”,
ngígürüga ngíñaxéwa. ³³Rü guma
ngínewena rü wena ixäxacü ga Leí, rü
guma rü Chimiáugu inaxüega. (Rü
ngëma naéga rü “Tupana choxü
naxinü”, nhaxüchiga nixi.) Rü yemagu
inaxüega yerü nhaxügu irüxinü:
“Tupana rü marü nüxü naxinü nax tama
chamaxä nataäxü ya chaute, rü
ngëmacax wena chaxäxacü”, ngígürüga
ga ngíñaxéwa. ³⁴Rü wenaxarü ixäxacü, rü
guma rü Lewígu inaxüega. (Rü ngëma
naéga rü “Chauxütawaama ngëxmaxü”,
nhaxüchiga nixi.) Rü yemagu inaxüega

yerü nhaxűgu irüxinü: “Rü nhuxmax ya chaute rü chamaxã tá inarüxăūx, erü marü tamaepüxcüna nüxű chaxâxacü”, ngigürugi ga ngiäxewa. ³⁵Rü wenaxarü Yacúaxű ixâxacü ga Leí, rü guma rü Yudágú inaxüéga. (Rü ngëma naéga rü “Tupanaxű chicuqxüxű”, nhaxűchiga nixi.) Rü yemagu inaxüéga yerü nhaxűgu irüxinü: “Rü nhuxmax rü tá Tupanaxű chicuqxüxű”, nhaxűgu irüxinü. Rü yemawena rü iyangeyexacü.

30 ²²Notürü ga Tupana rü ngixna nacuqxâchi ga Raquéu, rü nüxű naxinü ga ngirü yumükë. Rü yemacax ga Tupana rü ngixű naxâxacüxëë. ²³⁻²⁴Rü yexguma naxâxacüga namaxã ga guma nüxfiraxűcü ga ngine rü ngigürugi: —Tupana rü marü choxna nanayaxu ga yema guxchaxü ga noxri namaxã changexacüxű. Rü chierüna choxű nangexmagu ya nai ya chaune —ngigürugi. Rü yemacax Yúchegu inaxüéga. (Rü ngëma naéga rü “Chierüna choxű nangexmagu ya nai”, nhaxűchiga nixi.)

Guxchaxügü nügumaxã naxüe ga Yacú rü Labáu

²⁵Rü yexguma Yúchemaxã inaxăūxyaniguwena ga Raquéu, rü Yacú rü Labáuñxű nhanagürü: —; Choxű ingex nax wena chauchiñanecax chatáeguxűcax! ²⁶Rü ngëmacax chanaxwaxe i choxna cuxâga nax chayagagüxűcax i chaunegü rü chaxmægxü yerü yemagücax nixi ga cuxütawa chapuracüxű. Rü cuma rü meama nüxű cucuqxax nax nhuxâcü mea chayanguxëëxü ga yema puracü ga cuxű

chaxüxű —nhanagürü. ²⁷Notürü nüma ga Labáu rü nanangâxű rü nhanagürü: —; Taxuchima cuxü namexü nax nua chauxütawa cungexmaxü? Erü meama nüxű chacuqxax nax cugagu yixixü i Cori ya Tupana poraäcü choxü rüngüxëëxü. ²⁸; Rü chamaxã nüxű ixu i nhuxre nixi i cunaxwaxexü nax cuxü chanaxütanüxű! Rü ngëma cuma naxcax ícucaxaxüexpüx tá nixi i cuxü chanaxütanüxű —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga Yacú rü nanangâxű, rü nhanagürü nüxű: —Cuma rü meama nüxű cucuqxax nax nhuxâcü poraäcü cuxü chapuracüxű rü meama cuxü nüxna chadauxü ga cuxünagü. ³⁰Rü yema noxretama ga cuxünagü ga cuxü yexmaxü ga yexguma noxri nua changuxgux, rü nhuxmax rü poraäcüxüchima cuxü nimu. Yerü yexguma noxri nua changuxgucürüwa nixi ga Tupana ga poraäcü cuxü nangüxëëxü. ³¹Notürü nhuxgu tá nixi i chauxacügüçaxicatama chapuracüxű? —nhanagürü. ³²Rü yexguma ga Labáu rü nüxna nicachigüama rü nhanagürü: —; Nhuxre nixi i cunaxwaxexü nax cuxü chanaxütanüxű? —nhanagürü. Rü yexguma ga Yacú rü nanangâxű, rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i choxű cunaxütanü. Rü chama rü wena tá nüxna chadau i cuxünagü ega curü me yixigu i nhua tá cumaxã nüxű chixuxű. ³³; Rü choxű imucuchi natanigü i cuxünagü nax chayadexechixűcax i guxüma i ngëma carnéruxacügi i wëxëëxü, rü guxüma i cábraxacügi i ämatüxű rü murutagüxű! Rü ngëmamaxã tá nixi i choxű cunaxütanüxű. ³⁴Rü ngëmaäcü ega yixcura chauxütawa ícuyadaxgu i

ngēma choxū ngēmaxū rü nüxū icuyangauxgu i carnérü i cómūxū, rüexna cábra i tama āmatüxū, rü ngēmawa tá nüxū cuciux nax cuixū changíxū —nhanagürü. ³⁴Rü Labáū nanangāxū rü nhanagürü: —Marü name nixī i ngēma nüxū quixuxū —nhanagürü.

.....

⁴³Rü yemaacü ga Yacú rü nimuarü yemaxūäx. Rü nimu ga norü carnérugü rü camérugü rü búrugü rü norü duüxügü ga nüxū puracüexü ga yatüxū rü ngexü.

Yacú nagu narüxīnū nax bexma
Labáuna yaxūxū

31 ¹Notürü nüma ga Yacú rü nüxū nacuáchiga ga Labáū nanegü rü nachiga nax yadexagüxū rü nhagüxū: —Yacú rü nügüxū nanade i guxúma ga tanatüartü ixixū, rü ngēmamaxā nixī i nhuxmax i namuarü ngēmaxūäxū —nhanagürügü. ²Rü yexgumarüxū ta ga Yacú, rü nüxū nacuqxama rü Labáū rü tama noxriguriüxū namaxā nataäxē. ³Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Yacúxū nhanagürü: —Natáegu naxcax i ngēma cunatüarü naane i ngextá ínangexmagüxūwa i cutanüxügü! Rü chama rü tá cuixū íchixümüci —nhanagürü. ⁴Rü yexguma ga Yacú rü ngíxcax nangema ga Raquéu rü Leí nax naxütawa naxixüçax ga yema norü carnérugüna ínadauxüwa. ⁵Rü nhanagürü ngíxū: —Nüxū chicuqxächi rü yimá penatü rü marü tama noxrirüxū mea choxū nadawenü. Notürü ya chaunatüarü Tupana rü guxúguma

nachauxütagu. ⁶Pema rü meama nüxū pecuax nax nhuxäcü penatüaxū meama chapuracüxū. ⁷Rü nüma rü muexpüxcüna choxū nawomüxëxë rü guxúguma nayaxüchicüüchigü ga chorü natanü. Notürü ga Tupana rü tama nüxū nanaxwaxe nax taxacürü chixexü chamaxā naxüxū.

.....

¹³Rü ngēmacax ya Tupana rü norü orearü ngeruxū i dauxüçüäxwa choxū nhanagürü: “Chama nixī ya Tupana ga cuxcax changóxū ga Betéuwa ga yéma chíxtümaxā ícunabaétüüwa ga guma nuta rü chamaçä icuxunetaxüwa. ¡Rü ngíxā, rü inachi, rü natáegu naxcax ga yema naane ga nagu cubuxū!” nhanagürü choxū ga Tupana. ¹⁴Rü yexguma ga Raquéu rü Leí rü inangäxügü, rü ngígürügügü: —Toma rü marü nataxuma i tñaxacü i toxna üxū i tonatüxitawa —ngígürügü.

.....

Yacú rü Padáū-Arāanewa ínaxüxū

¹⁹Rü yexguma toxnamana norü carnérugüarü yoñtäxawa naxüyane ga Labáū, rü ngíma ga Raquéu rü yoxni naxcax ingíx ga ngínatüarü tupanachicünaxägü ga nutagünaxcax. ²⁰Rü nüma ga Yacú rü tama naxtümüxā nüxū nixu ga nax yaxüxchaüxū. Rü yemaacü nixī ga naxtü ga Labáū ga Araméutanüxüxū nawomüxëxë ga Yacú. ²¹Rü nixümare namaxā ga guxúma ga yema nüxū yexmaxü. Rü paxama nawa nangu ga yema natü ga Eufráte. Rü nixüe rü nixüchigü nhuxmata ga mäxpüneanexü ga Yiriáyigu äégaxüwa nangu.

Yacúwe nangē ga Labáū

²²Rü tamaepük ga ngunexűguwena rü Labáū rü nüxű nacuáchiga ga nax yaxűxű ga Yacú. ²³Rü yemacax ga Labáū rü natanüxűgumaxã Yacúwe nangē. Rü 7 ga ngunexűgüguwena nüxű inayangau nagu ga yema máxpükhanexű ga Yiriáyigu ãégaxű. ²⁴Notürü yema chütaxűgu rü Tupanagu naxänegü ga Labáū ga Araméutanüxű. Rü Tupana rü nhanagürü nüxű: —¡Dúcax, choxű irüxínü! Rü tama chanaxwaxe i nuäcü namaxã quidexa ya Yacú —nhanagürü. ²⁵Rü Labáū rü Yacúxű inayangau nagu ga yema máxpükhanexű ga Yiriáyigu ãégaxű ga Yacú nagu rüngüxű. Rü yematama máxpükhanexüarü tuächigu nixi ga nañgügxű ga Labáū rü natanüxűgü. ²⁶Rü Labáū rü poragaäcü Yacúna naca, rü nhanagürü: —¡Taxacü icuxű? ²⁷Rü tüxcüü choxű cuwomüxexë? ²⁸Rü tüxcüü nhama curü uanü ícuyauxüxürütxű chauxacügxű quigagü? ²⁹Rü taxacüçax choxű cuwomüxexë rü bexma cúaçü quixü? Rü yexguma chi mea nüxű chacuqxugu nax íquixuchaüxű rü chi taäxëäcü cuxű ichamuächi rü cuxű chi chapapüne tutumaxã rü árpamaxã. ³⁰Rü woo ga yema chauxacügi rü chautaagü rü bai nüxű chachúxäcüma namaxã quixümare. Rü nhama wüxi i duüxű i naechitamare maxüxürütxű quixi. ³¹Rü taxuxüma choxű naguxcha ega chi chanaxwaxegeu nax pexü chadaixü. Notürü ngewax chütacü rü cunatüuarü Tupana chamaxã nidexa, rü nhanagürü choxű: “¡Dúcax, choxű irüxínü! Rü tama chanaxwaxe i nuäcü Yacúmaxã

quidexa”, nhanagürü choxű. ³²Notürü ngëgxuma cunaxwaxexüchixgu nax cunatüçax cutáeguxű rü ngëmacax yixigu nax quixüxű i nhuxmax ;rü tüxcüü i chorü tupanachicünaxägüçax cungíxű? —nhanagürü. ³³Rü yexguma ga Yacú rü Labáúxű nangäxű rü nhanagürü: —Tama cumaxã nüxű chixu yerü chamuü, rü chama nüxű chacuqxugu rü choxna chi ngíxü cupuxüéga ga cuxacügi. ³⁴Notürü ngëgxuma chi wüxi i nhaa chorü duüxűgüxütawa nüxű icuyangauxgu i ngëma curü tupanachicünaxägü, rü name nixi i noxtacüma nayu. Rü nhaa tatanüxűgi nixi i tüxű ïnuxű. ³⁵Rü chamaçax nüxű ixu rü taxacü nixi i ngëma curü ngëmaxü i chauxütawa ngëxmaxü! ¡Ecü yange ega nüxű icuyangauxgu! —nhanagürü. Notürü nüma ga Yacú rü tama nüxű nacuqas ga Raquéu yixixű ga naxcax ngíxü ga yema ngínatüarü tupanachicünaxägü. ³⁶Rü yexgumarüxű ta Leípatagu rü yema taxre ga naxütaxügüpatagu naxcü, notürü taxuxüma inayangau. Rü yexguma Leípatawa ínaxüxüxgu rü Raquéupatagu nayaxicü. ³⁷Notürü ngíma ga Raquéu rü inadé ga yema ngínatüarü tupanachicünaxägü rü camérutawaarü tochicaxüttüügi iyacuxgü. Rü naétüwa irüto. Rü Labáū rü ngípatachiägu naxcax nadas, notürü taxuxüma inayangau. ³⁸Rü yexguma ga Raquéu rü ngígürügi nüxű: —Pa Papáx ;tauxű i cunuxű ega tama ichachixgu i cupexewa! Erü nhuxmax rü chorü

daawewa changexma —ngīgürügū. Rü yemaacü ga Labáu rü naxcax
nidauchigüama ga norü
tupanachicünaxägü, notürü taxuguma
nükü inayangau.

.....

**Yacú rü Labáu nügümamax
inaxügagü**

⁴³Rü yexguma ga Labáu rü Yacúxü
nangäxü rü nhanagürü: —Ngëma
cuxmaxgü rü chauxacügü iyixí, rü
ngëma cuxacügü rü chautaagü nixí. Rü
ngëma carnérugü rü choxrügü nixí rü
guxüma i nua nükü cdeauxü rü
choxrügü nixí. ¿Notürü nhuxäcü
taxacürü chixexü namaxä chaxü i
chauxacügü rü ngñegü? ⁴⁴|Rü nhuxmax
rü nua naxü rü ngíxä mea yigümaxä
tanamexëx nax ngëxma yanaxoxüçax i
guxüma i guxchaxügü! —nhanagürü.
⁴⁵Rü yexguma ga Yacú rü nanayaxu ga
wüxi ga nuta ga tacü rü yéma
nanatoxëx. ⁴⁶Rü nüma ga Yacú rü
natanüxügü nhanagürü: —;Guxäma
rü nuta ne penade rü wüxigu
penaxäüchita! —nhanagürü. Rü nüma
ga natanüxügü rü nuta ne nanade rü
yexma nanaxäüchita. Rü nhuxuchi
guma nuta ga yexma äüxchitacüxüawa
nachibüe ga Yacú rü Labáu.

.....

⁵²Rü nüma ga Labáu rü nhanagürü
Yacúxü: —Düçax, daa nutagü rü wüxi i
cuaxruxü nixí i cuxcax rü chäuxcax nax
taxucürüwa yimá nutaxü ichopetüxüçax
nax taxacürü chixexü yigümaxä
ixüxüçax. ⁵³Rü curü oxi ya Abraáuarü
Tupana rü chorü oxi ya Nacóarü
Tupana ta ixicü rü tükü poxcúxe ya

ngexerüxüxe i yixema ega tama
yanguxëexgu i nhaha yigümaxä
ixunetaxü —nhanagürü ga Labáu. Rü
yexguma ga Yacú rü yimá Tupana ga
nanatü ga Isáqui nükü icuaxüxüçüegagu
inaxuneta. ⁵⁴Rü nhuxuchi ga Yacú rü
yexma guma maxpünegu nanadai ga
nhuxre ga naxünagü rü nhuxuchi
Tupanacax ínanagu. Rü guxüma ga
natanüxüçax naca nax nachibüexüçax.
Rü yemaacü guxüma nachibüe rü
yexma maxpünegu napecü ga yema
chütaxügu. ⁵⁵Rü moxüäcü
paxmamaxüchi rü Labáu ínarüda rü
nataagü rü naxacügü tükü nimeäxëgü.
Rü nhuxuchi Tupanaégagu mexü
tümamaxä naxuegu. Rü yemawena
nachixüanecax natáegu.

Yacú rü Echaú nügümamax inarüxí

32 ¹Rü nüma ga Yacú rü
inixüchigüama. Rü namagu
nükü nangau ga nhuxre ga dauxüçüäx
ga Tupanaarü orearü ngeruügü. ²Rü
yexguma Yacú nükü däxgu rü
nhanagürü: —Nhaagü rü Tupanaarü
churarakü nixí —nhanagürü. Rü
yemacax Maanaígu nanaxüéga ga yema
nachica. ³Rü Yacú rü inanamuächitanü
ga nhuxre ga norü duüxügü nax Cheíarü
naanewa ga Edóüwa naxixüçax nax
naenexé ga Echaúmaxä nükü
yanaxugüxüçax ga yéma tá nax
nanguxü. ⁴Rü nhaha dexamaxä yéma
nanamugü: “Nhapegürü tá nükü ya
chauenexé ya Echaú: ‘Cuenexé ya Yacú
ya curü duüxü ixicü rü cuxü narümoxé.
Rü marü nhuxre ya taunecü rü törü tutü
ya Labáuixüawa chayexma. Rü
nhuxmax rü marü nükna íchaxüxü. ⁵Rü

choxű nangexma i chauxűnagü i wocagü rü búrugü rü carnérugü rü chorü duűxügü iyatüxügü rü ingexügü. Rü ngēmacax chaugüpexegu cuxcax ngéma chanamugü i chorü duűxügü nax cumaxä nüxü yanaxugüxüçax i nhaa chorü ore nax marü chatáeguxü. Rü chierüna mea choxű cuyaixgu i ngēxguma cuxütawa changuxgu', nhapegürü tá", nhanagürü ga Yacú. ⁶Rü yexguma marü Yacúcax nawoeguxgu ga norü duűxügü, rü nhanagürügü: —Marü naxütawa tangugü ya cuenexë ya Echaú. Rü nüma rü tá nua naxü nax nümatama cuxü íyadauxüçax namaxä i 400 i norü duűxügü —nhanagürügü. ⁷Rü yexguma yemaxü naxinugu ga Yacú, rü poraäcü namuü rü naxoegaäxë. Rü yemacax taxregu nayatoye ga norü duűxügü rü norü carnérugü rü wocagü rü camérugü. ⁸Yerü nhaxügu narüxñü: "Ngēxguma Echaú nua nguxgu rü ngürüächi nadaiqaxgu i ngéma wüxitücumü i duűxügü, rü ngéma totücumü rü yoxni nibuxmü", nhaxügu narüxñü. ⁹Rü nhuxuchi inanaxügü ga nax nayumüxéxü, rü nhanagürü: "Pa Cori Pa Tupana ya Chorü Qxi ya Abraáüarü Tupana rü Chaunatü ya Isáquiarü Tupanax, cuma rü marü chamaxä nüxü quixu nax chorü naanecax rü chautanüxügicax chatáeguxü rü cuma rü tá mea choxna cdeauxü. ¹⁰Chama rü taxuwama chame nax ngémaäcü chamaxä cumecümäxü rü aixcuma mea choxű curüngüxéexü. Rü yexguma noxri chaunatüna íchaxüxügxü rü nhaatama Yurdáü i natüwa chixüegu rü taxuxüma choxű nayexma rü chorü naixmenaxäxicatama. Notürü i

nhuxmax nax chatáeguxü rü choxű nangexma i taxretücumü i muxü i duűxügü. ¹¹Rü nhuxmax rü cuxna chaca rü chanaxwaxe i choxű ícupoxü nüxna ya chauenexë ya Echaú. Rü nüxü chamuü erü ngürüächi nuxä toxü nayadai rü ngémaäcü tükü nadai ya chaxmaxgü rü chauxacügü. ¹²Cuma rü marü meama chamaxä nüxü quixu rü tá choxna nax cdeauxü nax ngémaäcü taxuxüma choxű üpetüxü rü ngémaäcü i chautaagü rü nhama taxtüpechinüwa ngéxmacü ya naxnütexerüxü namuxüchixüçax, rü ngémaäcü düxwa taxucürüwa texé yaxugüxüçax", yemaacü nayumüxé. ¹³Rü yema chütaxügu rü Yacú rü yexmatama napé. Rü nüxü nidaugü ga naxünagü rü yematanüwa nayadexechi ga naenexë ga Echaúarü ámareruxü. ¹⁴⁻¹⁵Rü nayamugü ga 200 ga bóyigü ga ingexü, rü 20 ga bóyigü ga iyatüxü, rü 200 ga carnérugü ga ingexü, rü 20 ga carnérugü ga iyatüxü, rü 30 ga camérugü ga yexwacax buexacüxü, rü 40 ga wocagü, rü 10 ga wocaxacügü ga yexwacax yaexü, rü 20 ga búrugü ga ingexü rü 10 ga búrugü ga iyatüxü. ¹⁶Rü nhuxuchi norü duűxügüna nanamugü ga wüxitücumüchigü, rü nhanagürü nüxü: —;Cü, chapexegu namaxä pexü, rü pegüna tá piyáxügueltanüxü namaxä i wüxitücumüchigü! —nhanagürü. ¹⁷⁻¹⁸Rü yema nüxíra inamuächixü ga norü duűxü, rü nanaxucuxë, rü nhanagürü nüxü: —Ngēxguma tá cuxü iyangauxgu ya chauenexë ya Echaú, rü cuxna naçaxgu: "Rü texe nixí ya curü cori, rü ngextá cuxü, rü texéarügü nixí i

nhaa naxūnagü i quigagüxü”, rü cuma rü tá nhaäcü cunangäxü: “Pa Chorü Cori ya Echaúx, rü nhaa rü wüxi i curü ãmare nixi i cuxcax sua namuxü ya curü duü ya Yacú. Rü nüma rü toteama ne naxü” nhacurüga tá —nhanagürü ga Yacú. ¹⁹Rü yexgumarüxü ta ga yema togü ga duüxügü ga inamuächigüxü rü nhanagürü nüxü: —Ngëxguma tá pexü inangauxgu ya Echaú, rü ngëmatama orexü namaxä pexu! ²⁰Rü nhapegü nüxü: “Yacú ya cuenexë ya cuvä ngechaücü rü toteama ne naxü”, nhapegü nüxü! —nhanagürü ga Yacú. Rü yemaacü nayaxucväxä ga yema duüxügü, yerü nhaxügu narüxñü: “Nhaa ãmaregü i chapexegu chimugüxümaxä tá chanangüxmüxëxë ya chauenexë. Rü ngëmawena rü chamaxüchi tá nüxü chadau. Rü bexmana ngëmaäcü tá mea choxü nayaxu”, nhaxügu narüxñü. ²¹Rü yemaacü ga yema ãmaregü rü nüxíra nügüpexegu nayamugü. Rü nüma ga Yacú rü yexmatama nape ga yema chütaxügu.

**Yacú rü wüxi ga Tupanaarü
orearü ngeruxü i dauxüçüäxmaxä
nügü nawogü**

²²⁻²³Rü yematama ga chütaxügu rü ínarüda ga Yacú, rü tükü namuächitanü ga guxema taxre ga naxmax rü yema taxre ga naxütaxü, rü gumá 11 ga nanegü. Rü wüxigu, namaxä ga guxüma ga norü yemaxügü, tükü nimüu nawa ga yema natü ga Yurdáüarü nuxtamaxü ga Yabógu äégaxü. ²⁴Rü yexguma Yacú nüxicatama yéma yaxüächigu, rü wüxi ga duüxü namaxä nügü nawogü rü

nhuxmata yangunemare. ²⁵Notürü yema duüxü rü nüxü nacuax ga tama Yacúxü nax naporamaexü. Rü yemacax düxwa Yacútachinügu nidagü, rü nanatüxüchitachinü ga yexguma nügü inawogigu. ²⁶Rü yexguma ga yema duüxü rü nhanagürü Yacúxü: —Choxü ingex erü marü ningóonechaü! —nhanagürü. Rü yexguma ga Yacú rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëxguma taxütáma mexü chamaxä cuxueguxgu, rü taxütáma cuxü chingex —nhanagürü. ²⁷Rü Yacúna naca ga yema duüxü rü nhanagürü: —¿Taxacü nixi i cuéga? —nhanagürü. Rü Yacú nanangäxü, rü nhanagürü: —Yacú nixi i chauéga —nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga yema duüxü ga nügü namaxä inawögüxü, rü nhanagürü nüxü: —Nhuxma rü marü taxütáma Yacú nixi i cuéga. Rü Iraéu tá nixi i cuéga i nhuxmax, erü Tupanamaxä rü duüxügumaxä cugü icuwogü rü tama choxü quingex nhuxmata mexü cumaxä chaxuegu —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga Yacú rü nüxi nüxna naca rü nhanagürü: —Nhuxma chanaxwaxe i chamaxä nüxü quixu ¿rü tjaxacü nixi i cuéga? —nhanagürü. Notürü ga yema duüxü rü nanangäxü rü nhanagürü: —¿Tüxcüü nüxü cucuáxchaxü i chauéga? —nhanagürü. Rü nhuxuchi ga yema duüxü rü yexgumatama Yacúmaxä mexü naxuegu. ³⁰Rü yexguma ga Yacú rü Penuégu nanaxüéga ga yema nachica. Rü ngëma naéga rü “Tupanachiwexü chadau”, nhaxüchiga nixi. Rü yemagu nanaxüéga yerü nhanagürü: —Rü woo Tupanachiwexü chadau, notürü chamaxäma —nhanagürü.
.....

**Yacú rü Echaú nügümaxā
narüngüxmüe**

33 ¹Rü yexguma Yacú rü Echaúxū nadaxgu ga yéma nax ne naxūxū namaxā ga 400 ga norü duüxügü, rü nüma ga Yacú rü tükü nitoye ga guxema naxacüägxü ngímaxā ga Leí rü Raquéu rü guxema taxre ga naxütaxügü. ²Rü wixpexewa tükü naxügüxéx ga naxütaxügü tümaxacügümaxā, rü guxemagüwe ga Leí ngíxaciüägxmaxā. Rü Leíwe naxâxü ga Raquéu namaxā ga ngíne ga Yúche. ³Rü nüma ga Yacú rü norü duüxügüpexegu nixü. Rü 7 expüxcüna nhaxtúanegu nayangücuchi nhuxmata naenexéarü ngaicamána nangu. ⁴Notürü ga Echaú rü Yacúxäx ninha rü nüxna nayanajxachi rü nüxü nachúxu. Rü nügümaxā naxauxe.

.....

¹⁸Rü Yacú, rü yexguma Padáu-Arâanewa ne naxüxgu, rü taxuxüma nüxü naxüpetü rü meçü Canaâanewa nangu. Rü ïane ga Chiquéüarü toxmxatawa nangu rü yéma nayexma. ¹⁹Rü 100 tachinü ga diérugu naxcäx nataxe ga wüxi ga naane naxütawa ga Amûru nanegü. Rü nüma ga Amûru rü Chiquéü nanatü nixü. Rü nüma ga Yacú rü yexma naxachiügü. ²⁰Rü nhuxuchi nanaxü ga wüxi ga âmarearü guchicaxü rü Erué-Iraéu ga Iraéuarü Tupanagu nanaxüega.

.....

**Tupana rü ïane ga Betéuwa mexü
Yacúmaxā naxuegu**

35 ¹Rü yexguma ga Tupana rü ïane ga Chiquéüwa rü Yacúxū nhanagüri: —;Cugü namexéx rü

inaxüächi nax Betéugu cuyaxächiüxüçax! ¡Rü ngëxma chauxcax naxü i wüxi i âmarearü guchicaxü nagu ga yema nachica ga nawa cuxcax changóxü ga yexguma cuenexé ga Echaúchaxwa quixüxgu! —nhanagüri. ²Rü yexguma ga Yacú rü naxmaxgümaxä rü guxüma ga norü duüxügümäxä nidexa, rü nhanagüri nüxü: —;Ípenanúxüx i guxüma i perü tupanachicünaxägü rü nua penana nax ínawogüxüçax! ¡Rü nhuxuchi pegü pexaiyagü rü to i pexchiru i ngëmataxügu picuxgü! ³Rü ngíxä rü paxa itaxíächi nax Betéuwa ixixü! Eru ngëxma tá chanaxü i wüxi i âmarearü guchicaxü naxcax ya Tupana ga guxüwama ga ngextá íchaxüxüwa choxü íxümüciü rü choxü rüngüxéëxcü ga yexguma guxchaxüwa chayexmagu —nhanagüri. ⁴Rü yexguma ga yema duüxügü, rü Yacúxüawa nanana ga guxüma ga norü tupanachicünaxägü rü yema naxmachinügü ga norü tupanagüarü cuaxruügü ixígüxü. Rü ïane ga Chiquéüarü ngaicamána rüxiüxüne ga carabáytüügu Yacú inanatäxgü ga yema tupanachicünaxägü. ⁵Rü yexguma inaxíächigu ga Betéuwa nax naxixüçax, rü Tupana rü guxüma ga yema ïanegüciüäx ga namawa yexmagüxüäewa ínananguxéx ga muü nax tama Yacú nanegüwe nangëgüxüçax. ⁶Rü Yacú rü guxüma ga yema duüxügü ga namaxä ixixü, rü meama Canaâanewa yexmane ga ïane ga Líxgu âéganewa nangugü. Rü to ga naéga rü Betéu nixü. ⁷Rü yexma nanaxü ga wüxi ga âmarearü guchica rü

El-Betéugu nanaxüéga, yerü yexguma naeneechaxwa yaxüxgu, rü yéma nixí ga Tupana naxcax ngóxü.

.....

⁹Rü yexguma Padáü-Aráanewa ne naxüxgu ga Yacú, rü Tupana rü Betéuwa wenaxartü naxcax nangox, rü mexü namaxä naxuegu. ¹⁰⁻¹¹Rü nhanagürü: “Cuma rü Yacú nixí i cuéga. Notürü i nhuxmax rü marü taxütáma ngëma nixí i cuéga erü nhuxmacürüwa rü Iraéu tá nixí i cuéga”, nhanagürü. Rü yemawena ga Tupana rü nhanagürü: “Chama nixí ya Tupana ya guxüétüwa changemaxxü. ¡Rü yamu ya cunegü rü cutaagü! Rü cuwa tá nangox i wüxi i nachixüane rü muxünetáma ya ïanegü. Rü cutaagütanüwa tá nangexma i äëxgacügü. ¹²Rü nhaha naane ga Abraáu rü Isáquina chaxäxü, rü cuxna rü ta chanaxä. Rü cuwena rü tá cutaagüna chanaxä”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Iyu ga Raquéu

¹⁶Rü yemawena rü Betéuwa inaxiächi nax ïane ga Efrátawa naxixüçax. Notürü yexguma Efrátaxü yangaicagügu rü ga Raquéu rü ixíracaciáma. Rü tama mexü ngixü nangupetü. ¹⁷Rü yexguma tama paxá yéma naxíracacüxgu rü düxwa ngíma ga yema ngírü daruxü rü ngixü ngígürügi: —¡Yaxna naxinü erü to i yatüxü i cuxacü cuxü naxíra! —ngígürügi. ¹⁸Notürü ngíma ga Raquéu rü marü ituraxüchi rü yaxna irüngü rü: —Benóni nixí ya yimá õchhana —ngígürügi. Notürü ga nanatü ga Yacú rü Béyamígu tanaxüéga. ¹⁹Rü yemaacü nixí ga nayuxü ga Raquéu. Rü

yema nama ga Efrátawa nadaxügu ngixü nataxgü. (Rü guma ïane ga Efráta rü nhuxmax rü Beréügu naxäéga.)

.....

Yacú nanegü

^{22,23}Rü Yacú nanegü rü 12 nixigü. Rü guma Leíwaügücü rü Rubéü nixí ga Yacú nane ga yacü. Rü naeneegü rü Chimiáü, rü Lewí, rü Yudá, rü Ichacá, rü Yeburóü nixigü. ²⁴Rü guma Raquéuwaxügücü rü Yúche rü Béyamí nixigü. ²⁵Rü guma Raquéuütaxü ga Bírawaügücü rü Dáü rü Natarí nixigü. ²⁶Rü guma Leíütaxü ga Chípawaügücü rü Gáyi rü Aché nixigü. Rü gumagü nixí ga Yacú nanegü ga Padáü-Aráanegu buexü.

Isáquierü yuxchiga

²⁷Rü nüma ga Yacú rü nanatü ga Isáquierü ínayadau ga Maréwa. Rü guma ïane rü namuéga. Rü Árba nixí ga wüxi rü Ebróü nixí ga to. Rü yexma nixí ga naxächiügxü ga Abraáu rü Isáqui. ²⁸Rü nüma ga Isáqui rü nüxü nayexma ga 180 ga taunecü ga yexguma nayuxgux. ²⁹Rü yexguma marü nayaxüchigu nixí ga nayuxü rü natanüxügütanüwa naxüxü. Rü nanegü ga Echaú rü Yacú rü inanataxgü.

.....

37 ¹Rü nüma ga Yacú rü Canaäänegu naxächiü ga ngextá nanatü ga Isáqui üpaacü ítaxächiügxü.

Yúche rü naeneegü

²Rü nhaha nixí i nachiga i Yacútanüxü. Rü yexguma nane ga Yúche 17 ga

taunecü nüxű yexmagu, rü nüma rü carnérugüarü daruxű nixí wüxigu namaxã ga naeneegü ga nanattixütaxügü ga Bíra rü Chípawaügüxű. Rü nüma ga Yúche rü nanatümaxã nüxű nayarüxugüxű ga naeneegüchiga nax chixexű naxügüxű. ³Rü nüma ga Yacú ga Iraéugu aëgacü, rü poraäcü Yúchexű nangechaü guxüma ga togü ga nanegüarü yexera yerü yexguma marü nayaxgu ga Yacú nixí ga nabuxű ga Yúche. Rü yemacax ga nanatü rü nüxű tanaxü ga wüxi ga naxchiru ga mápaxü ga mexechixű. ⁴Notürü yexguma naeneegü nüxű icuaxächitanügu nax norü yexera Yúchexű tangechaüxű ga nanatü, rü yemacax Yúchechi naxaie, rü tama nüxű narümoxëgüichaü. ⁵⁻⁶Rü wüxi ga chütaxű ga Yúche, rü naxänegü, rü naeneegümaxã nüxű nixu ga yema nanegü. Notürü ga naeneegü rü yexeraäcü naxchi naxaie, yerü ga Yúche rü nhanagürü nüxű: —¡Iperüxinüe rü tá pemaxä nüxű chixu i ngëma chaunegü! ⁷Rü nagu chaxänegü nax guxäma i yixema rü wüxi i tríguncüwa ingexmagüxű rü ínagoxüçütaxű. Notürü i ngëma choxrü cüta rü ngürü nüechama inachicüta rü meama ínarüto. Notürü i ngëma pexrü cütagü rü ngëma choxrüxű ínachomaeguächi, rü ngëma choxrü cütapexegu nayarümaxgütanüächi rü choxrüxű nicuaxüxügü —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga naeneegü rü nanangäxügagü rü nhanagürügü: —¿Exna cuma nagu curüxinügu rü cuma tá nixí i torü aëgxacü quixixű rü tomaxä tá icucuáxü? —nhanagürügü.

Rü yemaacü yexeraäcü naxchi naxaie naxcax ga yema nanegü ga nüxű yaxuxű. ⁹Rü yemawena ga Yúche rü wenaxartü naxänegü. Rü yema rü ta naeneegümaxã nüxű nixu, rü nhanagürü: —Pemaxä tá nüxű chixu rü wena chaxänegü. Rü ngëma chaunegüwa nüxű chadau ya üäxcü rü tauemacü rü 11 ga ëxtagü rü chapexegu nanangüçuchitanü rü choxü nicuaxüxügü —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma Yúche nanatümaxã rü naeneegümaxã nüxű ixuxgu ga yema nanegü, rü nanatü rü ítanangaxüchi. Rü nhatagürü nüxű: —¿Taxacüchiga nixí i ngëma cunegü i tomaxä nüxű quixuxű? —¿Exna cuma rü nagu curüxinügu rü cué rü cueneegü rü chama rü tá cupexegu tanangüçuchitanü nax cuxü ticuaxüügüxüçax? —nhanagürü. ¹¹Rü yemacax ga naeneegü rü yexeraäcü nixäxächiae. Notürü ga nanatü rü bexma tükica nagu tarüxinü ga yema nanegüchiga.

Yúchemaxä nataxegü ga naeneegü

¹²Rü wüxi ga ngunexügu rü íane ga Chiquéüuarü ngaicamána naxí ga Yúcheeneegü nax yexma maxë ne yadaugüxüçax naxcax ga nanatüarü carnérugü. ¹³Rü yemacax ga nanatü ga Iraéu, rü Yúchexű nhatarügü: —¡Paxá cueneegüwe rüxű rü íyadou i yéa Chiquéüwa i carnérugüna ínadaugüxüwa! —nhatagürü. Rü nüma ga Yúche rü tükü nangäxű rü nhanagürü: —Marü name, Pa Papáx, rü taäxäväcüma tá ngëma chaxü —nhanagürü. ¹⁴Rü tüma ga Iraéu rü tanangäxű, rü nhatagürü: —¡Ecü íyadou

ya cueneegü rü ngëma carnérugü! ¹Rü nhuxüchi natáegu nax chamaxä nüxü quixuxüçax nax nhuxäcü ínangupetüxü! —nhatagürü. Rü yemaacü Ebroüwa inaxüächi ga Yúche ga Chiquéüwa nax naxüxü. ¹⁵Notürü yexguma Chiquéüwa nanguxgu, rü tama nüxü nacuqx ga ngextá nax nayexmagüxü ga yema naeneegü. Rü wüxi ga yémacüäx yexma nüxü nangau, rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacüçax cudad? —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga Yúche rü nanangäxü, rü nhanagürü: —Chaueneegüçax chadau. ¿Tama nüxü cucuáxü nax ngextá yixixü i carnérugüna nadaugüxü? —nhanagürü. ¹⁷Rü núma ga yema duüxü rü nanangäxü rü nhanagürü nüxü: —Marü nixigachi i tua. Rü nüxü chaxíñugu rü Dotáüwa nixi nax naxixü —nhanagürü. Rü yexguma ga Yúche rü naeneegüwe narüxü nax naxcax yadauxüçax. Rü Dotáügu nüxü inayangau. ¹⁸Rü núma ga naeneegü rü yáxügu nüxü nadaugü, rü naxüpa ga natanüwa nax nanguxü rü nügü nixugüçyxë ga nax yamaxgüäxüçax. ¹⁹Rü nügümaxä nhanagürögü: —¡Dúcax! Yéa nixi rü ngëma ne naxü i ngëma ãnegüechaxü. ²⁰¡Rü ngixä tayamäxgu, rü nhuxüchi wüxi ya puchugu tayataxcuchigü! Rü ngëxguma Papá tüxna caxgu, rü nhatagürögü tá: “Rü wüxi ya ai nanangöx”, nhatagürögü tá. Rü ngëmaacü tá nüxü tacuqx rü ngoxi aixcuma tá yangugü i ngëma nanegügy —nhanagürögü. ²¹⁻²²Rü yexguma yemaxü naxíñugu ga Rubéü, rü Yúchexü ínapoxü nüxna ga naeneegü. Rü nhanagürü nüxü: —Tama name nax

yamáxü rü nagü ipenabaxëëxü. ¡Rü nhaa ãxmaxügu peyataxcuchimare, rü tauxü i peyamáxü! —nhanagürü. Rü yema nhanagürü ga Rubéü, yerü Yúcheétüwa nachogü nax tama yamaxgüäxüçax rü nanatüçax nax natáeguxëëäxüçax. ²³Notürü yexguma naeneegütanüwa nanguxgu ga Yúche, rü nüxna nanapugü ga yema naxchiru ga mexechixü ga nagu yacúxü. ²⁴Rü nayayauxgü, rü yema ãxmaxügu nayataxcuchigü. ²⁵Rü yemawena rü ínarütotü rü nachibüe. Rü yexguma nachibüeyane rü yáxügu nüxü nadaugü ga Ismaéutanüxüga Yiriáyanewa ne ixü. Rü norü camérutagu nayana ga pumáragü rü tuxunerüügu rü pumára ga míra ga Eyítuanewa nanaxü. ²⁶Rü yexguma ga Yudá rü naeneegüxü nhanagürü: —¿Taxacüwa tüxü namexü nax yamáxü ya taenexë rü nax yacúxü i norü yu? ²⁷Rü narümemaе nixi nax Ismaéutanüxügüxü namaxä itaxegüxü rü tama nax yamáxü, erü taeneexüchi nixi —nhanagürü. Rü guxüma ga yema togü ga naeneegü rü marü norü me nixi ga yema. ²⁸Rü yexguma yema taxetanüxü yéma chopetüxgu, rü Yúchexü ínatúxuchigü ga ãxmaxüwa. Rü yema Ismaéutanüxügüxü namaxä nataxegü ga 20 tachinü ga diérucax. Rü yemaacü Yúchexü Eyítuanewa nagagü. ²⁹Rü yexguma ínanguxgu ga Rubéü rü íyadaxgu ga yema ãxmaxüwa, rü marü nataxuma ga Yúche ga yéma aixepewa. Rü núma ga Rubéü rü norü ngechaümaxä nügüchirugu nagáugü. ³⁰Rü naeneegütanüwa naxü, rü nhanagürü nüxü: —Ngëma buxü rü marü nataxuma i ngëma ãxmaxüwa.

¿Rü t̄axacü tá chaxüxü i nhuxmax?
 —nhanagürü. ³¹Rü yexguma ga yema naeneegü rü nanayauxgü ga Yúchechiru. Rü wüxi ga carnéru tüxü nimaxgü rü guxemagümaxä nanaduchara ga Yúchechiru. ³²Rü nanatüxütawa nanamugü nhaxü ga dexamaxä: “Nüxü itayangau i nhaa naxchiru. ¡Rü mea nüxü nadau rü bexmana ngéma yixí i cunechiru!” nhanagürü. ³³Rü yexguma Yacú nüxü daxgu ga nanechiru nax yixixü, rü nhanagürü:
 —Ngemáacü chaunechiru nixí. Rü wüxi i ai i düraxü nagu nawagü rü nanangök —nhanagürü. ³⁴Rü yexguma ga Yacú rü nügü narügáutechiru, rü norü ngechaümaxä nanecax naxaure. Rü nhuxre ga yüxü naxauxecha. ³⁵Rü guxüma ga nanegü rü naxacügü rü nanataxexëegütaqx. Notürü ga nüma rü tama nüxü nanayaxu. Rü nanecax naxauxama, rü nhanagürü:
 —Chaunecax tá chaxaure nhuxmatáta chayux rü naxütawa changu —nhanagürü.

Yúchechiga rü Putifámäxchiga

39 ¹Rü yexguma Yúchexü
 Eyítuanewa nagagüga ga yema Ismaéutanüxügü, rü wüxi ga Eyítuanecüäx ga Putifágü äégacü naxcax nataxe. Rü nüma ga Putifá rü Eyítuanecüäxarü äëgxacü ga Faraóüarü daruügüeru nixí. ²Notürü ga Cori ya Tupana rü Yúchemaxä nayexma. Rü yemacax meama nüxü nangupetü ga norü cori ga Putifächüwa. ³Rü yema norü cori rü nüxü nicuaxächi nax Yúchexütawa nayexmaxü ga Tupana,

yerü guxüma ga yema naxüxü, rü meama inixü. ⁴Rü yemacax ga norü cori rü poraäcü namaxä nataäxë. Rü düxwa norü ngüxexeruüxü nayaxixexë, rü naxmexgu nanaxü ga guxüma ga napatawa yexmaxü nax namaxä inacuáxüçax. ⁵Rü yexguma Yúchemexëgu naxüäxgu ga napata rü norü yemaxügü, rü Cori ya Tupana rü poraäcü Putifáxü narüngüxexë ga napatawa rü naanewa rü naxünagüwa. ⁶Rü yexguma Yúche marü nüxna daxgu ga norü yemaxügü, rü nüma ga Putifá rü marü taxucax naxoegaäxë, rü chibüguxicatama narüxinü. Rü Yúche rü wüxi ga ngextüxüçü ga mechametüci nixí rü yemacax nangúchaü. ⁷Rü yemacax ga naxmax ga Putifá rü düxwa ngixü nangúchaü. Rü wüxi ga ngunexügü rü ngigürügü nüxü:
 —¡Chamaxä namaxü! —ngigürügü.
⁸Notürü nüma ga Yúche rü ngixü naxo. Rü ngixü nangäxü rü nhanagürü:
 —Düçax, chorü cori marü chäxmexwa nanangexmaxëxë i guxüma i norü ngemäxügü nax namaxä ichacuáxüçax. Rü nhuxmax chama nax chanuxmaxü, rü taxucaxma naxoegaäxë i nümax. ⁹Rü daa napatawa rü taxüema ya toguxe rü chorü yexera tixí. Rü nüma ya chorü cori rü taxuxüma i t̄axacü choxna nachuxu. Rü cuxicatama nixí i tama nanaxwaxexü nax cuxü chadáuxü erü naxmax quixí i cumax. ¿Rü ngemacax nhuxücürüwa i t̄axacürü chixexü chaxüxü i nua napatawa ya chorü cori rü Tupanapexewa? —nhanagürü.
¹⁰Notürü ga ngima rü guxü ga ngunexügü rü Yúchexü ichixeweécha nax ngixütagu naxáxüçax rü ngimaxä

namaxűxűcax, notürü ga nüma rü tama nanangňäxeràxü. ¹¹⁻¹²Notürü wüxi ga ngunexü ga Yúche rü īpatagu naxücu nax yéma puracü naxüxűcax. Rü yéma aixepewa rü nataxuma ga to ga duűxü. Rü ngîma rü naxchiruwa iyachxü, rü ngîgürügi nüxü: —jChamaxă namaxü! —ngîgürügi. Notürü ga nüma ga Yúche rü inayago, rü ngîxmexwa nayaxüächi ga naxchiru ga nüxna yapuxü. ¹³⁻¹⁴Rü yexguma nüxü nadaxgux ga naxchiru ga ngîxmexwa nax yaxüächixü, rü ngîrü duűxügütçax ica. Rü ngîgürügi nüxü: —jDüçax! Chaute nua nanaga i wüxi i duűxü i Ebréutanüxü, rü nhuxmax rü tagu nua nidauxcüraxü. Rü nüma rü nuxă īxgu chäuxcax naxücu rü chamaxă taqx namaxü, notürü i chama rü poraäcü aita chaxüama. ¹⁵Rü ngêxguma poraäcü aita chaxüxgu, rü inayago. Rü ngêmacax nua nanatqx i nhaa naxchiru —ngîgürügi. ¹⁶Rü nhuxuchi ga ngîma rü namaxă inguxü ga Yúchechiru nhuxmata yéma īxwa nangu ga ngîte. ¹⁷Rü yexguma yéma nanguxgu ga ngîte, rü namaxă nüxü iyaxu rü ngîgürügi: —Rü ngêma duűxü i Ebréutanüxü i nua cungexmaxëexü, rü chorü ucapugu naxücu rü chamaxă taqx namaxü. ¹⁸Notürü ngêxguma poraäcü aita chaxüxgu rü inayago, rü nua nanatqx i nhaa naxchiru. ¹⁹Rü ngêmaäcü chamaxă nixi i ngêma curü duűxü i Ebréutanüxü —ngîgürügi. Rü yemaxü naxñügu ga nüma ga Putifá rü poraäcü nanu. ²⁰⁻²¹Rü norü duűxügütçax namu nax Yúchexü yayauxgxüxűcax. Rü nhuxuchi äexgacü poxcuexe ga duűxügütanügi nayataxucuchigü. Notürü woo ga poxcupataüwa nax nayexmaxü ga Yúche

rü Cori ya Tupana rü naxňitawa nayexma, rü nüxü narüngüxëe. Rü nüxü nanatauxchaxëe nax yema poxcupataüarü äexgacü namaxă taăxëxűcax. ²²Rü yemacax ga nüma ga poxcupataüarü äexgacü rü Yúchemexëwa nanangex ga guxüma ga yema poxcuexe nax namaxă inacuáxűcax. Rü Yúche nixi ga namaxă icuáxü ga guxüma ga puracü ga yéma. ²³Rü nüma ga yema poxcupataüarü äexgacü rü taxucaxma tüxcüü ínayadauxü ga yema Yúchemexëwa yexmaxü, yerü ga Cori ya Tupana rü Yúchexü narüngüxëe nax guxüma mea iyaxüxűcax ga yema poxcupataüwa.

Yúche rü nüxü nixu nax
taxacüchiga yixixü ga taxre ga
poxcuexe nagu änegüexü

40 ¹Rü yexguma Yúche poxcupataüwa yexmayane rü wüxi ga ngunexügi rü Eyítuanearü äexgacüxü nanuxëegü ga yema norü wífürü baeruxü rü norü poñarü üruxü. ²Rü yemacax nüma ga äexgacü rü poraäcü namaxă nanu ga yema taxre ga norü ngûxëerüügi ga yema wíumaxă baegüxüarü äexgacü rü yema poñarü ürûgüarü äexgacü. ³Rü yemacax yema poxcupataxü ga Putifápatawa yexmaxüwa nanamugü. Rü yematama nixi ga Yúche nagu poxcuxü. ⁴Rü nüma ga poxcupataüarü äexgacü rü Yúchexü namu nax namaxă inacuáxűcax ga yema taxre ga äexgacüarü ngûxëerüügi. Rü nümagü rü marü muxüma ga ngunexügi yexma napoxcüe. ⁵Rü wüxi ga chütaxügi rü yema taxre ga poxcuexe rü wüxicügi rü naxänegügi.

Rü wüxichigü ga yema nanegü rü nüxü
nayexma ga taxacüchiga nax yixixü.
⁶Rü moxüäcü paxmama ga yexguma
Yúche natanüwa iyadaxgu, rü nüxü
nadau ga nax poraäcü naxoegaäegüxü
ga yema taxre. ⁷Rü yemacax nünxna
naca, rü nhanagürü: —¿Taxacüçax
pemaechiwe? —nhanagürü. ⁸Rü
nümagü rü nanangäxügagü, rü
nhanagürü: —Ngewax chütacü rü
taxänegüe. Rü tataxuma ya texé ya
tomaxä nüxü ixuge nax taxacüchiga
yixixü i ngëma nagu taxänegügüxü
—nhanagürü. Rü yexguma ga Yúche
rü nhanagürü: —Taux ëxna i Tupana
yixixü ya yimá nangoxéecü nax
taxacüchiga yixixü? ¡Rü chamaxä nüxü
pexu i ngëma penegü! —nhanagürü.
⁹Rü yexguma ga yema wíumaxä
baegüxüarü äëxgacü rü nüxíra
Yúchemaxä nüxü nixu ga nanegü, rü
nhanagürü: —Chaunegüwa rü nüxü
chadau ga wüxi ga úwamaxü. ¹⁰Rü
yema úwamaxü rü narüxü rü niyachigü
rü tamaepüx nixü ga nachacüxü. Rü
naxächacu rü yema nachacuwa rü naxo
rü nixäarexe rü nidau. ¹¹Rü chama rü
chanange ga napxpáxü ga Faraóü. Rü
úwata chicawe, rü yema napxpágu
chanamaixgütüxü. Rü nhuxuchi
chamatama nüxna chayaxäweü ga
Faraóü —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga
Yúche rü nhanagürü nüxü: —Ngëma
cunegü rü nhaxüchiga nixü: “Rü ngëma
tamaepüx i nachacüxü rü tamaepüx i
ngunexüchiga nixü. ¹³Rü tamaepüx i
ngunexüwa nanguxgu rü nüma ya
Faraóü tá cuxcax nangema rü tá cuxna
naca nachiga i curü poxu. Rü
ngémawena rü wena ngëma

puracüwatátama cuxü napuracüxexé.
Rü cuma rü tá wena cunaxaxëxë ya
Faraóü ngëma noxri cunaxüxüütama”,
nhaxüchiga nixü. ¹⁴Rü ngëxguma
ngëmaäcü tá yanguxgu rü chanaxwaxe i
cuxü changechaütümüxü. ¡Rü choxna
nacuaxächi, rü Faraóümaxä choxü ixu
nax choxü ínamuxüchixüçax i nua! ¹⁵Rü
chama i Ebréutanüxü rü
chauchixüanewa nixü ga choxü
yagagüxü rü nuxä chamaxä yataxegüxü.
Rü taxucaxma tüxcüü nua
poxcupataüwa changexma, yerü
taxuxüma ga chixexü chaxü
—nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma yema
poñarü üruügüarü äëxgacü nüxü ínigu
ga mexüchiga nax yixixü ga yema
Yúche ngoxéexü ga nanegüchiga rü
nhanagürü: —Chama rü nagu
chaxänegü nax chauerugu chayangexü
ga tamaepüx ga pexchiäcu ga poü ga
maixcuraxü. ¹⁷Rü guma pexchi ga
düxétüwaama ücüwa rü nayexma ga
naguxüraüxü ga poü ga maixcuraxü ga
Faraóüçax ixixü. Notürü ínangugü ga
werigü, rü guma pexchi ga chauerugu
chingecüwa tanacauxgü ga poü
—nhanagürü ga yema poñarü
üruügüarü äëxgacü. ¹⁸Rü yexguma ga
Yúche rü nanangäxü rü nhanagürü:
—Rü ngëma cunegü rü nhaxüchiga nixü:
“Rü yima tamaepüx ya pexchi rü
tamaepüx i ngunexüchiga nixü. ¹⁹Rü
tamaepüx i ngunexüwa nanguxgu, rü
Faraóü tá nanangugü nax tjaxacüçax
cupoxcuxü. Rü tá nanamu i norü
purichágü nax cuxü
nawëxnaxägüxüçax. Rü naixtanüwa tá
cuxü nariütuxëegü. Rü ngurucugü tá
nanangögxü i cuxune”, nhaxüchiga nixü

—nhanagürü ga Yúche. ²⁰Rü tamaepüx ga ngunexüguwena rü ninguarü taunecüäx ga Faraóü. Rü nanaxü ga wüxi ga peta naxcäx ga guxüma ga norü ngüxéeruügü. Rü yema duüxügü ga nüxna naxugüxüpxewa, rü Faraóü nanamu nax napexewa nagagiüaxüçax ga yema wíüarü baeruügürü äëxgacü rü yema poüarü üruügürü äëxgacü. ²¹Rü yema baeruügürü äëxgacü, rü wenaxarü yemata mura puraciüwa nanamu. Rü wenaxarü noxrirüütama Faraóüxü nayaxaxexéexü. ²²Notürü ga yema poüarü üruügürü äëxgacü, rü nüma ga Faraóü rü norü purichíagüxü namu nax nawéxnaxágüxüçax yema Yúche nüxü ixuxürüxü. ²³Notürü ga yema wíüarü baeruügürü äëxgacü rü tama Yúchena nacuqxächi.

Yúche rü nüxü nixu nax
taxacüchiga yixixü ga yema
Faraóünegü

41 ¹Rü yemawena rü taxre ga taunecü nangupetü. Rü wüxi ga chütaxügu rü naxanegü ga Faraóü. Rü nanegüwa rü taxtü ga Nírucutüga nachi.
.....

⁸Rü moxüäcü ga paxmama rü poraäcü naxoegaäx ga naxcäx ga yema nanegü. Rü naxcax nangema ga guxüma ga yema iyüüxü rü duüxügü ga nüxü cuqxüchigüxü ga Eyítuanecüäx. Rü nüma ga Faraóü rü namaxä nüxü nixu ga nanegü, notürü taxuxüma ga yema yuüexü nüxü nacuqx nax taxacüchiga yixixü ga yema nanegü. ⁹⁻¹⁰Rü yexguma ga guma baeruügürü äëxgacü rü Faraóümaxä nüxü nixu rü nhanagürü:

—Pa Chorü Äëxgacüx, rü nhuxchaama nüxna chacuqxächi nax nhuxäcü chixexü chaxüxü yerü taguma cumaxä nüxü chixuchiga ga wüxi ga ngextüxüçü ga poraäcü choxü rüngüxüçü. Rü yexguma namaxä cunuxgu ga yema poüarü üruügürü äëxgacü rü chamaxä rü ta cunu, rü yema curü purichíaaarü capitáüpatawa yexmaxü ga poxcuchicaxügu toxü cumugü. ¹¹Rü wüxi ga chütaxügu ga poüarü üruügürü äëxgacü rü naxanegü, rü chama rü ta chaxanegü. Rü wüxicigü ga yema nagu taxanegüxü rü tama nüxü tacuqx nax taxacüchiga yixixü. ¹²Rü yéma poxcupataüwa tomaxä nayexma ga wüxi ga ngextüxüçü ga Ebréutanüxü ixicü. Rü nüma rü poxcupataüarü äëxgacüarü puracütanüxü nixi. Rü namaxä nüxü tixu ga tonegü. Rü nüma rü nüxü nacuqx ga taxacüchiga nax yixixü ga wüxicigü ga yema nagu taxanegüexü. ¹³Rü guxüma ga yema tomaxä nüxü yaxuxürüüäcütama ningü. Rü chama rü wenaxarü chorü puracüçax chatáegu, notürü ga yema chamüçü rü purichíagü nanawéxnaxágü —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Faraóü rü Yúchecäx nangema. Rü yexgumatama Yúchexü poxcupataüwa ínamuxüchigü. Rü mea niyoeru rü mexü ga naxchirugu ínacuxuchi. Rü yemaacü Faraóüpxewa naxü. ¹⁵Rü nüma ga Faraóü rü nhanagürü nüxü:
—Ngewaxarü chütaxügu rü choxü nangexma i wüxi i chaunegü. Notürü tataxuma ya texé yangoxexéex nax taxacüchiga yixixü. Rü nüxü chaxinüchigagu rü cuma rü nüxü cuquax nax cunangoxexü i nanegü nax

taxacüchiga yixixű —nhanagürü ga Faraóű. ¹⁶Rü yexguma ga Yúche rü nanangăxű rü nhanagürü: —Pa Chorü Äëgxacüx, ngëma rü tama chawa nangexma, notürü Tupana tá nixi ya cuxcax nangoxéecü —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga Faraóű rü Yúchexű nhanagürü: —Chaunegüwa rü taxtü ga Nírucutügu chachi. ¹⁸Rü yéma taxtüwa ínachööchi ga 7 ga woca ga ingüexüchixű rü imexechixű. Rü taxtüanacüwa maxëne nanangõxgü. ¹⁹Rü yemawena ínachööchi ga to ga 7 ga woca i chixemarexű rü ixaexüchixű. Rü taguma nhuxgu nüxű chadau i woca i nangexgumaraxűxű i chixexű i guxüma i nua Eyítuanewa. ²⁰Rü yema wocagü ga ixaexüchixű rü ichixemarexű, rü yema 7 ga woca ga ingüexüxű ñagagü. ²¹Notürü ga woo yema woca ga ingüexüxű nax ñagagüxű, rü aixrígumarüütama nixaexüchi. Rü yexguma rü chabaijächi. ²²Rü yemawena rü wena chaxänegü. Rü yema chaunegüwa rü nüxű chadau ga 7 rexe ga trígu ga ixääcuxű rü imerexű ga wüxinewatama nguxüxű. ²³Rü yemawena yemanewatama nanguxű ga to ga 7 rexe ga trígu ga ingeäcuxű rü buanecümaxă ipagüxű. ²⁴Rü yema 7 rexe ga ipagüxű, rü yema imerexű ñagagü. Rü nhaa taxre i chaunegü, rü ngëma chorü duüxügü i iyuuexümaxă nüxű chixu, notürü taxuxüma i ngëma yuüexű rü nüxű nacuqx nax nangoxééaxű nax taxacüchiga yixixű i ngëma taxre i chaunegü —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma ga Yúche rü Faraóouxű nangăxű, rü nhanagürü: —Pa Chorü Äëgxacüx, ngëma taxre i cunegügü rü

wüxitama i ñüchiga nixi. Rü Tupana rü cumaxă nüxű nixu i ngëma tá naxüxű rü tá ínguxű i yixcüamaxüra. ²⁶Rü ngëma 7 i wocagü i imexechixű, rü 7 ya taunecüchiga nixi. Rü ngëmachigatama nixi i ngëma 7 rexe i trígu i mexechixű. Rü ngëma taxre i cunegü rü ngëmachigatama nixi. ²⁷Rü ngëma 7 i woca i ixaexüchixű rü ichixemarexű ga yema togüarü wixweama íchööchixű, rü 7 ya taunecüchiga nixi. Rü ngëmachigatama nixi i ngëma 7 rexe i trígu i buanecümaxă ipagüxű. Rü ngëma rü nüxű nixu nax 7 ya taunecü tá nangebüanexű, rü tá taiya ngúxű. ²⁸Rü ngëmachiga nixi i Tupana cumaxă nüxű ixüxű, Pa Chorü Äëgxacüx. Rü ngëmaäcü tá nanaxü ya Tupana. ²⁹Rü 7 ya taunecü tá naxäbüane i guxüma i Eyítuanewa. ³⁰Rü ngëmawena rü 7 ya taunecü tá nangebüane. Rü ngëma nax nhuxre ya taunecü tá poraäcü taiya ngúxügagu, rü duüxügü rü tá düxwa nüxű narüngümae ga guma taunecügü ga nagu naxäbüanecü ga Eyítuanewa. Rü ngëma taiyagagu rü guxüwatáma guxchaxű ínangu ya nhaa nachixüanewa.

.....

³³Rü ngëmacqx Pa Chorü Äëgxacüx, rü name nixi nax naxcqx cudaqx ya wüxi ya yatü ya nüxű cuqxüchicü nax naxmexgu cunaxüxücx i nhaa nachixüane. ³⁴Rü name nixi nax nüxű cuxunetaxű i togü i äëgxacügü nax guxü i nhaa nachixüanegu yaxfågütanüxücx, rü ngëmaäcü guxü i duüxügütanüwa yadeetanüxücx i trígu. Rü ngëguma texé 5 wetaxű i trígu tüxű ngëxmagux, rü wüxi tá nixi i cuxcqx nayauxguxű rü

namaxā nanguxūgūxū. Rü ngēxguma yexera nüxū ngēxmagu i duūxūgū rü yexera tá cuxcax nayauxgū. ³⁵Rü ngēmaäcū tá nixī i nanutaquexeäxū i tríguwetaxū i nagu ya yima 7 ya taunecü ya nagu namucü i trígu. Rü nhuxūchi name i wüxicigü ya īanewa ngēmaxū i trígupataügu namaxā nanguxūgū nax ngēma cuma namaxā icucuáxūcax nax duūxūgū tayauxgūxūcax i ngēxguma taiya ínguxgu. ³⁶Rü ngēmaäcū i ngēma trígu rü tá mea namaxā nanguxūgū naxcax i cuchixūane nax tama taiyamaxā nayuexūcax i duūxūgū i ngēxguma ínanguxgu ya yima 7 ya taunecü ya nagu tá nangebüanecü i nua Eyítuanewa —nhanagürü ga Yúche.

**Yúche rü äëxgacüxū
ningucuchi ga Eyítuanewa**

³⁷Rü yema Yúcheartü ucuxē rü Faraóüçax name, rü norü ngüxéeruügū rü ta norü me nixī. ³⁸Rü yemacax ga Faraóü rü nhanagürü norü duūxūgūxū: —Ngextá chi nüxū iyarüngauxū i to i yatü i nhaa Yúcherüxū Tupanaäxē nawa ngēmaxū? —nhanagürü. ³⁹Rü yexguma ga Faraóü rü Yúchexū nhanagürü: —Düçax, rü nataxuma i cuxū rüyexeraxū nax nüxū nacuáxū, erü cuma nixī i Tupana cuxū nüxū cuaxéexū i guxūma i ngēma nagu chaxänegüxū. ⁴⁰Rü cuma tá nixī i chapatamaxā icucuáxū. Rü guxütáma i chorü duūxūgū rü tá cuga naxñinüe. Rü chaxica tátama nixī i cuxū charuyexeraxū erü chama rü nhaa nachixüanearü äëxgacü chixī. ⁴¹Düçax, nhuxmax rü chama rü cuxū chaxuneta nax cuma tá äëxgacü

quixíxū i guxūma i nhaa Eyítuanewa —nhanagürü. ⁴²Rü yexguma yema nhaxgu ga Faraóü rü nügümexéwa ngixū nanangoxochi ga norü ãnera ga cuaxruxū ngíwa yexmacü, rü Yúchemexéwa ngixū ningucuchi. Rü nhuxūchi norü duūxūgūxū namu nax mexechixū ga naxchirugu yacuxéegüaxüçax, rü úirumaxä naxüchagügüaxüçax. ⁴³Rü yemawena rü nhuxūchi nayamue nagu ga guma cáru ga Faraóüarü cáruweama üxüne ga cowaru itúchigüne. Rü duūxūgūxū namu nax napexewa nhaxümaxä aita naxüexü: “¡Penaxüchica!” nhaxümaxä. Rü yemaacü nixī ga Yúche ga guxūma ga Eyítuanemaxä inacuáxū. ⁴⁴Rü nhuxūchi ga Faraóü rü nhanagürü Yúchexü: —Chama nax Eyítuanearü äëxgacü chixíxū, rü cuxna chaxágä nax cuxmexwa nangexmaxü i guxūma i Eyítuane —nhanagürü. ⁴⁵Rü yexguma ga Faraóü rü Eyítuanecüäxégamaxä Yúchexü naxüéga. Rü Cháfachi-Panéagu nanaxüéga. Rü nhuxūchi nanaxümxä ngímaxä ga Achená ga chacherdóte ga Putiféraxacü. Rü nüma ga ngínatü rü īane ga Óuarü chacherdóte nixī. Rü yemaacü nixī ga Yúche ga Eyítuanearü äëxgacü yixíxū. ⁴⁶Rü nüma ga Yúche rü 30 ga taunecü nüxū nayexma ga yexguma Faraóü ga Eyítuanearü äëxgacüpxewa nagagüägu rü nüma ga Faraóü namücxū yangucuchixéegu. Rü nüma ga Yúche rü Faraóüxū narümxöe rü inaxüächi. Rü guxūma ga Eyítuanegu nixüägüchigü. ⁴⁷Rü 7 ga taunecüga rü meama nayaé ga trígu rü poraäcü naxäbüane ga guxüwama ga Eyítuanewa. ⁴⁸Rü nüma ga Yúche rü 7

ga taunecügu nananutaquexe ga guxüma ga yema tríguwetaxü ga ãëxgacüna iuxü ga Eyítuanewa. Rü wüxichigü ga ïanewa yexmane ga ãëxgacüarü trígupataügu namaxä ninguxüchigü ga yema trígu ga guma ïanena ngaicamaxü ga naanewa nabuxgüxü. ⁴⁹Rü Yúche rü nananutaquexe ga trígu, rü nhama taxtüpechinüwa ngëxmacü ya naxnechicütexewarüxü ixixü ga nax namuxüchixü. Rü yema nax namuxüchixügagu rü duxwa tama nixugü. ⁵⁰Rü naxüpa ga nax inaxügüxü ga nax nangebüanexü, rü marü Yúcheaxü itaxrexacü ga naxmax ga Achená. ⁵¹Rü guma yacü ga nane rü Manachégu nanaxüéga yerü nhanagürü: “Tupana rü choxü nüxü inayarüngümaxëx i guxüma ga yema guxchaxügü ga choxü ngupetüxü rü nhuxmax rü marü tama chautanüxügüçax changechaü”, nhanagürü. ⁵²Rü guma rübumaecü ga nane rü Efraígu nanaxüéga, yerü nhanagürü: “Tupana rü nhaa nachixüane i nawá ngúxü chingexüwa choxna nanamu ya chaune”, nhanagürü. ⁵³Rü nangupetü ga guma 7 ga taunecü ga nagu trígu muxüchicü ga Eyítuanewa. ⁵⁴Rü inaxügü ga guma 7 ga taunecü ga nagu ngebüiane íngucü, yemata Yúche nüxü ixuxürüxü. Rü guxüma ga togü ga nachixüanewa rü poraäcü taiya nangux. Notürü ga Eyítuanewa rü tama taiya nangux, yerü nayexma ga nabü ga namaxä nanguxügüxü. ⁵⁵Rü yexguma yema Eyítuanecüäx marü igubüögü, rü Faraóüxtawa naxü nax trígu nünxna

tayacagüxüçax. Rü yexguma ga nüma Faraóü rü guxüma ga Eyítuanecüäxmaxä nüxü nixu rü nhanagürü: —¡Yéa Yúchexütawa pexü, rü penaxüx i ngëma nüma pemaxä nüxü yaxuxü! —nhanagürü. ⁵⁶Rü yexguma marü guxüma ga Eyítuanewa nangebüanegu, rü nüma ga Yúche rü nayawäxnegü ga guma trígupataügü nax yema Eyítuanecüäxgüxü namaxä nataxexüçax, yerü niyexeraguchigü ga nax nataiayaexü ga duüxügü. ⁵⁷Rü guxüma ga nachixüanegüwa ne naxü ga duüxügü nax Eyítuanewa naxcax nataxegüxüçax ga norü trígu ga Yúchexütawa. Yerü taxuxüma ga to ga nachixüanewa nayexma ga nabü.

Eyítuanewa naxü ga Yúcheeneegü

42 ¹Rü yexguma Yacú nüxü cuáxchigagu ga Eyítuanewa nax nayemaxü ga trígu, rü nanegüxü nhanagürü: —¿Taxacü nua pexüe i pegü nua perüdaunümarexü? ²Rü chamaxä nüxü nixugügi rü Eyítuanewa nax nangemaxü i trígu. ¡Rü ngëma pexü nax tríguta peyataxegüxüçax nax ngëmaäcü tama iyuexüçax! —nhanagürü. ³Rü nhuxüchi 10 ga Yúcheeneegü rü Eyítuanewa naxü nax tríguta yataxegüxüçax. ⁴Notürü ga Yacú rü tama nanaxwaxe ga nane ga Béyamí ga Yúcheenexë yéma nax naxüxü, yerü nagu narüxinü rü ngürüächi tjaxacürü chixexü yexma nüxü nayaxüpétü. ⁵Rü nanegü ga Yacú ga Iraéugu äégacü rü togü ga taxetanüxütanügu naxägü, yerü guxüma ga Canaáanewa rü taiya nangux. ⁶Rü Yúche nixü ga ãëxgacü ixicü ga Eyítuanewa, rü nüma nixü ga

duǔxügü ga togü ga nachixüanewa ne
ĩxüxü namaxã nataxexü ga trígu. Rü
yexguma naeneegü naxütawa ngugügü,
rü napexegu nhaxtüanegu
nanangücuchitanü. ⁷Rü nüma ga Yúche
rü naeneegüxü nacuax ga yexguma
nuxü nadaxgux, notürü tama nügü nuxü
nacuaxéeneta. Rü nugaãcü naeneegüna
naca, rü nhanagürü: —⁸Rü pemax, rü
ngextá ne pexi? —nhanagürü. Rü
nümagü rü nanangäxügü rü
nhanagürügü: —Toma rü Canaãanewa
ne taxí, rü trígu nuata tayataxegü
—nhanagürügü. ⁸Rü nüma ga Yúche rü
naeneegüxü nacuax, notürü ga
naeneegü rü tama Yúchexü nacuaxgü.
⁹Rü yexguma ga Yúche rü nuxna
nacuaxächi ga yema ũpa nagu
naxänegüxü ga naeneegüchiga ixixü. Rü
nhanagürü nuxü: —Pemax rü
tochixüanearü ngugütaeruügü pexigü.
Rü pema rü nua ngugütaewa pexi nax
naxcax pedaugüxüçax nax ngextá pexü
natauxchaxü nax toechita pichocuxüçax
nawa i nhaa naane —nhanagürü. ¹⁰Rü
nüma ga naeneegü rü nanangäxügü rü
nhanagürügü: —Tama nixi, Pa Corix.
Toma i curü duǔxügü rü tríguarü
taxewa nua taxímare. ¹¹Rü guxáma i
toma rü wüxitama nixi ya tonatü. Rü
duǔxügü i mexü tixigü. Rü taguma
ngugütaeruxü tixigü —nhanagürügü.
¹²Notürü ga Yúche rü nhanagürüama:
—Rü tama aixcuma nixi i ngëma. Rü
pema rü nua pexi nax naxcax
pedaugüxüçax i ngextá pexü
natauxchaxü nax toechita pichocuxüçax
nawa i nhaa naane —nhanagürüama.
¹³Notürü nümagü rü nanangäxügü rü
nhanagürügü: —Toma i curü duǔxügü

rü 12 tixigü i togünenexé. Rü wüxitama
tixi ya tonatü, rü Canaãanegu nixi i
taxächiügüxü. Rü yimá toenexé ya
rübumaecü rü ngëxma tonatüxütagu
narüxäüx, rü guma nai ga toenexé rü
marü nataxuma i toxütawa
—nhanagürügü. ¹⁴Notürü nüma ga
Yúche rü wena nhanagürüama: —Pema
rü ngugütaewa nua pexi. ¹⁵Rü nhuxmax
rü tá pexü chaxü, rü Faraóüégagu
pemaxä nuxü chixu rü taxütáma nua
pewoegu ega tama nua penagaíragu ya
yimá peenexé ya rübumaecü. ¹⁶; Rü
wüxíe táegu nax tayagaxüçax! Rü
yíxema nuxä rüchoxe rü tá tapoxcue. Rü
ngëmawa tá nuxü chacuax rü aixcuma
yixi i ngëma chamaxã nuxü pexuxü. Rü
ngëxguma taxütáma aixcuma yixixgu,
rü ngëmawa tá nuxü chacuax nax
ngugütaewa nua peximarexü. Rü
Faraóüégagu pemaxä nuxü chixu i
ngëma —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga
Yúche rü poxcupataügu nanawocu
tamaepüx ga ngunexü. ¹⁸Notürü yema
tamaepüx ga ngunexüguwena rü
nhanagürü nuxü: —Chama rü Tupanaxü
chamuü. ; Ëcü nhaäcü tá penaxü! Rü
ngëxguma tá nixi i taxütáma pexü
chadaixü. ¹⁹Rü ngëxguma aixcuma
mexü i duǔxügü pexigü, rü
chanaxwaxe i wüxi i peenexé nua
poxcupataüwa petax. Rü nhuxuchi i
pema i tama poxcue rü marü name i
petanüxügüçax pewoegu namaxã i perü
trígu nax ngëma nangõxgüxüçax. ²⁰; Rü
nua penaga ya yimá peenexé ya
rübumaecü! Rü ngëmaäcü tá nuxü
chacuax rü aixcuma yixi i ngëma nuxü
pexuxü. Rü ngëxguma taxütáma nua
penagaxgu, rü tá peyue —nhanagürü.

Rü yexguma ga nümagü rü: —Ngü
—nhanagürügü. ²¹Notürü ga wüxichigü
rü nügumaxä nhanagürügü:
—Aixcumaxüchi poraäcü chixexü
namaxä taxü ga taenexë ga Yúche. Yerü
woo nüxü nax idauxü nax ngúxü
yangexü, notürü tama naga taxñüe ga
yexguma tükü nacqaxügü nax tükü
nangechaütmüüxüçax. Rü ngëmacax
nixi i nhuxmax taxcax ínanguxü i nhaa
guxchaxü —nhanagürügü nügumaxä.
²²Rü nüma ga Rubéü rü naeneegüxü
nhanagürü: —Chama rü marü pemaxä
nüxü chixu nax tama chixexü namaxä
pexügüxüçax ga guma bucü, notürü
tama chauga pexñüeuchaü. Rü ngëma
nixi i tóri natanü ga nax nayuxü
—nhanagürü. ²³Notürü ga nümagü rü
tama nüxü nacuqxügü nax Yúche rü
bexma nüxü naxñüxü, yerü ga Yúche rü
Eyítuanecüäxgawa namaxä nidexa rü to
ga duüxü rü Ebréugawa naeneegümaxä
nüxü nixuchigü ga yema Yúche namaxä
nüxü ixuxü. ²⁴Rü yexguma ga Yúche rü
nüxna nixügachi rü yéma nayaxaxu. Rü
yexguma wenaxarü naeneegütanüwa
naxñüxgu, rü namaxä nidexa. Rü
Chimiáüxü nigagachi rü
naeneegüpexewa purichíaxü namu nax
yanaiqxügüaxüçax. ²⁵Rü yemawena norü
duüxügüxü namu nax trígumaxä
yaxüäcugüaxüçax ga naeneegüarı
chacugü. Rü yema diëru ga naeneegü
nüxna ngixü ägucü, rü nanamu nax
yexmatama norü chacugüga ngixü
yaxüchigüxüçax. Rü nhuxüchi norü
duüxügümaxä nüxü nixu nax
naeneegüarı namawaxü ga òna nüxna
ta naxägüxü. Rü yemaacü nanaxitügü ga
norü duüxügü. ²⁶Rü yexguma ga

nümagü ga naeneegü rü norü búruétügu
nananugü ga norü trígupüügü, rü inixü.
²⁷Rü yexguma nawa nangugügu ga
yema nachica ga nagu napegüchaüxü,
rü wüxi ga natanüwa rü nayawéäxü ga
norü chacu nax norü búrxü
nachibüxëexüçax. Rü yema chacuaxgu
ngixü nayangau ga norü diëru. ²⁸Rü
naeneegümaxä nüxü nixu, rü
nhanagürü: —Düçax, choxü ngixü
natágegxüëgü i chorü diëru. Rü nua
chorü chacuwa ingexma —nhanagürü.
Rü yexguma ga yema togü rü guxüma
poraäcü nabaixächiäxüegü. Rü muümaxä
niduxruxé, rü nügumaxä nhanagürügü:
—¿Taxacü nixi i tamaxä naxüxü ya
Tupana? —nhanagürügü. ²⁹Rü yexguma
Canaåwa nangugügu, rü nanatü ga
Yacúmaxä nüxü nixugüe ga guxüma ga
yema nüxü ngupetüxü.

.....

³⁶Rü yexguma ga Yacú ga Iraéugu
äégacü rü nanegüxü nangäxü, rü
nhanagürü: —Pema rü ngëmama choxü
pegünxenexë. Rü Yúche rü marü
nataxuma i tatanüwa. Chimiáü rü ta
marü nataxuma. Rü nhuxmax rü
ngëmatáma peyaga ya Béyamí. Rü
guxüguma rü chama nixi i ngüxü
chingexü —nhanagürü ga Yacú.

.....

Eyítuanewa Béyamíxü nagagü

43 ¹Rü Canaåanewa rü
niyexeraguchigü nax taiya
ngüxü. ²Rü yexguma marü nüxü
nagüxgu ga norü trigu ga Eyítuanewa
ne nangegüxü, rü nüma ga Yacú rü
nanegüxü nhanagürü: —; Wenaxarü
ngëma Eyítuanewa pexi nax wenaxarü

to i tórü tríguçax peyataxegüxüçax!
—nhanagürü. ³Notürü ga guma nane ga
Yudá rü nanangäxü, rü nhanagürü: —Pa
Papáx, notürü ga guma äëxgacü rü
ngóxüwama toxna naxäga rü
nhanagürü: “Rü ngëguma taxütáma
nua penagaxgu ya yimá peenexë ya
rübumaecü, rü noxtacüma ngexrüma i
nua nax pexíxü”, nhanagürü toxü. ⁴Rü
ngëmacax tanaxwaxe i Bëyamí tote
cunamu. Rü ngëguma tote
cunamuxgu, rü marü name nax ngëma
tríguwa taxíxü. ⁵Notürü ngëguma
taxütáma ngëma cunamuxgux, rü
taxütáma ngëma taxí. Yerü meama
tomaxä nüxü nixu, rü nhanagürü: “Rü
ngëguma taxütáma nua penagaxgu ya
yimá peenexë ya rübumaecü, rü
noxtacüma ngexrüma i nua nax pexíxü”
—nhanagürü toxü. ⁶Rü yexguma ga
nüma ga Yacú ga Iraéugu äégacü, rü
nhanagürü: —¿Tüxcüü poraäcü chixexü
chamaxä pexüe? ¿Rü tüxcüü ga namaxä
nüxü pexuxü ga yema yatü ga pexü nax
nangexmaxü ya nai ya peenexë?
—nhanagürü. ⁷Rü nüma ga nanegü rü
nanangäxügagü rü nhanagürügü:
—Yerü nümatama nixí ga tochigacax rü
tatanüxügüchigacax ínacaxü. Rü
nhanagürü toxü: “¿Tamaxüxü ta ya
penatü? ¿Rü pexü nangexmaxü ya nai
ya peenexë?” nhanagürü toxü. Rü toma
rü tanangäxü ga yema toxna nax
nacaxü. ¿Rü nhuxükürüwa chi i nüxü
tacuáxü nax nüma rü: “Nua penaga ya
peenexë”, nhaxümaxä toxü nangäxüxü?
—nhanagürügü. ⁸Rü yexguma ga Yudá
rü nanatü ga Iraéuxü nhanagürü: —Rü
ngëguma tama taiyamaxä
iyuechaxügu, rü écu ;towe namu ya

yimá toenexë! Rü chama tátama nüxna
chadau, rü nhuxmax tátama itaxíächi.
Rü ngëmaäcü taxütáma taiyamaxä
tayue i yixema rü toxocügü. ⁹Rü chama
tátama nixí i nüxna chadauxü ya
Bëyamí. Rü ngëguma taxacü nüxü
ngupetügxux, rü chama tátama nixí i
chanangenagüxü i ngëma guxchaxü. Rü
ngëguma taxütáma cuväçax
chanatáeguxëëgxux, rü guxügutáma
cupexewa chachixexü. ¹⁰Rü
ngëguma chi taxü nua toxü
cunüxcüxéegu, rü marü chi
taxreepxüxcüna ngëma taxí rü tawoegu
—nhanagürü ga Yudá. ¹¹Rü yexguma ga
nüma ga nanatü, rü nanangäxü rü
nhanagürü: —Ngëguma nataxuxgu nax
taxacümaxä penangüxmüxeëxü ya yimá
äëxgacü ega Bëyamí tama pewe
rüxüxgu, rü nhaäcü tá penaxü: ¡Rü perü
chacugügu norü ámare ngëma tá pingel!
¡Rü ngëma penana i ngëma ngëmaxügü
i mexüg i tórü naanewa ixüxü,
ngëgumarüxü i chaxüneruxü, rü
pumára, rü míra, rü ira, rü carabáyu rü
améüduarü o! ¹²¡Rü ngëma diéru ga
noxri yéma ngíxü pengecü rü wenaxarü
ngëma ngíxü pingue nax nüxna ngíxü
pexäxüçax! Yerü ngürüächi ínatüe rü
yemacax perü chacugügu ngíxü
nanucucüraxü. ¡Rü naétü nai i
ngëgumaepüx i diéru ngëma ngíxü
pingue nax to i tríguçax petaxegüxüçax!
¹³¡Rü écu ipexíächi rü ípeyaga ya
peenexë rü wenaxartü ípeyadäux i
naxütawa i ngëma äëxgacü! ¹⁴Rü
chanaxwaxe ya Tupana ya guxüma
nüxü tauxchacü nüxna naxinü ya yimá
äëxgacü nax nüxü
pengechaütümüxügüxüçax, rü

ínamechixéexüçax ya yimá peenexé
ya Chimiáu, rü taxuxüma nüxü
ngupetüxüçax ya Béyamí. Rü ngéxguma
Tupana naxwaxegu nax changenexü, rü
marü name nax ngémaäcü yixixü
—nhanagürü ga Yacú.¹⁵Rü yexguma ga
nanegü rü nanade ga yema ämaregü rü
guxüma ga yema diéru ga
iyangegüchaüxü. Rü imayagagü ga
Béyamí rü yemaacü Eyítuanewa naxi.
.....

¹⁹Rü yexguma guma ï ga Yúche nawa
puracünewa nangugü, rü yema yatü ga
napatamaxä icuáxümaxä nidexagü, rü
nhanagürüga nüxü:²⁰—Rü yexguma
noxri nua taxixgu, Pa Corix, rü aixcumá
tríguwa nua taxí. ²¹Notürü yexguma
tawoegugu rü yema ítayapegxüüwa
tangugü, rü ítayawégü ga torü
chacugü rü wüxicigü ga torü chacugü
ngíxü itayangaugü ga yema diéru. Rü
guxüma iyexma. Rü nhuxmax rü nua
ngíxü tange nax ngíxü tatáeguxéexüçax.²²Rü nhuxmax rü yexeracü i diéru nua
ngíxü tange nax to i trígucax
tataxegüxüçax. Notürü tama nüxü tacuqx
ga texé torü chacugüga nax ngíxü
nucuxü ga yema diéru ga noxri nua
ngíxü tangecü —nhanagürüga.²³Rü
yema Yúche pataarü daruxü rü
nanangäxü rü nhanagürü:
—¡Perüchianegü, rü tauxü i pemuüexü!
Rü yimá perü Tupana ya penatüarü
Tupana ixicü nixi ga perü chacugüga
ngíxü nucü. Yerü chamatama ngíxü
chayaxu ga yema diéru ga ngíxü
pexägüga yexguma nua pexixgu
—nhanagürü. Rü yexguma ga guma yatü
rü Chimiáu xü ínamuxüchi rü yema
naeneegü íyexmagüxüwa nanaga.²⁴Rü

nhuxüchi Yúche patawa nanagagü ga
guxüma ga yema naeneegü. Rü dexá
nuxna tanaxä nax yayauxgütüxüçax.
Rü norü búrugü rü ta nayaxüwemügü.
²⁵Rü yexguma ga yema naeneegü rü
nanamexéx ga ämaregü, rü Yúchexü
ínanangüxüegü ga norü puracüwa nax ne
naxüxü. Yerü nüxü nacuqxgü nax
tocuchigu tá namaxä nachibüxü.²⁶Rü
yexguma napatawa nanguxgu ga Yúche,
rü nüma ga naeneegü rü napexegu
nhaxtüanegu nanangücuchitanü. Rü
nhuxüchi nüxna nanana ga yema
ämaregü ga yéma nüxü nangegüxü.²⁷Rü
nüma ga Yúche rü nüxna naca, rü
nhanagürü: —¿Nhuxäcü pexü
naxüpetüxü? ¿Rü nhuxäcü tuxü
naxüpetüxü ya penatü ya yáxe ga
chamaxä tuxü pexuchigaxe? ¿Nhuxma rü
ta tamaxüxü? —nhanagürü.²⁸Rü
naeneegü rü wenaxarü napexegu
nanangücuchitanü, rü nhanagürüga:
—Pa Torü Äëxgacü, tüma ya tonatü rü
taxuxüma tuxü naxüpetü. Rü tamaxü ta
nixi —nhanagürüga.²⁹Rü yexguma ga
Yúche rü nügütüwaguama nadawenü, rü
nüxü nadau ga Béyamí ga naeneexüchi
ixicü ga naéwaüci. Rü nhanagürü: —¿Rü
yimá yixixü ya peenexé ya rübumaeci ga
chamaxä nüxü pexuci? ¡Rü Tupana cuxü
rungüxexé, Pa Chaunex! —nhanagürü.
.....

³³Rü yexguma ga Yúche rü
naeneegüxü ínarütogüxexé. Rü guma
rýyamaeciwa inanaxüga nax
ínatogüxéexü rü nhuxmata guma
rübumaeciwa nangu. Rü guxüma ga
naeneegü rü poraäcü nabaixächiäxegü
rü nügü narüdaunütanüächi.
.....

Yúchepáxū ga nawa naxaxexűchiga

44 ¹Rü yemawena ga Yúche rü bexma yema yatü ga napatamaxã icuáxű namu, rü nhanagürü: —²Rü ngéxgumarüxű ta i chorü axepáxű i diérumünaxcax, rü ngéma rübumaexű i naeneearü chacuqxu tá cuyaxúcuchi ngímaxã i ngéma diéru i trígutanü ngíxű inaxágücü —nhanagürü. ³Rü moxűäcü ga yexguma noxri iyanagóxgu ga üäxcü, rü Yúche inanamuächitanü ga naeneegü namaxã ga norü búrugü. ⁴⁻⁵Rü yexguma taüta yáxűwa nangugü, rü Yúche rü norü duüxű namu, rü nhanagürü nüxű: —⁶Nawe nangë i ngéma duüxűgü! Rü ngéxguma nüxű icuyangaxgu, rü nhacugürü tá nüxű: “⁷¿Rü tükciü i chixexűmaxã penatáeguxexë i ngéma mexü i chorü cori pexcax üxü? ⁸¿Rü tükciü naxcax pengíxű i ngéma chorü coriarü axepáxű i diérumünaxcax i nawa naxaxexű rü nawa nüxű nacuáxű ega taxacü i éxügxü ngupetügxux? Rü ngémaäcü poraäcü chixexű pexüe”, nhacugürü tá nüxű —nhanagürü ga Yúche. ⁹Rü yexguma Yúchearü duüxű naeneegüxű iyangaxgu, rü yemata ore ga Yúche namaxã nüxű ixuxűäcütama nüxű nixu. ¹⁰Rü nümagü rü nanangäxűgü, rü nhanagürügü: —¹¹¿Tükciü ngéma nhacurügü toxü? Rü toma rü taguma ngéma taxü. ¹²Rü yexguma noxri sua taxíxgu, rü yema diéru ga torü chacugüga ngíxű

itayangaugüçü, rü marü pexü ngíxű tawoeguxexë. ¹³¿Rü nhuxüçürüwa nagu perüxínüexű nax perü coripatawa naxcax tangíxű i norü diérumü rüexna norü úiru? ¹⁴¿Rü écü tayux ya yíxema tümaaru chacuwa nüxű icuyangauxe i ngéma axepáxű! Rü woo i toma rü ta perü puracütanüxű tá tixigü —nhanağıürögü. ¹⁵Rü yexguma ga yema Yúchearü duüxű rü nhanagürü: —Ngéma pema nüxű pexuxüäcümá tá pemaxã chanaxü. Notürü ya yíxema tûmaxütawa nüxű ichayangauxe i ngéma axepáxű, rü yixexica tátama tixi ya chorü duüxűxű ixíxe. Rü yíxema taxuxüma i chixexű ügíixe rü tá tükü chingexgü —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga wüxicigü rü paxa ínananuü ga norü trígupüxű, rü nayawégü. ¹⁷Rü yexguma ga yema Yúchearü duüxű rü wüxicigüarü chacugu nidaugüchigü. Rü yema rüyamaexüarü chacuwa inanaxügü nhuxmata rübumaexüarü chacuwa nangu. Rü Béyamíarü chacugu nixi ga nüxű iyangauxü ga yema axepáxű. ¹⁸Rü yexguma ga guxüma ga yema nügiüneegü rü norü ngechaüimaxã nügiü narügáutechirugü. Rü nhuxüchi wüxicigü norü búruétügu nananugü ga norü trígupüügü, rü gumatama īane ga Yúche nawa yexmanecax nawoegu. ¹⁹Rü yexguma Yúchepatawa nangugüga Yudá namaxã ga naeneegü, rü nüma ga Yúche rü napatawatama nayexma. Rü ga naeneegü rü napexegu nhaxtüanegu nanangüçuchitanü. ²⁰Rü yexguma ga Yúche rü nüxna naca, rü nhanagürü: —²¹¿Tاخacü nixi i pexüxű i pemax? —Tama ẽxna nüxű pecuqx nax tükü

chacuaxamaxű ega taxacü ixügxux? —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga Yudá rü nanangăxű, rü nhanagürü: —¿Taxacüxű chi cumaxă tixugüxű? ¿Rü nhuxăcü chi cuxçax tanangoxéexű nax toxű cuyaxۆxüçax nax tama toma yixixű nax cuxű tangíxű? Bexmana Tupana rü torü chixexügagu toxű napoxcue. Rü daxegü tixígü, rü guxăma i toma rü curü duüxügüxű toxű ixígüxexë wüxigu namaxă ya yimá axepáxüxű naxüütawa nüxű ipeyangauxcü —nhanagürü. ¹⁷Notürü ga Yúche rü nanangăxű rü nhanagürü: —Taxucaxma guxăma nua tarücho. Rü yimá axepáxüxű naxüütawa nüxű iyangaucüxicatama tá nixi ya chorü puracüruxű ixicü. Rü pema rü marü name i penatüçax pewoegu. Rü taxuetáma pexű tachixewe —nhanagürü.

Yudá rü Bëyamítüwa nachogü

¹⁸Rü yexguma ga Yudá rü Yúchecax nixű, rü nhanagürü nüxű: —Pa Chorü Corix, rü cuxű chacqaxű ¡rü choxű irüxnü! ¡Rü tauxű i chamaxă cunuxű, erü nüxű chacuax nax cuma rü marü Faraóürüütama quixixű!

.....

²⁴Rü yexguma noxri nua tayawoeguxgu, rü tonatümaxă nüxű tixu ga guxüma ga yema tomaxă nüxű quixuxű. ²⁵Notürü yexguma marü naguxgu ga torü trígu rü tonatü rü wenaxarü nua toxű tamugü nax nua tríguçax tayataxegüxüçax. ²⁶Notürü ga toma rü tûmamaxă nüxű tixu ga yema cuga, rü nhatagürügi: “Taxuacüma ngéma taxí ega tama tote naxüxgu ya yimá toenexë ya rübumaecü ya

.....

Bëyamí. Erü ngéxguma tama tote naxüxgu, rü taxucüriütawáma äëxgacüxüütawa tangugü”, nhatagürügi tixű. ²⁷Rü tüma ga tonatü rü nhatagürü toxü: “Pema rü meama nüxű pecuaxgü ga yema chaxmax ga Raquéu rü taxrexicatama nixi ga ngíne. ²⁸Rü wüxi rü marü choxna inayarütaxu, rü yexgumacürüwa marü taguma nüxű chadau. Rü nüxű chacuax rü aixcuma yixixű ga ai nax nangóxű. ²⁹Rü nhuxmax ega choxna peyagaxu ya yimá chaune ya Bëyamí, rü ngürüächi t̄axacürü chixexű nüxű üpetüxgu, rü pegagu tá nixi nax ngechaümaxă nayuxű i nhaa yaxguâx”, nhatagürü ga tonatü. ³⁰⁻³¹Rü ngémacax cumaxă nüxű chixu ya torü papá rü poraäcüxüchima nüxű tangechaü ya yimá tümane ya bucü. Rü ngémacax i nhuxmax ega tama tomaxă natáeguxgu, rü tüma ya tonatü rü tá tayu ega tama tomaxă ínanguxgu. Rü ngémaäcü togagu tá nixi i ngechaümaxă nayuxű ya yimá yacü ya tonatü. ³²Rü chama rü tûmamaxă nüxű chixu ga chorü papá rü chama tátama nüxna chadau ya yimá toenexë ya rübumaecü. Rü nhachagürü ta tixű: “Rü ngéxguma tama cuxçax chanatáeguxéegux, rü chama tá nixi i guxügutáma chayangexű i ngéma guxchaxű”, nhachagürü tixű. ³³Rü ngémacax cuxű chacqaxű, Pa Äëxgacüx, nax chama waxi nuxă cuxütagu charüxăüxű nachicüxü ya yimá chauenexë ya rübumaecü. ¡Rü éci íyamu i nüma nax naeneegümaxă natáeguxüçax! —nhanagürü ga Yudá.

.....

Yúche rü naeneegümamaxā nügū nixu

45 ¹Rü düxwa ga Yúche rü marü tama yaxna namaxā naxñü ga nax naxauxchañxü ga norü duñxügüpexewa. Rü yemacax norü duñxügüpexewa. Rü ngemaäcü nhanagürü: —¡Guxáma i pemax, rü ípechoxü i nua! —nhanagürü. Rü nüxicatama naeneegümamaxā yéma nayaxúâchitanü. ²Rü poraäctü naxaxu. Rü yema nax poraäctü naxaxuxü, rü guxüma ga Eyítuanecüäx ga äëxgacüpatawa yexmagüxü rü nüxü naxñüe. Rü düxwa Faraóñxütawa nanguchiga ga yema. ³Rü nhuxuchi ga Yúche rü naeneegüxü nhanagürü: —Chama chixí i Yúche. ¿Rü tamaxüxü ya papá? —nhanagürü. Rü nüma ga naeneegü rü poraäctü nabajixâchiäxëgü, rü taxuxümaama nanangäxügüéga. ⁴Notürü ga Yúche rü naeneegüxü nhanagürü: —¡Eci nümaxüra pexí! —nhanagürü. Rü yexguma ga yema naeneegü rü naxütawama naxí. Rü nüma rü nhanagürü nüxü: —Chama nixí i peenexë ya Yúche chixixü ga pema Eyítuanegu chamaxä petaxegüxü. ⁵Notürü tama chanaxwaxe i penaxixâchiäetanü rü pegüchitama pexiae naxcax ga yema chamaxä nax petaxegüxü. Yerü Tupana nixí ga woetama pepexegu nua choxü mucü nax tama taiyamaxä peyuexüçax. ⁶Rü nhuxmax rü marü taxre ya taunecü nixí nax taiya ngúxü i nhaa nachixüanewa. Rü nhuxmax rü 5 ya taunecüama ínayaxü i nagu taxuxüitäma i nanetü rüxüxü ega woo itoegu. ⁷Notürü Tupana nixí ya pepexegu choxü imucü nax

ngëmaäcü tama taiyamaxä peyuexüçax rü íyaxügüpexewa i petaagü i nhama i naanewa. Rü ngëmaäcü tama nagu íperüxinüeyane rü Tupana chaugagu pexü namaxëxëxë.

.....

⁹¡Eci, paxa pewoegu i tümaxütawa ya papá, rü nhapegü tüxü: “Rü cune ya Yúche rü nhanagürü: ‘Tupana rü äëxgacüxü choxü ningucuchixëxë nax Eyítuanemaxä ichacuáxüçax! ¡Rü paxa nua naxü rü choxü íyadaux! ¹⁰Rü Gochéüanewa tá cungu wüxigu namaxä i cunegü rü cutaagü rü cuxünagü rü guxüma i ngëma cuxü ngëxmaxü. Rü ngëmaäcü tá chorü ngaicamána cungexma. ¹¹Rü nua rü tá ñona pexna chaxä i cuma rü guxüma i cutanüxügü nax taxuxüma pexü taxuxüçax. Erü 5 ya taunecüama ínayaxü nax taiya tá ngúxü”, nhapegü tüxü ya papá. ¹²Rü chauenexë ya Béyamí rü guxáma i pema nixí i nüxü pexinüexü nax chamatama ngëma nhachaxü pexü. ¹³¡Rü papámaxä nüxü pexu nax chama chixixü i äëxgacü i nua Eyítuanewa! ¡Rü tümaxä nüxü pexu i guxüma i nua nüxü pedauxü nax nhuxäcü chauga naxñüexü i duñxügü! ¡Rü paxa pewoegu rü tüxü peyaga ya papá! —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Yúche rü naenexë ga Béyamína nanajixâchi rü naxaxu. Rü yexgumarüxü ta ga Béyamí rü naxaxu rü Yúchena nanajixâchi. ¹⁵Rü nhuxuchi ga Yúche rü guxüma ga naeneegüxü nachíxu, rü naxauxäcüma nüxna nanajixâchichigü. Rü yemawena ga naeneegü rü marü tama namuñeäcüma namaxä nidexagü. ¹⁶Rü düxwa Faraóñxütawa nanguchiga nax yéma Yúchexüitäma nax nangugüxü

ga naeneegü. Rü nüma ga Faraó ū rü norü ngüxēeruügü rü poraäcü nataäxegü. ¹⁷Rü yexguma ga Faraó ū rü nhanagürü Yúchexü: —¡Namaxä nüxü ixu i cueneegü rü norü búrugü yamexëegü rü paxa nachixüanecax nawoegu i Canaáanewa! ¹⁸¡Rü paxa nua tüxü nagagü ya penatü rü guxüma i petanüxügü! Rü chama rü tá tüxna chanaxä i ngëma rümemaexü i naane i Eyítuanewa ngëxmaxü. Rü nua rü tá mexü tangögxü rü taxuxütámä tüxü nataxu. ¹⁹¡Rü namaxä nüxü ixu i cueneegü rü númacüç ya cárugü ya búrugü itúgue ne yangegü nax yimagüga nua tüxü nagagüxüçax ya naxmaxgü rü naxacügü rü penatü! ²⁰¡Rü tauxü i norü naanecax naxoegaäegüxü! Erü nua Eyítuanewa rü ngëma rümemaexü i naane rü noxrügü tá nixi —nhanagürü. ²¹Rü yexguma ga Yúche rü nanaxü ga yema Faraó ū namaxä nüxü ixuxü. Rü naeneegüna nanaxä ga cárugü rü naxchirugü rü ñagüga norü namawaü. ²²Notürü guma naenexë ga Béyamína rü nanaxä ga 5 ga naxchiru rü 300 tachinü ga diëru. ²³Rü nanatüçax yéma nanamugü ga 10 ga búrugü ga yema Eyítuanewa rümemaexü ga yemaxümaxä ixäxwetaxü, rü 10 ga búru ga trígupüümaxä ixäxwetaxü, rü naguxüraüxü ga ñona ga nanatüarü namawaü. ²⁴Rü nhuxüchi naeneegüxü inamuächitanü. Rü nayaxucuxegü rü nhanagürü nüxü: —¡Rü tauxü i pegü ipeyaxüáxü i namawa! —nhanagürü. ²⁵Rü nüma ga naeneegü rü inaxïächi, rü Canaáanecax nawoegu ga nanatüxütawa. ²⁶Rü yexguma ímangugüga, rü nanatümaxä nüxü

nixugügü rü nhanagürögü: —Yúche rü namaxü. Rü nüma nixi i Eyítuanemaxä inacuáxü —nhanagürögü. Notürü ga nüma ga Yacú ga Iraéugu äégacü rü tama nüxü nayaxö, yerü marü tama Yúchegu narüxinü. ²⁷Notürü yexguma tûmamaxä nüxü yaxugügüga yema Yúchearü dexa, rü nüxü tadaxgu ga guma cárugü ga ixääcune namaxä ga yema ñagüga Yúche tûmacax yéma mugüxü, rü tayaxö rü tataäxëxuchi. ²⁸Rü yexguma ga nüma ga Yacú rü nhanagürü: —Rü aixcumaea yixixü ya chaune ya Yúche i namaxüxü. Rü ngëma tá chaxü rü tá nüxü chadau naxüpa nax chayuxü —nhanagürü.

Yacú rü Eyítuanewa naxü

46 ¹Rü yexguma ga Yacú ga Iraéugu äégacü rü inaxüächi namaxä ga guxüma ga natanüxügü rü norü yemaxügü. Rü yexguma Bechébawa nanguxgu, rü yéma nanatü ga Isáquierü Tupanacax naxünagü nadai rü ínanagu. ²Rü yema chütaxügü rü Cori ya Tupana rü Yacúxü nüxü nadauxëxë ga wüxi ga exüguxü, rü namaxä nidexa rü nhanagürü: —Pa Yacúx, Pa Yacúx —nhanagürü. Rü nüma ga Yacú rü nanangäxü, rü nhanagürü: —Daxe chixi, Pa Corix —nhanagürü. ³Rü nüma ga Tupana rü nhanagürü: —Chama nixi i Tupana chixixü i cunatüarü Tupana. ¡Rü tauxü i cumuüxü nax Eyítuanewa cuxüxü! Erü ngëma tá nixi i cutaagüwa chachixëexü i wüxi i duüxügüticumü i taxü. ⁴Rü chama rü tá cuwe charüxü i Eyítuanewa. Rü chama tátama nixi i wena chanawoeguxëexü i cutaagü.

Notürü i cuma rü Eyítuanegu tá cuyu, rü Yúche rü tá nacuxűtagu i ngëgxumax —nhanagürü ga Tupana. ⁵Rü yexguma ga Yacú rü inaxűachi ga Bechébawa. Rü nanegü rü guma cárugü ga Faraó ū yéma mugünegu Eyítuanewa nanagagü wüxigu tümamaxä ga nataagü rü naneäxgü.

.....

²⁸Rü yexguma Eyítuanewa nanguxgux ga Yacú, rü nane ga Yudáx ū nügüpexe nimu nax Yúchemaxä nüxű yanaxuxűcax nax naxűtawa naxűxűcax ga Gochéüanewa. ²⁹Rü nüma ga Yúche rü norü duűxűxű namu nax norü cáru namexëexűcax nax Gochéüanewa nanatűxű íyadauxűcax. Rü yexguma tűxű nadaxgux rü tűxna nanaxiächi, rü tümaatügu yangüuchiäcuma yéma naxauxecha. ³⁰Rü yexguma ga nüma ga Yacú ga Iraéugu äégacü rü Yúchexű nhanagürü: —Nhuxmata waxi nixi i marü namexű nax chayuxű, erü wena cuxű chadau rü nüxű chacuqx nax aixcuma cumaxűxű —nhanagürü.

.....

47 ¹Rü nüma ga Yúche rü Faraó ū maxä nüxű nayarüxi nax nanatü rü naeneegü rü marü Canaäännewa ne naxix ū rü marü Gochéüanewa nangugüxű namaxä ga naxünagü ga carnérugü rü wocagü rü guxüma ga norü yemaxüggü. ²Rü Faraó ū tűtawa nanagagü ga 5 ga naeneegü nax Faraó ū nüxű dauxűcax. ³Rü nüma ga Faraó ū rü Yúchexeneegüna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü nixi i perü puracü i pemax? —nhanagürü. Rü nümagü ga Yúchexeneegü rü nanangäxüggü rü

nhanagürügü: —Pa Äëxgacüx, toma i curü puracütanüxű nax tixigüxű, rü carnérugüarı daruügü tixigü i torü oxigürütama. ⁴Rü nhuxmax rü nua taxi nax nuxä nhaa nachixűanegu taxächiügüxűcax, erü poraäcü taiya nangux i Canaäännewa. Rü nataxuma ya maxë naxcax i torü carnérugü. Rü nhuxmax, Pa Äëxgacüx *χ*rü taxüchima cuxű namexű nax Gochéüanegu taxächiügüxű? —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Faraó ū rü Yúchexű nhanagürü: —Yimá cunatü rü cueneegü rü nua naxi nax wüxiwa cumaxä nangexmagüxűcax. ⁶Rü nhaa Eyítuanewa rü noxrü nixi. ¡Ecíux, nüxna naxä i ngëma Gochéüane! Erü ngëma nixi irümemaaexű i naane i nua Eyítuanewa nax ngëmagu naxächiügüxűcax. Rü ngëgxuma cunangugügü nax ngëmatanüwa nangexmagüxű i yatüggü i aixcuma carnérugüarı dauxű cuaxgüxű, rü chanaxwaxe i chauxűnagüimaxä rü ta inacuqxgü —nhanagürü.

.....

Yacúarü yuxchiga

49 ²⁹⁻³⁰Rü wüxi ga ngunexű ga Yacú ga Iraéugu äégacü rü nayaxucyxegü ga nanegü, rü nhanagürü: —Marü íxrax ū nataxu nax chayuxű. Rü chanaxwaxe i chorü oxigüxűtagu choxű peyatäx i Canaäännewa. Rü ngëma naxmaxü i Mapérarawa i Maréarü toxmaxtawa ngëxmaxügu tá nixi i choxű petaxgüxű, yerü yemagu nixi ga nataxgüxű ga chautanüxüggü. Rü yema nachica nixi ga Abraáu naxcax taxexű naxűtawa ga Etéutanüxű ga Efó ū nax yexma ngixű

natáxūcax ga chorü noxē ga Chára. ³¹Rü yexma chorü noxē ga Cháraxütagu nixī ga natáxū ga chorü oxi ga Abraáu, rü chaunatü ga Isáqui rü chaué ga Rebéca. Rü yexma ta nixī ga ngíxū chatáxū ga chaxmax ga Leí —nhanagürü.

.....

³³Rü yexguma Yacú iguélagu ga nanegüxū nax naxucqxéhxū, rü inayacaächi rü nayu.

.....

50 ⁷Rü nüma ga Yúche rü nanatüxū inayatax nagu ga yema naxmaxū ga Canaäänawa yexmaxü. Rü nawe narüxī ga muxūma ga Faraóüarü ngíxéerüügü ga ãëxgacüwa ügüxū ga Eyítuanewa. ⁸Rü Yúcheeneegü rü guxūma ga natanüxū ga Yacú, rü Yúchewe narüxī. Rü buxügü rü naxünagüxicatama yéma Gochéüwa nayaxüächitanü.

.....

¹⁴Rü yexguma marü nanatüxū inataxguwena, rü Eyítuanecax natáegu ga Yúche wüxigu namaxā ga naeneegü rü guxūma ga yema togü ga iyaxümüctügxū.

Yúche nanataxéhxē ga naeneegü

¹⁵Rü Yacú marü yuxguwena, rü Yúchexū namuüe ga naeneegü, rü nügumaxā nhanagürügü: —Nhuxmata waxi nixī i Yúche inaxütanüxū naxcax ga guxūma ga yema chixexū ga namaxā ixüxū —nhanagürügü. ¹⁶⁻¹⁷Rü yemacax naxütawa namugagü, rü nhanagürügü: “Naxüpa ga nax tayuxū ga papá, rü toxü tamu nax cumaxā nüxū tixuxüçax i tümaarü ore i nhaxü: ‘Rü cuxna chaca nax cueneegüaxü nüxū

curüngümaxüçax ga yema chixexū ga cumaxā naxügüxū ga yexguma chixri cumaxā nachopetügu’, nhntagürü. Rü ngemacax i toma nax tanatüarü Tupanaarü duüxügü tixigüxū, rü cuxna taca nax toxü nüxū curüngümaxüçax ga yema chixexū ga cumaxā taxüxū”, nhaxümaxā yéma namugagü. Rü yexguma Yúche nüxū inügu ga yema dexa, rü nüxū nangechaütümüxügü ga naeneegü, rü naxaxu. ¹⁸Rü yemawena yéma Yúchexütawa nangugü ga naeneegü. Rü napexegu nanangücuchitanü rü nhanagürügü: —Rü daxegü tixigü nax curü duüxügüxü toxü quixigüxéexüçax —nhanagürügü. ¹⁹Notürü nüma ga Yúche rü nanangäxū, rü nhanagürü: —; Tauxū i choxü pemuuexü! ?Rü nhuxücurüwa i chama rü Tupanachicüxü chaugü chixixéhxū nax ngemaaçü pexü chapoxcuexüçax? ²⁰Pema nagu perüxñüegu rü chixexū chamaxā pexüxü, notürü Tupana rü mexüxū nananguxuchixéhxē ga yema chixexū ga chamaxā pexüxü. Rü yemacax ãëxgacüxü choxü ningucuchixéhxē i nua nax ngemaaçü namaxéhxüçax i muxūma i duüxügü. ²¹Rü ngemacax tama chanaxwaxe i choxü pemuu. Chama rü tá mea pexna chadau wüxigu namaxā i pexacügü —nhanagürü. Rü yemaacü ga Yúche rü naeneegüxū nataäxéhxē yerü nüxū nangechaüäcüma namaxā nidexa.

Yúchearü yuxchiga

²²⁻²³Rü nüma ga Yúche rü naeneegü rü yexmatama Eyítuanegu naxächiügü. Rü nüma ga Yúche rü nawa nangu nax nüxū nadauxü ga nane ga Efraítaagü.

Rü yexgumaruxű ta nüxű nadau ga nataxa ga Maquí ga Manaché nane. Rü nüxű nadau ta ga Maquí nanegü. Rü yexguma 110 ga taunecü nüxű yexmagu ga Yúche rü nayu. ²⁴Rü wüxi ga ngunexű naxüpä ga nax nayuxű ga Yúche rü naeneegüxű nhanagürü: —Marü taxütáma nüxcü chayu. Notürü Tupana tá nixí ya pexű rüngüxéëxcü. Rü nüma tá nixí i pexű ínachoxüxéëxű i nhaa nachixüanewa nax yema naane ga tórü oxigü ga Abraáüna, rü Isáquina, rü tanatü ga Yacúna naxuaxüxűwa pexixüçax —nhanagürü.

²⁵Rü yexguma ga Yúche rü naeneegüxű nhanagürü: —Aixcuma Tupana tá pexű narüngüxéë nax ípechoxüxű nawa i nhaa nachixüane. Rü ngëxguma tá ípechoxügu rü chanaxwaxe i chamaxä ipexuneta nax peyangexű i chaxune —nhanagürü. ²⁶Rü nüma ga Yúche rü nüxű nayexma ga 110 ga taunecü ga yexguma Eyítuanegu nayuxgux. Rü tama nawa iyixixű ga ãtexexű ga yucurarüxű ixixümaxä nanagüxünegü. Rü nhuxuchi wüxi ga naxchixügu nayaxücuchigü ga naxüne.

ÊXODO

(Ínachoxüxüchiga)

Iraéutanüxü rü ngúxü ningegü ga
Eyítuanewa

1 ¹⁻⁴Rü nhaa nixí i naégagü ga Yacú
nanegü ga wüxigu guxüma ga
naxmaxgü rü naxacügümäxä
Eyítuanewa namaxä nangugüxü. Rü
Rubéü nixí ga wüxi rü Chimiáü nixí ga
to, rü Lewí, rü Yudá, rü Ichacá rü
Yeburóü rü Bëyamí rü Dáü, rü Natarí,
rü Gáyi, rü Aché. ⁵Rü guxüma ga yema
Yacútanüxügü ga Eyítuanewa ngugüxü
rü 70 nixí. Rü nüma ga Yúche rü
woetama marü Eyítuanewa nayexma.
⁶Rü nüma ga Yúche rü nayu, rü
naeneegü rü guxüma ga yema togü ga
natanüxügü ga yexguma maxëxü, rü
nayue. ⁷Notürü ga yema Iraéutanüxü rü
nimuxacü. Rü yemaacü paxama nimu,
rü pora nüxü nayexma yerü namuxüchi.
Rü nanapáxëegü ga guxüma ga
Gochéüane ga Eyítuanewa yexmaxü.
⁸⁻⁹Notürü yemawena ga Eyítuanewa rü
nixücu ga wüxi ga äëxgacü ga tama
Yúchexü cuácü. Rü nüma rü norü
duüxügümäxä nhanagürü: —Ngëma
duüxügü i Iraéutanüxügü rü namuxüchi
rü tüxü nariúporamaegü. ¹⁰;Rü

ngëmacäx, ngíxä naxcäx tadaugü nax
nhuxäcü iyachaxächixëexü nax yamuxü!
Erü ngëxguma chi ngürüächi to i
nachixüane tamaxä nügü daixgu, rü
nüma i Iraéutanüxü rü tá törü
uanügütanüga naxägü nax tüxü
nadaixüçäx rü nhuxüchi ngëmaäcü
nayoxtiegü nax tüxna naxigüxü
—nhanagürü. ¹¹Rü yemacäx ga yema
Eyítuanecüäxgü rü nüxü naxuneta ga
nhuxre ga yatügü ga puracümaxä
icuaxgüxü nax poraäcü yema
Iraéutanüxügüxü napuracüexëexüçäx.
Rü nüxü nanaxüxexë ga taxre ga ïanegü
ga Pitöugu rü Raüchégu äégane. Rü
guma ïanegu nixí ga namaxä nanguxüxü
ga naxnegü rü churaragüarü önagü ga
Eyítuanecüäxarü äëxgacü ga Faraóü.
¹²Notürü yexguma yexeraäcü chixriäcü
namugüäxgu, rü yexeraäcü
nimuetanüama ga Iraéutanüxügü. Rü
yemacäx nixí ga Eyítuanecüäxgü ga
poraäcü nüxü namuüexü. ¹³⁻¹⁴Rü nüma
ga Eyítuanecüäxgü rü yexeraäcü chixri
namaxä nachopetü rü poraäcü
nanapuracüexëexüchi. Rü yemaacü
yema Iraéutanüxügüxü nachixeäxegü.
Rü mairaxüärü puxmücharawa

nanamugü nax tiyúrune naxügütçax rü dexámaüarü üwa nanapuracüexëxë nax naanewa nayáxüçax ga taxtärü dexá. Rü yemacü nixí ga yema
 Iraéutanüxügümäxä chixeäcüma namaxëxü. ¹⁵⁻¹⁶Rü nüma ga
 Eyítuanecüäxarü äëxgacü rü ngimaxä nidexa ga Chífra rü Púa ga
 Iraéutanüxügürü buexacüxëeruxü. Rü nhanagürü ngíxü: —Ngëxguma penaxíraxacüxëëxgu i ngëma
 Iraéutanüxügürü ngexü, rü ega nayatüxacüxgu rü tá peyamax i ngëma naxacü, notürü ega nangexgu rü taxütáma peyamax —nhanagürü.
¹⁷Notürü ga ngímagü ga yema buexactüxëeruügi rü Tupanaxü imuü. Rü yemacax tama inaxü ga yema
 Eyítuanecüäxarü äëxgacü ngimaxä nüxü ixuxü. Rü tama tüxü idai ga guxema öxchanagü ga iyatüxe. ¹⁸Rü yexguma ga guma äëxgacü ga Eyítuanecüäx rü ngíxçax nangema, rü nhanagürü ngíxü: —¿Tüxcüü penamaxëxë i ngëma buxügi i yatüxü? —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga ngímagü rü inangäxü rü ngígürügügi: —Erü ngëma Iraéutanüxü i ngexügi rü tama Eyítuanecüäx i ngexügürüxi iyixígi. Rü ngexügi i paxama íxraxacügxü nixigü, rü tauxtama ngëma ngíxütawa tangugügi rü marü ixíraxacügi —ngígürügügi. ²⁰⁻²¹Rü yemacü ga yema
 Iraéutanüxügi rü nimuetanüama, rü wüxichigü ga taunecügi rü niyexeragüchigü nax naporaexü. Rü yema nax Tupanaxü namuüexü ga yema buexactüxëeruügi, rü Tupana rü ngíxü nariüngüxëxë nax ngímagü rü ta yamuxäcügxüçax. ²²Rü yemacax ga

nüma ga Faraóü rü norü duüxügütü namu nax taxtü ga Níruwa tükü nawoüxüçax ga guxema Iraéutanüxüarü öxchanagü ga iyatüxe. Notürü ga guxema ingexe ga öxchanagü rü tama tükü nadai.

Moichéarü buxchiga

2 ¹Rü wüxi ga yatü ga Lewítanüxü ixíciü rü wüxi ga nge ga natanüxütama ixíctümaxä naxäxmax. ²Rü ngíma ga yema ngecü rü nüxü ixäxacü, rü yema ngíxacü rü nayatü. Rü yexguma tükü nadaxgux ga guxema ngíne ga nax tamexechixü, rü tamaepüx ga tauemacü tükü iyacux, ³notürü taxucüriwa yexücüri tükü iyacuécha. Rü yemacax inayaxu ga wüxi ga pexchi ga dexnenaxçax rü oxwümaxä inawacuchita nax tama dexä ixícxüçax. Rü nhuxuchi yexma tükü iyamue ga guxema ngíne, rü dexnenecügi tükü iyangütaüxëxë ga taxtü ga Nírupechinüwa. ⁴Rü yemawena ga tümaé rü wüxi ga tümaeyaxü imu nax yéma yáxüwaxüra tükü nadawenüxüçax rü taxacü tükü ngupetü ga guxema öxchana. ⁵Rü yixcüamaxüra Faraóüacü rü iyariüxüe ga taxtüpechinüwa nax yaxaiyaxüçax. Rü ngíxütaxügümäxä yexma taxtüpechinügi iyartüxü, rü yéma dexnenecüwa nüxü idau ga guma pexchi ga yexma ngüci. Rü ngíma ga Faraóüacü rü wüxi ga ngíxütaxüxü imu ga nax yayauxäxüçax ga guma pexchi rü ngíxütawa nax nangeaxüçax. ⁶Rü yexguma ínangegüäxgu ga guma pexchi, rü yexma tükü iyangau ga wüxi ga öxchana ga ixaxué. Rü ngíma ga

Faraóūacü rü poraācü ngīxū
tangechaūtümüxū, rü ngīgürügū:
—Nhaa õxchana rü wüxi i
Iraéutanüxūacü nixī —ngīgürügū. ⁷Rü
yexguma ga tümaeyax ga guxema
õxchana, rü Faraóūacuna ica rü
ngīgürügū: —¿Namexū chi wüxi i ngexū
i Iraéutanüxū i ägüneníüxūcax chacaxgu
nax tükü namaixūcax ya daxe õxchana?
—ngīgürügū. ⁸Rü yexguma ga ngīma ga
Faraóūacü rü ngīxū ingäxū rü
ngīgürügū: —¡Écū, tayadau!
—ngīgürügū. Rü yexguma ga yema
bucü rü tümaéxū iyaga ga guxema
õxchana. ⁹Rü ngīma ga Faraóūacü rü
ngīgürügū ngīxū: —¡Écū cugüxütawa
naga i nhaa õxchana rü choxū
nayaxéxē! Rü chama rü tá cuxū
chanaxütanü naxcax i ngēma curü
puracü —ngīgürügū. Rü ngīma ga
tümaé rü tükü iyaga rü tükü iyaxéxē.
¹⁰Rü yexguma marü tayaxüragu, rü
Faraóūacuna tükü imu. Rü ngīma rü
ngīnexü tükü iyaxíxéxē. Rü Moichégu
tükü ixüéga rü ngēma naéga rü “dexáwa
chayaxuxü” nhaxüchiga nixī.

Eyítuanewa nixū ga Moiché

¹¹Rü yexguma marü nayaxgu ga
Moiché, rü wüxi ga ngunexü rü
natanüxügütanüwa ínayadau. Rü yéma
nüxü nadau ga nhuxäcü poraācü chixri
natanüxügütüxü namuxü ga
Eyítuanecüäxgü. Rü yexgumatama nüxü
nadau ga wüxi ga Eyítuanecüäx nax
wüxi ga Iraéutanüxüna nax
nacuajcaäxü. ¹²Rü nüma ga Moiché rü
nanadauåane. Rü yexguma marü
taxuxüma ga duñxüxü nadaxgux, rü
yema Eyítuanecüäxü rü nimax rü

naxnecütegegu inanatäx ga naxüne.
¹³Rü moxüäcü rü wenaxarü ínaxüxü, rü
natanüxügütanüwa ínayadau. Rü nüxü
nadau ga taxre ga Iraéutanüxüga
nügü idaixü. Rü yexguma ga Moiché rü
yema namüçüxü imáxüna naca, rü
nhanagürü: —¿Tüxcüü cuyamax i
ngēma cutanüxütama ixíxü?
—nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga yema
Iraéutanüxü rü nanangäxü rü
nhanagürü: —¿Texé cuxü tamu nax
cuma rü torü äëxgacü i guxchaxülarü
mexëerüxü quixíxücax? ¿Exna cuma
nagu curüxínugu rü choxü rü tá ta
quimáxü ga yema Eyítuanecüäx ga íne
quimáxütxü? —nhanagürü. Rü
yexguma yemaxü naxníngüga Moiché,
rü namuü, yerü marü nüxü
nacuaxgüama ga duñxügü ga nax yema
Eyítuanecüäxü yamáxü. ¹⁵Rü yexguma
Faraóü nüxü cuaxgu ga Moiché rü wüxi
ga Eyítuanecüäxü nax yamáxü, rü norü
churaraküxü namu nax Moichécax
yadaugüxücax nax yamaxgüaxücax.
Notürü ga nüma ga Moiché rü
Miyiáüanewa nanha nax yexma
yaxächiüxücax. Rü yéma puchuanacüwa
narütomare.

.....

²¹Rü yemaacü ga Moiché rü
Miyiáüarü chacherdóte ga Reuépatawa
nangu, rü yexma naxächiü. Rü nüma ga
Reué rü nanaxümax naxacü ga
Yípuramaxä. ²²Rü ngīma ga naxmax ga
Yípura rü nüxü ixäxacü. Rü nüma ga
Moiché rü Yersóügu nanaxüéga ga
guma nane. Rü ngēma naéga rü “Chama
rü tama númacüäx chixí”, nhaxüchiga
nixī. ²³⁻²⁴Rü yexgumayane ga
Eyítuanecüäxarü äëxgacü rü yoxni nayu.

Notürü ga yema Iraéutanüxügü rü guxchaxüwa nayexmagüeche, rü Tupanapexewa naxauxe naxcax ga yema ngúxü nax yangegüxü. Rü yemacax ga Tupana rü nüxü nüxü naxinü ga norü axu, yerü nüxna nacuqxächi ga norü uneta ga Abraáumaxä rü Isáquimaxä rü Yacúmaxä naxueguxü.²⁵ Rü nüxü nadau ga nhuxäcü ngúxü nax yangegüxü ga yema Iraéutanüxügü, rü yemacax namaxä nixäüächi.

Tupana rü Moichécax naca rü namaxä nidexa

3 ¹Rü nüma ga Moiché, rü naxtü ga Yéturuarü carnérugüarı daruxü nixi. Rü guma naxtü ga Yéturu ga Reuégü äégacü rü chacherdóte nixi ga Miyiáüanewa. Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma maxë ga mexüçax namaxä nadaxgux ga naxtüarü carnérugü, rü ínachianexüärü tocüwawa nangu ga maxpüne ga Orébigu äeganearü ngaicamána. Rü guma maxpünnewa nixi ga Moichémamaxä yadexaxü ga Tupana. ²Rü yéma rü wüxi ga chuchuxüeta ga iyauxraxüwa nixi ga Moichécax nangóxü ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü ga dauxüçüäx. Rü nüma ga Moiché rü mea nüxü nadawenü rü nüxü nicuqxächi ga yema chuchuxüeta ga nax yayauxraxü, notürü tama nixa. ³Rü yemacax nagu narüxinü nax taxaciçax tama yaxaxü ga yema chuchuxüeta, rü ínayada. ⁴Rü yexguma Cori ya Tupana nüxü daxgu ga yema chuchuxüeta ga iyauxraxüçax nax yaxüxü ga Moiché, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chuchuxüetawa Moichéna naca, rü nhanagüri: —Pa

Moichéx, Pa Moichéx —nhanagüri. Rü nüma ga Moiché rü nanangäxü, rü: —Daxe chixi —nhanagüri. ⁵Rü yexguma ga Tupana rü nhanagüri nüxü: —¡Tauxü i nüxna cungaicamaxü! ¡Rü ínacuqxichi i curü chapatu! Erü nhaa nachica i nawa cungexmaxü rü naxüüne —nhanagüri. ⁶Rü nhanagüri ta: —Rü chama nixi ga curü oxigüarü Tupana chixixü. Rü chama nixi ga Abraáüarü rü Isáquierarü rü Yacúarü Tupana chixixü —nhanagüri. Rü yexguma ga Moiché rü nügi nidüxchiwe, yerü namuü nax Tupanaxü nadawenüxü. ⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagüriama nüxü: —Meaxüchima nüxü chadau nax nhuxäcü ngúxü yangegüxü i ngëma chorü duüxügü i Eyítuanewa ngëxmagüxü. Rü norü yumüxëwa nüxü chaxinü nax nhuxäcü norü daruügüxü nax ínaxuaxügüxü. Rü ngëmaäcü meama nüxü chacuax nax nhuxäcü ngúxü yangegüxü. ⁸Rü ngëmacax nixi i nhuxmax ícharüxixü nax Eyítuanecüäxmexëwa íchananguxüxéçüçax i ngëma chorü duüxügü. Rü ngëma naane i nawa tá chanagagüxü, rü wüxi i naane i taxü rü mexü nixi. Rü ngëma rü meama narüxügi i naguxüraüxü i nanetügi. Rü ñona taguma nataxu. Rü ngëma naanegu nixi i naxächiügüxü i Canaátanüxügü rü Etéutanüxügü, rü Amuréutanüxügü, rü Ferechéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü rü Yebuchéutanüxügü. ⁹Rü däcax, rü marü nüxü chaxinü nax nhuxäcü ngëma Eyítuanecüägxü i ínaxuaxügüxü i ngëma Iraéutanüxügü, rü nüxü chadau nax nhuxäcü poraäcü chixri namaxä nachopetüxü. ¹⁰Rü ngëmacax jrü paxa

cugü namexēxē! Erü Faraóüpexewa tá cuxü chamu nax Eyítuanewa ícunamuxüxüçax i ngēma chorü duüxügü i Iraéutanüxügü —nhanagürü.
11Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü: —¿Exna tñaxcüwa chame i chamax i Faraóüpexewa chaxüxü nax Eyítuanewa íchanguxüxüçax i ngēma Iraéutanüxügü? —nhanagürü. **12**Rü nüma ga Tupana rü nanangäxü, rü nhanagürü: —Chama rü tá chacuxütagu. Rü nhaa tá nixi i cuqxuruxü nax chamatama cuxü ngēma chamuxü. Rü ngēxguma tá marü Eyítuanewa ícunamuxügü i chorü duüxügü, rü guxáma i pema rü daa tátama mäxpünewa choxü peyarucuqxüxügü —nhanagürü. **13**Notürü nüma ga Moiché rü Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü: —Notürü ngēxguma chi natanüwa chaxüxgu rü nhachaxgu namaxä: “Yimá perü oxigüarü Tupana nua petanüwa choxü namu”, nhachaxgu namaxä, rü nümagü rü tá choxna nacaguëma rü: “¿Taxacü nixi i naéga ya yimá Tupana ya tomaxä nüxü quixucü?” nhanagürügü tá choxü. ¿Rü taxacümäxá tá chanangäxü i ngēxguma?
—nhanagürü ga Moiché. **14**Rü nüma ga Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü: —Chamatama chixi i guxäétüwa changexmaxü, rü woetama changexma. Rü ngēmacax Chama ya Woetama Ngēxmacü nixi i chauéga. Rü ngēmamaxä tá cunangäxü i ngēma Iraéutanüxügü. ¡Rü namaxä nüxü ixu, rü nhacugürü tá nüxü: “Yimá Woetama Ngēxmacü nixi ya petanüwa choxü mucü”, nhacugürü tá nüxü!

—nhanagürü. **15**Rü nhanagürü ta ga Tupana Moichéxü: —¡Rü namaxä nüxü ixu i ngēma Iraéutanüxü, rü nhacugürü tá: “Rü nüma ya Cori ya Tupana ya perü oxigüarü Tupana ya Abraáuarü rü Isáquiarü rü Yacúarü Tupana, rü gumá nixi ga petanüwa choxü mucü”, nhacugürü tá nüxü! Rü Cori ya Tupana nixi i chauéga i tagutáma iyagüxü. Rü ngēma chauégamaxä tá nixi i guxügutáma duüxügü choxü cuáxü.
16Rü ngēma naxü rü nangutaquelexexë i guxüma i Iraéutanüxügüarü äëxgacügü, rü namaxä nüxü ixu rü nhacugürü nüxü!: “Rü nüma ya Cori ya Tupana ya perü oxigüarü Tupana ya Abraáuarü rü Isáquiarü rü Yacúarü Tupana, rü gumá nixi ga chauxcax ngocü. Rü gumátama nixi ga chamaxä nüxü ixucü nax pegu naxinüxü rü nüxü nacuáxü nax nhuxäcü chixri pemaxä nachopetüxü i ngēma Eyítuanecüäxgü. **17**Rü yimá Tupana nixi ya chamaxä nüxü ixucü rü tá pexü ínanguxüxexë nawa i perü guxchaxügü i Eyítuanewa pingegüxü. Rü Canaanarü naanewa tá pexü nagagü i ngexta ínaxächiügxü i Canaanatüxügü, rü Etéutanüxügü, rü Amuréutanüxügü, rü Ferechéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü rü Yebuchéutanüxügü. Rü ngēmaacü ngēma naane i ngextá mexü i óna rü léchi rü ira taguma ítaxuxüwa tá pexü chagagü” —nhanagürü ya Tupana.

.....

Tupana rü pora Moichéna naxä rü nanataäxexexë

4 **1**Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxü nangäxü, rü nhanagürü:
—Notürü i ngēma chautanüxügü rü

taxútáma choxű nayaxögü, rü taxútáma chauga naxinüe. Rü tá nhanagürügüama choxű: “Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama nixi i aixcuma cuxcax nangóxű”, nhanagürügüama tá choxű —nhanagürü. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéna naca, rü nhanagürü: —¿Rü taxacü nixi i ngëma cuxmexwa ngëxmaxi? —nhanagürü ga Cori. Rü Moiché nanangäxű rü nhanagürü: —Wüxi ya naixmenaxä nixi —nhanagürü. ³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxű: —¡Rü nhaxtúanegu nanha! —nhanagürü. Rü nüma ga Moiché rü inananha ga guma naixmenaxä. Rü yexgumatama áxtapexü nananguxuchi. Rü nüma ga Moiché rü naxchäxwa ninha. ⁴Notürü ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxű: —¡Naréügu yayaxu! —nhanagürüama. Rü yexguma yayauxäxgu rü wenaxarü naixmenaxäxű nananguxuchi. ⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Rü ngëma cuxü chawéxű, rü ngëma nixi i cuaxruxű nax cuxü yaxögüaxüçax i ngëxguma namaxä nüxű quixuxgu nax aixcuma cuxcax changóxű i chamax nax curü oxigüarü Tupana chixixű rü Abraáüarü, rü Isáquiarü, rü Yacúarü Tupana nax chixixű —nhanagürü. ⁶Rü nhanagürüama ga Tupana: —¡Rü cugüchiruremügu ixuxmex! —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü nügüchiruremügu nixüxmex. Rü yexguma íanaxuchimexégu, rü nüxű nadau ga naxmex nax chaxünemaxä nax yadaxawexű, rü nachoxochixű. ⁷Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü nüxű: —¡Rü wena cugüchiruremügu ixuxmex! —nhanagürü. Rü yemaacü nanaxü ga

Moiché. Rü yexguma íanaxuchimexégu, rü nüxű nadau ga naxmex ga marü noxrirüxű nax namexű. ⁸Rü nhuxuchi ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxű: —Rü ngëxguma chi tama ngëma nüxíraxxű i cuaxruüggagu cuxü yaxögüäxgu, rü ngëma to i cuaxruüggagu tá nixi i cuvä yaxögüaxű. ⁹Notürü ngëxguma tama ngëma taxre i cuaxruüggagu cuxü yaxögüäxgu ¡rü dexáta nayauxű i taxtüwa, rü nhaxtúanegu naba! Rü ngëxguma tá ngëma dexá nhaxtúanegu cubaxgu, rü tá nagüxű nanaxixichi i ngëma dexá —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxű nangäxű, rü nhanagürü nüxű: —Düçax, Pa Corix, chama rü choxű naguxcha nax chidexaxű. Rü taguma choxű natauxcha woo ga üpa rü woo i nhuxmax rü ta ngëgumarüüntama chixi —nhanagürü. ¹¹Notürü ga nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxű rü nhanagürü: —¿Texé tixi ga guxema duüxixű úxe? ¿Rü texé tixi ga guxema yadexaxexéx rü nangegaxexéx rü nangauxchixéx rü naxüxchixéx rü nangexetüxe rü naxüxetüxe? ¿Tama éxna ga chama yixixű? ¹²Rü ngëmacax ¡rü paxa ngëma naxü rü nüxű yarüxi! Rü chama rü tá cuvä charüngüxexé i ngëxguma quidexaxgu. Rü tá cuvä changuxexé i ngëma tá nüxű quixuxű —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Moiché rü nhanagürü: —Düçax, Pa Corix, chierü to i duüxixű ngëma cumügxux —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxä nanu, rü nhanagürü: —Düçax, rü yimá nixi ya cuenexé ya Aróü ya Lewítanüxű. Rü chama nüxű chacuqx i nüma rü meama

nidexa. Rü nhuxuchi i nüma rü nuxá tá cuxú nayangau, rü poraäcü tá nataäxé i ngëxguma cuxú nadaxgux. ¹⁵|Rü yimámaxá idexa, rü namaxá nüxú ixu i guxúma i ngëma cuma nüxú quixuxchaxüxú! Rü chama rü tá pexütawa changexma i ngëxguma pidexagügu. Rü tá pexú changuxéxé nachiga i ngëma tá pexüxú. ¹⁶Rü cuma rü tá Aróúmaxá nüxú quixu i ngëma chorü ore, nhama chamatama nüxú chixuxürüxú. Rü nüma ya Aróú rü tá chorü duüxügumaxá nüxú nixu i ngëma cuma tá namaxá nüxú quixuxú. ¹⁷|Écü, yange ya daa naixmenäx! Erü yimamaxá tá cunaxú i tñaxacü i taguma nüxú nadaugüxú —nhanagürü.

Moiché rü Eyítuanecax natáegu

¹⁸Rü yemawena ga Moiché rü naxtü ga Yéturuchiüçax natáegu, rü nhanagürü tüxú: —Tupana nanaxwaxe nax Eyítuanecax chatáeguxú nax íchayadauxüçax i chautanüxügü rü ngoxi namaxé —nhanagürü. Rü naxtü ga Yéturu tanangäxú, rü nhatagürü nüxú: —|Écü ngëma naxú, rü mea cuxú naxüpetü! —nhatagürü. ¹⁹Rü yexguma taüta Miyiläüanewa inaxüächigu ga Moiché, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxú: —|Natáegu Eyítuanecax, erü guxúma i ngëma duüxügü i cuxú imaxgüchauxú, rü marü nayuel! —nhanagürü. ²⁰Rü yexguma ga Moiché rü inaxüächi rü tüxú nigá ga naxmäx rü nane. Rü búrétügu tüxú namugü, rü yemaacü Eyítuanecax natáegu. Rü nügümexëgu nayange ga guma naixmenäx ga Tupanaaru pora nawa yexmane.

.....

²⁷Rü yoxni ga Cori ya Tupana rü Moichénexé ga Aróúmaxá nidexa, rü nhanagürü: —|Rü yéa ínachianexüwa naxú! Rü ngëxma tá nüxú icuyangau ya Moiché —nhanagürü nüxú. Rü nüma ga Aróú rü yéma ínachianexüwa naxú, rü yexma guma maxpüne ga Orébigu Moichéxü nayangau. (Rü guma maxpünewa nixí ga Moichémaxá yadexaxú ga Tupana.) Rü taäxéäcüma nüxú narümxé. ²⁸Rü nüma ga Moiché rü Aróúmaxá nüxú nixu ga guxúma ga yema ore ga Cori ya Tupana namaxá nüxú ixuxú. Rü yexgumarüxú ta namaxá nüxú nixuchiga ga yema mexügü ga Tupana namuxú nax naxügülaxüçax. ²⁹Rü nhuxuchi ga nümagü rü inaxiächi nax yangutaquqexexéêaxüçax ga yema Iraéutanüxügürü äëgxacügü. ³⁰Rü nüma ga Aróú rü yema duüxügumaxá nüxú nixu ga guxúma ga yema ore ga Tupana Moichémaxá nüxú ixuxú. Rü yexgumarüxú ta napexewa inanawex ga yema mexügü ga Tupana nüxú üxéexú. ³¹Rü nüma ga duüxügü rü aixcuma nayaxögü. Rü yexguma nüxú yacuaxächitanügu nax Cori ya Tupana rü nüxú nüxú naxinüxú ga norü yumüxé rü nüxú nax nadoaxú ga nhuxäcü ngúxú nax yangegüxú, rü yemacax ga nüma ga duüxügü rü nataäxëgü, rü nhaxtüanegu nanangücuchitanü, rü Tupanaxü nicuaxüxügü.

Moiché rü Aróú rü Faraóúmaxá nidexagü

5 ¹Rü yemawena ga Moiché rü Aróú rü Faraóúxütawa naxí nax namaxá yadexagüxüçax. Rü nhanagürügü: —Cori ya Iraéutanüxüarü Tupana rü nhanagürü: “|Yangexgü i ngëma chorü

duǔxügü nax ngextá ínachianexüwa
naxíxüçax nax ngéma
naxüchigagüaxüçax nax choxü
yacuaxüügüxü!" —nhanagürögü.

²Notürü ga nüma ga Faraóü rü
nanangäxü, rü nhanagürü: —³Texé tixí
ya yíxema Cori ixíxe, rü taxacütçax tá
naga chaxñü rü chayangexgü i ngéma
Iraéutanüxü i duǔxügü? Chama rü tama
nüxü chacuqx i ngéma Tupana i nachiga
pidexagüxü rü taútáma chayangexgü i
ngéma Iraéutanüxügü —nhanagürü.
.....

⁶Rü yematama ga ngunexügü rü
Faraóü nanamu ga norü duǔxügü ga
puracümäxä icuaxgüxü rü yema naerugü
ga wüxiticumümaxächigü icuaxgüxü, rü
nhanagürü: ⁷—Ngéma Iraéutanüxügü i
tiyúruarü üwa puracüexü ⁸rü marü
taxütáma noxrirüxü maxë nüxna pexä
norü tiyúruéü! ⁹Rü écü nümatama nawa
naxí ya norü maxë! ¹⁰Notürü tá penamu
nax noxitama naxügüäcü ya
tiyúruexpüix nax naxügüäxü, rü bai tá
nanoxremaexü ya yímä nhuxmax tá
naxügüäcü ya tiyúru. Rü wüxi i duǔxügü
i oexü nixigü. Rü ngémacax nixí i
nügüçax ínacagüxü nax ínachianexüwa
naxíxüçax nax ngéma norü Tupanaxü
yanacuaxüügüxüçax. ¹¹Rü yexeraäcü
penapuracüexëx i ngéma duǔxügü, rü
ngémagu ipenachoxëx nax tama
Moiché rü Aróüarü doragügü
naxíniexüçax! —nhanagürü. ¹²Rü
yexguma ga yema Faraóüarü duǔxügü
ga puracümäxä icuaxgüxü rü yema
naeruchigü ga wüxiticumümaxä
icuaxgüxü, rü inaxíächi, rü
duǔxügümaxä nüxü nayarüxugüe, rü
nhanagürögü nüxü: —Faraóü rü toxna

naxäga nax pemaxä nüxü tixuxüçax nax
marü taxütáma maxë pexna tanaxäxüçax
perü tiyúréxüxü. ¹³Rü nhuxmax rü
pema tátama marü nawa pexí i ngextá
ínyimaxüwa ya maxë. ¹⁴Notürü
taxütáma yima noxrixüçüxü
penanoxremaexëx i norü mu ya yima
tiyúru! —nhanagürögü. ¹⁵Rü yexguma
ga yema Iraéutanüxügü, rü guxüma ga
Eyítuanegu nügü ninu nax maxëne
nadaugüxüçax norü tiyúruéü. ¹⁶Rü
guxüma ga ngunexügüga rü yema
Faraóüarü duǔxügü ga puracümäxä
icuaxgüxü, rü Iraéutanüxüxü namu nax
noxriexpüxtama ga tiyúru
naxügüäxüçax. Rü naétü tüxü nicuaxgü
ga guxema Iraéutanüxügü ga
tümatanüxümaxä icuaxgüxe. Rü
nhanagürögü tüxü: —¹⁷Nhuxäcü ga ñe
rü nhuxmax rü tama noxriexpüixwa
penanguxëexü ya tiyúru?
—nhanagürögü. ¹⁸Rü guxema
Iraéutanüxügü ga tümatanüxümaxä
icuaxgüxe, rü Faraóüxütawa tügüçax
tayarüdexagü, rü nhatarügögü: —Pa
Torü Äëxgaciü ¹⁹tüxcüü ngémaäcü
tomaxä quixí? ²⁰Marü tama noxrirüxü
toxcax icunaxü ya maxë, notürü toxü
cumuama nax noxriexpüxtama ya tiyúru
tanaxüxü. Rü ngémaétüwa rü toxü
nicuaxgü i curü duǔxügü. Rü ngéma
curü duǔxügügagu nixí i ngéma, Pa
Äëxgaciü —nhatarügögü. ²¹Notürü ga
nüma ga Faraóü rü tüxü nangäxü, rü
nhanagürü: —Pema rü wüxi i oemarexü
pexígü. Rü ngémacax naxcax ípecagü
nax ínachianexüwa pexíxü nax ngéma
perü Tupanaxü peyarücuaxüügüxüçax.
²²Peyawoegu rü peyapuracüewaxi! Rü
woo marü tama pexcax ichanaxüxüga ya

maxē rü chanaxwaxe i penaxü i
noxiexpüxtama ya tiyúru —nhanagürü.
.....

²⁰Rü yexguma Faraóñxütawa
ítachoxügu, rü Moiché rü Aróúmaxä
tügü itayangaugü ga īqxwa tükü
nanguxéeggüxü. ²¹Rü namaxä nüxü
tixugügü, rü nhatagürügü: —¡Rü
Tupana nüxü daux i ngëma nhuxmax
tomaxä pexüxü, rü pexü napoxcue! Erü
pegagu nixi i nhuxmax i Faraóú rü norü
duñxügü rü chixri toxü nadauxü. Rü
pegagu nixi i nhuxmax i tá toxü nadoixü
—nhatagürügü.

Moichéarü yumüxéchiga

²²Rü yexguma ga Moiché rü
nayumüxé, rü nhanagürü Cori ya
Tupanaxü: —Pa Corix ¡rü tükxcü i
chixexü naxcax ícunguxéexü i nhaa curü
duñxügü? ¿Rü tjaxacüwa yixixü ga nua
choxü cumuxü? ²³Rü yexguma noxri
cuébagu Faraóúmaxä chidexagu, rü
nüma rü yexeraäcü curü duñxügumaxä
chixexü naxü. Rü cuma rü taxuxüma
cuxü nax naxmexwa
ícunanguxüxéexüçax —nhanagürü.

6 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
Moichéxü nangäxü, rü nhanagürü:
—Nhuxma rü tá nüxü cudau i ngëma
Faraóúmaxä chaxüxü. Erü nüma rü
taxütáma ngëmaäcümare nayangexgü i
chorü duñxügü. Rü guxchaxü naxcax
íchanguxéeguxicatama tá nixi i
yangexgüäxü. Rü ngëmagagu i nüma rü
tá duxwa ínanawoxü i chorü duñxügü i
nhaa Eyítuanewa —nhanagürü.
.....

¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
wenaxarü Moichémaxä nidexa, rü

nhanagürü nüxü: ¹¹—¡Ecü,
Faraóñxütawa naxü rü namaxä nüxü ixu
rü ínamuxü i Eyítuanewa i ngëma
Iraéutanüxügü! —nhanagürü. ¹²Notürü
ga Moiché rü Cori ya Tupanaxü
nangäxü, rü nhanagürü: —¿Nhuxäcü tá
chauga naxinü i Faraóú ega woo
chautanüxü i Iraéutanüxügü rü tama
chauga naxinüegu, erü choxü naguxcha
nax mea chidexaxü? —nhanagürü.
.....

Aróúarü naixmenaxä rü äxtapexü nayanguuchi

7 ⁸Rü nüma ga Tupana rü Moichéxü
rü Aróúxü nhanagürü:
⁹—Ngëxguma Faraóú pexna naxcax
caxgu nax penaxüxü i wüxi i mexü i
chorü poramaxä üxü, rü tá Aróúmaxä
nüxü quixu nax Faraóúpexegu
nanhaaxüçax ya norü naixmenaxä nax
äxtapexü nanguxuchixüçax
—nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Moiché
rü Aróú rü Faraóñxütawa naxi, rü
nanaxü ga yema Cori ya Tupana
namuxü. Rü nüma ga Aróú rü
Faraóúpexegu rü norü
ngüxéeruügüpexegu nananha ga guma
norü naixmenaxä rü äxtapexü
nananguuchi. ¹¹Rü nüma ga Faraóú, rü
norü duñxügü ga nüxü icuqxüchixüçax
rü norü yuüxügümäxä nanaxügüama ta ga yema
Aróú üxü. ¹²Rü wüxicigü ga yema
yuüxü rü nhaxtüanegu nananha ga norü
naixmenaxä. Rü wüxicigü ga guma
norü naixmenaxä rü äxtapexü
nananguuchi. Notürü guma Aróúarü
naixmenaxä, rü yema iyuüxüarü

naixmenaqâxã ñagagü. ¹³Notürü woo yemaxü nax nadauxü ga Faraóü, rü nügi ñanataiächarü maxüäxëxë rü tama inaxñüchaü yema Tupana nüxü ixuxürüxü nixi.

**Faraóuchäxwa nagüxü
nayanguxuchi ga dexá**

¹⁴Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —Nüma i Faraóü rü tá nanuama, rü taxütáma Iraéutanüxügüxü ñamuxüchaü.

¹⁵¡Notürü moxü paxmaxüchi rü naxütawa íyadau! ¡Rü ngëguma tá türewa yanaxüegu, rü ngëma natüanacüwa tá cunanguxëx! ¡Rü íyangé ya yima naixmenaqâ ya äxtapexü yanguxuchine! ¹⁶Rü nhacugürü tá nüxü: “Rü yimá Cori ya Iraéutanüxügüarü Tupana rü choxü namu nax wena cumaxä nüxü chixuxüçax nax cuyangexgüxüçax i norü duüxügü nax nüxü yanacuqxügüxüçax i ngextá ínachianexüwa. Notürü i nhuxmax rü ta tama naga cuxñüchaü. ¹⁷Rü ngëmacax ya Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxü: ‘Nhuxma rü tá nüxü cudau nax aixcuma Cori ya Tupana chixixü. Erü Moichéxü chamu nax norü naixmenaqâ yanangexünemaxä nhaa taxtüchiüwa nacuajcaxüçax nax ngëma dexá rü nagüxü yanguxuchixüçax. ¹⁸Rü ngëma choxnigü rü tá nayue. Rü ngëmaäcü i ngëma dexá rü poraäcü tá nayixchixü. Rü ngëmacax taxütáma nawa naxaxegüchaü i ngëma Eyítuanecüäxgü”, nhanagürü cuxü ya Tupana.

.....

²⁰Rü nüma ga Moiché rü Aróü, rü yema Cori ya Tupana namuxüäcü

nanaxügü. Rü nüma ga Aróü rü nanayaxu ga norü naixmenaqâ rü Faraóüpexewa dexáchiüwa namaxä nanacuajca. Rü yexgumatama ga dexá rü nagüxü nayanguxuchi. ²¹Rü nayue ga choxni. Rü poraäcü nanayixächichixü ga dexá. Rü yemacax ga yema Eyítuanecüäxgü rü taxuacüma nawa naxaxegü. Rü guxüma ga Eyítuanewa rü nagüxü nananguxuchi ga dexá. ²²Notürü ga yema Faraóüarü duüxügü ga iyuüxü, rü yexgumarüütama norü yuümaxä nanaxügü. Rü yemaacü yema Cori ya Tupana nüxü ixuxürüxü rü nüma ga Faraóü rü nanuama rü nügi ñanataiächarü maxüäxëxë rü tama inaxñüchaü ga yema Moiché rü Aróü namaxä nüxü ixuxü. ²³Rü nüma ga Faraóü rü nüxü nax nataxuraxümare ga yema íngupetüxü, rü napatacax natáegu. ²⁴Rü yema nax taxucürüwa taxtüxüchiüwa nax naxaxegüxüçax rü guxüma ga Eyítuanecüäxgü rü norü puchune ñanaxüxü ga taxtüanacüwa nax yéma naxaxegüxüçax.

.....

**Tupana rü Faraóucax cururugü
íngungüxëx**

8 ¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —Paxa Faraóüxtawa naxü rü nhacugürü tá nüxü: “Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxü: ‘Rü nüxü ingex i ngëma chorü duüxügü nax choxü yacuqxügüxüçax!

²Erü ngëguma taxütáma nüxü quingexgu, rü tá cururugümaxä chanapoxcu i nhaa guxüma i cuchixüane. ³Rü taxtü rü cururugümaxä tá ninhúmichixü. Rü ngëma rü tá cuxcax

ínachōõchi, rü cupatagu tá naxīgū. Rü curü ucapugu rü curü ngürücaregu tá nachocu. Rü curü ngūxēēruūgū i ãëxgacügüpatagu, rü guxūma i curü duūxügüpatagu, rü curü poūpüügū, rü curü poūcharaarü nhúmuruūgū tá nachocu. ⁴Rü ngēma cururugü rü tá cuxna niyugüetanü. Rü curü ngūxēēruūgū i ãëxgacügūna rü guxūma i curü duūxügūna tá niyugüetanü”, nhanagürü cuxū ya Cori ya Tupana. ⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhuxuchi Moichéxū nhanagürü: —;Rü namaxā nüxū ixu i Aróū nax natügütügu, rü natüxacügütügu, rü naxtaagütügu namaxā nawéxmexüçax ya norü naixmenaxā! Rü ngēma tá ínachoxū i cururugü nax guxūma i Eyítuané namaxā napaxūçax —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga Aróū rü Eyítuanewa yexmagüxū ga dexáchiüétigüga namaxā nawéxmex ga norü naixmenaxā. Rü guxūma ga Eyítuané rü yema cururugü ga dexáwa íchoxūxūmaxā nanapá.

.....

⁸Rü yexguma ga nüma ga Faraóū rü Moichéçax rü Aróúçax nangema, rü nhanagürü nüxū: —;Cori ya Tupanana naxcax pecaxa nax yanaxoxééäxūçax i ngēma cururugü i toxütawa! Rü chama rü tá chayangexgü i curü duūxügū nax Cori ya Tupanacax nadaiatüçax i naxünagü rü ngēmaxxā nüxū yacuqxüügüçax —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Moiché rü Faraóúxū nangäxū, rü nhanagürü nüxū: —;Chamaxā nüxū ixu i nhuxgu tá nixī i cunaxwaxexū nax cuxcax rü curü ngūxēēruūçax, rü guxūma i curü duūxügütüçax Tupanana chacaxaxū nax cuxna rü cupatana

yaxīgachixüçax i ngēma cururugü rü dexawaxicatama nax nangexmagüxüçax! —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Faraóū rü Moichéxū nangäxū, rü nhanagürü: —Moxütama nixī i chanaxwaxexū nax nataxuxū i ngēma cururugü —nhanagürü. Rü Moiché rü nüxū nangäxū, rü nhanagürü nüxū: —Marü name. Rü ngēmaäcū tá chanaxü nax nüxū cucuáxüçax nax nataxuxüma ya texé ya torü Cori ya Tupanarüxū ixixū. ¹¹Rü ngēma cururugü rü tá nixīgachi nawa ya cupata. Rü taxtütawica tátama nangexmagü. Rü ngēmaäcū marü taxütáma cuxū nachixewe, rü taxütáma nanachixewe i curü ngūxēēruūgū rü curü duūxügū —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga Moiché rü Aróú rü ínachoxū ga Faraóúpatawa. Rü nhuxuchi ga Moiché rü Cori ya Tupanana naca nax yaxīgachitanüxééäxüçax ga yema cururugü ga noxri Faraóúçax yéma namugüxū. ¹³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaxü ga yema Moiché nüxna naxcax caxaxü. Rü nayue ga yema cururugü ga napatagiwa rü naqtügüwa rü naanegiwa yexmagüxū. ¹⁴Rü ga duūxügū rü nanade ga yema yuezü ga cururugü, rü nananataquexe. Rü guxüwama namaxā nayipetüane.

¹⁵Notürü yexguma yema guxchaxügüwa ínanguxuchigu ga Faraóū, rü yema Cori ya Tupana nüxū ixuxürüxū rü wenaxarü nanuama ga Faraóū, rü tama Moiché rü Aróúga naxínüchaū.

Tupana rü Faraóúçax naxchigü ínangugüxexé

¹⁶Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxū:

—¡Aróõmaxã nüxã ixu nax nhaxtütexewa namaxã nacuajxaõçax ya norü naixmenaxã nax ngëmaäcü naxchixã nanguxõçax i nhaxtütexe i guxõma i Eyítuanewa! —nhanagürü. ¹⁷Rü yemaacü nanaxügü ga Moiché rü Aróõ. Rü nüma ga Aróõ rü norü naixmenaxã nawexnagü, rü nhaxtüanewa namaxã nanacuajxa. Rü guxõma ga yema nhaxtütexe ga Eyítuanewa yexmaxã, rü naxchixã nananguxuchitanü. Rü yema naxchigü rü poraäcü yema duõxügüxã rü naxünagüxã nachixewe. ¹⁸Rü yema Faraóõarü yuõxügü rü norü yuõmaxã nüxã naxügü nax naxchi yamuxéegüxã, notürü tama nüxã nananguxuchi. Rü yoxni ga yema naxchigü rü poraäcü yema duõxügüxã rü naxünagüxã nachixewe. ¹⁹Rü yexguma ga yema yuõxügü rü Faraóõxã nhanagürü: —Nhaa guxchaxã rü aixcuma Tupanawa ne ūxã nixã —nhanagürü. Notürü ga nüma ga Faraóõ rü yema Cori ya Tupana nüxã ixuxürüxã nanuama rü tama inaxñuchaã.

Tupana rü Faraóõçax murenü ínangugüxexé

²⁰Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxã nhanagürü: —Nüma i Faraóõ rü moxã paxmamaxüchi rü tá türewa narüxüe nax taxtütetüwa naxüxõçax. Rü ngëmacax chanaxwaxe nax ngunetüxã ícurüdaxã nax namaxã nüxã cuyarüxuxõçax i nhaa chorü dexa. ¡Rü nhacuxã tá nüxã!: “Rü ngëma nhanagürü ya Cori ya Tupana: ¡Nüxã ingex i chorü duõxügü nax choxã yacuaxügüxõçax! ²¹Erü ngëxguma

taxütáma nüxã quingexgux, rü cuxcax rü curü ngüxõõruõçax rü guxõma i curü duõxügüçax rü tá murenügü ngëma chamugü. Rü ngëmaäcü tá murenügumaxã nanapágü ya guxõne ya Eyítuanetüägxüpata. Rü woo i nhaxtüane rü tá ta murenügumaxã naxãnanemare. ²²Notürü ngëxguma petanüwa ngëma ínguxgux, rü Gochéüanewa i chorü duõxügü íxachiügüxãwa rü taxütáma ngëmaäcü nangupetü. Erü ngëma rü bai tá i wüxi i murenü ingexmaxã nax ngëmaäcü nüxã cucusxõçax nax chama ya Cori ya Tupana rü aixcuma naanearü yora chixixã. ²³Rü tá cuxã chanawex nax nüxã chaxunetaxã i ngëma Iraéutanüxügü rü tama i pexã. Rü moxã tá nixã i ngëmaäcü chanaxüxã, nhanagürü cuxã ya Tupana” —nhanagürü. ²⁴Rü yemaacü nanaxü ga Cori ya Tupana. Rü nhama wüxi ga caixanexürüxã Faraóõpatawa nangugü ga murenügü. Rü norü ngüxõõruõgüpatawa rü ta rü guxõma ga Eyítuanewa nangugü. Rü yema murenügü rü guxõwama nanachixexéex ga yema nachixüane.

.....

²⁵Rü yexguma ga Faraóõ rü nhanagürü: —Tá pexã chingexgü nax perü Cori ya Tupanacax peyadaixõçax i pexünagü. ¡Notürü taxütáma yáxüwaxüchi pexã! ¡Rü chauxcax rü ta perü Tupanana pecagüe! —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga Moiché rü nanangaxã rü nhanagürü: —Nhuxma nua ne chaxüxgu tátama nixã i Cori ya Tupanana chacaxã nax moxütama cuxna rü curü ngüxõõruõguna rü curü

duǔxüguna yaxigachixeeaxüçax i ngëma murenügü. Notürü tama tanaxwaxe i toxü cuwomüxexë nax nüxna nax cunachuxuxü i ngëma Iraéutanüxügü nax norü Cori ya Tupanacax nadaiäxüçax i naxünagü —nhanagürü. ³⁰Rü yexguma Faraóüpatawa ínaxüguwena ga Moiché, rü Cori ya Tupanana naca nax yaxigachixüçax ga murenü. ³¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaxü ga yema Moiché naxcax icaxaxü. Rü yema murenügü rü Faraóuna rü norü ngüxexerüüguna rü guxüma ga norü duüxüguna nixigachitanü ga yema murenügü. ³²Notürü nüma ga Faraó rü yemawena rü nanuama, rü tama nayangexgü ga Iraéutanüxügü.

**Tupana rü Eyítuanecüäxarü
naxünagüçax daaweane ínanguxexë**

9 ¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —Paxa Faraóüpatawa naxü, rü nüxü nha: “Rü Cori ya Iraéutanüxügürü Tupana, rü cuxcax nua namuga rü nhanagürü cuxü: ‘Rü nüxü ingex i ngëma chorü duüxügü nax choxü yanacuqxüügüxüçax! ²⁻³Erü ngëguma taxütáma nüxü quingexgux rü cunachuxamagu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngëma nachitaxüwa ngëxmagüxü i cuxünagüétugu tá nananguemaxëx i daaweane i poraxü. Rü nayue tá i muxüma i cowarugü rü camérugü rü wocagü rü carnérugü. ⁴Notürü ya Cori ya Tupana rü taxütáma guxaxüñawa nananguexëx i ngëma daaweane, erü ngëma Eyítuanecüäxarü naxünagüxica tátama nayue, notürü ngëma Iraéutanüxüarü naxünagü rü

taxütáma nayue” —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxä inaxuneta nax nhuxgu tá yixixü i ngëma, rü nhanagürü nüxü: —Chama rü moxü tá nixi i chanaxüxü —nhanagürü. ⁶Rü yemaarü moxüäcü rü Cori ya Tupana nanaxü ga yema. Rü muxüma ga Eyítuanecüäxarü naxünagü rü nayue. Notürü yema Iraéutanüxügürü naxünagü rü taxuxüma nayue, rü bai ga wüxi. ⁷Rü nüma ga Faraó rü norü duüxügüxü namu nax íyadaugüäxüçax rü aixcuma yixi nax taxuxüma yuexü ga Iraéutanüxügürü naxüna. Rü woo yemaxü nax nacuáxchigaxü, rü nanuama rü tama tüxü ningexgü ga guxema Iraéutanüxügü.

**Tupana rü taixnamaxä duüxügüxü
rü naxünagüxü nidaxawexëxë**

⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü ga Moiché rü Aróü: —Rü poüpüxüwa wüxi ya cuxmexäcu ya tanimuca nayaxu, rü nhuxuchi cuma Pa Moichéx, rü Faraóüpexewa nagünagütexe ya yima tanimuca! ⁹Rü ngëmaäcü ya yima tanimuca rü tá narücaxi, rü guxüma i Eyítuanewa tá nanguema. Rü ngëmaäcü tá taixnagü naxünnewa inarüyi i guxüma i duüxügü rü naxünagü i Eyítuanewa ngëxmagüxü —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Moiché rü Aróü rü wüxi ga poüpüxüwa tanimuca ne nanayauxtëxegü, rü yemamaxä Faraóüpexewa rü Moiché nanagünagütexe ga guma tanimuca. Rü guxüma ga duüxügü rü naxünagü rü taixnamaxä nixaxüneachi. ¹¹Rü yema

Faraóñarü yuüxügü rü taxucürüwama
Moichépexewa nayexmagü, yerü
númagü rü ta rü nitaixnaxünegü
naxrütüma ga yema togü ga
Eyítuanecüägxü. ¹²Notürü núma ga Cori
ya Tupana rü nanayexrü ga Faraóñu nax
nüğütama nataiächariü maxüñäxexüçax
nax yemaacü tama Moiché rü Aróüga
naxníñüçax, yema núma ga Cori ya
Tupana Moichemaxä nüxü ixuxürüxü.

Tupana rü gáuxü narüyixexë

¹³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü
nhanagürü Moichéxü: —¡Moxü
paxmamaxüchi írüda rü Faraóñumaxä
nüxü yaruixü, rü nha nüxü: ‘Rü Cori ya
Iraéutanüxügüarü Tupana rü cuxcax
nua namuga rü nhanagürü cuxü: ‘Rü
nüxü ingexgü i ngëma chorü duüxügü
nax choxü yanacuaxüñügxüçax!

.....

¹⁶Rü nhuxmarüta cuxü chamaxexë rü
tama cuxü chimax, erü cuxü nüxü
chadauxëechaü nax nhuxäcü
chaporaxüchixü. Erü chaugü nüxü
chacuaxëechaü i guxüma i duüxügü i
nhaa naanewa maxexü. ¹⁷Notürü woo
nax cuxü chamaxexëü, rü cuma rü tama
icuxníñuchaü rü tama cuyangexgüchaü i
chorü duüxügü. ¹⁸Rü dücax, rü moxü i
nhama i oragu rü tá chanayixexë i gáuxü
ga taguma nhuxgu ngëxgumarüxü
Eyítuanegu yixü. ¹⁹Rü ngëmacax, rü
name nixi nax ïpatattügu
cunachocuxëexü i guxüma i curü
duüxügü rü cuxüñagü i duxétüwa
ngëxmagüxü. Erü ngëxguma tá nayixgu i
ngëma gáuxü, rü tá nanadai i guxüma i
ngëma duüxügü rü naxüñagü i tama
ïpatattüwa ngëxmagüxü” —nhanagürü.

²⁰Rü númaxü ga yema Faraóñarü
ngüxëebruügü, rü naxcax namuüe ga yema
Cori ya Tupanaarü ucuxë. Rü yemacax
ïpatattügu tüxü namugü ga norü
duëxegü rü naxüñagü. ²¹Notürü nayexma
ga togü ga nüxü nataxuraxüñüma ga
yema Cori ya Tupanaarü ore, rü yemacax
dükétüwa nanawogümare ga norü
duüxügü rü naxüñagü. ²²Rü yexguma ga
Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü:
—¡Naxunagüchacüxi nax ngëma gáuxü
rü guxüma i Eyítuanegu nayiiñüçax
naetügu i duüxügü rü naxüñagü rü
nanetügi! —nhanagürü. ²³Rü Moiché
naxunagüchacüxi, rü núma ga Cori ya
Tupana rü ínananguexë ga duruane rü
äëmacü rü gáuxü ga yema naanewa. Rü
yemaacü guxüma ga Eyítuanewa narüy
ga gáuxü. ²⁴Rü yema gáuxü rü guma
äëmacügü rü tama ínayachaxächi. Rü
taguma nhuxgu yemaacü poraäcü gáuxü
narüyiiñü ga Eyítuanewa ga nüxcüma.
²⁵Rü yema gáuxü rü poraäcü
nanachixexë ga guxüma ga tjaxacü ga
Eyítuanewa yexmagüxü. Rü nanadai ga
duüxügü rü naxüñagü rü guxüma ga
nanetügi ga naanegüwa. Rü guxüma ga
naigü ga Eyítuanewa yexmagüxü, rü
yema gáuxümaxä nabüñüchacüxi. ²⁶Rü
woo nax yema ngupetüxi ga Eyítuanewa,
notürü yema Iraéutanüxü nawä
yexmagüxü ga naane ga Gochéüwa rü
taxuxüma ga gáuxü yexma nayi rü bai ga
wüxi.

.....

³⁵Notürü ga núma ga Faraóñu, rü
nanuama rü tama nayangexgü ga yema
Iraéutanüxügü, yema Cori ya Tupana
Moichéwa nüxü ixuxürüxü.

.....

**Tupana rü Faraóucax munügü
ínangugüxexé**

10 ³Rü Moiché rü Aróõ rü Faraóñxütawa naxí, rü nhanagürügi nüxü: —Cori ya Iraéutanüxügürü Tupana rü cuxcax nua namuga rü nhanagürü cuxü: “¿Nhuxguxüratáta i nüxü curüxonxü nax choxna cugü quinuxuxü? ¡Rü yangexgü i chorü duñxügü nax choxü yanacuaxüügüxüçax!” nhanagürü.

.....

⁶Rü ngëma Tupanaarü poxcu nax munügü tá cuxcax ínangugüxexü rü yima cuchiü rü munümaxä tá nanapä. Rü ngëgumarüxü tá ta i ngëma curü ngüxéreuñgüchügü rü munümaxä nanapágü rü guxüma i Eyítuanecüñchiügü rü tá namaxä nanapágü. Rü ngëma guxchaxü i nhuxmax tá nüxü cedulaü rü cunatü rü nüxcümaxügüxe ya curü oxigü rü taguma nüxü tadaugü rü nhuxmata nhama i ngunexüwa nangumare —nhanagürügi. Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Moiché rü nadaueguachi rü Faraóñchiüwa ínaxüxü. ⁷Rü yexguma ga Faraóñarü ngüxéreuñgü rü nhanagürügi nüxü: —Pa Äëxgacüx ¿cuyadaxééamatama i nhuxmax nax guxchaxü nua tükna naxaxü i ngëma yatü i Moiché? ¡Yangexgü i ngëma duñxügü nax norü Cori ya Tupanaxü yanacuaxüügüxüçax! ¿Exna, nhuxmax rü ta tama nüxü cedula i nhaa tórü naane i Eyítuanne rü poraãcü nax nachixexü? —nhanagürügi. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Faraóõ rü wenaxarü Moichécax rü Aróõcax

nangema. Rü nhanagürü nüxü: —Marü name i perü Cori ya Tupanaxü peyarücuaxüxügü. Notürü chanaxwaxe i chamaxä nüxü pexu nax texégü tá tixixü ya yíxema ngëma íxe —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga Moiché rü nanangaxü rü nhanagürü: —Rü ngëma tá taxí namaxä i guxüma i torü buxügü, rü torü yaxguâxgü, rü tonegü rü toxocügü rü torü carnérugü rü torü wocagü. Erü ngëma tá taxüxü, rü wüxi i taxüma i torü Coriarü cuaxüxüçiga nixí —nhanagürü. ¹⁰Notürü ga nüma ga Faraóõ rü nhanagürü nüxü: —Rü nangoxochiama i ngëma chixexü i nagu perüxñüexü. ¿Exna pema nagu perüxñüegu rü perü Cori ya Tupana rü tá pexü íyaxümüçixü? ¡Rü exna nagu perüxñüegu rü chama rü tá pexü chingexgüxü nax perü buxügumaxä ngëma pexixüçax? ¹¹Rü dúcax, rü taxütáma ngëmaãcü nixí. ¡Ecü, ngëma pexi ya guxáma i yatüxe i yáxe, rü perü Cori ya Tupanaxü peyarücuaxüxügü! Erü ngëma nixí i penaxwaxexü —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Faraóõ rü norü duñxügüxü namu nax napexewa tükü ínawoxüxüçax. ¹²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —¡Eyítuaneeétugu nawéxmex nax ngëmaãcü nua naxixüçax i muniügü! Rü ngëma munügü rü tá nayawa i guxüma i naneti i nhaa nachixüanewa íyaxügüxü nawena ga yema gáuxü ga dauxüwa rüyixü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Moiché rü Eyítuaneeétugu nawéxmex. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanamu ga wüxi ga buanecü ga léstewaama ne ücü guxü ga chütaxü rü ngunexü yema

nachixűaneétugu icuecü. Rü moxűācü rü guma buanecü ga léstewaama ne ūemacügu ínangugü ga munügü. ¹⁴Rü yema munügü rü guxűwama nanapáxex̄ ga yema nachixűane. Rü nūxcüma rü taguma yemaacü namuxűchi ga munü, rü tagutáma wena ngēxgumarüxű nix̄. ¹⁵Rü ga nhaxtűane rü muriúmaxă nanapá, rü marü taxucürüwa nhaxtűanegu tadau, yerü namuxűchi. Rü nayawa ga guxűma ga nanetü rü norü o ga íyaxügűxű nawena ga yema gáuxű ga dauxűwa rüyixű. Rü nataxuma ga nanetü ga ngextá áätüxű ga guxűma ga Eyítuanewa, rü bai ga naanewa rü bai ga naixnecüwa.

.....

²⁰Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanayexrü ga Faraó ū nax nügitama nataiācharü maxǖxex̄cax nax yemaacü tama yangéaxűcax ga yema Iraéutanüxűgü.

Tupana rü Faraó ūcax waanexű ínanguxex̄e

²¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxű nhanagürü:
—¡Nawexnagüchacüxű nax guxűma i Eyítuanewa nawaanexűcax! —nhanagürü.
²²Rü nüma ga Moiché rü nawexnagüchacüxű rü poraācü nawaane ga guxűma ga Eyítuanewa. ²³Rü tamaepüx ga ngunexű rü taxúema tūmamücxű tadau, rü taxúema tūmachicawa tixügachi. Notürü yema Iraéutanüxűgüpatagüwa rü guxűwama nangóone. ²⁴Rü nüma ga Faraó ū rü norü duüxűgűxű namu nax Moichécax yacagüxűcax, rü nhanagürü: —Écü Cori ya Tapanaxű peyarücuaxüxűgü, rü

ípeyagagü ta i pexacügi! ¡Notürü i ngēma perü carnérugü rü perü wocagü rü nua penawogü! —nhanagürü. ²⁵Notürü nüma ga Moiché nanangäxű rü nhanagürü nüx̄: —Notürü nüma ya Cori ya Tupana nanaxwaxe nax toxű cuyagagüxex̄ i ngēma toxűna nax ngēmatanüwa ta timáxűcax rü tayaguxűcax rü ngēmamaxă nüxű ticuaxügűxűcax. ²⁶Rü ngēmacax i ngēma toxűnagü rü tá ítayagagü. Rü bai i wüxi i toxűna tá nua nayaxü, erü ngēmatanüwa tá tayadexechi i nhuxre nax ngēmamaxă nüxű ticuaxügűxűcax ya torü Cori ya Tupana. Rü nhuxmax nax taúta ngēma ínachianexűwa tangugüxű, rü tama nüxű tacuax nax ngex̄ütxümaxă tá nüxű ticuaxügűxű ya torü Cori ya Tupana —nhanagürü. ²⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanayexrü ga Faraó ū nax nügitama nataiācharü maxǖxex̄cax nax yemaacü tama yangexgüaxűcax ga yema Iraéutanüxűgü. ²⁸Rü yemaétiwa ga Faraó ū, rü Moichéxű nhanagürü:
—Ínaxűxű i nua, rü mea cugüna nadau nax tama wena nua chauxütawa cuxüxűcax! Erü ngēguma wena chauxütawa cuxüxgu rü tá cuyu —nhanagürü. ²⁹Rü nüma ga Moiché nanangäxű rü nhanagürü: —Marü mea nüxű quixu. Rü aixcumá tagutáma wena nua cuxütawa íchayadau —nhanagürü.
.....

Tupana nanaxunagü rü tá nayue i Eyítuanecǖxgü nanegü ga nüxíra buexű

11 ⁴⁻⁵Notürü naxűpa ga nax ínaxűxűxű ga Faraó ūpatawa ga Moiché rü Faraó ūxű nhanagürü: —Cori

ya Tupana rü nhanagürü cuxű: "Yixcü ngäxüçüxü rü guxütáma i Eyítuanegu tá chixüguchiğı. Rü ngëxguma rü tá nayu i ngëma nane i nüxíraxüxü i wüxicigü i Eyítuanecüäxpatawa. Rü cumax, Pa Faraóõx, rü cune ya nüxíraxüciwa tá inaxügi rü nhuxmax tá ta ngëma nge i ngëma t̄xmarecü ngïne ya nüxíraxüciwa nangu. Rü ngëxgumarüxü tá ta nayue i guxüma i naxünanaxacigü i yatüxü i nüxíraxügüxü. ⁶Rü guxüwatáma i Eyítuanewa i duüxügü rü tá naxauxe erü ngúxü ningegü. Rü nüxcüma rü taguma yemaacü ngúxü ningegü ga duüxügü, rü tagutáma wenaxarü nhuxgu nangexma", nhanagürü ga Cori ya Tupana. ⁷Notürü ngëma Iraéutanüxü nawa ngëxmagüxü i naane rü taxuxüma i ngëma chixexü nawa nangu. Rü natanüwa rü tá nachianemare, rü woo i airugü rü taxuxüttáma narüngüxtanüxü. Rü ngëmaäcü, Pa Faraóõx, rü tá nüxü pecuqx nax yimá Cori ya Tupana nüxü naxunetaxü i ngëma Iraéutanüxügü rü tama i pexü. ⁸Rü nhuxüchi guxüma i nhaa curü ngüxéêruügü rü chauxüttawa tá naxi. Rü düxwa chapexegu nacaxäppüxügüäcüma tá choxna nacagü, rü nhanagürügü tá: "¡Rü ípechoxü i nua namaxä i guxüma i cutanüxügü!" nhanagürügü tá. Rü naxüpa i ngëma, rü taxütáma nua chixügachi —nhanagürü ga Moiché. Rü yexguma nüma ga Moiché rü nanuäcüma Faraóõpexewa ínaxüxü. ⁹Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —Nüma i Faraóõ rü taxütáma pega naxinü, rü ngëmacax i

nua Eyítuanewa rü yexeraäcü tá chanaxü i t̄xacü i taguma nüxü idauxü —nhanagürü.

.....

Üpetüchiga

12 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxä rü Aróõmaxä nidexa ga Eyítuanewa, rü nhanagürü: ²Rü daa tauemacü ya taunecü namaxä ixügücü, rü yimá rü gucüma ya tauemacüarü yexera tá nixi nax nagu choxü pecuqxüügüxü. ³¡Rü guxüma i Iraéutanüxügümaxä nüxü pexu, rü nhapegürü tá nüxü: "Doma tauemacügu rü norü 10 i ngunexügu, rü Tupana nanaxwaxe i wüxicigü i pema rü peyamax i wüxi i carnéruru rüexna wüxi i bøyixacü i wüxicigü ya ípatawa! ⁴Rü ngëxguma wüxi ya ípatacüäx i duüxügü rü noxretama yixixgu rü tama nüxü naguxgux i ngëma carnéruxacü, rü name nixi i namüci i nüxna ngaicamaxüna naxu nax ngëmamaxä wüxigu nangöxgüäcax. Rü name nixi i duüxügüexpüxgu inanachexügü nax wüxicigü mea nüxü yanguxüçax i guxüma i ngëma nüxna naxuxü. ⁵Notürü ngëma naxüna rü chanaxwaxe nax nayatüxü rü wüxi ya taunecü nüxü ngëxmaxü rü taxuwama nachixexü. Rü name nax wüxi i carnéruxacü rüexna wüxi i bøyixacü nax yixixü. ⁶Rü namaxä tá penguxü nhuxmatáta dama ya tauemacüarü 14 i ngunexüwa nangu. Rü ngëma ngunexüarü yáuanecü rü guxäma i pemax i Iraéutanüxügü rü wüxicigü tá peyamax i ngëma pexüna. ⁷Rü tá penayaxu ya nagü i ngëma naxüna. Rü yimá nagümaxä tá

ípenachaegu i perü íäxcüwawa i wüxichigü ya yima ñ ya nawa penangöoxüne i ngëma naxüna. ⁸Rü ngëma chütaxügu tá penangöoxgü i namachi i iguxü ya maxë ya üxücmamaxä aéxüxü. Rü namaxä tá penaxüxbüxü i poü i ngearü puxëeruüäxü. ⁹Rü bai i íxraxü i ngëma namachi rü tá ngáxüraxü rüexna muxraxü tá pengöoxü! ¹⁰Rü guxüma i namachi rü naeru rü naparagü rü naxünüttagü, rü ípenagu! ¹¹Rü taxuxüttáma ípeyaxüxëx i perü moxüäcürüxü! Rü ngëxguma chi íyaxüxgu i ngëma namachi rü name i noxtacüma peyagu. ¹²Rü tá peyange ya perü naixmenaxä, rü meama pengaxäegüäcüma rü pichapatuäxgüäcüma tá pepaxaäxë nax penangöoxgü i ngëma namachi. Rü ngëma chütaxü rü Coriarü Üpetüchiga tá nixi i naéga. ¹³Erü chama rü ngëma chütaxü rü nua Eyítuanewa tá chaxüpetü. Rü wüxichigü ya Eyítuanecüäxarü ípatawa tá chayamäx ya yimá nüxíraxü i naxünnaxacügü i yatüxü. Rü tá ngëma Eyítuanecüäxgü i nüxü chadauxëxë nax ngëma namaxä natupanaäxü rü yangearü poraäxü nax naétüwa nachogüxü. Erü chamatama ya Tupana nixi i chanaxueguxü i ngëma chaxüxü. ¹⁴Notürü ngëxguma yimá nagümaxä ípeyachaeugugü i perü íäxcüwa, rü ngëmawa tá nüxü chacuqx nax aixcumä chauga pexñüexü. Rü ngëxguma nüxü chadaxgu ya yimá nagü i perü íäxcüwa, rü tá nüxü chaxüpetümare rü taxüttáma chayamäx ya yimá nüxíraxü i pene i ngëxguma chanapoxcuegu i ngëma Eyítuanecüäx i

duüxügü. ¹⁴Rü pema rü guxcüma ya taunecügu tá penaxüchiga i ngëma ngunexü nax ngëmaäcü nüxna pecuaxächiexüçax i ngëma chütaxü i nagu chanadaixü i nüxíraxügü i nanegü i Eyítuanecüäxgü. ¹⁵Rü ngëma Üpetüchiga rü 7 i ngunexü tá penaxüchiga. Rü guxüma i ngëma 7 i ngunexügü rü poü i ngearü puxëeruüäxüxicatama tá pengöoxgü. Rü ngëmacax i guxüma i ngëma 7 i ngunexügü rü tama penaxwaxe nax pepatawa pexü nangexmaxü i ngëma poüarü puxëeruüäxü. Rü yíxema poü i puxëeruüäxü ngóxe i ngëma 7 i ngunexügü rü yíxema rü tá petanüwa tüxü ípetaxüchi”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

²¹Rü yexguma ga Moiché rü naxcax nangema ga guxüma ga yema Iraéutanüxügürü äexgacügü, rü nhanagürü nüxü:

.....

²⁵—Rü ngëxguma nawa pengugü i ngëma naane i Cori ya Tupana pexna äxchaüxü ga yema pemaxä inaxunetaxü i rü pema rü tá guxcüma ya taunecügu penaxüchiga i ngëma Üpetüchiga. ²⁶⁻²⁷Rü ngëxguma pexacügü tá pexna caxgu rü taxüchiga nax yixü i ngëma pexüchigaxü, rü pema rü tá penangäxü, rü nhaperügugü tá: “Rü nhaa naxüna rü tayamäx naxcax i Cori ya Tupanaarü Üpetüchiga nax ngëmaäcü nüxü icuaxüügü i caxgu. Rü yexguma nadaiaxgu ga Eyítuanecüäx nanegü ga nüxíraxügü i, rü nüxü naxüpetümare ga yema Iraéutanüxü nanegü ga Eyítuanewa yexmagüxü, rü

taxuxüma nimax. Rü yemaacü ga tatanüxü rü taxúema tayu” —nhanagürü ga Moiché. Rü yexguma ga yema Iraéutanüxügüartü ãëxgacügü rü nhaxtúanegu nanangúcuchigü, rü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü. ²⁸Rü nhuxüchi ínxix, rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana Moichémaxä rü Aróúmaxä nüxü ixuxürüxü.

**Nayue ga Eyítuanecüäx nanegü ga
nüxíraxügxü**

²⁹Rü meama ngäxüçüxü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü orearü ngeruüxü namu nax wüxicigü ga Eyítuanecüäxgüpatawa nadaiäxüçax ga nanegü ga nüxíraxügxü. Rü yexgumarüxü ta ga Eyítuanecüäxarü ãëxgacü ga Faraóü name ga nüxíraxücü rü nayamax, rü woo naxünaxacügü ga iyatüxü ga nüxíraxüxü, rü nanadai. ³⁰Rü nüma ga Faraóü rü norü ngüxëerüugü rü guxüma i Eyítuanecüäxgü rü ínarüdagü ga yema chütaxügu. Rü poraäcü aita naxüe rü naxauxe ga guxüma ga Eyítuanewa, yerü guxünema ga Eyítuanecüäxpatawa rü nayu ga wüxi. ³¹Rü yematama chütaxügu rü nüma ga Faraóü rü Moichécax rü Aróúçax nangema, rü nhanagürü nüxü: —¡Ípechoxü i nua natanüwa i nhaa chorü duüxügü! ¡Rü nüxü peyarücuqxüxügü ya yimá perü Cori ya Tupana, ngëma pema nagu perüxinüexüxü! ³²¡Rü écü peyagagü i perü carnérugü rü perü wocagü ngëma penaxwaxerüxü! ¡Rü ípechoxü i nua! ¡Rü perü Tupanana chäpxacax pecagüe! —nhanagürü. ³³Rü nüma ga Eyítuanecüäxgü rü Iraéutanüxügxü

nipaxagü nax Eyítuanewa ínachoxüxüçax, yerü nügügu narüxñüe nax guxütáma yuexü. ³⁴Rü nümagü ga yema Iraéutanüxü rü nanayauxcharagü ga yema poüchara ga ngearü puxëerüüäxü. Rü guxünema ga norü tauxtamaxä naxchirugu nananuquegü rü nügüätügu nayanagü. ³⁵Rü nhuxüchi yema Eyítuanecüäxgüxütawa naxcax ínacagü ga naxchirugü rü norü ngaxäerüugü ga úirunaxcax rü diérumünaxcax. ³⁶Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema Eyítuanecüäxgüxü nanatauxchaxëxë nax norü ngúchaümaxä yema Iraéutanüxügüna naxägüxüçax ga yema nüxna naxcax nacagüxü. Rü yemaacü ga yema Iraéutanüxügü rü nayana ga yema Eyítuanecüäxarü yemaxügü.

**Eyítuanewa ínachoxü ga
Iraéutanüxügü**

³⁷Rü Råmechéwa ínachoxü ga yema Iraéutanüxügü, rü Chucóchiwa naxí. Rü 600,000 ga yatügü ga churarawa imexü nayexmagü. Rü naétüwa nayexmagü ga ngexügü rü buxügü ga tama ixugüxü. ³⁸Rü nawe narüxi ga muxüma ga togü ga duüxügü, rü nayagagü ta ga norü carnérugü rü wocagü. ³⁹Rü yema nax nangechicagüxügagu rü taxucürüwama norü ñonataax namexëegü, yerü ga Eyítuanecüäxgü rü nachixüanewa chixri ínanawoxü. Rü yemacax poü ga ngearü puxëerüüäxü naxügü nawa ga norü poüchara ga ngearü puxëerüüäxü ga Eyítuanewa yangegüxü. ⁴⁰Rü 430 ga taunecü nixix ga Eyítuanewa nayexmagüxü ga Iraéutanüxügü. ⁴¹Rü yematama ngunexü ga nagu 430 ga

taunecüwa nax nanguxűgu nixí ga yema nachixűanewa ínachoxűxű ga guxűma ga Cori ya Tupanaarü duűxügű ga Iraéutanüxűgű. ⁴²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chütaxűxű naxuneta nax ínamuxűxűcax ga norü duűxügű ga Eyítuanewa. Rü yemacax nanaxwaxe nax gucü ya taunecügu naxüchigagüaxűcax ega nawa nanguuxűgu i ngëma ngunexű, nax yemaacü nüxna nacuqxächiexűcax ga nhuxäcü Cori ya Tupana ínanguxűxexű ga Eyítuanewa.

Nhuxäcü tá nanaxüchiga i Üpetüchiga

⁴³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémamaxä rü Aróumamaxä nidexa rü nhanagürü: —Nhuxma rü tá pemaxä nüxű chixu i nhuxäcü tá penaxüchiga i Üpetüchiga. Rü tama name i ngëma duűxügű i tama Iraéutanüxű ixígüxű rü nax nangooxű i ngëma naxűna i chauxcax imáxű. ⁴⁴Notürü ngëma perü duűxű i diérumamaxä naxcax petaxexű rü nhuxuchi marü íwíechäxmüüpexechiraűxű, rü marü name i nanangõx i ngëma naxűna. ⁴⁵Notürü ngëma to i nachixűanecüäx i duűxű i petanügu naxüanexű rüexna petanüwa puracűxű diérucax, rü taxuacüma nanangõx i ngëma naxűna i chauxcax pemáxű. ⁴⁶Rü ngëma naxűna i chauxcax pimáxű rü penaxwaxe i wüxicügű ya ípatawa penangõx. ¹Rü taxütáma ípatawa ípenangexechi rü bai i íxraxű i namachi, rü taxütáma peyapuxexě ya naxchinaxä! ⁴⁷Rü ngëmaacü tá penaxüchiga i guxűma i pema ya Iraéutanüxűgű —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Tupana rü wüxi ga caixanexűgu rü üxüxemagu ínayaxümüçü ga Iraéutanüxűgű

13 ¹⁷Rü yexguma Faraóü yema Iraéutanüxűgűxü ingexgux, rü Tupana rü tama yema nama ga Firitéutanüxűgüarı naanewa daxűgu nayagagü, woo yema nax yixixű ga nama ga wexwa Cana  anewa daxű. Yerü nüma ga Tupana rü nagu narüxinü ga yema Iraéutanüxűgű rü chi yema Firitéutanüxűgümäxä nügü nadaixgu, rü ngürüächi yemacax Eyítuanecax nawoegu. ¹⁸Rü yemacax ga Tupana rü yema nama ga Már ga Dauchiüxűanacığı idaxűguama namaxä ínayaxüegu nhuxmata yema ínachianexüwa nachopetü. Rü nüma ga Iraéutanüxűgű rü nhama churaragürüxü meama nichima ga yexguma Eyítuanewa ínachoxűxgu. ¹⁹Rü nüma ga Moiché rü nayana ga Yúchechinaxägű, yerü Yúche rü naeneegüna naxâga ga nax yanaaxűcax ga naxchinaxägű ga yexguma tá Eyítuanewa ínachoxűxgu. Yerü nüma ga Yúche rü nayaxõ nax Tupana rü aixcuma tá ínanguxűxexű ga yema Iraéutanüxűgű ga Eyítuanewa. ²⁰Rü nüma ga Iraéutanüxűgű rü Chucóchiwa inaxiächi, rü Etáügu nayapegü ga ngextá yema chianexű ixígüxűwa. ²¹Rü ngunecü rü nüma ga Tupana rü wüxi ga caixanexűgu yema Iraéutanüxűgűxü ínixümüçü rü napexegu nixüema ga nüxű nax nacuqxägxűcax ga ngextá tá nax naxixű. Rü chütacü rü Tupana rü wüxi ga üxüxemagu nayaxümüçü nax nangonexűcax. Rü yemaacü nüxű

natauxcha ga ngunecü rü chütacü nax inaxixü. ²²Rü yema caixanexü rü napexegu nixüema ga ngunecü, rü yema üxüema rü nayabáixmaü ga chütacü.

.....

**Már ga Dauchiüxüwa nichoü ga
Iraéutanüxügü**

14 ⁵Rü nüma ga Eyítuanearü aëxgacü rü nüxü naxñüchiga nax yema Iraéutanüxügü rü marü naxñügü. Rü yemacax ga nüma ga Faraóü rü norü ngüxéerügü rü naxüchicüxüarü ínüägxü, rü nhanagürügü nügümamax: —;Tüxcüü nüxü ingexgüxü i ngëma Iraéutanüxügü nax ngëmaäcü taxúema tükü puracüexüçax i nhuxmax? —nhanagürügü. ⁶Rü yemacax ga Faraóü rü yexgumatama norü duüxügüxü namu nax namexëäxüçax ga naweü ga daiwa namaxä naxxüne. Rü ínayagagü ga guxüma ga norü churaragü. ⁷Rü nanamexëë ta ga 600 ga norü churaragiweü ga daiwa mexüne. Rü naëtü nayexma ga norü churaragüarü aëxgacügüweü ga guxüma ga Eyítuanewa ne íxüne. ⁸Rü woo nüma ga Faraóü nüxü nax nadauxü ga nhuxäcü Tupanaarü poramaxä inachoxüxü ga Iraéutanüxü, notürü tama inaxñüchaü rü yema Iraéutanüxüwe ningëchigüama. Yerü ga Tupana rü nanayexrü nax yemagu naxñüxüçax ga Faraóü. ⁹Rü nümagü ga Eyítuanecüägxü rü guxüma ga norü churaragümaxä rü naweügumaxä rü norü cowarugümaxä inaxíächi nax nawe nangëgüxü ga yema Iraéutanüxügü. Rü Már ga Dauchiüxücutügu nüxü inayangaugü ga

yema íyapegüxügu ga Piarócharü ngaicamagu ga Baacheföüartü toxmäxtagu. ¹⁰Rü yexguma yema Iraéutanüxügü rü yáxügu nüxü nadaugüga Faraóü rü norü churaragü, rü norü cowarugü ga yéma ne naxixü, rü poraäcü namuüie. Rü Cori ya Tupana nacagü nax nüxü nangüxéexüçax. ¹¹Rü yexguma ga yema duüxügü rü Moichéxü nhanagürügü: —;Tüxcüü nua ínachianexüwa toxü cugagü nax nuxä tayuexüçax? ;Exna cuväçax rü Eyítuanewa rü tama ningu i tauke nax ngexta tatägxüçax? ;Rü tüxcüü ngexü tomaxä cuwagü? ;Rü tüxcüü Eyítuanewa toxü ícugaxü? ¹²Rü yema nixi ga cumaxä nüxü tixugüexü ga Eyítuanewa ga yexguma nhatagügü: “Rü nüétama ega Eyítuanecüäxaxü tapuracüegu”. Rü narümemae toxü nax norü puracütanüxü nax tixigüxü rü tama nuxä ínachianexügü nax tayuemarexü —nhanagürügü. ¹³Rü yexguma ga Moiché rü nanangäxü rü nhanagüri nüxü: ;Taxucäxma pemuüie! ;Rü mea iperüchomare rü naxçax perüdaunü nax nhuxäcü pexü tá nax ínapoxüxü ya Cori ya Tupana! Erü ngëma Eyítuanecüägxü i nhuxmax nüxü pedauxü, rü tagutáma wena nüxü pedaugü. ¹⁴;Rü pema rü taxucäxma pexoëgaäegü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexü ínapoxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagüri: —;Tüxcüü chorü ngüxéexüçax ícuwa? ;Rü marütama nax cuyumüxexü! ;Rü cü namu i ngëma Iraéutanüxügü rü inaxíamax! ¹⁶;Rü cuma rü nayaxu ya curü naixmenaxä, rü márchiüetügu

nawex! Rü ngēma márchixü rü tá nüguna nixīgachichixü nax ngēmaäcü ngēma Iraéutanüxügü rü paanexüwa nax yachoñxüçax. ¹⁷Rü chama rü tá chanangexrū i ngēma Eyítuanecüägxü nax tama pega naxñüexüçax rü pewe yangëxütanüxüçax. Rü ngēmaäcü tá chanangoxëxë i chorü pora. Rü pema tá nüxü pedau i ngēma namaxä ngupetüxü i Faraóü, rü guxüma i norü churaragü i nacutümaxä ìmarexü, rü ngēma norü churaragü i cowaruétugu ïxü, rü ngēma norü churaragü i cowaru itúgixü i cárugu ïxü. ¹⁸Rü ngëxguma Faraóüpexewa rü guxüma i ngēma norü churaragüpexewa chaugü chawexgu nax nhuxäcü chaporaxü, rü núma i Eyítuanecüägxü rü tá nüxü nicuqxächitanü nax aixcuma Cori ya Tupana chixixü —nhanagürü. ¹⁹Rü yexgumatama ga yema Tupanaarü duüxü ga dauxüçüäx rü yema caixanexü ga noxri Iraéutanüxüpexegu ixixütanüchiréxü rü nixigachitanü rü wixweama naxägü. ²⁰Rü yemaacü ga yema caixanexü rü Eyítuanecüägxü rü Iraéutanüxügüarı ngäxüümachatexewa nixüächi. Rü yema Eyítuanecüägxüçax rü nanaxéenexëxë notürü Iraéutanüxügüçax rü nanangóonexëxë. Rü yemacax nixü ga Eyítuanecüägxü ga taxucüruwama Iraéutanüxügüxü iyangaugüxü ga yema chütaxügu. ²¹Rü yexguma ga Moiché rü már-ëtügu nawexchacüxi. Rü núma ga Cori ya Tupana rü yema chütaxügu rü inanaxüxëxë ga wüxi ga poracü ga buanecü ga léstewaama ne ücü nhuxmata yangunexümare. Rü yemaacü ga yema már rü taxregu

niyauxyexüchixü. Rü yemaacü nixü ga Cori ya Tupana ga yapayechitamaxëäxü ga már. ²²Rü yemaacü paanexüwa nichoñ ga Iraéutanüxügü, yerü taxregu niyauxyexüchixü ga dexá. Rü naxmachatexewa nichoñ, rü nhama wüxi i taxacü i áxtapúxürüxü nixigü ga norü tügünecüwawa rü norü toxwecüwawa ga dexá. ²³Rü guxüma ga churaragü ga icowaruåxü rü yema churaragü ga cowaru itúgixü i cárugu ïxü rü Iraéutanüxüwe nangëgü nhuxmata yema már-arü ngäxütuwa nangugü. ²⁴Notürü yexguma marü ngunetüxüwa nanguxgu, rü núma ga Cori ya Tupana rü yema caixanexü ga üxüemarüxü ixixüwa Eyítuanecüägxüarı churaragüxü nadawenü. Rü nanatoõxegü nax nügumaxätama nanuexüçax. ²⁵Rü yema norü cárugü ga cowaru itúgixü rü ínayichicü, rü ngechícuäcü nhaxtüanegu nitúgümare. Rü yemacax nhanagürü: —¡Ngíxä tibuxmü i nua! Erü Tupana rü naétuwa ínayuxu i ngēma Iraéutanüxügü rü tamaxä nanu i yixema —nhanagürügü. ²⁶Rü yexguma marü guxüma ga Iraéutanüxügü inguügu, rü Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —¡Écü ngēma már-arü dexáétugu nawexchacüxi nax ngēma dexá rü nüguna wena naxñüchiüxüçax rü ngēmaäcü ngëxma nayixüçax i ngēma Eyítuanecüägxü namaxä i norü cárugü rü norü cowarugü! —nhanagürü. ²⁷Rü núma ga Moiché rü yema Tupana namaxä nüxü ixuxüäcüma nanaxü. Rü már-arü dexáétugu naxuchacüxi rü yemacax ga moxüäcü nax yangunexü rü

nüguna naxüxüchixü ga dexá. Rü yemachäxwa nügü ínibuxmuchaň ga Eyítuanecüäxgü. Notürü yexguma nügü íyabuxmügxux, rü már-arü dexamaxä narubuxmüama, rü yexma nayi. Rü yemaacü Tupana yexma márgu nanayixëx ga yema Eyítuanecüäxgü. ²⁸Rü yexma nayi ta ga norü cárugü, rü norü churaragü ga icowaruáxü, rü guxüma ga yema churaragü ga ichoúxü ga yema márwa nax Iraéutanüxüwe nangëgxücx. Rü guxüma ga yemagü rü yexma nayue rü taxuxüma ínayaxü ga yexguma nüguna naxixgu ga yema märchixü.

.....

15 ¹Rü yexguma ga Moiché rü yema Iraéutanüxügi rü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügi namaxä ga nhaa wiyea rü nhanagürügü: “Chama rü tá chawiyea rü nüxü chicuaxüxü ya Cori erü nüxü narüporamae i tóri uanügi rü ngëmacäx márgu nanayixëx i ngëma churaragü rü norü cowarugü. ²Corixü nax chicuaxüxücx nixi i chawiyaexü erü nüma nixi i choxü naporaxéexü rü choxü namaxéexü. Rü nüma nixi i chorü Tupana yixixü rü ngëmacäx guxügutáma nüxü chicuaxüxüecha. Rü nüma rü chaunatuarü Tupana nixi, rü ngëmacäx guxügutáma chanataxéx.

.....

¹¹Pa Chorü Cori ya Tupanax, rü ngëma duüxügi namaxä tupanaáxütanüwa rü nataxuma i taxacü i cumaxä wüxiguxü. Rü nataxuma i taxacü i cuxrüxü üünexü rü nüxü cuaxüchixü. Erü taxucürüwama togü nanaxü i ngëma taxü i mexügi i toxçax cuxüxü. Rü ngëmacäx name nax cuxü

ticuaxüügütü. ¹²Rü icunawex ga curü pora rü yemacäx torü uanügüétugu nayagoxüchixü ga dexá nhama waixümü ínagagüxüürüxü. ¹³Rü ngëma toxü nax cungechaüxügagu mea tomaxä icucuax nax Eyítuanecüäxgümexëwa toxü ícunguxüxëexü. Rü curü poramaxä tá toxü quigagü nawa i ngëma naane i mexü i tomaxä icuxunetaxü”, nhanagürü ga norü wiyaewa.

.....

Dexá i üxchiüxüchiga

²²Moiché rü yema Iraéutanüxügumaxä yema Már ga Dauchiüxüna nixigachi rü nachica ga chianexü i Chúrgu aégaxüwa naxi. Rü tamaepüx ga ngunexü inaxi rü tama dexáxü inayangaugü. ²³Rü yexguma Márawa nangugü, rü yexma dexáxü inayangaugü notürü taxucürüwama nawa naxaxegü yerü naxüxchiü. Rü yemacäx nixi ga Máragu naxüégagüäxü ga yema nachica. (Rü yema naéga rü Naxüxi nhaxüchiga nixi.) ²⁴Rü nüma ga duüxügi rü chixri Moichéchigagu nidexagü rü nüxna nacagüe:
—¿Taxaciwa tá itaxaxegüxü?
—nhanagürügü. ²⁵Rü yexguma ga Moiché rü Cori ya Tupanaartü ngüxéexäx ínaca. Rü nüma ga Tupana rü Moichéxü nanawex ga wüxi ga naixacü ga metanüxü. Rü nüma ga Moiché rü nanawoochi ga yema naixacü rü natüchiwu nanatáe. Rü yemamaxä nüxü inayarüxo ga nax naxüxchiüxü ga dexá. Rü ýéma nixi ga Tupana ga Iraéutanüxügütü naxüxi rü nüxna naxääxü ga norü mugü nax yemaacü tá mea naxcäx namaxéexücx. ²⁶Rü Tupana

rü nhanagürü nüxű: —Ngēxguma chi ipexinüegu i ngēma pemaxā nüxű chixuxű, rü penaxixgu i ngēma namaxā chataăxexű, rü naga pexinüegu i ngēma chorü ucuxęgü, rü peyanguxęgę i ngēma mugü, rü taxuxütáma núma pexcax chanamu i ngēma daaweanegü ga Eyítuanecǖxgüçax yéma chamuxű. Erü chama nixi i perü Cori ya Tupana i pexü charümexěexű chixixű —nhanagürü. ²⁷Rü yemawena rü wüxi ga nachica ga Elíwa nangugü. Rü yéma nayexma ga 12 ga puchu rü 70 ga moru. Rü yexma dexáxütagu napegü.

Ona ga Tupana duňxügünä áxű

16 ¹Rü guxüma ga Iraéutanüxügi rü inaxiachi ga Elíwa. Rü yema chianexű ga Chígu áégaxüwa nangugü. Rü ngēma chianexű i Chí, rü Elí rü maxpüne ya Chinaímachatęxewa nangexma. Rü yexguma yéma nangugügi rü marü wüxi ya tauemaciärü ngäxű ningegü ga Eyítuanewa nax ínachoxüxű. ²Rü yema nachica ga chianexű i Chíwa nixi ga guxüma ga yema duňxügi rü Moichémamaxä rü Aróumamaxä wena nanuexű. ³Rü nhanagürögü nüxű: —Narümema chi nixi ga Cori ya Tupana rü noxtacüma Eyítuanegu toxü nadaixű. Yéma rü buetaregü ga namachimaxä ixäacugüctanüwa tarütogü rü meama tachibüe, notürü pema rü nua ínachianexüwa toxü pegagü nax taiyamaxä nuxä toxü pedaixüçax —nhanagürögü. ⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxű nhanagürü: —Nhuxma rü tá chanaxü nax ñona naxcax charüjixexű i

dauxüguxű i naanewa. Rü nüma i duňxügi rü wüxicigü i ngunexügi rü tá nawa naxixű nax nayauxgüäxüçax i ngēma wüxi i ngunexüçax inguxű. Rü ngēmawa tá nüxű chaxü i ngēma duňxügi ngoxi chauga naxinüe rüexna tama —nhanagürü.

.....

⁸Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü yema duňxügumamaxä nidexa rü nhanagürü nüxű: —Rü yicü yáuanecü rü Cori ya Tupana rü tá pexna nanaxä i namachi nax penangőxüçax, rü paxmama rü tá pexna nanaxä i muxütáma i poü, erü nüma ya Tupana rü pexü naxinü nax nachigagu chixri pidexagüxű. ¿Rü texégü tixigü i tomax? Pema rü tama tochiga nixi i chixri pidexagüxű, notürü Cori ya Tupanachiga nixi —nhanagürü.

.....

²³Rü nüma ga Moiché rü namaxä nüxű nixu rü nhanagürü: —Cori ya Tupana rü tükü namu nax irüngüexű i moxüarü ngunexügi. Notürü ngēma nax irüngüexű rü naguxicatama irüxinüexüçax nixi. Rü ngēmacax name nixi i nhuxmatama penaxü i ngēma pewemü i pexüxchaüxű rü penamuxra i ngēma perü ñona i pemuxrachaüxű, rü namaxä penguxügi i guxüma i ngēma pexü iyaxüxű perü moxüäcürüxű —nhanagürü. ²⁴Rü yema Moiché namaxä nüxű ixuxürüüäcü nanaxügi. Rü namaxä nanguxügi ga yema norü ñona ga iyaxügüxű norü moxüäcürüxű. Rü yemaacü tama nüxű niyixe rü tama nüxű nixoxmiäx ga yema norü ñonagü.

.....

³¹Rü nüma ga Iraéutanüxügi rü manamaxä nanaxugü ga yema ñona ga

nadexű. (Rü ngēma naéga rü “¿Taxacü nixi i nhaa?” nhaxüchiga nixi.) Rü yema maná rü nhama chicuriachirerüxü nixi notürü nachox, rü naaca rü nhama poü i beruremaxä ääcacürüxü nixi.

.....
 35Rü 40 ga taunecü nixi ga Iraéutanüxügü ga manamaxä maxawemügxü nhuxmata naane ga Canaáwa nangugü.

**Dexá ga nutawa
nagoxüchiüxüchiga**

17 ¹Rü guxüma ga Iraéutanüxügü rü ínachoxü nawa ga yema nachica ga chianexü ga Chígu aégalü, rü meama inaxi yema Cori ya Tupana namaxä nüxü ixuxürüxü. Rü yemawena rü wüxi ga nachica ga Refiyüwa nangugü rü yexma napecü. Notürü yéma rü nataxuma ga dexá nax duüxügü nawa axegüxüçax. ²Rü yemacax Moichémaxä narüxtagagü rü nhanagürügi: —;Ecü toxü ixaxegüxexë i nhuxmax! —nhanagürügi. Rü yexguma ga Moiché rü nanangäxü rü nhanagürügi: —;Tüxcüü chamaxä perüxtagagü? ¿Rü tüxcüü Tupanaxü pexügi? —nhanagürügi. ³Notürü nüma ga duüxügü rü nitaxawae rü yemacax Moichémaxä narüxtagagüama rü nhanagürügi: —;Tüxcüü ga toxü ícugaxüxü ga Eyítuanewa? ¿Exna taxawamaxä toxü cudaixüçax wüxigu türamaxä ya toxocügi rü toxünagi? —nhanagürügi. ⁴Rü yexguma ga Moiché rü nayumüxë rü Tupanaxü nhanagürügi: —;Taxacü tá chaxüxü namaxä i nhaa duüxügü? Erü marü íxraxü nataxu nax nutamaxä

choxü yamaxgüxü —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxü rü nhanagürügi: —;Ecü inachi rü duüxügüpexegu ixü namaxä i nhuxre i ngēma Iraéutanüxügüarü aéxgacügi! ⁶Rü yange ta ya yima curü naixmenaxä ga namaxä márchiüwa cunacuajxcane, rü inaxüächi namaxä i ngēma duüxügü! ⁷Rü chama rü tá yima maxpúne ya Orébigu aéganewa cuxü charünguxexë yima maxpúnetapüxwa. Rü yima maxpúnetapüxwa tá cunacuajca rü ngēma tá nanagoxüchixü i dexá nax duüxügü nawa axegüxüçax —nhanagürügi. Rü nüma ga Moiché rü yema Tupana nüxü ixuxüächi nanaxü napexewa ga yema Iraéutanüxügüarü aéxgacügi. ⁸Rü yema nachica rü Meribágu nanaxüéga, yerü ga Iraéutanüxügü rü yema nachicawa Moichémaxä narüxtagagü. Rü to ga naéga ga nagu naxüéggagüäxü nixi ga Mácha, yerü yéma nixi ga Tupanaxü naxügüxü ga yexguma nhagügi: “¿Exna nanuxmaxü yixixü ya Tupana rü exna taxucüma i nua tatanüwa?” nhagügi.

**Amaréchitanüxügümäxä nügi
nadai ga Iraéutanüxügü**

⁸Rü yema Amaréchitanüxügü rü yema nachica ga Refiyüwa aégalüwa naxi nax Iraéutanüxügümäxä nügi nadaixüçax. ⁹Rü yemacax nüma ga Moiché rü Yachuéxü nhanagürügi: —;Yadexechi i nhuxre i yatügi rü nhuxuchi inaxüächi nax namaxä pegü pedaixüçax i ngēma Amaréchitanüxügü! Rü chamax i moxü rü tá maxpúnetapexewa changexma namaxä ya yima naixmenaxä ya Tupana norü pora nawa ngoxexéne —nhanagürü. ¹⁰Rü

nüma ga Yachué rü nanaxü ga yema Moiché namaxä nüxü ixuxü. Rü inaxüächi nax nügü namaxä nadaixüçax ga yema Amaréchitanüxtügü. Rü yoxni ga Moiché rü Aróo rü Úr rü maxpínetapexegu naxigü.¹¹ Rü yexguma Moiché unagüchacüugu rü Iraéutanüxüga nixi ga rüporamaegüxü ga daiwa, notürü yexguma naxuechacüugu rü Amaréchitanüxüga nixi ga rüporamaegüxü.¹² Notürü nüma ga Moiché rü nipachacüxü rü yemacax wüxi ga nuta nanayauxgü nax gumawa natoxüçax. Rü nhuxuchi ga Aróo rü Úr rü nanangenagüchacüugu rü wüxicüchacüwa naxü ga wüxi rü norü naichacüwa naxü ga to. Rü yemaacü ga Moiché rü taguma narüxuechacüxü nhuxmata yanaxücumare ga üaxcü.¹³ Rü nüma ga Yachué rü Amaréchitanüxügarü churaragüxü narüporamae, rü taramaxä nanadai.¹⁴ Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü nhanagüri Moichéxü:
 —Chanaxwaxe i wüxi i poperagu cunaxümatü i nhaa daichiga nax guxüguma ngëmawa duüxügü nüxna cuqxächiesüçax. Rü namaxä nüxü ixu ya Yachué nax chama rü tá ichayanaxoxëexü i ngëma Amaréchitanüxügü!
 —nhanagüri.¹⁵ Rü nüma ga Moiché rü yexma nanaxü ga wüxi ga âmarearü guchicaxü rü “Cori ya Tupana rü chorü cuqxrxü nixi” nhaxügu nanaxüega.

Iraéutanüxügü rü Maxpíne ga Chinaíwa nangugü

19^{1,2} Rü yema Iraéutanüxügü rü yexguma Eyítuanewa ínachoxügü rü düxwa Refiyiüwa

nangugü rü yexma nayapegü. Rü yéma inaxüächi rü maxpíne ga Chinaíarü chianexüwa nangugü. (Rü yima maxpíne rü Orébigu rü ta naxäega.) Rü yexguma rü marü tamaepüx ga tauemacü ningegü nax Eyítuanewa ínachoxügü. Rü guma maxpínearü toxmaxtagu napegü.³ Rü guma maxpínegu nixi ga naxinagüxü ga Moiché nax yexma Tupanamaxä nügü nangaugüxüçax. Rü guma maxpúnewa nixi ga Moichémaxä yadexaxü rü nhaxü nüxü: —Rü nhaatama orexü namaxä ixu i ngëma Iraéutanüxügü i Yacútanüxügü!: ⁴“Rü pema rü marü nüxü pedau ga yema Eyítuanecüäxmaxä chaxüxü rü nhuxäci chaugüxüitawa pexü chagagüxü nhama wüxi i iyü i mea naxacü tüxü igaxürüxü.⁵ Rü ngëxguma aixcuma guxüwama chauga pexinüegu rü peyanguxéexgu i ngëma pemaxä ichaxügaxü, rü guxüma i nachixüanetanüwa rü tá pexüama nixi icharüngüxéexü, erü guxüma i nhaa naane rü choxrü nixi.⁶ Rü pema tá nixi i chorü orearü uruügü i chapexewa duüxügütüwa pidexagüxü, rü wüxi i chorü duüxügü i chaugacicatama ixinüexü tá pexigü.” Rü guxüma i nhaa cumaxä nüxü chixuxü rü ;namaxä nüxü ixu i ngëma Iraéutanüxügü!
 —nhanagüri.⁷ Rü nüma ga Moiché rü natáegu nawa ga guma maxpíne rü nanangutaquexexé ga yema Iraéutanüxügärü aëxgacügü. Rü namaxä nüxü nixu ga guxüma ga yema ore ga Tupana namaxä nüxü ixuxü.⁸ Rü yexguma ga yema Iraéutanüxügü rü wüxigu Moichéxü nangäxügü rü nhanagürgü: —Tá tayanguxéexü i

guxūma i ngēma Cori ya Tupana toxū
 muxū —nhanagürü. Rü nüma ga
 Moiché rü Tupanamaxā nüxū narüxi ga
 yema Iraéutanüxügürü ngäxū. ⁹Rü
 nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü
 Moichéxū: —Düçax, cumaxā nüxū
 chixu, rü wüxi i caixanexū i
 pamüemaxüwa tá chaugūcuxū chawex
 nax ngēmaacü i ngēma duüxügū rü
 choxū nax naxinüexüçax nax cumaxā
 chidexaxū rü ngēmaacü guxüguma cuxū
 yaxögüaxüçax —nhanagürü. Rü nüma
 ga Moiché rü wenaxarü Cori ya
 Tupanamaxā nüxū nixu ga yema
 duüxügürü ngäxū. ¹⁰Rü nüma ga Cori
 ya Tupana rü nhanagürü Moichéxū:
 —¡Ecü, namaxā nüxū yarüxi i ngēma
 duüxügū nax nügū yamexēegüxüçax i
 nhuxmax rü moxū nax ngēmaacü choxū
 yacuaxüügxüçax! Rü name i nügū
 niuya xgüchirugü. ¹¹Rü ecü nügū
 namexēegü naxcax i paxmaacüarü
 ngunexü, erü ngēma ngunexüga tá nixi i
 ícharüxi x nagu ya yima maxpúne ya
 Chinaí napexewa i guxūma i ngēma
 duüxügū. ¹²Rü inaxú i cuaxruügi i
 norü guxüciwawa ya yima maxpúne
 nax tama nachopetüxüçax i duüxügū!
 ¡Rü namaxā nüxū ixu nax tama nagu
 naxigüxū ya yima maxpúne, rü bai tá ta
 nüxna nangaicamagüxū! Erü guxáma ya
 yíxema nüxna ngaicamaxe rü tá tayu.
¹³Rü yíxema maxpúnegu ñagüiamáxe rü
 taxúetáma tükü pingögü, notürü
 nutagüimaxā rü würagüimaxā tá nixi i
 tükü pimaxgüxü. Rü nüétama nixi ega
 wüxi i duüxü yixigu rüexna wüxi i
 naxüna yixigu, rü taxúetáma
 penamaxéx. Notürü nüma i duüxügū
 rü ngēxuma marü nüxū naxinüegu nax

yacueäxū i carnéruchataçuxre, rü marü
 name nax yima maxpúnecax naxixū
 —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Moiché rü
 ínarüxi nawa ga guma maxpúne nax
 duüxügüxü yaxucuxëgxüçax nax
 nhuxäcü Tupanaxü yacuaxüügxüçax.
 Rü nüma ga duüxügū rü nügū
 niya uxchirugü. ¹⁵Rü nüma ga Moiché rü
 nhanagürü nüxū: —¡Pegü pimexëegü
 naxcax i paxmaacüarü ngunexü! ¡Rü
 naxüpa i ngēma rü taxútáma
 pexmaxmaxā pemaxé! —nhanagürü.
¹⁶Rü yexguma noxri yangunegu ga
 paxmaacüarü ngunexügu rü
 naxäemacüane rü niduruane. Rü wüxi
 ga caixanexü ga pamüemaxü guma
 maxpúneétugu ínarüxi. Rü wüxi ga
 tagaxü ga nacornétagaraxüxü yéma
 inanaxü, rü yexguma yemaxü naxinüegu
 ga duüxügū rü muümamaxä niduxruxé.
¹⁷Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü
 yéma ínapegüxiwa duüxügümaxā
 ínaxüxü nax Tupanaxü íyadaugüxüçax.
 Rü guma maxpúnepechinüwa
 nayachaxächitanü. ¹⁸Rü guxüwama ga
 guma maxpúne ga Chinaí rü narüçaxi
 yerü Tupana rü tüküemamaxā yexma
 ínarüxi. Rü yema caxixü rü nhama wüxi
 ga üxüemarüxi nixi. Rü yexgumatama
 ga guma maxpúne rü poraäcü
 nixiäxcüxi. ¹⁹Rü yema naga ga
 nacornétagaraüxi rü yexeraäcü
 nitagachigü. Rü nüma ga Moiché rü
 Tupanamaxā nidexa, rü nüma ga
 Tupana rü nanangäxi. Rü yema naga ga
 Tupana rü nhama duruanexürüxi nixi.
²⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
 yexeraäcü maxpúne ga Chinaítapexegu
 nixi ga ínaxixü, rü yéma Moichéçax
 naca nax naxütagu naxinagüxüçax. Rü

nüma ga Moiché rü yexma naxñagü. ²¹Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: —¡Ecü íruxí rü namaxã nüxü ixu i duñugü nax tama nawa nachopetüxüçax i ngëma cuaxruxü i pexüx! Rü tama chanaxwaxe nax nagu naxñinüexü nax choxü nadaugüxü, erü ngëxguma choxü nadaugüga rü tá nayue. ²²Rü woo i ngëma chacherdótegü i chapexewa duñugüétüwa chogügxü rü nanaxwaxegü i nügü namexëegü nax tama natanüwa rü ta chanadaixüçax —nhanagürü. ²³Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxü nangaxü rü nhanagürü: —Ngëma duñugü rü taxütáma nagu naxígüama ya daa mäxpüne ya Chinaí, erü cuma toxü cumu nax tayapoxyeanexü nax tama nachopetüxüçax i duñugü, rü nhuxuchi tomaxã nüxü quixu rü daa mäxpüne nax naxüünexü —nhanagürü. ²⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —¡Ecü íruxí rü nhuxuchi Aróúmaxã naxñagü! Notürü ngëma chacherdótegü rü ngëma duñugü rü tama chanaxwaxe i nüxü nachopetü i ngëma cuaxruügü nax chauxütawa naxíxüçax, erü tá ngüriüachi natanüwa rü tá chanadai —nhanagürü. ²⁵Rü nüma ga Moiché rü ínarüxí rü yema Iraéutanüxügümäxä nüxü nixu ga yema Tupana namaxã nüxü ixuxü.

Ngëma 10 i Tupanaarü mugüchiga

20 ¹Rü nüma ga Tupana rü nidexa rü nüxü nixu ga guxüma ga nhaa mugü rü nhanagürü: ²—Chama nixi i curü Tupana ga Eyítuanewa cuxü íchanguxuchixëexü, naxmexwa ga

Eyítuanecüäxgü ga nüxü cupuracümarexü. ³Rü nhuxmax nax curü Tupana chixixü, rü tama chanaxwaxe i chaupexewa taxacürü ucaxüümaremaxä cutupanaäx. ⁴;Rü taxuxütáma i taxacü cugüçax cuxüxchicünaxä nax ngëmamaxä cutupanaäxüçax, rü bai i taxacü i dauxüguxü i naanewa nüxü cdeauxü, rü bai i taxacü i nhama i naanewa ngëxmaxü, rü bai i taxacü i márwa ngëxmaxü tá cuxüxchicünaxä nax ngëmamaxä cutupanaäxüçax! ⁵;Rü taxütáma taxacürü naxchicünaxäpexegu cucaxápüxü rü nüxü quicuaxüxü! Erü chama ya curü Cori ya Tupana ya poracü rü poraäcü cuxü chinuxü, rü ngëmacax tümaaru chixexüçax tá tükü chapoxcu ya yíxema chauxchi aixe, rü nhuxmata tümamacüwa, rü tümataagüwa chananguxëx i ngëma poxcu. ⁶Notürü ya yíxema choxü ngechaügüxe rü naga ñüexe i ngëma chorü mugü, rü tükü changechaü, rü tá nüxü changechaü i tümataagü ega woo 1,000 expüxcüna yamuxgu. ⁷;Rü taxütáma chauéga cunaxuxuchi ega taxacürü chixexü cuxügxug! Erü chama ya curü Cori ya Tupana rü taxütáma tükü chaxüpetümare nax tükü chapoxcuxü ya yíxema chauégamaxä tükü ipoxünetaxe ega taxacürü chixexü taxüxgu. ⁸;Rü nüxna nacuaxächi i ngëma ngüxchigaarü ngunexü nax chäpxçaxicatama nax ícunaxüxüchixüçax! ⁹Rü 6 i ngunexügu tá nixi i cunaxüxü i guxüma i curü puracü i cuxüxchaüxü. ¹⁰Notürü ngëma norü 7 i ngunexügu rü tá icuriüngü rü nagu tá choxü quicuaxüxü. ;Rü

taxuxütáma t̄axacürü puracü nagu cuxü i ngēma ngunexü, rü woo cunegü, rü woo cuxacügü, rü woo curü puracütanüxügü, rü woo cuxütaxügü, rü woo cuxüñagü rü woo i ngēma duüxü i to i nachixüñanectüäx i cuxütawa ngēmaxü! ¹¹Yerü chama i Cori ya Tupana rü 6 ga ngunexügu nixi ga chanaxüxü ga dauxügxü ga naane, rü nhama ga naane rü taxü ga már, rü guxüma i taxacü i nawa ngēxmagüxü. Rü nhuxüchi icharüngü ga norü 7 ga ngunexügu. Rü yemacax mexü namaxä chaxuegu ga yema ngunexü, rü cuxna chanachuxu nax nagu cupuracüxü. ¹²|Rü tüxü nangechaxü ya cunatü rü cué nax ngēmaäcü namáxüçax i curü maxü i nhaa naane i chama i Cori ya Tupana cuxna chaxáxüwa! ¹³|Rü taxütáma cumáeta! ¹⁴|Rü cuma nax cuxäxmagüxü rü cuxätegüxü rü taxütáma cugüechita nai i nge rüexna nai ya yatümaxä cumaxü! ¹⁵|Rü taxütáma cungítaxa! ¹⁶|Rü taxütáma doraxü quixu i cumücüchiga! ¹⁷|Rü taxütáma cugüxü cunangúchaüxëx ya cumücupata, rüexna naxmax, rüexna norü puracütanüxü, rüexna naxütaxü, rüexna norü wocagü, rüexna norü bürugü, rü bai i t̄axacü i noxrü ixixü! —nhanagürü ga Tupana.

Nüma ga Iraéutanüxügü rü Tupanaxü namuñe

¹⁸Rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü rü nüxü naxñüne ga yema duruanexü rü guma cornétagüga. Rü nüxü nadaugü ga yema ãemacü rü guma mäxpüne ga caixanexü nagu nguxüne. Rü yexguma yemaxü naxñüegu rü nüxü

nadaugügux, rü namuñe rü nüxna nayáxügugü ga guma mäxpüne. ¹⁹Rü yemacax Moichéxü nhanagürügü: —Tama tanaxwaxe i Tupana tomaxä nidexa erü ngürüächi tá tayue. Rü narümemaе nixi nax cumatama tomaxä nüxü quixüxü i ngēma Tupana cumaxä nüxü ixixü rü toma rü tá naga taxñüne —nhanagürügü. ²⁰Rü nüma ga Moiché rü nanangäxü rü nhanagürü nüxü: —|Tauxü i pebaixächiexü! Erü nüma ya Tupana rü nüma naxü nax pexü nawéaxüçax i norü pora nax nüxü pemüñexüçax rü guxüguma naga pexñüexüçax rü tama chixexü pexügüxüçax —nhanagürü. ²¹Rü yexguma yema Iraéutanüxügü rü guma mäxpünearü yáxüwa yachaxächitanüyane, rü yoxni ga nüma ga Moiché rü yema waemaxü ga caixanexüçax nixü ga Tupana nawa yexmaxü.

.....

Mugü i máetagüxüçax ueguxü

21 ¹²Rü Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —Texé ya tūmamüçüxü imáxe |rü tūma rü ta noxtacüma tüxü pimqax! ¹³Notürü ngēguma tama woetama tüxü yamáxchaüchirexgu rü tüxü yamaxcüraxümaregu, rü tá cumaxä nüxü chixu nax t̄axacürü nachicagu yanacúxü nax tama nüma rü ta nayuxüçax. ¹⁴Notürü ngēma namüçümaxä nuxü rü woetama tüxü imáxchaüxü, rü tá noxtacüma cuyamax woo ãmarearü guchicaxüpechitagü yanacuxgux. ¹⁵Rü ngēma nanatüxü rüexna naéxü napixëexü, rü name i

noxtacüma poxcu i yu namaxā taxuegu.
16Rü ngēma wüxi i duūxūcax ngíxū rü tükü icúxū rü tá cuyamax woo naxütawa tangexmagu rüexna marü tumamaxā nataxegu. **17**Rü ngēma nanatümaxā rüexna naémaxā chixexü ixugüxū rü noxtacüma cuyamax.

.....

22Rü ngēguma taxre i yatügū nügū daixgu rü ngíxū yanguxéegu i wüxi i nge i áaxcücxü rü ngēmacax nayuxacüxgu, rü yíxema ngíxū yuxacüxéexé rü tanaxwaxe i tanaxütanü i ngēma diëru i ngite ngíxcax ícacüexpüx rü áëxgacü nangugüxgu nax marü namexü nax ngēgumaepüx nax yixíxü. **23**Notürü ngēguma texé wüxi ya ngexexü yuxéegux, rü tümaarü maxümaxā tanaxütanü. **24-25**Rü ngēguma texé wüxiexü ticháixetüxéegu, rü cháixetümaxā tá ta tükü naxätanü. Rü ngēguma texé wüxiexü tibüepütaxéegu, rü büepütamaxä tá ta tükü naxätanü. Rü ngēguma texé wüxiexü tipoyemexégux, rü poyemexemaxä tá ta tükü naxätanü. Rü ngēguma texé wüxiexü tipoyecutüga rü poyecutümaxä tá ta tükü naxätanü. Rü ngēguma texé wüxiexü tigüxgu, rü gumaxä tá ta tükü naxätanü. Rü ngēguma texé wüxiexü tapixéegu, rü pixéememaxä tá ta tükü naxätanü. Rü ngēguma texé wüxiexü tanacuajxcagu, rü cuajxcamaxä tá ta tükü naxätanü.

.....

**Mugü i nüxü ixuxü nax nhuxäcü
namexéexü i guxchaxügü**

22 **5**—Rü ngēgumachi texé tumaxünaagü ngürüanezugare mugü nax ngextámare nachibüexüçax

rü ngēmagagu toxguäxarü naanewa yachibüegu, rü yíxema norü yora i ngēma naxünagü, rü tanaxwaxe i tanaxütanü namaxā i tümanetüarü o i rümemaexü. **6**Rü ngēgumachi texé wüxi i tjaxcüwa nangixichigu rü togueanewa nanáiegü rü ngēxma yaxaegu i tümaarü nanetügü i marü idauxü, rüexna ngexwacax rüxügxü, rü yíxema yaguanexe rü tanaxwaxe nax norü yoraaxü tanaxütanü naxcax i ngēma tümanetügü nax ítaguxcüraxüxü.

.....

29Rü ngēma penetügüarü o i choxna üxü, rü name nixi i paxa choxna penaxä. Rü ngēgumarüxü ta i perü úwachiüwa rü chanaxwaxe i paxa choxna penaxä i ngēma choxna üxü. Rü yimá nüxíraxüçü ya pene ya woetama choxna üçü, rü name nixi i chapatawa naxcax penaxütanü i ngēma chama nagu chaxunetaxüexpüx.

.....

**Mugü i guxchaxügüarü
mexéexüchiga**

23 **4**—Ngēguma nüxü icuyangaxgu i curü uanüarü woca rüexna norü búru iyarütaxuxü, rü name nixi i nüxü cunatáeguxéex. **5**Rü tama name i nüxü cuxo nax nüxü curüngüexü i ngēma cuxchi aixü. Rü ngēguma chi nüxü cudaxgu i norü búru nax naxwetaarü yamaxä ngēxma yanguxü jrtü nüxü rüngüexé nax ícunrugüxü i ngēma naxweta i naétüwa ngēxmaxü! **6**Rü ngēguma wüxi i duūxü i ngearü diëruaxü áëxgacüpxewa guxchaxü cumaxä mexéegu, rü tama name i chixri

cunamexēxē i ngēma guxchaxū. ⁷Rü nüxū rüxo nax doramaxā ícunaxuaxūxū i wüxi i duüxū! Rü tama name i notüçaxma cugagu nax yamaxgū i wüxi i duüxū i taxuxūma i chixexū üxū. Erü chama rü taxütáma nüxū chaxüpétumare i ngēma duüxū i nagagu iyixixū nax tayuxū. ⁸Rü cuma nax äëxgacü quixixū, rü tama name i wüxiashū cunayauxtanü, nax naétüwaama cuxüxūcax ega taxacürü guxchaxū cuxüitawa yamexēeggü. Erü ngēma äëxgacü i nayauxtanüxū, rü inayacux i ngēma aixcuma ixixū, nax tama nüxū nacuáxūcax i duüxügū, rü ngēmaäcü ya yíxema duüxē ya taxuxūma i chixexū üchiréxe, rü nitümaguâchi i ngēma chixexū.

.....

**Nüxíraxüxū i norü o i
nanetügürüchiga**

¹⁹Rü ngēma nüxíraxüxū i norü o i ngēma cunetügiwa quibuxgütü, rü name nixī i Tupanapatawa cunana i ngēma rümemaegüxū —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

**Tupana rü aixcuma
Iraéutanüxügümamaxä inaxüga**

24 ³Rü nüma ga Moiché rü natanüwa naxū ga yema Iraéutanüxügü rü namaxā nüxū nixu ga guxūma ga yema ore ga Cori ya Tupana namaxā nüxū ixuxū. Rü nümagü ga Iraéutanüxügü rü guxūma wüxigu Moichéxū nangäxügü rü nhanagürügi: —Ngemääcü tá tayanguxēxē i guxūma i ngēma mugü i Tupana toxū muxū

—nhanagürügi. ⁴Rü nüma ga Moiché rü nanaxümatü ga guxūma ga yema ore ga Cori ya Tupana nüxū ixuxū. Rü moxüäcü paxmama ínarüda rü maxpúnepechinigü nanaxü ga wüxi ga ämarearü guchicaxū. Rü 12 ga nutamaxā nanaxü naégagu ga yema 12 ga Iraéuticumügi. ⁵Rü nhuxuchi nanamu ga nhuxre ga ingextüxū ga Iraéutanüxügü nax nadaiaxüçax ga wocagü ga iyatüxū rü Tupanacax nax ínaguaxüçax. Rü yemawa inanawexgü nax aixcuma tá wena Tupanaga naxinüexü. ⁶Rü nüma ga Moiché rü ngäxügi nayabaye ga gumá nagü. Rü gumá wüxiarı ngäxü rü nhuxre ga naxpáigü nanabacu. Rü gumá naiarü ngäxü rü ämarearü guchicaxū namaxā namaxcu. ⁷Rü yemawena rü namayaxu ga yema popera ga Tupanaarü üga nagu ümatüxū, rü yema duüxügümamaxä tagaäcü nüxū nadaumatü. Rü nümagü rü nhanagürügi: —Guxūma i ngēma Cori ya Tupana nüxū ixuxū rü aixcuma tá mea tayanguxēxē —nhanagürügi. ⁸Rü yexguma ga Moiché rü nanayaxu ga gumá nagü ga togü ga naxpáigü nabacuäcü rü gumámaxā duüxügüxü nimacutanü, rü nhanagürü: —Nhuxma nax pexna naxääxū i norü mugü rü daa nagü nixī ya perü cuaxruxū nax aixcuma yixixū i guxūma i ngēma Cori ya Tupana pemaxā nüxū ixuxū —nhanagürü.

.....

**Moiché rü maxpúne ga
Chinaígu naxinagü**

¹²Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxū: —Écü naxinagü nawa ya daa maxpúne ya nawa changexmane rü

ngéma choxű nanguxéxě! Erü tá cuxna chanaxã i nutatachinügü i chorü mugü rü ucuxéögü nagu chaxümatüxű nax ngéma Iraéutanüxűgüxű nawa nangúexéëäxüçax —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Moiché rü inachi rü guma maxpúne ga Tupana nawa yexmanegu naxínagü wüxigu namaxã ga namücü ga Yuchué. ¹⁴Rü nüma ga Moiché rü yema Iraéutanüxűgüarü äëxgacügxű nhanagürü: —¡Nuatama nhaa nachicawa toxű penanguxéxě rü nhuxmatáta pexcac tawoegu! Rü Aróö rü Úr rü tá pemaxã nuxã narücho. Rü ngéxguma chi texé guxchaxű tükű ngéxmagux rü name nixí i Aróömaxã rü Úrmaxã nüxű tixu —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma yema orexű namaxã yaxuxguwena, rü nüma ga Moiché rü guma maxpúnegu naxínagü. Rü wüxi ga caixanexű nayadüxü. ¹⁶Rü Cori ya Tupanaarü üüne rü guma maxpúne ga Chinaígu ínarüxí. Rü 6 ga ngunexű rü yema caixanexű nayadüxü ga guma maxptíne. Rü yema norü 7 ga ngunexűgü rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema caixanexüwa Moichéçax naca. ¹⁷Rü yema Cori ya Tupanaarü üüne rü yema Iraéutanüxűgüçax nangox nawa ga guma maxpúne ga ngextá yexeraäcü ínamápxüchixütaxpexewa. Rü nhama wüxi ga üxüema ga nawa ixaxürüxű nixí. ¹⁸Rü nüma ga Moiché rü naxínagü nawa ga guma maxpúne rü yema caixanexűgü nayaxüci. Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexű rü 40 ga chütaxű.

Ãmaregü naxçax ga Tupanapata

25 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nhanagürü nüxű: ²—¡Namaxã nüxű ixu

i ngéma Iraéutanüxűgü nax chauxçax nanutaquexeäxüçax i norü ãmaregü! ¡Rü nadé naxütawa i ngéma duüxűgü i aixcuma norü ngúchaümaxã inaxägüchaüxű! ³Rü nhaa tá nixí i ngéma pedexű: úirumü, rü diérümü, rü cóbremü, ⁴rü naxchiru i dauxraacü wëxcharaxű, rü naxchiru i dauxracharaxű, rü naxchiru i daucharaxű, rü naxchiru i líuchi i mexechixűnaxçax, rü bóyitqxagü, ⁵rü carnéruchaxmüsügü i dauxümaxã ichagüxű, rü togü i naxchäxmüsü i mexechixű, rü mürapewagü i acáchianaxçax, ⁶rü chíxű i omüsüüwa mexü, rü pumára i chíxűéü i chacherdóte ya chorü puracütanüxüeru namaxã nangégüxű, rü pumáratexe i guwa mexü, ⁷rü nutagü ya oníchinaxçax rü naigü ya nutagü ya ngaxãéruxű nax chacherdótegürü äëxgacüarü türemüchiruarü meruxű yixixűçax. ⁸¡Rü chauxçax penaxü ya wüxi ya chapata nax yimawa duüxűgütanüwa changexmaxüçax! ⁹Notürü yima chapata ya nawa tá changexmane, rü guxüma i norü ngémaxűgü rü tá ngéma cuxű nüxű chadauxéëxüäcü cunaxü.

Baú i Tupanaarü mugüchixű

¹⁰¡Écü naxü i wüxi i baú i acáchianaxçax i mürapewawa, i wüxi métru rü 10 centímetru i norü mäx rü 65 centímetru i norü tachiä, rü ngéxgumarüxű ta 75 centímetru i norü máchane! ¹¹¡Rü naxümawa rü úirumaxä natüxüma! Rü norü düxétüwa rü ngéxgumarüxű tá ta úirumaxä cunatüxüne. Rü naberawa rü tá úirumaxä ícunaxüäegubera. ¹²¡Rü naxü i

ãgümüçü i bochicuxű i úirunaxcax, rü wüxicigü ya naparawa nanucu! ¹³|Rü ngëxgumarüxű ta naxü ya taxremenaxă ya nai ya acáchianaxcax, rü nhuxuchi úirumaxă yatümenaxă! ¹⁴|Rü yima napaweru i ngëma baú i bochicuxűmaxetüwa yawexgü nax yimamaxă nachüxnagüxűcax i ngëma baú! ¹⁵Rü yima napaweru rü marü taxütáma cunade. Rü ngëma baúarü bochicuxűmaxetüwa tátama nangexmagüeche. ¹⁶|Rü ngëma baúgu yaxúcuchi i ngëma nutatachinügi i nagu naxümatüxű i ngëma mugü i tá cuxna chaxăxű! ¹⁷|Rü ēcü naxü i wüxi i naxătaxű i úirunaxcax ixixű! Rü norü max rü wüxi métru rü 10 centímetru tá nixi, rü norü tatachinü rü 75 centímetru tá nixi. ¹⁸Rü úirumüwa tá cunaxüxuchi i taxre i dauxűcüxchicünaxă i ixäpxexátüxű i norü wüxicigüpexewa ngëxmaxxű i ngëma baúataxű. ¹⁹Rü ngëma dauxűcüxchicünaxă i ixäpxexátügüxű rü naxătaüwa tátama cunaxüxuchi. Rü wüxi rü tá norü wüxpexewa nangexma rü ngëma to rü norü topexewa nangexma. ²⁰Rü ngëma taxre rü tá nügürü toxmäxtawa nangexmagü. Rü naxătaüétigu tá narüdaunü. Rü yima napexatü rü tá nayadüxű i ngëma naxătaxű. ²¹|Rü ngëxma baúgu nanucu i ngëma nutatachinügi i chorü mugü nagu ümatüxű! |Rü nhuxuchi yaxúcuchiátaxű! ²²Rü ngëmawa tá nixi i changexmaxxű i naxătaüétigu i norü ngäxüwa i ngëma taxre i dauxűcüxchicünaxă i ixäpxexátüxű. Rü ngëma tá nixi i cumaxă nüxű chixuxű i ngëma chorü ucuxëgü naxcax i ngëma Iraéutanüxűgü.

Mecha i poü i üünegüxűarı nuchicaxű

²³|Rü naxü i wüxi i mecha i acáchianaxcax i mürapewawa! Rü 90 centímetru tá nixi i norü max, rü 45 centímetru i norü tatachinü rü 65 centímetru i norü máchane. ²⁴Rü úirumümaxă tá cunatütachinü, rü úirumaxă tá ícunaxüáegupecchinü. ²⁵Rü ngëma mecha rü tá cunaxübera i naétüwa rü 7 centímetru tá nixi i norü tatachinü i ngëma naberağı. Rü ngëma naberaétüwa rü tá úirumaxă ícunaxtiáegubera. ²⁶|Rü naxü i ãgümüçü i bochicuxű i úirunaxcax, rü wüxicigü ya naparacuwawa nanucu! ²⁷Rü ngëma naberaxtüwata tá cunanucu i bochicuxű nax ngëmawa yawexgüxűcax ya yima napaweru ya norü ngetaxürüxű. ²⁸Rü ngëma norü ngetaxürüxű rü nai ya acächiamenaxă tá nixi, rü guxüwama úirumaxă tá cuyatümenaxägü. ²⁹Rü úiruwa tá cunaxü i ngëma norü poratugü rü cuyeragü rü baerügü rü axepáxügü i ngëma ächiüxű i ámarearü axruxű. ³⁰Rü ngëma mechaétigu tá cunanú i ngëma poü i üünexű nax guxüttáma chapexewa ngëxmaxxűcax.

Omüpaweru i úirunaxcax

³¹|Rü ngëxgumarüxű ta naxü i wüxi i omüpaweru i úirunaxcax i pomüxű! Rü ngëma nachipatü rü namenaxă rü ngëma nachacüögü rü ngëma nanágugü i naputüragüraxűxű, rü wüxiwatama tá cunaxüxuchi. ³²Rü ngëma omü rü wüxicigü i nacuwawa rü tá nüxű nangexma i tamaepüxchigü i nachacüögü.

.....

Tupanapatachiga

26 ^{1—};¹ Œcü naxü ya chapata i 10 tachinü i mexü i líuchiarü mutachinüxüwa! Rü ngëma líuchi rü tá nadaunüta rü nayaqxnuña rü nawéxranüta. Rü ngëma líuchimaxá tá cunamutachinü, rü taxre i dauxücuäxchicünaxágü tá nagu cuvä.

¹⁴Rü ngëma naäx ya yima í rü tá carnéruchaxmüsü i dauxümaxä ichagüxü tá nixí. Rü ngëma etüwaama üxü rü tá bójichaxmüsü tá nixí. ¹⁵Rü ngëma naxtapüx ya yima í rü acáchianaxcax i mürapewa tá nixí. Rü ngëma rü mea tá icunanú.

³⁰Rü yima chapata rü guma maxpúnnewa cuvä chawéxüneacü tá cunaxü.

Ãmarearü guchica i bróchenaxcax

27 ^{1—};¹ Rü naxü i wüxi i ãmarearü guchicaxü i norü guxüciwawa wüxicumarexü! Rü taxre métru rü 25 centímetru tá nixí i wüxicigü i nacüwawa. Rü mürapewa i acáchianaxcax tá nixí. Rü ngëma norü máchane rü wüxi métru rü 25 centímetru tá nixí. ²Rü ngëma ãmarearü guchicaxü, rü guxüma i norü ägümücpexewa rü tá cunachunagüxexë rü ngëma rü tá naxünewatama cunaxüchi. Rü bróchemaxä tá cunatüxüne i guxüwama. ³Rü guxüma i norü ngëmaxügü i ngëma ãmarearü guchicaxü rü tá bróchenaxcax nixigü. Rü ngëma norü tanimucapáxügü rü

ngëma norü páragü, rü norü yaxmexüpáxügü, rü ngëma norü choxbürüügü, rü ngëma naxtäxmüsü rü bróchenaxcax tá nixigü.

.....

Tupanapataarü iäxtüchiga

⁹Rü yima chapata rü tá cunaxüäxtü. Rü ngëma norü súcüwawaama rü tá líuchi i mutachinüxümaxä ícunapoxegu. Rü ngëma norü mäx i ngëma ícupoxeguxü rü 45 métru tá nixí. ¹⁰Rü ngëma poxeguxüarü caxtagü rü 20 tá nixí rü bróchenaxcax tá nixí. Rü ngëma 20 i caxtamaägü rü ngëxgumarüxü tá ta bróchenaxcax nixí. Rü ngëma líuchitachinügürü chorügü rü ngëma naxpaweru i nagu nachoxü rü tá diérumünaxcax nixigü. ¹¹Rü ngëma norü nörchicuwawaama rü tá líuchi i mutachinüxümaxä ícunapoxegu. Rü ngëma ícupoxeguxü rü 45 métru tá nixí. Rü yima 20 ya norü caxtagü rü naxmaxügü rü bróchenaxcax tá nixí. Rü ngëma líuchitachinügürü chorügü rü ngëma naxpawerugü i nagu nachoxü rü tá diérumünaxcax nixigü. ¹²Rü ngëma naaxtüarü tatachinü i oésteciwawaama üxü rü 22 métruarü ngäxü tá nixí i ícunapoxeguxü namaxä i líuchi i mutachinüxü. Rü 10 tá nixí ya norü caxtagü rü naxmaxügü. ¹³Rü ngëma naaxtüarü tatachinü i léstewawaama üxü rü ngëxgumarüxü ta 22 métruarü ngäxü tá nixí i ícupoxeguxü namaxä i líuchi i mutachinüxü. ¹⁴Rü ngëma naaxtüpexewa i norü ücuchicawaama üxü rü ngëma i norü ücuchicaarü wüxicüwawa rü 7 métru tá nixí i ícupoxeguxü namaxä i líuchi i

mutachinüxű. Rü 3 tá nixí ya norü caxtagü rü naxmaxügű. ¹⁵Rü ngëma ücuchicaarü tocüwawa rü ngëgxumarüxű ta rü 7 métru tá nixí i ícupoxeguxű namaxã i líuchi i mutachinüxű. Rü 3 tá ta nixí ya norü caxtagü rü naxmaxügű. ¹⁶Rü ngëma naqxtuarü íäx rü 9 métru naguxű i líuchi i mutachinüxű tá nixí. Rü ngëma íäx rü naxchiru i dauxraacü wëxcharaxű, rü naxchiru i dauxracharaxű, rü naxchiru i daucharaxünaxcax tá nixí. Rü ngëma rü tá mea penaxümatüchara. Rü 4 tá nixí ya norü caxtagü rü naxmaxügű i ngëma íäx. ¹⁷Rü guxüma i naqxtuarü caxtamaügű rü brôchenaxcax tá nixí. Rü ngëma nachatüagü rü diérumünaxcax tá nixí. ¹⁸Rü ngëma naqxtü rü 45 métru tá nixí i norü máx rü 22 métruarü ngäxű tá nixí i norü tatachinü. Rü norü poxeguxű rü 2 métru rü 25 centímetru tá nixí i norü máchane, rü líuchi i mutachinüxünaxcax tá nixí. Rü ngëma norü caxtagümaügű rü brôchenaxcax tá nixí. ¹⁹Rü guxüma i chapataarü ngëmaxügű rü brôchenaxcax tá nixí. Rü ngëma norü poxeguxütxű nagu ngagüxű, rü naqxtuarü poxeguxütxű nagu ngagüxű rü tá ta brôchenaxcax nixí. ²⁰¡Rü namu i ngëma Iraéutanüxügű nax oríwaarü chíxű cuxüntawa nangegüxüçax nax ngëmaäcü guxüguma yanaigüxüçax i chapataarü omügű! ²¹Rü nüma ya Aróü rü nanegü tá nixí i nüxna nadaugüxű i ngëma omügű, nax ngëmaäcü guxüma i chütaxű chapexewa nanaigüechaxüçax nawa ya yima chapata. Rü ngëma baú i mugüchíüarü tüyepexewaama tá nixí i

inanaigüechaxű i ngëma omügű. Rü nhaa mu rü chanaxwaxe i guxügutáma ngëma Iraéutanüxügű rü nataagü nagu naxí.

Chacherdótegüchiruchiga

28 ¹⁻¡Rü chorü puracüçax nüxű naxuneta ya cuenexë ya Aróü rü nanegü ya Nadábi, rü Abiú, rü Ereachá, rü Itamá! Rü nümagü tá nixí i chapexewa duüxüguétüwa nachogügüxű. ²¡Rü cuenexë ya Aróüaxű naxü i wüxi i naxchiru i taxuéchirumaxä wüxiguxű! Rü ngëma naxchiruwa tá nixí i duüxügű nüxű nacuqxügű nax aixcuma chama chorü puracü i üünexüçax nüxű chaxunetaxű. ³¡Rü cuma tûmamaxã idexa ya yíxemagü tûxna chanaxäxë i cuax nax guxüraxüxű ítixügüxű! Rü yíxemagü tá tixí ya naxügüxe i ngëma naxchiru ya Aróü nax ngëmaäcü choxű napuracüxüçax.

.....

Amaregü i wüxichigü i ngunexügu ixäxű

29 ³⁸⁻Rü wüxichigü i ngunexügu rü tá chaqxüçax cunadai i taxre i carnérucügű i wüxi ya taunecü nüxű ngëxmaxü. Rü ngëma ãmarearü guchicaxüwa tá ícunagu. ³⁹Rü wüxi tá nixí i paxmama quiguxű rü to rü tá yáuanecü cuyagu. ⁴⁰Rü ngëma nüxíra quiguxű i carnérü rü taxre i quiru i trígutexe i mexechixű i oríwaarü chíxümaxä aëüixümaxä tá cuyagu. Rü naétü wüxi ya lítru ya wíü nagu cuba. ⁴¹Rü ngëmaäcü tátama cunaxü namaxã i ngëma to i carnérü i yáuanecü quiguxű

nax trígutexemaxā rü oríwaarü chíxūmaxā rü wíumaxā cuyaguxū. Rü ngēmaäcū tá chauãxēgu nayatâñxū i ngēma naema. ⁴²Rü ngēma ãmaregü i chäuxcäx piguxū rü pexacügiwa rü petaagüwa tá naxie nax guxügutáma chäuxcäx naxügüäxū i chapataaru íãxarü ngaicamána. Rü chama rü ngēma tá changexma nax cumaxä chidexaxüçax. ⁴³Rü ngéexma tá nixi i choxü iyangaugüxū i ngēma Iraéutanüxügü. Rü ngēma nachica rü tá naxüne erü ngēma tá changexma. ⁴⁴Rü yima chapata rü ngēma naxünaarü guchicaxü rü tá chanaxüünexëx. Rü ngéxgumarüxü tá ta i nüma ya Aróo rü nanegü rü tá chanaxüünexëx nax naxügüäxüçax i chorü puracü. ⁴⁵Rü chama rü tá natanüwa chamaxü i ngēma Iraéutanüxügü, rü norü Tupana tá chixi. ⁴⁶Rü ngēmaäcū tá nixi i nüxü nacuaxgüxü nax chama chixixü i norü Cori ya Tupana ga Eyítuanewa nax íchanguxüxëxü nax natanüwa chamaxüçax. Rü chama nixi i norü Cori ya Tupana.

Pumáratexearü guchicaxüchiga

30 ¹—;Rü ngéxgumarüxü ta naxü i pumáratexearü guchicaxü nawa i acáchianaxçax i mürapewa! ²Rü norü max rü norü tatachinü rü tá nawüxicumare, rü 45 centímetru tá nixi. Rü norü máchane rü 90 centímetru tá nixi. Rü ngēma naciüwapexegü i ngēma pumáratexearü guchica rü nawa tátama cunaxüxüchigü. ³Rü naétüwaama rü ngēma norü ággümüçü i nacuwawa rü ngēma norü ággümüçüpxewa rü úirumaxä tá cunatü. Rü úirumaxä tá

ícunaxüáegupecchinü —nhanagürü ga Tupana.

.....

Bachía ya brôchenaxcäxchiga

¹⁷Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nayadaxëx ga Moichémaxä nax yadexaxü, rü nhanagürü nüxü: ¹⁸—;Rü naxü ya wüxi ya bachía ya yaxmexpáxü i brôchenaxcäx! Rü ngēma norü üchicaxü rü narüxü brôchenaxcäx tá nixi. Rü yima chapata rü ngēma naxünaarü guchicaxüarü ngäxümachatexegu tá cunaxü ya yima bachía. Rü dexámaxä tá cunaxüäcu. ¹⁹Rü nüma ya Aróo rü nanegü rü ngēma tá nixi i dexá tá nayauxgüxü nax ngémawa nayaxcutügüxüçax rü nayaxmexpüxüçax. ²⁰Rü ngéxguma chapatagu nachocuxgu, rü ngéxguma chäuxcax ínaguäxgu i ãmaregü rü tá nügü nayaxcutügü rü nügü nayaxmexpü nax tama nayuexüçax —nhanagürü.

.....

Yema yatügü ga Tupanapataarü meruüarü üruügü

31 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxä nidexa rü nhanagürü nüxü: ²—Düçax, rü Yudátaatanüwa rü chanayaxu ya Becharéu ya Urí nane ya Úrtaxa ixïcü. ³⁻⁵Rü marü nüxna chanaxä i Chauãxë i Üünexü, rü nüxna chanaxä i cuax nax paxama nüxü nacuáxüçax i tjaxacüarü ü rü nüxü natauxchaxüçax nax guxüraxüxü i meruügü naxüxü i úiruwa, rü diérumüwa, rü brôchewa, rü naiwa. Rü nüxna chanaxä i cuax nax nüxü nacuáxüçax nax nuta ya ngaxääruxü

nangoraxẽēäxüçax rü
chacherdóteguchiruwa nanhaxcuãxü rü
guxüma i meruügü naxüxüçax. ⁶Rü
ngẽgxumarüxü ta nüxü chaxuneta ya
Becharéuarü ngüxẽeruxü ya Auriábi ya
Ichamá nane, ya Dáütanüxü ixíci. Rü
guxüma i ngẽma yatügü i nüxü
icuãxüchigüxü rü yexeraäcü cuãx nüxna
chaxã nax naxügüäxüçax i guxüma i
ngẽma cuxü chamuxü nax cunaxüxü.

.....

Ngüxchigaarü ngunexüchiga

¹²Rü yexguma ga núma ga Cori ya
Tupana rü nayadaxẽxë ga Moichémaxã
nax yadexaxü, rü nhanagürü nüxü:
¹³—¡Rü namaxã nüxü ixu i ngẽma
Iraéutanüxügü rü nhacurügü tá nüxü!
“Rü name nixi i nagu perüngügü i ngẽma
ngunexü i chäuxcax ípexüxüchixü. Erü
ngẽma nixi i guxügutáma törü cuaxruxü i
yigümaxã ixüxü nax ngẽmaäcü guxüma
nüxü nacuáxüçax nax chama pexü
chadexü. ¹⁴Rü ngẽma ngüxchigaarü
ngunexü rü nachuxu nax nagu
pepuracüexü, rü ngẽmacax penaxwaxe i
mea penaxaure. Rü yíxema tama
naxaurexe i ngẽma ngunexü rü tá tayu.
Rü yíxema ngüxchigaarü ngunexügu
puracüxe rü name nixi i noxtacüma
petanüwa tükü ipeyerüoxexë. ¹⁵Rü marü
name i 6 i ngunexü pepuracüe, notürü
ngẽma norü 7 i ngunexügu rü nagu tá
iperüngügü rü chäuxcax tá ípenaxüxüchi.
Rü texé ngẽma ngunexügu puracüxe rü tá
tayu. ¹⁶Rü ngẽmacax i pema i
Iraéutanüxügü rü penaxwaxe nax
penaxaurexü i ngẽma ngüxchigaarü
ngunexü erü ngẽma nixi i chorü üga i
guxügutáma nüxna pecuãxachiexü. ¹⁷Rü

ngẽma ngunexü nixi i guxügutáma törü
cuaxruxü i yigümaxã ixüxü i pema i
Iraéutanüxügü rü chamax. Yerü chama ya
perü Cori ya Tupana rü 6 ga ngunexügu
chayanguxẽxë ga nax chanaxüxü ga
dauxüguxü i naane rü nhama i naane. Rü
yema norü 7 ga ngunexügu rü nüxü
charüchau ga nax chapuracüxü, rü
icharüngü” —nhanagürü ga Tupana.

Nutatachinügü i Tupanaarü mugü nagu ümatüxüchiga

¹⁸Rü yexguma Cori ya Tupana nüxü
rüchaxgu ga Moichémaxã nax yadexaxü
ga mäxpúne ga Chinaíwa, rü nüxna
nanaxã ga taxre ga nutatachinügü ga
nümatama ga Tupana naxmexmaxã
norü mugü nagu naxümatüxü.

Úirunaxcax i wocaxacüchiga

32 ¹Rü yexguma tama paxa
ímaxixgu ga Moiché ga guma
mäxpúnewa, rü yema Iraéutanüxügü rü
Aróüçax naxi rü nhanagürügü nüxü:
—Tanaxwaxe i toxü cunaxü i wüxi i
naxchicüngäxä nax namaxä
tatupanaäxüçax erü tama nüxü tacuãx
nax tjaxacü nüxü ngupetüxü i ngẽma
Moiché ga Eyítuanewa toxü ígaxüxü
—nhanagürügü. ²Rü núma ga Aróü
nanangäxü rü nhanagürü: —¡Ecü
pexmaxgüna rü pexacüguna penade i
ngẽma naxmachinügü i úirunaxcax, rü
nua chauxütawa penana! ³Rü guxüma ga
yema ngexügü rü ínanachoxü ga
naxmachinügü ga úirunaxcax rü
Aróüxütawa nanana. ⁴Rü núma ga Aróü
rü nananutaquexe rü nanadexëxë ga
yema naxmachinügü ga úirunaxcax. Rü
yemawa purumáumaxã nanaxüxüchi ga

wüxi ga wocaxacüchicünaxã. Rü guxüma ga duüxügü rü tagaäcü nhanagürügü: —Pa Iraéutanüxügü, rü daa nixi ya curü tupana ga Eyítuanewa cuxü ínguxuchixëecü —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma yemaxü nadaxgux ga Aróõ, rü nanaxü ga wüxi ga naxünaartü guchicaxü naxüttagu ga yema wocaxacüchicünaxã. Rü nhuxuchi tagaäcü nhanagürü: —Moxü tá Cori ya Tupanaégagu tataäxëgü —nhanagürü. ⁶Rü moxiäcü ga paxmama rü ínarüdagü rü Tupanacax nanadai rü ínanagu ga carnérugü nax yemaacü Tupanapexewa nügü yamexëeggüçax. Rü yemawena ga duüxügü rü ínarütagü nax nachibüexüçax rü naxaxeggüçax, rü nhuxuchi inachigü ga nax inücaäcümamaxä nataäxëg güçax. ⁷Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —; Ëcü, írrixí rü natáegu! Erü ngëma curü duüxügü ga Eyítuanewa ícunguxüxëexü rü marü chixexügu nügü nayixëxë. ⁸Rü paxama nüxü inarüngümae ga yema namaxä nüxü chixuxü nax nagu naxixüçax. Rü nügüçax nanaxtügü i wüxi i wocaxacüchicünaxã i úiru i dexexüwa, rü nhuxmax rü nüxü ínicuqxüxügü rü naxçax nanadai rü ínanagu i naxüñagü, rü nügumaxä nhanagürügü: “Pa Iraéutanüxügü, daa nixi ya curü tupana ya Eyítuanewa cuxü ínguxuchixëecü”, nhanagürügü —nhanagürü ga Tupana. ⁹Rü nhanagürü ta ga Cori ya Tupana Moichéxü: —Rü meama chanangugü i nhaa duüxügü rü nüxü chicuqxächi nax tama inaxñuechaüxü. ¹⁰Rü nhuxmax rü tama chanaxwaxe i choxna cuchogü erü poraäcü chanuxuchi namaxä i ngëma

duüxügü rü noxtacüma tá ichayanaxoxëexë. Notürü cuwa tá chanangoxëexë i wüxi i nachixüane i poraxü —nhanagürü. ¹¹Notürü nüma ga Moiché rü nhaa dexamaxä Cori ya Tupanaxü narüngüxmüxëechäü: —Pa Corix çütxüü poraäcü namaxä cunu i ngëma curü duüxügü ga cumatama curü poramaxä ícunguxüxëexü ga Eyítuanewa? ¹²; Rü nhuxääcü icunaxüchicaxü i ngëma Eyítuanecüäxgü nax chixri cuchiga yadexagüxüçax rü nhagüxü: “Tupana rü Eyítuanewa ínananguxüxëexë i Iraéutanüxügü nax maxpúneanegu nadaiaxüçax rü iyanaxoxëexüçax i nhama i naanewa”, nhanagürügü tá? ; Rü ngëmacax tauxü i cunuxü, rü nagu curüxínuxü i norü chixexü i ngëma curü duüxügü! ¹³; Rü nüxna nacuqxächi ya yimá curü duü yá Abraáu, rü Isáqui, rü Iraéu ga Yacígu äégacü! Rü gumagümaxä nixi ga cugüégagutama cunaxueguxü nax nüxü curüngüxëexü rü nhacuxü: “Tá nüxü charüngüxëexë i cutaagü rü tá namuxuchi ëxtagürüxü, rü guxüma i nhaa naane i pemaxä chaxueguxü rü tá pexrü nixi i guxügutáma”, nhacuxü —nhanagürü ga Moiché. ¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínayachaxächi nawa ga yema poxcu ga norü duüxügumaxä naxüxchaüxü. ¹⁵Rü yemawena ga Moiché rü guma maxpúnewa ínarüxi namaxä ga yema taxre ga nutatachinü ga norü guxüttachinüwa ámatüxü namaxä ga Tupanaarü mugü. ¹⁶Rü nümatama ga Tupana nixi ga naxüäxü ga yema taxre ga nutatachinü, rü naxümatüäxü namaxä ga yema norü mugü. ¹⁷Rü guma Yuchué ga Moichémucü ga namaxä maxpúnegu

naxínagücü, rü yexguma duűxügütüxü naxinügu ga nax iyaxáichaü, rü Moichéxü nhanagürü: —Nüxü chaxñü i duűxügütüxü ícuxcuxü rü nhama nügi nadaixürüxü ixígüxü i ngëma ínapegxüwü —nhanagürü. ¹⁸Notürü nüma ga Moiché rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma wiyaegü i nagu nawiyaegüxü, rü tama ngëma nax naporamaegüxüçax nixi, rü tama ngëma nax naturamaegüxüarü wiyae nixi. Notürü tomare i wiyae nixi i ngëma nüxü chaxñüxü —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma nüma ga Moiché yema ínapegxüwü nanguxgu, rü nüxü nadau ga yema wocaxacüxchicünaxä, rü nüxü nadau ga nax ínapetaegüxü rü iyaxüächitanüxü ga duűxügütü. Rü yemacax nanuxuchi ga Moiché rü norü numaxä inayachix ga yema taxre ga nutatachinü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxü. Rü maxpúnepechinügu nanopuxächixexë. ²⁰Rü nhuxuchi nüma ga Moiché rü nanayaxu ga yema wocaxacüxchicünaxä rü üxiuetüwa nayaťaxcuchi. Rü yemawena ga marü yagaťaxgu rü nanawaxi rü nhuxmata naxătexemare. Rü yema natexe rü dexáwa nanagüe rü nhuxuchi yema Iraéutanüxügütü namu nax yema dexáwa naxagegxüçax. ²¹Rü Aróňxü nhanagürü: —¿Taxacü cumaxä naxü i nhaa duűxügütü rü ngëmacax i nhaa taxü i chixexügu cunayixëexü? —nhanagürü nüxü. ²²Rü nüma ga Aróň rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü: —Pa Chorü Corix ȳtauxü i chamaxä cunuxü! Cuma rü meama nüxü cucusax i nhaa duűxügütü nax norü me yixixü nax chixexü naxügütü. ²³Rü nümagü ga duűxügütü rü

nhanagürügü choxü: “¡Ecü wüxi i naxchicünaxä toxü naxü nax namaxä tatupanaňxüçax, erü tama nüxü tacuax nax taxacü nüxü üpetüxü i ngëma Moiché ga Eyítuanewa toxü ígaxüxü!” nhanagürügü choxü. ²⁴Rü yexguma ga chama rü chanangäxü, rü nhachagürü: “Rü yíxema tüxü nangexmaxe i úiru rü ecü ítanaxüxüchix”, nhachagürü. Rü nümagü rü choxna nanaxägü ga norü úirugü, rü chama rü ütxüétüwa chayagu. Rü yemawa nixi ga ínanguxuchixü ga nhaa wocaxacüxchicünaxä —nhanagürü. ²⁵Rü nüma ga Moiché nüxü nadau ga yema duűxügütü ga marü nax nangupetüxüchixü ga naxünearü ngúchaü ga chixexü nax naxügütü, rü yemaacü norü uanüaxü nanatauxchaxéxë nax nüxü nacugüexü, yerü ga Aróň rü tama aixcuma mea nüxna nadau. ²⁶Rü yexguma ga Moiché rü ínapegxüartü ücuchicagu nachi rü nhanagürü: —Yíxema Tupanawaama ügüxe rü tua chauxütawa taxü! —nhanagürü. Rü guxüma ga Lewítanüxü naxütawa naxi. ²⁷Rü yexguma ga Moiché rü yema Lewítanüxüxü nhanagürü: —Tórü Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “¡Ecü wüxicigü i pemax rü penayaxu i perü tara, rü ngëma duűxügütü i noxrütama ngúchaü i chixexü ügixüxütawa pexü wüxicigü ya íwa rü penadai i ngëma duűxügütü woo peeneegü yixigu rüexna pemücigü yixigu rüexna perü ngaicamagu pegüxü yixigu!” —nhanagürü. ²⁸Rü yema Lewítanüxü rü nayanguxëegü ga yema Moiché namaxä nüxü ixuxü, rü yema ngunexügütü rü nayue ga 3,000 ga yatügü. ²⁹Rü yexguma ga Moiché rü nhanagürü:

—Nhuxmawaxi nixí i aixcuma Tupanaga peñinüexü, erü penaxü nax penadaixü i woo penegü rü peeneegü. Rü nhuxmax i nüma ya Tupana rü mexü tá pemaxä naxuegu —nhanagürü. ³⁰Rü moxüäcü ga Moiché rü duüxügüxü nhanagürü:
 —Pema rü poraäcü chixexü pexügü. Rü nhuxmax rü tá wena dauxü chaxí nawa ya yima maxpüne ya Tupana nawa ngexmane nax nüxna chayacaxüçax rü marü pexü nüxü iyanangüma i ngëma chixexü i pexüxü —nhanagürü. ³¹Rü yemacax ga Moiché rü wena dauxü naxí nawa ga guma maxpüne ga Tupana nawa yexmane. Rü Tupanaxü nhanagürü: —Aixcumaxüchi i ngëma duüxügü rü poraäcüxüchi chixexü naxügü erü nügucax nanaxügü i wüxi i naxchicünaxä i úirunaxcax nax namaxä natupanaäxügüxüçax. ³²Rü ngëmacax cuxna chaca rü cuxü chachixewe nax nüxü nüxü cuyarüngümaxüçax i ngëma norü chixexü. Notürü ngëxguma tama nüxü nüxü icuyarüngümagux irü noxtacüma ínapi i ngëma chauéga nawa i curü popera i nagu cuxümatüxü!
 —nhanagürü. ³³Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü:
 —Yíxema tama chauga ínüxexicatama tá tixí ya tüxü íchapiégaxe nawa i ngëma chorü popera —nhanagürü.

Cori ya Tupana rü Moichéxü nanawex i norü mexü

33 ¹²Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxü nhanagürü:
 —Dúcax, cuma choxü cumu nax nhaa duüxügümaxä ichacuáxüçax, notürü tama chamaxä nüxü quixu nax texé tá

chawe tüxü curümuxü nax chamüci tixixüçax. Rü ngëxgumarüxü ta chamaxä nüxü quixu nax choxü cuyaxöcxü rü ngëmacax chamaxä cutaäxë. ¹³Rü ngëxguma chi aixcuma yixixgux i ngëma irü choxü nüxü nacuaxexë i ngëma nagu curüxünüxü, nax ngëmaäcü cuxü chayaxöcxüçax, rü ngëmaäcü taguma iyanaxoxüçax nax chamaxä cutaäxexü! ¹⁴Rü nagu rüxüni rü cuxrü nax yixixü i nhaa duüxügü!
 —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü:
 —Chama tátama cuxü chaxümüçü, rü tá cuxü charüngüxexë —nhanagürü.
¹⁶Notürü nüma ga Moiché rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëxguma cuma tama toxü íquixümüçugux, rü jtauxü i toxü ícuchoxüxexü i nua! ¹⁷Erü ngëxguma cuma tama toxü íquixümüçugux ¹⁸Rü ngëxguma toxü íquixümüçugux rü chama rü nhaa curü duüxügü rü aixcuma tá nüxü tacuax nax cupexewa tama ngëma togü i nhama i naanecüäxrüxü tixigüxü —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü:
 —Ngëma nhuxmax nüxü quixuxü rü tá chanaxü, erü cugu chayaxö rü marü cumaxä chataäxë. Rü aixcuma nixí i ngëma cumaxä nüxü chixuxü —nhanagürü ga Cori ya Tupana. ²⁰Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxü nacäqaxü rü nhanagürü: —Pa Corix, chanawqaxe i choxü cugü cuwex nax nüxü chadauxüçax i ngëma curü mexü —nhanagürü. ²¹Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü: —Nhuxma rü tá cuxü

chanawex nax nhuxäcü
 chamecümäxüchixü rü cupexewa tá
 chaugü chixu. Rü chama rü tá choxü
 tangechaütümüxügü ya yíxema
 woetama chatümawaxexe. Rü tá tükü
 charüngüxexë ya yíxema woetama tükü
 charüngüxexëchaüxe.²⁰ Notürü cumaxä
 nüxü chixu rü taxucürüwamatáma
 chauchiwe cudau, rü yíxema chauchiwe
 dáuxe rü taxucürüwama tamaxü
 —nhanagürü.²¹ Rü nhanagürü ta ga
 Tupana: —Düçax, nua chauxütawa
 nangexma ya wüxi ya nuta. ¡Rü écü
 yima nutaétügu nachinagü!²² Rü
 ngëxguma ngéma chaxüpétügxux, rü
 yima nutaaru áxmaxügu tá cuxü
 chimucuchi. Rü chaxmexmaxä tá cuxü
 charütütaxü nhuxmatata changupetü.²³
 Rü ngémawena rü tá chixügachi nax
 chäupcaxwexü cudauxüçax. Notürü
 chauchiwe rü taxucürüwama nüxü
 cudau —nhanagürü.

Ngexwacaxüxü i nutatachinügü i
 Tupanaarü mugü nagu ümatüxü

34 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana
 rü Moichéxü nhanagürü:
 —¡Ecü, cumatama naxü i taxre i
 nutatachinügü i ngéma
 nanoxriraxüxtama, nax ngémagu
 chanaxümatüxüçax i ngéma chorü
 mugü ga yema quipexexügü
 chaxümatüxü!² Rü ngëgxumarüxü ta
 cugü namexëx nax moxü paxmama
 dauxü cuxixüçax nawa ya daa mäxpüne
 ya China! ¡Rü ngéma yexeraäcü
 ínachuchitaeruüwa naxü nax ngéma
 chapexewa cungexmaxüçax!³ ¡Rü
 taxuetáma cuwe dauxü tax! Rü tama
 chanaxwaxe nax texé nüxna

ngaicamaxü ya daa mäxpüne, rü woo
 carnérugü, rü woo wocagü rü tama
 chanaxwaxe nax norü ngaicamána maxë
 nangögxüaxü —nhanagürü ga Tupana.

⁴Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga
 yema taxre ga nutatachinügü. Rü
 moxüäcü paxmama rü nanade ga yema
 taxre ga nutatachinügü rü namaxä
 dauxü naxi nawä ga guma mäxpüne ga
 Chinaí, yema Cori ya Tupana namaxä
 nüxü ixuxürüxü.⁵ Rü nüma ga Cori ya
 Tupana rü wüxi ga caixanexügü ínarüxü
 rü Moichémaxä yéma nayexma, rü
 naégaxü nixu.⁶ Rü Moichépexewa
 naxüpetü rü tagaäcü nhanagürü:
 —Chamax rü Cori chixi. Chamax rü
 Cori chixi. Rü chama nixi ya Tupana ya
 mecümäxüchicü, rü ngechaüwaxecü, rü
 yaxna ínúwaxecü, rü aixcuma tükü
 ngechaücü rü aixcumaxü ixucü chixixü i
 chamax.⁷ Rü chama rü guxüguma tükü
 changechaü rü tükü nüxü
 ichayarüngüma i tümaarü pecádu rü
 tümaarü chixexü ya yíxema aixcuma
 chauga ínüexe. Notürü taxütáma tükü
 chaxüpetümare ya yíxema chixexü
 ügüxüe. Rü tá tükü chapoxcue nhuxmata
 tümanegüwa rü tümataagüwa nangu
 —nhanagürü.⁸ Rü yemacax ga Moiché
 rü yexma nhaxtüanegu nanangiuchi rü
 Tupanaxü nicuaxüxü.⁹ Rü nhanagürü:
 —¡Pa Corix, Pa Corix, rü ngëxguma
 aixcuma yixixgu nax chamaxä
 cutaäxexü rü écü toxü ífixümüci! Rü
 aixcuma nixi i taxüegama
 naxñüecheaüxü i nhaa duüxügü. ¡Notürü
 toxü nüxü nangechaü i torü pecadugü
 rü chixexügü, rü toxü nadé nax curü
 duüxügü tixigüxüçax! —nhanagürü.

.....

**Moiché rü nanaxümatü ga
Tupanaarü mugü**

²⁸Rü nüma ga Moiché rü 40 ga ngunexü rü 40 ga chütaxü Corimaxä nayexma ga guma maxpúnewa. Rü taguma nachibü rü taguma naxaxe. Rü yexguma nixí ga Moiché naxümatüxü ga yema 10 ga Tupanaarü mugü nagu ga yema nutatachinügi. ²⁹Rü yemawena ga Moiché rü guma maxpúne ga Chinaíwa ínarüxí namaxä ga yema taxre ga nutatachinügi ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxü. Notürü yexguma ínaxíxgu, rü tama nügü nacuqx ga nax bexma yayauxrachametücxüxü yema nax Tupanamaxä yadexaxüçax. ³⁰Rü yexguma ga Aróü rü guxüma ga Iraéutanüxügü nüxü daugüga Moiché ga nax yayauxrachametücxüxü, rü namuüne, rü tama nüxna nangaicamagüchaü. ³¹Notürü nüma ga Moiché rü naxcax naca. Rü nüma ga Aróü rü guxüma ga yema duüxügürarü äëxgacügi rü Moichécax naxí. Rü nüma rü namaxä nidexa. ³²Rü yemawena rü guxüma ga Iraéutanüxügü rü Moichécax naxí. Rü nüma ga Moiché rü namaxä nüxü nixu ga yema mugü ga Cori ya Tupana namaxä nüxü ixuxü ga maxpúne ga Chinaíwa. ³³Rü yexguma marü nüxü nachauxgu nax duüxügürumaxä yadexaxü, rü nügü natüchametü. ³⁴Rü yexguma Tupanamaxä yadexaxüga Moiché rü nügü ínangegüchametü rü yemaacü namaxä nidexa nhuxmata ínaxíxü. Rü nhuxuchi yema Iraéutanüxügürumaxä nüxü nixu ga yema mugü ga Tupanaxütawa nayauxü. ³⁵Rü yexguma yema Iraéutanüxügü nüxü daugüga

nax yayauxrachametücxüxü, rü nüma ga Moiché rü nügü natüchametü. Rü yemaacü nügü nixixëxë nhuxmata wena Tupanamaxä yanadexa.

.....

Ãmaregü i Tupanapatacax ixixü

35 ⁴Rü nüma ga Moiché rü guxüma ga Iraéutanüxügürumaxä nüxü nixu rü nhanagürü: —Nhaa nixí i ngëma Tupana tüxü muxü nax naxüxüçax. ⁵|Rü ēcü pegütanüwa penade i ãmaregü i Cori ya Tupanacax ixixü! Rü guxäma ya yíxema inaxägxüe rü name nixí i tümaarü ngúchaümaxä itanaxägü. |Rü nua penana i úiru, rü diérumü rü bröche, ⁶rü naxchirugü i wëxracharaäcü yáuxü, rü naxchiru i dauxü i wëxracharaxü, rü naxchiru i dauxcharaxü, rü naxchiru i lífuchi i mexechixüñaxcax, rü bóyitaxagü, ⁷rü carnéruchaxmüsü i dauxümaxä ichagüxü, rü togü i naxchäxmüsü i mexechixü, rü mürapewagü i acáchianaxcax, ⁸rü chíxü i omüxüwa mexü, rü pumára i chíxüéü i chacherdóte chorü puracütanüxüerü namaxä rüngögüxü, rü pumáratexe i guwa mexü, ⁹rü nutagü ya oníchi naxcax, rü naigü ya nutagü ya ngaxääruxü nax chacherdótegürarü äëxgacüarü türemüchiruarü meruxü yixixüçax! —nhanagürü ga Moiché.

.....

**Duüxügürarü ãmaregü rü
ínaxíxüuchi**

36 ¹Rü nüma ga Moiché rü nhanagürü: —Nhuxma nax mea yanguxüçax ya yima Tupanapata

rü norü ngēmaxügü, rü pema i Becharéu rü Auriábi tá nixí i ngēma puracümamaxa ipecuáxü. Rü guxāma ya texé ya tükü natauxchaxe nax taxacürü ngēmaxügürü üxü cuáxe rü guxāma ya texé ya Tupana ngēma puracúcax cuax tükna áxē, rü yíxema tá tixí ya pexü rüngüxéegüxe i norü üwa —nhanagürü. ²Rü nüma ga Moiché rü naxcax naca ga Becharéu rü Auriábi, rü guxāma ga guxema tükü natauxchaxe nax taxacürü ngēmaxügürü üxü cuáxe. Rü guxāma ga guxema Tupana yema puracúcax cuax tükna áxē rü túmaartü ngúchaúmaxa tígü tixu. ³Rü nümagü ga yema puracütanüxü rü Moichéxütaawa nanayauxgü ga yema yemaxügü ga Iraéutanüxügü ixágüxü nax naxügiúaxüçax ga guma Tupanapata rü norü yemaxügü. Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü guxüma ga ngunexügu norü ngúchaúmaxa yema puracütanüxüna naya xágüxü ga norü ámaregü. ⁴Rü nümagü ga yema puracütanüxü ga guma Tupanapata ügüxü rü ínayachaxächitanü ga nax napuracüexü. ⁵Rü Moichémaxa nüxü nayarüxugüe rü nhanagürügü: —Ngēma duúxügü rü marü nanangupetüxéexüchi nax toxütawa nanaäxü i norü ámaregü naxcax ya yima Tupanapataarü puracü ga Cori ya Tupana nagu unetaxü —nhanagürügü. ⁶⁻⁷Rü yexguma ga Moiché rü duúxügüxütaawa namuga nax marü yanguxü ga ámaregü, rü yemacax marü tama nanaxwaxe nax inaxágüxü ga norü ámaregü ga iyatüxü rü ngexügü naxcax ga guma Tupanapata. Rü yemacü duúxügüxü ínayachaxächitanüxexü ga Moiché yerü

yema ámaregü rü meama ningu nhuxmata ínaxüxüchimare.

.....

39 ⁴²Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü nanaxügü ga guxüma ga yema Cori ya Tupana Moichéxü muxütxü. ⁴³Rü yexguma Moiché nüxü daxgu ga nax meama yanguxéegüxü ga yema Tupana nüxü ixuxü, rü duúxügumaxa mexü naxuegu.

.....

Moiché nanaxü ga Tupanapata

40 ¹⁷Rü yexguma marü taxre ga taunecüwa yachocuxgux nawena ga Eyítuanewa nax ínachoxüxü, rü guma nüxíráxüci ga tauemacüarü ügügu, rü yexguma nixí ga naxügiúaxü ga guma Tupanapata. ¹⁸Rü nümatama ga Moiché nixí ga naxüxü ga guma Tupanapata, rü inanuáxü ga natapüxmaüpara. Rü yemawa nixí ga nangucuáxü ga natapiúxaru caxtaparagü. Rü yemaétüwa nananucu ga norü toxcupetü. Rü yemawena nananucu ga guma norü caxtagü ga ngäxüwa ügüne. ¹⁹Rü nhuxuchi nanatüétü ga guma Tupanapata namaxa ga yema aixepewaama üxü ga naäxü. Rü yemaétüga nanatü ga yema düxétüwaama üxü ga naäxü yema Cori ya Tupana namaxa nüxü ixuxüicü. ²⁰⁻²¹Rü yemawena ga Moiché rü nanade ga yema taxre ga nutatachinügü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxü rü yema baígu nayanúcu. Rü nhuxuchi nanawexcupaweru rü nayaxúcuchi ga naxátaxü rü Tupanapataarü aixepugu nayaxü. Rü nhuxuchi nayatüyepexe rü yemamaxa nayadüxü ga yema baú

yema Cori ya Tupana namaxā nüxū ixuxūācü. ²²Rü yema mecha ga poñarü nuruxū rü Tupanapatagu nayaxúcuchi norü tūgūnecüwaguama ga norü tuyemachiārū dūxétüwaama. ²³Rü yema mechaétugu Tupanapexegu meama nayanuma ga poñ yema Cori ya Tupana nüxū ixuxūācüma. ²⁴Rü yema omü ga úirunaxcax rü ta yema Tupanapatagu nayaxúcuchi norü toxoxwecüwagu ga mechaarü toxmaxtawa. ²⁵Rü Cori ya Tupanapexewa nananaigüxēx ga yema omü yema Cori ya Tupana namaxā nüxū ixuxūācü. ²⁶Rü yema úirunaxcax ga pumáratexearü guchicaxū rü tuyemachiāpexegu nanaxú ga guma Tupanapatawa. ²⁷Rü yemawa nayagu ga pumáratexe ga yíxixú yema Cori ya Tupana namaxā nüxū ixuxūācü. ²⁸Rü yemawena ga Moiché rü nanachonagü ga guma Tupanapataarü tüáxū. ²⁹Rü nhuxuchi yema naxünagüarü guchicaxū ga Tupanaarü ãmaregüi nawa íguxú rü guma Tupanapatapexeguama nayaxú. Rü yéma Tupanacax ínanagu ga naxünagü rü trígutexe ga mexechixú, yema Cori ya Tupana namaxā nüxū ixuxūācüma. ³⁰Rü yemawena ga Moiché rü guma Tupanapata rü ãmaregüarü ngäxümachatexegu nayaxú ga guma

bachía ga yaxmexpáxú. Rü dexámaxā nanaxüäcu yaxmexüruxú. ³¹Rü yema bachíawa nixí ga dexá nayauxügüxú ga Moiché rü Aróü rü nanegü nax yemawa nügü yayaxmexgüxüçax rü nügü yayauxgütüxüçax. ³²Rü nügü nayaxmexgü rü nügü nayaxcutügü ga yexguma Tupanapatagu nachoxcuxgux rü yexguma ãmaregüarü guchicaxúna nangaicamagüu, yerü yemaacü nixí ga Cori ya Tupana ga Moichémaxā nüxū yaxuxú. ³³Rü yemawena ga Moiché rü ínanapoegu ga yema naqxtü ga guma Tupanapata rü yema ãmaregüartü guchicaxú. Rü nhuxuchi nayaxúcuchi ga naqxarü türuxú. Rü yemagu nixí ga yacuáxú ga yema puracü.

Yema caixanexú rü Tupanapataétugu ínarüxi

³⁴Rü yexguma Moiché yanguxéegu ga guma Tupanapata rü yema caixanexú ga noxri Iraéutanüxügüpexegu íxüchigüxú, rü guma Tupanapataétugu ínarüxi, rü Tupanaarü ngóonexümaxā nanapá. ³⁵Rü nüma ga Moiché rü taxucüruwama yexma naxüci yerü yema caixanexú rü Tupanapatagu ínarüxi rü norü ngóonexümaxā nanapá ga guma Tupanapata.

.....

LEVÍTICO

(Lewítanüxüarü puracüchiga)

Ãmaregüarü guchicaxüchiga

1 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü napatawa Moichécax naca, rü nhanagüri nüxü: ²—; Ěcü namaxã nüxü ixu i ngëma Iraéutanüxügü rü ngëgxuma texé ãmare choxna ãxgu rü name nixi i tümaarütama wocagüwa rüexna tümaarütama carnérugüwa choxna tanamu! ³Rü ngëma tümaaru ãmare i tümaxünatama ixixü rü woca iyatixü i taxuwama chixexü tá nixi. Rü ngëma nax tixü namaxã chataãxexüçax rü chapataqxtüwa ngëxmaxü i guchicaxüwa tá nixi i itayagüxi. ⁴Rü naerugu tá nixi i taxúmexü nax tixü chanayaxuxüçax i ngëma tümaaru ãmare, rü tixü nüxü icharüngümäxüçax i tümaaru chixexügü. ⁵Rü ngëma woca i yatixü rü chapexegu tá nixi i tayawiyenaãxü. Rü ngëma Aróu nanegü i chacherdótegu tá nixi i choxna naxuaxügüxi ya yimá nagü. Rü ngëma chapataarü iãxtüwa ngëxmaxü i guchicaxü rü yimá nagümaxã tá nanamaxcuetü rü tá ínanamaxcuegu. ⁶Rü yimá chacherdóte ya chauxcax yagucü i ngëma ãmare rü tá nanacauxchäxmüxi i ngëma naxüna rü

tá nanachexügü. ⁷Rü ngëma chacherdótegu tá nixi i yanaixëegüxi ya üxü nawa i ngëma guchicaxü. ⁸Rü yima üxüwa tá nixi i ínaguxü i ngëma naxünaarü chexügüxi rü naeru rü ngëma nañütaarü chíxü. ⁹Rü yíxema chauxcax ínaguxi e ngëma namachi rü name nixi i meama dexamaxã tayayauxgüxi i nañüta rü naparagü. Rü nüma ya chacherdóte rü ngëma guchicaxüwa tá ínanagu i guxüma nax chama namaxã chataãxexüçax i ngëma naema i ngëma ãmare —nhanagüri ga Cori ya Tupana.

.....

Chixexügüarü utanüruxü
i ãmaregü

6 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nhanagüri nüxü: ²—Ngëgxuma texé chapexewa chixexü üixgux rü wüxi i taxewa tûmamücxü tawomüxëexgux, rüexna wüxi i diëru i tûmamücxü tixü namaxã nguxüxexüçax tûmamücxü tawomüxëexgux, rü chixexü taxü. Rü ngëgxumartixü ta ega texé tûmamücxü tawacüçax tangïxgu,

rüexna taxacüçax tükü tachixewegu nax tükna tanaxäxüçax rü nhuxuchi tama tanatáeguxéegu, rü chixexü taxü. ³Rü ngëgxumarüxü ta ega texé wüxi i toxguãxarü ngëmaxü i iyarütaxuxü itayangaxgux rü itayacuxgu rü nhuxuchi nüxü tixuxgu nax tama nüxü itayangauxü, rü chixexü taxü. Rü ngëgxumarüxü ta ega notüçaxma tümamüçümaxä itaxunetagu notürü tama tayanguxéegu i ngëma nüxü tixuxü, rü chixexü taxü. ⁴⁻⁵Rü ngëmacax ega texé ngëmaäcü chixexü üxgux, rü tá tanawoeguxéex i guxüma i ngëma naxçax tangíxü, rü ngëma toxguãxna tanapuxü, rü ngëma wüxi i taxewa tümamüçüxü tawomüxeexü, rü ngëma iyarütaxuxü i nüxü itayangauxü, rü ngëma womüxeäcü tayaxuxü. Rü naétü i ngëma naxçax tangíxü rü tá norü yorana tanaxä i ngëma naxçax tangíxüarü yexera, rü ngëmaäcü nhuxuchi chapexewa tá tanaga i tümaxüna i tümaaru chixexüçax choxna tayamuxü. ⁶Rü ngëma tümaxüna i chäuxçax timáxü rü tanaxwaxe i wüxi i carnérü i taxuwama nanhuxraxüxü nixü. Rü cumax, Pa Moichéx, rü tá cunangugü nax nanhuxraxüxü i tümaaru chixexü rü ngoxi tümaxüna i cuxütawa tagaxü rü marü tümaaru chixexütanüga name. Rü ngëma naxüna rü tümaxünatanüwa tá nixü i tanayaxuxü rü chacherdótexütawa tanagaxü nax chapexewa tümaaru chixexüçax tayaguxü. ⁷Rü ngëmaäcü yimá chacherdóte rü tá choxna nachogü nax tükü nüxü icharüngümaxüçax i tümaaru chixexü. Rü chama rü aixcuma tá tükü nüxü icharüngüma —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

Ucuxë nax nhuxäcü
yagugüäxü i ngëma
ämaregü

⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémamaxä nidexa rü nhanagürü nüxü: ⁹—Aróúmaxä rü nanegümaxä nüxü ixu nax nhuxäcü tá yagugüäxü i ngëma naxünaagü i chäuxçax nadaixü! ¹⁰Rü ngëma naxünaagü i yagugüäxü rü guxüma i ngëma chütaxü rü ngëma ämareartü guchicaxüarü áxwe ya naicüétigu nananu nax ngëxma yaxaexüçax! ¹¹Rü moxüäcü paxmama rü nüma ya chacherdóte rü tá nicüxcuchi i naxchiru i líuchinaxçax rü natüüchiru i ngëmarüütama ixixü. Rü ngëmawena rü ngëma guchicaxüwa tá nanayaxu i ngëma naxünaarü tanimuca, rü ngëma ämarearü guchicaxüçüwagu tá nanagütaquçexe. ¹²Rü ngëmawena rü tá ínacuxuchi rü to i naxchirugu tá nicüx. Rü ngëmaäcü wüxi i nachica i mexü i īanepechinüwa īxpemawa tá nayagü ya yimá tanimuca. ¹³Rü yima üxü ya ngëma naxünaarü guchicaxüwa naixüne rü tama name nax yaxoxü. Rü nüma ya chacherdóte rü nanaxwaxe nax naxüxüxüäxü i guxüma i paxmama. Rü ngëxma üxüétigu tá nanaxünaagü i ngëma naxüna i tá yaguxü. Rü ngëgxumarüxü ta rü ngëma tá nayagu i norü chíxü i ngëma naxünaagü i duñxügü choxna áxü nax namaxä icharüngümxüçax. ¹⁴Rü ngëmaäcü ya yima üxü i ämarearü guchicaxüwa naixüne rü tagutáma peyaxoxéex —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

**Moiché rü duǔxǔgüpexewa
chíxümaxā Aróúxü nabaeru**

8 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxā nidexa rü nhanagürü: ²—¡Éci naxcax naca ya Aróú rü nanegü! ¡Rü nanutaquexe i ngëma chacherdótegütchiru, rü ngëma chíxü i baeruruxü, rü ngëma wocaxacü i yatüxü i chixexüarü utanüçax imaxü, rü ngëma taxre i carnérugü rü yimá pexchi i poü i ngearü puxéeruüñaxü nagu nucü! ³¡Rü nhuxuchi chapataqxtüarü ücuchicagu nangutaquexexëx i guxüma i duǔxügü! —nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana nüxü ixuxü. Rü nümagü ga duǔxügü rü guma Tupanapataqxtüarü ücuchicagu nangutaquexegü. ⁵Rü nüma ga Moiché rü nhanagürü duǔxügüxü: —Nhaa i nhuxmax tá chaxüxü nixi i ngëma Tupana choxü muxü nax chanaxüxü —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Moiché rü Aróúçax rü nanegüçax naca rü Tupanapexewa dexamaxä nayayauxgü. ⁷Rü yemawena rü wüxi ga maxpáxü ga naxchirugu Aróúxü nicuxcuchi rü mea nayachota ga norü goyexü. Rü nayacuxcuchi ga yema düxétuwa üxü ga naxchiru. Rü yemaétuwa nayacuxcuchi ga naxchiru ga nuxüxü ga ngechacütüxü ga lfüchinaxcax. Rü yema rü meama nayagota norü goyexümaxätama. ⁸Rü nhuxuchi nayangaxcuchi ga yema norü türemüxü. Rü yema norü türemüxüarü chacugu nananuxcu ga guma nutagü ga Uríü rü Tumíü. ⁹Rü nhuxuchi nayangaxcuchipatexe. Rü yema napatexecatiwa nayaxúcuchi ga wüxi ga úiru ga botachinüxü ga nawa nüxü nacuaxgüxü nax chacherdótegütchiru:

âexgacü yixixü, yerü yemaacü nixi ga Cori ya Tupana ga Moichéxü namuxü. ¹⁰Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü nanayaxu ga yema chíxü ga baeruruxü rü nanamaxcuétü ga guma Tupanapata rü norü yemaxügi nax yemaacü Tupanacaxicatama yaxigüxüçax. ¹¹Rü yematama chíxümaxā nanamaxcu 7 expüxcüna ga yema ámaregürü guchicaxü. Rü nhuxuchi yema chíxümaxä nanabaétü ga yema ámaregürü guchicaxü, rü guxüma ga norü yemaxügi, rü guma bachia ga yaxmexpáxü. Rü yemaacü Tupanacaxicatama nayaxigüxexë. ¹²Rü nhuxuchi ga Moiché rü Aróuerugu nanaba ga yema chíxü, rü yemaacü Tupanaarü puracüçax nüxü naxuneta.

Nadábi rü Abiúarü chixexü

10 ¹Notürü Aróú nanegü ga Nadábi rü Abiú rü wüxicigü nanayaxu ga noxrütama áxwepáxü. Rü ngexcürütümare ga áxwe ga tama Tupana naxwaxecümäxä nanaxüücugü. Rü guma áxweétugu nanagü ga norü pumáratexe rü nhuxuchi Tupanapexewa nanangegü nax yemamaxä nüxü yacuaxüüñigüxüçax. Rü yemaacü tama nayanguxëegü ga yema Tupana namaxä nüxü ixuxü. ²Rü yemacax Tupanaxütawa ínaxüxü ga üxüema ga ínaguxü. Rü Tupanapexegu nayue. ³Rü nüma ga Moiché rü Aróúxü nhanagürü: —Nhaachiga nixi ga yema Cori ya Tupana nüxü ixuxü ga yexguma nhaxgux: “Rü yíxema choxna ngaicamachaüxe rü chama rü tá tüxü chanawex nax aixcuma chaxiünexü. Rü guxüma i Iraéutanüxügüpexewa tá ichanawex i

chorü pora”, nhaxgu —nhanagürü ga Moiché. Rü nüma ga Aróü rü yéma nangeaxmare. ⁴Rü nhuxuchi nüma ga Moiché rü naxcax naca ga Michaéu rü Euchapá ga Aróü nanepü ga Uyiéu nanegü, rü nhanagürü nüxü: —⁵Yéa Tupanapatawa ípeyadäux i ngëma petanüxügü rü peyato i naxünegü! ⁶Rü ñanechipenügu peyatxgü! —nhanagürü. ⁵Rü nümagü ga Michaéu rü Euchapá rü yéma naxí, rü yema naxchirugümaxätama nananuquegü. Rü yemaacü nayato ga naxünegü rü nayataxgü, yema Moiché namaxä nüxü ixuxürüxü.

Chacherdótegürü puracüchiga

⁶Rü yemawena ga Moiché rü nayaxucuxë ga Aróü rü nanegü ga Ereachá rü Itamá rü nhanagürü: —⁷Taxütáma pegü pexixerugüxëx rü pegüchirugu pegáugüe nax ngëmaacü ipenawéxücx i perü ngechaü naxcax i ngëma yuexü! Erü ngëxguma ngëmaacü penaxügxux rü ngürüächi pema rü tá ta peyue rü guxütáma i duüxügümaxä tá nanu ya Tupana. Notürü name nax guxüma i ngëma togü i Iraéutanüxügü naxcax naxauxexü i ngëma taxre i norü chixexügagu Cori ya Tupana daixü. ⁷Notürü i pemax i chacherdótegü nax pexígüxü ⁸Rü taxütáma nüxna pexígachi ya yima Tupanapata nax tama peyuexücx! Erü pema rü woetama Tupanaarü puracüçax pexü naxuneta, rü yemacax chíxü i üünexümaxä pexü chibaeru —nhanagürü ga Moiché. Rü yema Moiché namaxä nüxü ixuxüäcü nanaxügü. ⁸⁻⁹Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü nüxi Aróümaxä nidexa rü nhanagürü nüxü: —Ngëxguma

cuma rüexna cunegü ngëxma chapatagu pechocuxgux rü tama name ya wíü ya ngúcü rüexna taxacü i to i ngúxü pixaxgü. Rü nhaa pemaxä nüxü chixuxü, rü ngëma nixí i wüxi i mu i guxügutáma nagu pexixü i cuma rü cunegü rü cutaagü. ¹⁰⁻¹¹Rü penaxwaxe i nüxü pecuax i ngëma aixcuma üünexü rü ngëma tama üünexü, rü ngëma aixcuma mexü rü ngëma tama mexü. Rü ngëmaacü tá meama penangüexëx i duüxügü nax nagu naxixü i guxüma i chorü mugü i Moichéwa pemaxä nüxü chixuxü —nhanagürü ga Tupana.

.....

Naxünagü i mexü rü naxünagü i tama mexü nax nangöxü

11 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxä rü Aróümaxä nidexa rü nhanagürü nüxü: ²⁻³—⁴Namaxä nüxü pexu i ngëma Iraéutanüxügü rü marü name i nanangögxü i guxüma i naxünagü i wenaxarü iyóxmüwemügüxü rü taxrepatüxü! ⁴Notürü ngëma naxünagü i wena iyóxmüwemügüxü notürü tama taxrepatüxü ⁵Rü taxütáma penangöx! Rü ngëxgumarüxü ta i ngëma naxünagü i taxrepatüxü notürü tama wena iyóxmüwemügüxü ⁶Rü taxütáma penangöx! Rü ngëmacax i ngëma caméru rü woo wena niyóxmüwemü notürü taxütáma penangöx, erü tama nataxrepatü. Rü ngëma rü wüxi i naxüna i tama mexü nixí nax nangöxü. ⁵Rü ngëxgumarüxü i ngëma naxüna i teyóü (i nangaraxü). Rü ngëma rü wena niyóxmüwemü notürü tama nataxrepatü rü ngëmacax tama naxüna i ngöwxä mexü nixí. ⁶Rü ngëxgumarüxü i ngëma

naxūna i lébri (i nacuéluraxū) rü wena niyóxmüwemü notürü tama nataxrepatü. Rü ngēmacax wüxi i naxūna i tama mexū nixī nax nangōxū. ⁷Rü ngēgumarütxū i cuchi rü woo nataxrepatü notürü tama wena niyóxmüwemü rü ngēmacax tama name nax nangōxū. ⁸Rü taxütáma penangōx i ngēma naxūnagü i chachuxuxū, rü bai nüxū pingögümare ega nayuxgux! Erü naxūna i tama mexū nixīgü nax penangōxū. ⁹Rü natanüwa i ngēma choxnigü i dexáwa maxexü i márwa rüexna natügiwa rü tá penangōx i ngēma āxpexáticaxwegüxū rü āchicuxū. ¹⁰Notürü ngēma choxnigü i ngexpexáticaxwegüxū rü ngechicugüxū jrü taxütáma penangōx ega woo márcüäx yixīgu, rüexna natügiçüäx yixīgu, rüexna choxni i íraxü yixīgu, rü taxütáma penangōx! ¹¹|Rü taxütáma penangōx i ngēma choxnigü i ngexpexáticaxwegüxū rü ngechicugüxū erü choxni i tama ngōxwa mexū nixīgü! Rü ngēguma nayuxgu jrü taxütáma nüxū pingögü erü naxāächi! ¹²Rü ngēmaäcü i guxüma i ngēma dexáwa maxexü i ngexpexáticaxwegüxū rü ngechicugüxū jrü taxütáma penangōx! ¹³Rü ngēma werigütanüwa jrü taxütáma penangōx i ngēma iyü rü dawü, rü dawü i márcüäx! —nhanagürü.

.....

Ngunexū i nagu ínaguxū i āmaregü i chixexüarü utanüruüchiga

16 ²Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü:
—|Namaxä nüxū ixu ya cuenexë ya Aróö rü tama name i ngexürrüüxū i

ngunexügumare nixücu nagu i ngēma nachica i üünexü i tuyemachiücxawena ngēxmaxü rü bai nüxna nangaicama i ngēma baúátaxü nax tama nayuxüçax! Erü chama rü ngēma baúátaüétiwa tá changexma nawa i ngēma caixanexü. ³Rü nüma ya Aróö rü name nixī i wüxi i wocaxacü i yatüxümaxä ngēxma chapataaxtugu naxücu nax ngēxma yamáaxüçax noxrütama chixexütanü. Rü ngēgumarütxū tá ta ngēma nanaga i wüxi i carnérwa nax chauxcax yaguäxüçax. ⁴Notürü naxüpa nax ngēxma naxücxü rü name nixī i naxaiyaxíra rü nagu nicüx i naxchiru imápaxü i líüchinaxcax i woetama ngēmacax ixixü, rü ngēma natüüchiru i líüchinaxcax rü ta. Rü tá nügü nigoye rü nayangaxcuchi i napatexe i líüchinaxcax. Erü ngēma nixī i naxchirugü i woetama ngēmaruxü ixígüxü. ⁵Rü ngēma Iraéutanüxügütanüwa rü taxre i bójixacü tá niyaxu, rü ngēma tá nixī i duüxügürü pecáducax choxna namuxü. Rü ngēgumarütxū tá ta ngēma nanaga i wüxi i carnérwa nax ngēma yaguäxüçax.
.....

¹¹⁻¹²Rü nüma ya Aróö rü tá chauxcax nayagu i ngēma wocaxacü i noxrütama chixexüarü utanürxü nax nüxü nüxü icharüngümäxüçax i noxrütama rü napatacüäxarü chixexügü. Rü nhuxuchi nüma ya Aróö rü naxünaarü guchicaxüwa tá nanayaxu ya áxwe ya naicü rü yimamaxä tá nanaxüäcu i ngēma pumáratexeärü guruüpáxü. Rü naétü tá nanayaxu i taxreäcumexë i pumáratexe i paacaxüchixü. Rü ngēmamaxä tá tuyemachiücxawegu naxücu. ¹³Rü ngēma pumáratexe rü tá chapexewa nayagu nax

ngēma norü caxixū i ngēma pumára rü ngēma baúataūétugu nacaixnagüxūcax. Rü ngēmaācü tá nixī i taxūtámá nayuxū ya Aróū. ¹⁴Rü yimá nagü i ngēma wocaxacü rü tá íxracü ngēma nanange rü naxmexmaxxā tátama yimá nagümaxxā nanamaxcuétü i ngēma naxátaxū i ngēma baú i norü tígüneçuwawaama. Rü nhuxūchi tá nanamaxcuétü i 7 expüxcüna i ngēma naxátaūpexewaama. ¹⁵Rü ngēmawena rü tá nayamax i ngēma bói i duüxūgürü chixexütanü ixixū. Rü yimá nagü rü tá ngēma tuyemachiūcaxwena nanange. Rü ngēma aixepewa rü yimá nagümaxxā tá nanamaxcuétü rü nanamaxcupexe i ngēma baúátaxū ngēma wocaxacügümäxnamaxcuáxürüxū. ¹⁶Rü ngēmaācü tá nixī i Aróū ngēma nachica i üünexüwa iyanaxoxééaxū i ngēma chixexügi i Iraéutanüxügü nagu maxëxū rü ngēma nax tama chauga naxñüexü, rü guxüma i ngēma togü i chixexü i naxügüxū. Rü ngēmaācü tátama nixī i chapexewa namexééaxū ya yima chapata i duüxügüpataarü ngäxütanüwa ngexmane.

.....

²⁰Rü ngēguma Aróū chapexewa marü namexéegu i ngēma nachica i üünexü rü yima chapata rü ngēma āmarearü guchicaxü, rü ngēgumawena tá wüxíexü namu nax yagaäxüçax i ngēma bói i maxüxü. ²¹Rü ngēma bójierugu nanuxmexäcüma tá nüxü nixu i guxüma i ngēma Iraéutanüxügürü chixexügü, rü norü nuxwaxegü, rü norü pecadugü. Rü ngēmaācü tá ngēma bójewa tá nayaxúächi i guxüma i ngēma duüxügürü chixexügü. Rü ngēmawena rü tá nüxü naxuneta i wüxi i duüxü nax

ínachianexüwa yatáäxüçax i ngēma bói. ²²Rü ngēguma ngēma chianexügi yanataxuxgu, rü ngēma bói rü tá nayange i guxüma i Iraéutanüxügürü chixexügü nax ngēma chianexüwa yawogüaxüçax.

.....

²⁹Rü nhaa tá nixī i wüxi i mu i guxügutámá nagu pexixü i pemax. Rü ngēguma yimá 7 ya tauemacürü 10 i ngunexüwa nanguxgu tá nixī i pexaareexü. Rü tá ípeyachaxächigüxü i perü puracüwa i guxáma i pemax i Iraéutanüxügü. Rü ngēgumarüxü tá ta nanaxügü i ngēma duüxügü i to i nachixüanecüäxgü i petanügu áchiügüxü. ³⁰Rü ngēma ngunexügi tá nixī i pexü nüxü icharüngümäxü i perü chixexügü, rü ngēmaācü tá nixī i chapexewa pengearü pecáduäxgüxü. ³¹Rü ngēma tá nixī i wüxi i mu i guxügutámá nagu pexixü. Rü pema i ngēma ngunexügi rü tá iperüngügü rü pexauree —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Ngunexügü ga Tupanaarü cuaxüxü nagu naxügüxü

23 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxxā nidexa rü nhanagürü nüxü:

.....

⁴—Nhaagü tá nixī i ngunexügü i chäuxcax ípexüxüchixü i guxcüma ya taunecügu. Rü ngēma ngunexügügi tá nixī i pengutaquexegüxü nax choxü pecuaxüügüxüçax. ⁵Rü yimá nüxíräxüçü ya tauemacürü 14 arü yáuanecü, rü tá chauégagu penaxüchiga i ngēma Üpetüchiga. ⁶Rü ngēmaarü

moxūācütama rü tá chauégagu penaxü i poü i ngearü puxēeruūăxü. Rü 7 i ngunexü tá nixi ipenangōxü i ngēma poü. ⁷Rü ngēma nüxíraxtixü i ngunexügu rü tá chauxcax pengutaquexegü. ⁸Rü 7 i ngunexü tá nixi chauxcax peyaguxü i perü āmaregü. Rü ngēma norü 7 i ngunexügu rü tá chauxcax pengutaquexegü. ⁹Rü taxuxütáma i puracü pexüe! ⁸Rü 7 i ngunexü tá nixi chauxcax peyaguxü i perü āmaregü. Rü ngēma norü 7 i ngunexügu rü tá chauxcax pengutaquexegü. —nhanagürü ga Tupana.

Tupanana nanaxā ga nüxíraxtixü ga norü tríguarü o

⁹Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: ¹⁰—Nhaa ore tá nixi namaxā nüxü quixuxü i ngēma Iraéutanüxügü: “Rü ngēxguma nagu pehocuxgux i ngēma naane i chama tá pexna chaxăxü, rü ngēxguma peyabuxgü i ngēma perü trígu, rü tá perü chacherdótena penaxä i ngēma nüxíra pebxuxü i norü o i ngēma trígu.

.....
¹⁵⁻¹⁶Rü ngēma ngunexü i nagu ngēma chacherdótexütawa penanaxü i ngēma nüxíra pebxuxü i trígu i perü āmareruxü, rü ngēma ngüxchigaarü ngunexüwéama üxü i ngunexüwa tá ipenaxügü nax peyaxugüxü i ngunexügü nhuxmata 50 i ngunexüwa nangu. Rü ngēmawena tá nixi i wena choxna penaxăxü i perü āmaregü i perü trígutanüwa” —nhanagürü.

.....

Tupanaébagu nanaxüchigagü ya naixatünaxcax ya düxenügi

³³Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü:

³⁴—;Namaxā nüxü ixu i ngēma Iraéutanüxügü i nhaa ore: “Rü yimá 7 ya tauemacürarü 15 i ngunexügu tá nixi i penaxüchigaxü nax chauégagu penaxüxü ya perü düxenügi ya naixatünaxcax! Rü 7 i ngunexü tá ngēxma nagu pepegü.

.....

⁴¹Rü wüxicigü ya taunecügu rü ngēxguma norü 7 ya tauemaciüwa nanguxgux, rü tá chauégagu 7 i ngunexü penaxüchiga nax naixatünaxcax ya perü düxenügiune pixügxü. Rü ngēma nixi i wüxi i mu i guxügutáma nagu pexixü, rü pexacügiwa rü petaagüwa rü tá ta naxüe. ⁴²Rü ngēma 7 i ngunexügügu rü guxäma i pema i Iraéutanüxügü rü naixatünaxcax ya perü düxenügiwa tá pengexmagü. ⁴³Rü ngēmaäcü tá nixi i penegü rü petaagü i nüxü nacuqaxgüxü ga yexguma Eyítuanewa pexü íchanguxüxéexgux, rü naixatünaxcax ya perü düxenügiwa nax pexü chamaxëxëxü i pema i Iraéutanüxügü. Erü chama nixi i perü Cori ya Tupana chixixü” —nhanagürü ga Tupana. ⁴⁴Rü yemaacü nixi ga Moiché ga Iraéutanüxümaxä nüxü yaxuxü nachiga ga yema ngunexügü ga Tupanacax tá ínaxüxüchigüxü.

.....

27 ³⁰—Rü ngēxguma 10 wetaü i penetüarü o pexü ngēxmagu, woo trígu rüexna woo tjaxkürü orix yixi, rü wüxi rü Tupanaarü nixi, erü marü nümatama nügucax ínanaxüxuchi —nhanagürü ga Tupana.

.....

NÚMEROS

(Iraéutanüxüarü ugüchiga)

Nixugü ga Iraéutanüxügü ga
Chinaíwa

1 ¹Rü yexguma norü taxre ga taunecüwa nanguxgu nax Eyítuanewa ínachoxüxü, rü gumáarü taxre ga tauemacüga nixí ga Tupana ga Moichémaxã yadexaxü ga guma Tupanapatawa ga Chinaíarü chianexüwa. ²⁻³Rü Moichéxü namu rü nhanagürü: —;Peyaxugü i guxüma i Iraéutanüxügü i nügütanüxüchigü, rü wüxi ya ípatacüäxchigü, nax nüxü pecuáxüçax i naéga rü norü mu i guxüma i ngëma yatüxügü i 20 ya taunecü nüxü ngëxmagüxü rüexna yexeraaru taunecüäxgüxü rü marü mexü nax churaragü yixígüxü! Rü natanüxtücumüchigüga tá cunawüüega. Rü Aróü tá nixí ya cuxü rüngüxëecü nawa i ngëma puracü. ⁴Rü ngëxgumarüxü ta rü wüxitücumüwachigü rü tá naxçax peca i wüxi i yatü i woetama ngëmatücumüwa aëxgacü ixixü nax pexü nangüxëexüçax. ⁵Rü nhaagü nixí i naéga i ngëma aëxgacügü i tá pexü rüngüxëegüxü. Rü Rubéütanüxüwa rü Erichú ya Chedeú

nane tá nixí. ⁶Rü Chimiáütanüxüwa rü Cherumié ya Yurichadái nane tá nixí. ⁷Rü Yudátanüxüwa rü Naachóü ya Aminadábi nane tá nixí. ⁸Rü Ichacátanüxüwa rü Natanaéu ya Chuá nane tá nixí. ⁹Rü Yeburóütanüxüwa rü Eriabé ya Elóü nane tá nixí. ¹⁰Rü Yúche nane ga Efraítanüxüwa rü Ericháma ya Amiúyi nane tá nixí. Rü Yúche nane ga Manachétanüxüwa rü Gamariéu ya Pedachú nane tá nixí. ¹¹Rü Bëyamítanüxüwa rü Abidáü ya Yideoñi nane tá nixí. ¹²Rü Dáütanüxüwa rü Aiyeché ya Amichadái nane tá nixí. ¹³Rü Achétanüxüwa rü Payiéu ya Ocráü nane tá nixí. ¹⁴Rü Gáyitanüxüwa rü Eriacháfi ya Reué nane tá nixí. ¹⁵Rü Natarítanüxüwa rü Aíra ya Enáü nane tá nixí —nhanagürü ga Cori ya Tupana. ¹⁶Rü yemagü nixí ga yema norü aëxgacüchigü ga nadexü nax natanüxügumaxã inacuaxgüxüçax. ²⁰⁻²¹Rü yexguma marü nügütanüxüchigü rü wüxi ya ípatacüäxchigü yaxugüäxgu rü nayawügüüega ga yema yatüxügü ga 20 ga taunecü nüxü yexmagüxü rüexna

yexeraarü taunecüägxüxü rü marü mexü nax churaragü yixígüxü. Rü norü mu rü nhaa nixí: Rü Rubéü ga Iraéu nane ga yacütanüxüwa rü 46,500 ga yatüxügü nixí ga churarawa mexü. ²²⁻²³Rü Chimiáutanüxüwa rü 59,300 nixí. ²⁴⁻²⁵Rü Gáyitanüxüwa rü 45,650 nixí. ²⁶⁻²⁷Rü Yudátanüxüwa rü 74,600 nixí. ²⁸⁻²⁹Rü Ichacátanüxüwa rü 54,400 nixí. ³⁰⁻³¹Rü Yeburóútanüxüwa rü 57,400 nixí. ³²⁻³⁵Rü Yúche nanegütanüxüwa rü Efraítanüxüwa rü 40,500 nixí. Rü Manachétanüxüwa rü 32,200 nixí. ³⁶⁻³⁷Rü Béyamítanüxüwa rü 35,400 nixí. ³⁸⁻³⁹Rü Dáútanüxüwa rü 62,700 nixí. ⁴⁰⁻⁴¹Rü Achétanüxüwa rü 41,500 nixí. ⁴²⁻⁴³Rü Natarítanüxüwa rü 53,400 nixí. ⁴⁴⁻⁴⁶Rü yexguma Moiché rü Aróü yaxugügü wüxigu namaxä ga yema 12 ga norü ngüxéeruügü ga wüxitümüarı äëxgacüchigü ixígüxü, rü guxüwama rü 603,550 wa nixí ga nanguxü ga yema yatüxügü ga 20 ga taunecüwa ngugüxü rü churarawa imexü.

Lewítanüxüarü puracüchiga

⁴⁷Notürü yexguma yaxugügüga yema yatügü ga marü churarawa imexü rü yema Lewítanüxügi rü tama nixugü ga natanüwa. ⁴⁸Yerü ga Cori ya Tupana rü marü Moichémaxä nüxü nixu rü nhanagürü nüxü: ⁴⁹“Ngëxguma tá cuyaxugügi i Iraéutanüxügi ;rü taxütáma cuyaxugü i ngëma Lewítanüxü ixígüxü! ⁵⁰Rü ngëma Lewítanüxügi rü chapatawarü puracütanüxü tá cuyaxígüxé nax nüxna nadaugüxüçax ya yima chapata rü norü ngëmaxügü. Rü ngëxguma ngextá penangegegiyu ya yima chapata, rü nümagü tá nixí i

ínangexechigüäxü namaxä i guxüma i norü ngëmaxügü i namaxä chauxcax napuracüexü. Rü nümagü rü tá chapataxü ínapemaeguächi”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Caixanexü ga Tupanapataétugu írüxixüchiga

9 ¹⁵Rü yexguma yanguxgu ga guma Tupanapata, rü yema ngunexügi rü wüxi ga caixanexü naétigu ínarüxi. Rü yáuanecü rü naétüwa nangoxoxü ga üxüemartüxü ixixü, rü nayexmaecha nhuxmata yangónexümare. ¹⁶Rü guxüguma yemaactüxü nixí, rü yexguma ngunecü rü caixanexü nixí ga naétigu írüxixü ga guma Tupanapata, rü chütacü rü nhama üxüemariüxü nixí ga naétüwa ngoxoxüxü. ¹⁷Rü yexguma guma Tupanapataétüwa iyachüxüächixügi ga yema caixanexü, rü nüma ga Iraéutanüxügi rü inaxiächixü ga nax inaxixü. Rü yema íyachaxächixüwa ga yema caixanexü, rü yéma nayachaxächitanü, rü yexma napegü. ¹⁸Rü yexguma Cori ya Tupana namaxä nüxü ixuxgu ga nax inaxiächixü rü inaxiächi. Rü yexguma namaxä nüxü yaxuxgu ga nax inachoxü rü yexma narücho. Rü yexguma yema caixanexü Tupanapataétüwa yexmaechagu rü tama inaxi.

.....

Tupana rü Iraéutanüxügumaxä nanaxuegu nax namachi tá nüxna naxäxü

11 ⁴Rü yema Iraéutanüxügi rü nhuxre ga Eyítuanecüägxümaxä narüxücutanü, rü yema duüxügi nixí ga

nüxna cuqxachiexű ga yema õna ga Eyítuanewa nangõgxüxű. Rü nüma ga Iraéutanüxügű rü dütwa yemaga naxinüe rü yemacax nidexagü rü nhanagürügű: —Chierü tütü nangexmagu i namachi nax nangõxüçax. ⁵Rü nhuxäcü nüxna tacuqxächie ga yema choxni ga chíxű ga ngetanüacüma ingõgxüxű ga Eyítuanewa. Rü ngẽxgumarüxű ta nüxna tacuqxächie ga nhuxäcü nangõxű ga pepínu, rü meráu, rü chabúragü rü áyu. ⁶Notürü i nhuxmax rü taiyamaxã nua tayuechaű, erü nataxuma i to i taxacü i nüxű idauxű rü manáxicatama —nhanagürügű. ⁷Rü yema maná rü nanachicuriachireraxű rü nadexra nhama taxacü i dexragüxürüxű. ⁸Rü nüma ga duüxügű rü nanade ga yema maná ga dauxüwa rüyixiixű. Rü nhuxuchi nayacamügű rü nanamuxragü rü nhuxuchi nayaxütachinü. Rü yema maná rü nhama chíxüwa ínaguxürüxű nixi ga naaca. ⁹Rü chütacü ga yexguma nanguxgu ga cherena ga yema ínapegüxüétigü, rü yexguma ta nixi ga nayixü ga maná. ¹⁰Rü nüma ga Moiché rü nüxű naxinü ga Iraéutanüxügű ga naãxpatawachigü nax yema ônacax yadexagüxű. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yemacax poraäcü nanu rü yexgumarüxű ta ga Moiché. ¹¹Rü nüma ga Moiché rü Tupanaxü nhanagürü: —Chama nax curü duüxüchirex chixixű ¹²erü taxacucax tama chamaxä cutaäxë rü ngẽmacax chauxchaama choxü cunangenagüxexë i nhaa duüxügürü guxchaxügű? ¹³Exna chauxacügü nixigü rü ngẽmacax choxü cumuxü nax nhama ôxchanagürüxű chayagagüxű i

nawa i ngẽma naane ga nüxcüma torü oxigümaxä nüxű quixuxű? ¹⁴Rü ngextá tá namachi choxü ta iyangauxü nax chanachibüexéexüçax i guxüma i nhaa duüxügű? Rü auxeäcüma nixi i choxü yacaaxügüechaxü rü nhagüxü choxü: “¡Rü torü ngõxruxü i namachi toxna ta naxä!” nhagüxü. ¹⁵Rü chama rü marü tama choxü natauxcha nax chaxica namaxä ichacuáxü i nhaa duüxügű. Erü ngẽma puracü rü nata rü ngẽmacax taxucürüwa chaxica chanaxü. ¹⁶Rü ngẽguma tá ngẽmaäcü chamaxä quixixgu ¹⁷rü noxtacüma choxna nayaxu i nhaa chorü maxü, ega choxü cungechaűxgu! Rü ngẽmaäcü tá marü taxütáma chauxchaama chayangenagü i nhaa duüxügürü guxchaxügű —nhanagürü ga Moiché. ¹⁸Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü: —Ecü nanutaquexe i 70 i norü äexgacügű i Iraéutanüxügű i duüxügű naga inüexü, rü chapatawa nagagü! ¹⁹Rü ngẽma choxü namaxä yarüngüxexë! ²⁰Rü chama rü tá ngẽhma ícharüxí, rü ngẽma tá cumaxä chidexa. Rü tá ngẽma äexgacügüna chanaxä i ngẽma chauäxë i cuwa ngẽxmaxü nax nümagü cuxü nangüxexüçax nax namaxä inacuaxgüxü i nhaa duüxügű. Rü ngẽguma rü marü taxütáma cuxica namaxä icucuax. ²¹Rü nhuxuchi namaxä nüxű ixu i duüxügű nax nügü yamexéegüxüçax naxcax i moxüarü ngunexü, rü ngẽmaäcü tá nixi i namachi tá nangõgxüxü! Erü marü nüxű chaxinü nax auxeäcüma nhagüxü: “¿Nhuxü ngexü yixi i namachi rü ta ingõxgü? Rü narümemea nixi ga Eyítuanewa

iyexmagügu”, nhagüxű. Rü marü name rü chama tá namachi nüxna chaxã nax nangõxgüaxüçax. ¹⁹Rü taxütáma wüxitama i ngunexű nanangõxgü rü bai i taxre, rü bai i 5, rü bai i 10, rü bai i 20 i ngunexüguxicatama tá nanangõxgü. ²⁰Rü wüxi ya tauemacüxüchi tá nixi i namachi nangõxgüxű nhuxmatá naemamaxã yangüätanücxüx rü nawa naxoétagü erü choxű naxoe i chamax i Cori ya Tupana nax natanüwa changexmaxű. Rü naxauxeäcüma rü chapexewa nhanagürü: “¿Rü taxacüçax ga Eyítuanewa fíchoxűx?” nhanagürü —nhanagürü ga Cori ya Tupana. ²¹Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxű nangaxű rü nhanagürü: —Rü ngëma duüxügü i chawe rüxixű rü 600,000 i yatügü nixigü. ¿Rü nhuxäcü nüxű quixuxű rü wüxi ya tauemacü tá nixi i namachi toxű cungõxéexű? ²²¿Rü ngextá nangema i ngëma muxű i carnérugü rü wocagü nax ngëma tadaixűçax rü guxaxű yangumachixűçax? Rü woo chi guxüma i choxni i taxű i taxtücküäx nüxna ixâxgu rü taxüchima nüxű ningü —nhanagürü. ²³Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangaxű rü nhanagürü: —¿Cuma nagu curüxinügu i ngëma chorü pora rü naxíráxű? Rü nhuxmax tá nüxű cudau nax aixcuma tá yanguxű i ngëma nüxű chixuxű —nhanagürü.

.....

³¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínananguxéexű ga wüxi ga tacü ga buanecü ga márwa ne buemacü. Rü gumaemagu ínangugü ga muxüchixű ga ngugagü rü yema ínapegüxüga nayi rü namaxã naxaanemare nhuxmata wüxi i

ngunexű itixű ga nax namaxã naxaanemarexű. Rü wüxi ga métruwa nangu ga norü yaxcü ga nügüétüga nax nayixű. ³²Rü guxüma ga yema ngunexügu, rü guxüma ga yema chütaxügu rü moxüäctuarü ngunexügu rü nüma ga duüxügü rü nanade ga yema ngugagü. Rü guxema rü noxremaexű dexe rü 10 chita tükü nayexma. Rü yema ínayexmagüxüäxtüga tayapagü. ³³Notürü yexguma yexwacax nüxű nangõxnetagüga namachi ga yema ngugagü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü duüxügumaxã nanu, rü nanayuexéexüga muxüma. ³⁴Rü yemacax nixi ga Quibrúchi-Táwamaxã naxüégagüäxű, yerü yexma nixi ga natäxgüxű ga yema duüxügü ga õnaguxicatama rüxüñüexü.

Moiché rü Canaáanewa nanamugü ga 12 ga ngugütaerüügü

13 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nhanagürü: ²—¡Écüx, Canaáanewa namugü i 12 i yatügü nax ngëma yangugütaegüxűçax, erü ngëma naane tá nixi i pexna chaxaxű i pema i Iraéutanüxügü! ¡Rü wüxitücumüwachigü rü inamuâchi i ngëma norü äëxgacü ixixű! —nhanagürü ga Tupana. ³Rü nüma ga Moiché rü yema chianexű ga Paráügu äëgaxüwa inanamuâchitanü ga yema äëxgacügü yematama Tupana namaxã nüxű ixuxürxü. Rü guxüma ga yema 12 rü natanüxügü ga Iraéutanüxügü nüxű ngechaügüxű nixigü.

.....

¹⁷Rü nüma ga Moiché rü nayamugü ga yema yatügü nax Canaanewa naxíxüçax rü yéma yangugütaegüxüçax. Rü nhanagürü nüxü —; Ngëma chianexü i Neguébiuama pexí rü ínamáxpüjanexüwa pechopetü! ¹⁸Rü tá penangugü i ngëma naane, rü yima íane rü ngoxi naporae i ngëma duüxügü i ngëxma áchiügxü rüexna tama, rü ngoxi namu rüexna tama. ¹⁹Rü tá penangugügü ya yima norü íane rü ngoxi düxenügümare yixí rüexna mea ínapoxegugü, rü ngëma naane i nawa nangexmagüxü rü ngoxi mexü i waixümü yixí rüexna tama. ²⁰Rü tá penangugü rü ngoxi nawaxmüane rüexna tama. Rü ngëgxumarüxü ta penangugü rü ngoxi nanaixnecüá rüexna tama. ;Rü tauxü ipemuñexü! Rü nua tá penge i ngémacüäx i nanetüarü o —nhanagürü ga Moiché. Rü yema naanewa rü meama nüxíraxüxü ga norü úwaarü o idauxgu nixí ga yexguma Moiché yéma namugüga yema yatügü ga ngugütaewa yéma íxü. ²¹Rü yema yatügü rü yéma naxí rü nayangugügü ga yema nachixüane. Rü súwaama ga chianexü ga Chí íyexmaxüwa inanaxügue ga nax nangugüüäxü ga yema naane rü nhuxmata íane ga Réubiwa nangugü ga nórchiwaama ga íane ga Amáaru ngaicamána. ²²Rü yema chianexü ga Neguébiwaama nachocu rü nhuxmata íane ga Ebróüwa nangugü. Rü guma íanegu nixí ga naxáchiügxü ga Aimáütanüxügü, rü Checháitanüxügü rü Tamáitanüxügü ga Enáquitaagü ixígüxü. Rü guma íane ga Ebróü rü marü nüxcüma naxü. Rü marü 7 ga taunecü

nüxíra naxü naxüpa ga guma íane ga Yoá ga Eyítuanewa yexmane. ²³Rü yema ngatexü ga Ecúwa nangugü, rü yéma nayadaegü ga wüxi ga úwamaxüchacüxü ga tárexex üchixüarü oööxü. Rü wüxi ga naiwa nayawexgü rü yemaacü nügumaxä nayanetaügü. Rü oríx ga figu rü oríx ga boxra rü ta ningegü. ²⁴Rü yema ngatexü rü Ecúgu nanaxüegagü naxcax ga yema úwarexe ga yéma yadaegüxü ga yema Iraéutanüxügü. ²⁵⁻²⁶Rü 40 ga ngunexü ningegü ga nax nangugüanegüaxü. Rü yemawena rü naxcax nawoegu ga yema nachica ga Cáyi ga Paráüarü chianexüwa yexmaxü yerü yéma nixí ga nayexmagüxü ga Moiché rü Aróü rü guxüma ga Iraéutanüxügü. Rü nüma ga yema ngugütaewa ne íxü rü nüxü nixugügü ga guxüma ga yéma nüxü nadaugüxü. Rü nüxü nanawexgü ga yema nanetüart o ga yema nachixüanewa ne nangegüxü. ²⁷Rü Moichémaxä nüxü nixugüe rü nhanagürtügü: —Marü nawa ne taxí i ngëma naane i nawa toxü cumugüxü. Rü aixcuma nixí i ngëma naanewa rü guxüwama nangexmaxü i nabüane i mexü rü taguma nataxuxü. Rü nhaagü nixí i ngëma nanetügü i ngëma muxü. ²⁸Notürü ngëma duüxügü i ngëxma áchiügxü rü nipora, rü yima norü íanegü rü nita rü ínapoxegugü. Rü to ga yéma nüxü tadauxü nixí ga guma Enáquitaagü i nariüttama imáchanexüchixü. ²⁹Rü ngëma Neguébianewa rü ngëxma naxáchiügü i ngëma Amaréchitanüxügü. Rü ngëma ínamáxpüjanexügu rü naxáchiügü i ngëma Etéutanüxügü rü

Yebuchéutanüxügü rü Amuréutanüxügü. Rü márcutügu rü natü i Yurdáūcutügu nixi i naxächiügüxü i Canaāanecüägxü —nhanagürügü.³⁰Rü yexguma ga wüxi ga yema ngugütaeruxü ga Carébi rü nanachianexëxë ga yema duüxügü ga Moichépexewa yexmagüxü rü nhanagürü: —Ngíxä tóxrüxü tayaxixëxë i ngëma naane, erü yixema rü tüxü natauxcha nax tóxrüxü yaxixëxü!
—nhanagürü. ³¹Notürü ga yema togü ga namücgü rü nanangäxügü rü nhanagürügü nüxü: —Tama nixi i namexü nax namaxä yigü idaixü i ngëma duüxügü, erü nüma rü tá tüxü narüporamaegü —nhanagürügü. ³²Rü yexguma ga yema togü ga Carébimücgü rü nüxü nixugüe nax nachixexü ga yema naane rü nhanagürügü: —Rü ngëma nachixüane i nawa ngugütaewa ne taxixü rü tama mexü nixi. Rü ngëma naane ga tayangugüxü rü nachuxu rü ngëmagagu muxüma i ngëma naanegu ächiügüxü i duüxügü rü nayue. Rü nhuxuchi güxüma ga yatüxügü ga yéma nüxü tadauxü rü nitaxuchi. ³³Rü nüxü tadaugü ga Enáquitaniüxü ga itaxüchixü rü máchanexüchixü. Rü yemacax ga toma ga naxüitawa nax togü tadaugüxü rü tanamunügüraxümare. Rü nümagü rü ta yemaacütama toxü nadaugü —nhanagürügü.

Nüma ga Iraéutanüxügü rü tama Cori ya Tupanaga naxinüechañ

14 ¹Rü yexguma yema ngugütaewa ne ixüarü orexü naxinüegu ga yema Iraéutanüxügü rü aita naxüe, rü yema chütaxü rü axugu

ningunexügü. ²Rü guxüma ga nümagü rü chixri Moiché rü Aróuchigagu nidexagü, rü nhanagürügü:
—Narümema chi nixi ga Eyítuanegu nax iyuexü rüexna nuxä ínachianexügü rü tama ngëma naane i yangugüxügü nax iyuexü. ³¿Rü taxaciwa ya Cori ya Tupana i ngëma nachixüanewa tüxü nagagüxü nax ngëxma daigu iyuexüçax, rü taxmägxü rü taxacügü rü törü uanügümexëgu tayixüçax? Rü narümema nixi i Eyítuanecax twoegu —nhanagürügü. ⁴Rü yexguma ga wüxicigü nügumaxä nhanagürügü:
—Ngíxä nüxü taxuneta i wüxi i törü äëxgacü nax tamaxä inacuáxüçax rü ngëmamaxä Eyítuanecax iwoeguxüçax —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Moiché rü Aróü rü nhaxtüanegu nanangücuchitanü napexewa ga guxüma ga duüxügü. ⁶Rü nüma ga Yachué rü Carébi ga yema naane ngugüxü rü norü ngechañmaxä nügü nartügáutechirugü. ⁷Rü nhanagürügü nüxü ga guxüma ga yema Iraéutanüxügü: —Ngëma naane ga itayadaugüxü rü naane i mexü nixi. ⁸Rü nüma ya Tupana rü tá tüxü narüngüxexë rü tüxü natauxchaxexë nax ngëma naanegu ichocuxü. Rü tá tüxna nanaxä nax tóxrüxü yixixüçax. Rü ngëma nachixüanewa rü nhama dexárüxü taguma nataxu i ñona i mexü.
⁹Notürü i pemax rü tama name nax Cori ya Tupanamaxä penuexü rü tama name i nüxü pemüñe i ngëma nachixüanecüäx i duüxügü. Erü nümagü rü tá nhama poü i ngôxürüxü tá tüxü nixigü i taxcax erü nataxuma i texé nax nüxna dauxü. Notürü i yixema rü tüxü nangexma ya

Cori ya Tupana ya tūxna daucü. ¹Rü tauxū i pemuuexū! —nhanagürugi.
¹⁰Rü woo yemaxū nax naxīnūexū ga duūxūgū rü nanueama rü nutamaxā ínanamuxūchigüchāū. Notürü ga Cori ya Tupanaarü üüne rü yéma nangox ga guma Tupanapatawa napexewa ga guxūma ga Iraéutanüxügū. ¹¹Rü yexguma ga núma ga Cori ya Tupana rü Moichéxū nhanagürü:
—¿Nhuxguxüratáta nixī i choxū inaxinüexū i nhaa duūxūgū? ¹²Rü nhuxguxüratáta nixī i nüxū naxoexū nax tama choxū yaxōgüaxū rü woo nüxū nax nadaugüxū ga yema mexügū ga chaxüxū? ¹³Rü naxcax tá núma chanamu i wüxi i dawewe i nawa nayuexū nax ngēmaäcü tama nawa nangugüxūcax i ngēma naane. Notürü cuwa tá nixī i ichanangoxēexū i to i duūxūgū i nhaa duūxūgüxū rürumaexū rü rüporamaegüxū —nhanagürü.
¹³⁻¹⁴Notürü núma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxū nangāxū rü nhanagürü:
—Notürü ngēma Eyítuanecüäxgū rü meama nüxū nacuqxgū ga curü poramaxā nax ícunguxūxēexū ga nhaa duūxūgū. Rü ngēxguma ngēma Eyítuanecüäxgū nüxū cuqxgū i ngēma nhaa duūxūgumaxā cuxüxchañxū rü tá Canaåanecüäxgumaxā nüxū nixugüe, rü nümagü rü tá ta nüxū nacuqxgū. Rü nümagü i ngēma Canaåanecüäxgū rü marü nüxū naxīnue nax cuma rü natanüwa cungexmaxū i ngēma Iraéutanüxügū, rü cugü naxcax cungoxēexū, rü cuma i guxūguma ngēma caixanexūwa naétüwa cungexmaxū, rü ngēma caixanexūgu napexe quixüxū i ngunecü rü üxiemagu

i chütacü. ¹⁵Notürü ngēxguma tá cunadaixgu i nhaa chautanüxügū rü ngēma torü uanügū i cuxū cuáchigagüxū rü tá nhanagürugi: ¹⁶“Rü núma ya Cori ya Tupana rü nüxū naguxcha nax nawa nangugüxēexū i ngēma naane ga namaxā inaxunetaxū, rü ngēmacax nixī i ínachianexügu tüxū nayuexēexū”, nhanagürugi tá. ¹⁷Rü ngēmacax nixī, Pa Corix, i namexū nax icunawéexū i curü pora yema tomaxā nüxū quixuxüürüütama. ¹⁸⁻¹⁹Rü woo nüxū quixu nax tama nüxū cuxüpetümarexū i ngēma chixexū ügüxū rü cunapoxcuxū i ngēma nanegü rü nataagü nagagu i nanatügürü chixexū, notürü nüxū quixu ta nax tama cunuxwaxexū rü nataxüchixū i curü ngechañxū rü toxū nüxū cungechañxū i torü chixexū. Rü ngēmacax cuxū chacaaxū nax nüxū nüxū curüngümaxū i nhaa duūxūgüärü chixexū, yerü marü yaxna namaxā cuxinū ga yexguma Eyítuanewa ínachoxügutama nhuxmata nua nhaa nachicawa nangugü —nhanagürü ga Moiché.

**Cori ya Tupana rü tama
nayanaxoxēex ga duūxūgū notürü
taxüütama nawa nangugü ga yema
naane ga namaxā inaxunetaxū**

²⁰Rü núma ga Cori ya Tupana rü Moichéxū nangāxū rü nhanagürü:
—Marü name. Chama rü tá nüxū nüxū chartüngüma i ngēma duūxūgüärü chixexū ngēma cuma choxna naxcax cuqaqxüürüxū. ²¹⁻²³Notürü ngēma nax aixcuma yixixū nax chamaxüxū rü guxū i nhama i naanewa nax changexmaxū, rü ngēxgumarüxū tá ta aixcuma nixī nax

taxúetáma ya yíxema Iraéutanüxügü ga nüxü daugüxe ga yema chorü üüne rü yema mexügü ga chaxüxü ga Eyítuanewa rü tua ínachianexüwa, rü bai tá ya wüxíe ya yíxema duëxegü nüxü daugüxü i ngéma naane ga tümaarü oxigümaxä nüxü chixuxü. Rü bai tá ya wüxíe ga choxü ügümarexe rü choxü oexe rü tama chauga ïmüexe nüxü tadau i ngéma naane. Rü bai tá ya wüxíe.²⁴ Rü yimá chorü duü ya Carébiicatama nixí ya mexügü rüxñücü rü aixcuma chauga ïnucü. Rü ngémacax yimáxüxicatátama nixí i ngéxma chaxücxëexü nawa i ngéma naane ga yangugüxü. Rü ngéma nataagü rü ngéxma tá naxachiügü.

.....

²⁷Notürü ngéma togü i Iraéutanüxügü i chixri chauchiga idexagüxü jrü nhuxgxüratáta yaxna namaxä chaxñüxü nax chauga naxñüexüçax?
²⁸Rü ngémacax i ngéma duüxügü i naxcax ícagüxü nax tua ínachianexügu nayuexü jrü namaxä nüxü ixu rü chama ya Cori ya Tupana rü ngéma nümatama naxcax ínacagüxüäcü tá naxcax chanaxü!
²⁹Rü guxüma i ngéma duüxügü i 20 ya taunecüwa ngugüxü i chixri chauchiga idexagüxü rü tá nuxä ínachianexügu nayue.
³⁰Rü bai tá i wüxi i ngéma duüxügü nagu nachocux i ngéma naane i pemaxä nüxü chixuxü. Rü Carébi rü Yachuéxicatama tá nixí i ngéma ngugüxü —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Iraéutanüxügüxü narüporamae ga norü uanügü

³⁹Rü yexguma yema
Iraéutanüxügümaxä nüxü yaxuxgu ga

Moiché ga yema Cori ya Tupana namaxä nüxü ixuxü, rü guxüma ga nüma rü poraäcü nangechaügü.⁴⁰ Rü yema ga ngunexüarü moxüäcü rü paxmamaxüchi ínarüdagü rü inaxiächi nax ínachööchixüçax ga yema ínamáxpüxanexüwa. Rü nhanagürügü:
—Marü nüma tangugü. Rü aixcuma nixí nax chixexü taxüxü, notürü i nhuxmax rü marü ítamemare nax nawa ixixü i ngéma naane ga Cori ya Tupana tamaxä nüxü ixuxü —nhanagürügü.⁴¹ Notürü ga Moiché rü nhanagürü nüxü:

—¿Tüxcüü tama naga pexinüe i Cori ya Tupanaarü mu? Rü ngéma nagu perüxñüexü rü taxütáma mea pexü ínanguxuchi.⁴² Rü tama name nax ipexiamaxü, erü ya Cori ya Tupana rü tama napexütagu. Rü ngéma perü uanügü rü tá pexü narüporamaegü.

⁴³Rü yéa pepexewa rü ngéma pexü nananguxëegü i Amaréchitanüxügü, rü Canaåanecüäxgü nax pemaxä nügü nadaixüçax rü pexü nayuexëexüçax. Erü pema rü nüxna pexigachi ya Cori ya Tupana rü ngémacax i nüma rü marü tama pexütawa nangexma —nhanagürü.

⁴⁴Rü nüma ga Moiché rü yema ínapegüxügutama narüxägüxü namaxä ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Notürü ga nümagü ga Iraéutanüxügü rü ínachööchiamä ga mäxpüneanewa.⁴⁵ Notürü yexguma yéma nangugügu rü nümagü ga Amaréchitanüxügü rü Canaåanecüäxgü

ga yexma ächiügüxü rü nanadai. Rü nawe nangégü rü nhuxmata Ómawa nayawogü. Rü yemaacü nüxü narüporamaegü.

.....

Tama Moichéga naxinü ga Coré

16 ^{1,2}Rü Moichémaxä nanu ga wüxi ga Lewítanüxü ga Corégu ãégaxü. Rü nüma ga Coré ga Yichá nane rü Coáchitaxa nixí. Rü Coréwa naxügü ta ga tamaepük ga yatügü ga Rubéütanüxü, ga Datáü rü Abiráü ga Eliábi nanegü, rü Óü ga Peréchi nane. Rü yemawaama nügü naxügüxexë ga 250 ga Iraéutanüxügü ga ãëxgacügi ixígüxü ga duüxügümaxä icuaxgüxü rü duüxügü mea naga ñüexü. ³Rü guxüma ga yemagü rü nangutaquexegü rü Moichémaxä rü Aróúmaxä narüxtagagü rü nhanagürügi: —Marü tama nixí nax pexica tomaxä ipecuáxü, yerü ga Tupana rü guxåxüma nixí ga nadexü. Rü ngëmacax ya Cori ya Tupana rü tamaxä nanuxma i guxåma i yixemax. ^{4,5}Rü tüxcüü i pemax i Tupanaarü duüxügüétüwa pegü pexügüxexëchaü? —nhanagürügi. ^{4,5}Rü yemaxü naxinügi ga Moiché rü nhaxtüanegu nayangücuchi rü Coréxü rü yema nawe rüxíxüxü nhanagürü: —Moxü paxmama rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxü nüxü nacuaxexë rü texé tixí ya noxrü ixíxe rü tüxü naxunetaxe nax napexewa tayaguxüçax i ãmaregü —nhanagürü.

.....

¹²Rü nhuxüchi ga Moiché rü naxcax nangema ga Datáü rü Abiráü ga Eliábi nanegü ixígüci. Notürü ga nümagü rü Moichéxütawa namugagü rü nhanagürügi: —Tama cuxütawa taxíxchaü. ¹³¿Exna cuxcax rü wüxi ga ñüca nixí ga toxü nax ícugaxüxü nawa ga Eyítuane ga mexü ga õna taguma

ítaxuxüwa nax nuxä ínachianexügi toxü cuyuexéexüçax? ¹⁴Rü ngëmaäcü i cunaxwaxexü nax torü ãëxgacü quixixü? ¹⁴Rü tama aixcuma nixí i nawa toxü cugagüxü i ngëma naane i mexü i õna taguma ítaxuxüwa, rü tama toxna cuyaxächigü i torü naane rü úwanecügi. ¹⁵Rü cuma nagu curüxñigu rü nhaha duüxügü rü ningexetü nax cuma ícunaxwaxexüwa cunagagüxüçax? Rü taxütáma cuxütawa taxí —nhanagürügi. ¹⁵Rü yexguma ga Moiché rü poraäcü nanu, rü Cori ya Tupanaxü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i nüxü cunayaxu i ngëma duüxügütarü ãmaregü. Erü chama rü taguma nhuxgu wüxi i norü búru nüxna chayaxu, rü bai i nhuxgu wüxfimaxä chixexü chaxü —nhanagürü. ¹⁶Rü nhuxüchi Coréxü nhanagürü: —Moxüarü ngunexügi rü chanaxwaxe i nua Cori ya Tupanapexewa pexí namaxä i cutanüxügü. Rü Aróü rü tá ta nangexma. ¹⁷Rü guxåma i pema i 250 i duüxügü pexígüxü, rü name nixí i wüxichigü nua penange i perü pumáratexearü guruxü i pumáratexemaxä pexüäcuxü. Rü Aróü rü ta ngëgumarüxü tátama nanaxü —nhanagürü. ¹⁸Rü yemaacü wüxichigü nanayauxgü ga norü pumáratexearü guruxü. Rü áwe ga naicümamaxä nayaxüäcu rü nhuxüchi pumáratexe naétü nagügi. Rü yemaacü Tupanapataarü iãxgu nayachigü namaxä ga Moiché rü Aróü. ¹⁹Rü nüma ga Coré rü Moichémaxä rü Aróúmaxä nananuexexë ga duüxügü. Rü yemacax Tupanapatapexegu nangutaquexegü ga guxüma ga yema duüxügü. Rü

Tupanaarü üüne rü naxcax nangox.
 20-21 Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
 Moichémaxä rü Aróúmaxä nhanagürü:
 —¡Pexīgachi natanüwa i ngëma
 duúxügi! Erü nhuxmatátama chanadai
 —nhanagürü. 22 Notürü nüma ga
 Moiché rü Aróú rü Tupanapexegu
 nhaxtúanegu nanangúcuchitanü rü
 nhanagürügi nüxü: —Pa Tupanax,
 cuma nax cunamaxéxéxü i guxüma i
 duúxügi, rü tama name i wüxitama i
 duúxüarü chixexügagu rü guxüma i
 duúxügumaxä cunu —nhanagürügi.
 23-24 Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
 Moichéxü nangaxü rü nhanagürü:
 —¡Namaxä nüxü ixu i guxüma i
 Iraéutanüxügi rü ínachoxü nawa ya
 yima napatagü ya Coré rü Datáü rü
 Abiráü nawa ngëxmagine!
 —nhanagürü. 25 Rü yexguma ga Moiché
 rü inaxüächi. Rü nawe narüxi ga
 Iraéutanüxügiarü aëxgacügi. Rü Dataü
 rü Abiráü iyexmagüxiwa naxi. 26 Rü
 nüma ga Moiché rü duúxügumaxä nüxü
 nixu rü nhanagürü: —¡Nüxna pexīgachi
 ya napatagü i nhaa duúxügi i
 chixexügi rüxñüexü! —Rü taxütáma
 nüxü pedáu i norü ngëmaxügi nax tama
 naxrüxü norü chixexügagu peyuexüçax!
 —nhanagürü.

.....

³¹Rü yexguma Moiché rüchianegu ga
 nax yadexaxü, rü ga waixümü rü ningex
 napatatuüwa ga yema duúxügi. ³²Rü
 yexma nayicu ga guxüma ga yema
 duúxügi ga Coréweama rüxñü, wüxigu
 namaxä ga naxacügi rü naxmaxgü rü
 guxüma ga norü yemaxügi. ³³Rü
 maxéxüma yema waixümü ga ingéxügi
 nayicu namaxä ga norü yemaxügi. Rü

nhuxuchi ga yema waixümü rü nüguna
 naxü. Rü yemaacü yema
 Iraéutanüxügiutanüwa inayarüxo ga
 yema duúxügi.

.....

⁴¹Rü yemaarü moxüäci rü guxüma ga
 yema Iraéutanüxügi rü inanaxügiéga
 Moiché rü Aróúchiga nax chixri
 yadexagüxi. Rü nhanagürügi: —Pema
 rü penadaimare i nhaa Cori ya

Tupanaarü duúxügi —nhanagürügi.

⁴²Rü guxüma ga yema duúxügi rü
 Moichéxü rü Aróúxü ínachomaeguächi
 rü yéma níporagatanücxü. Notürü ga
 nüma ga Moiché rü Aróú rü

Tupanapatawaama naxi. Rü
 yexgumatama yema caxixü ga Cori ya
 Tupana nawa yexmaxü rü napataétugu
 ínarüxi, rü norü üünemaxä nayadüxi.

⁴³⁻⁴⁴Rü nüma ga Moiché rü Aróú rü
 Tupanapataarü ücuchicawa nangugü rü
 yexma nayachigü. Rü nüma ga Cori ya
 Tupana rü Moichéxü nhanagürü:

⁴⁵—¡Pexīgachi natanüwa i ngëma
 duúxügi, erü nhuxmax tátama
 chanadai! —nhanagürü. Rü nüma ga
 Moiché rü Aróú rü yexgumatama
 nhaxtúanegu nayangúcuchitanü. ⁴⁶Rü
 nüma ga Moiché rü Aróúxü nhanagürü:

—¡Nua nange i curü pumáratexearü
 guruxü, rü áxwe i naxñüagüarü
 guruxüwa cuyaxucümaxä naxiäcu, rü
 nhuxuchi pumáratexe ngëxma ta nagü!
 —Rü nhuxuchi paxa duúxügi
 íngexmagüxiwa naxü rü ngëma
 duúxügtçax nüxna nachogü ya Tupana
 nax nüxü nüxü nangüimaxüçax i norü
 chixexügi! Erü nüma ya Cori ya Tupana
 rü poraäci nanuxuchi, rü ngëma
 daaweeane i namaxä nadaiaxü rü marü

inaxügü —nhanagürü. ⁴⁷Rü nüma ga Aróõ nanaxü ga yema Moiché namaxã nüxü ixuxü. Rü paxa inanhaâchi rü yema duûxügü íngutaqueçexüwa naxü. Rü yema daaweane ga Tupana yéma muxü rü marü natanüwa nangu ga duûxügü rü marü poraâcüma ta nayue. Rü yexguma ga nüma ga Aróõ rü yema pumáratexearü guruxügu nanaüga pumáratexe, rü Tupanana naca nax duûxügüaxü nüxü yanangümaxüçax ga norü chixexügü. ⁴⁸Rü nhuxuchi ga nüma ga Aróõ rü yema maxêxü rü yema marü yuexüimachatexegu nachi. Rü yexguma ínayachaxâchi ga yema daaweane. ⁴⁹Notürü marü 14,700 ga duûxügü nixi ga yuexü namaxã ga yema daaweane. Rü naétu nixi ga yema nüxíra marü yuexü ga Coréwe rüxiñü ga tama Moichéga ñüechaüxü. ⁵⁰Rü yexguma marü iyanaxoxgu ga yema daaweane, rü nüma ga Aróõ rü wenaxaru Tupanapatacax natáegu ga Moiché iyexmaxüwa.

.....

**Nutawa nichuxchu
ga dexá ga Meribáwa**

20 ¹Rü taunecuarü ügüarü tauemacüga nixi ga Iraéutanüxügü ga chianexü ga Chígu ãégaxüwa nangugüxü. Rü nachica ga Cáyigu ãégaxügu narücho. Rü yexma nixi ga nayuxü ga Moiché naeyax ga Miriäü rü ngixü nataxgüxü. ²Notürü ga duûxügü rü nüxü nataxuma ga dexá, rü yemacax nangutaqueçegü rü Moichémaxã rü Aróõmaxã narüxtagagü. ³Rü nhanagürügü Moichéxü: —Narümema chi nixi ga

wüxigu namaxã tayuexü ga yema tatanüxügü ga Cori Tabéragu daixü. ⁴¿Rü tüxcüü nixi i nua toxü pegagüxü i toma i Cori ya Tupanaaru duûxügü nax tixigüxü? ¿Exna penaxwaxe nax nua tayuexü wüxigu namaxã i toxümagü? ⁵¿Rü tüxcüü ga toxü ípegaxüxü ga Eyítuanewa nax nhaa nachica i chixexü rü ãucumaxüwa toxü pegagüxüçax? Erü nua rü taxucürüwama tjaxacu nuxã tato, rü nataxuma i iguéra, rü úwa, rü boxra. Rü dexá rü nataxu i nawa ixaxexü —nhanagürügü. ⁶Rü nüma ga Moiché rü Aróõ rü nüxna nixigachi ga yema duûxügü, rü Tupanapataarü ucuchicawa naxi, rü yexma nanangücuchitanü. Rü yéma nixi ga Tupanaaru üüne ga naxcax nangóxü. ⁷⁻⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —¡Nayaxu ya yima curü naixmenaxã rü nhuxuchi cuenexé ya Aróõtarü ngüxéêmaxã nangutaqueçexé i duûxügü! ¡Rü nhuxuchi guxüpeçewa rü yimá ngéma ngémacü ya nutamaxã nüxü ixiu nax dexá pexna naxaxüçax! Rü tá nüxü cudad nax yimá nutawa tá dexá yagoxüchiüxü nax ngémawa naxaxegüxüçax i nümagü i duûxügü rü naxümagü —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanapatawa nanayaxu ga guma naixmenaxã yema nümatama namuaxürxü. ¹⁰Rü nhuxuchi ga Moiché rü Aróõ rü gumá nutaxütagu nanangutaqueçexé i duûxügü, rü nhanagürü nüxü: —¡Perüxñü, Pa Duûxügü i Tama Ixínüechaxüxü! ¿Rü taxütá exna i nhuxmax i nüxü pedauxü nax daa nutawa dexá pexcax ngóxü nax nawa pexaxegüxüçax? —nhanagürü. ¹¹Rü

yema nhaxguwena ga Moiché rü guma naixmenaxāmaxā naxunagüchacüxü, rü taxreexpüxcüna guma nutawa nanacuaxica. Rü taxü ga dexá yéma inayagoxüchixü. Rü yemaacü ga duüxügü rü naxünagü rü naxaxegü.

¹²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü rü Aróoxü nhanagürü:
—Nhuxma nax tama mea chagu peyaxögüxü rü tama choxü pecuaxüügxü i napexewa i ngéma Iraéutanüxügü, rü ngémacax i pema rü marü taxütáma nhaa duüxügümaxā nawa pengugü i ngéma naane i pexna chaxäxü —nhanagürü ga Tupana.

.....

Äxtapechicünaxā ga brôchenaxcax

21 ⁴Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü ínachoxü nawa ga guma maxpüne ga Oré rü Már ga Dauchiüxüwaama naxí. Rü yexmaama ínayachoegu nax tama Edóñanewaama nachopetüxüçax. Rü yexguma namagu naxiyane ga duüxügü rü marü tama Moichéga naxinüechaü. ⁵Rü yemacax inanaxügue ga Moichéchiga rü Tupanachiga nax yadexagüxü. Rü nhanagürügü: —¿Tüxcüü ga pema ga Eyítuanewa ga toxü ípegaxüxü? ¿Exna nua toxü pegagü nax nhaa nachica i chianexü i taxúema íxápataügu toxü peyuexëexüçax? Nhuxma rü toxü nataxu i dexá rü ñona. Rü nhaa ñona i chixemarexü i tangõxgüxü rü marü düxwa nüxü tarüchaue —nhanagürügü. ⁶Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü naxcax yéma nanamugü ga äxtapegü nax duüxügüxü nangõxgüxüçax. Rü yemamaxä rü

muxüma ga Iraéutanüxügü rü nayue. ⁷Rü nüma ga duüxügü rü Moichécax naxí rü nhanagürügü nüxü: —Aixcuma chixexü taxügü yerü chixri cuchiga rü Corichiga tidexagü. ¡Rü nüxna naxcax naca ya Cori ya Tupana nax toxna yaxígachixéexäxüçax i nhaa äxtapegü! —nhanagürügü. Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanana naca nax Iraéutanüxügüäxü nüxü nangümaxüçax ga norü chixexügü. ⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü nüxü: —¡Ecü wüxi i äxtapechicünaxä naxü rü nhuxüchi wüxi i naimaxä napuxpaweru, rü ngéxma nachonagünüta! Rü ngéxguma texéxü nangõxgux i wüxi i äxtapechicünaxä i ngéxma chonagüxü, rü ngémaacü taxütáma tayu —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga wüxi ga äxtapechicünaxä ga brôchenaxcax. Rü naimaxä nanapuxpaweru rü yexma nanachonagünüta. Rü yexguma texéxü nangõxgux ga äxtape, rü yema brôchenaxcax ga äxtapexü tadawenü, rü yemacü tama tayu.

.....

Baráqui rü Baraáüçax nangema

22 ¹Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü inaxí rü Moábianearü metachinüxüga nayapegü ga natü ga Yurdáuarü léstegu ga ñane ga Yericóarü toxmäxtagu. ²Rü nüma ga Moábianearü äëxgacü ga Baráqui ga Yipúru nane rü nüxü nacuáchiga ga nhuxäcü yema Iraéutanüxügü rü Amuréutanüxügüxü naporamaegüxü. ³Rü yexgumarüxü ta ga yema norü duüxügü ga

Moábianecüäxgü, rü namuüe ga yexguma yema Iraéutanüxügüxü nadaugüga nax namuxüchixü. ⁴⁻⁵Rü yemacax ga yema Moábianecüäxgü rü Miyiaüanecüäxgüarı aëxgacügümamaxä nidexa rü nhanagürügi nüxü: —Guxüma i nhaa duüxügi i Iraéutanüxügi rü tá nanapaxëx i törü naane, nhama wüxi i woca i maxë naguxëexürxü —nhanagürügi. Rü yemacax ga núma ga Moábianearü aëxgacü ga Baráqui rü Tupanaarü orearü uruxü ga Baraáü ga Beú nanecax nangema. Rü núma ga Baraáü rü íane ga Pétucüäx nixí rü taxtü ga Eufrátearü ngaicamagu naxächiü ga Amáxüanewa. Rü núma ga Baráqui rü norü duüxügüxü namu nax Baraáümaxä rü nhagüxüçax: “Eyítuanewa ne naxí i duüxügi i chauchixüane yapaxëegüxü. Rü nhuxmax rü marü chorü toxmäxtagu napegi. ⁶Rü paxa nua naxü rü chaugagu chixexü namaxä naxuegu i ngëma duüxügi! Erü tá toxü narüporamaegü. Rü bexmana ngëmaäcü tá choxü natauxcha nax nüxü charüporamaexü rü íchawoxüxü i nua chauchixüanewa. Rü chama rü meama nüxü chacuax rü ngëguma taxacümaxä mexü cuxueguxgu rüexna chixexü namaxä cuxueguxgu, rü guxüguma aixcuma ningü”, nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga yema orearü ngeruügi ga Moábianecüäxgü rü Miyiaüanecüäxgü rü diërumaxä Baraáüxütawa naxí nax naxütanügüaxüçax ga chixexü Iraéutanüxügümaxä naxueguxüçax. Rü yexguma Baraáüxütawa nangugügi, rü namaxä nüxü nixugügi ga Baráquiarü ore. ⁸Rü núma ga Baraáü rü nanangäxü

rü nhanagürü nüxü: —; Écü nuxä pepegü i nhaa chütaxü! Rü moxü paxmama tá pexü changäxü i ngëma Tupana chamaxä nüxü ixuxüäcüma —nhanagürü. Rü yemaacü ga yema Moábianearü aëxgacüarü orearü ngeruügi rü yexma napegi.

.....

¹²Rü núma ga Tupana rü Baraáümaxä nüxü nixu rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i nawe curüxü rü chixexü namaxä cuxuegu i ngëma Iraéutanüxügi, erü ngëma duüxügi rü chamatama marü mexü namaxä chaxuegu —nhanagürü. ¹³Rü moxüäcü paxmama ínadaxgu ga Baraáü rü namaxä nüxü nixu ga yema duüxügi ga Baráqui yéma mugüxü rü nhanagürü nüxü: —; Écü pewoegu pechixüanecax! Rü Cori ya Tupana rü tama nanaxwaxe nax pewe charüxüxü —nhanagürü. ¹⁴Rü yema duüxügi ga Moábianecüäxgü rü nawoegu ga Baráqui íyexmaxüwa, rü namaxä nüxü nixugüe rü nhanagürügi: —Núma i Baraáü rü tama towe narüxü —nhanagürügi. ¹⁵Notürü núma ga Baráqui rü tama inaxinü, rü wenaxarü togü ga norü duüxügi yéma Baraáüxütawa namugü. Notürü yemagü rü yema nüxira yéma namugüxüxü narünumae rü nhuxüchi yemaétüwa ügxü nixigü. ¹⁶Rü núma ga yema aëxgacügi rü Baraáüxütawa naxí rü nhanagürügi nüxü: —Núma ya Baráqui ya Chipúra nane rü moxë cuxcax nua namu rü nhanagürü: “; Tauxü i cuxoxü nax chauxütawa cuxüxü! ¹⁷Rü chama rü poraäcü cumaxä chataäxë rü mea tá cuxü chayaxu. Rü tá cuxna chanaxä i guxüma i taxacü i naxcax ícucaxaxü.”

¡Écū nua naxū rü choxū rüngüxexē nax chixexū namaxā cuxueguxūçax i nhaa Iraéutanüxügū!" nhanagürü i nüma i Baráqui —nhanagürügū. ¹⁸Notürü nüma ga Baraáū rü nanangäxū rü nhanagürü: —Woo chi Baráqui choxna naxäxgu i guxüma i úiru rü diéru i napatawa ngëxmaxü notürü i chama rü taxucürüwa taxacü chaxü, rü woo taxü rü woo íxraxü, ega tama Cori ya Tupanaarü mu yixígu. ¹⁹Notürü name nixi i pema rü ta rü nuxä pepegü i nhaa chütaxü, erü nhaa chütaxügu tá nüxü chacuax rü ngoxi nhuxmagu rü taxacüxü tá chamaxä yaxu ya Cori ya Tupana —nhanagürü. ²⁰Rü yema chütaxügu rü nüma ga Tupana rü Baraáúçax nangox rü nhanagürü nüxü: —Nhuxma nax cuxcax nua naxíxü i ngëma yatügü rü jëcü, írüda rü nawe rüxü! Notürü ngëma chama cumaxä nüxü chixuxüxica tátama nixi i cuxüxü —nhanagürü.

**Tupanaarü orearü ngeruxü i
dauxüçüäx rü Baraáúçax nangox**

²¹Rü moxiñäcü paxmama rü ínarüda ga Baraáū rü norü búru naxüxmaxwexe rü nawe narüxü ga yema äëxgacügü ga Moábianecüäxgü. ²²Rü nüma ga Baraáū rü norü búruétugu nixü, rü taxre ga norü duüxügü ínayaxümüçügü. Notürü ga Tupana rü nanu. Rü yemacax nixi ga Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx ga Baraáúarü búruxü yachiyepexü nax taxuacü naxüpetüxüçax. ²³Rü yema búru rü nüxü nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü ga norü taramaxä namagu chixü. Rü yemachäxwa namana ínaxüci rü ínangemaanexüwa naxümare.

Notürü nüma ga Baraáū rü tama nüxü nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü rü yemacax nanacuaxi ga norü búru nax namawa naxüxüçax. ²⁴Rü yemacax nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü yema nama íxäxtapüxanexügu rü íyaxixyemaxügu nayachi ga úwanecü íyixixüwa. ²⁵Rü yema búru rü wenaxarü nüxü nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü yemacax naxtapüxwaama naxüxpétü rü Baraáúxü yéma nayaxüxtüpara. Rü nüma ga Baraáū rü wenaxarü nanacuaxi. ²⁶Notürü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü nüxíra napexewaama naxü rü yema poraäcü íyaxixyemaxügu nayachi ga ngextá taxuwama ínaxüpetüxüwa. ²⁷Rü yema búru rü wenaxarü nüxü nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx, rü yemacax narünhuächi yetü taxuwama naxüpetüéga. Rü yexguma ga Baraáū rü nanu, rü poraäcü nanacuaxi. ²⁸Rü yemacax ga Tupana rü nayadexaxëx ga yema búru nax Baraáúmaxä yadexaxüçax, rü nhanagürü: —¿Tاخacü cumaxä chaxü? Rü nhaamaxä rü marü tamaepüxcüna nixi nax choxü cucusaxixü —nhanagürü. ²⁹Rü nüma ga Baraáū nanangäxü ga norü búru rü nhanagürü nüxü: —¿Tüxcüü i chagu quidauxcuraxüxü? Rü ngëxguma chi chaxäarü cüxchiägxux rü nhuxmax chitama nixi i nuxä cuxü chimäxü —nhanagürü. ³⁰Notürü ga yema búru rü nhanagürü nüxü: —Chama nixi i curü búru i guxüguma chautagu cuxaunagüaxü ega ngextá cuxüüxgu. Cuma rü meama nüxü cucusax rü taguma nhuxgux nhuxmarüxü cumaxä

chixí —nhanagürü. Rü nüma ga Baraáu rü nanangäxü rü: —Aixcuma nixí i ngëma —nhanagürü. ³¹Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Baraáu xü nüxü nadauxéxë ga yema norü orearü ngeruxü i dauxüçüäx ga namaarü ngäxügu chixü norü taramaxä. Rü yemaxü nadaxgux ga Baraáu rü nhaxtüanegu nanangücuchi. ³²Notürü ga Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü Baraáu xü nhanagürü: —¿Tüxcüü tamaepüxcüna cuyamax i ngëma curü búru? Rü chama nixí i cuxü chichiyepeexü, erü ngëma ngëma nax cuxü xü rü tama chorü me nixí. ³³Rü ngëma curü búru rü choxü nadau rü ngëmacax tamaepüxcüna choxü ínaxüeguachi. Rü ngëxguma chi taxüchima choxü ínaxüeguachigu, rü marü chi cuxü chimax notürü ngëma curü búru rü chi chanamaxéxë —nhanagürü. ³⁴Rü nüma ga Baraáu rü Tupanaarü orearü ngerüü xü nangäxü rü nhanagürü: —Chixexü chaxü erü tama nüxü chacuax nax cuma yixixü i choxü quichiyepexü. Rü ngëxguma cuxcax nachixegu nax ngëma chaxü xü rü tá chatáegu —nhanagürü. ³⁵Notürü ga Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü nanangäxü rü nhanagürü: —Marü name i nawe curü xü i ngëma yatügü, notürü ngëma cumaxä nüxü chixuxüxica tátama nixí i nüxü quixuxü —nhanagürü. Rü yemacax ga Baraáu rü nawe narüxü ga yema äëxgacügü ga Baráqui yéma mugüxü.

Baráqui rü Baraáu xü mea nayaxu

³⁶Rü yexguma Baráqui nüxü cuáchigagu ga Baraáu nax yangaicaxü, rü inaxüächi rü wüxi ga ñane ga

Moábianecüäxgüartigu nüxü nayangau. Rü guma ñane rü natü ga Anóñicutüwa nayexma ga Moábichixüanearü üyeanewa. ³⁷Rü nhanagürü nüxü: —Muexpüxcüna chanamu nax cuxcax yacagüxüçax. ¿Rü taxacüçax i tama nua cuxüchaüxü? ¿Exna nagu curüxü rü taxüchima mea cuxü chayaxu? —nhanaagürü. ³⁸Rü nüma ga Baraáu rü nanangäxü rü nhanagürü: —Dúcax, marü nua chaxü nax cuxü íchayadauxüçax. Notürü i chama rü choxü nataxu i pora nax chauechamatama taxacürü orexü chixuxüçax. Erü chama rü ngëma Tupana chamaxä nüxü ixuxüxicatama tá nixí i nüxü chixuxü —nhanagürü. ³⁹Rü Tupanaarü orearü uruxü ga Baraáu rü äëxgacü ga Baráquiwe narüxü nhuxmata Quiriáchi-Uchuáchiwa nangugü. ⁴⁰Rü yéma ga Baráqui rü norü duüxügüxü namu nax wocagü rü carnérugü nadaixüçax. Rü nhuxüchi Baraáu xü tawa rü yema togü ga äëxgacügü ga íyaxüümüçügxü tawa nanamugü ga nhuxre ga namachi nax nüxna naxägüäxüçax. ⁴¹Rü moxüäcü rü nüma ga Baráqui rü Baraáu xü ínayadau. Rü mäxpüne ga Bamó-Chibaágü nanaxínagüxéxë nax yéma nüxü nadauxüçax ga Iraéutanüxügü ipegüxüwa.

23 ¹Rü yexguma ga nüma ga Baraáu rü nhanagürü nüxü: —¡Ecü 7 i ámarearü guchicaxü nuxä naxü, rü ínayauxü i 7 i wocaxacügü rü 7 i carnérugü nax chauxcax ínamemarexüçax! —nhanagürü. ²Rü nüma ga Baráqui rü nanaxü ga yema Baraáu namaxä nüxü ixuxü. Rü wüxigu

nügümamaxã rü nayamaxgü rü nayagugü ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru ga wüxicigü ga naxünaarü guchicaxüwa.

Baraáu rü mexü
Iraéutanüxügumaxã naxuegu

³⁻⁴Rü nhuxuchi Baraáu rü nhanagürü Baráquixü: —¡Écü nuxã naxünaarü guchicagüxtagu rüxäýx! Rü chama rü tá cuxna chixügachi nax íchayadauxüicax ngoxi ngéma chauxcac naxü ya Cori nax ngéexma choxü nangauxüicax. Rü nhuxuchi tá cumaxã nüxü chixu i ngéma chamaxã nüxü yaxuxü —nhanagürü. Rü nüma ga Baraáu rü wüxi ga maxpúne ga chianenewa naxü, rü yéma nixi ga Tupana naxcac ngóxü. Rü nüma ga Baraáu rü nhanagürü Tupanaxü: —Marü chanaxü i 7 i ámarearü guchicaxü, rü wüxicigü i ngéma guchicaxüwa rü chayagu i wüxi i wocaxacü rü wüxi i carnéru —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Baraáumaxã nüxü nixu ga wüxi ga ore ga Baráquicax ixixü, rü nhuxuchi nhanagürü nüxü: —¡Écü natáegu i naxüntawa i Baráqui rü namaxã nüxü ixu i ngéma ore i cumaxã nüxü chixuxü! —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Baraáu rü natáegu rü Baráquixü inayangau ga yexma naxünaarü guchicagüxtagu chigüxü namaxã ga guxüma ga äexgacügü ga Moábianecüäxgü. ⁷Rü nüma ga Baraáu rü nüxü nixu ga nhaa ore rü nhanagürü: —Yéama yáxüwa ínamaxpúneanexüwa i Aráuwa choxü ne naxüxéx ya Baráqui ya Moábianecüäxgüarü äexgacü. Rü

nhanagürü choxü: “¡Rü nua naxü rü chixexü namaxã naxuegu i ngéma Iraéutanüxügü nax ngémaäcü chixexü namaxã ngupetüxüçax!” nhanagürü choxü. ⁸¿Notürü nhuxäcü tá chixexü namaxã chaxuegu i ngéma duüxügü i Tupana tama chixexü namaxã ueguxü? ¿Rü nhuxäcü tá chixexügu namaxã charüxinü i ngéma duüxügü i Cori ya Tupana tama chixexügu namaxã rüxínüxü? ⁹Rü nua daa maxpúnechitaeruwa rü meama nüxü chadau i ngéma Iraéutanüxügü. Rü daa maxpúnetapexewa rü meama nüxü chadawenü. Rü chanangugü rü duüxügü i nügütanüxügüxicatama ixächiügüxü nixigü. Rü tama togü i duüxügumaxã nawüxicu erü tama togü i duüxügumaxã nügü narüxicu. ¹⁰Rü nhama taxacü i átexexürüxü namuxuchi ¿rü texé tá tayaxugü? ¿Rü texé tá nüxü cuáxü i norü mu? Chierü ngéma duüxügü i mexürüxü chixixgu nhuxmatáta chayux, rü ngémawena rü Tupana ngéma duüxügüxü nadauxürüxü, choxü nadäux nax chamexü —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga Baráqui rü Baraáuixü namuama yerü ga Baraáu rü tama nanaxü ga yema nüxna naxcac nacaxaxü, rü nhanagürü: —¿Taxacü nixi icuxüxü? Rü chama rü cuxcac nua changema nax chixexü namaxã cuxuegxüçax i nhaa chorü uanügü, notürü i cuma rü mexü namaxã cuxuegu —nhanagürü. ¹²Rü nüma ga Baraáu rü nanangäxü rü nhanagürü: —¿Tama éxna nüxü cucuax nax cumaxã nüxü chixuxü rü ngéma Tupana chamaxã nüxü ixuxüxicatama tá yixixü i ngéma nüxü chixuxü? —nhanagürü.

¹³Notürü nüma ga Baráqui rü Baraáñxü
nicaxaxüchigüama rü nhanagürü:
—¡Écü nua toxnamana chawe rüxü, rü
ngéma tá nixí i naxpechinüguxica
tátama cedulañ ya yima norü ñane i
ngéma duñxügü, notürü taxútama
guxüga cedulañ i norü ñanewa! Rü
chanaxwaxe nax ngéma chixexü
namaxä cuxueguxü —nhanagürü. ¹⁴Rü
nüma ga Baráqui rü wüxi ga naane ga
dauxütaechica ga Yófigu ãégaxüwa
nanaga ga maxpúne ga Pígatapexewa.
Rü yexma nanaxü ga ⁷ga ãmarearü
guchicaxü. Rü wüxicigüwa nayagu ga
wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru.
¹⁵Rü yema nachicawa rü nüma ga
Baraáñ rü nhanagürü Baráquixü: —¡Écü
nua nhaa naxüna íguxüxütagu rüxäñ!
rü chama rü tá yoxni Tupanamaxä
charüdexa —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga
Cori ya Tupana rü yexma Baraáñxü
nayangau, rü namaxä nüxü nixu ga
yema ore ga Baráquimaxä tá nüxü
yaxuxü. Rü nhanagürü ta nüxü: —¡Écü
natáegu naxütawa i Baráqui rü namaxä
nüxü ixu i ngéma cumaxä nüxü
chixuxü! —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga
Baraáñ rü natáegu. Rü Baráquixü
inayangau ga naxüna íguxüxütagu chixü
namaxä ga ãégacügü ga
Moábianecüäxgü. Rü nüma ga Baráqui
rü Baraáuna naca rü nhanagürü: —¿Rü
nhuxü nhaxü cuxü ya Cori ya Tupana?
—nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga nüma
ga Baraáñ rü nüxü nixu ga nhaa ore, rü
nhanagürü: —Pa Baráqui ya Chipúru
Nane Ixícxü ñdúcax, mea choxü irüxñ!
¹⁹Rü Tupana rü tama duñxügü nagu
rüxinxügü narüxñ, rü taguma nidora
rü taguma nanaxüchicü i norü ññ.

Rü ngéxguma tjaxacü yaxuxgu rü
aixcumama nanaxü. Rü ngéxguma
tjaxacüçax inaxunetagu rü aixcumama
nayanguxéxé. ²⁰Rü chama rü choxü
namu ya Tupana nax mexü namaxä
chaxueguxüçax i ngéma duñxügü i
Iraéutanüxügü erü nümatama ya
Tupana rü mexü namaxä naxuegu rü
ngémacax i chama rü taxucüriwa
chixexü namaxä chaxuegu. ²¹Rü taguma
texéxü nawomüxéegü i ngéma duñxügü
rü taguma texémaxä chixexü naxügü i
ngéma Iraéutanüxügü i Yacúarü
duñxügü ixígüxü. Rü Cori ya norü
Tupana rü natanüwa nangexma, rü
númagü rü norü ãégacüäcü nüxü
nacuaxgü —nhanagürü ga Baraáñ.
.....

²⁵Rü yexguma ga Baráqui rü
nhanagürü Baraáñxü: —Nhuxma nax
tama cuxü natauxchaxü nax chixexü
namaxä cuxueguxü i ngéma
Iraéutanüxügü, rü ngexrüma noxtacüma
nax mexü namaxä cuxueguxü
—nhanagürü. ²⁶Rü nüma ga Baraáñ rü
nanangaxü rü nhanagürü: —¿Tama
ëxna nagu curüxñ nax mariü cumaxä
nüxü chixuxü rü ngéma Tupana
chamaxä nüxü ixuxüxicatama tá yixixü i
ngéma nüxü chixuxü? —nhanagürü.
²⁷Rü yexguma ga Baráqui rü nhanagürü
nüxü: —¡Écü, nua toxnamana chawe
rüxü! Rü bexmana ega ngéma
nachicawa chixexü namaxä cuxueguxü
i ngéma Iraéutanüxügü rü taxútama
nanu ya Tupana —nhanagürü. ²⁸Rü
yemaacü ga Baráqui rü maxpúne ga
Peúgu ãéganewa Baraáñxü naga. Rü
yéma nixí ga meama naétu idauxü ga
guxüma ga yema chianexü. ²⁹Rü

yexguma ga nüma ga Baraáū rü nhanagürü nüxü: —¹Ecü 7 i āmarearü guchicaxü nuxā naxü, rü ínayauxü i 7 i wocaxacügü rü 7 i carnérugü nax chäuxcäx ínamemarexüçax!
—nhanagürü. ³⁰Rü nüma ga Baráqui rü nanaxü ga yema Baraáū namaxā nüxü ixuxü. Rü nayamax rü nayagu ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru ga wüxicigü ga yema naxünaarü guchicaxüwa.

24 ¹Notürü nüma ga Baraáū rü marü nüxü nicuqxächi rü Cori ya Tupana rü tagutáma chixexü Iraéutanüxügumaxä naxuegu. Rü yemacäx marü tama wena Tupanaxütawa naxü nax ore yayaxuxüçax noxrirüxü. Rü yema Iraéutanüxügü ípegüxüg nadawenümare.

Ore i mexü i Tupana Baraáūçaxwa nüxü ixuxü

²Rü yexguma nüxü nadauyane ga yema Iraéutanüxügü nax nügütanüxüchigüäcüma naxäpatagüxü, rü Tupanaäxë ya Üünexü rü Baraáuna nangu rü namaxä inacuqx. ³Rü yemacäx ga nüma ga Baraáū rü nüxü nixu ga nhaa ore nachiga ga Iraéutanüxügü, rü nhanagürü: —Nhaa nixi i chorü ore i chama i Peú nane i mearü daweniäcü chixixü. ⁴Rü ngëxguma Tupana choxü nüxü dauxëegux, rü nüma ya guxüétüwa ngëxmacü meama choxü nüxü nacuqxäxë i ngëma nax nhuxäcü tá yixixü i ngëma Iraéutanüxügü. ⁵Rü pemax, Pa Yacútanüxügü rü nimexechi ya pepatagü. Rü pemax, Pa Iraéutanüxügü, rü namexechi i ngëma

ípepegüxüwa. ⁶Rü pepatagü rü nhama temagü i máxchimüxüxürüxü nixigü. Rü ngëma ípepegüxüwa rü nhama orixnecü i natüpechinügu togüxürüxü nixigü. Rü pema rü nhama naigü i mexechixü i Tupanatama itogüxürüxü pexigü, rü nhama ocayıwagü i natüpechinüwa rüxügxürüxü pexigü. ⁷Rü pemax, Pa Iraéutanüxügü, rü tá pexü nangexma i taxütama i dexá nax nawa pexaxegüxüçax rü penetigü namaxä pimegxüçax. Rü perü äëxgacügü rü tá guxü i togü i äëxgacügüétüwa nangexmagü, rü pechixüane rü tá naporaxuchi. ⁸Rü guma Tupana ga Eyítuanewa pexü ínguxüxëecü rü yimá tá nixi ya pora pexna ácü. Rü pema i Iraéutanüxügü rü tá penadai i guxüma i nachixüaneciäqgü i perü uanügü ixígüxü. Rü tá ipenapóögüchinaxä, rü tá pexnemaxä penadai. ⁹Rü ngëxguma ipecagügux nax pepeexüçax rü nhama wüxi i ai i pexürüxü tá pexigü nax taxuetáma tögü íruporaxü nax pexü ítabajxüçax. ¹⁰Rü mexü tükü ngupetü ya yíxema mexü pemaxä ueguxe, Pa Iraéutanüxügü, rü chixexü tükü ngupetü ya yíxema chixexü pemaxä ueguxe! —nhanagürü ga Baraáū. ¹⁰Rü yemaxü naxinügu ga Baráqui rü poraäcü nanuxuchi Baraáumaxä, rü napéxmexäcümaxä nhanagürü:
—Chama rü cuxcäx changema nax chixexü namaxä cuxueguxüçax i ngëma chorü uanügü, notürü marü tamaepüxcüna nixi nax mexü namaxä cuxueguxü. ¹¹Rü narümemae nixi nax cuchiüçax cutáeguxü. Chama rü marü ichaxuneta nax mexümaxä cuvä chatachigaxëexü, notürü nüma ya Cori

ya Tupana rü tama nanaxwaxe nax ngēma mexű cumaxă chaxüxű —nhanagürü.

.....

Moábianecüägxüarü tupana ga Baá-Peúxű nicuqxüxűgü ga Iraéutanüxűgü

25 ¹Rü yexguma Chitiűgu naxāchiügigu ga Iraéutanüxűgü, rü yema norü ngextüxüçigü rü inanaxügue ga Moábianecüägxüarü paxügumaxă nax namaxexű. ²Rü duxwa ga nüma ga paxügü rü norü tupanagüçax ínangutaquexegüxűwa yema ngextüxüçigüxű nagagü. Rü nüma ga Iraéutanüxűgü rü natanüwa nachibue rü nhuxuchi yema Moábianecüägxüarü tupanaxű nicuqxüxűgü. ³Rü yemaacü muxüma ga yema Iraéutanüxűgü rü nügü inaxägü nax Baá-Peúxű nax yacuqxüxűgüxű. Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü poraäcü Iraéutanüxűgumaxă nanu. ⁴Rü yemacax Moichéxü nhanagürü: —⁵Éci nangutaquexexëx i guxüma i ngēma Iraéutanüxűgüarü äêxgacigü i nayauxgüxű nax Baá-Peúxű yacuqxüxűgüxű! ⁶Rü chapexegu nadai i ngunecü rü nhuxuchi naitanüwa nachüxüxquegüxexë i naxünegü nax guxüma i duüxügü nüxű nadaugüxüçax! Rü ngēgumaxica tá nixi i chartüngüxmüxű namaxă i ngēma Iraéutanüxűgü —nhanagürü ga Tupana. ⁷Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü nanamu ga norü ngüxëerügü ga äêxgacigü ga wüxitücumüchigü ga Iraéutanüxűgumaxă icuqxügüxű, rü

nhanagürü nüxű: —Rü wüichigü i pema rü tá penadai i ngēma petanüxügüchigü ixígüxű i nügü ixágüxű nax Baá-Peúxű yacuqxüxűgüxű —nhanagürü. ⁸Notürü yexguma Moichémaxă Tupanapataqxtüwa nangutaquexegüga Iraéutanüxűgü ga íxauxexű, rü yexgumayane rü wüxi ga Iraéutanüxű rü wüxi ga ngexű ga Miyiáñanecüäxmaxă yéma naxüpetü nax napatawa nagaaxüçax. ⁹Rü yexguma yema yatüxű nadaxgux ga Finéya ga Erechá nane ga chacherdóte ga Aróútaxa, rü nixügachi ga yema Iraéutanüxűgü íngutaquexegüxűwa. Rü nanayaxu ga norü wocae. ¹⁰Rü nawe nangē ga yema yatü ga chixexű üxű nhuxmata norü pechicawa. Rü yexma nayatopetütanü ga yema taxre norü wocemaxă. Rü yemaacü inarüxo ga yema daweane. ¹¹Notürü 24,000 ga Iraéutanüxűgü nixi ga yema chixexűgagu namaxă yuexű. ¹²Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Moichémaxă nüxű nixu rü nhanagürü: ¹³Yimá Finéyagagu nixi i chartüngüxmüxű namaxă i ngēma Iraéutanüxűgü erü nüma ga Finéya rü chauxrüxű poraäcü nayanuxű i ngēma Iraéutanüxűgü. Rü ngēmacax nixi i yaxna ngēma duüxügumaxă chaxinü, rü tama chanadachichixű. ¹⁴Rü Finéyamaxă nüxű ixu rü tá nüxű chaxuneta nax nüma rü nataagü nax Iraéutanüxűgüarü chacherdótegi yixígüxüçax i guxügutáma! Erü nüma rü chauxcax nayanuxű rü yemagagu nixi ga choxü nangüxmüxexëxü namaxă i ngēma Iraéutanüxűgü —nhanagürü.

Miyiáūanecüäxgüxü nadai

31 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
Moichémaxā nidexa rü
nhanagürü nüxü: ²—; Ėcü naxütanü i
Iraéutanüxügü rü nadai i ngēma
Miyiáūanecüäxgü erü chixexügü
Iraéutanüxügüxü nayixéx! Rü
ngēmawena, Pa Moichéx, rü marü name
nax cuyuxü —nhanagürü. ³Rü yexguma
ga nüma ga Moiché rü duüxügüxü
nhanagürü: —; Nhuxre i pema rü
penamexéx i pexnegü nax Cori ya
Tupanaégagu peyadaixüçax i
Miyiáūanecüäxgü nax ngēmaäcü yixí
ixütanüxüçax naxcax ga yema chixexü
ga Tupanapexewa naxügüixü! ⁴Rü
ngēmacax rü wüxitücumüwachigü tá
ngēma penamugü i 1000 chigü i
churaragü i daiwa ixü. ⁵Rü ngēmacax
name nixí i wüxitücumüwachigü
peyadexechixü i 1000 i churaragü nax
ngēmaäcü guxüwama 12,000 wa
nanguxüçax. Rü ngēmagü rü mea tá
nixäxne nax daiwa naxixüçax —
nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Moiché rü
inanamuächitanü nax daiwa naxixüçax.
Rü nüma ga chacherdóte ga Erechá
nane ga Finéya nixí ga íyaxümüciixü. Rü
nüma nixí ga namaxä inacuáxü ga yema
Tupanapataarü yemaxügü ga üünexü ga
íyangegüxü rü cornétagü ga yacuegüne.
⁷Rü yexguma ga yema Iraéutanüxügü rü
guxüma ga yema yatügü ga
Miyiáūanecüäxgüxü nadai yema Cori ya
Tupana Moichémaxā nüxü ixuxürrüxü.
⁸Rü nanadai ga yema 5 ga
Miyiáūanecüäxgüarü äëxgacügü ga Éwi,
rü Requéü, rü Yur, rü Úru, rü Réba. Rü
yexgumarüxü ta nayamaxü ga Baraáu

ga Beú nane. ⁹Rü nüma ga
Iraéutanüxügüarü churaragü rü
ínanayauxü ga yema
Miyiáūanecüäxgüarü ngexügü rü norü
buxügü. Rü yexgumarüxü ta nayagagü
ga norü wocagü rü togü ga naxünagü rü
nayana ga norü yemaxügü. ¹⁰Rü
nhuxuchi ínanagu ga norü ïanegü ga
taxüne rü norü ïanexacügü. ¹¹⁻¹²Rü
guxüma ga yema ngexügü rü buxügü ga
ínyauxüxü rü wocagü rü togü ga
naxünagü ga yagagüxü, rü
Moichéxütawa rü chacherdóte ga
Ereacháxütawa nanagagü ga ngextá
yema togü ga Iraéutanüxügü
íyexmagüxüwa ga Moábianearü
metachinüxüwa ga natü ga Yurdáuarü
lestewa ga ïane ga Yericóarü
toxmäxtawa. ¹³Rü nüma ga Moiché rü
chacherdóte ga Erechá rü guxüma ga
togü ga äëxgacügü, rü yema
churaragüçax nibuxmü nax yéma
ínapexüüpemagu nüxü yangaugüxüçax.
¹⁴⁻¹⁵Notürü nüma ga Moiché rü yema
churaragüerugümaxä nanu rü
nhanagürü nüxü: —; Tüxcüü
penamaxexéx i ngēma ngexügü? ¹⁶Erü
nümagü nixí i Baraáuárü ucuxé
inaxñinüexü rü yemamaxä
nachixexëegüaxü ga tatanüxü nax
Baá-Peúxü yacuqxüügxüçax. Rü yema
chixexügagu nixí ga Tupana nadaixü ga
tatanüxü. ¹⁷; Rü nhuxmatama penadai i
ngēma buxügü i yatüxü rü guxüma i
ngēma ngexügü i marü yatümaxä
maxexü! ¹⁸Notürü ngēma paxügü i
taguma yatümaxä maxexü, rü ngexrüma
nax penadaixü. Rü pexütaxüxü penayaxu
ega penaxwaxegu —nhanagürü.
.....

**Tupana nüxű nixu nax nhuxăcü tá
nügü yanuăxű i Canaăane**

33 ⁵⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxă nidexa ga yexguma Moábianearü metachinüxűwa nayexmagu ga natü ga Yurdáūcutüwa ga Yericóarü toxmäxtawa. Rü nhanagüru nüxű: ⁵¹⁻⁵²—¡Écü ngëma Iraéutanüxűgumaxă nüxű ixu i nhaa dexa!: “Ngëguma pema tá pichoõgu i ngëma natü i Yurdáū rü nawa pichocuxgux i ngëma Canaăcüägxüarü naane, rü ¡ecü ípenawoxű i guxüma i ngëma duûxügü nawa i ngëma naane! ¡Rü nagu pepogüe i guxüma i norü tupanachicünaxăgü i nutanaxcax rü úirunaxcax rü diérumünaxcax! ¡Rü ngëgumarüxű ta nagu pepogüe i guxüma i norü ãmaregüarü guchicaxügü i mäxpúnetapehexgüwa ngëxmagüxű!

⁵³ ¡Rü pema namaxă ipecuá i ngëma nachixüane! ¡Rü ngëxma nagu pexächiügü erü chamatama pexna chanaxă nax pema nawa pemaxëxüçax!

⁵⁴Notürü ngëguma pegü peyanuxgu i ngëma naane rü wüxitücumüwachigü tá nanayaxu i ngëma nagu nanguxű. Rü ngëma natücumü i rümumaexü rü tá nanayauxgü i rütamaexü i naane. Rü ngëma natücumü i rünoxremaexü rü tá nanayauxgü i ngëma rüxíramaexü i naane. Rü ngëmaäcü wüxitücumüwachigü tá nanayaxu i ngëma nagu nanguxű. ⁵⁵Notürü i pema rü ngëguma ngëma naane peyauxgux nax nagu pexächiüguxüçax rü name nixi i ípenawoxű i guxüma i ngëma duûxügü i ngëxma ächiüguxű. Erü ngëguma taxütáma ípenawoxügu i guxüma i ngëma duûxügü, rü ngëma ngëma yaxüguxű rü tá pexü ngëma nachixewe nhama wüxi i naitüchi pexetügu nguxgurüxű, rü nhama wüxi ya tuxugu penguxgurüxű tá nixi. ⁵⁶Rü ngëguma i chama rü tá pexüama chapoxcu namaxă i ngëma poxcu i ngëma duûxügüçaxchirex ixixű”, nhanagüru ga Cori ya Tupana.

.....

DEUTERONÔMIO

(Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü)

Moichéarü ore ga
Iraéutanüxügumaxä nüxü yaxuxü

1 ¹Rü nhaagü nixí ga yema ore ga Moiché nüxü ixuxü namaxä ga guxüma ga Iraéutanüxüga yexguma Arabáaru chianexüwa nayexmagiigu ga natü ga Yurdáuarü léstewa ga Chúfearü tqoxmaxtawa. Rü yema Arabáaru chianexü rü Paráu rü Toféu rü Labáu rü Acherú rü Dichaáaru ngäxüwa nayexma.
.....

³⁻⁴Rü 40 ga taunecü marü nangupetü ga maxpüne ga Orébi i Chinaígu ãégacüwa nax ínachoxüxü ga yema Iraéutanüxügi. Rü Moiché rü marü nüxü narüporamae ga guma Amuréutanüxügarü ãëgxacü ga Seú ga Ebóügu ãchiücü rü guma Bacháuarü ãëgxacü ga Óyi ga Atarúchigu ãchiücü ga Edréanewa. Rü yexguma norü 40 ga taunecüwa nanguxgu ga norü 11 ga tauemacüarı ügügu, rü yexguma nixí ga Moiché Iraéutanüxügumaxä nüxü yaxuxü ga guxüma ga yema ore ga Tupana namaxä nüxü ixuxü naxcax ga yema natanüxügi.
.....

Yema 12 ga ngugütaetanüxügü rü
inaxiächi

¹⁹Rü nüma ga Moiché rü nhanagürü: —Yexguma Orébiwa ítachoxügu, rü guma maxpünegü ga Amuréutanüxügi nagu ãchiügünewaama taxí, yerü yemaacü nixí ga törü Cori ya Tupana ga nanaxwaxexü. Rü nagu taxí ga yema nachica ga chianexü ga ãucümaxü ga pema marü nüxü pedauxü, rü nhuxmata nawa tangugü ga Cadé-Banéa. ²⁰Rü yéma nixí ga pemaxä nüxü chixuxü rü nhachaxü: “Rü marü nawa tangugü i nhaa Amuréutanüxügi nawa ngëxmagüxü i máxpüjanexü i Cori ya törü Tupana tükna ãxü. ²¹Rü nüma ya Cori ya törü Tupana ixicü, rü marü pexna nanaxä i nhaa naane. ¡Rü ëcü nawa pexí rü nagu pexachiügi ngëma Cori ya perü oxigüarı Tupana nüxü ixuxürüxi! ¡Rü tauxü i pemüüexü, rü bai tá ípeyachaxächitanüxü!” nhacharügi. ²²Notürü ga pema rü choxna peyacagü rü nhapegürügi: “¿Tau ẽxna inamexü i nhuxre tamüçügi i nüxíra ngëma ïxü nax yangugüianeäxüçqax i ngëma naane rü

nhuxuchi taxcax nwoeguxü nax tamaxä nüxü yaxugüxüçax rü ngexürüüxü i namagu tá ixixü rü ngexnerüxüne ya ïanegüga tachocuxü?” nhaperügügü. ²³Rü yema pema chamaxä nüxü pexuxü rü chauxcax rü name. Rü yemacax petanüwa chanade ga 12 ga yatügü. Rü wüxi tucumüwachigü nüxü chaxuneta ga wüxi. ²⁴Rü yema yatügü rü inaxiächi rü ínamäxpüanexüwaama naxí rü Ecúarü ngatewa nangugü rü meama nagu nixägütanü ga yema naane. ²⁵Rü yemawena rü yema naanecüäx ga nanetüarı o tanabuxgü rü taxcax nua nanangegü, rü tamaxä nüxü nixugü rü nhanagürügü: “Rü ngëma naane i törü Cori ya Tupana tuxna äxü, rü mexechixü nixí”, nhanagürügü.

²⁶Notürü ga pema rü tama yéma pexixchaü rü tama naga pexinüe ga yema törü Cori ya Tupana pemaxä nüxü ixuxü. ²⁷Rü pechiügüwa rü naxcax pidexagü rü nhaperügügü: “Nüma ya Cori rü tama aixcuma tuxü nangechaü, rü tuxü ímagaxü ga Eyítuanewa nax Amuréutanüxüguna tuxü yamugüxüçax nax tuxü nadaixüçax”, nhaperügügü.

²⁸Rü nhaperügügü ta: “Rü nhuxmax ɿrü ngexta tá taxí? Rü tatanüxü rü nüxü nixugügü rü ngëma nax nangemaxü i duüxügü i tuxü rüporamaegüxü rü tuxü rümáchanemaegüxü, rü nangemaxü ya ïanegü ya itaxüne ya imáchanearü poxeguäxgue, rü nüxü nadaugüxü ga Enáquitänüxü ga imáchanexüchixü. Rü guxüma ga yema nixí ga toxü íyaxoetanüächixëexü”, nhaperügügü.

²⁹Rü yexguma ga chama rü pexü changäxü rü nhachagürü: “¡Tauxü i

pexoégaäegüxü rü nüxü pemuñexü!

³⁰Rü yimá törü Cori ya Tupana rü tá pepexegu nixü, rü nüma rü tá namaxä nügü nadai erü pexcax nanu yema Eyítuanewa pexü naxütanügürüxü. ³¹Rü yexguma nachica ga chianexüwa pichopetüxgu rü nüma ga perü Cori ya Tupana rü nhama wüxi i papá naxacüxe nügüchacüügu tuxü igaxüürüxü meama pexü nigagü rü nhuxmata nhaa nachicawa pengugü”, nhachagürü. ³²Rü woo yemaacü pexü nayagagüxü, notürü ga pema rü tama nagu peyaxögü. ³³Rü nüma nixí ga pemaxä inacuáxü rü pepexegu yaxüxü nax nüxü naxunetaxüçax ga nachica ga nagu tá pipegütanüxü. Rü yexguma chütacü ipexüxgu rü üküemamaxä pexü nüxü nacuaxëxë ga nama ga nagu tá pexixü, rü ngunecü rü wüxi ga caixanexümaxä pexü nüxü nacuaxëxë.

Cori ya Tupana rü Iraéutanüxügümamaxä nanu

³⁴Rü yexguma nüxü naxinügu ga Cori ya Tupana ga chixri nachiga nax pidexagüxü, rü poraäcü nanu, rü nhaa ore pemaxä naxuegu: ³⁵“Rü bai i wüxi i nhaa duüxügü i chixecümagüxü rü tá nüxü nadaugü i ngëma naane i mexü ga norü oxigümaxä nüxü chixuxü.”

³⁶Notürü ya Carébi ya Yefúne nanexica tá nixí ya nüxü daucü, rü nüxna rü nanegüna tá nixí i chanaxäxü i ngëma naane ga marü nawá nangaxü, yerü nüma rü aixcuma mea chauga naxinü”, nhanagürü ga Tupana. ³⁷Rü pegagu nixí ga Cori ya Tupana ga chamaxä nanuxü rü nhaxü choxü: “Woo i cuma rü taxütáma nawa cungu i ngëma naane.

³⁸Rü cuchicüxü tá ngéma nangu ya yimá curü ngüxéeruxü ya Yuchué ya Núu nane. ¹Rü nüxü nangúchaüxéx erü nüma tá nixí i Iraéutanüxügüna naxäxü i ngéma naane!” nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Ngéma mu i guxüétüwa ngémaxü

6 ¹Rü nhanagürü ga Moiché:
—Nüma ga Cori ya Tupana rü choxü namu nax pexü changúexéexücax i nhaa mugü nax nagu pexixüçax nawa i ngéma naane i tá pexna naxäxü. ²Rü ngémaäcü i pema rü penegü rü petaagü rü tá aixcuma nüxü pengechaü ya perü Cori ya Tupana, rü tá peyanguxéx i ngéma norü ore nhuxmatá peyuemare. Rü ngémaäcü ya Tupana rü tá poraäcü pexü narüngüxéx rü tá nanamäxéx i perü maxü i ngéma naanewa. ³Rü ngémacax, Pa Iraéutanüxügü, rü name nixí i mea nagu pemaxé i ngéma mugü. Erü ngésguma mea nagu pemaxégu rü tá mexü pexü nangupetü, rü tá pimu nawa i ngéma naane i ngextá nabügi i mexü rü nhama léchi rü ira taguma ítaxuxüwa yema Cori ya Tupana perü oxigümaxä nüxü ixuxürüxü. ⁴Rü dücax, iperüxñüe, Pa Iraéutanüxügü! Rü nüma ya Cori ya törü Tupana rü nüxicatama nixí i Cori yixixü. ⁵Rü nüxü pengechaxügü ya perü Tupana i guxüne ya perü maxüinemaxä, rü guxü i peäxémaxä, rü guxü i perü poramaxä! ⁶Rü pegüäxégu namaxä penguxü i guxüma i nhaa ore i nhuxmax pemaxä nüxü chixuxü! ⁷Rü guxügutáma namaxä penangúexéx i pexacügü! Rü nachigagu tá namaxä pidexagi i

pepatagüwa rü ngextá ípexixüwa, rü ngésguma pepeechaügu rü ngésguma íperüdagügu. ⁸Rü ngéma nax tama nüxü iperüngümaexüçax i nhaa mugü ⁹Rü pegümexéwa rü pegücatüwa peyangaxcuchix nax ngéxma peyangexüçax perü cuaxruxü! ⁹¹⁰Rü écü pepataarü caxtagügu rü peäxpatagu penawümatü i ngéma mugü!

.....

¹⁴¹¹Rü taxútáma nawe perüxí i ngéma togü i duüxügü i pexna ngaicamagüxüarü tupanagü! ¹⁵Erü yimá perü Cori ya Tupana rü nüxü pechuxu rü ngürüächi pemaxä nanuxgu rü noxtacüma pexü nadai rü pexü nayarüoxéx. ¹⁶Rü tama name nax nüxü pexüxü ya perü Cori ya Tupana ga yexguma nachica i Máchawa nüxü pexüxgurüxü. ¹⁷¹⁸Rü aixcuma mea nagu pemaxé i ngéma Cori ya perü Tupanaarü mugü rü norü ucuxégü ga pemaxä nüxü yaxuxü! ¹⁹¹⁹Rü penaxüjx i ngéma mexü i Cori ya Tupana namaxä taäxéxü nax ngémaäcü mea pexü nangupetüxüçax rü aixcuma penayaxuxüçax i ngéma mexü i naane ga perü oxigüimaxä nüxü yaxuxü! ²⁰²⁰Rü ngémaäcü ya Cori ya Tupana rü yema pemaxä nüxü yaxuxürüxü rü tá nayabuxmüxéx i guxüma i perü uanügi i ngéma naanewa ngéxmagüxü. ²¹²¹Rü ngésguma wüxi i ngunexü pexacügü pexna caxgux rü nhagügu: “Taxacüchiga nixí i nhaa mugü rü nhaa ucuxégü i tamaxä nüxü yaxuxü ya törü Cori ya Tupana?” nhagügu, rü pema rü tá penangäxü rü nhapegürügi tá: “Toma ga nüxcüma rü äëxgacü ga Eyítuanecüäx ga Faraóümexéwa

tayexmagü. Notürü ga núma ya tórü Cori ya Tupana rü norü poramaxä toxü ínanguxüxexë. ²²Rü toma rü nüxü tadau ga yema ãucumaxü ga Tupana norü poramaxä Eyítuanewa üxü napexewa ga Faraóü rü guxüma ga norü duüxügü. ²³Notürü ga toma rü toxü ínagaxü ga yema Eyítuanewa, rü mea toxü nigagü nhuxmata yema naane ga tórü oxigümaxä nüxü yaxuxüwa toxü nangugüxexë. ²⁴Rü nhuxuchi ga núma ya Cori ya Tupana rü toxü namu nax mea tayanguxéexü i guxüma i nhaa norü mugü rü nüxü ticuaxüggüxüçax nax mea tükü naxüpétüxüçax rü núma tükü namaxexéexüçax nhuxmata nhama i ngunexüwa nangu. ²⁵Rü ngëmacax i yixema i nhuxmax rü name nixí i tórü Cori ya Tupanapexewa mea yanguxéexü i ngëma norü mugü, yema tomaxä nüxü yaxuxürüxü”, nhapegürögü tá —nhanagürü ga Moiché.

Tupana rü nüxna nachogü nax
tama Canaánanecüäxgüarü
tupananetachicünaxágüwe naxixü
ga Iraéutanüxügü

7 ¹Rü nhanagürü ga Moiché: —Rü núma ya Cori ya perü Tupana rü tá pexü nachocuxexë nawá i ngëma naane i tá pexrü ixixü. Rü pepexewa tá ínanawoxü i ngëma duüxügü i 7 i natücumügü i pexü rünumaegüxü rü pexü rüporamaegüxü i Etéutanüxügü, rü Yerguechéutanüxügü, rü Amuréutanüxügü, rü Canaátanüxügü, rü Ferechéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü rü Yebuchéutanüxügü. ²Rü ngëguma Cori ya perü Tupana pexmexgu nayixéegü i ngëma natücumügü i duüxügü, rü

ngëguma pema rü marü nüxü perüporamaegügu jrü noxtacüma tá penadai rü taxütáma tjaxacümaxä pexü narüngüxmüexexë rü bai tá i pexü nax nangechaütümüxügüxü! ³Rü ngëgumarüxü tá ta jrü taxütáma namaxä pexäxmaxgü i ngëma norü ngexügü, rü bai tá i penegü rü naxacügümaxä peyaxüxmäxgüxü rü pexacügü rü nanegümaxä peyaxütegxü! ⁴Erü ngëguma tá ngëmaäcü penaxüxgu rü númagü i ngëmacüäx rü tá penegüxü rü pexacügüxü Cori ya Tupanana nixigachixexë. Rü ngëmaäcü tá tomare i tupanaxü nicuaxüxügü, rü ngëmacax tá poraäcü pemaxä nanu ya Cori ya Tupana, rü noxtacüma tá pexü nadai, rü ngëxma tá ipeyarüxo. ⁵Rü ngëmacax tá penaxwaxe i noxtacüma nagu pepogüe i ngëma nachicagü i ngextá ngëma duüxügü norü tupanagüçax naxünagü nawa ínaguxü. Rü ngëgumarüxü tá ta nagu pepogüe ya yimá norü nutagü rü naigü i namaxä natupanaäxgüxü. Rü tá ípenagu i norü tupanachicünaxágü. ⁶Erü pema rü wüxi i duüxügü i woetama Tupanacax ixígüxe pexigü. Rü númatama ya Tupana rü guxüma i nachixünanecüäxgütanüwa pexü naxuneta nax noxrütama i duüxügü pexigüxüçax —nhanagürü ga Moiché.

Moiché nanaxucuxë i
Iraéutanüxügü

8 ¹Rü nhanagürü ga Moiché: —Ecü nagu pexi i ngëma mugü i nhuxmax pexna chaxäxü nax namáxüçax i perü maxü rü pimuxüçax,

rü ngēmaäcü penayaxuxüçax i ngēma naane ga perü oxigümamaxä nüxü yaxuxü ga Tupana! ²|Rü nüxna pecuqxächie ga nhuxäcü Cori ya Tupana pexna nadauxü ga namawa ga yexguma 40 ga taunecü yema nachica ga chianexü ga taxúema íxäpataügu pexixgu! Rü yéma nixi ga pexü naxâneexëexü rü pexü naxüxü nax yemaacü nüxü nacuáxüçax ga taxacügu perüxñüexü rü tá aixcuma peyanguxëexü i norü mugü. ³Rü woo ngúxü pexü ningexëxé rü taiya pingegü, notürü ga yixcüama rü nüma ga Tupana rü dauxüciäx ga poü ga manámaxä pexü nachibüexëxé woo i pema rü perü oxigü rü nüxcüma rü taguma nüxü pedauxü ga yema. Notürü yemawa pexü nüxü nadauxëxé rü tama ñanaxica nixi i namaxëexü i wüxi i duüxü, notürü ngēma ore i Tupanaqwxwa íxüxüxü nixi i aixcuma namaxëexü. ⁴Rü guxcüma ga guma 40 ga taunecügu rü tama pengauechiru rü bai ga nax perüchaecutüxü. ⁵|Rü nüxna pecuqxächie rü yimá perü Cori ya Tupana rü pexü inayariwexächitanüxëxé nhama wüxi i papá nanexü inayariwexächixëexürxü! ⁶|Ecü mea naga pexñiüe i ngēma norü mugü ya yimá Cori ya Tupana, rü nüxü pecuqxüxügrü rü mea nagu pexi i ngēma nguxëetae i pexna naxäxü! ⁷Erü nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i naane i mexüwa tá pexü nagagü i ngextá inamuxüwa i natüxacügu, rü puchugü, rü burawegü i maxpínearü ngachitamüxüwa ichuxchugüxü. ⁸Rü ngēma naanewa rü nangema i trígu, rü chewáda, rü úwa, rü figuéra, rü boxra, rü oríwa rü ira. ⁹Rü ngēma

nachixüanewa rü taxütáma pexoégaäegü naxcax i perü ñona, rü taxütáma pexü nataxu. Rü norü maxpúnegüwa rü namu i férumü rü cóbremü. ¹⁰Notürü ngëxguma pechibüeguwená rü pengäxpütüwegü, rü name nax nüxü pecuqxüxü ya Cori ya Tupana naxcax i ngēma mexü i naane i pexna naxäxü. ¹¹|Rü pegüna pedaugü nax tama nüxü perüngümaexüçax ya perü Cori ya Tupana! |Rü tauxü i nüxü perüoxexü i ngēma norü mugü rü norü ucuxëgü i nhuxmax pexna chaxäxü! —nhanagürü ga Moiché.

.....

Tupana rü mexü namaxä naxuegu i Iraéutanüxügü

11 ^{13,14}Rü nhanagürü ga Moiché: —Ngëxguma tá pema mea peyanguxëexgu i nhaha mugü i nhama i ngunexügu pexna chaxäxü, rü ngëxguma aixcuma nüxü pengechaügüga ya Cori ya perü Tupana, rü ngëxguma nüxü pecuqxüügü guxüne ya perü maxüinemaxä, rü guxü i peäxemamaxä, rü ngëxguma i nüma ya Tupana rü tá ípettoexügu nanapuxëxé rü ngexwacax yaxoxgu i penetü rü tá wena nanapuxëxé nax mea pexü nayaxüçax rü yaxoxüçax, rü pexü nangemaxüçax i perü trígu, rü perü úwachixü, rü perü chíxü. ¹⁵Rü ngëxgumarüxü tá ta ya Cori ya Tupana rü nanaxügüxëxé ya maxëgü perü wocagüçax. Rü ngēmaäcü tá nimu rü tagutáma pengewemü. ¹⁶Notürü name nixi i pexuäegü nax tama texé Tupanana pexü ixigachixëexü nax tomare i tupanaxü pecuqxüügüxüçax, rü

napexe pecaxápüxügüxüçax. ¹⁷Erü ngëxguma tá ngëmaäcü penaxügxux, rü Cori ya Tupana tá pemaxã nanu rü taxútáma pexcax nanapuxëxë. Rü ngëma naane rü taxuxütáma nawa narüxü, rü pema rü tá paxaxüchi nagu peyue i ngëma naane i mexü i pexna naxäxü. ¹⁸;Rü pegüäxëgu namaxä penguxü i nhaa ore, rü nagu perüxñüeeca! ;Rü pegüchacüüwa, rü pegücatüwa peyangaxcuchix i ngëma mugü nax ngëmaäcü tama nüxü iperüngümaexüçax! ¹⁹;Rü nhaa oremaxä penangúexëxë i pexacügü, rü nachigagu namaxä pidexagü i pepatawa, rü namagüwa, rü ngëxguma pepeechaügu rü íperüdagügu! —nhanagürü ga Moiché.

.....

Moiché rü Iraéutanüxügüxü
naxucuxë nax tama ngëma togü i
duüxügücümagu naxíxüçax

18 ⁹Rü nhanagürü ga Moiché:
—Ngëxguma marü nagu pehocuxgux i ngëma nachixüane i perü Cori ya Tupana tá pexna äxü, rü tama name i naxcax pedauxütæ i ngëma nacümagü i chixexü i ngëma duüxügü.
¹⁰Rü tama name i texé i petanüwa rü túmanexü itamu nax ngëma duüxügüarü tupanacax tayaguxü, rü bai i naxcax tangúxü i ngëma nawa nüxü nacuáxü i ngëma ëxüguxü, rü bai tá i tükü nangúchaüxü nax nüxü tacuáxü i ngëma yixcûra ngupetüxü, rü bai tá i naxcax tangúxü nax tayuüxü. ¹¹Rü tama name i naxcax tangux nax duëxëgüxü tatoöexü, rü bai i naxütawa taxü nax nüxna tayacaxüçax i ngëmawa yuüexü

nax ëxüguxüxü nacuáxü, rü bai tá i nüxna tayaca i ngëma naäxëgümamaxä puracüexü, rü bai i nüxna tayaca i ngëma yuetaäxëcax ngemagüxü. ¹²Erü ya Tupana rü tama namaxä nataäxë i ngëma duüxügü i ngëma nacümagü maxëxü. Rü ngëmacax nixi ya Cori ya perü Tupana i pepexewa tá ínawoxüäxü i ngëma nachixüaneecüäxgü, erü nümagü rü ngëma nacüma i chixexügü nixi i namaxëxü. ¹³Rü ngëmacax i pemax rü name nixi i aixcuma mea naga pexñüe ya Cori ya perü Tupana. ¹⁴Erü ngëma duüxügü i tá ípewoxüxü nawa i ngëma naane rü naga naxñüe i ngëma iyüüexü, notürü i pema rü tama pexü nanaxwaxe ya perü Tupana nax ngëma nacümagu pexixü —nhanagürü ga Moiché.

Orearü uruxü i Moichewena tá
ingucuchixü

¹⁵Rü nhanagürü ta ga Moiché:
—Nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá petanüwa nanangoxëxë ya wüxi ya chaurüxü orearü uruxü, rü pema rü name nixi i naga pexñüe. ¹⁶Rü yema nixi ga Cori ya Tupanana naxcax pecaxü ga maxpûne ga Orébiwa ga yema ngunexü ga guxâma ga pemax nagu yéma pengutaquexegüxü rü nhapegügüxü: “Tama tanaxwaxe i wena nüxü taxñüe i naga ya Cori ya tórü Tupana, rü bai i nüxü tadauxchaüxü ya daa üxü nax tama tayuexüçax”, nhaperügü. ¹⁷Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Choxü rü marü name i ngëma nüxü pexuxü. ¹⁸Rü chama rü tá ngëma Iraéutanüxütanüwa chanangoxëxë ya wüxi ya cuxrüxü

orearü uruxű. Rü nüma rü wüxi ya natanüxű ixixcü tá nixi. Rü nüma rü tá mea duüxügümamaxä nüxű nixu i ngëma chama namaxä nüxű chixuxű, rü tá namaxä nüxű nixu i ngëma chama chanamuxű. ¹⁹Rü guxáma ya yíxema tama nüxű irüxñüexe ya yimá orearü uruxű chauégagu nüxű ixuxű, rü chama rü tá tüxna chaca rü taxacúcax tama itaxñüxű”, nhanagürü choxű ga Cori ya Tupana —nhanagürü ga Moiché.

.....

Tupana rü Iraéutanüxügümamaxä inaxuneta rü tá nüxű narüngüxexé ega naga naxinüegu

30 ¹Rü nhanagürü ga Moiché: —Ngëguma tá pexcax ímanguxgux i guxűma i ngëma nhuxmax pemaxä nüxű chixuxű i Tupanaarü ngüxexé rü ngëgxumarüxű ta i norü poxcu, rü ngëguma ngëma perü chixexügagu Cori ya perü Tupana rü togü i nachixüanegu pexü nawoonegu, rü ngëma tá nixi i nüxna pecuaxachiexü i nhaa ore i nhuxmax pemaxä nüxű chixuxű. ²⁻³Notürü ngëguma nhuxmax pemaxä nüxű chixuxürüxű aixcuma naxcax pewoeguxgux ya Cori ya Tupana, rü aixcuma naga pexinüegu i guxüne ya perü maxünemaxä rü guxű i peaxemaxä i pema rü pexacüg, rü ngëguma i nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá inanaxoxexé i ngëma poxcu i nagu pemaxä naxinüxű, rü tá nüxű pengechaütümüxű. Rü pexü tá nade nawa i ngëma nachixüanegu ga nagu pexü nawoonexű nax wena wüxiwa pengexmagüxüçax. ⁴Rü woo ngëma petanüxügü i yáanegu woonexű,

rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü tá ngëxma naxcax nayadau rü tá nanawoeguxexé. ⁵Rü nüma ya Cori rü tá wena pexü nawoeguxexé naxcax i ngëma naane ga perü oxigü nawa yexmagüxű. Rü pema rü tá wena nawa pengexmagü rü nüma ya Tupana rü tá pexü narüngüxexé, rü tá pexü nimuxexé perü oxigüarü yexera. ⁶Rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü peaxewa rü petaagüaxewa tá nayanaxoxexé i ngëma perü chixexű nax ngëmaäcü aixcuma nüxű pengechaügüxüçax perü maxünemaxä rü peaxemaxä nax wenaxarü perü naanewa pemaxexüçax.

.....

¹⁹Rü nhama i ngunexügu rü Tupanapexewa rü duüxügüpexewa rü pexna chaca nax pematama nüxű pexunetaxüçax i ḡngexürüxű tá yixixű i penaxwaxexű, rü ngëma maxü rü ḡxna ngëma yu? ²⁰Rü ngëma Tupanaarü ngüxexé rü ḡxna norü poxcu? ²¹Ecü penayaxu i maxü nax pema rü petaagü rü ta namaxexüçax! ²²Ecü nüxű pengechaxü ya Cori ya perü Tupana, rü naga pexinüe, rü aixcuma peyanguxexé i ngëma pexü namuxű! Erü nüma nixi i pexna naxaāxű i perü maxü rü namuxexäaxű i perü ngunexügu nawa i ngëma naane ga törü oxigü ga Abraáu rü Isáqui rü Yacúmaxä naxueguxű —nhanagürü ga Moiché.

.....

Moiché rü Yachuéxű naxuneta nax nüxi Iraéutanüxügümamaxä inacuáxüçax

31 ⁷Rü yemawena ga Moiché rü Yachuéçax nangema, rü nhanagürü nüxű napexewa ga guxüma

ga Iraéutanüxügü: —¹Ecü namaxã napora rü wüxigutama rüxiñü! Erü cuma tá nixí i cuyagagüxü i nhaa duüxügü nawa i ngëma naane ga Cori ya Tupana törü oxigümaxä nüxü ixuxü. Rü cuma tá nixí i namaxã quixücxü.
⁸Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü cupexegu tá nixü, rü guxügutáma nacuxütagu rü tagutáma cuxü nangemücü. Rü ngëmacax tama name nax cumuñxü —nhanagürü ga Moiché.

Moiché rü Iraéutanüxügüarü
 ãëxgacügxü namu nax
 duüxügümaxä nüxü nadaumatüxü
 ga Tupanaarü mugü

9Rü nüma ga Moiché rü nanaxümatü ga yema Tupanaarü mugü rü nhuxuchi nüxna nanaxã ga yema chacherdótegü ga Lewitanüxügü ga Tupanaarü mugüchixü ingegüxü. Rü yexgumarüxü ta rü guxüma ga Iraéutanüxügüarü ãëxgacügü ga itaxüna nanaxã ga yema mugü ga ümatüxü.¹⁰⁻¹¹Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü yema ãëxgacügxü naxucyxé, rü nhanagürü: —Guxüguma i ngëguma norü 7 ya taunecüwa nanguuxügü nax pegüxü nüxü pengechaügxü i perü ngetanügü, rü ngëguma tá nixí i guxüma i duüxügüpexewa nüxü pedaumatüxü i nhaa mugü. Rü ngëma tá nixí i duüxügüpexewa pexüxü i ngëguma düxenügüchigaarü tauemacüwa nanguuxügü rü guxüma i Iraéutanüxügü Tupanapexegu ngutaquejegüxügü nawa i ngëma nachica i nümatama tá nüxü naxunetaxü.¹²Rü ngëma ngunexügü rü tá guxütáma i duüxügü i yatüxügü, rü ngexügü, rü buxügü, rü duüxügü i to i

nachixüanecüäx i petanügu áchiügxü, rü tá nangutaquejegü nax nüxü naxñüexüçax i ngëma Tupanaarü mugü nax ngëmaäcü nangúexüçax nax nüxü nangechaügxü ya törü Cori ya Tupana, rü nagu namaxëxüçax i guxüma i ngëma mugü i nüxü yaxuxü ya Cori ya Tupana —nhanagürü ga Moiché.

.....

Moichéarü yuxchiga

34 ¹Rü Moábianearü chianexüwa inaxüächi ga Moiché ga maxpúne ga Nébuwa nax naxüxü. Rü yéma natapexe ga Píchagu ãégaxügu naxñinagü. Rü guma maxpúne rü Yericóarü tqoxmaxtawa nayexma. Rü yéma nixí ga Cori ya Tupana nüxü nawéxü ga guxüma ga Yiriáyiane rü nhuxmata Dáuarü naanegu nüxü nadauxéx. ²Rü yexgumarüxü ta nüxü nanawex ga naane ga Nataríaru, rü Efraíaru, rü Manachéarü, rü guxüma ga Yudáaru naane rü nhuxmata Már ga Mediterániwa nangu. ³Rü nüxü nanawex ta ga Neguébiarü chianexü, rü natü ga Yurdáuarü naane ga metachinüxü, rü ïane ga Yericó ga cucunecügü nawa yexmaxü rü nhuxmata ïane ga Choágua nadau. ⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —Nhaa nixí i ngëma nachixüane ga perü oxigü ga Abraáu, rü Isáqui, rü Yacúmaxä nüxü chixuxü rü tá nataagüna chaxäxü. Rü ngëmacax nixí i chanaxwaxe nax cuxetümaxäxüchi nüxü cedulaü, rü woo i cuma rü taxütáma nawa cungu —nhanagürü. ⁵Rü yemawena ga Moiché ga Tupanaarü duü rü nayu

nagu ga yema Moábiāne, yema Cori ya Tupana namaxã naxueguxürüxü. ⁶Rü wüxi ga Moábianearü ngatexügu nixí ga Tupana natáxü ga Bexpeúarü toxmäxtawa, nagu ga wüxi ga nachica i nhuxmarüta taxúema nüxü cuáxü. ⁷Rü nüma rü nüxü nayexma ga 120 ga norü taunecü rü yexguma rü ta meama tüxü nadau rü napora. ⁸Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü 30 ga ngunexü naxcax naxauxe ga Moábianearü chianexüwa, rü yemaacü nayanguxëegü ga nax naxaurexü naxcax ga Moichéarü

yu. ⁹Rü nüma ga Yuchué ga Núu nane rü marü Moichéxütawa nanayaxu ga cuqx yerü nüma ga Moiché rü naétugu naxüxmex. Rü yemacax nixí ga Iraéutanüxügü ga naga naxñüexü rü naxügiäxü ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nüxü ixuxü. ¹⁰Rü Moichéwena rü taguma nayexma ga to ga orearü uruxü ga Iraéutanüxügütanüwa ga Moichérüxü ixicü ga Cori ya Tupana namaxäxüchi idexacü.
.....

JOSUÉ

(Yuchué)

**Yuchuéxű naxuneta ga Tupana nax
nüxí Iraéutanüxűgümamaxă
inacuáxűcax**

1 ¹Rü guma Tupanaarü duű ga Moiché yuxguvena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéartü ngüxéeruxű ga Yuchué ga Núu nanemaxă nidexa, rü nhanagürü nüxű: ²—Rü nhuxmax nax marü nayuxű ya yimá chorü duű ya Moiché, rü cuma tá nixí i guxűma i ngëma Iraéutanüxűgümamaxă quixüexű nawa i ngëma natü i Yurdáu, nax nagu pichocuxűcax i ngëma naane i pexna chaxăxű. ³Rü yema marü Moichémaxă nüxű chixuxűruxű, rü chama rü tá pexna chanaxă i guxűma i ngëma naane i marü nawa pengagüxű. ⁴Rü ngëma naane i tá pexna chaxăxű, rü ngëma chianexű i súwaama ngëxmaxüwa inaxügü rü nhuxmata Líbanuarü mäxpúnawa nangu i nórchiwaama. Rü ngëma naane rü taxtü i Eufrátewa inaxügü i léstewaama rü Etéutanüxűgüchixűnanemaxă tá nangau nhuxmata Már i Mediterániuwa nangu i oéstewaama. ⁵Rü guxűma i ngunexügü i

nagu cumaxüxügu rü taxuxütáma cuxű narüporamae. Rü chama rü tá cuxütawa changexma, yema Moichéxütawa chayexmaxürtüxű. Rü tagutáma ngextá cuxű chatax, rü tagutáma cuxű chaxo. ⁶|Rü cugü írüpora rü tauxű i cugü cutáeguxű! Erü cuma tá nixí i nünxua cuyaxächigüxű i norü naane i nhaa duűxügü, yerü yema nixí ga perü oxigümamaxă nüxű chixuxű. ⁷Rü wüxicatama nixí i cumaxă nüxű chixuxű, rü ngëma nixí nax tama cumuüxű rü wüxicatama curüxintüxű rü aixcuma cunaxüxű i ngëma cumaxă nüxű chixuxű. Rü chanaxwaxe i cuyanguxéex i guxűma i ngëma mugü ga chorü duű ga Moiché cuxna áxű. ⁸Rü éecü mea yanguxéex nax mea cuxű ínanguxuchixűcax i guxű i taxacü icuxüxüwa! ⁹|Rü guxűgutáma duűxügüna namaxă nacuqxächi i ngëma nüxű chixuxű i chorü mugüpanewa! Rü name nixí i cuma rü chütacü rü ngunecü rü nagu curüxinü i ngëma chorü ore nax ngëmaäcü mea cunaxüxűcax i ngëma cumaxă nüxű chixuxű, rü mea cuxű ínanguxuchixűcax i guxűma i taxacü i cuxüxű. ¹⁰Rü chama

nixí i cuxű chamuxű nax cugü cuporaxéexűcax rü wüxigutama curükñüxűcax. Rü tama name icumuñxű rü icuyarümaächi, erü chama ya curü Cori ya Tupana rü tá chacuxütagu i ngextá cuma ícuxűxüwa —nhanagürü ga Tupana. Rü nüma ga Yuchué rü nügü namexëxë nax nayauxäxűcax ga yema naane.¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü nanamu ga yema Iraéutanüxügürü äexgacügü, rü nhanagürü nüxű:
¹¹—;Guxüma i nhaa duüxügütanügu pexügütanü, rü namaxä nüxű pexu rü nanataquexegüä i ñona! Erü tá tamaepüx i ngunexüwa nanguxgu rü tá tichoü i natü i Yurdáüwa nax tóxrüxű yixixűcax i ngëma naane i törü Cori ya Tupana tá tüxna äxű —nhanagürü ga Yuchué.

.....

Yuchué rü Yericówa nanamugü ga ngugütaeruüggü

2 ¹Rü yexguma nachica ga Chitíüwa nayexmagügu, rü yéma bexma inanamuächitanü ga taxre ga ngugütaeruxű, rü nhanagürü nüxű:
 —;Ecü peyangugü i ngëma naane i natü i Yurdáüarü tocütüwa ngëxmaxü rü nhuxmata yima ñane ya Yericówa pengugü! —nhanagürü. Rü nüma ga yema taxre rü yéma naxí rü wüxi ga ngexü ga ngeäxëxű ga Raábigu äégaxüpatawa nangugü ga Yericówa. Rü ngëma rü ngípatagü inapegüxëxë ga yema chütaxű. ²Notürü nayexmaama ga wüxi ga duüxű ga Yericóarü äexgacümaxä nüxű ixuxű, rü nhanagürü nüxű: —Nhxre i Iraéutanüxügü nua nangugü i ngewaxarü chütaxüga nax

yangugüüäxűcax i nhaa naane —nhanagürü. ³Rü yemacax ga guma äexgacü rü yema nge ga Raábixütawa namuga rü nhanagürü: —;Ínamuxű i ngëma yatügü i cuxütawa ngugüxű erü ngëma rü ngugütaewa nua naxí!
 —nhanagürü. ⁴Notürü ga ngëma rü inangäxű rü ngígürügü: —Aixcumá nixí i taxre i yatü i chauxütawa nangugüxű, notürü tama nüxű chacuax i ngextácüä yixígüxű. ⁵Rü marü noxri nachütagu nawoegu, erü ngëma oragu nixí i nawäxtaxű ya daa ñanearü poxeguxüarü ñäx, rü tama nüxű chacuax i ngextá nax naxixű. Notürü ngëxgumachi nhuxmatama nawe pengëgügu rü chi nüxű peyangaugü —ngígürügü. ⁶Notürü ga ngëma rü dauxnagu inaxígüxëxë ga yema taxre, rü yexma pagüxű ga lfüchitüxügu iyacuxgü. ⁷Rü guma ñanearü äexgacüarü churaragü rü yema taxre ga ngugütaeruücxax nadaugü nagu ga yema nama ga natü ga Yurdáü ínuxtamaxüwa nadaxű. Rü yexguma yema churaragü íchoxüguwenatama, rü nanawäxtagü ga norü ñäx ga guma ñanearü poxeguxü. ⁸Rü naxüpa ga nax napeexü ga yema ngugütaeruüggü, rü ngëma ga Raábi rü nawe dauxü ixí, rü ngígürügü nüxű: ⁹—Chama nüxű chacuax ya Cori ya Tupana rü pexna nanaxä i nhaa naane, rü ngëmacax i nüma rü toxna naxinü nax pexü tamuüexüchixűcax. Rü nhuxmax rü guxüma i duüxügü i nuxma pegüxű rü poraäcü pexü namuüe. ¹⁰Rü nüxű tacuax ga yexguma Eyítuanewa ípenguxügu, rü Tupana nixí ga yapayexëexű ga Már i Dauchiüxű nax yéma pichoüxűcax. Rü ngëxgumarüxű

ta nüxű tacuqx nax nhuxăcü penadaixű ga Cheú rü Óyi ga Amuréutanüxügürü aëxgacügü ga natü ga Yurdáuarü tocutüwa yexmagüxű. ¹¹Rü yexguma yemaxű tacuqxgüga rü poraăcü tamuňe, rü taxúema tügi tixaňaxű nax pemaxă tügi tadaixűcax. Eri yimá Cori ya perü Tupana rü guxăétüwa nangexma i dauxűguxű i naanewa rü nhama i naanewa. ¹²Rü ngëmacax pexna chaca rü nhuxmatama chanaxwaxe i Tupanaégagu chamaxă nüxű pexu rü mea tá namaxă pechopetü i chautanüxügü, ngëxgumarüxű i chama nax meama pexü chayaxuxürüxű. ¹³Rü choxna penaxă i wüxi i cuqxrxü nax ngëmawa nüxű chacuăxűcax nax aixcumaxă chamaxă pexuxű! ¹⁴Rü chanaxwaxe i guxüma i tümaarü ngëmaxügumaxă tüxű pengechaň ya chorü papá, rü chorü mamá, rü chaueneegü, rü chaueyaxgü. ¹⁵Rü tauxű i toxű pedaixű! —ngígürügü. ¹⁶Rü nümagü rü ngíxű nangäxügagü rü nhanagürügü ngíxű: —Toma tátama pexü ítapoxü rü pexna tadau nax taxuxüma pexü üpetüxűcax, ega cuma rü tama toxü quixuxgu. Rü ngëxguma Cori ya Tupana toxna naxăxgu i nhaa naane rü aixcuma tá mea cuxna tadau —nhanagürügü. ¹⁷Rü ngíma ga Raábi rü wüxi ga í ga īanearü poxeguxüwa yaxűxünegu ipe. Rü yema poxeguxüarü īqxwa wüxi ga napanaxăgu īinachüxue ga yema taxre ga ngugütaeruügü. ¹⁸Rü ngígürügü nüxű: —Ecü măxpúneanewa pexü rü ngëxma peyarücxugü nax tama pexü inayauxguxűcax i ngëma pexcax daugüxű! ¹⁹Rü tamaepüx i ngunexű tá ngëxma picuxgü, rü nhuxmatá

īanecax nawoegu i ngëma pexcax daugüxű! Rü ngëmawena rü marü name i ípixi —ngígürügü. ²⁰Rü nümagü rü ngíxű nangäxügagü rü nhanagürügü: —Toma rü tá tayanguxexë i ngëma Tupanaégagu toxna naxcax cucaxaxű. ²¹Notürü ngëxguma marü nhaa naanegu tachocuxgu, rü nhaa īqx ga nawa toxü curüchüxüexüwa tá cunatuniütaxexë i nhaa napanaxă i dáunütaxű. Rü daa cupatagu tá tüxű cungutaquejexexë ya cunatü rü cué rü cueneegü rü guxăma ya cunatütanüxügü. ²²Notürü ngëxguma chi ngexerüüxe cuchiüwa íxüxügxugux rü tûmagagutátama nixi ega tayuxgx, rü marü taxütáma togagu nixi. Notürü ngëxgumachi ngexerüüxe cuchiüwa ngëxmaxexű yamagü, rü ngëxguma rü tá togagu nixi. ²³Notürü ngëxguma chi toxü quixuxgx, rü taxucaxma tayanguxexë i ngëma Tupanaégagu cumaxă nüxű tixuxű —nhanagürügü. ²⁴Rü ngíma rü inangäxüiga rü: —Marü name —ngígürügü. Rü yexguma ga ngíma rü nüxű irümxoxë, rü nümagü rü ngíxna nawoegu. Rü yemawena rü yema ngírui īqxwa iyanaix ga napanaxă ga dáunütaxű. ²⁵Rü yema taxre ga ngugütaeruügü rü īnamăxpúneanexűwa naxi rü tamaepüx ga ngunexű yexma narücxugü. Rü yoxni ga churaragü rü guxüneanegu naxcax nadaugü rü taxuguma nüxű nayangaugü, rü düwxwa Yericóarü īanecax nawoegumare. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga yema taxre ga ngugütaeruügü rü măxpúneanewa narüchoü rü natü ga Yurdáuarü tocutüwa naxi ga Yuchué iyexmaxüwa. Rü namaxă nüxű nixugüe ga guxüma ga nüxű ngupetügüxű. ²⁷Rü nhanagürügü:

—Nüma ya Cori ya Tupana rü marü tuxna nanaxã i guxumá i ngëma naane. Rü ngëmacax i guxumá i ngëma nachixüanecüäx i duüxügü rü poraäcü tuxü namuüe —nhanagürügü.

**Iraéutanüxügü rü natü ga
Yurdáüwa nichoü**

3 ¹Rü moxüäcü paxmamaxüchi rü nüma ga Yuchué rü guxumá ga Iraéutanüxügümäxä rü Chitíüwa inaxiächi nhuxmata natü ga Yurdáünanacüwa nangugü. Rü naxüpa ga nax yachoüü rü yexmatama napégü. ²⁻³Rü yexguma tamaepüx ga ngunexü ngupetüguwena rü yema Iraéutanüxügüarü aëxgacügü rü norü duüxügütanü nixiägüetanü rü namaxä nüxü nixu rü nhanagürügü:

—Ngëxguma nüxü pedaxgu i chacherdótegü i Lewítanüxü nax nua nachopetüxü namaxä i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixü ⁴Rü ipêchoxü i ngextá ípengexmagüxüwa rü nawe perüxi! ⁴Rü ngëmaäcü tá nüxü pecuax nax ngextáama pexixü yerü ga ⁵Rü taguma texé i petanüwa nagu tixü i ngëma nama. ⁵Rü taxútäma nüxna tangaicama i ngëma baú! ⁶Rü guxügutáma wüxi i quirúmetru tá nixi i norü yáxü i nave nax pexixütanüxü! —nhanagürügü. ⁷Rü yexguma ga Yuchué rü yema Iraéutanüxügüxü nhanagürü: —⁸Tupanapexewa pegü pimexëegü! Erü moxü rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexü nüxü nadauxëxë i wüxi i mexü i taxü i norü poramaxä naxüxü —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü yema chacherdótegüxü nhanagürü: —¹⁰Rü

wixpexegu peyangetaxü i ngëma baú i Tupanaarü mugü nawa ngëxmaxü rü topëxe namaxä pexi nawa i ngëma natü i Yurdáü! —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga chacherdótegü rü duüxügüpexegu nayangetaügü ga yema baú. ¹¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Yuchuéxü:

—Nhuxmacürüwa tá cuxü chataxëx rü yexeraäcü tá cuxna cuqx chaxä i napexewa i nhaa Iraéutanüxügü. Rü ngëmaäcü tá nüxü nadaugü nax chama rü aixcuma chacuxütaguxü yexgumarüüxü ga Moichéxütawa chayexmagurüü. ¹²Rü ngëma chacherdótegüxü namu nax yangetaügüäxüçax i ngëma baú i chorü mugü nawa ngëxmaxü! Rü ngëxguma natü i Yurdáüwa nangugügu ¹³Rü nachixüwa nachoü rü ngëxma yachigütanüächi! —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Yuchué rü yema Iraéutanüxügüxü nhanagürü: —¹⁵Nua pexi rü iperüxinüe i ngëma ore i Cori ya törü Tupana nüxü ixuxü! ¹⁶Rü ngëmawa tá nixi i nüxü pecuáxü ya Tupana ya maxüä rü petanüwa nax nangexmaxü. Rü nüma ya Cori rü tá ínanawoxü i Canaåtanüxügü, rü Etéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü, rü Ferechéutanüxügü, rü Yerguechéutanüxügü, rü Amuréutanüxügü rü Yebuchéutanüxügü nawa i ngëma naane nax pema nawa pingugüxüçax. ¹⁷Rü nüxü perüdaunü i ngëma baú i Cori ya Tupana i guxü i naanearü yora ixíciärü mugüchixü nax nhuxäcü pepexewa yaxüexü i natü i Yurdáüwa! ¹⁸Rü ngëmacax, Pa Duüxügüx ¹⁹Rü nüxü pexuneta i 12 i yatügü! Rü ngëma 12 i

petücumüwachigü, rü tá nüxü pexuneta i wüxi. ¹³Rü ngëxguma ngëma chacherdótegü i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixü ingegüxü rü natü i Yurdáüchiüwa nachixügi, rü ngëxguma tá nixi i ngëma natü rü taxregu yayauxyeüchiüxi, rü ngëma dexá i dauxquena ne yaxü rü tá ínayachaxächi, rü nhama yapoxyepexexürüxi tá nixi —nhanagürü. ¹⁴⁻¹⁶Rü nüma ga yema Iraéutanüxügi rü inaxfächi ga yema ínapegxüüwa ga natü ga Yurdáüwa nax yachoüxiçax. Rü nanetüarü buxgüarü tauemacü nixi ga yexguma, rü yema natü ga Yurdáü rü poraäcü narübai. Rü nümagü ga chacherdótegü rü duüxügüpexegu naxi namaxä ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü yema chacherdótegü ga baú ingetaügxü rü yexguma yema natü ga Yurdáüchiüwa nachoügi, rü yema dexá ga dauxquena ne yaxü rü ngürüächi ínayachaxächi. Rü guma dauxquenaxüchi yexmane ga íane ga Adáü ga dauxütaechica ga Charetäüarü ngaicamána, rü ngürü nabainagü ga dexá ga yéma, nhama yapoxyepexexürüxi. Notürü yema íyachoüxiärü tawaama ga dexá rü niiyax nhuxmata már ya Ngearü Maxtüäxüwa nangu. Rü yemaacü ga yema natü ga Yurdáü rü taxregu niyauxye, rü yema Iraéutanüxügi rü nichoü ga íane ga Yericóartü toxmäxtawa. ¹⁷Rü yemaacü ga guxüma ga yema duüxügi rü paanexüwa nichoü nawa ga yema natü ga Yurdáü. Rü yexgumayane ga yema chacherdótegü ga yangegxü ga yema baú ga Cori ya

Tupanaarü mugüchixü rü natüarü ngäxüchiteewa namaxä nayachaxächitanü ga paanexüwa.

**Gumá 12 ga nutagü ga natü ga
Yurdáüarü ngäxütamawa
nadeäcüxchiga**

4 ¹Rü yexguma guxüma ga duüxügi ichoügu ga natü ga Yurdáüwa, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yuchuexü nhanagürü: ²—Ngëma 12 i Iraéutanüxügüticumüwa rü jëcü wüxitücumüwachigü rü nüxü naxuneta ya wüxi ya yatü! ³!Rü namaxä nüxü ixu rü wüxicigü i ngëma yatü rü wüxipüta ya nuta yayauxchigü i ngëma natüarü ngäxütamawa i ngëma chacherdótegü íchigüxiwa, rü nhama i chütaxügi ípeyapegxüüwa nax nanaäxüçax rü ngëxma yanupütaäxüçax! —nhanagürü. ⁴⁻⁵Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü naxcax naca ga yema 12 ga yatü ga nüxü naxunetaxü rü nhanagürü nüxü: —!Écü, wüxicigü i pemax i 12 i pexü chaxunetaxe rü natü i Yurdáüarü ngäxütamawa pex! !Rü ngëma baú i Cori ya törü Tupanaarü mugüchixüpexewaama rü wüxicigü i pema rü penayaxu ya wüxi ya nuta nax naexpüx yixixüçax i ngëma 12 tücumügi i tatanüxügi! !Rü pegüätügu peyange! ⁶⁻⁷Rü yimá nutagü rü wüxi i cuaxruxü tá nixi i petanüwa. Rü ngëxguma penegü pexna çaxgu, rü nhagügu: “Taxaciüchiga nixi ya daa nutagü?” nhagügu, rü pema rü tá penangäxüga rü nhapegürügi tá: “Rü daa nutagüwa nixi i nüxna icuaxächiexü ga yema ngupetüxi ga yexguma natü ga Yurdáüwa yangeetaxüga ga yema baú

ga Cori ya Tupanaarü mugüchixű, rü yema natüchixű rü taxregu niyauxye napexewa ga yema baú”, nhapegürüğü tá —nhanagürü ga Yuchué. ⁸Rü nümagü ga yema 12 ga yatügü rü nanaxügü ga yema Yuchué namaxă nüxű ixuxű. Rü wüxicigü, rü wüxitpúa niyauxchigü naétagu ga yema natücumü ga nawa naxüxű. Rü yemaacü nanayauxgü ga 12 ga nutagü ga Yurdáüchitamawa. Rü yema ínapegüxüwa nanana, rü yexma nayanu, yema Cori ya Tupana nüxű ixuxürüxű. ⁹Rü yexgumarüxű ta ga nüma ga Yuchué rü nai ga 12 ga nuta nanayaxu rü natüchitamagu nayanu ga yema chacherdótegu ga baú ingetäügxű íchigüxű. Rü yimá nutagü rü nhuxmarüta ngéma nangexmagü. ¹⁰Rü yema chacherdótegu ga baú ga Tupanaarü mugüchixű ingegüxű rü natü ga Yurdáüchitamagu narücho, rü yoxni ga nüma ga Iraéutanüxű rü meama nayanguxéegü ga guxüma ga yema Yuchuéwa Tupana namaxă nüxű ixuxű. Rü guxüma mea naxügü yema Moiché Yuchuémaxă nüxű ixuxürüxű. Rü nhuxääcü nichoũ ga duüxügü. ¹¹Rü yexguma guxüma ga duüxügü marü ingüügu, rü nichoũ ga yema chacherdótegu ga baú ga Tupanaarü mugüchixű ingegüxű. Rü duüxügüpexegu naxägü.

.....

¹⁸Rü yexguma marü yanguügu ga yema chacherdótegu ga Yurdáüwa nax yachoňxű rü paanexüwa nangugügu, rü yema dexá rü wenaxarü nanagoxüchixű rü noxrirüütama nanapá ga natü.

.....

Tupana nüxű nixu nax nhuxâcü yapugüäxüçax ga Yericó

6 ¹Rü taxucüruwama texé Yericóarü ñanegu taxücu riexna ítaxüxű, yerü ga norü poxeguxüarü íäxgü rü narüwätagü nax yemaacü taxuwama nachocuxüçax ga Iraéutanüxű. ²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yuchuéxű nhanagürü: —Chama rü marü cuxna chanaxă ya Yericó i guxüma i norü äëxgacümaxă rü norü churarakümaxă. ³Rü curü churarakü i Iraéutanüxű rü 6 i ngunexű tá yima ñanexű ínayachoegu. Rü wüxi i üeguachi tá naxügü i wüxicigü i ngunexű. ⁴Rü ngéma baú i chorü mugü nawa ngémaxüüpexegu tá naxí i 7 i chacherdótegu i carnéruchatacuxremaxă icornétaňxű. Rü ngéxguma norü 7 i ngunexüwa nanguxgu, rü 7 expüxcüna tá yima ñanexű ínayachoegu i curü churarakü, rü ngéxgumayane i ngéma chacherdótegu rü tá norü cornétagü nicuegu. ⁵Rü ngéxguma nüxű pexinüegu nax poraäcü yacuegüäxü ya cornétagü rü tá tagaäcü aita pexüe. Rü ngéxguma i norü poxeguxü ya yima ñane rü tá nangächi. Rü ngéxgumayane rü wüxicigü i pemax rü tá nagu pechocu ya yima ñane —nhanagürü ga Tupana. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü chacherdótegicax naca rü nhanagürü nüxű: —Peyange i ngéma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixű! Rü 7 i pemax rü ngéma baúpexegu tá pexí namaxă ya cornéta i carnéruchatacuxrenaxcax ixígüne —nhanagürü. ⁷Rü yema duüxügüxű rü ta nhanagürü ga Yuchué:

—¡Ecü nüxü ípeyachoegu ya daa ñane! Rü pemax i churaragü rü tá baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixüpexegu tá pexí —nhanagürü. ⁸Rü guxüma ga duüxügü rü yema Yuchué namaxã nüxü ixuxüäcü nanaxügü. Rü yema 7 ga chacherdótegü rü norü cornétagu yacuegüäcüma yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixüpexegu naxí. Rü yema baú rü yema chacherdótegüwe namaxã nixixütanü. ⁹Rü yema churaragü rü chacherdótegüpexegu naxí, rü yema togü ga churaragü ga baúarü daruxü rü wixweama naxägü. Rü nüma ga chacherdótegü rü norü cornétagu nicueguecha rü taguma inarüchianegü. ¹⁰Notürü guxüma ga yema churaragü, rü Yuchué nüxna naxága ga bexmamare inaxixüçax nhuxmatáta nüma namuã nax guxüma wüxigu poraäcü aita naxüexüçax.

Iraéutanüxügü nanapugü ga ñane ga Yericó

¹¹Rü yema nüxiraxü ga ngunexügu rü nüma ga Yuchué rü nanamu ga chacherdótegü rü churaragü nax wüxicana guma ñanexü nax íyangeegutaügüäxü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixü. Rü yemawena ga yema duüxügü rü nawoegu naxçax ga yema ínapegüxüwa. Rü yexma nüxü nanangupetüxëx ga chütaxü. ¹²Rü moxüäcü ga nüma ga Yuchué rü paxmamaxüchi ínarüda, rü nüma ga chacherdótegü rü nanayauxtaügü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixü. ¹³Rü yema 7 ga chacherdótegü rü baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixüpexegu naxí rü

nagu yacuegüäcüma ga guma norü cornétagü. Rü yema churaragü rü wixpexegu naxí, rü yema togü rü baúweama naxägü. Rü ga cornétagü rü taguma inarüchianegü. ¹⁴Rü moxüäcü rü wena guma ñanexü ínayachoegu, rü nhuxmachi yema ínapegüxüçax nawoegu. Rü 6 ga ngunexü nixí ga yemaacü naxügiäxü. ¹⁵Rü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu, rü ngunetüxü ínarüdagü. Rü guma ñanexü ínichoeguächitanüçü yema nüxíra naxügiäxgurüxü, notürü yema ngunexügu rü 7 expüxcüna nüxü ínichoeguächitanüçü. ¹⁶Rü yexguma ga yema chacherdótegü rü 7 expüxcüna norü cornétagu yacuegügu, rü Yuchué rü yema duüxügüxü namu rü nhanagürü: —¡Aita pixüe! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü pexna nanaxã ya daa ñane. ¹⁷Rü daa ñane, rü guxüma i t̄axacü i nawa ngëxmaxümaxã, rü tá peyanaxoxëxë, erü ngëmaäcü nixí i Cori ya Tupana i nüxü yaxuxü. Rü ngëma Raábiicatátama iyixí i taxütáma ngíxü pimaxçü namaxã i ngëma duüxügü i ngíchiüwa ngëxmagüxü. Erü ngëma iyixí ga iyacuxgüäxü ga yema taxre ga yatügü ga ngugütaewa yéma imugüxü. ¹⁸;Rü nhuxmax i pemax rü pegüna pedaugü nax tama penayaxuxü i t̄axacü i norü ngëmaxü ya yima ñanewa ngëxmaxü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nanaxuegu ya daa ñane nax peyanaxoxëxüçax rü penadaiäcuxüçax. Rü ngëxguma taxütáma ngëmaäcü penaxügxux, rü nüma ya Tupana rü tá chixexü tamaxã naxuegu rü tá chixexü taxçax ínanguxëxë. ¹⁹Notürü ngëma úiru rü diërumü rü guxüma i ngëmaxügü i

bróchenaxcax rü férunaxcax, rü Cori ya Tupanacax tá nixí rü norü
ngémaxügütanüga tá penanu
—nhanagürü ga Yuchué.²⁰Rü yexguma ga núma ga yema duüxügü rü aita naxüe rü ga cornétagü rü naxágatanü. Rü yexguma guma cornétagagüxü naxñüegü ga núma ga Iraéutanüxügü rü inanaxügue nax poraáci aita naxüexü. Rü yexguma ga guma ñaneaü rü poxeguxü rü napuxáchi. Rü yexguma ga núma ga Iraéutanüxügü rü yoxni tauxchaáci yexma nachocu, rü noxrüxü nayaxíxüexë.²¹Rü yemawena rü taramaxä tüxü nadai ga yatüxe, rü ngexe, rü ngextüxügüxü, rü yaxguáxgü, rü wocagü, rü carnérugü, rü búrugü. Rü noxtacüma guxüma nadai.²²Rü núma ga Yuchué rü yema taxre ga yatügi ga ngugütaewa íxüxü nhanagürü: —Écü ngípatawa pexí i ngéma nge i Raábi rü guxüma i ngítanüxümaxä nua ngíxü pega, yema ngímaxä ipexunetaxürüxü!
—nhanagürü.²³Rü nümagü rü ngíchiügu nachocu. Rü Raábixü ínagaxüchigü tûmamaxä ya ngínatü, rü ngíé, rü ngíeneegü, rü guxüma ga ngítanüxümaxä. Rü wüxi ga nachica ga mexü ga Iraéutanüxügü ípegüxüarü duxétüwaama yexmaxügu ngíxü nayamugü.

.....

²⁷Rü núma ga Cori ya Tupana rü Yuchuéxü narüngüxüe, rü yemacax guxüma ga yema naanewa nangu ga nachiga.

Acáüarü chixexüchiga

7 ¹Rü wüxi ga Yudátanüxü ga Acáigu aéggaxü ga Cármí nane ga Cháditaxa rü Chárataxa ixixü, rü nanade ga nhuxre ga yemaxügu ga Tupana

chuxuxü. Rü yemacax ga guxüma ga Iraéutanüxügü rü naxüétüügü ga Cori ya Tupanapexewa yerü ga Acáü rü nanayaxu ga yema Tupana chuxuxü. Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Iraéutanüxügümamaxä nanu.

Acáüarü chixexügagu rü Iraéutanüxügüxü narüporamaegü ga ñane ga Áixarü duüxügü

²Rü núma ga Yuchué rü Yericówa inanamuáchitanü ga nhuxre ga yatügi nax ñane ga Áixwa yangugütaegüxüçax, rü ngoxi nüxü natauxcha nax guma ñane rü tá nagu nachocuxüçax. Rü guma ñane rü ñane ga Betéuarü léstewaama nayexma ga chianexü ga Betawéüarü ngaicamána. Rü nümagü rü yéma naxí rü nayangugütaegü.³Rü yexguma nawoegugu, rü Yuchuéxü nhanagürügü: —Tama tanaxwaxe i guxü i churaragüimaxä naxcax ítayachööchi ya yima ñane ya Áix, erü 2,000 rüexna 3,000 i churaragüimaxä nixí i marü yanguxü nax yapuxuxü ya yima ñane. ¡Rü taxútáma guxü i churaragü ngéma cumugü! Erü tama namu i ngéma duüxügü ya yima ñanena daugüxü —nhanagürügü.⁴Rü yemaacü 3,000 ga churaragü nixí ga Áixcax íyachööchixü. Notürü núma ga yema duüxügü rü Iraéutanüxügüxü narüporamaegü rü nayabuxmüxexë.⁵Rü 36 ga Iraéutanüxügüxü nadai, rü guxema toxoguáx rü tûmawe nangégü nhuxmata guma ñanechipenüwa nangugü, rü ínatüáchianexügu tüxü nayadai. Rü yemacax ga Iraéutanüxügü rü narümaxächitanü rü namuüe.⁶Rü núma ga Yuchué rü yema Iraéutanüxügürü

ãẽxgacügü rü norü ngechaũmaxã
nögüchirugu nagáugüe rü
waixümütexemaxã nügü nigügüeru. Rü
nhuxmachi yema baú ga Tupanaarü
mugüchixüpexegu nanangücuchitanü
nhuxmata nayáuane. ⁷Rü nüma ga
Yuchué rü nhanagürü: —Pa Corix
¿tüxcüü cuyachoõxéxé ga nhaa duõxügü
ga natü ga Yurdáuwa? ¿Exna
Amuréutanüxügumexegu toxü
cuyixéexüçax nixí i nua toxü cugagüxü
nax ngëmaäcü toxü nadaixüçax? Rü
narümemae chi nixí ga natü ga
Yurdáuarü tocutü chitama tarüchoxü.
⁸Pa Corix. ¿Taxacü tá chaxüxü i
nhuxmax? Erü nüma i Iraéutanüxügü rü
marü norü uanüchäxwa nibuxmü. ⁹Rü
nüma i Canaãtanüxügü rü guxüma i
duõxügü i nhaa naanegu pegüxü rü tá
nüxü nacuáchigagü i ngëma toxü
ngupetüxü. Rü nüma rü tá wüxigu
toxcax ínayachõöchi nax toxü
nadaixüçax, rü taxuetáma ítayaxü i
totanüwa. ¿Rü texé tá cuxü ticiuaxüxü
rü cuxü tataxéxé i ngëxguma?
—nhanagürü ga Yuchué. ¹⁰Rü nüma ga
Cori ya Tupana rü Yuchuexü nangäxüga
rü nhanagürü: —¡Inachi! ¿Taxacü
ngëma cuxü i nhaxtüanegu
cunangücuchixü? ¹¹Rü nüma i
Iraéutanüxügü rü chixexü naxügü. Erü
nümagü rü tama nayanguexé i ngëma
mugü ga namaxã nüxü chixuxü. Rü
nanayauxgüama i ngëma ngëmaxügü i
nüxna chachuxuxü. Rü meama nüxü
nacuaxgüäcüma naxcax nangüxü i
ngëma choxrü ixixü, rü norü
ngëmaxügütanügu nayacuxgü. ¹²Rü
ngëmacax i pemax i Iraéutanüxügü rü
taxucürüwama nüxü perüporamae i

perü uanügü. Rü naxchäxwa tá pibuxmü
rü pegagutama nixí i namexü i
noxtacüma peyuexü. Rü ngëxguma i
pema i nhuxmax rü tama paxa
ípenaguxgu i ngëma pexna chachuxuxü,
rü marü taxütáma petanüwa
changexma. ¹³¡Rü nhuxmax rü inachi,
rü nangutaquexexé i duõxügü! ¡Rü
namaxã nüxü ixu nax moxüçax nügü
yamexéegüxü nax ngëmaäcü chapexewa
ínangugüxüçax! Erü chama i Cori ya
perü Tupana rü nhacharügü: “Pemax,
Pa Iraéutanüxügü, rü marü penayaxu i
ngëma ngëmaxügü i pexna chachuxuxü.
Rü ngëxguma taxütáma ípenaguxgu rü
tama pegüwa nüxü pexoxoxgux i ngëma
chixexü, rü taxucürüwatáma perü
uanügxü perüporamae”, nhacharügü.
¹⁴Rü moxü paxmama rü
petücumümaxächigü tá chapexewa
pengü i guxáma i pema i
Iraéutanüxügü. Rü chama i perü Tupana
nax chixixü rü tá nüxü chaxuneta i
ngëma natücumü i nawa naxüxü i
ngëma yatü i chixexü üxü. Rü nhuxuchi
ngëma natücumüwa rü tá
nögütanüxüäcü chapexewa nangugü. Rü
chama rü tá nüxü chaxuneta i ngëma
nögütanüxüttücumü i nawa nangexmaxü
i ngëma yatü. Rü ngëmawena rü tá
ngëma nögütanüxüttücumüwa rü tá
nüxü chaxuneta ya yima ipata ya nawa
nangexmane i ngëma chixexü üxü. Rü
nhuxuchi yima ipatacüäxtanüwa rü tá
nüxü chaxuneta i ngëma yatü i chixexü
üxü. ¹⁵Rü yíxema tümaxüttagu nüxü
iyangaugüxe i ngëma ngëmaxügü ga
chachuxuxü, rü tá tüxü nigugü namaxã i
tümaxactigü rü guxüma i tümaarü
ngëmaxügü, erü tümagagu chixexü

naxcax ínangu i Iraéutanüxügü, erü tama naga taxinü i chorü mu —nhanagürü ga Tupana.

Acáūarü poxcuchiga

¹⁶Rü moxüäcü ga Yachué rü paxmamaxüchi ínarüda rü duixügüxü namu nax natücumümaxächigü Tupanapexewa nangugüxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yudáticumüxü naxuneta. ¹⁷Rü yexguma ga Yachué rü Yudáticumümaxä nüxü nixu nax nügütanüxütcumüäcü rü Tupanapexewa nax naxixü. Rü Tupana rü Cháratanüxüxü naxuneta. Rü yema Cháratanüxüwa rü guma Chádipataxü naxuneta. ¹⁸Rü yema yatüxügü ga Chádipatacüäxgü rü Tupanapexewa nangugü, rü Tupana nüxü naxuneta ga Acáü ga Cármí nane ga Cháditaxa ga Yudátanüxü ixicü. ¹⁹Rü yexguma ga Yachué rü Acáúxü nhanagürü: —Pa Chaunex, rü name nixi i cunataxexë rü nüxü quicuqxüxü ya Cori ya törü Tupana. ¡Rü chamaxä nüxü ixu i t̄axacü nax cuxüxü! ¡Rü tauxü icuyacüxü! —nhanagürü. ²⁰Rü Acáü nanangäxüga rü nhanagürü: —Aixcuma nüxü chixu, rü chixexü chaxü namaxä ya Cori ya törü Tupana. Rü nhaa nixi i ngëma chaxüxü. ²¹Rü Yericówa nüxü chadau ga wüxi ga mexechixü ga naxchiru ga Babiróniaanecüäxgüarü ü rü 200 tachinü ga diëru, rü wüximenäxä ga úiru ga ngäxü ga quiruarü yexera yaxü. Rü choxü nangúchaü ga yema yemaxügü, rü yemacax chaugüxü chanade, rü chauchiümachiägu chanataxgü. Rü ngëma diërutachinügü rü aixepeguama chananu —nhanagürü.

²²Rü yexgumatama ga Yuchué rü Acáúchiüwa nanamugü ga nhuxre ga yatügü, rü yexma nüxü nayangaugü ga yema yemaxügü ga yexma icuxgüxü namaxä ga yema diëru ga natüüguama nuxü. ²³Rü nanade ga yema yemaxügü rü Yuchuépexewa nanana napexewa ga guxüma ga Iraéutanüxügü. Rü nümagü ga Iraéutanüxügü rü Tupanapexegu nayanu. ²⁴Rü yemawena rü Acúarü ngatexüwa Acáúxü nagagü namaxä ga yema diëru, rü yema naxchiru, rü yema úirumenäxä, rü nanegümaxä, rü naxacügümaxä, rü norü wocagümaxä, rü norü carnérugümaxä, rü napatamaxä, rü guxüma ga taxacü nüxü yexmaxümaxä. ²⁵Rü Yuchué rü Acáúxü nhanagürü: —Tücxü chixexü tatanüwa ícunguxexë? Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü ngëma chixexü tátama nixi i cuxna nanguxexü —nhanagürü. Rü yema nhaxgu ga Yuchué, rü guxüma ga Iraéutanüxügü rü nutamaxä Acáúxü rü natanüxügüxü nadai. Rü nhuxuchi natanüwa nanangíichi. ²⁶Rü yemawena rü nutagü naétüwa nanawogü. Rü gumá nutagü rü nhuxmax rü ta ngëxma naxäúchita. Rü ngëmacax i nhuxmax i ngëma nachica rü Acúarü Ngatexügü naxäéga. Rü yemaacü Iraéutanüxügumaxä narüngüxmü ga Cori ya Tupana.

Íane ga Áixü nanapugü ga Iraéutanüxügü

8 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yuchuéxü nhanagürü: —Taxucaxma cumuü rü icurümaxächi! Rü inaxüächi naxcax ya yima íane ya

Áix, namaxā i guxūma i curü churaragü! Erü chama rü tá pora cuxna chaxā nax yima īane ya Áixarü ãëxgacüxü rü norü duüxügxüxü curüporamaexücx. Rü yima norü īane rü norü naane rü cuxrü tá nixi. ²Rü guma Yericómaxā rü norü ãëxgacümaxā cuxüxürüxü tátama cunaxü namaxā ya yima īane ya Áix rü norü ãëxgacü. Notürü i nhuxmagu rü marü name i pegüxü penade i norü ngëmaxügü rü naxünagü. Rü tá ípenabaixgü, rü norü īanecaxwenaama tá pexüichi —nhanagürü. ³⁻⁴Rü yexguma ga Yuchué rü nügü namexëxé guxūma ga norü churaragümaxā nax īane ya Áixcax íyachööchixücx. Rü nayadexechi ga 30,000 ga churaragü, rü chütacü yéma nanamugü. Rü nayaxucuxëgü rü nhanagürü nüxü:
—¡Mea iperüxiñüe! ⁵Rü ipexüächi rü norü īanecaxwëxguama peyarüçuxgü!
¡Rü ípememare nax yima īanegu pechocuxüçax! ⁶Rü ngëma togü i duüxügü rü chamaxā tá yima īanecax ínayachööchi. Rü ngëxguma yima īanecüäx toxçax yayixgux nax toxü nadaixüçax, rü toma rü tá tibuxmü ga to ga ngunexügurüxü. ⁷Rü ngëxguma i nümagü rü tá tote nangëgü erü tá nagu narüxiñüe nax noxrirüxü naxchäxwa ibuxmüxü i yixema i Iraéutanüxügü.
⁸Rü ngëxguma i pema rü tá peyayi i ngëma ípicügxüwü rü yima īanegu tá pichocu, erü Cori ya törü Tupana rü pexna tá nanaxā ya yima īane. ⁹Rü ngëxguma marü nagu pichocuxgu, rü tá nawá penangixichi, ngëma Cori ya Tupana nüxü ixuxürüxü. Rü ngëmaäciü nixi i pexü chamuxü —nhanagürü ga Yuchué. ¹⁰Rü yexguma ga Yuchué rü

inanamuächitanü ga yema churaragü. Rü nümagü rü inaxiächi rü Betéu rü Áixarü ngäxüümachatexegu nicüxgu ga Áixcaxwenaama. Notürü nüma ga Yuchué rü yema ínapegüxüwatama nanangupetüxëxé ga chütaxü. ¹¹Rü moxüäciü noxri yangunechaüxgu rü ínarüda ga Yuchué rü norü duüxügxüxü nidaugü. Rü nhuxüchi tümapexegu naxä namaxā ga Iraéutanüxügürü ãëxgacügü rü īane ga Áixcax inaxiächi. ¹²Rü guxūma ga norü churaragü rü guma īanepexewaama ne naxi rü nüxü ningaicaetenü, rü wüxi ga ngatexüpechinüwa nayachaxächitanü ga guma īanearü tügüneçüwawaama. ¹³Rü nüma ga Yuchué rü īane ga Betéu rü Áixarü ngäxüümachatexegu nayacüxgu ga to ga 5,000 ga yatügü ga guma īanearü toxoxwecüwawaama. ¹⁴Rü yemaäciü ga Iraéutanüxügürü churaragü rü taxregu niyauxyetücumü. Rü yema wüxitücumü rü īanearü toxoxwecüwagu nicüxgu, rü yema totücumü rü yema íyachaxächitanüxüwa nayexmagü ga īanearü tügüneçüwawaama. Rü yema chütaxüga Yuchué rü nanaxüpexe rü nüxíra yema ngatexüarü ngäxüwa nangu. ¹⁵Rü yexguma Iraéutanüxügüxü nadaxgux ga Áixarü ãëxgacü, rü norü churaragümaxā nayayi nax nügü nadaixüçax namaxā ga yema Iraéutanüxügü ga ngatexüarü tocutüwa yexmagüxü. Notürü tama nüxü nacuqx rü yema togü ga Iraéutanüxügü nax bexma norü īanecaxwëxgu nayacüxgüxü. ¹⁶Rü nüma ga Yuchué rü norü churaragümaxā nibuxmüneta. Rü yema nama ga chianexüwa nadaxgü

nibuxmü naxchäxwa ga yema Áixarü churaragü. ¹⁶Rü guxüma ga churaragü ga guma ñane ga Áixcüäxgü ixígüxü rü Yuchuéwe nangëgü. Rü yexguma Yuchuéwe nangëgüga rü yema norü ñanena niyáxüetanü. ¹⁷Rü guxüma ga churaragü ga Áixcüäx rü Betéucüäx rü Iraéutanüxüwe nangëgü, rü taxuxüma ñanewa nayaxü. Rü yema Iraéutanüxüwe nax nangëgüxügagu rü guma ñane rü taxúema nüxna tadau rü nangeenümare ga norü ïäx. ¹⁸Rü yexguma ga núma ga Cori ya Tupana rü Yuchuéxü nhanagürü: —¡Écü, cuqxrxü nüxna naxä i ngëma curü churaragü i ñanecäxwexgu icuxgüxü nax nagu nachocuxüçax ya yima ñane ya Áix, erü tá cuxna chanaxä ya yima ñane! —nhanagürü ga Tupana. Rü núma ga Yuchué rü cuqxrxü inaxä nax nagu nachocuxüçax ga guma ñane. ¹⁹Rü yexguma ga yema icuxgüxü ga churaragü rü paxama ínaxüxü rü guma ñanegu nachocu rü nawa nanangíxichigü. ²⁰Rü yexguma nügü iyadaugüga yema duüxügü ga Áixcüäxgü rü nüxü nadaugü ga nax ínatüxünagüétüxü ga guma norü ñane. Rü yemacax taxuwama naxüega, yerü núma ga Iraéutanüxüga noxri naxchäxwa chianexüwa buxmüchiréxü rü nügü nawoegu nax nadaiaxüçax. ²¹Rü yexguma Yuchué nüxü daxgux ga yema Iraéutanüxüga icuxgüxü rü marü guma ñanegu nax nachocuxü rü nawa nax nangixichigüäxü, rü nügü nawoegu rü Áixcüäxmaxä nügü nadai. ²²Rü nhuxmachi ga yema Iraéutanüxügarü churaragü ga ñanegu chocuxü rü ínachoxü. Rü yemaacü ga

yema taxreticumü ga Iraéutanüxügü rü nügüwa tüxü naxüxexë rü tüxü ínayauxü. Rü guxäma tüxü nadai.

.....

Yuchué rü maxpüne ga Ebáuwa duüxügüçax nüxü nadaumatü ga Tupanaarü mugü

^{30,31}Rü yexguma ga Yuchué rü maxpüne ga Ebáugu rü Cori ya Iraéutanüxügarü Tupanacax nanaxü ga wüxi ga ámarearü guchicaxü, yema Moiché nüxü ixuxüürüxü nawa ga yema mugüarü popera ga nhaxü: “¡Écü wüxi i ámarearü guchicaxü naxü nawa ya nuta ya tama imexéepütägicü!” nhaxü. Rü yexguma ga yema Iraéutanüxügü rü yema guchicaxüwa nayagu ga naxünagü Tupanaarü ngüxmüxeeruxü. ³²Rü yemawena ga núma ga Yuchué rü Iraéutanüxügüpexewa gumá nutagü ga ámare nawa íagucüpütagu nanaxümatü ga Tupanaarü mugü ga Moiché nüxna ãxü. ³³Rü yexguma ga guxüma ga Iraéutanüxügü norü ãëxgacügümäxä rü yema togü ga tama Iraéutanüxügü ixígüxü ga natanüwa maxëxümaxä, rü taxregu niyauxye. Rü wüxitücumü rü maxpüne ga Ebáuwaama naxügü rü yema totücumü rü maxpüne ga Garachíüwaama naxügü. Rü yema taxreticumütarü ngäxüümachatexegu nachigü ga yema chacherdótegü namaxä ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü. Rü yema chacherdótegü rü ínamemaregü nax duüxügümäxä mexü naxuegugüxü. Rü guxüma ga yema naxüxü rü Moiché namaxä nüxü ixuxüäcüma nanaxü. ³⁴Rü yemawena ga Yuchué rü duüxügüçax

tagaācü nüxǖ nadaumatü ga Tupanaarü mugü, rü nhuxäcü Tupana rü mexǖ namaxǟ naxuegu i ngëma duǖxǖgü i naga īnüexǖ, rü chixexǖ namaxǟ naxuegu i ngëma tama naga īnüexǖ.

³⁵Rü guxǖma ga yema mugü ga Moiché nüxna äxǖ rü Yachué nüxǖ nadaumatü naxcǟx ga guxǖma ga duǖxǖgü ga iyatüxǖ, rü ingexǖ, rü buxǖgü, rü yema togǖ ga tama Iraéutanüxǖgü ixígǖxǖ ga natanüwa maxexǖ.

**Iraéutanüxǖgümäxǟ inaxügagǖ ga
Gabaóñǖcǖäxgǖ**

9 ¹Rü gumá Etéutanüxǖgürǖ aëxgacü, rü Amuréutanüxǖgürǖ aëxgacü, rü Canaanüxǖgürǖ aëxgacü, rü Ferechéutanüxǖgürǖ aëxgacü, rü Ewéutanüxǖgürǖ aëxgacü, rü Yebuchéutanüxǖgürǖ aëxgacü, rü nüxǖ nacuáchigagǖ ga yema Yericówa rü Áixwa ngupetüxǖ. (Rü yema aëxgacügü rü natǖ ga Yurdáñuarü oéstegu nixí ga naxächiǖgǖxǖ, rü nümaxǖ rü ínamáxpǖxanexǖgu rü togǖ rü ínametachinüanexǖgu, rü togǖ rü Már i Mediterániicutügu rü nhuxmata Líbanuarü naanewa nangu.) ²Rü yexguma ga guxǖma ga yema aëxgacügü rü nügimaxǟ nagǖ narüxínue nax nügǖ nangǖxǖeégǖxǖcǟx, rü Yachuémaxǟ rü Iraéutanüxǖgümäxǟ nügǖ nadaixǖcǟx. ³Notürǖ nüma ga Ewéutanüxǖgǖ ga ñane ga Gabaóñugu achiǖgǖxǖ rü ta nüxǖ nacuáchigagǖ ga yema Yachué üxǖ namaxǟ ga guma ñanegǖ ga Yericó rü Áix. ⁴⁻⁵Rü nagǖ narüxínue nax nhuxäcü womüxéëäcüma nügǖ ínapoxǖgǖxǖ. Rü yemacǟx Yachuéxǖtawa naxí ga nhuxre ga norǖ

duǖxǖgǖ ga ingauxchiruxǖ, rü ingauarü chapatuáxǖ, rü norǖ tochicaxǖ ga búrutawa rü ningau. Rü norǖ wíñchixǖ rü marǖ nhuxgumaxǖgǖxǖ nixígǖ, rü norǖ poǖ rü nichúe. Rü yemagu nügǖ nicuxgǖ nax nhama yáxǖwa nax ne naxixǖrǖxǖ yixígǖxǖcǟx. ⁶Rü yexguma yema nachica ga Iraéutanüxǖgǖ ípegǖxǖ ga Yigágu aëgaxǖwa nangugǖ, rü Yachuéxǖ rü Iraéutanüxǖgǖxǖ nhanagürǖ: —Yáxǖguxǖ i naanewa ne taxí rü tanaxwaxe nax tomäxǟ ipexǖgagǖxǖ nax tama yigǖ idaixǖcǟx —nhanagürǖ. ⁷Rü nüma ga Iraéutanüxǖgǖ rü Ewéutanüxǖgǖxǖ nangäxǖgǖ rü nhanagürǖ: —Bexmana i pemax rü torǖ ngaicamagutama pipegǖ rü nhuxäcü tá i pemaxǟ mexǖ i ñiǖwa tangugǖxǖ —nhanagürǖ. ⁸Notürǖ ga nümagǖ rü Yachuéxǖ nangäxǖgagǖ rü nhanagürǖ: —Toma rü tá pexmexwa togǖ tangexmagǖxexë̄ nax pexǖ tapuracǖexǖcǟx —nhanagürǖ. Rü nüma ga Yachué rü nüxna naca rü nhanagürǖ: —¿Texé pexígǖ i pemax? ¿Rü ngextá ne pexí? —nhanagürǖ. ⁹⁻¹⁰Rü nümagǖ rü Yachuéxǖ nangäxǖgagǖ rü nhanagürǖ: —Rü yáxǖwa ne taxí, erü nachigaxǖ taxínue ya Cori ya perü Tupana. Rü nüxǖ tacuáchiga ga yema Eyítuanewa naxüxǖ, rü nhuxäcü natǖ i Yurdáñuarü tocutüwa pexǖ nangǖxéëxǖ nax penadaixǖcǟx ga yema taxre ga aëxgacü ga Amuréutanüxǖgürǖ ga Cheú̄ ga Ebóñwa aëxgacü ixíçǖ, rü Óyi ga Bacháñwa aëxgacü ixíçǖ. ¹¹Rü ngëmacǟx i torǖ aëxgacügǖ rü tomüçügǖ rü nhanagürǖ toxǖ: “¡Pewemǖ tá ípinge i perǖ namawaxǖ rü

Iraéutanüxügütanüwa ípeyadaugü, rü nhapegüxü tá nüxü: ‘Rü pexmexwa togü tangexmagüxëx rü mexü i ñüwa pemaxä tangugüchaü’, nhapegü ta!” nhanagürügü toxü. ¹²Rü yexguma itaxiächigu nax pexcax tayadauxüçax rü ga poü rü nanai, notürü i nhuxmax rü marü nichux rü nipamare. ¹³Rü yexgumarüxü ta i nhaa naxchaxmükü ga úwachiümaxä tanaxüäcu rü nimexechichirex ga noxri itaxiächigu, notürü i nhuxmax rü marü narügåugü. Rü ngëxgumarüxü ta namaxä nangupetü i toxchiru rü torü chapatugü, erü yáxüwama ne taxí —nhanagürügü. ¹⁴Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü yema Gabaóüciägxuemüxü nangöñxnetagü, notürü tama Cori ya Tupanana nacagüexíra ga taxacü tá namaxä naxüexü ga yema duüxügü. ¹⁵Rü yexguma ga Yachué rü yema Gabaóüciäxmaxä mexü ga ñüwa nangu, rü namaxä nüxü nixu nax taxütáma nadaiaxü. Rü yema togü ga Iraéutanüxügürü aëxgacügü rü Tupanaégagu Yachuérüütama mexügu yema Gabaóüciäxmaxä narüxïnë. ¹⁶Rü tamaepüx ga ngunexü ngupetügxuwena rü nüma ga Iraéutanüxügü rü nüxü nacuqxüga nax norü ngaicamagutama naxächiügxü ga yema Gabaóüciägxü. ¹⁷Rü yexguma ga nhuxre ga Iraéutanüxügürü churaragü rü inaxiächi nax yema Gabaóüciägxüarü ïanegüçax yadaugüxüçax. Rü tamaepüx ga ngunexügu norü ïanegüwa nangugü. Rü guma norü ïanegü rü Gabaóü nixí, rü Queafíra nixí, rü Berúchi nixí rü Quiriáchi-Yearí nixí. ¹⁸Notürü nüma ga Iraéutanüxügü rü tama yema

Gabaóüciägxü nadai yerü yema norü aëxgacügü rü Cori ya Iraéutanüxügürü Tupanaégagu nüxü nixugüe nax taxütáma nax nadaiaxüçax. Rü yemacax ga Iraéutanüxügü ga duüxügü rü tama norü aëxgacügümäxä nataäxëgü, rü nachigagu nidexagü. ¹⁹Notürü nümagü ga yema aëxgacügü rü nhanagürügü: —Toma rü Cori ya törü Tupanaégagu namaxä nüxü tixu nax taxütáma tanadaixü. Rü ngëmacax i nhuxmax rü taxucürüwa tanadai. ²⁰Rü nüé namaxë, erü ngëxguma chi taxüchima tayanguxëegü i ngëma Tupanamaxä nüxü tixuxü rü nüma ya Tupana rü tomaxä chi nanu —nhanagürügü. ²¹Rü yemaacü ga yema aëxgacügü ga Iraéutanüxügü rü norü duüxügümäxä nüxü nixu nax tama nadaiaxüçax ga yema Gabaóüciägxü. Notürü nüma ga Iraéutanüxügü rü norü dexáarü tooxüwa rü üxüarü tooxüwa nanapuracüexëx. Rü yemaacü tama nanadai ga yema Gabaóüciägxü.

.....

Amuréutanüxügüxü narüporamae ga Iraéutanüxügü

10 ^{1,2}Rü Adonicedé ga Yeruchareüarü aëxgacü nüxü naxñü ga nhuxäcü Yachué rü Áixü narüporamae, rü nayamax ga norü aëxgacü rü nayanoxëx ga norü ïane. Rü yexgumarüxü ta nüxü naxñü ga nhuxäcü Yericóxü narüporamae rü nayamax ga norü aëxgacü. Rü nhuxuchi nüxü nacuächiga nax Gabaóüciägxü rü Iraéutanüxügümäxä mexü ga ñüwa nangugüxü nax tama namaxä nügü nadaiaxüçax. Rü yemacax ga nüma ga

Yerucharéuarü ãëxgacü rü poraäcü
namuñ yerü Gabaóü rü wüxi ga īane ga
taxüne rü porane ga Áixarü yexera
ixixüne nixi, rü norü duüxügü rü nipora
rü tama namuñewäxe. ³Rü yemacax ga
nüma ga Adonicedé rü yéma namuga
naxcax ga Yoábeü ga īane ga Ebróüarü
ãëxgacü, rü Pireáü ga īane ga
Yamúchariü ãëxgacü, rü Yafia ga īane
ga Láquierü ãëxgacü, rü Debí ga īane ga
Egrúüarü ãëxgacü. ⁴Rü nhanagürü:
—¡Nua pexi nax choxü
peyarüngüxéegüxüçax nax
Gabaóüciüxgümamaxä yigü idaixüçax!
Yerü Yachuémaxä rü guxüma ga
Iraéutanüxügürü ãëxgacügümamaxä mexü
ga īnüwa nangugüe nax tama nügü
nadaixüçax —nhanagürü. ⁵Rü yemacax
ga yema 5 ga ãëxgacügü ga
Amuréutanüxügü ga Yerucharéuarü
ãëxgacü, rü Ebróüarü ãëxgacü, rü
Yamúchariü ãëxgacü, rü Láquierü
ãëxgacü, rü Egrúüarü ãëxgacü, rü
wüxigu naxitäquexe. Rü norü
churaragümaxä Gabaóüarü īanecax
inaxiächi nax namaxä nügü nadaixüçax.
⁶Rü yemacax ga yema Gabaóüciüxgü rü
Yigáwa ga Yachuéxtawa namugagü, rü
nhanagürügü: —¡Tauxü ipexoeü nax
toxü peyarüngüxéexü i toma i perü
puracütanüxü nax tixigüxü! ¡Rü paxa
nua pexi nax toxü peyarüngüxéexü rü
toxü ípepoxüxüçax! Erü guxüma i
ngëma ãëxgacügi i Amuréutanüxügü i
mäxpüneanecüüxgü rü wüxigu toxcax
naxitäquexe nax toxü nadaixüçax
—nhanagürügü. ⁷Rü yexguma ga
Yachué rü Yigáwa inaxüächi namaxä ga
guxüma ga norü churaragü. ⁸Rü nüma
ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü:

—¡Tauxü i nüxü cumuñxü! Erü chama
rü tá cuxmexgu chanayixëx i ngëma
Amuréutanüxügü. Rü bai tá i wüxi i
cuxü rüporamaexü —nhanagürü. ⁹Rü
Yigáwa inaxüächi ga Ychué namaxä ga
norü churaragü, rü chütacü inixü. Rü
yemaacü Amuréutanüxügüxü
ínayabaxügü rü nanadai. ¹⁰Rü nüma ga
Cori ya Tupana rü
Iraéutanüxügüpexewa poraäcü yema
Amuréutanüxügüxü namuñexëx. Rü
yemacax ga Yuchuéarü churaragü rü
īane ga Gabaóügu nanadai ga muxüma.
Rü nhuxüchi Béchi-Orúüarü namagu
nawe ningëxütanü ga yema ibuxmüxü.
Rü nayadaietanü ga yema
Amuréutanüxügü nhuxmata īanegü ga
Achéca rü Machédawa nangugü. ¹¹Rü
yexguma Iraéutanüxügütchaxwa
yabuxmüga ga yema Amuréutanüxügü
nawa ga yema tuächixü ga
Béchi-Orúüwa daxü, rü nüma ga Cori ya
Tupana rü ixápütaxü ga gáuxü naétugu
nayixëx. Rü Iraéutanüxügü daixüarü
yexera yema gáuxümaxä nayue ga
Amuréutanüxügü. ¹²Rü yexguma nüma
ga Cori ya Tupana rü
Iraéutanüxügümexëgu nayixëegü ga
yema Amuréutanüxügü, rü nüma ga
Ychué rü duüxügüpexewa Cori ya
Tupanamaxä nidexa rü nhanagürü: —Pa
Tupanax, chanaxwaxe i
ícuyachaxächixëexü ya üäxcü
Gabaóüétüwa. ¡Rü ngëxgumarüxü ta ya
tauemacü rü íyachaxächixëx i
Ayaróüarü ngatexüétüwa! —nhanagürü.
¹³Rü gumá üäxcü rü gumá tauemacü rü
yéma nayachaxächigü nhuxmata ga
Iraéutanüxügü norü uanügüxü nadai.
Rü ngëmacax i Yacháarü poperawa rü

nhanagürü: "Rü yimá üäxcü rü wixgutaax 24 ora ninge ga nax tama yanaxücxü", nhanagürü. ¹⁴Rü yemaacü Tupana ínayachaxächixëxë ga üäxcü rü tauemacü nagagu ga wüxi ga yatüarü yumüxë. Rü üpaacü rü taguma yemaacü nangupetü, rü woo nawena ga yema rü taguma yemaacü nangupetü yerü woetama Iraéutanüxügüétüwa naxü ga Tupana.

.....

⁴⁰Rü Yachué rü norü churaragümaxä nanadaiäcu ga guxüma ga yema nachixüanegü. Rü nüxü narüporamae ga yema äëxgacügü ga máxpüjanewa yexmagüxü, rü yema ínachianexüwa yexmagüxü, rü yema ínadóxonexüwa yexmagüxü, rü yema máxpüneärü tuächixüwa yexmagüxü. Rü yemaacü nanadai ga guxüma ga yema duüxügü. Rü bai ga wüxi ga íyaxüxü yema Tupana namaxä nüxü ixuxürüxü. ⁴¹⁻⁴²Rü yemaacü wüxicana guxüma ga yema äëxgacügüxü nadai rü nanapu ga guxüma ga norü naanegü ga Cadé-Banéawa inaxügi rü nhuxmata Gáchawa nangu, rü Gochéüwa inaxügi rü nhuxmata Gabaóüwa nangu. Yerü woetama Iraéutanüxügüétüwa naxü ga Tupana. ⁴³Rü yemawena ga Yachué rü guxüma ga norü churaragümaxä rü ínapegxütcax nawoegu ga Yigáwa.

.....

Carébiarü naane

14 ⁶Rü yema Iraéutanüxügi ga Yudáticümüwa ügüxü rü Yigáwa naxí nax Yachuémaxä yanadexagüxütcax. Rü nüma ga Carébi ga Chenécheutanüwa ücü ga Yefúne

nane, rü Yachuéxü nhanagürü: —Nüxna nacuqxächi ga yema ore ga Cori ya Tupana norü duü ga Moichémaxä nüxü ixuxü ga tachiga ga chianexü ga Cadé-Banéawa! ⁷Rü chama rü 40 ga taunecü choxü nayexma ga yexguma Moiché Cadé-Banéawa choxü imuächigu nax chayangugüxütcax ga nhama Canaåane. Rü yexguma chatáegugu rü meama namaxä nüxü chixu rü nhachagürü nüxü: "Rü ngëma naane rü name rü natauxcha nax nagu ichocuxü", nhachagürü nüxü. ⁸Notürü ga yema togü ga chamücügi rü nüxü nixu nax naxäüçümaxü, rü yemaacü duüxügüxü namuülexëxë, rü yemacax ínayaxoetanüächi ga nagu nax nachocuxü ga nhaa naane. Notürü ga chama rü tama nüxü icharüngüma ga Tupanaarü uneta rü nagu charüxñüecha. ⁹Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü meama chamaxä naxüga rü nhanagürü choxü: "Yema naane ga nawa cunguxü rü cuxrütätama nixí rü cutaagüarü tá nixí, erü aixcumá naga cuxíñü ya törü Cori ya Tupana", nhanagürü. ¹⁰Rü nhuxmax rü marü 45 ga taunecü nangupetü nax Cori ya Tupana rü Moichémaxä nüxü yaxuxü ga yema ore ga yexguma ínachianexüwa iyexmagügi. Rü yema chamaxä inaxunetaxütcax rü nhuxmax rü ta chamaxü woo 85 ya taunecü choxü ngëxmaxü. ¹¹Rü nhuxmax rü ta chapora yexguma Moiché nhaa naanearü ngugüwa choxü muxürrüütama, rü yexgumariütama choxü natauxcha i nhuxmax nax ichaxüächixü nax daiwa chaxüxü. ¹²Rü ngëmacax i nhuxmax rü cuxna naxcax chaca nax choxna

cunaxāxūcax i ngēma naane i
maxpúneáxū ga nümatama ga Cori ya
Tupana chamaxā namaxā ixunetaxū nax
choxna naxāxūcax. Rü cumax, Pa
Yuchuéx, rü meama nüxū cucuax nax
nhuxmax rü ta nangexmagüxū i ngēma
nataagü ga guma Enáqui ga taxüchicü
rü máchanexüchicütanüxū. Rü ngēma
norü īanegü rü nita rü meama
ínapoxegugü. Notürü i chamax rü nüxū
chacuax nax Cori ya Tupana rü tá choxü
nangüxēexü nax ngēma ínawoxüaxücax,
yema chamaxā nüxū yaxuxürüttama
—nhanagürü ga Carébi. ¹³Rü yexguma
ga nüma ga Yuchué rü Tupanaéaggü
mexü Carébimaxä naxuegu. Rü nünxna
nanaxä ga Ebróüarü naane nax noxrü
yixixücax rü nataagüarü yixixücax. ¹⁴Rü
yemaacü nixi ga Ebróüarü naane ga
Carébiarü yixixü, rü nhuxmax rü ta rü
nataagüarü yixixü. Yerü nüma ga Carébi
rü aixcuma Cori ya Iraéutanüxügüarü
Tupanaga naxinü.

.....

Iraéutanüxügümaxä nidexa ga Yuchué

23 ¹Rü mucüma ga taunecü
nangupetü nax Tupana rü
Iraéutanüxügüxü nangüxēexü nax norü
uanügüxü naporamaegüxücax. Rü
yexguma ga Yuchué rü guxüma ga
Iraéutanüxügüarü ãëxgacügücax
nangema. Rü yema
wüxitücumüchigüarü ãëxgacügücax
nangema, rü yema ãëxgacügü ga
guxchaxügüarü mexéêruücax nangema,
rü yema churaragüerugücax rü ta
nangema. Rü nhanagürü nüxü: —Marü

chipa erü marü chaya. ³Pema rü marü
nüxü pedau ga yema naxüxü ga Cori ya
Tupana ga yexguma nadaiägu ga yema
duüxügü ga perü uanügü ixígüxü. Yerü
nüma ga Cori ya Tupana rü peétüwa
naxü. ⁴Chama rü wüxitücumüchigüna
chanaxä ga yema naane ga nagu
pinguchigüxü. Rü tama yema naane ga
marü penapuxüica nixi ga pexü
chinuxü, notürü namaxä chanangauxëx
i ngēma naane i taxüta penapuxü i natü
i Yurdáüwa naxügü i léstewa, rü
nhuxmata Már i Mediterániwa nangu i
oéstewaama. ⁵Rü ngēma duüxügü i
nhuxmax ngēma naanegu áchiügüxü, rü
Cori ya Tupana rü tá nawa ínanawoxü.
Rü pema rü tá pegüxü penayaxu ngēma
Cori ya Tupana nüxü ixuxürüxü. ⁶|Rü
mea peyanguxëx i ngēma mugü i
Moichéarü poperagu ümatüxü! ⁷Rü
ngēma naxümatüxüäcü nagu pemaxë!
⁷|Rü taxütmáma namaxä pexämaxgü rü
pexätegü i ngēma togü i duüxügü i
nhuxmax rü ta petanugu áchiügüxü! ⁸|Rü
taxütmáma norü tupanaxü pecuaxüxügü,
rü bai tá i naga pexinüexü, rü bai tá i
norü tupanaéga penaxuxuchixü, rü bai
tá i norü tupanaéaggü mexü pexueguxü!
⁸|Rü nhuxmarüttama rü guxügutáma
Cori ya törü Tupanawe perüxi! ⁹Rü
nüma ga Cori ya Tupana rü marü
pepexewa ínanawoxüäcu ga īanegü ga
itaxüne rü iporane. Rü nhuxmata
nhama i ngunexüwa nangu rü taxüema
pexü tarüporamae. ¹⁰Rü wüxitüma i
pema rü pexü natauxcha nax 1,000 i
duüxügüxü nax pibuxmüxéexü, erü Cori
ya perü Tupana rü peétüwa naxü rü
pexcax nügü namaxä nadai, yema
nümatama pemaxä inaxunetaxürüxü.

¹¹|Rü pexuāxēgü rü pegüna pedaugü i perü maxüwa nax tama nüxü iperüngümaexüçax ya törü Cori ya Tupana! ¹²⁻¹³Rü chama rü chanaxwaxe i nüxü nax pecuáxü rü ngëxguma tá Tupanana pexígachigu rü nhaa duüxügü i petanüwa ngëxmagüxümaxä pexämüçugi, rü namaxä pexäxmägxügü, rü pexätégü, rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü taxütáma pexü narüngüxéê nax ípenawoxüxüçax i ngëma duüxügü i petanüwa ngëxmagüxü. Rü nüma ya Tupana rü perü guxchaxürxü tá nayaxígüxéê i ngëma duüxügü nax ngëmaäcü naxmexgu peyixüçax. Rü ngëmaäcü nhama texé pexçaxwena nacuajxcaxürxü tá nixí nhuxmatá taxütáma petanüwa íyaxü nawa i nhaa mexü i naane ya törü Cori ya Tupana pexna áxü. ¹⁴Chama rü marü paxa tá chayu. Notürü naxüpa nax chayuxü rü chanaxwaxe i meama nüxna pecuqxächie rü Cori ya Tupana rü marü nayanguxéê ga guxüma ga yema pemaxä nüxü yaxuxü. Rü bai ga wüxi ga yema norü uneta ga nüxü naxüpetüxü ga tama yanguxéêxü. ¹⁵⁻¹⁶Notürü ngëxgumarüxü nax yanguxéêxü i guxüma i ngëma mexü ga pemaxä inaxunetaxü, rü ngëxgumarüxü tá ta pexcax ínananguxéê i naguxüraüxü i guxchaxü i ngëxguma tama aixcuma naga pexñüegu i ngëma uneta ga pemaxä nüxü yaxuxü. Rü ngëxguma to i tupananetagu perüñüegu rü naxcax pemaxëgu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxä nanu, rü paxaxüchi tá pexü inayarüroxexéê nawa i nhaa naane

i mexü i nüma pexna naxäxü. Rü bai tá ya wüxie ípeyaxüächi —nhanagürü ga Yuchué.

Yuchué rü duüxügüxü naxucyxé rü nüxü narümxoxé

24 ¹⁻²Rü yexguma ga Yuchué rü Chiquéügu

nanangutaquehexéê ga guxüma ga duüxügü ga Iraéutanüxügü, wüxigu namaxä ga yema wüxitücumüchigürü äëxgacügü ga yaxguäxü, rü äëxgacügü ga guxchaxüarü mexééruxü, rü yema churaragürü äëxgacügü. Rü yéma Tupanapexewa nhanagürü: —Yímá törü Tupana i yixema i Iraéutanüxügü rü nhanagürü: “Nüxcüma ga nüma ga Terá rü nanegü ga Abraáu rü Naó ga perü oxigü ixígücü, rü taxtü ga Eufrátecütüga naxächiügü. Rü yéma nixí ga togü ga tupanaxü yacuaxüügüxü. ³Notürü ga chama ya Tupana rü yéma taxtü ga Eufrátecütüwa chanayaxu ga Abraáu, rü Canaanegu chayaxügüchigüxéê. Rü yéma nixí ga nane ga Isáqui nüxna chanamuxü nax yemaacü yamuxüçax ga nataagü. ⁴Rü Isáquina chanamugü ga taxre ga nane ga Yacú rü Echaú. Rü Echaúna chanaxä ga naane ga máxpüjanexü ga Cheígu äégaxü. Notürü ga Yacú rü nanegü rü Eyítuanewa naxí. ⁵Rü yexguma ga chama ga Tupana rü Eyítuanewa chanamu ga Moiché rü Aróu. Rü chanadai ga yema Eyítuanecüäxgü rü nhuxmata naxmexwa pexü fchanguxüxéê. ⁶Rü yexguma perü oxigü Eyítuanewa íchoxügü rü nüma ga Eyítuanecüäxgü churaragü rü tümawe nangëgü namaxä ga norü

cowarugü, rü naweñgü ga cowaru itúgue, rü nhuxmata Már i Dauchiüxüwa nangugü. ⁷Rü nüma ga perü oxigü rü chauxcax nacagü, rü yemacax ga naweama rü chanaxéanexéx naxchaxwa ga Eyítuanecüäxgü. Rü yexgumarüxü ta chanaxü nax már naétugu inhaxüchiüxüçax ga yema Eyítuanecüäxgü nax yexma nayixüçax. Rü pematama nixí i nüxü pedauxü ga yema chaxüxü ga yexguma. Rü nhuxuchi ga pemax ga Iraéutanüxüga rü yema ínachianexü ga taxúema íxäpataxüwa peyexmagü mucüma ga taunecü. ⁸Rü yemawena nixí ga pexü chichocuxéexü nawa ga yema naane ga Amuréutanüxüga nawa yexmagüxü ga natü ga Yurdáuarü tocutüwa. Rü nüma ga Amuréutanüxüga rü pemaxä nügü nadai, notürü ga chama rü pexü chartüngüexü nax nüxü perüporamaegüxüçax rü pexmexëgu nayixüçax. Rü yemaacü penayaxu ga yema naane. ⁹Rü nüma ga Baráqui ga Chipú nane ga guma Moábianearü äëxgacü rü pemaxä nügü nadai. Rü nüma ga Baráqui rü Baraáu ga Beú nanecax nangema nax chixexü pemaxä naxueguxüçax. ¹⁰Notürü ga chama ya perü Tupana rü nüxna chanachuxu ga Baraáu nax chixexü pemaxä naxueguxüçax. Rü yemaacü peétüwa chachogü. ¹¹Rü yemawena ga pema rü pichoü nawa ga yema natü ga Yurdáu nhuxmata Yericóarü ñanewa pengugü. Rü yema duüxügü ga guma ñanegu ächiüguxü rü pemaxä nügü nadai. Rü yexgumarüxü ta ga yema duüxügü ga Amuréutanüxügü, rü Ferechéutanüxügü,

rü Canaátanüxügü, rü Etéutanüxügü, rü Yerguechéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü, rü Yebuchéutanüxügü rü pemaxä nügü nadai. Notürü ga chamax, rü pexü charüngüexü nax nüxü perüporamaegüxüçax. ¹²Rü tama pema nixí ga perü taragümaxä rü perü würagümaxä nüxü perüporamaexü ga yema taxre ga äëxgacüga Amuréutanüxügürü. Notürü chama nixí ga yéma chanamugüxü ga máxegü nax namuñexüçax rü yabuxmüxüçax naxüpa nax yéma pengugüxü. ¹³Rü chama rü marü pexna chanaxä ga naanegü ga tama pema pexüxü, rü ñanegü ga tama pema pexügüne. Rü nhuxmax rü yimagu pexachiügü, rü penangöögü i úwagü rü oríwagü ga tama pema ipetogüxü”, nhanagürü ga Tupana. ¹⁴Rü nüma ga Yuchué rü nhanagürü ta: —Guxüma i ngëma pemaxä nüxü chixuxüçax rü name nixí i mea Cori ya Tupanaga pexinüexü rü noxrütama ngúchaü pexüxü. Rü name nixí i nüxna pexigachixü i ngëma nüxcüma ga perü oxigüarü tupanagü ga taxtü ga Eufrátecutüwa rü Eyítuanewa nüxü yacuqxüüguxü. ¹⁵Notürü ngëxguma tama Cori ya Tupanawe perüxichaügux i rü nhuxmatama nüxü pexu i tjaxacürü tupanawe tá perüxixü, rüexna ngëma tupanagü ga nüxcüma ga perü oxigü nüxü icuqxüüguxü ga taxtü ga Eufrátecutüwa, rüexna ngëma norü tupananetagü i Amuréutanüxügü i nhaa naanegu ächiüguxü! Notürü i chamax, rü chauxacügü rü Cori ya Tupanawe tá nixí i tarüxixü —nhanagürü ga Yuchué. ¹⁶Rü yexguma ga nüma ga duüxügü rü nhanagürü: —Tagutáma nüxna

tixīgachi ya törü Cori ya Tupana, rü bai tá i nhuxgu togümare i tupanagüwe tarüxixű. ¹⁷Yerü nüma nixi ya törü Cori ya Tupana ga tükü ínanguxüxéexü naxmexwa ga yema Eyítuanecüqgxü. Rü nüma nixi ga tapexewa naxüäxü ga yema muxüma ga mexügü ga noxrütama poramaxä naxüxü. Rü nüma nixi ga tüxna nadauxü rü tükü ínapoxüxü nüxna ga törü uanügü ga yexguma norü naanewa ichopetügu. ¹⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana nixi ga tapexewa ínawoxüäxü ga Amuréutanüxügü rü yema togü ga duüxügütücumügü ga nhaa naanegu ächiügxü. Rü ngémacax tá nawe tarüxi, erü nüma nixi i törü Tupana yixixü —nhanagürügü. ¹⁹Notürü ga nüma ga Yachué rü duüxügüxü nangäxü rü nhanagürü: —Pema rü taxütáma pexü natauxcha nax Cori ya Tupanaarü ngúchaü pexügxü, erü nüma ya Tupana rü naxüne rü poraäcü nüxü tachuxu. Rü taxütáma pemaxä yaxna naxinü ega tama naga pexinüegu rü chixexü pexügü. ²⁰Rü ngéxguma tá nüxna pexigachigu rü togü i tupanagüwe perüxixgu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxä nanu rü tá pexü napoxcue rü tá pexü nayarioxoxexë woo mucüma ga taunecügu mea pexna nax nadauxü —nhanagürü ga Yachué. ²¹Rü nüma ga duüxügü rü nanangäxü rü nhanagürügü: —Toma rü tagutáma nüxna tixigachi ya Cori ya Tupana, rü aixcuma norü ngúchaü tá taxügü —nhanagürügü. ²²Rü yexguma ga nüma ga Yachué rü nhanagürü: —Nhuxma rü pematama nixi i nüxü pexuxü nax aixcuma tá norü ngúchaü pexügxü ya

Cori ya Tupana —nhanagürü. Rü nüma ga duüxügü rü nanangäxü rü nhanagürügü: —Ngémáacüx, tomatama nixi i nüxü tixuxü rü nagu tarüxñüexü nax aixcuma Coriwe tarüxixü —nhanagürügü. ²³Rü yexguma ga nüma ga Yachué rü nhanagürü: —;Écü ípenawogü i ngéma togü i tupapanetachicünxagü i petaniüwa ngéxmagüxü, rü aixcuma naxcax pewoegu ya yimá Cori ya törü Tupana ya yixema i Iraéutanüxügü! —nhanagürü. ²⁴Rü nüma ga duüxügü rü nanangäxü rü nhanagürügü: —Toma rü aixcuma törü Cori ya Tupanaarü ngúchaü tá taxügü, rü ngéma tomaxä nüxü yaxuxü rü tá tanaxü —nhanagürügü. ²⁵Rü yema ga ngunexügutama rü Chiquéñuarü ñanewa, rü nüma ga Yachué rü duüxügumaxä wüxigu Tupanamaxä inaxügæ nax guxügutáma naga naxinüexüçax. Rü nhuxuchi yema duüxügumaxä nüxü nixu ga Tupanaarü mugü rü norü ucuxegü. ²⁶Rü guxüma ga yema mugü ga duüxügumaxä nüxü yaxugüxü, rü nanaxümatü nagu i Tupanaarü mugüpene. Rü yemawena ga Yachué rü nanayaxu ga wüxi ga tacü ga nuta rü yema carabáyu ga Tupanapatacüwawa rüxüxtüügu nayaxü. ²⁷Rü guxüma ga yema duüxügumaxä nüxü nixu rü nhanagürü: —Daa nutawa tá nixi i nüxna pecuqxächiexü i guxüma i ngéma Cori ya Tupana pemaxä nüxü ixuxü. Rü ngéxgumarüxü ta rü daatama nuta nixi ya cuaxruxü ixíci i ngéxguma pema rü taxütáma peyanguxexgu i ngéma Tupanamaxä nüxü pexuxü —nhanagürü ga Yachué. ²⁸Rü yemawena ga nüma ga

Yuchué rü ínayamugü ga yema duűxügü
nax wüxicigü norü naanecax
nawoeguxüçax.

Yuchuéarü yuxchiga

²⁹Rü yemawena rü noxre ga
ngunexügu namaxü ga Yuchué ga
Núu nane ga Tupanaarü duű. Rü
nayu ga yexguma 110 ga taunecü
nüxü yexmagu. ³⁰Rü norü
naanegutama nayataxgü ga
Tima-Chéraarü ūanewa. Rü yima ūane

rü Efraíarü naanearü
máxpüxanexüwa nangexma rü
Gaáxarü mäxpünearü nörchiwa naxü.
³¹Rü yexguma Yuchué maxügxu rü
nüma ga yema Iraéutanüxügü rü mea
Cori ya Tupanaga naxinüe. Rü woo
ga Yuchuéwena rü mea naga naxinüe
ga yexguma tauta nayueyane ga
yema Iraéutanüxügürü yaxguäxgü
ga nüxü icuáxü ga guxüma ga yema
Cori ya Tupana nüxcüma naxcax üxü.
.....

JUÍZES

(Ãẽxgacügü i guxchaxügüarü mexẽeruügü)

Nayu ga Yuchué

2 ⁶Rü yexguma Yuchué íyamugüga ga yema Iraéutanüxügü, rü wüxicigü ga natücumü rü íníxí nax nayauxgiáxüçax ga yema norü naane ga nüxna üxü. ⁷Rü yexguma Yuchué maxügxu rü nüma ga yema Iraéutanüxügü rü mea Tupanaga naxínue rü naxcax namaxé. Rü woo ga Yuchuéwena rü mea naga naxínue ga yexguma tauta nayueyane ga yema Iraéutanüxügüarü yaxguãxgü ga nüxü daugüxü ga yema taxü ga mexügü ga Cori ya Tupana naxcax üxü. ⁸Notürü nüma ga Yuchué rü nayu ga yexguma 110 ga taunecü nüxü yexmagu. ⁹Rü norü naanegutama nayaqaxgü ga Tináchi-Chérearü ñanewa ga Gaáxarü máxpúnearü nórchiwa üxü ga Efraíarü naane ga máxpúxanexüwa. ¹⁰Rü yexgumarüxü ta nayue ga yema Iraéutanüxügü ga Yuchué maxügxu maxëxü. Rü yemacü ga yema wixweama buexü rü tama Cori ya Tupanaxü nacuaxgü rü tama nagu narüxínue ga yema mexügü ga Iraéutanüxügüçax naxüxü.

Iraéutanüxügü rü Cori ya Tupanaxü
narüngümae

¹¹Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü Tupanapexewa chixexü naxügü, yerü inanaxügüe ga Baáchicünqxäxü nax yacuaxüügüxü. ¹²Rü yema duüxügü rü norü oxigüarü Tupana ga Eyítuanewa tixü ínguxüxëecüxü ñataxgü nax yema duüxügü ga norü ngaicamagu pegüxüarü tupanagüxü yacuaxüügüxüçax. Rü yemacü Cori ya Tupanaxü nanuxëegü. ¹³Rü yema duüxügü ga Iraéutanüxügü rü Cori ya Tupanana nixígachi nax yema togü ga duüxügüarü tupananeltagü ga Baá rü Atarúchichicünqxägüxü yacuaxüügüxüçax. ¹⁴Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü poraäcü yema Iraéutanüxügümäxä nanu rü nüxna nixü nax yema ingítäqaxgüxü rü norü yemaxügüçax nangíxgüxüçax, rü yema norü uanügü ga norü ngaicamagu pegüxü rü guxüguma nüxü naporamaegüxüçax. Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü taxucüruwama nügü ínapoxügü. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma norü uanümaxä nügü yadaichaüxgu ga Iraéutanüxügü, rü nüma ga Cori ya

Tupana rü tama nüxǖ narüngǖxéē, rü yemacax chixri nüxǖ ínanguxuchi yema nümatama ga Cori namaxä naxueguxürüxǖ. Notürü woo yema Iraéutanüxǖgucax ínananguxéxé ga guxchaxǖgü, notürü yemaétüwa rü nüma ga Tupana rü Iraéutanüxǖgütanüwa nanangucuxéxé ga ãëxgacǖg nax yema ínapoxǖguxǖcax norü uanüguna.

¹⁷Notürü nümagü ga Iraéutanüxǖgü rü tama yema ãëxgacǖg naxinüe. Rü yexgumartüxǖ ta tama Cori ya Tupanaga naxinüe, yerü togümare ga tupanagüxǖ nicuaxüxǖgü. Rü woo nüxcüma ga guxema norü oxigü rü Tupanaarü mugüga taxinüe, notürü ga nümagü rü tama norü oxigücumagu naxixchaü.

¹⁸Rü yexguma Cori ya Tupana naporaxéëxgu ga guma Iraéutanüxǖgüarü ãëxgacü, rü nüma ga ãëxgacü rü norü duüxǖgüxǖ narüngǖxéē, rü tükǖ ínanguxǖxéē naxmexwa ga yema tümaaru uanügi. Yerü nüma ga Tupana rü yexguma tükǖ naxinügu ga nax taxauxexǖ nagagu ga yema nax tapoxcuexǖ, rü nüxǖ tangechäūtümüxǖgü. ¹⁹Notürü yexguma nayuxgu ga guma norü ãëxgacü, rü nümagü ga Iraéutanüxǖgü rü wena chixexǖcax nawoegu rü nanatügüarü yexera chixexǖ naxügi rü togümare ga tupananetagüxǖ nicuaxüxǖgü. Rü tama nüxǖ nariuxoechaü ga yema chixexǖ naxügi, rü tama ínanataxguchaü ga nacüma ga chixexǖ.

.....

Débora rü Bará rü Chícheraxǖ narüporamaegü

4 ¹Rü yexguma Iraéuanecǖägxǖarü ãëxgacü ga Eúyi yuxguwena, rü

nüma ga Iraéuanecǖägxǖ rü wenaxarü Cori ya Tupanapexewa chixexǖ naxügi. ²Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü Iraéuanecǖägxǖ wüxi ga Canaanüxǖ ga ãëxgacü ga Yabífügu ãégaxǖmexéwa nanayexmagüxéxé. Rü nüma ga Yabíü rü ïane ga Achúarü ãëxgacü nixi. Rü yema norü churaragüarü ãëxgacü rü Chícheragu naxäéga. Rü nüma ga Chíchera rü Aroché-Goífügu nixi ga naxächiüxǖ. ³Rü nüma ga Yabíü rü nüxǖ nayexma ga 900 ga nawexǖ ga férunkaxcax ga daixwa mexüne ga cowaru itúgi. Rü 20 ga taunecü poraäcü Iraéuanecǖägxǖchi naxai rü chixri namaxä inacuax. Rü yemacax ga yema Iraéuanecǖägxǖ rü duxwa Cori ya Tupanaarü ngüxéëcax ínacagüe. ⁴Rü yema ngunexǖgü rü wüxi i nge ga Déboragu ãégacü iyixi ga Iraéuanecǖägxǖmaxä icuaxcü. Rü ngima rü Tupanaarü orearü uruxǖ iyixi rü Lapidóx naxmax iyixi ga ngima. ⁵Rü ngima ga Débora rü wüxi ga cucutüüwa irütooxǖ, rü yemacax ga yema cuci rü Déboraarü cuci nixi ga naéga. Rü yema cuci rü Efraínanearü mäxpüneanewa nayexma ga Ramá rü Betéuarü ngäxi. Rü yéma nixi ga ngíxcax naxüxi ga Iraéuanecǖägxǖ nax norü guxchaxǖgü namexéëguxǖcax. ⁶Rü wüxi ga ngunexǖ ga Débora rü naxcax ingema ga wüxi ga yatü ga Barágu ãégacü ga Abinuáñ nane ixicü. Rü nüma ga Bará rü naxächiü nagu ga wüxi ga ïane ga Chedégu ãégane ga Nataríanewa yexmane. Rü ngigürügi nüxǖ: —Cori ya törü Tupana rü cuxǖ namu rü nhanagüri cuxǖ: ¡Rü

Natarítanüxűwa rü Yeburóútanüxűwa nade i 10,000 iyatügű, rü yima maxpúne ya Tabúwa nangutaquexexéxé! ⁷Rü chama rü tá nüxna chaxíñü i Chíchera ya Yabíúarü churaragiärü äëxgacü nax Chichóúarü ngatexüwa naxüxűcax nax ngémaäcü norü churaragümaxä rü nawexügű ya cowaru itúgünemaxä cuxcax nax iyaxüächixüçax. Notürü i chama ya Cori ya Tupana rü tá cuxű chanatauxchaxexě nax cunadaixüçax", nhanagürü cuxű ya Tupana —ngígürugi. ⁸Rü nüma ga Bará inanangäxűga rü nhanagürü ngíxű: —Ngéma tá chaxű ega cuma rü ta ngéma cuxüxgu. Notürü ngéxguma tama ngéma cuxüxgu i cumax, rü taxütáma ngéma chaxű —nhanagürü ngíxű. ⁹Rü yexguma ga ngíma ga Débora rü inangäxűga rü ngígürugi: —Marü name rü cuxű tá íchixümüç. Notürü ngéma nax Chícheraxű nax quimáxű rü taxütáma cuma nixí erü ya Tupana rü wüxi i ngexümexégu tá nixí nax naxüäxű nax yamáaxüçax —ngígürugi. Rü yexguma ga ngíma ga Débora rü Baráxű iyaxümüçü ga ñane ga Quedéwa. ¹⁰Rü yexguma Quedéwa nangugügu, rü nüma ga Bará rü naxcax nangema ga Yeburóútanüxűgű rü Natarítanüxűgű ga yatügű nax churarawa naxixüçax. Rü yemaacü nanangutaquexexéxé ga 10,000 ga yatügű. Rü Débora rü iiyaxümüçü. ¹¹Rü Quedéarü ngaicamagu ga Chanaíúarü carabáyutüügu naxächiňü ga Ebéu ga wüxi ga Quenéutanüxű ga natanüxüna ixügachixű rü nüxicá tóxmagu áchiňxű. Rü nüma ga Ebéu rü guma Moichénaxtü ga Obátanüxű nixí. ¹²⁻¹³Rü yexguma

Chíchera nüxű cuaxgu ga Bará rü maxpúne ga Tabúwa nax naxüxű, rü nüma ga Chíchera rü nanangutaquexexéxé ga guxűma ga norü churaragü rü guma 900 ga nawexü ga férunkaxcax ga cowaru itúgüne. Rü yemagümaxä Aroché-Goíúwa inaxüächi rü nhuxmata ngatexű ga Chichóúwa nangugü. ¹⁴Rü yexguma ga ngíma ga Débora rü Baráxű ngígürugi: —Nhuxmawaxi nixí namexű nax Chícheracax quixűxű, erü nüma ya Cori ya Tupana rü curü churaragüpegeu tá nixű, rü tá cuxű nanatauxchaxexě nax Chícheraxű curúporamaexű —ngígürugi. Rü nüma ga Bará rü guma maxpúne ga Tabúwa nayarüxe namaxä ga yema 10,000 ga norü churaragü. ¹⁵Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema Chícheraarü churaragü ga ixímarexügütanüwa, rü yema churaragü ga ixäwexüxűtanüwa, rü ínananguxexě ga muǖ ga yexguma Barámaxä nügü nadaixgu. Rü nümatama ga Chíchera rü nawexüwa ínaxüe, rü yemaacü ninha. ¹⁶Rü yexgumayane ga nüma ga Bará rü yema Chícheraarü churaragüwe rü yema churaragü ga ixäwexüxűwe nangé nhuxmata Aroché-Goíúwa nangu. Rü yema ngunexügu rü taxuxüma ga Chícheraarü churaragü ínayaxü. Rü guxűma nayue. ¹⁷Rü yexgumayane ga nüma ga Chíchera rü Yaéu ga Ebéu naxmaxchiüçax ninha, yerü nüma ga Ebéu ga Quenéutanüxű rü Achúarü äëxgacü ga Yabíúmaxä namecüma rü nügü narüngüxëegü. ¹⁸Rü ngíma ga Yaéu rü Chícheracax iyagó, rü ngígürugi nüxű: —Nuxä chauchiügu

nangaxi, Pa Corix, rü taxucaxma cumuū! Erü tá cuxna tadaugü —ngígürügü. Rü nüma ga Chíchera rü ngichiūgu nangaxi. Rü yexma wüxi ga düxruūmaxä iyadüxü. ¹⁹Rü nüma ga Chíchera rü nhanagürü ngixü: —Íxraxü i dexá choxna naxä, erü chitaxawaxuchi! —nhanagürü. Rü yexguma ga ngíma ya Yaéu rü léchi nüxna ixä. Rü wenaxarü iyadüxü. ²⁰Rü nüma ga Chíchera rü nhanagürü ngixü: —Ílāxgu rüxä! Rü ngëxguma duüxü ngéma ne üxgu, rü cuxna nacaxgu rü: “¡Nataxuma nixi i taxacü”, nhacuxü tá nüxü! —nhanagürü. ²¹Notürü nüma ga Chíchera rü poraäcü nipa rü yemacax napexechi. Rü yexgumayane ga ngíma ga Yaéu rü inayaxu ga wüxi ga poruxü rü wüxi ga nai ga ãmaguxü ga ngípatacuna nagu ngaxü. Rü bexma Chíchera íyexmaxüwa ixü. Rü naerugu inacaxü rü yema poruūmaxä yéma iyapocuchi nhuxmata yatopetüixeru rü nhaxtünanewa nangu. Rü yemaacü nayu ga Chíchera. ²²Rü yexguma Bará yéma nguxgu ga Chícheracax nax nadauxü, rü ngíma ga Yaéu rü ngichiūwa iyagó ga Baráxü nax nayaxuxüçax. Rü ngígürügü nüxü: —Nua naxü nax cuxü chanawéxüçax i ngéma naxcax cedulaü! —ngígürügü. Rü nüma ga Bará rü ngichiūgu naxicu. Rü yexma Chícheraxü nayangau ga yexma üxü ga nhaxtünanewa ipotüixeruü namaxä ga yema nai ga ãmaguxü. ²³Rü yemaacü ga yema ngunexügu rü Cori ya Tupana nüxü narüngüxexé ga Iraéuanecüäxgü nax Canaátanüxüarü äëxgacü ga Yabíuxü naporamaegüxüçax. ²⁴Rü yexgumacürüwa ga Iraéuanecüäxgü rü

yexeraäcü äëxgacü ga Yabíuxü narüporamaetanü rü nhuxmata yamaxgüä rü nadaiä ga guxüma ga norü duüxügü.

.....

Tupana rü Yideäüçax naca

6 ¹Notürü nüma ga Iraéuanecüäxgü rü wena Cori ya Tupanapexewa chixexü naxügü, rü yemacax ga nüma ya Tupana rü 7 ga taunecü Iraéuanecüäxgüxü rü Miyiáüanecüäxgüimexéwa nayexmagüxexé. ²Rü nüma ga Miyiáüanecüäxgü rü niyexeragutanü nax chixri Iraéuanecüäxgümaxä inacuaxgüxü. Rü yemacax ga yema Iraéuanecüäxgü rü Miyiáüanecüäxkü namuüe, rü mäxpúnegü ga guxchaxäcü nawa inguxünearü äxmaxügu nicüxgü. ³Rü yexguma Iraéuanecüäxgü toegü, rü nüma ga Miyiáüanecüäxgü rü Amaréchitanüxügü rü yema duüxügü ga léstewa ne ixü, rü naxcax ínayaxüächixü. ⁴Rü Iraéuanecüäxgüarü naanewa nangugü rü guxüma ga tümanetügüga nidaugü rü tumaxünagü nanadai nhuxmata Gáchaarü naanewa nangu. Rü taxuxüma ga Iraéuanecüäxgüarü ngôxruxü ínayaxügüxexé, rü bai ga carnérugü, rü bai ga wocagü, rü bai ga búrugü ga íyaxügüxü. ⁵Rü yema duüxügü rü muxüchixü ga norü camérugümaxä ínangugü, nhama munügi i nanetüarü chixexéewa ixürüxü. Rü yexma nachocu namaxä ga norü wocagü, rü napatagü ga naxchaxmünaxcax. Rü guxüma ga yema Iraéuanewa yexmaxü ga nanetiügi rü nanagüxexé. ⁶Rü yemaacü ga yema Miyiáüanecüäxgügagu rü

Iraéuanecüäxgü rü taxü ga guxchaxüwa nayexmagü. Rü duxwa Cori ya Tupanaarü ngüixëecax ínacagü. ⁷⁻⁸Rü yexguma Iraéuanecüäxgü rü Cori ya Tupanaarü ngüixëecax ínacagigü nax Miyáüanecüäxgümexëwa ínanguxüxüçax, rü nüma ga norü Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga norü orearü uruxü ga nhaxü: —Nhanagürü ya Cori ya Tupana: “Chama nixí ga Eyítuanewa pexü íchagaxüxü ga negextá norü puracütanüxüxü pexü íyaxígüxëexüwa. ⁹Rü yema Eyítuanecüäxmexëwa nax pexü íchanguxüxëexüxü, rü pexü íchanguxüxëxë naxmexwa ga yema togü ga perü uanügi ga pexü daixchaüxü. Rü pepexewa íchanawoxü ga yema duüxügü, rü pexna chanaxä ga norü naane. ¹⁰Rü pemaxä nüxü chixu nax chama yixixü ya perü Cori ya Tupana chixixü, rü ngëmacax taxucaxma norü tupanagüxü pemutüe i ngëma Amuréutanüxügü i nhuxmax perü ngaicamagu áchiügüxü. Notürü ga pema rü tama chauga pexinüe” —nhanagürü. ¹¹Rü wüxi ga ngunexügu rü Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü yéma nangu rü gumá carabáyu ga Ófarawa yexmanetüüwa narüto. Rü gumá carabáyu rü Yoábe ga Abiechétanüxüarü nixí. Rü nüma ga Yideäüga Yoábe nane rü cüäcüma trígu ínabugütexe nawa ga yema nachica ga úwa íyapumögüxüwa nax wíü naxügüxüçax. Rü yéma napuracü nax yemaacü taxucürüwa Miyáüanecüäxgü nüxü daugüxüçax. ¹²Rü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüçüäx rü Yideäüçax nangox rü nhanagürü nüxü: —Cori ya Tupana rü cuxütawa nangexma, Pa Yatü ya Poracü

rü Tama Muüwaxecüix —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Yideäüga rü nanangäxüga rü nhanagürü: —¡Choxü nangechaxü, Pa Corix! Rü ngëguma chi Cori ya Tupana toxütawa ngëxmagu ¿tüxcüü toxü nangupetü i nhuxmax ngëxmaxü? ¿Rü ngexü nixí i ngëma norü pora ga namaxä naxüxü ga yema mexügi ga taxügi ga torü oxigü nüxü ixugüchigagüxü ga yexguma Eyítuanewa tükü ínanguxüxëegü? Rü nüma ya Cori rü toxna nixügachi i nhuxmax, rü Miyáücüäxgüna toxü namugü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideäüxü nadawenü rü nhanagürü: —Chama tá cuxü chaporaxëx. ¡Rü ngëma naxü rü Miyáüanecüäxmexëwa ínanguxüxëxë i ngëma Iraéuanecüäxgü! Rü chama nixí i ngëma cuxü chamuxü —nhanagürü. ¹⁵Notürü ga Yideäüga rü wena Cori ya Tupanaxü nangäxüga rü nhanagürü: —¡Nhuxmarica choxü nangechaxü, Pa Corix! ¿Notürü nhuxäcü tá íchananguxüxëxë i Iraéuanecüäxgü? Erü guxüma i Manachéticumüwa rü chautanüxügü rü guxüma i ngëma togüarı nhaxtümäewa taxügi i torü ngëmaxügüwa. Rü chama rü guxüma i chautanüxügüarı yexera taxuwama chame —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Chama i Tupana rü cuxütawa tá changexma. Rü tauxchaäcüma tá cunadai i ngëma Miyáüanecüäxgüarı churaragü —nhanagürü.

²⁵Rü yematama chütaxügu rü Cori ya Tupana rü Yideäüxü nhanagürü:

—Chanaxwaxe i cuyayaxu i wüxi i cunatüarı woca i yatüxü rü ngëma to i woca i yatüxü i 7 ya taunecü nüxü ngëxmaxü. ¡Rü ngëma taxre i wocamaxä yatúxuchi rü nagu napogü i ngëma Baáarü āmarearü guchicaxü i cunatü nawá Baácax yaguxü i āmaregü! ¡Rü ngëxgumarüxü ta natúxuchi rü yawaxéxë i ngëma tupananeta i Achérachicünqxä i nainaxcäx i ngëma Baáarü āmarearü guchicaxü tawa ngëxmaxü! ²⁶Rü nhuxuchi chanaxwaxe i yima maxpünetapexegu chäuxcäx cunaxü i wüxi i āmarearü guchicaxü. ¡Rü ngëmawena rü yamäx i ngëma woca i 7 ya taunecü nüxü ngëxmaxü rü chäuxcäx yagu! ¡Rü ngëma tupananetachicünqxä i cutúxüxümaxä naxüxüxü! —nhanagürü ga Tupana. ²⁷Rü yexguma ga Yideáü rü gumëexpüx ga norü duüxüçäx naca, rü nanaxü ga guxüma ga yema Cori ya Tupana namaxä nüxü ixuxü. Notürü chütacü nanaxü yerü nanatütanüxüxü namuü, rü nüxü namuü ga yema duüxügi ga guma ïanecüäx ixígüxü. ²⁸Moxüäcü ga paxmama ga yexguma duüxügi írudagügi, rü nüxü inayangaugü ga yema Baáarü āmarearü guchicaxü ga yexma nhaxtüanegu poügüxü rü yexgumarüxü ta ga yema Achérachicünqxä ga ýéma yexmaxü rü nax yawáxü. Rü nhuxuchi yema nachicawa nayexma ga wüxi ga yexwacäxüxü ga āmarearü guchicaxü, rü yemaétüwa nigü ga wüxi ga woca ga yatüxü. ²⁹Rü nüguna nacagüe rü nhanagürügi: —¿Texé tixí ya yíxema ngexü wagüxe? —nhanagürügi. Rü yexguma muxüguma yadaugüetanügi,

rü íyacagüetanüguwena, rü nüxü nacuaxgü ga Yideáü ga Yoábe nane nax yixíxü. Rü Yoábexü tawa naxí rü nhanagürügi nüxü: ³⁰—Ínamuxuchi ya cune erü tá tayamäx! Erü nhaxtüğü nanatáe i ngëma Baáarü āmarearü guchicaxü rü nhuxuchi nayawaxéxë i torü tupana i Achérachicünqxä —nhanaagürügi. ³¹Notürü nüma ga Yoábe rü yema duüxügüxü nangäxüga rü nhanagürü: —¿Exna pema rü tá ípenapoxü i Baá rü naxcax tá pegü pedai? Rü naxüpa nax yangunexü rü name nixí nax tayuxü i yíxema Baáxü ípoxüxe. Rü ngëguma chi aixcuma tupana yixíxgu i Baá ¡rü nügitama ínapoxü rü tükü yamä ya yíxema nagu pogüxe i ngëma nachica i nawa naxcäx ítanaguxü i āmaregü! —nhanagürü.

.....

³³Rü yexguma ga nüma ga Miyiaúanecüäxgü rü Amaréchitanüxügi rü yema duüxügi ga léstewaama ne íxü, rü wüxiwa naxí. Rü natü ga Yurdáü nichoü rü ngatexü ga Yerégu nayapegü. ³⁴Notürü ga Cori ya Tupanaäxë i Üünexü rü Yideáümaxä inacuax. Rü nüma ga Yideáü rü carnéruchatacäxregu nicue nax yemaacü naxü tawa naxíxüçäx ga Abiechétanüxü nax íyaxümüçügüäxüçäx. ³⁵Rü nhuxmachi duüxügüxü namu nax Manachéticumüçäx yacagüexüçäx nax nüxü nangüxüegüxüçäx. Rü yexgumarüxü ta duüxügüxü namu nax Achéticumü rü Yeburóüticumü rü Nataríticumüçäx yacagüexüçäx. Rü nümagü rü ýéma naxí rü yexma naxitäquqexe. ³⁶Rü Yideáü rü Tupanana naca rü nhanagürü: —¿Täxaciwa tá nüxü chacuax nax aixcuma choxü

curüngüxéexü nax Iraéuanecüägxüxü íchanguxüxéexü, yema cuma chamaxä nüxü quixuxürüxü? ³⁷Rü dúcax, rü ngëma nachica i trígu nawa púxügu tá chanachäxa i wüxi i carnéruchäxmüxü i ääxmüxü. Rü ngëguma moxü paxmama cherenamaxä yawaixgu i ngëma carnéruchäxmüxü, notürü waixümü rü napaanegu i nacüwawa rü ngëmawa tá nüxü chacuqax nax aixcuma tá choxü curüngüxéexü nax Iraéuanecüägxüxü íchanguxüxéexü, yema cumatama chamaxä nüxü quixuxürüxü
—nhanagürü. ³⁸Rü yemaacüxuchi ningu. Rü yexguma paxmama ínadaxgu ga Yideäü, rü ínanaxäüx ga yema naxchäxmüxü ga ääxmüxü rü wüxi ga ngáxweäcu yema nanamäix ga dexá ga cherenawa ne üxü. ³⁹Notürü ga Yideäü rü Tupanaxü nhanagürüama:
—¡Taxútama chamaxä cunu nax wena cuxü chacaaxüxü! Notürü nhuxmarica chanaxwaxe i to i cuaxruxü. Rü nhuxmax rü chanaxwaxe i ngëma carnéruchäxmüxü rü tá cunapaxéxemare notürü i nacüwawa rü cherenamaxä tá cunawaianexéx —nhanagürü. ⁴⁰Rü yema ga chütaxügu rü Tupana rü yema Yideäü naxcax ícaxaxüäcü nanaxü. Rü moxüäcü paxmama rü yema carnéruchäxmüxü rü napamare, notürü ga nacüwawa rü cherenamaxä nawaiane.

**Yideäü nayadexechi ga
300 ga yatügü**

7 ¹Rü Yideäü i nhuxmax Yerubaágü naxüégagüäcü rü wüxigu namaxä ga guxüma ga yema duüxügü ga naxütawa yexmagüxü rü ngunetüxü

ínarüdagü. Rü inaxiächi, rü burawe ga Aróyiwa yexmacüxitagu nayapegü. Rü yema nachica ga yema Miyiäüanecüägxü nagu pegüxü rü Yideäüarü duüxügü íyapegüxüarü nórchiwaama nayexma ga maxpúne ga Moréaru tuächiwa. ²Rü Tupana rü Yideäümaxä nidexa rü nhanagürü:
—Ngëma duüxügü i nua cugagüxü rü namuxüchi. Rü taxucürüwa guxü i ngëma duüxügü Miyiäüanecüägxümaxä pegü pedai, erü nüma i ngëma duüxügü rü tá nagu narüxñüe nax noxrütama poramaxä nügü ínanguxüxéexü Miyiäüanecüägxümaxewa. ³;Rü ngëmacax namaxä nüxü ixu i ngëma duüxügü rü texé ya muüxe rü tümachiüçax tawoegu! —nhanagürü ga Tupana. Rü yexguma nüma ga Yideäü rü yema duüxügümaxä nüxü nixu. Rü 22,000 nachiüçax nawoegu, rü 10,000 yéma nayaxüächitanü. ⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideäümaxä nüxü nixuchigüama rü nhanagürü:
—Namuxüchiamatama. ;Eçü dexáarü axwa nagagü! Rü ngëma tá cumaxä nüxü chixu i ngexüyüxü tá nixi i cuwe rüxixü, rü ngexüyüxü tá nixi i napatacax cumuegutanüxü
—nhanagürü. ⁵Rü nüma ga Yideäü rü dexáarü axwa nanagagü ga yema duüxügü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideäüxü nhanagürü: —Ngëma duüxügü i naxmexwa axegüxü nhama airugü nadexcuxüchiüxürüxü rü chanaxwaxe i nüxrüguma cunachigüxéx nüxna i ngëma duüxügü i iyarıucaxgütanüächixü rü dexächigu nhüüxüäcüma axegüxü —nhanagürü.
⁶Rü yema naxmexwa axegüxü nhama

airugü nadexcuxűchiüxűrükü rü 300 nixi. Rü guxümä ga yema togü rü dexáchiügu nanhăñxgüäcü naxaxegü. ⁷Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Yideäňxű nhanagürü: —Nhaa 300 i yatügiumaxä tá pexü íchanguxűxex, rü tá chanadai i Miyiáňuanecüäxgü. Rü guxümä i ngëma togü rü marü name ínixi —nhanagürü.

Yideäň rü Miyiáňuanecüäxgüxű narüporamae

⁹Rü yema ga chütaxügu rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideäňxű namu rü nhanagürü: —Ícü curü churaragümaxä Miyiáňuanecüäxgüçax ípeyaxüächi! Rü chama rü tá pexü charüngüxex nax nüxü perüporamaegüxüçax —nhanagürü.

....
¹⁶Rü yexgumatama ga nüma ga Yideäň rü tamaepüxticumüga nayatoye ga yema 300 ga norü duňxügü. Rü carnéruchatacuxre nüxü ninu, rü nhuxuchi tükügü ga aixepewa ixomüňxü nüxü ninu. ¹⁷Rü nüma ga Yideäň rü nhanagürü nüxü: —Ngëxguma ngëma törü uanügü ípegüxüarü tocüwawa changuxgu, ¡rü mea choxü perüdaunü! Rü ngëma chawa nüxü pedauxü rü ngëma tátama nixi ipexüxü. ¹⁸Rü ngëxguma chama rü ngëma chawé rüxixümaxä carnéruchatacuxregu ticuegü, rü ngëxguma tá nixi i pema i peyacuegüxü i perü carnéruchatacuxregü naxpechinüwa i ngextá ínapiegüxüwa i ngëma törü uanügü. ¡Rü nhaäcü tá aita pexüe: “Rü Cori ya Tupanacax rü Yideäňcax yigü

tadai”, nhapegüxü tá! —nhanagürü.

¹⁹Rü yemaacü ga Yideäň rü yema 100 ga yatügiumaxä rü ngäxüçüxü yema Miyiáňuanecüäxgü ípegüxüarü tocüwawa nangugü, ga yexguma nügü ínaxüchicüögüyane ga yema dauxütaegüxü. Rü nhuxmachi ga Yideäň rü namücügü rü nagu nicuegü ga norü carnéruchatacuxregü rü nayapuemexex ga yema tükügü nax nangóxüçax ga yema omüemagü ga yanaxü. ²⁰Rü yexgumatama ga yema tamaepüxticumü rü nagu nicuegü ga yema carnéruchatacuxregü rü nayapuemexex ga tükügü. Rü norü toxoxwemexegü nayana ga norü omügü ga iyauxratanüxü, rü norü tükünemexegü nayana ga carnéruchatacuxregü. “Rü Cori ya Tupanacax rü Yideäňcax yigü tadai”, nhaxümäxä aita naxüe. ²¹Rü nüma ga Iraéuanecüäxgü rü Miyiáňuanecüäxgü ípegüxüpechinüwatama nayachaxächitanü, rü guxümä ga yema Miyiáňuanecüäxgüarü churaragü rü aita naxüeäcüma nibuxmü. ²²Rü yexgumayane ga yema 300 ga Iraéuanecüäxgü rü yexeraäcü carnéruchatacuxregu nicuegü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Miyiáňuanecüäxgüxü yemagu ínatüexex nax nügütanüwatama nügü nadaixüçax. Rü yáxüwa nabuxmü nhuxmata Betichítaarü ïanewa nangugü ga Cheréraarü ïanearü ngaicamána rü togü rü nhuxmata Abemeúraarü üyeanewa nangugü ga Tabáarü ngaicamána.

....

8 ²²Rü nümagü ga Iraéuanecüäxgü rü Yideäňxű nhanagürügü: —Nhuxma nax toxü ícunguxüxexü i

Miyiáñuanecüäxgümexéwa, rü tanaxwaxe i cuma rü cune rü cutaagü rü tomaxã nax ipecuaxgütü —nhanagürü.

²³Notürü nüma ga Yideáu rü nanangaxü rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i chama rüexna chaunegü nax pemaxã itacuáxü. Rü Cori ya Tupana tá nixí ya pemaxã icuácü —nhanagürü.

.....

²⁸Rü yemaacü nixí ga

Miyiáñuanecüäxgü ga

Iraéuanecüäxgümexéwa nayexmagüxü rü taguma wena daigu naxñüexü. Rü yexguma namaxüxgu ga Yideáu, rü guxüma ga yema naanewa nayexma ga taäxé ga 40 ga taunecü, yerü ga Iraéuanecüäxgürü uanügü rü namuüe nax namaxä nügü nadaixü.

.....

³³Rü yexguma Yideáu yuxguwena, rü nümagü ga Iraéuanecüäxgü rü wena Tupanana nixigachi. Rü naguxüraxüxü ga Baáchicünaxaxü nicuaxüxügü, rü norü tupanaxü nayaxixéegü ga Baá-Berí.

.....

Chacháuarü buxchiga

13 ¹Notürü nüma ga Iraéuanecüäxgü rü Cori ya Tupanapexewa wena chixexü naxüe, rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Firitéutanüxügümexégu nanayixééga 40 ga taunecü. ²Rü Chóraaru íanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Dáútanüxü ixicü ga Manóagu aégarü. Rü guxema naxmax rü taguma taxäcacü yerü woetama tangexacüecha. ³Notürü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxüciäx rü ngícxax nangox rü nhanagürü ngíxü: —Cuma rü

cungexacüecha, notürü i nhuxmax rü tá cuxäcacü rü tá cuyatüxacü. ⁴Notürü taxütáma wíü quixaxü rüexna to i axchiü i ngúchixaxü, rü taxütáma tjaxacü i Tupanapexewa ãüñachixü cungö! ⁵Erü cuxü tá nangexma i wüxi i cune i tagutáma texé iyoeruxü, erü ngëma ôxchana i naxüpa nax nabuxü rü woetátama Tupanacax ínaxüxuchi. Erü yimá cune tá nixí i inaxügucü nax Iraéuanecüäxgüxü ínanguxüxéexü naxmexwa i ngëma Firitéutanüxügü —nhanagürü. ⁶Rü ngíma ga yema nge rü ngítemaxä nüxü iyarüxu rü ngígürü: —Wüxi i Tupanaarü orearü ngeruxü chauxcax nangox. Chama nagu charüxinügu rü Tupanaartü orearü ngeruxü i dauxüciäx nixí erü nanaTupanaarü orearü

ngeruúraxyüxuchi. Rü tama nüxna chaca nax ngextá ne naxüxü, rü woo i nüma rü tama chamaxä nüxü nixu i taxacü nax yixixü i naéga. ⁷Notürü nhanagürü choxü: “Cuxü tá nangexma i wüxi i cune. ⁸Rü nhuxmacürüwa rü marü taxütáma wíü quixaxü rüexna axchiü i ngúchixaxü, rü taxütáma tjaxacü i Tupanapexewa ãüñachixü cungö! Erü ngëma ôxchana rü woetátama Tupanacax íxüxüchixü nixí i naxüpa nax nabuxü rü nhuxmatáta nayux”, nhanagürü choxü —ngígürü. ⁹Rü yexguma ga Manóa rü nayumüxé rü Cori ya Tupanaxü nhanagürü: —Cuxü chacaxü, Pa Corix, nax wena nua toxcax cunamuxüçax i ngëma curü orearü ngeruxü i dauxüciäx nax tomaxä nüxü yaxuxüçax i tjaxacü tá namaxä taxü i ngëma ôxchana ixífrachaüxü —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Tupana rü

Manóaxű nangăxűga, rü wenaxarü naxmaxcax nangox ga yema Tupanaarü orearü ngeruxű i dauxűcüäx ga yexguma tümaanewa tayexmayane. Rü nüma ga Manóa rü nataxuma ga yéma. ¹⁰Rü yemacax ga tüma rü itanhäachi, rü tūmatecax tayadau rü nhatagürü nüxű: —Yema to ga ngunexűgu nüxű chadauxű ga Tupanaarü orearü ngeruxű i dauxűcüäx rü wenaxarü chäyxcax nangox —nhatagürü. ¹¹Rü nüma ga Manóa rü inachi rü naxmaxmaxă yema dauxűcüäx i Tupanaarü orearü ngeruxű iyexmaxűwa nabuxmü. Rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Cuma quixixű ga to ga ngunexűgu choxmacax cungoxű? —nhanagürü. Rü nüma ga yema dauxűcüäx rü nanangăxűga rü nhanagürü: —Ngű, chama chixí —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga Manóa rü nhanagürü: —Ngëxguma yanguxgi i ngëma tomaxă nüxű quixuxű ; rü nhuxäcü tá itanayaxéexű i ngëma buxű? ¿Rü t̄xacü tá namaxă taxüxű? —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxű i dauxűcüäx rü Manóaxű nangăxű rü nhanagürü: —Ngëma cuxmaxmaxă nüxű chixuxű ; rü naxü i guxüma! —nhanagürü.

.....

¹⁹Rü nüma ga Manóa rü wüxi ga bøyicacü niyaxu rü nhuxre ga trigu nayaxu, rü nhuxüchi wüxi ga nutaétigu nananugü nax Tupanana ãmare naxăxűcax. Rü yéma Cori ya Tupanacax nayagu. Rü yexguma ga nüma ga Tupana rü Manóapexewa rü naxmaxpexewa nüxű nüxű nadauxéexë ga wüxi ga cuqrxuxű ga mexechixű. ²⁰Yerü yexguma yema naxünaarü

guchicaxűwa napuxnagüemagu ga üxü, rü Manóa rü naxmaxmaxă nüxű nadaugü ga yema Tupanaarü orearü ngeruxű i dauxűcüäx rü guma üxuemagu dauxűwa nax naxüxű. Rü yexguma yemaxű nadaugügu, rü yexma nanangücuchitanü. ²¹Rü yema nixí ga nawa iyacuáxű ga nüxű nax nadaugüxű. Rü yexgumatama ga nüma ga Manóa rü dükwa nüxű nicuqxächi ga Tupanaarü orearü ngeruxű i dauxűcüäx nax yixixű. ²²Rü nüma ga Manóa rü naxmaxű nhanagürü: —Nhuxmawaxi rü aixcuma tá tayue erü Tapanaxű tadaugü —nhanagürü. ²³Notürü ga tüma rü tanangăxűga rü nhatarügü: —Ngëxguma chi Cori ya Tupana tükü daixchaügu rü taxüchima tükü nanayaxu i ngëma törü ãmare i naxcax iguxű, rü taxüchima tükü nanawex i ngëma nüxű idaugüxű, rü bai chi i tamaxă nüxű yaxuxű i ngëma nhuxmax tamaxă naxunagüxű —nhatarügü. ²⁴Rü yexguma nabuxgu ga yema buxű rü Chacháügu nanaxüéga. Rü yexguma yayaxchigü, rü Tupana rü poraäcü nüxű narüngüxëe. ²⁵Rü wüxi ga ngunexűgu ga Chacháü ga yexguma Dáñtanüxüarü churaragüarü pegüchicawa naxüxgu ga ïanegü ga Chóra rü Etaúarü ngăxűwa, rü Tupanaäx i Üünexű inanaxügü nax Chacháümaxă inacuáxű.

Chacháüarü ãxmaxchiga

14 ¹Rü wüxi ga ngunexűgu ga Chacháü rü ïane ga Tináxwa naxü rü yéma ngixű nadau ga wüxi ga nge ga Firitéutanüxű ixicü. ²Rü yexguma nachiüçax natáeguxgux rü nanatümaxă

rü naémaxā nüxū nixu rü nhanagürü:
 —Wüxi i nge i Firitéutanüxū ya īane ya
 Tináxwa ngíxū chadəuxcümamaxā
 chingīxchaū, rü chanaxwaxe i
 ngīnatümaxā penamexēx nax ngīmaxā
 chaxāmaxūcax —nhanagürü. ³Notürü
 tüma ga nanatü rü naé rü nhatagürögü:
 —¿Tüxcüū i cuxmäx ngíxne cuyadau
 natanügu i ngēma Firitéutanüxügü i
 tama Tupanaxū cuqxgüxü? ¿Exna
 itaxuma i nge i nua tatanüwa rü
 natanüwa i guxūma i nhaa
 Iraéuanecüäxgü nax ngīmaxā
 cuxāmaxūcax? —nhatagürögü. Notürü
 ga nüma ga Chacháu rü tüxū nangaxüga
 rü nhanagürü: —Notürü ngēma pacü
 yixī i choxū ngúchaūcü rü
 changíxwaxecü nax chaxmäx yixíxücax
 —nhanagürü. ⁴Rü tüma ga nanatü rü
 naé rü tama nüxū tacuqxü nax Cori ya
 Tupana rü woetama yemaacü
 naxueguñxü, yertü naxcax nadau ga
 nhuxäcü Firitéutanüxügüna guxchaxü
 nax naxaxü. Rü yexguma nixī ga
 Iraéuanecüäxgü ga
 Firitéutanüxügümexëwa nayexmagüxü.
⁵Rü yemaacü ga Chacháu rü nanatü rü
 naé rü īane ga Tináxwa taxī. Rü
 yexguma Chacháu guma īanearü
 úwanecüwa nanguxgu ga guma
 īanepechinüwa, rü wüxi ga ai ga
 yewwaca yaxü rü yéma nüxna nayuxu.
⁶Rü yexgumatama ga Cori ya Tupanaäxē
 rü Chacháuñxü naporaxëx. Rü nhama
 wüxi ga bóyixacüxü yamáxürüxü rü
 ngexneäcüma yema aixü nimax. Notürü
 ga yema nüxü ngupetüxü rü tama
 nanatümaxā rü naémaxā nüxü nixu. ⁷Rü
 nhuxmachi ga Chacháu rü yema pacü ga
 nüxü ngúchaūcüxtawa naxü rü

ngīmaxā nayarüdexa. ⁸Rü marü nhuxre
 ga ngunexü ngupetüxguwena, rü
 yexguma ga Chacháu rü wena natáegu
 nax ngīmaxā yangíxüçax ga yema pacü,
 rü ínidau ga yema ai íyamáxüwa. Rü
 yexma nüxü nayangau ga yema aixüne
 ga berure nagu üxchiaüxü. ⁹Rü
 nayauxcuchixü ga guma berure, rü
 nayawechigü. Rü yexguma tüxü
 iyangauxgu ga nanatü rü naé rü
 tūmamaxā nangau rü tanawegü. Notürü
 tama tūmamaxā nüxü nixu ga yema ai
 ga yamáxüxünewa nax nayauxxü. ¹⁰Rü
 tüma ga nanatü ga Chacháu rü ngíxü
 ítayadau ga yema pacü nax ngīmaxā
 tayamexëegüxüçax ga ngírü ngíchiga. Rü
 nüma ga Chacháu rü nügü naxüchixü
 naxcax ga nhuxre ga ngextüxüçü ga
 Firitéutanüxügü yerü woetama yema
 nixī ga nacümagü. ¹¹Notürü nüma ga
 Firitéutanüxügü rü Chacháuñxü namuñü
 rü yemacax yéma nanagagü ga 30 ga
 namücgü. ¹²Rü yexguma ga nüma ga
 Chacháu rü yema 30 ga ngextüxüçügüxü
 nhanagürü: —Wüxi i dexa i ëxüguxü tá
 pexna chaxä nax pema chamaxä nüxü
 pexuxüçax nax t̄axacüchiga yixixü. Rü 7
 i ngunexü tá natai i nhaa peta. Rü
 ngēxguma nhaa 7 i ngunexügu chamaxä
 nüxü pexuxgu i t̄axacüchiga yixixü i
 ngēma ore i ëxüguxü, rü wüxicügü i
 pema rü tá pexna chanaxä i wüxi i
 naxchiru i mexü i líüchinaxcax, rü naétü
 wüxi i perü petachiru i mexü. ¹³Notürü
 ngēxguma tama mea chamaxä nüxü
 pexuxgu nax t̄axacüchiga yixixü i ngēma
 dexa i ëxüguxü rü wüxicügü i pema rü
 choxna tá penaxä i wüxi i naxchiru i
 mexü i líüchinaxcax, rü naétü wüxi i
 petachiru i mexü —nhanagürü. Rü

nümagü rü Chacháúxü nangäxügagü rü nhanagürügü: —¡Ecü tomaxä nüxü ixu i ngëma dexa i ñexüguxü! Rü toma rü tá mea itarüxinüe —nhanagürügü. ¹⁴Rü Chacháú rü nüxü nixu ga yema dexa ga ñexüguxü rü nhanagürü: —Rü guxema chibüewa íanaxüxü ga ñona, rü yíxema poraxewa íanaxüxü i maixcuraxü —nhanagürü. Rü tamaepüx ga ngunexüguwena rü nümagü rü tama nüxü nacuaxgü ga taxacüchiga nax yixixü ga yema dexa ga ñexüguxü. ¹⁵Rü yemaacü ga norü ággümüçü ga ngunexügu rü Chacháumaxü nhanagürügü: —¡Pora naxü nax yimá cute toxü natauxchaxéêxüçax i ngëma dexa i ñexüguxü i tomaxä nüxü yaxuxü! Rü ngëxuma taxütáma tomaxä nüxü quixuxgu i taxacüchiga nax yixixü, rü tá cuxü tigu rü itanagu i cunatü rü guxüma i cutanüxügü. Pema rü perü petawa toxna pexu nax toxna penapuxüxüçax i torü ngëmaxügü —nhanagürügü. ¹⁶Rü yemaacü ga ngëma rü Chacháúxtawa ixü rü auxäcüma ngigürügü nüxü: —Cuma rü tama cuchoxwaxe rü chauxchi cuxai. Rü chautanüxüna cunaxä i wüxi i dexa i ñexüguxü, notürü tama chamaxä nüxü quixu nax nhuxü nhaxü i ngëma orearü ngäxüga —ngigürügü. Rü nüma ga Chacháú rü ngixü nangäxüga rü nhanagürü: —Woo chaunatümaxä rü chauémaxä rü tama nüxü chixu, rü yexera i cumaxä rü taxütáma nüxü chixu —nhanagürü. ¹⁷Notürü ga ngëma rü yema 7 ga ngunexü ga nagu napetaexü rü naxütawa ixauxecha, rü nüxü icqaxü. Rü yexguma norü 7 ga ngunexüwa nanguxgu, rü düxwa ngimaxä nüxü nixu

ga yema dexa ga ñexüguxüarü ngäxüga. Rü yexguma ga ngëma rü ngïtanüxümaxä nüxü iyaruixu. ¹⁸Rü yema norü 7 ga ngunexügu ga tauta yanaxiçüxgu ga üäxcü, rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Chacháumaxä nüxü nayarüxugü, rü nhanagürügü: —Curü ore i ñexüguxü rü nhaxüchiga nixi, “Rü ngëma maixcuraxü rü berurechiga nixi. Rü ngëma poraxü rü aichiga nixi” —nhanagürügü. Rü nüma ga Chacháú rü nanangäxü rü nhanagürü: —Chaxmax pemaxä nüxü iyaxu, rü ngëmacax nixi i nüxü pecuáxü i norü ngäxüga —nhanagürü. ¹⁹Rü yexgumatama ga Cori ya Tupanaâxé ya Üünecü rü Chacháumaxä inacuax. Rü nüma ga Chacháú rü ñane ga Acarüüwa naxü rü 30 ga yatü yexma nayadai. Rü yema napuxüxü ga naxchirumaxä nüxü nanaxütanü ga yema yatiögü ga ore ga ñexüguxüarü ngäxügaxü cuaxgüxü. Rü yemawena ga Chacháú rü nuâcüma nanatüchüçax natáegu. ²⁰Rü yema naxmax ga ngimaxä iyangicü rü ngïnatü rü wüxi ga Chacháumüçüna ngixü namu.

Chacháú rü búruchicüramaxä Firitéutanüxüguxü nadai

15 ¹Rü nhuxre ga tauemacü nawena ga yema guxchaxü, rü Chacháú rü wenaxarü naxmaxçax natáegu ga yexguma tríguarü buxguwa nanguxgu. Rü wüxi ga bójixacü ngixü tükü yéma naga. Rü yexguma yéma nanguxgu rü naxtükü nhanagürü: —Ngirü ucapugu chaxücu nax ngixü íchayadauxüçax i chaxmax —nhanagürü. Notürü ga guxema naqtü rü tama

tayaxücxexē. ²Rü nhatarügü nüxū: —Chama nagu charüxinügu rü marü tama cungixwaxe rü ngēmacax wüxi i cumücüna ngixū chamu. Notürü ingexma i nḡeyaq i rübumaecü i cuxmaxū rümemaecü. ³Rü nḡimaxā naxāxmax! —nhatagürü. ³Notürü ga nüma ga Chacháu rü nanu. Rü naxtūxū nangāxū rü nhanagürü tüxū: —Nhuxma rü taxütáma chaugagu nixī i ngēma chixexū i cutanüxū i Firitéutanüxügumaxā chaxüxū —nhanagürü. ⁴⁻⁵Rü yema nhaxguwena rü nhuxuchi 300 ga ngowagü ínayauxū rü taxrechigü nügürexüwa nayanaixgü. Rü yemagürexüwa nayangacuchigü ga üxü ga iyauxrane. Rü nhuxuchi Firitéutanüxügürü tríguchitaxüwa nayangexgü ga yema ngowagü. Rü yemaacü nixae ga yema trígu ga marü yexma nutaquqexexū rü yema taxüta ibuxgüxū. Rü nhuxmata norü úwanecügü rü oríwanecügü rü ta nixae. ⁶Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü naxcax ínicaetanü nax texé tixixū ga guxema yexü wagüxe. Rü düxwa nüxū nacuqxgü ga Chacháu nax yixixū ga norü numaxä yexü wagüxü naxtügagu, yerü ga naxmax ga Chacháu rü wüxi ga namücüna ngixū tamu. Rü yemacax ga nüma ga Firitéutanüxügü rü tüxū ínagu ga guxema naxtü nḡimaxä ga yema Chacháu naxmax. ⁷Rü yexguma ga nüma ga Chacháu rü Firitéutanüxügüxü nhanagürü: —Nhuxma nax ngexü pewagüxü nḡimaxä i chaxmax rü taxütáma pemaxä icharüngüxmü. Rü yexeraäcü tá pemaxä chanu rü pexü chadai naxcax i ngēma chaxmaxmaxä pexüxü —nhanagürü. ⁸Rü yexgumatama

norü numaxä nanadai, rü muxüma ga yema Firitéutanüxügü rü nayue. Rü yemawena ga Chacháu rü nixū, rü maxpüne ga Etáuarü äxmaxüwa nayamaxü. ⁹Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü nanamu ga nhuxre ga norü churaragü nax Chacháu xü yanayauxgüxüçax. Rü Yudáaru naanegu nayapegü rü yexma nügü ninu nhuxmata mäxpüneane ga Léiwa nangugü. ¹⁰Rü yema Yudátanüxü rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Taxacüwa nua pexi? —nhanagürügü. Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü nanangäxügagü rü nhanagürügü: —Chacháuwe tangëgü nax tayayaxuxüçax nax naxütanüxüçax ga yema tomaxä naxüxū —nhanagürügü. ¹¹Rü yemaxü naxinüegu rü 3,000 ga yatügü ga Yudátanüxü rü Chacháu xüçax nayadaugü nagu ga yema äxmaxü ga guma maxpüne ga Etáuwa yexmaxü. Rü Chacháu xü nhanagürügü: —Tama éxna nüxü cucuqx i ngēma Firitéutanüxügü rü toxü nax naporamaegüxü? —Rü tüxcüü guxchaxüwa toxü cungexmagüxexē? —nhanagürügü. Rü Chacháu nanangäxüga rü nhanagürü: —Chama rü chaxütanü naxcax ga yema chamaxä naxügüxü —nhanagürü. ¹²⁻¹³Rü nümagü ga Yudátanüxügü rü nanangäxügagü rü Chacháu xü nhanagürügü: —Toma nua taxü nax cuxü tarüyauxgüxüçax, rü Firitéutanüxügüna cuxü tamugüxüçax —nhanagürügü. Rü nüma ga Chacháu rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Marü name. ¹⁴Rü nüma ga Chacháu rü taxütáma choxü pimáxü! —nhanagürü. Rü taxre ga napanqâmaxä nayanaixgü rü yemaacü nayagagü. ¹⁴Rü yexguma

Léiwa nangugügu ga yema Chacháúxü iyauxgüxü, rü nüma ga Firitéutanüxügü rü taäxémamaxä aita naxüe. Notürü Cori ya Tupanaäxé rü Chacháúmaxä inacuqx, rü yema napanaxä ga namaxä yanaiixgüxü rü nhama tünütarüxü inacaügü rü napüxmexëwa ínayi. ¹⁵Rü yexguma ga Chacháú rü nanayaxu ga wüxi ga búruchicüra ga yexma üxü ga tauta mea ipaxü. Rü yemamaxä tükü nadai ga 1,000 ga Firitéutanüxügü.

.....

Chacháú rü Daríra

16 ⁴Rü yemawena ga Chacháú rü wüxi ga nge ga Daríragu äégacüxü nangëxé. Rü ngíma rü Choréquearü tuächigu ixächiü. ⁵Rü nümagü ga yema Firitéutanüxügüarü äëgxacügü rü Daríraxüntawa naxí rü nhanagürügü ngíxü: —; Chacháúxü nawomüxéxé, rü nüxna naca nax ngextá ne naxüxü i ngëma norü pora, nax ngëmaäcü nüxü tarüporamaegüxüçax, rü tayayauxgüxüçax, rü tayanaiixgüxüçax! Rü wüxichigü i toma rü tá cuxna ngíxü taxä i 1100 tachinü i diëru ega cunaxügxux i ngëma —nhanagürügü ngíxü. ⁶Rü yexguma ga ngíma rü Chacháúxü ngígürügü: —; Chamaxä nüxü ixu nax ngextá ne naxüxü i ngëma curü pora! ⁷Rü nhuxäcü cuxü inaiixgu nixi i taxuacü cugü íquiwëxü? —ngígürügü. ⁷Rü Chacháú ngíxü nangäxüga rü nhanagürü: —Ngëxguma chi 7 i würatüxü i naxchäxmüünaxcax i tauta mea ipagüxümaxä choxü yanaiixgügu, rü tá íchanaturaächi rü ngexürrüüxmare tá chixi. ⁸Rü nümagü ga Firitéutanüxügüarü

äëgxacügü rü Daríraxüntawa nanana ga 7 ga würatüxü ga naxchäxmüünaxcax i tauta ipagüxü, rü yemamaxä Chacháúxü iyanaix ga Daríra ga yexguma ínapeyane. ⁹Rü naxüpa ga nax yanáiäxü rü wüxi ga ucapugu iyacüxgü ga nhuxre ga Firitéutanüxügü. Rü nhuxmachi aita ixü rü ngígürügü: —; Pa Chacháúx, Firitéutanüxügü rü cuxcax ínayaxüächi! —ngígürügü. Rü yexguma ga Chacháú rü nanacaügü ga yema würatüxü ga naxchäxmüünaxcax, nhama wüxi i napanaxä i marü ixaxürrüxü. Rü yemaacü ga Firitéutanüxügü rü tama nüxü nacuqxü ga ngextá nax ne naxüxü ga norü pora. ¹⁰Rü ga Daríra rü Chacháúxü ngígürügü: —Choxü cuwomüxëxü rü chamaxä quidora. ¹¹Rü Chacháú ngíxü nangäxüga rü nhanagürü: —Ngëxguma chi ngexwacaxüxüchixü i napanaxämaxä choxü pinaiixgügu, rü tá íchanaturaächi rü ngexürrüüxmare tá chixi —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga Daríra rü wüxi ga ngexwacaxüxü ga napanaxä iyaxu, rü yemamaxä Chacháúxü iyanaix ga yexguma ínapeyane. Rü noxrirüütmara rü wüxi ga ucapugu nhuxre ga Firitéutanüxügü i yacüxgü. Rü nhuxuchi ga ngíma rü aita ixü rü ngígürügü: —Pa Chacháúx, Firitéutanüxügü rü cuxcax ínayaxüächi —ngígürügü. Rü yexguma ga Chacháú rü nagu nacaügü ga yema napanaxä nhama tünüta ga ixnütaxügiçaügxürrüxü. ¹³Rü yexguma ga Daríra rü Chacháúxü ngígürügü: —Nhuxmarüta

wena choxű cuwomüxexẽ rü wena
 chamaxã quidora. ¡Rü chamaxã nüxű ixu
 rü taxacü ixüxű nax cuxű ináixüçax!
 —ngígürugi. Rü nüma ga Chacháū rü
 ngíxű nangäxüga, rü nhanagürü:
 —Ngëma tá cuxüxű nixi i 7 cütagu
 choxű ícumuxűyaexű rü ngëma 7 cüta i
 chauyáe tá ngëma naxchiruarü muruüwa
 meamatama cunawäxcu. Rü ngëguma i
 chama rü tá íchanaturaächi rü
 ngexürüüxű i duüxürüümare tá chixi
 —nhanagürü. Rü yexguma ga Daríra rü
 Chacháūxű ipexexẽ. Rü 7 cütagu
 ínamuxű ga nayáe nawa ga yema
 naxchiruarü muruxű. ¹⁴Rü yemawena rü
 meama inapu ga yema naxchiruarü
 muruxű. Rü nhuxmachi aita ixü rü
 ngígürugi: —Pa Chacháūx,
 Firitéutanüxügü rü cuxcax ínayaxüächi
 —ngígürugi. Rü yexguma nayuxnagi ga
 Chacháū rü nanapu ga yema
 naxchiruarü muruxű ga nayáe nawa
 nadachapaxaxű. ¹⁵Rü yexguma ga ngíma
 ga Daríra rü Chacháūxü ngígürugi:
 —Idorataqaxüchixű! ¿Rü nhuxäcü
 chamaxã nüxű quixu nax
 cuchaxwaxexű? Rü marü tamaepüxcüna
 nixi i choxű cuwomüxexű rü
 nhamarüta tama chamaxã nüxű quixu
 nax ngextá ne naxüxű i ngëma curü
 pora. ¹⁶Rü ngíma ga Daríra rü wüxicigü
 ga ora nüxű icaaxüechä rü yemacax ga
 nüma ga Chacháū rü nachixeäxë rü
 düxwa yuxgu nügümäxä narüxinü. ¹⁷Rü
 düxwa Daríramaxä nüxű nixu rü
 nhanagürü: —Chorü bucürüwa taxúema
 choxű tiyoeru, yerü naxüpa ga nax
 chabuxű rü Tupanacäxtama woe
 íchaxüxuchi. Notürü ngëguma chi
 choxű yayoerugüga rü ngëguma i

chama rü tá íchanaturaächi rü
 ngexürüüxű i duüxürüümare tá chixi
 —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga Daríra
 rü nüxű nax nacuáxű rü aixcumaxű
 ngímaxä nax yaxuxű ga Chacháū rü
 Firitéutanüxügüarü äëxgacüçax
 iyacaxexë, rü ngígürugi:
 —¡Nhuxmawaxi nua pexi! Erü Chacháū
 rü marü chamaxã nüxű nixu i taxaciwa
 nax ne naxüxű i norü pora —ngígürugi.
 Rü yexguma ga Firitéutanüxügüarü
 äëxgacügü rü yéma naxi ngímaxä ga
 yema diëru ga ngíxna ngíxű
 naxuaxügücü. ¹⁹Rü yexguma ga Daríra
 rü Chacháūxű ngígüperemawa
 inapexexë. Rü wüxi ga yatüçax ica nax
 yayoöoxüçax ga yema 7 cüta ga nayáe.
 Rü nhuxmachi ga ngíma rü inaxügü ga
 nax nacuaxaxű. ²⁰Rü aita ixü rü
 ngígürugi: —Pa Chacháūx,
 Firitéutanüxügü rü cuxcax ínayaxüächi
 —ngígürugi. Rü nüma ga Chacháū rü
 nabaixächi rü nagu narüxinü ga yema
 togü ga ngunexügurüxű nügü nax
 ínapoxüxű, notürü tama nüxű nacuax ga
 Cori ya Tupana rü marü nüxna nax
 yaxügachixű. ²¹Rü yexguma ga nümagü
 ga Firitéutanüxügü rü nayayaugü rü
 nanacaxüxetügü. Rü ñane ga Gáchawa
 nanagagü ga ngextá curéti ga
 bröchenaxcäxmaxä ínangaxügüäxüwa.
 Rü poxcupataüarü caerúxüarü dixeguwa
 nanapuracüxëegü. ²²Notürü ga yema
 nayáe ga Chacháū rü paxama wena
 naya.

Chacháūarü yuxchiga

²³Rü nümagü ga Firitéutanüxügüarü
 äëxgacügü rü nataäxegü rü
 nanaxüchixügü ga Chacháūxű nax

yayauxgüxü. Rü norü tupana ga Dagóúcax naxüna nadai rü nhuxuchi naxcax ínanagu. Rü nhaācü nawiyaegü: —Törü tupana rü taxmexgu nananguxëxë i törü uanü i Chacháu —nhanagürü. ²⁴Rü yexguma yema togü ga Firitéutanüxügü nüxü daugügu, rü nümagü rü ta nawiyaegü rü norü tupanaxü nicuaxüxügü rü nhanagürü: —Törü tupana rü taxmexgu nananguxëxë i törü uanü i Chacháu ga törü naanegü chixexëexü rü tamücügü tuxü daixü —nhanagürü. ²⁵Rü poraācüxuchi nataāxegü, rü yemacax Chacháúcax ínacagü nax napexewa naggüaxüçax rü nagu nax yadauxcüraxügüxüçax. Rü poxcupataüwa Chacháúxü ínagaxüchigü rü norü tupanapatawa nanagagü. Rü taxre ga caxtaarü ngäxüümachatexegu nanachixëxegü. Rü yéma ínucaxü nayaxíxëegü rü nagu nidauxcüraxügü. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga Chacháu rü yema buxü ga yapuchigüxüxü nhanagürü: —₁Yima taxre ya caxtagü ya daa ngutaquexepataärü ngäxüwa ngëxmagünegu choxü ingíxëxë nax yimagu changüxüxicax! —nhanagürü. ²⁷Rü guxüma ga Firitéutanüxügürü äëxgacügü rü nawá nayexmagü ga guma ngutaquexepataxü ga yatüxügümamaxä rü ngexügümamaxä ääcune. Rü dauxnawa nayexmagü ga 3,000 ga duüxügü ga yéma

nüxü rüdaunüxü ga yema Chacháugu idauxcüraxügüxü ga nhaxtüchiüwa. ²⁸Rü yexguma ga nüma ga Chacháu rü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —₁Cuxü chacaxü, Pa Corix, rü nhuxmarica choxna nacuaxächi rü pora choxna naxax nax chaugü chaxütanüxüçax naxcax ga guma taxre ga chaugetü ga Firitéugü choxü caxüne! —nhanagürü. ²⁹Rü nhuxuchi naxmexmaxä naxcax nangogü ga guma taxre ga caxta ga ngäxüwa ügüne ga guma ngutaquexepataxü nagu ütaxüne, rü gumagu ningigü ga naxmexgu. ³⁰Rü aita naxü rü nhanagürü: —₁Chamaxä wüxigu nayue i Firitéutanüxügü! —nhanagürü. Rü yexguma rü guxüma ga norü poramaxä nüxü nacuxneta ga guma taxre ga caxta. Rü guma ngutaquexepataxü rü naetüga nangu ga yema Firitéutanüxügürü äëxgacügü, rü guxüma ga duüxügü ga yéma yexmagüxü. Rü yema namaxüxgu nadoixüarı yexera narümumae ga yema Firitéutanüxügü ga Chacháu daixü ga yexguma nayuxgu. ³¹Rü yemawena rü ínangugü ga naeneegü rü natanüxügü ga Chacháu. Rü nanayauxgü ga naxüne. Rü nanatü ga Manóá ítäxügü nayatäxgü ga Chóra rü Etaúarı ngäxüwa. Rü 20 ga taunecü nixü ga Chacháu ga Iraéuanecüäxgümamaxä inacuaxü.

.....

RUTE

(Rúchi)

**Erimeré rü Moábianewa naxū
ngimaxā ga naxmax ga Noemí rü
nanegü**

1 1-2 Rü yexguma Iraéuanecüäxgumaxä inacuqxgigü ga yema äëgxacügü ga guxchaxügüarü mexéeruügü ga Tupana nüxü unetaxü, rü ínangu ga taxü ga taiya ga guxüma ga yema naanewa. Rü yexgumaüçüxü rü Yudáanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Erimerégu äégacü ga Beréüiarü ïanegu ächiüçü. Rü nüma ga Erimeré rü naxmax ga Noemímaxä rü nanegü ga Maróü rü Querióümaxä Beréüwa inaxiächi nax Moábianewa naxixüçax. Rü nümagü rü Efrátacüäx nixigü yerü Efráta nixí ga to ga naéga ga Beréü. Rü Moábianewa nangugü rü yexma nayaxächiügü.
3 Notürü nüma ga Erimeré ga Noemí ngite rü yexma Moábianegu nayayu. Rü ngima ga namax ga Noemí rü ngixicatama yéma iyaxü namaxä ga taxre ga ngíne. **4-5** Rü yixcüamaxütrachigü rü nümagü ga yema taxre ga ngextüxüçü rü Moábianecüäx ga ngexügumaxä nixäxmäx. Rü wüxi rü Órfa nixí ga ngíega, rü yema nai rü Rúchi nixí ga

ngíega. Notürü yexguma 10 ga taunecü ngupetüxguwena, rü nayue ta ga Maróü rü Querióü. Rü ngíma ga Noemí rü ngixica yéma itax, yerü marü nataxuma ga guma ngínegü rü ngíte.

Beréüwa ixí ga Noemí rü Rúchi

6 Rü wüxi ga ngunexügu ga Noemí ga yexguma Moábianewa nayexmayane, rü nüxü ixinü ga guma ngíriü ïane ga Beréüwa rü marü nax nataxuxüma ga taiya, yerü Tupana rü namaxä nixäüächi. **7** Rü yemacax nagu irüxinü ga Yudáaru naanecax nax natáeguxü. Rü ngíma rü ngíneaxgumaxä nawa íchoxü ga yema nachica ga nagu naxächiüchiréxü ga Moábianewa nax ngichiüane ga Yudáanewa naxüxüçax. **8-9** Notürü ga namawa rü ngíneaxgüxü ngígürügü: —!Ecü pewoegu rü peéxüntawa pexí! ¡Rü Cori ya Tupana guxüguma mea pexü ngechaxü yema choxü rü chaunegüxü mea pengechaxüxürükü, rü pexü natauxchaxéenax wena mea pexätegüxü, rü ngémaäcü petaäxégüxüçax! —ngígürügü. Rü nhuxmachi ga Noemí rü wüxi ga

chúxumaxā ngīneaxgüxū irümoxē. Notürü ga ngīma ga ngīneaxgü rü ixauxeama. ¹⁰Rü ngīgürögügü: —Tama. Rü toma rü tá cuchixüanewa cuwe tarüxiama —ngīgürögügü. ¹¹Rü ngīma ga Noemí rü ngīgürögüchigüäma: —¡Pewoegu, Pa Chauxacügx! ¿Taxacüwa chi chawe perüxix? Chama rü marü tagutáma wena chaxâxacü nax wena chaunemaxā pexätexüçax.

¹²⁻¹³¡Écü pechiüçax pewoegu! Chama rü marü chaya rü ngēmacax taxütáma wena chaxâte. Rü woo chi nhamachitama i chütaxügu chaxâtegu rü chingüxgu rü choxü nangexmagu ya chaunegü ¿rü pema rü chi ípenanguxuxëegüxü nhuxmachita nayae nax namaxä pingügüxüçax? Rü ngēma nax ípenanguxuxëexügagu rü taguchima pexätegü. Rü dïcax, rü taxucüruwama nixí, Pa Chauxacügx. Rü Cori ya Tupana rü ngúxü choxü ningexëxé, notürü yexera chi changechaü, rü ngúxü chinge ega chi pexü chadaxgu nax ngúxü pingegüxü i pemax —ngīgürögü. ¹⁴Rü ngīma ga ngīneaxgü rü wenaxarü ixauxe. Rü dïuxwa ga Órfa rü ngíxexü irümoxë wüxi ga chúxumaxä, rü ngichiüçax itáegu. Notürü ga Rúchi rü ngíxexütagutama irüxäpx. ¹⁵Rü yexguma ga Noemí rü Rúchixü ngīgürögü: —Dïcax i ngēma nai i chauneax rü ngichiüçax rü ngíri tupanagüçax itáegu. ¡Écü ngīwe rüxü! —ngīgürögü. ¹⁶Notürü ngīma ga Rúchi rü ngíxü ingäxüga rü ngīgürögü: —¡Tauxü i choxü cuçaxüxü nax cuxna chixügachixüçax, rü cuxna chatáeguxüçax! Erü ngextá ícuixüxüwa rü ngēma tá chaxü, rü ngexta

ícupexüwa rü ngēxma tá chape. Curü ñane rü chorü ñane tá nixí, rü yimá curü Tupana, rü chorü Tupana tá nixí. ¹⁷Rü ngexta ícuyuxügu rü ngēxma tá chayu, rü ngēxma tá chatax. Rü Cori ya Tupana choxü poxcu ega tauta chayuyane cuxna chixügachigu, erü yuxicatama nixí i yigüna tüxü ixígachixëexü —ngīgürögü. ¹⁸Rü yexguma Noemí nüxü cuaxgu ga Rúchi rü aixcuma ngīwe nax naxüxchaüxü, rü marü tama yemamaxä ngíxü ichixewe. ¹⁹Rü yemaacü ga yema taxre rü ngīgumaxä namagu ixí, rü nhuxmata Beréüwa nangugü. Rü yexguma Beréügu nachocüxgu, rü guxüma ga yema duüxügü rü nabaixächiäxégü. Rü yema ñanecüäx ga ngexügü rü ngīgürögü: —¡Tama ñexna nhaa iyixí i Noemí? —ngīgürögü. ²⁰Notürü ga ngīma rü inangäxü rü ngīgürögü: —¡Tauxü i “Noemí” nhaperögü choxü! ¡Rü name nixí i “Mára” nhapegürü choxü! Erü Tupana ya guxäétüwa ngēxmacü rü taxü i guxchaxü choxna naxä. (Rü ngēma naéga i Noemí rü Taäxécü nhaxüchiga nixí. Notürü ngēma naéga i “Mára” rü Taguma Taäxécü nhaxüchiga nixí.) ²¹Áäcumexëäcüma nua íchaxüxü, rü ngeäcumexëäcüma chatáegu, erü ngēmaacü nanaxwaxe ya Cori ya Tupana. ¿Rü tüxcüü Noemimaxä choxü pexu, ega ngēxguma Cori ya Tupana ya guxüxüma cuácü choxü poxcuxgu rü ngechaxü choxna äxgu? —ngīgürögü. ²²Rü yemaacü nixí ga Noemí ga Moábianewa natáeguxü ngímaxä ga ngīneax ga Rúchi ga Moábianecüäx ixíci. Rü chewádaari buxuwa nangu ga yexguma Beréüwa nangugü.

Rúchi rü Buáanewa iyexma

2 ¹Rü Noemí rü ngíxű nayexma ga wüxi ga ngítanüxű ga ngíte ga Erimerétanüxű ixíci ga Buágú ãégacü. Rü gumá rü wüxi ga diéruãxüchicü nixí rü guxáma nüxű cuácu nixí. ²Rü wüxi ga ngunexűgu ga Rúchi rü Noemíxű ngígürögü: —Chebádachitaüwa tá chaxű, rü ngürüächi ngëxma tá nüxű chayangau i wüxi i buxetatanüxű i choxű nadexéexű i ngëma chewáda i nave iyietanüxű —ngígürögü. Rü yexguma ga Noemí rü ngígürögü ngíxű: —Marü name Pa Chauxacü. ¡Écü ngëma naxü rü naxü i ngëma nüxű quixuxű! —ngígürögü. ³Rü yexguma ga Rúchi rü wüxi ga naanewa ixű rü yema buxetatanüxügüwe iyadeetanü ga chewádayaxa ga yéma iyietanüxű. Rü megu ingu yerü yema naane rü Buá ga Erimerétanüxüarü nixí. ⁴Rü yexguma Rúchi yéma yexmayane rü nüma ga Buá rü ínangu ga Beréüwa nax ne naxxű, rü yema naanewa ínayadau. Rü yema buxetatanüxügüxű narümoxé rü nhanagürü: —Cori ya Tupana pexütawa ngexmax! —nhanagürü. Rü nüma ga buxetatanüxügü rü nanangäxüugagü rü nhanagürügü: —Cori ya Tupana cuxü rüngüxexé! —nhanagürügü. ⁵Rü nhuxmachi ga Buá rü yema buxetatanüxügüeruna naca, rü nhanagürü: —Texétanüxű iyixí i ngéa pacü? —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga buxetatanüxügüeru rü nanangäxü rü nhanagürü: —Moábianecüäx iyixí, rü Noemímaxä Moábianewa ne ixű. ⁷Rü choxna ica nax ngëma buxetatanüxügüwe chewádayaxa nax

yadeetanüxüçax. Rü paxmamacürüwa inaxügü nax napuracüxű, rü nhuxmatama nixí i paxaächi inangüxű —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Buá rü Rúchixű nhanagürü: —Pa Chauxacüx jirüxinü, rü tama chanawaxe i to i naanewa cuyabuxeta! ¡Nuxätama rüxäxű natanügu i chauxütaxxű! ⁹Rü nhuxuchi nawe rüxű i ngëma buxetatanüxügü ega ngëxguma nüxű cudaxgu i ngextá nax napuracüexű! Erü marü nüxna chaxäga i ngëma chorü duüxügü nax taxuxüma cuxű chixewexüçax. Rü ngëxguma quitaxawaxgu jrtü ngëma dexápäügüwa naxü rü ngëma dexá i nüma nayauxgüxűwa naxaxe! —nhanagürü. ¹⁰Rü ngíma ga Rúchi rü Buápexegu inangücuchi rü nüxna ica, rü ngígürögü: —Tاخacü chawa cudau ecax chamaxä cumecümaxű i chama nax to i nachixűanecüäxmare nax chixixű? —ngígürögü. ¹¹Rü nüma ga Buá rü ngíxű nangäxű, rü nhanagürü: —Chama rü meama nüxű chacuax ga nhuxäcü ngíxű nax cungechaüxű ga cuxé nawena ga cute ga cuxna yucü. Rü ngëxgumarüxű ta meama nüxű chacuax ga tüxna nax quixuxű ga cunatü rü cué, rü curü naane nax nuxä totanügu cuyaxächiüxüçax ga woo tama toxü cucuaxű ga cumax. ¹²¡Rü Tupana cuxü naxütanü i ngëma! ¡Rü nüma ya Cori ya Iraéuanecüäxgürü Tupana ga norü ngüxéecax cudaucü cuxü naxütanü naxçax ga guxüma ga yema mexü ga cuxixű! —nhanagürü. ¹³Rü ngíma rü inangäxű rü ngígürögü: —Cuma rü poraäcü chamaxä cumecümaxüchi, rü ngëma curü ore rü choxű nataäxexéex.

Erü cuma rü choxű cungechañäcüma chamaxã quidexa nax woo tama wüxi i cuxütaxű chixixű —ngígürügű. ¹⁴Rü yexguma chibüarü orawa nanguxgu, rü nüma ga Buá rü ngíxcax naca ga Rúchi, rü nhanagürü ngíxű: —¡Nua naxxű rü tomaxă nua nachibü! —nhanagürü. Rü ngíma ga Rúchi rü yema buxetatanüxügütanüwa irüto. Rü nüma ga Buá rü taxűma ga ñona ngípexegu naxxű. Rü ngíma rü meama ichibü nhuxmata ngíxű íyaxü. ¹⁵Rü yexguma wenaxaru buxetawa naxixgu, rü nüma ga Buá rü norü duñxügüna naxaga rü nhanagürü: —Marü name nax ngíma rü ta chewádayaxa ta nadexű. ¡Rü tauxű i ngíxna peyanuxxű! ¹⁶¡Rü woetama ngíxcax ngéma peyayixetanüxexë nax ngíma rü yadeetanüxäcax! ¡Rü tauxű i ngíxna penachuxxű! —nhanagürü. ¹⁷Rü ngíma ga Rúchi rü Buáanewa chewádayaxa ta ide nhuxmata nachütamare. Rü norü yá ga yema chewáda rü 20 quiruarü yexera nixi ga yexguma marü nabuxäxgu. ¹⁸Rü nhuxuchi guma ñanecax itáegu rü iiyangexpüxű ga yema chewáda rü ngíxexű iyawex. Rü yemawena rü inayaxu ga yema ngíwemü ga íyaxüxű rü ngíxë ga Noemína inaxã. ¹⁹Rü ngíxë ga Noemí rü ngíxna ica, rü ngígürügű: —¿Ngextá nixi icuyapuracüxű i ngewax? ¿Rü ngextá nixi i muxű i chewádayaxa ta cudecxű? ¡Rü poraäcü Tupana nüxű rüngüxexë ya yimá duü ya cuxű rüngüxexëcü! —ngígürügű. Rü ngíma ga Rúchi rü ngíxexű ingäxű rü nüxű iyaxu ga Buáanewa nax yixixű ga chewádayaxa ta nadexű. ²⁰Rü ngíma ga Noemí rü ngíxű ingäxű rü ngígürügű:

—¡Tupana nüxű rüngüxexë ya yimá duü! Rü nüma ya Tupana rü tamaxă namecüma i nhuxmax rü guma cute ga marü yucümaxă rü ta namecüma. Erü yimá yatü ya Buá rü wüxi i tatanüxű nixi rü ngémacax nixi i nagu nanguxü nax tüxű nangüxexű rü tüxna nadauxű —ngígürügű. ²¹Rü ngíma ga Rúchi rü nüxű iyaxuchigüäma rü ngígürügű: —Rü chamaxă nüxű nixu nax naxütaxügümäxä chapuracüxű nhuxmatáta nagú i buxetaaru puracü —ngígürügű. ²²Rü yexguma ga Noemí rü ngíneaxű ingäxű rü ngígürügű: —Marü name, Pa Chauxacüx, nax naxütaxügümäxü awa curüxäxű. Rü tama chanaxwaxe i togüanewamare cuxű nax taxuxüma cuxű chixewexüçax —ngígürügű. ²³Rü yemacax ga ngíma ga Rúchi rü nawe irüxű ga Buáxütaxüga nax chewádayaxa ta nadexű nhuxmata nagú ga nax yabuxgüäxű ga chewáda rü trígu. Rü yemaacü ipuracü ga yexguma ngíxë ga Noemíxü awa nayexmayane.

Buá rü Rúchimaxă namecüma

3 ¹Rü wüxi ga ngunexügu ga Noemí rü Rúchixű ngígürügű: —Pa Chauxacüx, chama rü tá cuxű naxcax chadau ya wüxi ya cute ya taäxé tá cuxna äcü. ²Rü dúcax, rü yimá tatanüxű ya Buá ya naxütawawa cupuracü, rü nhama i chütaxügu rü tá naanewa naxü nax ngéma chewáda yabugütexexüçax. ³Rü nhuxmax rü chanaxwaxe i cunaxü i ngéma tá cumaxă nüxű chixuxű. ¡Rü naxaiya rü cugü napumáraxüne rü nagu icux i ngéma cuxchiru i rümemexü, rü ngéma naanewa naxü! ¡Notürü taxütámá cugü nüxű cucuqxexë nax texé

quixixű naxüpä nax yanguxű nax nachibüxű rü naxaxexű i nüma i Buá! ⁴¡Rü mea nangugü nax ngexta yixixű i nacaxű nax napexűcax! ¡Rü ngëma ínacaxűwa naxű rü inangegeçütü rü ngëxma naca nacutüguama! Rü nümatátama nixi cumaxă nüxű yaxuxű nax tjaxacü tá cuxüxű —ngigürügü. ⁵Rü ngëma ga Rúchi rü Noemíxű ingäxű rü ngigürügü: —Marü tá chanaxü i guxüma i ngëma chamaxă nüxű quixuxű —ngigürügü. ⁶Rü ngëma ga Rúchi rü naanewa ixű, rü inaxü ga guxüma ga yema ngixë ngimaxă nüxű ixuxű. ⁷Rü yexguma marü chibüwa yanguxu ga Buá, rü inachi rü nataäxé rü nhuxuchi yexma äüxchitaxű ga chewádaxütagu nayaca nax yexma napexűcax. Rü yixcamaxüra rü ngëma ga Rúchi rü bexma naxcax iyaxű rü iinangegeçütü rü yexma ica. ⁸Rü nüma ga Buá rü ngürüächi ngäxüçüxi pewa nabaiächi. Rü yexguma nangüeguxu rü ngimaxă nayarünha. Rü nüxű nicuaxächi ga wüxi ga nge nacutüwaama yexmaxü. ⁹Rü ngixna naca rü nhanagürü: —Texé quixi i cumax? —nhanagürü. Rü ngëma rü inangäxű rü ngigürügü: —Chama nixi i Rúchi, rü cuma nixi i chautanüxüçüchi quixixű. Rü ngëmacax cugu nangu nax cuxmäxű choxü quixixëexű ngëma Tupanaarü mugü nüxű ixuxürxü —ngigürügü. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Buá rü nhanagürü: —¡Cori ya Tupana cuxü rüngüxex! Rü nhuxmawaxi nixi i mea cunangoxexű nax aixcuma nüxű cungechaüxi ga gumá cute ga marü yucü, erü choxü cuyaxu cutexű i chama i cutetanüxű nax chixixű. Rü tama naxcax cudau ya wüxi

ya cute ya choxü rüngextüxümaecü ya diëruäcü, rü woo tama diëruäcü. ¹¹¡Rü tauxű i cumuüxű, Pa Chauxacü! Erü guxüma i duüxügü i daa chorü ñanecüäx rü marü nüxű nacuaxgü rü cuma rü wüxi i nge i mecü nax quixixű. Rü ngëmacax i chama rü tá chanaxü i ngëma choxna naxcax cucaxü. ¹²Notürü nangexma i wüxi i guxchaxü. Rü aixcuma nixi i cutanüxü chixixű i chamax, notürü nangexma i to i chorü yexera cutanüxüçüchi ixixű. ¹³¡Ecü nuxă rüxäxü i nhama i chütaxügu! Rü moxü paxmama rü tá ngëma to i cutanüxümaxă chidexa rü ngoxi cumaxă naxäxmäxchaü. Rü ngëxguma nanaxwaxegu nax cumaxă naxämaxü rü marü name nax ngëmaäcü yixixű, erü nüma rü chorü yexera cutanüxüçüchi nixi. Notürü ngëxguma tama nanaxwaxegu, rü Tupanaégagu cumaxă nüxű chixu nax chama tá cumaxă chaxämäxü. ¹⁴Rü naape rü nuxä ingunexü! —nhanagürü. ¹⁴Rü ngëma ga Rúchi rü yexma ipa, rü Buacütüguama ica rü yexma iyangunexü. Rü moxüäcü taxütama yangóonexüçigü rü írüda yerü yema nhanagürü ngixű ga Buá: “Tama chanaxwaxe nax texé nüxű nacuaxü i tua chauanewa nax cuxüxű i chewáda yabugütexegüxüwa”, nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma marü inaxüächichaxüxgu ga Rúchi, rü nüma ga Buá rü nhanagürü ngixű: —¡Ecü ínacuxuchi i ngëma curü deyuchiru rü mea nüxű ing! —nhanagürü. Rü ngëma ga Rúchi rü mea nüxű iyangi ga yema ngirü deyuchiru, rü nüma ga Buá rü yema ngirü deyuchirugu ngixű nanagü ga 40 quiru naguxű ga chewáda. Rü

nhuxuchi ngixü narüngüxéē ga ngiéтуgu nax naxünagüpüüñaxü. Rü ngíma rü yemamaxá ñanecax itáegu. ¹⁶Rü yexguma ngixéxütawa nanguxgu ga Rúchi, rü ngixé ngixna taca rü ngígürügi: —*Nhuxáci cuxü nangupetüxü, Pa Chauxacü?*
 —ngígürügi. Rü ngíma ga Rúchi rü nüxü iyaxu ga guxüma ga nhuxaci ngixü nax nangüxéexü ga gumá Buá. ¹⁷Rü nhuxuchi ngígürügi ta: —Rü choxna nanaxá i guxüma i nhaa chewáda, rü nhuxuchi choxü nhanagürü: “Tama name i ngeácumexéacüma cuxéçax cutáegu”, nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga ngíma ga Noemí rü ngígürügi: —*Nhuxma Pa Chauxacü, rü name nixi i mea ícunanguxéexü nax nhuxaci tá nangupetüxü i ngéma cumaxá nüxü yaxuxü.* Rü nüma ya Buá rü taxútáma nanangexrü ega tama namexéeägu i ngéma cumaxá nüxü yaxuxü. Rü nüma rü nhuxmatátama nixi i namexéeäxü —ngígürügi.

Buá rü Rúchimaxá naxáxmax

4 ¹Rü nüma ga Buá rü guma ñanearü ücuchicawa nayarüto yerü yéma nixi ga guxüma ga duüxügi nachopetüxü rü namexéeäxü ga norü guxchaxügi. Rü yexguma yéma natoyane rü yéma naxüpetü ga guma natanüci ga Buá Rúchimaxá nüxü yaxucü. Rü nüma ga Buá rü naxcax naca rü nhanagürü nüxü: —*Düçax, nua chauxüitawa naxü rü íruto, rü paxaaichi tá tidexagi!* —nhanagürü. Rü nüma ga yema natanüci rü yéma naxü, rü naxüitawa nayarüto. ²Rü nüma ga Buá rü

naxcax naca ga 10 ga ãéxgacigü ga guma ñanecüäx ixígüxü, rü yemagü rü ta ínanatogüxéexü nax nümagü rü ta ñütanüxü yixígüxüçax. ³Rü nüma ga Buá rü gumá natanüciüxü nhanagürü: —Ngéma Noemí ga Moábianewa táegucü rü namaxá itachechaü i ngíri naane ga gumá tatanüci ga Erimeréarü ixixü. ⁴Rü cumaxá nüxü chixu nax nüxü cucuáxüçax i ngémachiga. Rü ngéxguma cuxü nangúchaügi nax naxcax cutaxexü rü name nixi i nhuxmatama naxcax cutaxe napexewa i nhaa ãéxgacigü i ñütanüxürxü ixígüxü. Erü cuma nixi i chorü yexera natanüci quixixü ya Erimeré, rü ngémacax cuxna naxü nax naxcax cutaxexü i ngéma naane. Notürü ngéxguma cuma tama naxcax cutaxegu, rü *¡chamaxá nüxü ixu!* Erü chama nixi i cuweama chaxüxü nax choxna naxüxü i ngéma naane —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga gumá natanüci rü nanangäxü rü nhanagürü: —*Ngémáacü, naxcax chataxe tá —nhanagürü.* ⁵Rü yexguma ga Buá rü nhanagürü: —Rü ngéxguma Noemíxüitawa naxcax cutaxegu i ngéma naane rü cuxna naxü ta nax Rúchimaxá cuxámaxü, nax ngémaäci naxáxacüxüçax, rü yimá ngíne rü tauxeta i ngítechicüxü nüxna naxüxüçax i ngéma naane —nhanagürü. ⁶Rü yemaxü naxiniügi ga guma natanüci rü nanangäxü rü nhanagürü: —*Ega ngémaäci yixigu, rü taxuacüma naxcax chataxe,* erü chi ngéxguma naxcax chataxe, rü ngéma choxna üxü i naane rü chi ta ngínenä naxüe. Rü aixcuma cumaxá nüxü chixu rü *¡cuma naxcax nataxe!* —nhanagürü. ⁷Rü woetama nüxcüma nixi ga Iraéutanüxügi rü

yexguma taxacü ga nüxna üxü
natanüxüna naxäxgu, rü ínacuqxichi ga
wüxicutü ga norü chapatu rü yema to ga
natanüxüna nanaxä. Rü yemawa nixi ga
duüxügüxü nüxü nacuqxéexü ga
aixcuma nügüna nax naxägüxü. ⁸Rü
yemacax ga gumá Buátanüci rü
ínacuqxichi ga wüxicutü ga norü
chapatu rü Buána nanaxä rü nhanagürü
nüxü: —; Cuma naxcax nataxe i ngëma
naane! —nhanagürü. ⁹Rü yexguma
nüma ga Buá rü nhanagürü nüxü ga
yema äexgacügü ga ñiuetanüxüruvä
ixigüxü, rü yema togü ga yéma
irüdaunüxü: —Guxäma i pemagü i
nhuxmax nua rüdaunüxe, rü pema nixi i
nüxü peñinüexü nax chama ngixü
naxcax chataxexü i Noemí i ngëma
naane ga Erimeréarü, rü Queriöuarü, rü
Maróuarü ixixü. ¹⁰Rü ngëxgumarüxü ta
nüxü peñinüe nax ngixü chayaxuxü i
ngëma yutecü i Moábianecüäx i Rúchi
nax ngëmaäcü naxäxacüxüçax rü yimá
ngine rü guma tauxeta ngite ga
Maróuchicüxü nüxna naxüxüçax i ngëma
naane —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga yema
äexgacügü rü guxüma ga yema duüxügü
ga yéma irüdaunüxü rü nanangäxüga rü
nhanagürügü: —Aixcuma toma nixi i
nua itarüdaunüxü rü itarüxinüexü. Rü
nüma ya Tupana i nhuxmax cuxna
imucü i nhaa nge, rü tanaxwaxe i ngixü
narüngüxéexü nax naxäxacüxüçax
ngixrüxü ga Raquéu rü Leí ga ngíwa ne
ixicü i guxäma i yixema i Iraéutanüxügü.
Rü cumax, Pa Buáx jrü Tupana cuxü
rüngüxéexü nax wüxi ya yatü ya
duüxügüpexewa mecü quixixü i nua
Bereüwa i Efrátawa! ¹²Rü Cori ya
Tupana cuxna namugü i muxü i cunegü

ngíwa i nhaa nge, rü yamu i cutanüxügü
yexgumariüxü ga nax yamuxü ga nanegü
ga guma Pére ga Yudá nane ixicü ga
Tamáwaüci! —nhanagürügü. ¹³Rü
yemaacü nixi ga Buá rü Rúchimaxä
naxämaxü. Rü Tupana rü ngixna
nanamu ga wüxi ga ngíne. ¹⁴Rü
yexguma ga yema ngexügü ga guma
ñanecüäx rü Noemíxü ngigürügügü:
—Namecümaxüchi nixi ya Tupana erü
marü cuxü nanangemaxmaxëx ya daa
cutaxa. Rü chierü natächigagu i
Iraéuanecüäxgütanüwa. ¹⁵Rü nüma tá
nixi i cuxü nataäxéexü rü cuxna
nadauxü i ngëxguma cuyaxgu, erü
ngëma cuneäx i cuxü ngechaüxüchicü
ngíne nixi. Rü ngíma rü cuxü ime i norü
yexera ya 7 ya cunegü ega chi
ngëxgumaepüx cuxü ngëxmaxgu
—ngigürügügü. ¹⁶Rü ngíma ga Noemí rü
tükü iyaxu rü tükü iyaxëx ga guxema
ngítaxa. ¹⁷Rü yemaxü nadaugüga
yema togü ga ngexügü ga ngíri
ngaicamagu ächiügüxü rü ngigürügü:
—Wüxi ya ngítaxa ngixü nabu i Noemí
—ngigürügügü. Rü Obéyigu inaxüégagü.
Rü gumá Obéyi nixi ga Yeché nanatü rü
äexgacü ga Dawíarü oxi ixicü.

Äexgacü ga Dawíarü oxigüchiga

¹⁸⁻²²Nhaa oxigü nixi ga Buáarü oxigü
ixigüxü: Rü Pére rü Eróü nanatü tixi, rü
Eróü rü Ráü nanatü tixi. Rü Ráü rü
Aminadábi nanatü tixi, rü Aminadábi rü
Naachóü nanatü tixi. Rü Naachóü rü
Chamóü nanatü tixi, rü Chamóü rü Buá
nanatü tixi. Rü Buá rü Obéyi nanatü
tixi, rü guma Obéyi rü Yeché nanatü
tixi, rü nüma ga Yeché rü Dawí nanatü
tixi.

1 SAMUEL

(1 Chamué)

Tupana rü Áanaxǖ narüngǖxéē nax
naxāxacǖxǖcax

1 ¹Rü nayexma ga wüxi ga duū ga Eucánagu ãégacü. Rü nüma rü Efraítanüxǖ nixǖ rü īane ga Ramágu naxächiü. Rü guma īane rü máxpǖxanexǖ ga Efraítanüxǖwa nayexma. Rü nüma ga Eucána rü Yeruáu nane nixǖ, rü Yeruáu rü Eriú nane nixǖ, rü Eriú rü Tóu nane nixǖ, rü Tóu rü Chúfe nane nixǖ. ²Rü guma Eucána rü nüxǖ iyexma ga taxre ga naxmax. Rü wüxi ga naxmax rü Ána nixǖ ga ngiéga, rü yema nai ga naxmax rü Peniná nixǖ ga ngiéga. Rü yema naxmax ga Peniná rü ixäxacü, notürü ga yema naxmax ga Ána rü ingexacü. ³Rü guxcüma ga taunecüga rü nüma ga Eucána rü wüxigu naxmaxgümäxä guma īane ga Chíruwa naxüxǖ nax Tupana ya guxäétiwa ngëxmacüxǖ yacuqxüxǖcax, rü naxcax yamáaxǖcax rü yaguaxǖcax ga norǖ ãmare. Rü guma īanewa nayexma ga wüxi ga chacherdóte ga Erígu ãégacü. Rü nüma rü nüxǖ nayexma ga taxre ga nanegü ga chacherdótegü ixigüxǖ. Rü wüxi rü

Opíni nixǖ ga naéga, rü yema to rü Finéya nixǖ ga naéga. ⁴Rü yexguma Eucána norǖ ãmare Tupanana naxäxgu, rü naxmax ga Peniná rü ngíxǖ naxüarǖ ãmareäx, rü ga naxacügü rü ta nayaxüarǖ ãmareäx. ⁵Notürü ga naxmax ga Ána rü taxre ga ãmare ngíxna naxä yerü poraäcü ngíxǖ nangechaü woo Tupana ngíxǖ nax ngexacüxǖxǖ. ⁶Rü yema nax nangexacüxǖcax ga Ána, rü ngíma ga Peniná rü guxǖguma Ánagu iyadauxcüraxǖ rü ngíxǖ icugü. ⁷Rü guxcüma ga taunecüga ga yexguma Tupanapatawa naxüxǖgu rü ngíma ga Peniná rü yemaacü Áanaxǖ icugüaxǖ. Rü yemacax ga Ána rü ngígümaxä ingechaü rü ixaxu rü tama ichibüchaü. ⁸Rü nüma ga Eucána rü naxmax ga Ánana naca rü nhanagürtǖ ngíxǖ: —¿Taxacücxax cuxaxu? ¿Rü t̄axacücxax cungechaü rü tama cuchibü? ¿Tama ēxna i chama rü 10 ya cunearü yexera cuxǖ chamexǖ? —nhanagürtǖ. ⁹Rü yexguma īane ga Chíruwa nayexmagügu, rü wüxi ga yáuanecü ga chibüwena rü ngíma ga Ána rü Tupanapatawa ixǖ. Rü nüma ga chacherdóte ga Erí rü norǖ tochicaxǖ ga nawa natoooxǖwa narüto ga

Tupanapataarü īāxaru ngaicamána.

¹⁰Rü ngíma ga Ána rü poraācü ixaxu, rü ngīgūmaxā ingechaū, rü yemaacü iyumüxē, rü Tupanana ica. ¹¹Rü ngīrū yumüxēwa rü Tupanamaxā ixuneta rü ngīgürugi: —Pa Tupana ya Daxūwa Ngēxmacüx, rü ngēxguma chi nüxū cucusxgu nax nhuxācū ngúxū nax chingexū naxcax i ngēma nax changexacüxū jrü choxū nüxū naxinü i nhaa chorü yumüxē, rü choxna namu ya wüxi ya chaune! Rü yimá rü tá cuxna chanamu nax cuxruxū yixíxūcax. Rü ngēma norü cuaxruxū nax aixcuma cuxna chanamuxū rü tagutáma niyoeru —ngīgürugi. ¹²Rü ngíma ga Ána rü imáartü yumüxēäx nax Tupanamaxā yadexaxū, rü nüma ga Erí rü ngīxgu nadawenü. ¹³Rü ngíma rü ngīxēwa iyumüxē, rü tama nüxū taxinü ga ngīga. Rü ngīxicatama nixī ga ixīxūcüxū. Rü yemacax ga Erí rü nagu narüxinü ga nax nangāxūxū. ¹⁴Rü nhanagürü ngīxū: —¿Nhuxācü i ngāxācü nua cuxūxū? jrü marütama nax cungāxechaxū!

—nhanagürü ngīxū. ¹⁵Rü ngíma ga Ána rü inangāxū rü ngīgürugi: —Tama nixī i changāxūxū, Pa Corix. Tama nixī i tāxacü rü axchiü i ngúchixáxū rüexna wiū ya ngúchixacü chayaxaxüxū. Rü ngēma choxū ngupetüxū nixī nax changexacüxū rü ngēmacax changechaū, rü Tupanamaxā nüxū chixuxū i ngēma guxchaxū. ¹⁶jrü tauxū i nagu curüxñüxū rü chama rü wüxi i nge i chixecü chixíxū! Rü guxūma i nhaa ngunexügügu rü íchayumüxē naxcax i ngēma chorü oégaāxē rü ixāchiāxē —ngīgürugi. ¹⁷Rü yexguma ga Erí rü ngīxū nangāxū rü nhanagürü:

—jÉcü taāxēäcü natáegu! jRü nüma ya Iraéuanecüäxgüarü Tupana rü cuxna naxāä i ngēma nüxna naxcax cucaxaxū! —nhanagürü. ¹⁸Rü ngíma ga Ána rü inangāxū rü ngīgürugi: —Moxēxuchi naxcax i ngēma dexa —ngīgürugi. Rü nhuxuchi itáegu rü iyachibü rü marü taguma wena ingechaū. ¹⁹Rü moxūäcü rü nangunetüxüegü ga Tupanapatawa nax naxīxū nax nüxū yanacuaxüügxūcax. Rü yemawena rü napatacax nawoegu ga īane ga Ramáwa. Rü nüma ga Eucána rü naxmäx ga Áanaxū nape. Rü nüma ga Tupana rü nanangāxū ga ngīrū yumüxē. ²⁰Rü yemacax ga Ána rü ixāxacü. Rü yexguma nawa nanguxgu ga nax nabuxū ga guma ngíne, rü inaxuéga rü Chamué nixī ga naéga yerü Tupanana naxcax ica. Rü ngēma naéga rü “Naxcax ínacaxaciü”, nhaxüchiga nixī. ²¹Rü guma nai ga taunecügu rü nüma ga Eucána rü naxmäx ga Peninámaxā rü guxūma ga naxacügūmaxā rü īane ga Chíruwa naxī nax Tupanana yéma yaxāxūcax ga norü āmaregū, rü nüxū yanacuaxüügxūcax yema guxcüma ga taunecügu naxüüxürükü. ²²Notürü ga naxmäx ga Ána rü tama yéma ixū, rü ngīgürugi nüxū ga ngíte: —Taxútama ngēma chaxū i chama nhuxmatáta yamaie ya daa bucü. Rü ngēgumaxica tá nixī i ngēma chanagaxū nax Cori ya Tupanana chayamuxūcax rü ngēxma nax yanaxāxūchixūcax —ngīgürugi. ²³Rü nüma ga ngíte ga Eucána rü ngīxū nangāxū rü nhanagürü: —jÉcü naxü i ngēma cuma nagu curüxñügu rümexū! Rü marü name i nuxā curüxāxū rü nhuxmatáta cuyamaie ya yimá cune nax

ngēmaäcü yanguxëëxüçax i norü ngúchañ ya Cori ya Tupana. Rü yemaacü ga ngîma rü yexma irüxâñix, rü inayaxëx ga guma ngîne rü nhuxmatáta yamaie —nhanagürü. ²⁴Rü yexguma marü yamaieäguwena ga guma bucü rü Cori ya Tupanapatawa inaga ga ïane ga Chíruwa. Rü yexgumarüx ta yéma inagagü ga tamaepüx ga wocaxacü ga iyatüx, rü wüxiwetaxü ga trígu, rü wüxi ga tüxüacu ga wíñ. ²⁵Rü yexguma wüxi ga wocaxacü Tupanacax yamaxgüguwena, rü chacherdóte ga Erína nayamugü ga guma bucü. ²⁶Rü ngîma ga Ána rü ngîgürügi nüxü ga guma chacherdóte: —Pa Corix ñchoxü cuuáxü yixixü? Rü chama nixi ga yema nge ga üpa cupexewa Tupanana chacqaxaxü chorü yumüxëwa. ²⁷Rü nüxna chacqaxaxü nax choxna namuaxüçax ya daa chaune, rü nüma rü marü choxü nangäxü ga yema naxçax íchacqaxaxü. ²⁸Rü ngêmacax i nhuxmax rü nua cuxütawa chanaga ya daa chaune nax nüxna chayamuxüçax ya Tupana —ngîgürügi. Rü nhuxuchi ga nüma ga Erí rü nhaxtuanegu nayangücuchi rü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxü.

Ánaarü yumüxë

2 ¹Rü nhaäcü iyumüxë ga Ána: —Pa Corix, rü poraäcü cumaxä chataäxë erü choxna cunamu ya chaune. Rü nhuxmax rü choxü natauxcha nax chanangäxügaxü i ngêma choxü cugüexü erü cuma choxü curüngüxëe. Rü ngêmacax chataäxëxuchi. ²Rü tataxuma ya texé ya cuxrüxü üünexe, Pa Corix. Rü tataxuma ya texé cuxrüxü

duñxëguna dáuxe, Pa Torü Tupanax. Rü nataxuma i taxacü i cuxü rüyexeraxü —ngîgürügi.
.....

¹¹Rü nhuxuchi nüma ga Eucána rü naxacüäxgü rü naxmaxgümaxä napatacax nawoegu ga ïane ga Ramáwa. Notürü nüma ga guma nane ga bucü rü yexma chacherdóte ga Eríxütagu narüxâñix nax yéma Cori ya Tupanaaxü napuracüxüçax.

.....

Chamuéxü nayaxu ga Cori ya Tupana

¹⁸Rü nüma ga guma bucü ga Chamué rü niyachigü rü Cori ya Tupanaaxü napuracü. Rü naxchiru rü chacherdótegüchirurüxü nixi nax líüchinaxçax yixixü. ¹⁹Rü wüxicigü ga taunecigu ga yexguma norü mamá tûmatemaxä guma Tupanapatawa taxüxiüga nax Tupanacax yéma tanangegüxüçax ga tümaaru ámaregü, rü Chamuécax rü ta yéma tanageexü ga wüxi ga naxchiru ga nüxü taxüxiü. ²⁰Rü nüma ga guma chacherdóte ga Erí rü Eucánamaxä rü naxmaxmaxä mexü naxuegu rü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü tá cuxü nanaxütanü namaxä nax cuxü nax yaxäxacüxchigüxüçax i nhaa nge natanü ya yimá ngîne ya Corina namuäcü —nhanagürü. Rü yemawena ga Eucána rü Ána rü napatacax nawoegu. ²¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Áanaxü narüngüxëe rü yemacax iyaxäxacüxchigü. Rü yemaacü tamaepüxwa nangu ga ngîne rü taxre ga ngîxacü. Rü yoxni ga guma ngîne ga Chamué rü Tupanapexewa niyachigü. ²²Rü nüma ga guma

chacherdóte ga Erí rü marü poraācü nayaxuchi. Notürü nüxǖ nacuqxama ga yema chixexǖ ga nanegü ixügüxǖ, rü nhuxäcü yema ngexǖgü ga Tupanapataarü ücuchicawa puracüexǖmaxä nax namaxëxǖ. ²³Rü yemacax nanegüxǖ nhanagürü: —Guxüma i duüxǖgü rü chamaxä nüxǖ nixugügü nax nhuxäcü chixexǖ pexügüxǖ rü chixri pemaxëxǖ. ²⁴Rü t̄j̄xcǖ ngëmaäcü pemaxë? ²⁴Rü d̄t̄cax, Pa Chaunegüx, rü nachixexüchima nixī i ngëma ore i Tupanaarü duüxǖgü nüxǖ nixugügüxǖ i pechiga. ²⁵Rü ngëxguma wüxi i duüxǖ rü to i duüxǖmaxä chixexǖ üxgux rü nangexma i norü mexëeruxǖ. Notürü ngëxguma wüxi i duüxǖ Tupanamaxä chixexǖ üxgux ²⁵Rü texé tá tanamexëxë i ngëma? —nhanagürü. Notürü ga nümagü ga nanegü rü tama naga naxinüechaǖ, yerü ga Tupana rü marü namaxä nanaxuegu ga nax nadaiaxǖ. ²⁶Rü yoxni ga nüma ga guma ngextüxǖcü ga Chamué rü niyachigü. Rü Cori ya Tupana rü poraācü namaxä nataäxë, rü duüxǖgü rü ta namaxä nataäxëgü.

.....

Tupana rü Chamuéxǖ naca

3 ¹Rü nüma ga ngextüxǖcü ga Chamué rü Cori ya Tupanaaxǖ napuracü yema Erí namuxǖäcüma. Rü yexguma ga Tupana rü nhuxguacürica texémaxä nidexa. Rü nhuxguacürica texéçax nanangoxëxë ga ëxüguxǖ. ²Rü nüma ga Erí rü marü naya rü yemacax marü nioxetǖ rü tama mea t̄xacüxǖ nadau. Rü wüxi ga chütaxǖgü rü norü ucapuwa ínape ga Tupanapatawa. ³Rü

nüma ga Chamué rü yema baú ga Tupanaarü mugü nawá yexmaxǖxǖtaguama nepe. Rü yema norü omü ga guma Tupanapata rü nanaiecha. ⁴Rü wüxi ga chütaxǖ rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxǖ naca rü nhanagürü: —Pa Chamué, Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü nanangäxǖ: —Daxe chixī —nhanagürü. ⁵Rü yexgumatama ínarüda ga yema ínapexǖwa rü Erí iyexmaxǖwa nanha, rü nhanagürü: —Daxe chixī rü nua changexma. ⁶Rü t̄xacüçax chäuxcax cuca? —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nanangäxǖga rü nhanagürü: —Taguma nixī i cuxçax chacaxǖ. ⁷Ecī natáegu rü yape! —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü natáegu rü nayape. ⁸Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Chamuéna naca rü nhanagürü: —Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü ínarüda, rü Erí iyexmaxǖwa nanha rü nhanagürü: —Daxe chixī rü nua changexma. ⁹Taxacüçax chäuxcax cuca? —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nanangäxǖga rü nhanagürü: —Taguma nixī i cuxçax chacaxǖ, Pa Chaunex. ¹⁰Ecī natáegu rü yape! —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Chamué rü tama nüxǖ nacuqx nax Cori ya Tupana yixixǖ ga namaxä idexaxǖ yerü ga aixrígumaäcü taguma namaxä nidexa. ¹²Notürü yema chütaxǖgü rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü tamaepǖxcüna Chamuéna naca. Rü nüma ga Chamué rü ínarüda rü Eríxǖtawa nanha rü nhanagürü: —Daxe chixī, rü nua changexma. ¹³Rü t̄xacüçax chäuxcax cuca? —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nüxǖ nicuqxächi ga Cori ya Tupana nax yixixǖ ga gumá Chamuéna

caxacü. ⁹Rü nüma ga Erí rü Chamuéxü nhanagürü: —¡Écü yape! Rü ngēxguma Cori ya Tupana wena cuxna caxgu j̄rü nangāxüga rü nhacuxü tá: “Rü idexa rü yimá curü duü rü nüxü naxinü nix̄i”, nhacuxü tá! —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Chamué rü natáegu rü nayape. ¹⁰Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Chamuéxü naca ga yema noxri nüxü nacaxgurüütama, rü nhanagürü: —Pa Chamué, Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü nanangāxüga rü nhanagürü: —¡Idexa! Rü cuxü naxinü nix̄i ya curü duü —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Nhuxma rü Iraéuanecüäxgütanüwa tá chanaxü i taxacü i guxätáma namaxä baixächiexü. Rü guxäma ya nüxü ñnüxe rü tá namaxä tanguxmachixëgü. ¹²Rü ngëma ngunexügü rü taxütáma chanangupetüxëxë i guxüma ga yema Erímaxä nüxü chixuxü ga nanegüchiga. ¹³Rü namaxä nüxü chixu rü tá chanapoxcue i ngëma nanegü naxcax i ngëma chixexü i nüma marü nüxü nacuáxü. Yerü ga nanegü rü chixexü chanaxä nixugüxe rü nüma rü tama nüxna nachogü naxcax ga yema chixexü ga naxügüxü. ¹⁴Rü ngëmacax i nhuxmax rü Erí nanegümaxä chanaxuegu nax taxütáma nüxü nüxü nax changechaüxü i norü chixexügü woo naxünagü chauxcax ínaguxgu rüexna ãmaregü choxna naxuaügü —nhanagürü ga Tupana. ¹⁵Rü yemawena ga Chamué rü nape nhuxmata moxüäcü yangune. Rü yexguma ínadaxgu rü inanawäxä ga Tupanapataaru iäxgü. Notürü nüma ga Chamué rü namuü ga Erímaxä nüxü nax

yaxuxü ga yema dexa ga Tupana namaxä nüxü ixuxü. ¹⁶Notürü nüma ga Erí rü Chamuéçax naca rü nhanagürü nüxü: —Pa Chaunex, Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué nanangāxüga rü nhanagürü: —Daxe chixi —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Erí rü Chamuéna naca rü nhanagürü: —¿Nhuxü nhaxü yixixü cuxü ya Cori ya Tupana? ¡Rü guxüxtáma chamaxä quixu, rü taxuxütáma iquicux! Rü Tupana poraäcü cuxü poxcux ega taxütáma guxü i ngëma cumaxä nüxü yaxuxüchü chamaxä quixuxgu —nhanagürü. ¹⁸Rü nüma ga Chamué rü guxüxtüma Erímaxä nixu rü taxuüma iniicux. Rü nüma ga Erí rü nabaiächi rü nhanagürü: —Nüma nixi i Cori ya Tupana yixixü. ¡Écü naxüä i ngëma naxcax rümemaexü! —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga Chamué rü niyachigü, rü Cori ya Tupana rü nanaxütagu. Rü guxüma ga duüxügü rü meama nüxü inarüxiñüe ga norü ucuxëgü. ²⁰Rü Dáüwa inaxügü, rü nhuxmata Bechébawa nangu ga Chamuéxü nax nacuäxgüxü ga guxüma ga Iraéuanecüäxgü ga nax aixcumma Tupanaaru oreartü uruxü nax yixixü. ²¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü inayadaxëxë ga Chamuémaxä nüxü nax yaxuxü ga norü ore nawa ga guma Tupanapata ga Chíruwa yexmane. Rü nüma ga Chamué rü nhuxuchi duüxügümaxä nüxü nixu ga yema norü ore ga Tupana.

Firitéutanüxügü rü nachixüanewa
nanangegü ga yema baú ga
Tupanaaru mugü nawa yexmaxü

4 ¹Rü yema ga ngunexügüga
Iraéuanecüäxgü rü
Firitéutanüxügümaxä nügü nadai. Rü ga

Iraéuanecüäxgüarü churaragü rü īane ga Ebenécheärü ngaicamána nayexmagü rü Firitéutanüxügürü churaragü rü īane ga Aféwa nayexmagü. ²Rü nüma ga Firitéutanüxügürü rü nügü namexëxē nax Iraéuanecüäxgümaxä nügü nadaixüçax. Rü yexguma nügü nadaixgu, rü nüma ga Firitéutanüxügürü rü Iraéuanecüäxgüxü narüporamaegü rü tüxü nadai ga 4,000 ga norü churaragü. ³Rü yexguma yema ínapegxüçax nawoeguxgu ga Iraéuanecüäxgüarü churaragü rü yema namaxä icuqxgxüxü rü nügümaxä níporagatanücxü nachiga ga yema nax Firitéutanüxügürü nadaixü, rü nhanagürügü nügümaxä: —¿Tüxcüü i nhuxmax ya Tupana i Firitéutanüxügürü naxüchicaxü nax tüxü nadaixüçax? ¡Rü ngíxä Chíruwa taxí rü tayayaxu i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü mugü nawa ngëxmaxü nax ngëmaäcü i nüma rü tatanüwa nangexmaxüçax rü tüxü ínapoxüxüçax nüxna i ngëma törü uanügü! —nhanagürügü. ⁴Rü yemacax ga Iraéuanecüäxgü rü nhuxre ga churaragü Chíruwa namugü. Rü yéma nayayauxgü ga yema baú ga nawa nayexmaxü ga norü mugü ga Cori ya Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü. Rü Opíni rü Finéya ga yema taxre ga Erí nanegü rü yema baú ga Cori ya Tupanaartü mugü nawa yexmaxüxüta nixixütanü.

.....

¹⁰Notürü ga yema Firitéutanüxügürü rü Iraéuanecüäxgüxü nadai. Rü nüma ga Iraéuanecüäxgü rü nixü, rü yema ínapegxüwa nabuxmü. Rü nayue ga muxüma ga Iraéuanecüäxgüarü churaragü, rü 30,000 wa nangu. ¹¹Rü

yexgumarüxü ta nanapugü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü, rü nanadai ga Opíni rü Finéya ga yema taxre ga Erí nanegü. ¹²Notürü wüxi ga churara ga Bëyamítanüxü ixixü rü ninha ga yema nügü ínadaixüwa rü yematama ngunexügü Chíruwa nangu. Rü norü ngechaümäxä nügü nayarügáutechiru, rü nügü nabuxeru, rü yemaacü ínangu. ¹³Rü yexguma yéma nanguxgu ga yema churara rü nüma ga Erí rü īäxwa narüto nawa ga yema norü tochicaxü. Rü namagu ínadawenü yerü naxcax naxoegaäxë ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü yema yatü rü guma īaneugu naxücu rü nüxü nixu ga yema ngupetüxü. Rü yexgumatama ga guxüma ga duüxügürü rü inanaxügüe ga poraäcü nax naxauxexü. ¹⁴Rü yemaxü naxinügü ga Erí rü ínaca rü nhanagürü: —¿Taxacüchiga nixi i ngëma nax iyacuxcuxü? —nhanagürü. Rü nüma ga yema churara rü nanhuxäxë ga Erímaxä nüxü nax yanaxuxü ga yema ngupetüxü. ¹⁵Rü nüma ga Erí rü nüxü nayexma ga 98 ga taunecü rü marü natauxetüxüchi ga yexguma. ¹⁶Rü nüma ga churara rü nhanagürü: —Nhuxmatama íchangu i ngëma togü ítadaixüwa nax ne chanhaxü. Rü nhuxmatama chinha i nawa i ngëma dai —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü nangupetü, Pa Chaunex? —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga yema churara rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Nüma i Iraéuanecüäxgü rü Firitéutanüxüchäxwa nibuxmü nhuxmachi muxema ya tatanüxexü nadai. Rü ngëmatanügü nayue ya yimá taxre ya cune ya Opíni rü Finéya, rü

ngēma baú i Tupanaarü mugü nawa ngēmaxxü rü Firitéutanüxügü nanapugü —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma yemaxü naxñitüga ga Erí, ga Firitéutanüxügü nax napuxü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü, rü norü tochicaxüwa ínawax rü iãxütagu nangu. Rü yema nax nayaxüchixü rü yangüxü, rü yemacax nibüyenaxä ga yexguma nanguxgu, rü yexma nayu. Rü nüma ga Erí rü 40 ga taunecü nixi ga Iraéuanecüägxümaxä inacuáxü.

.....

**Firitéutanüxügü rü nachixüanewa
nanangegü ga yema baú ga
Tupanaarü mugüchixü**

5 ¹Rü yexguma marü yapugüäxgu ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü, rü nüma ga Firitéutanüxügü rü ñane ga Ebenéchewa nanayauxgü rü norü ñane ga Asdódewa nanangegü. ²Rü nhuxuchi norü tupana ga Dagóüpatawa nanangegü rü yema naxchicünqxäxütagu nanaxügü. ³Rü moxüäcü ga yexguma ínangugüga yema Asdódecüäxgü, rü Dagóüchicünqxäxü inayangaugü ga nhaxtümüanegumare nguxü napexegu yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü yexguma ga yema duüxügü rü nanayauxgü ga yema Dagóüchicünqxäxü rü wena nachicagu nanachixëegü. ⁴Notürü yexguma moxüäcü paxmama yéma naxixgu yema Asdódecüäxgü, rü nüxü inayangaugü ga Dagóüchicünqxäxü ga wenaxaru nhaxtümüanegu ümarexü napexegu yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü ga naeru rü

guma taxre ga naxmex rü nabüü rü iãxgu nayanúmare. Rü yema naxünerica nixi ga mexü. ⁵Rü ngēmacax nixi i woo i nhuxmax i ngēma Dagóüarü chacherdótegü rü ngēxguma yima tupauca ya Asdódewa ngexmanegu nachocuxgu rü tama ngēma mürapewa i iãxwa itoxexüwa nangagüxü. ⁶Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanapoxcue rü ínanabäixgü ga yema duüxügü ga Asdódecüäxgü, rü taixnamaxä nayadaxaweeexëx. ⁷Rü yemaxü nadaugüga yema duüxügü ga Asdódecüäxgü rü nhanagürügü: —Ngēma baú ya Iraéuanecüäxgüarü Tupanaarü ixixü rü tama tanaxwaxe i tatanüwa nax nangexmaxü erü ngēmagagu nixi i ngēma Tupana rü taxcax rü törü tupana i Dagóücax rü poraäcü guxchaxü ínanguxëexü —nhanagürügü. ⁸Rü yemacax yema Asdódecüäxgü rü guxüma yema Firitéutanüxügüarü äëxgacügüçax nangema nax namaxä nangutaquegüxüçax. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: —Taxacü tá namaxä ixügüxü i ngēma baú i ngēma Iraéuanecüäxgüxüarü Tupanaarü mugüchixü? —nhanagürügü. Rü yema äëxgacügü rü nanangäxüga rü nhanagürügü: —Ícü ñane ya Gáyiwa penangegü! —nhaxümaxä nanangäxügü. Rü nüma yema Firitéutanüxügü rü yéma guma ñanewa nanangegü. ⁹Notürü yexguma marü yéma nangegüäxguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema ñanecüäxgüxü nayaxixächiäëxëegü, yerü taixnamaxä nayadaxaweeexëx ga guxüma ga duüxügü ga ibuxü rü iyaxü. ¹⁰Rü

yexguma ga nüma ga Firitéutanüxügü rü īane ga Ecróūwaama nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü. Notürü yexguma Ecróūwa nanguxgu ga yema baú, rü yema duūxügü ga Ecróūcüägxü rü nixaixcha rü nhanagürügü: —*Tücxüü* tua penangi i ngēma Iraéuanecüägxüarü Tupanaarü mugüchixü nax toxü nadaixüçax ya guxāma? —nhanagürügü. ¹¹Rü guma īanewa rü guxüma ga duūxügü rü nanaxixächiäxegü, yerü Tupana rü poraäcü nanopoxue. Rü yemacax ga yema īanecüägxü rü guxüma ga Firitéutanüxügüarü äëxgacügüçax nangema rü nhanagürügü nüxü: —*Nua torü* īanewa ípenangexechi i ngēma baú i Iraéuanecüägxüarü Tupanaarü mugüchixü, rü nachixüanecäxtama penatáeguxëxë nax tama toxü nadaixüçax i guxāma i tomax! —nhanagürügü. ¹²Rü poraäcü naxauxe ga guma īanecüäx, yerü yema tama yuexü rü guxüwama nataixnaxünegü.

**Firitéutanüxügü rü nanatáeguxëegü
ga yema baú ga Tupanaarü
mugüchixü**

6 ¹Rü yema baú ga Tupanaarü mugüchixü rü ⁷ga tauemacü Firitéutanüxügüarü naanewa nayexma. ²Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü nanangutaquexexëxë ga norü chacherdótegü rü yuüxügü nax yemagüna nacagüexüçax, rü nhanagürügü: —*Taxacü* tá namaxä taxüxü i ngēma Iraéuanecüägxüarü Tupanaarü mugüchixü? *Tomaxä* nüxü pexu nax nhuxäcü tá wena nachixüanecäx tanatáeguxëexü!

—nhanagürügü. ³Rü nüma ga yema chacherdótegü rü yuüxügü rü nanangäxügagü, rü nhanagürügü: —Ngëguma penatáeguxëegü i ngēma baú i Iraéuanecüägxüarü Tupanaarü mugüchixü, rü *taxütamá* ngēmaäcumare penatáeguxëxë! Rü name nixi nax nüxna penaxäxü i wüxi i ämare nax ngēmaäcü Iraéuanecüägxüarü Tupanaxü namaxä perüngüxmüxëexü. Rü ngëguma i pema rü tá pexcax nitaanegü rü tá nüxü pecuqxächitanü nax ngēmagagu yixixü i Tupana i pexü yadaxaweeexëexü —nhanagürügü. ⁴Rü nüma ga duūxügü rü yema chacherdótegüna rü yuüxügüna nacagüe, rü nhanagürügü nüxü: —*Taxacü* tá nixi nüxna taxämarexü nax namaxä tanangüxmüxëexüçax? —nhanagürügü. Rü nümagü ga chacherdótegü rü yuüxügü nanangäxügü rü nhanagürügü: —Penaxwaxe i penaxü i ⁵i naxchicünaxägü i úirunaxcax i nataixnapüxügüraxüxü. Rü ngēma naxchicünaxägü rü ngēma 5 i perü äëxgacügüexpüx tá nixi i penaxüxü. Rü nhuxüchi 5 i ücachicünaxägü i úirunaxcax tá pexü. Erü ngēma taixnagümaxä nixi i Tupana i pexü yadaxaweeexëexü, rü ücagümaxä nixi i guxchaxü pexna naxäxü i guxāma i pemax rü perü äëxgacügü. ⁵Rü ngēmacax name nixi i ípenaxüxü i ngēma taixnachicünaxägü rü naxchicünaxägü i ngēma ücagü i guxchaxü pexna äxü i perü īanewa. *¡Rü* nüxü pecuqxüxü ya yimá Iraéuanecüägxüarü Tupana! Rü bexmana ngēmaäcü tá nüxü nariuchau nax pexü yadaxaweeexëexü, rü pexü

napoxcuexű i pemax rü perü tupanagü rü perü naanegü. ⁶|Rü tüxcüü pegü ípenataiāchiarü maxűägxü narüxü ga yema Eyítuanecüägxü rü norü äëgxacü ga Faraó? Yerü yexguma Tupana düxwa guxchaxű naxcax ínguxéeguxicatama nixi ga Iraéutanüxügütü yangexgüxű. ⁷|Rü ngexwacaxüne ya peweü ya ächicune pexü! |Rü yima peweü rü taxre i woca i äxactüxű rü taguma üpaacü nhuxgu taxacü i tígüxüwa peyangaxcuchix! Notürü ngëma naxacügü |rü napxپüügu namaxă penguxü nax tama naéwe nangëgxüçax! ⁸|Rü nhuxmachi yima peweügu peyaxüe i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü mugü nawa ngëxmaxü! |Rü ngëma baúcüwagu peyaxüechixű i ngëma naxchicünaxägü i úirunaxcax ixígüxű i norü Tupanaarü ngüxmüxeéruxű ixixü! |Rü ngëmawena rü peyangexgü i ngëma wocagü nax nüma ínanaxwaxexüwa naxixüçax namaxă i ngëma baú! ⁹Rü pema rü mea tá penangugü rü ngextáama naxi i ngëma wocagü namaxă i ngëma baú. Rü ngëgxuma Iraéuanecüägxüarü naanewaama naxixgu i Becheméwaama, rü ngëmawa tá nüxü tacuqx nax yimá Iraéuanecüägxüarü Tupana yixixü i taxcax ínanguxéêxü i ngëma daxaweane. Notürü ngëgxuma tama ngëmaama naxixgu rü ngëmawa tá nüxü tacuqx nax tama Iraéuanecüägxüarü Tupana yixixü ga tükü poxcucü rü woetama ngëma taxcax ínangumare —nhanagürüğü. ¹⁰Rü yemaacü nanaxügü ga yema yatügü. Rü taxre ga woca ga ixäxacüxű niyauxgü rü tümapüügu tükü nawocu ga guxema

naxactigü. Rü yemawena ga yema wocagü rü guma naweüwa nayangacuchigü. ¹¹Rü nhuxmachi guma naweügu nayaxüegü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü yexma nayaxüechixüga ta ga yema ücachicünaxägü ga úirunaxcax, rü yema taixnachicünaxägü. ¹²Rü yemawena ga yema wocagü rü īane ga Becheméwa nadaxü ga namagu naxi, rü nixáietanü, rü węxgu naxi rü taxuwama ínachocu. Rü nüma ga Firitéutanüxügütü äëgxacügü rü naweama nixixütanü nhuxmata Becheméarü üyeanewa nangugü. ¹³Rü yema duüxügü ga Bechemécüägxü ga naanegüwa tríguartü buxuwa puracüexü, rü yexguma nüxü nadaugüga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxü, rü nataâxegü. ¹⁴Rü yexguma Yuchuéarü naanewa nanguxgu ga Becheméwa, rü yéma nayachaxächi. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nuta ga tacü. Rü nüma ga Bechemécüägxü ga duüxügü rü nagu napogüe ga guma naweü rü üxüxü nayaxixéegü. Rü ga yema wocagü rü Tupanacax nanadai rü ínanagu. ¹⁵Rü nümagü ga Lewítanüxü rü marü ínanaxüegü ga yema baú ga Tupanaartü mugüchixű rü yema caichaü ga nawa nayexmagüxü ga yema ücachicünaxägü, rü yema úirupüxügü ga nataixnapüxiügüraxüxü. Rü guma nuta ga tacüétugu nananugü. Rü yema ngunexüga yema Bechemécüägxü rü Cori ya Tupanacax ínanagu ga naxünagü rü muxüma ga togü ga norü ämaregü. ¹⁶Rü nüma ga yema 5 ga äëgxacügü ga Firitéutanüxügü rü yáxüwa nüxü narüdaunü. Rü yexguma

marü nüxű nadaugügu ga marü
 Iraéuanecüäxgümexëwa nax nanguxű ga
 yema baú, rü yemawena rü Ecróüçax
 nawoegu ga yematama ngunexűgu.
¹⁷Rü yema 5 ga taixnachicünaxägü ga
 úrirunaxcax ga Firitéutanüxűgu Cori ya
 Tupanana naxuaxűgüxű norü
 ngüxmüxëeruxű, rü yema rü guma
 ïanegü ga Asdóde, rü Gácha, rü Acarűü,
 rü Gáyi, rü Ecróüarü ámaregü nixi.

¹⁹Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü
 nanadai ga nhuxre ga duüxűgu ga
 Becheméctüäxgü yerü yema Tupanaarü
 mugüchixű ga baúgu nadacu. Rü 70 ga
 yatügü nixi ga yuexű. Rü nüma ga yema
 ïanecüäxgü rü poraäcüxüchima naxauxe
 naxcax ga yema duüxűgu ga Cori ya
 Tupana natanüwa daixű. ²⁰Rü yemacax
 ga nüma ga Bechemécüäxgü rü
 nhanagürügi: —¿Texé tame nax Cori ya
 Tupana ya üünecüpxegu tachixű? ¿Rü
 ngextá tá ínamuxű i ngëma baú i
 nhuxmax? —nhanagürügi. ²¹Rü
 yemacax ïane ga
 Quiriáte-Yearíucüäxgücax yéma
 namugagü rü nhanagürügi: —Ngëma
 Firitéutanüxűgu rü marü nanatáeguxëégü
 i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü
 mugüchixű. Rü ngëmacax name i nua
 pexü rü peyayaxu —nhanagürügi.

7 ¹Rü nüma ga
 Quiriáte-Yearíucüäxgü rü
 Becheméwa nayayauxgü ga yema baú
 ga Cori ya Tupanaarü mugüchixű. Rü
 norü ïanewa nanangegü rü
 nayaxűcuchigü napatagu ga Abinadábi
 ga wüxi ga mäxpúnegu ächiűcü. Rü
 nane ga Ereacháxű naxunetagü nax
 nüxna nadauxűçax.

Chamué rü Iraéuanecüäxgümexä inacuqx

²Rü 20 ga taunecü ningu ga yema
 Tupanaarü mugüchixű ga ïane ga
 Quiriáte-Yearíwa nax nayexmaxü. Rü
 guxüma ga Iraéuanecüäxgü rü poraäcü
 nangechaügü yerü nüma nagu
 naxinüegu rü nüma ga Cori ya Tupana
 rü marü ínanawogü. ³Rü yemacax nüma
 ga Chamué rü guxüma ga yema
 Iraéuanecüäxgüxű nhanagürü:
 —Ngëgxuma pema rü aixcuma Cori ya
 Tupanacax pewoeguxgux, rü name nixi i
 ípenawogü i guxüma i ngëma
 tupananetagü ixígüxű, rü ngëma
 tupananeta i Atarúchichicünaxä. Rü
 penaxwaxegü i Cori ya
 Tupanaguxicatama perüxñue rü nüxü
 pecuaxüxűgu. Rü ngëgxuma ngëmaäci
 penaxüxgux, rü nüma ya Tupana rü tá
 pexü ínanguxüxëxë naxmexwa i ngëma
 Firitéutanüxűgu —nhanagürü. ⁴Rü
 nüma ga Iraéuanecüäxgü rü ínanawogü
 ga naguxüraxüäcü üxü ga
 Baáchicünaxägü rü
 Atarúchichicünaxägü. Rü Cori ya
 Tupanaxüxicatama nicuaxüxűgu. ⁵Rü
 yemawena ga Chamué rü
 Iraéuanecüäxgüxű nhanagürü: —ïane
 ya Míspagu pengutaquqegü i guxáma i
 pemax i Iraéuanecüäxgü! Rü ngëma tá
 nixi i peétiwa nüxna chachogüxű ya
 Tupana —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga
 Iraéuanecüäxgü rü Míspagu
 nangutaquqegü. Rü yéma puchuwa
 dexáta nayauxűgu, rü Cori ya
 Tupanapexegu nanabagü norü
 ämareruxű. Rü yema ga ngunexűgu rü
 naxauree rü tama nachibüe. Rü guxüma

ga duǔxügü rü nüxü nixugüe nax chixexü naxügüxü ga Tupanapexewa. Rü yéma Míspawa nixí ga Chamué ga inaxügüäxü ga Iraéuanecüäxgümäxä inacuáxü.

.....

¹⁵Rü yexguma namaxüxgu ga Chamué rü Iraéuanecüäxgümäxä inacuäx. ¹⁶Rü gucüma ga taunecügu rü ūanegü ga Betéuwa rü Yigáwa rü Míspawa naxüxü nax yema Iraéuanecüäxgümäxü yanangüxexüçax nax nhuxäci inawexächixéexüçax ga norü guxchaxügü. ¹⁷Rü nhuxmachi norü ūane ga Ramácax natáeguuxü, yerü yexma nixí ga naxächiüxü. Rü yéma nixí ga Iraéuanecüäxgümäxä inacuáxü. Rü yexma nanaxü ga Cori ya Tupanaarü cuaxüxüchica ga nawa naxünaagü yaguxü.

Iraéuanecüäxgü rü nanaxwaxegü nax nüxü nangexmaxü ya wüxi ya äëxgacü ya réi

8 ¹Rü yexguma marü nayaxgu ga Chamué, rü nanegüxü naxuneta nax Iraéuanecüäxgümäxä inacuäxgümäx. ²Rü guma nüxíraxüçü ga nane rü Yoéugu naxäéga. Rü guma norü taxre ga nane rü Abíagu naxäéga. Rü Bechébawa nixí ga äëxgacü yixígüxü. ³Notürü tama nanatürüxü nixígü, yerü norü yemaxügüguama narüxiñüe. Rü yexguma tjaxacürü guxchaxü namexéegüga rü nanayauxtaniügü, rü tama aixcuma mea guxüma ga duǔxügüxü nartüngüxexü. ⁴Rü dütwa ga Iraéuanecüäxgürü äëxgacügü rü nügümäxä nangutaquexegü, rü ūane ga Ramáwa naxí nax Chamuéxü

íyadaugüxüçax. ⁵Rü Chamuéxü nhanagürgü: —Cuma rü marü cuya, rü cunegü rü tama cuxrüxü mea namaxë. Rü ngëmacax jnüxü naxuneta i wüxi i torü äëxgacü i réi nax tomaxä inacuáxüçax ngëxgumarüxü i ngëma togü i nachixüanegü nax nüxü nangexmaxü i norü äëxgacü i réi! —nhanagürgü. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü tama namaxä nataäxë yerü yema duǔxügü rü nanaxwaxegü nax nüxü nangexmaxü ya wüxi ya äëxgacü ya réi nax namaxä inacuáxüçax. Rü yemacax Tupanamaxä nüxü nixu norü yumüxëwa. ⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxü nangäxüga rü nhanagüri: —Ecü naxü i ngëma cuxna naxcax nacagüxü! Erü tama cuxü nixí i naxooxgüxü, rü choxüwaxi nixí, erü tama nanaxwaxegü i norü äëxgacü nax chixixü. ⁸Rü yexguma Eyítuanewa íchangüxüexëxgucürüwa nixí ga choxna yaxígachixü nax tupananetawe nax naxixüçax. Rü ngëmatama nixí i nhuxmax cumaxä naxügüxü. ⁹Jecü naxü i ngëma naxcax ínacagüxü! Notürü mea namaxä nüxü ixu i ngëma duǔxügü i nhuxäci tá ya namaxä naporeae ega nangexmagü ya wüxi ya norü äëxgacü ya réi poraäci namuxü! —nhanagüri. ¹⁰Rü nüma ga Chamué rü yema duǔxügümäxä nüxü nixu ga yema Tupana namaxä nüxü ixuxü. ¹¹Rü nhanagüri nüxü: —Ngëxguma penaxwaxegü nax pexü nangexmaxü i perü äëxgacü i réi rü nhaäci tá nixí i pemaxä inacuáxü i ngëma äëxgacü: Rü tûmacax tá naca ya penegü nax churarakü tixígüxüçax, rü tûmáxegü rü churarakü i naweü ya dairuümaxä

icuaxgütü nax tixigütüçax, rü tümáxegü rü cowarugü i dairuümamaxä icuaxgütü nax tixigütüçax, rü tümáxegü rü churaragü i noxrütama daruügü nax tixigütüçax. ¹²Rü ngëxumarüxü tá ta tüxü naxuneta ya toguxegü nax 1000 i churaragüärü äëxgacü nax tixigütüçax, rü toguxegü nax 50 i churaragüärü äëxgacü nax tixigütüçax. Rü pemagü, rü ngëma äëxgacü rü tümáxegü rü tá norü naanearü aimüanewa tüxü napuracüexëxë, rü toguxe rü tá norü nanetüarü buxgüwa tüxü napuracüexëxë, rü toguxe rü tá naxnegüärü üwa tüxü napuracüexëxë, rü toguxe rü tá naweü ya dairuüarü üwa tüxü napuracüexëxë. ¹³Rü tá tüxü nade ya pexacügi nax nüxü taxüwemügütüçax, rü norü poüarü üwa nax tapuracüexüçax, rü norü pumára nax taxigütüçax. ¹⁴Rü nügütü tá nanayaxu i ngëma naanegü irümemaegütü, rü ngëma rümemaegütü i perü úwanecü rü oríwanecü, rü nhuxuchi ngëma äëxgacügi i natüüwa ügütüna tá nanana. ¹⁵Rü ngëma 10 wetaxü i perü triguwa rü perü úwawa, rü ngëma äëxgacü tá pexna nanayaxu i wüxiwetaxü, rü nhuxuchi ngëma äëxgacügi i natüüwa ügütüna tá nanana. ¹⁶Rü ngëxumarüxü tá ta pexna tüxü napuxü ya yíxema duëxegü ya pexü puracüexe rü yíxema pexütaxügi. Rü ngëma rümemaexü i perü woca i puracüruügi, rü búrugü, rü tá pexna nanade nax nügütü napuracüexëxüçax. ¹⁷Rü ngëma 10 i perü carnérugiwa rü tá pexna nanayaxu i wüxi nax noxrüxü yíxixüçax. Rü pema tátama nixi i nhuxmachi nüxü

pepuracüexü. ¹⁸Rü ngëma i ngunexügu i namaxä pechixeäëgügi i ngëma äëxgacü i nhuxmax naxcax ípecagütü rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü taxütáma pexü nacuáxchaü —nhanagürü ga Chamué. ¹⁹⁻²⁰Notürü nüma ga yema duüxügi, rü tama inarüxñüechaü ga yema Chamué namaxä nüxü ixuxü. Rü nhanagürtügüama: —Nüétama, rü tanaxwaxegü i toxü nangexma ya wüxi ya äëxgacü ya réi nax ngëma togü i nachixüanerüxü tixigütüçax. Rü nüma tá nixi i törü äëxgacü yíxixü, rü tá tomaxä inacuáxü ega ngëxguma togüimaxä togü tadaixgux —nhanagürtügüama. ²¹Rü yexguma yema duüxülgügaxü naxníngüwena ga Chamué, rü Cori ya Tupanamaxä nüxü nixu ga yema duüxügüga. ²²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxü nangäxüga rü nhanagürü: —Naxü i ngëma naxcax ínacagütü rü nüxü naxuneta ya wüxi ya norü äëxgacü ya réi! —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Chamué rü yema Iraéuanecüäxgütü namu nax norü ñanegütüçax nawoegüxü.

Chaú rü Chamuéxütawa nangu

9 ¹Rü Bëyamítanüxüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga Quíchigu äégacü. Rü nüma rü Abié nane nixi rü Cherótaxa nixi. Rü guxema toguxe ga norü oxi rü Becoráchi ga Afía nane tixi. Rü nüma ga Quíchi rü wüxi ga yatü ga guxáma nüxü ngechaüci nixi. ²Rü nüma rü nüxü nayexma ga wüxi ga nane ga ngextüxüci ga guxüwama mexechicü ga Chaúgu äégacü. Rü guxüma ga yatüxü ga Iraéuanecüäxgütü yexera namexechi,

rü norü máchanewa rü taxúema nüxü tangupetü ga naatüwa. ³Rü wüxi ga ngunexügu rü Quícharü búrugü rü inarütauxe. Rü yemacax nane ga Chaúxü nhanagürü: —; Cugü namexëxë rü naxcax yadau i ngëma búrugü! ¡Rü wüxi i törü duüxümaxä íxämüçü! —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga Chaú rü inaxüächi. Rü Efraíarü naanearü máxpüjanexüwa nixüpetü, rü nhuxuchi Charicháarü naanewa rü ta naxüpetü, notürü tama nüxü inayangau ga norü búrugü. Rü yexgumarüxü ta Charíuarü naanewa rü Béyamíarü naanewa naxüpetü, notürü yéma rü ta taxuxüma inayangau. ⁵Rü yexguma Chúfe naanewa nanguxgu, rü nüma ga Chaú rü guxema norü duüxë ga íyaxümiüçüexü nhanagürü: —; Ngíxä tawoegu! Rü nhuxcü ya chorü papá rü ngëma búrugüçax nax taxoégaäexüarü yexera taxcax taxoégaäxë —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga yema norü duüxü rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Daa ñanewa nangexma i wüxi i Tupanaarü orearü uruxü i guxäma nüxü ngechaügüxü, erü guxüma i nüxü yaxuxü rü ngëmaäcü ningu. ¡Rü ngíxä naxüätawa taxí! Rü nüma tá tamaxä nüxü nixu nax ngextá nangexmagüxü i ngëma búrugü —nhanagürü.

.....

¹⁴Rü yexguma ga Chaú rü yema duüxümaxä guma ñanecax nixíama. Rü yexguma guma ñanewa nangugügu, rü nüma ga Chamué rü yéma ne naxü ga ngutaquexepataüwa nax naxüxüçax.

.....

¹⁷Rü yexguma Chaúxü nadaxgux ga Chamué, rü nüma ga Cori ya Tupana rü

nhanagürü nüxü: —Ngëma nixí i ngëma yatü i cumaxä nüxü chixuxü, rü nüma tá nixí i chorü duüxügümaxä inacuáxü —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma guma ñanearü ücuchicawa nayexmagügu, rü nüma ga Chaú rü Chamuécax nixü rü nhanagürü: —; Tomaxä nüxü ixu rü ngexta nixí i napexü ya yimá Tupanaarü orearü uruxü! —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga Chamué rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Chama nixí i orearü uruxü chixixü. ¡Rü ngíxä chawe rüxü i ngutaquexepataüwa, rü chauxüätawa yachibü! Rü moxü paxmama tá cumaxä nüxü chixu i guxüma i ngëma choxna naxcax cucaxaxü, rü nhuxmachi tá cuxü íchimu. ²⁰; Rü tauxü i naxcax cuxoégaäexü i ngëma búrugü i tamaepüx i ngunexü marü iyarütauxexü! Erü marü nüxü inayangaugü. Rü naétü rü guxüma i Iraéuanearü ngëmaxügü rü cuxmexwa nangexma i nhuxmax —nhanagürü. ²¹Rü nüma ga Chaú rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Notürü i chama rü Béyamítanüxü chixí, rü ngëma toticumü rü guxüma i togü i Iraéuanecüäxgütümüxü narünoxremae. Rü nhuxmachi ngëma nügütanüxüchigü i Béyamíticumüwa ügüxü, rü chautanüxü nixí i guxüarü yexera taxúema nagu rüxñüexü. Rü ngëmacax etüxcüü chamaxä nüxü quixu nax guxüma i Iraéuanearü ngëmaxügü rü chaxmexwa nangexmaxü?

—nhanagürü. ²²Rü yemawena ga Chamué rü chibüchicawa nanagagü ga Chaú rü norü duüxü. Rü yema rümemaxü ga nachicawa nanatogüxëxë natanüwa ga yema 30 ga duüxügü ga nüxna naxuxü. ²³Rü nüma ga Chamué

rü yema üwemüxűxű namu nax Chaúna naxăaxűcax ga yema rümemaexű ga namachi ga woetama naxcax ínaxüxüchixű. ²⁴Rü yexgumatama ga yema üwemüruxű rü wüxi ga naperema ga mexűne nayaxu rü Chaúpexegu nayaxű. Rü nüma ga Chamué rü Chaúxű nhanagürü: —Ngëma nixi i woetama cuxű íchaxüxüchixű. ¡Rü nayaxu rü nangox! Erü woetama cuxű íchanaxüxuchi naxüpä ga nhaa duüxügüna nax chaxuxű —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü Chamuémoxä nachibü ga yema ngunexügu. ²⁵Rü yexguma marü Tupanapatawa ínachoxügu ga ïanewa nax naxixű, rü ípataartü dauxűwa Chaúcax nanamexéegü ga wüxi ga pechica. ²⁶Rü nüma ga Chaú rü yexma nepe. Rü moxüäcü nüma ga Chamué rü Chaúxű naca ga ípataarü dauxnawa, rü nhanagürü nüxű: —Írüda rü marü name nax íquixűxű! —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü ïnarüda. Rü yemawena rü ínachoxű ga Chaú rü Chamué, rü namawa naxi. ²⁷Rü yexguma marü guma ïanewa ínachoxügu, rü nüma ga Chamué rü Chaúxű nhanagürü: —Écü cugüpexé yamu i ngëma curü duüxű, rü cuma rü paxächi nuxä rüxäxű! Erü cumaxä nüxű chixuxchaü i ngëma ore i Tupana chamaxä nüxű ixuxű —nhanagürü.

Chamué rü chíxűmaxä Chaúxű
nabaeru nax Iraéuanecüäxgürü
æxgacü yixixűcax

10 ¹Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü wüxiwexű ga chíxű nayaxu, rü Chaúxű namaxä nabaeru, rü

nhanagürü nüxű: —Cori ya Tupana cuxű nayaxu nax norü duüxügü i Iraéuanecüäxgürü æxgacü i réi nax quixixűcax i nhuxmax. Rü cuma tá namaxä icucuax rü norü uanügi i nüxű íchomaegüächixűwa tá ícunapoxű. Rü ngëma cuaxruxű i nawa nüxű cucusax nax aixcuma Cori ya Tupana cuxű unetaxű nax norü duüxügü i Iraéuanecüäxgürü æxgacü nax quixixű, rü nhaäcü tá nixi: ²Rü nhuxmax nax choxna íquixűxű rü Bëyamíarü naanewa i Chéchawa tá nüxű icuyangau i taxre i yatügi i Raquéuchiquexearü ngaicamagu chigüxű. Rü nümagü tá cumaxä nüxű nixugü: “Rü marü nüxű nax iyangauxű i ngëma búrugü i naxcax cedulaxű. Rü tüma ya cunatü rü marü tama naxcax taxoégaäe i ngëma búrugü, notürü pexcax nixi i taxoégaäexű i nhuxmax, rü nagu tartüxinüxű nax nhuxäcü tá pexü itayangauxű”, nhanagüögü tá cumaxä. ³Rü ngëma nax cuxüpetüxű rü ngëxguma Tabúarü carabáyu íngexmaxüwa cunguxgu, rü tá ngëxma pegü namaxä peyangaugü i tamaepüx ya yatü i Betéuwa ixű nax Tupanaxü yanacuaxüügxücxax. Rü ngëma wüxi rü tamaepüx i bøyi niga, rü ngëma to rü tamaepüx i poü ninge, rü ngëma to rü wüxipüxiwexű ya wiü ninge. ⁴Rü nümagü rü tá cuxű narümöxegü, rü tá cumaxä nangau i taxre i poü. Rü name nixi i nüxű cunayaxu. ⁵Rü ngëmawena rü tá Yibéa ya Tupanaarü Maxpünegu ægaganewa cungu i Firitéutanüxűgüarı dauxűtaechica íngexmaxüwa. Rü ngëxguma yima ïanewa pichocuqxgux, rü ngëxma tá nüxű cungau i nhuxre i

Tupanaarü orearü uruūgü i Tupanaäxë i Üünexü namaxä icuáxü i Tupanaarü cuqxüxüwa ne íxü. Rü ngëmapexegu tá naxi i duúxügü i paxetaetanüxü i norü árpamaxä, rü árpaxacümäxä, rü pädérumaxä rü wowerumaxä. ⁶Rü ngëxguma tátama cuxna nangu i Tupanaäxë i Üünexü, rü tá cumaxä inacuqx narüxü i ngëma togü i Tupanaarü orearü uruūgü. Rü tá Tupanaarü oremaxä quidexa rü to i ínü tá cuxü nangexma. ⁷Rü ngëxguma ngëma cuxü ngupetüxgu j|rü naxü i ngëma cuxcäx mexü! Rü Tupana tá cuxü narüngüxëe nax ngëma cuxüxü. ⁸|Rü nhuxuchi Yigáwa naxü! |Rü 7 i ngunexü ngëma choxü rünguxëx! Erü ngëma tá chaxü nax ngëma Cori ya Tupanacäx naxüna íchayaguxüçäx, rü ámaregü nüxna chayanaxüçäx nax nangüxmüxüçäx. Rü ngëma tá nixi i cumaxä nüxü chixuxü nax taxacü tá cuxüxü —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Chaú rü Chamuéxü narümxoxë nax íyaxüxüçäx. Rü yemawena rü Tupana rü ngexwacaxüxü ga ínü nüxna naxä. Rü guxüma ga yema ore ga Chamué namaxä nüxü ixuxü, rü ningu ga yema ngunexügu. ¹⁰Rü yexguma Chaú rü yema norü duúxümaxä Yibéawa nangugü, rü nüxü nadaugü ga yema orearü uruūgü ga yexma nügü namaxä yangauxü. Rü Tupanaäxë rü Chaúna nangu, rü nüma rü ta inanaxügü ga Tupanaarü oremaxä nax yadexaxü.

.....

¹³Rü yexguma Chaúna iyachüxüächigu ga Tupanaäxë ga yadexaxëxü, rü nüma ga Chaú rü nawä nangu ga guma mäxpüne ga Tupanaarü

cuqxüxüchica. ¹⁴Rü nanepü rü nüxna naca rü nhanagürü: —Ngextá nixi ga pexixü? —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü nanangäxü rü nhanagürü: —Naxcäx tayadaugü ga yema búrugü. Notürü yexguma tama nüxü itayangaugüga rü Chamuéxüawa ítayadaugü —nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga nanepü rü nüxna nacaama rü nhanagürü: —Rü nhuxü nhaxü pexü ga Chamué? |Rü mea chamaxä nüxü ixu! —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Chaú rü nanepüxü nangäxüga rü nhanagürü: —Meama tomaxä nüxü nixu ga marü nüxü nax iyangauxgxüga rü búrugü —nhanagürü. Notürü tama nüxü nixu ga Chamué nax chíxümaxä nabáeruxü nax Iraéuanecüäxgüartü äëxgacü i réi yixíxüçäx. ¹⁷Rü yemawena ga Chamué rü Iraéuanecüäxgüçäx nangema nax Míspawa naxixüçäx rü yéma Cori ya Tupanaxü yanacuaxüügxüçäx. ¹⁸Rü yexguma yéma nangugüga rü nüma ga Chamué rü yema Iraéuanecüäxgüxü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya törü Tupana rü nhanagürü: “Chama nixi ga Eyítuanewa pexü íchagaxüxü, Pa Iraéuanecüäxgü. Rü chama nixi ga naxmexwa pexü íchanguxüxëxü ga yema Eyítuanecüäxgü rü guxüma ga yema togü ga äëxgacüga pexü chixeäxégüxü. ¹⁹Notürü i nhuxmax i pemax rü nüxü pexo ya yimá perü Tupana ga guxüma ga perü guxchaxügüwa rü perü ixächiäegüwa pexü ínguxüxëecü. Rü ngëmacäx wüxi i perü äëxgacü i réicäx ípeca nax pemaxä inacuáxüçäx. Rü ngëmacäx i nhuxmax rü Cori ya Tupanapexewa ípengugü ya wüxitücumüchigü rü tügütanüxüchigü”

—nhanagürü. ²⁰Rü yemawena ga nüma ga Chamué rü guxüma ga Iraéuanecüäxgüticumüçax naca nax naxütagu nangutaquexegüxüçax nax naxçax nadaugüxüçax ga ngexürüüxütticümüwa tá ne naxüxü ga norü aëxgacü. Rü Bëyamíticümügu nangu. ²¹Rü yexguma ga Chamué rü Bëyamíticümüçax naca nax naxüttawa naxixüçax, rü yema Bëyamíticümüwa rü Matítanüxügu nangu. Rü yematanüwa rü Chaú ga guma Quíchi nane ixíciüga nangu nax Iraéuanecüäxgüarü aëxgacü yixixü. Notürü yexguma naxçax nadaugüigü ga Chaú, rü tama nüxü inayangaugü. ²²Rü yemacax wenaxarü Cori ya Tupanana nacagüie ga nüxü nax nacuqxgxüçax ngoxi nayexma ga Chaú. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü nixu ga yéma nax nayexmaxü, rü Iraéuanecüäxgüarü yemaxütanügu nax yacúxü. ²³Rü yexgumatama naxçax nayadaugü rü nayagagü ga yema íyacúxüwa. Rü nüma ga Chaú ga yexguma duüxügüpexewa nanguxgu, rü nüxü nadaugü ga Iraéuanecüäxgütanüwa rü taxüema naatüxü ngupetüxü ga tümaaru máchanewa. ²⁴Rü nüma ga Chamué rü guxána naca rü nhanagürü: —¿Marü nüxü pedauxü ya yimá Cori ya Tupana nüxü unetacü nax perü aëxgacü i réi yixixüçax? Rü nataxuma i wüxi i Iraéuanecüäx i namaxä wüxiguxü —nhanagürü. Rü nüma ga duüxügü rü: —¡Namaxüx ya törü aëxgacü ya réi! —nhaxümaxä nanangaxügagüama. ²⁵Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü duüxügümäxä nüxü nixu ga yema mugü ga nagu tá yaxüxü ga gumá aëxgacü

norü duüxügümäxä. Rü nhuxuchi wüxi ga poperagu nanaxümatü ga yema mugü rü Tupanapatagu nayaxü. Rü yemawena ga Chamué rü ínayamugü ga guxüma ga yema Iraéuanecüäxgü nax napatawa naxixüçax. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü nachiüçax natáegu ga Yibéawa. Rü nawe narüxü ga nhuxre ga yatü ga daiwa imexü ga Cori ya Tupana norü maxügu ingögügüxü nax íyaxümüçügüäxüçax. ²⁷Notürü nayexmagü ta ga duüxü ga Chaúmaxä chixexügu rüxínüexü rü nhagüxü: —¿Nhuxactü tá i nhaa yatü i tamaxä inacuaxü? —nhagüxü. Rü yemaacü nüxü naxoqxgü rü tama namaxä nataäxegü. Notürü nüma ga Chaú rü tama yemagu narüxini.

Chaú rü Amóutanüxügüxü narüporamae

11 ¹Rü nüma ga Naá rü norü churaragüxü nangutaquexexéh nax yadaiäcuaxüçax ga Iraéuanecüäxgüarü íane ga Yabé ga Yibéaanewa yexmane. Notürü ga yema duüxügü ga Yabécüäxgü rü nhanagürü: —¡Tomaxä naxü i wüxi i üga, rü ngëxguma tá nixi i cuxmexwa togü tangexmagüxéexü! —nhanagürü. ²Rü nüma ga Amóutanüxügüarü aëxgacü ga Naá rü nanangäxü rü nhanagürü: —Marü name i pemaxä ichaxüga ega chi pexü namexgu nax perü tígünenetü chayaxuxü i wüxicigü i pema nax ngëmaäcü wüxi i cuguruxü pexigüxüçax i guxáma i pema i Iraéuanecüäxgü —nhanagürü. ³Rü nüma ga Yabéartü aëxgacügü rü

nanangāxügü rü nhanagürüğü:
—¡Toxna naxā i 7 i ngunexū nax naxcax
tadauxūcax i ngūxēē i totanüxū i
Iraéuanegütanüwa! Rü ngēxguma chi
nataxuguma i toeneegü i toxū
rūngūxēēxū, rü marü name i tomaxā
cunaxū i ngēma cuma nagu curüxñüxū
—nhanagürüğü. ⁴Rü nhuxre ga yema
Yabécüäx rü guma īane ga Yibéa ga
Chaú nawa yexmanewa nanangegü ga
yema ore. Rü duüxügumaxā nüxū
nixugüe ga yema Yabéwa ngupetüxū.
Rü yexguma nüxū naxñüiegü rü guxüma
ga duüxügü rü poraäcü naxauxe. ⁵Rü
nüma ga Chaú rü naanewa ne naxū
namaxā ga norü wocagü ga puracüruxū.
Rü norü duüxügüna naca rü nhanagürü:
—¿Taxacü nüxū nangupetü i duüxügü?
¿Taxacücax naxauxe? —nhanagürü. Rü
nüma ga norü duüxügü rü Chaúmaxā
nüxū nixugüe ga yema ore ga yatügü ga
Yabécüäx yéma ngegüxū. ⁶Rü yexguma
yema orexū naxñügu ga Chaú, rü
Tupanaäxē nüxna nangu rü poraäcü
nanu ga Chaú. ⁷Rü yexguma ga Chaú rü
taxre ga woca niyaxu rü ägümüçüga
tegü nanachex. Rü nhuxüchi nhuxre ga
orearü ngeruügumaxā guxü ga
Iraéuanecüäxgütanüwa nanamu ga
yema namachigü. Rü yema orearü
nguerügü rü nhaa orexū nixuetanü:
—Nhaatátama tümaarü wocamaxā taxü
ya yíxema tama Chaúwe rü Chamuéwe
ruxüxchaüxe —nhanagürüğü. Rü nüma
ga duüxügü rü poraäcü namuüne rü
nhama wüxitama ga yatürükü inaxiächi,
rü Chaúwe rü Chamuéwe narüxí. ⁸Rü
yexguma Bechéwa Chaú yaxugüxgu ga
norü duüxügü ga yexma
ngutaquexegüxū, rü nayexma ga

300,000 ga yatügü ga Iraéuanecüäxgü
rü naétu 30,000 ga Yudáanewa ne íxü.
⁹Rü yemawena rü yema duüxügü ga
Yabécüäxgü ga orearü ngeruügüxü
nhanagürü: —¡Namaxā nüxū pexu i
duüxügü i Yabécüäxgü rü moxü
tocuchigu tá ngēma tangugü nax
ítanapoxüxücax! —nhanagürü. Rü yema
duüxügü rü nataniüxü ga
Yabécüäxgümäx nüxü narüxugüe ga
yema ore. Rü nümagü rü poraäcü
nataäxégüxuchi. ¹⁰Rü nüma ga yema
Yabéaru äëxgacügü rü
Amóutanüxügürü äëxgacü ga Naámaxā
nüxü nayarüxugü, rü nhanagürü:
—Moxü rü tá cuxna togü tana nax cuma
cunaxwaxexü tomaxā cuxüxücax
—nhanagürüğü. ¹¹Rü moxüäcü rü nüma
ga Chaú rü norü churaragüxü mea
ininu, rü tamaepüxtücumügu
nayayauxye. Rü naxüpa ga nax
yangóonexü rü norü uanügü ípegüxüga
nachocu. Rü tükü nadai ga guxáma ga
Amóutanüxügü nhuxmata tocuchiwa
nangu. Rü guxema maxëxe, rü
tügümäxä tanawoone, rü yemacax
taxüema ämücküxe tinha. ¹²Rü
yemawena ga nümaxü ga duüxügü rü
Chamuéxü nhanagürü: —¿Texégü tixí
ya yíxema tama yaxögüxe nax Chaú
yixíxü ya mecü nax törü äëxgacü
yixíxü? ¡Rü toxna penamugü i ngēma
yatügü nax tanadaixücax!
—nhanagürü. ¹³Notürü nüma ga
Chaú rü naétuwa nachogü rü
nhanagürü: —Nhama i ngunexügu rü
taxuetáma tayu, erü Cori ya Tupana rü
Iraéuanecüäxgüxü narüngüxüe nax norü
uanüxü nax naporamaegüxücax
—nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Chamué rü

guxūma ga Iraéuanecüäxguxū
nhanagürü: —Ngíxā rü Yigáwa taxī nax
ngémā yanangucuchixēëxūcax ya törü
äǟxgacü! —nhanagürü. ¹⁵Rü yemacax
guxūma ga duüxügū ga Iraéuanecüäxgū
rü Yigáwa naxī. Rü yéma Cori ya
Tupanapexewa Chaúxū
ningucuchixēëgū nax norü ǟxgacü
yixíxūcax. Rü yemawena rü Tupanacax
nayagugū ga ǟmaregū ga Tupanaarü
ngüxmüxēëerügū ixíguxū. Rü nüma ga
Chaú rü guxūma ga nümagü ga
Iraéuanecüäxgū rü poraäcü nataäxegü.

Chamué rü Chaúmexéwa
nanaxüexéxē nax
Iraéuanecüäxgürü ǟxgacü
yixíxūcax

12 ¹Rü yemawena ga Chamué rü
guxūma ga
Iraéuanecüäxgüpexewa nhanagürü:
—Pema nüxū pecuax rü guxūma ga
yema naxcax ípecaxaxū rü pexcax
chanaxü nax yangucuchixūcax ya yimá
perü ǟxgacü ya réi. ²Daa nixī ya
äǟxgacü ya pemaxā tá icuácü. Chama rü
marü chaya rü chataueru, rü chaunegü
rü petanüwa nangexmagü. Chama nixī
ga pemaxā ichacuáxū ga yexguma
changextüxigucürüwa rü nhamamare.
³Rü nhuxmax rü daxe chixī. Ega
ngëguma chi texári wocacax rüexna
búrucax changíxgux, rüexna texéchi
chaxaixgu, rü chixri tûmamaxä
ichacuäxgu rüexna chanayauxtanügu ga
täxacürü guxchaxü chamexëëxgu, rü
marü name i Cori ya Tupanapexewa rü
napexewa ya yimá ǟxgacü ya Tupana
nüxū unetacü, rü choxü ípexuaxū. Rü
chama rü tá chanaxütanü i ngémä pexü

changetanüxū —nhanagürü. ⁴Rü nüma
ga Iraéuanecüäxgū rü nanangäxüagü,
rü nhanagürügü: —Taguma toxchi cuxai
rüexna chixri tomaxä icucuax, rü
taguma cunayauxtanü ga torü guxchaxü
cumexëëgu —nhanagürügü. ⁵Rü nüma
ga Chamué rü nhanagürü: —Nhuxma rü
nüma ya Cori ya Tupana, rü nüma ya
yimá ǟxgacü ya nüma nüxū
naxunetacü nixī ya nüxū ínuecü nax
pema rü taxuxüma i chixexü chawa
ipeyangauxü —nhanagürü. Rü nüma ga
duüxügū rü nhanagürügü: —Aixcuma
ngëmaäcü nixī —nhanagürügü. ⁶Rü
nüma ga Chamué rü nhanagürü ta nüxū
ga yema Iraéuanecüäxgū: —Rü nüma ga
Cori ya Tupana nixī ga Moichéxü rü
Aróoxü naporaexëëxü nax Eyítuanewa
perü oxigüxü ínanguxüxëëxücax.

.....

¹²Notürü ga pema ga yexguma
Amóutanüxügürü ǟxgacüxü
pexñüegu nax pexcax
íyachoöchichaüxü nax pexü nadaixücax,
rü choxna naxcax peca ga wüxi ga
äǟxgacü nax pemaxä inacuáxücax woo
nax Cori ya Tupanachirex nax yixíxü ya
perü ǟxgacü. ¹³Rü daa nixī ya yimá
äǟxgacü ya pematama naxcax
ípecaxacü. Rü nüma ya Cori ya Tupana
rü marü pexna nanamu ya yimá
äǟxgacü ya naxcax ípecaxacü. ¹⁴Rü
nhuxmax i pema rü name nixī i aixcuma
Tupanaxü pengechaügü, rü nüxū
pecuaxüxügü rü, naga pexñüe i
guxüma i ngémä norü mugü. Rü wüxigu
namaxä ya yimá perü ǟxgacü rü
penaxwæxe i Tupana naxwæxüäcüma
pemaxë. Rü ngëguma ngëmaäcü
penaxüxgu rü guxütmá mea nixü.

¹⁵Notürü ngēxguma taxütáma naga pexinüegu rü ngēxguma nüxü pexoxoxgu i ngēma norü mugü, rü nüma ya Tupana rü tá pexü rü perü ãēxgacüxü napoxcu. ¹⁶|Rü dūcax, iperüdaunü naxcax i ngēma taxü i mexü i Cori ya Tupana pepexewa tá üxü i nhuxmax! ¹⁷Pema rü meama nüxü pecuax rü nhuxmax nax tríguarü buxgüwa nanguxü rü taguma napu. Rü ngēmacax i nhuxmax rü tá Tupanana chaca nax ãēmacü rü pucü nua namuxüçax nax ngēmawa nüxü pecuaxächitanüxüçax i ngēma chixexü i taxü i pexüxü ga yexguma wüxi ya perü ãēxgacüçax ípecaxgu —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü Tupanana naca. Rü yexgumatama nüma ga Cori ya Tupana rü ãēmacü inanaxúxëx rü nanapuxëx. Rü yexguma ga guxüma ga yema duüxügü rü poraäcü Cori ya Tupanaxü rü Chamuéxü namuüe. ¹⁹Rü yemacax guxüma ga yema duüxügü rü Chamuéxü nhanagürügü: —;Cori ya curü Tupanana toxcax naca nax tama tayuexüçax! Erü nhuxmax rü tanayexeraxëx i guxüma i torü chixexügü nagagu nax wüxi i torü ãēxgacü i réicax nax ítacaxaxü —nhanagürügü. ²⁰Rü nüma ga Chamué rü nanangäxüga rü nhanagürü: —;Taxucaxma pemutüe! Rü aixcuma nixi ga chixexü pexüxü. Notürü i nhuxmax rü ;pexuäxé nax tama Cori ya Tupanana pexigachixüçax, rü aixcuma nüxü pengechaügüxüçax rü nüxü pecuaxüügüxüçax! ²¹Rü tama name i nave perüxü i ngēma tupanagüneta i tama pexü rüngüxëxü rü tama pexü maxëxëexü, erü doragümare nixi i

ngēma. ²²Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü marü pexü nadé yerü yemaacü nanaxwaxe, rü nüxü nixu nax norü duüxügü pexigüxü. Rü ngēmacax tagutáma pexü ínawogü erü tama nanaxwaxe i texé nüxü tixu nax tama yanguxëeäxü i norü ore. ²³Rü nhuxmawena i chama rü tama chanaxwaxe i nüxü charüchau nax pexcax chayumüxëxü, erü ngēma rü chixexü nixi. Rü ngēmacax tá pexü changúexëeama nax mea Cori ya Tupanacax pemaxëxü rü mea nawe nax perüxixüçax. ²⁴Rü nhuxmax i pema rü penaxwaxe i Tupanaaxü peyaxögü rü aixcuma nüxü pecuaxüxügü. ;Rü nagu perüxñüe nax nhuxäcü poraäcü pexü nax nangüxëeäxü! ²⁵Notürü ngēxguma chi chixexü pexigüüamagu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá poraäcü pexü rü perü ãēxgacüxü napoxcu —nhanagürü ga Chamué.

.....

Cori ya Tupana rü Chaúxü naxo

15 ¹Rü wüxi ga ngunexügu rü Chamué rü Chaúxü nhanagürü: —Nüma ga Cori ya Tupana nixi ga choxü namuxü nax chíxümaxä cuxü chabaeruxüçax nax yemaacü Iraéuanecüäjgxüarı ãēxgacü quixixüçax. ;Rü ngēmacax irüxñü i ngēma Cori ya Tupana cumaxä nüxü ixuxü! ²Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngēmacü: “Chanaxoxcu tá i ngēma Amaréchitanüxügü naxcax ga yema Iraéutanüxügümaxä naxügüxü, yerü yexguma Eyítuanewa ínachoxügu rü tama norü naanewa nanachopetüxëeächaü. ³Rü ngēmacax

¡ngéma naxū rü nadai i guxūma i ngéma Amaréchitanüxügü iyatüxü, rü ingexü, rü buxügü, rü öxchanagü, rü wocagü, rü carnérugü, rü camérugü, rü búrugü! ¡Rü bai tá i wüxi ícuyaxüxéexü!"

—nhanagürü ga Cori ya Tupana. ⁴Rü nüma ga Chaú rü guxūma ga duüxügüçax nangema rü Terafügü nanangutaquexexéex. Rü 200,000 ga churaragü nixí ga ixímarexü. Rü yemaétüwa nayexma ga 10,000 ga yatügü ga Yudátanüxü ixígüxü ga yexma ngutaquexegüxü.

.....

⁷Rü yemawena rü nüma ga Chaú rü nanadai ga yema Amaréchitanüxügü. Rü Abíraanewa inanaxügü rü nanadai nhuxmata Chúrwa nangu ga Eyítuanearü üyeaneawa. ⁸Rü nayayauxgü ga guma norü äëxgacü ga Agáche rü nanadai ga guxūma ga norü churaragü. ⁹Notürü nüma ga Chaú rü yema norü churaragü rü tama nayamaxgü ga guma Amaréchitanüxügürü äëxgacü ga Agáche, rü tama nanadai ga yema rümemaegüxü ga carnérugü, rü wocagü, rü wocaxaciügü. Rü tama ínanagu ga yema Amaréchitanüxügürü yemaxügü ga itatanüxü. Rü yema yemaxügü ga taxuwama imexüxicatama nixí ga yema ínaguxü. ¹⁰Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Chamuémaxä nidexa rü nhanagürü: ¹¹—Choxü nangüx ya Chaú nax äëxgacüxü nüxü nax chaxunetaxü, erü choxna nixügachi rü tama nayanguxéex i ngéma chanamuxü —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü poraäcü naäxewa nangüx ga yema. Rü Cori ya Tupanamaxä nidexa ga guxūma ga yema chütaxügü. ¹²Rü moxüäcü

paxmama ga tauta yangóonegu, rü nüma ga Chamué rü inaxüächi nax Chaúcax yadauxü. Notürü ga duüxügü rü Chamuémaxä nüxü nixugüe ga Chaú rü Mäxpúne ga Carméruwa nax naxüxü nax yéma íyanadaxëäxüçax ga wüxi ga nutapúta ga cuaxruxü nax norü uanügüxü naporamaexü, rü yemawena rü nhuxüächi Yigáwa nax naxüxü. ¹³Rü yexguma yemaxü nacuaxgu ga Chamué rü Chaúcax nayadau rü düxwa yema ínayexmaxüwa nangu. Rü nüma ga Chaú rü nüxü narümoxë rü nhanagürü nüxü: —¡Cori ya Tupana cuxü rüngüxéex! Rü marü chayanguxéex i ngéma Cori choxü muxü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Chamué nanangäxüga rü nhanagürü: —¿Texéarü nixí i ngéma carnérugü i ngéma iwáichaü, rü ngéma wocagü i ngéma icagüxü i nüxü chaxínüxü? —nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga Chaú rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngéma chorü churaragü rü ínayaxügüxéex i ngéma rümemaexü i carnérugü, rü wocagü. Notürü Cori ya curü Tupanacax tá tanadai. Rü guxüma i ngéma togü i naxünagü i Amaréchitanüxügürü rü marü tanadai —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Chamué rü Chaúxü nhanagürü: —¡Düçax, irüxinü i ngéma ngewax chütacü Tupana chamaxä nüxü ixuxü! —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü ínaca rü nhanagürü: —¿Nhuxü nhaxü cuxü? —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Chamué rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Yexguma cugügu curüxinüga taxuwama nax cumexü, rü nüma ga Tupana rü cuxü nayaxu ga Iraéuanecüäxgürü äëxgacü nax quixixüçax. ¹⁸Rü yexguma rü cuxcax

choxna naxāga nax cuyadaixūcax i
guxūma i ngēma Amaréchitanüxügū i
chixexügū ímaxēxū rü taxuxütáma nax
ícuyaxüxéexūcax, nhanagürü cuxū.

¹⁹¿Rü nhuxmax t̄axacúcax tama
Tupanaga cuxinü? ¿Rü t̄j̄xcüü cunhuxäe
nax cunadexü i ngēma ngēmaxügū i
Tupana cuxna chuxuxü, rü tama cunaxü
i ngēma cuxü namuxü? —nhanagürü.
²⁰Rü nüma ga Chaú rü nanangäxüga rü
nhanagürü: —Chama rü Cori ya
Tupanaga chaxinü, rü chayanguxéx ga
guxūma ga yema choxü namuxü. Rü
guma Agáche ga Amaréchitanüxügürü
äëxgacü ga chiyaxucü rü nua chanaga,
rü marü chanadai ga guxūma ga yema
togü ga Amaréchitanüxügū. ²¹Rü yema
churaragü nixi ga nadexü ga yema
rümemaegüxü ga carnérugü rü wocagü
rü yemaxügü nax Yigáwa Tupanacax
íaguaxücax —nhanagürü. ²²Rü nüma
ga Chamué rü ínaca rü nhanagürü: —
¿Taxacü nixi i ngēma rümemaexü
cuxcax? ¿Rü cuxcax rü ngēma naxünagü
Tupanacax iguxü rü ñexna Tupanaga nax
ixinüexü? Rü dūcax rü ngēma Tupana
yexera namaxä taâxexü nixi nax naga
ixinüexü, rü tama carnérugürü chíxü
naxcax nax íguxü. ²³Rü yíxema tama
Tupanaga ínixe rü nhamatama
tupananetaxü ticuaxüürüxü chixexü
taxü. Rü dūcax, rü nhuxmax nax nüxü
cuxoxü i norü mugü, rü nüma ya
Tupana rü cuxü naxo nax
Iraéuanecüäxgürü äëxgacü quixixü
—nhanagürü ga Chamué.

.....

³⁴Rü yemawena ga Chamué rü norü
íane ga Ramáwa naxü. Rü nüma ga
Chaú rü nachiücax natáegu ga Yibéawa.
³⁵Rü nüma ga Chamué rü taguma wena
Chaúxü nadau, notürü naxcax
naxauxecha, yerü Tupanaaxü nangux ga
Chaúxü Iraéuanecüäxgürü äëxgaciwa
nax nanguxéexü.

Chamué rü chíxümaxä Dawíxü
nabaeru nax Iraéuanecüäxgürü
äëxgacü yixixücax

16 ¹Rü yemawena ga Tupana rü
Chamuéxü nhanagürü:
—Marütama nax Chaúcax nax
cungechaüechaxü, erü marü tama
chanaxwaxe nax Iraéuanecüäxgürü
äëxgacü nax yixixü. ¡Rü wüxi i
carnéruchatacuxre nayaxu rü oríwaarü
chíxümaxä naxüäcu! ¡Rü Beréüwa naxü
rü ngéxma naxcax yadau ya wüxi ya
yatü ya Yechégu äégacü! Erü wüxi ya
nane chanayaxu nax ngexwacaxüci ya
Iraéuanecüäxgürü äëxgacü nax
yixixücax —nhanagürü.

.....

⁴Rü nüma ga Chamué rü nanaxü ga
yema Tupana namaxä nüxü ixuxü. Rü
yexguma Beréüwa nanguxgu, rü guma
íanearü äëxgacügü rü namuñeäcüma
nanayauxgü, rü nüxna nacagüe rü
nhanagürigü: —¿Taxacü nangupetü?
¿Rü t̄axacüwa nua cuxü? —nhanagürigü.
⁵Rü nüma ga Chamué rü nanangäxüga rü
nhanagürü: —Taxuxüma nixi i
ngupetüxü. Rü nua chaxü nax Tupanacax
wüxi i naxüna chimáxücax. ¡Rü
ngémacax Tupanacax pegü pemexéegü rü
choxü ípixümüci nax ngēma naxünaarü
maxwa rü Tupanaarü cuaxüüwa

ipexāgūxūcax! —nhanagürü. Rü yemawena ga Chamué rü nacümagüäcü Yechéxü rü nanegüxü Tupanacax nimexëxë, rü nüxna naxu nax iyaxümücgüäxücax ga Tupanaaru cuaxüñwa. ⁶Rü yexguma Tupanaxü iyacuaxüñgüchañxüwa nangugüga ga Yeché rü nanegü, rü nüma ga Chamué rü Yeché nane ga Eriábezü nadawenü rü nhaxügu narüxinü: “Cuxá daa nixí ya yimá yatü ya Tupana nayaxucü nax Iraéuanecüäxgürä aëxgacü yixixücax”, nhaxügu narüxinü. ⁷Notürü ga Tupana rü Chamuéxü nhanagürü: —Tama name i norü duxétümare rü norü máchanemare nax cungugüxü ya wüxi ya yatü. Tama daa nixí. Chama rü tama duñxügü nangugüxüäcuma chanayaxu ya wüxi ya yatü. Duñxügü rü ngëma duxétüxünemare nixí inangugügüxü, notürü i chama rü ngëma norü maxü rü norü ñü nixí i ngëma changugüxü —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga Yeché rü nane ga Abinadábicax naca, rü Chamuéxütawa nanaga. Notürü nüma ga Chamué rü nüxü nixu ga tama gumá nax yixixü ga Tupana nayaxucü. ⁹Rü yemawena ga Yeché rü nane ga Chamáxü Chamuéxütawa naga, notürü nüma ga Chamué rü nhanagürü: —Tama daa nixí ya Tupana nayaxucü —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Yeché rü 7 ga nane Chamuépexewa nagagü, notürü nüma ga Chamué rü nüxü nixu nax taxucüma ga gumatüwa Tupana nayaxuxü. ¹¹Rü nüma ga Chamué rü Yechéna naca rü nhanagürü: —¿Nangexmaxü ya nai ya cune? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeché nanangäxüga rü nhanagürü: —Yimá rübumaecüxicatama nixí i yataxucü, erü

yéa naanewa carnérügüna nadau —nhanagürü ga Yeché. Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü nhanagürü: —¡Ecü nhuxmatama wüxi i duñxüxü ngëma namu nax naxcax yacaxaxüçax! Erü taxütáma ítarütogü nax ichibüexüçax nhuxmatáta ínangu i nümax —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga nüma ga Yeché rü wüxi ga duñxü yéma namu nax naxcax yacaxaxüçax. Rü nüma ga guma ngextüxüci rü nachox, rü nachoxyae rü nidaüüchametücxü rü namecümachametü. Rü nüma ga Tupana rü Chamuéxü nhanagürü: —Daa nixí. ¡Rü ëci nabaeru! —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Chamué rü nanayaxu ga yema carnéruchatacuxre ga chíxümaxä aäcuxü, rü Dawíerugu nanaba ga naeneegüpexewa. Rü yexgumatama ga Tupanaäxü rü Dawína nangu rü namaxä inacuax. Rü nhuxuchi ga nüma ga Chamué rü norü ñane ga Ramácac natáegu. ¹⁴Rü yexgumayane ga Tupanaäxü rü Chaúna nixügachi. Rü nüxna nangu ga wüxi ga naäxë ga chixexü ga naxixächiäexëexü ga Cori ya Tupana yéma muxü. ¹⁵Rü yemacax ga yema norü duñxügü ga ngüxëerüügü ixigüxü rü nhanagürigü nüxü: —Pa Aëxgacüx, wüxi i chixexü i naäxë i Tupana nua muxü cuxna nangu, rü ngëma nixí i cuxü naxixächiäexëexü. ¹⁶¿Rü tüxcüü tama toxü cumu nax wüxi i meama paxetaxü cuáxüçax nax tadauxü rü cupexewa árpa nax napaxüxüçax ega ngëguma cuxna nanguuxügu i ngëma naäxë i chixexü? Rü ngëma paxeta tá cuxü nataäxëexë rü mexü tá cumaxä naxü —nhanagürigü. ¹⁷Rü nüma ga Chaú rü nhanagürü: —Marü name ¡Rü

naxcax choxű pedaux i wüxi i paxetatanüxű i árpaaru paxüxű mea cuáxű, rü nua penaga! —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga wüxi ga norü duüxű rü nhanagürü: —Chama nüxű chadau i wüxi i Yeché nane i Beréüwa ngémaxű, rü meama paxetaxű nacuqx. Rü nhuxmachi wüxi i poracü nixi i daiwa rü nüxű cuácü nixi ega yadexagu. Rü nüma rü meci nixi rü Cori ya Tupana nüxű rüngüixéecü nixi —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Chaú rü Yechéxüta wa nanamugü ga norü duüxügü nax nüxű nhagüxűcax: “¡Nua namu ya cune ya Dawí ya yimá carnérugiüarü daruxű ixíci!” ²⁰Rü nüma ga Yeché rü nane ga Dawíxű Chaúxüta wa namu. Rü guma nanemaxă Chaúcax yéma nanamu ga wüxi ga búru ga poúmaxă áxwetaxű rü wüxiwexű ga wíu rü wüxi ga bójixacü. ²¹Rü yemaacü ga Dawí rü Chaúxüta wa naxü, rü yéma naxüta wa nayexma. Rü nüma ga Chaú rü Dawíxű nangechaúxüchi, rü norü ngüxéeruxű nayaxíxexé. ²²Rü nüma ga Chaú rü Yechéxüta wa namuga rü Dawícax ínaca nax nügxüta wa nayexmaxéexücax, yerü poraäcü norü me nixi. ²³Rü yexguma Chaúna nanguuixűga yema naäxë ga chixexű ga Tupana naxcax yéma muxű, rü nüma ga Dawí rü nanayaxüxű ga árpa rü nanapaxüxű. Rü yemamaxă ga nüma ga Chaú rü nataäxüxű rü naxcax nitaaneäxű, rü nüma ga naäxë ga chixexű rü nüxna nixügachiäxű.

Dawí rü Goriáxű nimax

17 ¹Rü nüma ga Firitéutanüxűgü rü nananataquexexéegü ga norü churaragü nax Iraéuanecüäxgürü

churaragümaxă nügü nadaixűcax. Rü Efedamíügu nayangutaquexegü ga ñanegü ga Chocú rü Achécaarü ngäxümachatexewa ga Yudáanewa. ²Rü nüma ga Chaú rü Iraéuanecüäxgümamaxă nügü nanataquexegü ga Eláarü ngatexügu. Rü yéma nügü namexéegü ga Firitéutanüxűgümamaxă nügü nax nadaixűcax. ³Rü nümagü ga Firitéutanüxűgü rü wüxi ga maxpúnegu nügü ninu, rü yexgumarüxű ta ga Iraéuanecüäxgü, rü nái ga maxpúnegu nügü ninu. Rü guma taxre ga maxpúnegüarü ngate rü ngäxüwa naxü. ⁴Rü yema Firitéutanüxűgütanüwa nixüxű ga wüxi ga churara ga 3 métrugu ixüchanexű, rü yema ngatexüwa naxü. Rü Goriáx nixi ga naéga, rü ñane ga Gáyicüäx nixi. ⁵Rü napatexe rü bróchenaxcax nixi. Rü naxünewa rü yexgumarüxű ta bróchemaxă natüxüne. Rü yema norü tükünexű rü 55 quiru nixi ga nayaxü. ⁶Rü yema norü tüberemaxű rü guma norü wocae ga nügüäti yangeäcü rü bróchenaxcax nixigü. ⁷Rü guma norü wocae rü natamenaxă rü ga napexe rü férunaxcax nixi rü 6 quiru naya. Rü Goriáxpexegu nixüchigü ga yema norü poxüruüiarü ngeruxű. ⁸Rü nüma ga Goriáx rü yema ngatexüarü ngäxüwa ínayachaxächi rü yéma tagaäcü Iraéuanecüäxgürü churaragüxű nhanagürü: —¿Táxacücxax mea pegü ipinu nax tomaxă pegü pedaixűcax? Erü chama rü wüxi i Firitéutanüxű chixř rü name nixi i pema i Iraéuanecüäxgü rü Chaúarü churaragütanüxüwa nüxü pexuneta i wüxi nax nua naxüxűcax nax togü namaxă tadaixűcax. ⁹Rü ngoxi tá

choxű naporamae rü choxű yamá nax
 ngēmaäcü pexmexwa nax
 tangexmagüxüçax. Notürü ngēxguma
 chama nüxű charüporamaegu, rü pema
 tá nixi i toxmexwa pengexmagüxű. ¹⁰Rü
 nhama i ngunexügu, Pa
 Iraéuanecüäxgürü Churaragüx, rü
 pexçax chaca rü jecü nua penamux i
 wüxi i perü churara nax togü namaxã
 tadaixüçax! —nhanagürü. ¹¹Rü
 yexguma yema Firitéutanüxüärü dexaxü
 naxñüegu ga Chaú rü guxüma ga yema
 namücgü ga Iraéuanecüäxgü, rü
 narümaxächitanü rü namuñe. ¹²Rü
 nayexma ga wüxi ga yatü ga Beréüçüäx
 ixicü rü Yeché nixi ga naéga. Rü nüma
 rü marü naya ga yexguma Chaú
 äëxgacü ixixgu. Rü nüma ga Yeché rü
 nüxű nayexma ga 8 ga nanegü, rü wüxi
 ga nane rü Dawí nixi. ¹³⁻¹⁴Rü guma
 tamaepüx ga nane ga rüyamaegüxű ga
 Eriabé rü Abinadábi rü Chamá rü marü
 Chaúwe narüxi ga daiwa. ¹⁵Rü nüma ga
 Dawí ga rübumaecü rü
 Iraéuanecüäxgürü churaragü
 iyexmagüxüwa naxüxü rü nhuxuchi
 Beréüçax natáeguaxü nax nanatüärü
 carnérugüna yadauuuxüçax. ¹⁶Rü yoxni
 yexguma yéma naxüxüyane ga Dawí,
 rü nüma ga yema Firitéutanüxü rü
 Iraéuanecüäxgüxü nachixewe ga
 paxmama rü yáuanecü. Rü yemaacü
 tümamaxä nixi nhuxmata 40 ga
 ngunexüwa nangu. ¹⁷Rü wüxi ga
 ngunexügu ga Yeché rü nane ga Dawíxü
 nhanagürü: —jEcü nayaxu i
 wüxiwetaxü i trígu i igoxtanüxü, rü
 nhaa 10 i poü rü yea nügü
 ínadaixchaüxüwa cueneegüçax nana!
¹⁸Rü nhuxmachi ngéma nana ta i nhaa

10 púta i quéyu naxçax ya yimá
 churaragüärü äëxgacü! ¡Rü cueneegüxü
 íyadau rü nhuxäcü nüxű nangupetügi,
 rü wüxi i norü popera nua nange nax
 ngémawa nüxű chacuáxüçax nax
 meama nüxű nax ínangupetügxü!
 —nhanagürü ga Yeché. ¹⁹Rü nüma ga
 Chaú rü yema Iraéuanecüäxgürü
 churaragü rü yema mäxpünearü
 tuächixü ga Elágu äégaxüwa
 nayexmagü. ²⁰Rü moxüäcü ga nüma ga
 Dawí rü yexwacax yangóonechaxügu rü
 to ga daruümxüegü tüxü namugü ga
 guxema nanatüärü carnérugü rü
 inaxüächi. Rü nayana ga yema ñona ga
 nanatü ga Yeché nüxna naxü. Rü yéma
 naeneegü iyexmagüxüwa nangu ga
 yexguma inaxüächichaüxgux ga
 Firitéutanüxügumaxä nügü nax
 nadaixüçax. ²¹Rü nüma ga
 Iraéuanecüäxgü rü ga Firitéutanüxügü
 rü nügüarı toxmaxtagu nügü ninu. ²²Rü
 nüma ga Dawí rü yema
 Iraéuanecüäxgürü churaragüärü
 yemaxügürü daruüxütagu nananu ga
 yema trígu, rü poü, rü quéyu ga yéma
 nanaxü, rü nhuxuchi nanhaächiäcumä
 Iraéuanecüäxgürü churaragütanügi
 nayangaxi nax naeneegüna nacaxaxüçax
 rü nhuxäcü nüxű nangupetügi. ²³Rü
 yexguma naeneegümäxä ídexayane, rü
 nüma ga yema Firitéutanüxü ga Goriáx
 ga Gáyiciüäx ixixü, rü
 Firitéutanüxügürü churaragütanüwa
 nichixichi. Rü wenaxarü
 Iraéuanecüäxgüçax naca rü tüxü
 naxaxüne rü yema aixríguma
 naxüxüüñäcumä nidexa. Rü nüma ga
 Dawí rü nüxű naxñü. ²⁴Rü nümagü ga
 Iraéuanecüäxgü ga yexguma yema

yatüxű nadaugügu rü poraācü namuūe, rü naxchäxwa nibuxmü. ²⁵Rü nügümäxä nhanagürügü: —¿Marü nüxű pedauxű i ngëma yatü i ngëxma ichixichixű nax nhuxäcü tükű naxäxünexű i yixema i Iraéuanecüäxgü? Rü texé ya yíxema nüxű rüporamaexe, rü nüma ya törü äëxgacü rü muxütäma i ngëmaxügü tá tükna nana, rü naxacümäxä tá tükű naxüxmäx rü taxütäma tükű nanaxütanüxëx i ngëma diëru i äëxgacüna üxű —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga Dawí rü yema naxütawa yexmagüxüna naca rü nhanagürü: —¿Taxacümäxä tá nüxű naxätanu ya yimá yatü ya nhaa Firitéutanüxü imäcü rü naxoxëecü nax ngëma Iraéuanecüäxgümäxä tjaxacü nax yaxugüxű? ¿Erü taxacü nixi i nhaa Firitéutanüxű i tama Tupanaxü cuáxü ecäx Tupana ya maxüciärü churaragümaxä taxacü yaxugüxű? —nhanagürü. ²⁷Rü nümagü ga Iraéuanecüäxgürü churaragü rü Dawíxü nangäxügü, rü yema noxri namaxä nüxű yaxugüexümaxätama nanangäxügagü, rü namaxä nüxű nixu ga tjaxacümäxä tá nüxű nax naxütanüäxű i ngëma Goriáxü imäxű. ²⁸Notürü nüma ga Eriabé ga Dawienexë ga yacü, rü nüxű naxinü ga yema yatügümäxä nax iyadexaxü ga Dawí. Rü yemacäx naeneemaxä nanu rü nhanagürü nüxű: —¿Taxacüwa nua cuxü? ¿Rü texämäxä ngëma ínachianexüwa cunawogü i ngëma tanatüarı carnérugü? Chama rü marü nüxű chacuqx i ngëma cucüma nax nua cuxüxű nax icuyadawenümarexüçax nax togü tadaixű —nhanagürü. ²⁹Rü nüma

ga Dawí rü nanangäxüga rü nhanagürü: —¿Taxacü ēxna chaxü ecax ngëma nhacuxű choxü? Rü nua chidexamare —nhanagürü. ³⁰Rü yemawena ga Dawí rü naeneena nixügachi, rü to ga churarana naca. Rü yemaacütama nanangäxüga. ³¹Rü nümaxü ga Iraéuanecüäxgü ga Dawíxü inüexü ga nax ínacaxű, rü Chaúmaxä nüxű narüxugüe. Rü nüma ga Chaú rü Dawícax nangema. ³²Rü yexguma ga Dawí rü Chaúxü nhanagürü: —Tama name nax texé oëgaäëxü nagagu i nhaa Firitéutanüxű, erü chamax i cuxü puracüxe nax chixixű, Pa Äëxgacüx, rü ngëma tá chaxü rü namaxä tá togü tada —nhanagürü. ³³Rü nüma ga Chaú rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Rü taxuacüma cuxica ngëma Firitéutanüxümaxä pegü pedai. Erü cuma rü cungextüxüxuchi, notürü i nüma rü norü ngextüxügucürüwa dajxcax nangux —nhanagürü. ³⁴⁻³⁵Rü nüma ga Dawí rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Yexguma chaunatüarı carnérugüna chadaxgu, rü wüxi ga leáu rüexna wüxi ga ósu i düraxü yéma ne üxgu rü wüxi ga carnérü tükű yayaxugu, rü chama rü nawe changë, rü naqxwa tükű chanapu. Rü yexguma chäuxcax yanhangü nax choxü yayaxuhüçax, rü nachicürawa chatüxüe rü chayachixgü rü nhuxmata chayamax. ³⁶Rü chama i curü duüxű, Pa Äëxgacüx, rü woo leáu yixigu rü ósu i düraxü yixigu rü chayamax. Rü nhaa Firitéutanüxű i tama Tupanaxü cuáxü rü ngëmaäcü tá namaxä chanaxü, erü Tupana ya maxüciärü churaragüxü naxäxüne. ³⁷Rü gumá Cori ya Tupana ga leáuna rü ósu i

düraxűna choxű ípoxűcü, rü
 yimatátama nixi i nhaa
 Firitéutanüxűmexěwa choxű ipoxűcü
 —nhanagürü. Rü yexguma ga Chaú
 nanangăxűga rü nhanagürü: —; Ěcü
 ngéma naxü rü Cori ya Tupana cuxü
 íxümüci! —nhanagürü. ³⁸Rü yemawena
 nanamu nax Dawíxű yacuxcuchigüxű
 nagu ga yema naxchiru ga
 bróchenaxcax ga nümatama ga Chaú
 nagu yacuxuuxű. Rü bróchenaxcax ga
 napatexemaxä nanaxüpatexe. Rü
 naremüarü poxűruxű rü naxcaxwexarü
 poxűruűgu nayacuxëegü. ³⁹Rü
 yemawena ga Dawí rü norü goyexüwa
 norü tara ningaxuchi. Rü nüxü naxü ga
 nax yaxüxű namaxä ga yema
 nügxünewa nanucuxű. Notürü tama
 namaxä nixü ga guxüma ga yema
 nügxünewa nanucuxű yerü taguma
 yema nügü naxü. Rü yexgumatama
 Chaúxű nhanagürü: —Taxuacüma chixü
 namaxä i nhaa chaxunewa ngéxmagüxű
 erü tama chamaxä nixü —nhanagürü.
 Rü yexguma rü nügü ínacuxüxüne ga
 Dawí. ⁴⁰Rü yemawena rü nanayaxu ga
 guma norü naixmenaxä rü nixügachi.
 Rü yema ngatexüwa nanade ga 5 püxü
 ga nutaxacü ga ibáipüxücü rü norü
 chacu ga yangetchigüxűnananucu. Rü
 nhuxuchi norü maxgütaexü ga
 naxmexgu yangexümaxä yema
 Firitéutanüxűcax nixü. ⁴¹Rü nüma ga
 Firitéutanüxű rü meamare Dawícax
 nixüchigü. Rü napexegu nixüchigü ga
 yema norü poxüruűarü ngeruxü. ⁴²⁻⁴³Rü
 yexguma Dawíxű nadaxgux ga yema
 Firitéutanüxű nax wüxi ya ngextüxüci
 ga idauňchametücüci nax yixixü rü
 mecü nax yixixü, rü tama

nayaxaixcumaăxű nax nügü namaxä
 nadaixü. Rü nhanagürü nüxü: —; Ěxna
 cuxcax rü wüxi i airu chixi ecax
 naimaxä nua chauxcax cuxüxü?
 —nhanagürü. Rü yexgumatama
 Dawímaxä chixexü naxuegu norü
 tupanaégagu. ⁴⁴Rü nhuxuchi
 nhanagürü: —; Nua nanha rü
 ngurucugüna rü aigüna tá chanaxä i
 cumachi! —nhanagürü. ⁴⁵Rü nüma ga
 Dawí nanangăxűga rü nhanagürü:
 —Cuma rü chauxcax quixü taramaxä rü
 wocaemaxä. Notürü i chamax rü cuxcax
 chixü naégagu ya yimá Iraéuaneciäx i
 churaragüarı Tupana ya guxüétüwa
 ngéxmacü ya cuma norü churaragüxű
 cuxăxüneăxüci quixü. ⁴⁶Rü nhuxmax ya
 Cori ya Tupana rü tá chaxmexgu
 cunanguxexë nax cuxü chimáxüçax. Rü
 tá cuxü íchadaeरü rü ngéma curü
 churaragü i yuexü rü tá ngurucugüna rü
 aigüna chanana. Rü ngémaäcü tá guxü i
 naanewa nüxü nacuqxü nax
 Iraéuanewa nangexmaxü ya wüxi ya
 Tupana. ⁴⁷Rü guxäma ya yíxema nüma
 ngéxmagüxe rü tá nüxü tacuqxü ya
 Cori ya Tupana rü tama taramaxä,
 rüexna wocaxemaxä nixi i naxüxü i
 ngéma nüma nagu naxñüxü. Erü nüma
 ya Tupana rü tama duüxügürüxü
 ãnxneäcü texémaxä nügü nadai. Rü nüma
 tátama nixi i tomexgu pexü nayixëexü i
 nhuxmax —nhanagürü. ⁴⁸⁻⁴⁹Rü
 yexguma ga nüma ga Firitéutanüxű rü
 nayuxnagü rü Dawícax ninha. Rü
 yexgumarüxü ta ga nüma ga Dawí rü
 paxama Firitéutanüxűcax ninha. Rü
 norü chacugu nixu rü wüxi ga nuta
 nayaxu, rü norü maxgütaerüügu
 nanaxü. Rü yemamaxä Firitéutanüxüxü

namaxű, rü meama nacatümamaxă namexchinü. Rü guma nuta rü nacatüwa narüwax, rü nüma ga Firitéutanüxű rü nachametümamaxă nhaxtüanegu nayangu. ⁵⁰⁻⁵¹Rü yemaacü nixi ga Dawí ga Firitéutanüxűxü naporamaexű namaxă ga wüxi ga maxgüetaexű rü wüxi ga nuta. Rü nüma ga Dawí rü nangearu taraăx, rü yemacax yema Firitéutanüxűcax ninha rü nanayaxu ga norü tara rü yemamaxătama ínanadaeero, rü yemaacü nayamax. Rü yemaxű nadaugügu ga Firitéutanüxűgü ga marü nax nayuxű ga yema norü churara ga namaxă poraxű, rü nibumxü. ⁵²Rü yexguma ga Iraéuanecüăgxüarü churaragü rü Yudátanüxű ga churaragü rü aita naxüe yerü marü Firitéutanüxűgüxű narüporamaegü. Rü nawe nangęgü nhuxmata īanegü ga Gáyi rü Ecróūarü ūuchiwa. Rü yema Firitéutanüxűgüarü churaragü ga yuexű rü nanuquegü nawa ga yema nama ga Charaſüwa ne daxű rü nhuxmata īanegü ga Gáyi rü Ecróūwa nguxű. ⁵³Rü nüma ga Iraéuanecüăgxü rü yema Firitéutanüxűgüwe nangęgüuwena, rü yema īnapegüxűwa naxi rü nanade ga guxüma ga norü yemaxűgü ga yéma nüxna yabuxmüsü. ⁵⁴Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nanayaxu ga Goriáixeru rü Yeruchareňwa nanange. Notürü ga guma naxnegü rü norü pegüpataňu nayanu. ⁵⁵Rü yexguma Dawí rü Firitéutanüxűcax inhaxgu, rü nüma ga Chaú rü norü churaragüeru ga Abnéna naca rü nhanagürü: —¿Texé tixi ya nanatü ya yimá ngextüxüci? —nhanagürü. ⁵⁶Rü nüma ga yema norü

churaragüeru ga Abné rü nanangăxű rü nhanagürü: —Pa Āēxgacüx, tama nüxű chacuăx nax texé nane yixixű —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü nhanagürü nüxű: —¡Ecü, naxcax ícagüchigü nax texé nane yixixű! —nhanagürü. ⁵⁷Rü yexguma Dawí rü yema Firitéutanüxűarü măxwa ne ūxgu, rü nüma ga Abné rü Chaúpexewa nanaga namaxă ga yema Firitéutanüxűeru ga yanechigüxű. ⁵⁸Rü nüma ga Chaú rü nüxna naca rü nhanagürü: —Pa Ngextüxüci xchamaxă nüxű ixu rü texé nane quixixű! —nhanagürü. Rü nüma ga Dawí nanangăxű rü nhanagürü: —Chama rü yimá curü duň ya Yeché ya Beréüciăx nane chixi —nhanagürü.

Yónataň rü Dawí rü nügumaxă
nanaxuegu nax nügümüçügü
yixigüxűcax

18 ¹Rü yexguma Dawí Chaúmaxă igüegagu ga nügumaxă nax yadexagüxű, rü nüma ga Chaú nane ga Yónataň rü Dawímüçüxű nügü nixixěx, rü nüxű nangechaăxüchi nhama nügütama nangechaăxürükü. ²Rü nüma ga Chaú rü yematama ngunexűgu Dawíxű nayaxu norü ngüxěerüxű, rü tama nanatücax nanamuegu. ³Rü Yónataň rü Dawí rü Tupanaégagu nügumaxă nanaxuegugü nax nügümüçügü nax yixigüxűcax yerü ga Yónataň rü Dawíxű nangechaăxüchi nhama nügütama nangechaăxürükü. ⁴Rü nhuxüchi nüma ga Yónataň rü īnacuxuchi ga yema napax ga nagu yacuxuixű rü Dawína nanaxă wüxigu namaxă ga yema norü tara rü norü

würa rü norü goyexű. ⁵Rü nüma ga Dawí rü Chaúarü ngüxéeruxű nixí, rü guxüguma mea nayanguxéxë ga yema namuaxűwa. Rü yemacax nüma ga Chaú rü norü churaragüarü ãëxgacüxű nayangucuchixéxë. Rü yema duüxügü rü churaragü rü naerugü rü namaxã nataäxëgü rü nanapépünegü.

**Nixäúxachi ga Chaú yeru ga
duüxügü rü norü yexera Dawíxű
nangechaügü**

⁶Notürü yexguma nawoegüxgu ga churaragü nawena ga yema Firitéutanüxüň nax yamáxü ga Dawí, rü guxünema ga Iraéuanecüägxüarü ïanegüwa norü ãëxgacücxax ínachoxü ga ngexügü ga taäxéäcüma rü iyaxüächitanüäcüma rü wiyaegüäcüma rü pädérugü rü árpa napagüäcüma norü ãëxgacüxű rümöxegüxű. ⁷Rü yexguma yema ngexügü wiyaegügu rü iyaxüächitanüxügu, rü nhaxügu nawiyaegü: "Chaú rü 1,000 i churaragü nadai, rü Dawí rü 10,000 i churaragü nadai", ngigürügü. ⁸Rü yema wiyaе nixí ga Chaúäxëwa ngüxű, rü poraäcü nanuäcüma nhanagürü: —Dawína nanaxugüe nax 10,000 i churaragü nadoixű, notürü choxna i 1,000 icatama. Rü nhüxmax ngëma taxuxü nixí nax chauchicüxü ãëxgacüxű yangucuchigüxéäxű —nhanagürü. ⁹Rü yexgumacürüwa ga Chaú rü Dawíxű namuň. ¹⁰Rü moxüäcü ga Tupana rü Chaúcax yéma nanamu ga naäxë ga chixexű rü nüxna nangu. Rü nüma ga Chaú rü nhama naxäüäxürüxű nixí ga nachiüwa. Rü yexguma ga Dawí rü norü árpa napaxü to ga ngunexügurüxű. Rü

nüma ga Chaú rü guma norü wocae nange. ¹¹Rü ngürüächi Dawíxű nanacux ga guma norü wocae nax ïxtapüxmaxä yapaitarexücxax, notürü nüma ga Dawí rü taxreepxücxuna nügü ínapoxüama. ¹²Rü nüma ga Chaú rü Dawíxű namuň, yerü Cori ya Tupana rü Dawíxű narüngüxéë, notürü marü tama Chaúxű narüngüxéë. ¹³Rü yemacax ga nügüxütawa rü nayamugachi rü wüxitücumü ga 1,000 icatama ga churaragüarü ãëxgacüxű nayangucuchixéxë. Rü yema churaragüimaxä nixí ga Dawí ga daiwa naxüüňxű rü natáeguxüxű. ¹⁴Rü guxüma ga taxacü ga naxüxüwa ga Dawí rü meama nüxü ínanguxuchi yerü Cori ya Tupana nüxü narüngüxéë. ¹⁵Rü yemacax ga nüma ga Chaú rü nüxü namuň, yerü nüxü nadau ga nhuxäcü norü yexera natachigamaexü ga Dawí. ¹⁶Notürü guxüma ga Iraéuanecüägxü rü Yudátanüxű rü Dawíxű nangechaügü, yerü nüma nixí ga namaxã inacuáxű ga yexguma daiwa naxüxüxgu. ¹⁷Rü nüma ga Chaú rü wüxi ga ngunexü Dawíxű nhanagürü: —Cuxna tá ngüxü chamu cuxmäxü i ngëma chauxacü irüyamaecü i Merá ega wüxi ya poracü quixüxgu rü cunadaixgu i Cori ya Tupanaarü uanügü —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú nagu narüxinü nax tama nümatama Dawíxű yamáxü, notürü norü ïnü chi nixí nax Firitéutanüxüň yamáxücxax nagu i dai. ¹⁸Notürü ga Dawí rü nanangäxű rü nhanagürü: —Taxuxüma chixí i cupexewa, rü chautanüxügü rü taxuxüma nixigü i Iraéuanegütanüwa nax cuxäxte nax chixixücxax —nhanagürü. ¹⁹Notürü yexguma nawa

nanguxgu ga yema ngunexű nax Dawína ngíxű namuxű ga naxacü ga Merá, rü nüma ga Chaú rü ngíxű namu nüxna ga to ga yatu ga Meorácüäx ga Adriégu äégaxű. ²⁰Notürü ga yema nai ga Chaúxacü ga Micá, rü Dawímaxä ixäärüäx. Rü yexguma Chaúmaxä nüxű yaxugügüga ngíchiga, rü nüma ga Chaú rü nataäxë. ²¹Yerü nagu narüxñü ga Dawína ngíxű nax namuxű nax Dawímax yixíxüçax rü ngíma Firitéutanüxügümexëgu nanguxééäxüçax. Rü yemacax ga nüma ga Chaú rü wenaxarü Dawíxű nhanagürü: —Rü nhuxmax táwaxi nixi i chäüäxte quixíxű —nhanagürü. ²²Rü yemawena rü nüma ga Chaú rü norü ngüxééruügüxű namu rü nhanagürü: —Pema rü pexicatama namaxä pidexagü i Dawí, rü namaxä nüxű pexu rü chama i äéxgacü nax chixíxű rü poraäcü nüxű changechaü rü guxäma i pema i chorü ngüxééruügü rü ta rü nüxű nax pengechaügüxű rü penaxwaxexű nax nüma rü chäüäxte yixíxű, nhapegürü tá nüxű! —nhanagürü. ²³Rü nüma ga yema Chaúarü ngüxééruügü rü yéma Dawíxüntawa naxi rü namaxä nüxű nixugü ga yema ore ga Chaú namaxä nüxű ixuxű. Notürü nüma ga Dawí rü nanangäxtiga rü nhanagürü: —Exna pema nagu perüxñüegu i natauxchaxü nax wüxie ya chauxrükü ngearü diëruäxe rü taxuxümä ixixe nax äéxgacüäxte tixíxű? —nhanagürü. ²⁴Rü nüma ga yema Chaúarü ngüxééruügü rü Chaúmaxä nüxű nayarüxugüe ga yema ore ga Dawí namaxä nangäxüxű. ²⁵Notürü ga nüma ga Chaú ga nagu nax

naxñüechaxű ga nhuxäcü Dawíxű Firitéutanüxügümexëgu nax nanguxééchaüxű, rü yemacax yema norü ngüxééruügümaxä nhanagürü: —Namaxä nüxű pexu i Dawí rü tama chanaxwaxe i diëru choxna ngíxű naxä ngíxcax i chauxacü! Notürü ngéma natanü i chanaxwaxexű nixi i 100 i Firitéutanüxügüchäxmüxüpechiraügü nax sua nanaxű nax ngémaäcü nax chanayauxtanüxüçax i ngéma chorü uanügüarü chixexű i chamaxä naxügüxű —nhanagürü. ²⁶⁻²⁷Rü nüma ga yema Chaúarü ngüxééruügü rü Dawímaxä nüxű nayarüxugü ga yema Chaúarü ore. Rü nüma ga Dawí rü nataäxë namaxä ga yema Chaú naxçax ícaxaxű, yerü yemaacü nüxű nanatauxchaxéxäma nax naäxte yixíxüçax. Rü naxüpa ga yema ngunexű ga Chaú namaxä ixunetaxű, rü nüma ga Dawí rü nananutaquexe ga norü churaragü rü inaxüächi, rü 200 ga Firitéutanüxügü nayadai. Rü yema Firitéutanüxügüchäxmüxüpechiraügü rü Chaúna nayana nax yemaacü naäxte yixíxüçax. Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü yema naxacü ga Micá Dawína ngíxű namu naxmaäx. ²⁸Notürü nüma ga Chaú rü nüxű nicuäxächi nax nüma ga Cori ya Tupana rü Dawíxű nangüxéexű, rü naxacü ga Micá rü Dawíxű nangechaüxüächi. ²⁹Rü yemacax yexeraäcü Dawíxű namuü rü naxchi naxai. ³⁰Rü yexguma Firitéutanüxügüarü churaragümaxä nügü nadaixügü, rü nüma ga Dawí nixi ga guxüma ga togü ga Chaúarü churaragüeruarü yexera norü uanügüxű narüporamaexű. Rü yemacax nixi ga

guxūma ga duūxūgū nüxū
ngechaūgūxū.

Chaú rü Dawíxū nimáxchaū

19 ¹Rü nüma ga Chaú rü nane ga Yónataūxū rü guxūma ga norü churaragūxū namu ga Dawíxū nax yamaxgūxūcax. Notürü nüma ga Yónataū rü poraācü Dawíxū nangechaū. ²Rü yemacax ga Yónataū rü Dawímaxā nüxū nixu ga yema nanatūarü ore, rü nhanagürü: —Chorü papá ya Chaú rü cuxū timáxchaū. Rü ngēmacax i moxū paxmama jrü naxuāxē rü nawa naxū i ngēma naane i taxúema nawa cuxū dauxū, rü ngēxma icux! ³Rü chama rü ngēma naane i nagu quicúxūwa tá chaunatümaxā chaxū. Rü cuchigaxū tá tūmamaxā chixu, rü ngoxi nhuxū nhatagü. Rü yixcama tá cuxū nüxū chacuaxēxē i ngēma chaunatūarü ore —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga Yónataū rü nanatū ga Chaúmaxā nidexa rü Dawíetiwa nachogü rü nhanagürü: —Pa Äēxgacüx, tama name i chixexū cuxū namaxā i curü duūxū i Dawí, erü taxuxūma i chixexū cumaxā naxü. Rü guxūguma mea cuxū narüngūxē. ⁵¿Exna marü nüxū curüngüma ga yexguma norü maxū ãucumaxūwā nayexmaxēgu ga Goriáxū yamaxgu, rü yemaacü ga Cori ya Tupana rü Iraéuanecüägxūgūxū guxchaxūwa ínanguxūxē? Cumax, Pa Äēxgacüx, rü nüxū cutau ga yema, rü cutaāxē. ¿Rü tijxcü, Pa Äēxgacüx, i cuyamáxchaūxū i wüxi i duūxū i taxuxūma cumaxā üxū? ¿Rü t̄xacucax tā cuyamax ya Dawí? —nhanagürü. ⁶Rü yexguma Chaú nüxū ñügu ga yema Yónataū namaxā nüxū

ixuxū, rü tagaācü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu nüxū chixu rü taxútama chayamax ya Dawí —nhanagürü.

.....

Chaúchaxwa ninha ga Dawí

22 ¹Rü nüma ga Dawí rü Gáyiwa ínaxüxū rü ãxmaxū ga Aduráügu narüçqx. Rü yexguma naeneegü rü guxūma ga natanüxügū nüxū cuaxgūgu rü naxütawa naxī rü nayaxümüçügū. ²Rü yexgumarüxū ta naxütawa naxī ga yema duūxügū ga tama äēxgacü nüxū rüngüxēgüxū rü yema duūxügū ga nangetanügüxū rü yema duūxügū ga tama äēxgacümaxā taaxēgüxū, rü nüma ga Dawí rü yema duūxügüeru nixī. Rü yema duūxügū ga Dawíwe rüxīxū rü düxwa 400 ga yatügüwa nangu.

.....

⁵Rü wüxi ga ngunexügu ga Tupanaarü orearü uruxū ga Gáyi rü Dawímaxā nüxū nixu nax nüxna yaxügachixūcax ga yema ãxmaxū rü Yudáarü naanecax natáeguxūcax. Rü nüma ga Dawí rü naixnecü ga Árewa nangu.

.....

**Dawí rü ínachianexū ga taxúema
íxāpataxūwa nayexma**

23 ¹⁴Rü nüma ga Dawí rü yema chianexū ga Chípewa naxū, rü yéma wüxi ga m̄xpúnearü ãxmaxüwa norü duūxügumaxā nayexma. Rü nüma ga Chaú rü guxūma ga ngunexügu naxcax nadau, notürü ga Tupana rü Dawína nadau, rü yemacax ga Chaú rü taguma nüxū inayangau. ¹⁵Notürü nüma ga Dawí rü Chaúcax namuū, yerü

naxcax nadau ga nax yamáaxűcax. Rü yemacax ga Dawí rü naixnecü ga Oréchigu narüxă̄yx ga chianexű ga Chípewa. ¹⁶Rü wüxi ga ngunexűgu, rü nüma ga Yónataū ga Chaú nane rü Oréchiwa naxü ga Dawí íyexmaxűwa. Rü nayataă̄xexěrü pora nüxna nayaxă nax yexera Tupanaaxǖ yaxdȫxűcax. ¹⁷Rü Dawíxǖ nhanagürü: —Taxucaxma cumuū erü chaunatü ya Chaú rü tagutáma cuxǖ itayangau. Cuma rü tá Iraéuanecüă̄xgürü aĕxgacü quixű, rü chama rü tá cutüűwa chaxü. Rü ngēma rü chaunatü ya Chaú rü marü nüxű tacuax —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü Yónataū rü Cori ya Tupanapexewa nügümäx inaxügæ. Rü yemawena ga Yónataū rü natáegu, rü nüma ga Dawí rü yexmatama Oréchigu narüxă̄yx. ¹⁹Notürü yema nachica ga Chífecüă̄x ga duüxügü, rü Yibéawa naxī rü Chaúmaxä narüdexagü, rü nhanagürügü: —Dawí rü torü naanegu nicux nagu i ngēma āxmaxügü i maxpúne ya Aquiráwa ngéxmagüxű i Oréchariū naixnecüwa i ngēma chianexű i nawa tangexmagüxűarü súwaama. ²⁰Rü ngéxguma curü me yixixgu, Pa Aĕxgaciū jrü towe rüxü! Rü toma rü tá cuxcax tayauxgü rü cuixna tá tanamu —nhanagürügü. ²¹Rü nüma ga Chaú rü nanangäxü rü nhanagürü: —Tupana pexű rüngüxexě erü choxü pengechaū rü chagu perüxñüe! ²²jRu ēcü pewoegu i nhuxmax, rü mea naxcax peyadă̄yx i ngēma nachica i nawa nangexmaxü! Rü ngéxguma nüxű ipeyangaxgxü rü jchamaxä nüxű peyarüxu! Erü nüma rü naă̄xexű nacuaxüchi. ²³jRü mea nüxű pidaugü i

guxűma i norü cuxchicaxü rü nhuxuchi nua chamaxä nüxű peyarüxu! Rü chama rü tá pewe ngēma chaxü. Rü ega aixcuma ngēma naanewa nangexmagu, rü chama rü tá naxcax chadauama natanügi i ngēma Yudátanüxü —nhanagürü. ²⁴Rü nüma ga yema Chífecüă̄xgü rü Chaúxǖ narümxögü, rü nhuxuchi norü īaneçax nawoegu. Rü nüma ga Dawí rü norü churaragümaxä rü chianexű ga Maóūwa nayexmagü ga yema chianexűarü súwaama. ²⁵Rü nüma ga Chaú rü norü churaragü rü inaxiāchi nax naxcax nayadaugüxűcax. Rü yexguma yemaxü nacuaxgu ga Dawí, rü guma maxpúnearü āxmaxűwa nixigachi rü toxnamana naxi ga Maóūarü chianexűwa. Rü nüma ga Chaú rü yema Maóūarü chianexűgu naxücu nax yexma Dawíçax nadauxűcax. ²⁶⁻²⁷Rü nüma ga Chaú rü guma maxpúneçüwagu namaxä nixü ga norü churaragü. Rü nüma ga Dawí rü norü tocüwagu Chaúchaxwa nibuxmü namaxä ga norü churaragü. Rü yexguma marü Chaú norü churaragümaxä Dawíxǖ ínaxüexűgu nax yayauxgüaxüçax, rü Chaúxǖtawa nangu ga wüxi ga orearü ngeruxü ga namaxä nüxű yarüxuxü nax paxa natáeguxűçax yerü ga Firitéutanüxügü rü wenaxarü Iraéuanecüă̄xgüçax ínayaxüächi. ²⁸Rü yemacax ga nüma ga Chaú rü ínanangëx ga Dawíwe nax yangéchigüxű, rü natáegu nax Firitéutanüxügümaxä nügü yadaixűçax. Rü yexgumacürüwa ga yema nachica ga Dawí nawa yexmaxü rü “Maxpúne ya Nawa Yigüna Ixígachitanüächínegu” naxäéga. ²⁹Rü yemawena ga Dawí rü

Egádiarü chianexűwa naxű nax yéma
mäxpünegüartü äxmaxxűwa
nayexmaxűcax.

Dawí rü tama Chaúxű nimax

24 ¹Rü yexguma natáegugu ga
Chaú ga Firitéutanüxűgümaxă
nügү ínadaixaňwa, rü namaxă nüxű
mixugügү ga Egádiarü chianexűwa nax
nayexmaxű ga Dawí. ²Rü yexguma ga
Chaú rü 3,000 ga churaragü nidexechi
ga guxűma ga Iraéuanecüägxütanüwa,
rü Dawícax nayadaugü nagu ga guma
mäxpünegü. ³Rü yexguma namagu
naxixgu ga Chaú, rü yexma nüxű
nangau ga nhuxre ga carnérutümügү
norüngaicamagu ga wüxi ga
mäxpünearü äxmaxű ga nagu yacíxű ga
Dawí norü churaragümaxă. Rü nüma ga
Chaú rü yema äxmaxügu nangaxi nax
yexma iyawoxéxűcax. ⁴Rü nüma ga
Dawíartü churaragü rü nhanagürügү
Dawíxű: —Nhuxmawaxi nixi yanguxű
ga yema uneta ga Cori ya Tupana
cumaxă nüxű ixuxű nax cuxmexgu
nanguxéëäxű i ngëma curü uanü. ⁵Rü
ëci yamax cuma nagu
curükñinüxűäcuma! —nhanagürügү. Rü
nüma ga Dawí rü bexma
yamäxcücxchigüäcuma yéma naxű rü
Chaútarü deyuxüchiru íxraxű
niwíepechinü. ⁶Notürü ga yixcüama ga
Dawí rü poraäcü nüxű nangux ga yema
naxüxű. ⁷Rü nhanagürü norü
churaragüxű: —Cori ya Tupana choxű
rüngüxéxě nax tama tjaxacü namaxă
chaxüxűcax i ngëma chorü äëxgacü!
Nüma rü äëxgacü nixi yerü Cori ya
Tupanatama nüxű naxuneta
—nhanagürü. ⁸Rü yemaacü ga Dawí rü

nüxna nachogü ga norü churaragü yerü
tama nanaxwaxe nax Chaúxű nax
yamaxgüxű. Rü nüma ga Chaú rü
ínaxtűxű ga yema äxmaxűwa rü inaxi.

⁸Notürü nüma ga Dawí rü Chaúwetama
inayago ga yema äxmaxűwa rü nüxna
naca rü nhanagürü: —Pa Äëxgacü, Pa
Äëxgacü —nhanagürü. Rü nüma ga
Chaú rü nügү nadaulegu. Rü nüma ga
Dawí rü nhaxtüanegu yangücuchiäcüma
nüxű narümoxë. ⁹Rü nhanagürü nüxű:
—¹⁰Tücxű i naga cuxñinüxű, Pa
Äëxgacü, i ngëma duüxügү i cumaxă
nüxű ixuxű nax chama rü naxcax
chadauxű nax cuxű chimákü? ¹⁰Pa
Chorü Äëxgacü, nhuxmawaxi nixi i
aixcuma nüxű cucusxű nax tama cuxű
chimákchaü. Rü woo Cori ya Tupana rü
chaxmexgu cuxű nax nanguxéëchiréxű i
nua mäxpünearü äxmaxűwa, notürü i
chama rü tama cuxű chimax, Pa
Äëxgacü. Erü nagu charükñinü nax
cuma rü äëxgacü quixixű erü Cori ya
Tupana rü marü ngëmacax cuxű
naxuneta. ¹¹¹²Rü däcax, mea nuxă
nadawenü, Pa Äëxgacü, i nhaa
chaxmexwa ngëxmaxü! ¹³Tama éxna
curü gáuxüchirü tuchi yixixű i nhaa? Rü
ngëmawa nüxű cucusxax marü chi
cuxű nax chimákü. Rü ngëmawa nüxű
cucusxax, Pa Äëxgacü, nax taxuxüma i
chixexű cumaxă chaxüxchaüxű, rü tama
chanaxwaxexű nax chaeuechitaexű rü
bai i nhuxgu tjaxacü tchixexű cumaxă
chaxüxű. Notürü i cumax, Pa Äëxgacü,
rü chawe quingëchigü nax choxű
quimáxűcax. ¹²Rü Tupana nangugü i
ngëma yigümaxă ixuxű! Rü nüma nixi i
nüxű nacuáxű i tjaxacü tá cumaxă
naxüxű, notürü i chamax, Pa Äëxgacü,

rü tagutáma taxacürü chixexű cumaxă chaxü —nhanagürü.

.....

¹⁶Rü yexguma Dawí rü chianegu nax yadexaxű, rü nüma ga Chaú rü tagaăci nanangăxüga rü nhanagürü: —¿Exna cuma quixixű, Pa Chaunex, Pa Dawíx, i chamaxă quidexaxű? —nhanagürü. Rü nhuxuchi inanaxügü ga nax naxaxuxű.

¹⁷Rü nhanagürü Dawíxű: —Ngëma cuma nüxű quixuxű nixi i aixcuma ixixű. Erü cuma rü mexű choxű cedulaxexë nax woo chixexű cumaxă chaxüxű i chamax. ¹⁸Rü nhuxmax rü aixcumaxuchi choxű cunawex nax cuma rü naxcax cedulaxű nax mexű chamaxă cuxüxű. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxmexgu choxű nanguexéchirëx nax choxű quimáxüçax, notürü tama choxű quimax. ¹⁹Rü aixcuma nixi i nataxuxüma i duüxű i norü uanüxü maxeëxű ega naxmexëgu nanguxgu. Rü ngëmacax ;Tupana cuxű naxütanü naxcax i ngëma mexű i nhuxmax chamaxă cuxüxű! ²⁰Rü nhuxmawaxi nixi i aixcuma nüxű chicuaxächixű nax cuma tá yixixű i Iraéuanecüäxgüarü äëgxacü quixixű. Rü cuma tá nixi i namaxă icucuáxű, rü cuxmexwa mea tá Iraéuanecüäxgüxű nangupetü. ²¹;Rü ëctü Tupanaégagu chamaxă nüxű ixu rü tagutáma cuyanaxoxexë i ngëma chautaagü nax ngëmaăci tagutáma iyanaxoxüçax i chauéga i chautanüxügütanüwa!

—nhanagürü. ²²Rü nüma ga Dawí rü Tupanaégagu Chaúmaxă inaxuneta. Rü yemawena ga nüma ga Chaú rü napataçax natáegu. Rü nüma ga Dawí rü norü churaragümaxă wenaxarü yema maxpúnearü äxmaxüwa naxü.

.....

Dawí rü wenaxarü tama Chaúxű nimax

26 ¹Rü yema duüxügü ga īane ga Chípegu ächiügxü rü Yibéawa naxi ga Chaú iyexmaxüwa rü nhanagürgü nüxű: —Dawí rü maxpúne ya Aquirágú nicux i ngëma taxúema íxachiüxüarü toxmaxtawa —nhanagürgü. ²Rü yexguma ga Chaú rü inaxüächi namaxă ga 3,000 ga Iraéuanecüäxgüarü churaragü ga nüxű rücuqxmaegüxű ga daiwa, rü Chífarü chianexüwa naxi nax Dawícax yadaugüxüçax. ³Rü nüma ga Chaú rü norü churaragümaxă maxpúne ya Aquirá ga namacüwawa yexmanegu nayape ga yema chianexüarü toxmaxtawa. Notürü nüma ga Dawí ga yema chianexüwa nax nayexmaxü, rü nüxű nacuax ga Chaú nawe yéma nax ngëxű. ⁴Rü yemacax ga Dawí rü ngugütaerügü yéma namugü nax nüxű nacuáxüçax ga ngextá nax nayexmaxü ga Chaú. ⁵Rü yemawena ga Dawí rü Chaú iyexmaxüwa naxü, rü nayangugü nax ngexta napegüxű ga Chaú rü Abné ga Né nane ga Chaúarü churaragüarü äëgxacü. Rü nüma ga Chaú rü norü duüxügüarü ngaxütanügu nape. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nidexa namaxă ga Aimére ga Etéutanüxű ixicü, rü Abichái ga Cheruá nane ga Yoábeenexë. Rü yemagüna naca rü nhanagürü: —¿Texé ya ímemarexe nax chawe tarüxüxű nax Chaú íngexmaxüwa ixixű? —nhanagürü. Rü nüma ga Abichái nanangăxüga rü nhanagürü: —Chama tá cuwe charüxű —nhanagürü. ⁷Rü yemata ma ga

chütaxűgu ga Dawí rü Abichái rü yéma Chaú íyexmaxűwa naxí. Rü nüma ga Chaú rü norü churaragüarü ngäxűtanügu nepe rü norü wocae rü naeruxűtaguama napu. Rü nüma ga Abnér rü norü churaragümaxă nüxü ínacamaeguachi. ⁸Rü yexguma ga Abichái rü Dawíxű nhanagürü:
—Nhuxma ya Tupana rü cuxű nanatauxchaxěx nax cuyamáxűcax i curü uanü. Chayamäxtaxax nixí, rü norü wocemaxätätama nhaxtüanewa chayapaitü, rü marü ngëmamaxă tátama nayu —nhanagürü. ⁹Notürü nüma ga Dawí rü nanangäxűga rü nhanagürü:
—¡Tauxű i cuyamáxű! Erü texé ya yíxema yamáxe i ngëma äëxgacü i Tupana nüxű unetaxű, rü Tupana rü tautáma namangupetüxěemare nax tükű napoxcuxű. ¹⁰Rü Cori ya Tupanaégagu cumaxă nüxű chixu rü nüma ya Tupana tá nixí i norü maxű nüxna nayaxuxű, rü woetätama nayuxěemareă rüexna daigu nayuxěexä. ¹¹¡Rü Cori ya Tupana choxű rüngűxěx nax tama nagu charüxňünxűcax nax chayamáxű ya yimá äëxgacü ya nümatama ya Cori ya Tupana nüxű unetacü! ¡Rü nayaxu ya yima wocae ya naeruxűtagu puxucü rü ngëma dexápaxű, rü ngíxă ítixí!
—nhanagürü. ¹²Rü yemaacü ga Dawí rü nanayaxu ga guma wocae rü dexápaxű ga Chaúeruxűtagu nuxű, rü íníxí. Rü taxuxűma nüxű nadau rü bai nüxű naxínü. Rü taxuxűma nabajxächi. Rü guxűma neapeexüchi, yerü Cori ya Tupana nanapeexěexüchi. ¹³Rü yemawena ga Dawí rü namüci rü yema ngatexűarü tocutüwa naxí rü wüxi ga mäxpünetapexegu naxígü, rü yemaacü

nüxna niyáxűtanüächi. ¹⁴Rü yexguma ga Dawí rü tagaäcü Abnéa rü norü churaragüna nacagü, rü nhanagürü:
—¡Pa Abnér, choxű nangäxűga!
—nhanagürü. Rü nüma ga Abnér rü nanangäxűga rü nhanagürü: —¿Texé quixí i cumax ecax tagaäcü äëxgacüna cucaxaxű? —nhanagürü. ¹⁵Rü Dawí nanangäxűga rü nhanagürü: —¿Tama ñexna cuma quixíxű i guxűma i Iraéuanecüäxgürü churaragümaxă icucuaxű? ¿Rü nhuxäcü tama mea nüxna cedula ya curü cori ya äëxgacü? Erü wüxi i duűxű ngëxma naxücu nax yamáaxűcax. ¹⁶Rü tama name i ngëma cuxüxű. Chama rü Cori ya Tupanaégagu cumaxă nüxű chixu rü name nixí nax cuyuxű, erü tama mea nüxna cedula ya curü äëxgacü ya Cori ya Tupana nüxű unetacü. ¡Naxcax nadau ya norü wocae rü norü dexápau ga naeruxűtaguama nuxű, rü ngoxita ngextá nüxű cuyangaux! —nhanagürü.
¹⁷Rü yexguma Chaú nüxű cuaxgu nax Dawí yixíxű ga yéma idexaxű, rü tagaäcü yexma nacagü rü nhanagürü:
—¿Ñexna cuma quixíxű, Pa Chaunex, Pa Dawí? —nhanagürü. Rü nüma ga Dawí rü nanangäxűga rü nhanagürü: —Ngü, Pa Äëxgacü, chama chixí. ¹⁸¿Notürü tükçüü chawe quingëchigü Pa Äëxgacü, i chama nax curü duűxű chixíxű? ¿Rü tjaxacü chaxü? ¿Rü tjaxacürü chixexü cumaxă chaxü?
¹⁹Chama i curü duűxű nax chixíxű rü cuxű chacäaxű Pa Äëxgacü nax choxű cuxínüxű. Rü ngëxguma chi Tupana cuxna ínigu, Pa Äëxgacü, nax chamaxă curüxuanüxűcax ¡rü nayaxu i chorü amare nax chamaxă

curüngümüxűcax! Notürü ngēguma chi cumatama nagu curükñigü nax chauxchi cuxaixű, rü Tupana tá nixĩ ya nüxű cuácü nax cuxű naxütanüäxű naxcax i ngēma. Yerü cuma nixĩ ga Tupanaarü duüxügürü naanewa choxü ícutaxüchixű nax ngēmaäcü togü i tupanaxü chikuqxüüxűcax. ²⁰Rü tama chanaxwaxe i Tupanaarü duüxügürü naanearü yáxügu chayu i ngextá tupananetaxü íyacuqxüügüxüwa. Notürü i cumax, Pa Äëxgacü, rü nhama wüxi i airuchicax idauxürükü chauxcax cudad rü nhama wüxi i ngugacax idauxürükü chawe quingēchigü i daa maxpünegüwa —nhanagürü. ²¹Rü yexguma ga Chaú rü nhanagürü: —Pa Chaunex, Pa Dawíx, rü nüxű chikuqxächi nax chixexű chaxtixű. Rü nhama wüxi i duüxű i ngeäxämarexürükü chamaxü, rü poraäcü ifatü. ¹Ecü natáegu, rü taxuxütáma i chixexű cumaxä chaxü! Erü nhama i ngunexügu rü nüxű cungechaü i chorü maxü, rü tama choxü quimax —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Dawí rü nanangäxüga, rü nhanagürü: —Daa nixĩ ya curü wocae, Pa Äëxgacü ¹rü wüxi i curü duüxű nua ū nax yayauäxűcax! ²³¹Rü Tupana tükü naxütanü ya wüxiechigü naxcax i ngēma mexü nax taxüxű rü ngēma nax tixaixcumaxű! Erü chama rü nhama i ngunexügu rü tama cuxü chimákchaü ga yexguma Tupana choxü natauxchaxéegu ga cuxü nax chimákçax. ²⁴Rü ngēma nax nhuxmax curü maxüxű changechaüxürxü rü tama cuxü nax chimákü, Pa Äëxgacü, rü ngēgumarüxű ta chanaxwaxe i Cori

ya Tupana nüxű nax ngechaüxű i chorü maxü rü nawa choxü ínanguxuchixëexü i guxüma i nhaa ngúxügü —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma nüma ga Chaú rü tagaäcü nhanagürü: —¹Tupana cuxü rüngüxexë, Pa Chaunex, Pa Dawíx! Rü taxü i mexü tá cuxü, rü guxüwatáma mea cuxü ínanguxuchi —nhanagürü. Rü yemawena ga Chaú rü nachiüçax natáegu. Rü nüma ga Dawí rü nixüchigüama.

.....

Chaú rü Eüdúwa naxü ngíxüttawa
ga wüxi ga ngecü ga yuüçü

28 ³Rü yexguma ga Chamué rü marü nayu. Rü guxüma ga Iraéuanecüäxgü rü naxcax naxauxe, rü yemawena rü guma īane ga nagu nabuxüne ga Ramágü nanataxgü. Rü nüma ga Chaú rü ga ūpaacü marü ínanawoxü ga guxüma ga yema ēxüguxüxü cuqxüxü rü yema yuetaäegüçax ngēmagüxü. ⁴Rü nüma ga Firitéutanüxügürü churaragü rü nangutaquqegü rü Chunéüwa naxí rü yexma nayapegü. Rü nüma ga Chaú rü guxüma ga Iraéuanecüäxgüarü churaragüxü nangutaquqexexë rü Yibóagu nügü ninu. ⁵⁻⁶Notürü nüma ga Chaú rü yexguma yema Firitéutanüxügürü churaragüxü nadaxgu, rü poraäcü nabajxächi rü namuü. Rü Tupanana naca ga tjaxacü tá nax naxüxű. Notürü nüma ga Tupana rü tama nanangäxüga woo nanegüwa, rü woo yema cuaxruxü ga chacherdótegürü äëxgacü ingexü ga Uriüwa, rü woo Tupanaarü orearü uruügiwa. ⁷Rü yemacax ga Chaú rü

norü churaragüxü namu rü nhanagürü: —¡Ecü ngícxax pedaux i wüxi i nge i nüxü cuäxcü nax yuetacax nangemaxü, nax ngéma chaxüxüçax, rü ngíxna chayacaxüçax! —nhanagürü. Rü nüma ga churaragü rü nanangäxügü rü nhanagürü: —Rü Eüdúwa ingexma i wüxi i nge i nüxü cuáxü nax yuetaäecax nangemaxü —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Chaú rü nügi nanatoxchiruraxüxex, rü taxre ga namücgü ínigagü, rü chütacü yema ngexüxütawa naxü, rü nhanagürü ngíxü: —Namaxä chidexachaü i wüxi i duüxü i yuxü. ¿Rü cuxü natauxchaxü i naäxecax nax cungemaxü? —nhanagürü. ⁹Rü ngíma ga yema nge rü inangäxü rü ngígürü: —¿Taxacü nixí? ¿Exna cunaxwaxe nax choxü yamaxgüxü? Cuma nüxü cucus ga Chaú rü guxüma ga yema éxüguxüxü cuaxgüxü rü duüxë ga yuetacax ngémagüxü rü nanadai. Cuma rü wüxi i ngugüeraüümare quixí —ngígürü. ¹⁰Notürü nüma ga Chaú rü Cori ya Tupanaégagu nhanagürü ngíxü: —Tupanaégagu cumaxä nüxü chixu rü taxutáma i taxaciü cuxü nangupetü —nhanagürü. ¹¹Rü ngíma ga yema nge rü inangäxüga rü ngígürü: —¿Rü texé cutümawaxe nax tümacax changemaxü? —ngígürü. Rü nüma ga Chaú rü ngíxü nangäxüga rü nhanagürü: —¡Chamuéçax nangema! —nhanagürü. ¹²Rü ngürtüächi ga yema nge rü Chamuéxü idau, rü aita ixü. Rü nhuxüchi Chaúxü ngígürü: —¿Tüxcüü choxü cuwomüxexë? Cuma rü Chaú quixí —ngígürü. ¹³Notürü nüma ga äëxgacü rü nhanagürü ngíxü: —¡Tauxü i cumuüxü! ¿Taxacüxü cudad?

—nhanagürü. Rü ngíma ga nge rü inangäxüga rü ngígürü: —Nüxü chadau i wüxi i tupana i nhama i naanewa chüxnagüxü —ngígürü. ¹⁴Rü nüma ga Chaú rü ínaca rü nhanagürü: —¿Nanhuxraxüxü? —nhanagürü. Rü ngíma ga yema nge rü inangäxüga rü ngígürü: —Wüxi i yaxguäx i maxpáxü nixí —ngígürü. Rü nüma ga Chaú rü yexgumatama nüxü nicuaxächi ga Chamué nax yixixü. Rü nhaxtüanegu nanangücuchi. ¹⁵Rü yexguma ga Chamué rü nhanagürü: —¿Taxacüçax i choxü cuchixewexü rü nua choxü cuxüxexü? —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú nanangäxüga rü nhanagürü: —Poraäcü chaxoégaäxë, erü nüma i Firitéutanüxü rü toxçax ínayaxüächi, notürü nüma ya Tupana rü marü choxna nixügachi rü tama choxü nacuáxchaü, rü tama choxü nangäxüga i orearü uruügwü rüexna chaenegüwa. Rü ngémacax nixí i cuxçax changemaxü nax cuxna chacaxaxüçax nax tjaxacü tá chaxüxü —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Chamué nanangäxüga rü nhanagürü: —¿Tüxcüü choxna cuca ega Tupana rü marü cuxü naxoxgu rü curü uanüxü nügi yaxixexü? ¹⁷Rü Cori ya Tupana cumaxä nayanguxexë ga yema chawa cumaxä nüxü yaxuxü. Rü cuxna nanayaxu nax äëxgacü quixixü rü yimá naxchi cuxaicü ya Dawína nanaxä. ¹⁸Rü ngémaäcü cumaxä naxüpetü ya Tupana, yerü tama naga cuxinü ga yema cuxü namuxüwa rü tama cuyanguxexë ga Amaréchitanüxügüxü nax cudaixü. ¹⁹Rü ngémacax i nüma ya Tupana rü tá Firitéutanüxügümexegü pexü nayixexë i cuma rü cunegü rü guxüma i

Iraéuanecüäxgüarü churaragü. Rü tá pexü nadai rü ngëmacax i moxü i cuma rü cunegü rü tua chauxütawa tá marü pengexmagü. Rü ngëmawena i ngëma Firitéutanüxügü rü tá pexna nanapuxü i guxüma i taxacü pexü ngëxmaxü i cuma rü curü churaragü —nhanagürü. ²⁰Rü yexguma yema Chamuéarü orexü naxinügu ga Chaú, rü poraäcü namaxä nabaixächiäxä rü yexma niyuächi rü nhama wüxi ya nai i wáxünerüxü niwax. Rü naétü rü naturaxüne yerü taguma nachibü ga wüxi ga ngunexü rü wüxi ga chütaxü. ²¹Rü yexguma Chaúxü nadaxgux ga yema nge ga nhuxäcü nax naxixächiäexü, rü naxcax iyaxü rü ngigürügü nüxü: —Chama nax curü duüxü chixixü rü marü chanaxü i ngëma naxcax ícuçaxaxü. Rü woo äüçümäxüwa nangexma i chorü maxü rü chanaxüama i ngëma choxü cumuxü. ²²Rü ngëmacax i nhuxmax rü cuxna chaca nax choxü icurüxinüxü. Rü íxraxü i ñona tá cuxna chaxä nax ngëmaäcü cuporaxüçax nax cutáeguxüçax —ngigürügü. ²³Rü nüma ga Chaú rü tama nachibüchaü, notürü ga yema norü churaragü rü yema nge rü nüxü icäaxügüama, rü yemacax düxwa: —Ngü —nhanagürü. Rü yexgumatama inachi ga nhaxtüanegu nax nanguxü, rü wüxi ga pechicaxüwa narüto. ²⁴Rü yexgumayane ga ngíma ga yema nge rü iyamax ga wüxi ga wocaxacü ga ingüxü ga ngichiüwa yexmaxü. Rü iyanhumü ga trígutexe, rü poü ga ngearü puxëeruüäxü ta ixü. ²⁵Rü yemawena rü inaxüwemü ga guma äëxgacü rü norü

duüxügü. Rü nümagü rü nachibüe, rü nhuxüchi nawoegu yematama chütaxügu.

.....

Chaú rü nanegüarü yuxchiga

31 ¹Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Iraéuanecüäxgümaxä nügü nadai, rü ga Iraéuanecüäxgü rü naxchäwxä nibuxmü. Rü namuxüchima ga Iraéuanecüäxgü ga mäxpüne ga Yibóagu yuexü. ²Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Chaúwe rü nanegüwe nangegü rü tükü nadai ga nanegü ga Yónataü, rü Abinadábi, rü Maquichúa. ³⁻⁴Rü yemawena ga yema würatanüxü rü Chaúmaxä namechinügü, rü poraäcü nanapixëegü. Rü yemacax ga Chaú rü norü poxüruüxü nhanagürü: —Curü taramaxä choxü imax naxüpa nax choxü yayauchgüxü rü ngúxü choxü yangexëegüxü, rü choxü yamaxgüxü i nhaa Firitéutanüxügü i tama Tupanaxü cuäxgüxü!

—nhanagürü. Notürü nüma ga yema norü poxüruxü rü tama nayamáxchaü, yerü nüxü naxäücüma. Rü yemacax ga nüma ga Chaú rü norü tara nayaxu rü yemamagugu nügü nanha rü yemaacü nitoxpetü rü nayu. ⁵Rü yexguma yemaxü nadaxgux ga yema norü poxüruxü, rü nüma rü ta norü taramagugu nügü nanha rü Chaúrüxü yemaacü nayu. ⁶Rü yemaacü yematama ga ngunexüga nayue ga Chaú rü norü poxüruxü rü guma tamaepüx ga nanegü rü muxüma ga norü churaragü.

.....

2 SAMUEL

(2 Chamué)

Dawí rü nüxű nacuáchiga ga nax
nayuxű ga Chaú

1 ¹Rü yexguma Chaú yuxguwena, rü
núma ga Dawí rü ñane ga
Chicláchicax natáegu ga marü
Amaréchitanüxűgüxű nadaixguwena.
Rü taxre ga ngunexű yexma narüxăūx.
²Notürü norü tamaepüx ga ngunexűgu,
rü yéma Dawíxütawa nangu ga wüxi ga
yatü ga Chaú norü churaragümaxã
iyexmaxűwa ne üxű. Rü norü
ngechaűmaxã nügüchirugu nagáugü rü
waixümümaxã nügü nabuxeru, rü
yemaacü ínangu. Rü yexguma
Dawípexewa nanguxgu rü nhaxtúanegu
nanangücuchi. ³Rü núma ga Dawí rü
nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne
cuxü? —nhanagürü. Rü núma ga yema
yatü rü nanangäxüga rü nhanagürü:
—Iraéuanecüäxgürü churaragü
íngexmagüxűwa chinha —nhanagürü.
⁴Rü núma ga Dawí rü nüxna naca, rü
nhanagürü: —¿Taxacü nangupetü?
¡Chamaxã nüxű ixu! —nhanagürü. Rü
núma ga yema duűxű nanangäxüga rü
nhanagürü: —Ngëma
Iraéuanecüäxgürü churaragü rü

nibuxmü i ngëma nügü ínadaixűwa, rü
muxűma ngëxma nayue. Rü ngëxma ta
nayu i Chaú rü nane i Yónataű
—nhanagürü.

.....

¹¹Rü núma ga Dawí rü yema norü
duűxűgü rü yexguma yema orexű
naxñüegu rü norü ngechaűmaxã
nügüchirugu nagáugüe. ¹²Rü poraăcü
nangechaűgü rü naxauxe naxcax ga
Chaú rü nane ga Yónataű. Rü
yexgumarüxű ta naxcax naxauxe ga
yema muxű ga churaragü ga
Iraéuanecüäxgü ga yuexű. Rü yemacax
tama nachibüe nhuxmata
nayáuanemare.

.....

Dawíxű naxunetagü nax
Yudáanearü äëxgacü yixixűcax

2 ¹Rü yemawena rü núma ga Dawí
rü Cori ya Tupanana naca rü
nhanagürü: —¿Exna Yudáanecax tá
chatáeguxű yixixű? —nhanagürü. Rü
núma ga Cori ya Tupana nanangäxüga
rü nhanagürü: —Ngü, name nixí i
ngëma cuxü —nhanagürü. Rü yexguma
ga Dawí rü ínaca rü nhanagürü:

—¿Ngextá tá chaxúxü? —nhanagürü.
 Rü nüma ga Cori ya Tupana
 nanangáxüga rü nhanagürü: —Íane ya
 Ebróüwa —nhanagürü. ²Rü yexguma ga
 Dawí rü yéma Ebróüwa naxü ngimaxä
 ga yema taxre ga naxmax ga Ainóau ga
 íane ga Yerécüäx, rü Abigái ga
 Cármecüäx ga yutecü ga Nabáu naxmax
 ixíchirexcü. ³Rü yéma nanagagü ta ga
 norü churaragü natanüxügiumaxä, rü
 Ebróügu nayaxáchiügü. ⁴Rü yemawena
 ga Yudáanecüäxgüarü äëxgacügü rü
 yéma nangugü, rü Dawíxü chíxümaxä
 nabaerugü rü Yudáanearü äëxgacüxü
 nayangucuchixéegü.

.....

**Dawí rü guxüma ga
 Iraéuanecüäxgüarü äëxgacüxü
 ningucuchi**

5 ¹Rü moxüäcüamachigü rü
 wüxicigü ga
 Iraéuanecüäxgüüticumüarü äëxgacü rü
 Ebróüwa naxí, rü Dawímaxä narüdexagü
 rü nhanagürügü: —Toma rü
 cutanüxüxüchi tixígü. ²Rü yexguma
 Chaú Iraéuanearü äëxgacü ixíxgu, rü
 cuma nixí ga aixcumama tomaxä
 icucuáxü. Rü nüma ga Tupana rü nüxü
 nixu nax cuma tá quixíxü i toxna
 cdeauxü rü guxüma i Iraéuanecüäxgüarü
 äëxgacü tá quixíxü —nhanagürügü. ³Rü
 yemaacü ga yema duüxügü rü
 Dawímaxä nidexagü ga Ebróüwa. Rü
 nüma ga Dawí rü Cori ya Tupanapexewa
 yema duüxügümaxä inaxüga. Rü nüma
 ga yema duüxügü rü Dawíxü chíxümaxä
 nabaerugü rü yemaacü guxüma ga
 Iraéuanecüäxgüarü äëxgacü nixí. ⁴Rü
 nüma ga Dawí rü nüxü nayexma ga 30

ga taunecü ga yexguma äëxgacüxü
 yangucuchigu. Rü 40 ga taunecü nixí ga
 äëxgacü yixíxü. ⁵Rü Ebróüwa rü 7 ga
 taunecüarü ngaxü nixí ga Yudáanearü
 äëxgacü yixíxü. Rü yemawena rü nüma
 ga Dawí rü guxüma ga Iraéuanearü
 äëxgacü nixí ga 33 ga taunecü ga
 Yerucharéüwa. ⁶Rü nüma ga äëxgacü ga
 Dawí rü norü churaragümaxä
 Yerucharéüwa naxí nax naxçax
 íyaxüächixüçax ga yema
 Yebuchéutanüxügü ga yema naanegu
 áchiügüxü. Rü nüma ga
 Yebuchéutanüxügü rü nagu narüxinüe
 nax taxútáma Dawíaxü natauxchaxü ga
 guma ñanegu nax naxcuxü. Rü yemacax
 nhanagürügü nüxü: —Cuma rü taxútáma
 nuxä cuxücu erü woo ngëma ingexetüxü
 rü ichixeparaxü rü ningu nax
 ínapoxügüäxü ya daa ñane nax tama
 nagu cuxücxüçax —nhanagürügü.
⁷Notürü nüma ga Dawí rü norü
 churaragümaxä nagu naxígüama ga
 guma maxpüne ga Chiáu ga yema
 ñanecüäxarü churaragü nagu áchiügüne
 rü nüxna nayapu. Rü ngëmacax nixí i
 nhuxmax i Dawíarü ñane nhaäcü
 naxugüäxü. ⁸Rü yexguma Dawí nüxü
 ñiüga yema Yebuchéutanüxügü ga
 nüxü nax nacugüexü, rü norü
 churaragüxü nhanagürü: —Ngëma
 Yebuchéutanüxügü i chixri tachiga
 idexagüxü rü naxchi chaxai. ⁹Rü yima
 ñanearü dexá nagu iyaxüwa pichocu rü
 penadaíx i ngëma ñanecüäxgü i
 Yebuchéutanüxügü i nügütama ixugüexü
 nax yangexetüxü rü yachixeparaxü!
 —nhanagürü. (Rü ngëma nixí i ne
 naxüxü i ngëma dexa i nhaxü: “Rü tama
 chanaxwaxe i ngëma ingexetüxü rü

ichixeparaxű nax chapatagu nachocuxű”, nhaxű.) ⁹Rü yemawena ga Dawí rü guma mäxpíne ga Chiáñwa ngexmane ga īanegu nanaxü ga napata nax yéma norü churaragümäxä nayexmaxűçax. Rü guma īane rü Dawíaru īanegu nanaxüéga. Rü nanaxütapügxü ga guxűwama. Rü Míruaru dauxűtaechicawa inanaxügü, rü īanewaama nanadaxěxē ga naxtapüx nhuxmata äëxgacüpatawa nangu. ¹⁰Rü nüma ga Dawí rü yexeraäcü naporachigü yerü ga Tupana ya guxüétiwa ngëxmacü rü nüxű narüngűxěe. ¹¹Rü yemacax ga Iráu ga īane ga Tíruaru äëxgacü ixicü rü Dawíxütawa nanamugü ga nhuxre ga norü ngüxěerügü nax Dawímaxä yanadexagüxűçax. Rü nhuxuchi yéma nanamugü ta ga yatügü ga nüxű icuáxű ga nutaarü mexëecüwagü rü corapínagü. Rü yema duüxügü rü yéma nanana ga mürapewagü ga ocayıwanaxcax nax yemamaxä naxügűxűçax ga guma Dawípata.

.....

Tupana nüxű nixu nax Dawíxű tá nangűxěexű

7 ¹Rü yexguma nüma ga äëxgacü ga Dawí nawa ūxgu ga guma ipata ya äëxgacüarü ixixüne, rü Cori ya Tupana nanangüxmüxě namaxä ga guxüma ga norü uanügü ga Iraéuanena ngaicamagüxű. ²Rü nüma ga Dawí rü guma Tupanaaru orearü uruxű ga Natáúxű nhanagürü: —Düçax i chama rü wüxi ya mexechine ya ipata ya ocayıwanaxcax ixinégu chape! Notürü ngëma baú i Tupanaaru mugü nawa ngëxmagüxű rü wüxi ya ipata ya

naxchirunaxcäxwa nangexma —nhanagürü. ³Rü nüma ga Natáú rü nhanagürü: —İEcü naxü i ngëma nagu curüxmüxű! Erü Cori ya Tupana rü ínamemare nax cuxü nangüxěexű —nhanagürü. ⁴Notürü yema chütaxügu ga Tupana rü Natáúxű nhanagürü: ⁵—İChorü duü ya Dawímaxä idexa rü namaxä nüxű ixi chama i Cori ya Tupana nax chixixű rü nhacharügü: “Taxütáma nüma nixi chäuxcax naxüxű ya yima ipata ya nawa tá changexmane! ⁶Rü yexguma noxitama Eyítuanewa íchananguxűxěexgu ga Iraéutanüxügü, rü yexgumacürüwa rü taguma wüxi ga ipata ga mürapewanaxcäxtüüwa chayexma, notürü ipata ga naxchirunaxcäxtüüwa nixi ga chayexmaxü. ⁷Rü guciüma ga gumá taunecügü ga nagu Iraéutanüxügümäxä ichixüçü, rü taguma nüxna chaca ga wüxi ga norü äëxgacü nax chäuxcax wüxi ga ipata ga ocayıwanaxcax naxüxű woo chama nax chayangucuchixě ga yema äëxgacügü nax Iraéutanüxügümäxä inacuáxüçax. ⁸Rü ngëmacax ñamaxä nüxű ixi ya chorü duü ya Dawí rü chama ya Cori ya Tupana ya guxäetüwa ngëxmacü, rü nhacharügü nüxű! ‘Yexguma carnérugüarü daruxű quixixgu rü yéa naanewa nüxna cudaxgu, rü chama cuxü chayaxu nax nhaa chorü duüxügü i Iraéutanüxügürü äëxgacü nax quixixüçax. ⁹Rü cuxü íchixümüçü ga ngextä ícuxüxűwa, rü cuxü nüxű charüporamaexě ga guxüma ga curü uanügü ga cumaxä nügü daixű. Rü cuxü chatachigaxě nax wüxi ya äëxgacü ya aixcuma tacü quixixű i nhama i naanewa.

10-11 Rü nhuxmachi wüxi ga naane marü nüxna chaxä ga yema chorü duüxügü i Iraéutanüxügü. Rü yéma chanangugüxexë nax noxrü yixixüçax ga yema naane. Rü woo norü uanügü nagu nidauxcüraxügü, rü nanachixewegü ga yexguma Yuchuwéwena nüxü chaxunetagu ga äëxgacügü ga guxchaxüarü mexéerüügü, notürü i nhuxmax rü cuxmexwa chanangexmaxexë i ngëma Iraéuanecüäxgü nax namaxä icucuáxüçax rü taxúema nagu idauxcüraxüxüçax rü taxúema nachixewexüçax. Rü marü nataxutáma i curü uanügü i cuxü rüporamaexü, rü ngëma cutaxagü tá nixí i ngëma chorü duüxügümäxä icuaxgxü. **12** Erü ngëxguma cuma tá cuyuxgu, rü wüxi ya cune tá chanamu nax Iraéuanecüäxgürü äëxgacü yixixüçax. Rü ngëma äëxgacü rü tá napora erü chama tátama chanaporaxexë. **13** Rü nüma tá nixí i wüxi ya chapata naxüxü. Rü chama rü guxügutáma nüxü charüngüxexë nax duüxügümäxä inacuáxüçax. **14** Chama rü tá nanatü chixí rü nüma rü tá chaune nixí. Rü ngëxguma nüma chixexü naxüxgu, rü chama rü tá to i nachixüanecüäxgüxü chamu nax napoxcugüaxüçax. **15** Notürü tagutáma nüxü charüchau nax nüxü changechaüxü, rü tagutáma nüxü chaxo yema Chaúxü chaxoxürxü rü yemacax nachicüxü cuxü chimucuchi i cuma i Dawí”

—nhanagürü ga Tupana.

.....

Dawí rü Mepibochéxü narüngüxexë

9 **1** Rü wüxi ga ngunexügu ga Dawí rü ínaca rü nhanagürü: —¿Rü tayíxemaxü ya wüxié ya Chaútanüxü i

nhuxmax rü ta ngextá maxüxé? Erü ngëxguma tayíxemagu rü Yónataüégagu tükü charüngüxexëchaü —nhanagürü. **2** Rü yexguma Dawí nüxü cuaxgu ga nax nayexmaxü ga wüxi ga yatü ga Chíbagu äégacü ga Chaúarü duüxü ixíci, rü nüma ga Dawí rü naxcax nangema nax naxüntawa naxüxüçax. Rü yexguma Chíba Dawíxüntawa üxgu, rü nüma ga äëxgacü rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Cuma nixí i Chíba quixíxü? —nhanagürü. Rü nüma nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngü, Pa Chorü Äëxgacüx —nhanagürü. **3** Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Tangexmaxü ya maxüxé ya Chaútanüxüwa íyaxüxe? Rü ngëxguma tangexmagu, rü Tupanaégagu chayanguxexëchaü i ngëma nagu charüxñüxü nax ngëmaäcü nüxü chanawéxüçax nax choxü nangechaüntümüxüxü —nhanagürü. Rü nüma ga Chíba rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Nangexma nixí ya wüxi ya Yónataü nane ya norü guxüneparawa chixecü —nhanagürü. **4** Rü nüma ga äëxgacü rü nhanagürü: —¿Ngextá inangexmaxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Chíba nanangäxüga rü nhanagürü: —Lodebáwa nixí i nangexmaxü i Maquí ya Amiéu nanepatawa —nhanagürü. **5** Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü ga Dawí rü nanamu ga yema ínayexmaxüwa nax yagagüaxüçax. **6** Rü yexguma Dawíxüntawa nanguxgu ga nüma ga Mepiboché ga Yónataü nane ga Chaútaxa ixíci, rü napexegu nanangiücuchi ga nüxü nax namoxexüçax. Rü nüma ga Dawí rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Exna

cuma quixixű, Pa Mepiboché? —nhanagürü. Rü nüma nanangaxűga rü nhanagürü: —Cuxmexwa changexma Pa Äëxgacüx —nhanagürü. ⁷Rü nüma ga Dawí rü nhanagürü nüxű:
 —¡Taxucaxma cumuň! Erü chama rü meatáma cumaxă ichacuqx cunatü ga Yónataüégagu. Rü tá chanamu nax cuxű natáeguxëegüaxűcax i guxűma i ngěma naane ga curü oxi ga Chaúarü ixixű. Rü guxűgutáma chorü mecha i chama íchachibüxűwa tá cuchibü —nhanagürü.
⁸Notürü nüma ga Mepiboché rü äëxgacüpexegu nanangücuchi rü nhanagürü nüxű: —¿Tüxcüň chagu curüxňi i chama i curü duňxü chixixű, Pa Äëxgacüx, ega ngěxguma taxuwama cuxű chamexgu? —nhanagürü.

.....
¹³Rü yemawena ga nüma ga Mepiboché ga guxüneparawa chixecü rü Yerucharéügu naxächiň, yerü guxüguma äëxgacüarü mechawa nachibü.

.....

Dawí rü Bachichéba

11 ¹Rü guma tauemacüga ga yexguma taunecüwa nanguxchaňgu, rü yexguma nixi ga äëxgacüga ga ínachoxixűga daiwa nax naxixűcax. Rü nüma ga Dawí rü norü churaragüarü äëxgacü ga Yoábexü namu nax yema norü churaragümaxă nadaiaxűcax ga Amóútanüxügü. Rü guma Amóútanüxügüarü ïane ga Rabáxü ínachoeguâchi. Notürü nüma ga Dawí rü Yerucharéügu narüxăň. ²Rü wüxi ga yáuanecü ga yexguma tocuchiguwena ngüwa ínadaxgu ga Dawí, rü guma napataarü doétüxügu

naxinagü rü yexma ímixüâchixű. Rü yexguma guma ïaneétü ínadawenügu, rü ngixű nadau ga wüxi ga nge ga mexechicü ga yéma aiyacü. ³⁻⁴Rü yema nge rü ngigü imexëxë, yerü yexwaca ngixcax nitaane ga ngirü daxawexünewa. Rü nüma ga Dawí rü norü duňxüxü namu nax ínacaxűcax nax texe yixixű ga yema nge. Rü namaxă nüxű nixugüe ga Bachichéba ga Eriáüacü ga Uría ga Etéutanüxű naxmax nax yixixű. Rü yexguma ga Dawí rü nhuxre ga norü duňxügüxü namu nax ngixcax yacaxgüxűcax nax naxütawa naxixűcax. Rü yexguma yéma naxütawa nanguxgu, rü nüma rü ngimaxă namaxű. Rü yemawena ga ngima rü ngipatacax itáegu. ⁵Rü ngima ga yema nge rü nüxű ixäxacü, rü yemacax Dawíxű nüxű icuqxëxë. ⁶Rü yexguma ga Dawí rü wüxi ga poperagu Yoábexütawa nanamu ga ore ga nhaxű: —¡Nua chauxütawa namu ya yímá Etéutanüxű ya Uría! —nhaxű. Rü yemaacü nanaxü ga Yoábe. ⁷Rü yexguma Uría Dawíxütawa nguxgu, rü nüma ga Dawí rü nüxna naca nax nhuxäcü nüxű naxüpetüxü ga Yoábe rü yema norü churaragü, rü nhuxäcü iyaxixű ga yema nügü ínadaixűwa. ⁸Rü yemawena ga Dawí rü nhanagürü: —¡Ecü, cuchiňwa naxü rü ngëxma yarüngü! —nhanagürü. Rü yexguma Dawíxütawa ínaxüxüxgu ga Uría, rü nüma ga Dawí rü Uríapatawa nanamu ga wüxi ga òna ga mexü norü ámarexü. ⁹Notürü nüma ga Uría rü tama nachiňwa naxü. Rü äëxgacüpataarü iqxütagu nepe naxütagu ga yema churaragü ga yéma dauxütaegüxű. ¹⁰Rü

yexguma Dawí nüx̄u cuaxgu ga Uría rü tama nachiūwa nax naxüx̄u, rü nünxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü cuix̄u nangupetü? ¿Tüxcüu tama cuchiūgu cuyape woo nax nhuxre i ngunex̄u ngextámare nax cungexmaxü?
—nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Uría nanangäx̄uga rü nhanagürü: —Ngëma baú i Tupanaarü mugüchix̄u rü Iraéuanecüäxgürü churaragü rü Yudáanearü churaragü rü düxenügitüügumare napegü. Rü ngëxgumarüx̄u ta ya Yoábe ya chorü äëxgacü, rü ngëma äëxgacügü i cutüüwa ügx̄u rü düxétüanegumare napegü. ¿Rü nhuxäcü i chama rü chiarü chauxchiügü chaxücuix̄u, rü chachibüx̄u, rü chaxaxex̄u, rü chauxmaxüta chi chapex̄u? Rü Tupanaégagu cumaxä nüx̄u chixu rü tagutáma ngëma chaxü —nhanagürü. ¹²Notürü nüma ga Dawí rü nanamu ga yexmatama nax naxäñx̄uçax rü nhanagürü:
—¡Nuxmatama rüxäñx i nhuxmax rü chanaxwaxe i moxü nax cutáeguxü!
—nhanagürü. Rü yemaacü ga Uría rü moxüäcü rü ta Yerucharéügu narüxäñx.
¹³Rü nüma ga Dawí rü nüxna naxu nax namaxä nachibüx̄uçax rü namaxä nax naxaxexüçax, rü nanangäxex. Rü yexguma marü nachütagu ga Uría, rü ínaxüx̄u rü yema churaragü ga ídauxütaegüxütanügi nayape, notürü tama nachiūwa naxu. ¹⁴Rü moxüäcü paxmama ga Dawí rü Yoábécax popera naxümatü rü Uríamaxä yéma nanamu.
¹⁵Rü yema poperawa rü nhanagürü:
“¡Ngëma napexegu ägüx̄u i curü churaragümaxä yamu ya Uría i ngextá
ngëma törü uanügürü churaragü

írúporamaegüx̄uwa nax naxüx̄uçax! ¡Rü nhuxüchi nüxicá ngëma penatáx nax ngëmaäcü yapixéegüaxüçax rü ngëxma nayuxüçax!” nhanagürü ga norü poperawa. ¹⁶Rü yemacax ga Yoábe ga yexguma guma ïanex̄u ínachoeguáchigu ga nügü nax nadaixüçax, rü Uríax̄u namu nax ngextá norü uanügürü churaragü írúporamaexüwa yaxüñchixüçax. ¹⁷Rü yexguma iyayixgu ga yema norü uanügürü nax Yoábearü churaragümaxä nügü nadaixüçax rü ínapoxügüäxüçax ga guma norü ïane, rü yexma nayue ga nhuxre ga Dawíartü churaragüeru. Rü yematanüwa nayexma ga Uría. ¹⁸Rü nüma ga Yoábe rü Dawíxüawa nanamu ga popera ga nawa nüx̄u yaxux̄u nax nhuxäcü ínanguxuchix̄u ga yema nügü ínadaixüwa. ¹⁹Rü nanaxucux̄e ga yema duüx̄u ga orearü ngerux̄u, rü nhanagürü: —Ngëxguma quigüegagu nax äëxgacümaxä nüx̄u quixux̄u i nachiga nax nhuxäcü ínanguxuchix̄u nax yigü namaxä idaix̄u i törü uanügürü,
²⁰rü ngürüächi nüma ya äëxgacü rü tá nanu rü cuxna tá naca rü nhanagürü tá: “¿Tüxcüu nüxna pengaicamaxüchi ya yima ïane? ¿Tama ëxna nüx̄u pecuax i norü poxeguruüétüwa nax pexü ínamuxüchigüx̄u namaxä ya nutagü i ngëma törü uanügürü? ²¹¿Tama ëxna nüxna pecuaxächiex̄u ga yema nge ga Tébecüäx ga äëxgacü ga Abimeréchi ga Yerubaá nanex̄u imäxcü ga yexguma wüxi ga nuta ga caex̄u naétü nanhaxgu? Rü ngëmacax ¿tüxcüu nünxna pengaicamaxüchi ya yima ïanearü poxegux̄u?” nhaäcü tá cuxna naca. Rü ngëxguma i cuma rü tá cunangäx̄uña rü

nhacurügü tá: "Ngēxma ta nixī i nayuxū ya Uría ya Etéutanüxū ixīcū, Pa Chorü Āẽxgacüx", nhacurügü tá —nhanagürü ga Yoábe. ²²Rü yema orearü ngeruxū rü yéma Dawíxūtawa naxxū. Rü yexguma yéma nanguxgu rü Dawímaxā nüxū nixu ga guxūma ga yema ore ga Yoábe namaxā nüxū ixuxū. Rü nüma ga Dawí rü Yoábemaxā nanu, rü yema orearü ngeruüxū nhanagürü: —¿Tüxcüü nüxna pengaicamaxüchi ya yima īane? ¿Rü tama ēxna nüxū pecuax i norü poxeguruüétüwa nax pexū
 Ínamuxüchigüxū namaxā ya nutagü i ngēma törü uanügü? ¿Tama ēxna nüxna pecuaxächieyü ga yema nge ga Tébecüäx ga Abimeréchi ga Yerubaá nanexū imäcxü ga yexguma wüxi ga nuta ga caexū naétü nanhaxgu? Rü ngēmacax ¿tüxcüü nüxna pengaicamaxüchi ya yima īanearü poxeguxū? —nhanagürü. ²³Rü nüma ga yema orearü ngeruxū rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Nüma ga yema törü uanügürü churaragü rü inayayi, rü tomaxā nügü nadai. Notürü ga toma rü nügü ítayabuxmüsüexë rü nhuxmata īanecax ixücxüwa nangugü. ²⁴Rü yexgumayane ga yema törü uanügü rü īanearü poxeguxüarü dauxüwa würamaxā curü churaragüxü nadai, Pa Chorü Āẽxgacüx. Rü ngēxma nayue i nhuxre i churaragüerü rü ngēmatanügu nayu ya Uría ya Etéutanüxū ixīcū —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma ga Dawí rü yema orearü ngeruüxū nangäxüga, rü nhanagürü: —¡Yoábemaxā nüxū ixu rü taxucaxma naxcax naxoegaăxē i ngēma, erü woetama ngēmaăcü nangupetü i daiwa! ¡Rü namaxā nüxū ixu nax yexera

pora naxüxüçax nax nadaiăcuăxüçax ya yima īane, nhacurügü tá nüxü! Rü cuma rü name nixī i yexeraăcü pora Yoábena cuvä —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma nüxū nacuqxgu ga Uría naxmax ga marü nax nayuxü ga guma ngîte rü inaxaure.

²⁷Notürü yexguma marü nangupetüxgu ga nax naxaurexü, rü nüma ga Dawí rü nachiüwa ngîxçax nangema, rü naxmaxü ngîxü nixixëxë, rü nüxü ixâxacü. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama namaxā nataăxë ga yema Dawí üxü.

Natáu rü Dawíxü naxoregü

12 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü orearü uruxü ga Natáuñü namu ga Dawíxūtawa nax naxüxüçax. Rü yexguma Natáu Dawíxūtawa nguxgu, rü nhanagürü nüxü: —Wüxi ga īanewa nayexma ga taxre ga yatü. Wüxi rü namuarü yemaxüăxüchi rü yema to rü nangearü yemaxüăx. ²Rü yema muarü yemaxüăxü rü muxüma ga carnérugü rü wocagü nüxü nayexma. ³Notürü ga yema ngearü yemaxüăxü rü wüxitama ga carnérucü nüxü tayexma ga tümacax nataxexe. Rü nümatama tükü nayaxëxë ga guxema carnérucü, rü naxütawa rü nanegüxtawa taya. Rü yematama öna ga tümaarü yora ngôxü tangõx rü napaxüwtatama taxaxe, rü nügüxta tükü napexëxë. Rü nüma ga guma yatü tükü nangechaăn hama naxacüxü nangechaăxürtüxü. ⁴Rü wüxi ga ngunexü rü yema muarü yemaxüăxüxtagu nanaxüane ga wüxi ga duüxü ga toxnamana ne üxü. Notürü nüma ga yema duüxü ga muarü yemaxüăxü rü tama norü carnéruta

rüexna norü wocata nimáxchaū nax yemaacü naxcax nax naxüwemücxūcax ga yema naxütagu naxüanexū. Rü guxema ngearü diēruāxearü carnéru niyaxu, rü yema yéma nguxūcax tükü naxü —nhanagürü. ⁵Rü yexguma yemaxü naxinüga ga Dawí, rü yema yatümaxä poraācü nanu, rü Natáūxü nhanagürü: —Tupanaéggagu cumaxä nüxü chixu rü texé ya ngéma úxe rü name nixí i tükü nax imáxü. ⁶Rü 4 expüxcüna tá tükü naxütanü ya yíxema carnérucü, erü tama nüxü tangechaūtümüxüācüna nanaxü i ngéma —nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga Natáū rü nhanagürü: —Cuma nixí i ngéma yatü quixixü. Rü nhaa nixí i norü ore i Cori ya Iraéuanecüāxgürü Tupana cumaxä nüxü ixuxü. Chama cuxü chayaxu nax Iraéuanecüāxgürü äēxgacü nax quixixü, rü Chaúmexëwa cuxü íchapoxü. ⁸Rü napata cuxna chaxä, rü cuxmexwa tükü changexmagüxëxë ga naxmaxgü, rü guxüma i Iraéuane rü Yudáane rü cuxna chaxä. Rü ngéxguma chi cuxcax nanoxregu i ngéma, rü chi muxüma i togü i ngémaxügi chi cuxna chaxä. ⁹?Rü tüxcüü tama naga cuxinü i chorü ore, rü cunaxü i ngéma tama chauäewa mexü? Rü cuma rü Amóñtanüxügürü taramaxä cuyamax ya Uría ya Etéutanüxü rü naxmaxcax cungix. ¹⁰Rü ngéma nax choxü cuxoxü, rü ngémacax Uría ya Etéutanüxü naxmax tükü cuyapu rü cuxmäxü tükü quixixëx. Rü ngémagagu rü guxügutáma ãücumaxüwa cungexma.

¹¹Rü chama i Cori ya Tupana rü cumaxä nüxü chixu rü chama rü tá chanaxü nax cutanüxü tátama yixixü i guxchaxü

cumaxä üxü. Rü cupexewa tátama tükü chade ya cuxmaxgü rü ngéma cutanüxüna tá tükü chamugü, rü guxäpexewa tá tümaxä namaxë. ¹²Cuma rü cíacü cunaxü i ngéma chixexü, notürü i chama rü guxüma i Iraéuanecüāxgüpexewa tá chanaxü i ngéma cumaxä nüxü chixuxü nax guxäma nüxü dauxücax —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Dawí rü Natáūxü nangäxüga rü nhanagürü: —Tupanamaxä chixexü chaxü —nhanagürü. Rü nüma ga Natáū nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngemáacü, notürü Tupana rü cuxü nangechaū, rü taxütmá ngéma chixexügagu cuyu. ¹⁴Notürü ngéma chixexü icuxüxügagu rü Tupanaarü uanügüaxü cunatauxchaxëxë nax Tupanaxü naxoexü rü namaxä naguxchigagüxü. Rü ngémacax ya yimá cune ya ngexwacax íxracü rü tá nayu —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma Natáū nachiücax táeguxgux rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraācü nayadaxawexëxë ga yema buxü ga Uría naxmaxwaüxü. ¹⁶Rü nüma ga Dawí rü Tupanana naca naxcax ga yema buxü, rü naxaure rü nhaxtüanegumare naca rü yexma nüxü nangupetü ga nhuxre ga chütaxü. ¹⁷Rü yema äēxgacügi ga norü ngüxéerüügi ga yéma naxütawa yexmagüxü, rü nüxü nacqaxügi nax inachixücax ga nhaxtüanewa. Notürü ga nüma ga Dawí rü tama inachixchaū rü tama natanüwa nachibüchaū. ¹⁸Rü 7 ga ngunexü ngupetüxguwena rü tayu ga guxema buxe. Rü nümagü ga yema Dawíaru ngüxéerüügi rü namuüe ga namaxä nüxü nax yaxugüexü, yerü nhaxügi

narüxñüe: “Rü yexguma tamaxyane ga guxema buxe rü nüma ga ãëxgacü rü tama taga naxñuchaü rü tama nachibüchaü. Rü ngëmacax i nhuxmax nax tayuxü rü nhuxäcü tá namaxä nüxü tixu, erü tama nüxü tacuax nax taxacü tá nügumaxä naxüxü”, nhaxügu narüxñüe. ¹⁹Notürü nüma ga Dawí rü nüxü nadau ga yema norü ngüxëerüügü ga bexma nügumaxä nax yadexagüxü, rü yemawa nüxü nacuax ga guxema buxe rü marü nax tayuxü. Rü yemacax nüxna naca rü nhanagürü: —¿Marü tayu ya yíxema buxe? —nhanagürü. Rü nüma ga yema norü ngüxëerüügü rü nanangäxügagü rü nhanagürügü: —Ngü, marü tayu —nhanagürügü. ²⁰Rü yexguma ga Dawí rü inachi ga nhaxtuanewa, rü naxaiya rü nügi napumára rü ínacuxuchi rü to ga naxchirugu nicu. Rü Tupanapatawa naxü rü yexma naxicu rü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxü. Rü yemawena rü nachiçax natáegu rü ònacax ínaca rü nachibü. ²¹Rü yexguma ga yema norü ngüxëerüügü rü Dawína nacagü rü nhanagürügü: —¿Notürü taxacüçax ngëmaäcü cunaxü Pa Äëxgacü? Rü yexguma tamaxüxgu ga guxema buxe, Pa Äëxgacü, rü cuxaure rü tûmacax cujaxu. Notürü i nhuxmax marü nax tayuxü ya buxe, Pa Äëxgacü, rü icuchi rü cuchibü —nhanagürügü. ²²Rü Dawí nanangäxüga rü nhanagürü: —Yexguma tamaxüxgu ga guxema buxe rü chaxaure rü chaxaxu yerü nagu charüxñü chi ga Cori ya Tupanaaxü nax changechaütümüxüxü rü tüxü namaxëexü ga guxema buxe. ²³Notürü i nhuxmax nax marü tayuxü ¿rü

taxacüçax ichaxaurexü ega taxucürüwa wena tüxü chamaxëegü? Chama rü tá tûmaxütawa chaxü, notürü i tûma rü taxuacüma chauxcax tatáegu —nhanagürü.

Charumáuarü buxchiga

²⁴Rü yemawena ga Dawí rü naxmax ga Bachichébaxü nayataäxëxëx. Rü ngüxüta nanaxüane rü ngimaxä namaxü, rü nüxü ixäxacü. Rü nüma ga Dawí rü Charumáugu nanaxüéga.

.....

Abicharäü rü nanatü ga Dawíxü ínataxüchichaü

15 ¹Rü wüxi ga ngunexü rü nüma ga Dawí nane ga Abicharäü rü naxcax nataxe ga wüxi ga nawexü ga mexechine ga cowarugü itúxüne. Rü naxcax nadau ga 50 ga norü churaragü. ²⁻³Rü paxmama ínarüdaüxüxü rü namacüwagu nayachiixü ga duüxügü íanecax íchocuxüwa. Rü guxäma ga guxema ãëxgacüxü dauxchaügüxe nax tûmaaru guxchaxü tayamexëegüxüçax, rü nüma ga Abicharäü rü tûmacax naca rü nhuxuchi tüxna naca ga ngexnerüxüne ga íanewa nax ne taxüxü. Rü guxema tûgü ixuge nax wüxi ga Iraéuanecüäxgütücumüwa nax taxüxü, rü nüma ga Abicharäü rü nhanagürü tüxü: —Rü aixcuma nixi i ngëma nüxü quixuxü, notürü nataxuma i ãëxgacüarü ngüxëerüügü i cuxü rüngüxëexü —nhanagürü. ⁴Rü nhanagürü ta: —Chierü nhaa nachixüanewa ãëxgacü i guxchaxüarü mexëerüxü chixixgu nax ngëmaäcü guxäma chauxütawa naxixüçax ya yíxema guxchaxügü tüxü

ngēxmaxe nax tūxū chanamexēēxūcax —nhanagürü. ⁵Rü yexguma texé napexegu yacaxāpüxugu, rü nūma ga Abicharāū rü tama nanaxwaxe ga yemaacü nūxū nax tarūmoxēgūxū, rü tūmamexēgu nayayauxāchi rü tūxū nachúxu. ⁶Rü yemaacü ga nūma ga Abicharāū rü tūmamaxā nūgü namecūmaxēxē ga guxāma ga Iraéuanecüäxgū ga äëxgacüxtawa üxchaūxe nax namexēēxūcax ga tūmaarü guxchaxūgū. Rü yemaacü nix̄ ga nūgüna tūxū yapuexēēxū ga guxema Iraéuanecüäxgū. ⁷Rü yexguma 4 ga taunecü ngupetüxgu, rü nūma ga Abicharāū rü nanatü ga äëxgacüxtawanhanagürü: —Cuxna chaca, Pa Äëxgacüx ḥrü marü curü me yixīxū nax Ebrōūwa chaxūxū nax chayanguxēēxūcax ga yema uneta ga Cori ya Tupanamaxā nūxū chixuxū? ⁸Rü yexguma Chíriaanegu chaxāchiūgu ga Yechúarü īanewa, rü chama nax curü duūxū chixīxū, rü yéma Cori ya Tupanamaxā nūxū chixu rü ngēxguma chi nūma choxū natauxchaxēēägu ga Yerucharéūcax nax chatáeguxū rü chi nūxū chayaricuqxūxū namaxā i wüxi i chorü āmare i naxcax chiguxū —nhanagürü. ⁹Rü nūma ga äëxgacü rü nanangāxūga rü nhanagürü: —!Marü name rü mea ngēma naxū! —nhanagürü. Rü yexguma ga nūma ga Abicharāū rü Ebrōūwa naxū. ¹⁰Rü yexguma Ebrōūwa nayexmayane ga Abicharāū rü nhuxre ga norü duūxūgūxū namu nax guxū ga Iraéuanecüäxgüticumüwa naxīxūcax rü nūxū nax yanaxugüxūcax ga norü ore ga nhaxū: “Rü ngēxguma nūxū pexīnuegi

cornétaga, rü ngēmawa tá nūxū pecuax nax Ebrōūwa yangucuchixū ya Abicharāū nax Iraéuanecüäxgūrū äëxgacü yixīxūcax”, nhaxū. ¹¹Rü nhuxmachi ga nūma ga Abicharāū rü nūxna naxu ga 200 ga yatügi ga Yerucharéūcūx ga mexūgu rūxīnūxū. Rü nawe narūxī notürü tama nūxū nacuaxgū ga taxacü nax yixīxū ga yema norü īnū. ¹²Rü yexgumarüxū ta ga nūma ga Abicharāū rü naxcax nangema ga wüxi ga Dawíarü ucuxēruxū ga Aitópegu äégacü ga norü īane ga Yirúgu ächiūcü. Rü namaxā nūxū nixu nax naxümücxūxūcax ga yexguma Tupanacax naxūna nadaixgu rü īnaguāxgu. Rü yemaacü ga yema Abicharāūarü īnūwaama ügūxū ga yatügi rü nimuetanü ga yema nawe rūxīxū.

Dawí rü Yerucharéūwa ninha

¹³Rü wüxi ga duūxū rü Dawímaxā nūxū nayarüxi rü ga Iraéuanecüäxgū rü Abicharāūwe nax naxīxū. ¹⁴Rü yexguma nūma ga Dawí rü nanamu ga guxūma ga norü churaragüeru ga namaxā Yerucharéūwa yexmagüixū, rü nhanagürü: —!Ngíxā nhuxmatama tibuxmū! Erü yixcama rü taxucürüwatáma Abicharāūchaxwa tibuxmū. !Ngíxā, rü peporaäegü! Erü ngürüächi tá tūxū nayangau rü chixexū tá tamaxā naxü, rü norü taramaxā tá tūxū nadai ya guxāma ya īanecüäx —nhanagürü.

.....

³¹Rü yexguma Dawímaxā nūxū yaxugüegu ga Aitópe rü Abicharāūarü īnūwaama üxū, rü nūma ga Dawí rü

Cori ya Tupanana naca ga nax
natoőxexēexűcax ga yema Aitópe nagu
rūxīnūxū.

.....

Dawíaru churaragü rü
Abicharáuňu nimaxgü

18 ¹Rü nüma ga Dawí rü norü churaragüxū nixugü. Rü wüxichigü ga 1000 ga churaragücax rü nüxū naxuneta ga norü comaündáute. Rü wüxichigü ga 1000 wa rü 100 gu inananu. Rü wüxichigü ga 100 cax rü nüxū naxuneta ga norü capitáu. ²Rü yemawena rü tamaepüxticumügu nayayauxye ga norü churaragü. Rü wüxiticumümaxä inacuax ga Yoábe. Rü toticumümaxä inacuax ga Abichái ga Cheriá nane ga Yoábeenexë ixicü. Rü yema toticumümaxä inacuax ga Itái ga Getéu ixicü. Rü nhuxuchi ga nüma ga Dawí rü guxüma ga yema norü churaragüxū nhanagürü: —Chama rü tá ta pexü íchixümüci i daiwa —nhanagürü. ³Notürü ga nümagü rü nanangäxügagü rü nhanagürügi: —Taxuacüma ngëmaäcü cunaxü, Pa Äëxgacüx, erü ngëma torü uanügücax rü nüétama ega woo naxchqxwa tibuxmüxgu rüexna ngäxü i tatanüxü yuegu, erü ngëma nüma nanaxwaxegüxü nixü nax cuxü yamägxüxü. Rü ngëmacax, Pa Äëxgacüx, rü cuma rü 10,000 i toma i curü churaragüarü yexera toxü cume. Rü ngëmacax narümemae i nuxätama ïanegu curüxäxü nax ngëmaäcü to i churaragü toxüntawa cumugüxücax —nhanagürügi. ⁴Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü rü nanangäxüga rü

nhanagürü: —Tá chanaxü i ngëma pexcax rümemäexü —nhanagürü. Rü yexgumatama ga nüma ga äëxgacü rü guma ïanearü ïäxgu ínachicuchi rü nüma ga norü churaragü rü ínachoxüticumü. ⁵Rü nhuxuchi ga nüma ga äëxgacü rü nayaxucuxégü ga Yoábe rü Abichái rü Itái, rü nhanagürü nüxü: —¡Mea namaxä pechopetü ya yimá ngextixüci ya Abicharáu! —nhanagürü. Rü guxüma ga norü churaragü rü nüxü naxinüe ga yexguma äëxgacü yema nhaxgu nüxü ga yema churaragüarü äëxgacügi nachiga ga gumá Abicharáu. ⁶Rü yemaacü inaxiächi ga yema churaragü nax Iraéuanecüäxgüarü churaragü ga Abicharáuwaama ügixümaxä nügü nax nadaixücax. Rü Efraíarü naanewa yexmaxü ga naixneciügü nixü ga nügü nadaixü. ⁷Rü yema Dawíwe rüxüxü ga churaragü rü Abicharáuarü churaragüxü narüporamaegü. Rü poraäcü nügü nadai, rü 20,000 ga yatü yexma nayue. ⁸Rü guxüwama nangu ga nügü nax nadaixü ga yema Efraíarü naanewa. Rü woo yema noxri nügü ínadaixügü nayue ga muxüma, notürü yemaarü yexera nixü ga naixneciügü yuexü ga yexguma Dawíaru churaragü nawe ngëgügi. ⁹Rü yexguma nügü nadaiyane rü nüma ga Abicharáu ga norü mülagu ixicü, rü ngürüächi yexma Dawíaru churaragümaxä nügü nangau. Rü nüma ga Abicharáu rü norü mülamaxä ninha. Rü wüxi ga carabáyu ga taxüchacütüüwa namaxä nagopetü, rü yéma niwaxcuchinaxä, rü yéma narütu. Rü yema mula rü nagopetümare. ¹⁰Rü wüxi ga yema Dawíaru duüxü ga nüxü

dauxū rü Yoábemaxā nüxū nixu. ¹¹Rü nüma ga Yoábe rü nhanagürü:
—¿Taxacü nixī? ¿Rü ngēxguma nüxū cudaxgu rü tüxcüū tama noxtacüma cuyamax? Erü ngēxguma chi cuyamaxgu rü chama rü 10 tachinü i diéru chi cuxna chaxā rü wüxi i goyexü —nhanagürü. ¹²Notürü ga yema churara rü Yoábexū nangāxūga rü nhanagürü nüxū: —Woo chi 1000 tachinü i diéru choxna cuxāxgu rü taxūchima chanaxü i ngēma. Erü guxāma i tomax rü nüxū taxīnue ga äēxgacü ga yexguma cuxū rü Abicháixū rü Itáixū nhaxgu: “¡Rü taxütáma chixexū namaxā pexü ya Abicharáū!”, nhaxgu. ¹³Rü ngēxgumachi äēxgacüechita chayamaxgu ya nane rü nüma ya äēxgacü rü tá nüxū nacuqx nax texé yamáxū, rü cuma rü taxūchima chauétüwa cuchogü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Yoábe rü nhanagürü:
—¡Marütama i ngēma dexa i chixemarexū! —nhanagürü. Rü yexguma nanayaxu ga tamaepūx ga naixmenaxā ga ixāmaguxū, rü yemamaxā Abicharáūxū nacanapacütüxū, yerü carabáyuchacütxüwa nax natuxū rü tama nayu. ¹⁵Rü yemawena rü 10 ga Yoábearü churaragü rü Abicharáūxū ínachomaeguāchi rü nayamaxgüxüchi.
.....

²⁴Rü yexgumayane rü nüma ga Dawí rü guma ñanearü ñäxwa narüto. Rü nüma ga yema dauxūtaeruxū rü yema ñanearü poxeguxüétügu naxínagü nax yéma nadauxütaexüçax. Rü yexguma yexama nadawenügu ga yema dauxūtaeruxū rü nüxū nadau ga wüxi ga

yatü ga nüxicá yéma ne nhaxū. ²⁵⁻²⁶Rü tagaäcü äēxgacümaxā nayacaxū. Rü nüma ga äēxgacü rü tagaäcü nanangāxū rü nhanagürü: —Ngēxguma nüxicatama ngēma ne nanhaxgu, rü mexū i ore ngēma ne nange —nhanagürü. Notürü yexguma yema yatü ga yéma ne nhaxū ingaicagu, rü nüma ga yema dauxūtaeruxū nüxū nadau ga to ga yatü ga yéma ne nhaxū. Rü yemacax yema ñäxarü daruūna tagaäcü nacagü rü nhanagürü: —Yea nixī i to i yatü rü ngēma ne nanha —nhanagürü. Rü nüma ga äēxgacü rü tagaäcü nhanagürü:
—Ngēma rü ta mexū i ore ngēma ne nange —nhanagürü. ²⁷Rü yexguma nüma ga yema dauxūtaeruxū rü nhanagürü ta: —Ngēma napxe inhaxū rü norü nhaächiwa nüxū chacuqx nax Chadóchi nane ya Aimáax yixixū —nhanagürü. Rü nüma ga äēxgacü rü nanangāxū rü nhanagürü: —Nüma rü wüxi ya mecü ya yatü nixī, rü mexū i ore nua nange —nhanagürü. ²⁸Rü nüma ga Aimáax rü äēxgacüçax nixū rü napexegu nayacaxäpüxü rü nhaxtüanegu nanangücuchi rü yemaacü nüxū narümoxë rü nhanagürü: —Name ya Cori ya Tupana, ya curü Tupana, Pa Äēxgacüx, erü martü nanadai ga yema tama cuga ñüuechaúxū, Pa Äēxgacüx —nhanagürü. ²⁹Rü nüma ga äēxgacü rü ínaca, rü nhanagürü: —Ñuhäcü nüxū nangupetüxū ya yimá ngextüxüçü ya Abicharáū? ¿Rü namemarexū yixixū?
—nhanagürü. Rü nüma ga Aimáax rü nanangāxüga rü nhanagürü:
—Ngēxguma Yoábe choxū muxgu rü íníxaicha, notürü tama nüxū chacuqx, Pa Äēxgacüx, nax tjaxacü ngupetüxū

—nhanagürü. ³⁰Rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü nüxü: —Inachi rü ngëxma ínachicuchi! —nhanagürü. Rü nüma ga Aimáax rü yexma ínachicuchi. ³¹Rü yexgumatama ínangu ga yema to ga yatü ga Echiopíaanecüäx rü nhanagürü: —Nangexma i wüxi i mexü i ore, Pa Æëxgacüx. Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü mexü cumaxä naxü, Pa Æëxgacüx, erü cuxü ínapoxü nawa ga yema tama cuga ínuechaüxü, Pa Æëxgacüx —nhanagürü. ³²Rü nüma ga ãëxgacü rü yema Echiopíaanecüäxna naca rü nhanagürü: —Rü yimá ngextüxüçü ya Abicharäúx, rü taxuxüma nüxü üpetüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Echiopíaanecüäx rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Chierü ngëma curü uanügü, Pa Æëxgacüx, rü guxüma i ngëma chixexü cumaxä ügüchaüxü rü yimá ngextüxüçürüxü nayuegu —nhanagürü. ³³Rü nüma ga ãëxgacü rü axumaxä aita naxü. Rü dauxü naxí ga yema norü ucapu ga īanearü poxeguxüétüwa yexmaxüwa, rü yéma nayaxaxu. Rü yexma ínaxüüxüäcuma nhanagürü: —Pa Chaunex, Pa Abicharäúx. Pa Chaunex, Pa Abicharäúx. Chierü chama cuchicüxü chayuxgu. Pa Chaunex, Pa Abicharäúx, Pa Chaunex —nhanagürü.

Æëxgacü ga Dawí rü wenaxarü Yerucharéüçax natáegu

19 ¹⁻²Rü yexguma duüxügü nüxü cuaxgüga nüma ga ãëxgacü ga Dawí ga poraäcü nane ga Abicharäúx ga yucüçax nax nangechaüxü rü naxcax naxaxuxü rü Yoábemaxä nüxü nayarüxugüe. Rü yemaacü ga yema

ngunexügu ga yema nax norü uanügüxü naporamaegüchiréxü ga daiwa rü ngechaüxü nanacaxichi. ³Rü nümatama ga yema churaragü rü bexmamare īanegu nachocu rü āneäcü inaxí nhama chi daiwa yabuxmüxürtüxü. ⁴Rü yexgumayane ga nüma ga ãëxgacü rü nügü yadüxchiweäcuma poraäcü aita naxüüxü rü nhanagürü: —Pa Chaunex, Pa Abicharäúx. Pa Chaunex, Pa Abicharäúx, Pa Chaunex —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Yoábe rü Dawíxütawa naxü rü nhanagürü: —Pa Æëxgacüx, wüxi i āne nüxü quingexëx i ngëma curü churaragü i cuxü ípoxügüxü nax tama peyuexüçax i cuma rü cunegü, rü cuxacügü, rü cuxmaxgü, rü cuxütaxügü. ⁶Rü nhuxmax rü icunawex nax cuxcax rü taxuwama namexü i ngëma cutüüwa ügüxü i ãëxgacügü rü churaragü, erü nüxü cungechaü i ngëma cuxchi aixexü, rü naxchi cuxai i ngëma cuxü ngechaügüxü. Nhuxma nüxü chikuäxächi, Pa Æëxgacüx, rü cuxcax narümema chi nixí nax Abicharäúx maxüxü, rü nüétama chi nixí ga nax tayuexü ga tomax. ⁷Rü ínaxüüxü rü nataäxëgüxëx i ngëma curü churaragü! Erü Tupanaégagu cumaxä nüxü chixu rü ngëxguma taxütáma ngëmaäcü cunaxügxu, rü bai i wüxi tá nuxä cuxütagu narüxäüx i nhama i chütaxügu. Ngëma rü tá guxüma ga chixexü ga yema curü ngextüxügu cuxü ngupetüxüarı yexera tá nixí i cuxcax ínguxü —nhanagürü ga Yoábe. ⁸Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü inachi, rü īanearü īäxwa nariüto. Rü yexguma duüxügü nüxü cuaxgüga ga guma ãëxgacü rü īanearü īäxwa nax yanatoxü,

rü guxūma ga duūxūgü rü naxūtawa naxī. Rü yema Iraéuanecüäxgü ga Abicharāūwe rüxīxü rü nibuxmü rü nachiūwa naxī.

.....

Nawiyae ga Dawí yerü norü
uanügüxü narüporamæ

22 ¹Rü yexguma Cori ya Tupana Dawíxü rüngüxēēgu nax Chaúmexēwa rü guxūma ga norü uanügümexēwa ínanguxuchixéēäxü, rü nüma ga Dawí rü nhaa wiyaemaxā Tupanaxü nicuqxüxü. ²⁻³Rü nhanagürü: “Cumax, Pa Cori rü chorü poxüruxü quixixü, rü chorü cuxchicaxü quixixü, rü chorü nguxuchixéēeruxü quixixü, rü chorü Tupana quixixü, rü nhama tacü ya nutarüxü ya chorü poxüruxü quixixü, rü chorü tüpexeruxü quixixü, rü chorü maxeēeruxü quixixü, rü maxpúnetapexewa ngëxmaxü i chorü cuxchicaxü i nagu changaxixü quixixü.

Rü cuma nixī i chorü uanügümexēwa choxü ícunguxuchixéēxü nax tama choxü yamäxgüxüçax. ⁴Rü cuväwaxi nixī i namexü, Pa Corix, nax ticuqxüügüxü. Rü ngëxguma ãucümexüwa changexmagu rü aita cuväcax chaxüxgu, rü cuma rü chorü uanügümexēwa choxü ícupoxü.

.....

³¹Rü ngëma Tupana nagu rüxinüxü rü aixcumama iniwex. Rü ngëma Cori ya Tupanaarü uneta rü name nax yaxööxi. Rü Tupana rü tükü ínapoxü ya guxåma ya yíxema nagu yaxögüxe. ³²¿Rü texé Tupana tixi ega tama törü Cori ya Tupana yixixgu? ¿Rü taxacürü to i tupana nangexma i nüxü tauxchaxü nax tükü ínapoxüxü? ³³Rü nüma ya Tupana nixī ya norü poramaxä choxü idügxüxcü. Rü yimá nixī ya namexëecü i chorü maxü nax taxuwama nachixexüçax”, nhanagürü.

.....

1 REIS

(Nüxíraxüxü i popera i aëxgacügüchiga)

Nayaxüchi ga Dawí

1 ¹Rü yexguma nayaxgu ga aëxgacü
ga Dawí rü naxchiäťwa
nayexmaecha. Guxüguma nüxü
nanadeyu, rü woo nhuxre ga
düxruūmaxä nax yadüxgüäxü rü nüxü
nanadeyuama.

.....

Adonía rü aëxgacüxü nügü
ningucuchixëxë

⁵Rü yexgumayane ga Adonía ga Dawí
nane ga naxmax ga Aquíchiwaücü rü
aëxgacüwa nügü nanguxéechäu
tümachicüxi ga nanatü. Rü naweügü ga
cowarugü itúchigüne ne nanutaquexe rü
churaragü ga gumagu ixü. Rü nanade ga
50 ga churaragü nax norü daruügü
yixigüxüçax. ⁶Rü nüma ga nanatü ga
aëxgacü ga Dawí rü taguma nanacuäxi
rü bai ga nangaa. Rü wüxi ga yatü ga
mechametüci nixi, rü naenexë ga
Abicharäťxü rübumaecü nixi. ⁷Rü nüma
ga Adonía rü nanatüarü churaragüarü
aëxgacü ga Yoábe ga Chábia nanemaxä
nidexa rü chacherdóte ga Abiatámaxä.
Rü nümagü rü nüxü nixugüe nax nüxü

tá nangüxéegüxü nax aëxgacüxü
yangucuchixüçax. ⁸Notürü gumá
chacherdóte ga Chadóchi, rü tama
Adoníawaama nügü naxüxéexë rü bai ga
Benaía ga Yoáda nane, rü bai ga gumá
Tupanaarü orearü uruxü ga Natáu, rü
bai ga Chimeí ga aëxgacü ga
Dawímücxüchi ixici, rü bai ga yema
Dawíarü churaragü ga nüxü
rücuqxmaegüxü rü taxuxüma
Adoníawaama nügü naxigüxéexë. ⁹Rü
yema ínaxiyane, rü nüma ga Adonía rü
wüxi ga taxüma ga ñona naxü ga nuta ga
taxüchicü ga Choeréxüntawa ga burawe
ga Royéaru ngaicamána. Rü tüxü nadai
ga carnérugü, rü wocagü rü
wocaxaciügü ga ingüexe. Rü guxüma ga
naeneegüna naxu, rü guxüma ga
duüxügü ga Yudátanüxü ga aëxgacü ga
Dawíaxü puracüexüna naxu. ¹⁰Notürü
tama nüxna naxu ga guma orearü uruxü
ga Natáu, rü bai ga Benaía, rü bai ga
yema nanatü ga Dawíarü
churaragüerugü rü bai ga naenexë ga
Charumáu. ¹¹Rü yexguma ga nüma ga
Natáu rü Charumáu naé ga
Bachichébamaxä nidexa, rü nhanagürü:
—¿Marü nüxü cucuáxü yixixü nax

Adonía i Aquíchi ngíne rü ãëxgacüxü nügü nax yangucuchixéexü tama nüxü nacuáacüma ya yimá tórü ãëxgacü ya Dawí? ¹²Rü dúcax! rü tá cumaxä nüxü chixu i wüxi i ucuxé nax ngëmaacü tama peyuxüçax i cumax, rü cune ya Charumáu. ¹³Rü ãëxgacü ya Dawíxütawa naxü, rü nhacurügü tá nüxü: “Pa Chorú Corix ¿tama éxna i chamaxä icuxunetaxü rü chaune ya Charumáu tá yixixü ya yimá ãëxgacü ixicü i cuchicüxü? ¿Rü nhuxäcü i Adonía rü ãëxgacüxü nügü yaxixéexü?” nhacurügü tá nüxü! ¹⁴Rü ngëguma cuma ãëxgacümaxä íquidexayane rü chama rü tá chixüci, rü naétüwa tá chidexa i ngëma curtü ore i nüxü quixuxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga ngíma ga Bachichéba rü ãëxgacü ípexügu ixüci. Rü nüma ga ãëxgacü rü marü nayaxüchi ga yexguma, rü Abiaché ga Chunátanüxü rü nüxna idau.

¹⁶Rü ngíma ga Bachichéba rü ãëxgacüþegu inangücuchi rü nhuxmata íxmachixüwa iyaxúcatü. Rü nüma ga ãëxgacü rü ngína naca rü nhanagürü: —¿Taxacü cunaxwaxe i cuxcax chaxüxü? —nhanagürü. ¹⁷Rü ngíma inangäxü rü ngígürügü: —Pa Æëxgacüx ¿Tama éxna Cori ya Tupanaéágagu marü chamaxä icuxunetaxü nax chaune ya Charumáu tá yixixü ya yimá ãëxgacü ixicü i cuchicüxü? ¹⁸Notürü i nhuxmax rü tama nüxü cucusuáacüma rü Adonía ãëxgacüxü nügü ningucuchixéexü —ngígürügü.

.....

²²⁻²³Rü yexguma ãëxgacü ga Dawímaxä íyadexayane ga Bachichéba rü yéma ãëxgacüþepetawa nangu ga

Tupanaarü orearü uruxü ga Natáu. Rü yema norü iäxarü daruügü rü Dawímaxä nüxü nayarüxugüe ga yéma nax nanguxü ga guma orearü uruxü. Rü nüma ga Natáu rü Dawíxütawa naxü rü napexegu nanangücuchi nhuxmata íxmachixüwa yaxúcatü. ²⁴Rü ãëxgacüna naca rü nhanagürü: —Pa Æëxgacüx ¿éxna cuma yixixü i nüxü cuxunetaxü ya Adonía nax cuchicüxü ãëxgacü yixixü? —nhanagürü.

.....

Dawí nüxü nixu rü Charumáu tá nixi i nachicüxü ãëxgacü ixixü

²⁸Rü nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü Bachichébacax nangema. Rü ngíma ga Bachichéba rü ãëxgacüþewa ixü, rü yexma iyachi. ²⁹⁻³⁰Rü nüma ga ãëxgacü rü Tupanaéágagu ngímaxä nüxü nixu rü nhanagürü: —Yimá Tupana ya guxüma ga guxchaxüwa choxü ínguxuchixéecüégagu cumaxä nüxü chixu rü nhamatama i ngunexügu rü cune ya Charumáu tá nixi ya ngexwacaxüci ya ãëxgacü. Rü nüma tá nixi i chauchicawa natoxü ga yema üpama Cori ya Iraéuanecüägxüarü Tupanaéágagu cumaxä nüxü chixuxürüxü —nhanagürü. ³¹Rü ngíma ga Bachichéba rü ãëxgacüþegu inangücuchi nhuxmata íxmachixüwa yaxúcatü, rü tagaäcü ngígürügü: —¡Guxüguma namaxü ya chorü cori ya ãëxgacü ya Dawí! —ngígürügü. ³²⁻³³Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü norü duüxügüxü namu nax naxcax yacagüxüçax ga chacherdóte ga Chadóchi rü orearü uruxü ga Natáu rü Benaía ga Yoáda nane. Rü yexguma

ãëxgacüxütawa nangugügu ga yema rü
nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü:
—¹Iyaxümüçügi i ngëma chorü
ngüxëeruügi i chautüwa ügxü, rü
chorü cowarugu penatonagüxëe ya
chaune ya Charumáu rü burawe ya
Yióüwa penaga! —nhanagürü.

.....

³⁹Rü nüma ga chacherdóte ga
Chadóchi rü Tupanapatawa nanayaxu
ga yema carnéruchatacuxre ga
chíxümaxã ãäcuxü, rü yema
Charumáuetü nabagü ga ãëxgacü nax
yixixüçax. Rü yemawena rü
carnéruchatacuxregu nicegü, rü
guxüma ga duüxügi rü tagaäcü
nhanagürügi: —¹Namaxü ya Æëxgacü
ya Charumáu! —nhanagürügi.

.....

Nawa iyacuqxgüxü ga mugü ga
Dawí Charumáumaxã nüxü ixuxü

2 ¹Rü ningaica ga Dawí ga nax
nayuxü, rü yemacax nane ga
Charumáuxü naxucuxé rü nhanagürü:
²—Chama rü guxü i duüxügürüxi tá
pexna chixü i nhama i naanewa. ¹Rü
cugü naporaxëxü rü tauxü icumuüxü!
Rü chanaxwaxe i chauxrüxi meecü ya
ãëxgacü quixixü. ³Rü Cori ya
Tupanaarü mugü rü naga naxñü, rü
norü ngúchaü naxü! ¹Rü yanguxëxü i
guxüma i norü mugü ga Moiché
ümatüxi nax ngëmaäcü mea cuxü
ínanguxuchixüçax i guxüma i cuxüxi rü
mea cuxü nangupetüxiçax i ngextá
cuma ícuxüxiwa! ⁴Rü ngëxguma
ngëmaäcü cunaxlügxü rü Tupana rü tá
cuwa nayanguxëxü ga yema uneta ga
chamaxã nüxü yaxuxü ga yexguma

nhaxgu choxü: “Rü ngëxgumachi yimá
cune rü cutaagü rü mea chauga
naxñüegu rü aixcuma chäuxcax
namaxëgu rü tama choxna
yaxigachixgu, rü guxügutáma natanüwa
tá nixi i Iraéuanecüäxgüarü ãëxgacü ne
naxñüxi, rü tagutáma nataxu nax wüxi i
cutanüxi i Iraéuanecüäxgüarü ãëxgacü
yixixü” —nhanagürü choxü.

.....

¹⁰Rü nhuyüchi ga Dawí rü nayu, rü
norü oxigüxütagu nayataxgü ga
Yerucharéüwa. ¹¹Rü 40 ga taunecü nixi
ga Iraéuanecüäxgüarü ãëxgacü yixixü.
Rü 7 ga taunecü nixi ga Ebróüwa
ãëxgacü yixixü rü 33 ga taunecü
Yerucharéüwa. ¹²Rü Charumáu nixi ga
yexwacaxüci ga ãëxgacü ga nanatü ga
Dawíchicüxi ixici. Rü yexguma
ãëxgacü yixixgu ga Charumáu, rü
meama nüxü nangupetü ga
Iraéuanecüäxgü.

.....

Charumáu rü Tupanaxütawa
naxcax ínaca i cuax

3 ⁵Rü wüxi ga chütaxügi rü íane ga
Gabaöüwa rü Cori ya Tupana rü
Charumáucax nangox ga nanegüwa, rü
nhanagürü nüxü: —¹Choxna naxcax
naca i ngëma cunaxwaxexü rü chama rü
tá cuxna chanaxä! —nhanagürü. ⁶Rü
nüma ga Charumáu rü nanangäxüga rü
nhanagürü: —Cumax, Pa Chorü
Tupanax, rü nüxü cungechaüxiçax i
chaunatü ga Dawí ga curü duüxü ixici,
yerü nüma rü meama cupexewa inixü,
rü mexü naxü, rü cupexewa rü mea
iniwex ga norü maxü. Rü yemacax
poraäcü nüxü cungechaü rü wüxi ya

nanena cunaxā nax nachicawa natoxūçax rü Iraéuanecüäxgürü äëxgacü yixíxūçax. ⁷Rü cumax, Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, rü choxū cumu nax chaunatü ya Dawíchicüxi äëxgacü nax chixíxūçax, woo i chama rü wüxi i ngextüxüxi i taxuxü cuáxü nax chixíxü. ⁸Notürü i nhuxmax rü chaxmexwa nangexmagü i guxüma i ngëma Iraéuanecüäxgü i cuma nüxü cuxunetaxü. Rü nüma i ngëma duüxügi i nhuxmax rü namuxüchi rü ngëmacax taxucürüwa texé tayaxugü. ⁹Rü ngëmacax chanaxwaxe i choxna cunaxā i cuqx nax ngëmaäcü mea namaxä ichacuáxüçax i curü duüxügi rü nüxü nax chacuáxüçax i ngëma mexü rü chixexü. ¿Erü texéaxü natauxcha nax namaxä itacuáxü i nhaa curü duüxügi i muxüchixü? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxä nataäxë ga yema Charumáu naxcax ícaxaxü.

¹¹⁻¹²Rü yemacax nhanagürü nüxü:
—Ngëma nax choxna naxcax cucäxaxü i ngëma, rü tama naxcax ícucaxü nax namáxüçax i curü maxü, rüexna curü cumuarü diéruáxüçax, rüexna curü uanügi chadaixüçax, notürü naxcax ícucaxü i cuqx nax mea namaxä icucuáxüçax i ngëma curü duüxügi, rü ngëmacax tá cuxna chanaxä i ngëma choxna naxcax ícucaxaxü. Rü chama rü tá cuxna chanaxä i cuqx ga ūpa taguma texéaxü yexmaxü rü cuwena tagutáma texéaxü ngëxmaxü. ¹³Rü naétü tá cuxna chanaxä i ngëma tama naxcax ícucachiréxü. Rü tá cuxna chanaxä i muxütmáma i curü ngëmaxügi i mexü, rü tá cuxü charüngüxëe nax cumaxä nataäxëgxüçax i ngëma curü duüxügi i

Iraéuanecüäxgü. Rü ngëmaäcü i cuma rü guxüma i curü maxügi rü nataxutáma i to i äëxgacü i cumaxä wüxiguxü. ¹⁴Rü ngëxguma mea cunaxügxü i chorü ngúchaü rü cuyanguxëëxgu i chorü mugü, yema cunatü ga Dawí naxüxürüxi, rü chama rü tá chanamäxëe i curü maxü —nhaganagürü. ¹⁵Rü yexguma nabaixächigu ga Charumáu, rü nüxü nicuaxächi ga nanegü nax yixíxü ga yema. Rü yexguma Yeruchareüwa nanguxgu, rü Tupanapatawa naxü rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugüchixüpxewa nangu. Rü naxüna nadai rü ínanagu rü yemaäcü Tupanaxü namaxä nicuaxüxi. Rü yemawena rü taxüma ga ñona naxü naxcax ga guxüma ga norü ngüxëëruügi.

Charumáu nanamexëe ga taxre ga ngexüarü guxchaxü

¹⁶⁻¹⁷Rü wüxicana rü taxre ga nge ga ingeäxëmarecü rü Charumáuxütawa ixí. Rü yexguma napexewa nayexmagügi, rü wüxi ga yema nge rü ngígürügi:
—Pa Äëxgacü, chama rü nhaa nai i nge rü wüxi ya ípatawatama tangexmagü. Rü yexguma yéma tayexmagüyane, rü chaxíraxacü. ¹⁸Rü tamaepüga ngunexüguwena ga nax chaxíraxacüxi, rü ngíma i nhaa nai i nge rü ixíraxacü. Rü toxicatama yéma tayexmagü, rü nataxuma ga to ga duüxügi ga guma ípatawa. Rü toxicatama tixígi. ¹⁹Notürü wüxi ga chütaxügi rü tayu ga guxema ngíxaci i nhaa nge yerü tümaétü ica.

²⁰Rü yexguma ga ngíma rü bexma ngäxüci íirüda. Rü yexguma chama íchapeyane rü bexma chauechita tükü

iyaxu ga guxema chauxacüxe rü ngīgūxütagu tükü iyacaxexē. Rü guxema ngīxacüxe ga yuxé rü chauxütagu tükü iyacaxexē. ²¹Rü yexguma paxmama ícharüdaxgu nax tükü chamajixüçax ga guxema chauxacüxe, rü tükü chadau ga nax tayuxü. Notürü ga mea nax yangóonexü, rü mea tükü chadau rü nüxü chickuaxächi nax guxema buxe rü tama chauxacüxe nax tixü. —ngīgürügi. ²²Rü ngīma ga yema nai ga nge rü ngīgürügi: —Tama nixi. Rü chauxacüxe tixi ya yíxema maxüxē rü yíxema yuxé rü cuvacü tixi —ngīgürügi. Notürü ga ngīma ga yema nge ga ngīxira idexacü rü ngīgürügiama: —Tama nixi. Rü cuvacüe tixi ya yíxema yúxé rü chauxacüe tixi ya yíxema maxüxē —ngīgürügiama. Rü yemaacü ngīgumaxā yéma iyaporagatanücxü ãëxgacüpexewa. ²³Rü yexguma ga núma ga ãëxgacü rü meama nagu narüxnü rü nügüäëwa nhanagürü: “Nhaa nge rü ngīgürügi: ‘Ngīxacüxe tixi ya yíxema maxüxē rü yíxema yuxé rü ngīma nai i ngexacü tixi’, ngīgürügi. Notürü ngīma nai i nge rü tōöcü nüxü iyaxu”, nhanagürü ga nügüäëwa. ²⁴⁻²⁵Rü nhuxuchi ga núma ga ãëxgacü rü nhanagürü: —Nua penange i wüxi i tara! —nhanagürü. Rü yexguma ãëxgacüxtawa nangegüäxgu ga tara, rü nanamu rü nhanagürü: —Écü ngäxügu tükü perüdate ya daxe buxe rü wüxichipanü ngīxna pexächigü i ngīma nge! —nhanagürü. ²⁶Notürü ga yema nge ga tümaä ixicü ga guxema buxe yamaxüxē rü poraäcü ingechaüxüchi tümacax ga guxema ngīxacüxe, rü

ãëxgacüxü icäqaxü rü ngīgürügi: —Pa Chorü Æëxgacüx jtauxü i tükü quimáxü ya yíxema buxe! Rü narümema nixi i ngīxna tükü cumu i ngīma nai i nge —ngīgürügi. Notürü ga yema nai ga nge rü ngīgürügiama: —Marü name i cunadate i ngīma buxü nax taxuearüma nax yixüçax —ngīgürügi. ²⁷Rü yexguma núma ga ãëxgacü rü nhanagürü: —Ngīxna tükü pemu i ngīma tama naxwæxecü nax tükü rüdatexü ya yíxema buxe, erü ngīma iyixi aixcumä tümaä ixicü! —nhanagürü. ²⁸Rü guxüma ga Iraéuanecüäxgü rü nüxü nacuáchigagü ga yema ãëxgacü üxü ga nhuxäcü nanamexëäxü ga yema taxüchixü ga guxchaxü. Rü yemacax nüxü nangechaügi yerü nüxü nacuáchigagü ga nhuxäcü Tupana cuax nüxna äxü nax namexëäxüçax ga guxchaxügi.

Charumáu rü Iraéuanecüäxgumaxā inacuax

4 ¹Rü núma ga Charumáu rü guxüma ga Iraéuanecüäxgürü ãëxgacü nixi.

..... ²⁰Rü Yudáanewa rü Iraéuanewa rü namuxüchima ga norü duüxügi nhama naxnecütexe i taxtüpechinüwa ngëxmacürütxü. Rü yema taxre ga naanegüwa rü taguma nataxu ga ñona rü axexü, rü ga duüxügi rü nataäxegü.

²¹Rü yema naane ga Charumáu namaxä icuáxü, rü léstewaama rü taxtü ga Eufrátewa inaxügi nhuxmata Firiteutanüxügiäri üyeanewa rü Eyítuanearü üyeanewa nangu ga oéstewaama. Rü guxüma ga yema togü

ga duǔxügü ga tama Iraéuanecüäxgü ixígüxü ga Charumáuarü naanewaama ixügüetanüxü rü nanaxütanügü ga yema diëru ga äëxgacüna üxü, rü Charumáumexëwa nayexmagü ga yexguma namaxyane.

.....

²⁵Rü yexguma Charumáu maxyane rü ga Yudáanecüäxgü rü yema togü ga Iraéuanecüäxgü rü nügü nangechaügü rü taäxéäcü nügümäxä ínamaxë. Rü nórchiwaama rü īane ga Dáüwa inaxügü nhuxmata īane ga Bechébawa nangu ga suwaama rü wüichigü nüxü nayexma ga napata rü naane.

.....

²⁹Tupana rü taxüma ga cuax rü mexü ga īnü Charumáuna naxä. Rü yemaacü nüxü nacuqxüchi. Rü norü cuax rü nhama naxnecütexe ya márpechinüwa ngëxmacürüxü namuxüchi. ³⁰Rü yemaacü ga Charumáuarü cuax rü Eyítuanecüäxgürü cuqxü nangupetü, rü yema duǔxügü ga léstewaama yexmagüxüarü yexera nixi ga norü cuax. ³¹Rü guxüma ga togü ga yatüarü yexera nüxü nacuax. Rü Etáü ga Chérataxaarü yexera nüxü nacuax, rü Emáü, rü Cacú, rü Dára, rü Maú nanegüarü yexera nüxü nacuax. Rü yema nachiga rü guxüma ga yema nachixüanegü ga naciwawa yexmagüxüwa nangu. ³²Rü 3,000 ga ucuxëgxü nixu, rü nanaxümatü ga 1,005 ga wiyaegü. ³³Rü naigüchiga nidexa rü nanetüchiga. Rü guma ocayıwa ga taxüne ga Líbanuarü naixnecüwa yexmanechiga nidexa rü nhuxmata yema natüane ga íxraxü ga íxtapüxwa rüxügüxüchiga nidexa. Rü nhuxüchi nachiga nidexa ga naexügü,

rü werigü, rü naexügü i naxtanecamaxä itúgxü rü choxnigü. ³⁴Rü muxüma ga to ga nachixüanecüäxarü äëxgacügü rü Charumáuxütawa nanamu ga norü ngüxëerüugü nax naxütawa yayauxgxüaxüçax ga norü ucuxëgü rü cuax.

Charumáu rü īane ga Tíruarü
äëxgacü ga Iráümaxä inaxüga

5 ¹Rü yexguma Iráü ga Tíruarü
äëxgacü nüxü cuaxgux ga Charumáu rü nanatü ga Dawíchicüxü
äëxgacü nax yixixü, rü norü ngüxëerüugü yéma Charumáuxütawa namugü, yerü ga Iráü rü guxüguma Dawíxü nangechaü. ²Rü yexguma ga Charumáu rü nanangäxüga rü Iráüçax yéma namuga rü nhanagürü: ³Cuma nüxü cucuax ga gumá chaunatü ga Dawí nax taxucürüwama naxüäxü ga guma Cori ya Tupanapata nagagu ga yema dai ga nagu tamaxüxü, nhuxmata Cori ya Tupana tüمامەخەوا
nayexmagüxëex ga yema tümaarü uanügü. ⁴Notürü i nhuxmax i nüma ya Cori ya Tupana rü taäxë toxna naxä i guxüwama i tochixüanewa rü nataxuma i torü uanügü rü nataxuma i chixexü i toxçax ínguxü. ⁵Rü ngëmacax nagu charüxñü nax chorü Tupanacax chanaxüxü ya wüxi ya napata yema chaunatümaxä inaxunetaxüřüxü nax chama tá yixixü i naxcax chanaxüxü. Yerü Tupana rü nhanagürü tükü ga chaunatü: 'Rü yimá cune ya cuchicüxü cuchicawa charütoxëecü, rü yimá tá nixi ya naxüci ya chapata', nhanagürü tükü. ⁶Rü ngëmacax, Pa Äëxgacüx, Pa Iráüx, rü cuxna chaca i nhuxmax nax

nhaa i puracüwa choxű
 curüngüxexüçax. ¹Rü namu i curü
 duüxügү nax Líbanuarü naixnecüwa
 oçayiwa choxű ne nadexüçax! Rü
 chamax rü tá chorü duüxügү ngéma
 chamugü nax curü duüxügüxü
 nangüxexüçax. Rü chamax rü tá
 cuxű chanaxütanü i ngéma naxcax
 ícucaxaxüçexpüx naxcax i curü
 duüxügüarü puracü. Erü cuma nüxű
 cucus rü taxúema ya Iraéuanecüägxü
 nüxű tacuax nax mürapewa tayaxuxű i
 ngéma curü duüxügü i
Chidóñcüägxürüxü, nhanagürü. ⁷Rü
 nüma ga Iráü rü nataäxexüchi namaxã
 ga yema dexa ga Charumáu yéma muxű,
 rü nhanagürü: —Tupanaxü chicuaxüxü,
 erü Dawína nanamu ga wüxi ya nane ya
 nüxű cuácü nax äëgxacü nax yixixüçax i
 Iraéuanewa —nhanagürü. ⁸Rü nhuxüchi
 nüma ga Iráü rü Charumáucax yéma
 namuga rü nhanagürü: “Marü
 chanayaxu i ngéma ore i nua chauxcax
 cumuxű, rü tá chanaxü i ngéma naxcax
 ícucaxaxü. Rü cuxna tá chanana i
 ngéma mürapewa i oçayiwanaxcax rü
 piünaxcax”, nhanagürü.

.....

¹³Rü yexguma ga Charumáu rü
 30,000 ga puracütanüxű nade ga
 guxüma ga Iraéuanecüägxütanüwa.
¹⁴Rü ga guxema rü Líbanuarü
 naixnecüwa tükü napuracüexexë. Rü
 wüxi ga tauemacüga rü 10,000 yéma
 tükü namugü rü nai ga tauemacü rü
 toguxe ga 10,000 yéma tükü namugü.
 Rü yemaacü nanapuracüexexë ga
 guxüma ga yema tamaepüxticumü. Rü
 wüxicigü ga yatü rü wüxi ga tauemacü
 naixnecüwa nayexma rü taxre ga

tauemacü napatawa nayexma. Rü
 Aduniráü nixű ga tümamaxã icuaxű ga
 yema puracüwa. ¹⁵Rü nüma ga
 Charumáu rü nüxű nayexma ta ga
 70,000 ga yatigü ga nugütaeruxű rü
 80,000 ga yatigü ga nutaarü
 mexeëciwawa puracüexü ga
 maxpüneanewa. ¹⁶Rü yemaétü nüxű
 nayexma ga 3,300 ga norü duüxügü ga
 yema puracütanüxümamaxã icuaxgüxű.
¹⁷Rü yema nutaarü mexeëciwaruügü rü
 nutaarü maxpünewa ne nayapoxochigü
 ga nutagü ga itacü rü itatanüxüchicü rü
 meama nayatogüciwagü nax guma
 Tupanapata naétü ütaxüxüçax.

.....

Charumáu nanaxü ga Tupanapata

6 ¹Rü yexguma 4 ga taunecü äëgxacü
 yixixgu ga Iraéuanewa, rü nüma ga
 Charumáu inanaxügi ga nax naxüäxü
 ga guma Tupanapata. Rü gumá
 taunecüga ga norü taxre ga tauemacü
 ga chibegu äégaxü (márzo) nixű ga
 inaxügüäxü. Rü yexguma guma
 Tupanapata ixügü, rü marü 480 ga
 taunecü ningu ga nax Eyítuanewa
 ínachoxüxü ga Iraéutanüxügü. ²Rü
 nüma ga guma Tupanapata rü nüxű
 nayexma ga 27 métruarü ngäxű ga norü
 max, rü 9 métru ga norü tachiä, rü 3
 métru rü 75 centímetru ga norü
 máchane. ³Rü yema nachiä ga nüxíra
 nawa ixücxü ga guma Tupanapata rü 9
 métru nixű ga norü max. Rü 4 métruarü
 ngäxű nixű ga norü tachiä. ⁴Rü guma
 Tupanapataarü iägxügü ga norü
 ngóninemachiäruxű rü
 férumenaxägünaxcax nixigü.

.....

7Rü gumá nutagü ga guma Tupanapata namaxã naxügütü rü marü ímemarecü nixí. Rü yemacax ga yexguma naxügütüga ga guma í rü taxuxüma ga martiyuga, rüexna yuemaga, rüexna to ga tñaxacü namaxã ixüxüga taxinü ga yema ínaxügütüwa ga guma í.

.....

¹¹Rü yexguma ga núma ga Cori ya Tupana rü Charumáumaxã nüxü nixu rü nhanagürtü: ¹²⁻¹³—Yima chapata ya cuxüxünechigachü cumaxã chixu, rü ngëxguma chi chorü mugü nüxü ixuxtiäcüma cumaxügu rü chi nagu quixüxgu i ngëma chorü mugü, rü chama rü tá chayanguxëxé ga yema uneta ga cunatü ga Dawímaxã nüxü chixuxü ga cuchiga rü petanüwa tá chamaxü rü tagutáma pexna chixügachi i pema i Iraéuanecüäxgü i chorü duüxügü nax pexígüxü —nhanagürtü.
¹⁴Rü núma ga Charumá rü marü nüxü ningu ga nax naxüxü ga guma Tupanapata. ¹⁵Rü norü aixepetapüxwa ga guma ípata rü mürapewa ga ocayiwanaxcäxmaxã nanaxüxtapüx. Rü dauxüwa inanaxügü rü nhuxmata nhaxtüwa nangu nax mürapewamaxã nanaxüxtapüxgüxü. Rü pñünaxcax ga mürapewamaxã nanaxüxmachixü.

.....

²²Rü yemaacü ga guma Tupanapata rü guxüchiäwama úirumaxã nanapexmachiägü. Rü yexgumarüxü ta ga yema pumáraarü guchicaxü ga nachica ga üünexüpexegu ütaüxü rü úirumaxã nanapexenegü.

.....

³⁸Rü guma Tupanapata rü guxüma ga norü yemaxügumaxã ningu ga yexguma

Charumáu 11 ga taunecü marü ãëxgacü yixixgu. Rü gumá taunecüarü 8 ga tauemacü ga búlgu (nowébru) nixí ga yanguxü. Rü yemaacü 7 ga taunecügu nixí ga yanguxëegüxü ga guma Tupanapata.

.....

Tupaucawa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü

8 ¹Rü yexguma ga Charumá rü Yerucharéüwa naxcax nangema ga guxüma ga yema norü ngüxëerüüga ga ãëxgacügü rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga wüxicigü ga Iraéuanecüäxtücumümaxã icuaxgüxü. Rü nanangutaquexexëxé nax Chiáu ga Dawíaru ñanewa yayauxgüxüçax ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxü nax Tupanapatawa nangegüäxüçax. ²Rü gumá taunecüarü 7 ga tauemacü ga Etanígu (utúbru) nixí ga Charumá nangutaquexexëxü ga yema Iraéuanecüäxgü nax yaxäxüchigüaxüçax ga guma Tupanapata. Notürü meama nagu nangu ga yema norü peta ga wüxicigü ga taunecüga norü düxenügi nagu naxüchigagüxü. ³⁻⁴Rü yéma nangugü ga guxüma ga Iraéuanecüäxgüarü ãëxgacügü. Rü yema chacherdótegü rü nanayauxgü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü guma ípata ga Moiché üxüne ga nawá Tupana namaxã idexane rü nayangegü namaxã ga guxüma ga yemaxügü ga üünexü ga yéma yexmagüxü. Rü yemagü rü chacherdótegü rü Lewítanüxü nixí ga yanaxü. ⁵Rü núma ga ãëxgacü ga

Charumáu rü guxúma ga yema
 Iraéuanecüäxgü ga yexma
 ngutaquexegüxü rü yema baúpexewa rü
 Tupanacax nayagu ga muxúchixúma ga
 carnérugü rü wocagü. Rü
 taxucürüwama texé ixugüxü ga norü
 mu. ⁶Rü yemawena ga yema
 chacherdótegü rü tupaucaarü aixepewa
 nanangegü ga yema baú ga yema
 tupaucachiä ga üünexüwa.

.....

¹⁰Rü yexguma ínachoxüxgu ga
 chacherdótegü ga yema nachica ga
 üünexüwa, rü caixanexümaxä nanapá
 ga guma Cori ya Tupanapata. ¹¹Rü
 nagagu ga yema caixanexü rü nüma ga
 yema chacherdótegü rü taxuacüma
 yexma nariicho nax Tupanaxü
 yacuqxüügxüçax, yerü Cori ya
 Tupanaaru üünemaxä nanapá ga guma
 Tupanapata.

.....

²²Rü yemawena ga Charumáu rü
 napexegu nachi ga yema guchicaxü ga
 ngextá Cori ya Tupanacax ämaregü
 íguxüwa. Rü guxúma ga yema
 Iraéuanecüäxgüpexewa naxunagümexë.
²³Rü nhanagürü: —Pa Corix, ya
 Iraéutanüxügüarü Tupanax, rü woo
 dauxüguxü i naanewa rü woo nhama i
 naanewa rü nataxuma ya Tupana ya
 cuxrüxü ixíci. Erü cumax rü
 cuyanguxëxë i curü uneta rü tükü
 cungechaü ya guxäma ya yíxema
 aixcuma cuga ñüexë.

.....

²⁷¿Notürü i cumax, rü nhuxükürüwa i
 wüxi i íxraxü i nachicawatama
 cumaxüxü i nhama i naanewa? Rü
 ngëxguma chi dauxüguxü i naane rü

tama yanguxgu nax nawa cungexmaxü
 ¿rü nhuxäcü tá yanguxü ya daa tupauca
 ya íxrane ya cuxcax chaxüxüne?

²⁸Notürü Pa Corix, Pa Chorü Tupanax,
 rü chanaxwaxe i choxü nüxü cuixüni i
 chorü yumüxë. ¡Rü naxü i ngëma
 nhuxmax cuixü naxcax chacaxaxüxü!

³³⁻³⁴Rü ngëxgumachi curü duüxügü
 chixexü üegu rü ngëmagagu norü
 uanügü nüxü rüporamaegu, rü to i
 nachixüanewa nagagüägu, rü
 chanaxwaxe nax dauxüguxü i naanewa
 icurüxünxü rü nüxü nüxü
 icurüngümäxü i norü chixexügü, rü
 nhaa torü naane ga torü oxigüna
 cuxäxüçax cunawoeguxëexü ega
 aixcuma cuga naxñüegu rü daa
 cupatawa naxcax ínacagüga i curü
 ngüxëë. ³⁵⁻³⁶Rü ngëxguma yapagüanegu
 rü taguma napuxgu nagagu i ngëma
 chixexü i curü duüxügü i

Iraéuanecüäxgü cupexewa ügüxü,
 notürü i nümagü rü ngëxguma cuxcax
 nawoegugu rü daa cupatawa
 yayumüxëgugu, rü cuixü yacuqxüügugu,
 rü nüxü naxoegu i norü chixexügü i
 naxcax cupoxcuexü, rü chanaxwaxe i
 dauxüguxü i naanewa nüxü cuixüni rü
 nüxü nüxü curüngümä i norü chixexügü
 rü cunangüexëxë nax mexü i nacümagu
 naxixüçax rü cunamu ya yimá pucü
 nawa i nhaa naane i torü oxigüna
 cuxäxü. ³⁷Rü ngëxguma nhaa
 nachixüanewa nangemagu i taiya,
 rüexna ínanguxgu i nanetüarü
 daxaweane, rüexna naianexümaxä
 nayuegu i nanetügü, rüexna ínangugugu
 i munügü, rüexna öxmigü, rüexna
 naweanegü, rü ngëxguma torü uanügü

nüxű íchomaeguāchigu i torü īanegü nax toxű nadaixűcax, rüexna taxacürü to i guxchaxű, rüexna daxaweanegü toxcax ínguxgu,³⁸⁻³⁹ notürü ngēxguma curü duūxűgü nüxű naxoegu i norü chixexűgü rü daa tupaucawa yayumüxēgü, rü chanaxwaxe i dauxűguxű i naanewa icurüxinü rü nüxű nüxű curüngüma i norü chixexűgü rü nüxű cungāxüga i guxüma i ngēma duūxűgü i aixcuma cumaxă nüxű ixuxű i norü chixexű. Erü cuxicatama nixi i nüxű cucuáxű i wüxichigüarü maxű.⁴⁰ Rü ngēmaäcü i curü duūxűgü rü nhaa naane ga torü oxigüna cuxăxüwa namaxeyane, rü tá cuxű nicuqxüxűgü.⁴¹⁻⁴² Rü ngēma duūxűgü i togü i nachixűanecüäx rü tá nüxű naxinüe i cuchiga rü tá nüxű nacuqxugü nax nhuxăcü poraäcü toxű curüngüxexű.⁴³ Rü ngēxguma tá yáxüwa cuxcax ne naxixgu nax nua daa tupaucawa yayumüxēgxücax jrü dauxűguxű i naanewa irüxinü rü nüxű nangăxű i norü yumüxé! Rü ngēmaäcü guxütáma i nhama i naanecüäx i nachixűanegü tá cuxű nacuqxugü rü tá cuga naxinüe ngēma curü duūxűgü i Iraéuanecüäxgürüxű. Rü nümagü i yáxüwa ne īxű rü tá nüxű nacuqxugü nax nua daa tupauca ya cuxcax chaxüxünnewa nixi i cumaxă yadexagüxű i duūxűgü.⁴⁴⁻⁴⁵ Rü ngēxguma toma itaxiāchigu nax torü uanügümäxä togü tadaixűcax i ngextá cuma toxű ícumugüxűwa, rü ngēxguma daa īane ya cuma nüxű cuxunetane rü daa tupauca ya cuxcax chaxüxünneuama tarüdaunüäcüma tayumüxēgu jrü dauxűguxű i naanewa irüxinü i torü

yumüxē rü toxű īnapoxű i torü uanügümexëwa!⁴⁶ Rü ngēxguma curü duūxűgü guxű i duūxűgürüxű cupexewa chixexű naxügügu rü ngēmacax namaxă cunuxgu, rü norü uanügümexëgu cunayixëegu nax ngēmaäcü to i nachixűane i yáxüguxűwa rüexna ngaicamaguxüwa nagagüaxűcax,⁴⁷ notürü ngēxgumachi ngēma nachixűanewa nüxna yacuqxächigü i norü chixexű i cupexewa naxügüxű rü cuxcax nawoeguxgux rü cuxna nacagügu nax nüxű nüxű curüngümaxűcax i norü chixexűgü,⁴⁸ rü ngēxguma ngēma nachixűanewa aixcuma cuga naxinüegu rü nhaa naane ga torü oxigüna cuxăxüguama nadaunüäcüma nayumüxēgü, rü daa īane ya Yerucharéü ga cuma nüxű cuxunetanegu rü daa tupauca ya cuxcax chaxüxünneuama nadaunüäcüma nayumüxēgü,⁴⁹ jrü dauxűguxű i naanewa rü nüxű nüxű naxinü i norü yumüxēgu i nawä cuxű nacqaxüguxű, rü īnapoxű i norü uanügümexëwa!⁵⁰ Rü curü duūxűgürüxű nüxű iyarüngüma i ngēma nax tama cuga naxinüexű rü ngēma norü chixexűgü i cupexewa naxügüxű! Rü ngēma äęxgacügü i to i nachixűanewa nagagüxű i curü duūxűgü jrü naxüchictüxű i norü īnü nax curü duūxűgü nüxű ngechaütümüxüguxűcax! —nhanagüri ga Charumáu ga norü yumüxéwa.

.....

⁵⁴⁻⁵⁵ Rü yemaacü yema āmarearü guchicaxüpexegu nacaxăpüxiäcüma rü naxunagümexëäcüma Tupanamaxă nidexa ga Charumáu, rü Tupanana naxcax naca ga norü ngüxé. Rü

yexguma nüxű nachauxgu ga nax nayumüxéxű, rü inachi rü guxüma ga Iraéuanecüägxümaxă mexű naxuegu. Rü tagaäcü nhaganürü: ⁵⁶—Poraäcü tamaxă namecüma ya törü Cori ya Tupana ya tükű ípoxüçü nüxna i törü uanügű, yema inaxunetaxürükű. Yerü nüma rü aixcuma nayanguxéxě ga guxüma ga yema norü unetagü ga mexű ga norü duű ga Moichéwa nüxű yaxuxű. ⁵⁷Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü nataxütagu ga yexguma törü oxigütanüwa nayexmagurükű. Rü taxütáma tükna nixügachi rü taxütáma tükű ínawogü. ⁵⁸Rü tükű naporaexéxě nax ngëmaäcü naxcax idaugüxüçax rü norü ngúchaň ixügxüçax, rü nagu imaxëxüçax i guxüma i norü mugü ga törü oxigümaxă nüxű yaxuxű nax nagu imaxëxüçax. ⁵⁹Rü guxüma i nhaa nüxna naxcax chacaxaxű ya törü Cori ya Tupana, rü chanaxwaxe i nüma rü chütacü rü nguncü nagu narüxinü nax ngëmaäcü choxű nangüxéexüçax rü pexű nangüxéexüçax i guxüwama. ⁶⁰Rü ngëmaäcü chanaxwaxe i guxüma i nachixűanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxű nax nüxű nacuqxügxüçax nax aixcuma Tupana nax yixixű ya törü Cori, rü nataxuxüma i to i naxrükű ixixű. ⁶¹Rü ngëmacax i pemax rü name nixi i törü Cori ya Tupanamaxă pixaixcumagü, rü name nixi i peyanguxéxě rü naga pexinüe i guxüma i norü mugü nhama i ngunexügurükű —nhaganürü ga Charumáu.

.....

⁶⁵Rü yexguma yaxăxüchigüägxgu ga guma tupauca ga taxünre rü 14 ga ngunexű ningegü. Rü yexma

nangutaquexegü ga muxüchixüma ga duüxügű ga guxüwama ga Iraéuanewa ne ixű. ⁶⁶Rü yemawena ga Charumáu rü guxüma ga yema duüxügüxü narümoxě nax nachiüçax nawoeguxüçax. Rü nüma ga duüxügű rü taäxäcüma nawoegu yerü Tupana rü nüxű nanawex nax nhuxäcü poraäcü norü duű ga Dawítanüxüxű nangechaňxű, rü nhuxäcü poraäcü nüxű nax nangüxéexű i guxüma i norü duüxügű i Iraéuanecüägxü. Rü nüma ga yema duüxügű rü norü äëxgacümaxă mexű naxuegugü.

Tupana rü Charumáumaxă inaxüga

9 ¹⁻²Yexguma Charumáu marü yanguxéegu ga Cori ya Tupanapata, rü guma äëxgacüpata, rü guxüma ga togü ga naxüxchaňxű, rü Cori ya Tupana rü wenaxarü Charumáucax nangox yema Gabaóuwa naxcax nangoxgurükű. ³Rü nhaganürü nüxű: —Nüxű chaxinü i ngëma curü yumüxě rü ngëma choxű nax cuqaaxüxű. Rü marü chanaxüünexéxě ya daa ngutaquepataxű ya cuxüxüne nax guxüguma ngëma nax changexmaxüçax. Rü guxügutáma nüxna chadau rü namaxă chataäxě. ⁴⁻⁵Rü ngëxguma cunatü ya Dawírixü mea chapexewa cumaxüxgu rü quixaixcumagu rü guxügutáma naga cuxinügu i chorü mugü, rü chama rü guxügutáma Iraéuanewa äëxgacügüxű chayaxígüxéxě i cunegü rü cutaagü, yema cunatü ga Dawímaxă ichaxunetaxürükű ga yexguma namaxă nüxű chixuxgu nax tagutáma nataxuxű i nataagü i Iraéuanecüägxüarü äëxgacü

ixixű. ⁶⁻⁷Notürü ngēgumachi pema rü pexacügü choxna pexīgachigu, rü tama peyanguxéēgu i ngēma chorü mugü i pexna chaxăxű, rü tupananetagüwe perüixgu rü ngēmaxű pecuqxüüggü, rü chama rü tá pexű íchawoxű nawa i nhaa naane ga pexna chaxăxű. Rü tá nüxna chixű ya yima ngutaquqexepataxű ya chaugücax chaxüünexéxene. Rü ngēguma i guxűma i togü i nachixüanecüäxgü rü tá pexű nacugüeecha. ⁸Rü daa ngutaquqexepataxű rü ngēma natapüxgü tá nügütü nayi, rü guxűma i ngēma ngēma üpetüxű, rü tá namaxã nabaixächi rü nüxű tá nacugüe rü tá ínaca: “¿Tüxcüű ya Tupana rü ngēmaäcü namaxã nanangupetüxéh i nhaa naane rü daa tupauca ya taxűne?” nhanagürügü tá. ⁹Notürü ngēma ngäxűga rü nhanagürü tá: “Rü ngēma Iraéuanecüäxgü rü ngēmaäcü nüxű nangupetü erü nüxna nixigachi ya yimá norü Tupana ga norü oxigüxű Eyítuanewa ínguxüxéecü, rü tupananetagüwe narüxí rü nüxű nicuqxüüggü. Rü ngēmacax ya Cori ya Tupana rü guxűma i nhaa chixexű naxcax ínanguxéxé” —nhanagürügü tá.
.....

Charumáuxütagu inaxüane ga Chabáanearü äëxgacü

10 ¹Rü ngēma ga Chabáanearü äëxgacü rü yexguma nüxű naxinügu ga nachiga ga Charumá rü nhuxäcü Tupana mexümaxä rü cuaxmaxä poraäcü nüxű nax nangüxéexű, rü yemacax yéma ixű nax guxchagüxű ga oremaxä nüxna

yacaxaxüicax nax yemaacü nüxű yaxüxicax. ²Rü ngēma rü meama ngaxäecü Yerucharéüwa ingu namaxã ga muxüma ga camérugü ga pumáragümaxä rü úirumaxä rü nutagü ga meruügümäxä ixäxwetaxű. Rü yexguma Charumáuxütagu nanguxgu rü guxüma ga yema nagu naxinüxüäcüma nüxna ica. ³Rü nüma ga Charumá rü meama ngixű nangäxüga guxüma ga yema nüxna nax nacaxaxű, rü nataxuma ga wüxi ga ngearü ngäxüäxű. ⁴⁻⁵Rü yexguma ngēma ga yema Chabáanearü äëxgacü nüxű inügu ga Charumáuarü cuax rü nüxű nadaxgux ga guma äëxgacüpata ga naxüxüne rü yema mexechixű ga önagü ga norü mechagu inumaxű rü norü ngüxéerüügürü ucapugü rü norü puracütanüxügürü rü yema norü wíuarü baerüüggü rü yema muxüchixű ga naxünagü ga tupauca ga taxünegu Tupanacax daixű rü íguxű, rü ngēma rü poraäcü namaxä ibaixächiäxě. ⁶Rü äëxgacü ga Charumáuxü ngigürügü:
—Yema chauchixüanewa nüxű chaxinüxű ga cuchiga rü curü cuächiga, rü aixcuma nixi. ⁷Rü nhuxmawaxi nixi ichayaxöxű erü nua chaxü, rü chauxetümaxä nüxű chadau. Notürü yema nüxű chaxinüxű ga cuchiga, rü curü cuächiga ga chamaxä nüxű yaxugüxű, rü tama ngäxüwa nangu. Erü ngēma curü cuax, rü curü ngēmaxügü, rü yema nüxű chaxinüxüarü yexeraxuchi nixi. ⁸Rü nhuxäcü ecax tataäegüxű ya cuxmagü, rü nataäxegüxű i ngēma curü puracütanüxügü i guxüguma cuxütagu nüxmagüxű rü nüxű inüexű nax

nhuxācü cuqxuxū ngēxmaxü i
ngēxguma quidexaxgu! ⁹Rü
namecümäxüchi ya Cori ya curü Tupana
ya cumaxä taäxecü rü cuqxuxū imucuchicü
nax Iraéuanecüäxgüarü aëxgacü
quixixüçax. Rü yemaacü cuqxuxū
ningucuchixëx nax aixcuma meama
ngēma Iraéuanecüäxgümaxä
icucuáxüçax, erü guxüguma poraäcü
pexü nangechaü —ngigürügü. ¹⁰Rü
yemawena ga ngima ga yema aëxgacü
rü nüxna inana ga 3,960 quiru naguxü
ga úiru, rü muxüchixüma ga pumára rü
nutagü ga meruüwa mecü. Rü üpaacü
rü taguma Iraéuanewa nangu ga
yexgumaepüx ga pumáragü ga yema
Chabáanearü aëxgacü Charumáuna
naxüexpüx.

.....

²³Rü nüma ga aëxgacü ga Charumáu
rü norü cuqxwa rü norü yemaxügiwa rü
nüxü naruyexeramae ga guxüma ga
togü ga aëxgacügi ga nhama ga
naanewa yexmagüxi. ²⁴Rü guxüma ga
duüxügi rü nüxü nadaugüchaü rü nüxü
naxñüechäü ga yema cuqxuxū ga Tupana
nüxna äxü.

.....

Charumáu rü togü ga
nachixüanegüarü tupananetaxü
nicuqxüxü

11 ^{1,2}Rü nüma ga Charumáu rü
Eyítuanecüäxarü aëxgacü ga
Faraóüacümäx naxäxmax. Rü
yexgumarüxü ta namaxä naxäxmax ga
muxüma ga ngexügi ga togü ga
nachixüanecüäx ixigüxi ga
Moábitanüxü, rü Amóütanüxü rü
Edóütanüxü, rü Chidóütüäxgü, rü

Etéutanüxü ga Cori ya Tupana
Iraéutanüxüguna chuxuxü ga namaxä
nax yaxämaxü, yerü ngürüächi ngēma
Iraéutanüxügi rü tá ngēma ngexügiarü
tupananetagiwe narüxi. Notürü nüma
ga Charumáu rü yema ngexügxü
nangëx, rü yemacax namaxä
naxäxmax. ³Rü nüxü nayexma ga 700
ga naxmaxüchi, rü nai ga 300 ga nge ga
ngimäxä namamaxarecü. Rü yema
naxmaxgügagu nixi ga Tupanana
yaxügachixü ga Charumáu. ⁴Rü
yexguma marü yaxguäx yixigu ga
Charumáu, rü yema naxmaxgü rü
nanatoöxëgi nax yemaacü
tupananetagiwe naxixüçax. Rü tama
nanatü ga Dawírüxi aixcuma Cori ya
Tupanawe narüxi. ⁵Rü nüma ga
Charumáu rü Chidóütüäxgüarü
tupananeta ga Atarúchixü nicuqxüxü.
Rü yexgumarüxü ta nüxü nicuqxüxü ga
Micoü ga Amóütanüxügiarü tupananeta
ga buxe naxcax tükü yagugüxi. ⁶Rü
yemaacü ga yema Charumáu üxü rü
Cori ya Tupanapexewa tama name. Rü
tama nanatü ga Dawírüxi aixcuma Cori
ya Tupanaga naxñü. ⁷Rü yemacax ga
Charumáu, rü guma mäxpüne ga
Yerucharéüarü léstewaama yexmanegu
nanaxü ga wüxi ga ngutaquexepataxü
naxcax ga Camú ga Moábianecüäxgüarü
tupananetachicünaxä ga buxe naxcax
tükü yagugüxi. Rü yexgumarüxü ta
nanaxü naxcax ga Morúchi, ga
Amóütanüxügiarü
tupananetachicünaxä ga buxe naxcax
tükü yagugüxi ta. ⁸Rü yemaacü ta
tümacax nanaxü ga guxäma ga
naxmaxgü ga togü ga nachixüanecüäxgü
ixigüxe nax pumára ítagutexegüixüçax

rü nax̃una nax tadaix̃ūcax naxcax ga
tūmaarü tupananetagü. ⁹⁻¹⁰Rü nüma ga
Cori ya Iraéuanecüäxgürü Tupana rü
Charumáumaxã nanu yerü nüxna
nix̃gachi, woo taxreepx̃xcuna naxcax
nax nangóxü, rü namaxã nüxü yaxuxü
nax tama togü ga duñx̃gürü
tupananetachicüñaxâgxü
yacuaxüüx̃cax. Notürü ga nüma ga
Charumá rü tama Cori ya Tupanaga
naxñü. ¹¹Rü yemacax ga Cori ya
Tupana rü Charumáuxü nhanagürü:
—Nhuxma nax ngëmaäcü tama chauga
cuxñüxü rü tama cuyanguxëexü i
ngëma yigümaxã ixunetaxü, rü
ngëmacax marü tauxütáma cunegüwa
nangu nax nüxí guxüma i
Iraéuanecüäxgürü äëxgacügü
yix̃gürüx̃cax. Rü wüxi i curü
ngüxëerüuna tá chanaxã i nhaa
Iraéuane. ¹²Notürü ngëma cunatü ga
Dawígu nax charüxinüxügagu, taxütáma
nhuxmax cumaxyane cuxna chanayaxu i
nhaa Iraéuane. Notürü cunena tá nixí
ichanayaxuxü. ¹³Notürü taxütáma guxü
i nhaa naane nüxna chayaxu. Rü wüxi i
Iraéuanecüäxticumümaxã tá
ichanacuqxëxé i cune, erü cunatü ga
Dawígu rü yima ūane ya Yerucharéü ya
chama chayaxunegu charüxñü
—nhanagürü ga Cori ya Tupana.
.....

Nayu ga Charumáu

⁴²Rü nüma ga Charumáu rü 40 ga
taunecügi nixí ga Iraéuanecüäxgümamaxã
inacuáxü ga Yeruchareüwa. ⁴³Rü
yexguma nayuxgu rü ūane ga
Yerucharéüarü üye ga nanatü ga
Dawígu äégaxüga nanataxgu. Rü

yemawena rü nane ga Robuáu
nachicüxi äëxgacü nixí.

Nügü nitoye ga Iraéutanüxügü

12 ¹Rü nüma ga Charumáu nane
ga Robuáu rü ūane ga
Chiqueüwa naxü yerü guxüma ga
Iraéuanecüäxgü yéma naxí nax yéma
äëxgacüxü yangucuchixëegüaxüçax.
²Notürü ga Nebáchi nane ga Yerubuáu
ga ūpaacü Charumáuchaxwa
Eyítuanewa nhacü, rü yéma nüxü
nacuáchiga nax äëxgacüxü
yangucuchixü ga Robuáu. ³Rü
Yerubuáuçax nangemagü ga namücügü.
Rü nüma rü Iraéuanecax natáegu rü
guxüma ga Iraéuanecüäxgümamaxã
äëxgacü ga Robuáuñtawa naxí nax
namaxã yadexagüxüçax. Rü
nhanagürtü nüxü: ⁴—Gumá cunatü ga
Charumá rü poraäcü taxü ga diéru
toxütawa nayaxu. Rü nhuxmax i cuma
rü tama tanaxwaxe i cunatürüxü quixí.
Rü tanaxwaxe i toxü ícunaxixëexü i
ngëma. Rü ngëguma tomaxã
cumecümagu rü toxü ícunaxixëegü rü
mea tomaxã icucuqxgux, rü tá cuga
taxinüe rü cuxü tapuracüe
—nhanagürtü. ⁵Rü nüma ga Robuáu
nanangäxüga rü nhanagürü: —Ípixí rü
tamaepix i ngunexüguwena nua pexí!
—nhanagürü. Rü nüma ga duñx̃gü rü
nawoegu. ⁶Rü yexgumayane ga nüma
ga äëxgacü ga Robuáu rü naxcax
nangema ga yema ucuxëerüügü ga
nanatü ga Charumáuaxü puraciexü ga
yexguma namaxüxgux. Rü nüxna naca
rü nhanagürü: —¿Taxacümaxã i choxü
pexucuxëxü i pemax, rü nhuxacü tá
chanangäxügaxü i nhaa duñx̃gü?

—nhanagürü. ⁷Rü nümagü rü nanangāxügü rü nhanagürügü:
 —Ngēxguma chi mea quixīxgu namaxā i nhaa duūxügü rü mexü i dexamaxā cunangāxügagu, rü nümagü rü guxügutáma cuxmexwa nügü nangexmagüixēx —nhanagürügü.
⁸Notürü ga Robuáu rü tama yema nanatüarü ucuxēruūgüaxü inaxinü. Rü naxcax nangema ga yema namücügü ga wüxigu namaxā yaexü rü nüxü puracüexü, rü nüxna naca rü nhanagürü: ⁹—¿Taxacümaxā i choxü pexucuxēxü i pemax? ¿Rü nhuxācü tá chanangāxügaxü i nhaa duūxügü i choxna cagüxü nax namaxā íchanaxixéexüçax i ngēma diēru i natanüwa chayaxuxü rü tama chaunatürüxü poraācü taxü i diēru natanüwa chayaxuxüçax? —nhanagürü.
¹⁰Rü nümagü ga yema namücügü ga namaxā wüxigu yaexü rü nanangāxügagü rü nhanagürügü:
 —Ngēma duūxügü i cuxna cagüxü nax tama cunatürüxü taxü i diēru natanüwa cuyaxuxüçax rü nhaācü tá cunangāxü: “Gumá chaunatü rü poraācü pexü namu, notürü i chama rü tá norü yexera poraācü pexü chamu. ¹¹Rü aixcuma nixí ga chaunatü rü poraācü taxü ga diēru petanüwa nayaxu notürü i chamax rü tá yexeraācü taxü i diēru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexümaxä pexü nicuajxgü, notürü i chama rü tá cuajixruxü i férumaxä āpexexümaxä pexü chicuajxgüxü” —nhanagürügü nüxü. ¹²Rü yema aēxgacü ga Robuáu nüxü ixuxürxü, rü tamaepüx ga ngunexü ngupetüguwena rü wenaxarü Robuáuçax natáegu ga Yerubuáu

namaxā ga guxüma ga duūxügü.
¹³Notürü nüma ga aēxgacü ga Robuáu rü nanuācüma nanangāxü, rü tama naga naxinü ga yema nanatüarü ucuxēruūgü ga yaexü. ¹⁴Rü duūxügümaxā nüxü nixu ga yema ore ga namücügü ga namaxā wüxigu yaexü nüxü ixugüxü, rü nhanagürü: —Aixcuma nixí ga chaunatü rü poraācü taxü ga diēru petanüwa nayaxuxü notürü i chama rü tá yexeraācü taxü i diēru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexümaxä pexü nicuajxgü, notürü i chama rü tá cuajixruxü i férumaxä āpexexümaxä pexü chicuajxgüxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yemaacü ga nüma ga aēxgacü rü tama yema duūxügüga naxinü yerü woetama Cori ya Tupana rü yemaacü nayaxixēx nax yanguxüçax ga norü ore ga Nebáchi nane ga Yerubuáu maxä nüxü yaxuxü naqxwa ga norü orearü uruxü ga Aía ga Chírucüäx. ¹⁶⁻¹⁷Rü yexguma yema duūxügü nüxü icuqxāchitanügu nax nüma ga aēxgacü tama nayauxāxü ga yema naxcax ínacagüxü, rü inanaxügue nax yaxáixchaxü rü nhagüxü:
 —Taxuwama tuxü name i Dawí rü natanüxügü. ¡Ngíxā tachixüanecax tawoegu! ¡Rü Robuáu rü natanüxügüarü aēxgacü yixí rü tama i tóxrur!
 —nhagüxü. Rü guxüma nawoegu. Rü yema Yudátanüxüxicá yéma nayaxügü rü Robuáu xü nayauxgü ga aēxgacü nax yixíxü. ¹⁸Rü nüma ga aēxgacü ga Robuáu rü nanamu ga norü ngüxeeruxü ga Aduráu ga norü puracümaxä icuácü. Rü namaxā nüxü nixu nax norü puracüçax nangutaquçexexëeñaxüçax ga yema Iraéuanecüäxgü ga tama naga ñüuechaüxü. Notürü nüma ga yema

duǔxügü rü nanueama rü nutamaxä Aduráǔxü nimaxgü. Rü yexguma yemaxü nacuqxgu ga äëxgacü ga Robuáu rü paxa naweü ga cowaru itúchigünegu nixüe rü Yerucharéüwa nanha. ¹⁹Rü yemaacü ga yema togü ga Iraéuanecüäxgü rü nanue Robuáumaxä rü guxüma ga Dawítanüxümaxä. Rü nhuxmax rü ta ngëmaäcü nixí. ²⁰Rü guxüma ga yema Iraéuanecüäxgü ga tama Robuáuga ñüechaǔxü rü nüxü nacuáchigagü nax Eyítuanewa ne naxǔxü ga Yerubuáu. Rü yemacax ga yema duǔxügü rü Yerubuáuçax nangemagü nax namaxä nangutaquexexüçax. Rü nayangucuchixëegü nax Iraéuanecüäxarü äëxgacü yixixüçax. Rü guxüma ga yema duǔxügü rü Yerubuáuwe narüxi. Rü Yudátanüxüxicatama nixí ga naxwaxegüxü ga Dawítaxa ga Robuáuwe rüxiñü.

.....

Yerubuáu rü Iraéuanecüäxgüxü
namu nax
tupananetachicünaxägüxü
yacuaxüügxüçax

²⁵Rü nüma ga Yerubuáu rü wenaxarü nanamexëxä ga guma ïane ga Chiquéü ga Efraíarü maxpíneanewa yexmane. Rü gumagu naxâchiü ga nüma ga äëxgacü ga Yerubuáu. Rü guma Chiquéü namexëeguwenä rü nanamexëxä ga guma ïane ga Penué. ²⁶Notürü ga nüma ga Yerubuáu rü nhaxügu narüxiñü: “Ngëguma taxütáma chaxüäxëgu, rü ngürüächi ngëma Dawítanüxü rü tá choxü ínataxüchigü nax

Iraéuanecüäxarü äëxgacü chixixü. ²⁷Rü ngëguma nhaa duǔxügü Yeruchareüwa ïxgu nax tupauca ya taxünegu Cori ya Tupanacax naxüñagü yadaixüçax, rü ngürüächi tá Robuáu ya Yudáanearü äëxgacüxü nangechaügü, rü tá choxü nimaxgü, rü wena táxarü Robuáuwe narüxi”, nhaxügu narüxiñü ga Yerubuáu. ²⁸Rü norü ucuxëruügüna naca ga yemachiga. Rü yemawena ga nüma ga äëxgacü ga Yerubuáu rü taxre ga wocaxacü ga úirunaxcax naxüxëxü rü duǔxügüxü nhanagürü: —Pemax, Pa Iraéuanecüäxgüx, rü wüxi i taxü i guxchaxü nixí nax Yerucharéüwa pexüñü nax ngëma Tupanaxü peyarücuqxüügxüçax. Rü dïcax, nhaa wocaxacüchicünaxägü nixí i perü tupanagü ga Eyítuanewa pexü ígaxüxü —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma rü ïane ga Betéugu nanaxü ga wüxi, rü yema to rü ïane ga Dáügu nanaxü. ³⁰Rü yemagagu nixí ga chixexügu nayixiixü ga Iraéuanecüäxgü. Rü yema duǔxügü rü Betéuwa rü Dáüwa naxiñü nax yema wocaxacüchicünaxägüxü yanacuaxüügxüçax.

.....

Wüxi ga Tupanaarü orearü uruxü
ga Yudáanewa ne üxü rü poragaäcü
Yerubuáuñü naxucuxë

13 ¹Rü yexguma Betéuwa Yerubuáu pumáratexe íiguyane nawa ga ámaregürü guchicaxü, rü yéma nangu ga wüxi ga orearü uruxü ga Yudáanewa ne üxü ga Cori ya Tupana yéma Yerubuáuñüntawa muxü. ²Rü Cori ya Tupana namuxüñacüma tagaäcü yema ámaregürü guchicaxüchiga nidexa rü

nhanagürü: —Pa Āmaregüarü Guchicaxűx, Pa Āmaregüarü Guchicaxűx, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Dawítanüxűwa tá nabu i wüxi i öxchana rü Yochía tá nixi i naéga. Rü nüma tá nixi i cuwa ínaguaxű i ngëma tupananetachicünaxägürü chacherdótegü i nhuxmax cuwa pumáratexe ígugüxű. Rü ngëmaäcü duüxügüchinaxă tá cuétüwa ínagu” —nhanagürü. ³Rü yematama ngunexűgu ga yema orearü uruxű rü äëxgacümaxă nüxű nixu ga wüxi ga cuqxrxuň nax yemawa nüxű nacuáxűcax nax aixcuma Tupanaarü ore yixixű ga nüxű yaxuxű, rü nhanagürü: —Nhaa nixi i cuqxrxuň i Cori ya Tupana nüxű ixuxű: “Rü nhaa āmarearü guchicaxű rü tá nangächi rü yima tanimuca ya naétüwa ngëxmacü rü tá nagüane” —nhanagürü. ⁴Rü yexguma nüma ga äëxgacü ga Yerubuaň nüxű ìnügu ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxű nüxű ixuxű nachiga ga yema āmarearü guchicaxű ga Betéuwa yexmaxű, rü nüma ga Yerubuaň rü nanu rü naxunagümex rü norü purichíagüxű namu rü nhanagürü: —¡Peyayaxix! —nhanagürü. Notürü guma naxmex ga naxunagine rü namaxă nüxű naxunetane rü yéma nayataitü rü marü taxuacüma narüxuechacüxü. ⁵Rü yexgumatama ga yema āmarearü guchicaxű rü nangächi rü guma tanimuca ga naétüwa yexmacü rü nagüane yema Cori ya Tupanaarü orearü uruxű nüxű ixuxürüxű. Rü yemawa nangox nax aixcuma Tupana yixixű ga namuxű nax nüxű yaxuxűcax ga yema ore. ⁶Rü yexguma ga nüma ga

äëxgacü rü yema orearü uruňna naca rü nhanagürü: —Cuxű chacqaxű, rü ¡Cori ya curü Tupanana naca nax ngëmaäcü charümeméxűcax! —nhanagürü. Rü nüma ga orearü uruxű rü Cori ya Tupanana naca, rü yemaacü narümxmex ga guma äëxgacü, rü noxrirüütama nixi. ⁷Rü yemawena ga nüma ga äëxgacü rü yema orearü uruňň nhanagürü: —¡Ngíxă rü chawe rüxű i chauchiňwa nax ngëma íraxű cungööxűcax! Rü tá wüxi i āmare cuxna chaxă —nhanagürü. ⁸Notürü nüma ga orearü uruxű rü äëxgacüxű nangaxűga rü nhanagürü: —Woo chi norü ngäxű i curü ngëmaxűgi i cuchiňwa ngëxmagüxű choxna cuxăxgu, rü taxüchima cuwe charüxű, rü taxüchima chachibü, rü taxüchima chaxaxe i nhaa nachicawa. ⁹Yerü yemaacü choxű namu ga Cori ya Tupana. Rü nhanagürü choxű: “¡Taxütmá cuchibü rü taxütmá cuxaxe rü taxütmá ngëma nama i noxri nagu quixüxűgu cutáegu!” nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga yema orearü uruxű rü to ga namagu natáegu nax tama yema nama ga noxri Betéuwa nagu ne naxüxűgu natáeguxűcax. ¹¹Rü yexguma rü Betéugu naxächiň ga wüxi ga orearü uruxű ga marü yacü. Rü guma nanegü rü namaxă nüxű nixugüe ga guxüma ga yéma Betéuwa naxüxű ga guma orearü uruxű ga Yudáanecüqx. Rü yexgumarüxű ta nanatümaxă nüxű nixugüe ga yema ore ga äëxgacü nüxű ixuxű. ¹²Rü tümax ga nanatü rü tümanegüna taca rü nhatagürü: —¿Ngexüürüxű i namagu natáeguxű? —nhatagürü. Rü nüma ga tümanegü rü tümaxxă nüxű nixugüe ga yema nama

ga nagu natáeguxű ga guma orearü uruxű ga Yudáanecüäx. ¹³Rü yexguma ga nüma ga orearü uruxű rü nanegüxű nhanagürü: —;Paxa chauxcax penaxüxmaweeq i chorü búru! —nhanagürü. Rü nümagü rü nanamexëegü ga yema búru, rü yematagu natonagü ga nanatü. ¹⁴Rü nüma rü gumá orearü uruxű ga Yudáanecüäxwe nangë. Rü nüxű inayangau nax wüxi ga carabáyutüüwa natoxű. Rü nüxna naca rü nhanagürü: —;Cuma quixixű i orearü uruxű i Yudáanewa ne cuxüxű? —nhanagürü. Rü nüma nanangäxüga rü nhanagürü: —Chama chixi —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga gumá orearü uruxű ga yacü rü nhanagürü nüxű: —;Ngixä chauchiüwa taxi nax ngëma ichibüexüçax! —nhanagürü. ¹⁶Notürü nüma ga gumá orearü uruxű ga Yudáanecüäx rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Taxuacüma cuxü íchixümüçü rü taxuacü cuchiügu chaxücu, rü taxuacüma chachibü rü taxuacüma chaxaxe i nhaa nachicawa. ¹⁷Erü nüma ya Cori ya Tupana rü meama chamaxä nüxű nixu nax tama nua chachibüexüçax rü chaxaxexüçax rü tama ngëma nama ga noxri nagu chixüxüga chatáeguxüçax —nhanagürü. ¹⁸Notürü nüma ga guma yacü ga orearü uruxű rü nhanagürü: —Chama rü ta cuxrüxű orearü uruxű chixi. Rü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxű i dauxüçüäx choxű namu nax chauchiüwa cuxü chagaxüçax rü ngëma cuxü nax chachibüxëexüçax, rü cuxü nax chaxaxexëexüçax —nhanagürü. Notürü doramare nixi ga yema nüxű yaxuxű ga

guma orearü uruxű ga yacü. ¹⁹Rü yexguma ga gumá orearü uruxű ga Yudáanecüäx rü düxwa nawe narüxű rü nachiüwa nayachibü rü nayaxaxe. ²⁰Rü yexguma nügümäxä mechawa natogüga guma taxre rü nüma ga Cori ya Tupana rü guma yacü ga orearü uruümaxä nidexa. ²¹⁻²²Rü nüma rü tagaäcü gumá orearü uruxű ga Yudáanecüäxü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü cumaxä nüxű nixu rü ngëma tama naga nax cuxünixű ga yema cuxü namuxűwa, rü cugü nax cutáeguxű nax cuchibüxüçax rü cuxaxexüçax i nextä Cori ya Tupana tama cuxü ínaxwaxexüwa, rü ngëmagagu rü taxütämä curü oxigü ítaxgüxüga cutax —nhanagürü. ²³Rü yexguma marü chibüwa rü axewa yanguxgu ga guma orearü uruxű ga Yudáanecüäx, rü nüma ga orearü uruxű ga yacü rü nüxű nanamexëex ga norü búru. ²⁴Rü nüma ga gumá orearü uruxű ga Yudáanecüäx rü ínixü. Notürü namagu nüxű nangau ga wüxi ga ai rü yexma nayamäx. Rü yema naxüne rü namagu naxü. Rü yema búru rü yema ai rü naxütagu narücho ga yema naxüne. ²⁵Rü yexgumayane yéma nachopetü ga nhuxre ga duüxügü rü nüxű nadaugü ga naxüne ga namagu úxü rü yema ai ga naxünexütagu irüxäxü. Rü yexguma guma ïane ga guma orearü uruxű ga yacü nagu pexünewa nangugüga yema duüxügü, rü nüxű nixuchigagü ga yema nüxű nadaugü. ²⁶Rü yexguma guma orearü uruxű ga yacü nüxű nacuqxgu ga gumá nax yixixü ga gumá orearü uruüxü ga natáeguxëeäcü, rü aita naxü rü nhanagürü: —Yimá yixixü

ya yimá orearü uruxü ya tama Cori ya Tupanaga ñrucü. Rü ngëmacax i nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i ai napexegu namu nax ngëmaäcä nagu nawagüxüçax rü yamáaxüçax, yema Cori ya Tupana namaxä nüxü ixuxüäcüma —nhanagürü. ²⁷Rü yexgumatama nanegüxü namu ga naxcax nax namexëegüaxüçax ga wüxi ga búru. Rü nüma ga nanegü rü naxcax nanamexëegü. ²⁸Rü yexguma ga guma orearü uruxü ga yacü rü ínayadau. Rü yexma namagu nüxü nayangau ga naxüne rü yema búru rü yema ai ga yema naxünexütagu íruchoxü. Rü nüma ga ai rü tama yema naxünexü nangöök rü tama tükü nimax ga guxema búru. ²⁹Rü yexguma ga nüma ga orearü uruxü ga yacü rü gumá orearü uruxü ga Yudáanecüäxüne nangenagü rü búrutagu nanaxünagü. Rü norü ïanewa nanange nax naxcax naxaxuxüçax rü inatääxüçax. ³⁰Rü nüma naxüxü ga naxmaxügu nayaxücuchi ga naxüne. Rü naxcax naxaxu rü nhanagürü:
—Poraäcü cuväçax changechaü, Pa Chauenexë —nhanagürü. ³¹Rü yexguma marü yexma yaxücuchiäguwena, rü nanegüxü nhanagürü: —Ngëguma chama chayuxgu !rü ngëma naxmaxü i ngëma Tupanaaru orrearü uruxü nagu chixücuchixüga tátama choxü pixücuchi! !Rü yima chauxchinäxägü rü naxchinäxütagu tátama penanu! ³²Erü aixcuma tá ningü i guxüma ga yema Cori ya Tupana nüxü nüxü ixuxëexü nachiga i ngëma tupananetaaru ämarearü guchicaxü i Betéuwa ngëxmaxü, rü nachiga i guxüma i ngëma togü i ämarearü guchicaxü i

Chamáriaanecüäxarü ïanegüwa ngëxmagüxü —nhanagürü. ³³Rü woo yemaacü Tupana nüxü nax nüxü dauxëexü, rü nüma ga äëxgacü ga Yerubuä rü tama nüxü narüxo ga yema chixexü ga nagu naxñinxü. Rü wenaxarü duüxügüxü naxuneta ga chacherdóte nax yixigüxüçax nawa ga guma ngutaquepataxü ya norü tupananetachicüñaxäcax ixigüne. Rü guxema tükü nangúchaüxe, rü nüma ga Yerubuä rü chíxümaxä tükü nabaeru, rü chacherdótexü tükü ningucuchixëxë nawa ga guma ngutaquepataügü. ³⁴Rü yema Yerubuä üxügagu nixi ga chixexügu nayixü ga nataagü rü yanaxoxü ga guxüma.

.....

14 ²⁰Rü nüma ga Yerubuä rü 22 ga taunecü äëxgacü nixi ga Iraéuanewa. Rü yexguma nayuxguwena rü nane ga Nadábi rü nachicüxi nixücu nax äëxgacü yixixüçax.

Yudáanearü äëxgacü ga Robuäuchiga

²¹Rü yoxni ga Yudáanewa rü Charumáu nane ga Robuä nixi ga äëxgacü ixicü. Rü nüma rü nüxü nayexma ga 41 ga taunecü ga yexguma yaxüçuxgu nax äëxgacü yixixü. Rü 17 ga taunecü nixi ga äëxgacü yixixü ga Yerucharéüwa. Rü guma ïane nixi ga Tupana nüxü unetane natanüwa ga guxüma ga Iraéuanearü ïanegü nax gumawa nayexmaxüçax ga napata. Rü Robuä naé rü wüxi ga Amóutanüxü iyixü rü Naáma nixi ga ngiéga. ²²Notürü ga yema Robuä üxü, rü poraäcü nachixexüchi ga Tupanapexewa. Rü

yema norü chixexügü ga naxüxü, rü guxüma ga norü oxigüarü chixexügüarü yexera nachixe ga Tupanapexewa.

²³Yerü nümagü ga duüxügü rü norü tupananetachicünqxäcäx nanaxü ga norü cuaxüüchicagü. Rü wüxicügü ga maxpünnewa rü wüxicügü ga nai ga itaetaxütüüwa nanatogüxexë ga nutagü rü naixpütägü nax yemaxü yacuqxüügüxüçäx. ²⁴Rü guxüma ga yema nachixüanewa rü nügürüütama yatüxü rü ngexü nügümamaxä namaxë. Rü yema duüxügü ga Yudátanüxü rü guxü ga chixexü naxügü naxrüxü ga yema nachixüanegü ga tama Tupanaxü cuaxgüxü ga nüma ga Cori ya Tupana Iraéuanecüäxgüpexewa íwoxüxü.

.....

³⁰Rü guxüguma nügü nadiaeche ga Robuáu rü Yerubuáu. ³¹Rü yexguma nayuxgu ga Robuáu, rü ïane ga Yeruchareügu natax tümatanügu ga norü oxigü. Rü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi ga nane ga Abiá.

Abiá rü Yudáanewa äëxgacü nixí

15 ¹Rü Abiá inanaxügü ga äëxgacü nax yixixü ga Yudáanewa ga yexguma Yerubuáu ga Nadábi nane marü 18 ga taunecü äëxgacü yixixgu ga Iraéuanewa. ²Rü tamaepüx ga taunecü nixí ga Yeruchareüwa äëxgacü nax yixixü. Rü guxema naé rü Maáca nixí ga tümaéga. Rü tüma rü Abicharáuacü tixí. ³Rü nüma ga Abiá rü yematama nanatü uxü ga chixexü naxü rü tama aixcumä Cori ya norü Tupanaga naxñü. Rü tama guma norü oxi ga Dawí ga meama Tupanacäx maxükürüxü nixí.

.....

Nadábi rü Iraéuanewa äëxgacü nixí

²⁵Rü yexguma marü taxre ga taunecü äëxgacü yixixgu ga Ácha ga Yudáanewa, rü nüma ga Nadábi ga Yerubuáu nane rü yexwaca inanaxügü ga äëxgacü nax yixixü ga Iraéuanewa. Rü taxretama ga taunecü äëxgacü nixí ga yéma. ²⁶Notürü yema naxüxü ga nüma ga Nadábi, rü poraäcü nachixe ga Tupanapexewa. Rü yematama chixexügü ga nanatü uxü naxü. Rü muxüma ga tupananetachicünqxägüxü nicuqxüxü. Rü yemaacü poraäcü chixexügü Iraéuanecüäxgüxü nayixexë. ²⁷Notürü ga Baácha ga Aíá nane ga Ichacátanüxü ixicü rü bexma natanüxüxü nanutaquxe nax Nadábixü yamaxgüxüçäx. Rü Firitéutanüxügüarü ïane ga Yibetóügu Nadábixü nimaxgü, ga yexguma nüma ga Nadábi guma ïanexü ínachoeguächiyane namaxä ga guxüma ga Iraéuanecüäxgüarü churaraü. ²⁸Rü nüma ga Baácha rü Nadábixü nimax ga yexguma Ácha marü tamaepüx ga taunecü äëxgacü ixixgu ga Yudáanewa. Rü Nadábichicüxü äëxgacü nixí. ²⁹Rü yexguma noxritama yangucuchigu ga Baácha nax äëxgacü yixixü rü tükü nadai ga guxämä ga Yerubuáu tanüxü. Rü yema Cori ya Tupana norü oreartü uruxü ga Aíá ga Chirucüäxwa nüxü yaxuxürüxü, rü nüma ga Baácha rü guxüma ga Yerubuáu tanüxü tükü nadai rü tükü naguxexë. Rü taxúema tükü ínayaxüxexë. ³⁰Rü yemaacü nangupetü nagagu ga yema Yerubuáu uxü ga chixexü. Rü yema norü pecádugagu nixí ga chixexügü nayixü ga Iraéuanecüäxgü

rü norü Cori ya Tupanaxū nanuxēegüxū.
31Rü guxūma ga yema Nadábi üxū i tama nua ngóxū, rü ngēma popera i Iraéuanecüäxgüarü aëxgacígüchiga ixümatüxüga naxümatü. **32**Rü gumá Yudáarü aëxgacü ga Ácha, rü gumá Iraéuanecüäxarü aëxgacü ga Baácha rü nügü nadaiecha. **33**Rü yexguma tamaepüx ga taunecü aëxgacü yixixgu ga Ácha ga Yudáanewa, rü nüma ga Baácha ga Aía nane rü yexwaca ningucuchi ga Tíchawa nax Iraéuanecüäxarü aëxgacü yixixüçax. Rü 24 ga taunecü aëxgacü nixí. **34**Notürü yema Baácha üxū rü poraäcü nachixe ga Cori ya Tupanapexewa. Yerü nanaxü ga yematama chixexü ga Yerubuáu Iraéuanecüäxgüxü nagu nayixixëxü, rü muxüma ga tupananetachicünaxágüxü nieluaxüxü.

.....

Acábi rü Iraéuanewa aëxgacü nixí

16 **29**Rü yexguma 38 ga taunecü aëxgacü yixixgu ga Ácha ga Yudáanewa rü Acábi ga Oüri nane rü yexwaca ningucuchi ga aëxgacü nax yixixü ga Iraéuanewa. Rü 22 ga taunecü aëxgacü nixí ga Iraéuanewa. Rü ñane ga Chamáriawa nixí ga nayexmaxü.
30Notürü poraäcüxüchima nachixe ga norü maxü ga Cori ya Tupanapexewa. Rü yema nüxíra aëxgacígü ixígüxüarü yexera poraäcü chixexü naxü. **31**Rü yematama chixexüga Yerubuáu ga Nabáx nane üxü naxü. Rü naétü rü Yechabé ga Chidóüarü aëxgacü ga Ebaáxacümäxä naxäxmäx. Rü düxwa ngigagu nawa nangu ga norü tupananeta ga Baáxü nax yacuqxüxü.

32Rü ñane ga Chamáriagu Baácac nanaxü ga wüxi ga ngutaquepataxü rü wüxi ga ámarearü guchicaxü. **33**Rü yexgumarüxü ta Chamáriawa nanaxü ga tupananeta ga Achérachicünax. Rü yemamaxä poraäcü Cori ya Iraéuanecüäxgüarü Tupanaxū nanuxëx, guxü ga yema nüxíraxüxü ga Iraéuanecüäxgüarü aëxgacígüarü yexera.

.....

Ería nanaxunagü rü tá nax yapagüanexü

17 **1**Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxü ga Ería, ga Yiriáyiariü naanewa yexmane ga ñane ga Tibécüäx, rü Acábixü nhanagürü: —Yimá nüxü chapuracücü ya Cori ya Iraéuanecüäxgüarü Tupanaégagu cumaxä nüxü chixu, rü dama taunecüga rü tagutáma napu rü bai tá i cherena nax rünguxü nhuxmatáta chama wena nüxü chixu —nhanagürü. **2**Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: **3-4**—Ínaxüxü i nua rü üäxcü ne üxüwaama naxü! ¡Rü natü i Yurdáüarü léstewaama ngémaxü i natüxacü i Queríchigu yarúcx! Rü ngéma natüxacüwa tá cuxaxe rü nangurucuraxüxü tá chamu nax ngéma cuxü nangewemügxüçax —nhanagürü. **5**Rü nüma ga Ería rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana namaxä nüxü ixuxü. Rü natü ga Yurdáüarü léstewaama naxü, rü yema natüxacü ga Queríchixütawa nayayexma. **6**Rü nümagü ga nangurucuraxüxü rü paxmama rü yáuanecü poü rü namachi Eríacax yéma nangegüxü. Rü yema natüxacüwa

naxaxe ga Ería. ⁷Notürü marü nhuxre ga ngunexű ngupetügxux rü yema natüxacü rü nipa yerü taguma napu ga yema nachixűanewa.

**Ería rü yutecü ga ūane ga
Charépacüäx**

⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxű nhanagürü: ⁹—Iane ya Charépa ya Chidóöanewa ngexmanewa naxű, rü ngẽxma yarüxăqş rü ngẽxma nape! Rü marü ngixű chamu i wüxi i yutecü i ngẽxma ächiückü nax cuxű nachibüxeexűcax —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Ería rü inaxűächi, rü ūane ga Charépawa naxű. Rü yexguma guma ūaneärü ütuchiwa nanguxgu, rü yéma ngixű nadau ga wüxi ga yutecü ga yéma üxüwa ūcü. Rü ngixcax naca rü nhanagürü ngixű: —¿Taxúchima cuxű name i wüxi i axepáxűgu dexá choxű nuata cunge nax chaxaxexűcax? —nhanagürü. ¹¹Rü yemataqş marü yéma nangeagu, rü nüma ga Ería rü wenaxaru ngixna naca, rü nhanagürü ngixű: —¿Tauchi cuxű name ega wüxichipexe ta i poü nua choxű cungexgu? —nhanagürü. ¹²Notürü ga ngíma rü inangäxűga rü ngigürögü: —Cori ya Tupanaäegagu cumaxä nüxű chixu rü choxű nataxuma i poü. Rü wüxicmexäcu i trígutexexecatama choxű nangexma ya wüxi ya tüküwa, rü íxraxű i chixű i naxchiüwa. Rü ngẽmacax nixi i üxüta chayayaxuxű nax íxraxű i poü chaxüxűcax nüxű ya chaune rü chaugücxax rü ngẽmawena rü taiyamaxä tá tayue —ngigürögü. ¹³Rü nüma ga Ería rü ngixű nangäxűga rü nhanagürü: —¡Taxucaxma cumuü! ¡Rü cü yaxü i

ngẽma nüxű quixuxű! Notürü i ngẽma curü trígutexe i cuxű ngẽmaxüwa jru choxű naxüxíra i wüxi i íxraxű i poü i maixcuraxű rü nua choxű nange, rü ngẽmawena rü cugüaxű rü cuneaxű naxü! ¹⁴Erü nüma ya Cori ya Iraéuanecüäxarü Tupana, rü nüxű nixu rü ngẽma curü trígutexe i tüküwa ngẽmaxü rü ngẽma curü chixű i naxchiüwa ngẽmaxü rü tagutáma nagux, rü nhuxmatáta Cori ya Tupana nhama i naanegu napuxéex —nhanagürü. ¹⁵Rü ngíma ga yema yutecü rü iyaxű rü inaxü ga yema Ería ngímaxä nüxű ixuxű. Rü yemaacü ga ngíma rü ngíne rü Ería rü muxüma ga ngunexügicax naxwemügi. ¹⁶Rü taguma nagux ga trígutexe ga tüküwa rü yema chixű ga naxchiüwa yema Cori ya Tupana Eríawa nüxű yaxuxürüxű. ¹⁷Notürü wüxi ga ngunexügu rü nidaxawe ga yema yutecü ngíne rü nayu. ¹⁸Rü yexguma ga ngíma ga yema yutecü rü Eríaxű ngigürögü: —¿Taxacü chamaxä cuxü Pa Tupanaarü Orearü Ngeruxű? Rü nua cuxű nax choxna nüxű cucusaxchixéexű i chorü chixexügi rü ngẽmagagu cunayuxéexű ya chaune? —ngigürögü. ¹⁹Rü nüma ga Ería ngixű nangäxűga rü nhanagürü: —¡Nua namu ya cune! —nhanagürü. Rü yema yutecüxünewa nanaganagü, rü yema ucapu ga nagu napexügu nanagacuchi, rü norü pechicaxügu nayacaxéex. ²⁰Rü yemawena ga Ería rü tagaäcü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Cori ya Chorü Tupanax ¿rü ngixű tá éxna ngixű quingexéex i nhaa yutecü i ngichiügu chapecü, rü ngẽmacax cunayuxéexű ya

ngíne? —nhanagürü. ²¹Rü yexgumatama ga Ería rü tamaepüxcüna guxema buxeétü nayarünhuächi rü tagaäcü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, rü cuxü chacäqaxü nax wena cunamaxëexüçax i nhaa buxü —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü naxñü ga Ería nüxü nacäqaxüxü. Rü wenaxarü tükü namaxëex ga guxema buxe. ²³Rü yexgumatama ga Ería rü tükü naganagü ga guxema buxe rü yema ínapexüwa tûmamaxä ñartükü rü ipatachiü ga nhaxtüguxüwa tükü naga. Rü tûmaéna tükü nayamu, rü ngíxü nhanagürü: —¡Düçax, nüxü nadau ya cune rü namaxü! —nhanagürü. ²⁴Rü ngíma ga yema nge rü inangäxüga rü ngígrügü: —Nhuxmawaxi nixi i meama nüxü chacuáxü i Tupanaarü duúxü nax quixixü rü ngëma nüxü quixuxü rü Cori ya Tupanawa ne naxixü —ngígrügü.

Ería rü wenaxarü äëxgacü ga
Acábixütawa naxü

18 ¹Rü yema ngunexüga rü nigüetanü. Rü tamaepüga taunecüguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríamaxä nidexa rü nhanagürü: —¡Äëxgacü ya Acábixütawa naxü rü namaxä nüxü yarüxu rü nhama i naanegu tá chanapuxëx! —nhanagürü. ²Rü nüma ga Ería rü inaxüächi nax Acábimaxä nüxü yanaxuxüçax. Rü yexguma rü poraäcü nangux ga taiya ga Chamáriaanewa. ³Rü nüma ga Acábi rü naxçax naca ga norü ngíxëeruxü ga Obayía ga aixcuma Cori ya Tupanaxü ngechaüxü. ⁴Rü nüma ga Obayía nixi ga

naétüwa nachogüxü ga 100 ga Tupanaarü oreartü uruügü ga yexguma Acábi naxmax ga Yechabé nadaixchaügu. Rü nüma ga Obayía rü taxreticümü ga 50 gu nayatoye rü nhuxüchi taxre ga äxmaxügu nayacuxgü rü yéma nayaxüwemüäxü. ⁵Rü yexguma namawa nayexmayane ga Ería, rü nüma ga äëxgacü ga Acábi rü Obayíaxü nhanagürü: —¡Ngíxä, rü guxüma i nhaa tachixüanegu tanaxíane i guxüma i natügüwa rü natüxaciüwa nax naxcax idauxüçax ya maxë naxcax i törü búrugü nax ngëmaäcü tama nayuexüçax rü taguma tükü nataxuxüçax! —nhanagürü. ⁶Rü yemaacü ga Acábi rü Obayía rü nügumaxä nüxü nixu nax toxnamana naxüxü ga Acábi rü toxnamana ga Obayía nax naxcax nadaugüxüçax ga dexá rü maxë. ⁷Rü yexguma namawa naxüxgu ga Obayía rü Eríaxü yexma nangau. Rü yexguma nüxü yacuaxächigu nax Ería yixixü rü napexegu nayangücuchi rü nhanagürü: —¿Exna cuma quixixü, Pa Chorü Cori, Pa Eríax? —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Ería rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngü, chama chixi. ¡Rü paxa curü corimaxä nüxü yarüxu rü nua changexma! —nhanagürü.
.....

¹⁶Rü yexguma ga Obayía rü Acábimaxä nüxü nayartüxu nax Ería yéma nguxü, rü nüma ga Acábi rü yéma naxü nax Eríaxü iyadauxüçax. ¹⁷Rü yexguma Eríaxü nadaxgux rü nhanagürü: —¿Cuma éxna quixi i ngëma yatü i Iraéuanecüäxgüçax chixexü ícunguxëexü? —nhanagürü. ¹⁸Rü nüma ga Ería nanangäxüga rü nhanagürü: —Tama chaugagu nixi i ngëma guxchaxü i ngupetüxü i nua Iraéuanewa. Rü cuma

rü curü duűxügígagu nixí i ngëma ngupetüxü, erü tama naga pexinüe i ngëma Cori ya Tupanaarü mugü rü Baáchicünaxágüxü pecuaxüxügü.¹⁹ ¡Rü nhuxmax rü curü duűxügígüxü namu nax maxpúne ya Carmérugu nangutaquexegüxüçax i guxüma i Iraéuanecüäxgü namaxä i ngëma 450 i Baáarü orearü uruügü rü 400 i Achéraarü orearü uruügü i Yechabémexëwa ngëxmagüxü rü nüxü rüngüxéexü! —nhanagürü ga Ería.

Ería rü Baáarü orearü uruügü

²⁰Rü yexguma ga Acábi rü guxüma ga Iraéuanecüäxgüçax nangema, rü nanangutaquexexëxü ga yema orearü uruügü ga maxpúne ga Carmérugu.²¹ Rü yexguma ga nüma ga Ería rü guxüma ga duűxügümäxä nidexa rü nhanagürü: —¿Nhuxguxüratá i pemax i nüxü perüxoexü nax taxre i ñügu perüxínüexü? Rü ngëguma Cori ya Tupana rü aixcuma Tupana yixixgu; ¡rü nave perüxi! Rü ega Baá yixixgu; ¡rü ngëmawe perüxi! —nhanagürü. Rü nüma ga duűxügü rü taxuxümaama nanangäxügagü.²² Rü nüma ga Ería rü nidexachigüama rü nhanagürü: —Chxicatama chixí i Cori ya Tupanaarü orearü uruxü i íchayaxüxü rü chamaxüxü. Notürü ngëma Baáarü orearü uruügü rü 450 nixí.²³ Rü nhuxmax rü name nixí i taxre i wocaxacü nua pega. Rü nümagü i Baáarü orearü uruügü rü tá nayayauxgü i wüxi. Rü ágümütcigu tá inanachexcu. Rü ngëmaäcü üxitänüetügu tá nananugü i ngëma namachi i Baáarü ámarearü guchicaxüwa, notürü taxütáma

nayanajixëxü ya üxü. Rü ngëgxumarüxü tá ta i chamax rü chanamexëxü i ngëma to i wocaxacü rü üxüétugu tá chananugümachi, notürü taxütáma chayanaixëxü ya yima üxü.²⁴ Rü ngëmawena i pema rü tá perü tupanana pecagüe, rü chama rü tá Cori ya Tupanana chaca. Rü yimá üxümaxü tükü ngäxügacü, rü yimá tá nixí ya aixcuma Tupana ixicü —nhanagürü. Rü guxüma ga duűxügü nanangäxügagü rü nhanagürügü: —Mexüma nixí i ngëma ñü —nhanagürügü.²⁵ Rü nhuxuchi ga Ería rü yema Baáarü orearü uruügüxü nhanagürü: —¡Ngexürrüxü i nhaha wocaxacü peyaxu rü pexíra penamexëxü, erü pemu i pemax! ¡Rü nhuxuchi perü tupanana peca notürü taxütáma nawa penangixichi! —nhanagürü.²⁶ Rü yemaacü ga nümagü rü nayayauxgü ga yema wocaxacü ga nüxna namugüxü. Rü nanamexëegü rü paxmamacürüwa inanaxügue ga norü tupana ga Baána nax nacagüexü rü nhuxmata tocuchiwa nangu. Rü nhanagürügü: —¡Toxü nangäxüga Pa Baáx! —nhanagürügü. Rü yema ámarearü guchicaxü ga naxügüxüxü ínyuxeguächitanücxü, notürü nataxuma ga taxacü ga nangäxügüxü.²⁷ Rü yexguma tocuchiwa nanguxgu, rü nüma ga Ería rü yema Baáarü orearü uruügüga nidauxküraxü rü nhanagürü: —¡Yexera poraäcü pexáixcha! Erü ngëma perü tupana rü ngürüächi i puracügu narüxäyx, rüexna nayawoxex, rüexna üännewa naxü, rüexna ngürüächi ínape rü name nixí i ípenabajgü —nhanagürü.²⁸ Rü nümagü rü nayadaxëxü ga nax yaxáixchaxü. Rü cüchimaxä nügü niwitüchacügü rü

nügü inapaiaxünegü, yerü yema nixí ga nacümagü ga naxügütüxü, nhuxmata naduegumüxtünegü. ²⁹Rü tocuchiwa nangu rü nümagü rü inayadaxëegü ga nax yaxáixchaechaxü rü nax nayuxtanüxtüxü, rü yemaacü nayáuanexügümare, notürü taxuxüma nanangäxü rü bai ga wüxi ga naga ga nüxü naxñüexü. Rü düxwa orawa nangu nax Ería Tupanacax yamáxü ga yema to ga wocaxacü. ³⁰Rü yexguma ga Ería rü guxüma ga duüxügü rü naxütawaama naxí. Rü nüma ga Ería rü nanamexëx ga yema Tupanaarü ámarearü guchicaxü ga riungutaüxü. ³¹Rü nanayauxpüta ga 12 ga nuta naexpüx ga nanegü ga Yacú ga Iraéuanegu áégacü. ³²Rü guma nutagüimaxä nanaxü ga Cori ya Tupanaarü ámarearü guchicaxü. Rü yemawena rü ínanacaegu ga yema ámarearü guchicaxü rü 20 ga lítruxäcu ga nanetüchire nagu mexü nixí ga norü taxmachatexe. ³³Rü yemawena rü mea inananu ga üxü. Rü ágümüçügü tükü inachexcu ga guxema wocaxacü, rü yema üxüétigu tükü nanugümachi. ³⁴Rü nhuxüchi nhanagürü: —¡Ágümüçü i tükü ngíxü pixügüäcu dexámaxä rü ngëma namachiétigu rü ngëma üxüétigu ngíxü pebagüäcu! —nhanagürü. Rü yemaacü nanaxügü ga duüxügü. Rü wena nanamu nax yemaacü naxügütüxü. Rü norü tamaepüxcüna wena nanamu nax yexma ngíxü nabagüäcuxüçax ga tükü. Rü yemaacü nanaxügü ga nümagü. ³⁵Rü yema dexá rü yema ámarearü guchicaxüxü ínayáeguächi, rü yema ícaeguxümachatexe rü nanapá. ³⁶Rü

yexguma orawa nanguxgu nax yaguäxü ga wocaxacü, rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxü ga Ería rü naxcax nixü ga yema ámarearü guchicaxü. Rü tagaäcü nhanagürü: —Pa Corix, ya Abraáüarü rü Isáquierü rü Iraéuanecüäxarü Tupanax jçugü inawex i nhuxmax nax cuma quixixü i Iraéuanecüäxarü Tupana, rü chama nax chixixü i curü duüxü, rü cuma quixixü i choxü cumuxü nax chanaxüxüçax i guxüma i nhaa chaxüxü! ³⁷¡Choxü nangäxüga, Pa Corix, choxü nangäxüga nax ngëmaäcü i nhaa duüxügü nüxü cuaxgüxüçax nax cuma quixixü i Tupana rü nüxna cuxuxü nax wena cuxcax nawoeguxüçax! —nhanagürü. ³⁸Rü yexgumatama Cori ya Tupanaarü üxüema rü ngürüächi yexma naëtü nangu ga yema wocaxacümachi. Rü nixa ga yema namachi rü üxü rü wootama ga guma nutagü rü waixümü. Rü yema dexá ga yema ícaeguxümachatexewa yexmaxü rü inayache. ³⁹Rü yemaxü nadaugüga guxüma ga duüxügü rü nhaxtuanegu nanangüchitanü rü nhanagürü: —Nüma ya Cori nixí ya Tupana ixíci. Rü nüma ya Cori nixí ya Tupana ixíci —nhanagürügü. ⁴⁰Rü yexguma ga Ería rü yema duüxüguxü nhanagürü: —¡Ípenayauxü i guxüma i Baáarü orearü uruügü rü taxuxütámá ninha! —nhanagürü: Rü nüma ga duüxügü rü ínanayauxü. Rü yexguma ga Ería rü natüxicü ga Chichóüwa nüxü nanagagüxëxü rü yexma nayadaünaxä.

Ería rü pucüçax nayumüxé

⁴¹Rü yemawena ga Ería rü Acábixü nhanagürü: —¡Íixü rü yachibü rü yaxaxe!

Erü marü nicuxcu ya pucü —nhanagürü.
 42 Rü nüma ga Acábi rü natáegu rü
 nayachibü rü nayaxaxe. Notürü ga Ería
 rü máxpúne ga Carmérugu naxínagü. Rü
 yexma nayacaxápüxü rü nanangúcuchi
 nhuxmata ga nachametü rü
 naápüxügümachatexewa nangu. 43 Rü
 norü ngüxéerüxü nhanagürü:
 —¡Dauxüguamaxüra naxínagü, rü
 márguama yadawenü! —nhanagürü. Rü
 nüma ga norü duüxü rü yéma naxü rü
 márétü nayadawenü. Rü yemawena ga
 yema norü duüxü rü nhanagürü:
 —Nataxuma nixí i taxacü —nhanagürü.
 Notürü ga nüma ga Ería rü nanamu rü
 nhanagürü: —¡Rü 7 expüxcüna íyadäu!
 —nhanagürü. 44 Rü yexguma marü norü
 7 expüxcüna íyadaxgu rü yema norü
 duüxü rü nhanagürü nüxü: —Rü nüxü
 chadau i wüxi i íraxü i caixanexü i
 márchiüétüwa ínaguemaxü i wüxi i
 naxmexeràxüxü —nhanagürü. Rü
 yexguma ga Ería rü norü duüxüxü
 nhanagürü: —¡Paxa inanhaâchi rü
 Acábimaxä nüxü yartüxa rü naweügu
 yaxüe rü ínaxix nawa ya daa máxpúne rü
 íyaxü naxüpa ya pucü! —nhanagürü.
 45 Rü naweügu naxínagü ga Acábi, rü
 paxa ïane ga Yeréwa naxü. Rü
 yexgumayane rü nanaxéâchiane, rü
 nibua, rü tacü ga pucü ínangu. 46 Rü
 nüma ga Cori ya Tupana rü Eríana pora
 naxä. Rü yexguma marü nügüna
 pexnagüchirugu rü ïane ga Yeréwa
 nanha. Rü Acábixüpa yéma nangu.

Ería rü máxpúne ga Orébiwa nanha

19 ¹Rü nüma ga Acábi rü naxmax
 ga Yechabémaxä nüxü nixu ga
 guxüma ga yema Ería üxü, rü nhuxäcü

nax nadaünaäxü ga yema Baáarü orearü
 uruügü. ²Rü yexguma ga Yechabé rü
 wüxi ga ngírü duüxüxü imu ga
 Eríamaxä nüxü nax yanaxuxüçax ga
 ngírü dexa rü nhanagürü: —Cuma rü
 Ería quixí rü chamax rü Yechabé chixí.
 Rü cumaxä nüxü chixu rü name nixí i
 chorü tupanagü poraäcü choxü napoxcu
 ega moxü nhama i oragu tama cumaxä
 chanaxüxgu i ngéma Baáarü orearü
 uruügümäxä cuxüxü —ngírgürü. ³Rü
 nüma ga Ería rü nüxü nicuaxächi ga
 äüçümäxüwa nax nayexmaxü, rü
 yemacax ïane ga Bechéba ga
 Yudáanewa yexmanewa nanha. Rü
 yéma nanatax ga gumá norü
 ngüxéerüxü. ⁴Rü yemawena rü taxúema
 íxächiüxüwa naxü. Rü wüxi ga ngunexü
 inixü, rü wüxi ga naixtüüwa
 nayarütoöchi. Rü nügügu naxínugu rü
 nayuxchaü. Rü yemacax Cori ya
 Tupanaxü nhanagürü: —¡Marütama Pa
 Corix, rü choxna nayaxu i nhaa chorü
 maxü! Erü woetátama chayu rü
 narümemea nax nhuxmatama chayuxü
 —nhanagürü. ⁵Rü yexma naixtüügu
 naca rü yéma nape. Notürü wüxi ga
 dauxücüäx ga Tupanaarü orearü
 ngeruxü rü yéma nangu rü nüxü
 yangógiüäcüma nhanagürü nüxü:
 —¡Íruda rü nachibü! —nhanagürü. ⁶Rü
 Ería rü nanadauáane, rü nüxü nadau ga
 naeruxütagu naxüxü ga wüxi ga poü ga
 maixcuraxü ga üxüétüwa iguxü rü dexá
 ga yexma üweüxü. Rü yexguma ga
 nümax rü ínarüda rü nachibü rü naxaxe.
 Rü yemawena rü wena inaca. ⁷Notürü
 ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü
 ya dauxücüäx rü wenaxarü Eríaxütawa
 naxü. Rü ínayabaijxü, rü nhanagürü

nüxű: —¡Írüda rü nachibü! Erü yáxűgu tá quixű i ngěma ícuxűxűwa —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Ería rü ínarüda, rü nachibü rü naxaxe. Rü yema ñona rü pora nüxna naxã. Rü 40 ga ngunexű rü 40 ga chütaxű nixű nhuxmata nawa nangu ga guma máxpüne ga Orébi. (Rü gumawa nixí ga Tupana ga Moichécax nangóxű.) ⁹Rü yexguma guma máxpúnearü nanguxgu ga Ería rü wüxi ga áxmaxűgu naxücu, rü yéma nanangupetüxexë ga chütaxű. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nidexa, rü nhanagürü nüxű: —¿Taxacü nua cuxü, Pa Eríax? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Ería nanangäxűga rü nhanagürü: —Poraäcü naétüwa chachogü i curü ore, Pa Chorü Cori ya Tupana ya Guxűétüwa Ngěxmacü. Erü ngěma Iraéuanecüäxgü rü marü nüxű inarüngümae i ngěma curü uneta ga namaxã cuxüxű, rü nagu napogüe i ngěma curü ámarearü guchicaxügü, rü taramaxã tükü nadai ya yíxema curü orearü uruügü. Rü chaxicatama íchayaxü, rü nhuxmax rü chauxcax rü ta nadaugü nax choxű yamaxgüxűcax —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxű: —Ínaxűxű rü chaupexe yachi ya daa máxpúnearüwa! —nhanagürü. Rü nüma ga Ería rü yemaacü nanaxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yéma naxüpetü. Rü wüxi ga poraxüchicü ga buanecü rü nagu nangu ga guma máxpüne, rü nabu rü ga nutagü rü nipue rü narüyiixűchipanü, notürü nüma ga Tupana rü tama gumá buanecüwa nayexma. Rü gumá buanecüwena rü naxiäxächiane, notürü nüma ga Tupana

rü tama yema iäxächianewa nayexma. ¹²Rü yema iäxächianewe naxã ga wüxi ga üxüema, notürü nüma ga Tupana rü nataxuma ga yema üxuemawa. Rü yema üxuemawena rü yéma inanaxű ga wüxi ga ígaxű ga naga ga mexechixű. ¹³Rü yexguma yema nagaxű naxñüga nayachi. Rü yexma nachiyane rü nüxű naxñü ga wüxi ga naga ga nüxű nhaxü. —¿Taxacü ngěma cuxü, Pa Eríax? ¹⁴Rü nüma ga Ería rü nanangäxű rü nhanagürü: —Nüxű chikuaxächi nax poraäcü cuxű chachuxuxű, Pa Corix Pa Tupana ya Guxäétüwa Ngěxmacü. Notürü ngěma Iraéuanecüäxgü rü marü nüxű inayarüngümae ga yema namaxã nax icuxügaxű. Rü nagu napogüe i ngěma curü ámarearü guchicaxügü, rü yimá curü orearü uruügü rü taramaxã nanadai. Rü chaxicatama íchayaxü i nhuxmax notürü chauxcax rü ta nadaugü nax choxű yamaxgüxűcax —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxű nhanagürü: —¡Écü natáegu nagu i ngěma nama ga noxri nagu quixűxű i Damácuari chianexűwa daxű! Rü ngěxguma Damácuari íanewa cunguxgu jrü chíxümaxă nabaeru ya Achaéu nax Chíriaaneärü ãëxgacü nax yixixűcax! ¹⁶¡Rü ngěxgumawena rü chíxümaxă nabaeru ya Erichéu ya Cháfachi nane ya Abe-Meúracüäx nax cuchicüxü chorü orearü uruxű nax yixixűcax! ¹⁷Rü yíxema Achaéumexëwa

inhaxe rü Yeú tá tükü nimax. Rü yíxema Yeúmexéwa inhaxe rü Erichéu tá nixí i tükü dajxcü. ¹⁸|Rü dúcax, rü cumaxã nüxü chixu rü chama rü marü íchayaxügüxexé i 7,000 i Iraéuanecüäxgü i taguma Baápexegu caápügüxü nax nüxü yacuqxüügxüçax! —nhanagürü ga Tupana.

Tupana rü Erichéuxü nayaxu

¹⁹Rü yexguma ga núma ga Ería rü inaxüächi, rü Erichéu ga waixümüanearü aiegumüanewa puracúcüxü yexma nangau. Rü gumá Erichéupexegu naxí ga 12 chimüxü ga woca ga taxrechigü nügüwa ngacuxü, rü nümatama ga Erichéu namaxä nixü ga yema nawa iyacuáxü. Rü núma ga Ería rü Erichéucax nixü rü Erichéutügu nanachaxanagü ga norü gáuxüchiru. ²⁰Rü núma ga Erichéu rü nünxä yéma ninha ga norü wocagü, rü Eríawe nangë, rü nhanagürü nüxü: —Chanaxwaxe i choxü cuxüchica nax chaunatüxü rü chauéxü chayameäéxüçax, rü nhuxmachi tá cuwe charüxü —nhanagürü. Rü yexguma ga núma ga Ería rü nhanagürü nüxü: —Marü name i ngéma cuxü, notürü jnüxna nacuqxächi nax Tupana marü cuxcax caxaxü nax norü orearü uruxü quixixüçax! —nhanagürü. ²¹Rü núma ga Erichéu rü Eríana nixügachi rü taxre ga woca ga yatüxü niyaxu, rü nanadai, rü ägümüçigu inanachexcu. Rü yema naixmenaxägü ga wocawa inaixgüxümaxä nanaxüxü. Rü yemawa ínanagu ga namachi, rü namücügxü nanangõxexé. Rü

yemawena rü Eríawe narüxü norü ngüxéeruxü.

.....

Acábi rü Nabúchiarü úwanecü

21 ¹Rü wüxi ga yatü ga īane ga Yerécüäx ga Nabúchigu ãégacü rü guma īanewa nüxü nayexma ga wüxi ga úwanecü ga ãexgacü ga Acáipataaru ngaicamána. ²Rü wüxi ga ngunexü ga Acábi rü Nabúchixü nhanagürü: —;Choxna naxä i curü úwanecü nax ngémaäcü choxü nangexmaxüçax i chorü nanetüneçü erü chapatana nangaicama! Rü ngémachicüxü tá cuxna chanaxä i wüxi i úwanecü i irümemaeçü, rüexna ega cunaxwaxegu rü diérumaxä cuxü chanaxütanü —nhanagürü. ³Notürü ga Nabúchi rü Acáibüxü nangäxüga rü nhanagürü: —Rü Tupana tama nanaxwaxe nax cuxna chanaxäxü i nhaa naane i chaunatü choxna áxü —nhanagürü. ⁴Rü yema Nabúchiarü ngäxügagu rü núma ga Acábi rü nangechaüäcüma rü nanuäxäcüma napataçax natáegu, yerü Nabúchi rü namaxä nüxü nixu ga tagutáma nüxna nax naxäxü ga yema naane ga nanatü nüxna áxü. Rü núma ga Acábi rü nachiüwa nangu, rü naxchiäügu nayaca, rü īxtapüxguama nabuenü, rü tama nachibüchaü. ⁵Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü naxcax iyaxü rü ngígürögü nüxü: —;Taxacúcax cuma rü tama cuchibüchaxü? —ngígürögü. ⁶Rü núma ga Acábi rü ngíxü nangäxüga rü nhanagürü: —Nabúchimaxä chidexa, rü nüxna naxcax chaca nax choxü namaxä nataxexüçax i norü úwanecü. Rü

ngēxgumachi choxna naxāāxgu rü to i úwanecümamaxā nüxū chanaxüchicüxü. Notürü i nümax rü tama choxna nanaxāxchaū —nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü inangāxüga rü ngīgürügū nüxū: —Notürü cuma quixí i nua Iraéuanewa ãēxgacü quixixü. ⁸Rü yachibü rü nataāxē! Rü marü chama cuxú tá chanayaxu i Nabúchiarü úwanecü —ngīgürügū. ⁹Rü yexgumatama ga ngīma rü Acábiégagu inaxümatü ga nhuxre ga popera. Rü yemagu iyaxúcuchi ga Acábiarü cuaxruxü ga norü ãnerawa yexmaxü. Rü nhuxúchi iyamu naxcax ga guma īane ga Yeréarü ãēxgacügū. ⁹⁻¹⁰Rü yema ngīrü poperagüwa rü nhanagürü: —; ¹¹Ecü, guxüma i duūxügümamaxā nüxū pexu nax nangutaquexegüxüçax nax tama pechibueäcüma peyumüxégüxüçax! ¹²Rü nüxna pexu ya Nabúchi nax petanüwa naxüxüçax! ¹³Rü naxcax pedaux i taxre i yatü i nüxū ixugüxü nax nüma ya Nabúchi rü Tupanamaxä naguxchigaxü rü ãēxgacümaxä chixexü naxuegxü! ¹⁴Rü ngēmaxü pexinüeguwena, rü ípenagaxüchi rü nutamaxä ípenamuxüchi rü peyamá! —nhanagürü ga yema ngīrü poperagüwa. ¹⁵Rü nüma ga yema ãēxgacügū ga guma īanecüäx rü nayanguxéegü ga yema ngīrü poperagüwa namaxä nüxū yaxuxü. ¹⁶Rü nanaxügü ga yema ngutaquexe rü yéma Nabúchicha naçagüe. ¹⁷Rü nüma ga yema taxre ga yatügü rü guxüma ga duūxügüpexewa doraxümare nixugüe Nabúchichiga. Rü nhanagürügū: —Nhaa Nabúchi rü Tupanamaxä naguxchiga rü ãēxgacü ya Acábimaxä rü ta naguxchiga

—nhanagürügū. Rü yemaxü naxñüegu ga duūxügü, rü Nabúchixü niyauxgü rü īanepechinüwa nanagáuchigügū. Rü yexma nutamaxä īnanamuxüchigü rü yemaacü nanayuxëx. ¹⁸Rü yexü nawagüeguwena ga guma īanearü ãēxgacügü, rü Yechabéxütawa namugagü rü nhanagürügū: —Nabúchi rü marü nutamaxä īnanamuxüchigü i duūxügü, rü marü nayu —nhanagürügū. ¹⁹Rü yexguma Yechabé nüxü cuáchigagu ga Nabúchi rü marü nax nayuxü rü ngīgürügū nüxü ga gumá ngīte ga Acábi: —Yema úwanecü ga Nabúchi tama cuxü namaxä taxechaüxü, rü nhuxmax rü ngetanüäcüma cuxrü nixi. Erü nüma ya Nabúchi rü marü nayu —ngīgürügū. ²⁰Rü yemaxü naxñügü ga Acábi rü ínayadau ga yema Nabúchiarü úwanecü, rü noxrüxü nayaxixëx. ²¹Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: —Düçax, rü nhuxmatama Chamáriawa naxü i naxütawa i Iraéuanecüäxgüarı ãēxgacü ya Acábi. Rü nüma i nhuxmax rü nawa nangexma i ngēma Nabúchiarü úwanecü i noxrüxü yaxixëexü. ²²Rü nhacurügü tá nüxü: “Pa Acábi, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxü: ‘Nhuxma nax cuyamáxü ya Nabúchi rü nüxna nax cuyapuxü i ngēma noxrütama ixixü, rü ngēmacax i nhuxmax i cumax rü tá ta cugügu nadexgue i airugü yematama nachica ga Nabúchigü nawa nadexgüäxüwa’” —nhanagürü ga Tupana. Rü nüma ga Ería rü yéma Acábixütawa naxü nax namaxä nüxü yanaxuxüçax. ²³Rü nüma ga Acábi rü Eríaxü nangāxü rü nhanagürü: —; Cumax, Pa Chorü Uanüx,

rü choxű icuyangauama? —nhanagürü. Rü nüma ga Ería rü nanangăxű rü nhanagürü nüxű: —Ngű, cuxű ichayangau nax cumaxă nüxű chayarüxuxűcax nax Cori ya Tupanapexewa poraäcü chixexű nax cuxüxű. ²¹Rü ngëmacaq ya Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxű: “Rü tá cuxcax íchananguxéx i taxű i guxchaxű i chixexű rü cugagu tá chanadai i guxüma i cutanüxügü i yatüxügü i Iraéuanewa ngëxmagüxű. ²²Rü yema Nabá nane ga Yerubuáñutanüxümaxă, rü yema Aíá nane ga Baáchatanüxümaxă chaxüxürüxű tá chanaxü namaxă i ngëma cutanüxügü. Erü yema äëxgacügürüxű choxű cunuxéx nagagu nax chixexügu cunayixéexű i Iraéuanecüäxgű”, nhanagürü ga Tupana. ²³Rü Yechabéchiga rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü ngëma airugü rü tá ngixű nangómachigü i Yeréaru ïanechipenüwa. ²⁴Rü ngëma cutanüxügü i ïanegu yuexű, rü airugü tá nanangómach. Rü ngëma cutanüxügü i ïanearü duxétigu yuexű, rü éxchagü tá nanangómachigü” —nhanagürü. ²⁵Rü nataxuma ga to ga Iraéuanecüäxarü äëxgacü ga Acábirüxű naxmaxgagu chixexű üxű ga Tupanapexewa. ²⁶Rü nüma ga Acábi rü poraäcü Tupanapexewa chixexű naxü ga yexguma yema tupananetachicinaxăxű yacuqxüxügu naxrüxű ga yema Amuréutanüxügü ga Cori ya Tupana Iraéutanüxügütanüwa íwoxüxű. ²⁷Rü yexguma yema Ería namaxă nüxű ixuxüxű naxñüga ga Acábi rü nügüchirugu nagáugü. Rü témüxű ga naxchirugu nicuq rü tama nachibü. Rü

yema témüxű ga naxchirumaxă napeexű rü nangechaüäcüma inarüxüxű. ²⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Erífaxű nhanagürü: ²⁹—¿Nüxű cdeauxü yixixű ya Acábi nax nhuxäcü chapexewa nügü ínaxírxarü? Rü ngëma nax chapexegu nügü ínaxírxarügagu rü taxütáma chixexű naxacügütanüwa changuxéx i nhuxmax nax namaxüxügu i nüma ya Acábi. Notürü ngëxguma marü nayuxguwena rü nane äëxgacü ixixgu tá nixi i Acábiacügúcax íchananguxéexű i ngëma chixexű nax ngëmaäcü yanaxoxűcax i natanüxügü —nhanagürü.

Micaía nüxű nixu rü Acábixű tá narüporamae i norü uanügü

22 ¹Rü marü tamaepüx ga taunecü ninge nax taguma nügü nadaixű ga Iraéuanecüäxgü namaxă ga Chíriaanecüäxgü. ²Notürü gumá norü tamaepüx ga taunecüga rü nüma ga Yudáanearü äëxgacü ga Yochapá rü Iraéuanecüäxarü äëxgacü ga Acábixütagu nanaxüane. ³Rü nüma ga Iraéuanecüäxarü äëxgacü rü norü ngüxéeruügüxű nhanagürü: —Pema rü marü nüxű pecuqx rü yima ïane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane rü tükna naxü. ⁴Rü tükxcü i tama pora taxüe nax naxmexwa napuxücax i ngëma Chíriaanearü äëxgacü? —nhanagürü. ⁴Rü yexguma ga nüma ga Acábi rü äëxgacü ga Yochapána naca rü nhanagürü: —¿Exna tama choxű íquixümüçuchaüxű nax yanapuxücax ya yima ïane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane? —nhanagürü. Rü nüma ga Yochapá rü nanangăxű rü nhanagürü:

—Chama rü chorü churaragü rü
 itamemare nax pexü tarüngüxéegüxü.
⁵Notürü naxüpä nax ngëma ixüxü, rü
 name nixí i Cori ya Tupanaarü ñüticax
 tadaugü ngoxi norü ngúchaü yixixü i
 ngëma —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga
 Iraéuanecüäxarü äëxgacü rü
 nanangutaquehexéx ga wixgutaqx 400
 ga norü tupanaarü orearü uruügü. Rü
 yemagüna naca rü nhanagürü: —⁷Marü
 namexü yixixü rü éxna tama nax
 napuxü ya yima ïane ya Ramúchi ya
 Yiriáyianewa ngexmane? —nhanagürü.
 Rü nüma ga yema orearü uruügü rü
 nanangäxügü rü nhanagürögü: —Marü
 name i naxcax ípeyaxüächi nax
 peyapuxüçax erü Cori ya Tupana rü
 marü cuxna nanaxä —nhanagürögü.
⁷Notürü ga nüma ga Yudáanearü
 äëxgacü ga Yochapá rü ínacaama rü
 nhanagürü: —⁸Nua rü nataxuma i to i
 orearü uruxü i aixcuma Cori ya
 Tupanaarü orearü uruxü ixixü nax
 ngëma rü ta namexü nax nüxna
 icaxaxü? —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga
 Iraéuanecüäxarü äëxgacü ga Acábi rü
 Yochapáxü nangäxü rü nhanagürü:
 —Ngü, nangexma nixí ya wüxi nax tükü
 Tupanana nacaxacü, rü nüma nixí ya
 Micaía ya Irá nane. Notürü naxchi
 chaxai erü taguma tjaxacürü mexüxü
 chamaxä nixu, rü guxüguma
 chixemarexüxicatama nixu
 —nhanagürü. Notürü nüma ga Yochapá
 rü nanangäxü rü nhanagürü: —⁹Tauxü i
 ngëma nhacuxü! —nhanagürü. ⁹Rü
 yexgumatama ga nüma ga
 Iraéuanecüäxarü äëxgacü rü wüxi ga
 norü churagarüerucax naca rü
 nhanagürü nüxü: —¹⁰Paxa nua penaga

ya yimá Irá nane ya Micaía!
 —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga guma
 Iraéuanecüäxarü äëxgacü ga Acábi, rü
 Yudáanearü äëxgacü ga Yochapá rü
 meama ningaxäe ga norü
 äëxgacüchirumaxä rü yexma ïane ga
 Chamáriaarü iãxütagu ínatoxü norü
 tochicaxügu. Rü guxüma ga yema
 tupapanetaarü orearü uruügü rü
 äëxgacüpxewa nüxü nixu ga yema ore
 ga naäxewa íngugüxü. ¹¹Rü wüxi ga
 orearü uruxü ga Yedequía ga Quenána
 nane rü nanaxü ga nhuxre ga
 wocachatacuxrechicünaxä ga
 férunkaxcax. Rü nhuxüchi tagaxäcü
 nhanagürü: —Rü ngëma nhanagürü ya
 Cori ya Tupana: “Rü nhaa
 wocachatacuxregümaxä tá nixí i
 cunadaixü i ngëma Chíriaanecüäxgü
 nhuxmatáta cunaguxéex” —nhanagürü.
¹²Rü guxüma ga yema orearü uruügü
 yemaxüxtama nixugüe namaxä ga yema
 äëxgacügü. Rü nhanagürögü nüxü:
 —¹³Ecü naxcax ípeyaxüächi ya yima ïane
 ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane!
 Rü tá nüxü perüporamae, erü nüma ya
 Cori ya Tupana rü marü cuxmexgu
 nananguxéex, Pa Äëxgacü
 —nhanagürögü. ¹³Rü yoxni ga yema
 churara ga Micaíacax yacaxü rü
 nhanagürü nüxü: —Guxüma i ngëma
 togü i orearü uruügü rü wüxigu
 äëxgacümaxä nüxü nixugüe nax nüma
 tá yixixü i naporamaexü ya yima
 ïanearü puwa. Rü ngëmacax rü cuxü
 chacaaxü nax cuma rü ta ngëgxumarüxü
 äëxgacümaxä nüxü quixuxü nax nüma
 tá yixixü i naporamaexü ya yima
 ïanearü puwa —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma
 ga Micaía nanangäxü rü nhanagürü:

—Tupanaébagu cumaxā nüxū chixu rü ngēma ore i nüma ya Tupana chamaxā nüxū yaxuxūxicatátama nixī i tá nüxū chixuxū —nhanagürü. ¹⁵Rü yemawena rü nüma ga Micaíá rü aëxgacüxütawa naxū. Rü nüma ga aëxgactü rü Micaíana naca rü nhanagürü: —Pa Micaíax ḡmarü namexū nax naxcax ítayaxüāchixū ya yima īane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane rü ẽxna tama? —nhanagürü. Rü nüma ga Micaíá rü nanangāxū rü nhanagürü: —Marü name nax naxcax ípeyaxüāchixū erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü pexū naporaexēxē nax pexmexgu nanguxēēxū ya yima īane —nhanagürü. ¹⁶Notürü nüma ga aëxgacü rü Micaíaxū nangāxū rü nhanagürü: —Marü muexpüxcüna cumaxā nüxū chixu rü ngēguma t̄xacüxū chamaxā quixuxgu rü chanaxwaxe i Tupanaébagu aixcumaxū chamaxā quixu —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Micaíá rü nanangāxū rü nhanagürü: —Nüxū chadau i guxūma i Iraéuanecüäxgū i m̄xpüneaneugu woonemarexū rü nhama carnérugü i ngearü daruūáxürüxū nax yixígüxū. Rü nüma ya Cori rü nhanagürü: “Nhaa duǔxügü rü nangearü daruūáxgü, rü ngēmacax name nixī i wüxichigü i nüma rü napatacax nawoegu” —nhanagürü. ¹⁸Rü nüma ga Iraéuanecüäxarü aëxgacü rü nhanagürü Yochapáxū: —Ngēma nixī i cumaxā nüxū chixuxū. Rü nhaa yatü rü taguma t̄xacürü mexüxū chamaxā nixu. Rü ngēma nüxū yaxuxū rü chixexüxicatama nixī —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga Micaíá rü nanangāxū rü nhanagürü: —Chanaxwaxe i curüxñi i nhaa to i

norü ore ya Tupana. Rü nüxū chadau ya Tupana ya norü tochicaxüwa rütocü, rü guxūma i dauxüçüäx i orearü ngeruxū i naxütagu chigüxū i norü tügünecüwawa rü norü toxoxwecüwawa. ²⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ínaca rü nhanagürü: “¿Texé tá tixī ya Acábina ïnüxe rü ngēmaäcū naxcax ixíachixüçax ya yima īane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane nax ngēmaäcü ngēxma nayuxüçax?” nhanagürü. Rü nhuxre ga norü orearü ngeruügü rü nüxū nixugüe ga wüxi ga ïnü, rü togü ga toraxüxū ga ïnü. ²¹Notürü wüxi ga dauxüçüäx rü Cori ya Tupanaxütawa naxū, rü nhanagürü: “Chama rü tá ngēma chaxū nax Acábina chayaxínüxüçax”, nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca nax nhuxäcū tá yixixū ga nüxna naxínüxū. ²²Rü nüma ga yema dauxüçüäx rü Tupanaxū nangāxū rü nhanagürü: “Chama rü tá doramare i ore naâxewa changuxéxē i guxūma i ngēma Acábiarü tupapanetaaru orearü uruügü”, nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxū: “Cuma i nüxū cucusáxū nax ngēma cunaxüxū” —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga Micaíá rü Acábixū nhanagürü: —Nhuxmawaxi nixī i nüxū cucusáxū nax nüma ya Cori ya Tupana rü curü orearü uruügü naxüäxū i wüxi i naâxē i doramaxā naqügüwa idexaxū rü curü yuchigaxū ixugümarexū —nhanagürü. ²⁴Rü yexguma ga Yedequía ga Quenána nane rü Micaíacax nixū rü nayapechametü rü nhanagürü nüxū: —_Nhuxgu nixī i Tupanaâxē i choxna yaxügachixū nax cumaxáma

yadexaxūcax? —nhanagürü. ²⁵Rü nüma ga Micaía rü nanangāxū rü nhanagürü nüxū: —Ngēma naxcax ícucaxaxūarü ngāxū rü tá nüxū cucuax i ngēguma ípatagügi nuxica ícunacúchigügi naxchaxwa i ngēma cuxū imaxgüchaūxū —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga aëxgacü ga Acábi rü norü purichíaxū namu nax Micaíaxū yayauxgüxūcax rü nhanagürü: —;Peyayaxux i Micaía rü daa īanearü aëxgacü ya Amóúxütawa rü chaune ya Yuáxütawa penaga! ²⁷Rü namaxā nüxū pexu ya aëxgacü rü napoxcuā rü íxramarexū i ñona rü dexá nüxna naxāgü rü nhuxmatáta mea íchangu nax daiwa ne chaxūx!

—nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga nüma ga Micaía rü nanangāxū rü nhanagürü: —Ngēguma cuma tá maxūäcü cutáegugux, rü ngēmawa tá nüxū cucuax nax Tupana rü tama chawa yadexaxū —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga nüma ga Acábi ga Iraéuanecüäkarü aëxgacü rü nüma ga Yochapá ga Yudáanearü aëxgacü rü naxcax inaxīachi ga guma īane ga Ramúchi ga Yiriáyianewa yexmane. ³⁰Rü nüma ga Iraéuanecüäkarü aëxgacü rü Yochapáxū nhanagürü: —Chama rü tá tomare i naxchirugu chicux i ngēguma ichocuxgux nax ngēma Chíriaanecüägxumaxä yigü idaixūcax, rü cuma rü tá chauxchirugu quicux —nhanagürü. Rü yemaacü ga Iraéuanecüäkarü aëxgacü rü tomare ga naxchirugu yacúäcümä nixí ga nügü nadaixū. ³¹Notürü nüma ga gumá Chíriaanecüäkarü aëxgacü, rü nüxna naxāga ga yema 32 ga norü churaragüeru ga cowaru itúgue ga

naweūmaxā icuaxgüxū, rü nhanagürü: —;Taxútáma pegü namaxā pedai ega tama Iraéuanecüäkarü aëxgacü yixíxgu! —nhanagürü. ³²Rü yexguma yema churaragüeru Yochapáxū daugügu, rü naxcax naxí rü nüxū ínachomaeguächi nax namaxā nügü nadaixūcax yerü nüma nüxū nacuaxgügu rü guma nixí ga Iraéuanecüäkarü aëxgacü. Rü yemacax ga Yochapá rü aita naxü, rü ngüixéecäx ínaca. ³³Rü yexguma nüxū nicuaxächitanü nax tama gumá yixíxü ga Iraéuanecüägxüarı aëxgacü rü nüxna nixigachimare, rü marü tama nawe nangégü. ³⁴Notürü wüxi ga Chíriaanecüäkarü churara yexma nanamaxmare ga norü würa rü meama Iraéuanecüäkarü aëxgacücax ninha rü norü daixchirucuchitamaxä namexchinü, rü poraäcü nanapix. Rü yemacax ga nüma ga Acábi rü naweüuarü ūxéeruūxü namu, rü nhanagürü: —;Chamaxä natáegu rü choxü ínamue erü poraäcü chanapix!

—nhanagürü. ³⁵Rü niyexeraguchigü ga yema nügü nax nadaixü ga Iraéuanecüäx namaxā ga Chíriaanecüäx. Rü nüma ga Iraéuanecüäkarü aëxgacü rü naweüwatama nayexma rü yema naweüuarü ūxéeruūxü nüxū nartüngüxéê nax inachixūcax. Rü yemaacü Chíriaanecüäxmaxä nügü nadaix.

Notürü yexguma marü nayáuanegu rü nayu ga nüma ga guma aëxgacü ga Acábi. Rü guma nagü rü naweüxü mawa narüchuxhue. ³⁶⁻³⁷Rü yexguma marü yanaxücuchaügu ga üäxcü rü Iraéuanecüäkarü churaragü rü nhanagürigü: —Wüxíechigü rü tümaaru īanecax rü tümaaru naanecax tawoegu

erü ya ãẽxgacü rü marü nayu
—nhanagürügü. Rü nüma ga guma
ãẽxgacü rü ūane ga Chamáriawa
nanangegü, rü yexma nayataxgü.³⁸Rü
yexguma marü inataxgiäguwena, rü
nanayauxgü ga guma naweü nawa ga

wüxi ga puchu ga Chamáriawa yexmacü
rü ngexügü ga chixri maxexü nawa
aiyagüxüçü. Rü ga airugü rü
nanadexegü ga guma Acábigü yema
Cori ya Tupana nüxü ixuxürüxü.
.....

2 REIS

(Norü taxre i popera i ãẽxgacügütchiga)

.....

Tupana nayaga ga Ería

2 ¹Rü yexguma nawa nanguchaűgu nax dauxűguxű ga naanewa Eríaxű nagaxű ga Cori ya Tupana nagu ga wüxi ga buanecü ga íxăũxemacü, rü nüma ga Ería rü norü ngüx  eruxű ga Erich  u rü   ane ga Yig  awa ínachoxű. ²Rü nüma ga Ería rü Erich  u nhanag  r  : —jNux   r  x  y! Er   Cori ya Tupana rü Bet  uwa chox   namu —nhanag  r  . Not  r   nüma ga Erich  u rü nanang  x   rü nhanag  r  : —Cori ya Tupana  gagu rü cu  gagu cumax   n  x   chixu r   tagut  ma cux   changem  c  x  x   —nhanag  r  . R   yemac  x w  xigu n  g  umax   Bet  uwa nax  . ³Not  r   yema ngext  x  c  g   ga Bet  uwa Tupanaar   orear   uru  c  x ng  x   r   Erich  uc  x nibuxm  . R   n  xna nacag  e r   nhanag  r  g  : —jN  x   cuci  x   r   nh  xmax   t   nix   ya Tupana i cuxna yaga  x   ya Er  ia? —nhanag  r  g  . R   nüma ga Erich  u rü nanang  x   r   nhanag  r   n  x  : —Ng  m  ac  x, mar   n  x   chacu  x. Not  r   tama chanaxw  xe i n  x   pexu —nhanag  r  . ⁶R   yexguma ga nüma ga Er  ia r   Erich  u nhanag  r  : —j  c   nux   r  x  y! Er   Cori ya Tupana r   nat   i Yurd  uwa chox   namu —nhanag  r  . Not  r   nüma ga Erich  u rü nanang  x   r   nhanag  r  : —Cori ya Tupana  gagu rü cu  gagu cumax   n  x   chixu r  

⁴R   yemawena r   nüma ga Er  ia r   Erich  u nhanag  r  : —j  c   nux   r  x  y! Er   Cori ya Tupana r   Yeric  wa chox   namu —nhanag  r  . Not  r   nüma ga Erich  u r   nanang  x   r   nhanag  r  : —Cori ya Tupana  gagu r   cu  gagu cumax   n  x   chixu r   tagut  ma cux   changem  c  x  x   —nhanag  r  . R   yemac  x w  xigu n  g  umax   Yeric  wa nax  . ⁵Not  r   yema ngext  x  c  g   ga Yeric  wa Tupanaar   orear   uru  c  x ng  x   r   Erich  uc  x nibuxm  . R   n  xna nacag  e r   nhanag  r  g   n  x  : —jN  x   cuci  x   r   nh  xmax   t   nix   ya Cori ya Tupana i cuxna yaga  x   ya yim   cur   ng  x  erux   ya Er  ia? —nhanag  r  g  . R   nüma ga Erich  u r   nanang  x   r   nhanag  r  : —Ng  m  ac  x, mar   n  x   chacu  x. Not  r   tama chanaxw  xe i n  x   pexu —nhanag  r  . ⁶R   yexguma ga nüma ga Er  ia r   Erich  u nhanag  r  : —j  c   nux   r  x  y! Er   Cori ya Tupana r   nat   i Yurd  uwa chox   namu —nhanag  r  . Not  r   nüma ga Erich  u r   nanang  x   r   nhanag  r  : —Cori ya Tupana  gagu r   cu  gagu cumax   n  x   chixu r  

tagutáma cuxű changemücüxexē —nhanagürü. Rü yemacax wüxigu yema natüwa naxí. ⁷Notürü 50 ga yema ngextüxüçüga orearü uruūgü rü nawe narüxí. Rü yexguma Yurdáūcutüwa nangugü, rü Eríaarü yáxüwaxüra nayachaxächitanü. Rü nüma ga Ería rü Erichéu rü natü ga Yurdáūcutügu nayachigü. ⁸Rü yexguma nüma ga Ería rü nanayaxu ga naxchiru ga mámüxű rü nanadixcumü rü yemamaxă dexáchiiwa nanaculaixa. Rü ga dexá rü niyauxyexüchiüächi. Rü nüma ga yema taxre rü yéma nügümamaxă nichoũ pachitamaxüwa. ⁹Rü yexguma marü Yurdáūarü tocütüwa nangugü, rü nüma ga Ería rü Erichéuxű nhanagürü: —¿Chamaxă nüxű ixu rü t̄axacü cunaxwaxe nax cuxcax chaxüxű naxüpä nax Tupana cuxna choxű igaxű! —nhanagürü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangäxű rü nhanagürü: —Ngëma Tupanaarü pora i cuxű ngëxmaxű rü chanaxwaxe i taxreexpüxcüna ngëmaaru yexera choxna cunaxă —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma nüma ga Ería rü nanangäxű rü nhanagürü: —Tama wüxi i tauxchaxű nixi i ngëma naxcax ícucäxaxű. Notürü ngëxguma choxű cudaduamagu i ngëxguma Tupana choxű igaxgu, rü tá cunayaxu i ngëma naxcax ícucäxaxű. Notürü ngëxguma tama choxű cudadaxgu i ngëxguma Tupana choxű igaxgu rü taxütáma cunayaxu —nhanagürü. ¹¹Rü yemaacü yadexatanüyane ga nax inaxixű rü ngüriüächi naxcax nangox ga wüxi ga naweü ga iyäuxractüxüne ga cowarugü ga iyäuxratanüxű itúgüne, rü yema taxretanügu nayangaxi. Rü guma nixí

ga Eríaxű igaxűne ga dauxüguxű ga naanewa nagu ga wüxi ga buanecü ga íxäüxemacü. ¹²Rü yemaxű nadaxgux ga Erichéu rü tagaäcü aita naxü rü nhanagürü: —Pa Chaunatüx, Pa Chaunatüx, cuma rü Iraéuanecüäxgüçax rü nhama wüxi i churaratücumü i poraxüchixürüxű quixí —nhanagürü. Rü yema nhaxguwena rü marü tama Eríaxű nadau. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü norü ngechaxümaxă nügü narügáutechiru.

Eríachicüxü inarüxäüx ga Erichéu

¹³Rü yemawena rü nüma ga Erichéu rü nanayaxu ga Eríachiru ga yéma nguxű. Rü natü ga Yurdáūcax natáegu, rü yemacutügu nayachi. ¹⁴Rü nhuxüchi yema Eríachirumaxă dexáchiiwa nanacuajixca, rü tagaäcü nhanagürü: —¿Ngexcü yixixű ya Cori ya Eríaarü Tupana ixicü? —nhanagürü. Rü yexguma yema nhaxgu rü dexáchiiwa nanacuajixca rü niyauxyexüchixü ga dexá. Rü nüma ga Erichéu rü wenaxaru nixüe nawa ga yema natü. ¹⁵Rü yexguma yema orearü uruūgü ga Yericocüäxgü nüxű daugugu ga yema ngupetüxű, rü tagaäcü nhanagürögü: —Ngëma Naäxë i Üünexű i Eríawa ngëxmaxű rü Erichéuwa naxüe —nhanagürögü. Rü nhuxüchi naxcax naxí rü napexegu nayangücuchitanü. ¹⁶Rü nhanagürögü nüxű: —Toma nax curü duüxügü tixigüxű rü nua totanüwa nangexmagü i 50 i totanüxű i poraexű. ¡Rü ngëma ngëma namugü nax curü ngüxëeruxű ya Eríacax yadaugüxű! Erü ngüriüächi i ngëma Tupanaäxë i Üünexű rü maxpünewa rüexna ngatewa nayatax

—nhanagürüğü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangäxü rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i texéxü ngéma pemugü —nhanagürü. ¹⁷Notürü ga nümagü rü poraäcü nanachixewegü, rü duxwa nüxü inaxinü nax yéma namugüaxüçax ga yema 50 ga yatügü nax Eríacax yadaugüxüçax. Rü tamaepüjx ga ngunexü naxcax nayadaugü, notürü taguma nüxü inayangaugü. ¹⁸Rü yemacax wenaxarü Yericóax nawaegu ga Erichéu iyexmaxüwa. Rü nüma rü nhanagürü nüxü: —Marü pemaxä nüxü chixu nax tama yéma pexixüçax —nhanagürü.

.....

Chíxüwa taxü ga mexü naxü ga Tupana

4 ¹Rü iyexma ga wüxi ga nge ga orearü uruxü naxmax, rü ngíma ga yema nge rü Erichéuxütawa ixü rü yéma nüxü iyarüxu rü ngígürüğü: —Chaute rü marü nayu rü cuma rü nüxü cucuqx ga nüma rü aixcuma Tupanaxü nax nangechaüxü. Notürü i nhuxmax i ngéma duüxü ga diéru naxütawa ngíxü nayaxuxü ga chaute, rü chauxütawa naxü nax nüxü chanaxütanüxüçax. Rü ngémacax tükü nigagüchaü ya yíxema taxre ya chaune norü puracütanüxürxü —ngígürüğü. ²Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü: —Taxacü i cunaxwaxexü nax cuxcax chaxüxü? ³Chamaxä nüxü ixu rü taxacü nixi i cuxü ngémaxü i cupatawa! —nhanagürü. Rü ngíma rü inangäxü rü ngígürüğü: —Chama i curü ngüxéeruxü rü choxü nataxuma i taxacü i chapatawa. Rü wüxi i íxraxü i cópuäcu

i chíxüxicatama choxü nangexma —ngígürüğü. ³Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ngíxü nangäxü rü nhanagürü: —⁴Ecü curü ngaicamagu pegüxü i duüxügitanüwa naxü rü naxcax ínaca i guxüma i norü butíyagü i ngeäcuxü, rü cugüpatawa nana! ⁴Rü nhuxuchi ngéma cuchiügu naxücu namaxä i ngéma cunegü, rü nawäxta i curü íax! ⁵Rü chíxümaxä yaxüäcu ya yima butíyagü! ⁵Rü yima marü napagücü rü nüxrüguma nanu! —nhanagürü. ⁵Rü ngíma ga yema nge rü inaxü ga yema Erichéu ngímaxä nüxü ixuxü. Rü nüma ga ngínegü rü yéma ngíxütawa nanana ga guma butíyagü, rü ngíma rü chíxümaxä iyaxüäcu. ⁶Rü yexguma marü ngíxü yaxäâcügxux ga guxcüma ga guma butíyagü rü wüxi ga ngínexü ngígürüğü: —⁶Nai ya butíya nua penange! —ngígürüğü. Rü nüma ga ngíne rü ngíxü nangäxü rü nhanagürü: —Marü nataxuma —nhanagürü. Rü yexguma ga yema chíxü ga yéma ibaibexü rü ínayachaxächi. ⁷Rü ngíma rü nhuxuchi gumá orearü uruxü ga Erichéuxütawa ixü rü namaxä nüxü iyarüxu. Rü nüma rü nhanagürü ngíxü: —⁷Ecü nhuxmax rü namaxä nataxe i ngéma chíxü rü ngématanümaxä naxütanü i ngéma coriaxü cungetanüxü! Rü ngéma iyaxüci i diérumaxä tá nixi i pemaxëxü namaxä ya cunegü —nhanagürü.

Erichéuchiga rü nge ga Chúnacüächiga

⁸Rü wüxi ga ngunexügu rü íane ga Chúnawa naxüpetü ga Erichéu. Rü yéma iyexma ga wüxi ga nge ga guma

ĩanegu ãchiūcü rü mexü ga ngichiga ngixü yexmacü. Rü nüxna ixu ga ngichiūwa nax nachibüxüçax. Rü guxüguma ga yexguma ýéma naxüpetüxüga ga Erichéu, rü yexma ngixütagu ínidauuxü rü ýéma nachibüaxü. ⁹Rü ngíma rü ngígürügi ngitemaxä: —Rü chama nüxü chacuqx i nhaa yatu i nuxä taxütagu ídauxü rü wüxi i Tupanaaru orearü uruxü nixi. ¹⁰Rü ngémacax ɻngíxä tapataarü dauxüwa naxcax tanaxü i wüxi i ucapu! Rü wüxi i pechicaxü ngéxma taxü, rü wüxi i mecha, rü wüxi i toruxü, rü wüxi i omü nax ngéxma napexüçax ega nua taxütawa naxüuxügi —ngígürügi. ¹¹⁻¹²Rü wüxi ga ngunexü rü nüma ga Erichéu rü yema ucapu ga naxcax naxügüxüwa nangu nax yexma napexüçax. Rü norü ngüxeeruxü ga Yeachíxü nhanagürü: —Ngíxcax naca i ngéma chiūra i daa ɻpataaru yora! Rü ngimaxä chidexachaü —nhanagürü. Rü nüma ga gumá norü ngüxeeruxü rü ngíxcax naca. Rü ngíma ga yema nge rü Erichéuxütawa ixü. Rü nüma ga Erichéu rü norü ngüxeeruxü ga Yeachíxü namu rü nhanagürü: ¹³—Ngimaxä nüxü ixu i ngéma chiūra rü poraäcü namaxä tataäxëgi i ngíriü ngüxeëxé! ɻRü ngíxna naca rü tæxacü nanaxwæxexü nax ngíxcax naxüxü! Rü bexmana inaxwaxe nax ngíxetüwa ichogüxü i ãëxgacüþexewa rüexna churagüarı ãëxgacüþexewa —nhanagürü. Rü yexguma ga ngíma rü inangäxü rü ngígürügi: —Taxuxüma chanaxwæxe erü nua chautanüxügütanüwa rü poraäcü chataäxëfuchi —ngígürügi. ¹⁴Rü yexguma nüma ga Erichéu rü

Yeachína naca rü nhanagürü: —Cuxcax rü taxacü i mexü nax ngícxax naxüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngíma rü ingexacü rü nhuxuchi yimá ngíte rü marü naya —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü nüxü: —Eçü ngíxcax naca rü nua naxü! —nhanagürü. Rü yexguma ga Yeachí rü ngíxcax nayaca, rü ngíma rü ýéma ixü notürü ɻäxgutama iyachiächi. ¹⁶Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü ngixü: —Yimá nai ya taunecüarü nhúxgumaäcü rü tá marü cunaga ya wüxi ya cune —nhanagürü. Rü ngíma rü inangäxü rü ngígürügi: —Pa Tupanaartü Duüxü, rü tama name i ngémaäcü choxü cujomüxexë —ngígürügi. ¹⁷Notürü yema Erichéu ngimaxä nüxü ixuxürüütama ningu. Rü ixäxacü, rü gumá nai ga taunecüga rü nabu ga gumá ngíne. ¹⁸Rü nüma ga gumá bucü rü niyachigü. Notürü wüxi ga ngunexügi rü nanatüxü ínayadau ga trígu íbxugüxütanüwa yexmaxe. ¹⁹Rü nüma ga gumá bucü rü inanaxügi ga aita nax naxüxü, rü nhanagürü: —Poraäcü changuxchametüxuchi —nhanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü wüxi ga tümaaru duüxüçax taca rü nhataögürü: —Yéa naéxütawa naga! —nhataögürü. ²⁰Rü nüma ga yema tümaaru duüxü rü naéxütawa nanaga. Rü ngíma rü inaganagü rü ngígüperemawa inatoxëxë nhuxmata tocuchiwa nangu. Rü yexgumatama nayu ga gumá bucü. ²¹Notürü ngíma ga naé rü yema ucapu ga Erichéu nagu pexügi iyaxü nagu ga yema norü pechicaxü ga nagu napexü. Rü ífixüxü rü

inawāxta ga yema īāx. ²²Rü yemawena ngītecax yéma imuga rü ngīgürügū: —¡Nua namu i wüxi i törü duūxü namaxā i wüxi i búru nax naxūtawa chaxūxūcax ya yimá Tupanaarü orearü uruxü! Rü nhuxuchi tá chatáegu —ngīgürügū.

.....

²⁷Rü māxpúne ga Carméraru ingu ga Erichéu íyexmaxüwa. Rü yexguma naxūtawa nanguxgu, rü nacutüwa inaixāchi. Rü guma Erichéuarü ngūxēeruxü ga Yeachí rü ngīxcax nixü nax ngīxü yagagachixūcax. Notürü nüma ga Erichéu rü nhanagürü nüxü: —Nütama erü ngīma rü poraācū ngechaū ngīxü nangux, notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tauta chamaxā nüxü nixu nax taxacü ngīxü ngupetüxü —nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga ngīma rü ngīgürügū: —Pa Corix, rü cumatama nixi ga chamaxā nüxü quixuxü rü tá nax chaxāxacüxü, rü tama chama cuxna naxcax chaca ga yema. Notürü ga yexguma rü cumaxā nüxü chixu nax tama choxü cuwomüxēxü {rü nhuxäcü i nhuxmax i marü nayuxü ya chaune? —ngīgürügū. ²⁹Rü yexguma ga Erichéu rü Yeachíxü nhanagürü: —Paxa cugü namexēxü rü nayaxu ya yima chorü caxūruxü rü paxa ngēma ngīpatawa naxü! Rü ngēxguma texéxü namagu cungauxgu ɻü taxütáma nüxü curümxē! Rü ngēxguma texé namawa cuxü rümxēgu ɻü taxütáma cunangäxü! Rü ngēxguma ngīpatawa cunguxgu ɻü yimá bucüchametügu naxü ya yima chorü caxūruxü! —nhanagürü. ³⁰Notürü ga ngīma ga naé ga guma bucü rü Erichéuxü ngīgürügū:

—Cori ya Tupanaégagu rü cuéagagutama cumaxā nüxü chixu rü taxütáma chatáegu ega tama cumaxā yixígu —ngīgürügū. Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü ngīwe narüxü. ³¹Rü nüma ga Yeachí rü yoxni napexegu nixü. Rü yexguma ngīpatawa nanguxgu, rü guma caxūruxü rü gumá bucüchametügu nanaxü, notürü taxuxüma nangupetü nax wena namaxūxūcax. Rü yemacax ga nüma ga Yeachí rü Erichéucax natáegu, rü namagu nüxü nangau. Rü nhanagürü nüxü: —Yimá bucü rü tama naxcax natáegu i norü maxü —nhanagürü. ³²Rü yexguma Erichéu yéma nguxgu, rü guma ɻpatagu naxücu. Rü yexma nüxü nayangau ga gumá bucü ga marü yucü ga norü pechicaétügu ūcü. ³³Rü yema ucapugu naxücu ga Erichéu, rü nanawāxta ga īāx, rü inanaxügü nax Cori ya Tupanamaxā yadexaxü. Rü gumá bucümaxā nüxicatama yéma nayexma. ³⁴Rü yemawena rü yema pechicaxügü nahnunagü naétü ga gumá bucü. Rü gumá bucüqaxgu nanhaxü, rü naxetügu naxúxetü, rü naxmexetügu naxūxmex. Rü gumá bucüetügu ninhu. Rü yexguma ga naxüne ga gumá bucü rü ngürü nanai. ³⁵Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü ínarüda, rü yema ucapugu narüxüxü. Rü yemawena rü wenaxarü noxrirüütama gumá bucüetü nahnunagü. Rü ngüriüächi ga gumá bucü rü nangaixchu 7 expüxcüna, rü nidaauuchi. ³⁶Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü Yeachícax naca rü nhanagürü nüxü: —Ngīxcax naca i naé ya daa bucü! —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí rü ngīxcax naca. Rü yexguma Erichéu íyexmaxüwa nanguxgu, rü

nüma rü nhanagürü ngíxü: —Daa nixí ya cune —nhanagürü. ³⁷Rü ngíma rü naxcax iyaxü rü Erichéupexegu inangücuchi. Rü yernawena iyaga ga guma ngíne rü fixüxü nawa ga yema ucapu.

.....

Naamáű rü naxcax nitaane ga norü chaxünewa

5 ¹Nayexma ga wüxi ga yatü ga Chíriaanecüäx ga Naamáűgu äégacü. Rü nüma rü Chíriaanearü äëxgacüarü churaragüeru nixí. Rü norü äëxgacü rü poraäcü nüxü nangechaü rü nüxü narüngüxéé yerü muëxpüxcüna rü norü churaragümaxä norü uanügxü narüporamae. Notürü nüma ga yema yatü rü chaxünemaxä nidaxawe. ²Rü nüma ga Chíriaanecüäxgü rü muëxpüxcüna Iraéuanecüäxgüçax ínayaxüächi. Rü guxema tüxü ínayauxüetanüwa rü iyexma ga wüxi ga pacü ga Iraéuanecüäx ga Naamáű napatawa ngíxü gacü nax naxmaxütaxü yixíxüçax. ³Rü wüxi ga ngunexügu ga yema pacü rü ngírü chiüraxü ngígürügü: —Chierü nax namexü ya yimá chorü cori ega naxütawa naxüxgu ya yimá orearü uruxü ya Chamáriaanewa ngëxmäcü, rü ngëxguma rü chi naxcax nitaane i norü chaxünewa —ngígürügü. ⁴Rü nüma ga Naamáű rü norü äëxgacümaxä nüxü nixu ga yema ore ga yema pacü nüxü ixuxü. ⁵Rü nüma ga gumá Chíriaanearü äëxgacü rü nanangäxü rü nhanagürü: —¡Ecü ngéma naxü! Rü chama rü tá cuxna chanaxä i wüxi i popera naxcax ya Iraéuanecüäxgüarü äëxgacü nax cuxü

nacuáxüçax —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Naamáű rü inaxüächi. Rü yéma nanana ga 6,000 tachinü ga diëru ga úirunaxcax rü 30,000 tachinü ga diërumünaxcax rü 10 ga naxchiru. ⁶Rü yema popera ga yéma namuxü naxcax ga Iraéuanecüäxgüarü äëxgacü, rü nhanagürü: “Yimá yatü ya ngéma nangecü i nhaa popera rü chorü duüxü ya Naamáű nixí. Rü chanaxwaxe nax naxcax cuyataanexëexü nawa i norü chaxüne”, nhanagürü. ⁷Rü yexguma yema poperaxü nadaumatigu ga gumá Iraéuanecüäxgüarü äëxgacü, rü nügü narügáutechiru rü nhanagürü: —¿Exna nüma nüxü nacuaxgu rü chama chixí ya Tupana i maxü nüxna chaxäxü rü nüxna chanayaxuxü, rü ngëmacax nua chauxcax namuaxü i nhaa yatü nax naxcax chayataanexëexüçax i norü chaxünewa? Rü nhuxmax i nüma rü ngëmagu nügü nicuxmare nax nhuxäcü wena tá taxcax íyaxüächixü —nhanagürü. ⁸Notürü yexguma gumá orearü uruxü ga Erichéu nüxü cuáchigagu ga yema nügü nax nagáutechiruxü ga gumá äëxgacü nagagu ga yema popera ga nayaxuxü, rü naxcax yéma namuga rü nhanagürü: —¿Tüxcüü i cugü curügáutechiruxü? ¡Rü écü nua namu i ngéma yatü nax nua choxü íyadauxüçax! Rü tá naxcax nitaane nax ngëmawa nüxü nacuáxüçax rü nua Iraéuanewa nax nangexmaxü i Tupanaartü orearü uruxü —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Naamáű rü yéma naxü nagu ga norü cáru ga cowarugü itúxüne, rü Erichéuarü iäxpatawa nayachaxächi. ¹⁰Notürü nüma ga Erichéu rü Naamáűxütawa nanamu ga wüxi ga

norü ngūxēēruxū nax namaxā nüxū yanaxuxūçax ga yema Erichéuarü ore. Rü nüma ga yema duūxū rü nhanagürü Naamáūxū: —|Écü 7 expüxcüna natü i Yurdáuwa cugü nayaxune! Rü ngēmaäcü tá cuxçax nitaane nax curüchaxünexū —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Naamáū rü nanu rü íninha rü nhanagürü: —Chama nagu charüxñügu rü chi chäpxçax ínaxüxū rü ngēmaäcü mea choxü nayaxu rü ngēxma nachiäcüma chi Cori ya Tupanana naca rü nagu ningögü i ngēma ícharüchaxünexüwa rü ngēmaäcü chi chäpxçax nitaane nawa i chorü chaxüne. ¹²¿Rü tama ñexna i ngēma natügü i Abána rü Fáfa i Damácuñewa ngēxmagüxü rü guxü i togü i natü i Iraéuanewa ngēxmagüxüarü yexera namexechixü? Rü ngēmacax rü taxucürwama ngēma chaxü nax ngēma natüwa chaugü chayayaxuxüçax rü charümexüçax —nhanagürü. Rü yemaacü poraäcü nanu rü natáegu. ¹³Notürü ga norü duūxügü rü naxcax naxí rü nhanagürügü nüxü: —Pa Corix, ngēxguma chi yimá orearü uruxü rü tåxacürü guxchaxü cuxü naxüxéegu rü ngēxguma rü chi cunaxü. Notürü i nhuxmax nax natauxchaxü i ngēma cumaxä nüxü yaxuxü rü yexera name nixí i naga cuxinü. ¡Rü cugü nayaxunemare nawa i ngēma natü nax ngēmaäcü tá nixí i cuxçax yataanex! —nhanagürügü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Naamáū rü nawa naxü ga yema natü ga Yurdáu. Rü 7 expüxcüna narübai rü nügü nawa nayaxune yema orearü uruxü namaxä nüxü ixuxüriü. Rü yexguma ga naxchäxmüxü rü narüme rü

wüxi ga buxechäxmüxüriü nixí. ¹⁵Rü yexguma ga nüma ga Naamáū rü guxüma ga yema namücgü rü Erichéuxütawa naxí. Rü yexguma Erichéuxütawa nangugügu, rü nüma ga Naamáū rü nhanagürü nüxü: —Nhuxmawaxi nixí i aixcuma chayaxöxü rü guxüwama i nhama i naanewa rü nataxuma i to i Tupana, rü yimá Iraéuanecüäxgüarü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma Tupana ixíci. Rü ngēmacax cuxü chachixewe nax choxü cunayaxuxü i nhaa wüxi i ámare i cuxna chaxäxchaüxü —nhanagürü. ¹⁶Notürü nüma ga Erichéu rü nanangäxü rü nhanagürü: —Chorü Tupanaéágagu cumaxä nüxü chixu rü taxütáma cuxü chanayaxu i ngēma ámare —nhanagürü. Rü nüma ga Naamáū rü namaxä nayachixeweçigüama nax nüxü nayauxäxüçax. Notürü ga nüma ga Erichéu rü tama nanayaxu. ¹⁷Rü yexguma ga nüma ga Naamáū rü nhanagürü: —Écü, ngēxguma ngēmaäcü yixígu ¡rü tua choxü yangexéx i taxre i cowaruwetaäcu naguxü i waixümü! Erü nhuxmaäcüxü rü marü taxütáma togümare i tupanacax chayamax rü chayagu i naxünagü, rü Cori ya Tupanaxicatama tá nixí ichanaxüxü i ngēma. ¹⁸Notürü ngēxguma yimá chorü äëxgacü norü tupana i Yimüüpatagu naxüçüxgu rü chauxchacüxü yangäcüma napexegu chamaxä nacaxápüxügu, rü chanaxwaxe ya Tupana rü choxü nüxü inarüngüma i ngēma —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Erichéu rü nanangäxü rü nhanagürü: —|Écü, taãxéäcü nataáegu! —nhanagürü.

Rü nüma ga Naamáū rü natáegu. ²⁰Rü yexguma marü yáxíwaxüra nanguxgu, rü guma Erichéuarü ngüxéeruxü ga Yeachí rü nhaxügu nartüxmü: “Yimá chorü cori rü taxuxüma Naamáū ya Chíriaanecüäxna nayaxu i ngëma ngëmaxügi i sua naxcax nanaxü. Rü ngëmacax i nhuxmax rü tá nawe changë nax nüxna chayacaxüçax”, nhaxügu narüxinü. ²¹Rü nüma ga Yeachí rü Naamáūwe nangë. Rü yexguma Naamáū nüxü daxgu nax nawe nangëxü rü ínayachaxächi rü ínachie nawa ga norü carü. Rü Yeachíçax nixü rü nüxna naca: —¿Taxacürü chixexü nangupetü? —nhanagürü. ²²Rü yexguma nüma ga Yeachí rü Naamáúxü nhanagürü: —Taxuxüma nangupetüchirëx. Notürü yimá chorü cori rü cuwe choxü narümu nax cumaxä nüxü chayarüxüçax rü ngexwacaxtama ngëma nangugü i taxre i orearü uruügi i ngextüxüxi Efraíarü mäxpüneanewa ne ixü. Rü ngëmacax i nüma ya chorü cori rü sua cuxcax namuga nax nüxna cunaxäxüçax i 3,000 tachinü i diëru rü taxre i petachirugü —nhanagürü. ²³Rü nüma ga Naamáū rü nanangäxü rü nhanagürü: —¡Éci, yange i 6,000 tachinü naguxü i diëru! —nhanagürü. Rü nüma ga Naamáū rü yexeraxü ga diëru nüxna naxäama. Rü taxre ga chacugu ngíxü nanucu wüxigu namaxä ga yema taxremü ga naxchiru. Rü taxre ga norü duüxügüna nanana nax Yeachípatawa nangegüxüçax. ²⁴Rü yexguma guma mäxpüne ga Erichéu nagu ächiünewa nangugügi, rü nüma ga Yeachí rü Naamáúarü duüxügüna nanayaxu ga yema diëru, rü nhuxmachi nanamuegutanü. Rü yemawena rü

ípatagu nayacuxgü ga yema diëru. ²⁵Rü nüma ga Yeachí rü nhuxuchi norü corixütawa naxü. Rü nüma ga Erichéu rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextáne cuxü Pa Yeachí? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí nanangäxüga rü nhanagürü: —Taxuwama nixü ne chaxüxü —nhanagürü. ²⁶Notürü nüma ga Erichéu rü nüxna nicachigüama rü nhanagürü: —¿Tama éxna nüxü cucuax i ngëguma Naamáū naweüwa cuxcax íxüegu rü Tupana rü choxü nüxü nacuaxex i ngëma? Notürü nhuxmax nax Tupanaarü poramaxä yixixü i naxcax yataanexü i ngëma yatü, rü ngëmacax tama name nax naxütawa naxcax íicaxü i naxchiru, rü nayauxtanüxü nax naxcax itaxexüçax i naanegü, rü úwanecügi, rü carnérugü, rü wocagü, rü puracütanüxügi i yatüxügi rü ngexügi. ²⁷Rü ngëmacax i nhuxmax i ngëma Naamáúarü chaxüne rü tá cuxna naxüe rü nüxna naxüe i cuxacügi rü cutaagü. Rü ngëmaäcü tá nixü i guxügutáma —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Yeachí rü Erichéuna yaxügachigu rü nüxna naxüe ga chaxüne, rü nanacómüächi ga naxchäxmüxü.

.....

Erichéu rü Chíriaanecüäxgüchiga

6 ⁸Rü nüma ga Chíriaanecüäxarü äëxgacü rü Iraéuanecüäxgümaxä nügi nadaixchaü. Rü yemacax namaxä nangutaquxe ga norü churaragüerü rü namaxä nüxü nixu nax taxacürü nachicawa tá nagagüaxü ga norü churaragü. ⁹Notürü Tupana rü Erichéuxü nüxü nacuaxex i yema

Chíriaanecüäxarü äëxgacüärü ïnü. Rü yemacax ga Erichéu rü Iraéuanecüäxgürü äëxgacüxütawa namuga nax tama yema nachicawa naxiñüçax yerü yema Chíriaanecüäxgü rü yexma ínayacuxéügüchaa. ¹⁰Rü nüma ga Iraéuanecüäxarü äëxgacü rü yéma nanamugü ga norü ngugütaerüügü nax nüxü nacuáxüçax rü aixcuma yixixü ga yema Erichéu nüxü ixuxü. Rü aixcuma nixi ga yema, rü yemaacü muexpüxcüna tama yema Chíriaanecüäxgümexégu nayı ga Iraéuanecüäxgü. ¹¹Rü nüma ga Chíriaanearü äëxgacü rü nabqaxichiäx. Rü norü churaragüeruxü nangutaquenexexë rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé tixi ya petanüwa ya bexma namaxä nüxü ixuamáxe? ¿Rü texé tixi ya Iraéuanecüäxgürü äëxgacümaxä nüxü ixuamáxe i ngëma nagu charüxiñüx? —nhanagürü. ¹²Rü wüxi ga norü churaragüeru rü nanangäxü rü nhanagürü: —Pa Äëxgacüx, taxúema tixi ya texé ya nüxü ixuxe i ngëma nagu curüxiñüx. Notürü yimá Erichéu ya Tupanaarü orearı uruxü ga Iraéuanewa ngëxmacü, rü yimá nixi ya Iraéuanecüäxgürü äëxgacümaxä nüxü ixuamacü woo ngëma cuxicatama nagu curüxiñüx ega curü pechicawa cungexmagu —nhanagürü. ¹³Rü yexguma nüma ga Chíriaanearü äëxgacü rü norü duüxügxü namu rü nhanagürü: —Éciü |ngëma pexi rü naxcax peyadäux i ngëma Erichéu! Rü ngëxguma nüxü ipeyangauxgux rü |chamaxä nüxü pexu nax ngëma chanamugüxüçax i nhuxre i churaragü nax yanayauxguxäxüçax!

—nhanagürü. Rü namaxä nüxü nixugüe ga ïane ga Dotáüwa nax nayexmaxü. ¹⁴Rü yéma nanamugü ga wüxiticumü ga churaragü ga cowaruétigu ïxü rü toticumü ga cárugü ga cowaru itügünegu ïxü rü muxüma ga churaragü ga nacutügumare ïxü. Rü yema churaragü rü chütacü guma ïane ga Dotáüwa nangugü rü nüxü ínachomaeguächi. ¹⁵Rü moxüäcü paxmama ínarüda ga Erichéuarü ngüxéeruxü. Rü yexguma ínaxüxüga ípatawa, rü nüxü nadau ga yema churaragü ga guma ïanexü íchomaeguächixü namaxä ga norü cowarugü, rü namaxä ga naweügü ga cowaru itügüne. Rü Erichéumaxä nüxü nayarüxi rü nhanagürü: —|Nhuxmax, Pa Nguxéeruxü, rü taxacü tá ixüexü? —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Erichéu rü nanangäxü rü nhanagürü: —|Tauxü i cumuüxü! Erü ngëma Tupanaarü churaragü i dauxüçüäx i tamaxä ngëxmagüxü rü ngëma Chíriaanecüäxarü churaragüarı yexera narünumae —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Erichéu rü nayumüxü rü nhanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax, cuxna chaca nax cunangoxetüxéexüçax ya daa chorü ngüxéeruxü nax nüxü nadauxüçax i ngëma curü churaragü i torü daruxü ixigüxü —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangoxetüxexë ga gumá Erichéuarü ngüxéeruxü. Rü nüxü nadau ga guma mäxpüne rü namaxä nanapá ga Tupanaarü churaragü ga cowaruétigu ïxü rü naweü ga nhama ütxümarüxi ixigüne ga Erichéuxü íchomaeguächixü. ¹⁸Rü yexguma yema churaragü ga Chíriaanecüäx Erichéucax

ibuxmuchaūgu, rü nüma ga Erichéu rü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Tupanax, ēcü jyangexetüxēxē i ngēma duūxūgū! —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nayangexetüxēxē yema Erichéu naxcax ícaxaxūrūxū. ¹⁹Rü yexguma ga Erichéu rü ínaxūxū ga napatawa rü yema Chíriaanearü churaragüxū nhanagürü: —Pa Churaragüx, rü ípetüe rü tama daa nixī ya yima ūane ya naxcax pedauxūne. Rü ēcü jnua chawe pertüx! Rü tá naxütawa pexū chagagü i ngēma yatü i naxcax pedauxū —nhanagürü. Rü ūane ga Chamáriawa nanagagü. ²⁰Rü yexguma Chamáriawa nangugü, rü nüma ga Erichéu rü nayumüxē rü nhanagürü: —Pa Corix, nhuxmax rü jyadauuchigüxēxē nax nüxū nadaugüxūcax! —nhanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü nidauchigü, rü nüxū nicuaxāchitanü ga ūane ga Chamáriaarü aixepewa nax nayexmagüxū. ²¹Rü yexguma ga nüma ga gumá Iraéuanecüäxgürü ãëxgacü rü yema Chíriaanecüäxgürü churaragüxū nadaxgux, rü Erichéuna naca rü nhanagürü: —Pa Corix jnamexū nax chanadaixū? —nhanagürü. ²²Notürü nüma ga Erichéu rü nanangāxū rü nhanagürü: —Tama name nax cunadaixū, erü tama tacüma nixī nax nodaixū i ngēma duūxūgū ūiyauhxū. Rü narümema nixī nax mea cunachibüexēxū rü nax cunaxaxegüxēxū. Rü nhuxuchi jnachixūanecax nawoeguxēxē! —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga nüma ga Iraéuanecüäxgürü ãëxgacü rü nanaxü ga wüxi ga taxū ga ñona naxcax

ga yema Chíriaanecüäx ga churaragü, rü nanachibüexēxē rü nanaxaxegüxēxē. Rü nhuxuchi norü ãëxgacucax ínayamugü. Rü yexgumañcuxü ga nüma ga Chíriaanecüäxgū rü marü taguma Iraéuanecüäxgüxü nachixewe.
.....

A cachia nixücu nax

Yudáanecüäxarü ãëxgacü yixixüçax

8 ²⁵Rü yexguma 12 ga taunecü Iraéuanecüäxartü ãëxgacü yixixgu ga Yoráū ga Acábi nane, rü yexguma nixī ga Yudáanewa yexwacax yaxücxū ga Acachía nax Yudáanecüäxarü ãëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Acachía rü Yudáanecüäx ga Yoráū nane nixī. ²⁶Rü nüma ga Acachía rü 22 ga taunecü nüxū nayexma ga yexguma inaxügüäxgu nax ãëxgacü yixixū. Rü wüxi ga taunecü nixī nax Yerucharéuwa ãëxgacü yixixū. Rü naé ga Ataría rü Iraéuanecüäxarü ãëxgacü ga Acábiacü iyixī rü ngirü oxi rü ãëxgacü ga Óri nixī. ²⁷Rü nüma ga Acachía rü poraäcü nachixecüma yema norü oxi ga Acábitanüxürükü. Rü yemacax ga yema Acachía üxū rü tama name ga Cori ya Tupanapexewa.

.....

Yeú ningucuchi nax

Iraéuanecüäxarü ãëxgacü yixixüçax

9 ¹Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxū ga Erichéu naxcax naca ga wüxi ga norü ngúexū, rü nhanagürü nüxū: —jPaxa cugü namexēxē nax icuxüächixüçax! ²Rü íyange i wüxi wexü i chíxü, rü Yiriáyianewa ngexmane ya ūane ya Ramúchiwa naxü! ²Rü

ngēxguma ngēma cunguxgu ¡rū naxcax
nadau ya Yeú ya Yochapá nane ya
Níchitaxa! ¡Rū nagu naxücu ya yima
ipata ya nawá nangexmane! ¡Rū
natanüxüguna yagagachi, rū to i
ucapuwa naga! ³¡Rū yawāxnaxū i
ngēma chixú i ngēma íquingexú! ¡Rū
ngēmamaxā nabaeru rū nhacurügū tá
nuxú: “Rū nhanagürü ya Cori ya
Tupana: ‘Chama rū Iraéuanecüäxarü
äëxgacüxū cuxú chingucuchixéxé’,
nhacurügū tá nuxú! ¡Rū ngēmawena rū
yawāxna i īäx rū ííxū rū taxuwatáma
cuyachaxächi! —nhanagürü. ⁴Rū yema
Erichéuarü ngúexú ga orearü uruxú rū
inaxüächi nax Yiriáyianewa yexmane ga
īane ga Ramúchiwa nax naxixú. ⁵Rū
yexguma yéma nanguxgu, rū nuxú
inayangau ga churaraqüärü capitáügū
ga íngutaquegexgü. Rū nhanagürü
nuxú: —Choxú nangexma i wüxi i ore i
cumaxā nuxú chixuxchaüxú, Pa
Capitáüx —nhanagürü. Rū nüma ga Yeú
rū nanangäxú rū nhanagürü: —¿Texé i
totanüwa ya tūmamaxā quidexachaüxe?
—nhanagürü. Rū nüma ga yema orearü
uruxú rū nanangäxú rū nhanagürü:
—Cumaxā nixí i chidexachaüxú, Pa
Capitáüx —nhanagürü. ⁶Rū
yexgumatama inachi ga nüma ga Yeú,
rū yema orearü uruümaxá to ga
ucapugu naxücu. Rū nüma ga orearü
uruxú rū chíxümaxá nanabaeru rū
nhanagürü nuxú: —Cori ya
Iraéuanecüäxgürü Tupana rū
nhanagürü cuxú: “Nhuxma i chama rū
cuxú chaxuneta nax ngēma chorü
duüxügü i Iraéuanecüäxgürü äëxgacü
quixixüçax i nua Iraéuanewa. ⁷Rū cuma
rū tá cunadai i guxúma i Acábitaagü. Rū

ngēmaäcü tá nayangutanüxéxé i
guxúma i chorü orearü uruügü rū chorü
duüxügü ga nadaixú ga Yechabé. ⁸Rū
guxütáma i Acábitanüxügü rū tá nadai.
Rū ngēmaäcü tá chanaguxéxé i guxúma
i ngēma iyatüxú i natanüxú i
Iraéuanewa ngēxmagüxú. Rū
taxuxütáma ngextá namaxú”, nhaxú ya
Tupana —nhanagürü ga yema orearü
uruxú.

.....

Yeú rū nayamax ga Yoráü ga Iraéuanecüäxarü äëxgacü

¹⁶Rū yemawena ga nüma ga Yeú rū
naweü ga cowaru itúxünegu nixüe rū
īane ga Yeréwa naxú ga äëxgacü ga
Yoráüxütawa. Rū nüma ga Yoráü rū
nidaxawe nagagu nax norü uanügümaxā
nugü nadaixú. Rū nüma ga
Yudáeanecüäxarü äëxgacü ga Acachía rū
ta yéma Yoráüxütawa nayexma, yerü
yexma nanaxüane. ¹⁷Rū yema
dauxütaeruxú ga īane ga Yeréarü
dauxütaechicawa yexmaxú rū nuxú
nadau ga yema Yeútanüxú nax yéma ne
naxixú. Rū yemacax nica rū nhanagürü:
—Duüxügü nixí i yea ngēma ne īxú
—nhanagürü. Rū nüma ga
Iraéuanecüäxarü äëxgacü ga Yoráü rū
norü duüxügüxú namu rū nhanagürü:
—;Wüxi i churara i cowaruétigu ixüxú
ngēma pemux nax íyadauxüçax ngoxi
tama nuewa nüma īxú yixí i ngēma!
—nhanagürü. ¹⁸Rū yema churara ga
cowaruétigu ixüxú rū Yeúçax ninha rū
nuxna naca rū nhanagürü: —Äëxgacü
nua choxú namu nax cuxna
chayacaxüçax rū: “¿Tama nuewa nua
pexí?” —nhanagürü. Rū nüma ga Yeú

rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma rü tama cuxna naxü. Rü name nixi i chaweama cuxü —nhanagürü. Rü yema ïnearü dauxütaeruxü rü äëxgacüxü nhanagürü: —Ngëma churara rü marü natanüwa nangu notürü tama natáegu —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga äëxgacü rü yexgumatama to ga churara ga cowaruétugu ixüxü yéma namu. Rü nüma rü yéma Yeútanüwa nangu rü nhanagürü: —Äëxgacü nua choxü namu nax pexna chayacaxücxax rü: “Tama nuewa nua pexi?” —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma rü tama cuxna naxü. Rü name nixi i chaweama cuxü —nhanagürü. ²⁰Rü yema ïnearü dauxütaeruxü rü wenaxarü äëxgacümaxä nüxü nixu rü nhanagürü: —Ngëma to i churara i ngëma üxü rü natanüwa nangu notürü tama natáegu. Rü chauxcax rü ngëma naweümaxä icuáxü rü Níchitaxa i Yeú nixi, erü wüxi i ngeäxéxürüxü inayaxüxexé ya yima naweü, erü woetama ngëma nixi i nacüma —nhanagürü. ²¹Rü yexguma nüma ga äëxgacü ga Yoráü rü norü churaragüxü namu nax naweü cowaruwa yachocuchigüxücxax. Rü cowaruwa nüxü nayachocuchigü. Rü nüma ga Iraéuanecüäxarü äëxgacü ga Acachía rü wüichigü naweügu inaxiächi nax Yeúpexegu yayixixücxax. Rü meama Nabúchi ga Yerécüäxarü naanegu nüxü nayangaugü. ²²Rü yexguma Yeúxü inangauxgu ga Yoráü rü nüxna naca rü nhanagürü nüxü: —*Pa Yeúx*, tama i nuwa nua cuxüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü

nanangäxü rü nhanagürü: —*Taxacürü ngechaxü i naxcax ícucaxaxü ega ngëma cué i Yechabé rü nagu ínamaxüxgu i ngëma chixexü i guxäxü namaxä nachixexëxü?* —nhanagürü. ²³Rü yexgumatama nüma ga Yoráü rü nadauegu rü ninha. Rü aita Acachíacax naxü rü nhanagürü: —Törü daiwa üxü nixi, Pa Acachíax, rü nataechitae —nhanagürü. ²⁴Notürü nüma ga Yeú rü norü würa nayaxu rü Yoráüxü namaxü. Rü Yoráücxawena ningaxi ga naxne rü norü maxünewa nayarügo. Rü yexma naweügu nayu ga nüma ga Iraéuanecüäxarü äëxgacü ga Yoráü.

Yeú rü Yudáanecüäxarü äëxgacü ga Acachíaxü nimax

²⁷Rü yemaxü nadaxgux ga Acachía ga Yudáanecüäxarü äëxgacü, rü ïane ga Betagáücx ninha nagu ga yema nama ga Gúruwa daxü. Notürü nüma ga Yeú rü nawe nangë rü norü churaragüxü namu nax yamägxüaxücxax. Rü guma ïane ga Ibéaarü ngaicamagu nüxü nayangaugü, rü yexma naweügutama nanapixéegü. Notürü ga nüma rü ninhaama rü nhuxmata ïane ga Meyíduwa nangu. Rü yexma nayu.

Ataría rü ngíxchaama Yudáanecüäxarü äëxgacüxü ngígü iyangucuchixexé

11 ¹Rü yexguma ngíma ga Ataría ga Acachía naé nüxü cuäxgu ga ngíne rü marü nax nayuxü, rü duüxügüxü imu nax nadaiaxücxax ga guxüma ga Acachíaxacügü. ²Notürü ga

Yochába ga ãëxgacü ga Yoráñacü ga Acachíaeyx rü wüxi ga ucapugu Ataríachäxwa iyacux ga Yoá ga Acachía nane norü daruñmaxä. Rü yemaacü tama nayamägxü. ³Rü ngíma ga Yoáaru daruxü rü 6 ga taunecü Tupanapatagu namaxä iyacux. Rü yexgumayane ga Ataríia rü Iraéuanewa ãëxgacü iyixí. ⁴Rü yexguma marü 7 ga taunecü ngixü inguxgu ga ãëxgacü nax yixixü ga Ataríia, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü naxcax nangema ga yema churaragüerugü ga ãëxgacüpatamaxä icuaxgüxü rü yema capitáügü ga ãëxgacüna daugüxü, rü Cori ya Tupanapatagu nanamucu ga yema nüma ínayexmaxüwa. Rü yéma Tupanaégagu yema churaragüimaxä inaxüga nax tama nüxü yaxugüexüçax nax namaxüxü ga Acachía nane ga Yoá. Rü yemawena rü Yoáxü nangoxëxä nax nüxü nadaugüxüçax. ⁵Rü nhuxuchi nayaxugüçuxë rü nhanagürü nüxü: —Nhaäcü tá nixí i pedauxütaegüxü. Rü ngëxguma wüxicigü i yüxigu ãëxgacüpataarü dauwa pichocuxgux rü wüxitümü i pema rü tá ngëma iãx i ãëxgacüpatapexewa ngëxmaxüna pedaugü. ⁶Rü ngëma toxchimüxü rü ngëma iãx i Chígu aégaxüwa tá nadoauxütaegü. Rü ngëma perü tamaepüxchimüxü rü ãëxgacüpatacäxwena üxü i iãxwa tá nadoauxütaegü. Rü ngëmaäcü tá nixí i nüxna pedauxü ya yima ãëxgacüpat. ⁷Rü pema i ngüxchigaaru ngunexügu ãëxgacüpataarü dauwa ípechoxüxü, rü tá pexí Tupanapatana pedaugü ya daa bucü ya ãëxgacü tá ixíci íngexmaxüwa. ⁸Rü áxnexäcü tá nüxü ípechomaeguächi

ya daa Tupanapata ya daa bucü nawa ngexmane. Rü texé ya nagu ücuchaüxe rü tá tüxü pimax. Rü nawe tá pexixütanü ya daa bucü i nüma ínaxüxüwa —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga yema churaragüeru rü chacherdóte ga Yoiádagá naxinüe rü nanaxügü ga yema namaxä nüxü yaxuxü. Rü wüxicigü ga yema churaragüeru rü norü churaragüticumümaxä inacuqx. Rü yemaacü yema chocuxü ga churaragü ga ãëxgacüpatawa dauxütaegüxü, rü yema churaragü ga yema puracüwa íchoxüxü, rü wüxicigü ga ngüxchigaaru ngunexügu gumá chacherdótepexewa naxixü. ¹⁰Rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü yema churaragüeruna nanana ga guma wocaegü rü poxuruügü ga guma Tupanapatagu nuxü ga ãëxgacü ga Dawíaru ixígüxü. ¹¹Rü nüma ga yema churaragü ga dauxütaegüxü rü nachicawa nixüchigü ga Tupanapataaru tügünecüwawa rü norü toxwecüwawa. Rü yexgumarüxü ta nüxü ínachomaeguächi nax nüxna nadaugüxü ga yema ámarrearü guchicaxü. Rü wüxicigü ga yema dauxütaexü rü nixäxne nax nüxna nadaugüxü ga gumá bucü. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü ínanamuxüchi ga gumá bucü ga tauexta ãëxgacü ga Acachía nane rü naeruwa nayangaxcuchi ga nanatüpatexe. Rü nananucu ga norü cuäxruxü ga ãëxgacü nax yixixü. Rü chíxümaxä nanabaeru rü yemawena rü nanaxunagü nax ãëxgacü yixixü. Rü guxüma ga duüxügü rü nanacapünegü rü tagaäcü nhanagürügü: —Namaxüx ya ãëxgacü! —nhanagürügü. ¹³Rü yexguma Ataríia

nüxű ñügu ga nax ínacapünetaegüxű rü tagaäcü nataäxëgüxű ga yema churaragü rü duüxügü, rü ngîma ga Ataríá rü Tupanapatawa ixű ga yema ínangutaquegüxűwa. ¹⁴Rü nüxű idau ga yema nacüma ga peta ga äëxgacüärü ngucuchichiga rü nüma ga gumá äëxgacü ga Tupanapataarü caxtaxütagu nax nachixű. Rü nüxű idau ta nax naxütagu nachigüxű ga churaragüeru rü paxetaruügü rü duüxügü ga poraäcü taäxëgüxű ga norü cornétagu icuegüxű. Rü yexguma ga Ataríá rü ngîgi irügáutechiru rü tagaäcü ngîgürögü: —Taechitawaxegüxű.

Taechitawaxegüxű —ngîgürögü. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü tagaxäcü yema churaragüeruxű namu rü nhanagüri: —Ngíxű ipiegaxüchi i nua! ¹⁷Rü taxüitäma nuxä Tupanapatachiägu ngíxű pimax! Rü ngëgxuma texé ngiétiwa chogugu ¹⁸Rü peyamaxama! —nhanagüri. Rü yemacax ga nümagü rü guma Tupanapatawa ngíxű ínagaxüchigü, rü yema nachica ga äëxgacüärü cowarugümäxä ínanguxügüxűwa ngíxű natúchigügü. Rü yexma ngíxű nayarümaxgü. ¹⁹Rü yemawena nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü Tupanamaxä inaxüga rü nüma ga äëxgacü rü norü duüxügü rü tá Tupanaga naxñüexü. Rü yexgumarüxű ta rü äëxgacümaxä rü duüxügümäxä inaxüga nax duüxügü rü tá mea äëxgacüga naxñüexü rü nüma ya äëxgacü rü tá mea duüxügümäxä inacuáxü. ²⁰Rü nhuxüchi guxüma ga duüxügü rü Baáarü ngutaquepataäwa naxí rü nagu napogüe. Rü nagu napogüe ta guxüma ga yema Baáarü ämarearü

guchicaxügü rü naxchicünaxägü. Rü guma Baáarü chacherdóte ga Mataü rü Baáarü ämarearü guchicaxüxütagu nayamäxgü. Rü yemawena rü Tupanapatacax nwoegu, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü yexma Tupanapatagu nanamugü ga dauxütaerüngü nax nüxna nadaugüxüçax. ²¹Rü nhuxüchi nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü naxcax naca ga yema churaragüeru ga äëxgacüpatamaxä icuaxgüxű rü ga capitáü ga äëxgaciña daugüxű rü guxüma ga duüxügü. Rü wüxigu guma Tupanapatawa inaxiächi nax äëxgacüpatawa nagagüaxüçax ga gumá äëxgacü. Rü yema iñax ga äëxgacüpatapexewaama yexmaxüwa namaxä nichocu. Rü nüma ga äëxgacü ga Yoá rü norü tochicaxüwa nayarüto. ²²Rü guxüma ga duüxügü rü nataäxëgü. Rü yemaacü Ataríaarü yuwenra rü guxüma ga guma ñanecüäx rü taxuxüma ga guxchaxügu narüxinüe. ²³Rü nüma ga Yoá rü 7 ga taunecü nüxű nayexma ga yexguma äëxgacüxű yangucuchigu.

Tupanapataarü mexëechiga

12 ⁴⁻⁵Rü wüxi ga ngunexügu ga äëxgacü ga Yoá rü chacherdóte ga Yoiádaxű nhanagüri: —Name nixí rü tanamexëë ya Tupanapata. Rü ngëmacax name nixí i penade i guxüma i ngëma diëru i woetama Tupanana üxű rü ngëma diëru i wüxichigü i duüxü norü ngúchaümaxä ixaxü. ⁶Rü nhuxüchi curü duüxügü i diërumaxä icuaxgüxümaxä nüxű ixu nax ngëma diërumaxä namexëëgüaxüçax ya yima

Tupanapata! —nhanagürü. ⁶Notürü yexguma 23 ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Yoá rü nüma ga chacherdótegү rü taxütama nanamexéegü ga guma Tupanapata. ⁷Rü yemacax ga nüma ga ãëxgacü ga Yoá rü naxcax nangema ga chacherdóte ga Yoiáda rü yema togü ga chacherdótegү ga namüçgü. Rü nhanagürü nüxü: —¿Taxacücxax tama penamexéex ya yima Tupanapata? ⁸Rü nhuxmaücxü rü marü taxütáma pegüxütama diéru ngixü peyaxu naxütawa i ngëma diërumaxä nguxügxü! Rü guxüma i ngëma diéru i nhuxmax ngëxmaxü rü Tupanapataarü mexeëruxü tá nixí —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga chacherdótegү rü norü me nixñ nax nüxü naxunetaxü ga wüxi ga diéru ga woetama Tupanapataarü mexeëruxü ixixü rü marü taxütáma nügxütama ngixü nayauxgxücxax. ¹⁰Rü yexguma nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü wüxi ga diëruchixü naxåtaüwa naxüxmaxetü. Rü ãmarearü guchicaxüarü tügïneçüwaguama nanaxü ga Tupanapataarü iãxwa. Rü yema iãxarü daruügü rü duüxügüna nayadetenü ga yema diéru, rü yema diëruchixüga nayanucuetanü. ¹¹⁻¹²Rü yexguma marü naxääcuäugu ga diëruchixü, rü nüma ga ãëxgacüarü diëruarü ugüruxü, rü nüma ga chacherdóte rü ngixü nixugügxü ga diéru, rü wüxi ga chacugu ngixü nanucu. ¹³Rü yema diéru rü yexguma marü poperagu ngixü nawüpaneguwenä, rü yema puracütanüxüeruna ngixü nana nax yemaacü yema corapíagüaxü, rü yema puracümäxä icuaxgxüxüaxü, rü yema ixtapüarü üruügxüaxü, rü yema nutaarü

mexeëciwaruügxüaxü
naxütanügxüaxücxax. Rü yexgumarüxü ta yema diërumaxä naxcax nataxegü ga mürapewagü rü nuta ga marü imexeëciwgüci rü guxüma ga togü ga yemaxügü ga nanaxwaxegüxü Tupanapataarü mexeëruxü.

.....

Achíriaanecüäxarü ãëxgacümexëgu
nangu ga ïane ga Chamária rü
Achíriaanewa Iraéutanüxügxü
nagagü

17 ¹Rü yexguma 12 ga taunecü nüxü inguxgu ga Acáa nax ãëxgacü yixixü ga Yudáanewa, rü yexguma nixí ga nüma ga Ochéa ya Éra nane rü yexwaca yangucuchixü nax Iraéuanecüäxarü ãëxgacü yixixücxax. Rü nüma ga Ochéa rü 9 ga taunecü nixí ga Chamáriaarü ïanewa ãëxgacü yixixü. ²Notürü ga yema Ochéa üxü rü nachixe ga Tupanapexewa rü woo tama yema nüxiraxügxü ga Iraéuanecüäxarü ãëxgacügyü ügxürxü nixí. ³Rü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü ga Charimanácha, rü norü churaragümaxä Iraéuanecüäxarü ãëxgacü ga Ochéacax ínayagoöchi rü nüxü narüporamae. Rü norü duüxügxü nayaxigüxexë, rü natanüwa tacü ga diërcax ínacaüüxü ga gucüma ga taunecügugu. ⁴Notürü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü ga Charimanácha rü nüxü nacuqxama nax Ochéa rü bexma Eyítuanecüäxarü ãëxgacümäxä nax nügü naxucyxëgxü nax Achíriaanemexëwa ínanguxuchixücxax. Rü naétü marü tama nüxü ngixü naxütanü ga yema diéru ga wüxicigü ga taunecü nüxna ngixü

naxāgicü. Rü yemacax nüma ga Charimanácha rü norü churaragüxü namu nax Ochéaxü yayauxgüxüçax rü napoxcugüaxüçax. ⁵Rü norü churaragü rü Iraéuanegu nachocu rü īane ga Chamáriacax ínayaxüachi rü tamaepük ga taunecü yéma nüxna nadaugü nax taxíema ífxüxüçax. ⁶Rü yexguma 9 ga taunecü marü ãëxgacü yixixgu ga Ochéa, rü nüma ga ãëxgacü ga Achíriaanecüäx rü nanapu ga guma īane, rü Achíriaanewa tüxü nagagü ga guxema Iraéuanecüäxgü. Rü īane ga Arágu rü īane ga Gocháugu ga natü ga Abócutüwa tüxü ninu. Rü toxguäx rü Medúgüarü īanegüga tüxü ninu. ⁷Rü yema guxchaxü nixi ga nüxü ngupetüxü ga yema Iraéuanecüäxgü, yerü tama naga naxinüe ga Cori ya Tupana ga Eyítuanewa ínanguxüxëecü ga Faraöümexëwa. Rü tupananetaxü nicuaxüxügü, rü yemaacü Tupanapexewa chixexü naxügi.

¹⁴Rü woo Tupana rü norü orearı uruügiwa nayaxucyxëgü, notürü ga nüma ga Iraéuanecüäxgü rü tama inaxinüechaü rü tama nüxü nacuaxgüchaü naxrüxü ga norü oxigü ga tama aixcuma Cori ya Tupanaaxü yaxögüxü. ¹⁵Rü yemaacü ga yema duüxügü rü nüxü naxoe ga Tupanaarü mugü rü nüxü inarüngümae ga yema uneta ga nüxcüma norü oxigümaxä Tupana nüxü ixuxü, rü tama naga naxinüe ga Tupanaarü ucyxëgü. Rü woo Tupana nüxna nachuxuxü, notürü naxçax nadauxütaegüama nax naxchicünaxägü i taxuwama mexüxü nax yacuaxüügüxü naxrüxü ga yema

togü ga nachixüanecüäx ga tama Tupanaaxü yaxögüxü. ¹⁶Rü nüxü narüxe ga norü Tupanaarü mugü, rü yemacax nügicax nanaxü ga taxre ga wocaxacüchicünaxägü ga úirunaxçax, rü nanaxügi ta ga Canaåtanixügüarı tupananeta ga Achérachicünaxä. Rü naétü nüxü nicuaxüxügü ga üäxcü rü tauemacü rü ñextagü rü Baáchicünaxä rü ta. ¹⁷Rü yexgumarüxü ta yema tupananetagüarı ámarearü guchicaxüwa tüxü nigü ga naxacüe ga yatüe rü ngexe. Rü nagu ínamaxë ga yuü ga ñüguxüxü nawa nacuáxü. Rü yemaacü chixexüçax nügü inaxägi ga Tupanapexewa rü poraäci nananuxëxë.

Tomare ga duüxügü Chamáriaanearü īanegüwa namugü

²⁴Rü nüma ga Achíriaanecüäxarü ãëxgacü rü Iraéuanecüäxchicüxi Chamáriaanearü īanegüwa nanamugü ga duüxügü ga Babiróniaanecüäx rü Cútaanecüäx rü Awáanecüäx, rü īanegü ga Amáchicüäx, rü Chefarawáicüäx nax yexma naxächiügüxüçax. Rü yemaacü Chamáriaanegu nachocu rü Iraéuanecüäxgüarı īanegu naxächiügü. ²⁵Notürü yema duüxügü ga Achíriaanecüäx rü tama Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü, rü yemacax ga Tupana rü yéma nanamugü ga aigü nax nadaiaxüçax ga nhuxre ga yema duüxügü. ²⁶Rü yemacax nhuxre ga yema duüxügü rü Achírianecüäxarü ãëxgacüxütawa naxi ga namaxä nüxü yanaxugüxüçax, rü nhanagürügü nüxü: —Toma i Chamáriaanearü īanegüwa toxü nax cumugüxü nax ngëxma

taxâchiügxüçax, rü tama nüxü tacuax i nacüma i norü Tupana i ngëma nachixüane. Rü ngëmacax i ngëma norü Tupana rü toxçax ngëma nanamugü i aigü i toxü ngõxcuxü —nhanagürüg. 27Rü yexguma ga núma ga Achíriaanecüäxarü ãëxgacü rü nanamu rü nhanagürü: —Penamuegu i wüxi i chacherdóte i Chamáriaanecüäxchirex nax ngëma Chamáriaanewa naxüxüçax rü ngëma nangexmaxüçax rü ngëma ngexwacax ngëma ngugüxü i duüxügxü nangúexéexüçax i ngëma Chamáriaanecüäxarü Tapanacüma! —nhanagürü. 28Rü yemaacü ga wüxi ga chacherdóte ga Chamáriaanewa ínagaxüchigüxü rü Betéugu nayaxächiü. Rü yema nixi ga nangúexéexü nax nhuxäcü Cori ya Tupanaxü nax yacuaxüügxü. 29Notürü yema duüxügü ga to ga nachixüanewa ne ixü rü noxrütama tupananetachicünaxä ta naxügü, rü Chamáriaanecüäxgü ügüxü ga tupananetachicünaxächicagu nananugü ga maxpúnetapexewa. 30Rü yema Babiróniaanecüäxgü rü yema namaxä natupanaäxgüxü ga Chucobenúchicünaxä naxügü. Rü yema Cútaanecüäxgü rü yema namaxä natupanaäxgüxü ga Nerigáchicünaxä naxügü. Rü yema Amáchicüäxgü rü yema namaxä natupanaäxgüxü ga Achímachicünaxä naxügü. 31Rü yema Awáanecüäxgü rü yema namaxä natupanaäxgüxü ga Nibáchicünaxä rü Tatáchicünaxä naxügü. Rü yema Chefarawáictüäxgü rü naxacüxegü tükü ínagu napexewa ga norü tupananetachicünaxägü ga Adrameréche rü Anameréche. 32Notürü

ga yema duüxügü rü Cori ya Tupanaxü nicuaxüügxüchirex. Notürü nügütanüwa nüxü naxunetagü ta ga norü chacherdótegü nax yemagü norü tupananetachicünaxägüxü ínaguxü ga ámaregü ga maxpúnetapexegüwa. 33Rü yemaacü woo Cori ya Tupanaxü nax yacuaxüügxüchiréxü, notürü norü tupananetagüxü rü ta nicuaxüxügü, yema nachixüanegü ga nawa ne naxixücmäaçü ga wüxicigü.

.....

Yudáanewa ãëxgacü nixi ga Echequía

18 1Rü yexguma tamaepüx ga taunecü Iraéuanearü ãëxgacü yixüga Ochéa ga Éra nane, rü ningucuchi ga Echequía ga Acáa nane nax Yudáanewa ãëxgacü yixixüçax. 2Rü núma ga Echequía rü nüxü nayexma ga 25 ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü 29 ga taunecü ãëxgacü nixi ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Yacaríaxacü tixi rü Abí nixi ga túmaéga. 3Rü yema Echequía üxü rü name ga Cori ya Tupanapexewa gumá nüxcümaäcü ga norü oxi ga Dawí üxüriüxü. 4Rü núma ga Echequía nixi ga duüxügxüxü namuxü nax nagu napogüexüçax ga yema nachicagü ga tupananetachicünaxägü nawa yexmagüxü. Rü gumá nutagü ga duüxügü nüxü icuaxüügxü rü írxaxügu nanapo. Rü yema Achérachicünaxägü rü nayapuexéxé. Rü nagu nabügié ga yema áxtapechicünaxä ga bróchenaxçax ga Moiché üxü ga Iraéuanecüäxgü napexewa pumáratexe igugüxü. 5-6Rü núma ga Echequía rü poraäcü Cori ya

Iraéuanecüägxüarü Tupanaaxü nayaxö. Rü natanüwa ga guxüma ga nüxíra äëxgacügü ixígüxü ga Yudáanewa rü yema nawena äëxgacü ixígüxü, rü nataxuma ga to ga äëxgacü ga Echequárüxü Tupanaga ñüxü. Rü nüma ga Echequía rü taguma Tupanana nixügachi, rü aixcumama nagu namaxü ga norü mugü ga Moichéna naxäxü.⁷ Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü poraäcü nüxü narüngüxé. Rü guxüma ga taxacü ga naxüxiwa rü meama nüxü ínananguxuchixéxé.

.....

Chenaquerí rü Yudáanegu naxücu

¹³Rü yexguma marü 14 ga taunecü äëxgacü yixigü ga Echequía, rü nüma ga Chenaquerí ga Achírianecüäxarü äëxgacü rü norü churaragümaxä guxünema ga ïanegü ga Yudáanewa yexmagüne ga ípoxegugüneçax naxüächi rü nanapuxü.¹⁴ Rü yemacax nüma ga Echequía ga Yudáanecüäxarü äëxgacü rü Achíriaanecüäxarü äëxgacü ga Láquiwa yexmacüçax nimuga rü nhanagürü: —Nüxü chacuqx rü aixcuma wüxi i guxchaxü cumaxä chaxü. Rü ngëmacax chanaxwaxe i cutáegu nawa i chauchixüane, rü chama tá cuxü chanaxütanü i ngëma nagu cuxunetaxü i diéru —nhanagürü. Rü nüma ga Achíriaanearü äëxgacü rü Echequía ga Yudáanecüäxarü äëxgacümaxä nüxü nixu ga natanü. Rü 9,900 quiru naguxü i diérumü rü 990 quiru naguxü i úirugu naxuneta.¹⁵ Rü nüma ga Echequía rü ngixü inaxä ga gucüma ga diéru ga Tupanapatawa yexmacü rü gucüma ga diéru ga äëxgacüpatawa yexmacü.¹⁶ Rü

yexgumarüxü ta ga Echequía rü guma Cori ya Tupanapataarü ïäxwa rü norü naxpenüüwa nanade ga yema úiru ga nümatama yéma nanucuchiréxü, rü Achíriaanearü äëxgacüna nanaxä.

¹⁷Notürü woo yemaacü nanaxütanü ga Echequía ga yema Achíriaanearü äëxgacü nagu unetaxü, notürü nüma ga Achíriaanearü äëxgacü rü Yerucharéüwa nanamugüama ga wüxi ga namüci ga churaragüeru rü wüxi ga to ga äëxgacü ga poraxü namaxä ga muxüma ga norü churaragü. Rü

Láquiwa inaxüächi nax Yerucharéüçax íyaxüächixüçax. Rü yexguma Yerucharéüwa nangugügu, rü yema puchu ga maxpúnewa yexmaxüüri ngaicamawa nangugü, rü yéma nayachaxächitanü nacüwawa ga yema nama ga Yauxchiruchicawa nadaxü.

¹⁸Rü nhuxüchi äëxgacü ga Echequiacax nangemagü nax namaxä yanadexaxüçax. Notürü nüma ga äëxgacü rü tama yéma naxü. Rü nachicüxi yéma nanamugü ga Eriaquí ga Ichía nane ga äëxgacüpatamaxä icuácü, rü Chéna ga äëxgacüarü poperagüna daucü, rü Yoá ga Ácha nane ga äëxgacüarü ngüxéeruxü ixicü. Rü yéma naxí nax yema Achíriaanecüäxgümäxä yanadexagüxüçax.¹⁹ Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nhanagürü nüxü: —Namaxä nüxü pexu ya Echequía i torü äëxgacüarü ore i nhaxü: “¿Cuma nagu curüxñügu rü tá nangexma i texé cuxü nax ípoxüxü i chaxmexwa?

.....

³³Rü dúcax, rü nataniwa ga guxüma ga yema togü ga nachixüanegü ¿rü

ngexürüüxű ga yema nachixűanegüarü tupanagü rü napora nax Achíriaanearü ãëxgacümexěwa ínapoxüäxü? ³⁴ ¿Rü ngexügü nixi i ngëma tupanagü i Amáchicüäxarü, rü Arüpäcüäxarü, rü Chefarawáicüäxarü, rü Énacüäxarü rü Íbacüäxarü? Rü yema tupanagü ¿rü nüxű natauxchaxű yixixű ga ãëxgacü ga Achíriaanecüäxmexěwa nax ínanguxuchixěëäxű ga ïane ga Chamária? ³⁵ ¿Rü ngexürüüxű nixi ga yema tupanagütanüwa ga nachixűanexű ípoxüü naxmexwa ga Achíriaanearü ãëxgacü? ¿Rü tüxcüü i nhuxmax i nagu perüxñüexű rü Cori ya Tupana tá yixixű ya ínapoxüçü ya Yeruchareü?” nhaxü ga torü ãëxgacü! —nhanagürü ga yema Achíriaanearü churaragüeru.

.....

³⁷Rü yexguma ga Eriaquí ga ãëxgacüpatamaxä icuácü rü Chéna ga ãëxgacüarü poperagüna daucü rü Yoábe ga ãëxgacüarü ngüxěeruxű ixicü rü nanaxixächiäxégü rü nügü narügáutechirugü. Rü ãëxgacü ga Echequíaxütawa naxi nax namaxä nüxű yanaxugüexüçax ga yema Achíriaanearü churaragüeruarü ore.

Yudáane rü tama
Chenaquerímexégu nangu

19 ¹Rü yexguma yemaxü naxñügu ga gumá ãëxgacü ga Echequía rü nügü narügáutechiru. Rü norü ixächiäemaxä nagu nicüx ga wüxi ga naxchiru ga yaxcüxü rü témüxü rü yemaacü Tupanapatawa naxü rü yéma nayayumüx. ²Rü nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Eriaquí, rü Chétina, rü nhuxre ga chacherdótegü ga

rüyamaegüxű nax nümagü rü ta naxchiru ga yaxcüxü rü témüxügu yacuxgüxüçax. Rü yemaacü orearü uruxü ga Ichaíaxütawa nanamugü nax namaxä nüxű yanaxugüexüçax i ngëma guxchaxü. ³Rü Ichaíá ga Amú nanemaxä nüxű nixugüe ga ãëxgacüarü ore rü nhanagürügü: —Nhuxma rü wüxi i taxüma i ãücumaxüwa tangexmagü, rü törü uanügü rü tomaxä naguxchigagü rü toxü nacugüe. Rü poraäcü ngúxü tingegü nhama wüxi i ngexü i nguxacüxű rü turaxürüxű. ⁴Bexmana Cori ya curü Tupana rü marü nüxű naxñü i ngëma ore i nüxű yaxuxü i ngëma Achíriaanearü churaragüeru nax Tupana ya maxücumaxä yaguxchigaxü. Chierüna napoxcuäxgu ya curü Cori ya Tupana naxcax i ngëma ore i nümatama nüxű naxñüxű. Rü ngëmacax chanaxwaxe i toxçax cuyumüxé nax ítayaxügxü —nhanagürügü. ⁵⁻⁶Rü yexguma Ichaíá nüxű ïnügu ga yema ore rü nhanagürü: —¡Äëxgacü ya Echequíamaxä nüxű pexu rü Tupana rü nhanagürü!: “¡Tauxü i cumuñüxü naxcax i ngëma ore i chixexü i chauchiga nüxű yaxugüexü i ngëma norü duñügxü ya yimá Achíriaanearü ãëxgacü!” ⁷Rü düçax, chama rü tá nüxna chananguxexë i wüxi i guxchaxü i ore i tá nachixűanecax natáeguxěëxü nax ngëxma yamaxgüaxüçax” —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru ga Echequíaxü ãxüñexü rü nüxű nacuáchiga ga gumá norü ãëxgacü ga Chenaquerí rü marü ínaxüñüxü ga ïane ga Láquiwa rü ïane ga Dínawa naxñü. Rü yemacax ga yema churaragüeru rü natáegu ga

Yerucharéūwa, rü norü äëxgacü ga Chenaquerí iyexmaxüwa naxü ga Dínawa. ⁹⁻¹⁰Rü nüma ga äëxgacü ga Chenaquerí rü yéma nüxü nayaxñüchiga rü ga äëxgacü ga Tiráca ga Echiopíaanecüäx rü naxcax ínayagoöchichaü. Notürü nüma ga äëxgacü ga Achíriaanecüäx ga Chenaquerí rü wenaxarü norü duüxügüxü namuama nax Yudáanecüäxarü äëxgacü ga Echequíaxütawa nangegüäxüçax ga popera ga nhaxü: “¡Tauxü i cugü cuwomüxeëxü ya curü Tupana ya nüxü cuyaxöcü! Rü nüma cumaxä nüxü nixu ya yima ñane ya Yerucharéü rü taxütáma chaxmexgu nax nanguxü, notürü doramare nixi i ngëma. ¹¹Cuma rü marü nüxü cucuáchiga ga yema naxügüxü ga tochixüanearü äëxgacüga namaxä ga guxüma ga yema togü ga nachixüanegü ga nadaixü. ¹²¿Rü nhuxäcü i cuma i nagu curüxinüxü nax taxütáma chaxmexgu nax cunguxü? ¹³¿Rü yema nachixüanegü ga Gocháü, rü Aráü, rü Rechépa rü ga duüxügü ga Betedéecüäx ga ñane ga Terachárawa maxëxü, rü yema norü tupanagü rü tama ínanapoxügü ga yexguma törü oxigü nadaixgu? ¹⁴¿Rü ngexügü yixixü i nhuxmax ga yema norü äëxgacüga guma ñanegü ga Amáchi, rü Arupáx, rü Chefarawáiü, rü Éna rü Íba?” nhanagürü ga yema poperagu ümatüxü.

¹⁴Rü yexguma Echequíaxüçax ga yema popera ga Achíriaanearü äëxgacüraü duüxügü yéma ngegüxü, rü nüxü nadaumatü. Rü nhuxuchi Tupanapatagu naxüci rü yexma Tupanapexegu nayaxü. ¹⁵Rü nhaäcü

yéma nayayumüxé: “Pa Corix, Pa Torü Tupana i Nua Daa Cupataarü Aixepewa i Nachica i Üünexüwa Ngëxmaxex, rü cuxicatama nixi ya Tupana i norü yora quixixü i guxüma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxü. Rü cumatama cunaxü ga dauxüguxü ga naane rü nhama ga naane. ¹⁶¡Choxü nadawenü, Pa Corix, rü choxü irüxinü! ¡Rü nüxü naxinü i ngëma ore i ngëma äëxgacü i Chenaquerí nua chauxütawa muxü! Rü guxüma i ngëma norü oregüwa rü cumaxä naguxchiga, Pa Tupana ya Maxüciüx. ¹⁷Rü aixcuma nixi, Pa Corix, Pa Tupanax, ga yema nüxcümaüxü ga äëxgacüga Achíriaanecüäxgü ga nadaiäcuäxü ga nachixüanegü rü napuxüäxü ga norü naanegü. ¹⁸Rü yema nachixüanegüraü tupanachicünaxägü, rü nüxü ínanagu, yerü yema tupanachicünaxägü ga duüxügü nutawa rü naigüwa ügüxü rü tama aixcuma cuxrüxü tupanagü nixi. Rü yemacax nixi ga nüxü nagu napogüexü rü ínaguaxü. ¹⁹Rü nhuxmax, Pa Corix, Pa Torü Tupanax ¡rü ngëma Achíriaanecüäx i äëxgacümxexäwa toxü ínanguxüxé nax ngëmaäcü guxü i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxü nüxü cuäxgüxüçax nax cuxicatama yixixü nax Tupana quixixü!” nhanagürü ga norü yumüxewa. ²⁰Rü yemawena nüma ga Ichaía rü Echequíacax yéma namuga rü nhanagürü: “Nüma ya Iraéuanecüäxgüraü Tupana rü nhanagürü cuxü: ‘Marü cuxü nüxü chaxinü i curü yumüxé nachiga i Achíriaanearü äëxgacü’, nhanagürü.

²¹Rü nhaa nixi i ngëma ore ga Cori ya

Tupana nüxű ixuxű naxcax i ngëma Achíriaanearü äëxgacü: ‘Düçax, Pa Chenaqueríx, rü yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéüçüäx rü tama cuxű namuüe. Rü nhama wüxi i pacü cuxű cugüxürükü tá cuxű nacugüe i ngëxguma nüxna quixügachigux.²² Rü texémamaxä nixi i cuguxchigaxű rü cunuxű? ¿Rü texémamaxä nixi i quipuraxű rü cunuxetükü? Rü cumaxä nüxű chixu rü chamaxä nixi i cunuxű i chama i Iraéuanecüäxgüarü Tupana ya üünecü”, nhanagürü.

.....

³²Rü Tupana rü Echequíaxütawa namuga rü nhanagürü: “Nhaa nixi i chorü ore i ngëma Achíriaanecüäxgüarü äëxgacüchiga: ‘Rü taxütáma Yerucharéügu naxücu rü bai ya wüxi ya naxne tá inamaxű. Rü norü churaragü rü taxütáma norü poxüruümäxä ngëma nangugü, rü taxúnetáma ya toxööne naxtapüxgu nanguxgü nax yimawa naxígüxüçax.³³ Rü yematama nama ga noxri nagu ne naxüxügutama tá natáegu rü taxütáma nagu naxücu ya daa ñane. Rü chama ya Tupana, rü ngëma nixi i chorü ore i cumaxä nüxű chixuxű.³⁴ Rü chamatama tá nüxna chadau ya daa ñane rü tá íchanapoxű erü nüxű changechaü ya chorü duü ya Dawí, rü chayanguxëx i ngëma nüxű chixuxű”, nhanagürü.³⁵ Rü yematama chütaxügu rü wüxi ga dauxüçüäx ga Tupanaarü orearü ngeruxű rü nanadai ga 185,000 ga churaragü ga Achíriaanecüäx. Rü yexguma yangunegu rü guxüma nayue.³⁶ Rü yemawena ga nüma ga Chenaquerí ga Achíriaanearü äëxgacü rü inayachaxächi ga Yerucharéüçüäxmaxä

nügü nax nadaixchaüxű. Rü norü ñane ga Níniwecax natáegu.³⁷ Rü wüxi ga ngunexügu ga yexguma norü tupana ga Nírupatawa nüxű yacuaxüüyane, rü nanegü ga Adameré rü Chareché rü yéma naxi rü nayamäxgü. Rü nümagü rü Araráchianewa nabuxmü. Rü yemawena rü Chenaquerí nane ga Echaradóü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi.

Echequía rü nidaxawe notürü
Tupana rü naxcax nayataanexëxë

20 ¹Rü nüma ga Echequía rü poraäcü nidaxawe. Rü yemacax ga orearü uruxű ga Ichaíá ga Amú nane, rü ínayadau, rü nhanagürü nüxű: —Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxű: “Ecü ¡namaxä idexa i cuxacügü, rü namaxä nüxű ixu nax nhuxäcü tá cuwena namaxëx! Erü nhuxmax rü taxütáma cuxcax nitaane, rü tá cuyu”, nhanagürü.² Rü nüma ga Echequía rü nadixeguächi rü íxtapüguama nabuenü rü nhaäcü nayumüxë: ³—Pa Corix, Pa Tupanax, rü cuxű chacäaxű nax nüxna cucusxächixüçax nax nhuxäcü cuxcax chapuracüxű rü guxüguma chanaxüxű ga yema cuma namaxä cutaäxëxű —nhanagürü. Rü yema nhaxguwena rü nhuxüchi poraäcü naxaxu. ⁴Rü naxüpa ga Ichaíá nax íxüxüxű naäxtiwa ga guma äëxgacüpata, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ichaíamaxä nidexa rü nhanagürü nüxű: ⁵—¡Wena íyadau ya Echequía ya chorü duüxügürü äëxgacü ixicü! ¡Rü namaxä nüxű ixu: “Rü chama ya nüxcümaäcü ga curü oxi ga Dawíarü Tupana rü marü cuxű nüxű chaxinü i curü yumüxë, rü nüxű chadau i

cuxgüxüetü nax cuxaxuxü! Rü chama rü tá cuxcax chayataanexëx rü tamaepük i ngunexüguwena rü tá marü ícurüda rü tá chapatawa cuxü. ⁶Rü cuxü tá chanaxúnagü i 15 ya taunecü nax cumaxüxü. Rü chama rü tá cuxü íchapoxü rü tá íchanapoxü ya yima ñane ya Yerucharëü nüxna i ngëma Achíriaanecüäxarü ãëxgacü. Rü ngëmaäcü chanaxü erü nüxü changechaü ya chorü duü ya Dawí rü chayanguxëx i ngëma nüxü chixuxü” —nhanagürü ga Tupana. ⁷Rü Ichaía rü nanamu nax naxügüäxü ga wüxi ga fíguchara. Rü yemamaxä nanachagü ga yema ínataixnaáxüwa ga ãëxgacü. Rü yemaacü naxçax nitaane. ⁸Rü nüma ga Echequía rü Ichaíana naca rü nhanagürü: —¿Taxacürü cuaxruüwa tá nixi i nüxü chacuáxü nax Cori ya Tupana chauxcax yataanexëexü, rü tamaepük i ngunexüguwena rü napatawa tá nax chaxüxü? —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Ichaía rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Nhaa tá nixi i ngëma cuaxruxü i nüma ya Cori ya Tupana tá cuxna áxü nax nawa nüxü cucusüçax rü aixcuma tá nayanguxëx i ngëma cumaxä inaxunetaxü: ¿Cunaxwaxe i üäxcüpechita rü 10 i wüye nax naxinagüxü, rüexna 10 i wüye nax natáeguxü? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Echequía nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngëma üäxcüpechita nax naxinagüxü rü natauxcha, notürü ngëma nügü nax natáeguxü nixi i guxchaxü —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma nüma ga orearü uruxü ga Ichaía rü Cori ya Tupanana naca, rü nüma ga Cori ya Tupana rü 10 ga wüye nanatáeguxëx ga üäxcüpechita nawa ga

yema Acáaarü üäxcüarü ngugüruxü ga ãëxgacüpatawa yemaxxü.

Echequía nanayaxu ga duüxügü ga Babiróniaanewa ne mugüxü

¹²Rü yema ngunexügüga rü nüma ga Babiróniaanearü ãëxgacü ga Merodá-Baradáü ga ãëxgacü ga Baradáü nane ixíci, rü Echequíaxütawa nanamugü ga nhuxre ga norü duüxügü nax norü moxë yéma nangegüxüçax rü ãmare nüxna yaxägüxüçax, yerü nüxü nacuáchiga ga nax yadaxawexü. ¹³Rü nüma ga Echequía rü meama nanayaxu ga yema ãëxgacüarü duüxügü. Rü nüxü nanawex ga guxüma ga norü yemaxügü ga nüxü yexmaxü ga diërumü, rü úiru, rü pumáragü rü chíxü. Rü yexgumarüxü ta rü nüxü nanawex ga naxnegüpataxü, rü guxüma ga norü yemaxügü ga yexma namaxä nanguxüxü. Rü guxüma ga norü yemaxügü ga ãëxgacüpatawa yexmagüxü, rü nüxü nanawex rü taxuxüma inicqx. ¹⁴Rü yemawena ga nüma ga orearü uruxü ga Ichaía rü ãëxgacü ga Echequíaxütawa naxü rü nüxna nayaca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne naxi i ngëma yatügü i cuxütawa ngugüxü, rü taxaciü yixixü i cumaxä yaxugüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma duüxügü rü yáxüguxü i nachixüane i Babiróniaanewa nixi i ne naxixü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ãëxgacüna naca rü nhanagürü: —¿Rü taxaciü nixi ga nüxü nadaugüxü i nua cupatawa? —nhanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangäxü rü nhanagürü: —Nüxü nadaugü i guxüma i ngëmaxügü i

chapatawa ngēxmaxū. Rü guxūma nüxū chawex rü taxuxūma ichicux —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü nhanagürü nüxū: —;Dūcax, irüxīnū i nhaa ore i Tupana cuxcax nua muxū! ¹⁷Rü tá ínangugü i ngunexügü i nagu ngēma Babiróniaanecüäx tá nadexū i guxūma i ngēmaxügü ga curü oxigü daa ãëxgacüpatagu nutaquehexü. Rü tá Babiróniaanewa nanana, rü taxuxütáma nua nayaxüächi. ¹⁸Rü woo ya cutaagü rü ngēma Babiróniaanewa tá tükü nagagü rü tá tükü nidegüpüxücharexe, rü ngēmaäcü norü puracütanüxüxü ãëxgacüpatagu tá tükü namugü” —nhanagürü. ¹⁹Notürü Echequía rü tama poraäcü naxoegaäxé yerü nhaxügü narüxinü: “Nhuxma nax chamaxügü rü taxütáma ngēma nangupetü”, nhaxügü narüxinü. Rü yemacax Ichaíaxü nangäxüga rü nhanagürü: —Chauxcax name i ngēma Tupanaarü ore i chamaxä nüxü quixuxü —nhanagürü. ²⁰Rü guxūma ga yema Echequíaarü puracü ga naxüxü rü Yudáanecüäxarü ãëxgacügürü poperagu naxümatü. Rü ngēma nangox ga nhuxäcü nax naxüäxü ga yema ïnearü dexápaxü ga taxüchixü rü wüxi ga dexámaxü ga ïnewa nadaxü.

Nayu ga Echequía

²¹Rü yexguma nayuxgu ga Echequía, rü nane ga Manaché rü nachicüxü Yudáanecüäxarü ãëxgacüxü ningucuchi.

Yudáanewa ãëxgacü nixí ga Manaché

21 ¹Rü nüma ga Manaché rü 12 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü

55 ga taunecü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü ngíega ga naé rü Echíba nixí. ²Notürü yema Manachécüma rü tama name ga Tupanapexewa. Rü nagu namaxü ga yema nacüma ga chixexü ga nagu naxixü ga yema duüxügü ga nücxüma Cori ya Tupana Iraéutanüxüpexewa íwoxüxü. ³⁻⁵Yerü wena nayamexëegü ga yema tupananetagüarü ãmarearü guchicaxügü ga maxpúnetapexewa yexmagüxü ga nanatü ga Echequía nagu pogüexü. Rü wena ínanaxüxü ga Baáchicünaxäarü ãmaregüarü guchicaxü. Rü Iraéuanecüäxarü ãëxgacü ga Acábirüxü nanaxü ga wüxi ga Achérachicünaxä. Rü nhuxuchi nüxü nicuäxüxü ga üäxcü, rü tauemacü rü ëxtagü. Rü guma Tupanapatachiäwa rü nayaxügü ga ãmaregüarü guchicaxü naxcax ga üäxcü, rü tauemacü, rü ëxtagü woo nüma ga Tupana rü nüxü nixu nax naxcaxicatama yixixü ga guma napata ga Yerucharéüwa. ⁶Rü naétü nanetama tükü nigu nawa ga wüxi ga yema tupananetachicünaxäarü ãmarearü guchicaxü. Rü nagu namaxü ga yuü ga naäxëgüçax nawa ingemaxü, rü yuü ga nawa nüxü icuáxü ga ëxüguxü. Rü duüxügümäx納 nanaxunagü nax nangúexüçax ga yuü rü nax nangúexüçax nax nhuxäcü duüxéxü nachixexëgüxü rü tükü nangõgxüxü. Rü yemaacü poraäcü chixexü naxü ga Tupanapexewa rü yemacax poraäcü namaxä nanu ga Tupana.

.....

¹⁶Rü yema chixexüétüwa rü nüma ga Manaché rü yexera chixexü naxü ga Tupanapexewa yerü nanamu ga duüxügü

ga Yudáanecüâx nax nümagü rü ta yema chixexü naxügûxüçax. Rü nüma ga Manaché rü muxema ga duüxégü ga taxuxüma ga chixexü ügûxe rü tükü nadai ga Yerucharéüwa.¹⁷Rü ngëma tama nhaa poperawa ngóxü i Manachéchiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüçiga rü norü pecaduchiga, rü Yudáanecüâxarü ãëxgacügûarü poperagu naxümatü.¹⁸Rü yexguma nayuxgu ga Manaché, rü napata ga Úchawa yexmaneuxtigu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Amóö rü nachicüxi ãëxgacüxi ningucuchi.

Yudáanewa ãëxgacü nixí ga Amóö

¹⁹Rü nüma ga Amóö rü nüxi nayexma ga 22 ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxi yangucuchigu. Rü taxre ga taunecü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Mechuremé nixí ga tümaéga, rü tümanatü rü Achúru ga Yóbacüâx nixí.²⁰Notürü Tupanapexewa rü nachixe ga nacüma ga Amóö nanatü ga Manachécumaráttama.

.....

²⁵Rü ngëma tama nhaa poperawa ngóxü i Amóöchiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüçiga rü Yudáanecüâxarü ãëxgacügûarü poperagu naxümatü.²⁶Rü yexguma nayuxgu ga Amóö, rü napata ga Úchawa yexmaneuxtigu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Yochía rü nachicüxi ãëxgacüxi ningucuchi.

Yudáanewa ãëxgacü nixí ga Yochía

22 ¹Rü nüma ga Yochía rü nüxi nayexma ga 8 ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxi yangucuchigu. Rü 31 ga taunecü ãëxgacü nixí ga

Yerucharéüwa. Rü naé rü tümaéga rü Yedída nixí, rü tümanatü rü Bucácuâx nixí, rü Adaáia nixí ga naéga.²Rü nüma ga Yochía rü Tupanapexewa rü mexü naxü. Rü nüxcümaüçü ga norü oxi ga Dawí nagu ixüxügu nixí. Rü taguma taxacüçax nhuxgu nüxna ínaxüxi ga yema nacüma ga mexü.³Rü yexguma marü 18 ga taunecü ãëxgacü yixigu ga Yochía, rü nüma rü Tupanapatawa nanamu ga norü poperaarü ümatüruxü ga Chapâa ga Acharía nane ga Mechuráu nataxa. Rü nhanagüri nüxi:⁴—¡Ecü yéa chacherdótegürü ãëxgacü ya Irichíaxütawa naxü rü namaxâ nüxi ixu rü ngíxi nanataquexe i ngëma diëru i duüxügi Tupanapatawa ngíxi ngecü rü iãxarü daruügi ngíxi nutaquecü!⁵Rü ngëma diëru rü nüxna ngíxi naxâ i ngëma duüxügi Tupanapataaruü mexéemaxâ icuaxgüxi! Rü nümagü rü ngëma diërumaxâ tá nüxi nayaxügütanü i norü puracütanüxi i Tupanapataaruü mexéewa puracüexü —nhanagüri ga ãëxgacü ga Yochía.

.....

⁸Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma Tupanapataaruü mexéexé ínaxügiyane, rü nüma ga chacherdótegürü ãëxgacü ga Irichía rü yexma nüxi inayangau ga Tupanaarü mugüpane ga nüxcüma iyarütaxuxü. Rü poperaarü ümatüruxü ga Chapâxütawa nanange rü nhanagüri nüxi:—¡Dúcax! Rü Tupanapatagu nüxi ichayangau i nhaa Tupanaarü mugüpane —nhanagüri. Rü Chapâna nanaxâ nax nüma nüxi nadaumatüxiçax.⁹Rü yemawena rü nüma ga Chapâa rü ãëxgacü ga Yochíamaxâ nüxi nayartüxi rü

nhanagürü nüxű: —Ngēma curü duǔxűgű, Pa Äêxgacüx, rü marü ngixű nanutaquexe i ngēma diéru
 Tupanapatawa ngexmaxcü. Rü marü nüxna ngixű naxă i ngēma
 Tupanapataarü mexeēwa
 puracüexümaxă icuqxägxü
 —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Chapâ rü yexgumarüxű ta äêxgacümaxă nüxű nixu rü chacherdóte ga Irichía rü nüxna nax naxăñxű ga wüxi ga mugüpane ga Tupanapatagu nüxű iyangauxű. Rü nhuxuchi nüma ga Chapâ rü äêxgacüçax nüxű nadaumatü. ¹¹Rü yexguma äêxgacü nüxű ñügu ga yema Tupanaarü mugü ga poperagu ümatüxű, rü poraäcü naxoegañx e rü nügü narügáutechiru.
¹²⁻¹³Rü yexgumatama ga nüma ga äêxgacü rü nanamu ga Chapâ rü Irichía, rü Aicáu ga Chapâ nane rü Abúru ga Micaína nane rü Achaína ga norü ngüxéeruxű, rü nhanagürü nüxű:
 —¡Ecü, Cori ya Tupanana peyacaxa chauégagu rü Yerucharéüçax i duǔxügüegagu rü guxüma i Yudáanecüäxégagu nax tükü nüxű nacuqxäexüçax i norü ore i nhaa popera i nüxű ipeyangauxűgu ümatüxű! Erü ngürüächi ya Cori ya Tupana rü tamaxă nanu yerü ga törü oxigü rü tama naga naxinüe i ngēma nhaa poperawa nüxű yaxuxű, rü tama nagu namaxë i ngēma nhaa poperagu ümatüxű —nhanağürü ga äêxgacü ga Yochía. ¹⁴Rü nüma ga Irichía, rü Aicáu, rü Abúru, rü Chapâ rü Achaína rü ngixütawa naxă ga yema orearü uruxű ga Úda ga Charúu naxmax. (Rü nüma ga Charúu rü Chíba nane nixi rü Arátaxa nixi. Rü nüma ga Ará rü chacherdótegüchiruarü daruxű

nixi.) Rü ngima ga Úda rü wüxi ga ngexwacaxüxű ga ñitamügu ixächiü ga Yerucharéüwa. ¹⁵Rü yexguma ngixna nacagüegu rü ngima rü inangäxüga rü ngigürügű: —Nhaa nixi i norü ore ya Cori ya Iraéutanüxügüarü Tupana rü nhanagürü i nümax: “¡Namaxä nüxű pexu ya yimá nua pexü mugüci nax choxna peyacaxaxüçax! ¹⁶Rü chama i Cori ya Tupana rü nüxű chixu rü guxchaxű tá naxcax íchanguxéx e i nhaa nachica rü norü duǔxügü yema popera ga äêxgacü nüxű daumatüxű nüxű ixuxürüxű. ¹⁷Erü ngēma duǔxügü rü choxna nixigachi rü norü tupananetagüçax pumára Ínagu. Rü ngēmaäcü choxü nanuxéegü namaxä i ngēma chixexü nax naxüguxű. Rü ngēmacax nixi i chanuxű namaxä ya daa ñane rü taxütmá icharüngüxmüxű. ¹⁸⁻¹⁹Notürü tá nüxű charüngüxéx e ya yimá Yudáanecüäxarü äêxgacü ya nua pexü mugüci nax choxna peyacaxaxüçax. Rü chanaxwaxe i namaxä nüxű pexu i chorü ore, rü nhaperügű nüxű: ‘Marü nüxű chadau nax nhuxäcü chauga cuxñixü i ngêxguma chorü orexü cuxñiñugux, rü nhuxäcü cuxoégaäe i ngêxguma poxcu namaxä chaxuegugu i nhaa ñane rü norü duǔxügü i tá chadaixű, rü nhuxäcü cugü curügáutechiru rü cuxaxuxű i chapexewa. Rü ngēmacax i chama rü tá cuxü i chaxñinü rü tá cuxü charüngüxéx e. ²⁰Rü ngēmacax i nhuxmax nax ngēma cuxüxügagu rü taxütmá chanadaiäcü ya daa ñane nax ngēmaäcü taãxñeäcü cuyuxüçax rü naxñitawa cunguxüçax i curü oxigü. Rü ngēmaäcü taxütmá nüxű cudau i ngēma poxcu i namaxä tá

chanapoxcuxü ya daa īane”
—nhanagürü. Rü yema ãëxgacüarü duüxügü ga Údaxǖtawa namugüxü rü nawoegu nax namaxä nüxü yaxugiexǖcax ga yema Tupanaarü ngäxü.

23 ¹Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü ga Yochía rü naxcax nangema ga guxüma ga ãëxgacügü ga yaxguäxgü ga Yudáanewa rü īane ga Yerucharéüwa yexmagüxü nax namaxä nangutaquexexǖcax. ²Rü nhuxuchi nüma ga ãëxgacü rü Tupanapatagu namaxä nangutaquexe ga guxüma ga yema duüxügü ga Yudáanecüäx rü Yerucharéüciäx rü īanexacügicüäx ga duüxügü ga iyaxü, rü buxügü, rü chacherdótegü rü orearü uruügü. Rü nüma ga ãëxgacü rü yéma napexewa tagaäcü nawa nangu ga yema popera ga Tupanapatagu nüxü iyangauxü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxü. ³Rü yexguma yema poperaxü nadaumatüguwena ga ãëxgacü rü nhuxuchi Tupanapataarü caxtaxütagu nayachi. Rü yéma Tupanapexewa nüxü nixu nax aixcuma tá naga naxñüxü rü nagu namaxüxü i ngëma norü mugü rü ucuxëgü i ngëma poperagu ümatüxü. Rü guxüma ga duüxügü rü ta yemagutama narüxñüe.

Yochía ínanawoxü ga tupananetachicünaxägü

⁴Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga chacherdótegürü ãëxgacü ga Irichía rü togü ga chacherdótegü rü īäxarü daruügü nax guma Tupanapatawa ínawoxüäxǖcax ga guxüma ga yemaxügü ga Baáxü, rü

Achéraxü, rü üäxcüxü, rü tauemacüxü rü ëxtagüxü namaxä nüxü yacuaxüügüxü ga duüxügü. Rü nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Yerucharéüarü duxétüwa nax iyaguäxǖcax ga ngatexü ga Chidóüwa. Rü nhuxuchi gumá norü tanimuca rü Betéuwa nanangegeü.
.....

Yochía rü nanaxüchiga ga Üpetüchiga

²¹Rü nüma ga ãëxgacü ga Yochía rü duüxügüxü namu nax Cori ya norü Tupanaégagu naxüchigagüaxǖcax ga Üpetüchiga yema popera ga mugüpanewa nüxü yaxuxürrüxü. ²²Rü nüxíraxüxü ga Iraéuanecüäxgürü ãëxgacügugu rü taguma yemaacü nanaxüchigagü ga Üpetüchiga. Rü woo nawena ga Yudáanecüäxarü ãëxgacügü rü Iraéuanecüäxarü ãëxgacügü rü taguma yemaacü nanaxüchigagü. ²³Rü yexguma 18 ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Yochía nixi ga naxunagüäxü nax Cori ya Tupanaégagu naxüchigagüaxǖcax ga yema Üpetüchiga ga Yerucharéüwa.

Yochía rü aixcuma Tupanaga naxñü

²⁴Rü nüma ga Yochía rü inayanaxoxëxë ga yuü rü tjaxacü ga ëxüguxüxü cuáxü. Rü yexgumartüxü ta inayanaxoxëxë ga yema tupananetachicünaxägü ga wüxichigü ga ipatawa yexmaxü rü guxürraxüxü ga yema tupananetagürü yemaxügü ga duüxügü namaxä nüxü icuaxüügüxü ga Yudáanewa rü Yerucharéüwa. Rü yemaacü nanaxü ga Yochía yerü aixcuma naga naxñü ga guxüma ga

yema mugü ga chacherdóte ga Irichía Tupanapatagu nüxü iyangauxü. ²⁵Rü naxüpa rü nawena ga Yochía rü nataxuma ga wüxi ga äëxgacü ga naxrüxü aixcuma Cori ya Tupanacax täeguxü i guxüne ya norü maxünemaxä, rü guxü i norü ñümaxä, rü guxü i norü poramaxä ngëma Moiché ümatüxü i mugüwa nüxü yaxuxürüxü.

.....

Nayu ga Yochía

²⁸Rü ngëma tama nhaa poperawa ngóxü i Yochíachiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüchiga rü Yudáanecüäxarü äëxgacügüarü poperagu naxümatü.

.....

³⁰Rü yexguma Meguídugu nayuxguwena ga Yochía, rü norü ngüxéerüügü rü wüxi ga cárugu Yerucharéüwa nanangegü ga naxüne. Rü yema nüma naxüxü ga naxmaxügu nayaxücuchigü. Rü nüma ga duüxügü ga Yerucharéücxüä rü Yochía nane ga Yoacáxü naxuneta. Rü nanatüchicüxü äëxgacüxü nayangucuchixëegü.

Äëxgacü nixí ga Yoacá ga Yudáanewa

³¹Rü 33 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoacá ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü tamaepüx ga tauemacü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü tümaéga ga naé rü Amutá nixí. Rü Amutánatü rü Yeremía ga Línacüäx nixí. ³²Notürü nacüma ga Yoacá rü poraäcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema norü oxigücumarüütama. ³³Rü nüma ga

Eyítuanecüäxarü äëxgacü ga Faraó-Neco rü Yoacáxü niyaxu, rü ïane ga Díbaragu nanapoxcu ga Amáchiwa nax tama äëxgacü yixixüçax ga Yerucharéüwa. Rü nüma ga Faraó-Neco rü Yudáanecüäx ga duüxügüxü namu nax nüxü naxütanüäxüçax ga 3,300 quíru naguxü ga diërumü rü 33 quíru naguxü ga úiru. ³⁴Rü nhuxüchi nüma ga Faraó-Neco rü Yochía nane ga Eriaquíxü naxuneta nax äëxgacü yixixüçax nanatüchicüxü. Rü nanaxüchicüxü ga naéga rü Yoachígu nanaxüéga. Rü guma naenexë ga Yoacá rü Eyítuanewa nanaga rü yexma nayayu. ³⁵Rü nüma ga Yoachí rü Faraó-Necona nanana ga yema diërumü rü úiru ga naxcax ínacaxaxü nax duüxügü nüxna naxäxüçax. Rü wüxichigü ga Yudáanecüäx ga duüxügü rü nanaxütanü ga yema úiru rü diërumü ga äëxgacü nagu unetaxü nax naxütanügüaxüçax.

Äëxgacü nixí ga Yoachí ga Yudáanewa

³⁶Rü 25 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoachí ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü 11 ga taunecü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Chebúda tixí rü tümanatü rü Pedaía ga Rúmacüäx nixí. ³⁷Notürü nacüma ga Yoachí rü poraäcü Cori ya Tupanapexewa nachixe norü oxigücumarüütama.

Babiróniaanearü äëxgacü ga Nabucudonochó rü nanapu ga Yerucharéü

24 ¹Rü yexguma Yoachí Yudáanewa äëxgacü yixixgu, rü nüma ga Babiróniaanearü äëxgacü ga

Nabucudonochó rü Yudáanegu nachocu nax yapuaxűcax ga norü īane ga Yerucharéű. Rü nüma ga Yoachí rü tamaepük ga taunecü

Nabucudonochómexëwa nayexma rü nüxű nanaxütanü ga yema taxű ga diëru ga naxcax ínacaxaxű. Notürü ga yixcamaxűra rü togu narüxňu rü yemacax Nabucudonochómaxă nanu rü tama nanaxütanü ga yema diëru.

²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yoachícax yéma nanamugü ga muxüma ga ngítäaxgxü ga Caudéutanüxügü, rü Chíriaanecüäxgü, rü Moábitanüxügü, rü Amóútanüxügü nax nachixexëégüaxűcax ga norü īane, yema Cori ya Tupana norü orearü uruügüäxwa nüxű yaxuxürüxű.

.....

⁵Rü nangexma i tama nhaa poperawa ngóxű i Yoachíchiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxűchiga. Rü ngéma rü Yudáanecüäxarı aëxgacügüarı poperagu naxümatü. ⁶Rü yexguma nayuxgu ga Yoachí rü nane ga Yoaqiú nachicüxü aëxgacüxü ningucuchi.

.....

⁸Rü nüma ga Yoaqiú rü 18 ga taunecü nüxű nayexma ga yexguma aëxgacüxü yangucuchigu. Rü tamaepük ga tauemacü aëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Neúcha nixí ga tümaéga. Rü tümanatü rü Yerucharéüçüäx nixí rü Enatáu nixí ga naéga. ⁹Notürü nacüma ga Yoaqiú rü poraäcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema nanatücumarüütama. ¹⁰Rü yema

ngunexügü rü Babiróniaanearü aëxgacü ga Nabucudonochó rü nanamu ga norü churaragü nax Yerucharéüçax íyaxtüächixűcax nax nüxű ínachomaeguächixűcax rü yapugüäxűcax. ¹¹Rü yexguma marü nüxű ínachomaeguächigu nax yapugüäxűcax ga guma īane ga Yerucharéű rü yéma nangu ga nüma ga Nabucudonochó. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoaqiú ga Yudáanecüäxarı aëxgacü rü wüxigu tümamaxă ga naé, rü norü churaragüerugü, rü norü ngüxéerüügü, rü togü ga aëxgaciügü, rü Babiróniaanearü aëxgacüna nügü nana. Rü nüma ga yema Babiróniaanearü aëxgacü rü ínanayauxű. Rü yexguma yema ngupetüxgu rü 8 ga taunecü ninge nax aëxgacü yixíxü ga Nabucudonochó.

¹³Rü yemawena ga nüma ga Nabucudonochó rü nanade ga guxüma ga diëru ga Tupanapatawa yexmaxü, rü guxüma ga diëru ga aëxgacüpatawa yexmaxü yematama Tupana naxueguxürüxű. Rü nagu napogü ga guxüma ga Tupanapataarü yemaxügü ga úirunaxcax ga Iraéuanecüäxarı aëxgacü ga Charumáu üxű. ¹⁴Rü nhuxüchi tüxű nigagü ga guxâma ga Yerucharéüçüäxgü ga aëxgacügü rü churaragü ga yexeraäcü nüxű icuáxe, rü guxema taxacüarı üxű icuáxe, rü guxema férumaxă tjaxacü íxüxümügüxe. Rü yemaacü 10,000 wa tangu ga guxema tüxű ínayauxűx . Rü guxema yexeraäcü i ngearü diëruägxüexicatama yéma tayaxügü.

I CRÔNICAS

(Nüxíraxüxü i popera i wenaxarü ãexgacügüchigaxü ümatüxü)

.....

Chaú rü nanegü rü daigu nayue

10 ¹Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Iraéuanecüägxçax ínayaxüächi. Rü mäxpíne ga Yibóagu nügü nadai. Rü muxüma ga Iraéuanecüägxü yexma nayue rü yemacax Firitéutanüxügüchäxwa nibuxmü. ²Rü yexguma ga nüma ga Firitéutanüxügü rü Chaúwe rü nanegüwe nangëgü, rü nanadai ga Chaú nanegü ga Yónataü rü Abinadábi rü Maquichúa. ³Rü yemawena rü Chaúcax nibuxmü rü yema würamaxä ixäxnexü rü Chaúmaxä namexchinügü rü poraäcü nanapixëegü. ⁴Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü yema norü poxüruxü nhanagürü: —¡Nayaxu i ngëma curü tarü ngëmamaxä choxü nacaná! Erü tama chanaxwaxe i choxü ngúxü ningexëegü i yea duñxügü i tama Tupanaaxü yaxögüxü —nhanagürü. Notürü nüma ga gumá norü poxüruxü rü tama nanacanápacütüüchaü yerü namuñ. Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü nanayaxu

ga norü tara rü nümatama nagu nügü nanguxëxë. ⁵Rü nüma ga gumá norü poxüruxü rü nüxü nadau ga nax nayuxü ga Chaú rü yemacax ga nüma rü ta nügütama norü taragu nügü nanguxëxë rü nayu. ⁶Rü yemaacü nixi ga nayuexü ga Chaú rü nanegü rü guxüma ga natanüxügü. ⁷Rü guxüma ga yema togü ga Iraéuanecüäx ga guma mäxpínearü tuächigu ipeaxü, rü yexguma nüxü nadaugüga nax yabuxmüsü ga Chaúarü churaragü rü marü nax nayuexü ga Chaú rü nanegü, rü yexguma ga nüma ga yexma ächiügüxü rü ínachoxü nawa ga guma ïanegü rü nüma rü ta nibuxmü. Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü yéma nangugü rü yexma naxächiügü nagu ga guma ïanegü. ⁸Rü yexguma nügü nadaixgu wenaxartü moxüäcü rü nüma ga Firitéutanüxügü rü yema nügü ínadaixüwa naxi nax tükü yadexenegüxüçax ga guxema yuexe. Rü yexma Chaúxü rü nanegüxü nayangaugü ga yexma yuexü nagu ga guma maxpíne ga Yibóa. ⁹Rü nüma ga Firitéutanüxügü

rü Chaúxű ínacuxűxűne rü nanade ga naxne. Rü nayadaerugü rü nayangegü ga naeru rü naxnegü. Rü nhuxuchi guxüma ga Firitéutanüxűgüarü ñanegüwa norü tupanachicünaxápatawa duüxűgümäxä nüxű nixugüetanü ga nachiga ga marü nax nayuxű. ¹⁰Rü nhuxuchi ga guma naxnegü, rü nüma ga Firitéutanüxűgü rü norü tupanagüchicünaxápataüga nayanu. Rü yema naeru rü norü tupana ga Dagóüarü tupaucaarü ïxtapüxgu nayacho. ¹¹⁻¹²Rü guxüma ga yema Iraéuanecüägxü ga ñane ga Yabécüäx ga Yiriáyianewa yexmane, rü yexguma nüxű nacuqxigüga yema Firitéutanüxűgü Chaúmaxä ügüxű, rü guxüma ga yema yatügü ga tama muñewaxexű rü wüxiwu nügümäxä nagu narüxñüe nax yadeaxűcax ga yema Chaúxűne rü nanegüxiüne. Rü Yabéwa nanana. Rü yexma nixi ga nataxgüaxü ga yema naxñegü natüügu ga wüxi ga carabáyu. Rü yemawena 7 ga ngunexű naxauree. ¹³⁻¹⁴Rü yemaacü nixi ga nayuxű ga Chaú nagagu ga yema chixexű ga naxüxű. Yerü nüma ga Chaú rü tama Tupanaga naxñü rü nhuxuchi yuüxű ga êxüguxüxű cuáxüna nayaca. Rü tama nüxna naca ga Tupana. Rü yemagagu nixi ga nüma ga Tupana ga nayuxëeäxű rü Yeché nane ga Dawíxű naxunetaxű nax nüma Iraéuanecüägxüarü äëxgacü yixixüçax.

Dawíxű naxunetagü nax
Iraéuanecüägxüarü äëxgacü
yixixüçax

11 ¹Rü guxüma ga Iraéuanecüägxüarü äëxgacügü rü nangutaqueqegü rü ñane ga Ebróüwa

naxi rü Dawímaxä narüdexagü. Rü Dawíxű nhanagürü: —Toma rü cutanüxütama tixigü. ²Notürü woo yexguma törü äëxgacü yixixgu ga Chaú, notürü cuma nixi ga törü churaragümäxä icucuáxű ga yexguma törü uanügümäxä nügü nadaixgu. Rü nhuxmachi nüma ya Cori ya curü Tupana rü cumaxä inaxuneta nax cuma yixixü i tomaxä icucuáxű nax torü äëxgacü quixixüçax —nhanagürü. ³Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü Cori ya Tupanapexewa natanüxűga naxinü. Rü nümagü rü Dawíxű chíxümaxä nabaerugü nax Iraéuanecüägxüarü äëxgacü yixixüçax. Yerü yemaacü nixi ga Tupana ga Chamuémäxä nüxű yaxuxü.

Dawí rü nanapu ga yema norü
uanügürü dauxütaechica ga
mäxpüne ga Chiáüwa yexmaxü

⁴Dawí rü guxüma ga yema Iraéuanecüägxüarü äëxgacügü rü Yerucharéüwa naxi. Rü guma ñane rü Yebuchéugu nixi ga naéga ga noxri yerü yema naanegu nixi ga naxächügüxű ga Yebuchéutanüxűgü. ⁵Notürü nüma ga yema Yebuchéutanüxűgü rü Dawína nanachuxgü rü nhanagürü: —Cuma rü taxuacüma nuxä cuxücu —nhanagürü. Notürü nüma ga Dawí rü nanapu ga yema dauxütaechica ga mäxpüne ga Chiáüwa yexmaxü. Rü yexguma marü napuaguwena rü nügügu nanaxüégä. Rü nhuxmax rü Dawíarü ñane nixi i naéga. ⁶Rü naxüpa ga nax napuaxű ga yema nachica rü nüma ga Dawí rü nhanagürü: —Rü yíxema tükíra naxcax íyagoöchixe i ngëma

Yebuchéutanüxügü rü yíxema tá tixí ya chorü churaragüärü äëxgacüxü tüxü chaxunetaxe —nhanagüürü. Rü Yoábe ga Charabía nane nixí ga nüxíra Yebuchéutanüxügüçax íyagoöchicü rü gumáxü naxuneta ga Dawí nax norü churaragüärü äëxgacü yixixüçax. ⁷Rü yemawena ga nüma ga Dawí rü yema dauxütaechicagu naxächiü, rü yemacax nixí ga Dawíarü ïanemaxä naxugüäxü. ⁸Rü nüma ga Dawí rü nayaxüama ga guma ñane nacuwawa ga yema dauxütaechica. Rü yoxni ga Yoábe rü nayamexëx ga guma naigü ga Yerucharéüari ïgü ga nagu ínapogüexüwa. ⁹Rü yemaacü ga Dawí rü guxüwama nanguchiga nax naporaxüchixü. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü naxütawa nayexma.

.....

Dawí rü nagu narüxinü nax
Yerucharéüwa nangeaxü ga yema
baú ga Tupanaarü mugü nawa
yexmaxü

13 ¹Rü nüma ga Dawí rü nangutaqueXE namaxä ga yema norü churagüerugü rü capitáügi nax norü ucuxëgüçax ínacaxaxüçax. ²⁻³Rü yemawena rü guxüma ga yema Iraéuanecüäxgü ga yexma ngutaqueXegüxü nhanagüürü: —Ngëxgumachi perü me yixixgu i pemax rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü natauxchaxëägu, rü name nixí i naxcax tangema i guxüma i tatanüxügi i Iraéuanewa ngëxmagüxü rü chacherdótegi rü Lewítanüxügü i norü ïanewa rü norü naanewa ngëxmagüxü. ⁴Rü ngíxä nüxna

taxu nax nümagü rü ta tüxü nangüxëegüxüçax, nax nua nangegüxü i ngëma baú i Tupanaarü mugü nagu ixüchixü! Yerü yexguma Chaú äëxgacü ixixgucüriwa rü nüxü itarüngümae ga yema baú —nhanagüürü. ⁴Rü guxüma ga yema duüxügü rü norü me nixí nax yemaacü naxugüäxü. Yerü yema ore ga Dawí nüxü ixuxü rü naxcax rü name.

.....

Dawí rü Lewítanüxügüxü namu nax
Yerucharéüwa nangegüäxüçax ga
yema baú ga Tupanaarü mugüchixü

15 ¹Rü nüma ga Dawí rü duüxügüxü namu nax yema nüma ínaxäpataügu nái ya napatagü yexma nüxü naxugüxüçax. Rü yexgumarüxü ta nanamu nax naxugüäxüçax ga wüxi ga yexwacaxüne ga ípata ga naxchirunaxcax nax yéma nayexmaxüçax ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü. ²Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nhaha ore inaxü rü nhanagüürü: “Rü ngëxguma ngexwacaxüne ya napatawa penangexgu i ngëma baú i Tupanaarü mugü nagu ixüchixü rü Lewítanüxüxicatátama nixí i ngëma yangegüxü. Erü nümagü nixí i woetama Tupana nüxü unetaxü nax guxügutáma ngëma puracü naxugüxüçax”, nhanagüürü. ³Rü nhuxuchi nüma ga Dawí rü Yerucharéügu nanangutaqueXexëx ga guxüma ga Iraéuanecüäxgü nax yemaacü yexwacaxüne ga napatawa nangegüäxüçax ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu üxü.

.....

16 ¹Rü yema baú ga Tupanaarü mugü nagu üxü rü nawa nanangegü ga guma ípata ga naxchirunaxcax ga Dawí woetama yemacax üxüne. Rü nhuxuchi nüma ga Dawí rü chacherdótegüxü namu nax yéma Tupanapexewa ínaguaxüçax ga ámaregü ga naxünagü rü pumáragü ga duúxügü yéma naxü nax Tupanaxü namaxä nangüxmüxeegüxüçax. ²Rü yexguma marü nüxü nachauegu nax Tupanacax ámare ínaguxü, rü nüma ga Dawí rü Tupanaégagu mexü norü duúxügümäxä naxuegu. ³Rü nhuxuchi ga Dawí rü guxüma ga Iraéuanecüägxü ga yatüxü rü ngexü rü tükü nayanu ga wüxi ga poü rü naétü ga taxre ga to ga poü ga maixcuraxü.

.....

**Wiyaeäcü Tupanana
moxë naxä ga Dawí**

⁷Rü yema ngunexügü nixü ga Dawí noxri Achákü rü namücgüxü namuxü nax wiyaecü Tupanana moxë naxägxü namaxä ga nhaa wiya: ⁸“¡Moxë nüxnä pexägy ya Cori ya Tupana! ¡Rü guxüwama nüxü pexuchiga! ¡Rü guxüma i nachixüanecüägxümaxä nüxü pexu i ngëma mexügü i pexcax naxüxü! ⁹¡Rü perü wiyaegümaxä nüxü pecuaxtükügü! ¡Rü pegümaxä nüxü pexu i ngëma taxü i mexügü i naxüxü! ¹⁰¡Rü pegü namaxä pecuaxtükügü ya yimá üünecü! Rü pema nax naxcax pedaugüxü ¡rü petaäxégü! ¹¹¡Rü naxcax peñi ya Cori ya Tupana rü norü poracax pedaugü! ¡Rü guxüguma norü ngüxeecax ípeca! ¹²⁻¹³¡Rü nüxna pecuaxächie ga yema mexügü ga taxügü

ga norü poramaxä naxüxü rü ngëma norü mugü ga pemaxä nüxü yaxuxü, Pa Iraéuanecüägxü ya Yacútaagü i Tupana Pexü Unetagüex! ¹⁴Rü nüma nixi i Cori ya törü Tupana yixixü. Rü nüma nixi i nhama i naanemaxä inacuáxü. ¹⁵⁻¹⁷Rü woo 1,000 tücumü i duúxügü i nhama i naanewa ngóexü ngupetügu rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxü inayarüngüma i norü uneta ga Abraáumaxä nüxü yaxuxü rü Isáquimaxä inaxügaxü rü wenaxarü Yacúmaxä nüxü yaxuxü nax guxügutáma nüxü nangüxeexü i nataagü i Iraéutanüxügü. ¹⁸Rü yemacax Yacúmaxä nüxü nixu rü nhanagürü nüxü: ‘Chama rü tá cuxna chanaxä i guxüma i nhaa Canaåane nax guxügutáma cuxrü rü cutaagüarü yixixüçax’, nhanagürü. ¹⁹⁻²²Rü nümagü ga törü oxigü rü woo noxretama nixigü ga noxri rü toxnamanacüäx nixigü, rü woo nhuxre ga nachixüanegüwa nichopetütanü rü nhuxre ga äexgacügmexëwa íninguxüetanü nax nhaa naanewa nangugüxüçax, notürü nüma ga Tupana rü tama nanaxwaxe nax texé chixri namaxä icuáxü. Rü yemacax yema äexgacügü ga naxmexwa nayexmagüxümaxä nüxü nixu rü nhanagürü nüxü: ‘Rü tama chanaxwaxe i ngëma chama nüxü chaxunetaxü i duúxügü rü chixri namaxä ipetuax rü ngëma chorü orearü uruügü rü ngúxü nüxü pingexëegü’, nhanagürü. ²³Pa Guxüma i nhama i Naanecüäx i Duúxügüx ¡rü naxcax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü guxü i ngunexügügu penaxunagü nax nüma yixixü i tükü namaxëeexü! ²⁴¡Rü guxüma i duúxügü

i guxű i nachixűanegüwa
ngẽxmagüxümamaxã nüxű pexuchiga nax
núma rü naxüünexű rü naxüäxű i
muxüma i mexüg i norü poramaxã
naxüxű! ²⁵Erü núma ya Cori ya Tupana
rü guxăétüwa nangexma, rü ngẽmacãx
name nax nüxüicatama icuqxüögüxű.
Erü núma rü naxüümamaxüchi rü
guxüma i ngẽma tupananetagüétüwa
nangexma. ²⁶Rü ngẽma togü i
nachixűanegüarü tupananetagü rü
naxchicüñaxämare nixigü. Notürü núma
ya Cori ya Tupana nixi ga naxüxű i
guxüma i ngẽma dauxüwa nüxű idauxü.
²⁷Rü núma ínangexmaxüwa rü poraäcü
nangóone. Rü napatawa nangexma i
pora rü taäxë. ²⁸Pa Guxüma i
Nachixűanecüäxgüx i rü nüxű
pexuchigagü rü núma ya Tupana rü
nüxücatama nixi nax aixcuma naporaxü
rü naxüünexű! ²⁹Rü nüxű
pengechaxüögüäcuma nüxű
pecuqxüögü, erü núma rü guxăétüwa
nangexma! ³⁰Rü naxütawa penana i perü
ämaregü rü napata ya mexechinewa
nüxű pecuqxüögü! ³⁰Rü name nixi i
guxüma i duüxüg i nhama i naanewa
maxëxű rü napexewa namuüe. Erü
núma rü wüxitama ga namaxügu
nayaxüxëxë ga nhama ga naane nax
tama ngẽma namaxüna yaxügachixüçax.
³¹Rü name nixi i nataäxë i guxüma i
ngẽma dauxüguxű i naanewa
ngẽxmagüxű rü ngẽma nhama i
naanewa ngẽxmagüxű. ³¹Rü guxü i
nachiüanegüwa nüxű pexu rü
nhapegügü: ‘Núma ya Cori ya Tupana
nixi i äëxgacü ya guxăétüwa ngẽxmacü
yixixű’, nhapegügü! ³²Rü name nixi i
norü taäxëmaxã naxäüga i ngẽma már,

rü naxäügatanü i guxüma i ngẽma nawa
ngẽxmagüxű. ¹Rü nataäxë i ngẽma
naanegü rü guxüma i nanetüg i nagu
togüxtü! ³³Rü ngẽma naigü i naixnecüwa
ngẽxmagüxű rü name nixi i taäxëäcü
nicuxcu napexewa ya Cori ya Tupana ya
núma ücxü nax nhama i naanemaxã
inacuáxüçax. ³⁴¹Rü moxë nüxna pexä ya
Cori ya Tupana! Erü núma rü
namecümaxüchi rü ngẽma norü
ngechaü rü taguma nagux. ³⁵¹Rü
nhapegü nüxű: ‘Toxü ínanguxüxëxë, Pa
Tupanax, Pa Torü Maxëxëéruxüx! ¹Rü
toxü nade nax naxmexwa toxü
ícunguxüxëxüçax i ngẽma togü i
nachixűanegü nax ngẽmaäcü
tanataxëexüçax i cuéga i üünexű rü
taäxëäcuma cuxü ticuqxüögüxüçax’,
nhapegü nüxű! ³⁶Rü guxüguma
namecümaxüchi ya yimá törü Cori ya
Tupana i yixema i Iraéutanüxügü”,
yemaacü nawiyaegü ga Achá rü
namücügü. Rü guxüma ga duüxüg rü
nachonagütanü rü nhanagürügü:
—Aixcuma ngẽmaäcü nixi
—nhanagürügü. Rü yemaacü Cori ya
Tupanaxü nicuqxüögü.

Tupana rü Dawímaxã inaxuneta

17 ¹Rü yexguma marü napatawa
nayexmagu ga Dawí rü
Tupanaarü orearü uruxü ga Natáümaxã
nidexa rü nhanagürü nüxű: —Düçax,
chama rü wüxi ya ïpata ya
ocayıwanaxçax íxüxünewa changexma.
Notürü ngẽma baú i Tupanaarü mugü
nawa ngẽxmaxü rü wüxi ya ïpata ya
naxchirumarenaxçax íxixünewa
nangexma —nhanagürü. ²Rü núma ga
Natáü rü nanangäxű rü nhanagürü:

—¡Écü naxü i ngëma nagu curüxñüxü! Erü ngëma nixí i Tupanaarü ngúchaü —nhanagürü. ³Notürü yematama chütaxügü rü nüma ga Tupana rü Natáumaxä nidexa rü nhanagürü nüxü: ⁴—¡Écü yimá chorü duü ya Dawíxütawa naxü rü namaxä nüxü ixu rü chama ya Cori ya Tupana rü marü nhacharügü nüxü: “Taxütáma cuma nixí i cunaxüxü ya yima ípata ya nawa tá changexmane! ⁵Rü yexguma Eyítuanewa perü oxigüxü íchanguxüxëexgucürüwa rü nhamamarema rü taguma wüxi ga ípata ga taxünewa chayexma. Rü ixügüxüne ga ípatawamare chiyexmachigü. ⁶Rü yexguma namaxä ichixüxgu ga yema chorü duüxügü rü nüxü chaxunetagüga ga norü äëxgacigü, rü taguma wüxi ga yema Iraéutanüxüarü äëxgacüxü chamu nax chäuxcäx naxügüäxüçax ga wüxi ga ípata ya ocyawamaxä áxtapüne”, nhacharügü nüxü. ⁷Rü ngëmacax i nhuxmax rü ¡namaxä nüxü ixu ya yimá chorü duü ya Dawí rü chamax ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü nax chixüxü rü nhachagürü: “Chama rü cuxü íchamuxüchi ga carnérugüpüxüwa rü cuxü chayaxu nax marü tama carnérugüna cedulaüçax! Rü nhuxmax, rü chanaxwaxe nax cuma namaxä icucuáxü i ngëma chorü duüxügü i cutanüxügü i Iraéuanecüäxgü. ⁸Rü chama rü marü cuxü íchixümüci ga ngextá cuma ícuxüxüwa rü marü chanadai ga guxüma ga curü uanügi ga cuxü imäxguchaüxü. Rü marü cuxü chatachigaxëx naxrüxü i ngëma yatügi i nhama i naanewa itaégatanüçüxü. ⁹⁻¹⁰Rü chorü duüxügü i Iraéutanüxüçax rü chanamexëx ga wüxi ga naane. Rü

yemawa nixí ga chanangugüxëexü nax norü naanegutama naxächiügxüçax i ngextá taxúema ínachixewexüwa rü bai i ngëma norü uanügi ga noxri chixri namaxä inacuqxügü ga yexguma Iraéutanüxügüarü äëxgacigü ga guxchaxülarü mexéeruügxügumexëwa chanayexmagüxëegurüxü. Rü chama rü tá chanaxäneexëx i guxüma i curü uanügi. Rü nhuxmax rü cumaxä chanaxuegu rü ngëma cutaagü rü tá nüxí Iraéutanüxüarü äëxgacü nixigü cuxrüxü i nhuxmax äëxgacü nax quixixü. ¹¹Rü ngëxguma marü cuyuxguwena, rü chama rü tá nüxü chaxuneta i wüxi i cune nax nüxí äëxgacü yixixüçax. ¹²Rü yimá äëxgacü tá nixí ya naxüci ya chapata. Rü chama rü tá nüxü charüngüxëex nax ngëma nataagü ya cune rü nüxí guxügutáma Iraéutanüxüarü äëxgacü yixigüxüçax. ¹³Rü chama rü tá nanatü chixí rü nüma rü tá chaune nixí. Rü tagutáma nüxü charüxo nax nüxü changechaüxü, rü taxütáma nüxü chaxo yema äëxgacü ga Chaúxü nax chaxoxürüxü. ¹⁴Rü yimá äëxgacü ya chama nüxü chaxunetacü rü chorü duüxügümaxä tá inacuqx rü tá Iraéuaneciäxgumaxä inacuqx i guxügutáma. Rü tagutáma ínanguxuchi nax äëxgacü yixixü” —nhanagürü ga Tupana.

.....

Dawí rü duüxügüxü nixugü

21 ¹Rü nüma ga Chataná rü Iraéuaneciäxgumaxä nanu, rü yemacax Dawíxäewa ínananguxëx nax Iraéuaneciäxgüxü yaxugüxüçax. ²Rü nüma ga Dawí rü nanamu ga Yoábe rü

norü churaragüarü ãëxgacügü rü nhanagürü nüxü: —;¹Ecü ipexiächi rü peyaxugü i ngëma Iraéuanecüäxgü! Rü ñane ya Bechébawa ipenaxügü nax peyaxugüx rü nhuxmatáta Dáñuarü ñanewa nangu! ;Rü ngëmawena rü nhuxuchi nua penange i napane nax nüxü chacuáxüçax nax nhuxre yixixü i norü mu i ngëma duúxügü!
—nhanagürü. ²Notürü nüma ga Yoábe rü nanangäxü rü nhanagürü:
—Ngëxgumachi Cori ya Tupana naxwaxegu ;rü taux ëxna nüxü natauxcha nax 100 expüxcüna yamuxëëxü i norü duúxügü? ;Rü taux ëxna guxüma i ngëma duúxügü rü chi cuxmexwa nangexmagüxü, Pa Æxgacü? ;Rü tÿxcüü i cumax i cunaxwaxexü nax tayaxugüxü? ;Rü ngëmaäcü ëxna chixexügu cunayixëëchaüxü i Iraéuanecüäxgü?
—nhanagürü. ⁴Notürü nüma ga ãëxgacü rü nanamuama, rü dëxwa nüma ga Yoábe rü nanaxü ga yema ãëxgacü namaxä nüxü ixuxü. Rü inaxüächi rü guxüma ga Iraéuanegu nixügü. Rü yemawena rü Yerucharéüçax natáegu.
⁵Rü nüma ga Yoábe rü Dawímaxä nüxü nixu nax nhuxre yixixü ga norü mu ga yema yatügü ga marü churarawa imexü. Rü Iraéuanewa rü 1,100,000 wa nangu ga yema yatügü ga marü nagu imexü nax churara yixigüxü, rü Yudáanewa rü 470,000 nixi. ⁶Notürü tama nayaxugü ga yema Lewítanüxü rü Bëyamítanüxü yerü nüma ga Yoábe rü tama norü me nixi ga yema ãëxgacü nüxü üxëëxü. ⁷Rü nüma ga Tupana rü tama norü me nixi ga yema nax yaxugüxü ga duúxügü, rü yemacax yema Iraéuanecüäxgüxü

napoxcu. ⁸Notürü nüma ga Dawí rü Tupanamaxä nüxü nixu ga yema norü chixexü rü nhanagürü: —Rü aixcuma cupexewa poraäcü chixexü chaxü. Notürü cuxna chaca nax choxü nüxü curüngümaxüçax erü wüxi i duúxü i naechitamare maxüxüäcü íchanaxü —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Dawíaru ucuxëruväga Gáyixü namu yerü gumá nixi ga Dawímaxä Tupanaaru orexü ixucü. Rü nüma ga Tupana rü Gáyixü nhanagürü: ¹⁰;Rü Dawíxüawa naxü rü namaxä nüxü yarüxi i nhaa tamaepüx i poxcu nax nüxü yaxuxüçax rü ngexürrüüxü i ngëma poxcu nixi i nanaxwaxexü nax namaxä chanapoxcuetü i Iraéuanecüäxgü! —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Gáyi rü Dawíxüawa naxü rü nhanagürü nüxü: —Cori ya Tupana rü cumaxä nüxü nixu i tamaepüx i poxcu nax cuma nüxü quixuxü rü ngexürrüüxü yixixü i ngëma cuma cunaxwaxexü.
¹²Rü wüxi nixi nax tamaepüx ya taunecü taiya ngëxmaxü i Iraéuanewa. Rü to nixi nax tamaepüx ya tauemacügu perü uanügü pexü daixü. Rü to nixi nax tamaepüx i ngunexü Cori ya Tupana ínanguxëëxü i daxaweanne rü ngëma norü duúxü i dauxüçüçax rü poraäcü nachixexëëxü i guxüma i Iraéuanewa. Rü nhuxmax rü chanaxwaxe nax chamaxä nüxü quixuxü rü ngexürrüüxü yixixü i ngëma cuma cunaxwaxexü nax namaxä nüxü chixuxüçax ya yimá cuxüttawa choxü mucü —nhanagürü.
¹³Rü nüma ga Dawí rü Gáyixü nangäxü rü nhanagürü: —Nhuxma rü taxüma i guxchaxü chauétü nangu. Rü chauxcax narümema nax Tupanamexegü

changuxű erü nüma rü poraäcü nüxű tangentechäuütümüxű. Erü tama chanaxwaxe nax törü uanügümexëgu iyixű —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Iraéuanecüägxüçax yéma nanamu ga daxaweanerü rü 70,000 ga Iraéuanecüägxü nayue. ¹⁵Rü nüma ga Tupana rü yema daxaweanemaxä yéma nanamu ga wüxi ga dauxüciäx ga norü orearü ngeruxű nax yemamaxä Yeruchareüciäxű nadaixüçax. Notürü yexguma marü Yeruchareüwa nanguxchaügu nax duüxügüxű nadaixű ga yema dauxüciäx, rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxű nangechaüütümüxű ga duüxügü rü yemacax nüxna nachogü ga yema dauxüciäx rü nhanagürü nüxű: —;Rü marütama nax cunadaixű! —nhanagürü nüxű. Rü nüma ga yema dauxüciäx rü marü gumá Yebuchéutanüxű ga Orná trígu ípúxüwa nayexma ga yexguma Tupana nüxna chogügu. ¹⁶Rü nüma ga Dawí rü dauxügu nadawenü, rü nüxű nadau ga yema dauxüciäx ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxű. Rü dauxüguxű ga naane rü nhama i naanearü ngäxüü machatexewa nayexma namaxä ga norü tara ga naxchixüwa natúxuchixű. Rü Yerucharéüguama namaxä nabuenüchacüxü. Rü yemacax nüma ga Dawí rü guxüma ga yema Iraéuanecüägxüärü äëgxacügü rü témüxű ga naxchirugu icügxüxű rü nhaxtüanegu nanangücuchitanü rü yemaacü Tupanaxü nacäqaxü. ¹⁷Rü nüma ga Dawí rü Tupanaxü nacäqaxü rü nhanagürü: —Chama nixí ga chanamuxű ga nax yaxugüxű ga

duüxügü. Rü chama nixí i chixexű chaxüxű rü chanaxüxű i pecádu. ¿Rü tñaxacürü chixexű naxüe i nhaa duüxügü rü ngëmacax cunadaixű? Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, cuxna chaca nax choxű rü chauxacügüxüwaxi nax cupoxcuxű, rü marütama nax cunadaixű i duüxügü —nhanagürü.

Dawí nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guchicaxű

¹⁸Rü yexguma ga nüma ga yema dauxüciäx ga Tupanaarü oreartü ngeruxű rü Gáyixű namu nax Dawímaxä nüxű yanaxuxüçax nax Tupanacax wüxi ga ãmarearü guchicaxű naxüxű nagu ga yema nachica ga Orná ga Yebuchéutanüxű nawa trígu púxü. ¹⁹Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nanaxü ga yema Cori ya Tupanaébagu Gáyi namaxä nüxű ixuxű. ²⁰Rü nüma ga Orná rü norü trígu ínapux. Rü yexguma nügüweama nadaxgux rü nüxű nadau ga yema dauxüciäx ga Tupanaarü orearü ngeruxű. Notürü gumá ägümüci ga nane ga namaxä yéma nayexmacü rü nibuxmü rü nicuxgü ga yexguma nüxű nadaugigu. ²¹Rü yexguma Dawí Ornáxüntawa nguxgu, rü nüma ga Orná rü Dawíxű nadawenü. Rü yexguma Dawíxű yacuqxachigu, rü nüma ga Orná rü ínaxüxű ga trígu ínapúxüwa rü Dawípexegu nanangücuchiächi. ²²Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nhanagürü nüxű: —;Choxna naxä i nhaa nachica i trígu nawa cupúxű nax ngëxma Cori ya Tupanacax chanaxüxüçax i wüxi i ãmarearü guchicaxű! ;Rü ngëma cunaxwaxexüexpüx choxű namaxä

nataxe, rü tá cuxű chanaxütanü nax ngēmaäcü yaxūgachixűcax i ngēma daxaweané i duǔxűgü namaxã yuexű!
—nhanagürü. ²³Rü nüma ga Orná rü Dawíxű nangãxű rü nhanagürü: —Pa Äëgxacüx jecü nayaxu i nhaa naane rü nagu naxü i taxacü i cuma cunaxwaxexű! Rü chama tá cuxna chanamugü i nhaa tuirugü nax ngēma Tupanacax ícuguxűcax. Rü yimatama naixmenaxägü ya trígu namaxã chapoxünemaatama naxüxűxű. Rü nhaatama trígu rü wüxigu ngēma wocagümäxä rü cuxna chanaxämare nax Tupanana cuxämarexűcax, Pa Äëgxacüx —nhanagürü. ²⁴Notürü nüma ga äëgxacü ga Dawí rü nanangãxű rü nhanagürü: —Moxë cuxna chaxä notürü chanaxwaxe nax naxcax cuxű chataxesxű rü chamaxä cuxätanüxű i guxüma i ngēma. Rü tama chanaxwaxe i ngetanüäcüma cuxna chanayaxuxű i ngēma cuxrü ixixű, erü tama chanaxwaxe i taxacü i choxű ngetanüxű Cori ya Tupanacax íchagu —nhanagürü. ²⁵Rü nüma ga Dawí rü Ornáxű nanaxütanüama. Rü 600 tachinü ga diéru ga úiru ngíxcax nüxna ngíxű naxä. ²⁶Rü yexma Tupanaaxű nanaxü ga ämarearü guchicaxű rü yema ínanagu ga ämaregü ga norü chixexüarü utanüruxü nax Tupanaxü nangüxmüxeexűcax. Rü nhuxuchi Cori ya Tupanamaxä nidexa rü nüxű nacaxű. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxű rü dauxűguxű ga naanewa üxüema narünguxëx, rü yema ämarearü guchicaxüetiüga nangu. ²⁷Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema dauxűciüxű namu nax naxchixüga yaxüchiäxűcax ga norü tara.

**Dawí rü nüxű naxuneta ga
Tupanapatachica**

²⁸Rü yexguma nüxű nadaxgux ga Dawí nax Cori ya Tupana nüxű ngäxüxű nawa ga yema nachica ga Orná ga Yebuchéutanüxű trígu nawa púxű, rü wena yéma Tupanacax ínanagu ga ämaregü. ²⁹Rü yexgumaücüxü ga guma Tupanapata rü yema ämarearü guchicaxű ga chianexűgu Moiché üxüne, rü marü Gabaóüarü maxpünnewa nanangeü rü yemacax yéma nayexma. ³⁰Notürü nüma ga Dawí rü taxucürüwa Gabaóüwa naxü nax yéma Tupanacax ämare yanaguxűcax rü Tupanana yacaxaxűcax, yerü namuü ga yexguma nüxű nadaxgux ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü ga norü taramaxä yexma chixű.

22 ¹Rü yexguma ga Dawí rü nhanagürü: —Nhaa nachica i Orná trígu nawa púxüwa tá nangexma ya Tupanapata rü ngēma ämarearü guchicaxű nax ngēmawa Iraéuanecüäxgü Tupanacax ínaguxűcax i norü ämaregü.

**Dawí nananataquexe ga yemaxűgü
nax naxügüäxűcax ga Tupanapata**

²Rü yemawena rü nüma ga Dawí rü nanangutaquexexëx ga yema duǔxűgü ga to ga nachixüanecüäxgü ga Iraéutanügu áchiügxü. Rü guxemagüxü namu nax nutaarü mexeëcwawa tapuracüexü nax gumamaxä naxügüäxűcax ga Tupanapata. ³Rü yexgumarüxű ta nananataquexe ga muxüma ga féru nax yemawa naxüäxűcax ga itapúagü ga iãxaru

potaruūgü rü iāxarü chotaruūgü. Rü yexgumarüxü ta nananutaquexe ga muxüma ga brôche naxcax ga guma Tupanapata. ⁴Rü yexgumarüxü ta nananutaquexe ga muxüma ga mürapewa ga ocayiwagü, yerü ga īanegü ga Chidáucüäxgü rü Tírucüäxgü rü muxüma ga mürapewa ga ocayiwagü yéma nana. ⁵Rü nüma ga Dawí rü nhaxügu narüxinü: “Yimá chaune ya Charumá rü nabumare, rü taxüta naäxexü nacuax nax naxüäxü ya yima Tupanapata, erü yima napata tá ixixüne rü tanaxwaxe nax nataxü rü namexechixü, rü guxü i nachixüanewa nanguchigaxü. Rü ngëmacax i nhuxmax rü marü ichanaxügi nax chananútaquexexü i guxüma i ngëmaxügi i namaxä naxüxü”, nhaxügu narüxinü. Rü yemaacü ga Dawí rü nananutaquexe ga guxüma ga yemaxügi naxüpa ga nax nayuxü. ⁶Rü yemawena rü nüma ga Dawí rü nane ga Charumáucax naca rü namaxä nüxü nixu nax nüma naxüäxüçax ga guma īpata ga Cori ya Iraéuanecüäxgüarü Tupanaarü ixixüne. ⁷Rü yexguma ga Dawí rü Charumáuxü nhanagürü: —Pa Chaunex, rü choxü nangúchañ nax chanaxüxü ya wüxi ya īpata naxcax ya Cori ya chorü Tupana. ⁸Notürü nüma ya Tupana rü chamaxä nüxü nixu rü nhanagürü: “Cuma rü tacü ya nagü cunabaxëxü rü muxü ga daiwa cuxüpétü. Rü ngëmacax taxütáma cuma nixi i chauxcax cunaxüxü ya yima īpata, erü chapexegu cunabaxëxü ya tacü ya nagü i nhama i naanewa. ⁹Notürü wüxi ya cune tá cuxü nangexma, rü nüma rü wüxi ya yatü ya ngüixmüxëeruxü tá nixi

namaxä i norü uanügi i nüxna ngaicamagüxü. Rü tá íchayachaxächixëxë i ngëma norü uanügi nax tama nachixewegüaxüçax. Rü ngëmacax i naéga rü Charumá tá nixi. (Rü ngëma naéga rü ‘ngüxmüxëeruxü’, nhaxüchiga nixi.) ¹⁰Rü nüma tá nixi i naxüäxü ya chapata. Rü nhama chaunexüchirüxü tá nixi rü chama rü tá nhama nanatürüxü chixi. Rü tá nüxü charüngüxëxë nax nüma rü nane rü nataagü guxügutáma aëxgacü yixixü i Iraéuanewa”, nhanagürü ga Tupana. ¹¹Rü nhuxmax, Pa Chaunex, rü cuxütawa nangexma ya Tupana, rü marü cuax cuxna naxä nax cunaxüxüçax ya yima napata, yexgumarüxü ga cumaxä nax naxueguäxü nax cuma tá yixixü nax cunaxüxü. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxna nanaxä i īnü i mexü rü curü cuax. Rü ngëguma nüma cuxü yangucuchixëegu nax Iraéuanecüäxgüarü aëxgacü quixixü jrü yanguxëxë i ngëma norü mugü ya Cori ya curü Tupana! ¹³Rü guxüttáma mea cuxü inixü i ngëguma tá cuyanguxëexgu i ngëma norü mugü rü norü ucuxégü ga Cori ya Tupana Moichémäxä nüxü ixuxü naxcax ga Iraéuanecüäxgü. Īécü napora rü cugü naporaxëeama! ¹⁴Rü tauxü i curümaächixü! ¹⁵Rü tauxü i cumuüxü! Rü dúcax, chama rü pora chaxü nax chananutaquexexü i ngëmaxügi nax naxüäxüçax ya Cori ya Tupanapata. Rü nangexma i 3,300 toneláda naguxü i úiru, rü 33,000 toneláda naguxü i diérumü, rü taxüma i brôche rü féri i taxucürüwama ingugüxü i norü yáwa. Rü ngëgumarüxü ta marü

chananútaquexe i mürapewagü rü nutagü. Rü name nixí i cumax rü to ta icuxú i norü nguxéēruxú. ¹⁵Rü ngéxgumarüxú ta i cumax rü cuixú nangexma i muxúma i puracütanüxú i nutaarü mexéecüwaruügü, rü cuixú nangexma i ïxtapüxará chauxnagüruügü, rü corapínagü, rü yatügü i naguxüraxüxú i puracüxú cuáxú. ¹⁶Rü ngéma úirumü, rü ngéma diérumü, rü ngéma bróche, rü ngéma férü rü marü namuxúchiama, rü taxucüruwama tanangugü. Rü ngémacax name nax icunaxügüxú i ngéma puracü. ¡Rü nüma ya Cori ya Tupana cuixú rüngüxéx! —nhanagürü ga Dawí.

.....

Charumáu rü nanatü ga
Dawíchicüxü äëxgacüxü ningucuchi

28 ¹Rü nüma ga Dawí rü Yerucharéügu nanangutaquexexéx ga guxúma ga Iraéuanecüäxgürü äëxgacügü. Rü yematanüwa nayexma ga norü äëxgacügü ga yema 12 ga Iraéuticumügimaxä icuaxgüxú, rü äëxgacügü ga Dawíarü churaragümaxä icuaxgüxú, rü yema churaragüari comaüdáütegü rü capitáügü, rü yema äëxgacügü ga Dawíarü rü nanegüarı naanegüimaxä rü naxünagüimaxä icuaxgüxú, rü guxúma ga yema togü ga äëxgacügü ga itaégatanücüüxú ga Iraéuanewa, rü guxúma ga yema churaragü ga tama muüwaxegüxú. ²Rü yexguma marü yexma nangutaquexegu, rü nüma ga Dawí rü inachi rü nhanagürü: —Pa Chomücügü rü Pa

Chorü Duüxügüx ¡rü choxú iperüxiñüe! Rü chama rü choxú nangúchaü nax chanaxüxú ya Tupanapata nax ngéxma naxüxüçax i ngéma baú i Tupanaaru mugü nagu nucuxú nax ngéma nangexmaxüçax ya Tupana. Rü yemacax ga chama rü chananutaquexe ga yemaxügü nax naxüxüçax ya Tupanapata. ³Notürü nüma ya Tupana rü nhanagürü choxú: “Rü taxütáma cuma nixí i cunaxüxú ya yima chapata. Erü cuma rü daigu cumáeta rü poraäcumüwa nagü icunabaxéxé”, nhanagürü choxú. ⁴Notürü nüma ya Cori ya tóri Tupana rü chautanüxügütanüwa choxú nayaxu nax guxüguma perü äëxgacüxú choxú yaxixéexüçax. Rü yemacax nüxü naxuneta ga Yudátanüxú nax yematücumüwa äëxgacügü íchoxütanicüüxú. Rü yema Yudáticumüwa nixí ga nüxü naxunetaxú ga chautanüxüttcumü, rü yema chaueneegütanüwa rü choxú naxuneta nax guxúma i Iraéuanecüäxmaxä ichacuáxüçax. ⁵Rü nhuxmax rü namu i chaunegü i Tupana choxna mugüxú, rü ngéma chaunegütanüwa rü Tupana nüxü naxuneta ya chaune ya Charumáu nax nüma chauchicüxü äëxgacü yixixüçax i Iraéuanewa. ⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü choxú nhanagürü: “Yimá cune ya Charumáu tá nixí ya yimá naxüci ya yima chapata rü norü iãxgü. Erü chama rü chanayaxu nax chaune yixixüçax, rü chama rü nanatü chixixüçax. ⁷Rü chama rü tá guxügutáma nüxü charüngüxéx nax äëxgacüecha yixixüçax i ngéxguma tá

nhuxmarüxū naga naxinüechagu i ngēma chorü mugü rü chorü ucuxëgū” —nhanagürü choxū ya Tupana. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nane ga Charumáucax nadauegu rü nhanagürü nüxū: —Rü nua napexewa i nhaa ãëxgacügū i Iraéuanecüägxü i Tupanaarü duüxügū ixígüxü, rü napexewa ya tóri Tupana, rü cuxü chaxucuxē nax mea nagu cumaxüxüçax i guxüma i norü mugü ya Cori ya Tupana nax ngēmaäcü cuxmexwa nangexmaechaxüçax i nhaa mexü i naane, rü cunegümexëwa cunaxüexëxüçax nax nümagü rü guxügutáma namaxä inacuaxgüxüçax. ⁹Pa Chaunex, Pa Charumáux jëci naga naxinü ya chorü Tupana rü guxüma i curü ngúchaümaxä rü curü ñinü i mexümaxä naxü i ngēma cuxü namuxü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nanangugü i ngēma taäxëwa ngëxmaxü rü nüxü nacuqx i guxüma i ngēma nagu rüxinxü. Rü ngëxguma tá cuma naxcax cudaxgu, rü nüma rü tá cuxütawa nangexma. Notürü ngëxguma nüxna quixügachigux, rü nüma rü tá cuxü narüxoxochi. ¹⁰Rü ngëmacax rü name i poraäcü cuxuäe erü nüma ya Cori rü cuxü naxuneta nax cuma cunaxüxüçax ya yima napata ya üünene. ¡Rü écü napora, rü naxü i ngēma nüma cuxü namuxü! —nhanagürü ga Dawí.

.....

29 ¹Rü yemawena ga ãëxgacü ga Dawí rü nhanagürü nüxü ga yema duüxügü ga yexma ngutaqueñexü: —Rü daa chaune ya Charumáu nixi ya Tupana nüxü unetacü, rü nüma rü nangextüxüçuchi rü taxüta cuqx nüxü

nangexma. Notürü i ngēma puracü i tá naxüxü rü nataxüchi, erü tama ãëxgacüpatamare naxü, notürü Cori ya Tupanapata nixi ya naxüxüne. ²Rü yemacax pora naxcax chaxü nax chananutaquexexü i ngëmaxügü nax naxüxüçax ya yima Tupanapata. Rü ngēma chanutaquexexü rü úirumü, rü diërumü, rü bröche, rü férü, rü mürapewagü nixi. Rü ngëxgumarüxü ta chananutaquexexe ya mucüma ya nutagü ya imexechicü ya beríru, rü naigüama ya nutagü ya imexechicü, rü tatanücü ya meruügü. Rü ngëxgumarüxü ta mucüma ya nuta ya mármo i íxtapürxüchanutaquexexe. ³Rü naétüwa i ngēma ngëmaxügü i marü naxcax chanutaquexexü ya yima Tupanapata rü nüxna chanaxä i ngēma choxrüxuchi ixixü i úirumü rü diërumü, erü poraäcü choxü name ya yima Tupanapata. ⁴Rü ngëmaäcü 100,000 quiru naguxü i úiru, rü 230,000 quiru naguxü i diërumü i marü memarexü nixi i nüxna chaxäxü nax ngëmamaxä nachaxuxüçax i naxtapüxgü ya yima Tupanapata. ⁵Rü ngëmaäcü marü nangexma i úiru rü diërumü nax ngëmawa ngēma puracütanüxü naxüguxüçax i naguxüraüxü i meruügü i Tupanapatacax ixixü. Rü nhuxmax ¿Rü texé tanaxwaxe nax tümaaru ngúchaümaxä itanaxüxü i tümaaru ämare naxcax ya Cori ya Tupana? —nhanagürü ga Dawí. ⁶Rü yexguma ga yema wüxicigü ga papá rü wüxicigü ga yema ãëxgacügü ga nügütanüxüçigü ixixü, rü yema ãëxgacügü ga churaragümaxä icuáxü, rü yema ãëxgacügü ga Dawíaru

puracümamaxā icuáxū rü norü ngúchaúmaxā āmare inaxágü. ⁷Rü yema norü āmaregü ga Tupanapatacax inaxágüxū rü 165,000 quiru naguxū ga úiru nixī, rü ngíétü 10,000 tachinü ngígxucü ga diéru ga úirungíxcax, rü 330,000 quiru naguxū ga diérumbü rü wixgutaçax 600,000 quiru naguxū ga bróche, rü 3,300,000 quiru naguxū ga féru. ⁸Rü yema nüxū yexmaxü ga nuta ga imexechicü rü guma rü ta inanana nüxna ga Yeriéu ga Yerchóntaxa ga Tupanapataaru diérumamaxā icuáxū. ⁹Rü nüma ga duúxügü rü nataãxégü yerü norü ngúchaúmaxā Cori ya Tupanana nanaxãmaregü ga norü yemaxügü. Rü yexgumarüxū ta rü nüma ga aëgxacü ga Dawí rü poraãcü nataãxéxuchi. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü Cori ya Tupanaxū nicuqxüxū napexewa ga guxüma ga yema duúxügü ga yexma ngutaquenexü rü nhanagürü: —Pa Cori ya Tonatügüarü Tupanax, rü guxügutáma cuxü ticuqxüxügü. ¹¹Rü cumax, Pa Corix, rü guxüétuwa cungexma, rü cupora rü cuxüüne rü namaxā icucuax i guxüma. Erü guxüma i tjaxacü i ngémaxü i dauxüguxü i naanewa rü nhama i naanewa rü cuxrü nixī. Rü cuxrugi ta nixī i guxüma i naanegü erü guxüétuwa cungexma. ¹²Rü cuma nixī i cunangoxéexü i guxüma i úirugü rü diérugü rü ngémaxügü. Rü cugagu nixī i mea tochiga yadexagüxü i duúxügü. Rü cuma nixī i namaxā icucuáxü i guxüma. Rü cuwa nixī i ne naxüxū i pora. Rü cuxmexwa nangexma nax toxü cutaxéexü rü toxü cuporaexéexü ya guxama. ¹³Rü ngémacax, Pa Torü

Tupanax, i nhuxmax rü moxē cuxna taxäxü rü cuxü ticuqxüguxü erü cuxüüne. ¹⁴¿Rü tjaxacü éxna chixī i chamax, rü tjaxacügü nixī i ngéma chorü duúxügü nax ngémaãcü toxü natauxchaxü nax cuxna tanaxäxü i muxüma i ngémaxügü? Rü dúcax i guxüma i ngéma rü cuxütawa ne naxü, rü ngéma cuxna taxäxü rü cuxütawa tayaxuxü nixī. ¹⁵Rü cupexewa i nhama i naanewa rü toma rü nhama duúxügü i ïanetanüxüürüümare tixigü nax paxaãchi i nhama i naanewa tangexmagüxü yema nüxcüma ga torü oxigürüxü. Rü ngéma torü maxü i nhama i naanewa rü nhama wüxi i naxchipetarüxü paxa inarütauxmare. ¹⁶Pa Corix, Pa Torü Tupanax, cuxrugi nixī i guxüma i nhama ngémaxügü i tanutaquqexexü rü cuxmexwa nixī i ne naxixü nax naxügüäxüçax ya yima cupata ya cuxcax taxüxüne, Pa Tupana ya Üünecüx. ¹⁷Rü chama rü nüxü chacuax nax guxüguma mea cunangugüxü i torü ñü rü namaxā cutaãxéexü nax tixaixcumagüxü. Rü ngémacax aixcuma mexügu charüxñüäcüma chorü ngúchaúmaxā cuxna chanana i guxüma i nhama āmaregü. Rü nhuxmax rü chataãxé erü nüxü chadau i nhama curü duúxügü i nuxä ngutaquenexü rü guxüma i norü ngúchaúmaxā cuxna nanana i ngéma norü āmaregü. ¹⁸Pa Corix i Torü Oxigü i Abraáü rü Isáqui rü Iraéuarü Tupanax jecü nüxü rüngüxéexü i nhama curü duúxügü nax guxüguma nüxü nangúchaúxüçax nax cuga naxñüexü, rü tagutáma nüxü naxoexüçax nax cuxü nangechaüguxü! ¹⁹Rü ngéxgumarüxü ta ya yimá chaune

ya Charumáu *¡rū nüxna naxā i wüxi ya maxūne ya cugu rüxñüne nax ngēmaäcū mea nagu namax\xüçax i ngēma curü mugü rü curü uc\xegü rü cucümagü, rü ngēmaäcū naxüäx\xüçax ya yima cupata ya naxcax chananutaquexene i ngēmax\xügi!*

—nhanagürü ga Dawí. ²⁰Rü yemawena rü nüma ga Dawí rü nhanagürü nüxü ga guxüma ga yema du\xüx\xügi ga yexma ngutaquexeg\xügi: —Rü nh\xumax rü chanaxwaxe i nüxü pecuax\xüx\xügi ya Cori ya törü Tupana —nhanagürü. Rü yexguma ga yema du\xüx\xügi rü Cori ya Tapanax\xü nicuax\xüx\xügi, rü Tapanapexegu rü ä\xegac\xüga ga Dawípexegu nacaxáp\xüx\xügi. ²¹Rü mox\xüäc\xü ga yéma nanagag\xü ga 1,000 ga wocaxac\xügi ga yexwaca yaex\xü, rü 1,000 ga carnérug\xü. Rü Tapanacax\xü nanadai ga yema nax\xütag\xü rü ämare ga wí\xü naet\xü naba, rü yemaac\xü guxüma ga Iraéuanec\xüäx\xegagu Tapanacax\xü ínanagu. ²²Rü yema ngunex\xügi rü meama nachib\xüe rü naxaxeg\xü rü poraäc\xü nataäx\xügi nap\xexewa ga Cori ya Tupana. Rü nh\xum\xüchi wenaxar\xü nüxü nixug\xü nax Charumáu ga Dawí nane nax ä\xegac\xü yix\xüçax. Rü Tapanapexewa ch\xümax\xü nanabaerug\xü nax nüma Iraéuanec\xüäx\xümax\xü inacuáx\xüçax. Rü

yexgumar\xü\xü ta nüxü naxunetag\xü ga Chadóchi nax chacherdótegüüri ä\xegac\xü yix\xüçax. ²³Rü yemaac\xü nix\xü ga Tupana nüxü unetax\xü ga Charumáu nax nüx\xü nanat\xü ga Dawíchic\xü\xü yangucuchix\xüçax. Rü gux\xüma ga Iraéuanec\xüäx\xügi rü naga nax\xüne rü yemaac\xü mea inix\xü ga gux\xüma. ²⁴Rü gux\xüma ga Iraéuanec\xüäx\xügar\xü ä\xegac\xügi rü churarag\xüerug\xü rü Charumáueneeg\xü rü namax\xü nüx\xü nixug\xüe ga naga tá nax nax\xüniex\xü. ²⁵Rü nüma ga Cori rü poraäc\xü nanatachigax\xü\xü ga gux\xüma ga Iraéuanewa. Rü yexeraäc\xü namuar\xü yemax\xüäx\xü rü nanat\xüar\xü yexera nüx\xü nicuax\xüx\xügi.

Nayu ga Dawí

²⁶⁻²⁷Rü Dawí ga Yeché nane rü 40 ga taunec\xü nix\xü ga ä\xegac\xü yix\xü\xü ga Iraéuanewa. Rü 7 ga taunec\xü nix\xü ga ä\xegac\xü yix\xü\xü ga Ebró\xüwa rü 33 ga taunec\xü nix\xü ga Yerucharé\xüwa. ²⁸Rü yexguma nay\xexgu rü poraäc\xü\xüchima mar\xü naya rü namuar\xü yemax\xüäx\xü. Rü du\xüx\xügi rü poraäc\xü\xüchima namax\xü nataäx\xügi. Rü nane ga Charumáu nix\xü ga nachic\xü\xü ä\xegac\xü\xü ingucuchic\xü.

2 CRÔNICAS

(Norü taxre i popera i wenaxarü ãëxgacügüchigaxü ümatüxü)

Charumáu rü Tupanana naxcax
naca i cuax

1 ¹Rü Charumáu ga Dawí nane, rü wüxi ga poracü ga ãëxgacü nixí, yerü Cori ya Tupana nüxü narüngüxéé, rü yemacax natachiga. ²Rü yexguma ga nüma ga Charumáu rü naxcax nangema ga guxüma ga Iraéuanecüäxgüarı ãëxgacügü ga churaragüerugü, rü íanegüarı ãëxgacügü, rü chacherdótegüarı ãëxgacügü, rü papágü ga ãëxgacü ixígüxü ga Iraéuanewa. ³Rü yexguma marü yema duúxügü ga yexma ngutaquenexümaxä yadexaguwena ga Charumáu, rü Gabaóüwa namaxä naxü yerü yéma nixí ga nayexmaxü ga guma Tupanapata ga naxchirunaxcax ga nüxcüma norü duü ga Moiché chianexügu naxüxüne. ⁴Rü marü tama Gabaóüwa nayexma ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxü, yerü nüma ga Dawí rü ūpaacü marü Quiriá-Yearüüwa nayayaxu rü Yerucharéüwa nanange nawa ga guma ípata ga naxchirunaxcax ga yema

baúcax yexma naxüxüne. ⁵Notürü Gabaóüwatama nayexma ga yema ámarearü guchicaxü ga brôchenaxcax ga naxüxü ga Becharéu ga Urí nane ga Úrutaxa ixíci. Rü yema ámarearü guchicaxü rü Cori ya Tupanapatapexewa nayexma ga Gabaóüwa. Rü nüma ga Charumáu rü guxüma ga yema duúxügü ga íyaxümüçügxü rü yéma Gabaóüwa naxí nax Tupanamaxä yanadexagüxüçax. ⁶Rü nüma ga Charumáu rü nagu nachinagü ga yema ámarearü guchicaxü ga brôchenaxcax ga Tupanapatapexewa yexmaxü. Rü yemawa ínanagu ga 1,000 ga ámaregü ga naxünagü ga Tupanacax daixü. ⁷Rü yematama chütaxügu, rü nüma ga Tupana rü Charumáucax nangox rü nhanagüri nüxü: —;Choxna naxcax naca i tjaxacü i cunaxwaxexü! Rü chama rü tá cuxna chanaxä —nhanagüri. ⁸Rü nüma ga Charumáu rü Tupanaxü nangäxüga rü nhanagüri: —Cumax, Pa Tupanax, rü poraäcü chaunatü ga Dawí cuxü nangechaütümüxü. Rü nhuxmax

rū chaunatüchicüxü ãëxgacüxü choxü quingucuchixëx. ⁹Rü nhuxmax, Pa Cori Pa Tupanax jecü yanguxëx ga yema chaunatü ga Dawímaxä nüxü quixuxü rū tá nüxü curüngüxëx i nanegü rū nataagü! Erü nhuxmax rū marü ãëxgacüxü choxü cuxuneta natanüwa i ngëma muxüchixü i curü duüxügü i nhama naxnecütexerüxü imuxü. ¹⁰Rü ëcü choxna naxä i cuqx nax guxüxüma chacusxäx rū ngëmaäcü mea namaxä ichacuáxücxäx i ngëma curü duüxügü! ¿Erü texé tükü natauxcha nax namaxä itacuáxü i nhaa curü duüxügü i muxüchixü? —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Tupana rū Charumáuxü nangäxü rū nhanagürü: —Nhuxma nax chauxütawa naxcax ícucaxaxü i cuqx nax mea chorü duüxügümaxä icucuáxücxäx rū chataäxä, erü tama naxcax ícuca nax cumuarü ngëmaxüáxü rüexna cuxü chatachigaxëexü, rü tama naxcax ícuca nax chanadaixücxäx i curü uanügü rü tama naxcax ícuca nax cumáarü maxüáxücxäx. Notürü ngëma naxcax ícucaxaxü nixi i cuax rū cuäexü nax cucusxäx nax ngëmaäcü mea namaxä icucuáxücxäx i chorü duüxügü i naxcax ãëxgacüxü cuxü chingucuchixëexü. ¹²Rü nhuxmax rū cuxna chanaxä i cuqx nax guxüxüma cucusxäx. Notürü naétü cuxna chanaxä i diéru rū ngëmaxügü rü cuxü chatachigaxëexü. Rü yema nüxiraxügüxü ga ãëxgacügü rü tama cuxrüxü chanatachigaxëexü, rü ngëma cuwena ãëxgacügü ixígüxü rü taxütama ngëgumartüxü chanatachigaxëexü —nhanagürü ga Tupana. ¹³Rü yemawena rū nüma ga Charumáu rū natáegu nawa ga guma Tupanapata ga

Gabaóüwa yexmane. Rü Yerucharéüwa naxü rü yéma Iraéuanecüäxgüüri ãëxgacü nixi.

.....

Charumáu rū Tíruarü ãëxgacü ga Iráümaxä inaxüga

2 ¹Rü nüma ga Charumáu rū nanaxunagü nax Cori ya Tupanaaxü naxüäxü ga wüxi ga tupauca ga taxüne. Rü yexgumartüxü ta nüxü nixu rü tá naxüäxü ga napata nax ãëxgacü yixixü. ²Rü yemacax nüxü naxuneta ga 70,000 ga nugütaerüügü, rü 80,000 ga nutagüüri mexëecüwarüügü ga mäxpüneanewa puracüexü, rü 3,600 ga naerugü ga yema puracümaxä icuqxügüxü. ³Rü yemawena ga Charumáu rü fane ga Tíruarü ãëxgacü ga Iráüxütawa namuga rü nhanagürü: —Cuxna chaca nax choxü curüngüxëexü yema chaunatü ga Dawíxü curüngüxëegurüxü ga yexguma mürapewagü ga ocayiwanaxcax núma cumugügurüxü nax napata naxüxücxäx —nhanagürü.

.....

Charumáu nanaxü ga Tupanapata

3 ¹Rü nüma ga Charumáu rū inanaxügü ga mäxpüne ga Moríagu nax naxüäxü ga Cori ya Tupanapata ga Yerucharéüwa. Rü guma mäxpünewa nixi ga Cori ya Tupana rū nanatü ga Dawícxäx nangóxü. Rü yema nixi ga yema nachica ga gumá Yebuchéutanüxü ga Orná trígu nawa púxü rü Dawí nüxü unetaxü nachicaxü ga guma Tupanapata. ²Rü yexguma marü 4 ga taunecü marü ãëxgacü yixigu ga

Charumáu rü meama norü taxre ga tauemacüaru taxre ga ngunexűgu (abríuarü 17) nixĩ ga inaxügütü nax naxüxü ga guma Tupanapata.

.....

5 ¹Rü yexguma marü yanguxgu ga guma Tupanapata, rü nüma ga Charumáu rü yéma nanana ga yema Tupanapataarü yemaxügü ga úirunaxcax rü diérumünaxcax ga nanatü ga Dawí Cori ya Tupanana naxü. Rü Tupanaarü diérunanüga namax nanguxü.

Yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxü rü guma yexwacaxüne ga Tupanapatawa nanangegü

²Rü nüma ga Charumáu rü Yerucharéüga nanangutaquexexéx ga yema Iraéuanecüäx ga äëxgacüticumüwa ügütü, rü guxüma ga yema 12 ga Iraéuticumügütü äëxgacügütüchigü, rü guxüma ga papágü ga natamüxüeru ixígüxü. Rü yemaacü nanangutaquexexéx nax mäxpüne ga Chiáüwa yayauxgüaxüçax ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxü, rü guma yexwacaxüne ga napatawa nangegüäxüçax. ³Rü yema ngunexü ga Iraéuanecüäxgü nagu naxüchigagüäxü nax düxenügütüüwa nayexmagüxü ga meama norü 7 ga tauemacügu (utíbru) rü yexguma nixĩ ga Charumáumaxä nangutaquexegüxü ga yema Iraéuanecüäxgüarü äëxgacügü. ⁴Rü yéma mäxpüne ga Chiáüwa nangugü ga guxüma ga yema Iraéuanecüäxgüarü äëxgacügü. Rü yema Lewítanüxügü rü nayangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxü. ⁵Rü guma

yexwacaxüne ga napatawa nanangegü ga yema baú wüxigu namaxä ga guma nüxíraxüne ga napata ga naxchirunaxcax rü guxüma ga norü yemaxügü. Rü yema chacherdótegu rü Lewítanüxügü nixĩ ga yéma nanaxü. ⁶Rü nüma ga äëxgaciü ga Charumáu rü guxüma ga Iraéuanecüäxgü rü yexma nangutaquexegü napexegu ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxü. Rü yema nax namuxüchixü ga yema carnérugü, rü wocaxacügü i yattüxü ga Tupanacax daixü rü taxucürüwa texé tayaxugü. ⁷Rü yemawena ga yema chacherdótegu rü guma Tupanapataarü aixepewa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxü. Rü yema Nachica i Ütinexügü nayaxügü natüügu ga guma napexatü ga yema taxre ga dauxüçüäxchicünaxä. ⁸Rü yema taxre ga dauxüçüäxchicünaxägü rü guma napexatügü rü baú íxüxüétiguama narüxonü rü nayadüxetügü ga yema baú rü guma napawerugü. ⁹Notürü guma napawerugü rü nimäx, rü yemacax yema napexegü rü nüxü tadauama ga yexguma nüxíraxüxü ga nachiäwa idawenügu, notürü yema norü iäxwa rü tama nüxü tadau.

.....

¹³Rü yema wiyaetanüxü rü paxetatanüxü rü wüxigu nawiyaegü rü Tupanaxü nicuaxüxügü rü Cori ya Tupanana moxë naxägü. Rü yemaacü napaxetägi namaxä ga norü cornétagü rü norü botachinügü rü togü ga paxetaruügü. Rü yexguma ínawiyaegüyane rü nhanagürügü: “¡Nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana

erü nüma rü namecüma rü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux!”
nhanagürü. Rü yexgumatama ga guma Cori ya Tupanapata rü caxixümaxã nanapá.¹⁴Rü yema caxixügagu rü nüma ga chacherdótegü rü taxucürüwama yexma narücho nax yadaxéegüaxüçax ga yema puracü ga yéma Tupanacax ínaxügüxü. Yerü Tupanaarü üünemaxã nanapá ga guma napata.

**Charumáu rü Tupanamexégu
nanaxü ga guma ípata ga naxüxüne**

6 ¹Rü yexguma ga Charumáu rü nayumüx rü nhanagürü: “Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü cugü quixu nax caixanexü i waemaxüwa cumaxüxü.
²Notürü chama rü cuxcax chanaxü ya daa ípata nax yimawa cungexmaechaxüçax”, nhanagürü. ³Rü nhuxuchi nüma ga äexgacü ga Charumáu rü naxcax nadauegu ga guxüma ga yema Iraéuanecüäxgü ga yexma chigüxü. Rü mexü namaxã naxuegu rü nhanagürü:
⁴—Namecümaxüchi ya Cori ya törü Tupana. Rü nüma rü marü nayanguxexë ga yema chaunatü ga Dawimaxã nüxü yaxuxü ga yexguma nhaxgu nüxü: ⁵“Rü yematama ngunexü ga Eyítuanewa chorü duüxügü ga Iraéutanüxü íchanguxüxexügumama rü taguma nüxü chaxuneta ga wüxi ga ñane nax yimagu naxüxüçax ga chapata. Rü taguma natanüwa nüxü chaxuneta ga wüxi ga yatü nax chorü duüxügü i Iraéutanüxügümaxã inacuáxüçax.
⁶Notürü i nhuxmax rü nüxü chaxuneta ya Yeruchareü nax ngëxma naxüxüçax

ya chapata. Rü nüxü chaxuneta ya Dawí nax yimá chorü duüxügüarü äexgacü ixixüçax”, nhanagürü ga Tupana. ⁷Rü nüma ga guma chaunatü ga Dawí rü nüxü nangúchaű ga nax naxüxü ga wüxi ga ípata ya taxüne naxcax ya Cori ya törü Tupana. ⁸Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: “Wüxi i mexü nixi nax nagu curüxüñü nax chäuxcax cunaxüxü ya wüxi ya chapata. ⁹Notürü taxütáma cuma nixi i cunaxüxü. Rü yimá cune ya tá cuxü ngëxmacü tá nixi ya naxüci ya yima chapata”, nhanagürü ga Tupana. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Charumáu rü duüxügüxü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü marü nayanguxexë ga yema norü uneta. Erü nhuxmax i chama rü äexgacü chixi tümachicüxi ya chorü papá. Rü chanaxü ya yima ípata ya taxüne naxcax ya Cori ya törü Tupana. ¹¹Rü nhuxmax rü yimagu chayaxücuchi i ngëma baú i nawá nangexmagüxü i Cori ya Tupanaarü mugü ga nutagu ümatüxü ga nüxcümaxügüxü ga törü oxigümaxã nüxü yaxuxü —nhanagürü. ¹²⁻¹³Rü nüma ga Charumáu rü duüxügüxü naxaxüxexë ga wüxi ga chinagüchica ga bröchenaxcax. Rü meama Tupanapataarü ngäxüñäxtügu nüxü naxaxüxexë napexegu ga äamarerü guchicaxü. Rü yima chinagüchica rü nüxü nayexma ga 2 métru rü 70 ga norü max, rü taxre ga métru ga norü tatachinü, rü wüxi ga métru rü 57 ga norü máchane. Rü yemagu nachinagüäcüma rü guxüma ga Iraéuanecüäxgü ga yexma ngutaquegüxümaxã nidexa. Rü yexguma duüxügü nüxü írüdaunüyane

rü nüma ga Charumáu inacaxápüxü, rü dauxü naxunagüchacüxü rü nhaäcü nayumüxë: ¹⁴“Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü woo i dauxüguxü i naanewa, rü woo i nhama i naanewa, rü nataxuma i tjaxacü i cuxrüxü ixixü. Erü cumax rü cuyanguxëxë i curü unetagü rü aixcumax nüxü cunawex nax namaxä cumecumaxü i ngëma curü duüxügü i norü ngúchaümaxä cuga ñüexü. ¹⁵Rü cuma rü cuyanguxëxë ga curü uneta ga chaunatü ga Dawímaxä nüxü quixuxü ga daa cupatachiga. Rü nhuxmax rü aixcumaxüchima cunangoxëxë i ngëma. ¹⁶¡Rü nhuxmax, Pa Torü Tupanax, rü ngëxgumarüxü ta yanguxëxë ga yema uneta ga chaunatü ga curü duü ga Dawímaxä nüxü quixuxü ga yexguma nhacuxgu nüxü! ‘Rü cutaagi tá nixi i guxügutáma äëxgacügü ixigüxü i Iraéutanüwa ega cuxrüxü mea nagu namaxëgi i chorü mugüi’, nhacuxgu! ¹⁷Rü ngëmacqx, Pa Cori Pa Torü Tupanax, cuxü chacäqaxü nax cuyanguxëxüçax i ngëma curü uneta ga chaunatü ga curü duü ga Dawímaxä nüxü quixuxü”, nhanagürü.

.....

7 ^{1,2}Rü yexguma Charumáu nüxü rüchaxgu nax nayumüxëxü rü dauxüguxü ga naanewa narüngu ga üxiema rü yema ämaregü ga Tupanacax ýema nanaxü rü yema naxünagü ga Tupanacax nedaixüetügu nangu rü nixae. Rü yema Tupanaarü üne rü guma Tupanapata namaxä nanapä rü yemacax ga yema chacherdótegü rü taxucürüwama nagu nachocu. ³Rü yexguma yema Iraéuanecüäxgü yema üxiemaxü rü

Tupanaarü üünexü nadaugügu nax nhuxäcü Tupanapataétugu ínaxixü, rü guxüma ga nümagü rü yema ínachauäxtüügu nacaxápüxügü rü nanangücuchitanü. Rü Tupanaxü nicuaxüxügü rü nüxna moxë naxägü rü nhanagürü: —Nüma ya Tupana rü namecuma rü norü ngechaü rü taguma inayagux —nhanagürü. ⁴Rü yemawena rü nüma ga äëxgacü ga Charumáu rü guxüma ga yema togü ga Iraéuanecüäxgü rü Tupanacax nanadai rü nayagu ga muxüma ga naxünagü.

.....

Tupana rü Charumáumaxä inaxuneta

¹¹⁻¹²Rü yexguma Charumáu yanguxëegu ga guma Tupanapata rü guma äëxgacüpata rü guxüma ga yema togü ga yemaxügü ga naxüxü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga chütacü naxcax nangox rü nhanagürü nüxü: —Marü nüxü chaxinü i ngëma curü yumüxë rü marü nüxü chaxuneta ya daa chapata nax yimagu chäuxcax penadaixüçax rü ípenaguxüçax i ngëma naxünagü i choxna pexämaregüxü.

¹³⁻¹⁴Rü ngëmacqx i ngëxguma íchayachaxächixëegu ya pucü nax taguma napuxüçax rü munügü íchangugüxëegu nax penetügü nangödxüçax rüexna pexcax daxaweanie íchanguxëegu, notürü ngëxguma chapexegu pegü íperüxíragügi i pemax nax chorü duüxügü pexígüxü, rü peyumüxëgügi rü chäuxcax pedaugügi, rü nüxü perüxoegu i ngëma chixexü i pecümagü, rü chama rü tá pexü chaxinü i yea dauxüguxü i naanewa

íchangemaxüwa. Rü tá pexü nüxü icharüngüma i perü chixexügü rü tá ichayanaxoxëx i ngëma guxchaxü i perü naanewa ngëxmaxü. ¹⁵Rü nhuxmacürüwa rü mea tá pexü nüxü chaxinü i perü yumüxëgü i daa chapatawa pexüxü. ¹⁶Erü chamatama nüxü chaxuneta rü chanaxüünexëx ya daa chapata nax nawa tá guxüguma changemaxü. Rü guxüguma chauäewa nangexma rü tá nüxna chadau. ¹⁷⁻¹⁸Rü nhuxmax i cumax, Pa Charumáux, rü ngëxguma tá cunatü ya Dawírixü mea chauga cuxinügu, rü nagu cumaxtigü i ngëma chorü mugü rü chorü ucuxëgü, rü chama rü tá chayanguxëx ga yema uneta ga cunatü ga Dawímaxä nüxü chixuxü nax cumax rü cutaagü rü guxügutáma Iraéuanecüägxüarü äëxgacügü tá yixixü. ¹⁹⁻²⁰Notürü ngëxguma pema rü choxna pexigachitanügu rü tama peyanguxëegü i ngëma mugü ga pexna chaxäxü rü naxchicünaxägüxümare pecuaxüügügu, rü tá nawa pexü íchawoxü i nhaa naane i pexna chaxäxü. Rü tá nüxna chixügachi ya daa chapata ya chaxüünexëechiréne, rü tá wüxi i cugüruxü chayaxíxëx napexewa i ngëma togü i nachixüanegü. ²¹Rü daa chapata ya mexechichiréne rü nachicaxica tá ngëma nayaxü. Rü ngëxguma i guxüma i duüxü i nawa üpetüxü i nhaa nachica rü nüxü nadaugügu i ngëma chapatachica rü tá namaxä nabajxächie rü tá nhanagürgü: “¿Tüxcüü ya Cori ya Tupana i poraäcü nachixexëeäxü i nhaa nachixüane rü daa napata?” nhanagürgü tá. ²²Rü namücügü rü tá nanangäxügü rü

nhanagürgü tá: “Ngëmaäcü namaxä nangupetü erü nhaa duüxügü rü nünxna nixigachi ya Cori ya norü oxigüarü Tupana ga Eyítuanewa ínanguxüxëecü, rü nawe narüxü ga yema naxchicünaxägümare rü nüxü nicuaxüxügü. Rü yemacax nixi ga Tupana ga naxcax ínanguxëegüäxü ga yema taxü ga guxchaxügü”, nhanagürgü tá —nhanagürgü ga Tupana nüxü ga Charumáu.

.....

Yerucharéüwa äëxgacü nixi ga Yedequía

36 ¹¹Rü nüma ga Yedequía rü nüxü nayexma ga 21 ga norü taunecü ga yexguma noxri äëxgacü yixixgu. Rü 11 ga taunecü nixi ga äëxgacü yixixü ga Yerucharéüwa. ¹²Notürü wüxi ga äëxgacü ga tama Tupanaga ñütcü nixi. Yerü tama inarüxinüchaü nüxü ga gumá orearü uruxü ga Yeremía ga Tupana nawa namaxä idexacü. ¹³Rü naétü tama nayanguxëx ga norü uneta ga Tupanapexewa Babiróniaanearü äëxgacü ga Nabucudonochómaxä nüxü yaxuxü nax norü churaragümaxä tá nüxü nangüxëexü. Rü nüma ga Yedequía rü poraäcü nügü nataixëx nax tama Tupanaga naxñüxüçax. ¹⁴Rü yexgumarüxü ta ga guxüma ga Yudáeanecüäxarü äëxgacügü rü norü duüxügü rü chacherdótegü rü ta, rü poraäcü chixri namaxë. Rü to ga nachixüane ga tama Tupanaxü cuqgxüxüarü tupanachicünaxäxü nicuaxüxügü. Rü yemaacü chixexü nawa naxügü ga guma Tupanapata ga

nüma ga Tupana nüxü unetane nax napata yixixücxax ga Yerucharéüwa. ¹⁵Rü nüma ga Cori ga Iraéutanüxügüarü oxigüarü Tupana rü guxüguma yéma nanamugü ga norü orearü uruügü nax yaxucuxégüaxücxax, yerü nüma ga Tupana rü nüxü nangechaütümüxügü ga norü duüxügü rü nüxü nangechaü ga guma napata ga nawa nayexmane. ¹⁶Notürü nümagü ga yema duüxügü rü nüxü nacugüeama ga yema Tupanaarü orearü uruügü rü tama nüxü inarüxinüeuchaü ga yema namaxä nüxü yaxuxü. Rü yemacax ga nüma ga Tupana rü düxwa namaxä nanu ga yema norü duüxügü rü taxúema Tupanaxü ítayachaxächixéex.

Nagu narüchixe ga Tupanapata rü ínawoxü ga Yudáanecüäxgi

¹⁷Rü yemacax nüma ga Cori ya Tupana rü Caudéutanüxügüarü äëxgacüxü namu nax nadaiaxücxax ga yema Yudáanecüäxgiarü ngextüxüxügü ga Tupanapatawa puracüexü. Rü tama nüxü tanagechaütümüxügü ga guxema ngextüxügüxe, rü paxegü, rü yaxguäxgü, rü guxema ichixéxe. Rü yemaacü ga nüma ga Cori ya Tupana rü guxüma ga Yudáanecüäxguxü Caudéutanüxügümexégu nayixéxé nax nadaiaxücxax. ¹⁸Rü guxüma ga Tupanapataarü yemaxügü ga itaxü rü ixíraxü rü nayana. Rü norü diérugü ga guma Tupanapata, rü guma äëxgacüpataarü diérugü rü yema norü ngüxéeruügüarü diérugü, rü nüma ga Caudéutanüxügüarü äëxgacü rü ïane ga Babiróniaanewa nanana. ¹⁹Rü guma Tupanapata rü nayagugü rü yema

Yerucharéüarü poxeguxü rü nagu napogüe. Rü guma äëxgacüpatagü ínanagu rü inayanaxoxéegü ga guxüma ga taxacü ga tatanüxü ga guma ïanewa yexmaxü. ²⁰Rü yemawena rü yema Yudáanecüäxgi ga íyaxüguxü rü Babiróniaanewa nanagü nax äëxgacüarü rü nanegüarü puracütanüxü yixigüxücxax. Rü yemaacü nixigü rü nhuxmata Pérchiaanearü äëxgacümexéwa nayexmagü ga Caudéutanüxügü. ²¹Rü yemaacü nixi ga yanguxü ga yema Tupanaarü ore ga Yeremíawa nüxü yaxuxü ga nhaxgu: “Rü ngëma naane rü tá inarüngü”, nhaxgu. Rü aixcuma yemaacü nangupetü yerü yema 70 ga taunecü ga Caudéutanüxügümexéwa nax nayexmaxü rü inarüngü ga yema Yudáane yerü nataxuma ga duüxügü ga nawa puracüexü.

Pérchiaanearü äëxgacü ga Chíru nanaxunagü nax wena naxüäxü ga Tupanapata

²²Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicü ga Chíru nax Pérchiaanearü äëxgacü yixixücxax, rü nüma ga Tupana rü Chíruäéwa nananguxéex ga ïnü nax naxunagüaxücxax ga wüxi ga mu ga Yudáanecüäxgüétüwa idexaxü nax nüxü nangüxüegüxücxax. Rü nanaxumati ga yema mu rü guxü ga norü naanewa nanamu nax yemaacü yanguxücxax ga Cori ya Tupanaarü ore ga Yeremíawa nüxü yaxuxü. ²³Rü nüma ga Chíru ga Pérchiaanearü äëxgacü rü nanaxunagü i nhaa ore ga nhaxü: “Rü nüma ya Cori ya dauxüguxü i naanearü Tupana, rü

chaxmexwa nanangexmagüxexē i
guxūma i ãẽxgacügi i nhama i naanewa
ngẽxmagüxū. Rü choxū namu nax
Yeruchareéügu chanaxüxüçax ya napata i
Yudáanewa. Rü ngẽmacax ya

ngexerüxúxe i pemax nax Cori ya
Tupanaarü duũxügü pexigüxü ñrü ëcü
pechixüanecax pexoegu! ¡Rü nüma ya
Cori ya perü Tupana pexü rüngüxexē!”
nhanagirü ga ãẽxgacü ga Chíru.

ESDRAS

(Édra)

Ãëxgacü ga Chíru nanaxunagü nax
wena naxügüäxüçax ga Tupanapata

1 ¹Rü gumá taunecü ga nagu ãëxgacü yangucuchicü ga Chíru ga Pérchiaanecüäxarü ãëxgacü, rü Cori ya Tupana nayanguxexë ga norü ore ga noxri Yeremíaqxwa nüxü yaxuxü. Rü yemacax ga nüma ga Tupana rü ãëxgacü ga Chíruäewa ínananguxexë nax guxü ga nachixüanegü ga nüma namaxä inacuáxümaxä naxunagüaxüçax ga nhaa ore ga ümatüxü ga nhaxü: ²“Rü chama i Chíru i Pérchiaanecüäxarü ãëxgacü rü chanaxunagü i nhaa ore. Rü nüma ya dauxüciäx ya Cori ya Tupana rü mariü chäxmexwa nanangexmagüxexë i guxüma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxi. Rü choxü namu nax naxçax chanaxüxüçax ya wüxi ya napata nawa ya yima ñane ya Yerucharéü i Yudáanewa ngexmane. ³Rü ngëmacax i guxäma i pema ya Yudáanecüäxgü ixígüixe, rü name nixü nax Yerucharéüçax pewoeguxü nax wena penaxügüxüçax ya napata ya yimá perü Tupana. ⁴Rü nüma pexü nangüxexë

nawa i ngëma puracü! ⁴Rü yíxema petanüxügü ya tama woeguchaüxe, rü name nixü i naxchirumaxä, rü tümawexümaxä, rü önamaxä nüxü tarüngüxexë i ngëma woeguxü. Rü naétü rü name nixü i nüxna tanaxä i tümaarü ämare naxçax ya Tupanapata ya Yerucharéüwa wena tá naxügüne”, nhanagüri ga ãëxgacü ga Chíru.

Yudáanecüäxgü rü wena
Yerucharéüçax nawoegu

⁵Rü nüma ya Tupana rü yema Yudátanüxüarü rü Béyamítanüxüarü ãëxgacügüäewa rü chacherdótegüäewa nananguxexë ga wüxi ga ngúchaü nax Yerucharéüçax nawoeguxüçax nax wena naxügüäxüçax ga Tupanapata. ⁶Rü yema Yudáanecüäxgü ga tama Yerucharéüçax woeguchaüxü, rü yema woeguxüxü narüngüxexëgü diérumaxä, rü úirumaxä, rü wocagümaxä rü norü yemaxügü ga tatanüxümaxä. Rü naétü nüxna nanaxägü ga ämaregü Tupanapatacax. ⁷Rü nümatama ga ãëxgacü ga Chíru rü nanawoeguxexë ga yema cópugü ga úirunaxçax rü guxüma ga togüamachigü ga Tupanapataarü

yemaxügü ga äëxgacü ga
 Nabucudonochó Yerucharéüwa naxü rü
 norü tupanapatagu yanuxü. ⁸Rü nüma
 ga Chíru ga Pérchiaanecüäxarü äëxgacü
 rü norü diëruarü daruxü ga
 Mitradáchixü namu nax
 Yudáanecüäxarü äëxgacü ga
 Chebachára nanaäxüçax ga yema
 Tupanapataaru yemaxügü.

¹¹Rü yema Tupanapataaru yemaxügü
 ga úirunaxcax rü diërumünaxcax rü
 5,400 nixi ga norü mu. Rü guxüma ga
 yema yemaxügü rü Chebachára nayana
 ga yexguma Babiróniaanewa
 natáeguxgu namaxâ ga yema duüxügü
 ga Yerucharéüçax woeguxü.

**Yudáanecüäxgü ga
 Babiróniaanewa woeguxü**

2 ⁶⁴⁻⁶⁵Rü 42,360 nixi ga norü mu ga
 yema Yudáanecüäxgü ga woeguxü.
 Notürü tama yematanüga nixugü ga
 norü puracütanüxügü rü naxütaxügü ga
 7,337 ga duüxügü ixígüxü. Rü
 yexgumarüxü ta nayexmagü ga 200 ga
 wiyaetanüxü ga yatüxü rü ngexügü.
⁶⁶⁻⁶⁷Rü 736 ga cowarugü nüxü
 nayexmagü, rü 245 ga múlagü, rü 435
 ga camérugü rü 6,720 ga búrugü. ⁶⁸Rü
 yexguma Yerucharéüwa nangugüga
 yema Yudáanecüäxgü, rü nhuxre ga
 norü äëxgacügü rü norü ämaregü
 inaxägü nax wena Cori ya Tupanapata
 namexëégüxüçax. ⁶⁹Rü yema wüxichigü
 nüxü tauxchaxü ga diëru nixi ga
 inaxägxü naxcax ga guma Tupanapata.
 Rü 488 quiru naguxü ga úiru, rü 2,750
 quiru ga diërumü, rü 100 ga

chacherdótegüchiru ga mámüxü nixi ga
 inaxägxü. ⁷⁰Rü yema chacherdótegü rü
 yema Lewítanüxügü rü nhuxre ga yema
 togü ga duüxügü rü yexma
 Yerucharéüga naxächiügü. Notürü yema
 wiyaetanüxügü, rü yema Tupanapataaru
 iäxarü daruügü, rü yema Tupanapataawa
 puracüexü, rü yema togü ga
 Iraéutanüxügü rü wüxichigü norü
 ñanewa ningugüetanü.

**Yerucharéüwa rü wena inanaxügü
 nax Tupanacax nangutaquexegüxü**

3 ¹Rü yexguma 7 ga tauemaciwa
 nanguxgu nax Babiróniaanewa ne
 naxixü rü nüma ga Iraéutanüxügü ga
 norü ñanewachigü ngugüxü rü
 Yerucharéüwa naxi nax yéma
 yangutaquexegüxüçax. ²Rü yemacax ga
 Yuchué ga Yochadáchi nane rü
 namücigü ga chacherdótegumaxä rü
 Chorobabé ga Charatié nane rü
 natanüxügumaxä wenaxarü nanaxügü
 ga Tupanaaru ãmarearü guchicaxü nax
 yéma ínaguaxüçax ga Tupanaaru
 ãmaregü, yema mugü ga Moiché
 ümatüxü nüxü ixuxürüxü. ³Rü yema
 Tupanaaru ãmarearü guchicaxü rü
 nüxíraxüxü ga nachicagutama nanaxügü
 rü meama natai. Rü yema nax naxcax
 namuüexü ga yema duüxügü ga yema
 naanewa yexmagüxü, rü yemacax
 guxüguma ga paxmama rü yáuanecü rü
 Cori ya Tupanacax ínanagugüxü ga norü
 ämaregü. ⁴Rü yema Moiché ümatüxü ga
 mugü nüxü ixuxürüxü rü
 nanaxüchigagüxü ga yema naixatümaxä
 nügü nax yaxüpataxü. Rü guxüma ga
 ngunexügu rü ínanaguuxü ga ãmaregü
 aixrúgumarüütama yema Moiché

ümatüxű ga mugü nüxű ixuxürükü. ⁵Rü yexgumarüxű ta ínanagu ga ãmaregü ga ngüchigaarü ngunexügu íguxű, rü yema ãmaregü ga yexwaca ixütucucü ga tauemacügu íguxű, rü yema ãmaregü ga togü ga petagu Tupanacax íguxű. Rü yexgumarüxű ta ínanagu ga yema ãmaregü ga texé túmaaru ngúchaúmaxã Tupanacax ixãmaregükü. ⁶Rü yema nax Tupanacax ínaguaxű ga ãmaregü, rü inanaxügue meama 7 ga tauemacüarü ügügu naxüpä nax inachixëégüaxű ga yema naxtapük ga guma Tupanapata. ⁷Rü nhuxuchi naxcax nadaugü ga ípataarü üruügü ga nutaarü nhaxcuruügü rü corapíngü, rü diérumaxã nüxű nanaxütanü. Rü Líbanuanewa ga Tíruwa rü Chidáuwa naxcax nataxegü ga mürapewa ga ocayiwagü. Rü yema mürapewa rü ònamaxã, rü wíümaxã, rü oríwaarü chíxümaxã nanaxütanügü. Rü yema mürapewagü rü Líbanuanewa nixí ga ne nanaăxű. Rü márpechinügu nayana nhuxmata Yópearü türewa nanguü, yerü yemaacü nixí ga nüxna naxágaxű ga Pérchiaanecüăxarü ãëxgacü ga Chíru.

Inanaxügue ga wena nax naxügüäxű ga Tupanapata

⁸Rü nüma ga Chorobabé ga Charatié nane rü Yuchué ga Yochadáchi nane rü nüma ga chacherdótegü rü Lewítanüxügü rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü ga wenaxarü Yerucharéüçax woeguxű rü inanaxügue ga yema puracü nax wena namexëégüaxű ga Tupanapata. Rü yema puracü rü inaxügü ga yexguma marü taxre ga taunecü ínguxgu rü naétü taxre

ga tauemacü yixixgu ga Yerucharéüwa nax nayexmagüxű. Rü yema puracümaxã inacuqxgü ga yema Lewítanüxű ga 20 ga taunecüarü yexera nüxű yexmagüxű. ⁹Rü nüma ga Yuchué rü nanegü rü naeneegü rü nügü nade, rü wüxitücumü nügümäxã naxü namaxã ga Camierí rü nanegü ga Yudátaagü ixígüxű. Rü yexgumarüxű ta nügütanüwa nanaxügxexë ga Enadáchi nanegü rü naeneegü rü natanüxügü ga Lewítaagü ixígüxű. Rü nümagü nixí ga namaxã inacuáxű ga yema Tupanapataarü mexëeruügü. ¹⁰Rü yexguma yema Tupanapataarü mexëeruügü nanucuxgu ga nüxíraxüçü ga nutagü ga natapüxparagü nawa rütopüne, rü nüma gachacherdótegü rü mea nügü nangaxääcüma yexma nachigü rü nayacue ga norü cornétagü. Rü yema Lewítanüxű ga Achátaagü rü yéma nanana ga norü paxetaruügü ga namaxã Tupanaxü yacuqxüügüxű, yema ãëxgacü ga Dawí unagüxürükü. ¹¹Rü nhuxre ga nümagü rü nawiyaegü rü Tupanaxü nicuqxüxügü. Rü yema togü rü nanangaxügü rü nhanagürügü:
—!Nüxna moxë pexä ya Cori ya Tupana erü nüma rü tamaxã namecüma rü ngëma norü ngechaü i taxcax rü taguma nagux! —nhanagürügü. Rü guxüma ga duüxügü rü nataăxegü, rü tagaăcü Cori ya Tupanaxü nicuqxüxügü, yerü marü inaxügü ga nax wena namexëexü ga Cori ya Tupanapata. ¹²Rü muxüma ga yema chacherdótegü rü Lewítanüxü rü ãëxgacügü ga iyaxü ga marü nüxű daugüxű ga guma nüxíraxüne ga Tupanapata, rü yemagü rü tagaăcü naxauxe, yerü nüxű nadaugü ga wena

nax inaxígüxü ga guma yexwacaxüne ga Tupanapata. Rü yexgumarüxü ta ga togü rü norü taăxémamaxä tagaăcü aita naxügü.¹³Rü yemaacü taxúema nüxü tacuqx rü nataăxëgü rüexna nangechaăgü yerü yema auxexü rü yema taăxégüxü rü wüxigu aita naxüe rü yáxüguma nüxü naxñüe.

**Norü uanügü ínayachaxăchigüxëxé
nax naxtigüăxü ga guma
Tupanapata**

4 ¹⁻²Rü yexguma yema norü uanügü nüxü cuaxgügu nax wena namexëegüaxü ga guma Tupanapata ga yema duűxügü ga Yudátanüxü rü Béyamítanüxü ga Babiróniaanewa ne íxü ga Yerucharéüçax woeguxü, rü nüma ga norü uanügü rü Chorobabéxütawa rü Yuchuéxütawa rü yema togü ga âëxgacügüxütawa ínayadaugü. Rü nhanagürügü nüxü: —[—]Tauxü i toxna penachuxüxü nax pexü tarüngüxëegüxü nawa i nhaa puracü! Erü toma rü ta pexrüxü nüxü tayaxögü ya yimá perü Tupana. Rü naxcax ítanaguuxü ga torü āmaregü ga yexguma Achíriaaneärü âëxgacü ga Echaradóü nua toxü gagigumama —nhanagürügü. ³Notürü nüma ga Chorobabé rü Yuchué rü yema togü ga âëxgacügü ga iyaxü, rü nanangaxügü rü nhanagürügü: —Taxucüruwama pemaxä wüxigu tanaxü ya daa torü Tupanapata. Rü marü toxicatátama tanaxü ya napata ya Cori ya torü Tupana, yerü yemaacü nixü ga tomaxä nüxü yaxuxü ya Chíru ya Péchiaanecüăxarü âëxgacü —nhanagürügü. ⁴Rü yexguma ga nüma

ga yema uanügü ga yema naanegu âchiüğüxü rü inanaxügue nax chixri yema Iraéutanüxügüchiga yadexagüxü nax íyachaxăchigüxüçax ga yema puracü.

.....

⁸Rü yexguma Artayére rü Péchiaanecüăxarü âëxgacü yixixgu, rü yema Iraéutanüxügüarü uanügüarü âëxgacü ga Reű rü nanamu ga norü poperaarü ümatüruxü ga Chichái nax Artayérexütawa namuaxü ga wüxi ga popera ga chixexü tümachiga ga guxema Yerucharéüçüăxgü ga nhaxü:

.....

¹²“Rü cuxü nüxü tacuqxëxé, Pa Âëxgaciü, rü ngëma Yudéugü ya Iraéutanüxügü ga Yerucharéüçax woeguxü ga Babiróniaanewa ne íxü, rü nhuxmax rü wena nanamexëegü ya yima norü ïane i ngëma duűxügü i taxüega ïnüexü rü chixexü ügüxü. Rü marü inanaxügue nax namexëegüaxü i norü ïnearü poxeguxütapüx rü marü nananucu ga norü Tupanapataarü nutagü ya natapüxparagü nawa rütotüne”, nhaxü.

.....

¹⁷Rü yexguma nüma ga âëxgacü ga Artayére nayaxuxgu ga yema popera, rü nanangaxü rü nhanagürü: “Pa Âëxgaciü, Pa Reű, rü yimá cumucü ya Chichái ya poperaarü ümatüruxü, rü ngëma cumücügü i ïane ya Chamáriawa ngëxmagüxü, rü guxüma i cumücügü i taxtü i Eufrátearü oéstewa ngëxmagüxü, rü pexü charümoxë. ¹⁸Rü ngëma perü popera i chauçax nua pemuxü rü marü chauçütawa nangu rü ngëmaacü nüxü chacuqx i perü ore i chamaxä nüxü

pexuxű. ¹⁹Rü marü chanamu i chorü ngüxéēruűgү nax poperatanügu naxcax nadaugüxüçax i nachiga i ngéma duűxügү i Yerucharéūcüäx. Rü yema poperawa rü nüxű nayangaugü nax ngéma nüxű yaxuxű nax aixcuma yixixű rü ngéma duűxügү rü yema nüxiraxügüxű ga Pérchiaanecüäxarü äëxgacügüçax nügү nanutaquexegüxű nax nügү namaxã nadaiçüçax, yerü tama yema äëxgacügüga naxinüechaü. ²⁰Rü ngëgxumarüxű ta nüxű itayangau rü nüxcümaxüchima rü nayexmagü ga norü äëxgacügü ga iporaxüchixű ga namaxã icuáxű ga guxüma ga naanegü i taxtü i Eufrátearü oéstewaama ngëxmagüxű. Rü yema naanegüçüäx ga naxmëxwa yexmagüxű rü nüxű nanaxütanügү ga taxü ga diëru. ²¹Rü ngëmacax chanaxwaxe nax ípeyachaxächitanüxëëxű i ngéma duűxügү i norü ïanearü mexëewa puracüexű, nhuxmatáta wena nüxna chaxäga nax ngéma puracü naxügüxüçax. ²²Rü tama name nax ngéma nüxű perüdaunümarexű erü taxü i guxchaxű tá chauxcax ínanguxéëgü i ngéma duűxügү ega tama nüxna pedaxgu", nhanagürü ga norü poperawa. ²³Rü yexguma naxütawa nanguxgu ga yema äëxgacü ga Artayérearü popera, rü Reü rü Chichái ga poperaaru ümatürxű, rü namüçügү rü nüxű nadaumatügү. Rü yexgumatama ga guxüma ga nümagü rü Yerucharéūwa naxí, rü nuacü Yudéugüxű namu nax íyachaxächigüxüçax nax napuracüexű. ²⁴Rü yemaacü nixí ga íyachaxächixű ga Tupanapataaru mexëexë ga

Yerucharéūwa. Rü tama nawa napuracüe nhuxmata Daríu taxre ga taunecü inguxëx nax äëxgacü yixixű ga Pérchiaanewa.

Wena inanaxügüe ga puracü Tupanapata nax namexëëgüxű

5 ¹Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruűgү ga Ayéu rü Yacaría ga Ídu nane, rü yema Yudéugü (ga Iraéutanüxügү) ga Yudáanecüäxmaxă, rü Yeruchareüçüäxmaxă nüxű nayarüxugüe ga yema ore ga Cori ya Tupana namaxã nüxű ixuxű. ²Rü yexguma ga Chorobabé ga Charatié nane rü Yuchué ga Yochadáchi nane rü wenaxarü inanaxügüe ga nax nawa napuracüexű ga Tupanapataarü mexëexë ga Yerucharéūwa. Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruűgү rü ta nüxű narüngüxëegü. ³⁻⁴Notürü nüma ga Tanái ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaartü äëxgacü, rü nüma ga Chetáru-Bonái rü namüçügү, rü Yeruchareüwa naxí rü Yudéugüna nayacagü rü nhanagürügü: —¿Texé pexü tamu nax wena penamexëëxű ya daa Tupanapata rü nax peyamexëëgüxű i norü poxeguxű ya daa ïane? —nhanagürügü. Rü nhuxuchi naxcax ínaca ga tümaéga ga guxema Tupanapataarü mexëewa puracüexe. ⁵Notürü nüma ga Tupana rü nüxna nadau ga yema Yudéugü ga yema puracümaxă icuaxgüxű. Rü yemaacü nataxuma ga texé nüxna nachuxuxű nax napuracüeamaxüçax. Rü yoxni ga yema Yudéugüarı uanügü rü Pérchiaanecüäxarü äëxgacü ga Daríucax nanaxümatü ga wüxi ga popera nax nüma namexëëäxüçax ga yema guxchaxű.

⁶Rü yema popera ga Daríuxűtawa namugüxű ga Tanái, rü Chetáru-Bonái rü norü ngüxéerüügű ga ãëxgacügű rü nhanagürügű: ⁷“Pa Äëxgacüx, Pa Daríux, rü cuxű tarümxögű. ⁸Rü cumaxã nüxű tixu nax Yudáanewa ítayadauxű ya napata ya yimá Yudéugüarü Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü. Rü yima rü ínanamexëegü nuta ya itaxüchicümäxã. Rü ngëma natapüx rü meama mürapewamaxã natüchiä. Rü ngëma puracü rü naxcax napaxaëegü rü ngëmacax paxama inixü. ⁹Rü yema Yudéugü ga yema puracümäxã icuqxgüxüna taca nax texé tixixű ga namuxe nax wena namexëegüaxüçax ya yima Tupanapata, rü mürapewamaxã nax napexgüäxű i nachiawaama. ¹⁰Rü naxcax ítacagü ta ga naégagü ga yema puracümäxã icuqxgüxű rü tayawügüéga nax ngëmaäcü cumaxã nüxű tixuxüçax, Pa Äëxgacüx. ¹¹Rü nüma rü toxü nangäxügű rü nhanagürügű: ‘Toma rü yimá Tupana ya dauxüguxű i naanearü üruxű rü nhama i naanearü üruüarü duüxügű tixigü. Rü ítanamexëex ya daa napata ga nüxcümäxüchima ga torü oxigüarü ãëxgacü ga Charumá üxüne’, nhanagürügű. ¹²Rü nüxű nixugügű ta rü nhanagürügű: ‘Rü torü oxigü rü Tupana ya dauxüäxű nanuxëegü rü yemacax nüma ga Tupana rü ãëxgacü ga Nabucudonochómexëgu nanayixëx. Rü nüma ga Nabucudonochó rü nagu napogü ga guma Tupanapata, rü yema duüxügű rü ínanayauxű rü Babiróniaanewa nanagüi’, nhanagürügű. ¹³Rü nüma i Yudéugü rü nüxű nixugüe rü gumá nüxfraçüçü ga taunecü ga nagu Babiróniaanearü ãëxgacü yixicü ga Chíru,

rü nüma ga gumá ãëxgacü rü nanaxunagü nax guma Tupanapata rü tá wena namexëegüaxű. ¹⁴Rü yexgumarüxű ta nüxű nixugüe rü nüma ga ãëxgacü ga Chíru rü marü nanawoeguxëx ga yema Tupanapataarü yemaxügű ga úirunaxcax rü diérumünaxcax ga Nabucudonochó Yerucharéüwa dexü rü Babiróniaanewa yexmane ga norü tupanapatagu yanuxű. Rü nüxű nixugüe ta rü yema Tupanapataarü yemaxügű rü ãëxgacü ga Chíru rü wüxi ga yatü ga Chebacháragu ãégaxüna nanana. Rü nüma ga Chebachára nixi ga Chíru nüxű unetaxű nax Yudáanecüäxarü ãëxgacü yixixüçax. ¹⁵Rü nüma ga ãëxgacü ga Chíru rü gumá Chebacháráxű namu nax yima Yerucharéüwa ngexmane ya Tupanapatawa nanaäxüçax ga yema yemaxügű. Rü nhuxuchi nanamu nax wena namexëegüaxüçax ga Tupanapata ga noxitama ínaxüxüwa. ¹⁶Rü yemawena ga nüma ga Chebachára rü Yerucharéüwa naxü, rü nananucu ga guma nutagü ya natapüxparagü nawra rütogüne ya yima Tupanapata. Rü ga duüxügű rü yexgumaäxüçü rü inanaxügüe ga nawra nax napuracueü, notürü taxüta ningü. ¹⁷Rü ngëmacax i nhuxmax, Pa Äëxgacüx, rü cuxna naxcax taca nax naxcax cedulauxű i Babiróniaanearü poperatanügu nax nüxű cucuáxüçax ngoxi aixcuma yixixű nax ãëxgacü ga Chíru naxunagüxű nax wena naxügiäxüçax ya yima Tupanapata i Yerucharéüwa. Rü nhuxuchi cuxna naxcax taca nax tomaxã nüxű quixuxüçax rü tjaxacü yixixű i nagu curüxínüxű i cuma i ngémachiga”, nhanagürügű ga norü poperawa.

6 ¹Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü ga Daríu rü norü duüxügüxü namu ga naxcäx nax nadaugüxüçax ga yema mugüpame ga Chíru ümatüxü natanügu ga nüxcümaüxü ga poperagü ga Babiróniaanewa yexmagüxü. ²Rü yema popera ga nagu naxümatüxü ga yema Chíruarü mugü rü nüxü inayangaugü nagu ga guma äëxgacüpata ga ñane ga Ebatánawa yexmane ga Médiaanewa. ³Rü yema mu ga yema poperagu ümatüxü rü nhanagürü: “Gumá nüxíráxüçü ga taunecü nagu äëxgacü yixíci ga Chíru rü nhaxü ga mu naxunagü: ‘Rü guma Tupanapata ga Yerucharéüwa yexmane ga Yudéugü norü ämare ga naxüna nawa ígugüxüne, rü tanaxwaxe i wena namexëxë, rü yima naparagü rü mea inapugü. Rü ngëma norü máchane rü 27 i métruariü ngäxü tá nixi, rü ngëma norü tachiü rü 27 i métruariü ngäxü tá nixi.

⁴Rü natapüxaru üggü rü tamaepüxchimüxü ya nutagü ya itacü tá nixi. Rü yimaétüwa rü ngexwacaxüxü i mürapewa i yaxcüxü tá nixucuchigü. Rü chorü diëruarü daruxü tá nixi i naxütanüxü i guxüma i ngëma puracü.

⁵Rü Tupanapataarü yemaxügü i úirunaxcäx rü diërumünaxcax ga Nabucudonochó Tupanapatawa dexü, rü tanaxwaxe i Yerucharéüçax tanawoeguxëxë rü nagu tayanu ya yima Tupanapata ya wena tá üxüne, erü woetama ngëma nixi i nachica” nhanagürü ga yema Chíruarü poperawa.

⁶Rü yexguma ga nüma ga Pérchiaanecüäxaru äëxgacü ga Daríu rü nanaxümatü ga wüxi ga popera naxcäx ga Tanái ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaarü äëxgacü, rü

Chetáru-Bonái rü norü ngüxééruügü ga äëxgacügü ixígüxü ga yema naanewa. Rü norü poperawa rü nhanagürü: “¡Taxútáma nüxü penaguxchaxëx i ngëma Yudéugü nax wena naxügiäxü ya yima Tupanapata! Rü ngëma noxrirüxü i nachicagu tátama nanaxügi. ⁷¡Rü taxútáma penachixewe ya yimá Yudáaneecüäxaru äëxgacü rü ngëma togü i duüxügü i ngëma puracümaxä icuaxgüxü!

⁸Rü nhuxuchi pemaxä nüxü chixu nax perü diërumaxä nüxü perüngüxëegüxü i ngëma Yudéugü i ngëma puracümaxä icuaxgüxü nax naxügiäxüçax ya yima Tupanapata. Rü ngëma diëru i perü naanewachigütama perü duüxügütanüwa ngüxü peyaxucümaxä tá nixi i paxa penaxütanüxü i ngëma Tupanapataarü mexëxë nax ngëmaäcü tama íyachaxächixüçax i ngëma puracü. ⁹Rü ngëma chacherdótegü i Yerucharéüwa ngëxmagüxü rü chanaxwaxe i nüxna penamugü i ngëma wocaxacügü rü carnérugü i nanaxwaxegüxü nax naxcäx yagugüxü ya yimá Tupana ya dauxüwa ngëxmacü. ¡Rü naétü nüxna penaxä i trígutexe, rü wífü, rü yucüra, rü oríwaarü chíxü i wüxicügü i ngunexügü rü tagutáma nixüye! ¹⁰Rü ngëmaäcü tá nüxü natauxcha nax yimá dauxügucü ya Tupanacäx yagugüxü i taxacü i namaxä nataäxëxü rü nhuxuchi chauxcax rü chauxacügucäx nayumüxëgüxüçax. ¹¹Rü ngëxguma chi texé tama naga ínëgu i nhaa chorü mu, rü name nixi i wüxi ya túmapataarü omüta tayaxu rü yimamaxä tuxü tapai nax ngëxma tayuxüçax ya yixema tama naga ínëxe. Rü yima túmapata rü ngëxma narüxo rü naachinäxägüxica ngëma nayaxü. ¹²Rü

yimá Tupana ya nügcax nüxü unetacü ya yima īane ya Yeruchareū rü tá nanachixexēx i ngexürüixümare i nachixüane rüexna norü ãëxgacü i tama yanguxéexü i nhaa chorü mu, rü nachixexēxü ya yima Tupanapata. Rü chama i Daríu nixi i chanaxunagüxü i nhaa mu. Rü ngëmacax chanaxwaxe i aixcuma naga naxñiüe", nhanagürü ga norü poperawa.

Ningu ga Tupanapata

¹³Rü nüma ga Tanái ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaarü ãëxgacü rü Chetáru-Bonái rü norü ngüxéeruügü rü paxama naga naxñiüe ga yema mu ga ãëxgacü ga Daríu unagüxü. ¹⁴Rü yemaacü ga nüma ga yema Yudéugü ga yema puracümaxä icuaxgüxü rü nayadaxéegü ga nax napuracüexü. Rü Tupanaarü orearü uruügü ga Ayéu rü Yacaría ga Ídu nane rü Tupanaarü oremaxä poraäcü nanataäxexēx. Rü yemaacü ga guma Tupanapataarü mexexë rü ningu yema Tupana nüxü ixuxürüxü rü yema Chíru rü Daríu rü Artayére ga Péchiaanecüäxarü ãëxgacüü unagügüxürüxü. ¹⁵Rü yexguma 6 ga taunecü ãëxgacü yixigu ga Daríu ga Péchiaanearü naanewa, rü yexguma nixi ga nax yanguxü ga guma Tupanapata, meama adáarü tauemacüarü tamaepüxarü ngunexügu (18 feweréru).

.....

Édra rü namücgümaxä Yeruchareüwa nangugu

7 ¹Rü yexguma Artayére rü Péchiaanecüäxarü ãëxgacü yixigu, rü nayexma ga wüxi ga chacherdóte ga

Yudéu ga Édragu ãégacü. Rü nüma rü nüxcümaüçü ga Aróütaxa nixi.

.....

⁶Rü nüma ga Édra rü wüxi ga nguxéetaeruxü nixi, rü meama nüxü nacuax ga Tupanaarü mugü ga Moiché ümatüxü. Rü wüxi ga ngunexügu rü ãëxgacü ga Artayérena naca nax Yeruchareüçax namueguaxüçax. Rü nüma ga ãëxgacü rü naga naxñiü, yerü Tupana rü poraäcü Édraxü narüngüxé. Rü yemaacü ga Édra rü Babiróniaanewa inaxüächi rü Yeruchareüçax natáegu.

⁷⁻⁹Rü yexguma marü 7 ga taunecü ãëxgacü yixigu ga Artayére rü natáegu ga Édra. Rü namaxä nawoegu ga wüxitücumü ga Iraéutanüxügü. Rü yematanüwa nayexmagü ga chacherdótegü rü Lewítanüxügü, rü wiyaetanüxügü, rü Tupanapataarü īäkarü daruügü, rü Tupanapataawaarü ngüxéeruügü. Rü yemamaxä inaxüächi ga Édra meama nüxíraxüçü ga tauemacüarü ügügu. Rü Yeruchareüwa nangugu meama guma norü 5 ga tauemacüarü ügügu yerü Tupana rü poraäcü nüxü narüngüxé. ¹⁰Rü nüma ga Édra rü aixcuma nagu narüxñiü nax Tupanaarü mugüwa nangúxü rü nagu nax namaxüxü rü yema togü ga Iraéutanüxügüxü nax nangúexéexüçax ga yema Tupanaarü mugü. ¹¹⁻¹²Rü nüma ga Édra rü wüxi ga nguxéetaeruxü ga meama guxüma ga Tupanaarü mugüxü cuácü nixi. Rü yexguma Babiróniaanewa inaxüächichaxüxgu ga Édra, rü nüma ga ãëxgacü rü Édrana nanaxä ga wüxi ga popera ga nhaxü: "Chama i ãëxgacü i Artayére rü cuxü charümxoxë Pa Chacherdóte, Pa Édrax. Rü cuma rü wüxi

i nguxēētaeruxū i meama Tupana ya dauxūgucuarü mugüxū cuáxe quixi. ¹³Rü marü chanaxunagü i wüxi i mu nax ngēmaācü guxūma i Iraéutanüxügü i chäxmexwa ngēxmagüxū rü naxwaxegüxū nax cumaxä Yerucharéūcax nawoeguxū, rü marü name nax cuwe naxixü. Rü ngēxgumarüxū ta i ngēma Lewítanüxügü rü chacherdótegü rü marü name nax nawoeguxū. ¹⁴Erü chama i äëxgacü, rü ngēma 7 i chorü ngüxēeruügümamaxä rü ngēma cuxü tamu nax mea cuyangugüxüçax nax nhuxäcü ínamaxexü i ngēma cutanüxügü i Yudáanewa, rü ūane ya Yerucharéüwa, rü ngoxi nagu ínamaxë i ngēma curü Tupanaarü mugü i cuxü ngēxmaxü. ¹⁵Rü ngēxgumarüxū ta cuxna taxäga nax cuyanaxüçax i ngēma diérumü rü úiru i chama i äëxgacü rü chorü ngüxēeruügümamaxä torü ngúchaümaxä cuxna taxämaregüxū naxcax ya perü Tupana ya Yerucharéügu āpatacü. ¹⁶Rü ngēxgumarüxū ta rü name nixi i cutanüxügü i duüxügü rü chacherdótegü i Babiróniaanewa ngēxmagüxütanüwa cunade i ngēma diérumü, rü úiru, rü ãmaregü i norü ngúchaümaxä inaxägüxü naxcax ya yima Tupanapata ya Yerucharéüwa ngexmane. ¹⁷Rü ngēma diérumaxä rü tá naxcax cutaxe i wocaxacügü, rü carnérugü rü carnéruxacügü wüxigu namaxä i ãmaregü i trígu rü wíü. Rü ngēma ãmaregü tá nixi i Tupanapataarü ãmarearü guchicaxüwa ícuyaguxü i ngēxguma Yerucharéüwa pengugügi. ¹⁸Rü ngēma diéru rü úiru íyaxüxümaxä rü cuma rü cumücügü rü tá naxcax

petaxe i ngēma pema nagu perüxñüegu rü Tupanaarü ngúchaü ixixü. ¹⁹Notürü ngēma curü Tupanapataarü ngēmaxügü i pexna taxäxü rü cunaxwaxe nax cumatama yima Tupanapatagu cuyanuxü i Yerucharéüwa. ²⁰Rü ngēxguma iyataxuxgu i diéru naxcax ya yima Tupanapata rüexna t̄xacü i to i puracü i Tupanacax pexüxchäxü, rü marü name i chorü diéruarü daruxüxütawa naxcax ícuca. ²¹Rü pemax, Pa Äëxgacügü i Taxtü i Eufrátearü Oéstewaama Ngēxmagüxe i Diérumaxä Icuqxägxex, rü chama i Pérchiaanecüäxarü äëxgacü i Artayére rü pexcax chayamupane i nhaa mugü: ‘Rü nüxna penaxä i guxüma i t̄xacü i pexüxtawa naxcax ínacaxaxü ya yimá chacherdóte ya nguxēētaeruxü ya Édra i meama Tupana ya dauxüciäxarü mugüxü cuácü! ²²Rü name nixi i nüxna penaxä nhuxmata 3,600 quíru naguxü i diérumü rü 22,000 lítru naguxü i trígu, rü 2,200 lítru nagucü ya wíü, rü 2,200 lítru naguxü i chíxü. Rü yimá yucüra ya nüma naxcax ínacaxacü jrtü nüxna penaxä! ²³Rü ngēxgumarüxū ta i ngexüriüxüümare i ngēmaxügü i Tupana ya dauxüciäx naxwaxexü i napatacax, rü name nixi i nüxna penaxä nax tama chäpxcax rü chaunecax poxeu ínanguxéexü.’ ²⁴Rü ngēxgumarüxū ta chanaxunagü i nhaa mu: ‘Rü ngēma chacherdótegü, rü Lewítanüxügü, rü wiyaetanüxügü, rü iäxarü daruügü rü guxüma i ngēma togü i Tupanapataawa puracüexü, rü tama chanaxwaxe nax äëxgacüaxü nax naxütanügüaxü.’ ²⁵Rü cumax, Pa Édrax, rü name nixi i nagu quixü i ngēma cuax i Tupana cuxna áxü. Rü ngēmaācü ngēma naanegü i taxtü i

Eufrátearü oéstewaama ngēxmagüxü i duüxügüçax tá nüxü cuxuneta i aëxgacügi i duüxügüarü guxchaxüarü mexéeruxü ixígüxü, rü aëxgacügi i mea ngēma duüxügümäxä icuáxü. Rü ngēxguma nangemagu i duüxügü i tama curü Tupanaarü mugüxü cuaxgüxü, rü name nixi i cuma cunangúexéx. ²⁶Rü ngexerüxüxemare ya tama naga ñüixe i ngēma curü Tupanaarü mugü rü chorü mugü jrü noxtacüma tükü pimax rüexna tükü ipetaxuchi i perü naanewa, rüexna tükna penapuxü i tümaarü ngēmaxügi, rüexna tükü pepoxcu!” nhanagürü ga aëxgacü ga Artayére norü poperawa.

Édraarü yumüxé

²⁷Rü yexguma ga Édra rü nayumüxü rü nhanagürü: “Pa Torü Qxigüarü Tupanax, rü cuma rü cumecümäxüchi. Rü ngēmacax aëxgacüäwa ícunanguxéx nax yima cupata ya Yerucharéüwa ngexmane wena namexéegüaxüçax i curü duüxügü. ²⁸Rü moxé cuxna chaxä, Pa Tupanax, erü cuxü changechaütmüxü napexewa ya aëxgacü, rü ngēma 7 i namüciügi, rü guxüma i norü ngüxéerüügi. Rü chapora erü cumax, Pa Tupanax, chauxütawa cungexma rü ngēmacax choxü natauxcha nax nüxü chanangúchaüxéexü i nhuxre i chautanüxügi i Iraéutanüxügüarü aëxgacügi nax chawe Yerucharéüçax nawoeguxü”, nhanagürü ga norü yumüxéwa.

.....

Tupanapatawaarü puracütanüxügi

8 ¹⁵Rü chama ya Édra rü natü ga Áwacutügi chanangutaquexexéx ga yema duüxügü ga chamaxä

Yerucharéüçax woeguchaüxü. Rü yexma tapegü ga tamaepüx ga ngunexü. Rü yéma yoxni tayawügüéga ga duüxügü rü chacherdótegü ga yéma ngugüxü. Rü yemaacü nüxü tacuax rü nataxuma ga Lewítanüxü ga nüechamatama yéma ixü. ¹⁶Rü yemacax Eriechécax, rü Ariécax, rü Chemaíacax, rü Enatáüçax, rü Yaríçax, rü to i Enataüçax, rü Natáüçax, rü Yacaríacax, rü Mechuráüçax changema, yerü nümagü nixi ga Lewítanüxüarü aëxgacügi yixixü. Rü yexgumarüxü ta naxcax changema ga Yoiaríbi rü Enatáü ga nguxéétaerüügi ixígüxü. ¹⁷Rü Cachipíaarü ñanewa chanamugü ga yema duüxügü nax Lewítanüxüarü aëxgacü ga Ídumaxä rü namüciügi ga ngüxéerüügi ga yema ñanearü Tupanapatawa puracüexümaxä yanadexagüxüçax, rü namaxä nüxü yaxugüxüçax nax toxütawa namugüaxüçax i Lewítanüxügi nax yima Tupanapata ya Yerucharéüwa ngexmanewa toxü nangüxéegüxüçax. ¹⁸Rü Tupana rü tomaxä namecüma, rü yemacax toxütawa nanamu ga Cherebía ga meama poperaxü cuacü ga Lewítanüxü ga Marítaxa ixíci. Rü nüma ga Cherebía rü toxütawa nangu wüxigu namaxä ga nanegü rü naeneegü ga meama 18 ga duüxügü ixígüxü. ¹⁹Rü yexgumarüxü ta Tupana yéma nanamugü ga Achabía namaxä ga namüci ga Yechaíá ga Merári nane ixíci. Rü namaxä ínangugü ga nanegü rü naeneegü ga meama 20 ga duüxügü ixígüxü. ²⁰Rü naétüwa rü ínangugü ga 220 ga Tupanapatawaarü ngüxéerüügi. Rü nüxcüma rü aëxgacü ga Dawí nixi ga

yemaacü inanucü naxcax ga
 Tupanapataarü puracü. Rü guxüma ga
 yema 220 ga ngüxéeruügü rü nayawügü
 ga naétagü. ²¹Rü yemawena rü
 chanaxunagü nax aureäcü
 tayumüxégüxü natü ga Áwacutüwa nax
 Tupanamaxä nüxü tixugüxüçax ga torü
 chixexügü, rü Tupanana naxcax
 tacaxaxüçax nax mea toxü
 naxüpétüxüçax i namawa, rü toxna rü
 toxocügüna nadauxüçax wüxigu
 namaxä i guxüma i torü ngëmaxügü i
 namaxä itaxixü. ²²Yerü chorü áne nixí
 ga äëxgacüxtüwawa naxcax íchacaxaxü
 ga churaragü ga cowarugu íxü nax torü
 uanüguna toxü ínapoxüxüçax i namawa,
 yerü yexguma taxüta itaxiächigu rü
 marü äëxgacümaxä nüxü tixugü nax
 Tupana tüxü rüngüxüexü ya yíxema
 naxcax daugüxe, notürü tüxü napoxcu
 ya guxäma ya tama naga ñüexexe. ²³Rü
 ngëmacax aureäcüma tayumüxegü rü
 Tupanana tacagüe nax toxna
 nadauxüçax. Rü nüma rü aixcumax toxü
 nangäxüga.

.....

³¹Rü natü ga Áwacutüwa itaxiächi
 meama nürixäxüçü ga tauemacüarü 12
 arü ngunexügu nax Yerucharéüwa
 taxixü. Rü Tupana rü namawa toxna
 nadau rü toxü ínapoxü nüxna ga torü
 uanügü rü ngítaaaxgüxü. ³²Rü yexguma
 Yerucharéüwa tangugügu, rü tamaepüx
 ga ngunexü tarüngügü.

.....

³⁵Rü yemawena rü wüxichigü ga
 toma rü naxüna ítagu naxcax ga gumá
 torü Tupana. Rü guxüma ga
 Iraéutanüxügüégagu rü ítanagu ga 12
 ga wocaxacügü rü 96 ga carnérugü rü

77 ga carnéruxacügü. Rü torü
 chixexügüarü utanüruxü rü ítanagu ga
 12 ga bóyigü. ³⁶Rü toma rü yema
 nachixüanegü ga taxtü ga Eufrátearü
 oéstewaamaarü äëxgacügüna tanaxä ga
 yema popera ga Pérchiaanecüäxarü
 äëxgacü toxna ãxü. Rü nümagü rü paxa
 toxü narüngüxüe nax wena tanaxüxüçax
 ga guma Tupanapata.

**Édra rü Tupanamaxä nüxü nixu ga
 Iraéutanüxügüarü chixexü**

9 ¹Rü yemawena ga yema
 Iraéutanüxügüarü äëxgacügü ga
 marü nüxíra Yerucharéüwa ngugüxü rü
 chauxcax naxí rü chamaxä nüxü
 nayarüxugüe rü nhanagürügü:
 “Muxüma i ngëma tatanüxügü i
 Iraéutanüxügü ga nüxíra tomaxä
 woeguxü, rü woo chacherdótegu rü
 Lewítanüxügü rü tama nügxü nüxü
 naxoxoxgü i nacümagü i chixexügü i
 nagu naxixü i ngëma togü i duüxügü i
 nua törü naanegu yaxächiügüxü. Notürü
 ngëma tatanüxügü rü woo poraäcü
 Tupanapexewa nachixe nax ngëma
 togücumagu nax naxixü, notürü nagu
 naxíama i nacümagü i ngëma
 Canaåtanüxügü rü Etéutanüxügü, rü
 Ferechéutanüxügü, rü
 Yebuchéutanüxügü, rü Amóütanüxügü,
 rü Moábitanüxügü, rü Eyítuanecüäxgü,
 rü Amuréutanüxügü. ²Yerü nüma i
 tatanüxügü rü nanegü rü marü
 nixäxmaxgü namaxä i ngëma togü i
 duüxügüxacügü i nua törü naanegu
 yaxächiügüxü i tama Tupanaaxü
 yaxögüxü. Rü yemaacü ga Tupanaraarü
 duüxügü rü yema tama yaxögüxü ga
 duüxügümäxä nügü narüxicutanü. Rü

tatanüxügü i ãëxgacügü nixí ga nüxíra inaxügxü nax nagu naxixü ga yema chixexü”, nhanagürögü choxü. ³Rü yexguma yema orexü chaxñigu rü chorü ngechaümaxä chaugü charügáutechiru rü chaugü chapuxüyáe rü chaugü chapuxüchinágü, yerü poraäcü chauäéwa nangux ga yema. ⁴Rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü ga norü Tupanaarü poxcucäx muüexü nagagu ga natanüxügürü chixexügü rü chauxüítawa nayarütogü. Rü chama rü chorü ngechaümaxä yematama chauchicawa charüto nhuxmata nawa nangu ga yema yáuanecüärü ora ga nagu Tupanacäx yagugüäxü ga ämaregü. ⁵Rü yexguma yema orawa nanguxgu rü marü choxü nangupetüxüra ga nax changechaüxü. Rü charügáuchiruäcüma ichanaxügü nax chayumüxexü. Rü Cori ya Tupanamaxä chidexa. ⁶Rü nhachagürü nüxü: “Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax, rü poraäcü chaxänexüchi i cupebewa. Rü tama nüxü chacuäx nax taxacü chaxüxü rü nhuxäcü cumaxä chidexaxü. Erü ngëma torü chixexü rü marü nangupetüxüchiama rü ngëma torü pecädugü rü marü nhama i naane namaxä nanapá. ⁷Rü nüxcümacürüwa ga torü oxigü rü chixexügu namaxë rü nhamaxücxü i toma rü ta nagu ítamaxë. Rü ngëma torü chixexügagu rü toma rü torü ãëxgacügü rü torü chacherdótegü rü naxmexgu tayi i ngëma to i nachixüanecüäxgüärü ãëxgacügü i tama cuxü yaxögüxü. Rü nümagü rü toxü ínayauxü rü toxçax nangüxü rü duüxügüpexewa toxü nacugüe. Rü ngëmatama nixí i nhuxmax

toxü ngupetüxü. ⁸Notürü i nhuxmax, Pa Corix, Pa Torü Tupanax, rü ngëma nax tomaxä cumecümaxügagu rü toxü cunatauxchaxëxë nax nhuxre i toma rü wena nhaa naane i cuma cuxüünexëexüçax tawoeguxü nax nagu taxächiügixüçax. Rü cuma rü wüxi i ngexwacäxüxü i ïnü toxna cuxä, rü ngëmaäcü paxaächi toxü cutaäxexëxë naétüwa i torü guxchaxügü. ⁹Rü woo to ga ãëxgacümxexëwa nax tangexmagüxü notürü i cumax rü tama toxü ícuwogü. Rü ngëma Pérchiaanecüäxaru ãëxgacügüäéwa ícunanguxexë nax tomaxä namecümagüxüçax. Rü toxna cudau nax nhuxmax rü ta tamaxexüçax, rü ngëmaäcü tawoeguxüçax, rü wena noxrixüxü ga nachicagutama tanaxüxüçax ya yima cupata. Rü cumax, Pa Tupanax, rü toxna cudau i guxüma i nhaa naane i Yudáanewa rü daa ïane ya Yerucharéüwa. ¹⁰Notürü i nhuxmax, Pa Tupanax, rü toxü tixixü nawena i guxüma i ngëma chixexü i taxüxü. Erü aixcuma nixí nax tama naga taxinüexü i curü mugü”, nhachagürü ga chorü yumüxëwa.

.....

Yudéugü rü ínanawoxü ga yema
ngexügü ga to ga
nachixüanecüäxgü ixígüxü

10 ¹Rü yexguma nhaxtiúanegu chayangücuchigu norü toxmaxtawa ga guma Tupanapata, rü yéma chaxauxäcüma chayumüxë, rü Tupanamaxä nüxü chixu ga torü chixexügü. Rü yexgumayane yéma nangugü ga muxüma ga yatügü rü ngexügü rü buxügü rü chauxütagu

nangutaquexe rü wüxigu chamaxā naxauxe. ²Rü yexguma núma ga Checanía ga Yerié nane ga Eráutanüxū ixīcü rü nhanagürü choxū: “Rü aixcuma nixī i Tupanapexewa chixexū ixügxū. Erü ngexügü i to i nachixüanecüäx ixígüxū i tama Tupanaaxū yaxōgüxümäxä tixäxmägxü i yixema i Iraéutanüxügü. Notürü nangexmaama nax nhuxäcü Tupanapexewa namexëexü i ngëma torü chixexü. ³Rü ngëmacax törü Tupanapexewa tá nüxü tixu nax tüxna tixigachixüçäx ya yíxema toxmaxgü ya tama Tupanaaxü yaxögüxe rü yíxema toxocügü ya tümawa toxü ngëxmagüxe. Rü ngëmaäcü ngëma cuma rü ngëma togü i duüxügü i aixcuma Tupanaga ìnüexü tomaxä nüxü ixuxürüxü tá naga taxñüe ya törü Cori ya Tupanaarü mugü. ⁴Rü inachi rü naxü i ngëma Tupana cuxü muxü nax cunaxüxü! Rü toma rü tá cuga taxñüe. ¡Ecü tomaxä nüxü ixu nax nhuxäcü tá tanamexëexü i ngëma chixexü i taxüxü!” nhanagürü.
.....

¹⁰Rü yexguma ga chama ga chacherdóte ya Édra rü ichachi rü nhachagürü: “Pema rü poraäcü chixexü pexü erü namaxä peväxmaxgü i ngëma ngexügü i to i nachixüanecüäx ixígüxū. Rü ngëmaäcü penayexeraxëex i törü chixexügü i Tupanapexewa. ¹¹Rü nhuxmax rü penaxwaxe i törü oxigüarü Tupanapexewa penaxü i ngëma núma nanaxwaxexü rü nüxü pexu nax aixcumama chixexü pexügxü. Rü ngëmacax pemaxä nüxü chixu jrü nüxna pevägachi i ngëma duüxügü i tama yaxögüxü rü ngëma ngexügü i to i nachixüanecüäxgü ixígüxü!” nhachagürü. ¹²Rü yexguma yemaxü naxñüegu ga guxüma ga yema duüxügü rü tagaäcü nanangäxügagü rü nhanagürügü: “Ngemiacü tá tanaxü i ngëma toxü cumuxü”, nhanagürügü.

.....

⁴⁴Rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü ga to ga nachixüanecüäx ga ngexügümaxä ixäxmägxüxü rü tümamatügüçäx tüxü nawoeguxëex wüxigu tümamaxä ga tümamaxacügü.

NEEMIAS

(Neemía)

Neemía rü natanüxügüçax
nayumüxē

1 ¹Rü nhaa nixí i chauchiga i chama i Neemía ya Acaría nane nax chixíxű. Rü yexguma 20 ga taunecü ãëxgacü yixíxgu ga Artayére rü meama Quiréuarü tauemacígü (desébru), rü chama ga Neemía rü ūane ga Chucháwa chayexma. ²Rü chauxütawa nangu ga chauenexé ga Ananí namaxã ga nhuxre ga yatügi ga Yudáanewa ne ūxű. Rü yexguma chayoxnie ga nüxna nax chacqaxü nachiga nax nhuxäcü ínangupetüxű ga Yerucharéüwa, rü nhachagürü: “¿Nhuxäcü nüxű ínangupetüxű i ngéma? ¿Rü yema Yudéutanüxügü ga Yudáanegu rüchoxü, rü mea nüxű nangupetüxű rü ñexna tama?” nhachagürü. ³Rü nümagü rü choxü nangäxügü rü nhanagürügü: “Ngéma rü tama aixcuma mea inixü. Rü ngéma duüxügü i Yudáanegu rüchoxü rü poraäcü ngúxü ningegü rü chixexü nüxű naxüpétü. Rü ngéma natapüx ya yima tóru ūane ya Yerucharéü rü nananaxrägumaraxütama ga nagu nax napogüexü, rü yema natapüxaráü ūxgü

ga ínaguxű rü tautama nimexéegü”, nhanagürügü. ⁴Rü yexguma yemaxü chaxíngü rü poraäcü choxü nangu rü chaxaxu. Rü nhuxre ga ngunexü rü chaxaure rü Cori ya Tupanamaxã chidexa. ⁵Rü nhachagürü nüxű: “Pa Cori Pa Tupana ya Daxücüäx, cuma rü Tupana ya guxätétiwa ngéxmamacü quixí, rü cuxäücüma. Rü taguma naxüchicüxü i ngéma nüxű quixuxü, erü cuma rü namaxã quixaixcuma i ngéma duüxügü i cuxü ngechaügüxü rü yanguxéeggüxü i curü mugü. ⁶Rü ngémacax i nhuxmax rü cuxü chacqaxü nax choxü nüxű cuxinüxű i nhaa chorü yumuxé i chütacü rü ngunecü cumaxã nüxű chixuxü naxcax i ngéma curü duüxügü i Iraéutanüxügü. Rü nüxű chacuqxax cupexewa chixexü taxüxü i toma i Iraéutanüxügü, rü woo i chama rü chautanüxügü rü cupexewa chixexü taxügü. ⁷Rü cupexewa poraäcü chixexü taxügü, erü tama tayanguxéexé i ngéma curü mugü rü curü ucqxéegü ga curü duü ga Moichéwa tomaxã nüxű quixuxü. ⁸⁻⁹Rü nüxna nacuqxächi i curü ore i Moichémaxã nüxű quixuxü! Erü cuma rü nüxű quixu rü ngéxguma toma

chixexű cupexewa taxüxgu rü tá togü i nachixűanegügu toxű cuwoonemare, notürü ngéxguma chi wena cuxcax tawoeguxgu rü aixcuma nagu tamaxégu i curü mugü, rü woo nhama i naane íyacuáxűgu tawoonegu, rü cuma rü chi tochixűanecax toxű cuyagagü, rü ngéma nachica i üünexű i cumatama nüxű cuxunetaxű nax nawa cungemaxüwa wenaxarü toxű cugagüxűcax. ¹⁰Toma rü curü duüxügi i curü puracütanüxű tixígü, yerü cuma rü curü poramaxä torü uanügümexéwa toxű ícunguxűxexé. ¹¹Pa Corix, cuxű chachixewe nax choxű nüxű cuxinüxűcax i nhaa chorü yumüxě i cumaxä nüxű chixuxű i chamax nax curü duüxű chixixű. Erü ngéma chorü ngúchaň i nagu charüxinüxű nixí nax cuxű chicuaxüxü. Rü ngégxumarüxű ta cuxna naxcax chaca nax choxű curüngüxěexű nax chamaxä namecümaxücax ya ãëxgacü”, nhachagürü.

**Artayére rü Neemíaxű ningex nax
Yerucharéüwa naxüxűcax**

2 ¹Rü yexguma ga chama rü ãëxgacü ga Artayérearü cópuaru üäcuxüruxű chixi. Rü wüxi ga ngunexű ga Nisáňuarü tauemacügu (abríu) ga yexguma Artayére marü 20 ga taunecü ãëxgacü yixixgu, rü napxpáxü wíumaxä chaxüäcuyane rü nüma ga ãëxgacü rü choxű nadawenü ga nax changechaüchametüxű. Rü yemacax choxna naca rü nhanagürü: ²“Cuxű chadau nax cungechaüchametüxű. ¿Tاخacü cuxű nangupetü? Tama cuwa nangox nax quidaxawexű. ¿Rü ngémacax tاخacü cuxű nangexma?

¿Exna wüxi i guxchaxű?”, nhanagürü choxű. Rü yexguma ga chama rü poraäcü chamuü. ³Rü ãëxgacüxű changäxüga rü nhachagürü: “Pa ãëxgacüx ¡Guxűguma namaxű! ¿Nhuxäctü chi i tama changechaüxű? Erü yima ūane ya chaunatügü nagu tاخgue rü namicaxicatama nixí, rü natapüxari ūaxgü rü ínanagu”, nhachagürü. ⁴Rü nüma ga ãëxgacü rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Tاخacüwa i cuxű chartüngüxěexű?” nhanagürü. Rü yexguma ga chama rü Tupanamexëgu chaugü chaxü. ⁵Rü ãëxgacüxű changäxüga rü nhachagürü: “Ngéxguma chi cuxcax namexgu, Pa ãëxgacüx, rü choxű curüngüxěexhäügxux, rü cuxna chaca, Pa ãëxgacüx, nax Yudáanewa choxű cumuxű nawa ya yima ūane ya chaunatügü nagu tاخgue, nax ngémaäctü wena chanamexěexücax”, nhachagürü. ⁶Rü ngíma ga ãëxgacümax rü nacuwawa irüto. Rü nüma ga ãëxgacü rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Nhuxre i ngunexű tá icuyarütaxxű nax ngéma cuxűxű? ¿Rü nhuxgu tá cutäguxű?” nhanagürü. Rü chama rü namaxä nüxű chixu ga ngunexű ga nagu tá chatäguxű. Rü yexguma ga nüma rü yéma choxű namu. ⁷Rü yema to ga naxcax íchacaxaxű nixí ga choxna naxäaxű ga wüxi ga popera naxcax ga yema ãëxgacügi ga taxtü ga Eufrátearü tocutüwa yexmagüxű nax yemaacü norü naanewa mea choxű namupetügüxűcax nhuxmata Yudáanewa changu. ⁸Rü to ga popera ga naxcax íchacaxaxű, rü Achácax nixí. Rü nüma nixí ga ãëxgacüari naixnecüari daruxű yixixű. Rü yema poperawa rü ãëxgacü nüxna

naxāga nax mürapewa choxna
 tanaxāxūcax nax ngēmamaxā
 chanamexēxūcax i norü īāxgū ya yima
 Tupanapataarü dauxūtaechica rü ngēma
 īanearü poxeguxūarü īāxgū, rü yima
 īpata ya nawa tá changexmane. Rü
 nüma ga ãēxgacü rü choxna nanaxā ga
 guxūma ga yema naxcax íchacaxaxū,
 yerü Cori ya Tupana rü poraācü choxū
 narüngūxē. ⁹Rü yexguma taxtū ga
 Eufrátearü tocotüwa yexmaguxū ga
 ãēxgacügxütawa changuxgu, rü nüxnā
 chanana ga yema poperagü ga ãēxgacü
 ga Artayére yéma muguxū. Rü choxū
 ínixümüçüga nhuxre ga
 churaragüarü ãēxgacüga namaxā ga
 norü churaragü ga cowarutagu ixū.
¹⁰Notürü yexguma Chaibára ga
 Oróútanüxügürarü ãēxgacü, rü Tobía ga
 Amóútanüxügürarü ãēxgacü nüxū
 cuaxgugu nax íchanguxū, rü poraācü
 nanue yerü nüxū nacuaxgü nax
 chautanüxüga Iraéutanüxügürarü
 ngüxēewa nax chaxuxū.

**Wena nanamexēxē ga
 Yerucharéūtapüx**

¹¹⁻¹²Rü dūxwa Yerucharéūarü īanewa
 changu. Rü yexguma tamaepüx ga
 ngunexū yéma chayexmagu, rü chütacü
 rü ícharüda. Rü choxū nixümüçüga
 ga nhuxre ga yatü nax itayadaugüxūcax ga
 guma īanearü poxeguxū. Notürü
 taxúemaama nüxū chixu ga yema
 Tupana chauāewa nguxēexū nax
 tħaxacüçax Yerucharéūwa chaxuxū. Rü
 chaxicatama búruétugu chixū. ¹³Rü
 yematama chütaxügu rü Ngategu
 ãégaxū ga īāxwa íchayaxuxū rü
 Dragóūarü Puchuwaama chaxū

nhuxmata Guxchirearü īāxwa changu.
 Rü meama chanangugü ga yema
 natapüx ga guma Yerucharéūarü
 poxeguxū ga nagu napogüexü rü norü
 īāxgū ga ínaguxū. ¹⁴Rü nhuxuchi
 ichixūchigü nhuxmata Dexá i
 Chuchuxügu ãégaxū ga īāxwa changu
 ga ãēxgacüarü puchu íyexmaxüwa.
 Notürü ga chorü búru rü taxuacüma
 naétüwa naxüpüti ga yema natapüxarü
 puexü. ¹⁵Rü yexguma rü tautama
 ningune. Rü yema ngatexüwa dauxū
 chaxi rü yéma chayangugü ga yema
 natapüx. Rü yemaacü nüxū íchayaxüegu
 ga guma īanetapüx, rü wenaxarü
 Ngategu ãégaxū ga īāxwa chixuchi. ¹⁶Rü
 gumá īanearü ãēxgacüga rü tama nüxū
 nacuax ga ngextá nax chaxuxū rü
 tħaxacüçax yéma chaxuxū. Yerü taxüta
 yema chacherdótegumaxā, rü īanearü
 ãēxgacügumaxā, rü puracütanüxümaxā,
 rü yema togü ga Yudéugumaxā nüxū
 chixu nax tħaxacüçax Yerucharéūwa
 changuxū. ¹⁷Rü yemacax
 chanangutaquexexēxē ga yema duüxügū
 rü nhachagürü nüxū: “Pema meama
 nüxū pecuax nax wüxi i guxchaxüwa
 ingexmagüxü, rü daa īane ya
 Yerucharéū rü nachixe, rü natapüxarü
 īāxgū rü ínagu. ¡Rü ngixā wüxigu
 tanamexēxē ya daa īanearü poxeguxū
 nax ngēmaācü marü tama wüxi i
 cugüruxū ixígüxūcax!” nhachagürü.
¹⁸Rü yexguma namaxā nüxū chixuxgu
 nax nhuxäc Tupana poraācü choxū
 rüngüxēxü rü yema ore ga ãēxgacü ga
 Artayére chamaxā nüxū ixuxū, rü nüma
 ga duüxügū rü choxū nangäxügagü rü
 nhanagüürü: “¡Ngixā itanaxügü nax
 namexēxü ya daa īanearü poxeguxū!”

nhanagürügү. Rü inanaxügue ga nax napuracüexű. ¹⁹Notürü yexguma Chaübára ga Oróūtanüxügüarü äëxgacü, rü Tobía ga Amóūtanüxügüartü äëxgacü, rü Yechéü ga Árabe ixixü nüxü cuáchigagu ga yema puracü rü toxü nacugüe rü togu nidauxcúraxügü. Rü toxna naca rü nhanagürügү toxü: “¿Taxacü ípexüe? ¿Exna nagu perüxñüe nax tama äëxgacüga pexñüexű?” nhanagürügү. ²⁰Notürü ga chama rü chanangäxüga rü nhachagügү: “Nüma ya dauxüçüäk ya Tupana rü tá toxü narüngüxëe. Toma i norü duüxügü rü itanaxügү nax tanamexëexü ya daa ñanearü poxeguxü. Notürü i pemax rü nataxuma i taxacü i pexna üxü nawa i nhaa puracü”, nhachagüri nüxü.

.....

Norü uanügü nüxü nacugüe ga Yudéugü

4 ¹Rü yexguma nüma ga Chaübára nüxü ñüchigagu ga nax namexëegüäxü ga guma ñanearü poxeguxü, rü nanu rü norü numaxä toxü nacugü. ²Rü nhanagüri napexewa ga namücügü ga Chamáriaciüäk ga churaragüarü äëxgacügü. “¿Taxacüga narüxiñüe i ngëma Yudéugü i taiyamaxä yuechaüxü? ¿Rü nüma nagu naxñüegu rü chi wena nüxü tanaxüxëx nax naxüna norü Tupanacax nadaixü rü ínaguxü? ¿Exna nagu naxñüegu rü wüxi i ngunexüga tátama nüxü nagux i ngëma puracü i naxüguxü? ¿Exna ngëma naxtapüx i ngëxma äüxchitaxü i marü ixaexüwa tátama nadeaxü ya ngexwacaxücü ya nutagü?” nhanagüri. ³Rü naxütawa nayexma ga Tobía ga

Amóūtanüxü. Rü nüma rü nhanagüri ta: “¡Dücx i ngëma naxtapüx i naxüguxü! Rü wüxi i cuguruxü nixi. Erü woo wüxi i ngowa dauxü nawa ixgu rü tá nayawæxtapüxexë”, nhanagüri.

Neemíaarü yumüxë

⁴Rü yexguma ga chamax, rü chayumüxë rü Tupanamaxä chidexa rü nhachagüri: “Pa Torü Tupanax jnixü naxñü nax nhuxäcü toxü nacugüexü! ¡Ecü naxcaxtama natáeguxëx i ngëma namaxä toxü nacugüexü, nax ngëmaäcü norü uanümexëgu nayixixüçax rü to i nachixüanewa nagagüaxüçax!” nhachagüri.

.....

Norü uanügü nanaxäxünegü

⁶Rü nawa tapuracüeama ga yema ñanetapüx ga marü ngäxügü ixixü nax naxüxü. Rü nüma ga duüxügü rü norü ngúchaümaxä napuracüe. ⁷Notürü yexguma torü uanügü ga Chaübára rü Tobía rü yema Árabegü, rü Amóūtanüxügü, rü Adóūtanüxügü nüxü ñüegu nax mea iyaxüxü ga yema puracü ga Yerucharéüarü poxeguxütapüxwa rü yema äxmaxétüguxü rü marü nax nanhaxtagüäxü, rü nümagü ga yema uanügü rü poraäcü nanue. ⁸Rü guxüma ga nüma rü wüxigu nügümaxä nagu narüxiñüe nax Yerucharéüçax inaxiächixü nax nagu napogüexüçax ga naxtapüx. ⁹Rü yexguma ga toma rü tayumüxegü, rü Tupanana taca nax toxü nangüxëexüçax. Rü nhuxüchi dauxütaeruxü itamugü nax chütacü rü ngunecü nadauxütaegüexüçax nax

yemaacü togü ítapoxűxűçax. ¹⁰Rü nümaxű ga yema Yudáanecüäxgү ga yema puracümamaxă icuaxgüxű rü nidexagü rü nhanagürüğü: "Rü ngëma puracütanüxű i nuta ínanugügxű rü marü nipae erü namuxúchima ya nuta ya äuxchitacü, rü ngëmaacü tagutáma tükű name i ngëma naxtapüix", nhanagürüğü. ¹¹Rü yema torü uanügü rü nagu narüxinüe nax taxúchima nüxű tacuaxgüxű rü nüxű tadauxű ga yexguma chi bexma totanığı nachocuxgux nax toxü nadaixűçax, rü yemaacü nax íyachaxächigüxéexűçax ga yema puracü. ¹²Notürü yema totanüxügü ga torü uanügürü ngaicamagu pegüxű rü muexpüxcüna tomaxă nüxű nayarüxugü, rü yema torü uanügü rü guxüciwawa toxçax nax íyaxüächichaňxű. ¹³Rü yemacax ga chama rü chanamu ga duüxügü nax nügütanüxügüchigüäcü nügü iyanuxűçax ga yema naxtapüxpechitagü ga ínanuxchanexűwa rü ínaxäxmaxetüchigüxűwa, rü taramaxă, rü wocaemaxă, rü würamaxă ixäxnenxű nax yemamaxă nügü ínapoxügüxűçax. ¹⁴Rü yexguma nüxű chicuaxächigu ga nax namuňexű ga duüxügü, rü nüxna chaxu ga guxüma ga äexgacügü rü duüxügü nax chamaxă nangutaquexegüxűçax, rü nhachagürü nüxű: "¡Tauxű i pemuňexű! ¡Rü nüxna pecuaxächie rü nüma ya Tupana rü poraxüchicü rü üünecü nax yixixű! Rü ngëmacax name nixi nax ípemexü nax perü uanümaxă pegü pedaixű rü ípenapoxüxű i pemücügü, rü petanüxügü rü pepatactüäxgü", nhachagürü nüxű. ¹⁵Rü yexguma torü

uanügü nüxű cuáxchigagüga toma rü marü nüxű nax tacuáxű ga yema nagu naxñüexű, rü Tupana rü marü toxü ínapoxüxű, rü yemacax ga nümagü rü toxna nixigachitanü. Rü toma rü naxçax tawoegu ga nawa nax tapuracüexű ga yema ïnearü poxeguxütapüx.

¹⁶⁻¹⁷Notürü yexgumaüçüxű rü ngäxüüticumü ga duüxügü napuracüe rü yema toticumü rü nadauxütaegü ga meama ixäxnexű wocaemaxă rü würamaxă. Rü nanangaxcu ga norü poxüruügü ga escüdugü, rü nacuxcu ga naremüarü poxürxü. Rü yema norü äexgacügü ga Yudáanecüäxgү rü natanığı naxágü rü ínamemare nax nüxna nadaugüxű ga yema duüxügü ga ïnetapüxwa puracüexű. Rü yema togü ga puracütanüxügü ga nutaarü nuguruügü rü napuracüeama, notürü äxneäcüma nananugüama ga nutagü. ¹⁸Rü guxüma ga yema puracütanüxügü rü nügütüwawa nanatuxexë ga norü tara. Rü yema cornétaarü cueruxű rü chauxütawatama nayexma nax yemaacü nüxű natauxchaxűçax nax paxama yacaxüňxűçax ga uanügü.

.....

Neemíaxű nimäxgüchaű

6 ¹Rü yema torü uanügü ga Chaübára rü Tobía rü yema Árabe ga Yechéü rü yema togü ga torü uanügü rü nüxű nacuächigagü nax wena chanamexexű ga yema ïnearü poxeguxütapüx. Rü taxuxüma ga ngextá íyangonaxüwa rü nüxű chaxüpetü ga nax chachauxtaxü. Rü norü ïäxgüxicatama nixi ga choxü taxuxü nax chanucuxü. ²Rü yemacax ga yema

chorü uanügü ga Chaübára rü Yechéü rü chauxütawa namugagü nax chamaxä nangutaquexegüxüçax nawa ga wüxi ga ïane ga Ónuarü ngatexüwa yexmane. Notürü yema nagu naxinüexü nixi nax yemaacü choxü yamaxgüchaüxü. ³Rü yexguma ga chamax rü yéma chanamugü ga duüxügü nax namaxä nüxü yanaxugüxüçax nax chama rü taxucürüwa yéma chaxüxü yerü nataxüchi ga chorü puracü, rü changechica yerü chi yéma chaxüxgu rü yema puracü ga íchaxüxü rü chi ínayachaxächi. ⁴Rü ägümüçüexpüxcüna nixi ga chauxcax yéma namugagüxü, notürü ga chama rü noxriäcutama chanangäxü. ⁵Rü yexguma ga núma ga Chaübára rü norü 5 expüxcüna wüxi ga norü duüxümaxä chauxcax yéma namuga, rü yematama ore ga noxri chauxcax yéma namaxä namugaxütama nixi ga nagu naxümatüxü ga yema popera ga yéma chauxütawa nangexü. ⁶Rü yema popera rü nhaxü nagu naxümatü: “Nua rü duüxügütanüwa rü Yechéüxtawa nüxü taxinüe nax cuma rü ngëma Yudéugümaxä nagu perüxinüexü nax tama äëxgacüga pexinüexü, rü ngëmacax yixixü nax ipenamexëexü i ngëma naxtapüx ya yima ïane. Rü ngëgxumarüxü ta nüxü chaxinüchiga nax cuma tá yixixü i äëxgacü quixixü. ⁷Rü cumax rü marü nüxü cuxuneta i orearu uruügü nax ngëma naxunagügxüçax nax cumax nax äëxgacü quixixü i Yeruchareüwa, rü nüxü yaxugüxüçax nax marü nayimaxü ya äëxgacü i Yudáanewa. Rü ngëma ore rü ngürüächi tá nüxü naxinü ya äëxgacü ya Artayére, rü ngëmacax name i nua

cuxü rü ngixä yigümaxä tidexagü”, nhanagürü ga yema popera. ⁸Rü yexguma ga chamax rü chanangäxü rü nhachagürü: “Tama aixcuma nixi ga yema nüxü cuxinüchigaxü yerü yema rü cumatama nagu curüxinümarexü nixi”, nhachagürü. ⁹Rü yemaacü toxü naxaxünegü, yerü toxü namuüexëechaü nax nüxü tarüchauexüçax nax tapuracüexü. Notürü ga chama rü yexeraäcü chanaxüama ga yema puracü.

.....

¹⁵Rü meama Elúarıtauemaciärü 25 ga ngunexügu (setébru 25) nixi ga nagüxü ga guma ïnearü poxeguxütapüx. Rü yema puracü rü meama 52 ga ngunexü nagu tingé. ¹⁶Rü torü uanügü rü guxüma ga yema togü ga nachixüianecüäx ga torü ngaicamána yexmagüxü rü nüxü nacuächigagü ga marü nax yanguxü ga guma ïnearü poxeguxütapüx. Rü yemacax ga númagü rü poraäcü namuüe rü nixäneächitanü yerü nüxü nicuaxächitanü ga yema puracü ga taxüxü rü Tupanaarü ngüxëemaxä nax yanguxü.

.....

Duüxügü rü norü ïanecax nawoegu

7 ¹Rü yexguma marü naguxgu ga Yeruchareüärü poxeguxütapüx rü nanucuxgu ga norü iäxgü, rü nüxü naxunetagü ga iäxarü daruügü rü wiyaetanüxügü rü Lewítanüxügü ga chacherdótegürü ngüxëerüügü ixigüxü.

.....

⁷³Notürü yema chacherdótegü rü Lewítanüxügü rü iäxarü daruügü rü wiyaetanüxügü rü yema Tupanapatawa

puracüexű ga paxaachi irüngüexű rü wüxichigü norü īanegüwa nixichigü wüxigu namaxă ga yema togü ga duūxügü.

.....

**Tupanaarü mugü rü guxű ga
duūxügüpexewa nüxű
nadaumatügü**

8 ¹Rü guma norü 7 ga tauemacügu (setēbru) rü guxűma ga yema duūxügü ga marü norü īanewa iyexmachigüxű rü wena Yeruchareüçax nawaogu nax nüxű naxinüexüçax ga Tupanaarü ore. Rü yema īanearü ngutaquezechica ga īäx ga Dexágú ãégaxűiarü toxmäxtawa yexmaxügu nangutaquezeugü. Rü nhuxuchi ga nüma ga duūxügü rü chacherdóte ga Édraxű nhanagürügü: “¡Ēcü nua nange i ngëma Cori ya Tupanaarü mugüpane ga Moiché ümatüxű naxcax ga törü oxigü ga Iraéutanüxügü!” nhanagürügü. ²Rü nüma ga chacherdóte ga Édra rü yéma nanange ga yema Tupanaarü mugüpane napexewa ga yema duūxügü ga yexma ngutaquezeugüxű ga yatüxű rü ngexüxügü rü pacügü. ³Rü exüwa inanaxügü rü nhuxmata tocuchiwa nangu nax duūxügüpexewa nüxű nadaumatüxű ga Tupanaarü mugü nawa ga yema īanearü ngutaquezechica ga īäx ga Dexágú ãégaxűiarü toxmäxtawa yexmaxü. Rü guxűma ga duūxügü rü meama inarüxinüe ga yema Tupanaarü mugü. ⁴Rü nüma ga chacherdóte ga Édra rü nachinagü nagu ga wüxi ga chinagürüxű ga mürapewanacxax ga woetama yemaruxű yexma üxű. Rü norü tügünecüwaguama nachigü ga

Matatía, rü Chéma, rü Anía, rü Uría, rü Ichía rü Maachía. Rü norü toxwecüwaguama nachigü ga Pedaía, rü Michaéu, rü Maquía, rü Achúű, rü Abadána, rü Yacaría rü Mechuráű.

.....

⁸Rü nümagü rü tagaäcü duūxügüpexewa nüxű nadaumatügü ga yema Tupanaarü mugüpane. Rü nhuxuchi meama duūxügümäxä nanangoxexë ga yema ore nax nüxű nacuaxgüxüçax nax taxacüchiga yixixű. ⁹Rü guxűma ga duūxügü rü yexguma nüxű naxinüegu ga yema Tupanaarü mugü rü naxauxe. Notürü ga chama ga äëxgacü ga Neemía, rü nümatama ga chacherdóte ga Édra, rü yema tomüçügü ga Lewítanüxügü rü tanataäxexë ga yema duūxügü, rü nhatagürügü nüxű: “¡Tauxű i pengechaxügüxű rü pexauxexű! Erü nhama i ngunexű rü woetama törü Cori ya Tupanacax ítanaxüxuchi”, nhatagürügü. ¹⁰Rü nhanagürü ta ga Édra: “¡Ēcü mea peyachibüe rü wiü ya maixcuracü peyaxaxü rü tükna pexu ya texé ya tükü nataxúxe i tümaaru öna nax wüxigu petaäxëgüxüçax! Erü nhama i ngunexű rü woetama Cori ya Tupanacax ítanaxüxuchi. Rü ngëmacax tama name nax pengechaügüxű erü ngëma taäxë i törü Cori ya Tupana tükna äxű rü törü poxüruxű nixí”, nhanagürü. ¹¹Rü yexgumarüxű ta ga nüma ga Lewítanüxügü rü duūxügümäxä nüxű nixugüe rü nhanagürügü: “Marütama nax pexauxexű. Erü nhama i ngunexű rü woetama Cori ya Tupanacax ítanaxüxuchi”, nhanagürügü. ¹²Rü yexguma ga nüma ga guxűma ga

duūxügü rü chibüwa rü axewa naxí rü namücögümaxä nangaugü ga norü ñonagü. Rü yemaacü nanaxüchigagü ga yema ngunexü, yerü nüxü nieluaxächitanü ga yema Édra nangúexéexü.

.....

Édra rü Tupanamaxä nüxü nixu ga Iraéutanüxügürü chixexügü

9 ^{1,2}Rü gumátama tauemacüarü 24 ga ngunexügu rü nüma ga Iraéutanüxügü rü nangutaquegü nax naxaureexüçax. Rü nüxna nixigachi ga yema duūxügü ga tama Iraéutanüxügü ixígüxü. Rü témüxü ga naxchirugu niçuxgü rü waixümütexe nügüeru nagünagügü. Rü yexma nachigüacüma Tupanamaxä nüxü nixugüe ga noxrütama chixexügü rü nüxna nacuqxächie ga norü oxigüarü chixexügü rü ta. ³Rü nachicawatama nayexmagüyane rü tamaepüx ga ora ningegü ga nüxü nax naxinüexü ga Cori ya Tupanaarü mugü. Rü naétu to ga tamaepüx ga ora ningegü ga Tupanamaxä nüxü nax yaxugüexü ga norü chixexügü rü Tupanaxü nax yacuqxügüxü. ⁴Rü yemawena ga yema Lewítanüxügü ga Yachué, rü Binúi, rü Caxmié, rü Chebanía, rü Búni, rü Cherebía, rü Báni rü Quenáni rü yema chinagüchicagu naxigü rü yéma tagaäci Cori ya Tupanamaxä nidexagü. ⁵Rü nhuxuchi yema Lewítanüxügü ga Ychué, rü Caxmié, rü Binúi, rü Achanía, rü Cherebía, rü Odía, rü Chebanía rü Petaía rü duūxügüxü nhanagürügü: “¡Ecü, ipechigü rü nüxü pecuqxügüya Cori ya Tupana i

guxüguma maxüci! Rü naéga rü naxüüne rü guxüétüwa nangexma, rü ngëmacax name nixi i nüxü ticuqxügü”, nhanagürügü. ⁶Rü nhuxuchi ga nüma ga Édra rü nayumüx rü nhanagürü: “Pa Tupanax, cuma nixi i Cori quixixü rü nataxuma i to. Rü cuma nixi ga cunaxüxü ga dauxüguxü i naane, rü ngëma dauxüguxü i naaneétüwa ngëxmaxü rü guxüma i norü éxtagü. Rü cuma nixi ga cunaxüxü ga nhama i naane, rü taxtügü, rü guxüma i taxacü i nawa ngëxmaxü. Rü cuma nixi i maxü nüxna cuxäxü i guxüma i ngëma maxëxü. Rü ngëmacax nixi i cuxü yacuqxügüxü ya éxtagü ya dauxüwa ngëxmagüxü.

.....

⁹Cuma rü tüxü cudau ga nhuxäci ngúxü nax tingegüxü ga torü oxigü ga Eyítuanewa. Rü tüxü cuxinü ga nax taxauxexü ga Már ga Dauchiüxücutüwa. ¹⁰Rü cuma rü Faraóüpexewa rü guxüma ga norü ngüxéeruügüpexewa, rü guxüma ga yema nachixüanecüägxü ga duüxügüpexewa, rü cuyaxüchigüama ga taxü ga mexügü ga curü üünemaxä cuxüxü. Yerü nüxü cudau ga nhuxäci totanüxügümaxä chixri inacuqxügüxü, rü ngëmacax cutachigaxü i nhuxmax.

.....

³⁴Notürü woo ga torü äëxgaciügü rü yatügü ga tomaxä icuqxügüxü, rü chacherdótegü, rü bai ga torü oxigü rü taguma nayanguxéegü ga curü mugü rü taguma naga naxinüe ga curü ucuxéegü ga namaxä nüxü quixuxü. ³⁵Rü yexguma torü oxigüna cunaxäxgu i nhaa naane nax noxrü yixixüçax, rü woo poraäci nüxü curüngüxü, notürü

togumare narüxñüe. Rü woo nüxna nax cunaxãxü ga norü yemaxügü, rü woo naxmexgu cunayixëxë ga nhaa nachixñane ga mea nanetü nawa yaexü, notürü taguma cuxüxü nicuqxüxügü, rü tama nüxü narüxoechoaü ga nacüma ga chixexügü. ³⁶Rü dïcax, rü nhaa tochixñane ga torü oxigüna cuxãxü nax nagu natogüaxüçax ga nabü, rü nhuxmax rü nhaatama naanewa rü to i nachixñanemexëwa tangexmagü. ³⁷Rü guxäma i tomax, rü torü wocagü, rü tonetügü rü nhuxmax rü torü chixexügügagu torü uanügü i äëxgacügümexëwa tangexmagü, rü nüma nanaxwæxexüäcü tomaxä inacuax. Rü ngëmacax i nhuxmax rü poraäcü tanaxixächiäëtanü”, nhanagüru ga Édra norü yumüxëwa.

**Iraéutanüxügürü äëxgacügü rü
Tupanamaxä inaxunetagü nax
Tupanaarü mugüga naxñüexüçax**

³⁸Rü yemacax ga guxäma ga toma rü Tupanamaxä nüxü tixu nax aixcuma tá naga taxinüexü ga norü mugü. Rü napexewa poperagu tanaxümatü ga yema namaxä nüxü tixuxü. Rü toma ga äëxgacügü, rü Lewítanüxügü, rü chacherdótegü rü toéga nagu

taxümatügü nax aixcuma tá tayanguxëëxü ga yema torü uneta.
.....

**Duüxügü rü to ga uneta
Tupanamaxä nixugü**

10 ²⁸Rü toma tixigü ga yema poperagu togü taxümatüégagüxü naxçax ga guxüma ga yema togü ga duüxügü ga chacherdótegü, rü Lewítanüxügü, rü Tupanapataaru iäxarü daruügü, rü wiyaetanüxügü, rü yema puracütanüxügü ga Tupanapatawa puracüexü, rü guxüma ga yema togü ga duüxügü ga wüxigu naxmaxgümaxä rü naxacügümäx Tupanacax nüxna ixigachitanüxü ga yema togü ga nachixñanecüäx ga tama Tupanaxü cuaxgüxü. ²⁹Rü guxäma ga toma rü mea tanayauxgü ga yema uneta rü nüxü tixu nax aixcuma tá mea naga taxinüexü i ngëma Tupanaarü mugü rü ucuxëgü ga nüma ya Tupana norü duü ga Moichéna naxäxü. ³⁰Rü wüxigu nagu tarüxñüe rü tama tanaxwæxe i toxocügü rü tonegü rü ngëma duüxügü i tama Iraéutanüxü ixixümaxä nixäte rüexna nixäxmax.

.....

ESTER

(Ité)

Taxū ga ñona naxü ga
ãëxgacü ga Achuéru

1 ¹Rü nüma ga Achuéru rü ãëxgacü
nixí ga Médiaanewa rü
Pérchiaanewa. Rü yema norü naane rü
127 gu nixüye. Rü Ídiaanewa inaxügü
rü nhuxmata Echiopíaanewa nangu ga
norü ta. ²Rü guma ãëxgacüpata rü ñane
ga Chucháwa nixí ga nayexmaxü. ³Rü
yexguma marü tamaepüx ga taunecü
ãëxgacü yixíxgu ga Achuéru rü nanaxü
ga wüxi ga taxüma ga peta. Rü nüxna
naxu ga guxüma ga norü ngüxëeruügü
ga ãëxgacügü rü churaragüerugü ga
Médiaanecüäx rü Pérchiaanecüäx, rü
yema ãëxgacügü ga wüxicigü ga norü
naanearü üyewa yexmagüxü. ⁴Rü
yemaacü nanaxü ga yema peta, yerü ga
nüma rü nügü inawéxchaü nax nhuxäcü
naporaxü rü nhuxäcü namuxüchixü ga
nachixüanearü yemaxügü rü nhuxäcü
namexechixü ga norü ñane. Rü yema
peta rü natai ga ngäxü ga taunecü. ⁵Rü
yema petawena rü nüma ga ãëxgacü rü
to ga peta naxü ga ãëxgacüpataqxtüwa
ga 7 ga ngunexü taixü. Rü yema petawa
riü nüxna naxu ga guxüma ga yema

duüxügü ga ãëxgacüpatawa puracüexü
ga norü ngüxëeruügü rü norü
puracütanüxügü ixígüxü.

.....

¹⁰⁻¹¹Rü yema peta nagu yagúxü ga
ngunexügu rü nüma ga ãëxgacü rü
marü wíumaxä nangäxäe rü yemacax
nataäxäe. Rü nanamu ga 7 ga norü
ngüxëeruügü ga Meumáü, rü Bichá, rü
Arbóna, rü Bíta, rü Abáta, rü Chetá, rü
Cárca nax napexewa ngíxü nagagüxüçax
ga yema naxmax ga Wáchi ga meama
ngaxäecü namaxä ga yema norü
ngaxcueruxü. Rü yemaacü nanamu nax
guxüma ga duüxügüxü rü ãëxgacügxü
ngíxü nawéxüçax nax nhuxäcü
namexechixü, yerü aixcuma imexechi.

¹²Notürü ngíma ga naxmäx rü tama
naga ixíñü ga yema ãëxgaciärü
duüxügü ngímaxä nüxü ixuxü. Rü
yemacax ga nüma ga ãëxgacü rü
poraäcü nanu. ¹³Rü norü numaxä norü
ucuxëeruügü ga meama yema naanearü
mugüxü icuáxüna naca nax tjaxacü tá
naxüxü ngímaxä ga naxmäx. Yerü nüma
ga ãëxgacü rü nacüma nixí nax norü
ucuxëeruügü ga meama mugüxü
icuaxgüxüna nacaxíraxü naxüpa nax

taxacürü mu naxunagüxü. ¹⁴Rü yema ucuxeruügü ga ãëxgacümäxã
 ãmütügüxü rü Cachéna, rü Chetáru, rü Amáchita, rü Tárchia, rü Méré, rü Marchéna rü Memucáu nixígü. Rü nümagü ga yema 7 ga yatügü ga iporaexü ga Pérchiaanewa rü Médiaanewa rü ãëxgacüarü ucuxeruütükumüwa naxügü. Rü taxü ga ãëxgacügü nixígü ga yema nachixüanewa. ¹⁵Rü nüma ga ãëxgacü ga Achuéru rü yema yatügüna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü tá chaxü i nhuxmax? ¿Rü taxacürü poxcu nixí ixümatüxü i mugüwa ngíxcax i wüxi i ãëxgacümäx i tama ãëxgacüga ïnücü ega norü ngüxéeruügüxü namugüga nax ngíxcax yacagüxüçax? —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Memucáu rü namücügüégagu ãëxgacüxü nangäxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacü, rü ngëma cuxmax rü tama cupexewaxica chixexü ixü, notürü guxüma i ãëxgacügü rü duüxügü iyatüxüpxewa inaxü i ngëma chixexü. ¹⁷Rü ngëxguma ngëma naigü i ngexügü i curü naanewa ngëxmagüxü nüxü cuaxgüga i ngëma naxüxü i ngëma cuxmax i Wáchi, rü nümagü rü ta rü taxütáma natega naxinüe. Erü tá nüxü nixugüe rü ãëxgacü ya Achuéru rü naxmax ga Wáchicax nangema rü ngíma rü tama naga ixinü. ¹⁸Rü guxüma i ngëma ãëxgacügü i Pérchiaanewa rü Médiaanewa ngëxmagüxü naxmaxgü rü ngëxguma nüxü nacuáchigagüga i ngëma naxüxü i ngëma cuxmax, rü ngëma ngexügü rü tá ta ngëmaäcü natemaxä nanaxügü nax tama natega naxinüexü. ¹⁹Rü cumaxä nüxü tixu, Pa ãëxgacü, rü ngëxguma chi curü me

yixígu nax cunaxunagüxüçax i wüxi i mu i tagutáma texé iyarüoxexü i Pérchiaanewa rü Médiaanewa, rü ngëma muwa rü tá nüxü quixu nax tagutáma wena cupexewa nax nanguxü i cuxmax i Wáchi. Rü nhuxuchi, Pa ãëxgacüx, rü name i nai i cuxmaxcax cudadu, i ngëmaarü yexera cuga ïnücü. ²⁰Rü ngëma mu rü name nixí i cunaxunagü i guxüma i ngëma naanegü i namaxä icucuáxüwa. Rü ngëmaäcü i guxüma i ngexügü rü tá natega naxinüe rü woo ãëxgacü yixíxgu rüexna ngexürtüxümare i duüxü yixíxgu —nhanagürü. ²¹Rü yema Memucáuarü ucuxé rü ãëxgacüçax rü norü ngüxéeruügüçax rü name. Rü yemacax ga nüma ga ãëxgacü rü nanamu nax naxümatüxü ga yema mu. ²²Rü wüxicigü ga nagawa naxümatü rü nhuxuchi guxüma ga yema naanegü ga ãëxgacü namaxä icuáxüwa nanamupane nax guxüma ga ngexügü rü guxüwama natega naxinüexüçax.

Itégu nangu nax ãëxgacümäx yixíxü

2 ¹Rü yexguma marü inangüxmiguwena ga nüma ga ãëxgacü ga Achuéru, rü ngíxna nacuächachi ga naxmax ga Wáchi, rü nagu narüxínü ga yema mu ga nüma naxümatüxügagu nax tagutáma wena ngíxü nadauxü. ²Rü yexguma ga yema norü ngüxéeruügü rü nhanagürügü nüxü: —Name nixí i cuxü ngíxcax tadaugü i pacügü i mexechicü i taguma yatüxü cuaxgücü. ³¡Ekü nüxü naxuneta i duüxügü i wüxicigü i naane i namaxä icucuáxüwa nax ngëma pacügü i mexechicü i taguma yatüxü cuaxcü

ngíxű idexechixűcax rü tua curü ngexűgüpatawa ngíxű nagagüxűcax! Rü nhuxuchi name nixi ya yima ngexűgüpataarü daruxű ya Egái ngíxna nadau i ngéma pacügü nax ngíxű yangaxâegüxűcax. ⁴Rü ngéma pacü i yexera curü me ixicü Pa Äexgacü, rü ngéma tá iyixi i cuxmäx ixicü ngichicüxi i Wáchi —nhanagürügü. Rü yema ñü rü norü me nixi ga äëxgacü, rü yemaacü nanaxü. ⁵Rü Chucháwa ga äëxgacüpatawa napuracü ga wüxi ga Yudéu ga Béyamítanüxű ga Marduquéu ga naéga. Rü nüma rü Yaxí nane nixi, rü Chimeí rü Chí tixi ga norü oxigü. ⁶Rü nüma ga Marduquéu rü natanüwa nayexma ga yema muxüma ga Yudéugü ga Nabucodonochó Yerucharéuwa ígaxüxi wüxiwu namaxä ga Yeconía ga Yudáanecüäxarü äëxgacü ixicü. ⁷Rü nüma ga Marduquéu rü nüxi iyexma ga wüxi ga nanepüxicü ga guxüwama tjaxcucü. Rü ngíega rü Adácha rüexna Ité nixi. Rü ngíma rü imechametüxuchi rü ngíxine rü namexechi. ⁸Rü yexguma naxunagüga ga äëxgacüarü mu ga pacü ngíxű nax nanutaquexegüxűchiga, rü mucüma ga pacü ngíxű nanutaquexegü nagu ga äëxgacüpata ga Chucháwa yexmagüne. Rü pacügürü daruxű ga Egáimexéwa iyexmagü. Rü yema pacügütanüwa ta iyexma ga Ité. ⁹Rü nüma ga Egái ga yema pacügümäxä icuaxcü rü poraäcü norü me iyixi ga Ité. Rü yemacax ga nüma ga Egái rü noxtacüma ngíxű nayangaxäe rü memaexü ga ñona ngíxna naxä. Rü ngíxű naxuneta ga 7 ga ngexügü ga äëxgacüpatawa puraciécü ga nüxi rücuqxmaegücü nax yema Iténa

daugüxűcax. Rü yema rümemaeñü ga ucapuwa ngíxű nagagü nax yéma nayexmaxücax ga ngexügüpatawa. ¹⁰Notürü ngíma ga Ité rü tama ngígü iyaxu nax Yudéu yixixű rü tama ngígü iyaxu ga texétanüxű nax yixixű. Yerü yemaacü ngíxű naxucuxë ga Marduquéu nax tama ngígü yaxuxücax.

.....

¹⁵Rü ngíma ga Ité ga Marduquéueyax ga Abiáixacü, rü yexguma ngíwa nanguxgu nax äëxgacüpexewa ngíxű nagagüxű, rü ngíma rü inayaxu ga yema Egái ga pacügürü daruüarü ucuxë. Rü meama ngígü ingaxäe yema ngímaxä nüxi yaxuxürüxi. Rü yema naigü ga pacügü rü poraäcü ngímaxä itaäxëgü ga yexguma ngíxű nadaugü. ¹⁶Rü yexguma marü 7 ga taunecü äëxgacü yixixgu ga Achuéru, rü meama norü 10 ga tauemacü ga Tebëxgu äégaciü (yanérü) nixi ga äëxgacüpatawa Itéxi nagagüxű naxütaawa ga Achuéru. ¹⁷Rü yexguma ngíxű nadaxgux ga Achuéru rü poraäcü nüxi ingúchaü gucü ga naigü ga pacüarü yexera. Rü yemacax ngíteruwa nayangaxcuchi ga yema ngaxcueruxű ga äëxgacümaxcax ixixű, rü ngíxű naxuneta nax naxmax yixixű ngíchicüxi ga Wáchi.

.....

Marduquéu rü nüxi nacuáchigaama nax äëxgacüxi yamaxgüchaüxi

²¹Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma Marduquéu äëxgacüpataarü iäxwa nadauxütaeyane rü nüxi naxinü ga taxre ga iäxarü daruügü ga Bigatá rü Tére ga nugaäcü nügümäxä idexagüxi

nachigagu nax nhuxācü tá ãëxgacü ga Achuéruxü yamaxgüxü. ²²Rü yexguma yemaxü nacuqxgu ga Marduquéu rü ãëxgacü naxmax ga Itémaxā nüxü nixu ga ãëxgacüxü nax yamaxgüchaüxü. Rü ngíma ga Ité rü ãëxgacümaxā nüxü iyaxu ga yema Marduquéu ngímaxā nüxü ixuxü. ²³Rü nüma ga ãëxgacü rü naxcax ínicagüchigü nachiga ga yema nax yamaxgüchaüxü. Rü nüxü nacuáchiga nax aixcuma yixixü ga yema. Rü yemacax nanawëgxünaxä ga yema taxre ga yatügü. Rü guxüma ga yema ngupetüxü rü ãëxgacüpexewatama nanaxümatü nagu ga nachixüanepane.

Marduquéu rü Amáuchiga

3 ¹Rü yema ngupetüxguwena rü nüma ga ãëxgacü ga Achuéru rü wüxi ga yatü ga Amáüxü naxuneta nax norü ngüxëerüügümäxä inacuáxüçax. Rü yemacü nawa nangu nax guxüma ga yema naanemaxä inacuáxü ga Amáü. Rü Achuérxicatama nixi ga naétüwa yexmaxü. Rü nüma ga Amáü rü Amedáta nane ga Agáchetanüxü nixi. ²Rü guxüma ga yema ãëxgacüpatawaarü puracütanüxügü rü Amáüpexegu nacaxápüxügü rü inarümaxächitanü ga yexguma Amáü napexewa üpetüxgu rüexna napexewa nayexmagu. Yerü yemacü nixi ga ãëxgacü ga naxunagüäxü. Notürü nüma ga Marduquéu rü tama naga naxinüchaü ga yema mu, rü yemacax tama narümaxächi ga yexguma Amáü napexewa üpetüxgu. ³Rü yexguma yemaxü nadaugüga ãëxgacüarü ngüxëerüügü, rü Marduquéuna nacagüe

rü nhanagürüğü: —¿Tüxcüü tama naga cuxinü i ngëma ãëxgacü unagüxü? —nhanagürüğü. ⁴Rü guxüma ga ngunexügugu rü yemaacütama Marduquéuna nacagüxü, notürü nüma ga Marduquéu rü nanangäxü nax nüma rü Yudéu yixixü rü yemacax tama Amáüpexegu nayarümaxächi. Rü yemacax ga yema duüxügü rü Amáümaxä nüxü nayarüxugüle rü nüxna naca rü name nax yemamaxä nügi ínapoxüxü ga Marduquéu. ⁵Rü yexguma Amáü Marduquéuxü daxgu nax tama inacaxápüxüxü rüexna yanamaxächixü ga yexguma yéma naxüpetüxgu, rü nüma ga Amáü rü poraäcü nanu. ⁶Notürü yema marü nüxü nax nacuáxü nax taxacürü duüxü yixixü ga Marduquéu rü yemacax tama nüxicä nanapoxcuchaü. Rü nagu narüxinü nax nhuxäcü tá nadaiaxü ga guxüma ga yema Yudéugü ga yema naanegü ga Achuéru namaxä icuáxüwa yexmagüxü.

Mu ga Yudéugüarü daixchiga unagüxü

⁷Rü yexguma 12 ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Achuéru, rü meama gumá nüxíraxüçü ga tauemacü ga Nisáügu ãégacügu (abríu) rü Amáüpexewa naxcax nadaugü nax taxacürü ngunexü tá yixixü ga Yudéugüxü nagu nadaiixü. Rü nagu naxunetagü nax guma nai ga 12 ga tauemacü ga adágu ãégacüarü 13 ga ngunexügu (13 feweréru) tá yixixü nax nadaiaxü. ⁸Rü nüma ga Amáü rü ãëxgacü ga Achuérxüttawa naxü nax namaxä nüxü yanaxuxüçax nachiga ga yema. Rü nhanagürü: —Pa Æëxgacüx, rü nataniüwa i guxüma i ngëma togü i

nachixűanecüäxgü rü nangexma i wüxitücumü i tama togümaxä wüxicuchaňxü. Erü ngëma nacümagü rü nanatoraxü rü tama naga naxinüe i ngëma curü mugü, Pa Äëxgacüx. Rü ngëmacax, Pa Äëxgacüx, rü tama name nax nhaa naane i namaxä icucuáxüwa namaxëxü. ⁹Rü ngëmacax Pa Äëxgacüx, ega curü me yixíxgu i ngëma nüxü chixuxü !rü ëcü naxunagü i wüxi i mu i nüxü ixuxü nax noxtacüma nadaixü i ngëma Yudéugü! Rü chama rü tá 330,000 quíru naguxü i diërumü ichaxä nax ngëmamaxä naxütanüxüçax nüxü i ngëma nadaixü —nhanagürü. ¹⁰⁻¹¹Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü rü nhanagürü nüxü: —!Rü ngëma diëru rü cuxrütama yixí! !Rü ngëma Yudéugü rü namaxä naxü i taxacü i cuma cunaxwæxexü! —nhanagürü. Rü nhuxuchi nügümexëwa ngíxü nayaxu ga norü ãnera rü Amáuna ngíxü naxä nax yemaacü äëxgacüéga nawa ngóxüçax ga yema mu ga Amáü unagüxü. ¹²Rü gumá taunecüarü nüxíraxüçü ga tauemacüarü 13 ga ngunexügu rü nüma ga Amáü rü nanangutaquexexë ga äëxgacüarü poperaarü ümatüruügü. Rü namaxä nüxü nixu nax naxümatügüäxüçax ga wüxi ga mu naxcax ga guxüma ga äëxgacügü ga namaxä icuáxü ga yema (127) nachixűanegü ga Achuérumexëwa yexmagüxü. Rü wüxicigü ga yema nachiňanecüäxgügawa naxümatü ga yema mu, rü äëxgacüéga nagu naxü rü norü ãneraéga nawa nangox. ¹³Rü yema äëxgacüarü orearü ngerüügü rü inayanuetanü ga yema popera nawa ga guxüma ga yema nachixűanegü ga äëxgacü namaxä icuáxü. Rü yema

poperawa rü nüxü nixu rü nhanagürü. “Rü meama nai ya 12 ya tauemacü ya adágü äégacüarü 13 ya ngunexügu (13 feweréru) rü tá nadai i guxüma i Yudéugü i yatüxü rü ngexü rü ngextüxüxügü rü paxügü rü buxügü. Rü guxüma i ngëma norü ngëmaxügü rü ngëma nadaixümxëewa tá nachoü”, nhanagürü.
.....

Nangechaügü ga Yudéugü yerü naxunagü ga norü daichiga

4 ¹Rü yexguma Marduquéu nüxü cuaxgu ga yema unagüxü rü nügü nartigáutechiru yerü poraäcü nangechaü. Rü yemacax témüxü ga naxchirugu nicüx rü tanimucamaxä nügü nagüeru. Rü guma ïanegu ínayaxüegu rü tagaäcü aita naxü norü ngechaümaxä. ²Rü yemaacü inixü rü nhuxmata äëxgacüpataaxwa nangu rü yéma nayachaxächi, yerü nachywu ga ngechaüchirugu icúxe äëxgacüpatagu nax ücuxü. ³Rü yexgumarüxü ta ga wüxicigü ga ïanewachigü ga ngextá íyanguchigüxüwa ga yema mu ga äëxgacü üxü, rü ga Yudéugü rü poraäcü nanaxíxächiäetanü. Rü poraäcü nangechaügü rü tama nachibüe rü naxauxe. Rü muxüma ga nümagü rü tanimucatexegu napegü rü naxchiru ga témüxügu nicüxgü.

Yudéugüétüwa ichogü ga Ité

⁴Rü yema ngíxütaxügü ga Ité rü yema yatügü ga ngíriü daruügü ixígüxü rü ngímaxä nüxü nixugü ga yema Marduquéu ngupetüxü. Rü yemaxü naxinügu ga ngímax rü yexeraäcü

inaxixāchiāxē. Rü yemacax
 Marduquéucax yéma inamu ga mexū ga
 naxchiru nax ínacuxuchixūcax ga yema
 témuxū ga naxchiru ga nagu yacúxū.
 Notürü ga nümax rü tama
 ínacuxuchichaū. ⁵Rü ngíma ga Ité rü
 naxcax ingema ga yema ngíri daruüeru
 ga Atáqui. Rü Marduquéuñítawa inamu
 nax nüxna yacaxaxūcax nax t̄axacü
 ngupetüxū rü taxacüçax natémüchiruxū.
⁶Rü nüma ga Atáqui rü Marduquéuna
 nayaca ga īanearü ngutaquechicawa
 ga äëxgacipataarü īäxarü toxmaxtawa.
⁷Rü nüma ga Marduquéu rü namaxā
 nüxū nixu ga guxūma ga yema
 ngupetüxū rü nhuxre ga diéru ngíxū nax
 inaxāxū ga Amáu nax yemaacü guxūma
 ga Yudéugüxū nadaiñūcax. ⁸Rü
 yexgumarüxū ta Atáquina nanaxāpane
 ga yema mu ga nüxū ixuxū ga
 Yudéugüarü daixchiga. Rü Atáquimaxā
 nüxū nixu nax Iténa naxāñūcax rü
 yemaacü nüxū nacuáñūcax ga yema
 ngupetüxū. Rü yexgumarüxū ta Itécax
 yéma namuga nax ngímatama
 äëxgacümaxā nüxū yanaxuxūcax rü
 yemaacü naétuwa nachogüxūcax ga
 ngitanüxügū. ⁹Rü nüma ga Atáqui rü
 natáegu rü Itémaxā nüxū nayarüxu ga
 yema Marduquéu namaxā nüxū ixuxū.
¹⁰Rü ngíma ga Ité rü wenaxarü
 Marduquéuñítawa inamu ga Atáqui nax
 namaxā nüxū yanaxuxūcax ga ngíri
 dexa ga nhaxü: ¹¹“Guxūma i duñxügū
 rü nüxū nacuax rü ngëxguma texé
 äëxgacüñítawa ûmaregu rü tama nüma
 tûmacax nangemaya. Notürü tá ngéma
 chaxüama rü nüétama ega woo
 chayuxgux”, ngírgürü. ¹²Rü yexguma
 ga nüma ga Marduquéu rü nanaxü ga
 yema Ité namaxā nüxū ixuxū.

ngunexū taguma chauxcax nangema ya
 äëxgacü”, ngírgürü. ¹³Rü yexguma
 Marduquéu nüxū ïnügu ga ngíri ngäxü
 ga Ité, rü ngíxcax yéma namuga rü
 nhanagüri: “¿Exna cuma nagu
 curüxñügu rü taxütáma cuyuxü erü
 äëxgacipatawa cungexma woo Yudéu
 nax quixixü? ¹⁴Rü nhuxmax nax ngéma
 cungeaxmarexü rü tama naétuwa nax
 cuchogüxü i tatanüxügü i Yudéugü, rü
 toxnamana tá ne naxü i ngüxée nax
 nawa fínguxüñūcax i ngéma guxchaxü,
 notürü i cumax rü ngéma
 cunatütanüxügü rü tá nayue. Rü
 bexmana ngéma nax toxü ícupoxüñūcax
 nix i äëxgacümaxwa nax cunguxü i
 nhuxmax”, nhanagüri. ¹⁵Rü yexguma
 ga ngíma ga Ité rü nhaäcü
 Marduquéucax yéma imuga: ¹⁶“¡Éci
 ngéma naxü rü nangutaquechexéxē i
 guxūma i Yudéugü i Chuchåwa
 ngëxmagüxü nax chauxcax aureäcü
 nayumüxegüxūcax! ¡Rü tamaepüx i
 ngunexü rü tamaepüx i chütaxü rü
 taxuxütáma t̄axacü nangõxü rüexna
 taxacü nixagü! Rü chamax, rü namaxā
 i chauxütaxügü rü ngémaäcü tátama
 tanaxügü. Rü ngémawena rü tá
 äëxgacüñítawa íchayadau woo nachuxu
 nax texé ngéma ûmarexü tama tûmacax
 nangemayane. Notürü tá ngéma
 chaxüama rü nüétama ega woo
 chayuxgux”, ngírgürü. ¹⁷Rü yexguma
 ga nüma ga Marduquéu rü nanaxü ga
 yema Ité namaxā nüxū ixuxū.

Äëxgacüñítawa ixü ga Ité

5 ¹Rü tamaepüx ga ngunexüguwena
 rü ngíma ga Ité rü nagu iyacux ga
 ngíri äëxgacümaxchiru rü nhuxuchi

ãëxgacüpatagu ixücu. Rü yema ucapan ga ãëxgacü nawa rütoxüarü iãxarü weçgu iyachi ga ãëxgacü mea ngíxü ídauxüwa. ²Rü nüma ga ãëxgacü rü yexguma ngíxü nadaxgux ga Ité nax yexma nachixü, rü ngímaxä nataäxë rü nanawexnagü ga norü úirumenaxä. Rü ngíma ga Ité rü naxcax iyaxü rü norü úirumenaxäpexegu iyarüngögü. ³Rü nüma ga ãëxgacü rü ngíxna naca rü nhanagürü: —¿Tاخacü cuxü nangupetü Pa Ité? ¿Rü taxacü cunaxwaxe? ¡Rü woo chi ngäxügu i chauchixüanecax choxna cucaxgu rü chi cuxna chanaxä! —nhanagürü. Rü Ité rü inangäxü rü ngígürügü: ⁴—Rü ngéxguma chi curü me yixíxgu, Pa Äëxgacü, rü cuxna chaxu nax chauxütawa cuxüxüçax erü cuxcax rü Amáüçax chanaxü i wüxi i õna i mexü i nhuxmax —ngígürügü. ⁵Rü nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxü namu rü nhanagürü: —¡Naxcax pedaux ya Amáü rü nua naxü nax ngémaäcü nataäxëxüçax i Ité! —nhanagürü. Rü nhuxuchi ga nüma ga ãëxgacü rü Amáü rü yéma naxí nawa ga yema õna ga Ité naxcax üxü. ⁶Rü yexguma ínachibüeyane rü nüma ga ãëxgacü rü Itéxü nhanagürü: —¡Choxna naxcax naca i tاخacü i cuma cunaxwaxexü rü tá cuxna chanaxä woo chitama ngäxügu i chauchixüanecax choxna cucaxgu! —nhanagürü. ⁷Rü ngíma ga Ité rü inangäxü rü ngígürügü: —Nhaacicatama nixí i ngéma chanaxwaxexü i tá cuxna naxcax chacaxü. ⁸Pa Äëxgacü, ngéxguma chi aixcuma choxü cungechaüxgu, rü chi curü me yixíxgu i ngéma chanaxwaxexü, rü chi choxna

cunaxäxchaügu i ngéma cuxna naxcax chacaxaxü, rü cuxna chaxu nax moxüarü ngunexügu Amáümaxä nua chauxütawa pexixü naxcax i to i õna i pexcax tá chamexëexü. Rü ngéma tá nixí i cumaxä nüxü chixuxü, Pa Äëxgacü, i ngéma choxna naxcax cucaxaxü —ngígürügü.

Amáü rü Marduquéucax nanaxü ga wüxi ga wëxnaxächicaxü

⁹Rü nüma ga Amáü rü poraäcü nataäxëäcüma natáegu nawa ga chibü. Notürü yexguma ãëxgacüpataraü iãxwa ínaxüxügu rü poraäcü nanu yerü ga Marduquéu ga iãxwa yexmacü rü tama inachi rü bai ga nax naxiäxächixü ga yexguma nüxü nadaxgux ga yéma nax naxüpetüxü. ¹⁰Notürü yexgumatama rü tama nügü nangoxëx ga nax nanuxü. Rü yexguma nachiüwa nanguxgu rü namüçügüçax nangema rü ngícxax nangema ga Chére ga naxmax. ¹¹Rü yema namüçügüpexewa inanaxüga nügü nax yacuqxüüxü. Rü nüxü nixu nax nhuxäcü namuarü ngemaxüäxüçichixü rü namuxacüxüçichixü rü nhuxäcü ãëxgacü nüxü icuqxüüxü natanüwa ga yema norü ngüxéerüügü rü yemacax yema togüétüwa nanaxüxëx ga ãëxgacü. ¹²Rü nhanagürü ta: —Rü chaxicatama nixí i choxna naxuxü i Ité i ãëxgacü naxmax nawa i ngéma õna i nhuxmax ãëxgacüçax naxcax nangemaxü. Rü wenaxarü choxna ixu nawa i ngéma õna i moxü tá ãëxgacüçax naxüxü. ¹³Notürü ngéxguma nüxü chadaxgu i ngéma Yudéu i Marduquéu i ãëxgacüpataraü iãxwa rütoxü rü chauäewa nangux erü

tama chox^ü nicuqx^üx^ü. Rü ngēmagagu choxna ninha i ngēma chorü taãx^ü i ãëxgacü naxm^{ax} ch^äquxcax üx^ü —nhanagürü ga Amáü. ¹⁴Rü yexguma ga naxm^{ax} rü namücögü rü nhanagürögü nüx^ü: —; Ecü du^üx^üg^üx^ü naxüx^ü i wüxi i w^äexnax^üchica i 22 métru i nor^ü máchane, rü mox^ü paxmama rü ãëxgacüna naca nax ngēmagu naw^äexnax^üg^üäx^ücax i Marduqué! ¡Rü nhux^üchi ngēmaäcü chibüwa nax^ü namax^ü ya ãëxgacü! Eru marü taxugutáma curüx^ün^ü i ngēguma —nhanagürögü. Rü yema ñü rü norü me nix^ü ga Amáü rü yemacax du^üx^üg^üx^ü nanaxüx^üex^ü ga wüxi ga w^äexnax^üchica.

Marduquéu narüporamea

6 ¹Rü yema ga chütax^ügu ga ãëxgacü rü tama nepe rü inadauecha. Rü yemacax naxcax nangema ga yema popera ga nagu naxümatüx^ü ga gux^üuma ga yema nachix^üanewa ngupetüx^ü nax naxcax nüx^ü nadaumatüg^üix^ücax. ²Rü yexguma nüx^ü nadaumatüg^ügu ga yema popera rü yexma nüx^ü nayangaug^ü ga ore ga Marduquéuchiga ga nhux^üchi ãëxgacü ga Achuérx^ü ínapox^üx^ü ga yexguma yema ãëxgacüpataaru^ü daru^ügü ga Bigatá rü Tére nüg^ü uc^üx^üg^üigu nax ãëxgacüx^ü yamaxg^üicha^üx^ü. ³Rü yemax^ü nax^üng^üu ga ãëxgacü rü ñinaca rü nhanagürü: —; Taxacürü ãmare rü cuqx^üx^ü nix^ü ga nayax^üx^ü ga Marduquéu naxcax ga yema mex^ü ga ch^äquxcax naxüx^ü? —nhanagürü. Rü nüma ga norü ngüx^üeru^ügü rü nanangäx^ügü rü nhanagürögü: —Taxux^üuma noxtacüma, Pa ãëxgacüx —nhanagürögü. ⁴Rü

yexguma íyadexagüyane rü yoxni ga nüma ga Amáü rü yéma nangu rü yemacax iãxtüwa nayexma nax ãëxgacüna yacax^ücax nax Marduquéux^ü yema w^äexnax^üchica ga naxüx^ügu naw^äexnax^üäx^ücax. Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü ñinaca rü nhanagürü: —; Texé tix^ü ya iãxtüwa ngëxmaxe? —nhanagürü. ⁵Rü yema norü ngüx^üeru^ügü rü nanangäx^üyü rü nhanagürögü: —Amáü nix^ü i ngéma ngëxmax^ü —nhanagürögü. Rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü: —; Namax^ü nüx^ü pexu rü nua nax^ü! —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Amáü rü nix^ücu rü ãëxgacüpxegu nayachi. Rü nüma ga ãëxgacü rü nüxna naca rü nhanagürü: —; Nhux^üchi i nüx^ü quicuqx^üüx^ü i wüxi i yatu^ü i cuma cunaxwaxex^ü nax nüx^ü quicuqx^üüx^ü? —nhanagürü. Rü nüma ga Amáü rü nüg^üäewa nagu narüxiñü: —; Texéx^ü tá nicuqx^üü ya ãëxgacü? —; Rü tau^ü exna i chox^ü tátama yix^üü? —; nhax^ügu narüxiñü. ⁷⁻⁸Rü yemacax ga nüma ga Amáü rü ãëxgacüx^ü nangäx^üyü rü nhanagürü: —; Ngëxguma chi nüx^ü chiqcuqx^üücha^ügu i wüxi i yatu^ü rü naxchiru i ãëxgacü nagu icu^üügu chi chayacu^üex^üe, rü nhux^üchi norü cowaru i ãëxgacü nagu ix^üügu chi chayax^üex^üe rü ngaxcuerux^ü i ãëxgacü namax^ü ngaxcueru^ümax^ü chi chanangaxcueru. ⁹Rü chi chorü ngüx^üeru^ügüerux^ü chamu nax nagu yacu^üx^üäx^ücax i ngéma naxchiru rü chi cowaruétigu chanaxaunagüx^üex^üe nax ngémaäcü ïanema^ügu namax^ü yacaechigüx^ücax: “Nhaäcü nix^ü ya ãëxgacü i nüx^ü yacu^üüx^ü i wüxi i du^üx^ü i namax^ü nataäx^üex^ü”, nhachagürü chi

—nhanagürü ga Amáū. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü:
 —Namexechi nixí i ngéma. ¡Écü nhuxmax rü nayaxu i ngéma naxchiru rü ngéma cowaru rü ngéma nüxü quixuxüäcüma naxü namaxã ya Marduquéu ya Yudéu ya ãëxgacüpataarü iñxarü daruxü! —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga Amáū rü nanayaxu ga yema ãëxgacüchiru rü ga cowaru ga ãëxgacü natagu tonagüxü, rü Marduquéuñxü nicuxcuchi rü yema cowarutagu nayaga. Rü ñanemañgu namaxã nanaxüane rü namaxã nicaechigü rü nhanagürü: —Rü nhaäcü nixí i namaxã naxüäxü i ngéma yatü i ãëxgacü nüxü icuaxüñxü —nhanagürü. ¹²Rü yemawena rü nüma ga Marduquéu rü natáegu nax ãëxgacüpataarü iñxna yadauxüçax. Notürü nüma ga Amáū rü nügü nidüxchiwe rü nangechañäcüma paxa nachiñwa naxü. ¹³Rü yexguma nachiñwa nanguxgu rü naxmaxmaxä rü namücgümaxä nüxü nixu ga yema ngupetüxü. Rü nümagü nanangäxügü rü nhanagürü: —Ngéma Yudéu i Marduquéu rü taxucürüwa nüxü curiyexera, erü ngéxguma chi ngémaäcü namaxã cunaxüñgxux rü tá cuxchaama chixexü cuxçax ínangu —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma iyadexayane rü ínangugü ga ãëxgacü ga Achuéruarü duñxügü nax Amáicax yacagüixüçax nax Itéarü ñonawa nagagüaxüçax.

Amáūmaxä nanaxuegu nax yamaxgüaxü

7 ¹Rü nüma ga ãëxgacü rü Amáū rü nawa naxí ga yema chibü ga Ité naxçax mexeñxü. ²Rü yexguma norü wíu

íyaxaxgüyane rü nüma ga ãëxgacü rü wena ngíxna naca ga Ité, rü nhanagürü: —¿Taxacü nixí i naxçax ícucaxchañxü, Pa Chaxmäx, Pa Ité? ¡Rü choxna naxçax naca i ngéma cunaxwaxexü rü chama rü tá cuxna chanaxä woo chi naxçax ícucaxgu i ngäxügu i chauchixüane! —nhanagürü. ³Rü ngíma ga Ité rü inangäxü rü ngígürügü: —Pa Chorü Æëxgacü, ngéxguma chi aixcuma choxü cungechañxgu, rü cuxcax namexgu i ngéma cuxna naxcax chacaxaxü, rü nhaaxicatama nixí i chanaxwaxexü nax cuxna naxcax chacaxaxü, Pa Æëxgacü: ¡Rü choxü nüxü nangechaxü i chorü maxü rü nüxü nüxü nangechaxü i ngéma chautanüxügürü maxü! ⁴Erü chama rü chautanüxügü rü marü toxü naxüpane nax ngémaäcü toxü nadaixüçax ya guxäma. Rü ngéxguma chi tomaxä natáegüga nax togüartü puracütanüxügü tixigüñxüçax, rü chama rü chi taxu nhachagürümare, woo i ngéma rü ta rü wüxi i chixexü i taxü nixí i cuxçax, Pa Æëxgacü —ngígürügü. ⁵Rü yexguma ga nüma ga Achuéru rü ngíxna naca rü nhanagürü: —¿Texé tixí ya yíxema tügü írúporaxe nax ngéma chixexü cumaxä taxüxü? —nhanagürü. ⁶Rü ngíma rü inangäxü rü ngígürügü: —Ngéma torü uanü i chixexü tomaxä üxchañxü rü nhaa chixecümaxü i Amáū nixí —ngígürügü. Rü yexguma yemaxü naxñugu ga Amáū rü poraäcü norü muñmaxä nanaxíxachiäxä napexewa ga ãëxgacü rü naxmaxpexewa. ⁷Rü nüma ga Achuéru rü norü numaxã nayuxnagü rü yéma nüxna ninha ga yema ínachibüexüwa rü ãëxgacüpataaxtuwa

nanha. Rü nüma ga Amáū ga marü nüxū nax nacuáxū nax aëxgacü tá namaxã naxueguxū nax yamägxüaxū, rü yoxni Itépexegu nayangücuchi rü ngíxū nacäqaxū nax naétüwa nachogüxū nax tama aëxgacü namaxã naxueguxūcax nax yamaxgüaxū. ⁸Rü yexguma napataaqxtiwa natáeguxgu ga aëxgacü rü wena nixücu nawa ga yema ucapan ga nawa nachibüexū, rü nüxū nadau ga Amáū ga Itéxütagu nangücuchixū rü nugaäctü nhanagürü: —Chopexewatama ngimaxã cumáxchaū i nhaa chaxmax nawa ya daa chapata —nhanagürü. Rü yexgumatama Amáūxū nidüxchiwegü namaxã ga yema naxchiru ga duüxū imáxchaúxū namaxã natüchiwegüxū. ⁹Rü yexguma ga Arbóna ga aëxgacüarü ngüxéeruxū ixixū rü nhanagürü: —Pa Cori Pa Äëxgacüx, nhaa Amáū rü duüxügüxū nanaxüxéx i wüxi i wéxnaxächica i 22 métruartü ngäxū i norü máchane nax ngëmagu nawëxnaxääxüçax ya Marduquéu ga cuxü ípoxüçü ga yexguma Bigatá rü Tére cuxü imäxgüchaügu. Rü ngëma wéxnaxächica rü Amáüpataaqxtiwa nangexma —nhanagürü ga Arbóna. Rü nüma ga aëxgacü rü nanangäxū, rü nhanagürü: —Ngëmagu peyawëxnaxäx i Amáū! —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga aëxgacüarü duüxügü rü yema nümatama ga Amáū Marduquéucax naxüxū ga wéxnaxächicagu nanawëxnaxägü. Rü yexguma narüngüxmü ga aëxgacü.

Mu ga Yudéugüétüwa chogüxū

8 ¹Rü yematama ngunexügu rü nüma ga aëxgacü ga Achuéru rü naxmax ga Iténa nanaxämare ga guma napata ga

Amáū ga Yudéugümaxä rüxuanüxū. Rü nüma ga aëxgacü rü Marduquéucax nangema rü yemacax aëxgacüxütawa naxü yerü ngíma ga Ité rü nüxū iyaxu nax ngínepu nane yixixū. ²Rü yexguma ga nüma ga aëxgacü rü ngíxū ínangaxüchi ga norü ãnera ga Amáuna ngíxū nayaxüxcü. Rü Marduquéuna ngíxū naxã. Rü ngíma ga Ité rü Marduquéuxü ixuneta nax namaxã inacuáxüçax ga yema yemaxügü ga Amáuarüchirex ixixū. ³Rü nhuxüchi ngíma ga Ité rü wenaxarü aëxgacüxütawa ixü. Rü napexegu iyangücuchi rü ixaxu. Rü nüxū icaxaxü nax ínapiäxüçax ga yema mu ga Amáū unagüxū ga Yudéugüarı daixchiga nax yemaacü yanaxomarexüçax. ⁴Rü nüma ga aëxgacü rü Itéetüguama nanawëxnagü ga norü úirumenaxä. Rü yexguma ga ngíma ga Ité rü napexewa ichi, rü ngügürügü nüxü: ⁵—Pa Äëxgacüx, ngëxguma chi aixcuma choxü cungechaüxgu, rü aixcuma cuxcax namexgu i ngëma cuxna naxcax chacaxaxü, rü chanaxwaxe i cunaxümatü i to i mu i nüxü ixuxü nax marü yanaxoxü i ngëma mu ga Amáū unagüxū nax chautanüxügü i Yudéugüxü nadaixüçax i guxüma i cuchixüanewa. ⁶Rü ngëmacax taxucürtüwa yaxna namaxã chaxñü i ngëma chixexü i chautanüxümaxä naxueguxü nax nadaixchaüxü —ngügürügü. ⁷Rü yexguma ga nüma ga aëxgacü ga Achuéru rü naxmax ga Itémaxä rü Yudéu ga Marduquéumaxä nüxü nixu rü nhanagürü: —Chama rü marü cuxna chanaxã, Pa Itéx, ya yima Amáüpata. Rü nüma ga Amáū rü marü

chanamu nax nawēxnaxāgūāxūcax yerü nanaxunagü nax guxāma i pemax i Yudéugü pexü nadaixchaūxü. ⁸Rü nhuxmax rü pexü chamu nax chauégagu penaxümatüxü rü penaxunagüxü i wüxi i to i mu i pexcax mexü nax peétüwa nachogüxü. ⁹Rü chorü ãnera i chauéga ngīwa ngēxmacümäxä penaxüéga! Erü wüxi i mupane i chauéga unagüxü rü chorü ãneraéga nawa ngóxü rü taxucürwama texé itayanaxoxëxé —nhanagüri. ¹⁰Rü yegumatama naxcax nangema ga ãëxgacüarü poperaarü ümatüruügü. Rü yema ngunexü ga nagu naxümatüxü rü meama norü tamaepüx ga tauemacü ga siwáügu ãégacüarü ¹¹23 ga ngunexügu nixi (yúriuarü 23). Rü Marduquéu rü yema poperaarü ümatüruügumäxä nüxü nixu nax nhuxäcü tá naxümatügüxü naxcax ga Yudéugü, rü naxcax ga wüxicigü ga ãëxgacü ga namaxä icuaxgüxü ga yema ¹²27 ga Achuéruchixüanegü ga Ídiaanewa ixügüxü rü nhuxmata Echiopáanewa nangu. Rü yema mupane rü wüxicigü ga nagawachigü naxümatü. Rü Yudéugügawa rü ta naxümatü. ¹³Rü yema poperawa nangox ga naéga ga gumá ãëxgacü ga Achuérü rü norü ãneraéga rü ta nawa nangox. Rü nhuxuchi poperaarü nuruügü ga ãëxgacüarü cowarugü ga iporaxüchixügo iñü namaxä nanuegü.

¹¹Rü yema poperawa rü nüma ga ãëxgacü rü guxüma ga Yudéugüna naxäga nax nügü nanutaquexegüxüçax nax nügütama ínapoxügüxüçax rü nadaiaxüçax ga guxüma ga duüxügü ga guxchaxü namaxä üxü rü noxrüxü yaxixéegüaxüçax ga yema norü

uanügüarü naanegü rü norü yemaxügü. ¹²Rü yematama ga ngunexü ga Amáu Yudéugüxü nagu daixchaüxügu rü yematama ngunexügu nixi ga naxunetaxü ga Marduquéuarü mu nax guxüwama Achuéruchixüanegüwa nügü nanutaquexegüxüçax ga Yudéugü nax nügütama ínapoxügüxüçax. Rü yema ngunexü rü meama norü ¹³12 ga tauemacü ga adágü ãégacüarü ¹⁴13 ga ngunexügu nangu (13 feweréru). ¹⁵Rü yema muwa rü nüxü nixu ta nax guxüanewa naxunagüxüçax nax guxüma ga duüxügü nüxü nacuaxgüxüçax rü nümagü ga Yudéugü rü ínamemaregüxüçax nax norü uanügümaxä nügü nadaixüçax rü nüxü naporamaegüxüçax. ¹⁶Rü yema poperaarü nuruügü rü paxama inaxiächi nagu ga yema ãëxgacüarü cowarugü ga iporaxüchixü yerü yemaacü nanamu ga ãëxgacü. Rü yema mu rü Chucháaru ñanewa rü ta naxunagü. ¹⁷Rü yema ngunexü ga nagu naxunagüxü ga yema mu, rü nüma ga Marduquéu rü nagu nicux ga ãëxgacüchiru ga cómxü rü yáuxü. Rü nügü natüätü namaxä ga wüxi ga tüätürxü ga líüchinaxcax ga dauracharaxü. Rü nügüeruwa nayangaxcuchi ga wüxi ga ngaxcueruxü ga úirunaxcax. Rü yemaacü ínaxüxü ga ãëxgacüpatawa. Rü guxüma ga duüxügü ga Chuchácüxü rü tagaäcü nüxü nicuaxüxügü. ¹⁸Rü nüma ga Yudéugü rü poraäcü nataäxegü, rü guxüwama ga duüxügü rü yema Yudéugüxü nicuaxüxügü. ¹⁹Rü guxüma ga Achuéruchixüanegüwa rü ñanegüwa ga ngextá ínanguxüwa ga yema mu ga ãëxgacü unagüxü, rü nüma ga Yudéugü

rü poraācü nataāxēgü, rü
nanaxüchigagü ga yema ngunexü. Rü
muxüma ga yema togü ga duüxügü rü
nügü nixugüe nax Yudéugü yixígüxü,
yerü poraācü yema Yudéugüxü namuüe.

Yudéugü rü narüporamaegü

9 ¹Rü yema ãēxgacüarü mu ga
Yudéugüétüwa chogüxü rü meama
norü 12 ga tauemacü ga adágü
ãégacüarü 13 ga ngunexügü nangu (13
feweréru). Rü yematama ngunexü nixí
ga nanguxchañchiréxü ga Amáuarü mu
ga Yudéugüarü daixchigaxü ixuxü.
Notürü tama yema Amáu nagu
rúxínüxürüxü ínanguxuchi, yerü yema
ngunexügü nixí ga Yudéugü norü
uanügüxü naporamaegüxü rü nadaiaxü.
²Rü guxüma ga Achuéchixüanegüwa
rü nümagü ga Yudéugü rü guma norü
ianegüwa nügü ninutaquqexegüchigü
nax namaxä nügü nadaixüçax ga norü
uanügü ga nadaixaüxü. Notürü
nataxuma ga ngexürtüxü ga norü uanü
ga naxcax yéma íxü nax nadaiaxüçax,
yerü guxüñema ga ianewa rü
Yudéugüxü namuüe.

.....

²⁰Rü nüma ga Marduquéu rü
nanaxümatü nachiga ga yema
ngupetüxü. Rü nhuxüchi guxüma ga
Yudéugü ga ngaicamagüxü rü

yáxügugüxü ga Achuéchixüanegüwa
yexmagüxüçax nayamugü ga yema
popera. ²¹⁻²²Rü yema poperawa rü
Yudéugümaxä nüxü nixu nax gucü ya
taunecügu ga adáuarü tauemacüarü 14
rü 15 ga ngunexügu (14 rü 15
feweréru) naxüchigagüxüçax nax
yemaacü nüxna nacuqxächiexüçax ga
yema ngunexügü ga nagu norü
uanügümexëwa ínanguxüxü ga nümagü
ga Yudéugü rü yemaacü ga norü
ngechaügü rü norü axu rü taäxëxü
yanguxuchixüçax. Rü yema poperawa
nüxü nixu rü ngëxguma
naxüchigagüagu rü name nax
nügümäxä nataäxëgüxü rü nügümäxä
nachibüexü rü amare nüguna naxägüxü
rü diëru ngíxü nanutaquqexegüxü
tümacax ya ngearü diëruägxüxe.
.....

Marduquéu nícuqxüxügü

10 ³Rü nüma ga Marduquéu rü
ãēxgacü ga Achuérutüxüwaama
nayexma, rü guxüma ga norü
ngüxëëruügüeru nixí. Rü nüma ga
Marduquéu rü guxüma ga
Yudéugütanüwa rü ãēxgacü ya poracü
nixí. Rü guxüma ga nataniüxügü rü nüxü
nangechaügü yerü meama namaxä
inacuqx rü guxüguma naxcax nadau nax
nhuxäcü nüxü nangüxëëxü.

JÓ

(YÓ)

Tupana rü Chatanáxű naxüchica
nax Yóxű naxüxű

1 ¹Rü Úanegu naxächiū ga wüxi ga
yatü ga Yógu ãégacü. Nüma rü
meama namaxű rü nataxuma ga chixexű
ga nachiga. Rü aixcuma Tupanaarü
ngúchaň naxü, rü nügüna nadau nax
taxüemaama chixexű naxüxű. ²⁻³Rü
nüma ga Yó rü nüxű nayexma ga 7 ga
nanegü rü tamaepüx ga naxacügi. Rü
nüxű nayexma ta ga 7,000 ga
carnérugü, rü 3,000 ga camérugü, rü
500 chimüxű ga wocagü ga puracüruxű
ixígüxű, rü 500 ga búrugü ga ingexű. Rü
yexgumarüxű ta nüxű nayexma ga
muxüma ga norü puracütanüxügü. Rü
yemaacü ga nüma ga Yó rü wüxi ga
yatü ga guxäarü yexera muarü
yemaxüxűchicü nixí ga yema
nachixüane ga léstewaama yexmaxü.
⁴Rü gumá Yó nanegü rü wüichigü
napatawachigü nanaxügüxű ga peta ga
nawa nügüna naxugüüxű. Rü
yexgumarüxű ta guxüguma tüxna
naxugüxű ga guxema tamaepüx ga
naeyaxgü. ⁵Rü yexguma marü nawena
ga yema nanegüarü peta ga naxügüüxű,

rü nüma ga Yó rü nanegüçax
nangemaxű. Rü paxmamaxüchima
ínarüdaüxű rü wüichigü ga
nanegüéagu rü naxacügüéagu
Tupanacax nayamax rü nayagu ga wüxi
ga naxüna nax yemaacü Tupana nüxű
nüxű rüngümaxüçax ga yema
naxacügüarü chixexügü. Rü yemaacü
nanaxüüxű ga Yó yerü nagu narüxñü rü
ga naxacügi rü bexmana marü
Tupanapexewa guxchaxű naxügüe ga
norü ñiüwa ga yexguma peta
naxügüügux. ⁶Rü wüxi ga ngunexű ga
yexguma Cori ya Tupanapexewa
naxixgu ga norü orearü ngerüügi ga
dauxüctüäx, rü nüma ga Chataná rü ta
Cori ya Tupanapexewa nangu. ⁷Rü
nüma ga Cori ya Tupana rü Chataná
naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne cuxü i
cumax? —nhanagürü. Rü nüma ga
Chataná rü Corixű nangäxű rü
nhanagürü: —Guxű i naanegu
íchayaxüegu i duüxügütanüwa
—nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga nüma ga
Cori rü nhanagürü nüxű: —¿Exna
cunangügi ya yimá chorü duü ya Yó?
Erü nataxuma i ngëma naanewa ya
yimärüxű aixcuma chauga ñiüci rü mea

maxūcü. Rü nataxuxūma i chixexū i nachiga rü mea nüguna nadau nax taxúemaama chixexū naxüxūcax —nhanagürü. ⁹Notürü nüma ga Chataná rü Corixū nangāxū rü nhanagürü: —Tama notücxamamare cuga naxñi. ¹⁰Erü cuma rü cunachuxu nax taxúema guxchaxū namaxā üxūcax i nümax rü guxāma ya naxacüäxgū rü norü ngēmaxügū. Rü cuma rü nüxū curüngüxēe i guxūma i t̄xacü i naxüxūwa, rü ngēmacax i nüma i nhuxmax rü wüxi ya yatü ya guxāarü yexera muarü wocaqñuchicü nixí nawá i ngēma nachixüane. ¹¹İRü dūcax, nüxū íyanaxoxéx i guxūma i ngēma nüxū ngēmaxxū, rü ngēguma tá nüxū cudau nax cupehexewatama cumaxā naguxchigaxū! —nhanagürü. ¹²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chatanáxū nangāxū rü nhanagürü: —Marü name. İEcü naxü i taxacü i cuma cunaxwaxexū namaxā i norü ngēmaxügū ya yimá Yó! Notürü tama chanaxwaxe nax namaxāxuchi chixexū cuxüxū —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanana nixügachi. ¹³⁻¹⁴Rü wüxi ga ngunexū ga yexguma nanegü rü naxaciügü wüxi ga peta ga taxū ínaxüguyane naenexē ga yacüpatawa, rü wüxi ga yatü Yópatawa nangu rü namaxā nüxū nayarixu ga nhaa ore: —Yexguma naanewa aimüaneruxū i wocagümaxā ítapuracüeyane, rü ngēma búrugü ga ingexū rü torü ngaicamánatama nachibüe. ¹⁵Rü ngürüächi ngēma nangugü i Chabéutanüxügū, rü naxcax nangıxgū i ngēma wocagü rü búrugü, rü taramaxā nanadai i ngēma chamücügi i

puracütanüxügū. Rü chaxicatama chinha nax cumaxā nüxū chayarüxuxūcax —nhanagürü. ¹⁶Rü tautama yagúegayane ga yema yatü rü to ga yatü yéma nangu rü nhanagürü: —Wüxi ya äemacü yexma nangu rü wüxigu norü daruügümäxä nanadai i ngēma carnérugü. Rü chaxicatama chinha nax cumaxā nüxū chayarüxuxūcax —nhanagürü. ¹⁷Rü yema yatü rü ta tautama yagúegayane rü yéma nangu ga norü tamaepüx ga yatü rü nhanagürü: —Tamaepüxtücumü i Caudéutanüxügū toxcax ínayaxüächi rü naxcax nangıxgū i curü camérugü rü ngēma chamücügi i puracütanüxügū rü taramaxā nanadai. Rü chaxicatama chinha nax cumaxā nüxū chayarüxuxūcax —nhanagürü. ¹⁸⁻¹⁹Rü yema yatü rü ta tautama yagúegayane rü yéma nangu ga to ga puracütanüxü rü nhanagürü: —Yimá cunegü rü ngēma cuxaciügü rü cune ya yacüchiüwa taxü i peta ínaxügü. Rü ngürüächi ngēma ínachianexüwaama ne naxü ya wüxi ya taxüchicü ya buanecü rü guxüçuwawa nagu nangu ya yima ı rü cuxaciügütügü nanguxuchi. Rü guxāma ya cuxaciüäxgū rü ngēxma tayue. Rü chaxicatama chinha nax cumaxā nüxū chayarüxuxūcax —nhanagürü. ²⁰Rü yexguma ga nüma ga Yó rü inachi rü norü ngechaümaxä nügüchirugu nagáugü rü nügü nabajixeruxéx rü waixümüanegu nayangücuchi rü Tupanaxü nicuaxüxü. ²¹Rü yexguma rü nhanagürü: —Ngexchiruxäcü chauéanüwa chabu nax nhama i naanewa changóxücax. Rü ngēgumarüxü tá ta taxuxütámá choxü

nangexma i ngēxguma chayuxgux. Rü nüma ya Cori ya Tupana choxna nanaxā i guxūma, rü nümatama wena choxna nanayaxu. ¡Namecūmaxtūchi ya Cori ya Tupana! —nhanagürü. ²²Rü yemaacū ga Yó rü woo guxūma ga yema guxchaxūgū nüxū nax ngupetüxū rü tama chixexū naxü rü tama Tupanamaxā naguxchiga.

Chataná rü Yóxū nidaxawexēxē

2 ¹Rü yexguma nawa nanguxgu ga nungexū nax Tupanapexewa wena nangugüxū ga yema norü orearü ngeruūgū ga dauxūcūq, rü nüma ga Chataná rü ta nataniigu naxā. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne cuxū i cumax? —nhanagürü. Rü nüma ga Chataná rü nanangaxū rü nhanagürü: —Guxū i naanegu íchayaxüegu i duūxūgütanüwa —nhanagürü. ³Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxū: —¿Exna cunangugü ya yimá chorü duū ya Yó? Rü tataxuma ya texé ya naxrūxū ixīxē, rü naxrūxū chauga ñüxē, rü naxrūxū mea maxúxē, rü naxrūxū chixexūwa ngechigaxe, rü naxrūxū tūgüna dáuxe nax taxúemaama chixexū taxüxūcax. Rü woo i cuma choxna naxcax cuca nax chixexū nüxū cungupetüxēexücax nüma taxuxūma i chixexū naxiyane, notürü nüma rü nanaxaixrígumaraxūmare i nacümawa rü taxuxūma i chixexū naxü —nhanagürü. ⁴Notürü ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanaxū nangaxūga rü nhanagürü: —Ngēxguma taxúema ya texé tūmaxünexüchimaxā chixexū ügxux ya wüxíe, rü taxucaxma tanaxixächiaxē. Rü

tügū nax tamaxēexücax rü ítamemare nax itanaxāxū i guxūma i tāxacü i tūxū ngēxmaxü. ⁵Notürü ngēxguma chi naxūnewaxüchi yadaawexēexgu rü tá nüxū cudau nax chixexū tá cupexewatama cumaxā yaxugüxū —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chatanaxū nangaxūga rü nhanagürü: —Marü name. ¡Rü namaxā naxü i ngēma cuma cunaxwaxexū, notürü taxütáma nüxū cudáu i norü maxū! —nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanapexewa nixūgachi, rü Yóçax ínananguxēxē ga wüxi ga cháküne ga poraxū ga guxūma ga naxünewa irüyixixü. Rü naeruwa inaxügū rü nhuxmata nacutüwa nangu. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Yó rü tanimucatexewa nariüto. Rü nanayaxu ga wüxi ga ngáxwechipe nax yemamaxā nügū yawüxünexücax. ⁹Notürü tūma ga naxmax rü nhatagürü nüxū: —¿Nhama rü ta pora cuxū nax mea Tupanapexewa cumaxüxū? ¡Rü Tupanamaxā chixexū naxuegu rü noxtacüma nayu! —nhatagürü. ¹⁰Notürü ga nüma ga Yó rü ngüxū nangaxūga rü nhanagürü: —Pa Nge, tama name i ngēmaäcū chixexū i oremaxā quidexa. Rü guxūguma taäxéäcū tanayaxu i ngēma mexügū i Tupana tūxna áxū. ¿Rü nhuxäcü chi i taxüchima nayaxuxū i ngēma guxchaxūgū i taxcax ínguxū? —nhanagürü. Rü yemaacü ga Yó rü woo yema nüxū nax ngupetüxū rü tama chixexū naxü rü bai ga norü dexawa.

Yóxū ínayadaugü ga namücügū

¹¹Rü nüma ga Yó rü nüxū nayexma ga tamaepüx ga namücügū, rü wüxi rü

Erifá ga Temáūanecüäx ixixü, rü to rü Biridá ga Chúaanecüäx ixixü, rü yema to rü Chofá ga Naamáanecüäx ixixü. Rü yexguma nüxü naxñüechigagu ga naguxüraüxü ga guxchaxügü nüxü nax ngupetüxü ga Yó, rü wüxigu naxñütawa naxí nax natañëgxéëäxüçax rü naxümücgüäxüçax nawa ga yema ngúxü nax yangexü.¹² Rü yexguma yáxügutama naxixgu rü Yóxü nadaugü, rü yema poraäcü nax yadaxawexü rü tama aixcumá nüxü nacuaxgü. Rü yemacax inanaxügue ga aita nax naxüexü rü naxauxexü. Rü yema taxü ga ngechaü nax yangegüxügagu rü nügü narügáutechirugü rü waixümütexe nügürugeru nagünagütexegü.¹³ Rü yemawena rü Yómaxä nhaxtüanewa nariütogü. Rü 7 ga ngunexü rü 7 ga chütaxü yéma nayexmagü rü taxuxüma ga dexa nanaxuxuchigü, yerü nüxü nadaugü ga Yó ga taxü ga ngúxü nax yangexü.

Nidexa ga Yó naxcax ga yema
ngúxü ga naxcax ínguxü

3 ¹Rü düxwa nidexa ga Yó rü chixexü namaxä naxuegu ga yema ngunexü ga nagu nabuxü rü nhanagürü:
²⁻³—Nachixe ga yema chütaxü ga nagu changóxü. Rü nachixe ga yema ngunexü ga nagu chabuxü.

.....

²⁰ ¿Tüxcüü ya Tupana i tüxü nangóexéëxü ya yíxema ngúxü ingeechaxe? ¿Rü tüxcüü i tüxü namaxéëxü ya yíxema guxchaxügü rü ngechaügü tümäcax ínguechaxe?²¹ ¿Rü tüxcüü tama tayu ya yíxema yucax dáuxe rü woo poraäcü naxcax tadaxgu

nhama diëru icúxüçax idauxürüxü?

²²Rü ngëma taäxë i naxcax tadauxü rü düxwa tüxna nangu i ngëxguma tayuxgux. ²³¿Rü taxacüçax nangóxü ya wüxi ya yatü ega chi Tupana ngúxüwa rü guxchaxüwa namaxéëägu? ²⁴Rü ngëma choxü nax nangúxügagu rü tama chataiya rü ngëma nax chaxaxuxü rü chauxgüyüetü rü nhama dexärüxü nichuru. ²⁵Rü guxüma ga yema guxchaxügü ga naxcax chamuüxü rü nhuxmax rü chawa nangu. ²⁶Rü taguma icharüngü rü taguma chataäxë, erü ngëma guxchaxügü rü chagu nangu, rü ngëmagagu rü nataxu i chorü taäxë —nhanagürü ga Yó.

Erifá rü Yóxü naxcuxé

4 ¹Rü Eriifá ga Temáūcüäx ixixü rü Yóna naca rü nhanagürü nüxü:
²—Ngëxguma chi texé cumaxä idexagu
¿rü taxüchima cuxü nawaxtümüüxü?
Erü taxucürüwama charüchianemare
nax tama cumaxä chidexaxü. ³⁻⁵Rü
cuma nax tüxü cungúexéëxü ga guxema
muxema ga guxchaxü tüxü
ngupetügüxe, rü tüxü cuporaxéëxü ga
guxema turáxe, rü tüxü
cunangúchaüxéëxü nax ítarüdaxüçax ga
guxema rüngux, rü tümaxä
cuporaxü ga guxema rünguxchaüxe,
notürü i nhuxmax nax guxchaxügü
cuxcax ínguxü, rü cuma rü cungearü
poraäx rü cumuü. ⁶Rü cuma nax
aixcumá Tupanaaxü cupuracüxü rü
mecü ya norü duü quixixü ⁷¿rü nhuxäcü
i tama aixcumá nagu cuyaxöxü ya yimá
nüxna nadaucü i ngëma mexü i
duüxügü? ⁷¿Rü mea nagu rüxñü! ⁸Wüxi
ya duüxü ya aixcumá mexe rü taguma

chixexű úxe, rü marü nhuxgu nüxű
cudauxű nax ngürümare Tupana tüxű
poxcuxű? —nhanagürü ga Erifá.

.....

Yó rü namücögükű nangâxű

6 ¹⁻³Rü nüma ga Yó rü nanangâxűga rü
nhanagürü: —Ngëxguma chi guxűma
i chorü ngechaűgű rü chorü guxchaxűgű
rü inayáxgu, rü naxnechicütexe ya taxtü i
taxüwa ngëxmagücüarü yexera chi nayá.
Rü ngëma ngúxű nax chingexűcax nixi nax
düxwa ore i tama mexümaxă
chachonagüxű.

.....

⁸⁻⁹Chierüna Tupana noxtacüma
choxna naxâxgu i ngëma nüxna naxcax
chacaxű i chanaxwaxexű. Rü chierüna
wüxicana choxű yagaxgu nax ngëxma
nagûxűcax i chorü maxű. ¹⁰⁻¹¹Rü
nhuxmax nax ngúxű chingexű, rü wüxi i
chorü taăxě nixi nax choxű yagaxű
nhamarüta nüxű changechaű i norü ore
ya Tupana ya üünecü. Rü nhuxmax rü
chagúarü poraăx rü marü tama yaxna
namaxă chaxñü i ngëma guxchaxűgű rü
marü taxucaxma tüxcüü nua
chamaxecha. ¹²Rü chorü maxű rü tama
wüxi ya nutarıxű natai. Rü chama rü
tama wüxi i bröcherüxű chatai. ¹³Rü
taxucürüwa chaugünatama pora chaxă
rü taxüema texé choxű taporaxexě. ¹⁴Rü
wüxi i tamüci i ngúxű ingexű rü nüxű
tangechaű woo tama yimá guxăétuwa
ngëxmacümaxă yaxaixcumagu.

¹⁵Notürü i pemax, Pa Chomücögük, rü
tama chamaxă pixaixcumagi. Rü
nhama wüxi i natüxacü i paxürük
pexigü.

.....

²¹Rü ngëmaăcü pexigü chauxcax i
pemax. Rü nüxű pedau i nhaa taxü i
chorü guxchaxű notürü pebaixachiäx
rü ngëmacax pemuüe.

.....

²⁴; Chamaxă nüxű pexu nax ngextá
íchatüxű rü chixexű chaxüxű! Rü chama
rü tá charüngeaxmare. ²⁵Rü taxüema
nüxű taxo i wüxi i ore i aixcuma ixixű,
notürü i pema rü taxuxüma i chixexű
chaxüchiréxű rü choxű pexugü
—nhanagürü ga Yó.

.....

Biridá rü Yóxű nangâxű

8 ¹Rü nüma ga Biridá ga
Chúaanecüăx rü Yóxű nangâxűga
rü nhanagürü: ²—Nhamarüta Pa Yó, rü
quidexachigüama. ¿Rü nhuxguxüratáta
nüxű curüchauxű nax nhama wüxi ya
buancü ya tacürükü yixixű i curü
dexa? ³Rü Tupana ya guxăétuwa
ngëxmacü rü guxüguma nixaixcumra rü
tama nanangupetüxexemare i wüxi i
chixexű. ⁴Rü gumá cunegü rü maneca
Tupanapexewa chixexű naxüe, rü
ngëmacax nüma ya Tupana rü
nanapoxue naxcax ga yema naxügxű.
.....

¹³Rü ngëmatama nixi i nüxű
ngupetüxű i guxüma i duűxügű i
chixexüarü üruxű ixígüxű rü Tupanaxü
rüngümaexű, rü guxű i nagu naxñüexű
rü ngëxma narüxonare.

.....

²⁰Tupana rü taguma nüxű
inayarüngüma ya yimá yatü ya
chixexüwa ngechigacü, rü tama nüxű
narüngüxexě i ngëma duűxügű i
chixexüarü üruxű ixígüxű. ²¹Rü nüma

ya Tupana rü tá wena cuxű nacugüxexé
rü tá curiú taäxemaxã tagaäcü aita
cunaxüxexé —nhanagürü ga Biridá.

.....

Yó rü Biridáxű nangäxű

9 ¹Rü yexguma ga Yó rü Biridáxű nangäxű rü nhanagürü: ²—Chama rü meama nüxű chacuqx i guxüma i ngëma, rü nataxuma i ngewacaxüxű i chamaxã nüxű quixuxű. Rü aixcuma nixi nax Tupanapexewa rü nataxuxű ya yatü ya ngearü chixexüäcü. ³Rü ngëguma chi wüxi ya yatü rü Tupanapexewa nügü ínapoxüchaügu, rü woo 1000 i oremaxã nügü ínapoxügu, rü bai i wüxi rü ningu nax nügü namaxã ínapoxüxű.

.....

¹⁵Rü woo chi changearü chixexüäxgux, rü taxucürüwama chanangäxű erü nüma nixi i chorü maxüxű nangugüxű. Rü ngëma nax nüxű changechaütümüxüxicatama nixi i choxű tauxchaxű nax nacaxq íchacaxű.

.....

¹⁹¿Rü texé nagu tarüxinü nax tümaaru poramaxã tá nüxű tarüporamaexü? Erü nüxicatama nixi i naporaxű rü yaxaixcumaxű. ¿Rü texé tá nüxna taca i norü maxüchiga?

.....

³³⁻³⁴Rü chierüna toxçax nangexmagu i wüxi i äexgacü i guxchaxüarü mexeëeruxű i Tupanamaxã rü chamaxã icuáxű nax chauétüwa nachogüxű nax tama choxű yapoxcuchigüxüçax rü choxű yamuüxëëchigüxüçax ya Tupana. ³⁵Rü ngëguma i chama rü taxüchima chamuüäcüma namaxã chidexa, erü

chäuxcax rü taxuxüma i chixexű napexewa chaxü —nhanagürü ga Yó.
.....

Chofá rü Yóxű nangäxű

11 ¹Rü yexguma ga Chofá ga Naamáanecüäx rü Yóxű nangäxű rü nhanagürü: ²—Guxüma i ngëma dexagüane i nüxű quixuxüçax rü tá chanangäxű. Rü tama ngëma nax namaaru dexaäxüçax nixi i aixcuma yixixű i wüxi i duüxülarü ore. ³¿Rü cuma nagu curüxinüga i ngëma curü dexamaxã chi toxü curüngeäxgüxexé rü taxüechima cuxű tangäxügaxű nacaxq i ngëma curü ore i namaxã toxü cucugücuraxüxű? ⁴Rü cuma nüxű quixuxgu rü nawexgu i ngëma curü inü, rü cugü ícurümeärü maxüäx i Tupanapexewa. ⁵Chierüna Tupana idexagu nax cumaxã nüxű yaxuxüçax i ngëma nüma cumaxã nagu naxinüxű. ⁶Rü nüma ya Tupana rü chi cuxçax nanangoxexé nax taxacüwa yixixű ga chixexű cuxüxű, erü nüma rü aixcuma nüxű nacuqx i guxüma i cuxüxű. Rü ngëmaäcü i cuma rü tá nüxű cucusq rü íxramarexű i poxcu cuxna naxã rü tama i ngëma cuxüxümaxã wüxiguxű. ⁷¿Rü nüxű cucusq i yixixű i ngëma Tupanaarü inü i exüguxű? ¿Rü cuxü natauxchaxű nax nüxű cucusq i ngëma nagu naxinüxű ya yimá guxäetüwa ngëmacü?

.....

¹¹Rü nüma ya Tupana rü aixcuma nüxű nacuqx nax texé tixixű ya yíxema idoratqáxáxe. Rü nüma rü nüxű nadau i ngëma chixexű. ¿Exna cuma nagu curüxinüga rü tama nixi i nüxű nacuqx

i ngēma cuxüxū? ¹²Rü wüxi i duüxū i Tupanaarü cuqxwa nügū nguxēechaüxū rü nhama wüxi i búruxacü i nügū duüxūwa nguxēechaüxürüxū nixī. ¹³Irü iyachaxächi nax chixexū cuxüxū rü mexū naxü! ¹⁴Rü Tupanana naca nax cuxū nangüxēexüçax! ¹⁵Rü ngēxguma chixexū cuxüxgu ¹⁶Rü nüxna ixügachi! Erü tama name i curü maxüwa cunaxüchica i ngēma chixexū. ¹⁷Rü ngēxgumarica tá nixī i cungearü chixexüäcüma cudaunagüxū rü taäxüäcüma Tupanamaxä quidexaxū rü taxütáma cumuüxū —nhanagürü ga Chofá.

.....

13 ¹Rü yexguma ga nüma ga Yó rü nanangäxū rü nhanagürü:
—Guxüma i ngēma nüxū pexuxū rü chauxetümaxä nüxū chadau, rü chauchixümaxä nüxū chaxñnū. ²Rü ngēma pema nüxū pecuáxū rü chama rü ta nüxū chacuqx. Rü taxuwama nixī i pexū nax charünhaxtigungumaexū i chorü cuqxwa. ³Notürü narümema chi nixī nax Tupanamaxäxuchi chidexaxū nax namaxä togü tachoxügagüxū ya yimá guxäätüwa ngéxmacü. ⁴Pema rü perü doramaxä peyadüxū i ngēma aixcuma ixixū. Rü pema rü nhama dutúrugü i taxúexüma üxüxürüxū pexigü.

.....

¹⁵Rü woo chi Tupana nhaa guxchaxümaxä choxū imaxgu, notürü napexewaxüchi rü tá chaugü íchapoxüama, erü taxuxüma i chixexū chaxü.

.....

²³IChamaxä nüxū ixu! ²⁴Taxacürü chixexū chaxü? ²⁵Rü taxaciwa nixī i tama Tupanaga chaxñnuxū?

²⁴¿Taxacüçax chäuxchäxwa cudauegu?
¿Rü tüxcüü wüxi i curü uanürüxü chamaxä quixí? —nhanagürü ga Yó.
.....

Erifá rü wenaxari Yóxū nangäxū

15 ¹Rü yexguma ga Erifá rü nanangäxüga rü nhanagürü:
²—¿Ngēmaäcü yadexaxū ya wüxi ya yatü ya nüxū cuácü? Rü ngēma curü ore i cugü namaxä ícupoxüxū rü nhama buanecürüümare nixī. ³Rü wüxi ya yatü ya aixcuma nüxū cuácü rü taguma ngeäxüäcumare nidexa rü tama nügū ínapoxü namaxä i ore i natüxcäxmamare ixixū. ⁴¿Exna tama Tupanaxü cumuü?
¿Rü exna tama nüxū cungechaü?

.....

¹²¿Rü tüxcüü i ngēma ngúxū i quingexü cuxü narüporamae rü ngēmacax cunuxetü? ¹³¿Rü tüxcüü Tupanamaxä cunu rü ngēmacax tama cuxäne nax napexewa naxcax quidexaxū i ngēma cuxcax ínguxū?

.....

²⁰Rü ngēma duüxū i chixexū rü nuxwaxexü, rü norü maxü rü nanuxu rü guxüguma nachixeäxüechamare.

.....

³⁴Rü ngēma chixri maxëxü i duüxügü rü tá nangexacügümare. Rü yima napatagü ya muarü ngëmaxüäne ngimaxä i ngēma diéru i chixexüwa ngixü nayaxüxcü rü tá nixae —nhanagürü ga Erifá.

.....

Yó rü Erifáxü nangäxü

16 ¹⁻²Rü yexguma ga Yó rü nanangäxüga rü nhanagürü:
—Marü muexpüxcüna nüxū chaxñi i

nangexgumaraxűxű i dexta. Pema rü tama taăxē choxna pexă, rü yexeraăcü ngúxű choxű pingexéegü. ³Rü ngěma perü dexagü i taxuwama mexű rü ipeyadaxeemare. ¿Rü nhuxguxüratáta nüxű perüxoexű nax chixri chauchiga pidexagüechaxű?

.....
¹⁵Chama rü chorü ngechaűmaxă naxchiru i témüxűgu chicꝫx, rü tanimucagu chaxueru. ¹⁶Rü axumaxă düxwa charüchachiwe rü ngěmacax charüchaxetü. ¹⁷Rü ngěmaăcü chauxcax ínangu woo taguma nhuxgu texémaxă chanu rü taxuxűma i chixexűgu charüxňuăcüma chayumüx. ¹⁸Rü nhaa guxchaxűgi i chauxcax íngugüxűgagu, rü chanaxwaxe nax texé choxű ipoxűx. Rü ngěma naxcax íchacaxű nixi nax naxűpa nax chayuxű rü aixcuma nangóxű nax tama bexma pecádu chaxüxűgagu yixixű i ngúxű chingexű. ¹⁹⁻²⁰Rü nhama wüxi i duűxüpexewa tamüdüetiwa idexaxürüxű rü bexmana tayíxema i dauxüguxű i naanewa ya chauétüwa idexáxe rü nüxű ixuge i Tupanapexewa i ngěma chorü ńfügü nax ngěmaăcü nüma ya Tupana rü nüxű nax nadauxűcax i ngěma chauxguxüetü rü nüxű changechaňtümüxűxűcax —nhanagürü ga Yó.

.....
17 ¹Rü nüma ga Yó rü nhanagürü ta: —Marü nataxuma i chorü pora rü marü ningaica nax chayuxű. Rü chauxmaxű i nagu tá chatáxű rü marü ínamemare. ²Rü ngěma duűxügü i chauxütawa ngěxmagüxű rü tua choxű yacugüemarexű nixigü. Rü ngunecü rü

chütacü rü nüxű chadau nax nhuxăcü choxű nachixewegüechaxű.

.....

¹¹Rü ngěma ngunexűgi i nagu chamaxűxű rü nigüetanü, rü guxűma i ngěma chaxüchauxű rü nagu charüxňuăcax —nhanagürü ga Yó.

.....

¹³Rü yuxicatama nixi i ngěma íchanangüxexű nax ngěma ēanexűgu charüngüxűcax —nhanagürü ga Yó.

.....

Biridá rü wenaxarü Yóxű nangăxű

18 ¹⁻²Rü yexguma ga nüma ga Biridá rü Yóxű nangăxűga rü nhanagürü: —¿Nhuxguxüratáta nüxű curüchauxű nax ngěmaăcü quidexaxű? Rü ngěguma chi aixcuma yixixgu i curü ore rü marü name i yigümaxă tidexagü.

.....

⁵Rü ngěma chixri maxűxű i duűxű rü paxa inayagux i norü maxű, rü ngěmawena rü taxütáma wena namaxű i nhama i naanewa.

.....

⁷Rü ngěma nacüma i chixexű i naxcax mexű rü taxütáma mea nüxű ínanguxuchi. Rü nüma tátama nagu nangu i ngěma chixexű i togücax nagu naxňüx.

.....

¹¹Rü ngěma chixri maxűxű i duűxű rü guxű i naanewa rü duűxügü nanaxăxünegü, rü ngextá ínaxűxüwa rü nawe ningěxütanü.

.....

¹⁷Rü guxűma i nachiga rü tá inayarüxo i nhama i naanewa, rü marü

taxuwatáma duǔxügü nüxna
nacuqxächie.

.....
 21Rü ngëmaäcü ngëxma nayagux i
norü maxü i ngëma duǔxü i chixri
maxüxü i tama Tupanaxü cuáxchaüxü
—nhanagürü ga Biridá.

Yó rü namüçügxü nangäxü

19 1-2Rü yexguma ga núma ga Yó
rü namüçügxü nangäxüga, rü
nhanagürü: — ¿Nhuxguxüratáta i nüxü
perüchauxü nax choxü
penaxjxächiäexëexü rü ngúxü choxü
pingexëexü namaxä i perü dexa? 3Rü
guxüguma chamaxä peguxchigagü.
¿Exna tama pexänee nax ngëmaäcü
chamaxä pexigüxü?

.....
 7Rü poraäcü aita chaxü nax texé
choxü iyapoxüxüçax, notürü taxüema
choxü tangäxü. Rü ngüixëecax íchaca rü
taxüema choxü tarüngüxëe. 8Rü Tupana
rü choxü nipoxyemaxü rü choxü
nixëyemaxü nax taxucürüwa
chaxüpetüxüçax.

.....
 11Rü poraäcü chamaxä nanu rü
nhama wüxi i norü uanürüxü chamaxä
nixi.

.....
 19Rü ngëma chamüçüxüchigüchirex
ixigüxü rü chauxchi naxaie. Rü ngëma
poraäcü nüxü
changechaügxüchichiréxü rü chamaxä
narüxuanüyü. 20Rü ngëma chauxchäxmü
rü marü chauxchinaxäwa nayaxüx.
Notürü naétüwa i ngëma rü chamaxama.
 21Pexü changechaxütmüxü, Pa
Chomüçügxü! Erü núma ya Tupana rü

naxmexmaxä choxü nimax. 22¿Tüxcüü i
pema rü Tupanarüxü chawé
pingëxütanüxü? ¿Rü tama exna i
marütama yixixü nax chixexü chamaxä
pexüxü? 23-24Rü chierü texé naxümatügu
i chorü dexa. Rü chierü wüxi i
férunkaxçax i ümatüruümaxä
chübutachinügu rüexna nutatachinügu
naxümatügu i nhaa chorü ore nax
guxüguma ngëma nangexmaechaxüçax.
 25Rü chama rü nüxü chacuqx rü yimá
choxü ipoxüçü rü namaxü. Rü núma tá
nixi i chauétüwa nachogüxü i nhama i
naanewa. 26Rü woo i nhaa chaxune rü tá
nua chanatax, notürü ngexwacaxüxü i
chaxunemaxä rü ngóxüwama tá
Tupanaxü chadau. 27Rü chamatama
chauxetümaxä tá nüxü chadau rü tama
tuguxexetümaxä —nhanagürü ga Yó.

.....

Wenaxarü Yóxü nangäxü ga Erifá

22 1,2Rü yexguma ga núma ga
Erifá rü Yóxü nangäxü rü
nhanagürü: —¿Cuma nagu curüxñigu
rü Tupanaaxü namexü ya wüxi ya yatü
ega nüxü cuaxüchicü yixixgu? 3Rü
yimá Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü
rü taxacürü mexü tá cuwa nayaxu ega
mea cumaxüxgu rü napexewa
nataxüxgu i curü chixexü? 4-5Rü
nhuxmax nax Tupana cuxü poxcuxü rü
tama i tjaxacürü mexü nax cuxüxügagu
nixi i cuxna nacaxü rü cuxü
yanawexächixëexü. Notürü ngëma curü
chixexü i taxüchixü i taxuguma
yagúxügagu nixi i cuxü napoxcuxü.

.....

12Rü núma ya Tupana rü
dauxüwaxüchi nangexma rü yimá

extagü ya dauxūwa nüxū idaucü rü
nacutütüüwa nangexmagü.

¹³⁻¹⁴¿Nhuxācü i cuma i nagu curükñüxü
nax Tupana tama nüxü nacuáxü i
ngēma cuxüxü rü ngēma pamüxü i
caixanexügagu taxucürüwa cuxü
nangugüärü maxüxü? ¿Rü nhuxācü
nüxü quixuxü nax Tupana tama cuxü
dauxü? Erü nüma rü guxüwama naxü
dauxüwa.

.....

²¹¡Rü dūcax, rü wenaxarü
Tupanamaxä rüngüxmü! Rü ngēmaācü
tá wenaxarü mea cuxü naxüpetü. ²²¡Rü
irüxñü i norü ucuxë rü cuāegü namaxä
nanguxü i norü ore! ²³⁻²⁵Rü ngēgxuma
chi yimá guxäétüwa ngēxmacüna cugü
cuxågu rü naxcax cutäegügxü rü chi
cugüna cuyaxügachixéegü i guxüma i
chixexü i cuchiüwa ngēxmaxü rü chi
cugüwa nüxü cuxoogu nax cuxü
nangúchaixü i diéru rü úirugü, rü
nümatátama ya Tupana tá nixí i cuxcax
nhama taxü i curü úiru rü curü
diérurüxü yixixü. ²⁶Rü ngēgxuma rü tá
curü taäxë nixí ya Tupana rü
taxucaxtámä nüxü cuxäne. ²⁷Rü
ngēgxuma curü yumüxëwa tjaxacücx
nüxna cucaxgu, rü nüma rü tá cuxü
naxñü. Rü cuma rü tá cuyanguxëxë i
guxüma i ngēma namaxä icuxunetaxü.
²⁸Rü guxüma i ngēma cuxüxüwa rü mea
tá ínanguxuchi. Rü Tupana rü cuax tá
cuxna naxä nax mea yaxüxü i curü
maxü. ²⁹Erü nüma ya Tupana rü
nanaxänexëxë i ngēma nügü icuaxüüxü
notürü ínanapoxü i ngēma
napexewatama tama nügü icuaxüüxü
—nhanagürü ga Erifá.

.....

Yó rü nügü ínixuechigüama nax
taguma chixexü naxüxü

23 ¹⁻²Rü yexguma ga nüma ga Yó rü
nanangäxüga rü nhanagüri:
—Chanaxixächiaäcüma tá chanangäxüga
i nhuxmax erü nüma ya Tupana rü
naxmexmaxä choxü nimax. ³⁻⁴Rü chierü
nüxü chacuaxgu nax ngextá Tupanaxü
ichayangäxü nax naxüntawa changuxüçax,
rü namaxä ngēma chayarüdexaxüçax, rü
nüxü chixuxüçax i ngēma choxü
ngupetüxü. Erü choxü nangexma nax
tjaxacümaxä chanangäxügaxü.

.....

¹⁰Notürü nüma rü nüxü nacuax nax
nhuxäcü mea chamaxüxü rü ngēmacax
ngēgxuma choxü naxüxgu rü nhama
úiru i ngearü ãüächiáxürüxü tá chixí.

¹¹Rü chama rü guxüguma mea naga
chaxñü rü taguma nüxna íchaxüxü i
ngēma norü ucuxë i chamaxä nüxü
yaxuxü. ¹²Rü guxüguma mea
chayanguxëxë i norü mugü rü norü
ucuxëgü, rü taguma choxrütama
ngúchaü chaxü. ¹³Rü ngēgxuma tjaxacü
naxüxchaüxgu i nümax rü nanaxü, rü
taxüema texé tanaxüchicüxü i ngēma
norü ñü. ¹⁴Rü ngēma nüma nagu
naxñüxü nax chamaxä naxüxü rü tá
nanaxü wüxigu namaxä i ngēma to i
nangexgumaraxüxü i tá chamaxä
naxüxü. ¹⁵Rü ngēmacax nüxü chamuu. Rü
ngēgxuma nagu chartüxñümaregu i
ngēma choxü ngupetuchaüxü rü muü
chajaxcax ínangu —nhanagürü ga Yó.

.....

24 ¹ Rü nüma ga Yó rü nhanagüri
ta: —¿Tüxcüü ya yimá
guxäétüwa ücü ya Tupana rü tama

tamaxā nüxū yaxuxū ega t̄axacü naxüchaxügu nax ngēmaäcü i yixema rü nüxū icuáxüçax? ²Rü ngēma chixexü i duüxügü rü nayapugachigü i ngēma üyeaneärü cuqxruügü. Rü tümacäx nangıgxü ya carnérugü nax yexeraäcü nüxū timuxüçax. ³Rü tümaxüñacax nangıgxü ya yíxema taxcutagü rü yutegüxe.

.....

¹²Rü yíxema ñanewa ngēxmagüxe rü yuechaüxe rü taxauxe rü tangechaügagü, notürü nüma ya Tupana rü tama tüxü nüxū naxinü i tümaarü yumüxē.

.....

31 ¹Rü nüma ga Yó rü nidexachigüama rü nhanagürü: —Chama rü meama chaugüna chadau nax tama chauäéwa choxü nangúchaüxü i togüarü ngēmaxügü rü bai i pacügü.

.....

⁵Rü aixcuma nüxū chixu rü taguma chixexügu charüxinüäcüma t̄axacü chaxü, rü bai nagu charüxinü ga texéxü nax chawomüxéexü.

.....

¹⁶Rü taguma tüxü ichartüngüma ga guxema ngearü diëruäxgüxe nax tüxü charüngüxéexü, rü woo ga guxema yutegüxe rü taguma chanaxwaxe ga taiya nax tingegüxü.

.....

²⁴Rü taguma chorü diërugu chayaxö. ²⁵Rü ngēma chorü taäxë rü bai ga nhuxgu chorü muxü ga yemaxüwa nayexma, rü bai ga yema mucüma ga diëru choxna nguxüwa nax nayexmaxü.

.....

³³⁻³⁴Rü taguma togürtüxü ichayacüx ga yema chixexü ga chaxüxü rü taguma

chayacúchigü nax duüxügü tama nüxū cuáxüçax. Rü taguma chautanüxügüpexewa chaugü chibexcu nax yemaacü tama nüxū nacuqxgüxüçax i chorü chixexü rü tama choxü nax naxoexüçax. ³⁵Chierü tayíxemagu ya choxü irüxñixe. Rü ngēma nüxū chixuxü rü aixcuma nixü rü ngēmacäx chauéga nagu chaxü. Chierü nhuxmax ya Tupana ya guxüxü cuácü rü choxü nangäxüga. Rü ngēma choxü íxuaxügüxü rü name nixü i poperagu nanaxümatügüä i ngēma namaxä choxü yaxugüxü —nhanagürü ga Yó.

.....

Eriú rü nüxi Yómaxä nidexa

32 ¹Rü yexguma ga yema tamaepüx ga yatiügü rü narüngeäxgü rü marü tama Yóxü nixuchigachigü, yerü nüma ga Yó rü nüxü nixuchigüama ga taxuxüma ga chixexü nax naxüxü. ²Rü yéma nayexma ta ga wüxi ga to ga yatü ga Eriúgu äégacü. Rü nüma rü Baraqué ga Buchítanüxü nane nixü. Rü norü oxi rü Ráu nixü. Rü nüma ga Eriú rü marü tama yaxna namaxä naxinü nax Yómaxä nanuxü, yerü nüxü nadau ga nügü nax ínapoxüxü rü Tupanana naxugüäxü. ³Rü nüma ga Eriú rü yema tamaepüx ga Yómüçügümäxä rü ta nanu, yerü tama nüxü nacuqxgü ga nhuxäcü Yóxü nax nangäxügagüxü, rü yemaacü nayaTupanaguächixéegü ga yema chixexü. ⁴Rü nüma ga Eriú rü guxäxüma narüngeäxtüxümae, rü yemacäx yema togüxü ínananguxéex ga nax yagüéagüxü ga Yómaxä nax yadexagüxü. ⁵⁻⁶Notürü yexguma nüxü

nadaxgux nax tama nüxü nacuaxgüxü ga nhuxäcü nax nangäxügagüaxü, rü düxwa tama yaxna namaxä naxinü rü nhanagürü: —Chama rü pexü charübumea rü ngëmacax changeaxmare, rü tama pemaxä nüxü chixu i ngëma nagu charüxñüxü. ⁷Erü chama rü nagu charüxñü rü pema nax periyamaegüxü rü yexera peäexü mea pecuax. ⁸⁻⁹Notürü tama ngëma nax namuarü taunecüáxügagu nixi nax wüxi ya yatü cuax nüxü ngëxmaxü. Erü yimá Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü nixi ya inaxäcü i wüxiechigüarü cuax —nhanagürü ga Eriú.

.....

33 ¹Rü nüma ga Eriú rü nidexachigüama rü nhanagürü: —Ngëmacax, Pa Yóx, chanaxwaxe nax icurüxñüxü i chorü ore. ²Rü nangugü i ngëma tá cumaxä nüxü chixuxü! ²Rü nhuxmax rü martü choxü nangexma nax taxacümaxä tá cuxü changäxüxü. ³Rü ore i aixcuma ixixümaxä tá chidexa. Rü aixcuma tá cumaxä nüxü chixu i ngëma nagu charüxñüxü. ⁴Rü Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü choxü nangoxëxü rü choxü namaxëxü. ⁵Rü ngëxguma chi nüxü cucuaxgu nax choxü cungäxüxü ⁶Rü éecü choxü nangäxü! ⁶Rü dütexa, rü chama rü cumax rü Tupanapexewa rü tawüxigumare. Erü yixema i taxre rü waixümüwa tüxü naxü ya Tupana. ⁷Rü ngëmacax tama name i chamaxä cubajxächi erü taxütáma nhama wüxi i aëgxacü tüxü muxürükü tá cuxü chamu. ⁸⁻¹⁰Rü chama rü aixcuma chauchixëmaxä cuxü chaxinü nax nhacuxü: “Rü Tupanapexewa chame, rü nataxuma i chixexü i chawa, rü taguma

taxacürü chixexü chaxü. Notürü nüma ya Tupana rü naxcax nadau nax taxacüçax choxü ímaxuaxüxü. Rü nhama wüxi i norü uanürükü chamaxä nixi”, nhacuxü.

.....

¹²Notürü tama aixcuma nawexgu i ngëma nüxü quixuxü erü ya Tupana rü guxäétüwa nangexma. ¹³¿Rü tüxcüü napexewatama Tupanana cunaxu nax tama cuxü nangäxüxü i curü ore i namaxä cugüétüwa cuchogüxü? ¹⁴Tupana rü naguxüraüäcü tamaxä nidexa notürü i yixema rü tama nüxü tacuax i ngëxguma tamaxä yadexagu. ¹⁵Nhuxguacü rü chütacü tamaxä nidexa i tanegüwa, rüexna tüxü nangoxetüxëxü i ngëxguma yaxta tüxü poragu rü ipeegu. ¹⁶⁻¹⁷Rü Tupana rü nidexa naxmachixëwa i duüxügü rü nayaxucüxegü rü nanamuüexëxü nax ngëmaäcü nüxna yaxigachixüçax i ngëma nacüma i chixexü rü tama nügü yacuaxüügüxüçax. ¹⁸Rü ngëmaäcü ya Tupana rü äüçümaxüwa ínananguxüxëxü i duüxügü nax tama nayuexüçax rü tama tauquegu yataxgüxüçax. ¹⁹Rü nhuxguacü ya Tupana rü duüxügüçax ínananguxüxëxü i daweane rü ngúxü nüxü ningexëxü nax ngëmamaxä iyanawexächixëeäxüçax.

.....

²⁹⁻³⁰Rü Tupana rü muexpüxcüna ngëmaäcü duüxümaxä nanaxü nax ínapoxüäxüçax nüxna i yu nax ngëmaäcü namaxechaxüçax —nhanagürü ga Eriú.

.....

34 ¹⁰Rü nüma ga Eriú rü nhanagürü ta: —Notürü pemax, Pa Chomüçügüpax nax Peäexü

Pecuáxű i rü choxű iperüxinüe! ¡Rü tauxű i nagu perüxinüexű ya yimá Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü chixexű naxüxű rüexna ínatüxű i ngëgxuma texexű iyanawexächixéegu!
¹¹Rü nüma ya Tupana rü ngëma wüxie taxüxüacüma tükű nanaxütanü. Rü yíxema mexű ügűxe rü mexümaxă tükű nanaxütanü rü yíxema chixexű ügűxe rü poxcumaxă tükű nanaxütanü.

.....

¹⁴⁻¹⁵Rü ngëgxuma Tupana duüxűguna nayaxuxgu i norü maxü rü guxüma nayue rü wenaxarü waixümüxű nixigü.
¹⁶Rü ngëgxuma cuma rü wüxi i duüxű i cuäexű cuáxű quixixgu rü ¡Ecü choxű irüxinü i nhaa chorü dexa! ¹⁷Rü ngëgxumachi Tupana naxchi aixgu i ngëma mexű ¡rü nhuxäcü chi namaxă inacuqx i guxüma i naane? Rü nüma nax guxäarü yexera mecü yixixű ¡rü nhuxäcü i cumax i chixexű namaxă cuxueguxű? ¹⁸Rü ngëgxuma chixexű naxügügu i ngëma nachixüanegüarü ãëxgacügü rü ngëma diëruäxgüxű, rü Tupana rü tama nüxcü poxcu namaxă naxuegu. ¹⁹Notürü nüma ya Tupana rü guxäxüma wüxigu narüngüxéé, rü woo ãëxgacü ixixe rü woo diëruäxgüxe rü woo ngearü diëruäxgüxe rü Tupana rü wüxitama guxäxű narüngüxéé, erü nüma ya Tupana rü guxäxüma nangoxexé.

.....

²²Rü nataxuma i tjaxacü i waanexű i Tupanachäxwa yadüxüxű i wüxi i duüxű i chixexüarü üruxű.

.....

³¹¡Rü tüxcüü i duüxügü i tama Tupanamaxă nüxű yaxugüxű i norü

chixexügü, rü nhagüxű: "Chixexű taxüe notürü tá nüxű tarüxoe i ngëma chixexügü", nhagüxű? ³²¡Rü tüxcüü i tama Tupanaxü nhagüxű: "¡Ecü choxű nawex i ngëma chixexű i chaxüxű! Rü ngëgxuma chi marü chixexű chaxüxgu rü tá nüxű charüxo", nhagüxű? ³³¡Exna cumax, Pa Yóx, rü nagu curüxinügu rü Tupana rü tá cunaxwaxexüacüma cuxű nanaxütanü woo cuma rü tama naga nax cuxinüxű? Rü nhuxmax rü cuxna chaca ¡rü nhuxü nhaxügu curüxinüxű i nhuxmax nax ngëma orexü cumaxä chixuxű? Rü chanaxwaxe i toxü cungäxüga. ³⁴Rü nhaa yatügi i nuxmagüxű i nüxű icuqxüchixű rü choxű ïnüexű, rü wüxigu namaxă i guxüma i ngëma togü i duüxügü i naäxexű icuáxű rü tá chamaxă nüxű nixugü rü nhanagürügü tá: ³⁵"Yó rü tama nüxű nacuäacüma nidexamare, rü ngëma norü ore rü taxuwama name. ³⁶Rü name nixi nax nügü nangugüarü maxüäxű ya Yó erü ngëma norü ngäxüga rü nhama wüxi i duüxű i chixexüarü ngäxügarüxű nixi. ³⁷Rü tama chixexüxicatama naxü i Yó notürü naétü tama Tupanaga naxinü. Rü tapexewa rü Tupanagu nidauxcüraxű rü namaxă nügü nachoxügagü" —nhanagürü ga Eriú.

.....

35 ⁹Rü nüma ga Eriú rü nidexachigüama rü nhanagürü:
 —Ngëgxuma wüxi i ãëxgacü norü duüxügumaxă chixri icuqxgu, rü nüma i duüxügü rü aita naxüe rü naxçax nadaugü nax texé naxmexwa ínanguxüxéexű i ngëma ãëxgacü i chixri namaxă icuáxű. ¹⁰Notürü ngëma

duūxūgü rü tama naxcax nadaugü ya yimá Tupana ga nangoxēēcü rü pora nüxna ācü i ngēxguma taxü i guxchaxüwa nangexmagügu. ¹¹Rü nüxü narüngümae ya yimá Tupana ya cuax tükna ācü rü tükü nguxēēcü nax naexügü rü werigüarü yexera cuax tükü ngēxmaxücax. ¹²Rü ngēma duūxügü rü dükwa Tupanacax aita naxüe, notürü nüma rü tama nanangäxü erü nümagü rü duūxügü i chixexü rü nügü icuaxüügxü nixígü. ¹³Rü yimá Tupana ya guxäéetuwa ngēxmacü rü tama naga naxinü i ngēma ore i doramare ixixü —nhanagüru ga Eriú.

.....

36 ¹³Rü nüma ga Eriú rü nhanagüru ta: —Ngēma tama yaxögüxü rü Tupanamaxä nanueama rü woo poxcuwa nax nangexmagüxü rü tama Tupanana ngüxēēcax nacagüe. ¹⁴Rü nangextüxügutama nayu. Rü ngēxguma nayuxgu rü wüxi i āne nixí, erü chixexügumare nayu. ¹⁵Notürü Tupana rü dükwa ngúxü tingeäcuma tükü ínanguxuchixëxë ya wüxíe nawa i tümaarü chixexü nax ngēmaäcü ngēma ngúxü itingexüwa nüxna tacuaxächixücax i tümaarü chixexü. ¹⁶Rü cuma rü ta, Pa Yóx, rü curü ixächiäéwa cuxü ínanguxuchixëxë rü muxüma ga curü yemaxügü cuxna naxä rü nanapá ga curü mecha namaxä ga ñona ga chixichixü.

.....

²²Rü nagu rüxñü nax nhuxäcü naporaxüchixü ya Tupana! Rü nataxuma i nguxëétaeruxü i namaxä wüxigüxü —nhanagüru ga Eriú.

.....

37 ¹Rü nüma ga Eriú rü nidexachigüama rü nhanagüru: —Ngēxguma nüxü chadaxgu ya buanecü ya taxüchicü rü chamuü rü yima chorü maxüne rü poraäcü niyuxnecüxü. ²Rü pema rü meama nüxü pexñüe i Tupanaga i naaxwa íxüxüxü i nhama i duruanexürüxü tagaxü. ³Rü nüma ya Tupana rü nanamu i baixbeanexü i guxüuanewama ngóxü.

.....

¹³Rü guxüma i ngēmawa Tupana tükü nüxü nadauxéx i norü pora. Rü tacü ya buanecü rü pucü nüma namu nax namaxä duūxügüxü yanawexächixëexücax. Rü yimåwatama tükü nanawex nax nüxü ingechaütümüxügüxü. ¹⁴Pa Yóx iyaxna naxinü, rü irüxñü, rü nagu rüxñü i ngēma taxügü i mexügü i Tupana üxü! ¹⁵¿Rü nüxü cucusaxü nax nhuxäcü Tupana mea namaxä inacuáxü rü mea nachicagu nanuáxü i guxüma i ngēma dauxüwa nüxü idauxü? ¿Rü nüxü cucusaxü nax nhuxäcü yayauxracüüxëeäxü ya yimá äemacü i caixanexüwa?

.....

²³Rü tama nüxü tacuax i norü ñüü ya yimá guxüxüma cuácü ya Tupana. Erü nüma rü guxüärü yexera naporaxüchi, rü aixcumacü nixí, rü nawexgu i norü ñüü, rü taguma chixri texémaxä inacuax —nhanagüru ga Eriú.

.....

Tupana rü Yómaxä nidexa

38 ¹Rü Cori ya Tupana rü buanecü ya íxäüxëmacüwa Yómaxä nidexa rü nhanagüru nüxü:

²—¿Texé quixí i cumax rü ngēmacax tama cunayaxuxű i ngēma chorü ucuxéögü? Rü curü dexawa nixí i nangóxű nax cuoxű nataxuxű i curü cuqx.
³Rü nhuxmax ega cugü ícurüporegu, rü chanaxwaxe i choxű cunawex nax tama cumuňxű nax choxű cungăxűxű i ngēma cuxna tá naxcax chacaxű.
⁴—Rü ngextá cuyexmaxű ga noxrix nhaa naane changoxéögü? ¡Chamaxã nüxű ixu ega aixcuma cuqx cuxű ngéxmagu!
⁵—Nüxű cucuáxű nax texé tixixű ga noxri nagu rüxiňüxe ga nhama ga naane rü texé tixixű ga guxema norü ngugüruxű ixixë?

.....

⁸Rü yexguma naanearü aixepewa nagoxűchiügu ga dexá i márwa ngémaxxű
⁹—Rü texé tixixű ga guxema wüxiwatama nayexmaxéx ga yema dexá?

.....

¹²Rü cuma rü yexguma nhama ga naanewa cungoxguwena
¹³—Rü marü nhuxgu ícuyadauxű i ngēma áxmaxű i nawa inaxügütűxű i ngēma már?

.....

²⁵—Rü texé tixí ya pucü iwâxnaxűxe rü naxümäxűxě ya buanecü rü baixbeanegü?

.....

³¹—Rü ẽxna cuma yixixű i wüxiwa cungexmagüxéexű ya ẽxtagü? Rü ngēma ẽxtagüticümü i Préyadegu aéagagüxű
³²—Rü cuma yixixű nax wüxiwa cungexmagüxéexchaxű nax tama nügü

nawoonexűcax? Rü ngēma ẽxtagüticümü i Orióügu aéagagüxű
³³—Rü cuma yixixű nax nachicawatama cungexmagüxéexchaxű i wüxicigü nax tama nügücax naxixűcax?
³⁴—Rü cuma yixixű i meama norü oragu cunangoxéexű ya yimá woramacuri ya ngunetüxű rüxičü? —Rü cuma yixixű i namaxã cucuáxű ya yimá ẽxtagüticümü i Ócha i Taxügu aéagagüxű rü yimá ẽxtagüticümü i Ócha i Íxraxügu aéagagüxű? —nhanagürü ga Tupana.

.....

40

¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nidexachigü rü nhanagürü:

²—Nhuxma i cuma i chamaxã curütutagachaňxű i chama nax guxăétüwa changexmaxű
³—Rü ẽxna quidexachiügumaxű tá nax choxű cungăxűxű? —nhanagürü ga Tupana.

³—Rü yexguma ga nüma ga Yó rü Tupanaxű nangăxű rü nhanagürü:

⁴—Chama rü taxumaama cuxű changăxű, Pa Tupanax, erü chama rü taxuwama chame i cupexewa. Rü narümemae nixí i noxtacüma ichayarungeax.
⁵—Rü marü poraäcü chidexa rü ngēmacax taxuxűma i tqxacürü toxű chixu —nhanagürü ga Yó.

Tupana rü wena Yómaxã nidexa

⁶—Rü Cori ya Tupana rü wenaxarü buanecü ya íxăňxémacüwa Yómaxã nidexa rü nhanagürü nüxű:
⁷—¡Ecü choxű nawex nax tama choxű cumuňxű!
⁸—Rü nangăxű i nhaa cuxna naxcax chacaxű!
⁹—Exna chamaxã nagu curüxiň nax chama rü wüxi i dorataxáxü chixixű rü chaugagu yixixű

nax chixexű cuxcax ínguxű nax
ngēmaäcü i cuma rü cugü quixuxűcax
nax taxuxűma i chixexű cuxüxű? ⁹¿Exna
cugü cucuaxgu rü chauxrrixű
cuporaxüchi? Rü ngēma cuga rü
chaugarixű duruanexürüxű nixi?
.....

¹⁵¡Dúcax, nangüi i ngēma naexű i
taxüchixű i ipoputámu i chama
changoxeëxű ngēma cuxű
changoxeëxürüxű! Rü nüma rü maxě
nanangõx nhama wocagürüxű. ¹⁶¡Rü
dúcax i ngēma naxcaxwex rü nhuxäcü
naporaxüchi rü ngēma namachi rü natai!
¹⁷Rü yima narexű rü nhama wüxi ya
ocayiwarüxű mea niwex. Rü yima
naparaaru tarumagü rü nipora. ¹⁸Rü yima
naxchinaxägü rü nhama
bröchemenaxägürüxű rü
férumenaxägürüxű nixigü. ¹⁹Rü guxüma i
ngēma naexügi i chaxüxtanüwa rü
ngēma ipoputámu nixi i yexeraäcü
duüxügü nüxü muüexü. Rü chama i norü
üruüxicatama nixi i nüxü
charüporamaexű —nhanagürü ga Tupana.
.....

41 ¹Rü nüma ga Tupana rü
nhanagürü ta: —Ngēma baréya
i taxű i márwa ngēmaxü? ¿Rü cuxcax rü
wüxi i poxwamaxä icuyayaxuxű? ¿Rü
cuxű natauxchaxű nax wüxi i
naxníütamaxä cunawëxarü conüäxű?
.....

⁵¿Rü cuxcax rü nhama wüxi i
werirüxű tá ícuyapuxeëxű? ¿Rü cuxcax
rü tá cuxütüxüxű cuxacügürü
ïnücaruxű?
.....

⁹Rü ngēguma texé nüxü daumaregu i
ngēma baréya, rü poraäcü tamuü. ¹⁰Rü

ngēguma texé nachixewegu rü nüma
rü nidüra. Rü taxúema tapora nax
naxcax tixüamaxü. ¹¹¿Rü yíxema
naxcax ixüamáxe rü tamaxüxű yixixű?
Rü taxúema i nhama i naanewa tapora
nax naxcax tixüamaxü —nhanagürü ga
Tupana.
.....

Yó rü Tupanaxű nangäxű

42 ¹Rü yexguma ga nüma ga Yó
rü Tupanaxű nangäxű, rü
nhanagürü: ²—Nüxü chacuax nax
guxüxüma cucuáxű rü nataxuma i
täxacü i cuxű guxchaxű nax cunaxüxű.
³¿Rü texé chixi i chamax rü ngēmacax
tama cuxű chanayaxuxű i ngēma curü
ucuxegü? Rü ngēmaäcü chanangoxeëxű
nax taxuxüma chacuáxű. Rü chama rü
nachiga chidexa i täxacü i äücumaxü i
tama nüxü chacuáxű i cuxicatama nüxü
cucuáxű. ⁴Cuma rü nhacurügi choxü:
“¡Choxü rüxiñü rü cumaxä chidexachaü!”
¡Rü choxü nangäxű nax cuxna chacaxű!
nhacurügi choxü. ⁵Noxri rü cuxű
chaxinüchigaxüwaxica nixi i cuxű
chacuáxű, notürü i nhuxmax rü daa
chauketümaxä cuxű chadau. ⁶Rü
ngēmacax i nhuxmax rü marü nüxü
chartüxo ga yema noxri cumaxä nagu
charüxiñüxű. Rü ngēmacax nua
waixümütexewa rü tanimucatexewa
charüto —nhanagürü ga Yó.

Tupana rü wena Yóxű narüngüxéé

⁷Rü yexguma Yómaxä
yadexaxguwena ga Tupana rü nhuxüchi
Erifáxű nhanagürü: —Yimá chorü duü
ya Yó rü aixcumaxű nixu ga chauchiga.
Notürü poraäcü cumaxä chanu rü

namaxā chanu i ngēma cumücügü yerü tama Yórüxū aixcumaxū pexu ga chauchiga.⁸ Rü ēcü i nhuxmax rü 7 i woca i yatüxū peyauxgū rü 7 i carnérugü rü chorü duū ya Yóxütawa penagagü! ⁹Rü yimápehexewa perü maxūcax penadai rü ípeyagu i ngēma naxünagü! Rü nüma ya yimá chorü duū ya Yó rü tá pexcax nayumüxē. Rü chama rü tá nüxū nüxū chaxñü i norü yumüxē rü taxuxütama chixexü pemaxā chaxü woo nax namexü nax pexü chapoxcuexü nagagu nax tama aixcumaxū pexuxü ga chauchiga yema chorü duū ga Yó aixcumaxū ixuxürüxū —nhanagürü ga Tupana. ¹⁰Rü nüma ga Erifá rü Biridá rü Chofá rü inaxñachi rü nanaxügü ga yema Cori ya Tupana namaxā nüxü ixuxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü naxñü rü nanayaxu ga yema Yó namaxā nüxü ixuxü norü yumüxēwa. ¹¹Rü yexguma Yó namücügcax yumüxēguwena rü Tupana rü noxriarü yexera Yóxū narüngüxē. ¹²Rü yexgumawena rü guxüma ga naeneegü rü naeyaxgū rü namücügü rü guxüma ga yema duüxügü

ga ūpaacü nüxü cuaxgüxü rü Yóxütagu nanaxiane. Rü nachiüwa rü namaxā nanaxügü ga wüxi ga taxü ga ñona. Rü wüxigu nanataäxëgüxëe nax tama nagu naxñüxü ga yema ngíxü rü guxchaxügü ga Tupana nüxü ingexéexü. Rü wüxicigü ga nüma ga yema namücügü rü nüxna ngíxü nixächigü ga nhuxre ga diëru rü wüxi ga ñnera ga úirungïxcax. ¹³Rü Tupana rü poraäcü noxriarü yexera Yóxū narüngüxëe ga yexguma marü nayaxgu. Rü yexguma rü 14,000 wa nangu ga norü carnérugü, rü 6,000 wa ga norü camérugü, rü 1,000 chimüxüwa ga norü wocagü ga puracüruxü ixígüxü, rü 1,000 wa ga norü búru ga ingexü. ¹⁴Rü yexgumarüxü ta wenaxarü naxäxacü rü nüxü nayexma ga 14 ga nanegü rü tamaepüx ga naxacü.

.....

^{16,17}Rü yexgumawena ga Yó rü namaxü ga 140 ga taunecü rü nüxü nadau ga nataagü rü nataaxacügü. Rü yema nataaxacügüacügüxü rü ta nadau. Rü yemaacü marü nayaxüchiäcüma nayu.

SALMOS

(Wiyaegü)

Taäxē i aixcuma ixixū

1 ¹Rü tataäxē ya yíxema tama naga
 ïnüxe i ngëma chixexü i
duüxügürü ucuxē rü tama nagu ixixē i
ngëma chixexü ügüxüçüma rü tama
nanaäxeraxüxe i ngëma duüxügü i
Tupanaxü cugüexü. ²Notürü tümaarü
taäxē nixi nax nagu tamaxixü i
Tupanaarü mugü rü guxüguma chütacü
rü ngunecü ngëmagu tarüxinü. ³Rü
yíxema duüxē rü nhama wüxi i nanetü i
natüanacü toxü rü guxüguma oxü rü
taguma rünhekatüxürtüxü tixi. Rü
guxüma i taxacü i taxüxüwa rü mea
tükü ïnanguxuchi. ⁴Notürü ngëma
duüxügü i chixexü ügüxü rü tama
ngëmaäcü mexü nüxü naxüpetü. Rü
nhama maxë ya pacü ya buanecüema
cuenagüxürtüxü nixigü. ⁵Rü ngëmacax i
ngëma duüxügü i chixri maxëxü rü
ngëguma Tupana nüxü icagügu, rü
taxumaxätáma nügi ïnapoxügü rü
poxcu i taguma gúxü tá namaxä
naxuegu. Rü ngëma chixexü ügüxü rü tá
nangechica natanüwi i ngëma duüxügü
i aixcuma Tupanapexewa imexü. ⁶Erü
nüma ya Cori ya Tupana rü meama

nüxü nacuqx i tümaarü maxü rü tüxna
nadau ya yíxema aixcuma naga ïnüexe,
notürü ngëma chixexü i duüxügü i tama
naga ïntüechaüxü rü nagagu tátama
poxcuwa naxi.

Cuma nixi i chaune quixixü

2 ¹ Taxacüçax nügümamaxä
narünuetanüçüxi i nhama i
naanecüäx i tama Tupanaxü cuaxgüxü?
¿Rü tükü i nügümamaxä nagu narüxinüe
i taxacü i taxuwama mexü nax nhuxäcü
norü cuaxmaxä Tupanaxü nügi
nayexeragüxü? ²Rü nhama i naanecüäx i
nachixüanegürü äëxgacügi rü
Tupanamaxä rü yimá nüma
yangucuchixëecümaxä nanue, rü wüxigu
nagu narüxinüe nax nhuxäcü yimáxü
ïnataxüchigüxü. ³Rü tagaäcü
nhanagürigü: “¡Ngexrüma nax naga
ixinüexü! ¡Rü ngíxä naxmëxwa yigü
ítanguxüxëx nax tama natüüwa
ingexmagüxüçax!” nhanagürigü.
⁴Notürü nüma ya Cori ya Tupana ya
äëxgacü ixicü i dauxüguxü i naanewa rü
nüxü nacugümare. ⁵Rü nhuxüchi norü
numaxä ïnanabajxü rü nugaäcü
nayangagü rü nhanagüri nüxü: ⁶“Chama

rü marü nüxü chaxuneta ya yimá ãëgxacü ya chama chanaxwaxecü nax namaxã inacuáxüçax ya yima ñane ya Yerucharéü ya yima mäxpüne ya üünene ya Chiáüwa ngexmane”, nhanagürü. ⁷Rü nüma ya yimá nüxü naxunetacü rü nanangäxü rü nhanagürü: “Rü nhuxmax, Pa Chaunatüx, rü tá chanaxunagü i ngëma cuma nagu curüxñüxü, erü cuma rü nhacurügü choxü: ‘Cuma rü chaune quixí, rü chama nixí i cuxü chamaxéexü i nhuxmax. ⁸Rü choxna naxcax naca nax cuxmëxwa changexmagüxéexüçax i guxüma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxü nax cuxrü yixixüçax! Rü chama rü tá cuxna chanaxä. ⁹Rü inawex i curü pora rü ngëmamaxä nadai i ngëma nachixüanegüarü ãëgxacügü nhama férumenaxämaxä ya buetare ya waixümünaxcaxwa nacuajxcagurüxü!” nhacurügü choxü.” ¹⁰Rü ngëmacax i pemax, Pa ãëgxacügüx ¡rü iperüxñüe i nhaa ucuxë rü naga pexñüe i nhaa pemaxä nüxü chixuxü! ¹¹⁻¹²¡Rü taäxäcü rü nüxü pengechaügüäcü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ¡Rü nüxü pemuüeäcüma napexegu pecaxäpüxügü, rü naga pexñüe nax tama pemaxä nanuxüçax, rü ngëmaäcü namagu peyuxüçax! Erü ngëguma düxwa pemaxä nanuxgu rü tá ipeyarıtauxe. Notürü tataäxëgü ya yíxema naxmëxwa tügü ngëxmaxéexüxe.

Dawí rü norü yumükëewa
Tupanaarü ngüxéexüçax ínaca

3 ¹Pa Corix, namuxüchi i chorü uanügü rü namuxüchi i ngëma chauxchi aiexü. ²Rü namuxüchi i ngëma

chauchigagu nhagüxü: “Tupana rü taxütáma ínanapoxü”, nhagüxü. ³Notürü cumax, Pa Corix, rü chorü poxürxü quixí. Rü cuma nixí i choxü cuporaxéexü nax nüxü charüporamaexüçax i chorü uanügü. ⁴Rü Cori ya Tupanacax aita chaxü nax choxü nangüxéexüçax. Rü nüma rü choxü naxíñü ya yima napata ya mäxpüne ya Chiáüwa ngexmanewa, rü choxü nangäxü. ⁵Rü ngëmacax ngëguma ichacaxgu rü mea chape, rü taäxäcü chabaijächi erü nüma ya Cori ya Tupana rü choxna nadau. ⁶Rü tama namaxä chabaijächi i nhaa muxüchixü i chorü uanügü i choxü íchomaeguächixü nax choxü yamaxgüxüçax. ⁷Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¡chauxétüwa ínayuxu rü choxü ínapoxü nüxna i nhaa chorü uanügü! Rü cuma tá nixí i nachiwewa tá quimáxü rü cunabüüpütaxü i ngëma chorü uanügü i chauxchi aiexü. ⁸Rü cuma nixí, Pa Corix, i äüçümaxüwa toxü ícunguxüxéexü. ¡Rü mexü namaxä naxuegu i curü duüxügü!

Aixcuma Cori ya Tupanagu
tayaxögü

4 ¹Pa Chorü Poxürxüx, Pa Tupanax ¡rü choxü nangäxü ega cuxna chacaxgu! Rü cuma rü ngëguma ngúxü chingexgu, rü cuma nixí i choxü cutaäxéexü. ¡Rü cuxü changechaxütümüxü rü choxü nüxü naxíñü i chorü yumüxel! ²Rü pema nax pegü pecuaxüügüxü ¿rü nhuxguxüratáta i nüxü perüxoexü nax choxü picugüexü rü ãne choxü pingexéexü? ¿Rü nhuxguxüratáta i nüxna pexígachixü nax nagu pemaxëxü i pecümagü i

chixexű i taxuwama mexű rü notüçamamare ixixű? ³Rü dúcax, rü nüma ya Cori rü aixcuma natümawaxe ya yíxema duñxé ya aixcuma naga ínixe. Rü nüma rü choxű naxinü ega nüxna chacaxgux. ⁴|Rü nüxű pemuñeäcüma nüxű iperüxinüe, rü marütama nax chixexű pexigüx! Rü ngëguma ipeyacaxächitaniigu i pexchiäxüwa |rü peäxewa pegü pengugü nax nhuxäcü yixixű i perü maxű i Tupanapexewa! ⁵|Rü Tupanana penaxä i ngëma ämarenü i nüma aixcuma namaxä nataäxexű, rü guxüguma nagu peyaxögü! ⁶Rü muxüma i duñxügü rü nhanagürügü: “¿Texé tá tükű tarüngüxexé?” nhanagürügü. Pa Corix |cuxű tangechäuötümüxűäcüma toxü nadawenü rü toxü rüngüxexé! ⁷Cuma rü taäxé choxna cuxä i norü yexera i ngëma duñxügü i muxüma i trigu rü wíu nüxű ngëxmagüxű. ⁸Chama rü taäxäcü ichayacaächi rü ngëgumatama mea chape, erü nüxű chacuqx, Pa Corix, nax cuma rü choxna cdeauxx.

Tupanamaxä itanaxügü i ngunexű

5 ¹⁻²Pa Corix, Pa Chorü Äëxgacüx, Pa Chorü Tupanax |choxű nüxű naxinü i nhaa chorü dexa i cumaxä nüxű chixuxű! |Rü choxű nayaxu i nhaa chorü yumüxě i auxäcüma cumaxä nüxű chixuxű! |Rü nüxű naxinü i ngëma cuxna naxcax chacaxű! Erü cumaxä nixi i nüxű chixuxű i chorü yumüxewa. ³Rü exüwa noxri yangóonegu rü tá nüxű cuxinü i chauga. Rü paxmama tá cumaxä nüxű chixu i taxacü nixi i chanaxwaxexű. Rü íchananguxexě nax

choxű cungäxüxű. ⁴Rü nüxű chacuqx, Pa Tupanax, rü tama namaxä cutaäxé i taxacürü chixexű. Rü ngëma duñxügü i chixri maxexű rü taxucürüwama cuxütawa nangexmagü. ⁵Rü cupexewa rü nangechica i ngëma nügü icuaxüügüxű. Rü cuma rü naxchi cuxai i ngëma chixexű ügüxű. ⁶Rü ngëma idorataqxgüxű rü cunadai. Rü cuma rü nüxű cuxo i ngëma cuechitawaxegüxű rü máetagüxű. ⁷Notürü i chamax rü curü ngechaügagu choxű natauxcha nax nagu chaxücxű ya yima cupata. Rü choxű natauxcha nax cuxű changechaüäcüma cuxű chicuaxüüxű i ngëguma cupata ya üünene íngexmaxüguama chadawenügü. ⁸Pa Corix |choxna nadau naxchäxwa i ngëma chorü uanügü! |Rü curü namawaama choxű naxüxexé nax tama taxacüçax choxű yaxugüexüçax! ⁹Erü ngëma chorü uanügü rü taguma nhuxgu aixcumaxű nixugü. Rü chixexüguxicatama narüxinüe. Rü ngëma naäq rü nhama wüxi i yuetamaxü i ngenaxürüxű nixi. Rü yimá norü conü rü nidorataqx. ¹⁰Rü ngëmacax, Pa Chorü Tupanax |napoxcue i ngëma duñxügü! |Rü naxoxexé i ngëma chixexű i nagu naxinüexű! |Rü norü pecädugügagu nüxű naxo, erü cumaxä nixi i nanuexű! ¹¹Notürü guxäma ya yíxema naxcax daugüxe i curü ngüxéé rü tataäxegü. Rü guxüguma taäxäcüma tawiyaegü erü cuma rü tükű ícupoxű. Rü guxäma ya yíxema cuxű ngechaügüxe rü cugagu tataäxegü. ¹²Erü cuma rü mexű tümaxä cuxuegu ya yíxema aixcuma cuga íniixe rü ngëma curü ngechaü rü tümaaru poxüruxű nixi.

**Tupanana taca ega guxchaxű taxcax
ínguxgu**

6 ¹Pa Corix ¡tauxű i choxű cuxuáxű ega chaugagu cunuxgu! ¡Rü tauxű i curü nugagu choxű cupoxcuxű! ²Pa Corix ¡cuxű changechaütümüxű erü chama rü chatura! ¡Rü chauxcax yataanexéx! Erü poraäcü chidaxawe. ³Rü nhuxmax rü chorü muúmaxã chiduxrux. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax ¿rü nhuxguxüratáta i choxű curüngüxéex! ⁴Pa Corix ¡nua naxű rü chauxcax yataanexéx! ¡Rü cuxű changechaütümüxűgagu choxű ínapoxű! ⁵Erü yíxema yíxeme rü marü taxucürüwa cuxna tacuaxächi. ¿Rü nhuxäcü tá cuxű ticuaxüxű ya yíxema yuxé ya tûmamaxüwa ngêmaxe? ⁶Rü marü chipa nax chaxaxuxű. Rü guxű i chütaxügu rü poraäcü chaxaxu rü ngêmacax düxwa chauxgüxüetümaxã chayawaixéx i chorü cüixeruxű. ⁷Rü ngêma ngúxű nax chingexügagu rü daa chauxetügu rü marü nixogü. Rü ngêma chorü uanügugagu rü chixogüyetü. ⁸¡Rü choxna pexigachi, Pa Chixexuarü Üruxügü, erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü nüxű naxinü i chorü axu! ⁹Rü nüma rü marü nüxű naxinü nax nüxna chacaxaxű, rü marü choxű nanayaxu i chorü yumüix. ¹⁰Rü guxüma i ngêma chorü uanügü rü tá nabaixächiae rü namuüe, rü ngêmacax cugüruxű tá nixigü. Rü ngêmaäcü paxa norü ãnemaxã tá nibuxmü.

**Cori ya Tupana rü äëxgacü ya mea
duüxügümaxã icuáci nixi**

7 ¹Rü cuxmexwa chaugü changexmaxex, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, nax ngêmaäcü choxű

ícupoxüxüçax nüxna i ngêma chawe ingëxütamüxű. ²¡Rü naxmexwa choxű ínanguxuchixéx! Erü nhama aigü i chagu wagüchaügüxürxü nixigü. Rü tataxuma ya texé ya nüxna choxű ípoxüxe. ³Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¿rü taxacürü chixexű chaxü? ¿Rü éxna chamáeta? ⁴¿Rü éxna ngêxguma chamücü mexű chamaxã üxguyane rü chixexümaxã tükű chanatáeguxéx? ¿Rü éxna wüxi i chorü uanü rü ngürümare chanapoxcux? ⁵Rü ngêxguma chi ngêmaäcü chanaxüxgux, rü marü name nax chorü uanügü chawe yangëxütanüxű rü waixümüanegu choxű nanhagüxű rü äxtëxeanexügü napüxcuchigüaxű i chorü maxü. ⁶Pa Corix ¡curü numaxã chauétüwa nachogü rü nadai i ngêma chorü uanügü i choxű imaxgüchaüxű! Cuma rü cunaxuegu nax cunapoxcueü i ngêma duüxügi i chixexű ügixű. Rü nhuxmax rü chanaxwaxe nax chauétüwa cuchogüxű. ⁷¡Rü cugüpexegu nangutaquexegüxex i guxüma i nachixüanecüäxgü i duüxügi! ⁸¡Rü guxüma i ngêma nachixüanecüäxgüariü äëxgacügüétüwa cugü nangexmaxex rü namaxã inacuax! ⁹Rü cuma nax guxű i nachixüanecüäxgümaxã icucuáxű, rü chanaxwaxe i duüxügüpexewa nüxű quixu nax aixcuma cupexewa chamexü rü chawa rü nataxuxüma i tjaxacürü chixexű. ¹⁰Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacüx, cuma rü cunangugü i wüxicigü i duüxügüariü ïnugü rü norü ngúchaügü i naaxewa nagu naxñüexü. ¹¹¡Rü íyanaxoxex i norü chixexű i ngêma chixri maxexü i duüxügü! Notürü ngêma mea maxüxü i duüxü ¡rü nüxna

nadau nax guxūguma cugu yaxögüechaxüçax! ¹⁰Rü Tupana ya guxāétüwa ngēxmacü rü chorü poxüruxü nixi. Rü nüma nixi i tükü namaxēexü ya yíxema namaxäixaixcumagüxe. ¹¹Rü Tupana rü äexgacü ya aixcuma wexgucü nixi, rü nüma rü guxūguma naxchi naxai i ngéma chixexü. ¹²Rü ngēxgumachi taguma Tupanacax natáeguxgu i wüxi i duüxü rü nüma ya Tupana rü tá nanawaixmagu i norü tara rü tá tükü nadai. Rü yima norü würa rü marü ínaporamaäxü. ¹³Rü marü narütönümare ya norü chuxchigü ya iyauxramagugüne. Rü marü ínamemare ya naxnegü ya tükü imáxüne. ¹⁴Rü dücax, nüxü pedäyx i ngéma chixexüarü üruxü! Rü nhama wüxi i ngexü i ixíracacüchaüxü nixi erü nanaxíxächiäxé. Rü ngéma chixexü i nawa ngēxmaxü rü nawa tá ínanguxuchi i ngéma dora. ¹⁵Rü nüma rü toguecax nanaxü i mäxmaxüxü i äxmaxü notürü nümatátama nagu ningucuchi i ngéma. ¹⁶Rü ngéma chixexü i togüçax naxüxü rü ngéma máeta i nagu naxinüxü, rü nagu tátama nangu. ¹⁷Notürü i chamax rü Cori ya Tupanaxü tá chicuaxüxü erü nüma rü aixcumacü nixi. Rü chama rü chorü wiyaemaxä tá chanataxexé ya yimá Tupana ya guxāétüwa ngēxmacü.

Tupana rü guxüarü yora nixi
notürü yima duüxüimexéwa
nanangexmaxexé i nhama i naane

8 ¹Pa Cori Pa Tupana ya Guxüétüwa Ngēxmacüx, rü cuéga rü guxüma i nhama i naanewa nüxü nacuaxgü. Rü

ngéma curü üüne rü dauxüguxü i naanearü yexerawa nangu. ²Rü ngéma buxügü rü woo ngéma maiexü rü nüxna cunanguxexé nax cuxü yacuaxüügüxüçax nax ngémaäcü nangóxüçax i curü pora, rü ngéma curü uanügü rü cupexewa naxaneexüçax rü yanangeaxgüxüçax. ³⁻⁴Rü ngéxguma chütacü dauxügü chadawenügü rü nüxü chadau i ngéma cumatama cuxüxü ya tauemacü rü ëxtagü i ngéma cungexmagüxexü. Rü chaugüna chaca rü nhachagüru: “¿Taxacüwa cuxü name i duüxügü rü ngémacax nagu curüxinüxü? ¿Rü tüxcüü nüxna cucuaxächixü rü naxcax cuxoégaäexü?” nhachagüru. ⁵Rü wixgutaqx cugüraxüxüchiäcü cunaxü ya yimá yatü, rü cunataxexé, rü nagu cuyaxö. ⁶Rü guxüma i ngéma cuxüxüétüwa cunangexmaxexé ya yimá yatü, rü namaxä nüxü icucuaxexé. ⁷Rü carnérugüétüwa rü wocagüétüwa rü naexügüétüwa cunangexmaxexé. ⁸Rü werigü i dauxüanegu ixüüxüxüétüwa, rü choxnigü i natüwa maxexüétüwa rü guxüma i márwa ngēxmagüxüétüwa cunangexmaxexé ya yimá yattü. ⁹Pa Cori ya Guxüétüwa Ngēxmacüx, rü cuéga rü guxüma i nhama i naanewa nüxü nacuaxgü.

Tupanaxü ticuaxüxü erü mexü naxü

9 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxü chicuaxüxüchaü guxüne ya chorü maxünemaxä. Rü nüxü chixuchigachaü i ngéma muxüma i mexügü i cuxüxü. ²Pa Tupana ya Guxäétüwa Ngēxmacüx, rü chorü taäxemaxä poraäcü cuxü chicuaxüxü. Rü cuxcax chawiyaechaü. ³Rü ngéma chorü uanügü rü cuxchäxwa

nibuxmū rü nayayi rü nayue. ⁴Cuma rü aẽgacü yaixaixcumacü quixi. Rü curü tochicaxüwa curüto nax ngéma chauétüwa cuchogüxüçax. ⁵Rü cuyangagü i ngéma tama cuxü yaxögüxü, rü cunadai i ngéma chixri maxëxü. Rü noxtacüma ícunapi i naéggü i curü poperawa. ⁶Rü ngéma chorü uanü rü marü nayu, rü yima norü ñanegü rü namaxätama narüxogü. Rü cumax, Pa Tupanax, nixi ga cuyanaxoxeëxü. Rü taxuxüma i taxacü nawa inayaxügü rü bai i tjaxacü i nawa nüxna nax icuaxächixüçax. ⁷Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma aẽxgacü nixi. Rü nüma rü norü tochicaxüwa narüto nax ngéma nangugüaxüçax i wüxichigü i duüxügüarü maxü. ⁸Rü nüma rü tá mea guxü i duüxügüarü maxü nangugü. Rü nhuxüchi tá nüxü nixu i tjaxacü tá nixi i namaxä naxueguxü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema chixri tümamaxä inacuaxgüxe. Rü tüxü narüngüxé ega ngúxü tingegügu. ¹⁰Pa Corix, yíxema cuxü cuaxgüxe rü cugu tayaxögü. Rü taguma tüxü icuyarıngüma ya yíxema cuxçax daugüxe. ¹¹!Rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana ya Yerucharéüwa aẽxgacü ixíci! !Rü guxüma i ñanegüwa nüxü pexu i ngéma mexügü i naxüxü! ¹²Rü nüma ya Tupana rü tüxna nacuaxächi ya yíxema ngechaügüxe rü tama nüxü inarüngüma i ngéma tümaarü axu. Notürü nanopoxue i ngéma chixri tümamaxä icuaxgüxü. ¹³Pa Corix ¡cuxü changechaxütümüxü! !Rü dúcax, nüxü nadawenü i nhuxäcü choxü nachixeäxü i ngéma chauxchi aieñü! !Rü nawa choxü ínanguxuchixëxü i ngéma yu! ¹⁴Rü ngégxuma choxü

ícunguxuchixëegü rü chama rü tá Yerucharéüuarü iãxwa cuxü chikuaxüxü napexewa i guxüma i duüxügü. Rü namaxä tá nüxü chixu nax chataäxëxü erü choxü ícunguxuchixëxü. ¹⁵Rü ngéma tama yaxögüxü i duüxügü, rü nümatátama nagu nayi i ngéma äxmaxü i toguxecax namagu naxügüxü. Rü nümatátama nagu ínanue i ngéma püxcha i toguxecax bexma ngéxma naxügüxü. ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nügü nangoxëxü i ngégxuma napoxcuäxgu i ngéma chixexü ügüxü. Rü ngémacax i ngéma chixexü ügüxü rü tá napoxcue nagagu i ngéma chixexü i nümagütama bexma toguxecax naxügüxü. ¹⁷Rü ngéma chixexü ügüxü rü ngéma tama yaxögüxü rü ngéma Tupanaxü iyarüngümaexü rü poxcu i taguma gúxüwa tá naxi. ¹⁸Notürü yíxema yaxna ñüexe ega woo guxchaxügü tümacax ínguxgu rü tama notüçaxma Tupanaaruü ngüxéé ítananguxëegü, erü nüma ya Tupana rü taxütáma tüxü inarüngüma rü tá tüxü narüngüxé. ¹⁹Pa Cori Pa Tupanax ¡tauxü i cunaxüchicaxü i ngéma duüxügü i cuétüwa nügü ügüxééchaüxü! !Eçü cugüpexewa nagagü i ngéma tama yaxögüxü nax nüxna cuçaxaxüçax nachiga i norü chixexügü! ²⁰Pa Corix ¡namuñexëxü i ngéma chixexü ügüxü! !Rü nüxü nüxü nacuaxëxü nax nümagü rü duüxügiumare yixígüxü!

Yumüxé i nawa Tupanaaruü
ngüxééçax íçaxaxü

10 ¹Pa Corix, Pa Tupanax ¿Tüxcüü toxna cuyáxügu? ?Rü tüxcüü iquicux ega ngúxü tingegügu? ²Erü

ngēma chixri maxūxū rü nügü írütaxū rü norü numaxā tūxū nachixewe ya yíxema tama nüxū cuáxe nax tūgū ítapoxūxū. Notürü nümatátama nagu nangu i ngēma chixexū i toguxemaxā nagu naxmūxū. ³Rü ngēma chixexū i duūxū rü nügü namaxā nicuaxūxū i noxrütama ngúchaū. Rü ngēma duūxū i ngēmaxūgū nüguna nanuxuchixū, rü Cori ya Tupanamaxā naguchiga rü nüxū naxo. ⁴Rü ngēma yatü i chixexū rü nügü nicuaxūxū rü nhanagürü: “Nataxuma ya Tupana. Rü taxúetáma choxna taca nachiga i ngēma chaxūxū”, nhanagürü. Rü ngēmaguxicatama narüxīnū. ⁵⁻⁶Rü ngēma naxüxūwa rü guxūguma mea nüxū ínanguxuchi. Rü nüma rü nüxna nixūgachi i curü mugü rü nagu naxinügu rü tagutáma cunapoxcu, Pa Tupanax. Rü norü uanügxū nacugü rü nagu narüxīnū taxúetáma iyanguxéexū rü tagutáma guxchaxū nüxū ngēmaxū. ⁷Rü naâxwa ínaxūxū i chixexū i dexa rü doraxū nixu rü naguxchigawäxe. Rü ngēguma yadexaxgu rü mexū i oregu nayacçx i ngēma chixexū i nagu naxinüxū, rü ngēmaäcü tūxū nawomüxēxē ya duëxegü. ⁸Rü chütacü rü ïaneacügü i ënanexūgu tūxū ínicuaxēxū rü ngēma tūxū nimax ya yíxema ngēma üpetüxe. Rü guxūguma bexma tūxū ínidawenüchigüxū ya yíxema turaxe i taxucürüwama tūgū ípoxüxe. ⁹Rü nhama ai i naxmaxūwa naexüçax idawenüxürüxū nügü nixixēxē i ngēma yatü i chixexū. Rü ngēma íyacúxüwa tūxū nananguxēxē ya yíxema turaxe nax ngēmaäcü tūxū yayaxuxüçax. Rü ngēguma tūxū yayaxuxgu rü marü

taxucürüwama nüxna tinha. ¹⁰Rü nhama ai i yauxexüchaûxürüxū norü poramaxā tūxū narüyexera ya yíxema turaexe rü ngēmaäcü naxmexgu tayi. ¹¹Rü ngēma yatü i chixexū rü nagu narüxīnū nax nüma ya Tupana rü marü nüxū yanangümaxū rü nügü yadüxchiwexū nax tama nüxū nadauxüçax i ngēma norü chixexū i naxüxū i ngēma duūxū. ¹²;Inachi Pa Corix, Pa Tupanax, rü naxunagüchacüxü! ¡Rü tauxū i tūxū curüngümaxū ya yíxema naxixächiäxegüxē! ¹³?Rü tÿxcüü, Pa Tupanax, icunaxüchicaxū nax cuxū nacugüxū i ngēma chixexū i duüxügū? Erü nümagü nagu narüxīnue rü tagutáma nüxna cuca nachiga i ngēma chixexū i naxügüxū. ¹⁴Pa Corix, cumatama nüxū cudau i ngēma chixexū i naxügüxū. ¡Ecü napoxcue naxcax i ngēma guxchaxügü i naxügüxū rü ngúxū nax duüxegüxū yangexéegüxū! Rü yíxema turaexe rü curü ngüxéecax nixi itadaugüxū, erü cuma nixi i tümaaru poxürxü quixixü. Rü cuma nixi i tūxū curüngüxéexü ya yíxema taxcutagü. ¹⁵;Rü íyanaxoxéxē i ngēma norü pora i ngēma chixexügü! ¡Rü nüxna naca nachiga i norü chixexügü, rü bai tá i wüxi i nüxū cuxüpütmarexü! ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana nixi i äëxgacü yixixü i guxüguma. Rü ngēma duüxügü i tama Tupanaaxü yaxögüxü, rü Tupanaarü naanewa tá ínawoxü. ¹⁷Pa Corix, cuma rü nüxū cuxíñu i tümaaru yumüxē ya yíxema tama tūgū icuaxüügüxe. Rü cuma rü tūxū cutaäxegüxéxē rü tūxū curüngüxéex. ¹⁸;Rü ecü tümaétüwa nachogü ya

yíxema taxcutagü rü yíxema
togümexéwa ngëxmagüxe! Rü yima
yatü ya waixümüwa cunaxüçü, rü tama
tanaxwaxe nax wena muü naxcax
ínanguxéexü i curü duüxügü.

**Cori ya Tupana rü aixcuma törü
poxüruväü nixü**

11 ¹Chama rü Cori ya
Tupanamexéwa chaugü
changemaxéexé nax choxü
ínapoxüçax nüxna i chorü uanügü.
¿Rü tücxüü choxü nhapegürü:
“¡Maxpúneanewa nanha nax ngëma
werigürüçü cugü quicúxüçax!”
nhaperügü choxü? ²Rü dúcax, nangugü
i ngëma chixexü ügüxü i duüxügü! Rü
yima naxnegü rü pexcunüe ya norü
würawa nanadagü rü yaçugüäcüma
duüxügü i mea maxëxüguama
nanamagü. ³Rü ngëgxuma chi nüma ya
ãëgacü marü chixexügu nanguxgu ¿rü
nhuxäcü tá nügü ínapoxü ya yimá mecü
ya duü? ⁴Notürü nüma ya Cori ya
Tupana rü napata ya üünenerwa
nangexma. Rü nüma ya Cori rü
dauxüguxü i naanewa nüxü nangexma i
norü tochicaxü, rü ngëma meama
ínadawenü rü nananguxü i duüxügü.
⁵Rü nüma ya Tupana rü nananguxü i
ngëma mexü ügüxü rü ngëma chixexü
ügüxü, rü naxchi naxai i ngëma
máxwaxegüxü. ⁶Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nhama pucürükü tá ngëma
chixexü ügüxüétigu nanayixéexé ya
áxwe rü üxiema i ësúrfremaxä áéxüxü.
Rü tá naxcax ínananguxéexé ya wüxi ya
buancü nax yaxaexüçax i guxüma. Rü
nüma ya Cori ya Tupana rü ngëmaäcü
tá nanopoxicue i ngëma duüxügü i

chixexü ügüxü. ⁷Rü nüma ya Cori ya
Tupana rüixaixcumacü nixü, rü
ngëmacax nüxü nangechaü i ngëma
wexguxü. Rü ngëmacax ya yíxema
aixcuma imexe rü tá nüxü
tadaugüxuchi.

**Yumüxé i nawa Tupanaarü
ngüxüçax ícaxaxü**

12 ¹Pa Cori Pa Tupanax ipaxa
toxü rüngüxéexé! Erü marü
nataxuma i ngëma aixcuma cuxü
yaxögüxü. Rü marü inarüxo i ngëma
duüxügü i aixcuma mexügu rüxiñüexü.
²Rü nügütanüwa i duüxügü rü nügü
nawomüxéegü. Rü mea nidexagüneta
notürü tama aixcumaxü nixugü. ³Pa
Tupanax ipayanaxoxéexé i guxüma i
ngëma nügü írümegünetaxü rü ngëma
nügü icuaxüügxü! ⁴Rü napoxicue i
ngëma nhagüxü: “Toma rü mea nüxü
tacuaxgü nax tidexagüxü rü torü
oremaxä togü ítapoxü. ¿Rü texé tá toxü
tarüingeaxgüxéexé?” nhagüxü! ⁵Notürü
nüma ya Cori ya Tupana rü pexü
nangäxü rü nhanagürü pexü: “Yíxema
ngearü ngëmaxüäxgüxe rü chixri
tümamaxä ipecuaxgüxe rü ngúxü tükü
pingexéegü. Rü ngëmacax i nhuxmax i
chama rü tá tümaétüwa chachogü rü tá
tükü charüngüxéerü ngëma nixü i
guxüguma tüma tanaxwaxegüxü”,
nhanagüri. ⁶Rü ngëma Cori ya
Tupanaarü uneta rü aixcuma nixü. Rü
önüma rü tama nidora ega taxacüxü
yaxuxgux. Rü ngëma nüxü yaxuxü rü
aixcumama nayanguxéexé. Rü ngëma
diérumü i 7 expüxcüna i guxüürükü nixü
nax namexü i norü uneta. ⁷⁻⁸Pa Cori Pa
Tupanax, rü woo guxüma i duüxügü rü

namaxā nataāxē i ngēma chixexū i naxügūxū rü woo guxūwama toxū ínachomaeguāchi i ngēma duūxūgū, notürü i cuma rü tá toxna cudadu rü guxūgutáma toxū ícupoxū nüxna i ngēma chixexū ügūxū.

Yumüxē i nawā ngūxēēcax ícaxaxū

13 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¿Rü nhuxguxüratáta nüxū curüchauxū nax choxū icurüngümaxū? ²¿Exna choxū icurüngümaxuchi? ³Rü nhuxguxüratáta nüxū curüchauxū nax chauxchaxwa iquicúxū? ⁴¿Rü nhuxguxüratáta iyanaxoxū i ngēma guxchaxügū i choxū ngēxmaxū? ⁵Rü tücxū i guxū i ngunexūgu rü ngúxū rü ngechaū chingechaxchū? ⁶¿Rü nhuxguxüratáta iyanaxoxū nax chorü uanümexēwa changemaxū? ⁷Pa Cori Pa Chorü Tupanax ¡choxū nadawenü rü choxū nangāxū rü choxna naxā i maxū nax tama chayuxūcax! ⁸Rü ngēmaācū i chorü uanü rü taxütáma nhanagürü: “Marü nüxū charüpórama”, nhanagürü. ⁹Rü choxna nadau nax tama nataāxēxūcax i ngēma chorü uanü i ngēxguma guxchaxügū changuxgux! ¹⁰Rü chama rü chayaxō nax aixcuma choxū cungechaūxū rü chataāxē erü cuma rü choxū cumaxēxē. ¹¹Rü chorü wiyaemaxā tá Cori ya Tupanaxū chikuaxüxū erü poraācū choxū narüngüxēe.

Nüma ya yatiū rü chixexūgu narüxīnuecha

14 ¹Rü ngēma duūxūgū i naechitamare maxēxū rü nagu narüxīnue nax nataxuxū ya Tupana. Rü

guxūma rü chixexūgu narüxīnue rü nanaxügū i ngēma Tupapanapexewa chixexüchixū. Rü bai i wüxi i mexū üxū. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxūguxū i naanewa duūxūguxū nadawenü. Rü tüxū nangugü rü ngoxi tayíxema ya túmaāexū cuáxe rü naxcax dause. ³Notürü guxūma i duūxūgū rü chixexūwe narüxī rü guxūma wüxigu chixexūgu narüxīnue. Rü marü tataxuma ya texé ya mexū úxe, rü bai ya wüxíe. ⁴Rü tama naāxēxū nicuax i ngēma chixexū ügūxū. Rü norü chixexūmaxā nanaguxēxē i chorü duūxūgū nhama poū ingóxū rü iguxēexūrūxū. Rü taguma Cori ya Tupanacax nadaugü. ⁵Notürü ngēma chixexū ügūxū rü wüxi i ngunexū tá muūmaxā nidqxru. Erü Tupana rü tumaxütawa nangexma ya yíxema naga ñüxe. ⁶Rü ngēma chixexū ügūxū rü tüxū nüxū nacugüe i túmaaru ñü ya yíxema mea maxēxe, notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxū ínapoxū. ⁷Chierü yimá Tupana ya māxpúne ya Chiáuwa ngēxmacü nua ûxgu nax norü uanügümexēwa ínanguxūxēēxūcax i norü duūxūgū i Iraéuanecüâxgū. Rü ngēxguma nüma ya Cori ya Tupana ínanguxūxēegu rü guxūma i Yacútaagü i Iraéutanüxügū rü tá nataāxēgū.

**Tupana nanaxwaxe nax mexū
naxüxū ya yatiū**

15 ¹Pa Corix ¿texé tá tixī ya yíxema cupata ya üünenewa ngēxmaxe? ²¿Rü texé tá tixī ya yima curü māxpúne ya üünenegu áchiüxe? ³Rü yíxema ngearü chixexūâxe, rü mexū úxe, rüixaixcumaxe, ⁴rü yíxema tama

texéchiga chixri idexáxe, rü yíxema taxuxüma i chixexü tüمامۈمۈخماش üxe, rü yíxema taxuxüma i chixexü üxe namaxä i ngëma tüماارتى ngaicamagu pexü, ⁴rü yíxema naxchi aixe i pecädugü rü tama nanaäxeràxüxe i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü, rü yíxema nüxü ngechaügüxe i ngëma duüxügü i Tupanaxü ngechaügüxü, rü yíxema naxüämäxe i ngëma nagu taxunetaxü woo tama mea tüxü ínanguxuchigu, ⁵rü yíxema tüماارتى diëru ngïxü ixäxe ngearü üettüäcüma, rü yíxema diëruxü oxe ega texé naxütanüchaügu nax napoxcuxüçax i ngëma taxuxüma i chixexü üxü. Rü yíxema ngëmaäçü maxüxë rü tagutáma tjaxacürü chixexügu tüxü nanguxëxë.

Ngëma mexü i Tupana tüxna äxü rü nataxuma i to i ngëmaarü yexeraxü

16 ¹Choxna nadau, Pa Tupanax! Erü cuma nixi i choxü icupoxüxü. ²Chama rü marü cumaxä nüxü chixu rü nhachagürü: “Cuma nixi i chorü Cori quixixü, rü nataxuma i to i cuxruxü aixcumä choxü rüngüxëxü”, nhacharügü. ³Rü ngëma duüxügü i namaxä taäxegüxü i norü tupananetachicünaxägü rü nhanagürügü: “Torü tupanagü rü naporae”, nhanagürügü. ⁴Rü ngëmacax nayamuxëetanü i ngëma naxchicünaxägü rü nüxü nicuqxüxügü guxüma i norü taäxemäxä. Notürü i chama rü tagutáma ichaxä nawa i ngëma nacüma i norü tupananetagüçax nagü nawa inabaxëegüxü rü bai i chauqaxmaxä nüxü chixu i ngëma tupananetagüéga. ⁵Rü cumax, Pa Corix,

nixi i chamaxä icucuáxü. Rü cuma nixi i choxna cunaxäxü i guxüma i mexügü. Rü cuxmexwa nangexma i chorü maxü. ⁶Rü yexguma icuyanuxgu ga yema naane nüxü ga Iraéutanüxügü, rü yema choxna cuväxü nixi ga yema rümemaexü. Rü namexechi i ngëma naane i choxna cuväxü. ⁷Rü nüxü chikuqxü i ya Cori ya Tupana erü nüma rü chamaxä inacuax. Rü chütacü rü nüma rü chauäxëwa choxü naxucüxë. ⁸Rü guxüguma nagu chartüxïnuecha ya Cori. Rü nüma nax chauxütawa nangexmaxü rü taxuxütäma i taxacürü chixexügu choxü nanguxëxë. ⁹Rü ngëmacax i nhuxmax rü guxüguma chataäxë rü taxucaxtäma tjaxacüçax chaxoëgaäxë. ¹⁰Erü cuma rü taxütäma tauquewa choxü cutax. Rü taxütäma wüxi i äxmaxügu nüxü curüngüma ya yima aixcuma cumücü ixici. ¹¹Rü cuma rü tá choxü cunawex i ngëma nama i maxüwa nadaxü. Rü cuväxü nangexma i taxüchixü i taäxë, rü ngëma taäxë rü taguma inayagux.

Duüxü i mea maxüxüarü yumüxë

17 ¹Pa Corix ¡choxü nüxü naxinü i ngëma ngüxëe i cuxna naxçax chaczü! Erü cupexewa rü taxuxüma i chixexü chaxü rü tama wüxi i doratjaxäxü chixi. ²Rü cuma rü guxüguma quixaixcuma, rü ngëmacax guxü i duüxügüpexewa nangox nax taxuxüma i chixexü chaxüxü. ³Rü cuma rü marü nüxü cuciäx i ngëma chauäxëwa nagu charüxïnuxü, rü chütacü rü choxna cudau. Rü choxü cuxü rü taxuxüma i chixexü chawa

icuyangau. Rü ngēmawa nüxű cucuax nax aixcumaxű chixuxű. ⁴Rü mea nagu chamaxű i ngēma curü mugü rü tama nüxű chayadauxű i ngēma duűxügü i máetagüxű rü chixexű ügüxű. ⁵Rü aixcumama mea nagu chixű i ngēma cucüma rü taguma ichayangex. ⁶Pa Tupanax, cumaxă nixă i chidexaxű erü nüxű chacuax rü cuma rü choxű nüxű cuxňü i chorü yumüxě ega cumaxă chidexaxgux. ⁷Rü choxna naxă i nhaha cuxna naxcax chacaxű! ⁸Rü chanaxwaxe i choxű cunawex nax aixcuma choxű cungechaňxű. Erü cuma rü tükű curüngüxěe ya yíxema cuxütawa tümaaru ngüxěecax ícagüxe naxchaxwa i tümaaru uanügü. ⁹Rü choxna nadau nhama cugüpüxüketüna cudauxürükü! ¹⁰Rü cugüpexatütüüwa choxű nangexmaxě! ¹¹Rü ngēma chorü uanügü rü choxű ínachomaeguăchi, rü ngēma chixexű i duűxügü rü chauxcax ínayaxüăchi. ¹²Rü nügü yacuaxüügüăcüma nidexagü, rü tama ngechaňxű nacuaxgü. ¹³Rü choxű nangugügü nax ngextá chaxüxű nax choxű yanguxěegüxüçax. ¹⁴Rü nümagü rü nhama aigürükü nixigü nax choxű iyacuaxeügüxű nax choxű yamaxgüxüçax. ¹⁵Rü curü taramaxă yabuxmükëxë rü choxű ínapoxű nüxna i ngēma duűxügü i chixexű! ¹⁶Rü corix jcurü poramaxă choxű ínanguxuchixěxë naxmexwa i ngēma duűxügü i chixexű ügüxű! ¹⁷Rü ínawoxű nawa i nhama i naane i nawa nügü yacuaxüügüxű namaxă i norü ngēmaxügü! Rü taxuwama choxű name ega woo

nümagü rü namuarü ngēmaxüäxgügu rü naxacügü rü meama nachibüegu rü nataagüçax rü muxű i norü ngēmaxügü nüxű íyaxüxgu. ¹⁸Notürü i chamax rü ngēma namaxă chataăxexű nixă nax cuxňüchi tá chadauxű rü cuxütawaxüchi tá changexmaxă i ngēguma tá yuwa ícharüdaxgux.

Norü uanüxű nax naporamaexüchigaarü wiyea

18 ¹Rü cuma nixă, Pa Corix, i chorü poraxěeruxű quixixű. Chama rü cuxű changechaň. ²Rü cuma nixă i chorü poxüruxű quixixű rü chorü cuxchicaxű quixixű, rü chorü nguxuchixěeruxű quixixű, rü chorü Tupana quixixű. Rü cuma nixă i nuta i taxüchixű i chorü poxüruxű quixixű, rü chorü tüpexeruxű quixixű, rü chorü maxěeruxű quixixű, rü ngēma chorü cuxchicaxű i maxpúnetapexewa quixixű, rü ngēma chorü cuxchicaxű i maxpúnetaxpexewa nagu changaxixű quixixű. ³Rü cuma nixă, Pa Cori Pa Tupanax, i namexű nax cuxű ticuaxüügüxű. Rü ngēguma äücmümaxăwa changexmagu, rü aita cuxçax chaxüxgu, rü cuma rü chorü uanügümexëwa choxű ícupoxű. ⁴Rü yema yu rü choxna nangaicama rü choxű nimáxchaň. Rü poraăcü chamuň napexewa ga guxüma ga yema äücmümaxă ga chauxütawa namuxű. ⁵Rü yema yu rü choxű ínananumaeguăchi ga norü yaruňgü, rü yemaacü choxű niyaxu nax choxű yamáxüçax. ⁶Rü yema äücmümaxăwa nax chayexmaxű, rü Coricax aita chaxü nax nüma ga Tupana choxű rüngüxěexüçax. Rü nüma rü

choxū naxinü ga yea ímayexmaxüwa. Rü yema aita nax chaxüxü rü naxmachixëwa changuga. ⁷Rü yexguma rü poraäcü naxiäxächiane. Rü guma mäxpünegü rü naxiäxächitanü. Rü Cori ya Tupanaarü numaxä nixiätanüçüxü. ⁸Rü naxmaraüwa rü caxixü ínaxüxü. Rü naäxwa ínaxüxü ga üxüema ga nhama ga naane ixaxéexü, rü åxwe ga inaicü. ⁹Rü ningena ga dauxüguxü ga naane rü nüma ga Tupana rü nhama ga naanegu ínarüxü. Rü nacutütuüwa rü nataxüchi ga caixanexü rü naxëane. ¹⁰Rü wüxi ga dauxüçüäx ga äxpexätüxüétugu naxaunagü rü yema namaxä nigoe. Rü buanecüemagu namaxä nayangaxi. ¹¹Rü yema waanexü nixi ga yadüxchipetaxü. Rü caixanexü ga pucümaxä waxügu namaxä nayangaxi. Rü yemagu nügü nicüx rü yemaarü aixepewa nayexma. ¹²Rü naxütawa rü naxäämactüane rü yema caixanexüwa narüyi ga gáuxü rü åxwe ga inaicü. ¹³Rü nüma ga Cori ya Tupana ya guxäätüwa ngëxmacü rü dauxüguxü ga naanewa inanaxü ga naga ga nhama idyxruanexürüxü ixixü. Rü yéma narüyi ga gáuxü ga äpüxüxü rü åxwe ga naicü. ¹⁴Rü yéma inanacüxüga naxne, rü äämactügi inaxüxexü. Rü yemachäxwa ga yema chorü uanügü rü nügü nawoone rü nibuxmü. ¹⁵Rü yema mártama rü nipa, rü yexma nangox ga natama nagagu ga yema naga ga äüçümaxü rü gumä buanecü ga yéma namuäcü. ¹⁶Rü nüma ga Tupana rü dauxüguxü ga naanewa chäuxcäx narütxüe rü choxü ínayaxuchi nawa ga yema taxü ga äüçümaxü. ¹⁷Rü chorü uanügü ga poraexü ga chauxchi aiexüümexëwa choxü ínanguxuchixexü.

¹⁸Rü yexguma chaturayane rü chäuxcäx ínayaxüächi. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü narüngüxexü. ¹⁹Rü choxü ínanguxuchixexü rü choxü nanapu erü choxü nangechaü. ²⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nanaxütanü naxcäx ga yema mexü ga chaucüma. ²¹Yerü chama rü nagu chixü i ngëma Tupana nagu rüxiñüxü rü taguma nüxü chaxo. ²²Rü guxüma i norü ucüxegü rü nachauåxegü, rü taguma nüxü chaxo i norü mugü. ²³Rü napexewa rü taguma tjaxacürü chixexü chaxü rü nüxna chayáxügi i chixexü. ²⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nanaxütanü naxcäx ga yema mexü ga napexewa chaxüxü. ²⁵Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tümamaxä quixaixcuma ya yíxema aixcuma cuga ñönüxe. Rü cuxü tangechaütümüxü ya yíxema tümamüci tükü ngechaütümüxe. ²⁶Rü cuma rü aixcuma tükü curüngüxexü ya yíxema cuga ñönüxe, notürü ngëma tama cuga ñönüxü rü cuma nüxü cuquax nax nhuxäcü tá cunapoxcuxü. ²⁷Rü cumax, Pa Tupanax, rü tükü ícunguxuchixexü ya yíxema tama tügü icuquaxüügxü, notürü cuyaxäcuchi i ngëma nügü icuquaxüügxü. ²⁸Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chäuxcäx cunangóonexexü. Rü ngëguma éanexüwa changexmagu rü choxü quibaixmaxü. ²⁹Rü curü ngüxexümaxä rü tá naxcäx íchayagoöchi i ngëma chorü uanü. Rü norü ñanegüarü poxeguxüétüwa tá chaxipetü. ³⁰Rü ngëma Tupanaarü ñü rü aixcuma guxüwama name. Rü ngëma norü uneta rü name nixi nax aixcuma yaxööxi. Rü nüma ya Tupana rü tükna nadau ya yíxema nüxü yaxöögüxe. ³¹Rü texé tixi

ya Coriétüwa Tupana ixíxe? ¿Rü taxacürü to i tupana nangexma i tükna dauxü? ³²Rü Tupana nixí ya yimá choxü poraxéecü. Rü yimá nixí ya iyanawexächixéecü i chaucüma nax taxuwama nachixexüçax i chorü maxü. ³³Rü nüma ya Tupana nixí i choxü naporaeparaxéexü nhama cowürüxü rü maxpúneanewa chamaxä inacuax nax taxuguma chayarünguxüçax. ³⁴Rü nüma nixí i choxü nanguexéexü nax daixü chacuáxüçax rü pora choxna naxä nax bröchenaxcax ya würa ichamaxüxüçax. ³⁵Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü ícupoxü rü chorü uanümexëwa choxü cunapu. Rü curü tügünechacüümäxä choxü quingí. Rü ngëma curü ngechaügagu rü cuäxwa changu. ³⁶Rü choxü cunatauxchaxéexä ga chamaxü nax yemaacü tama ichinguxüçax. ³⁷Rü nawe changë ga yema chorü uanügü rü nhuxmata nüxü ichayangau. Rü tama chatáegu nhuxmata guxüma chadai. ³⁸Rü nagu chachexgü rü yemaacü marü taguma ínarüdagü rü chayapuxyenaxägü. ³⁹Rü cumax, Pa Tupanax, rü choxü cuporaxéexä ga daiwa rü yemacax ga yema chamaxä nuexü rü chaxmexgu cunayixéexä. ⁴⁰Rü yemacax choxna nibuxmü ga yema chorü uanügü. Rü yemaacü chanadai ga yema chauxchi aiexü. ⁴¹Rü aita naxüe nax ngüixéecax ínacagüxü notürü taxüema nüxü tarüngüxéexä. Rü cuxna nacagüe, “Pa Cori Pa Tupanax”, notürü ga cuma rü tama nüxü cungäxüga. ⁴²Rü chanapuxächixéexä rü nhuxmata nhama ätxeanexü i buanecü nüxü cuexürüxü yixigü. Rü nagu chapugü nhama

namaaru ächaraxügu ipugüxürüxü. ⁴³Rü cuma rü choxü ícunguxuchixéexä naxmexwa ga yema duüxügü ga tama chauga ñüechaüxü. Rü yema togü ga nachixüanegüärü äëxgacüxü choxü quixixéexä. Rü yemaacü ga yema duüxügü ga noxri tama nüxü chacuáxü rü nhuxmax rü chorü puracütanüxügü nixigü. ⁴⁴Rü ngëguma choxü naxinüegu rü chauga naxinüe rü ngëma togü i nachixüanecüäxü rü choxü namuüe, rü ngëma íyacuxgüxüwa rü duxrueäcü ínachoxtü. ⁴⁵Rü ngëma togü i nachixüanecüäxü rü choxü naxinüegu rü yimá chorü maxéeruxü ya Tupanax! ⁴⁶¡Namaxü ya Cori ya Tupana! ¡Rü namecümaxüchi ya yimá chorü poxürxü! ¡Rü nüxü icuäxügü ya yimá chorü maxéeruxü ya Tupanax! ⁴⁷Rü nüma ya Tupana nixí i chauétüwa nayuxuxü rü chaxmexgu nayixéexäxü i ngëma togü i nachixüanegü. ⁴⁸Rü nüma rü naxmexwa choxü ínanguxuchixéexä i chorü uanügü rü ngëma chamaxä nuexü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxü ícupoxü nüxna i ngëma choxü imäxgüchäüxü. ⁴⁹Rü ngëmacax i natanüwa i ngëma nachixüanegü rü cuxü chichuäxü rü cuégagu chawiye. ⁵⁰Rü cuma rü chorü uanügxü rü choxü curüporamaexéexä erü cumatama choxü cuxuneta nax äëxgacü chixixü. Rü cuma rü guxüguma choxü cungechaü rü nüxü cungechaü i chautaagü.

**Ngëma naxüxüwa nangox i
Tupanaaru üüne**

19 ¹Rü ngëma dauxüwa nüxü idauxü nanangoxéexä i Tupanaaru üüne rü norü pora. Rü guxüma i ngëma dauxüwa ngëmaxü

tüxü nüxü nacuqxexē nax nhuxäcü namexechixü i ngëma nüma naxüxü. ²Rü wüxichigü i ngunexü rü wüxichigü i chütaxü rü taxcax nanangoxexē nax nhuxäcü namexechixü ya Tupana. ³Rü woo taxuxüma i dexagüxü taxinü rü taxuxü i naga taxmachixewa nanaxu, ⁴notürü ngëma Tupanaarü üünechiga rü guxü i naanewa nangu nhuxmata naane iyacuáxüwa rü nhuxmata üäxcü íngexmaxüwa. ⁵Rü nüma ya üäxcü rü taäxäcü inarügo nax ngëma namaxügu yaxüxü nhama wüxi i duüxü inhaächichaüxürüxü rü nhama wüxi i yatü i ngexwacax ngïwa íxüxüxürüxü. ⁶Rü nüma ya üäxcü rü wüxi i nhama i naanecüwawa ne naxü rü norü tocüwawa narüxücu, rü taxucürüwa texé norü naiëmaxüchaxwa tinhä. ⁷Rü Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name erü nanaxtichicüxü i tacüma rü ngexwacaxüxü i maxü tükna naxä. Rü Cori ya Tupanaarü mugü rü aixcumaxü nixu rü cuaxwa nanangüxexē ya yimá yatü ya ímemarecü nax nayauxäxü i ucuxëgü. ⁸Rü Cori ya Tupanaarü ucuxëgü rü aixcuma mea iniwex rü ngëmacax taäxä tükna naxä. Rü Cori ya Tupanaarü mu rü taxuwama nachixe rü ngëmacax taäxexü tüxü nacuqxexē. ⁹Rü Tupanaarü ore rü taxuwama nachixe rü tagutäma nagux. Rü norü mugü rü aixcuma name rü mexüwa tükü nagagü. ¹⁰Rü ngëma mugü rü mexechixü i úiruarü yexera nixi. Rü berure ya naxchiäüwa yaxunearü yexera tükü name. ¹¹Rü choxü ínapoxü naxüpä nax chixexügu changuxü rü mexü i namawa choxü naga i ngëxguma naga chaxñügu. ¹²¿Rü texé ya nüxü cuáxe i

tümaarü chixexü tumawatama ngëxmaxü? Pa Cori Pa Tupanax ¡choxü nüxü irüngüma i ngëma chixexü i chawa ngëxmaxü! ¹³¡Rü choxü ínapoxü nax tama ngëma chixexü i nagu charüxñüxügu changuxüçax! ¡Rü choxü rüngüxexē nax ngëma chixexüna chixügachixüçax! Rü ngëxgumarica tá nixi i taxütáma chixexü chaxüxü rü nawá íchanguxuchixü i ngëma chixexü i taxüchixü. ¹⁴¡Rü choxü nayaxu i ngëma chorü dexagü i cumaxä nüxü chixuxü rü chorü ïnögü, Pa Cori Pa Tupana ya chorü poxüruxü rü chorü nguxuchixëeruxü ixíci!

Yumüxë i nawá Tupanaarü
ngüxëeçax íçaxaxü nax ngëma
uanüxü naporamaegüçax

20 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana cuxü ïnü, Pa Äëxgacü, ega guxchaxüwa cungexmayane cuyumüxëgu! ¡Rü yimá Yacúaru Tupana cuxü ípoxü nüxna i curü uanü! ²Rü Yerucharéüwa ngexmane ya napatawa cuxcax ne nanamu i ngüxëe nax curü uanügüpexewa cuporaxüçax! ³Rü nüxna nacuqxächi i curü ämaregü, rü cuxü nanayaxu i ngëma naxünagü i naxcax quiguxü! ⁴Rü nüma rü cuxna nanaxä i ngëma cuma cunaxwaxexü, rü aixcuma yanguxexë i guxüma i taxacü nagu curüxñüxü! ⁵Rü ngëmaäcü tá tanaxüchiga, Pa Äëxgacü, i ngëxguma curü uanügüxü curüporamaegu. Rü Tupanaégagu tá tanawexgü ya törü woneragü. ¡Rü Tupana yanguxexë i guxüma i ngëma nüxna naxcax cucaxaxü! ⁶Rü chama ya äëxgacü ya Tupana choxü naxunetaxü rü chayaxö

nax nüma rü tá chorü uanügüxü choxü naporamaexéexü. Rü nüxü chacuax nax nüma choxü naxñüxü i dauxüguxü i naanewa rü tá choxü nangäxüxü rü norü poramaxä tá choxü naporamaexéexü nüxü i chorü uanügü. ⁷Rü nümaxü i nachixüanegüarü ãëxgacügü rü nüxü nangexma ya nawexügü ya daiwa namaxä naxixüne. Rü togü rü nüxü nangexma i norü cowarugü i dairuxü ixígüxü. Notürü i yixema rü tükü nangexma ya törü ngüxéeruxü napexewa i törü uanügü, rü nüma rü Cori ya Tupana nixi. ⁸Rü ngëma nachixüanegü rü tá inayayitanü rü tá inayaruxo. Notürü i yixema rü tá tanaxaixrügumagüraxüeche rü yexeraäcü tá taporae. ⁹Pa Cori Pa Tupanax !naporamaexéexü ya yimá torü ãëxgacü rü toxü nüxü naxñü i torü yumüxé!

Nataäxé ya ãëxgacü erü norü uanüxü narüporamae

21 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü yimá ãëxgacü rü nataäxé erü pora nüxna cuxä. Rü poraäcü nataäxëxuchi erü norü uanügüxü cunaporamaexéexü. ²Rü cuma rü marü nüxna cunaxä i ngëma norü ngúchaü ixixü, rü tama nüxna cunachywu i ngëma naxçax cuxna nacaxü. ³Rü taäxëäcü cunayaxu rü poraäcü nüxü curüngüxü. Rü úirunaxçax i ãëxgacüarü ngaxcueruxü i naeruwa quixücuchi. ⁴Rü cuxna naca nax cunamáaru maxüxéexüçax rü cuma rü nüxna cunaxä nax guxüguma nüxü nangexmaxüçax i maxü. ⁵Rü ngëma curü ngüxéegagu rü nataxüchi i norü pora ya yimá ãëxgacü. Rü cuma rü

norü duüxügüpexewa nüxü quicuaxüxü. ⁶Rü guxüguma nüxü curüngüxü, rü ngëma nax naxütawa cungexmaxügagu rü guxüguma nataäxëxuchi. ⁷Rü cumax, Pa Äëxgacü, rü aixcuma Cori ya Tupanaaxü cuyaxö, rü ngëmacax i curü uanügü rü taxütáma cuxü narüporamae, erü cuyaxö nax cuxü nangechaüxü ya yimá guxäétüwa ngëxmacü. ⁸Rü nhuxmax, Pa Äëxgacü, rü guxüma i curü uanügümaxä tá icucuax. Rü ngëmaäcü cuxmexwa tá nangexmagü i ngëma cuxchi aiexü. ⁹Rü ngëxguma cunapoxcuxgux, rü nhama üxuemawa taxacü iguxürüxü tá cuyaxixéex. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá norü numaxä üxiwa nayawocu i ngëma curü uanügü nax ngëxma yanaxoxüçax. ¹⁰Rü ngëmaäcü i curü uanügü rü naxacügü rü nataagü rü tá icuyanaxoxéex i nhama i naanewa. ¹¹Rü ngëma curü uanügü rü woo chixexü cumaxä naxügüchaügu, notürü taxütáma mea nüxü ínanguxuchi i ngëma nagu naxñüexü. ¹²Erü cuma rü tá cuyabuxmüxéexü erü yima curü würa rü naguama cunatoenü. ¹³Rü écü curü poramaxä toétüwa ínayuxu, Pa Cori Pa Tupanax! Rü toma rü tá tanaxüchiga nax wiyaegümaxä cuxü ticuaxüügüxü, erü cuma rü nüxü curüporamae i torü uanügü.

Ngúxü yangexügagu aita naxü notürü Tupanaxü nicuaxüxü

22 ¹Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax !tüxcüü choxna quixügachi? ²Rü tüxcüü tama choxü curüngüxéexü rü tama nüxü cuxñüchäü i chorü axu? ³Pa Chorü Tupanax, ngunecü rü chütacü cuxna

chaca rü tama choxű cungäxű rü marü düxwa chipa.³ Notürü i cumax rü cuxüüne rü torü äëxgacü quixí rü ngëmacäx i toma i Iraéuanecüäxgü rü cuxű ticuqxüxügü.⁴ Rü tonatügü rü cugu tayaxögü, rü cuma rü tükü ícunguxüxexë naxmexwa i tümaarü uanügü.⁵ Rü ngüxëécäx cuxna tacagü rü cuma rü tükü ícunguxüxexë. Cuxű tayaxögü rü taguma tükü cuwomüxexë.⁶ Notürü i chamax rü tama wüxi i duüxü chixí, rü nhama wüxi i öxmirüümare ngëma chatäxmare. Rü duüxügüarü cugüruxű chixí.⁷ Rü ngëma choxű daugüxű rü choxű nacugüe rü choxna nabiaxgü rü nanexáerugü.⁸ Rü nhanagürügü: "Nhaa nixí i ngëma yatü ga Cori ya Tupanaaxű yaxöökü. ¡Rü éci rü ínanguxuchixexëäx rü namaxexëäx ega aixcuma nüxű nangechaägu!"⁹ nhanagürügü.⁹ Notürü cumax, Pa Corix, nixí i chauéanüwa choxű cunaxíxchixexü rü chabuxgumama choxű curüngüxexü.¹⁰ Rü yexguma tauta chabuxgu rü choxna cudau. Rü yexguma noxri chabuxgutama rü chorü Tupana quixí.¹¹ ¡Rü tauxű i choxna quixügachixí! Erü ngëmama choxna nangu i äücumaxű rü taxüema choxű itapoxü.¹² Rü nhama tuirugü i Bacháücüäx i düraexürüxű choxű ínachomaeguächi i chorü uanügü.¹³ Rü nhama ai i norü düramaxä aita üexürüxű nichogü rü choxna nayuxgü.¹⁴ Rü ngëma chorü pora rü nhama dexä i baxürüxű nixí rü guxüñema ya chauxchinäxä rü ta inagü. Rü yima chorü maxüne rü nhama taxacü idexexürüxű nixí.¹⁵ Rü ngëma chorü pora rü choxna ínaxüxű rü nhama

mairaxű i üäxcüemamaxä ipaxürüxű nixí. Rü yimá chorü conü rü chauxmanaxäwa nayaxüx erü yuwa choxű cutágachi.¹⁶ Rü chorü uanügü rü nhama airugürüxű choxű ínachomaeguächi i guxüñwama rü chäuxmexwa rü chaucutüwa choxű ínipotagü.¹⁷ Rü ngëma ngúxű nax chingexügagu rü nangox ya wüxichigü ya chauxchinäxäremügü. Rü ngëma chorü uanügü rü tama choxna ningexetügü, rü choxű narüdaunüecha.¹⁸ Rü nügü nayanu ga chauxchiru rü nügumaxä naxcäx naxñüçaxwaxegü nax nüxű nacuqxügüxüçax nax texégu nanguxű.¹⁹ Notürü cumax, Pa Corix, nax chorü poraxëeruxű quixixű ¡rü tauxű i choxna quixügachixí!²⁰ ¡Rü paxa nua naxű rü choxű rüngüxexë!²¹ ¡Rü choxű ínapoxü nax tama taramaxä choxű yamaxgüxüçax i nhaa chorü uanügü i nhama airugürüxű taxuwama mexü!²² ¡Rü choxű ínapoxü nüxna i nhaa yatügü i nhama aigürüxű rü nhama tuirugü i düraexürüxű ixígüxű!²³ Rü chauenegümäxä tá cuchigaxű chixu, rü curü duüxügütanüwa tá cuxű chicuqxüxű.²⁴ Rü chama rü nhacharügü: "Guxäma ya texé ya Tupanaxü ngechaägxüxe ¡rü nüxű pecuqxüxügü! Rü guxäma i pema i Iraéutanüxügü i Yacútaagü ixígüxe ¡rü penataxexë!" nhachagürü.²⁵ Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taguma tükü inartüngüma ya yíxema ngúxű ingegüxe rü taguma tümachäxwa inicüx. Rü nüma ya Tupana rü tükü naxñü ega ngëxguma nüxna icaxgux, rü tükü narüngüxexë.²⁶ Rü ngëmacäx, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá cuxű chicuqxüxű napexewa i ngëma

curü duǔxügü. Rü tá nüxü chixu nax quixaixcumaxü. Rü napexewa i ngëma duǔxügü i cuxü taxëegüxü rü tá chayanguxëx i ngëma cumaxä ichaxunetaxü. ²⁶Rü pema i togü chixri pemaxä cuaxgüe ¡rü meama pechibüe rü nhuxmata mea pexü yang! Rü pema i Tupanacax daugüe ¡rü nüxü pecuaxüxügü! ¡Rü namá i perü maxü! ²⁷Rü Pa Guxäma ya Duëxëgü i Nhama i Naanewa Maxëxe ¡rü nüxna pecuaxächie ya Cori ya Tupana rü naxcax pex! ¡Rü napexegu pecaxápüxügü rü nüxü pecuaxüxügü! ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü äëxgacü nixi rü guxü i nachixüanegümäxä inacuax. ²⁹Rü guxüma i ngëma diëruägxüxü rü name nixi nax Cori ya Tupanapexegu nacaxápüxügüxü nax nüxü yacuaxüügxüçax. Erü guxüma i ngëma nhama i naanewa maxëxü rü wena tá waixümüxü nixigü, erü nügwatama rü nataxuma i maxü. ³⁰Rü ngëma tawena ngóexü i duǔxügü rü tá Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü rü nüxü nixuchigagü. ³¹Rü woo ngëma duǔxügü i ngëmawena buexü rü tá nüxü naxñüechiga ga yema taxü ga mexügü ga Cori ya Tupana norü poramaxä üxü.

**Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü
chauxüttawa cungexmaecha**

23 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü daruxü nixi rü taxuxüma choxü nataxu. ²Rü mexü i nachicagu choxü narüngüxëe rü mechiiyü i natüwa choxü naga. ³Rü ngëxguma chaturagu rü choxü naporaxëeama rü mexü i namawa choxü

naga nax ngëmaäcü natachigaxüçax i naéga. ⁴Rü woo taxacürü ãucümäxü i taxüwa chaxüpetügxux, rü taxucaxma chamuü erü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chauxüttawa cungexma. Rü yima curü naixmenaxämaxä mexü i namawaama choxü cuxüxëx, rü curü caxüruümaxä choxü ícupoxü. ⁵Rü mexü i ñona chauxcax cumexëx, napexewa i chorü uanügi, rü pumáramaxä choxü cubaeru. Rü nangupetüxuchi i ngëma curü ngüxëe i choxna cuxäxü. ⁶Rü guxü i ngunexügu rü chamaxä cumecüma, rü cuxü changechaütmüxü. Rü ngëmacax, Pa Corix, rü cupatawa tá changexmaecha rü guxügutáma cuxüttawa chamaxecha.

Tupana nixi ya äëxgacü ya üünecü

24 ¹Rü Cori ya Tupanaarü nixi i guxüma i nhaa naane, rü guxüma i nawa ngëxmagüxü rü nawa maxëxü. ²Yerü nüma nixi ga naxüäxü ga nhama ga naane. Rü nüma nixi ga naxüchicaäxü ga márgü rü taxtüğü nax yemaacü nangóxüçax ga paanexü. ³¿Rü texé tame nax nawa tanguxü ya yima maxpüne ya üünene i Tupana íngexmaxüwa? ¿Rü texé tame nax napata ya üüneneawa tamaxüxü? ⁴Rü tüma tixi ya yíxema taguma chixexü úxe rü taguma tümaäwa chixexügü rüxñüxe, rü taguma tupananetachicünaxägüxü icuaxüügxüge rü taguma idoraxe. ⁵Rü Cori ya tümaarü Tupana ya tümaarü maxëerüxü rü tá mexü tümaxaxä naxuegu rü tá tixü narüngüxëe. ⁶Rü ngëmaäcü tanaxwaxe nax tamaxëxü ya yíxema Yacúarü Tupanacax daugüxe

nax tūmaxūtawa nangexmaechaxūcax. ⁷|Rü piwāxnagü, Pa Nūxcūmaxūxū i Yerucharéuarü īāxgūx, pengeenügū nax yaxūcuxūcax ya yimá guxāarü aēxgacü ya üünecü ya poracü! ⁸?Rü texé nixī ya yimá aēxgacü ya üünecü? Rü nüma nixī ya Cori ya Tupana ya poracü rü tama muūcü. Rü aixcuma nüma ya Cori ya Tupana nixī ya taxuxūma muūcü ega ngēxguma texémaxā nügū nadaixgux. ⁹|Rü piwāxnagü, Pa Nūxcūmaxūxū i Yerucharéuarü īāxgūx, rü pengeenügū nax yaxūcuxūcax ya yimá aēxgacü ya üünecü ya poracü! ¹⁰?Rü texé nixī ya yimá aēxgacü ya üünecü ya poracü? Rü nüma nixī ya Cori ya Tupana ya guxāétüwa ücü. Rü nümatama nixī ya aēxgacü ya aixcuma üünecü ya poracü.

**Yumüxē i nawa Tupanaarü
ngūxēēcax ícaxaxū**

25 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna nixī i chacaxaxū. ²Pa Chorū Tupanax, cuxū chayaxō. ³Rü tauxū i cunaxūchicaxū i chorū uanügū nax aēe choxū yangexēēgūxūcax rü choxū nacugüexūcax! ⁴Rü tama chanaxwaxe nax texé aēe tūxū ingexēēxū ya yíxema cuxū yaxōgūx. Notürü i ngēma tama cuga īnūexū rü cumaxā nuexū, rü name nixī i aēe nüxū quingegūxē. ⁵Pa Corix ⁶Pa Cori Pa Tupanax ⁷Pa Corix ⁸Pa Cori Pa Tupanax ⁹Pa Cori Pa Tupanax ¹⁰Pa Corix ¹¹Pa Cori Pa Tupanax, ¹²Rü yíxema Cori ya Tupanax ¹³Rü ¹⁴Rü ¹⁵Rü ¹⁶Rü ¹⁷Rü ¹⁸Rü

tangechaūtümüxūgūxū! ⁷?Notürü tauxū i nüxna cucuqxāchixū i chorū chixexūgū rü yema chixexū ga chaxūxū ga yexguma changextūxügu! Pa Cori Pa Tupanax ⁸?Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namecuma rü aixcumacü nixī. Rü nüma rü tūxū narüwexāchixē ya yíxema chixri maxēxe. ⁹Rü namaxūgu tūxū naxixēxē ya yíxema tama tūgū icuaxūgūx, rü mexūwa tūxū nagagü. ¹⁰Rü ngēxguma naga ixīnūegu i norü mugü rü mea yanguxēēgu i ngēma uneta i namaxā ixūxū, rü nüma rü tūxū nangechaūcuma tūxū naxucuxē namaxā i norü ore i aixcuma ixīxū. ¹¹Pa Cori Pa Tupanax, nata i chorū chixexū i cupexewa chaxūxū ¹²Rü choxū nüxū irüngüma i ngēma nax taxúema chixri cuchiga idexaxūcax! ¹³Rü yíxema Cori ya Tupanax ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü yíxema nüxū ngechaūgūxemücü nixī, rü meama tūmacax nanangoxēxē i ngēma norü uneta. ¹⁵Rü guxūguma Cori ya Tupanaarü ngūxēēcax chadau erü nüma nixī i choxū īnapoxūxū nawa i guxūma i aūcūmaxū. ¹⁶Pa Corix ¹⁷Chama rü yexera chanaxixāchiāēchigü. ¹⁸?Rü nawa choxū īnanguxuchixēxē i nhaa ngūxū i chingexū! ¹⁹?Choxū nüxū nadau i chorū

guxchaxügü rü nhaa ngúxü ichingexü rü choxü íyanaxoxëx! ¹Rü choxü nüxü yarüngüma i chorü chixexügü! ¹⁹²Rü dúcax i nhuxre i chorü uanügü i choxü imaxgüchaüxü! ²⁰¹Rü choxna nadau rü choxü ínapoxü nax tama choxü yamaxgüxücx! ¹Rü tauxü i cunaxüchicaxü i chorü uanügü nax ãne choxü yangexéegüxücx! Erü cuma nixí i chorü poxüruxü quixíxü, rü cuxütagu nixí i nüxü ichayangauxü i ngüxéé. ²¹Rü ngëma chaugü namaxã íchapoxüxü nixí nax aixcumaxü chixuxü rü taxuxüma i chixexü chaxüxü. Rü ngëmaäcü chamaxü erü cugu chayaxõ. ²²Pa Tupanax, ínapoxü i guxüma i chautanüxügi i Iraéuanecüägxü nawa i torü guxchaxügü!

Yimá norü maxümaxä mea
icúacüarü yumüxé

26 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡choxü rüngüxéx! Erü chorü maxüwa rü nataxuma i chixexü. Rü aixcumax cugu chayaxõ, Pa Cori Pa Tupanax. ²¹Rü écü choxü nangugü! ¹Rü choxü naxü! ¹Rü nüxü naxü i chorü ñü rü chorü ngúchaü i chaxica nüxü chacuáxü! ³Chama rü nagu charüxñü nax choxü cungechaüxü, rü guxüguma meama cuga chaxíñü. ⁴Rü taguma namaxã chaxämüci i ngëma idorataaxgüxü rü bai i nhuxgu wüxiwa namaxã changexma i ngëma duüxügüpexewa mexü ügiñetaxü. ⁵Rü choxü nawaxtümüxü i norü ngutaquexe i ngëma chixexü ügüxü i duüxügü. Rü taguma namaxã chaxämüci i ngëma duüxügü i chixecümaxü. ⁶⁻⁷Rü cupexewa chaugü chayauxmex nax

ngëmaäcü cuxü chawéxüçax nax chawa rü nataxuxüma i tjaxacürü chixexü. Rü ngëmaäcü, Pa Cori Pa Tupanax, curü amarearü guchicaxüwa changu nax cuxcax chawiyaexüçax rü cuxü chicuaxüxüçax naxcax i ngëma mexügü i cuxüxü. ⁸Pa Corix, chama rü nüxü changechaü ya yima cupata ya nawa curü üünemaxã cungexmane. ⁹Rü tama chanaxwaxe i choxü quimax wüxigu namaxã i ngëma pecáduäxgüxü. Rü tama chanaxwaxe i ngëma máetagüxüruxü chamaxã quixí. ¹⁰Rü tama chanaxwaxe i ngëma chixexü ügüxüruxü rü ngëma äëxgaciügi i diérucax chixri duüxügümäxä icuaxgüxüruxü chamaxã quixí. ¹¹Erü chorü maxü rü taxuwama nachixe ¡rü ngëmacax choxü rüngüxéx rü cuxü changechaütümüxü! ¹²Rü cumax, Pa Corix, rü taianexügu choxü cuchixéx nax tama chorü uanügümexëgu changuxücx. Rü ngëmacax guxü i duüxügüpexewa tá cuxü chicuaxüxü rü mexü cumaxã chaxuegu.

Cori ya Tupana rü chorü omü rü
chorü maxëeruxü nixí

27 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü omü rü chorü maxëeruxü nixí. ²Rü ngëmacax rü texéxü tá nixí i chamuüxü? Rü nüma ya Cori ínanapoxü i chorü maxü. ³Rü nhuxmax rü texéxü tá nixí ichamuüxü? ²Rü ngëxguma chixexügi i chorü uanügü chauxcax ibuxmügu nax choxü yamaxgüxüçax, rü nüxchama tá guxchaxügu nayı. ³Rü woo muxüchixü i chorü uanügü choxü íchomaeguächigu rü taxucäxtáma chamuü. Rü woo nügü

ínamexēēgugu nax chauxcax
íyaxüāchixüçax rü taxucaxma
chanaxixāchiāxē erü nüxü chacuqx nax
nüma ya Tupana tá choxü ípoxüxü. ⁴Rü
ngēma Cori ya Tupanana naxcax
chacaxü rü choxü ngúchaüxü rü
wüxitama nixi. Rü ngēma nixi nax
guxüma i chorü maxügu Cori ya
Tupanapatawa changexmaxü nax
ngēmaäcü nüxü chicuqxüixüçax rü
norü üünemaxä chataáxéxüçax. ⁵Rü
ngēxguma guxchaxü chauxcax ínguxgu
rü nüma ya Cori rü napatawa tá choxna
nadau. Rü nügümamaxä tá choxü
natüxchipeta rü wüxi ya nuta ya
tacüétugu tá choxü namunagü nax
taxuxüma choxü imáxüçax. ⁶Rü ngēma
rü taxuxüntama i chorü uanü choxna
nangu. Rü ngēxguma rü tá choxü
natauxcha nax Cori ya Tupanacax
chayaguxü i ámaregü i napatawa rü
taaixëäcüma naxcax chawiyaexü rü nüxü
chicuqxüixü. ⁷Rü cuxna nixi i
chacaxaxü, Pa Corix. ⁸Rü choxü naxñü!
⁹Rü cuxü changechaxütümüxü rü choxü
nangäxü! ⁸Rü chauâewa rü nagu
charüxñü rü chaugü nhachagürü: "Cori
ya Tupanacax tá chadau", nhachagürü.
Rü ngēmacax i chamax, Pa Corix, rü
cuxcax chadau. ⁹Rü tauxü i
chauxchaxwa iquicúxü rü tauxü i curü
numaxä choxü cuxoxü! Erü cuxicatama
nixi i chorü ngüxéeruxü quixixü. ¹⁰Rü
tauxü i chaxica nua choxü cutáxü nax
ngēmaäcü changemüçüxüçax! Erü cuma
nixi ya chorü Tupana rü chorü
maxéeruxü quixixü. ¹⁰Rü woo chaunatü
rü chaué choxü ítaxgügu notürü cumax,
Pa Corix, tá nixi i choxna cudauxü. ¹¹Pa
Corix ¹²Rü nawex i cumaxü rü chorü

uanügüchaxwa choxü nüxü nacuqxexē i
ngēma mexü i nama nax nagu
chixüxüçax! ¹²Rü tauxü i norü
ngúchaüwa choxü cutáxü! Erü ngēma
duüxügü i choxü imaxguchaüxü rü
chixri chauchiga nidexagü, notürü
guxüma i ngēma rü doragümare nixi.
¹³Notürü i chama rü chayaxö nax nüxü
tá chadauxü nax nhuxäcü choxü
nangechaüxü ya Cori ya Tupana i
guxüma i ngunexügü i nagu
chamaxüxüwa. ¹⁴¹⁵Rü nüxü yaxö ya
Cori! ¹⁶Rü cugü naporaxexë rü tauxü i
nüxü curüxoxü nax cuyaxö! Rü
cumaxä nüxü chixu rü ¹⁷nagu yaxö ya
Cori ya Tupana!

Cori ya Tupana rü nüxü naxñü i
tóru yumüxe

28 ¹Pa Cori Pa Tupana Pa Chorü
Poxürxüx, rü cuxna nixi i
chacaxü. ²Rü tauxü i chauxchaxwa
iquicúxü nax tama choxü
cungäxüxüçax! Erü ngēxguma taxütama
choxü cungäxüxgu rü tá chayu. ²³Rü
choxü naxñü i ngēxguma cupata
íngexmaxügu chawéxmexäcüma curü
ngüxéecax íchacaxgu! ³Rü tama
chanaxwaxe i choxü cupoxcu wüxigu
namaxä i ngēma chixexü ügüxü. Rü
númagü rü mea tûmamaxä
naxämüçigüneta ya duëxegü, notürü
naâxewa rü nagu narüxñüe nax
nhuxäcü tüxü yamaxguchaüxü. ⁴Rü
ngēmacax, Pa Corix, rü name nax
cunapoxcueü naxcax i ngēma norü
chixexü i naxügxü. ⁵Rü ngēma chixexü
i toxguâxmaxä naxügxüntama naxcax
natâeguxexë nax ngêmatama i
chixexümaxä cupoxcueüçax! ⁵Rü

nümagü rü tama Tupanaxü
nacuaxgüchaü rü tama nüxü
nacuaxgüchaü i ngëma Tupana
ngoxëexü. Rü ngëmacax ya Tupana rü
tá nanadai rü tagutáma wena
inanachigüexë. ⁶Rü namecümaxüchi
ya Cori ya Tupana erü nüxü naxñü i
chorü yumüxë. ⁷Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü chorü poxüruvä ya
poraxüchicü nixi. Rü nagu nixi ga
chayaxöxü rü nüma nixi ga choxü
nangüxëexü. Rü poraäcü chataäxë i
nhuxmax. Rü ngëmacax tá Cori ya
Tupanacax chawiyae rü tá moxë nüxna
chaxä. ⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana
nixi i norü duüxügüxü naporaexëexü.
Rü nüma nixi i nüxü nangüxëexü rü
ínapoxüäxü ya yimá äëxgacü ya
nümatama nüxü naxunetacü. ⁹Pa Cori
Pa Tupanax jnüxü rüngüexë ya curü
duüxügü rü mexü namaxä naxuegu! ¹⁰Rü
nhama wüxi i carnéruarü daruürxü
nüxna nadau rü guxüguma mea yagagü!

Napora i naga ya Cori ya Tupana

29 ¹Pa Dauxüçüäx jnüxü
pecuaxüxü ya Cori ya Tupana
naxcax i norü pora rü norü ütne! ²|Rü
nüxü pecuaxüxü i ngëma naéga i
üünexü! ³Rü yima napata ya
mexechinewa rü penatachigaxëex! ⁴Rü
ngëma naga ya Cori ya Tupana rü
márétigu nayaxü. Rü nüma ya Tupana
ya poraci rü nayaduruanexëex. Rü
nüma rü ngëma taxü i már-étüwa
nangexma. ⁵Rü ngëma naga ya Cori ya
Tupana rü napora rü guxüwama nangu.
⁶Rü ngëma naga ya Cori ya Tupana rü
nanabüüchacüxü ya yima ocayiwagü ya
Líbanuwa ngëxmagüne. ⁷Rü nagamaxä

nayaduxruxexëex ya yima mäxpünegü ya
Líbanu rü Chiriü. Rü nhama
tuirugürüxü rü nhama naxacügürüxü
nanayuxnagütanüxëex. ⁸Rü ngëma
nagawa rü ínaxüxü i üxüema. ⁹Rü
ngëma naga ya Cori ya Tupana rü
ngëma ínachianexüwa rü
nayaduxruxexëex. ¹⁰Rü ngëma naga ya
Cori rü yima carabáyugü rü
nayawäxgüxëex rü ngëmaäcü i ngëma
dauxchitagu rü nanangearü
naixnecüäxëex. Rü napatawa ya Cori rü
guxäma nüxü ticuaxüxügü. ¹¹Rü nüma
ya Cori ya Tupana rü pucümaxä
inacuäx. Erü nüma nixi i guxüguma
äëxgacü yixixü. ¹²Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nanaporaexëex i norü
duüxügü. Rü mexü namaxä naxuegu rü
nanataäxexëegü.

Dawí rü Cori ya Tupanaxü
ticuaxüxü erü norü daxawewa
naxcax nayataanexëex

30 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü
chicuaxüxü erü cuma nixi i
chorü daxawewa choxü ícurüdaxééamaxü
rü ngëmacax tama chayu. Erü cuma rü
tama cunaxwaxe nax choxü nacugüexü i
chorü uanügü. ²Pa Cori Pa Chorü
Tupanax, chama rü cuxütawa naxcax
íchaca i curü ngüxëex, rü cuma rü choxü
cungäxüga rü chauxcax cuyataanexëex.
³Rü nawa choxü ícunguxuchixëex i
ngëma yu rü choxü cumaxééama. Rü
ngëmacax tama chayu. ⁴Rü ngëmacax i
pemax, Pa Chamüicügü i aixcuma Cori ya
Tupanaxaxü Yaxögüxü jrü ngüxä wüxigu
Tupanacax tawiyaegü rü nüxü
ticuaxüxügü ya yimá üünecü! ⁵Erü
ngëma norü nu rü paxaächimare nixi,

notürü ngēma norü ngūxēē rü taguma inayagux. Rü woo chütacü ixauxegu, notürü moxüācü rü taāxēācü tingunexügü. ⁶Rü chama rü yexguma taxüta chidaxawegu rü chaugigü charüxñü rü nhachagürü: “Nhuxma rü marü taxuxǘtama i t̄axacü choxü nangupetü”, nhachagürü. ⁷Notürü i cuma rü choxü cuxü, rü choxna quixügachi rü tama choxü curüngüxēē. Rü ngēmacax chorü muūmaxä chabaixächiäx. Notürü yemawena rü chamaxä cumecüma, rü chauxcax cuyataanexëx. ⁸Rü cuxna nixi i chacaxü, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nixi i chachixewexü. ⁹Rü nhachagürü: “Pa Cori Pa Tupanax ¿rū t̄axacüwa namexü ega t̄axwa choxü nangegügu? Erü wüxi i waixümü rü taxucüriwa cuxü nicuaxüxü rü taxucüriwa nüxü nixu nax cuma rü aixcumacü quixixü”, nhachagürü. ¹⁰Pa Cori Pa Tupanax ;cuxü changechaxǘtümüxü rü choxü naxñü rü choxü rüngüxēē! ¹¹Rü nhuxmax nax chauxcax cuyataanexëxü rü ngēma chorü ngechaü rü taāxēxü choxü cuyanguxuchixëx. Rü ngēmaäcü choxna cuyatügachixëx i ngēma chorü ngechaü rü nhuxmachi taāxē choxna cuxä. ¹²Rü nhuxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü taxucüriwama charüngéaxmare. Rü ngēmacax wiyaegümäxä tá cuxü chicuaxüxü rü guxügutáma moxë cuxna chaxä.

Name nax aixcuma Tupanagu nax yaxôxü

31 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxütagu nixi i chaugü charücúxü nax choxü ícupoxüxüçax nax tama choxü yamaxgüxüçax i chorü uanügü. ²Rü

tauxü i nüxü icurüngümaxü ega curü ngüxëecax íchacaxgux! ³Rü choxü ínanguxuchixëx naxmexwa i chorü uanügü! Erü cuma rü Tupana ya aixcuma mecü quixi. ⁴Rü ēcü choxü nüxü naxñü i chorü yumüx! ⁵Rü paxa nua naxü rü naxmexwa choxü ínanguxuchixëx i chorü uanügü! Rü chanaxwaxe i chorü poxüruvä nax quixixü i cumax, rü chanaxwaxe nax chorü cuxchicaxü nax quixixü nax tama choxü yamaxgüxüçax. ⁶Rü cuma nixi i chorü poxüruvä rü chorü cuxchicaxü. ⁷Rü chamaxä inacuax rü choxna nadau naxchaxwa i chorü uanügü! Rü ngēmaäcü i nümagü rü tá nüxü nacuaxgü nax aixcuma Tupana ya poracü nax quixixü. ⁸Rü choxü ínanguxuchixëeama nawa i ngēma guxchaxü i chauxcax inaxügüxü! Erü cuma nixi i chorü poxüruvä quixixü. ⁹Rü cuxmexwa chanangex i chorü maxü. ¹⁰Rü choxü ínanguxuchixëx, Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacü! ¹¹Rü tama namaxä chataäx i ngēma duüxügü i naxchicüngäxü i taxuwama mexüxü icuaxügüxü. Erü cugu nixi i chayaxöxü, Pa Cori Pa Tupanax. ¹²Rü ngēma choxü nax cungechaüxüçax rü chataäx rü mexügü charüxñü. Rü cuma rü nüxü cuciäx nax ngechaü chingexü rü chanaxixächiäexü. ¹³Notürü tama chorü uanümexëgu choxü cunguxëx. Rü chauxcax cunamexëx i wüxi i nachica i nüxü guxchaxü nax choxna nangugüxü. ¹⁴Pa Cori Pa Tupanax ;cuxü changechaxǘtümüxü! Erü ãucimäxüwa changexma i nhuxmax. Rü ngēma ngúxü nax chingexüçax rü changuxetü rü changuxune rü guxüwama choxü

nangux.¹⁰Rü ngēma nax ngúxū chingexű rü nax changechaũxűgagu rü tá paxa chayu. Rü ngēma nax ngechaű chingexűgagu rü chiturachigü. Rü ngēmacax i chaxune rü natura.¹¹Rü chama rü norü cugüruxű chixi i ngēma chorü uanügü. Rü ngēma chorü ngaicamagu âchiügixű i duüxűgü rü norü ñiücaruümare choxű nixigüxexé. Rü ngēma choxű cuqaxgüxű i duüxűgüçax rü wüxi i ãüächixű chixi. Rü ngēguma ñtamüwa choxű nadaugügu rü chauxchaxwa nibuxmü.¹²Rü choxű inarüngümaexüchima rü nhama marü chayuxürüxű choxű nadau. Rü ngēmaäcü nhama wüxi i axepáxű i puxächixürüxű chixi.¹³Rü duüxűgü rü bexma choxű nixugüecharare chixexümaxä. Rü ngexta íchadawenüxűwa rü nangexma i ãücümaxű rü poraäcü chamuü. Rü duüxűgü rü wüxigu nagu narüxñüe nax nhuxäcü choxű yamäxgüchaűxű.¹⁴Notürü i chamax, Pa Cori Pa Tupanax, rü cugu chayaxõ rü nhachagürü: “Rü cuma nixi i chorü Tupana quixixű”, nhachagürü.¹⁵Rü nhaa chorü maxű rü cuxmexwa nangexma. Rü ngēmacax chanaxwaxe i naxmexwa choxű ícunguxuchixexé i ngēma chorü uanügü i chauxchi aiexű.¹⁶Rü chama nax curü duüxű chixixű ¡rü cuxű changechaxütümüxű! ¡Rü ēcü choxű ínanguxuchixexé erü choxű cungechaű!¹⁷Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna nixi ichacaxxű. Rü chanaxwaxe i choxű cungaxűga nax tama ãne chingexüçax. Notürü ngēma chixexű ügixű i duüxűgü rü name nixi i ãne nüxű quingexexű.¹⁸Rü ēcü noxtacüma naxmaxű i chianexű

i tauquewa ngēxmaxüwa namugü!¹⁸Rü ngēmaäcü tá narüchianegü i ngēma duüxűgü i dorataqaxgüxű i cugüwaxegüxű rü toxguaxxű oexű rü guxchigawaxegüxű tümamaxä ya yíxema mexe ya duüxegü.¹⁹Pa Tupanax, cuma rü poraäcü cumecüma tümamaxä ya yíxema cuga ñiüexe. Rü duüxűgüpexewa cunawex nax nhuxäcü cumecümaxű tümamaxä ya yíxema cugu yaxögüxe.²⁰Rü cuma rü tükü ícupoxü nünxia i ngēma duüxűgü i chixexügu rüxñüexü. Rü cugütüüwa tükü cungexmagüxexé nax ngēmaäcü tama tümamaxä naguxchigagüxüçax i tümaaru uanügü.²¹Rü cumexechi, Pa Cori Pa Tupanax. Erü choxű nax cungechaűxűgagu taxű i mexű chauxcax cuxű ga yexguma ngúxű chingeyane.²²Rü ngēguma guxchaxüwa changexmayane rü nagu charüxñü nax choxna quixügachixű. Notürü yexguma cuxna chacaxgu nax choxű curüngüxexüçax rü cuma rü choxű cuxñü nax aita cuxcax chaxüxű.²³Pa Guxäma i Pema i Cori ya Tupanaaxü Yaxögüexex ¡rü nüxű pengechaxügüx! Erü nüma ya Cori rü tükna nadau ya yíxema naga ñiüexü rü tá poraäcü nanapoxue.²⁴Rü guxäma i pema i Cori ya Tupanagu nax peyaxögüxű ¡rü peporae rü petaäxegü!

Ngēguma Tupanamaxä nüxű
ixuxgu i törü chixexű rü nüma rü
tükü nüxű inarüngüma

32 ¹Rü nataäxë ya yimá yatu ya Tupana marü nüxű nüxű irüngümacü i norü pecädugü.²Rü

nataāxē ya yimá yatü ya tama chixexűgu rüxñicü rü Tupana taxuxüma i chixexű nachigaxű ixucü. ³Rü yexguma tama Tupanamaxä nüxű chixuxgu ga yema chorü chixexű rü guxű ga ngunexűgu rü chaxauxecha rü yexeraācü chaxoégaāxē rü chiturachigü. ⁴Rü chütacü rü ngunecü choxű cuchixewe Pa Tupanax. Rü yema chorü pora rü ínaxűxű nhama putürachacu i üäxcü ipaxëexürüxű. ⁵Notürü wüxi ga ngunexűgu rü cumaxä nüxű chixu ga guxűma ga chorü chixexűgü rü taxuxüma chicux. Rü chaugümäxä nhacharügü: “Cori ya Tupanamaxä tá nüxű chixu i chorü chixexűgü”, nhacharügü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxű nüxű icurüngüma ga guxűma. ⁶Rü ngëmacax i guxűma i duüxűgü i aixcuma yaxögüxű rü ngëxguma ngürüachi guxchaxűwa nangexmagu rü tá cumaxä nidexa. Rü woo chi taxüchixű i guxchaxű nüxű ingaicagu rü taxütáma nüxna nangu. ⁷Rü cumax rü chorü daruxű quixi, rü cuma nixi i choxű ícupoxűxű i ngëxguma äñcümäxűwa changexmagu. Rü ngëxguma nüxű charüporamaegu i chorü uaniögü rü chapegewa taäxääcü cunawiyaegüxexë i duüxűgü. ⁸Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nhacugürü choxű: “Chama rü guxűguma cuxű chadawenü rü tá cuxű changuxexë i ngëma cuxű chanaxwaxexü. Rü tá cuxű chaxucuxë rü cumaxä tá nüxű chixu i ngëma nama i nagu tá quixűxű. ⁹Rü tama name nax nhama cowarurüxű riexna nhama mularüxű quixixű rü nax natauxüma i curü cuqx rü nhuxmata ütüxünágucax cuwáxű nax mea namagu

quixűxűcax”, nhacurügü choxű. ¹⁰Rü muxütáma i ngúxű ningegü i ngëma chixexüarü üruxű ixígüxű, notürü ngëma cugu yaxögüxű rü guxűgutáma Cori ya Tupana nüxű nangechaü. ¹¹;Rü Cori ya Tupanamaxä petaäxëgü, Pa Yatügü i Mexű i Tama Chixexű Ügxüx! ;Rü petaäxëgü rü taäxëmaxä Tupanaxü pecuaxüxügü!

Tupanana moxë taxä rü nüxű ticuaxüxügü

33 ¹Rü pemax, Pa Duüxűgü i Tupanaga Ínüexűx ;rü nüxű pecuaxüxügü! Erü nüma ya Tupana rü namaxä nataäxë i norü duüxűgiarü cuaxüxű. ²;Rü moxë nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! ;Rü árpamaxä rü árpaxacümaxä taäxääcü naxcax pewiyaegü! ³;Rü ngexwacaxűxű i wiyaegu pewiyaegü! ;Rü mea pepaxetagüäcüma nüxű pecuaxüxügü! ⁴Rü ngëma Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name. Rü ngëma naxüxűwa nangox nax nüma rü aixcuma yanguxéêäxű i ngëma nüxű yaxuxű. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxä nataäxë i ngëma aixcuma ixixű rü ngëma wegxuxű. Rü ngëma norü ngechaü rü nhama i naane namaxä nanapá. ⁶Rü ngëma dauxüguxű i naane rü guxűma i ngëma ngëxmagüxű rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü dexamaxä nanaxü rü naétü “cue”, nhanagürü. ⁷Rü nüma ga Tupana rü nanaxü ga yema taxü ga már i mátamaxü. Rü yema norü dexá rü wüxitama ga nachicawa nanayexmaxëxë. ⁸Pa Guxűma i Taxacü i Nhama i Naanewa Ngëxmagüxűx ;rü

Tupanaga pexínue! Rü guxâma i pemax, Pa Nhamá i Naanecüäx i Duüxügüt jrü nüxü pengechaxügü! ⁹Yerü nüma rü norü dexamaxâ guxüma naxü. Rü nanamu rü guxüma mea inanu. ¹⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nagu nayanaxoxëxë i ngëma nagu naxinüexü i ngëma duüxügüt i tama nüxü yaxögüxü. ¹¹Notürü i ngëma nüma ya Cori ya Tupana nagu rüxinüxü rü guxüguma nanaxäixrígumaraxü rü taguma narüxo. ¹²Rü nataäxegü i ngëma nachixüane ya Cori ya Tupanamaxâ Tupanaäxgüxü rü ngëma duüxügüt ya Cori ya Tupana nügxüxü dexü. ¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxüguxü i naanewa ínadawenü, rü nüxü nadau i guxüma i duüxügüt. ¹⁴Rü ngëma dauxüguxü i naane i nawa nangexmaxüwa nixí i tüxü nangugüxü ya yíxema nhama i naanewa ngëxmaguë. ¹⁵Rü nüma nixí i maxü tüxna naxäxü rü nüxü nadauxü i guxüma i ngëma taxüguxü. ¹⁶Rü taxucüma ya äëxgacü ya woo muarü churaraäcü rü tá nügü ínapoxü ega tama Tupana nüxü rüngüxëegü. Rü bai ya wüxi ya yatü ya poraxüchicü rü tá norü poramaxä nügü ínapoxü ega tama Tupana naxütawa ngëxmagu. ¹⁷Rü woo cowarugü i poraxüchixü rü taxuacüma norü yoraxü ínapoxü ega tama Tupana nüxü rüngüxëegü. ¹⁸Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxüguma tüxna nadau ya yíxema nüxü ngechaügüxe rü nagu yaxögüxe. ¹⁹Rü ngëmaäcü yuwa tüxü ínapoxü rü maxü tüxna naxä ega taiya ínguxgu. ²⁰Rü Tupanaxütaguxicatama nixí i nüxü yarüngauxü i törü maxü. Erü nüma rü

tüxü narüngüxëe rü tüxü ínapoxü. ²¹Rü ngëmacax tótü Cori ya Tupanamaxâ tataäxegü rü aixcuma naéga i üünexügüt tayaxögü. ²²¡Rü tauxü i nüxü curücoxü nax toxü cungechaüxü, Pa Cori Pa Tupanax! Erü cuma rü tomaxâ icuxuneta rü taxütáma toxü ícuwogü.

Tupanaxü ticuaxüxü erü tamaxâ namecüma

34 ¹Rü guxü i oragu rü Cori ya Tupanamaxâ tá mexü chaxuegu, rü chauäxmaxâ rü guxügutáma nüxü chicuaxüxü. ²Rü Cori ya Tupanamaxâ chaugü chicuaxüxü. ¡Rü nüxü iperüxñüe rü namaxâ petaäxegü, Pa Duüxügüt ya Mexügüt Rüxinüexex! ³¡Rü ngíxä wüxigu nüxü ticuaxüxügü rü tanatachigaxëxë i naéga! ⁴Rü Cori ya Tupanana chaca rü nüma rü choxü nangäxüga, rü choxü ínanguxuchixëxë nawa i guxüma i chorü oégaäegü. ⁵Rü yíxema Cori ya Tupanagu rüdauniüxe rü guxügutáma tataäxegü rü tagutáma ãne tingegü. ⁶Rü dama yatü ya ngearü ngëmaxüäcü rü Cori ya Tupanana naca rü nüma nüxü naxinü rü norü guxchaxügüwa ínananguxuchixëxë. ⁷Rü Cori ya Tupanaartü orearü ngeruxü i dauxücüäx rü tüxna nadau rü tüxü namaxëxë ya yíxema Cori ya Tupanaxü ngechaügüxe. ⁸¡Rü nüxü pixüx nax ngëmaäcü nüxü pecuáxüçax nax nhuxäcü namecümaxü ya Cori ya Tupana! Rü nataäxë ya yimá yatü ya Cori ya Tupanagu yaxöcü. ⁹Rü pema i aixcuma Cori ya Tupanaxü ngechaügüxe, rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü rü naga pexínue. Erü taxuxütáma tjaxacü tüxü nataxu ya

yíxema nüxű ngechaügüxe rü naga
ïnüexe.¹⁰Rü woo ya yimá ai ya
porachirécu i nhuxguxacü rü taiya nüxű
nangux. Notürü yíxema aixcuma Cori ya
Tupanaga ïnüexe rü tagutáma tükű
nataxu i mexű.¹¹Pa Chauxacügx jnua
pexi rü choxű iperüxiñüe! Rü pexű tá
changúexëx i nhuxäci Cori ya
Tupanaxű nax pecuaxiügüxű.¹²
Cunawäxexű nax cutaäxexű rü
namaxű i curü maxű i nhama i
naanewa?¹³Rü dücax jnaxuäx rü
nüxna nadau ya curü conü rü tauxű i
quidoraxű!¹⁴|Rü nüxna ixügachi i
guxüma i chixexű rü mea namaxű!¹⁵Rü
naxcax nadau nax taxülemaama nax
cuguxchaxüäx rü ngëmaäcü namaxű!¹⁶
Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tükna
nadau ya yíxema aixcuma mea maxëxe.
Rü tükű nüxű naxiñü i tümaaru yumüxë.¹⁷
Notürü nüxű naxo i ngëma chixexű
ügüxű rü inayanaxoxëx i nhama i
naanewa nax taxülema nüxna
cuäxächixüçax.¹⁸Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nüxű naxiñü i norü yumüxë
ya yimá mecü ya duü. Rü guxüma i
norü guxchaxügüwa rü ínanapoxü.¹⁹Rü
nüma ya Cori ya Tupana rü ínamemare
nax tükű nangüxëexű ya yíxema
tügüçax iayarütauxexe. Rü tükű
namaxëx ya yíxema tümaaru
chixexüçax tükümaxä ngechaügüxe.²⁰Rü
yimá yatu ya mecü rü nawa
nangupetü i muxüma i guxchaxügü.
Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü
nawa ínanapoxü i guxüma i ngëma.²¹Rü
nüma ya Tupana nüxna nadau nax
tama yexeraxü i guxchaxügü naxcax
ínguxüçax rü woo naxchinaxägü rü
nüxna nadau.²²Rü ngëma duüxű i

chixexű ügüxű rü ngëma norü
guxchaxügu tátama nayi. Rü ngëma
tümachi aixű ya yíxema mexű üxe rü
Tupana tá nanapoxcu.²³Notürü nüma
ya Cori ya Tupana rü tükű ínapoxü ya
yíxema norü duüxügü ixígüxe. Rü tama
tükű napoxcue ya yíxema nagu
yaxögüxe.

Yumüxë i nawa Tupanaarü ngüxëecax ícaxaxű

35 ¹Pa Cori Pa Tupanax jnaxcax
iyaxüächi i ngëma chäuxcax
yaxüächixű rü nadai i ngëma choxű
imägxüchaüxű!²|Rü ēcü nayaxu i curü
poxüruxű rü nua naxű rü choxű
rungüxëx!³|Rü nhuxmax rü nayaxu ya
cuxne nax namaxä cunadaixüçax i
ngëma chawé ingëxütanüxű!⁴|Rü
chamaxä nüxű ixu nax cuma yixixű i
choxű cumaxëexű!⁵|Rü yabuxmüsëxë i
ngëma choxű imägxüchaüxű!⁶|Rü
yabuxmüsëxë rü naxäneexëxë i ngëma
choxű chixexëegüchaüxű!⁷|Rü namu i
curü orearü ngeruxű i dauxüçüäx nax
ínavoxüäxüçax nhama buanecü
arúchuchirexü ngianexëexürxü!⁸|Rü
ngëma namaxű i chorü uanügü rü
naxëanexëxë rü nacoraxëxë i namaxű!⁹
Rü chanawäxe i curü orearü ngeruxű i
dauxüçüäx nawe ningëchigü.¹⁰Rü woo
taxuxüma i chixexű chaxüyane rü
nümagü rü chixexügu choxű
nanguxëegüchaü. Rü woo taxuxüma i
chixexű chaxüyane rü nümagü rü
bexma nanaxügü i wüxi i äxmaxű nax
ngëmagu chingucuchixüçax.¹¹|Rü ēcü
ngürüächi chixexügu nayixëxë nax
ngëma nümatama namexëegüxű i
äxmaxügü nayixüçax rü ngëmaäcü nagu

yanachixexűcax! ⁹Notürü i chamax rü Cori ya Tupanamaxá tá chataăxẽ erü choxű ínapoxű. ¹⁰Rü guxűma i chorü maxűmaxă rü nhacharügű tá: “¿Texé cumaxă tawüxigu, Pa Cori Pa Tupanax? Erü yíxema ngearü diéruăgxüe rü tükű nataxu i ngěmaxűgű, rü cuma rü tükű ícupoxű nüxna i ngěma tükű rüporamaegüxű rü ngěma chixri tümaarü puracü utanügüxű”, nhachagürü. ¹¹Rü nhuxmax rü inachigü i duűxügű i chauchiga doraxű ixugüxű. Rü choxna naxcax nacagüe i tăxacü i chama tama nüxű chacuáxű. ¹²Rü ngěma duűxügű rü yema mexü ga naxcax chaxüxű rü chixexűmaxă choxű nanatáeguxěegü. Rü ngěma nixi i poraăcü ngechaă choxna áxű. ¹³Rü yexguma nümagü yadaxaweegu rü chama rü naxcax chaxoégaăxẽ rü naxchiru ga témümarexügu chicuăx. Rü tama chachibüăcuma guxűguma naxcax chayumüxë. ¹⁴Rü chama rü naxcax changechaă rü nhama chaué yuxürüxű rüexna wüxi i chamüci rüexna chauenexě yuxürüxű chixi. ¹⁵Notürü yexguma guxchaxű chăuxcax ínguxgu ga chamax rü nümagü rü naxitäquexe rü choxű nacugüe nhama tama choxű nacuqxgüxürüxű. Rü yemaacü chixexűmaxă choxű nixugüecha. ¹⁶Rü ngúxű choxű ningexěegü rü choxű nacugüe rü numaxă choxna nadaugü. Rü yemaacü chauxchi naxaie. ¹⁷Pa Cori Pa Tupanax ¿nhuxguxüratáta i nüxű curüchauxű nax ngěma nüxű cudawenümarexű i ngěma duűxügű i nhama aigürüxű chăuxcax inginetanücüüxű? ¹⁸Rü nüxna choxű ínapoxű nax tama choxna

nayauxgüăxűcax i ngěma nügümamaxă choxű wüxicaxű i chorü maxü! ¹⁸Rü nhuxuchi i chama rü tá moxë cuxna chaxă napexewa i ngěma muxuchixű i curü duűxügű. Rü guxűma i ngěma duűxügüpexewa rü tá cuxű chiuaxüxű. ¹⁹Rü tama chanaxwaxe i chauchigagu nataăxěgű i ngěma chorü uanügü. Rü tama chanaxwaxe nax choxna nanuxetügűxű i ngěma duűxügű i chauxchi aiexű woo taxuxüma chaxüyane. ²⁰Rü nümagü rü tama ngüxmüecax nadaugüxű nixi nax tūmaechitawăxegüxű ya yíxema nhaa nachixüanewa mexügu rüxinüexe. ²¹Rü poraăcü nichogü chixexű i chauchigamaxă rü nhanagürügű: “Düçax, toxetüxüchimaxă cuxű tadau nax chixexű cuxüxű”, nhanagürügű. ²²Pa Corix, cuma rü meama nüxű cucuax i ngěma naxügüxű i ngěma duűxügű. ¹⁹Rü tauxű i choxna cuyáxűguxű! ²³Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ɿnabăixăchi rü inachi rü chauétüwa nachogü! ²⁴Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, cuma nax mecü quixixű ɿrü choxű nangugü! Erü tama chanaxwaxe i choxű nax nacugüexű i chorü uanügü. ²⁵Rü tama chanaxwaxe i chauchiga nidexagü rü chauchiga chixexügu narüxinüe nhaxümaxă: “Nhaa nixi i ngěma inaxwăxegüxű rü düxwa marü chixexügu tananguxexë”, nhanagürügű. ²⁶Rü nhuxmax chanaxwaxe i āne ningegü i ngěma duűxügű i taăxegüxű naxcax nax chixexügu changuxű. Rü chanaxwaxe i guxűwama āne ningegü i ngěma nügü ixugüexű nax choxű nayexeragüxű.

27Notürü yíxema naxwaxegüxe nax chorü uanügüxü charúporamaegüxü, rü name nixi i taăxéacü guxüguma tagaăcü nhatarügügi: “Nüma ya Cori ya Tupana rü namecümaxüchi. Rü namaxä nataăxë i ngéxguma norü duűxü mexü nüxü ngupetügi”, nhatarügügi. 28Rü chama rü chorü conümaxä tá nüxü chixuchiga i nhuxăcü ãexgacü ya mecü nax quixixü. Rü guxü i ngunexügu tá cuxü chicuaxüxü.

Duűxügü rü guxüwama nachixe
notürü Tupana rü guxüguma
namecüma

36 ¹Rü ngéma duűxü i tama Tupanaga ñüxü rü ngéma pecádu nixi i norü ñüwa nüxü nangúchaüxéexü nax chixexü naxüxüçax. Rü ngémacax taguma nagu narüxinü nax Tupanaxü namuňxü. ²Rü nügügi narüxinü nax namexü i ngéma chixexü i naxüxü rü ngémamaxä nügü nicuaxüxü. ³Rü ngéma duűxü i chixexü rü ngéxguma yadexagu rü taguma mexü i orexü nixu rü doraxüxicatama nixu. Rü wüxi i duűxü i tama naăxexü cuáxü nixi, rü taguma mexü naxü. ⁴Rü ngéxguma norü pechicaxügu nacaxgu rü ngéma nagu narüxinü nax chixexü naxüxü. Rü ngéma nax poraăcü nüxü nangúchaü i ngéma chixexü i naxüxü rü ngémacax tama ínanangéxchaü. ⁵Notürü i ngéma curü ngechaü, Pa Cori Pa Tupanax, rü dauxüguxü i naanewa nangu. Rü ngéma nax quixaixcumaxü rü yauxtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁶Rü ngéma nax mea guxümaxä icucuáxü rü nanaxaixrügumaraxü, nhama măxpünegü ya taxünegürüxü. Rü

ngéma curü mugü rü guxügucax nixi nhama már i taxü rü mátamaxüchixürüxü. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nüxna cudau i guxüma i duűxügü rü naexügü. ⁷Rü ngéma curü ngechaü, Pa Tupanax, rü namexechi. Rü ngémacax i duűxügü rü cupexátütüxüçax nibuxmü nax ícupoxüxüçax. ⁸Rü cuma rü duűxügüna cunaxä i nawemü i mexü rü natü i mexüwa cuyaxaxegüxéex. Rü ngémaăcü meama nüxü ningü. ⁹Rü aixcuma cuwa nangexma i maxü rü cuma nixi i toxçax cunangóonexéexü. ¹⁰Rü ngéma curü duűxügü i cuxü cuaxgüxü rü cuga ñüexü, rü cuma rü nüxü cungechaü rü mea namaxä icucuax. ¹¹Notürü tauxü i cunaxüchicaxü i chauétü nax nachigüxü i ngéma niügi icuaxüügüxü rü bai i choxü nax ínataxüchigüxü i ngéma tama cuga ñüexü! ¹²Düçax, marü ngéxma nayayitanü i ngéma chixexüartü üruügü. Nayayitanü rü marü taxucürüwa inachigü.

¡Cori ya Tupanagu yaxö!

37 ¹Tauxü i cunaxixächiaéexü namaxä i ngéma duűxügü i chixexü ügüxü! ²Rü tauxü i quixauxächichü! Erü ngéma duűxügü rü paxá tá inayarüxo nhama maxë ya rünhëxécurüxü rü nhama natüane i pagüxüriüxü. ³Rü nagu yaxö ya Cori ya Tupana rü mexü naxü! ⁴Rü nhama i naanewa namaxü rü guxüguma aixcuma nagu yaxö! ⁵Rü aixcuma nüxü nangechaxü ya Cori ya Tupana! Rü nüma rü tá nayanguxéex i ngéma cuma nagu curüxinüxü. ⁶Rü Cori ya Tupanamexëgu naxü i curü maxü! ⁷Rü

nagu yaxõ! Rü nüma rü tá cuxõ
narüngüxõe. ⁶Rü nüma rü tá ngóxüwa
nanange nax cumexõ rü quixaixcumaxõ
nhama üäxcü tocuchigu ibáxixürüxõ.
⁷Rü tama name nax taxacüçax
quidexaxõ napexewa ya Cori ya Tupana.
¡Rü yaxna naxñi! Rü nüma rü tá cuxõ
narüngüxõe. ¡Rü tauxõ i namaxã
cuchixeäxexõ ega ngëma chixexõ ügüxõ
muarü ngëmaxüäxgugu rü mea yaxüxgu
i ngëma chixexõ i nümagü nagu
naxñinüexõ! ⁸Rü nüxõ rüxo nax
cunuxwaxexõ rü nüxna ixügachi nax
ngëma curü numaxã chixexõ cuxüxõ!
¡Rü tauxõ i ngëma nugu curüxñinüxõ!
Erü ngëgxuma ngëmagu curüxñinüamagu
rü yexera cugütama cuchixeäx. ⁹Erü
ngëma duüxügü i chixexõ rü tá ínawoxõ
nawa i nhaa nachixüane. Notürü ngëma
duüxügü i Cori ya Tupanagu yaxögüxõ
rü nümagü tá nixõ i nayauxgiäxõ i nhaa
nachixüane. ¹⁰Rü noxretama i ngunexõ
nataxu nax ngëma chixexõ ügüxõ rü
nax iyanaxoxõ. Rü woo tá naxcax
cudaxgu rü taxugutáma nüxõ
icuyangau. ¹¹Notürü yíxema Cori ya
Tupanapexewa mexügü rüxñinüexe rü
yíxemagü tá tixõ ya nayauxgüxe i nhaa
naane rü ngëmawa tá nixõ i aixcuma
tataäxegüxõ. ¹²Rü ngëma duüxügü i
chixexõ rü naxcax nadaugü nax
nhuxäcü yimá yatü ya meciüxõ
nachixexëexõ. Rü nuäcima nüxõ
nadawenü. ¹³Notürü nüma ya Cori ya
Tupana rü nüxõ nacugü. Erü nüxõ
nacuax nax marü yangaicaxõ i norü
poxcu i ngëma duüxügü i chixexügü.
¹⁴Rü ngëma chixexõ rü norü tara
nanatúxuchi nax tuxõ nachexexüçax rü
norü würaxõ natú nax tuxõ

namáxüxüçax ya yíxema ngearü
ngëmaxüäxgüxe rü mexü ügüxe. Rü
ngëmaäcü tuxõ nadaixchaü ya yíxema
mea maxëxe. ¹⁵Notürü ngëma norü tara
tátama nixõ i norü maxünewa yarüwaxõ,
rü yima norü würagü rü írxaxügü tá
inabüe. ¹⁶Rü woo namuarü
ngëmaxüäxgü i ngëma duüxügü i
chixexõ, notürü narümema nixõ ya
yimá yatü ya meciü nax noxretama i
ngëmaxügü nüxõ ngëxmaxü. ¹⁷Erü
nüma ya Cori ya Tupana rü tá
inayanaxoxëx i ngëma duüxügü i
chixexõ ügüxõ, notürü tá tuxõ
inachigüxëx ya yíxema mexü ügüxe.
¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tuxna
nadau ya yíxema mea ímaxëxe, rü
ngëma túmaane i túmanatüwa tayaxuxõ
rü guxütmáta awa naxüxe. ¹⁹Rü
ngëgxuma guxchaxügü íngugügux, rü
taiya ngüxgu, rü taxütáma áne tinge,
erü õna rü tá tuxõ ínayaxüxuchi.
²⁰Notürü ngëma chixexõ ügüxõ rü
nhama maxë i pagücü íguxürüxõ tá
inayarüxogü. Rü ngëma Tupanaaru
uanügü rü nhama taemaxürüxõ tá
inayarütauxe. ²¹Rü ngëma chixexõ i
duüxõ rü ngëgxuma texéxtawa
taxacüçax ínacaxgu rü taguma
nanatáeguxëx. Notürü yimá meciü ya
yatü rü namüçü nüxõ tangechaütmüxõ
rü norü ngëmaxügü tûmamaxã nangau.
²²Rü yíxema Cori ya Tupana tuxõ
rungüxëegüxe rü túmaaru tá nixõ i
naane. Notürü i ngëma tama naga
ñüexõ rü Tupana tá chixexüwa
nanawogü rü tá inayarüxogü. ²³Rü yimá
yatü ya meciü rü Cori ya Tupana rü
ngëma nama i mexüwaama nanamu. Rü
ngëgxuma ngëma namagu yaxüxgu ya

yimá yatü rü nüma ya Cori rü nataāxē. ²⁴Rü woo ega ngürüāchi chixexügu nanguxgu ya yimá yatü rü tama ngéma nangexmaecha erü nüma ya Cori ya Tupana rü naxmexgu ningí rü wenaxaru inanachixéēama. ²⁵Rü yexguma changextüxügürüwa rü nhuxmax nax chayaxügu rü taguma nüxü chadau ya wüxi ya yatü ya mexü ücü rü ngextá nax natäxmarexü rü bai i nanegü i nüxü chadauxü i ngextá diérucax nax nacaaxüwaxegüxü. ²⁶Rü nüma ya yimá yatü ya mecü rü guxüguma duüxē nüxü tangechaütümüxü rü tüxna nanaxä ëga taxacücxax nüxna tacagügu. Rü nanegü rü norü taäxéēeruxü nixigü. ²⁷|Rü nüxna ixügachi i ngéma cucüma i chixexü, Pa Duüxüx, rü mexü naxü! Rü ngémaäcü tá guxügutáma cuxü nangexma i cuchica i taguma gúxü i Tupanaxütawa. ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma mea tüxü nangugü rü ngëmacax taguma tüxü ínatax ya yíxema aixcuma nawe rüxiye. Notürü ngéma chixexü ügüxü rü tá inayanaxoxéê rü taxuxütáma i tümataxa ínayaxügü. ²⁹Notürü ngéma mexügü rü noxrü tá nixi i nhaa naane rü guxügutáma nawa namaxē. ³⁰Rü yimá yatü ya mecü nüxü nacuáacüma nidexa, rü ngëguma yadexagu rü aixcumaxü nixu. ³¹Rü nügüäegu namaxä nanguxü i ngéma ore i Tupana namaxä nanguxéexü. Rü ngëmacax i ngextá ínaxüxüwa rü naxuãxē nax tama chixexügu nanguxücxax. ³²Rü ngéma chixexü i duüxü rü yimá yatü ya mecüxü nangugü erü naxcax nadau nax nhuxäcü yamáaxücxax. ³³Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá yimá yatü ya

mecüxü ínapoxü nax tama ngéma chixexü i duüxümxexü nanguxücxax rü taxuetáma i texé äëxgacüpexewa chixexü nachiga ixuxücxax. ³⁴Rü cumax, Pa Duüxüx jrü Cori ya Tupanagu yaxö rü naga naxinü! Rü nüma rü tá cuxü nicuaxüxü rü tá cuxna nanaxä i nhama i naane nax cuxrü yixixücxax. Rü cuxetümaxä tá nüxü cudadu i nhuxäcü nax yanaxoxü i ngéma chixexü ügüxü. ³⁵Rü nüxü chadau i ngéma duüxügü i chixecümaxü nax nügü yacuaxüügxü rü nügü ínatagxü nhama wüxi i nai i mexü rü taetaxürtüxü. ³⁶Notürü ngëguma wena ngéma chaxüpetüxgux, rü naxcax chadau rü marü nataxuma rü taxuxüxüma ichayangau. ³⁷|Notürü dücax, nangugü ya yimá duü ya aixcuma mecü rü taguma chixexü ücü! Rü ngéma naxcax ínguxü rü taäxē nixi. ³⁸Notürü ngéma duüxügü i tama Tupanaga ímœchaüxü rü tá inayarüxo rü ngéma naxügüxü rü ngëxma nayacuax. ³⁹Notürü ngéma duüxügü i mexü rü Tupanawa nixi i ne naxüxü i norü ngüxéê. Rü nüma nixi i nüxna nadauxü ega guxchaxü naxcax ínguxgu. ⁴⁰Rü ngëguma Tupanaarü ngüxéêcax nüxna nacagügu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü narüngüxéê nax tama ngéma chixexü i duüxügümexü nayixücxax.

Yumüxë i Tupanaarü ngüxéêcax íicaxü

38 ¹Pa Cori Pa Tupanax jtauxü i choxü cuxuãxü ega chaugagu cunuxgu! ²Rü tauxü i choxü cupoxcuxü i curü numaxä! ²Rü yimá cuxne rü chawa narüwaxgü rü cuxmexmaxä choxü

quimax. ³Rü ngēma chorü chixexūgagu nixi i chamaxā cunuxū. Rü ngēmacaq i nhaa chaxune rü guxūwama nidaxawe rü bai ya wüxi ya chauxchinaxā ya mexūne. ⁴Rü ngēma chorü chixexūgū rü chauétuwa nangu rü choxū narüyexera rü taxucüruwama namaxā chapora. ⁵Rü ngēma tama chauáexū nax chacuáxūgagu rü chorü oxri rü niyixi rü naxāxūchixü. ⁶Rü guxūma i ngunexūgu rü changechaū rü chamá rü chanaxixachiāxē. ⁷Rü chauxcaxwe rü niyuca erü chixaxüne. Rü guxūwama i chaxunewa rü chidaxawe. ⁸Rü chaxune rü nhama inapoexürüxū nixi erü chipaxuchi rü changearü poraāx. Rü ngēma nax chixānecüuxū rü aixcumma nixi erü poraācū choxū nanguxuchi. ⁹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü meama nüxū cucuqx i guxūma i chorü ngúchaūgū. Rü ngēma nax yaxna charüngüxū rü cuma nüxū cucuáchiga nax taxacücac ngēmaācū chixíxū. ¹⁰Rü chorü maxüne rü poraācū nixiāxcüxū rü ngēma chorü pora rü nigúchigü. Rü woo ya yima chauxetü rü marü taxuxūma nadau. ¹¹Rü ngēma chamütcüuchi ixígüxū rü woo i ngēma chautanüxūgū rü choxna nayáxügugü naxchaxwa i ngēma chorü oxrigü. ¹²Rü ngēma choxū imaqgüchaūxū rü chapexegu nananu i norü yaxruūgū. Rü ngēma choxū chixexēchaūgūxū rü nügimaxā nidexagü nax nhuxācū choxū iyanaxoxēegüxūcax. Rü guxū i oragu rü nagu narüxīnue nax nachauechitaegüchaūxū. ¹³Notürü i chama rü chaugü changauchixēnetaxēemare rü nhama tama nüxū chaxñüxürüxū chixi. Rü

nhama ngeáxürüxū taguma chidexa. ¹⁴Rü wüxi i ngauchixexū i taxuxūma ixuxū nax nügū ínapoxüxüçaxrüxū chaugü chixixexē. ¹⁵Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü curü ngüxēe nixi i ngēma chanaxwaxexū. Rü chanaxwaxe nax cuma yixixū i cunangāxüxū i ngēma chorü uanügū. ¹⁶Rü ngēma cuxna naxcax chacaxū nixi nax tama choxū nacugüexū rü nataāxēgüxū i chorü uanügū i ngēxguma guxchaxügu changuxchaūgu. ¹⁷Rü aixcumma nixi nax marü ichayanguxchaūxū. Rü ngēma nax choxū nangúxū rü taguma choxū narüna. ¹⁸Rü nhuxmax, Pa Tupanax, rü cumaxā nüxū chixu i ngēma chorü pecadugü erü naxcax chaugü íchicuqx ga yema chixexū ga chaxüxū. ¹⁹Rü ngēma chorü uanügū rü nimuetanü rü ngēmacaq namuxuchi i ngēma notücxama chauxchi aiexū. ²⁰Rü ngēxguma mexū naxcax chaxügxux rü chixexūmaxā choxū nanaxütanügū. Rü ngēxguma naxcax chadaxgux nax mexū chaxüxū rü nümagü rü chamaxā nanue. ²¹Pa Corix jtauxū i chaxica nua choxū cutáxū! Pa Chorü Tupanax jru tauxū i choxna quixügachixū! ²²Pa Tupana ya Chorü Maxéeruxū Ixíciux jpxaxa nua naxū rü choxū yarüngüxexē!

Maxū rü paxa nagux

39 ¹Chama rü marü chaugümaxā nhachagürü: “Chaugüna tá chadau nax ngēmaācū tama chixexū chaxüxūcax i ngēxguma chidexaqgu. Rü tá changeaxmare i ngēxguma chapexewa nangexmagigü i ngēma duüxügü i chixexügu rüxñüexü”, nhachagürü. ²Rü wüxi ga tama

idexaxürüxü chaugü chixixéxé. Rü taxuxüma chixu rü bai ga wüxi ga dexa ga mexüxü chixu. Notürü yema choxü ngúxü rü yexeraäcü ningúchigü. ³Rü poraäcü chauäewa nangux i ngëma choxü üpetüxü. Rü yexguma yexeraäcü nagu charüxinüga rü yexeraäcü chanuäxé. Rü yemacax düxwa tagaäcü nhachagürü: ⁴“Pa Cori Pa Tupanax ;choxü nüxü nacuqxéxé nax ngexta tá yacuáxü i chorü maxü rü nhuxre i ngunexü tá choxü ngëxmaxü! ⁵Rü choxü nüxü nacuqxéxé nax nhuxäcü nanuxüxü i nhaa chorü maxü! ⁵Erü nhaa maxü i choxna cuxäxü rü aixcuma nanuxu. Rü cupexewa rü wüxi i paxaächiruümare nixi. Rü wüxicigü i duüxüarü maxü rü nhama wüxi i ngüäcüürüxü nixi. ⁶Rü wüxicigüarü maxü rü nhama wüxi i gäuxchipeta i ngupetüxürüxü nixi. Rü notüçaxma nananutaquexe i norü ngëmaxügü, notürü tama nüxü nacuax i texéarü tá yixixü i nawena. ⁷Rü ngëmacax, Pa Corix ;rü tjaxacü chi i to i íchayanguxéxü? Erü cuma nixi i choxna cunaxäxü i nhaa chorü maxü. ⁸Rü choxü ínanguxuchixéxé nawa i chorü pecadugü! ⁹Rü tauxü i nüxü cunatauxchaxéxü i ngëma chixearü ïnüäxü i duüxügü nax choxü nacugüexü! ⁹Pa Corix, cupexewa rü changeäx rü taxu nhachagürü, erü cuma nixi i cunaxüxü i nhaa chorü maxü. ¹⁰Rü marütama nax choxü quimáxü! Erü nhaa curü mäxmaxä rü tá chayu. ¹¹Rü cuma rü ngëguma norü chixexügagu cunapoxcuxgux i wüxi i duüxü, rü ngëmaäcü ícuyanawexächixéxé. Rü ngëma yexeraäcü nüxü cungechaüxü rü

aixcumama cuyanawexächixéxé. Rü wüxicigü i duüxü rü nhama wüxi i ngüäcüürüxü nixi i norü maxü. ¹²Pa Cori Pa Tupanax ;choxü nüxü naxñinü i chorü yumüxé! ¹³Rü irüxinü nax nhuxäcü auxäcü cumaxä chidexaxü! ¹⁴Rü tauxü i cungeäxmarexü naxcax i chorü axu! Chama rü cupexewa rü nhama wüxi i duüxü i tama curü duüxü ixixürüxü chixi. Rü chorü oxigürüxü rü wüxi i paxaächimare nhama i naanewa ngëxmaxe chixi. ¹⁵Pa Corix ;tauxü i yumaxä choxü cupoxcuxü! ¹⁶Rü chauxcax yataanexéxé nax wena chataäxéxüçax naxüpa nax chayuxü!” nhachagürü.

Chorü taäxémaxä chanaxü i curü ngúchaü, Pa Chorü Tupanax

40 ¹Rü chama rü yaxna chaxinüäcüma íchananguxéxé nax Tupana choxü rüngüxéexü. Rü nüma rü choxü naxñinü ga yema nüxna nax chacaxaxü. ²Rü yuwa choxü ínanguxuchixéxé. Rü ngëguma ngëma ächaraanexügu changuchaügu rü tainanexüwaama choxü nagagachi nax íchixüxüçax. ³Rü wüxi i ngexwacaxüxü i wiyae chauäxwa nanguxéxé nax ngëmamaxä nüxü chicuqxüüçax. Rü muxema ga yema wiyaexü taxinüegu rü tataäxegü rü Cori ya Tupanaxü tamuüe rü nagu tayaxögü. ⁴Rü tataäxegü ya yíxema Cori ya Tupanagu yaxöxe, rü tama ngëma chixexü ügüxüxütagu naxcax dauxe i tümaarü ngüxéexü rü tama ngëma tupananetachicünaxägxüü icuqxüügüxe. ⁵Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü namuxüchima nixi ga yema mexügü ga curü poramaxä toxçax

cuxüxű. Rü cuma rü guxüguma togu curüxinü rü taxúema cumaxã tawüxigu. Rü ngëma toxçax cuxüxű rü ngëma togu nax curüxinüxű rü chanaxunagüchaű, notürü namuxüchi i ngëma rü ngëmacax taxucüruwama nüxű chixu i guxüma. ⁶Cuma rü tama namaxã cutaăxẽ nax duűxügü cuxçax nadaixű rü yagugüäxű i wocaxacügü rü carnérugü. Rü woo i ngëma āmaregü i chawüarü rü tríguarü rü chewádaarü rü tama namaxã cutaăxẽ. Rü tama naxcax ícuca nax āmaregü cuxçax yagugüxű i duűxügü nax ngëmaäcü norü chixexüxű curüngümaxüçax. Notürü ngëma cuma cunaxwæxexű nixí nax guxüguma cuga chaxñüxű rü cuxna chanaxäxű i chorü maxű. ⁷Rü ngëmacax cumaxã nüxű chixu rü daxe chixí rü chaugü ichaxä yema curü orearü uruügü curü orewa naxümatüxürüxű. ⁸Rü chamax, Pa Chorü Tupanax, rü namaxã chataăxẽ nax curü ngúchaű chaxüxű. Rü chauăegu namaxã changuxű i ngëma curü nguxéetæ. ⁹Rü ngëma muxü i curü duűxügüpexewa chanaxunagü i curü ore i aixcuma ixixű. Cumax rü meama nüxű cucus nax marü namaxã nüxű chixuxű. ¹⁰Rü tama chaugügu chayacux nax nhuxäcü aixcuma namexü i ngëma cuxüxű. Rü marü namaxã nüxű chixu nax nhuxäcü cuyanguxéexű i ngëma nüxű quixuxű rü nhuxäcü toxü cumaxexéexű. Rü ngëgumarüxű ta rü marü tama ichayacux nax nüxű chixuxű nax aixcuma cuxü nangechaütümügxügüxű i ngëma muxüchixű i curü duűxügü. ¹¹Rü nhuxmax, Pa Corix, rü tama chanaxwæxe nax nüxű curüchauxű nax

cuxű changechaütümügxüxű. Erü ngëma curü ngechaű rü curü ore i aixcuma ixixücatama nixí i chorü poxüruxű ixixű. ¹²Rü ngëma chixexügü i choxü ngupetüxű rü namuxüchi, rü dükwa taxucüruwama chayaxugü. Rü ngëma choxrütama chixexügugu changu rü ngëmagagu taxucürüwa cuxű chadawenü. Erü ngëma chorü chixexügü rü chauyáexű narünumae rü ngëmagagu cuxű charüchigü. ¹³Pa Corix, cuxű chacaaxű jrü choxü ínanguxuchixéexű nawa i ngëma chorü chixexügü rü paxa choxü rüngüxexű! ¹⁴⁻¹⁵Rü ngëgumarüxű ta, Pa Corix, rü chanaxwæxe i cunaxâneexéexű i ngëma chorü uanügi i choxü imaqgüchauxű. Rü name nixí nax norü ānemamaxã cuyabuxmüxéexű i ngëma duűxügü i chixexü chamaxã ügüchaűxű rü nhuxmax choxü cugüexű. ¹⁶Notürü guxäma ya yíxema cuxcax daugüxe rü name nixí nax poraäcü tataăxégüxű. Rü guxäma ya yíxema tükü nangúchaügüxe nax tükü cumaxexéexű rü name nixí i guxüguma nhatarügögü: “Cori ya Tupanaxü pecuqxüxügü erü guxäétüwa nangexmal” nhatarügögü. ¹⁷Rü chama nax taxuxüma chixixű rü chanaxixachiäexű jrü tauxű i choxü curüngümaxű, Pa Corix! Erü cuma nixí i choxü curüngüixéexű rü choxü ícupoxüxű. Rü ngëmacax, Pa Chorü Tupanax jrü tauxű i cunüxcüäexű nax choxü curüngüixéexű!

Duűxű i daxawexüarü yumüxex

41 ¹Rü nüma ya Tupana rü tümamaxã nataăxẽ ya yíxema tümamäcü ya ngearü ngëmaxüäxexű

rüngűxexéxe. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tükű ínanguxuchixexé ega ngéxguma guxchaxú tūmacax ínguxgu. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tükna nadau rü tá maxű tükna naxá rü tá tükű nataaxexé i nhama i naanewa. Rü taxútáma tūmaarü uanügüarü ngúchaúwa tükű natq. ³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pora tükna naxá ega ngúxű tingegugu. Rü ngéxguma chidaxawegu rü tá tūmacax nayataanexexé. ⁴Rü chama rü nhaacü chayumüxé: “Pa Corix jçuxú changechaxütümüxű rü chäuxcax yataanexexé! Erü marü cumaxá nüxű chixu i chorü chixexügű”, nhachagürü. ⁵Notürü ngéma chorü uanügü rü nhanagürügű: “Chierüna paxa nayuxgux nax ngémaacü ngéexma yanaxoxúcax”, nhanagürügű. ⁶Rü ngéxguma choxű íyadaugugu i ngéma nax chidaxawexű rü chamücxű nügű nixixéenetagü. Notürü chauxchi naxaie rü nataaxegü i ngéxguma nüxű nadaugugu nax ngúxű chingexű. Rü ngéxguma choxna nawaeguxgu rü choxű nacugüe. ⁷Rü ngéma chauxchi aiexű rü naxítaquexe rü chauchiga nidexagü. Rü nagu narüxnüe nax chaugagutama ngúxű chingexű. ⁸Rü nhanagürügű: “Rü ngéma nax yadaxawexű rü yuuxű chixexű namaxá naxü rü ngémacax i nhuxmax rü marü tagutáma wena ínarüda”, nhanagürügű. ⁹Rü woo ga yema mexű ga chamücu ga nagu chayaxoxű nax aixcuma choxű nangechaúxű rü wüxiwa chamaxá chibüchiréxű rü nhuxmax rü chamaxá narüxuanü. ¹⁰Notürü cumax, Pa Corix jçuxú changechaxütümüxű! ¹¹Rü choxű írüdaxexé nax ngémaacü

chanapoxcuexúcax i ngéma chamaxá rüxuanügxü! ¹¹Rü aixcuma tá nüxű chacuqx nax cuxű chataaxexéexű ega ngéxguma ngéma chorü uanügü rü taxútáma nügű yaxuxgu nax choxű naporamaexü. ¹²Rü chamax nax mea chamaxüxű rü taguma chixexű chaxüxű jrü choxna nadau nax ngémaacü guxüguma cuxütawa changexmaxücax! ¹³Rü namexechi ya Cori ya Iraéutanüxuarü Tupana. Rü nhuxmax rü guxügutáma rü ngémaacüecha nixí.

Tupanaxütawa ne naxű i chorü ngúxexé

42 ¹Rü nhama wüxi i cowü i taxawaxüchixű i natücax dauxürüxű chixi nax cuxcax chadauxű, Pa Chorü Tupanax. ²Rü choxű nangúchaú nax namaxá chaxämücxű ya Tupana ya maxüarü yora. ³Rü nhuxgu tá i wena napatawa chaxüxű nax ngéma nüxű chicuqxüüxücax? ³Ngunecü rü chütacü rü chaxaxu nax norü ngüxexécax íchacaxaxücax. Rü yoxni i chorü uanügü rü choxű nacugüe rü nhanagürügű: “¿Ngexcü nixí ya curü Tupana?” nhanagürügű. Rü ngémamaxá choxű nacugüe. ⁴Rü ngéxguma ngémagu charüxnügű rü marü tama yaxna namaxá chaxinü i ngéma choxű ngúxű. Rü nüxna chacuqxachi nax nhuxacü taäxexäcuma rü Tupanana moxé itaxääcuma napatawa chanagagüxű ga yema muxüma ga duüxügű. Rü nhuxacü tataaxegü ga yexguma. ⁵¿Rü nhuxmax rü tjaxacücax chi i nüxű charüxoxü? ⁶¿Rü tjaxacücax chi i naxcax chaxoégaæxü? Rü Tupanawaxicatama nüxű ichayangau i chorü ngüxexé, rü yimáxű tá nixí

chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixí ya chorü Tupana ya chorü maxeēruxü.

⁶Notürü i nhuxmax rü poraācüxüchima íchayaxoochi. Rü ngēmacax, Pa Tupanax, poraācü cuxna chacuaxächi nawa i nhaa naane i natü i Yurdáu nawa dapetüxü rü yima māxpúnegü ya Ermóö rü Michá nawa ngéxmagine.

⁷Rü guxüma i ngéma guxchaxügü rü ngúxügü i chauxcax ícunanguxéexü rü nhama wüxi ya yuape ya taxüchicüruxü chauétüwa naxüpétü. Rü nhama dexá i dauxüwa nagoxüchiüxüruxü chauétü nangu. ⁸Rü ngunecü rü nüma ya Cori rü choxü nangechaü. Rü chütacü rü tama nüxü charüchau nax chawiyaeü rü chayumüexü naxcax ya Tupana ya chorü maxeēruxü. ⁹Rü nhachagürü nüxü ya Tupana ya chorü poxürxü: “¿Tüxcüü choxü curüngüma? ¿Rü taxacüçax i nhuxmax rü ngechaüäcü íchixüxü rü choxü nua nachixeäxégüxü i chorü uanügü?” nhachagürü. ¹⁰Rü woo ya chauxchinäxägü rü ta nangué nagagu i ngéma chorü uanügü i guxüguma choxü cugüexü rü nhagüxü: “¿Ngexcü nixí ya curü Tupana?” nhagüxü.

¹¹Notürü taxacüçax chi nüxü charüoxü? ¿Rü taxacüçax chi ichaxoégaäexü? Erü Tupanagu nixí i chayaxöxü rü yimáxü tá nixí i chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixí i chorü Tupana ya chorü maxeēruxü ixicü.

Choxü nangúchaü nax Tupanapatawa changuxü

43 ¹Pa Tupanax ¡chauétüwa idexa! ¡Rü chauétüwa nachogü napexewa i nhaa duüxügü i tama

yaxögüxü! ¡Rü naxmexwa choxü ínanguxuchixexë i ngéma idorataxáxü rü ngéma chixexügu rüxñüxü! ²Erü cuma nixí i chorü Tupana i chorü poxürxü quixixü. ¿Rü tüxcüü i cugüna choxü cuyaxüguxéexü? ¿Rü taxacüçax i ngechaü chingechaxü rü ngéma chorü uanügü rü chixri chamaxä nachopetü? ³¡Rü éciü chauxcax nangóonexexë nax nüxü chacuáxüçax i ngéma curü ore i aixcuma ixixü nax ngéma choxü nüxü cuaxéexüçax i ngéma nama ya yima curü māxpúne ya üünenewa nadaxü i ngextá cuma ícungexmaxüwa! ⁴Rü ngémaäcü tá nawa changu i ngéma curü ámarearü guchicaxü, Pa Tupanax. Rü ngéma tá cuxü chicuaxüxü árpagamaxä. Erü cumax, Pa Tupanax, rü taäxémaxä choxü cunapaxexë. ⁵¡Rü nhuxmax rü taxacüçax tá i nüxü charüoxü i ngéma! ¿Rü taxacüçax tá ichaxoégaäexü? Erü chama rü marü Tupanaaxü chayaxö rá yimáxü nixí i chicuaxüüchaxü. Rü nüma nixí i chorü Tupana i chorü maxeēruxü yixixü.

Yumüxë i nawa Tupanaaru ngüxéexäçax iiçaxü

44 ¹Pa Tupanax, tomatama nüxü taxinüechiga ga yema taxü ga mexü ga nüxcüma cuxüxü. Yerü torü oxigü rü nüxü tixugüga yema nüxcüma cuxüxü ga yexguma tüma tamaxëgu. ²Rü cumatama nixí ga norü naanewa ícuwoxüxü ga yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü. Rü yemaacü cunapoxue ga yema duüxügü nax yema naanegu torü oxigüxü cuxächiüguxéexüçax. ³Rü tama tümaaru poramaxä rü tümanegümaxä nixí ga

tanayauxgüxü ga yema naane. Notürü yema curü poragagu rü curü ngüxéegagu nixí ga nawa tangugüxü ga yema naane. Yerü cuma rü tükü cungechaü rü yemacax tümamaxä cumecuma. ⁴Pa Chorü Äëgacüx, Pa Chorü Tupanax, cuma nixí i icunaporamaexéexü i curü duüxügü. ⁵Rü cugagu nixí i nüxü tarüporamaegüxü i torü uanügü. Rü ngëxguma cuéga tanaxuxuchigu rü nüxü tarüyexera i ngëma toxü daixchauxü. ⁶Rü chama rü tama chauxnegügi chayaxö erü yimá chauxnegü rü tagutáma chorü uanügüxü choxü narüporamaexéex. ⁷Rü cuma nixí ga torü uanüxü toxü curüporamaexéexü rü cuma nixí i cunaxâneexéexü i ngëma toxchi aiexü. ⁸Rü guxüguma cumaxä togü ticuqxüxügü, Pa Tupanax. Rü guxügutáma nüxü ticuqxüxü i cuéga. ⁹Notürü i cumax rü toxü cuxo rü toxü cuxâneexéex. Rü marü tama ícuyaxümüci i torü churaragü. ¹⁰Rü cuma rü nüxü cunatauxchaxexë i torü uanügü nax toxü yabuxmühéexüçax. Rü ngëmacax i ngëma toxchi aiexü rü toxü nangıgxü rü nayana i ngëma nüma nanaxwaxegüxü. ¹¹Rü cuma rü nüxna toxü cumugü nhama carnérugü i daiwa nagagüxürüxü. Rü ngëma duüxügü i tama cuxü yaxögüxütanugu toxü cuwoonexéemare. ¹²Rü ítanüxügü tomaxä cutaxe rü taxuxüma nawa cuyaxu nax tomaxä cutaxexü. ¹³Rü ngëma toxna ngaicamagüxü i nachixüanecüägxü rü toxü nacugüe rü tomaxä naguxchigagü nagagu ga yema chixexü ga toxçax ícunguxéexü. ¹⁴Rü ngëmagagu i ngëma duüxügü i tama

yaxögüxü rü toxü nacugüe. Rü ngëxguma toxü nadaugügi rü nanexáerugüäcüma toxü nacugüe. ¹⁵Rü wüichigü i ngunexü rü ngëma guxchaxüwa changexma. Rü ngëmacax chorü änemaxä tama chadaunagü. ¹⁶Erü ngëma chorü uanügü rü choxü nimaxgüchaü rü chamaxä naguxchigagü rü chagu nidauxküraxügü. ¹⁷Rü ngëma nhuxmax toxü ngupetüxü rü tama ngëma cuxü nax itarüngümaexügagu nixí rü tama nax taxacürü chixexü cupexewa taxüxügagu nixí. ¹⁸Rü toma rü tama nagu tarüxinüe nax cuxü ítatáxü rü tama nagu tarüxinüe nax nüxü itarüngümaexü i curü ore. ¹⁹Notürü i cuma rü toxü cupoxcueama. Rü ngexta guxüma i ngëmaxügü ítaxuxüwa toxü cuwogü rü ngëmaäcü yuwa toxü cumugü. ²⁰⁻²¹Rü ngëxguma chi cuxü itarüngümaegux rü chi nüxü ticuqxüxügux i tomare i tupana, rü cuma rü chi nüxü cucuqx i guxüma i ngëma bexma toõxëwa nagu tarüxinüexü. ²²Notürü cugagu rü guxüguma äucümaxü i yuwa tangexmagü. Rü ngëma torü uanügü rü nhama carnérugü i daiwa nagagüxürüxü tomaxä nixígü. ²³Pa Corix ¿tüxcüü tama ícuxuäx? ¡Rü nabajxächi, rü tauxü i toxü ícuwogüxüchixü! ²⁴¿Tüxcüü toxchäxwa íquicux? ¿Rü tüxcüü toxü icurüngüma i toma nax poraäcü ngúxü tingegüechaxü? ²⁵Rü nhuxmax rü tipaexüchima rü ãne tingegü. Rü nhaxtüanegumare togü titígü. ²⁶¡Ecü inachi rü tua naxü rü toxü yarüngüxexé! ¡Rü taxü i curü ngechaümaxä toxü ínanguxüxexé!

Ãëxgacuarü ngichixügarü wiyea

45 ¹Rü chauãxëwa nangu i mexü i dexagü, rü chorü conü rü nhama wüxi i ümatüxüruürüxü nixi. Rü nhaa chorü ore i chaxümatüxü rü ãëxgacüpxewa tá nüxü chixu. ²Rü cumax, Pa Æëxgacüx, rü guxü i yatügxü curümema. Rü ngëma curü dexe i cuãxwa íxüxüxü rü namexechi. Rü ngëmacax ya Tupana rü guxüguma cuxü narüngüxëe. ³Pa Poracüx jëcü cugüciwawa yangaxcuchi i ngëma curü tara! Rü ngëma nixi i curü meruxü ixixü. ⁴Rü cumax, Pa Æëxgacüx, rü ngëma curü poramaxä nüxü curüyexera i guxüma i törü uanügü rü ícunapoxü i ngëma ore i aixcuma ixixü. Rü yíxema duëxëgü i tama tügi icuaxüügüxü rü cuma rü tüxü ícupoxü. Rü yima curü tügünechaciümaxä rü taxüma i mexügü cuxü. ⁵Pa Æëxgacüx, rü ngëma togü i nachixüanecüäxgü rü cuxmëxgu nayı. Rü yimá cuxnegü rü meama nixämagu rü ngëma curü uanügüartü maxünnewa nayarüwaxgü. ⁶Pa Tupanax, cuma rü guxüguma ãëxgacü quixi rü aixcuma mea guxüma i duüxügümäxä icucuãx. ⁷Rü cumax, Pa Æëxgacüx, rü namaxä cutaãx i ngëma mexü ixixü, notürü naxchi cuxai i ngëma chixexü. Rü yemacax nixi ga Tupana ga cuxü naxunetaxü rü cumücgüarü yexera taãxë cuxna naxaxü. ⁸Rü guxüma i cuxchirugü rü pumára i paacaxüchixü i míra rü aroé rü canéramaxä napaxema. Rü paxetaruügü i átüxüxümaxä cuxü nataãxëegü nawa ya cupata ya nuta ya mexechicü ya marfílnaxcax ixixüne. ⁹Rü natanüwa i ngëma ngexügü i cupatawa

ngëxmagüxü rü nangexmagü i to i nachixüanegüarü ãëxgacügarü paxügü. Rü curü tochicaxüarü tügynecüwawa ingexma i cuxmax i úiru i mexechixümaxä ngaxäecü. ¹⁰!Rü irüxñü, Pa Chauxacüx, rü mea nangugü i ngëma tá cumaxä nüxü chixuxü! !Rü nüxü irüngüma i ngëma cutanüxügü rü ngëma curü duüxügü! ¹¹Erü nüma ya yimá ãëxgacü rü nüxü cungúchaü. Rü nüma nixi i curü cori yixixü rü name nixi i naga cuxñü. ¹²Pa Pacü i Tírucüäx, rü ngëma duüxügü i curü ïanewa poraäcü diëruãxüchigüxü rü mexechixü i ãmare tá cuxna naxägü nax ngëmamaxä cuxü íyapuxëégüxüçax. ¹³Rü nhuxmax rü iyaxcü i ngëma pacü i meama ngaxäecü. Rü ngëma naxchiru rü úirumaxä naxämatü. ¹⁴Rü meama ngaxäecü ãëxgacüpxewa ngixü nagagü. Rü ngëma ngímiciügü i pacügü rü ngíwe nixaxütanü. ¹⁵Rü taãxëäcüma iyaxi rü taãxëäcü nagu ichocu ya yima ãëxgacüpata. Rü yimá cunegü i tá cuxü ngëxmagüci, Pa Æëxgacüx, rü nümagü tá nixi i cuchicüxü ãëxgacügü yixigüxü. Rü cuma rü naxmëxwa tá cunangexmaxëx i nhaa nachixüane nax nüma namaxä inacuãxgüxüçax. ¹⁶Rü chama rü tagutáma ichayanaxoxëx i ngëma cuéga nax ngëmaäcü i guxüma i ngëma ngexwacax i ngoetanüxü i duüxügü rü nüxna nacuãxächiexüçax, rü guxüma i nachixüanecüäxgü cuxü icuãxüügüxüçax. ¹⁷Rü chamax, Pa Æëxgacüx, rü chanaxümatü i nhaa ore nax guxüma i ngëma duüxügü i ngexwacax tá ingóetanüxü cuxna cuãxächiexüçax rü guxügutáma cuxü yacuãxüügüxüçax i guxüma i nachixüanecüäxgü.

Tórü poxūruxū ya Tupana rü
tatanüwa nangexma

46 ¹Rü nüma ya Tupana rü tórü poxūruxū nixī rü tórü poraxēeruxū nixī. Rü nüma rü tükü narüngüxēe ega guxchaxū taxcax ínguxgux. ²Rü ngēmacax taxucaxma tamuūe ega woo nhama i naane rü nangāchigu rü māxpúnegü rü márchiütamagu nayixgu. ³Rü woo naxāugachiütutama i ngēma már rü poraācü nayuapegu rü ngēmaācü ya yima māxpúnegü rü niduxrue nagagu nax nanuxū i ngēma már, notürü i yixema rü taxucaxma tamuūe. ⁴Rü wüxi i natü rü nachacüütümagax nanataāxēxē ya yima Tupanaarü īane ya Yeruchareü. Rü yima īane rü naxüünexüchi rü yimawa nixī i nangexmaxū ya Tupana ya guxāétüwa ngēmacü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü ngēxma naxāchiü rü namaxā napora. Rü nüma rü guxūma i ngunexū i noxri yangunegu rü nüxū narüngüxē. ⁶Rü ngēma nachixüanegü rü nügumaxā nanue rü nügü naxāxünegü. Notürü ngēxguma Tupana idexagu rü ngēma aāxgacü rü niduxrue rü ngēma waixümü rü nananguxmüächiane. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxāétüwa ngēmacü rü tatanüwa nangexma. Rü yimá Yacúarü Tupana nixī ya tórü poxūruxū ixicü. ⁸¡Rü nua ípeyadäux i ngēma taxü i aācümaxū i Cori ya Tupana nhama i naanewa üxü! ⁹Erü guxūwama i nhama i naanewa rü marü inayanaxoxēxē ga nügü nax nadaixū i duūxügi rü nüxū nayachixegüxē ya norü würagü rü naigü ya naxnegü. Rü

yima nawexügi ya daiwa namaxā naxixüne rü ínanagu. ¹⁰Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Nachixüanegüarü Aāxgacügü ixü choxü iperüxiñüe! ¡Rü nagu perüxiñüe nax chama rü Tupana chixixü! Rü chama nixī i namaxā ichacuáxū i guxūma i nachixüanegü. Rü chama nixī i guxūma i nhama i naaneétüwa changexmaxü”, nhanagürü. ¹¹Rü Cori ya Tupana ya guxāétüwa ngēmacü rü tatanüwa nangexma. Rü nümatama nixī i Yacúarü Tupana yixixü. Rü nüma nixī i tórü poxūruxū yixixü.

Tupana rü nhama i naanearü
aāxgacü nixī

47 ¹Pa Guxüne ya īanecüāxgü i penapépüne ya Cori ya Tupana rü taāxēacü naxcax pewiyaegü! ²Erü nüma ya Cori ya Tupana ya guxāétüwa ngēmacü rü naxāūcüma. Rü nüma nixī i nhama i naanearü aāxgacü yixixü. ³Rü nüma rü nanadaiācu ga īanegü rü nachixüanegü rü taxmexwa nanangexmagüxē i norü duūxügi. ⁴Rü nümatama nixī ga tükü naxunetaxü nax norü duūxügi i Yudéugü ixigüxü. Rü ngēmaācü nanataāxēxē ya Yacú ya nüma nüxū nangechaūxüchicü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxū naxī nax norü tochicaxüwa namaxā inacuáxüçax i guxūma. Rü duūxügi yoxni taāxēacüma nawiyaegü rü cornétamaxā nanapaxpúnegü. ⁶¡Rü naxcax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxcax pewiyaegü ya yimá tórü aāxgacü! ⁷Erü nüma ya Tupana rü nhama i naanearü aāxgacü nixī. Rü ngēmacax name nixī i mea nagu

perüxñieäcuma nüxü pecuqxüüguxü rü naxcax pewiyaegüxü. ⁸Rü nüma ya Tupana rü guxü i nachixüanegüarü äëxgacü nixí. Rü nüma ya Tupana rü norü tochicaxü i üunexüwa narüto. ⁹Rü ngëma togü i nachixüanegüarü äëxgacügü rü tamaxä nangutaquexe nax wüxigu Abraáüarü Tupanaxü icuqxüüguxüçax. Eru Tupanamexëwa nangexmagü i guxüma i äëxgacügü i nhama i naanewa ngëxmagüxü. Rü nüma ya Tupana rü naétüwa nangexma i guxüma.

Namexechi ya Tupanaarü ñane ya Chiáüarü maxpünewa ngexmane

48 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxäétüwa nangexma rü nüxü nacuqxüchi. Rü ngëmacax name nax nüxü icuqxüüguxü nawa ya yima norü ñane ya norü maxpüne ya üünene ya Chiáüwa ngexmane. ²Namexechi ya yima maxpüne ya Chiáü i nórchiwaama ngexmane. Rü yima nixí ya namaxä nataäxëgüne i guxüma i duüxügü i nhama i naanewa maxëxü. Rü yimawa nixí i nangexmaxü i norü ñane ya yimá äëxgacü ya guxäétüwa ngëxmacü. ³Rü Yerucharéüwa ngexmane ya äëxgacüpatagüwa nixí i nangexmaxü ya Tupana. Rü nüma ya Tupana rü nügü nangoxëxü nax yima ñanearü poxürxü ya aixcuma mecü yixixü. ⁴Rü nhama i naanecüäx i nachixüanegüarü äëxgacügü rü nügumaxä nangutaquexegü rü wüxigu yima ñanecax ínayachööchi. ⁵Notürü yexguma nüxü nadaugüga rü poraäcü nabäxächiäxëgü rü nibuxmü. ⁶Rü poraäcü namuüe. Rü nanaxixächiäegü nhama wüxi i nge i

ixírxracacuchaücürüxü. ⁷Rü nüma ya Tupana rü wüxi ya taxüchicü ya buanecü ya léstewaama ne namuäcumaxä inanayixëx yima Tárchiaciäxgüarü wapurugü ya tóri daiwa ïxüne. ⁸Rü yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéü rü namexechi yema tóri oxigüwa nüxü taxinüechigaxüürüxü. Rü nhuxmax i yixema rü ta rü taxetümaxäxüchi nüxü tadaugü i ngëma. Rü nümatama ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü guxügutáma yima ñanexü ñapoxü. ⁹Pa Tupanax, rü nua cupatawa tangexmagüga rü nüxna tacuqxächie nax nhuxäcü poraäcü toxü cungechaüxü i cumax. ¹⁰Pa Tupanax, guxüwama i nhama i naanewa rü cuxü nicuqxüügü, erü woetama ngëmaäcü nixí i cuxna üxü. Rü ngëma curü poramaxä nixí i mea tomaxä icucuáxü. ¹¹Rü name nixí i petaäxëguxü, Pa Yerucharéüciäxgux rü Guxäma i Pemax i Yudáaneceüäxgux. Eru nüma ya Tupana rü aixcuma mexü pemaxä naxuegu. ¹²¡Rü écü, nüxü ípeyachoegu ya yima ñane rü peyaxugü ya yima norü törregü rü nhuxre yixixü! ¹³Rü mea penangugü i ngëma norü poxeguxütapüxügü rü yima äëxgacüpatagü nax pexü natauxchaxüçax nax namaxä nüxü pexuchigaxü i ngëma petaagü! ¹⁴Eru nüma ya Tupana rü guxügutáma tóri Tupana nixí. Rü nüma rü guxügutáma mea tamaxä inacuqx.

Tóri maxü rü tama diërumaxä naxcax tataxe

49 ¹¡Düçax, rü mea iperüxñie i nhaa ore, Pa Guxüma i Duüxügü i Nhama i Naanewa Maxëxü!

²Rü guxāma i pema i diēruāgxüxe, rü pema ya ingearü diēruāgxüxe, rü pema i duūxügumaxā icuāgxüxe, rü pema i togümexēwa ngēxmagüxe ;rü mea iperüxīnue i nhaa ore! ³Rü nhuxmax rü tá chidexa namaxā i ore i aixcuma cuax tūxna ãxü rü tá nüxü chixu i ngēma ñü i aixcuma Tupanaarü cuaxwa ne ûxü. ⁴Rü mexü i cuaxächixéeruūgugu tá charüxīnü rü árpamaxā chapaxetaxacü ore i éxüguxüchiga tá chawiye. ⁵;Rü taxacúcax tá chamuu i ngēxguma ínangugügu i ngunexügü i áucumaxü rü ngēxguma ngēma chauxchi aiexü i duūxügü choxü íchomaeguāchigu namaxā i norü chixexügü? ⁶Rü nümagü rü norü diēruguama narüxīnue rü muxü i norü ngēmaxügumaxä nügü nicuaxüxügü. ⁷Notürü taxúema tūxü natauxcha nax tögütama tamaxëxü rüexna Tupanaaxü tanaxütanüxü nax tūxü namaxëexücx. ⁸⁻⁹Rü taxuxüma i diēru ningu nax naxcax itaxexücx i wüxi i duūxüarü maxü nax ngēmaäcü nüxña ínanguxuchixücx iyu rü guxüguma namacechaxücx. ¹⁰Rü nhuxmax rü nüxü tadau nax guxüma i duūxügü yuexü woo i ngēma nüxü cuaxüchigüxü rü nayue, rü woo i ngēma naechitamare maxëxü rü nayue rü ngēma norü ngēmaxügü rü togücax ngēma nawogü. ¹¹Rü ngēma diēruāgxüxü rü nügugu nanaxüéga i ngēma norü naane nhama guxügutáma noxrü yixixürxü. Notürü ngēxguma nayuxgux rü ngēma naxmaxü tá nixi i napata ixixü i guxügutáma. ¹²Rü wüxi ya yatü rü tama nixi i namacechaxü ega woo nadiēruāgxüchigux, erü nhama naexügürüütama nayu. ¹³Rü ngēmaäcü

nixi i nayuexü i ngēma duūxügü i nügugu yaxögüxü, rü ngēmaäcütama nayue i ngēma duūxügü i nügütama icuaxüügüxü. ¹⁴Rü yu nixi i namaxä icuaxü i ngēma duūxügü erü naxmaxüwa nanagagü nhama carnérugü igagüxürüxü. Notürü ngēma ngunexü i nagu yuwa ínadagüxügu i duūxügü rü ngēma mea maxëxü rü tá ngēma chixri maxëxümaxä inacuaxügü. Erü ngēma chixri maxëxü i duūxügü rü ngēma nügü namaxä yacuaxüügüxü, rü ngēma tá nayacuax i ngēxguma nayuegu, erü taxucürüwa nayana i norü ngēmaxügü. ¹⁵Notürü nüma ya Tupana tá nixi i yuwa choxü ínanguxuchixéexü, erü nügüxütawa tá choxü naga. ¹⁶;Rü tauxü i naxcax quixäuxächixü ega texé muarü diēruāxgu rü yamuxgu i norü meruügü i napatawa! ¹⁷Erü ngēxguma nayuxgux rü taxucürüwatáma tjaxacü ninge. Rü woo i ngēma norü meruügü rü taxütáma naxmaxüwa namaxä naxü. ¹⁸⁻¹⁹Rü woo nhuxmax nax maxügux rü nataäxë, rü duūxügü rü nüxü nicuaxüxügü naxcax i norü ngēmaxügü, notürü wüxi i ngunexügü rü tá nayu rü martü tagutáma nhamaarü ngóonexüxü nadau. ²⁰Rü wüxi i duūxü rü tama namacecha ega woo namuarü ngēmaxüägux, rü nayuama nhama naexügürüütama.

Tupana tá nixi ya nüxna caxcü i
ngēma mea maxëxü rü ngēma
chixri maxëxü

50 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngēxmacü rü nidexa rü naxcax nangema i guxüma i duūxügü i nhama i naanewa ngēxmagüxü. ²Rü nüma ya Tupana rü

yima mexechine ya napata ya Chiáñwa ngexmanewa norü üünemaxáñ nanangónonexéxé. ³Rü nüma ya tórü Tupana rü tua naxü. Notürü tama bexma ínangu erü napexewa nangexma i wüxi i ütxüema i tükü iguxü, rü nacuwawa nangexma ya buanecü ya tacü. ⁴Rü dauxüwa rü Tupana naxcax nangema i ngéma dauxüciáx rü nhama i naanecüáx nax inadaunücxax i ngéxguma norü duüxügü i Iraéutanüxügü yacagügux. ⁵Rü nhanagürü nüxü: “¡Penangutaquexexéxé i ngéma duüxügü i norü ámaregü i chauxcax yaguxümaxä chamaxä ixunetagiüxü nax aixcuma chauga naxníüexü!” nhanagürü. ⁶Rü ngéma dauxüciáxgü rü nüxü nixugü nax nüma ya Tupana rü áëgxacü ya aixcuma mecumacü nax yixixü erü meama norü duüxügümaxä inacuax. ⁷Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Chortü Duüxügü i Iraéutanüxügüx ¡rü iperüxiñüe! Rü nhuxmax rü tá pemaxä chanangoxéxé i ngéma perü chixexü. Rü dúcax, chaxicatama nixí i Tupana chixixü. Rü chamatama nixí i perü Tupana chixixü. ⁸Rü nhuxmax rü tama pexü chapoxcu naxcax i ngéma ámaregü i guxüguma chauxcax pedaixü rü chauxcax ípeguixü. ⁹Rü tama pexna naxcax chaca i ngéma wocaxacü i yatüxiñü rü carnéruxacü i yatüxiñü i perü naxpúñicüáx ixixü. ¹⁰Erü choxrügü nixí i guxüma i naexügü i naixnecüciáx ixigüxü, rü ngéxgumarüxü ta i ngéma wocagü i máxpüjanexüwa ngéxmagüxü. ¹¹Rü choxrügü nixí i ngéma werigü i máxpüneaneciáxgü, rü guxüma i ngéma nhama i naanewa aexü rü naxüanexü.

¹²Rü ngéxguma chi chataiyaxgu i chama rü taxüchima pemaxä nüxü chixu erü choxrü nixí i nhama i naane namaxä i guxüma i taxacü i nawa ngéxmagüxü. ¹³¿Exna pema nüxü pecuaxgu rü wocamachimäxä chaxawemüxü rü namaxä chaxaxexüáxü ya yimá nagü i wocaxacü iyatüxiñü? ¹⁴Rü ngéma ámare i chanaxwaxexü nixí nax moxé choxna pexäxü rü aixcuma peyanguxéexü i ngéma perü uneta. ¹⁵¡Rü chauxcax peca ega ngéxguma guxchaxü pexü ngupetügxux! Rü chama rü tá pexü íchapoxü rü pema rü tá choxü pecuaxüxügü”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁶⁻¹⁷Notürü ngéma chixexü ügüxü rü Tupana rü nhanagürü nüxü: “¿Taxacüwa i cuxü namexü nax nüxü cucuaxmarexü i ngéma chorü mugü rü nüxü quixumarexü i ngéma chorü uneta, notürü tama namaxä cutaáxégu i ngéxguma cuxü chaxucuxégu rü tama nüxü cuciáxchaügi i ngéma chorü ore? ¹⁸Notürü taاخéacü cunayaxu i ngéma ngítaxügüxü rü namaxä cuxämüci i ngéma duüxügü i naxmäxechita nai i ngemaxä maxexü. ¹⁹Rü ngéxguma quidexaxgu rü chixexü i dexa ícuxuxüxéxé, rü curü conü rü doraxü nixu. ²⁰Rü ngéxguma ícurütoxgu, rü chixri nachiga quidexa ya cuenexé. Rü yimá cuenexéxüchi rü namaxä cuguxchiga. ²¹Rü guxüma i ngéma nixí i ngéma cuxüxü, rü chama rü ngéma changeäxmare. Rü cuma nagu curüxiñügi rü marü nüxü icharüngüma i ngéma cuxüxü. Notürü i nhuxmax rü tá cupelexewa chanangoxéxé i ngéma chixexü icuxüxü rü tá naxcax cuxna chaca. ²²¡Dúcax i pemax nax choxü

iperüngümaexű! ¡Rü chauxcax pewoegu naxüpa nax pexű chadaixű rü taxúema pexű ípoxűxű! ²³Rü choxű ticuaxüxű ya yíxema moxě choxna ãxẽ. Rü chama rü tükű chamaxěxě ya yíxema aixcuma chauga ïnüxe”, nhanagürü ya Tupana.

**Yumüxě nax Tupana pecáduxű
rungümaxűcax**

51

¹Pa Tupana ya Choxű
Ngechaűwaxecü rü

Mecümacüx ¡cuxű changechaxütümüxű!
¡Rü curü ngechaűgagu rü choxű nüxű irüngüma i chorü pecádugü! ²Rü choxű nayaxu i nhaa chorü ãuãchixű! ¡Rü choxű nüxű irüngüma i chorü pecádugü!
³Rü chamatama chaugü íchicuax nax aixcuma wüxi i ãne yixixű i ngěma chaxüxű. Rü ngěma chorü pecádugagu rü ngunecü rü chütacü rü choxű nachixeäxéecha. ⁴Rü cupexewatama nixi i chanaxüxű i ngěma taxű i chixexű i nagagu choxű cupoxcuxű. Rü ngěmacax i ngěma poxcu i chamaxă cuxueguxű rü aixcuma name rü taxucürüwa texé nüxű tixu nax chixri choxű cungugüxű. ⁵Rü aixcuma nixi nax wüxi i chixexű chixixű ga noxitama chabuxgu rü woetama pecáduwa chayaxixichi ga chauéanuwa. ⁶Cuma rü aixcuma nüxű cungechaű i ngěma duűxű i aixcuma cumaxă nüxű ixuxű i norü pecádugü. Rü ngěmacax chanaxwaxe i choxna cunaxă i cuax nax aixcumaxű cumaxă chixuxűcax. ⁷Rü éci ngěma maxcuruümäxă choxű namaxcuxűne nax iyanaxoxűcax i chorü chixexű! Rü ngěmaäcü wena cupexewa tá chame rü ngěma caixanexű i cómrixuarü yexera tá nacómrixű i chorü

maxű. ⁸Rü woo choxű nax cupoxcuchiréxű naxcax i chorü chixexű, notürü i nhuxmax rü chanaxwaxe i wena chauxcax cunatáeguxěxě i chorü taãxě. ⁹Rü éci choxű nüxű irüngüma i chorü pecádugü rü tauxű i nüxű cudawenüxű! ¹⁰Pa Tupanax ¡mū i mexű chauäewa nanguxěxel! ¡Rü choxna naxă i wüxi i naãxě i ngexwacaxüxű i cumaxăixaixcumaxű! ¹¹Rü tauxű i choxű cuxoxű! ¡Rü tauxű i choxna cuyaxügachixěxěxű i Cuãxě i Üünexű!
¹²⁻¹³Éci wena chauxcax natáeguxěxě i ngěma taãxě ga noxri choxű yexmaxű nagagu nax choxű cumaxěexű! ¡Rü choxű naporaxěxě nax nhuxmawena rü aixcuma cuga chaxixüxűcax rü ngěmaäcü chanangüexěexűcax i ngěma chauxrüxű pecádu ügüxű nax nümagü rü ta nüxű naxoexűcax i norü chixexű rü cuxcax nawoeguxűcax! ¹⁴Pa Tupana ya Chorü Maxěeruxűx ¡choxű ínanguxuchixěxě nawa i ngěma nax chamáxwaxexű! Rü wiyaëäcü tá nüxű chixu nax cuma rü aixcumacü quixixű.
¹⁵Pa Corix ¡eci choxű ichoxěxě nax cuxcax chawiyaexűcax rü ngěmaäcü choxű chichuaxüxűcax! ¹⁶Erü cuma rü tama cunaxwaxe nax taxacürü ämare cuxcax iguxű. Rü chama rü chi cuxna chanaxă, notürü tama ngěma nixi i namaxă cutaãxěxű. ¹⁷Rü ngěma cuma cunaxwaxexű, Pa Tupanax, nixi i wüxi i duűxű i aixcuma norü maxüwa nüxű rüroxű i chixexű. Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama nüxű cuxo i ngěma duűxű i nügümäxă nangechaűäcüma cumaxă nügü ixuxű nax nachixexű. ¹⁸Pa Cori Pa Tupanax ¡cuxű nangechaxütümüxű ya yima cupata ya

Chiáñwa ngexmane erü nüxü cungechaú! ¡Rü curü duúxügüxü rüngüxéx rü ínapoxü ya Yerucharé! ¹⁹Rü ngëgxuma marü cupexewa chamexgux, rü ngëgxuma rü tá choxü cunayaxu i ngëma ámarenge i wocagü i tá cuväcax chadaixü rü íchaguxü. Rü nhuxuchi i duúxügü rü tá curü ámarearü guchicaxüwa cuväcax nayagugü i wocaxacügü.

Natüçaxma nügü nicuqxüxü i ngëma duúxü i chixri maxüxü

52 ¹Pa Yatü i Poraxüx çütxcüü cugü quicuqxüxü namaxä i ngëma chixexü i cuxüxü napexewa i ngëma Tupanaaru duúxügü i núma guxüguma nüxü nangechaxüxü? ²Rü cuma rü chixexüarü üguxicatama curüxinü. Rü yimá curü conü rü naxäucüma nhama wüxi i cüxchi i texechixürüxü. ³Rü cuma rü chixexüguama curüxinü. Rü ngëma mexüarü yexera cunaxwaxe i ngëma chixexü. Rü ngëma ore i aixcuma ixixüarü yexera curü me nixí i ngëma dora. ⁴Rü curü me nixí nax curü conümaxä toxguäxü quixuxü rü curü me nixí nax nüxü quixuxü i doramare i toxguäxchiga ixixü. ⁵Notürü núma ya Tupana rü ngëmacax tá cuxü napoxcu, rü tagutáma ngëmawa ícunguxuchi. Rü tá cupatawa cuxü ínatäxüichi, rü tá cuxna nanayaxu i curü maxü. ⁶Rü ngëma duúxügü i Tupanaga ínüexü rü ngëgxuma nüxü nadaugügu i ngëma, rü tá poraäcü namuüe. Rü tá cuxü nacugüe rü nhanagürügü tá: ⁷“¡Dúcax, nüxü pedaux i ngëma duúxü i tama Tupanaga ínüchaüxü rü ngëma norü

ngëmaxügügu yaxöoxü rü chixexüguama maxüxü!” nhanagürügü tá. ⁸Notürü i chama rü nhama wüxi i nanetü i oríwa i bacaxü i Tupanapataqxtügu toxürüxü chixí. Rü ngëmacax guxügutáma norü ngechaxügu chayaxo. ⁹Pa Tupanax, chama rü guxügutáma moxë cuxna chaxä naxväcax i ngëma cuxüxü. Rü napexewa i ngëma aixcuma cuga ínüexü rü tá mea cuxü íchananguxexé, erü chamaxä cumecüma.

Duúxügüarü chixexüchiga

53 ¹Rü ngëma duúxügü i naechita maxëmarexü rü nhanagürügü: “Nataxuma ya Tupana”, nhanagürügü. Rü guxüma i duúxügü rü chixexügu narüxinüe rü chixexü naxügü. Rü tataxuma ya texé ya mexü üxe. ²Rü núma ya Tupana rü dauxüwa duúxügüxü nadawenü nax nüxü nacuáxüçax rü tayíxema ya aixcuma túmaäexü cuáxe rü naga ínuxü rü naxväcax dáuxe. ³Notürü guxüma i duúxügü rü Tupanana nixigachitanü rü guxüma chixexügu narüxinüe. Rü marü tataxuma ya texé ya mexü üxe, rü bai ya wüxíe. ⁴Rü ngëma chixexü üguxü rü nangeäxegümare rü paxama nanachixexex i chorü duúxügü. Rü ngëma duúxügü i tama Tupanaga ínüexü rü chorü duúxügüxü inarüxoëegü nhama poü ingögxu rü iyanaxoxëexürüxü. Rü ngëmaäcü nixigü i ngëma duúxügü i tama Tupanaxü cuägxüxü. ⁵Rü woo i nhuxmax rü taxuxüma namuüe i nümagü, notürü wüxi i ngunexü rü tá muümaxä niduxrue. Erü núma ya Tupana rü norü uanügüchinaxämaxä nanawoone. Rü

ngēmaācü tá wüxi i cugüxü nixígü erü
nüma ya Tupana rü marü nüxü naxo.
⁶Chierü yima mäxpüne ya Chiáüwa ne
naxüxgu i Iraéutanüxügürü
maxéxéeruxü. Rü ngéxguma nümatama
ya Tupana nügütçax nawoeguxéegü i
ngēma norü duüxügü rü ngéxguma tá
nixi i nawoeguxü i guxüma i chautanüxü
i Iraéutanüxügü i Yacútaagü ixígüxü.

Tórü yumüxewa Tupanaarü
ngüixéecax ítaca

54 ¹Pa Tupanax jcumatama choxü
ínanguxuchixéx! ¹Rü choxü
ínapoxü namaxä i curü pora! ²Pa
Tupanax jchoxü nüxü naxinü i chorü
yumüxë rü écü irüxinü i chorü dexta!
³Erü ngēma duüxügü i nügü írüttagüxü
rü máxwaxegüxü rü chauxchi naxaie rü
choxü nimägxüchaü. Rü ngēmagü rü
tama cuxü namuüe, Pa Tupanax.
⁴Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü
choxü curüngüxé rü choxü cumaxéxé.
⁵Rü cumax, Pa Tupanax, rü tá ngēma
chorü uanügütçax cunatáeguxéx i
ngēma norü chixexügü. ¹Rü écü nadai,
Pa Corix! Erü cuma rü quixaixcuma. ⁶Rü
chama rü chorü ngúchaümaxä tá cuxna
chanaxä i chorü ámare i cuxçax chiguxü.
Rü tá cuxü chikuçaxüxü erü cuma rü
chamaxä cumecümaxüchi. ⁷Erü choxü
ícunguxuchixéx nawa i guxüma i chorü
guxchaxügü rü nüxü chadau i ngēma
chorü uanügütçax nax curüporamaexü.

Wüxi ya yatü ya nawe
yangexütanücüarü yumüxé

55 ¹Pa chorü Tupanax jnüxü
naxinü i chorü yumüxë rü
tauxü i cugü iquicúxü naxchaxwa i

ngēma cuxna naxçax chacaxü! ²Rü
chauga naxinü erü ngúxü chingeyane
cuxna chaca! ³Rü ngēma naga i chorü
uanügü i chixexügü rü choxü
niduxruxexë. Rü poraäcü choxü
nanaxíxächiäexéegü rü nuäcüma
chauxçax nibuxmü. ⁴Rü chiyuxnearü
maxüneäx erü poraäcü chamuü nüxü i
ngēma yu i choxna nguxü. ⁵Rü
poraäcüxuchi muü choxna nangu rü
ngēmacax ngēma muümaxä chiduxrux.
⁶Rü ngēmacax nhachagürü: “Chierü
nhama muxtucurüxü chaxäxpexätigu rü
ngéxguma rü chi chigoe nax naxchaxwa
chinhaxüçax rü ngexta charüngüxüçax.
⁷⁻⁸Rü yáxüguxü i chianexüwa chi
chanha rü ngéxma chi charüxäüx, rü
paxa chi chanhaächi nax chaugü
ichayariüçüçax naxchaxwa i ngēma
guxchaxügü i nhama buanecü ya
poraxüchicürüxü chauxçax ngēma ne
üemaxü”, nhachagürü. ⁹Pa Corix jnadai
i ngēma chamaxä rüxuanüguxü! ¹Rü
noxrütama dexagu ínatüexéx! Erü
ngēma nüxü chadauxü nixi nax nügü
nadaixü rü yapuraexü. ¹⁰Rü chütacü rü
ngunecü rü ñanexü ínayachoegu, rü
ngēmaäcü norü chixexümaxä
nayapaxéxä ya yima ñane. Rü ngēmacax
rü duüxügü rü äëxgacümaxä nanue rü
äëxgacüaxü nanaxütanü nax tama
napoxcuexüçax ega woo taxacürü
chixexü naxüegu. ¹¹Rü yima ñanearü
ítamügü rü namaxä nanapá i máetagüxü
rü dorataqüxü. ¹²Rü ngéxguma wüxi i
chorü uanü chamaxä nuxgu, rü chama
rü chi yaxna namaxä chaxinü. Rü
ngéxguma chi ngēma chauxchi aiexü
choxü imáxchaügü, rü chama rü chi
naxchaxwa ichicux. ¹³⁻¹⁴Notürü

cumatama, Pa Chomücxüchichiréx Ixíxex, nixí i cuchaechitaexü woo wüxigu Tupanapatawa nax ixíxíxüchiréx nax yigü ingechaügüacüma yigümaxä idexagüxü natanüwa ga yema muxüma ga duüxügü.¹⁵ Rü ngëma chorü uanügü rü noxtacüma yu naxcax íngu rü maxüäcü naxmaxügu nayicu! Erü ngëma norü chixexü rü nanachixexëexüchi i norü maxü.¹⁶ Notürü i chama rü Tupanana chacaama rü nüma ya Cori rü tá choxü ínapoxü.¹⁷ Rü exüwa rü tocuchigu rü chütacü rü Tupanaxü chacäaxü rü nüma rü tá choxü naxñü rü tá choxü nangäxüga.¹⁸ Rü ngëgxuma chorü uanügumaxä togü tadaixgux rü nüma ya Tupana rü tá choxü narüporamaexëx nax tama choxü yamaxgüxüçax woo namuxüchigu i ngëma chorü uanügü.¹⁹ Rü nüma ya Tupana ya guxüguma äëgacü ixíctü rü tá choxü naxñü rü ngëmaäcü tá nayaxäneächitanüxëx i ngëma chamaxä rüxuanügüxü.²⁰ Rü nümagü rü tama nüxü narüxoechoaü i nacümagü i chixexü rü tama Tupanaga naxñüechäu.²¹ Rü tükü nimaxgüama ya yíxema namücüchiréx ixíxe. Rü ngëmaäcü tama aixcuma nayanguxëx i ngëma uneta i namücumaxä nüxü yaxuxü.²² Rü ngëgxuma yadexagügu rü namexechi i norü dexa, notürü i norü ñüwa rü daigu narüxñüe. Rü mexechixü i dexamaxä nidexagüchiréx nax ngëmaäcü tükü ínayapuxëx, notürü ngëma dexagü rü nhama taragü i meama téxürüxü nixígü.²³ Notürü i cumax, Pa Chomücxü jrü Cori ya Tupanamexëwa nangex i curü guxchaxügü!²⁴ Rü nüma rü tá cuxü

naporaxëx. Rü tagutáma chixexügu nananguxëx ya yimá yatü ya naga ñinüci.²⁵ Pa Chorü Tupanax, rü ngëma máetagüxü rü idorataaxgüxü rü taxütáma ngäxü i norü maxüwa nangugü nax namaxëxü. Rü cuma rü yumaxä tá cunapoxcue. Notürü i chama rü cugu chayaxö.

Tupanagu chayaxö rü norü oremaxä chataäxé

56 ¹Pa Chorü Tupanax ;cuxü changechaxütümüxü!² Rü guxüguma nangexima i duüxügü i chawe ingëxütanüxü rü chäuxcax íyaxüächixü rü choxü naxixächiäxégüxëexü.³ Rü ngëma chamaxä rüxuanügüxü rü guxü i ngunexügü rü chawe ningëxütanü. Rü namu i ngëma nügü rütagüxü rü chäuxcax íyaxüächixü.⁴ Rü ngëgxuma chamuügu rü cugu chayaxö.⁵ Rü chama rü Tupanagu chayaxö rü norü oremaxä chataäxé. Rü ngëma nax nagu chayaxöxügagu rü taxucäxma chamuü.⁶ Rü taxacürü chixexü tá chamaxä naxügüxü i ngëma chamaxä rüxuanüäxgüxü?⁷ Rü ngëma chamaxä rüxuanüäxgüxü, rü guxüma i oragu rü norü dexamaxä ngüxü choxü ningexëegü. Rü ngëma nax chixexügu choxü nanguxëegüxüxicatama nixí i nagu naxñüexü.⁸ Rü ngextä íchaxüxüwa rü chawe ningëxütanü rü nuxica choxü ínicüxëxügü. Rü ngëmaäcü naxcax nadaugü nax choxü yamaxgüxü.⁹ Rü nüma nagu naxñüegü rü tagutáma texé nüxü tacuäxama i ngëma chixexü i naxügüxü. Pa Chorü Tupanax ;naétügu nanguxëx i curü nu, rü curü poxcumaxä

yaxāneeāchitanüxēxē i ngēma duūxūgū! 8Rü cuma rü meama nüxū cucuax i nhuxreexpüxcüna naxchaxwa chinha. Rü cuma rü nuxū cudad i nhuxreexpüxcüna ngúxū chingexū rü chaxaxuxū. Rü cuma rü curü poperagu cunaxümatü i guxūma i ngēma chorü guxchaxügū. 9Rü ngēma chamaxā rüxuanüägxüxū rü tá cuxchaxwa nibuxmū i ngēxguma curü ngūxēcax cuxna chacaxgu. Pa Tupanax, chama rü meama nüxū chacuax nax chauétüwa cuchogüxū. 10Rü chama rü Tupanagu chayaxō, rü norü oremaxā chataāxē. Rü Corigu chayaxō rü norü oremaxā chataāxē. 11Rü Tupanagu chayaxō rü taxucaxma chamuū. 12Rü t̄xacürü chixexū tá chamaxā naxüxū i ngēma chamaxā rüxuanüäxū? 12Pa Tupanax, cuxū chicuaxüxūcüma tá chayanguxēxē i ngēma chorü uneta i cumaxā nüxū chixuxū. 13Erü cuma rü yuwa choxū ícunguxuchixēxē rü choxū ícupoxū nax tama chayuxūcax rü ngēmaācū cupexewa chamaxüxūcax.

**Yumüxē i nawa Tupanaarü
ngūxēcax fíicaxū**

57 ¹Cuxū changechaxütümüxū, Pa Chorü Tupanax, cuxū changechaxütümüxū! Erü cuxcax chinha nax choxū ícupoxüxūcax. Rü cupexáttüügu chaugü chicúxchaū nhuxmatáta nangupetü i ngēma ãūcimaxū. ²Rü nhuxmax rü tá nüxna chaca ya yimá Tupana ya guxāétüwa ngēmacü, erü nüma rü guxūwama choxū narüngüxē. ³Rü nüma rü nixaixcuma rü poraācü choxū nangechaū. Rü ngēmacax dauxüwa tá chauxcax ne nanamu i norü

ngūxēē nax naxmexwa choxū ínanguxuchixēxücax i ngēma nuācüma chawe ingēxütanüxü. ⁴Rü ngēxguma chapexgu rü nhama aitanüwa chapexürükü chixī erü ãūcimaxüwa nangexma i chorü maxü. Rü ngēma chamaxā rüxuanüägxüxū rü napüta rü nhama naxnegü i ãmaguxürükü nixī rü norü comü rü nhama tara i meama waixmaguxürükü nixī. ⁵Pa Chorü Tupanax, cuma rü dauxüguxü i naanemaxā icucuax rü curü üüne rü nhama i naane namaxā nanapá. ⁶Ngēma chamaxā rüxuanüägxüxū rü chauxcax nanaxügū i wüxi i yaxruxū nax ngēmagu changuxücax. Rü chamaxüwa nanaxügū i ãxmaxü, notürü nümatama nagu nayi. ⁷Pa Chorü Tupanax, nhuxmax rü chataāxē rü íchame nax chorü wiyaemaxā cuxū chicuaxüxū. ⁸Rü paxmama tá ícharüda rü chorü paxetaruügümimaxā tá chapaxeta. Rü ngēmaācü tá naxcax ícharüda i ngēma ngexwacaxū i ngunexū. ⁹Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü wiyaegümimaxā tá cuxū chicuaxüxū napexewa i guxūma i nachixüanecüäx i duūxügū. ¹⁰Erü ngēma curü ngechaū rü dauxüguxü i naanearü yexerawa nangu. Rü ngēxgumarüxū ta i curü aixcuma rü yauxtüweanexüarü yexerawa nangu. ¹¹Pa Chorü Tupanax, cuma rü dauxüguxü i naanemaxā icucuax rü curü üüne rü nhama i naane namaxā nanapá.

**Tupanana naxcax naca nax
ãēxgacügū mea duūxügümimaxā
inacuaxgüxücax**

58 ¹Rü pexna chaca, Pa ãēxgacügüx ²rü pexcax marü meama nüxna pecaxū i ngēma duūxügü

i chixexű ügütü? ²Rü pexcax rü marü aixcuma nawexgux i ngëma poxcu i namaxă pexueguxű? ²Rü tama ngëmaäcü nixi. Erü ngëguma texé tümaarü guxchaxű pepexewa mexeëchaägux rü tama tükü iperüxiňue, notürü naga pexiňue i ngëma doramare pemaxă ixuxű erü pexű nanaxütanü. Rü ngëmacax pegümaxă penanúexexë i duüxügü i pechixüanewa. ³Rü ngëma chixri maxexű i duüxügü rü woetama naéanüwa nixi i chixexű nüxna nguxű. Rü ngëma idoratqxáxű rü woetama taxüta nabuxgu rü ngëma dora namaxă inacuqx. ⁴⁻⁵Rü norü dexta rü nhama äxtapeghatärüxű tükü nimax. Rü nacüma rü nhama äxtape i düraxüchixű i tama norü puxëerüüarı paxetaga ñiüchaüxürüxű nixi. ⁶Pa Tupanax jrü napoxüpüta i ngëma chixexű ügütü! ⁷Rü nabüü ya yima norü cuainagü i ngëma duüxügü i aigürüxű idüraexü! ⁸Rü noxtacüma yanaxoxexë nhama wüxi i dexá i yachexürüxű! ⁹Rü nüxna nayaxu i norü maxü nhama wüxi ya maxë ya namawa yadaxüchicürüxű! ¹⁰Rü nhama wüxi i meru i yarüroxürüxű rü nhama wüxi i buxű i naéanügu yuxű rü taguma ngóonexüxű dauxürüxű yaxixexë! ¹¹Rü name nixi nax nayuexű nhama chuchuxügü i paxa ixaxürüxű. Rü name nixi nax curü numaxă cunadaixű nhama maxë i woxüxürüxű. ¹²Rü ngëma duüxügü i aixcuma Tupanaga ñiüexű rü tá nataäxegü i ngëguma nüxű nadaugüü nax napoxcuezű i ngëma chixexű ügütü. Rü nümagü i ngëma mea maxexű rü ngëma chixexű ügütügiwa tá nangagü. ¹³Rü nhuxüchi ngëma aixcuma

Tupanaarü duüxügü ixigüxű rü nhanagürgü tá: "Aixcuma nangexma i natanü i mexű ega mea Tupanapexewa imaxegü. Rü nüma ya Tupana rü aixcuma nanapoxcue i ngëma chixexű ügütü", nhanagürgü tá.

Nüma ya Cori ya Tupana nixi ya
törü poxüruxű ixicü

59 ¹Pa chorü Tupanax jchoxű ínanguxuchixexë naxmexwa i ngëma chamaxă rüxuanüägxü! ²Rü nüxna choxű ínapoxü i ngëma chäuxcax íyaxüächixű! ³Pa Tupanax jrü nüxna choxű ínanguxuchixexë i ngëma duüxügü i chixexű ügütü! ⁴Rü choxű ínapoxü nüxna i ngëma máetagüü! ⁵Erü nangexma i yatüğü i máxwaxegüü i naxcax daugüü nax nhuxäcü choxű yamaxgüü. ⁶Pa Cori Pa Tupanax, taguma nhuxgu cumaxă chanu rü chixri cuga chaxinü rüexna cupexewa pecádu chaxü. Rü taxuxüma i chixexű chaxü. Notürü ngëma chorü uanügü rü nanhuxäegü nax chäuxcax íyaxüächixű. ⁷Rü paxa nua naxü, rü choxű yartüngüixexë! ⁸Pa Cori ya Guxäétüwa Ngëxmacü ya Torü Tupana Ixicüx jrü paxa napoxcue i ngëma tama cuxű yaxögüü! Rü tama chanaxwaxe i cuxű nangechaütümüxügü i ngëma chixexű ügütü rü taechitawaxegüü. ⁹Nümagü rü chütacü nanaxiäne rü ñanemaxügiwa naxäugatanü nhama airugü i nügü daixürüxű. ¹⁰Rü chixexű i dexamaxă nanacaetanüane rü cumaxă naguchigagü rü nhanagürgü: "Rü nataxuma i tjaxacü i tükü ñiüxű", nhanagürgü. ¹¹Notürü i cumax, Pa Corix, rü nüxü cuxinü rü nüxü cucugü

rü cunaxāneexēxē i ngēma duūxūgū i tama cuxū yaxōgxū. ⁹Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, tá nixī i choxna cudauxū erü cuma nixī i chorü poxūruxū rü chorü daruxū quixixū. ¹⁰Rü nüma ya Tupana ya choxū ngechaūcū rü tá choxū ínayadau. Rü tá choxū nüxū nadauxēxē nax nhuxācū nüxū naporamaexū i ngēma chamaxā rüxuanüägxū. ¹¹|Rü tauxū i noxtacüma cunadaixū notürü curü poramaxā namaxā nawoone rü naxāneexēxē nax ngēmaācū i chautanüxūgū tama paxa nüxū iyanangümaexūcax i curü pocxu! Erü cumax, Pa Corix, rü torü daruxū quixī. ¹²Rü ngēma duūxūgū i chixexū rü guxūma i norü dexawa nidora. |Rü ngēma nügū nax yacuqxüügagu rü nax inaxunetanetaxügagu rü napoxcu! ¹³|Rü curü numaxā yanaxoxēxē i ngēma duūxūgū! |Rü noxtacüma nayuexēxē nax ngēmaācū nüxū nacuqxüücax i duūxūgū nax cuma aixcuma Iraéutanüwa rü guxū i nhama i naanewa äëxgacū quixixū! ¹⁴⁻¹⁵Rü ngēma duūxūgū i chixexū rü ngēxguma chütacü nhama airugürüxū naxāügatanü rü ñanegu ínayachoegu nax nawemücax nadaugüücax, rü tá naxauxe erü tama nüxū inguxū i nawemüxū i inayangaugü. ¹⁶Notürü i chama rü paxmama tá cuxcax chawiyae. Rü ngēma chorü wiyaewa rü tá nüxū chixu nax cuporaxū rü cuxū tangechaütmüxüguxū. Erü cuma rü chorü daruxū quixī rü cuxütagu nixī i chaugü charücxū i ngēxguma äücumaxüwa changexmagu. ¹⁷Rü ngēmaācū tá cuxcax chawiyae, Pa

Tupanax, erü cuma nixī i chorü poxūruxū quixixū rü cuma nixī i choxna cudauxū. Rü aixcuma cuma nixī i chorü Tupana i choxū cungechaxūxū.

**Yumüxē i nawá Tupanaarü
ngüxēecax fícaxū**

60 ¹Pa Tupanax, cuma rü curü numaxā toxna quixügachi rü toxū cuwoone. Rü tanaxwaxe i wenaxarü toxcax cutáegu nax noxrirüxū taporaexūcax. ²Cuma rü cunaxiäxächixēxē ga nhaa naane rü yemacax inangücuane. |Rü ēcü nügüna naxixēxē i ngēma norü ngücuane nax tama nabuxücax! ³Rü cuma rü taxū i guxchaxügū toxcax ícunguxēxē. Rü nhama wüxi ya wíu ya toxū äüxäxexēecürüxū toxū nixigüxexē i ngēma guxchaxügū. ⁴Rü nhuxmax i toma nax cuga taxinüexū rü tanaxwaxe i wüxi i cuaxruxū toxna cuxā nax ngēmaācū nüxna toxū ícupoxüücax ya yimá naxne i ngēma torü uanügū. ⁵|Rü toxū nangäxū rü curü poramaxā toxū ínanguxüxexē i toma nax toxū cungechaüguxū! ⁶Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurügū: “Guxūma i ngēma naane i oéstewaama Chiquéüwa ixüguxū rü nhuxmata léstewaama Sucóchiarü ngatexüwa nguxū rü choxrü nixī. ⁷Rü ngēxgumarüxū ta i Yiriáyiärü naane rü Manachéärü naane rü choxrü nixī. Rü ngēma Efraíärü naane i churaragü i poraxū nawa ne íxū rü choxrü nixī. Rü ngēxgumarüxū ta i ngēma Yudáarü naane i Iraéutanüxügürü äëxgacügū nawa ne íxū rü choxrü nixī. ⁸Rü ngēma Moábiáne rü Edóüane rü chautüüwa

nangexmagü. Rü ngēma Firitéutanüxügü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhaganürü ya Tupana. 9-10 Pa Tupanax ¿Texé tá Edóñanewa choxü taga? ¿Rü texé tá norü íane ya poranegu choxü taxücxüexé i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümücxü? 11 ¡Rü torü uanüguchaxwa toxü rüngüxüexé nax nüxü tarüporamaeagüxüçax! Erü taxuwama toxü name i toxrüxü i duüxügüarü ngüxüexé. 12 Notürü curü ngüxüexémaxä, Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngēma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxüexé.

Tupanagu tayaxö erü
nüma tükü ínapoxü

61 ¹Pa Chorü Tupanax ¡rü choxü nüxü naxinü i chorü yumüxé nax cuxna chacaxü nhuxmax nax poraäcü ngüxü chingexü! ¡Rü choxü nangaxü! ²Rü nhuxmax nax chorü naanena chayáxtügxü rü cuxna chaca nax choxü curüngüxüexüçax, erü guxchaxü choxü nangexma. Rü ngēmacax chanaxwaxe i choxü ícupoxü. ¡Rü wüxi i nachica i ngextá taxucürüwa chorü uanügü nawa choxna nguxügu choxü namunagü! ³Erü cuma nixí i chorü daruxü quixixü. Rü cuma rü nhama wüxi i poxüchicaxü i taxucürüwa tjaxacürü uanü nawa ngugüxüürüxü quixí. ⁴Rü chanaxwaxe nax guxügutáma cupatawa changexmaxü nax ngēma cupexátütiügu chicúxüçax. ⁵Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, rü marü nüxü cuxinü i chorü unetagü i cumaxä nüxü chixuxü. Rü cuma rü marü choxna

cunaxä i ngēma ámare i ngēma duüxügü i cuxü ngechaxügüxüçax ixixü. ⁶Rü chama nax aëxgcacü chixixü rü chanaxwaxe i cunamäxexé i chorü maxü nax ngēmaäcü mucü ya taunecü chamarüxüçax. ⁷Rü chanaxwaxe i mexü chamarüxüçax meama chorü duüxügumaxä ichacuáxüçax. Rü cumax, Pa Tupanax, rü quixaixcuma rü choxü cungechaü. Rü ngēmacax meama choxna cudau. ⁸Rü ngēmacax guxügutáma cuxü chikuaxüxü. Rü wüxicigü i ngunexügu tá cupexewa chayanguexé i ngēma unetagü i cumaxä nüxü chixuxü.

Tupanaxicatama nixí
ya poxüruvä iixü

62 ¹Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taäxexéecü. Rü nüma nixí i choxna naxääxü i maxü. ²Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna nadauxü. Rü ngēmacax tagutáma ichayangu erü nüma nixí i chorü poxüruvä yixixü. ³¿Rü nhuxguxuratáta nüxü perüchau nax chäuxüçax ípeyaxüächixü nax ngēmaäcü ichayanguxüçax nhama wüxi ya ixtapüx iwaxgüürüxü rüexna nhama wüxi ya poxeguxü iwaxüürüxü? ⁴Rü ngēma duüxügü i chixexü rü ngēma nagu naxinüexüxicatama nixí nax choxü ínataxüchigüxü. Rü ngēma guxüärü yexera namaxä nataäxegüxü nixí i norü dora. Rü naäxmaxä choxü nicuaxüxügü, notürü norü ínuwa rü chamaxä naguxchigagü. ⁵Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taäxexéecü. Erü nüma tá nixí i choxü nangüxüexü. ⁶Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna

nadauxű. Rü ngēmacax tagutáma ichayangu, erü nüma nixi i chorü poxüruxű yixixű. ⁷Rü naxmexwa nangexma i chorü maxű rü guxuma i chauchiga nax nhuxacü chamaxixű. Rü nüma nixi i chorü daruxű rü chorü poxüruxű. ⁸Pa Chorü Duūxügűx jrü guxüguma nagu peyaxögü! ⁹Rü tauxű i nüxű pemuexű nax perü yumüxewa namaxä nüxű pexuxű i perü guxchaxügü! Erü nüma nixi i aixcuma törü poxüruxű yixixű. ⁹Rü Tupanapexewa rü *χtaxacüwa* name i ngēma diēruāgxüxű rü ngēma ngearü diēruāgxüxű? Erü guxuma rü napexewa rü nawüxigumare. Rü nümagü rü ngēxguma chi yaxüarü ngugüxüwa iyangugügu, rü taxuxüma nügü narüyamaegü. ¹⁰¹¹Rü tauxű i máetagu rüexna ngixgu pegü pediēruāxexű! Rü ngēxguma pemuarü diēruāxgu rü *jtauxű* i ngēma perü diērugu peyaxögüxű! ¹¹⁻¹²Rü chama rü marü taxreexpüxcüna nüxű chaxinü i Tupanaarü ore i nhaxü: “Rü ngēma pora rü ngēma ngechaxü rü Tupanaarü nixi. Rü ngēma nhuxacü nüxű tapuracüxüruxű tátama tüxű nanaxütanü ya wüxíechigü”, nhaxü.

Tupana rü duūxügüarü taāxexēeruxű nixi

63 ¹Pa Chorü Tupanax, cuma nixi i aixcuma chorü Tupana quixixű. Rü guxuma i chorü ngúchaūmaxä cuxcax chadau erü poraācxüchi choxű cungúchaü. Rü chacuxwaxe erü nhaa chorü maxű rü nhama wüxi i waixümü i paxüruxű nixi. ²⁻³Rü ngēmacax chanaxwaxe i cupatawa chäuxcax cungox nax ngēmaacü nüxű

chadauxücax nax nhuxacü cuporaxű rü cuxüünexű. Erü ngēma curü ngechaü rü maxüärü yexera name. Rü chauāxmaxä tá cuxű chicuāxüxű. ⁴Rü nhuxmax nax nhama i naanewa chamaxixügi rü tá cuxű chixuchiga rü cuxcax chaxunagümexéäcüma tá chayumüxe. ⁵Rü ngēxguma rü tá poraācü chataāxexüchi nhama wüxi i duūxű i ñona i taxüwa chibüxüüruxű. Rü taāxexäcü chauāxmaxä tá cuxű chicuāxüxű. ⁶Rü ngēxguma chütacü i marü ichacaxgu rü cuxna chacuāxachi rü cugu charüxñi. ⁷Erü cuma nixi i choxű curtängüxexű. Rü chataāxë i cupexätügtüüwa. ⁸Rü nhaa chorü maxű rü cuxna chanaxä. Rü yima curü tügünemexë rü tama choxű ningex. ⁹⁻¹⁰Rü ngēma chorü uanügü i choxű imaxgüchaüxű rü nüxchama waixümügi natäxgü. Erü taramaxä tá nadai rü aigüwemüxű tá nixigü. ¹¹Notürü i chama nax äexgacü chixixű rü tá Tupanamaxä chataāxë. Rü guxüma i ngēma nüxű yaxögüxű rü tá taāxexäcü naxcax nawiyaegü rü nüxű nicuāxüxügü. Notürü ngēma idorataāxgüxű rü Tupana rü tá inayanangeaxexügü.

Yumüxe i nawá Tupanaarü ngüxexēcax iicaxű

64 ¹Pa Cori Pa Tupanax *jchoxű* nüxű naxnü nax cuxüntawa íchaxuaxixű! ²Rü choxna nadau naxchäxwa i ngēma choxű imaxgüchaxixű! ²Rü naxchäxwa choxű icux i ngēma máxwaxegüxű i bexma nagu rüxñüexű nax nhuxacü choxű yamaxgüchaxixű! ³Rü nagu yanachixexex i ngēma nagu naxñüexű!

³Erü norü conü rü nhama tararüxű natexechi nax doraxű yaxuxű. Rü nhama naxnegürüxű inananha i norü dexagü i poraäcü tüxű nanguxëexü. ⁴Rü ngëma íyacuxgüxűwa rü ínanaxüxüxexë i chixexű i ore tümacax ya yíxema taxuxűma guxchaxű namaxă üxe. Rü tama namuüäcuma ngürüächi tümaechita ínanaxüxüxexë i ngëma norü dexta i chixexű. ⁵Rü nügüxű nanangúchaüxexë nax chixexű naxügüxű. Rü nügumaxă nagu narüxinüe nax nhuxäcü bexma duüxügüxű chixexügu nayixëechaüxű. Rü núma nüxű nacuaxgügu rü taxúema nüxű tadau. ⁶Rü nagu narüxinüe nax taxúema bexma nangugügüxű i ngëma chixexű i naxügüxű. Notürü yimá nüxű cuacü i guxäarü inü rü núma tá nixi i bexma nangugüäxű. ⁷Rü núma rü ngürüächi naxnemaxă tá nanapíexexë. ⁸Rü ngëmaäcü i ngëma chixexű i togücxax nagu naxñüexű rü nümagütátama nagu nayı. Rü texé ya nüxű daugüxe nax nümagütama nagu nayixű, rü tá nüxű tacugüe. ⁹Rü ngëxguma ngëmaxű nadaugügi duüxügü rü tá Tupanaxü nicuaxüxügü. Rü ngëma naxüxüchiga tá nixugügi rü tá nüxű nicuaxächitanü nax taxacüchiga yixixű. ¹⁰Rü yimá yatü ya mea maxücü rü Cori ya Tupanamaxă tá nataäxë rü tá naxcax nixü nax ínapoxüäxüçax. Rü guxüma i duüxügü i mexügi rüxiñüexű rü tá nataäxegü.

**Tupana nixi ya mecü nax nüxű
icuaxüxügüxű**

65 ¹Rü cumax, Pa Tupanax i Chiäugu Äpataxex, rü name nixi i cuxü icuaxüxügü rü cupexewa

tayanguxëxë i ngëma unetagü i cumaxă nüxű tixuxű. ²Rü cuma rü nüxű cuxinü i torü yumüxë. Rü guxüma i duüxügü rü cuxütawa naxi nax curü ngüxëeçax íyacagüxüçax. ³Rü ngëma torü chixexügüama tomaxă inacuax notürü cuma rü toxü nüxű icuyarüngüma i ngëma torü pecadugü. ⁴Rü nataäxë i ngëma duüxű i cuma cuyaxuxű nax yima cupata ya Chiäuwä ngexmanewa cumaxëeçax. Rü wüxi i taäxë tá nixi nax natanüwa tangexmagüxű i ngëma mexügi i cupata ya üünenewa ngëxmagüxű. ⁵Pa Tupana Pa Torü Maxëeñerüxű, cuma rü tomaxă quixaixcuma rü ngëmacax toxü cungäxű namaxă i ngëma mexügi i curü poramaxă cuxüxű. Rü guxüma i duüxügü rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxű rü cugu nayaxögü. ⁶Rü cuma rü curü poramaxă mea nachicawa cunangexmagüxexë ya yima mäxpünegü. ⁷Rü cuma rü cunachiächixexë i ngëma yuapegü i taxügi, rü cuyanangeäxgüxexë i ngëma duüxügü i ipuraexű. ⁸Rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxű rü nüxű namuüe i ngëxguma nüxű nadaugügi i ngëma taxü i mexügi i curü poramaxă cuxüxű. Rü guxüwama i duüxügü rü cugagu poraäcü nataäxegü. ⁹Rü cuma nixi i nhama i naanena cdeauxü rü nagu cupuxëexü nax naxügüxüçax i nanetügi. Rü cuma rü natüxacügümäxä cuyawaimüanexexë nax naxügüxüçax i trígugü. Rü ngëmaäcü nixi i cunangomüanexexë i waixümü. ¹⁰Rü cuma rü cuyamegitanü i ngëma nanetü

i aimüanexűgu togüxű. Rü ngëma ngüchitaerugüxű rü cuyanawexăchanexëxë. Rü pucümaxă cunangomüanexëxë rü ngëmaäcü duüßügüxű cunamuarü oxõxëxë i nanetügü. ¹¹Rü wüichigü ya taunecü rü mexümaxă ícunanguxëxë. Rü ngëma curü caixanexűgu rü poraäcü nanapuxëxë. ¹²Rü ngëma carnéruchitaxűgu i paanexűwa ngëxmagüxű rü narüxigü rü nayauxétüane. Rü yima maxpünegü rü maxëmaxă nangaxäegü. ¹³Rü ngëma metachinüanegüxű rü carnérugümaxă nayapagü. Rü ngëma ngategü rü tríguncü i bacaxű nixigü. Rü guxüma i ngëma rü taäxëäcü nacuxcutanügü.

Guxüma i ngëma

Tupana üxű rü namexechi

66 ¹Pa Duüßügü i nhama i Naanewa Maxëxűj i rü Tupanacax taäxëäcü pewiyaegü! ²|Rü perü wiyaewa nüxű pexu nax naxüünexű i naéga! ³|Rü wiyaëäcüma nüxű pecuaxüxigü! ³⁻⁴|Rü Tupanamaxă nüxű pexu rü nhapegigü: “Curü puracigü rü namexechi erü curü poramaxă cunaxü. Rü ngëma cumaxă rüxuanügüxű rü norü muümaxă cuxmexgu nügü nayixëxë. Rü guxüma i duüßügü rü cuxü nicuaxüxigü rü norü wiyaegümaxă cuxü nataxëegü”, nhapegigü! ⁵|Rü nua pexi nax nüxű pedaugüxűcax i ngëma taxü i mexügü i duüßügücax naxüxű ya Tupana! ⁶Rü nüma rü nayapachitamaxëxë ga yema már nax tümacutümaxă yéma tichoüxűcax ga törü oxigü. Rü yemacax poraäcü nataäxëgü ga duüßügü. ⁷Rü

nüma ya Tupana rü guxüguma norü poramaxă nhama i naanemaxă inacuax. Rü nüma rü nüxna nadau i guxüma i nachixüanegü nax tama namaxă nanuexűcax i ngëma tama naga ñüexü. ⁸Pa Guxüma i Nachixüanecüägxgü jmekü i nachigaxű pexugü ya törü Tupana! ⁹|Rü perü wiyaegümaxă nüxű pecuaxüxigü! ⁹Erü nüma rü tüxna nadau rü tüxna nanaxă i maxü nax tama iyuexűcax. ¹⁰Pa Tupanax, cuma rü poraäcü toxü cuxü. Rü ngëmaäcü toxü cumexëxë nhamá diërumü üxüwa imexëexürxü. ¹¹Rü cuma rü torü uanügüxű cunatauxchaxëxë nax toxü ínayauxüxűcax nax ngëmaäcü poraäcü toxü napuracüexëexűcax. ¹²Rü cunatauxchaxëxë nax ngexüriüxümare ga duüßügü togu idauxcüraxügütxü. Rü toma rü guxchaxügü ga äüçümaxüchixüwa tachopetü, notürü düxwa nhaa naane i mexüwa toxü cugagü. ¹³⁻¹⁴Rü ngëmacax i nhuxmax rü cupatawa tá chaxü rü ngëma tá cupexewa chayagu i ämaregü. Rü ngëmaäcü tá chayanguxëxë i ngëma cumaxă ichaxunetaxü ga yexguma äüçümaxüwa chayexmagu. ¹⁵Rü ngëma curü ämearerü guchicaxüwa rü tá cuxcax chayagu i wocaxacigü i ngüexü, rü wocagü i yatüxü, rü bónigü i yatüxü, rü carnérugü nax ngëma naemamaxă cutaäxëxűcax. ¹⁶Pa Duüßügü i Tupanaga ñüexüj i rü nua pexi rü iperüxñüe! Rü tá pemaxă nüxű chixu i ngëma mexügü i Tupana chäuxcax üxü. ¹⁷Rü nhaa chauäxmaxă nüxna chaca rü daa chorü conümaxă nüxű chicuaxüxü. ¹⁸Rü ngëguma chi chixexügu charüxñügu rü nüma ya Cori rü

taxúchima choxú nangáxú. ¹⁹Notürü i númax rü choxú naxñü rü nanangáxú i chorü yumüxé. ²⁰Rü namexechi ya Tupana, erü tama choxú nüxú naxox i ngëma naxcax íchacaxú. Rü tama nüxú narüchau nax choxú nangechaúxú.

**Name nixí i guxúma i nachixúanegü
rü Tupanaxü nicuqxüxügü**

67 ¹⁻²Pa Tupanax ;cuxú
tangechaxütümüxügü rü toxü
rungüxéxé, rü taäxéäcü toxü nadawenü
nax ngëmaäcü guxú i nachixúanecüäxgü
nüxú cuägxüxücax nax curü ngúchaú
yixíxú nax cunamaxéxéexü i duüxügü!
³Pa Tupanax, rü name nixí nax guxúma
i duüxügü i guxú i nachixúanegüwa
ngëxmagüxü cuxú icuqxüxügüxü. ⁴Rü
ngëma nachixúanegü rü name nixí nax
taäxéäcü cuxú yacuqxügüxü erü norü
äëxgacü quixí rü mea namaxä icucuax.
⁵Pa Tupanax, rü name nixí nax guxúma
i duüxügü i guxúma i nachixúanecüäx
cuxú icuqxüxügüxü. ⁶Erü poraäcü toxü
curüngüxéxü rü ngëmacax ngëma
waixümüwa mea nayaé i tonetügü rü
namu i norü o. ⁷Rü Tupana tükü
rungüxéxé! Rü name nixí i guxúma i
duüxügü nüxú nicuqxüxügü.

**Tupana rü norü uanüxú
narüporamaegü**

68 ¹Pa Tupanax ;paxá nua naxú rü
ínawoxú i ngëma cumaxä
ruxuanüäxgüxü! Rü ngëmaäcü i ngëma
cuxchi aiexü rü tá cuxchäxwa nibuxmü.
²Rü nümagü rü nhama caixanexürükü
tá ngëxma narütauxé. Rü nhama wera
idexexürükü tá inarüxo. Rü cupexewa
rü taxuwama name i ngëma chixexü

ügüxú. ³Notürü ngëma mexü ügüxú rü
tá nataäxéégü. Rü cupexewa, Pa
Tupanax, rü taäxéäcü tá cuxú
nicuqxüxügü. ⁴Pa Duüxügüx
;Tupanacax pewiyaegü rü perü wiyaewa
penataxéxé! ⁵Rü nüxú pecuqxüxügü ya
yimá caixanexüétugu ixüci! ⁶Rü
namaxä petaäxéégü ya yimá Cori rü
napexewa petaäxéégü! ⁷Rü yimá Tupana
ya napata ya üünenerwa ngëxmacü rü
ngëma tacutagüimaxä inacuax rü ngëma
yutegüxüarü poxüruxú nixí. ⁸Rü ngëma
duüxügü i nüxú nataxuxú i natanüxú rü
nüma ya Tupana rü nüxú
nanangemaxéxé ya nachiú. Rü nüma
rü ínananguxüxéxé i ngëma poxcueü
nax mexüwa nangexmagüxücax. Notürü
ngëma tama ixinüechaxüxü rü naane i
taxuxúma nawa rüxüxüwa tá
nanamaxéxé. ⁹Pa Tupanax, rü
yexguma Eyítuanewa ícunanguxüxéegu
ga curü duüxügü rü chianexügü
cuyagagü. ¹⁰Rü yexguma ga nhama ga
naane rü naxíäxächi. Rü pucü narüxüe
ga dauxüguxü ga naanewa. Rü guma
maxpúne ga Chinái rü
cunaxíäxächixéxé, Pa Torü Tupanax.
¹¹⁻¹³Rü cuma rü cunapuechaxéxé nax
yemaacü cuyawaimüanexéxücax ga
yema curü naane ga ipaxü nax nawa
naxügüxücax ga nanetügü. ¹⁴Rü yema
curü duüxügü rü yexma naxächiügü. Rü
cumax, Pa Tupanax, rü namaxä
cumecüma, rü yemacax nüxna cunaxä
ga norü ñona ga nüxú taxuxú. ¹⁵⁻¹⁶Rü
yexguma Tupana idexagu rü yema
uanügü rü nibuxmü. Rü yema ngexügü
ga ípatawachigü yexmagüxü rü tagaäcü
nüxú nixugügü nax yabuxmüxü ga
yema norü uanügü ga norü daiwa yéma

ĩx̄. Rü nüma ga yema ngexűgü rü nanade ga yema norü uanügüarü yemaxűgü ga nüxna yéma yabuxmükü rü nügumaxã nayatoye. Rü norü uanügüarü ngaxãēruűgümäxã nügü ningaxãēgü. Rü namaxã naxãxünegü rü nhama wüxi i muxtucu i naxpexátmäxã tükünexürükü nixigü. ¹⁴Rü yexguma Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü yabuxmükëgü ga törü uanügi rü guma maxpüne ya Charumúcax nibuxmü, notürü gáuxü yexma nayı. ¹⁵Rü namáxchanexuchi ya yima maxpüne ya Bacháū. Rü nataxpexegü rü nadauxűguxüchi. ¹⁶Rü pemax, Pa Maxpúnegü ya Máchanexűchigünex ḥrü tükxcüü auxâchiäcü nüxü perüdaunü ya yima maxpüne ya Chiáū ya Tupana nagu ächiüchaxüne? Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngëma tá nangexmaecha. ¹⁷Rü nüma ya Tupana rü guxüñema ya nawexűmaxã Chinaíaru maxpünnewa ínaxüxü nax napata ya Chiáūwa ngexmanewa naxüxüçax. ¹⁸Pa Tupanax, rü ngëxguma Chiáū ya maxpúnegu cuxinagügu rü cugüwe cuyagagü i ngëma ícuyaüxüñi i curü uanügi, rü natanüwa cunayaxu i diëru. Rü woo i ngëma tama cuga ĩnuechaxüñi rü cuxmexwa nügü nangexmagüxéx. ¹⁹Cumexechi, Pa Cori Pa Torü Tupana i Torü Maxëxëeruxüñi. Rü wüxicigü i ngunexügi rü toxü curtingüxé. ²⁰Rü nüma ya törü Tupana rü tükü maxëxëecü nixi. Rü nüxü natauxcha nax yuwa tükü ñanguxüñexéx. ²¹Rü nüma ya Tupana rü tá nanamateeru i ngëma norü uanügi i tama nüxü rüxoechaxüñi i norü chixexügi. ²²Rü nüma ya Tupana

rü nhanagürü: "Pa Iraéutanüxüñ, rü chama rü tá pexü chamupetütanüamaxü i Bacháūanewa nax nawa pengügüxüçax i perü naane i már i mátamaxüicutüwa ngëxmaxü. ²³Rü ngëma rü tá pegü piwaecutüxexé nagümaxã i perü uanügi. Rü perü airugü rü tá yimá nagüwa naxaxegü", nhanagürü. ²⁴Pa Tupanax, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Äëxgacüx, rü cupataqxtüwa nüxü tadau i ngëma curü duüxügü i ngëma chocuchimüxü rü cuxü niuaxüxügi erü nanaxüchigagü nax curü uanügxü curüporamaexü. ²⁵Rü ngëma wiyaegüxü rü napexegu naxägü, rü ngëma paxetagüxü rü ngëmaweama naxägü, rü ngëma paxügi i pädérü pagüxü rü ngäxütanügu naxägü. ²⁶Rü guxâma i pema i ngëxma chocuxe ḥrü nüxü pecuaxüxü ya Cori ya Tupana! Rü guxâma i pema i Iraéutanüxü ḥrü nüxü pecuaxüxügi! ²⁷Rü Bëyamichimüxü rü napexewaama naxü, rü ngëmaweama naxü i Yudächimüxü norü äëxgacügümäxã. Rü ngëmaweama naxügi i Yeburóüchimüxü rü Natarichimüxü. ²⁸Pa Chorü Tupanax ḥinawex i curü pora! ḥrü wenaxarü toxçax naxü ga yema taxü ga mexügi ga nüxcüma curü poramaxã cuxüñi! ²⁹Rü yima cupata ya maxpünnewa ngexmane i Yerucharéüwa rü togü i nachixüñanegüarü äëxgacügi cuxçax ngëma nananagü i ãmaregü. ³⁰Ḩrü yima cupatawa yangagü i ngëma cumaxã rüxuanügüxü i nhama dexnenecüçüäx i wocagü i dûraexüchixüñrükü ixígüxü! Rü nümagü rü nhama tuirugü i dûraexürükü nachixecüma, rü nhama wocaxacügürükü nimu. ḥrü

naxāneexēxē i ngēma duūxūgū i norü diēruguama rüxīnūexū! ¹Rü nwoone i ngēma daigu rüxīnūexū! ³¹Rü ngēma Eyítuanecüāxarü ãēxgacügū rü tá cupexewa nangugü rü ngēma Echiopiacüāxgū rü tá cuxü nicuaxüxügū. ³²Pa Nhamá i Naanewa Ngēxmagüxü i Nachixüanegüarü ãēxgacügüx ¹Rü nüxü pecuaxüxügü ya Tupana! ¹Rü naxcax pewiyaegü ya Cori! ³³Rü nüma rü caixanexügū nixü i dauxüguxü i naane i nüxcüma üxüwa. Rü ngēma rü tagaäcü nidexa. ³⁴Pa naga perüxīnue nax nhuxäcü naporaxüchixü ya Tupana! Rü nüma rü guxüma i Iraéutanüxümaxä inacuax. Rü norü pora rü yauxtüweanexüwa nangu. ³⁵Rü nüma ya Tupana ya napatawa ngēxmacü rü naxüüne. Rü nüma ya Iraéuarü Tupana rü nanaporaexēxē i norü duūxügū rü nüxü nanatauxchaxēxē nax norü uanügüxü naporamaegüxücx. ¹Rü namexechi ya Tupana!

Aita Tupanacax naxü erü taxü i guxchaxüwa nangexma

69 ¹Choxü namaxēxē, Pa Chorü Tupanax! Erü ngēmatama nagu changü i taxü i guxchaxü. ²Rü nhama wüxi i ngóxücharawa rü wáxürüxü chixü. Rü taxuguma chayachiächiéga. Rü nhama mätamaxüchixü i dexáwa ingaxgurüxü chixü nax choxü yachaxéexü i poraxüchixüxü. ³Rü chama rü düxwa chipa nax curü ngüxéexü íchacaxaxü. Rü marü düxwa changuxmanaxä. Rü düxwa chipaxetü nax cuxcax ichadawenüxü, Pa Chorü Tupanax. ⁴Rü ngēma natüxcaxma chauxchi aiexü rü chauyáexü

narünumumae. Rü nimuetanü i ngēma chamaräx rüxuanüäxgüxü. Rü nümagü rü naxcax nadaugü nax nhuxäcü choxü yamaxgüchaüxü. Rü choxü nachixewegü nax chanatáeguxéexücx i ngēma tama naxcax changíxchiréxü. ⁵Pa Chorü Tupanax, cuma nüxü cuciux nax nhuxäcü tama chauäexü chacuáxü. Rü ngēmacax taxucürüwama cupexewa ichayacuxü i chorü chixexügü. ⁶Pa Cori Pa Tupana ya Guxäétüwa Ngēxmacüx, tama chanaxwaxe nax chaugagu åne yangegüxü i ngēma chautanüxü i cuxü yaxögüxü. Pa Torü Tupanax, rü tama chanaxwaxe nax chaugagu cuxü naxoexü i chautanüxügü i noxri norü ngúchaümaxä cuxcax daugüxü. ⁷Rü cuxcax nixü ga yaxna namaxä chaxinüxü rü åne chingexü ga yexguma cumaxä nachixegagü i ngēma cumaxä rüxuanüäxgüxü. ⁸Rü chautanüxügüpexewa rü nhama wüxi i to i nachixüanecüäxrüxü chixü rü nhama tama choxü nacuaxgüxüüäcü choxü narüdaunü. ⁹Rü chama rü ngúxü chinge erü poraäcü chayanuxü ya cupata nax taxüema chixexü nawa üxücx. Rü chauxchaama chanangenagü i norü guxchigagü i ngēma cumaxä rüxuanügüxü. ¹⁰Rü ngēxguma cuxcax chaxaxüxgu rü tama chachibüäcüma chayumüxegü rü nümagü rü choxü nacugüe. ¹¹Rü ngēxguma chorü ngechaxüchirugu chicüxgu rü guxüma choxü narücutanüxü. ¹²Rü duūxügü rü chauchiga nidexagü rü ngēma ngäxexü rü chagu nawiyaegü. ¹³Notürü i chamaräx, Pa Corix, rü chorü yumüxewa rü cuxna chacaama. Rü ngēmacax, Pa Chorü Tupanax ¹choxü rüngüxexē i

nhuxmax! Rü ngēma choxū nax cungechaüxügagu ¡rū choxū nangāxū! Rü cuma nax guxüguma choxū curtingüxēexū, rü chanaxwaxe i chauétuwa cuchogü. ¹⁴¡Rü choxū rüngüxēxē nax tama nagu changuxücxax i ngēma chixexügü, nhama wüxi i āchixüanexügü inguxgurüxū! ¡Rü maxmexwa choxū ínanguxuchixēxē i ngēma chauxchi aiexū! ¡Rü nüxná choxū ixügachixēxē i ngēma chorū guxchaxügü i nhama dexá i mátamaxüürüxü ixíxū! ¹⁵Rü tama chanaxwaxe i ngēma guxchaxügü choxū naruyexera nhama poraxüchiüxü choxū ichaxeëxüürüxü. Rü tama chanaxwaxe i nagu changu i ngēma guxchaxü i taxüchixü nhama wüxi ya tupuyuca choxū itúcuchigurüxū. ¹⁶Pa Corix ¡choxū nangāxū! Erü cuma rü chamaxā cumecümä rü poraäcü choxū cungechaü. Rü ngēma nax choxū cungechaxüxügagu ¡rū chagu rüxinū! ¹⁷Rü chama nax curü duüxü chixixü ¡rū tauxü i choxū cuxoxü! ¡Rü paxa choxū nangāxü! Erü aäcümäxüwa changexma. ¹⁸¡Rü tua naxu rü choxū rüngüxēxē! ¡Rü naxmexwa choxū ínanguxuchixēxē i ngēma chamaxā rüxuanügüxū! ¹⁹Cuma rü nüxü cuciü nax nhuxäcü chamaxā nachixegagüxü rü chamaxā naguxchigagüxü rü ãne choxū yangexëegüxü. Rü cuma nüxü cuciü nax täxacügü yixixü i ngēma chamaxā rüxuanügüxü. ²⁰Rü ngēma chamaxā nax nachixegagüxü rü poraäcü choxū nangü. Rü ngēmacü charümaächi rü changearü poraäx. Rü noticäxma naxcü chadau nax texéaxü changechaütümüxüxü rü texé choxū

taäxëexëëxü. ²¹Rü ngēma chauxchi aiexü rü chawemügu nanaxügü i chäxürxuxü. Rü yexguma chitäxawagu rü wü ya ngúchiaüchicü choxna naxägü. ²²Notürü ngēma norü õna i taxügü i nügumaxä nangögxüxü rü namaxä ínataäxëgüxü rü nhuxmax rü chanaxwaxe nax noxrütama chixexëerüxü yanguxuchixü. ²³¡Rü ëcü yangexetüxëxē rü guxüguma yadürxueparagü! ²⁴¡Rü ëcü curü numaxä napoxcue nax ngēmaaru poramaxä nayuexücxax! ²⁵Rü chanaxwaxe i ngēma ínaxächiügüxüwa rü wüxi i nachica i chianexüxü cunanguxuchixëxē nax taxuema napatagüwa ngëxmagüxücxax. ²⁶Erü nümagü rü tümawe ningëxütanü ya yíxema cuma tüxü cunaxächiäexëxē. Rü tüxü nacugüe ya yíxema tüxü nangü nagagu nax tüxü cunapixëexü. ²⁷¡Écü poxcumaxä nüxü naxütanü naxcü i ngēma chixexü i naxügüxü! ¡Rü tauxü i nüxü nüxü curungümaxü i ngēma norü chixexü! ²⁸¡Rü ínapiega nawa i ngēma curü popera i curü duüxügüega nagu ümatixü! Rü tama chanaxwaxe i ngēma cuga ínüexütanüwa cunangoëgagüxëxē. ²⁹Notürü i chama nax chidaxawexü rü chanaxächiäexü ¡rū choxū írudaxëxē rü choxū ínapoxü, Pa Chorü Tupanax! ³⁰Rü chama rü wiyaemaxä tá cuxü chiciäxüxü rü moxë tá cuxna chaxä, Pa Tupanax. ³¹Rü ngëxguma wüxi i tuiru rüexna wocaxacü cuxücxax chiguxguarü yexera tá namaxä cutaäxë i ngëxguma cuxü chiciäxügü rü moxë cuxna chaxägu, Pa Corix. ³²Rü yíxema naxächiäexëgüe rü tá tataäxëgi i

ngēxguma nüxū tadaugügu nax nhuxācū Tupana chamaxā taāxēxū. Rü yíxema Tupanacax daugüxe rü tá yexera tūxū nangúchaū nax nawe tarüxīxū.³³ Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tūxū naxīnū ya yíxema tūxū nataxúxe i tümaarü ngēmaxügū. Rü tama tūxū naxo ya yíxema norü duēxēgū ya poxcuexe.³⁴ Pa Dauxūguxū i Naane, rü Pa Nhamá i Naane rü Pa Már, rü name nixī i Tupanaxū pecuqxüxügū i pemax rü guxūma i peva maxēxū.³⁵⁻³⁶ Erü nüma rü tá naétüwa nachogū ya Chiāū. Rü tá nüxū narüngüxēe i norü duūxügū nax wena táxarü namexēegüaxücxax ya Yudátanüxūarü īanegü. Rü yima īane ya Yeruchareū rü Tupanaarü duūxügüxacügürü tá nixī. Rü ngēma tá namaxē rü tá namaxā inacuqxgū. Rü guxūma i ngēma Tupanaga īnūexū rü ngēxma tá naxāchiügū.

**Yumüxē i nawa Tupanaarü
ngūxēecax fíicaxū**

70 ¹Pa Chorü Tupanax īnua naxū rü choxū íyanguxuchixēxē! Pa Corix īpaxa nua naxū nax choxū curüngüxēexücxax!² īRü naxāneexēxē i ngēma choxū imaqgūchaūxū nax ngēmaācū norü īneemaxā yabuxmüxücxax i ngēma chixexū chamaxā ügūchaūxū!³ Rü ngēma choxū cugüexū, rü chanaxwaxe i cunaxāneexēxē.⁴ Notürü guxāma ya texé ya cuxcax daugüxe rü name nixī nax poraācū tataāxēgüxū. Rü yíxema naxwaxegüxe nax tümaétüwa cuchogüxū rü name nixī i guxüguma nhatagürügū: “Namexechi ya Tupana”, nhatagürügū.⁵ Notürü i chama nax

changearü ngēmaxüxüxū rü chanaxjixāchiāexū, rü chanaxwaxe i paxa nua cuxū rü choxū curüngüxēxē, Pa Tupanax. Erü cuma nixī i choxū curüngüxēexū rü choxū īcunguxuchixēexū nawa i guxchaxügū. īRü paxa choxū rüngüxēxē, Pa Corix!

Wüxi i yaxguāxarü yumüxē

71 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma nixī i chorü poxüruvä quixixū. īRü tauxū i āne choxna cuxäxū!² īRü ēcü chorü uanügüna choxū īnapoxü! Erü cuma rü quixaixcuma. īRü choxū nüxū naxīnū i chorü yumüxē rü choxū īnanguxuchixēxē!³ Rü chanaxwaxe nax chorü tūxchipetaruxū rü chorü cuxchicaxū rü chorü poxüruvä quixixū. Rü ngēmaācū taxucüriwa choxū nimägxü. Erü cuma nixī i chorü tūxchipetaruxū rü chorü cuxchicaxū quixixū.⁴ Pa Chorü Tupanax īchoxū īnanguxuchixēxē naxmexwa i ngēma duūxügū i chixexügū i máetagüxū rü nuxwaxegüxū!⁵ Yerü yexguma changextüxügutama cuxū chayaxō yerü cuma nixī ga aixcuma choxū curüngüxēxū rü choxna cedulaxū.⁶ Rü yexguma chauéanüwa chayexmagu, rü cuma rü woetama marü choxū curüngüxēe rü choxū cubuxēxē. Rü ngēmacax i nhuxmax rü guxügutáma cuxū chikuqxüxū.⁷ Rü muxüma i duūxügū rü chamaxā nabaixāchiāxēgū erü marü chaya. Notürü cuma nixī i chorü poxüruvä quixixū.⁸ Rü guxūma i ngunexügugu rü cuxū chikuqxüxüecha, Pa Tupanax, naxcax i ngēma mexū i chauxcax cuxüxū.⁹ Notürü nhuxmax nax yaxguāx chixixū rü changearü

poraáxű ¡rū tauxű i choxű cuxoxű, rū tauxű i choxű ícutáxű! ¹⁰Rū ngēma chorü uanügū i choxű imaxguchaăxű rū nügū narüngűxéegü rū wüxigu nügumaxā nagu narüxiňue nax nhuxăcü choxű yamaxgxű. ¹¹Rū nhanagürögü: “¡Nawe pengěxűtanu rū peyayauxgū, erü ya Tupana rū marü nüxna nixügachi rū taxúetáma ítanapoxű!” nhanagürögü.

¹²Pa Tupanax ¡tauxű i choxna quixügachixű! ¡Rū paxa nua naxű rū choxű yarüngűxéexě! ¹³¡Rū naxâneexéexě rū nadai i ngēma chorü uanügū i choxű imaxguchaăxű! ¡Rū duňxügürarü cugiruxű yaxigüxexě i ngēma nanaxwaxegüxű nax chixexügū changuxű! ¹⁴Notürü i chama rū guxüguma íchananguxexě nax choxű curüngűxexěxű. Rū ngēmacax yexeraăcü tá cuxű chikuqxüxű. ¹⁵Rū wüxichigü i ngunexügū rū tá nüxű chixu nax cuma quixixű nax toxű cumaxexěexű rū aixcuma toxű curüngűxexěxű. Rū ngēma nax namuxúchixű i ngēma mexügū i chäpxcax cuxüxű, rū taxucüruwama guxüxű chixu. ¹⁶Pa Corix, guxüma i duňxügumaxā tá nüxű chixu i ngēma taxügū i mexügū i cuxüxű. Rū tá chanaxunagü nax cuxicatama yixixű nax quixaixcumaxű. ¹⁷Pa Chorü Tupanax, yexguma changextüxügutama choxű cunguxexě i curü ore, rū nhuxmax rū ta nüxű chixuchigüama ga yema mexügū i taxügū ga cuxüxű. ¹⁸Pa Chorü Tupanax ¡tauxű i choxna quixügachixű i nhuxmax nax marü chayaxű rū chapuxeruxű! Rū nhuxmax rū ta curü porachigaxű chixu namaxā i ngēma nhuxmax maxexű i duňxügū nax nümagü rū ta ngēma duňxügū i tá

ingóetanüxümaxā nüxű yaxugüxücax. ¹⁹Pa Tupanax, ngēma curü porachiga rū curü mecumachiga rū guxüwama nangu nhuxmata dauxüguxű i naanewa. Rū cuma rū cunaxü i taxügū i mexügū. Rū tataxuma ya texé ya cumaxā wüxiguxe. ²⁰Rū woo muxüma ga guxchaxügū rū ixächiäegüwa choxű cuxüpetüxexě, notürü wenatáxarü choxű cutaăxexexě. Rū tá choxű ícurüdaxexě nawa i chorü guxchaxügū, nhama waixümütüüwa írudaxgurüxű. ²¹Rū noxriarü yexera tá chamaxā cutaăxexě rū wena táxarü choxű cuporaxexě. ²²Pa Chorü Tupana ya Guxüma i Iraéuanecüäxgüarü Tupana ya Üünecxü, rū cuxcax tá chawiye rū chorü árpamaxā rū chorü árpaxacumaxā tá cuxű chikuqxüxű. Erü aixcuma cuyanguxexě i guxüma i ngēma nüxű quixuxű. ²³Rū ngēmaăcü taăxexěcüma chauqxamaxā tá cuxcax chawiye, rū chauăxexě i wena ícurüdaxexěxümaxā tá cuxű chikuqxüxű. ²⁴Rū chorü conü rū guxüma i oragu tá nüxű nixu nax cuma rū ixaixcumacü quixixű. Erü ngēma duňxügū i naxwaxegüxű nax chixexügū changuxű rū nhuxmax rū ãne ningegü.

Yumüxě i äëxgacüçax ixixű

72 ¹⁻²Pa Tupanax ¡nüxna naxā ya äëxgacü i cuqx nax cuxrrixű mexügū naxinüxüçax rū aixcumacü nax yixixüçax, nax ngēmaăcü mea namaxā inacuáxüçax i curü duňxügū rū tükü nangüxexüçax ya yíxema guxchaxüwa ngēxmagüxe! ³Rū chanaxwaxe i cunabacaxexě i ngēma nanetügū i maxpúneanewa ngēxmagüxű nax ngēmaăcü nataăxegüxüçax i duňxügū rū mea namaxexüçax. ⁴Rū chanaxwaxe i

nüma ya ãëxgacü rü mea tûmaxaxã
inacuax ya yíxema ingearü
ngëmaxüägxüxe, rü tûxü narüngüxéê ya
tûmaxacügü ya yíxema tûxü nataxúxe,
rü napoxcueä i ngëma chixri norü
puracütanüxümaxä icuaxgüxü. ⁵Rü
ngëmaäcü ya yimá ãëxgacü rü
guxügutáma cuxü namuü rü cuga
naxinü ngëgumarüxü ya üaxcü rü
tauemacü rü guxüguma
nangexmagüeçhaxürüxü. ⁶Rü
chanaxwaxe nax yimá ãëxgacü rü
meama guxüma i norü duüxügüxü
nangüxéêxü nhama pucü i guxüma i
nanetügü meama iwainecüxéêcürüxü.
⁷Rü nüma ãëxgacü yixixüyane rü
chanaxwaxe nax guxüma mea ixüxü rü
guxü i ngunexügu nax nataxuxüma i
chixexü rü nu. ⁸Rü nüma rü name nixi i
namaxä inacuáxü i guxüma i naane i
léstearü taxtüwa inaxügü rü nhuxmata
oéstearü márwa nangu. Rü ngëmaäcü i
norü naane rü taxtü ya Eufrátewa tá
inaxügü rü naane íyacuáxüwa tá nangu.
⁹Rü ngëma ãëxgacüarü uanügü i
chianexügu áchiügüxü rü name nixi i
yimá ãëxgacüpxewa nügü
nangexmagüxéê rü naga naxinüe. ¹⁰Rü
ngëma Târchiaanearü ãëxgacü, rü
Capaxügiarü ãëxgacü, rü Chabáanearü
ãëxgacü, rü Chébaanearü ãëxgacü, rü
name nixi i guxüma i ngëma ãëxgacügü
rü torü ãëxgacüxtawa nanana i norü
amaregü rü diërugü. ¹¹Rü guxüma i
nachixüanegüarü ãëxgacügü, rü name
nixi i torü ãëxgacüpxegu
nacaxäpüxügü. Rü guxüma i ngëma
nachixüanegüarü duüxügü, rü name
nixi i torü ãëxgacümexéwa
nangexmagü. ¹²Erü nüma ya yimá

ãëxgacü rü tá tûxü ínapoxü ya yíxema
ngearü ngëmaxüäxe ya nüxna caxe. Rü
yíxema taxúema tûxü rüngüxéêxe rü
nüma tá tûxü narüngüxéê. ¹³Rü yíxema
tama tügü icuaxüxügüxe, rü tá nüxü
tangechaütümüxügü. Rü yíxema ngearü
diëruägxüxe rü tá tûxü ínapoxü. ¹⁴Rü tá
tûxü ínanguxüxéê naxmëxwa i ngëma
chixri tûmaxaxã icuáxü rü tûxü daixü.
Erü ngëma tûmaarü maxü rü naxcax rü
namexechi. ¹⁵!Namaxü ya yimá
ãëxgacü! !Rü nüxna penaxä i ngëma
Chabáanearü úiru! !Rü guxüguma
Tupanapexewa naxcax peyumüxégü!
!Rü name nixi i guxüguma mexü nüxü
naxüpetü! ¹⁶Rü toxü rüngüxéê, Pa
Tupanax, nax toxü yaxoxochixüçax i torü
trígugü rü toxü nabacaxüçax i torü
tríguneçügü i maxpúneanewa
ngëxmagüxü! !Rü namuxéê i norü o
ngëma Líbanuanewa ngëxmagüxü i
nanetügürüxü! !Rü nhama maxë i
naanegüwa rüxügüxürüxü yamuxéê i
duüxügü i torü ïanegüwa! ¹⁷Rü
chanaxwaxe nax guxüguma mea yimá
ãëxgacüchiga yadexagüxü i duüxügü.
Rü name nixi i guxüguma duüxügü
nüxü nacuáchiga nhama üaxcü
guxüguma ibáxixürüxü. Rü chanaxwaxe
nax guxüma i nachixüanecüägxü i
duüxügü nayauxgüxü i norü ngüxéê rü
ngëmaäcü guxüma i ngëma
nachixüanecüägxü nüxü icuaxüxügüxü.
¹⁸Namexechi ya Cori ya Tupana ya torü
Tupana ixicü. Rü nüxicatama nixi i
naxüäxü i ngëma mexügü i taxügü i
norü poramaxä naxüxü. ¹⁹Rü name nixi i
guxüguma nüxü ticuaxüxügü erü
namexechi. Rü tanaxwaxe nax guxüma i
nhaa naane rü namaxä napaxü i norü

üüne. Rü ngēmaācü yixī. ²⁰Rü nuxā nixī i yagúxū i norü yumükëgü ya Dawí ya Yeché nane.

Tupanaarü mecumachiga

73 ¹Rü Tupana rü namaxā namecüma i ngēma Iraéutanüxū i mexügu rüxñüexü. ²Rü chama rü chiwixichi rü wixgutaax nagu changu ga yema chixexü. ³Yerü chixauxächi naxcax nax nhuxäcü namuarü ngēmaxüägxüxü i ngēma duüxügü i nügü icuqxüxügüxü rü chixexü ügüxü. ⁴Rü ngēma duüxügü rü tama nagu narüxñüe fá nax nayueñü erü naporae rü taxuxüma nüxü naxüpétü. ⁵Rü taguma ngúxü ningegü rü taguma toxguäxgürüxü nangearü diéruäxgü. ⁶Rü ngēma nax nügü yacuqxüügüxü rü norü ngaxäexürxü nayaxixéegü. Rü ngēma dai nixī i guxüguma naäxëwa ngēxmaechaxü. ⁷Rü norü ngümaxä naxetügü rü nanayigü, rü ngēma norü chixexü i nagu naxñüexü rü nangupetüxüchima. ⁸Rü Tupanaxü nacugüeäcüma chixexü namaxä nixugüe. Rü chixexümaxä rü maxmaxä duüxügüxü naxäxünegü. Rü nügü yacuqxüügüäcüma nidexagü. ⁹Rü chixri dauxüguxü i naanechiga nidexagü rü ngextá ínaxixüwa rü norü ngēmaxügümaxä nügü nicuqxüxügü. ¹⁰Rü ngēmacax i nümaxü i Tupanaarü duüxügü rü dükwa nawe narüxí rü naga naxñüe rü nanayauxgü i norü ore i nüxü yaxugüexü. ¹¹Rü ngēma duüxügü i chixexü rü nügumaxä nhanagürügü: “Nüma ya Tupana rü taxütáma nüxü nacuqx i ngēma ixügüxü. Rü yimá guxäätüwa ngēxmacü rü taxütáma nüxü

nacuqxama”, nhanagürügü. ¹²Rü dükax i ngēma duüxügü i chixri maxexü nax nhuxäcü taäxëäcüma yamuxëëäxü i norü ngēmaxügü! ¹³Rü ngēmacax i chamax rü dükwa nagu charüxñü rü notücaxmamare nixī nax mea chamañxüxü rü chaugüna chadauxü nax tama chixexü chaxüxüçax. ¹⁴Erü nhuxmax nax Tupanawe charüxñü rü taxuwama choxü name. Erü guxü i ngunexügü rü ngúxü chinge rü guxchaxügü choxü nangupetü. ¹⁵Notürü, Pa Tupanax, rü ngēxguma chi ngēma nüma nagu naxñüexügü charüxñügü rü chama rü chi naechita chixri chamaxü i curü duüxügü. ¹⁶Rü yexguma ga chama rü pora chaxü nax nüxü chacuáxüçax nax tüxcüü i ngēma chixri maxexü rü poraäcü namuarü ngēmaxüägxüxü notürü ngēma yaxögüxü rü ngúxü yangegüxü. Notürü choxü naguxcha nax nüxü chacuaxü. ¹⁷Notürü yexguma cupatagu chaxüçuxgu, Pa Tupanax, rü yexguma nixī ga nüxü chicuqxächixü nax ngextá tá naxixü i ngēma chixexü ügüxü. ¹⁸Rü cuma rü marü nüxü quingex nax ngēmaäcü norü chixexügü nayixüçax rü ngēxma yanaxoxüçax i norü guxüma. ¹⁹⁻²⁰Rü ngüyüächimare tá narüxo. Rü norü muümaxä tá nayue. Rü ngēxguma cumax, Pa Corix, ícurüdaxgu nhama wüxié pewa írudaxüürüxü, rü cuma rü tá nüxü cuxo erü tama aixcuma mea cupexewa namaxë. ²¹Rü noxri ga chama rü chixäüxächi naxcax nax nhuxäcü namuarü ngēmaxüägxüxü i ngēma chixexü ügüxü, rü poraäcü chauäewa nangux. ²²Yerü wüxi ga ngéäemarexü chixi ga yexguma rü tama chauäexü

chacuqx. Rü cupexewa, Pa Tupanax, rü nhama wüxi ga naeürüümare chixí.

²³Notürü i chama rü guxüguma cugu chartüxñü. Rü chorü tütünemexégu cuyayauxächi. ²⁴Rü ngëma curü ucuxëmaxä choxü icuyarüwexächixëx. Rü wüxi i ngunexü rü taaxëäcüma tá choxü cuyaxu i dauxüguxü i naanewa.

²⁵¿Rü texé tixí ya chamüçü i dauxüguxü i naanewa? Rü cuma nixí, Pa Tupanax. Rü cuxicatama nixí i chacuxwaxexü i nhama i naanewa rü taxuxüma i to.

²⁶Rü nhama i naanewa rü guxüma i nhaa chaxune rü inayarüxo, rü ngëma chorü pora rü nhaxtüwa naxü. Notürü i cumax, Pa Tupanax, rü guxügutáma chorü Tupana quixí. Rü cuma nixí i choxü cuporaxëexü i chorü maxüwa.

²⁷Rü ngëma duüxügü i cuxna ixígachixü rü tá nayue. Rü tá icuyanaxoxéx i ngëma tama aixcuma cuga ñüexü.

²⁸Notürü i chamax rü yexeraäcü tá cuxna changaixcama. Erü ngëma nixí i chäuxcax rümemexü. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü poxüruxü quixí. Rü ngëmacax tá nüxü chixuchiga i guxüma i ngëma chäuxcax cuxüxü.

Yumüxë i nawa naxcax ínacaxaxü
nax norü uanügümexëwa
ínanguxüxüçax i Tupanaarü
duüxügü

74 ¹Pa Tupanax, toma nax curü duüxügü nax tixígüxü, rü ¿tüxcüü toxü ícuwogüxüchi? ¿Rü tüxcüü tomaxä cunu? ²¡Rü nüxna nacuqxächi i curü duüxügü ga woetama nüxcüma cudexü! Rü yemagü nixí ga norü uanügümexëwa ícunguxüxéexü nax curü duüxügü yixígüxüçax. ¡Rü

nüxna nacuqxächi ya yima maxpüne ya Chiäú ga nagu cuxächixüne! ³¡Rü nua naxü rü iyadau ya daa curü ñane nax guxüwama nagu napogüene! Rü yema curü uanügü rü cupatawa rü nagu napogüe ga guxüma ga taxacü yéma yexmagüxü. ⁴Rü nhuxmax i ngëma curü uanügü rü noxrütama wiyaegü nawiyaegü nawa ya cupata erü marü narüporamaegü. Rü yimá norü woneragü rü ngëma nanawäixnagügi. ⁵⁻⁶Rü nhama naixnecüwa üxü imaxürüxü rü nagu namagüe rü nagu napogüe ga guxüma ga norü merüügi ga guma cupata. ⁷Rü guma cupata ga üünene rü nagu nanangixgü rü nayawaxëegü. Rü yemaacü nanachixexëegü ga guma cupata. ⁸Rü ngëma torü uanügü rü nagu narüxñüne nax noxtacüma toxü nadaixüchixü. Rü torü ñanegüwa rü ñanagu ga torü ngutaquexpataügi ga nawa cuxü ticuqxüügi. ⁹Rü nhuxmax rü marü nataxuma ya cupata rü nataxuma i curü orearü uruügi. Rü tama nüxü tacuqx nax nhuxgu tá nangupetüxü i nhaa guxchaxü i toétüwa ngëmaxü. ¹⁰Pa Tupanax ¿nhuxguxüratáta nixí i nüxü nachauexü i ngëma torü uanügü nax chixri tomaxä nachopetüxü? ¿Rü ngëxgumarüxü ta rü nhuxguxüratáta nixí i nüxü nachauexü nax cumaxä chixexü yaxugüexü? ¹¹¿Rü tüxcüü tama icunawéxchaxü i curü pora? ¿Rü tüxcüü ngëma nüxü cudawenümare? ¹²Rü nüxcümacürüwatama rü cuma nixí ga torü äëxgacü quixixü. Rü nhama i naanewa rü muxüma ga äëxgacügüxü curüporamae. ¹³Rü cuma rü curü poramaxä cuyayauxye ga már-arü dexá.

Rü yema ngoxogü ga márwa yexmagüxü rü cunadainer. ¹⁴Rü yema ngoxo ga taxüchixü ga márcüäx rü cuyamaxeru. Rü yema aigü ga dauxchitacüäxna cunaxä nax nawemü yixixüçax. ¹⁵Rü cuma nixi ga cungóexéexü ga dexáarü baibeanegüxü rü natügü. Rü cuma nixi ga cuyapagüxéexü ga natügü ga noxri taguma ngearü dexäägxüxü. ¹⁶Rü cuma nixi ga cuxüxü ga ngunexü rü chütaxü. Rü yimá tauemacü rü tjaxcü, rü cuma nixi ga namagu cuyaxüxéechigüxü ga wüxichigü. ¹⁷Rü cuma nixi ga cuxunetaxü ga ngextá tá yacuáxü ga naane. Rü cuma nixi ga cungoxéexü ga mucü rü taunecü. ¹⁸Pa Corix ¡tauxü i nüxü icurüngümaxü i nhuxäcü ngëma curü uanüägxü cumaxä chixexü yaxugüexü! ¡Rü dücax i ngëma duüxügü i tama naäxexü cuägxüxü rü nhuxäcü chixri cuchiga nidexagü! ¹⁹¡Rü tauxü i toxü curüngümaxü! Erü muxtucuxacügürüxü taturaе. ¡Rü tauxü i torü uanügü i düraexüümexëwa toxü cuwogüxü! ²⁰¡Rü nüxna nacuäxächi ga yema curü uneta ga torü oxigümaxä cuxüxü! Erü nhuxmax rü nhaa torü nachixüane rü daimaxä nanapä i guxüwama. ²¹¡Rü tauxü i cunangexrüxü i ngëguma ngëma duüxügü i poraexü chixri namaxä chopetügu i ngëma ngearü ngëmaxüägxüxü! ¡Ecü nüxü natauxchaxëxë nax cuxü yacuägxüügxüçax i ngëma ngearü diëruägxüxü rü ngëma ngearü ngëmaxüägxüxü! ²²¡Inachi, Pa Tupanax, rü ínapoxü i ngëma cuxcax mexü! ¡Rü nüxna nacuäxächi nax torü uanügü i naechitamare maxëxü rü guxüguma chixexü cumaxä nixugüe! ²³¡Rü tauxü i

cunangexrüxü i norü guchigagü i ngëma curü uanügü! Erü wüxichigü i ngunexügu rü niyexerachigü i ngëma norü dexa i chixexü.

Tupana rü äëxgacü ya duüxügüarü maxüarü nguguruxü ya meci nixi

75 ¹Moxë cuxna taxä, Pa Tupanax, moxë cuxna taxä. Rü cuxna nixi i tacaxü i torü yumüxëwa. Rü ngëma mexügü i curü poramaxä cuxüxüchiga nixi i tawiyaegüxü. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngëguma nawa nanguxgu i ngëma ngunexü i chama nüxü chaxunetaxü, rü aixcuma tá nüxna chaca i wüxichigü i duüxü i norü maxüchiga. ³Rü ngëguma naxiäxächigu i nhaa naane guxüma i norü duüxügümaxä, rü chamatama nixi i namaxä ichacuáxü nax tama yaxügachixüçax i namaxüwa”, nhanagürü. ⁴Rü chama ya Tupana rü nhachagürü nüxü i ngëma nügü icuaxüxügüxü rü ngëma chixexü ügüxü: “¡Tauxü i pegü íperütagüxü rü pegü pecuaxüügxüxü! ⁵¡Rü tauxü i perü porachiga pidexagüxü! Rü ngëguma pidexagügi ¡rü tauxü i choxü perüyexeraüchaxüxü namaxä i perü cuäx!” nhachagürü. ⁶Rü ngëma törü ngüxëe rü tama nachixüanegü i léstewa ngëxmagüxüwa rüexna ngëma nachixüanegü i oéstewa ngëxmagüxüwa, rü bai i ngëma nachixüanegü i súwa ngëxmagüxüwa ne naxü. ⁷Notürü nüma ya Tupana nixi ya aixcuma äëxgacü ixicü rü nüma nixi i nangugüäxü i wüxíechigüarü maxü. Rü tümäxe rü tükü naxâneexëxë rü toguxe rü tükü nicuaxüxü. ⁸Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü naxmexwa nangexma i ngēma cópu i norü nu nawa ngēmaxü nhama wüxi ya wüf ya ngúchixüchicürüxü. Rü ngēguma inabaagu i ngēma norü nu naétü i ngēma duüxügü i chixexü ügüxü rü guxüwataáma nangu rü taxuxütáma ninha. ⁹Notürü i chama rü guxügutáma nüxü chixuchiga ya yimá Yacúarü Tupana. Rü chorü wiyaemaxä tá nüxü chikuxüxü. ¹⁰Erü nüma rü tá inayanaxoxëx i norü chixexügü i nügü namaxä yacuxügüxü i ngēma duüxügü i chixri maxëxü. Notürü yíxema mexü ügüxe rü nüma rü tá tükü nicuxüxü.

Tupana rü narüporamae

76 ¹Rü Yudáanewa rü duüxügü rü meama Tupanaxü nacuxagü. Rü nüma rü natachigaxüchi i guxüwama i Iraéuanewa. ²Rü yima napata rü Chiáuarü maxpúnewa nangexma i Yerucharéuarü ñanewa. ³Rü yéma nixí ga nagu nabügxü ga törü uanügüarü naxnegü ga poxüruügü rü taragü rü würagü rü chuxchigü. ⁴Rü cumax, Pa Corix, rü guxüarü yexera cuxäcumaxüchi! Rü yima maxpúnegü i guxüguma ngéexmaechanearü yexera quixí. ⁵Rü yema tama cuxü muñechauxü rü cuma rü ícunawoxü. Rü yema nügü írúporagüxü rü taxucürüwama taxacü cumaxä naxüe, rü nayuemare. ⁶Rü yema churaragü ga cowaruétugu íxü rü wüxigu norü cowarugiümaxä ínayachaxgütanüächi rü taxuxüma naxüe ga yexguma nüxna cuchogügux, Pa Yacúarü Tupanax. ⁷Erü cuma rü cuxäcumaxüchi. ⁸Rü texé

tapora nax cupexewa itachiamaxü i ngégxuma cuma tümamaxä cunuxgu? ⁸⁻⁹Rü dauxüguxü i naanewatama marü cunaxuegu i curü poxcu namaxä i ngēma chixexü ügüxü. Rü ngēmacax i nhama i naane rü niduxrux rü nachianemare i ngēguma cunaxuegu i curü poxcu naxcax i ngēma chixexü ügüxü rü ícunanguxüxëegu i ngēma curü duüxügü i togü chixri namaxä icuaxgüxü. ¹⁰Rü ngēma norü nu i ngēma cumaxä rüxuanügxü rü curü cuxüxüruxü tá nayanguxuchi. Rü woo ngégxuma íxrarüwa nanuegu rü curü ngaxääruxü nayanguxuchi i ngēma. ¹¹¡Rü Tupanamaxä ipexunetagü, notürü aixcuma peyanguxëx i ngēma perü uneta! Rü guxäma i pema ya yimá áñucumacuarü duüxügü pexígüxü rü ¡ecü nüxna penana i perü ámaregü! ¹²Rü ngēma áexgacügü i duüxügümaxä icuxügüxü rü nüma ya Tupana rü nanadai. Rü ngēmaäcü nanamuüexëx i ngēma nachixüaneguarü áexgacügü.

Naxcax ínicuxagü nax nhuxäcü Tupana Eyítuanewa ínanguxüxëexü

77 ¹Rü tagaäcü Tupanana chaca i chorü yumüxëwa nax choxü naxñüxücax. ²Rü ngēma ngunexü i guxchaxü*wa* changexmagu rü Tupanacax chadau. Rü taguma nüxü charüchau nax chaxunagümexëäcüma chütacü chayumüxëxü. Notürü woo ngēmaäcü chayumüxë rü taguma chataäxë. ³Rü nüxna chacuxächi ya Tupana rü chaxaxu. Rü Tupanaarü ngüxëexcax chadau, notürü changechaü erü tama paxa ínangu i norü ngüxëe.

⁴Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama choxű cuyaxtaxexé. Rü ngëma nax poraäcü chanaxixächiäexű rü taxucürüwa chidexa. ⁵Rü nüxna chacuqxächi ga yema ngunexügü rü taunecüga nagu mexű choxű ngupetüxű. ⁶Rü nüxna chacuqxächi ga yexguma chütacü taäxexäcüma chawiyaegu. Rü chauäxewa nagu charüxñi rü chaugüna chaca: ⁷“¿Exna guxügutáma i nanuxű ya Cori ya Tupana? ¿Rü taxütáma ëxna wena tamaxä nangüxmüxű? ⁸¿Rü ëxna marü nüxű narüchau nax tükű nangechaxüxű? ¿Exna nüxű narüngümaxüchi ga norü uneta ga nüxű yaxuxű? ⁹¿Exna nüxű narüxo ya Tupana nax namecümäxű? ¿Exna tamaxä nanuxüchi rü ngëmacax marü tama nüxű tangechaütmüxügü?” nhachagürü. ¹⁰Rü ngëma yexera choxű ngúxű nixi i ngëxguma nagu charüxñigu nax nüma ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü marü tama noxrirüüäcü tamaxä yixixű. ¹¹Rü chama rü tá nüxna chacuqxächi ga yema mexügü ga ūpa norü poramaxä naxüxű. ¹²Rü nagu tá charüxñi ga guxüma ga yema naxüxű. ¹³Pa Tupanax, cuma rü cuxüüne rü ngëmacax cunaxü i ngëma cuxüxű. Rü nataxuma i tjaxacü i to i tupana i cumaxä wüxiguxű. ¹⁴Eru cuma nixi ya Tupana ya guxüma i ngëma mexű cuxüxű. Rü guxű i nachixüanecüäx i duüxügüpexewa cunawex i curü pora. ¹⁵Rü ngëma curü poramaxä nixi i Eyítuanewa ícunanguxüxexű i curü duüxügü i Yacútaagü rü Yúchetaagü. ¹⁶Pa Tupanax, rü yexguma cuxű nadägxux ga yema már rü cuxű namuü. Rü nidüxruxchixü woo ínamatamaxüwa.

¹⁷Rü yema caixanexügü rü nanapuxexé. Rü dauxüwa rü niduruane rü guxüwama naxäemaciáne. ¹⁸Rü yema cuga ga duruanexürüxű ixixű rü buanecü ga íxäüxemaciwa inanaxü. Rü gumá äemacü rü nhama ga naanexű nangóonexexé. Rü naxiäxächi ga nhaa naane. ¹⁹Rü cuma rü márwaama cuxü rü yemaacü cunaxümaxü ga dexá. Notürü taxüema nüxű tadaa ga cucutüchica. ²⁰Rü cunamu ga Moiché rü Aróo nax yagagüaxüçax ga curü duüxügü nhama carnérugü igagüxürüxű.

Tupanaarü ngüxexë ga nüxcüma norü duüxügüpexewa naxüxű

78 ¹Pa Chorü Duüxügüx jnaga peixinüe i nhaa ore i peixü changüexexű! ¡Rü iperüxinüe i nhaa pemaxä nüxű chixuxű! ²Rü cuqxruügu ixuxű i oreäci tá pemaxä chidexa. Rü tá pemaxä nüxű chixu i ore i exüguxű ga nüxcüma taguma texé nüxű cuáxű. ³⁻⁴Rü yema ore ga marü nüxű ixinüexű rü marü nüxű icuáxű ga törü oxigü marü tamaxä nüxű ixugüguxű rü taxütáma taxacügüchäxwa itayacux. Rü ngëmaäcü i ngëma taweama ügüxű i duüxügü tá törü Corixű nicuqxüxügü rü tá naxacügümaxä nüxű nixugü nax nhuxäcü naporaxü rü nhuxäcü yema norü poramaxä taxü ga mexű naxüxű. ⁵⁻⁶Rü nüma ga Tupana rü törü oxi ga Yacútanüxüna nanaxä ga norü mugü rü namaxä nüxű nixu nax nhuxäcü tá namaxexű. Rü törü oxigüxű namu nax naxacügüxű nangüexexűçax nax ngëma naweama ügüxű i nataagü rü ta nüxű nacuqxüguxüçax rü nümagü rü ta

naxacügütü nangúexéexüçax. ⁷Yerü nüma ga Tupana nanaxwaxe nax yema törü oxigüweama ügütü ga duüxügü rü ta nagu nax yaxögüäxüçax nax tama nüxtü iyanangümaexüçax ga yema taxü ga mexü ga nüxcüma naxüxtü rü ngëmaäcü naga naxñüexüçax i ngëma norü mugü. ⁸Rü yemaacü nanamu ga Tupana yerü tama nanaxwaxe nax yema duüxügü norü oxigürüxtü yixigüxüçax. Yerü nümagü ga norü oxigü rü tama Tupanaga naxñüe rü tama naäxexü nicuax rü tama aixcumma Tupanawe narüxtü rü tama naxçax namaxë. ⁹Rü yema Efraítanüxtügü rü woo ga nüma rü nixäxne namaxä ga norü würagü rü chuxchigü rü tama inaxägüchaü ga yexguma nügü nadaixgu, rü norü uanügütchäxwa nibuxmümare. ¹⁰Rü tama nayanguxëegü ga yema norü uneta ga Tupanamaxä nüxtü yaxugüxtü. Rü yema Tupanaarü mugü rü tama naga naxñüechäü. ¹¹Rü nüxtü inarüngümae ga yema mexügü ga taxü ga Tupana norü poramaxä napexewa üxtü. ¹²Rü Eyítuanewa ga Choáüanewa rü Tupana rü aixcumma taxü ga mexü naxü napexewa ga norü oxigü. ¹³Rü yema mär rü nayapoxyexüchixü. Rü nhama naxätapüxtürexü nayaxixëex ga yema dexä nax yemaacü paanexüwa yachoüxüçax. ¹⁴Rü ngunecü rü wüxi ga caixanexü nixü ga norü cuaxruxü ga napexegu ixüxtü. Rü chütacü rü wüxi ga üxüema nixü ga norü cuaxruxü. ¹⁵Rü yema chianexüwa ga ngextá ínataxüüwa ga dexä rü wüxi ga maxpünetapüxgu naponeta. Rü yéma nayagoxüchixü ga dexä rü yemaacü meama naxaxegü ga guxüma. ¹⁶Rü

nümatama nixü ga Tupana ga yema maxpünetapüxwa yagóxüchiüxeäxü ga taxü ga dexä naxçax ga yema norü duüxügü. ¹⁷Notürü ga nümagü ga norü duüxügü rü chixexü naxügiama napexewa ya yimá guxäétüwa ngëxmacü rü tama naga naxñüechäü ga ínachianexüwa. ¹⁸Rü nüxtü naxügiümarechaü, rü yemacax naxçax ínacagü ga namachi ga nüxtü chixéga. ¹⁹Rü chixri Tupanachiga nidexagü rü nhanagürgü: “¿Exna Tupanaaxü natauxchaxü nax tüxna naxäxü i óna i mexü i tua chianexüwa? ²⁰Rü aixcumma nixü ga Tupana ga nangüxtexëexü ga gumá nuta ga taxüchicü. Rü aixcumma yéma nayagoxüchixü ga dexä nhama natürüxtü rü ga paanexü rü nibaxichi. ¿Notürü nüxtü natauxchaxü nax poü tüxna naxäxü rü namachi tüxna naxäxü i yixema nax norü duüxügü ixigüxtü?” nhanagürgü. ²¹Rü yexguma Tupana nüxtü inügü ga yemaacü nax yadexagüxtü, rü poraäcü nanu namaxä ga yema Iraéutanüxtügü. Rü yema norü nu rü nhama wüxi ya üxümarüxtü nixü. ²²Yerü ga nümagü rü tama aixcumma Tupanagu nayaxögü rü nagu naxñüegü rü tama nüxtü natauxcha nax nüma ya Tupana nüxtü rüngüxtexü. ²³⁻²⁴Notürü ga nüma ga Tupana rü caixanexügüxtü namu nax yema duüxügüçax nayixëexüçax ga nawemürxü ga poü ga dauxüçüäxwemü nangöxgu ga törü oxigü. Rü nüma ga Tupana rü meama nanachibüexëex. ²⁶Rü Tupana rü norü poramaxä ínananguxëex ga buanecü ga léstewaama ne üxcü rü buanecü ga

súwaama ne ūxcü, rü poraäcü nibuane.
 27Rü Tupana rü gumá buanecügu
 ínanangugüxëx ga muxüma ga
 ngugagü nhama naxnecütexerüxü ixixü
 nax namuxüchixü. 28Rü yema duüxügü
 ínaxachiügxüga Tupana nanayixëx ga
 yema muxüchixü ga ngugagü. 29Rü
 yema nangögxü rü nhuyxmata mea nüxü
 yangu. Rü yemaacü nixi ga Tupana ga
 aixcuma nüxna naxääxü ga yema
 naxcax ínacagüxü. 30-31Notürü yexguma
 yexwacax yangugügutama rü
 naäxwatama nayexmagüyane ga
 nawemü, rü Tupana norü numaxä
 nanapoxcue. Rü yema yatügi ga
 rüporamaegüxüxü nadai. Rü yemaacü
 nanayuexëx ga yema rümemäegüxü ga
 yatügi ga Iraéutanüxü. 32Rü woo nax
 yemaacü Tupana napoxcuexü notürü
 wenaxarü chixexü nixüetanüama rü
 tama aixcuma nagu narüxñüne ga yema
 taxü ga mexügü ga Tupana norü
 poramaxä napexewa naxüxü. 33Rü
 yemacax nixi ga Tupana ga poxcu ga
 äücumaxüchixü naxcax ínanguxëxü, rü
 noxtacüma nanadai ga muxüma naxüpa
 ga nawa nax nanguxü ga yema ngnexü
 ga woechitama nagu nayuexü. 34-35Rü
 yexguma Tupana napoxcueguama ga
 yema duüxügü rü yexgumama poraäcü
 naxcax nadaugü rü naxcax nawoegu. Rü
 nüxna nacuäxächie ya yimá Tupana ya
 guxüétüwa ngëxmacü ga norü daruxü rü
 norü poxürxü ixicü. 36Notürü norü
 dexawacicatama nixi i nüxü yaxugüexü
 nax nawe naxixü, notürü norü maxüwa
 rü tama aixcuma ngëmagu narüxñüne.
 37Rü taguma aixcuma nawe narüxü rü
 taguma aixcuma nayanguxëegü ga norü
 unetagü ga Tupanamaxä nüxü

yaxugüexü. 38Notürü woo nax yemaacü
 nax yixigüxü, rü nüma ga Tupana rü
 nüxü nangechaütmüxügüama. Rü nüxü
 nüxü inartüngüma ga norü chixextügü rü
 tama guxüxü nadai. Rü muexpüxcüna
 ga yexguma namaxä nanuxgu rü yaxna
 namaxä naxinü rü tama naga naxinü ga
 norü nu. 39Rü nüma ga Tupana rü
 nüxna nacuäxächi nax duüxügümare
 yixigüxü rü nhama wüxi ya buanecü ya
 üpetüci rü taguma táegucürüxü nixi i
 norü maxü. 40Rü muexpüxcüna tama
 Tupanaga naxinüne rü yema
 ínachianexüwa rü ngüxü Tupanaxü
 ningexëegü. 41Notürü wenaxarü nüxü
 naxügüxü rü yemaacü poraäcü
 nanangechaüxëegü ya yimá
 Iraéutanüxüarü Tupana ya Üünecü.
 42Rü tama nüxna nacuäxächie ga yema
 ngunexü ga nagu Tupana norü
 uanügümexëwa ínanguxüxëegux. 43Rü
 nüxü narüngümae ga yema taxü ga
 mexügü ga Eyítuanewa naxcax naxüxü.
 44Rü tama nagu narüxñüne ga yexguma
 nagüxü yanguxuchixëegü ga naxtügi,
 rü nüma ga Eyítuanecüäxgü rü
 taxucürüwa nawa naxaxegü. 45Rü nüma
 ga Tupana rü yéma
 Eyítuanecüäxtaniüwa nanamugü ga
 muxüchixü ga murenügü rü cururugü
 ga guxüwama namaxä ãanemarexü.
 46Rü yema öxmgüxü rü munügüxü
 nanangöhxëx ga yema Eyítuanecüäxarü
 nanetügi ga nümatama nawa
 napuracüexü. 47Rü gáuxümaxä nanadai
 ga norü nanetügi ga figugü rü úwagü.
 48Rü yexgumarüxü ta ga norü wocagü
 rü norü carnérugü rü nayue ga yexguma
 gáuxü rü ãëmacü naëtügi yixgu. 49Rü
 yemaacü ga nüma ga Tupana rü norü

numaxā nanapoxcue ga yema duūxūgū. Rü taxū ga guxchaxū rü ngechaxū naxcax ínanguxēxē. Rü nanamu ga norü orearü ngeruūgū ga dauxūcūqax naxnadaiaxūcax ga yema duūxūgū.⁵⁰Rü yemaacü ga nüma ga Tupana rü tama yaxna namaxā naxñü ga norü nu. Rü yemacax tama nüxū nangechaütümüxūgū ga yema Eyítuanecüäxgū rü noxtacüma nanayuexēxē.⁵¹Rü yema naanewa rü guxünema ga īpatawachigü rü nayamax ga yema Eyítuanecüäx nane ga nüxíraxxū.⁵²Rü Eyítuanewa Iraéutanüxügūxū ínagaxū nhama carnérugü naxpūtūwa ígaxüxürüxū. Rü chianexüwa nanagagü ga yema norü duūxūgū ga Iraéutanüxügū.⁵³Rü yemaacü meama nüxna nadau nax tama yema Eyítuanecüäx namuüexücax. Notürü yema norü uanügü ga nawe ingexütanüxū rü yema már-arü dexá rü naétü nanagoxüchixüxēxē ga yexguma nawe yachoõgu.⁵⁴⁻⁵⁵Rü nüma ga Tupana rü yema naane ga nüma nagu naxächiüxūwa nanagagü ga yema norü duūxūgū ga Iraéutanüxügū. Rü nawa nanagagü ga yema mäxpüneane ga nümatama nawa ínawoxüxaxü ga yema duūxūgū ga nüxíra yexma ächiügxüxü ga tama nüxü yaxögüxü. Rü wüxiticumüchigüxü nayanu ga yema naane. Rü yemagu nixächiügüchigü.⁵⁶Notürü ga nüma ga yema Iraéutanüxügü rü nüxü naxügümare ya yimá Tupana ya guxäätüwa ngéxmacü rü namaxā nanue rü tama naga naxñüecheaü ga norü mugü.⁵⁷Rü yema norü oxigürüütama nüxna nixígachitanü rü tama aixcuma nüxü nayaxögü. Rü

nhama wüxi ya würa ya wüxünerüxü nixigü.⁵⁸Rü Tupanaxü nanuxëegü namaxā ga yema ämaregü ga tupananetagüçax íguxü. Rü nüxü nicuaxüxügū ga tupananetachicünaxägi rü yemaacü Tupanaäewa nananguxëegü.⁵⁹Rü yemaxü nadaxgux ga nüma ga Tupana rü poraäcü nanu rü yema Iraéutanüxügüna nixügachi.⁶⁰Rü nüxna nixü ga guma napata ga naxchirunaxcax ga duūxügütanüwa yexmane ga Chíruwa.⁶¹Rü nanayexrü nax yema Iraéuanecüäxgüarı uanügü yangegüxüçax ga yema baú ga norü mugü nawa yexmaxü.⁶²Rü nüma ga Tupana rü poraäcüxuchi namaxā nanu ga yema norü duūxügü ga Iraéuanecüäxgü rü yemacax norü uanügüaxü nanatauxchaxēxē naxnadaiaxücax.⁶³Rü norü ngextüxücügi rü norü uanügü rü ínanagu rü yemacax taxucüriüwa nixätexacügi ga yema duūxügü.⁶⁴Rü yema norü chacherdótegü rü taramaxā nanadai. Rü naxmaxgü rü ta tayue rü yemacax tataxuma ga yutegüxe ga tümateçax axuxe.⁶⁵Notürü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhama wüxi i pewa ibaixächixürüxü nixi. Rü wüxi i churara i wíumaxā poraäxexürüxü nixi.⁶⁶Rü yema namaxā rüxuanügüxü narüporamae rü nayabuxmüxexē. Rü yemaacü guxüguma nanaxäneexexē.⁶⁷Rü tama nanaxwaxe nax Yúche nane ga Efraítanüxüwa ne naxixü ga Iraéuanecüäxgüarı äëxgacügi.⁶⁸Rü yemacax nüxü naxuneta nax Yudátanüxüwa ne naxixü ga norü duūxügüarı äëxgacügi. Rü nüxü naxuneta ga mäxpüne ga Chiäü nax

gumawa nayexmaxūcax ga napata. ⁶⁹Rü yexma nanaxü ga napata ga máchanene ga dauxüwa nguxüne nax guxüguma ngéma nangexmaechaxūcax nhama i naane ngéxmaechaxürüxü. ⁷⁰Rü nüxü naxuneta ga gumá norü duü ga Dawí ga carnérugüarü daruxü ixicü. ⁷¹Rü yemaacü yema carnérugüwe nax ímaxüxüwa nanayaxu nax norü duüxügü ga Iraéutanüxüguna nadauxūcax. ⁷²Rü nüma ga Dawí rü meama nüxna nadau ga yema Tupanaarü duüxügü rü meama Tupana naxwaxexüäcüma namaxä inacuqx.

Poraäcü ngúxü ningegü yerü
Yerucharéügu napogüe ga norü
uanügü

79 ¹Pa Tupanax, ngéma tama cuxü yaxögüxü rü naxcax ímayaxüächi ya yima cupata ya üünene rü nanaxüächixëx. Rü nüma ya ñane ya Yerucharéü rü nagu napogüe. ²Rü ngéma naxünegü i ngéma aixcuma curü duüxügü ixigüxü rü ngéma nanawogü nax ngémaäcü échawemü rü aigüwemü yixígüxüçax. ³Rü nhama dexá iiñaxürüxü nixí ga gumá nagü ga Yerucharéüarü namagüwa. Rü nataxuma nax texé inataxgüxü. ⁴Rü ngéma nachixüanegü i torü ngaicamána ngéxmagüxü rü togu nidauxcüraxügü rü toxü nacugüe. ⁵Pa Cori Pa Tupanax ¿rü nhuxguxüratáta i nüxü curüchauxü nax tomaxä cunuxü? ¿Rü éxna guxügutáma nhama wüxi ya üxürüxü niyauraecha i ngéma curü nu? ⁶¡Rü écü namaxä nanu i ngéma nachixüanegü i tama cuxü yaxögüxü rü taguma yumüxéwa cuxna cagüexü! ⁷Yerü nümagü nixí ga

totanüxü ga Yacútanüxüxü nadaixü rü guxüwama nachixexééäxü ga tochixüane. ⁸¡Rü tauxü i toguama cuyangutanüxëexü ga yema chixexügü ga torü oxigü ügiyxü! ¡Rü paxa cuxü tangechaxütümüxügü! Erü marü toxü narüyexera i nhaa guxchaxügü. ⁹Pa Tupana ya Torü Maxéxéeruxüx ¡rü curü üünegagu rü toxü rüngüxëxë, rü toxü ínanguxüxëxë, rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü! ¹⁰Rü ngéma duüxügü i tama cuxü yaxögüxü rü taxucaxma tükciü nhanagürtügü: “¿Ngecü nixí ya yimá norü Tupana?” nhanagürtügü. Rü nhuxmax rü nüxü tadauxchaü nax nhuxäcü tá cunadaixü i ngéma torü uanügü ga curü duüxügüxü daixü. Rü woo i ngéma nachixüanecüäxgü i tama cuxü yaxögüxü rü nümagü rü ta nüxü nadaugüxüçax i ngéma cuxüxü. ¹¹¡Rü nüxü naxñinü i norü axu i ngéma totanüxügü ipoxcuexü! ¡Rü curü poramaxä ínanguxüxëëama i ngéma totanüxügü i dai namaxä naxuegugüxü! ¹²Rü ngéma nachixüanegü i cumaxä guxchigagüxü, Pa Cori Pa Tupanax ¡rü ⁷expüxcüna napoxcue! ¹³Rü nhuxüchi i toma nax curü duüxügü tixígüxü rü guxügutáma moxé cuxna taxä. Rü torü wiyaemaxä guxügutáma gúcü ya taunecügugu cuxü ticuaxüxügü.

Tupanaarü ngechaäcax
ínacagüe

80 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupana Pa Iraéutanüxüarü Daruxüx, rü cuma nixí i carnérugürtüäcü Yúchetanüxümaxä icucuáxü. Rü cuma nax ngéma taxre i dauxüäxchicünaxägü i

ixāpexátuxūarü ngāxūwa nax curütoxū
 ¡rū nüxū naxñü i torü yumüxē! ¡Rü
 toxū nangechaxüacüma mea nüxü
 nadawenü ya Efraítanüxū rü
 Béyamítanüxū rü Manachétanüxū! ¡Rü
 inachi, rü nua naxü nax curü poramaxä
 toxü ícunguxüxëexüçax! ³Pa Torü
 Tupanax ¡toxü rüngüxëexë nax
 noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixigüxüçax! Rü tanaxwaxe nax
 toxü cungechaxüxü nax ngëmaäcü
 naxmexwa ítanguxüxüçax i torü
 uanügü. ⁴Pa Cori Pa Tupana ya
 Guxäétüwa Ngëxmacüx ¡rü
 nhuxguxüratáta nüxü curüchauxü nax
 tomäxä cunuxü rü ngëmacax tama toxü
 nüxü cuxinuchaüxü i torü yumüxëg?
⁵Rü ngëma namaxä toxü cuxüwemüxü
 rü axu nixi, rü ngëma namaxä toxü
 cuxaxexëexü rü toxgüxüxetü nixi. ⁶Rü
 ngëma nachixüanegü i torü
 ngaicamagüxüarü dauxcüraxüru xü toxü
 quixixëxë, rü ngëma torü uanügü rü
 toxü nacugüe. ⁷Pa Torü Tupanax ¡toxü
 rüngüxëexë nax noxrirüütama wüxi i
 nachixüane i poraxü tixigüxüçax! Rü
 tanaxwaxe i toxü cungechaü nax
 ngëmaäcü naxmexwa ítanguxüxüçax i
 torü uanügü. ⁸Rü Eyítuanewa toxü
 ícugaxü nhama wüxi i úwa i ngexwacax
 rüxüxü i to i naanewa ngexü rü ngëxma
 yatoxüru xü. Rü toxcax ícunawoxü ga
 yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü
 nax yema nachica ga nawa
 ícunawoxüxügo toxü cumugüxüçax. ⁹Rü
 cunamexëxë ga yema naane naxcax ga
 yema úwa. Rü yema úwa rü mea narüxü
 rü naxäxchumqaxä rü guxüwama ga
 yema nachixüanewa rü nimu. ¹⁰Rü
 guma mäxpünegü rü

nanagauxpechitagu xëxë rü yema
 nanetügü ga máchanegü rü ta
 nanagauxpechitaanexëegü. ¹¹Rü yema
 nachacütgü rü guxüwama nangugü rü
 nhuxmata márwa nangugü rü nhuxmata
 natü i Eufrátewa nangugü. ¹²Rü
 nhuxmax, Pa Tupanax ¡rü tüxcüü
 cuyawaxëxë i ngëma úwanecüarü
 poxeguxü rü ngëmacax nüxü natauxcha
 i ngëma duüxügü i ngëma chopetüxü
 nax nacauüäxüçax i norü o? ¹³Rü
 ngëma ngüügü rü nanacauümaxügü rü
 ngëma togü i naexügü rü
 nayawacutanügü. ¹⁴Pa Tupana ya
 Guxäétüwa Ngëxmacüx ¡rü toxçax
 natáegu rü dauxüguxü i naanewa toxü
 ínadawenü! ¡Rü wenaxarü toxü nayaxu
 nhama úwa ga ítáxü rü wena
 iyaxuxüru xü! ¹⁵Rü nhama úwa
 itoxüru xü rü cuma rü nhaa naanegu
 toxü cumugü. Rü cumatama toxna
 cudau nhama úwa i ngexwacax rüxüxü
 rü igüpünexüru xü. ¹⁶; Ecü curü numaxä
 nadai i ngëma torü uanügü i curü
 duüxüguxü daixü rü üxümaxä
 ínaguxchaüxü! ¹⁷; Notürü toxü
 rüngüxëxë i toma i woetama toxü
 cuxunetaxü nax curü duüxügü tixigüxü!
 ¡Rü toxna nadau i toma ítayaxügüxü
 natanüwa ga yema duüxügü ga
 cumatama nüxü cuxunetaxü! ¹⁸; Ecü
 toxü rüngüxëxë rü tagutáma cuxna
 tixigachi! ¡Rü toxü namaxëxë rü
 cuxnaxica tátama nixi i ítacaxaxü i torü
 yumüxëwa! ¹⁹Pa Torü Tupana ya
 Guxäétüwa Ngëxmacüx ¡toxü rüngüxëxë
 nax noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixigüxüçax! ¡Rü toxü
 nangechaxü nax ngëmaäcü torü
 uanügümexëwa ítanguxüxüçax!

**Tupana rü Iraéutanüxümaxā
namecüma naétuwa i norü
chixexügū**

81 ¹Rü taäxëäcū Tupanacax
pewiyaegü! Erü nüma nixī i
tuxü naporaexëexü. ¹Ecü tagaäcū nüxü
pecuqxüxügū ya yimá Yacúarü Tupana!
²Rü pädérumaxā rü árpamaxā rü
árpaxacümoxā pegü pepaxpexegüäcüma
pewiyaegü! ³Rü ngëxguma ngexwacax
nangoxgux ya tauemacü jrü peyacue ya
cornéta! Rü ngëgumarüxü ta i
ngëxguma tüema yixixgu jrü peyacue!
Rü ngëma nixī i ngunexü i nagu
naxüchigaxü nax Tupanaxü
icuaxüxügüxü. ⁴Erü yema nixī ga mu ga
Yacúarü Tupana Iraéutanüxüna äxü.
⁵Rü yema nixī ga mu ga Yúchetanüxüna
naxäxü ga yexguma Tupana
Eyítuanecüäxarü äëxgacüxü
naxäxünegu. Rü chama rü nüxü chaxinü
ga wüxi ga naga ga tama nüxü
chacuáxü ga nhaxü: ⁶“Pa
Iraéutanüxügüx, marü pexü
ichaxüweta rü pexü íchanguxüxexē
nawa ga yema puracü ga nagu pexü
nadaixü. ⁷Rü yexguma guxchaxüwa
peyexmagüga ga Eyítuanewa rü choxna
pecagüe, rü chama rü pexü
íchanguxüxexē. Rü yema caixanexü ga
duruanexü nawa ínaxüxüwa pexü
changäxü. Rü yexguma Meribáwa
pengugüga rü nataxuxgu ga dexá rü
chama rü pexü chaxümare yerü nüxü
chacuáxchaü ga perü ò. ⁸Pa Chorü
Duüxügüx jrüga pexinüe i nhaa chorü
ucuxë i pemaxä nüxü chixuxü! ⁹Chierü
chauga pexinüegux, Pa Iraéutanüxügüx!
⁹Rü tama chanaxwaxe i namaxä

petupanaäxgü i ngëma tama aixcuma
Tupana ixixü rü tama chanaxwaxe i
nuxü pecuqxüxügü i naxchicünaxägü.
¹⁰Rü chama nixī i perü Cori ya Tupana
chixixü ga Eyítuanewa pexü
íchanguxüxexü. Rü ngëxguma taxacü
pexü taxuxgux jrü choxna pecal! Rü
chama rü tá pexna chanaxä. ¹¹Notürü i
pema i chorü duüxügü i Iraéutanüxügü,
rü tama choxü ipexinüe rü tama chauga
pexinüechaü. ¹²Rü yemacax nixī ga
pexü chayexrüxü nax penaxüamaxüçax
ga perü chixexü rü pema
penaxwaxexüäcüma pemaxexüçax.
¹³⁻¹⁴Rü yexguma chi chauga pexinüegu,
Pa Chorü Duüxügüx, rü chi nagu
pexixgu ga yema pexü chamuxü, Pa
Iraéutanüxügüx, rü chi paxaxüchi
chanaxäneexexë ga yema pemaxä
ruxuanüäxguxü rü chi chanapoxcue”,
nhanagüri ga Tupana. ¹⁵Rü ngëma
naxchi aiexü ya Cori ya Tupana, rü norü
muümaxä tá napexegu nayayitanü erü
ngëma norü poxcu rü marü namaxä
naxuegu. ¹⁶Notürü ngëxguma chi norü
duüxügü ya Tupana naga ïnüegu rü chi
mexü i trígumaxä nanaxüwemü rü chi
berurewa nayaxaxegüxexë.

**Äëxgacügū i guxchaxüarü
mexéeruüetüwa nangexma ya
Tupana**

82 ¹Rü Tupana äëxgacü íyixixüwa
i dauxüguxü i naanewa rü
inachi nax poxcu namaxä naxueguxüçax
i ngëma äëxgacügū i guxchaxüarü
mexéeruügü i chixri norü duüxügumaxä
icuaxguxü. Rü nhanagüri:
² “²“Nhuxguxüratáta i nüxü perüchauxü
nax chixri duüxügumaxä ipecuáxü rü

ngēma chixri maxēxūétüwaama nax pexügüxū? ³Rü dūcax, rü name nixī i nüxū perüngüxēégü i ngēma duüxügü i taxucürüwa nügü ípoxügüxū rü ngēma taxcutagü. Rü ēcü nüxū perüngüxē i ngēma ngearü diēruāgxügü rü ngēma nüxū nataxuxū i norü ngēmaxügü. ⁴|Rü ngēma chixexū i duüxügümexewa ípenanguxüxē i ngēma taxucürüwama nügü ípoxügüxū rü ngēma ngearü diēruāgxügü! ⁵Notürü i pemax, Pa Äexgacügü, rü tama peāxexū pecuax rü peechipatamare pemaxē. Rü ngēmacax nangexma i taxü i chixexū i petanüwa rü ngēma duüxügü i namaxā pecuáxü rü pemaxā nanue. ⁶Rü chama rü pexü chaxuxgu rü tupanagü pexigü erü chauxacügü pexigü i chama nax guxäétüwa changemaxü. ⁷Notürü i pema rü guxü i duüxügürüxü tá peyue. Rü ngexürüüxü i äēxgacü i chixri norü duüxügümexä icuáxürrüüäcü tá peyue”, nhanagürü ya Tupana. ⁸Pa Tupanax īecü inachi rü nüxna naca i norü chixexüchiga i nhama i naanecüäxgü i äēxgacügü! Erü cuma nixī i norü yora quixixü i guxüma i nachixüanegü.

Yumüxē i nawa Tupanaaaru ngüxēécax ínacagüxü

83 ¹Pa Tupanax ītauxü i curüchianexü, rü tauxü i ngēxma curüxäüxmarexü! ²Rü nangäxü i torü yumüxē rü toxü ínanguxüxē!
²|Dūcax i ngēma curü uanügü i cuxchi aiexü! Rü nümagü rü nananuexē i duüxügü nax tama cuga naxñüexüçax.
³Rü nüma rü meama nanangugügü rü naxçax nadaugü nax nhuxäcü tá curü duüxügü i cumatama ícupoxüxüxü

naporamaegüxü. ⁴Rü nagu narüximüe nax nhuxäcü nua toxütawa naxixü nax toxü nadaixüçax nax ngēmaäcü itayarüxochochixüçax rü taxúema nüxü cuáxüçax i ngēma tochixüaneéga i Iraéu. ⁵Pa Tupanax, cuxçax nügümexä nangutaquegü rü wüxigu nügümexä inaxügagü nax curü duüxügüxü nadaixüçax. ⁶⁻⁷Rü ngēmaäcü toxçax ínayaxüächichaü i ngēma Edóüanecüäxgü, rü Ismaéutanüxügü ga Agáchetaagü, rü Moábitanüxügü, rü Gebátanüxügü, rü Amóütanüxügü rü Amaréchitanüxügü rü Firitéutanüxügü, rü Tírucüäxgü. ⁸Rü woo i ngēma Achíriaanecüäxgü rü ngēma Lótanüxügü rü natanügu naxägü. ⁹⁻¹⁰Pa Tupanax īecü ngēma torü uanügüxü nadai yexgumarüxü nax cunadaixü ga yema Miyiáütanüxügü rü äēxgacü ga Chichera rü äēxgacü ga Yabíü ga Chichóüarü ngategu yuxü ga Eüdúwa! Rü nümagü rü nhuxmax rü waxmünanexü ga waixümü nixígü. ¹¹⁻¹²Rü ngēma churarágüarü äēxgacügü i nhuxmax toxçax íyaxüächichaüxü |rü ēcü nadai yexgumarüxü nax cunadaixü ga yema churarágüarü äēxgacügü ga Orébe rü Cheébi! ¹³Rü nadai i norü äēxgacügü yexgumarüxü nax cunadaixü ga yema äēxgacügü ga Chebá rü Chamúna ga curü duüxügürü wocachitaxügü nügüxü yauxgüchaüxü! ¹⁴⁻¹⁵Pa Tupanax, rü ngēma torü uanügü rü tanaxwaxe nax chuchuxüeta i buanecü idixgüxüexürüxü cuyaxígüxexē. ¹⁶Rü nhama naixatü i pagüxü i buanecü cuenagütanüxürexü yaxígüxexē! ¹⁷Rü nhama üxiëma i naixnecü ixaxéexü rü naguxéexürüxü tanaxwaxe i curü

numaxā nave quingēchigü i ngēma torü uanügü. ¹Rü curü numaxā namuñexēx! ¹⁰Pa Corix jnaxāneexēx i ngēma duñxügü nax ngēmaäcü cuxcax nadaugüxüçax! ¹⁷¹⁷Rü ēcü naxāneexēx nax ngēmaäcü guxügutáma naxāneexüçax rü nayuexüçax! ¹⁸¹⁸Rü ngēmaäcü tá nüxü nacuqxgü nax cuxicatama yixixü i Cori ya Tupana quixixü rü cuxicatama yixixü i guxäétüwa cungexmaxü i nhama i naanewa!

**Choxü nangúchaü nax
Tupanapatawa changemaxxü**

84 ¹Pa Cori Pa Tupanax ya Guxäétüwa Ücüx, rü namexechi ya cupata ya üünene. ²Rü poraäcü choxü nangúchaü nax cupataqxtügu chaxücxü. Rü guxüma i chorü taäxëmaxä cuxcax chawiyaechaü Pa Tupana ya Guxüguma Maxüci. ³Rü woo i chirugü rü togü i werigü rü naxächica i ngēma cupatawa nax ngēxma naxüchiäxügüxüçax, Pa Chorü Tupana Pa Chorü Äëgxacü ya Guxäétüwa Ücüx. ⁴Rü tataäxëgü ya yíxema cupatawa ngëxmagüxe rü guxüguma cuxü icuaxüxügüxe. ⁵Rü tataäxëgü ya yíxema cuxütagu tümaaru ngüxéexü iyangauxe rü yíxema yáxüwa ne ñxe nax yima curü maxpúnewa cuxü tayarücuaxüügüxüçax. ⁶Rü ngëxguma ngēma ngatexü i pachitamaxü i Naxgüxüetuä gägxüwa tangupetütanügu rü cuma rü ngēma tá cunamu ya pucü nax ngēmaäcü nayimaxüçax ya burawegü nax ngēma taxaxegüxüçax. ⁷Rü wüxichigü i ngunexügu rü yexeraäcü tá tiporaetanü.

Rü ngëxguma curü maxpúne ya üünene ya Chiäüwa tangugü, rü ngēma tá cuxü tadaugü, Pa Tupanax. ⁸Pa Cori Pa Tupana ya Guxäétüwa Ngëxmacü ya Iraéutanüxügüarü Tupanax jrü nüxü naxñinü i chorü yumüxé! ⁹Pa Tupana i Torü Poxüruväxü jrü cuxü nangechaxütümüxü ya yimá cuma nüxü cuxunetacü nax Iraéuanecüäxgüarü äëgxacü yixixüçax! ¹⁰Rü ngēma 1,000 i ngunexü i nagu ngextámare changemaxxüarü yexera rü narümemae nixü nax wüxitama i ngunexü cupataqxtüwa changemaxxü. Rü narümemae nax cuäxpataarü daruümare chixixü, Pa Tupanax, rü tama chixexü ínaxügüxüwa nax changemaxxü. ¹¹Erü nüma ya Cori ya Tupana rü norü duñxügüxü nibáixmaxü rü ínapoxü. Rü yíxema tama naxügüxe i ngēma chixexü rü nüma ya Tupana rü tükü nangechaü rü tükü nicuaxüxü rü tama tükna nanachuxu i norü mexü. ¹²Pa Cori Pa Tupana ya Guxäétüwa Ngëxmacü, rü tataäxëgü ya yíxema aixcuma cugu yaxögüxe.

¡Wenaxarü toxü rüngüxexé, Pa
Tupanax!

85 ¹Pa Corix, toma nax curü duñxügü i Yacútanüxügü nax tixügüxü rü cuma rü poraäcü tomaxä cumecüma rü wenaxarü toxü cutaäxexexé. ²Rü marü toxü nüxü curüngüma i torü chixexügü rü pecadugü ga cupexewa taxüxü. ³Rü yema nax tomaxä cunuxü rü marü ícurüngüxümxüchi. ⁴Pa Tupana ya Torü Maxëxëeruxü, rü nhuxmax rü tanaxwaxe i wenaxarü toétüwa cuchogü. Rü tama name i tomaxä cunuecha. ⁵¿Exna

cuyadaxēxē nax guxūgitáma tomaxā cunuechaxū? ⁶|Rü tama ēxna i wenaxarü toxū ūcurūdagüxēxū nax ngēmaācū cumaxā tataāxēgüxūcax i tomax i curü duūxūgū nax tixīgxū? ⁷Pa Cori Pa Tupanax |toxū nangechaxū rü toxū ínanguxūxē! ⁸Rü nhuxmax rü tá icharüxīn i ngēma nüxū yaxuxū ya Cori ya Tupana erü norü duūxūgū i naga ínüexūmaxā tá nüxū nixu nax marü namaxā inangüxmüxū. Notürü tama nanaxwaxe nax wena norü chixexūcax nawoeguxū. ⁹Rü aixcuma nixī ya Tupana i tūxna nangaicamaxū nax tūxū nangūxēxūcax ya yíxema naga ínüexe. Rü ngēmaācū i ngēma norü üüne rü torü naanewa tá nangexma. ¹⁰Rü ngēxguma Tupana norü duūxūgütaniwa ngēxmagu, rü tá nügiū nangechaūgū rü tá nügümamaxā nixaixcumagū rü tá nügümamaxā inarüngümxüe rü tá meama niwexgū i norü maxüwa. ¹¹Rü duūxūgū rü tá nügümamaxā nixaixcuma rü ngēma rü guxūwama tá nangox nhama wüxi i nanetü i waixümüwa ngóxürüxū. Rü ngēma nax mea namaxēxū i duūxūgū rü tá ta meama nangox nhama üaxcū i caixanexūpechitawa ngóxürüxū. ¹²Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü tá pucū ínananguxēxē rü ngēma törü naanewa rü tá mea narüxigü i tanetügū. ¹³Rü ngēxguma tataniüwa nangexmagu ya Cori ya Tupana, rü tá aixcuma mea naxcax tamaxē. Rü nüma rü tá tūxū narüngüxēē nax nacümagu ixixū.

Cuxicatama nixī i Tupana quixīxū

86 ¹Pa Corix |choxū nüxū naxnī i chorü yumüxē! Erü poraācū ngúxū chinge rü guxchaxūwa

changexma. ²|Rü choxna nadau! Erü chama rü cumaxā chixaixcuma. |Rü choxū ínanguxuchixē! Erü cuma nixī i chorü Tupana quixīxū rü cugu nixī i chayaxōxū. ³Pa Cori Pa Tupanax, cuxū changechaxütümüxū! Erü guxūma i oragu rü chorü yumüxēwa rü cuxna chacaecha. ⁴Pa Corix, chama nax curü duūxū chixīxū |rü ēcū choxū nataāxēxē! Erü cumaxā nixī i chidexaxū i chorü yumüxēwa. ⁵Erü cumax, Pa Corix, rü cumecüma rü nüxū icurüngüma i torü chixexūgū. Rü aixcuma tūxū cungechaū ya yíxema curü ngūxēcax cuxna caxe. ⁶Pa Corix |choxū nüxū naxnī i chorü yumüxē! |Rü choxū nangāxū rü choxna naxā i ngēma cuxna naxcax chacaxū! ⁷Rü nhuxmax nax guxchaxūwa changexmaxū, rü cuxna chaca erü cuma rü guxūguma choxū cungāxūga. ⁸Rü nataxuma i to i tupana i cumaxā wüxiguxū, Pa Corix. Rü taxúema tanaxū i ngēma taxū i mexūgū i cuma cuxīxū. ⁹Pa Corix, cuma nixī ga cunangóexēxū i guxūma i nachixūanegü. Rü ngēma nachixūanegü rü tá cuxcax naxī nax cuxū nataxēgüxūcax rü cuxū yacuqxūügüxūcax. ¹⁰Erü cuxicatama nixī nax Tupana quixīxū. Rü cuma nixī i nüxū cuciāxüchixū rü cunaxūxū i ngēma taxū i mexūgū i curü poramaxā cuxīxū. ¹¹Pa Corix |choxū nawex i ngēma cumaxū nax aixcuma nagu chixūxūcax! Rü chanaxwaxe i choxū cunangúchaüxē nax cuxū chiciāxüxūcax. ¹²Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxūma i chorü maxūmaxā tá cuxū chiciāxüxū. Rü guxūgitáma chanataxēxē i cuéga. ¹³Rü nataxüchi i

curü ngechaű i chauxcax. Rü marü choxna cuyaxügachixexë i ngëma yu nax tama naxmaxügu chixucuchixücx. ¹⁴Pa Tupanax, rü nangexma i nhuxre i duüxügü i tama cugu rüxñüexü rü nügi icuaxüxügüxü rü máxwaxegüxü, rü chauxchi aiexü, rü ngëma rü choxü nimaxgüchä. ¹⁵Notürü i cumax, Pa Corix, rü Tupana ya mecumacü rü ngechaűwaxecü quixi. Rü cuma rü yaxna tomaxä cuxñü, rü poraäcü toxü cungechaű, rü guxüguma tomaxä quixaixcuma. ¹⁶;Rü choxü nadawenü nax curü duüxü chixixü! ;Rü cuxü changechaxütümüxü! ;Rü pora choxna naxä! ;Rü choxü ínanguxuchixexë naxmexwa i ngëma duüxügü i choxü imaxgüchaxüxü! ¹⁷;Rü choxü rüngüxexë! ;Rü choxna naxä i wüxi i cuaxruxü nax ngëmawa nangóxücx nax chamaxä cumecümaxü rü ngëma chauxchi aiexü naxaneexücx i ngëxguma nüxü nadaugügu! Erü cumax, Pa Corix, rü guxüguma choxü curüngüxexë rü choxü cutaäxexexë.

Tupanaarü ñane ya Yerucharéüxü nicuaxüxügü

87 ¹Rü yima mäxpüne ya Chiäügu nixi i naxüxü ya yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéü. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraäcü nüxü nangechaű ya yima ñane guxünema ya naigü ya Iraéuanearü ñaneearü yexera. ³Pa Tupanaarü ñanex, rü mexechixü i ore cuchiga nixugü. ⁴Rü natanüwa i ngëma duüxügü i choxü cuaxgüxü rü nangexma i duüxügü i Eyítuanegu buexü, rüexna Babiróniaanegu buexü, rüexna

Firitéugüanegu buexü, rüexna Tíruaruü ñanegu buexü rüexna Echiopíaanegu buexü. Rü wüxicigü i ngëmagü rü poraäcü ngëma ñane i nagu nabuxümaxä nataäxë. ⁵Notürü guxüiarü yexera nataäxegü i ngëma Yerucharéügu buexü. Erü nümatama ya Tupana ya guxäétuwa ngëxmacü rü nüxü naxuneta ya yima ñane nax noxü yixixü. ⁶Rü ngëma popera i nawa nangoxégagüxü i duüxügü, rü Tupana rü tá nüxü nawüneta i ngëma duüxügagü i Yerucharéügu buexü. ⁷Rü ngëma Yerucharéüwa wiyaegüxü rü ngëma paxetagüxü rü nhanagürügü tá: “Guxüma i chorü taäxë rü cuwa nangexma, Pa Yerucharéü”, nhanagürügü tá.

**Pa Corix ;tüxcüü tama choxü
cucuáxchaxü?**

88 ¹Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, ngunecü rü chütacü rü cuxna chaca nax choxü curüngüxexücx. ²;Rü choxü nüxü naxñü i chorü yumüxë, rü choxna naxä i ngëma cuxna naxcax chacqaxü! ³Rü poraäcü taxü i guxchaxü chauétü nangu rü nagu charüxñü rü ngëmamaxä tá chayu. ⁴Rü duüxügücx rü marü yuexütanüwa changexma erü marü nataxuma i chorü pora. ⁵Rü nua yuexütanüwa choxü nataxgü. Rü chama rü wüxi i duüxü i daigu yuxü rü itáxürüxü chixi. Rü nhama wüxi i duüxü i nüxü cuxoxü rü nüxü icurüngümaxürüxü chixi. ⁶Rü ngëma äxmaxü i mäxmaxüchixüwa choxü cutax i ngeextá ínawaanexüchixüwa. ⁷Rü chauétü cunanguxexë i ngëma curü nu.

Rü poraācü ãūcūmaxüwa choxü cungexmaxēxē nhama dexágü inguxgurüxü. ⁸Rü ngēma chamüçügüäewa ícunanguxēxē nax choxna naxígüxüçax. Rü wüxi i norü guxchaxēerüxü choxü quixixēxē. Rü nhama wüxi i poxcuxü i taxucürüwama inhaxürüxü chixi. ⁹Rü ngēma nax poraācü chaxauxechaxügagu rü duxwa chixoxetü. Rü guxüma i ngunexügu rü cuxcax chaxunagümexëäcüma cuxna chaca, Pa Corix, rü auxäcüma cumaxä nüxü chixu i chorü guxchaxü. ¹⁰¿Rü taxacüwa i choxü namexü i ngēma taxü i mexügü i curü poramaxä cuxüxü ega marü chayuxgx? ¿Rü nhuxäcü i wüxi i yuxü rü moxē cuxna naxä? ¹¹Rü ngēxguma chayuxgu rü axmaxüwa changexmagu ¿rü nhuxücirüwa duüxügümaxä nüxü chixu nax nhuxäcü quixaixcumaxü rü toxü cungechaxüxü? ¹²Rü ngēma yuexütanüwa i ngextá ínaxéanexüwa ¿rü tayíxemaxü ya texé ya nüxü ixuxe nax quixaixcumaxü rü taxü i mexügü cuxüxü? ¹³Notürü i chamax, Pa Corix, rü cuxna nixi i chacaxü rü guxüguma i paxmama rü cumaxä nixi i chidexaxü. ¹⁴¿Rü tüxcüü nixi i choxü cuxoxü, Pa Corix, rü tüxcüü nixi i chayuxchaxwa iquicuxü? ¹⁵Rü changextüxügucürüwatama rü guxchaxüwa changexmaecha rü ngēmamaxä wixguxuchi chayu. Rü poraācü yaxna namaxä chaxinü ga yema guxchaxügü ga cuma chayuxcax ícunguxēxü. Rü nhuxmax rü duxwa marü tama namaxä chapora. ¹⁶Rü ngēma curü nu i ãūcūmaxü rü marü chauétüwa nangu rü choxü narúporamae. ¹⁷Rü guxü i oragu rü

ngēma curü nu rü choxü ínayáeguächi nhama wüxi ya tacü ya mucürüxü. ¹⁸Rü cuma rü marü choxna cuyaxígachixëxē i guxüma i ngēma chamüçügü rü yema üpa namaxä chaxämüçügüxü. Rü nhuxmax rü ngēma éanexüxicatama nixi i namaxä chaxämüçüxü.

Tupana rü Dawímaxä inaxuneta

89 ¹Pa Corix, guxügutáma chorü wiyaewa nüxü chixu nax cuma rü cumecümaxüchixü. Rü guxügutáma duüxügümaxä nüxü chixu nax cuma rü aixcumacü quixixü. ²Rü tá namaxä chanaceane nax cuma rü guxüguma toxü cungechaüxü, rü ngēma nax quixaixcumaxü rü taguma naxüchicüü nhama dauxüguxü i naane taguma üchicüüxüriüxü. ³Rü cuma rü gumá curü duüxü ga cumatama cuyaxucü ga Dawímaxä icuxuneta rü nhacurügi nüxü: ⁴“Rü tá cutaagümaxä chanaxuegu nax nümagü tá yixixü i guxügutáma cuchicüüxü ãëxgaciügü yixigüxü i Iraéutanüwa”, nhacurügi. ⁵Pa Tupanax, guxüma i ngēma dauxüwa ngéxmagüxü rü cuxü nicuaxüxügü naxcax i ngēma taxügü i mexügü i curü poramaxä cuxüxü. Rü ngēma curü orearü ngerüügü i dauxüciüäx rü tá cuxü nicuaxüxügü erü aixcumacü quixi. ⁶Rü nataxuma i taxacü i woo i dauxüguxü i naanewa i cumaxä wüxiguxü, Pa Cori Pa Tupanax. ⁷Erü cuma rü Tupana ya poracü rü ãūcūmacü quixi. Rü curü orearü ngerüügü i dauxüciüäx rü cuxü ínachomaeguächi. ⁸Pa Cori Pa Tupana ya Guxäétüwa Ngéxmacüx, rü guxüma i pora rü guxüma i ore i aixcuma ixixü rü cuwa ne naxü. Rü nataxuma i taxacü i

cumaxā wüxiguxū. ⁹Rü cuma rü namaxā icucuax i ngēma már i aūcumaxū rü ícuyachaxächixēx i norü yuape ya taxüchicü. ¹⁰Rü cuma rü cunanguxēxē ga Eyítuane nhama wüxi i churara i poraxū i daigu yuxüruxū. Rü cuchacüxü ya poraxüchinemaxā cunawoone i ngēma cumaxā rüxuanüguxū. ¹¹Rü ngēma dauxüguxū i naane rü nhama i naane rü cuxrugi nixī erü cumatama nixī i cunaxüxū rü cunangoxēexū namaxā i guxūma i ngēma nawa ngēxmagüxū. ¹²Rü cuma nixī i cunangoxēexū i nórchi rü sú. Rü yima ma xpúnegü ya Tabú rü Ermóö rü ngēma cuéga taäxēäcü nagu nicagüxū. ¹³Rü yima cuchacüxü rü naporaxuchi. Rü yima curü tügünechacüxü rü napora rü yimamaxā nüxū curüporamae i ngēma cumaxā rüxuanüguxū. ¹⁴Rü ngēxguma curü tochicaxüwa curütoxgux nax cunangugüxūcax i wüxichigü i duüxüarü maxü, rü guxūma wüxiguraxüäcuma cunangugü rü aixcuma nawexgu i ngēma namaxā cuxueguxū i wüxichigü. Rü cuma rü aixcuma ngechaxüwaxecü rü ixaixcumacü quixī. ¹⁵Pa Corix, nataäxēgü i ngēma duüxügü i nüxū cuáxū nax taäxēäcü cuxü yacuqxüüguxū rü aixcuma curü oregu namaxēxū nax ngēmaäcü curü ngóonexüwa nangexmagüxū. ¹⁶Rü nataäxēgü i ngēma curü duüxügü i guxūguma cumaxā taäxēguxū rü naxcax daugüxū nax cucümagu naxixū. ¹⁷Rü aixcuma nixī i curü duüxügüarü poraxeeerüxü quixixū rü cuma nixī i nüxū curüngüxēexū nax cucümagu naxixüçax. Rü ngēma yexeraäcü nax tiporaetanüxū

rü curü ngúchaügagu nixī. ¹⁸Rü nüma ya Cori rü törü poxüruxū nixī. Rü nüma nixī i törü aëxgacü ya üünecü i yixema i Iraéutanüxū nax ixígüxū. ¹⁹Rü nüxcüma rü curü duüxüguxū nüxū cdeauxexē i exüguxū rü yemaacü namaxā quidexa, rü nhacurügü nüxū: “Chama rü nüxū chaxuneta i wüxi i chorü duüxū i poraxū rü guxäétüwa chanangexmaxexē rü poraäcü nüxū charüngüxē. ²⁰Rü nüma nixī ya yimá chorü duü i ya Dawí. Rü yexguma chorü chixü i üünexümaxā chanabaerugu rü nüxū chaxuneta nax chorü duüxügüarü aëxgacü yixixüçax. ²¹Rü chama rü guxügutáma nüxū charüngüxē rü chorü poramaxā tá chanaporaxexē. ²²Rü ngēma namaxā rüxuanüäxguxū rü taxütáma naxcax ínayaxüächi. Rü ngēma chixri maxexü rü taxütáma nüxū narüporamaegü. ²³Rü ngēma namaxā rüxuanüäxguxū rü chama rü tá nagu chayanaxoxexē rü tá nüxna chayaxígachixēxē. Rü tá chanadai i ngēma naxchi aiexü. ²⁴Rü chama rü poraäcü tá nüxū changechaü, rü namaxā tá chixaixcuma. Rü tá yexeraäcü chayaporaxeechigü. ²⁵Rü chama rü tá aixcuma nüxna chanaxā i pora nax namaxā inacuáxüçax i ngēma naane i Már i Mediterániwa ixígüxū rü nhuxmata natü i Eufrátewa nguxü. ²⁶Rü nüma rü tá nhanagürü choxü: ‘Cuma nixī i chaunatü quixixū rü chorü Tupana ya choxü ipoxüçü rü choxna daucü quixixū’, nhanagürü tá. ²⁷Rü chama rü nhama chaune ya yacürüxū tá namaxā chixi. Rü guxūma i nachixüanegüarü aëxgacügüétüwa tá chanangexmaxexē. ²⁸Rü ngēma chorü ngechaü rü guxügutáma naxütawa

nangexma. Rü yema chorü uneta ga namaxã nüxü chixuxü rü tagutáma inayarüxo. ²⁹Rü ngëma nataagü rü nachicüxi guxügutáma nüxi Iraéuanecüäxgüarü äëxgacügi nixigü nhuxmatáta nagú i naane. ³⁰⁻³¹Notürü ngëxguma chi nüxna yaxigachigu i ngëma chorü nguxëetae rü tama nagu namaxegü i ngëma chorü mugü rü chixri naga naxinüegu i chorü ore rü tama yanguxëëgüäxgu i ngëma namaxã nüxü chixuxü, ³²rü aixcuma tá chanapoxue nagagu nax tama chauga naxinüexü rü poraäcü tá nüxna chanacuajxca. ³³Notürü taxütáma nüxü charüxo nax nüxü changechaüxi ya Dawí rü aixcumaxüchi tá chayanguxëex i ngëma namaxã nüxü chixuxü. ³⁴Rü taxütáma chanangexrü i ngëma chorü uneta ga namaxã nüxü chixuxü rü aixcuma tá chayanguxëex i guxüma i ngëma chorü ore. ³⁵Rü noxtacüma chorü üüneégagu ichaxuneta rü tagutáma chanawomüxëex. ³⁶Rü ngëma nataagü rü nüxi nachicüxi guxügutáma Iraéuanecüäxgüarü äëxgacügi nixigü nhama üäxci ibáixechaxürüxi. ³⁷Rü nhama tauemacü guxüguma ngóxürüxi rü ngëgxumarüxi guxügutáma Iraéuanecüäxgüarü äëxgacügi nixigü nhama dauxügxü i naane ngëxmaechaxürüxi”, nhacurügi choxü, Pa Tupanax. ³⁸Notürü i nhuxmax rü nüxü cuxo rü tama nüxü cucuáchaü ya yimá äëxgacü ya cumatama nüxü cuxunetacü. Rü namaxã cunu. ³⁹Rü ngëma curü uneta ga curü duüxümaxã nüxü quixuxü rü marü cuyanaxoxëex rü nüxna cunayaxu nax äëxgacü yixixü. ⁴⁰Rü ngëma norü ñanearü pokexgxü rü

cuyangóxnaxëex rü yima norü ëgü rü cuyawaxgüxëex. ⁴¹Rü guxüma i ngëma togü i duüxügi i ngëma chopetüxi rü naxcax nangix i taxacü i nüma nanaxwaxexü. Rü ngëma nachixüanegü i nüxna ngaicamagüxi rü nüxü nacugüe ya yima ñane. ⁴²Rü cuma rü cunangexrü i ngëma namaxã rüxuanüäxgüxi nax taäxëäcüma curü duüxügüxi nadaixü rü nüxü naporamaegüxi. ⁴³Rü ngëma curü duüxügüarü tara rü cuyatécxäex, rü tama nüxü curüngüxi i ngëxguma norü uanügumaxã nügi nadaixgux. ⁴⁴Rü ngëma norü pora rü cunanguxëex, rü ícunataxüchi ya yimá norü äëxgacü. ⁴⁵Rü marü cunanuxëex i norü maxü, rü poraäcü cunaxäneeexëex. ⁴⁶Pa Corix ¿rü nhuxguxüratáta i nüxü curüchauxü nax iquicüxi? ¿Exna guxügutáma wüxi ya üxi ya naiechanerüxi yixixü i curü nu? ⁴⁷Pa Corix ñnüxna nacuqxächi rü ngëma chorü maxü rü nax nanuxüxi! Rü yimá duü ya cuma cuxüci rü tama namax i norü maxü. ⁴⁸Rü taxüema texé tamaxedha rü taguma tayu. Rü taxüema texé nawá ítanguxuchi i yuarü pora. ⁴⁹Pa Corix ¿ngexü ga yema curü ngechaü ga noxri Dawímaxã nüxü quixuxü ga yexguma icuxunetagu nax aixcuma guxügutáma nüxü cungechaxürüxi? ⁵⁰Pa Corix ñdúcax i toma nax curü duüxügi tixigüxi, rü togu nidauxcüraxügi i muxüma i duüxügi! Rü ngëma rü poraäcü chorü maxünawa nangux. ⁵¹Pa Corix, ngëmaäcü nixi i ngúxi toxü ningexëex rü chixexü tomaxã yaxugüexü i ngëma curü uanügi. Rü ngëmaäcü ngextá ñanaxüxiwa rü chixri nachiga nidexagü ya yimá cumatama nüxü cuxunetacü

nax curü duǔxü yixixü. ⁵²Rü guxüguma namexechi ya Cori ya Tupana. Rü ngëmaäcü yixi.

**Tupana rü guxüguma namaxecha
notürü i duǔxü rü nayuewaxe**

90 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü woetama torü poxüruxü quixi rü guxüguma cuxmexwa tangexmagü. ²Rü nüxcümäxüchima naxüpa nax cunaxüxü ga nhama ga naane rü norü maxpünegü rü woetama marü Tupana quixi. Rü cuma rü guxügutáma cungexmacha. ³Rü cuma rü cuxü natauxcha nax wena waixümüxü cuyaxixexü ya duǔxü i ngëgxuma tomaxä cunaxueguxgu nax tayuexü rü nhacuxgu: “⁴Pa Duǔxügü, wena waixümüxü pexigü!” nhacuxgu. ⁴Rü 1000 ya taunecü rü cuxcax rü nhama wüxitama i ngunexü i ngupetüxüruxü nixi, rü nhuxre i ora i chütaxüruxü nixi. ⁵Rü cuma rü wüxi i paxächicäxmare toxna cunaxä i maxü rü paxama tixüpetü nhama wüxi i pexächi üpetüruxü. ⁶Rü toma rü nhama maxë i paxmama yäusatüxü notürü yáuanecü rünhëxexü rü yuxüruxü tixigü. ⁷Rü aixcuma i ngëma curü nu rü toxü nadai rü toxü namuüexexü. ⁸Rü torü pecädugü rü torü chixexügü i cüäcü taxüxü rü cupexewa nangoxoma. ⁹Rü ngëmagagu i curü nu rü toétü nangu rü torü maxü rü paxama nagüx. Rü nhama wüxi i ngüäcüüruxü paxama naxüpetü ya torü taunecügü. ¹⁰Rü 70 ya taunecü nixi ya woetama nagu imaxëci. Rü yíxema rioporamaegüxe rü 80 ya taunecüwa tangugü. Notürü yíxema máxarü maxüägüxe rü tümacakx ínangu i

ngúxügü rü guxchaxügü. Rü yimá torü taunecügü rü torüxü paxama nangupetü. ¹¹Pa Tupanax jrü texé nüxü tacuax nax nhuxäcü poraäcü naxäücümäxü i curü nu? ¹²Rü texé nüxü tacuax nax naxcax tamuüxü i ngëma curü nu? ¹³Pa Tupanax jrü toxü nüxü nacuaxexü nax nanoxrexü i torü ngunexügü! ¹⁴Rü toxü rüngüxexü nax mea cuxcax tamaxexü nagu ya yimá taunecügü ya toxna cuxäcü! ¹⁵Pa Corix jtoxcax natáegu! ¹⁶Rü tauxü i cuyamächigüxexü nax toxcax cutágeguxü! Rü toma nax curü duǔxügü tixigüxü rü jçuxü tangechaxütümüxügü! ¹⁷Rü guxüguma i noxri yangunegu rü toxna naxä i curü ngechaxü! Rü ngëgxuma i toma rü guxügutáma taäxexäcüma cuxcax tawiyaege. ¹⁸Rü gumá taunecügü ga ngúxü nagu tingegüciüxpüx jrü toxna naxä ya taunecügü ya nagu tataäxëgëcü! ¹⁹Rü toxü nüxü nadauxexü i curü üune rü wenaxartü toxcax naxü ga yema taxügü ga mexügü ga nüxcüma curü poramaxä cuxüxü nax ngëmaäcü i toma rü totaagü nüxü daugüxüçax! ²⁰Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü tanaxwaxe i tomaxä cumecüma rü toxü cungechaü. ²¹Rü écü toxü rüngüxexü nax mea ínanguxuchixüçax i ngëma puracü i taxüxü! Rü tanaxwaxe i aixcuma ngëmaäcü mea ínanguxuchi.

**Cori ya Tupana rü törü
poxüruxü nixi**

91 ¹Rü tataäxë ya yíxema naxmexwa ngëxmaxe ya yimá guxäätüwa ngëxmacü ya Tupana, erü nüma rü tüxna nadau. ²Rü chama rü

nhachagürü cuxű: "Pa Corix, rü cuxicatama nixi i chorü cuxchicaxű quixixű, rü chorü poxüruxű quixixű rü chorü Tupana ya cuxű chayaxocü quixixű", nhachagürü cuxű. ³Rü Tupanacicatama nixi ya cuxű ipoxűcü nüxna i ngëma ãucumaxű i cuechita duüxügű cuxcax ixügűxű, rü nüxna i ngëma daxaweanegü i yuwa tixű gaxű. ⁴Rü nüma rü tá nügpexätütüwua cuxű nangexmaxëx rü ngëma rü taxuxütáma cuxű nangupetü. Rü nüma rü tá aixcuma cuxna nadau rü tá cuxű ínapoxű. ⁵Rü nhuxmax rü marü taxucaxma naxcax cumuň i ngëma ãucumaxügű i chütacü ngëmaxű rü woo yima curü uanügürü chuxchigü ya ngunecü cuxcax yamugüne. ⁶Rü marü taxucaxma naxcax cumuň i ngëma daxaweané i chütacü ínguxű rü woo ngëma ãucumaxű i ngunecü ínguxű. ⁷Rü woo curü toxoxwecüwagu tayuegu ya 1,000 rü curü tügüneçüwagu tayuegu ya 10,000 notürü i cuxű rü taxuxütáma nangupetü. ⁸Rü cuma rü tá nüxű cudau i ngëma duüxügű i chixexüarü poxcu. Notürü i cuma rü taxuxütáma cuxcax ínangu. ⁹⁻¹⁰Rü nhuxmax nax cunayaxuxű ya Cori ya Tupana nax curü cuxchicaxű yixixűcax rü curü poxüruxű yixixűcax ;rü nhuxücurüwa taxacürü chixexű cuxna nangu rü woo tñaxacürü daxaweané cupatawa nguxgux? ¹¹Rü nüma rü tá norü orearü ngeruügű i dauxüçüäxű namu nax cuxna nadaugüxücax i ngextá icuxixüwa. ¹²Rü nümagü rü tá cuxű ningigü rü ngëmaäcü tá cuxű nigagü nax tama guxchaxűgu cunguxücax. ¹³Rü ngëguma rü tá aitanügu quixű rü

ngoxotanügu quixű rü äxtapetanügu quixű (rü taxuxütáma cuxű nangupetü). ¹⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: "Rü yíxema choxű ngechaxixé rü chama rü tá tixű íchapoxű rü tá tixű chatachigaxëxë erü choxű tayaxö. ¹⁵Rü ngëguma choxna tacaxgu rü chama rü tá tixű changaxüga rütá tñimaxütawa changexma. Rü ngëguma guxchaxű tixű üpetügu rü tá nawa tixű íchanguxuchixëx rü poraäcü tá tñumamaxä chataäxë. ¹⁶Rü tá chanamaxëx i tñumaarü maxü i nhama i naanewa. Rü tá tixna chanaxä i maxü i taguma gúxű erü choxű tayaxö", nhanagürü ya Cori ya Tupana.

Wiye i Tupanaxű namaxä icuqxüütxű

92 ¹Pa Corix ya Guxäétüwa Ngëxmacüx, rü name nixi nax moxë cuxna taxägxű rü torü wiyaemaxä cuxű ticuqxüügűxű. ²Rü wüxicigü i paxmama rü chütaxű tanaxunagü nax cuma rü cumecümaxű rü quixaixcumaxű. ³;Rü ngíxä Tupanacax tawiyaeägü äcünüxű i paxetaruümaxä tixű napapxegüäcuma! ⁴Pa Corix, cuma rü ngëma chäuxcax cuxüxümaxä choxű cutaäxëxëxë. Rü ngëma mexü i cuxüxű rü taäxë choxna naxä. ⁵Pa Corix, namexechi i ngëma cuxüxű. Rü curü íntü rü taxumaama nawüxicigu. ⁶Rü ngëma tama naäxëxű icuqxüxicatama nixi i tama nüxű cuaxgüchaüxű nax nhuxäcü namexechixű i curü puracü. ⁷Rü ngëma chixexügű rüxñüexű rü chixri maxëxű i duüxügű rü nimu nhama maxë i

bacaxürükü, notürü yixcura rü tá narüoxochi. ⁸Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü guxüguma guxäétüwa cungexmaecha. ⁹Notürü i ngëma curü uanügü, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá inayarüxo. Rü guxüma i ngëma chixexü ügükü rü tá nawoone. ¹⁰Rü cuma rü yexeraäcü choxü quiporaxëechigü nhama wüxi i tuirurükü. Rü pumáramaxä choxü cubaeru. ¹¹Rü tá choxü nüxü cudauxëxé nax nhuxäcü poxcu namaxä cuxueguxü i chorü uanügü. Rü chama rü tá nüxü chaxinü i norü axu i ngëma chixri maxëxü. ¹²Rü ngëma mea maxëxü i duüxügü rü nhama tema ya bacacürükü tá nixigü. Rü tá nimexechi yima ocayiwa ya Líbanuwa ngëxmagünerükü. ¹³Rü Cori ya Tupanapatawa tá nangexmagü rü ngëma tá nataäxëgü. ¹⁴Rü woo ngëxguma nayaegu rü tá nixäxacütanüama rü guxügutáma naporae. ¹⁵Rü tá nüxü nixugügü rü nhanagürügü tá: “Nüma ya Cori ya yimá chorü poxüruxü rü nixaixcuma rü nawa rü nataxuma i taxacürü chixexü”, nhanagürügü tá.

Cori ya Tupana rü äëxgacü nixí

93 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü äëxgacü nixí. Rü norü üüne nicuxcuchi rü naporaxüchi. Rü nüma rü nachicagu nanaxü i nhama i naane nax tama ngëma yaxügachixüçax. ²Rü nüxcümamacürüwa, Pa Corix, rü äëxgacü quixü rü guxüguma woetama cuyexmaecha. ³Pa Corix, rü ngëma taxtügü rü naxäügaxüchiügü rü nata i norü yuapegü. ⁴Notürü i cuma nax dauxüwa cungexmaxü, rü yima

taxtügüarü yuape i poraäcü äügaxüarü yexeraxüchi cupora. ⁵Pa Corix, ngëma curü mugü rü taguma naxüchicü rü taguma inarüxo. Rü ngëma curü üüne rü guxüguma yima cupata namaxä nangaxäe. Äëxgacü i guxchaxüarü mexëerüüétüwa nangexma ya Tupana.

Tupana nixí i namaxä icuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü

94 ¹;Rü cugü inawex, Pa Cori Pa Tupanax! Erü cuxmexwa nixí i nangexmaxü nax poxcu namaxä cuxueguxü i ngëma chixexü ügükü. ²Rü cuma nixí i namaxä icucuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü. ;Rü inachi rü napoxcü i ngëma nügü icuqxüxügü! ³Pa Corix ;Rü nhuxguxüratáta icuyachaxächixëegüxü nax nataäxëgüxü i ngëma chixexü ügükü? ⁴Rü guxüma i ngëma chixexü ügükü rü nadauxcüraxüwaxegü rü togüétüwa nügü naxügüxëxé rü norü poramaxä nügü nicuqxüxügü. ⁵Pa Corix, nümagü rü curü duüxügüxü nachixeäegü rü tükü nacugüe. ⁶Rü tükü nadai ya yíxema yutegüxe, rü yíxema taxcutagü, rü yíxema to i nachixüanecüäx ixígüxe. ⁷Rü nümagü rü nhanagürügü: “Yimá Cori ya Yacúaru Tupana rü tama nüxü nadau i ngëma ixüxü rü taxütáma nüxü nacuax”, nhanagürügü. ⁸Pa Duüxügü i Ngeäxëmaregüxü rü Tama Peäxëxü Icuáxex ;Rü nhuxguxüratáta i peäxëxü pecuáxü? ⁹;Rü pexcax rü tama nüxü naxinü ya yimá Tupana ya naxicü i pexmachixé? ;Rü pexcax rü tama nüxü nadau ya yimá pexetüarü uruxü? ¹⁰;Rü pexcax rü yimá nachixüanegüarü poxcuruxü rü taxütáma pexü napoxcu?

¿Rü pexcax rü taxútáma nüxü nacuqx ya yimá duúxügüxü ngúexéecü nax naãxéexü yacuáxüçax? ¹¹Dúcax, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nacuqx nax naechitamare namaxéexü i duúxügü. ¹²Pa Corix, rü tataãxë ya yíxema ucuxë tuxna cuväxe rü yíxema tuxü cunguxéexë. ¹³Erü ngéxguma aixcuma tanayaxuxgu i curü ucuxë rü tá tumaãexü tacuqx i ngéxguma guxchaxügü tümamacax ínguxgu. Notürü ngéma chixexüarü üruxü rü cuma rü naxcax cunamexéexë i wüxi i áxmaxü nax ngémagu yangucuchixüçax. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tagutáma ínanawogü i norü duúxügü rü tagutáma nüxna nixü nax nüxicá ngéma nawogüxüçax. ¹⁵Rü ngéma aixcuma mexü i nacüma rü tá wena duúxügüçax natáegu. Rü guxüma i duúxügü i mexügü rüxñüexü rü tá nagu naxí. ¹⁶¿Rü texé tá choxü ítапoxü nüxna i ngéma chixri maxéexü rü ngéma chixexüarü üruñgü? ¹⁷Rü ngéxguma chi Cori ya Tupana tama choxü rüngüxéegü rü chama rü chi marü chayu. ¹⁸Rü ngéxguma nhachagu: “Pa Corix, ngématama chixexügu changu”, nhachagu, rü cuma rü choxü cungechaüäcüma choxü curüngüxé. ¹⁹Rü ngéxguma guxchaxüwa changexmagu rü chauãxë rü namaxä napaxgux, rü cuma rü choxü ícurüdaxéexë rü choxü cutaãxéexë. ²⁰Rü cumax, Pa Tapanax, rü tama namaxä cuvämcü i ngéma äéxgacügü i guxchaxüarü mexéêruñgü i chixri duúxügümaxä icuäxgüxü rü tama mea mugü nüxü ixugüäcüma nanamexéexë i duúxügüarü guxchaxügü. ²¹Erü ngéma

duúxügü rü nügumaxä nagu narüxñüe nax nhuxäcü tuxü napoxcuexü ya yíxema taxuxüma i chixexü ügüchiréxe. Rü tümamaxä nanaxuegugü nax tayuxü. ²²Notürü nüma ya Cori nixí i chorü cuxchicaxü rü nhama nutapechita icúxüruxü choxü ipoxüçü. ²³Rü nüma ya Cori rü tá nanadai i ngéma chixri maxéexü i duúxügü nagagu i ngéma chixexü i naxügüxü. Rü törü Tupana rü aixcumaxüchi tá nanadai i ngéma duúxügü.

Taãxéacü Cori ya Tupanacax tawiyaegü

95 ¹Rü nua pexí rü taãxéacü naxcax tawiyaegü ya Cori ya Tupana! ²Rü ngíxä naxcax tawiyaegü ya yimá törü poxürxü rü törü maxéexüeruxü! ³Rü ngíxä naxcax taxí rü moxë nüxna taxä rü wiyaegümaxä nüxü ticuäxügü! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü naporaxüchi rü naetüwa naxü i guxüma i ngéma tupanagüneta ixígüxü. ⁵Rü naxmexwa nangexma i guxüma i ngéma mairaxüarü aixepewa ngéxmagüxü rü yima maçpünegü ya máchanexüchigüne. ⁶Rü ngéma már rü noxrü nixí yerü nümatama nanangoxéexë. Rü nümatama nixí ga naxmexmaxä naxüäxü ga nhama ga naane. ⁷Rü nua pexí rü ngíxä napexegu tacaxápüxtügü rü nüxü ticuäxügü ya Cori ya Tupana ya tuxüücü! ⁸Rü nüma nixí i törü Tupana yixixü rü yixema rü norü duúxügü tixigü. Rü yixema rü nhama norü carnérugürüxü nüxü tixigü. ⁹Rü nhuxmax rü nüxü iperüxñüe i ngéma pemaxä nüxü yaxuxü! ¹⁰Erü nüma rü nhanagüri: “Tama name nax choxü pexoexü yema

perü oxigü choxü oegurüxü ga yexguma taxúema ixápataxüwa nayexmagüga ga Meribáwa rü Máchawa. ⁹Rü yéma nixí ga perü oxigü ga choxü naxügüxü rü woo nüxü nax nadaugüxü ga yema taxü ga mexügü ga napexewa chaxüxü. ¹⁰Rü 40 ga taunecü namaxä chanu ga yema duüxügü rü nhachagürü: ‘Nhaa duüxügü rü tama choxü inaxñüechaü i chorü ucuxëgü, rü ngëma nümatama nagu naxníñüexüga naxí’, nhachagürü. ¹¹Rü yemacax chorü numaxä namaxä chanaxuegu nax taxütámá nawa nangugüxü i ngëma naane i nagu chanangügüxëe chaüxü”, nhanagürü ga Tupana.

iNgexwacaxüxü i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü!

96 ¹Rü ngexwacaxüxü i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü i guxáma i pemax i nhama i naanewa maxëxü! ²Rü naxcax pewiyaegü rü nüxü pecuaxüxügü! ³Rü guxü i ngunexügugu penaxunagü nax nüma yixixü i tüxü namaxëxëxü! ⁴Rü guxüma i nachixüanecüägxmaxä nüxü pexuchiga nax nüma rü naxüünexü rü naxüäxü i muxüma i mexügü i norü poramaxä naxüxü! ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxäétüwa nangexma, rü ngëmacax name nax nüxüicatama icuaxüügüxü. Erü nüma rü naxüäcumaxüchi rü guxüma i ngëma duüxügü namaxä tupanaäxüétüwa nangexma. ⁶Rü ngëma togü i nachixüanegüarü tupanagü rü taxuxüma nixígü. Notirü nüma ya Cori ya Tupana nixí ga naxüxü i guxüma i ngëma dauxüwa nüxü idauxü. ⁷Rü nüma ínangexmaxüwa rü nangoone. Rü

napatawa nangexma i pora rü guxüma namexechi. ⁸Rü Guxüma i Nachixüanecüäx jrü nüxü pexuchigagü nax nüma ya Tupana rü nüxicatama nixí i aixcuma naporaxü rü naxüünexü! ⁹Rü nüxü pengechaügüäcüma nüxü pecuaxüxügü! Erü nüma rü guxäétüwa nangexma. ¹⁰Rü napataäxtügu pechocuxü namaxä i perü ãmaregül! ¹¹Rü nüxü pecuaxüxügü nawa ya yima napata ya mexechine! Rü name nixí nax guxüma i duüxügü i nhama i naanewa maxëxü rü napexegu nacaxäpüxügü. ¹²Rü guxüma i nachixüanecüägxgümaxä nüxü pexu rü nhapegügü: “Nüma ya Cori ya Tupana nixí i äëxgacü ya guxäétüwa ngëxmacü yixixü”, nhapegügü! Rü nüma rü wüxitama ga namaxügu nayaxüxëxë ga nhama ga naane nax tama ngëma namaxüna yaxügachixüçax. Rü nüma nixí i meama guxüma i nachixüanegümaxä inacuáxü. ¹³Rü nataäxëgü i dauxüguxü i naane rü nhama i naane. Rü ngëxgumarüxü ta norü taäxëmaxä naxäüga i ngëma már, rü naxäügatanü i guxüma i ngëma nawa ngëxmagüxü. ¹⁴⁻¹⁵Rü nataäxë ta i naane rü guxüma i nanetügü i nagu togüxü. Rü ngëma naigü i naixneciwa ngëxmagüxü rü name nixí i taäxëäcü nicuxcu napexewa ya Cori ya Tupana ya nüma ücü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nua tá naxü nax nhama i naanemaxä inacuáxüçax. Rü nüma rü aixcuma meama tá guxüma i nachixüanegümaxä inacuax.

Nüma ya Cori nixí i äëxgacü yixixü

97 ¹Nataäxë, Pa Nhamá i Naanex! Rü Pa Muxü i Capaxügüx jrü petaäxëgü! Erü nüma ya Cori ya Tupana

nixí i guxūarü aëxgacü yixíxü. ²Rü pamüemaxü i caixanexümaxä ínaxümauguächi. Rü nüma nixí i aëxgacü i aixcuma mea nangugüxü i wüxichigü i duüxügüarü maxü. Rü aixcuma nawexgu i ngëma namaxä naxueguxü i wüxichigü. ³Rü wüxi i üxüema rü napexegu nixü, rü ngëmamaxä ínanagu i norü uanügü i nacuwawa ngëxmagüxü. ⁴Rü yimá norü aëmacü rü nhama i naanewa nanguema. Rü nüma i nhama i naane rü niduxrux i ngëxguma nüxna nanguemagu. ⁵Rü napexewa ya Cori ya nhama i naanearü yora ixicü rü yima mäxpünegü rü inadexgü nhama werarüxü. ⁶Rü guxüma i ngëma dauxüwa nüxü idauxü rü tükü nüxü nacuqxexë nax nüma ya Tupana rü aëxgacü ya mecü yixíxü. Rü guxüma i duüxügü i nhama i naanecüäx rü nüxü nadaugü nax nhuxäcü naxüünexü i nümax. ⁷Rü Tupanapexewa inarümaxächitanü i ngëma duüxügü i namaxä taäxegüxü i tupananetachicünqxägü rü nüxü icuaxüügüxü. Erü guxüma i ngëma duüxügü i namaxä tupanaäxgüxü rü Cori ya Tupanapexegu inarümaxächitanü. ⁸Pa Corix, yima ñane ya Yeruchareü rü guxüma ya yima Yudáanearü ñanegü rü nataäxëgü namaxä i curü mugü. ⁹Erü cumax, Pa Cori ya Guxäätüwa Ngëxmaxex, rü namaxä icucuqx i guxüma i nhaa naane. Rü cuma rü guxüma i ngëma tupananetagüétüwa cungexma. ¹⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tükü nangechaü ya yíxema nüxü oxe i ngëma chixexü. Rü tükna nadau ya yíxema aixcuma naga ñüexe rü tükü ínapoxü

naxmexwa i ngëma chixri maxëxü i duüxügü. ¹¹Rü ngëma duüxügü i mea maxëxüçax nixí i yangunexüxü. Rü ngëma taäxë i aixcuma ixixü rü ngëma duüxügü i tama chixexü ügxüçax nixí. ¹²Pa Duüxügü i Mea Maxëxüx jrü namaxä petaäxëgü ya Cori, rü nüxü pecuqxüügü! Erü naxüüne.

Nüma ya Cori ya Tupana ya
aixcuma guxüétüwa ücü

98 ¹Rü ngexwacaxüxü i wiyaegü! Cori ya Tupanacax pewiyaegü! Yerü muxüma ga mexü ga taxügü norü poramaxä naxü. Rü nachacüxü ya üünene rü poranemaxä törü uanügüxü narüporamae. ²Rü nüma ya Cori rü nanaxunagü nax törü uanügüxü naporamaexü. Rü guxüma i nachixüanegüxü nüxü nadauxexë nax nhuxäcü tamaxä namecümaxü. ³Erü nüma rü tükü nangechaü rü tama nüxü narüngüma ga norü uneta ga törü oxigümaxä nüxü yaxuxü. Rü yema nax törü uanügüxü naporamaexü rü guxü i naanewa nanguchiga. ⁴Pa Duüxügü i Nhama i Naanewa Maxëxüx jrü taäxëäcü naxcax pewiyaegü ya Tupana! ⁵Rü tagaäcü perü wiyaegümaxä nüxü pecuqxüügü! ⁶Rü árpamaxä pepaxetagüäcüma naxcax pewiyaegü! ⁷Rü perü paxetaruügü i nagu picuegüxümaxä taäxëäcüma aëxgacü ya Coripexewa pewiyaegü! ⁸Rü name nixí nax norü taäxëmaxä naxäügaxü i ngëma már rü guxüma i nawä ngëxmagüxü. Rü ngëxgumarüxü ta i nhama i naane rü

guxūma i duǔxūgū i nawa maxēxū rü name nixī nax nataǎxēgūxū. ⁸⁻⁹Rü guxūma i natügū rü name nixī i Cori ya Tupanacax naxātūgatanüxū nhama napéxmexgiǔrūxū. Rü guxūnema ya maxpūnegü rü name nixī i Tupanapexewa nataǎxēgū. Erü nüma rü nua naxū nax nhama i naanemaxā iyacuáxūcax. Rü nüma rü aixcuma tá guxūma i nachixūnanecüǎxmaxā meama inacuax.

Nüma ya Cori ya Tupana rü
guxūma i ãẽxgacügütüwa
nangexma

99 ¹Nüma ya Cori rü ãẽxgacü nixī. Rü norü tochicaxū rü ngēma taxre i dauxūcüǎxchicüngaxāgū i ixāxpexatüxūarü ngāxūwa nangexma. Rü napexewa rü norü muūmaxā niduxrue i guxūma i nachixūnanecüǎxgū rü woo i nhama i naane rü niduxrux. ²Rü nüma ya Cori ya maxpūne ya Chiáugu āchiǔcü rü guxūétüwa nangexma. Rü nüma nixī i guxūma i nachixūnanecüǎx i duǔxūgūmaxā inacuáxū. ³Rü name nixī i nüxū ticiuǎxūgūxū ya yimá Cori ya guxāmaxā icuácü rü ãaucümacü erü nüma rü naxüüne. ⁴Rü cumax, Pa Corix, rü ãẽxgacü ya poraxüchicü quixī rü curü me nixī nax meama guxūma i duǔxūgūmaxā icucuáxū. Rü cumatama nixī i nüxū quixuxū nax cupexewa rü nawüxiguxū i guxūma i duǔxūgū. Rü toma nax Iraéutanüxūgū tixígūxū rü cuma rü aixcuma meama tomaxā icucuax rü ngēma mugü ga toxna cuxāxū rü meama niwex. ⁵Rü nüxū pecuǎxügūxū ya yimá Cori ya törü

Tupana ixícü! ¹Rü napexegu pecaxápüxügū! Erü nüma rü naxüüne. ⁶Rü gumá Moiché rü Aróú nixī ga Tupanapexewa törü oxigüétüwa íchogügūxū. Rü nüma ga Chamué ga Tupanaarü orearü uruxū rü norü yumüxēwa Tupanaarü ngǔxēēcax ínaca. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangāxūga ga norü yumüxē. ⁷Rü nüma ga Tupana rü yema caixanexūwa Moichémaxā rü Aróúmaxā nidexa rü nümagü rü meama nayanguxēxē ga norü mugü ga nüxna naxāxū. ⁸Rü cumax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü cunangāxūgūxū. Rü cuma rü yema torü oxigüxū cupoxcue ga yexguma chixexū naxügü, notürü nüxū nüxū icurüngüma ga norü chixexū ga yexguma Moiché rü Aróú naétüwa chogügū. ⁹Rü nüxū pecuǎxügūxū ya yimá Cori ya törü Tupana ixícü! ¹Rü yima napata ya norü maxpūne ya üünenerewa ngexmanepexegu pecaxápüxügū! Erü nüma ya Cori ya törü Tupana rü naxüüne.

Cori ya Tupana rü tükū nangóexēx
rü noxrügū tixígū

100 ¹Pa Duǔxūgū i Nhamá i Naanewa Maxēxūx ¹rü taǎxēäcü naxcax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ²Rü taǎxēäcü penataxēxē ya Cori! ³Rü nüxū pecuǎxügūxū! ³Rü nüxna pecuǎxächie nax nüma ya Cori rü Tupana yixíxū! Rü nüma nixī i tükū nangoxēxū rü tama yigütama tangoxēxē. Rü norü duǔxūgū tixígū nhama carnérugü i norü yoraaru nachitaxūwa ngěxmagüxürūxū. ⁴Rü

nua naxütawa pexí, rü napatagu pechocu, rü perü wiyaegümäxä nüxü pecuqxüxügü rü moxë nüxna pexägü! ¡Rü nüxü pexu nax aixcuma namexechixü i nümax! ⁵Erü nüma ya Cori rü namecüma rü ngëma norü ngechaü rü guxüguma nangexmaecha. Rü ngëma nax yaxaixcumaxü rü taguma inayacuax.

Ãexgacü ga Dawí rü Tupanamaxä inaxuneta

101 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü wiyaemaxä cuxü chikuqxüxü naxcax nax toxü cungechaxüxü rü tomaxä mea icucuáxü. ²Rü chanaxwaxe nax aixcuma mea cuxcax chamaxüxü. ¿Rü nhuxgu tá chauxütawa cuxü nax choxü curüngüxëexüçax? Rü ngëmaäcü aixcuma tá name i chorü maxü napexewa i chapatacüägxü. ³Rü taxütáma marü naxcax íchidau i tjaxacürü chixexü. Rü tama namaxä chataäxë i ngëma duüxügü i tama Tupanaga ínüexü. Rü taxütáma chanayaxu. ⁴Rü tá nüxü chaxo i ngëma ínügü i chixexü i chauäxewa íngugüxü. Erü taxuxüma i tjaxacürü chixexü chaxüxchaü. ⁵Rü tá chayanangeägxüxë i ngëma duüxügü i namücgüecheita chixri tümachiga idexagüxü. Rü taxütáma yaxna namaxä chaxinü i ngëma duüxügü i toxguäxetüwa nügü ügüxëeuchaüxü rü ngëma norü poramaxä nügü icuaxüügüxü. ⁶Rü tá naxcax chadau i yatügü i aixcuma mea maxëxü nax chauxütawa nangexmagüxüçax rü chorü ngüxëeruügü yixigüxüçax. ⁷Rü ngëma

womüxëewäxegüxü rü tá nangechica i chapatawa. Rü taxuxütáma idorataxaxü chauxütawa nangexma. ⁸Rü wüxicigü i ngunexügu rü tá naxcax chadau i guxüma i ngëma chauchixüanewa chixexü ügüxü nax íchanawoxüxüçax nawa ya daa Cori ya Tupanaartü ñane.

Naxixächiäecüarü yumüxë

102 ¹Pa Corix, ¡choxü nüxü naxinü i chorü yumüxë! ²Rü nayaxu i ngëma tagaäcü cumaxä nüxü chixuxü! ³Rü tauxü i chauxchaxwa iquicúxü i ngëxguma guxchaxüwa changexmagu! ¡Rü choxü nüxü naxinü i chorü yumüxë! ⁴Rü paxa choxü nangäxü i ngëxguma cuxna chacagügi! ⁵Erü nhaha chorü maxü rü nhama caixanexürüxü paxa inarüxo. Erü poraäcü chidaxawe rü nhama üxüwa íngexmaxürüxü chinai nax chixaxünexü. ⁶Rü chorü maxüne rü nayarümaxächi nhama maxë yarümaxächicürüxü. Rü ngëmacax chaxoóbü rü tama chataiya. ⁷Rü chaxauxechamare. Rü ngëmacax düxwa chixaxüchi rü chauxchäxmü rü chauxchinaxawa nayaxüx. ⁸Rü wüxi i cüchana i chianexüwa ngëxmaxürüxü chixi, rüexna nhama cüchana i ñanechitaxüwa ngëxmarüxü chixi. ⁹Rü tama chape. Rü nhama wüxi i weri i nüxicatama ñäcaxwexwa axürüxü chixi. ¹⁰Rü ngëma chamaxä rüxuanügüxü rü taguma nüxü narüchause nax chixri chauchiga yadexagüxü rü chauégamaxä naguxchigagüxü. ¹¹Rü ngëma nax ngüxü chingexügagu rü tama chataiya rü düxwa tanimuca chanangöxmare. Rü ngëma chorü axexü rü chauxgüxüetümaxä naxäéxü erü

chamaxā cunuxūchi. Rü äëxgacüwa choxū cunguxēxē nax yixcūra choxū curütáexūcax. ¹¹Rü ngēma chorü ngunexūgū rü paxa naxüpetü nhama wüxi i gauxchipetxrürūxū. Rü chayarümaxächi nhama wüxi ya maxérūxū. ¹²Notürü i cumax, Pa Corix, rü guxūguma äëxgacü quixī. Rü ngēma cuéga rü guxūgutáma nüxna nacuqxächie. ¹³Pa Corix, jinachi rü cuxū naxauxxächitümixū ya curü īane ya Yerucharéū! Erü marü nawa nangu i ngunexū nax tomaxā curüngüxmixū rü toxū nüxū icuyarüngümaxū i ngēma torü chixexū. ¹⁴Rü toma nax curü duñxūgū tixigüxū rü nüxū tangechaū ya yimá Yerucharéūtapükarü nutagü, rü poraäcü toxū nangux nax nhuxäcü nagu napogüexū. ¹⁵⁻¹⁶Rü ngēguma nüma ya Cori norü üünemaxā taxcax nangogxgux rü tükü nangüxēegux nax wena tanamexēexūcax ya yima norü īane ya Yerucharéū rü guxūma i nachixūanecüäxgū rü norü äëxgacügū rü tá nüxū nicuaxüxügū. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxū naxmū i norü yumüxē i ngēma ngēma wogümarexū rü taxütáma nüxū naxo i ngēma naxcax ínacagüxū. ¹⁸Rü ngēma taxcax naxüxū ya Cori rü name nixī i naxümatüxū naxcax i ngēma duñxūgū i wixweama ingóetanüxū nax nümagü rü ta Corixū yacuaxüxūgüxūcax rü woo i ngēma nhuxmax taxüta buexū. ¹⁹⁻²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngēma dauxüwa ínatoxūwa rü nhama i naanegu nadawenü nax nüxū nangüxēexūcax i ngēma norü duñxūgū i togümexēwa ngēxmagüxū rü ínanguxüxēexūcax i ngēma yu namaxā naxuegugüxū. ²¹Rü

ngēmaäcü i norü duñxūgū rü tá Chiáuwa Cori ya Tupanaxū nixuchigagü rü Yerucharéūwa rü tá ta nüxū nicuaxüxügū. ²²Rü ngēguma ngēma togü i nachixūanecüäxgū nüxū naxnünuechigagu rü tá Yerucharéügu nangutaquexegü nax nüxū yacuaxüxūgüxūcax ya Cori ya Tupana. ²³Notürü i chama i nhuxmax rü changearüporaäx. Rü tautama chayayane rü nüma ya Cori rü nananuxēxē i chorü maxū. ²⁴Rü ngēmacax nhachagürü nüxū: “Pa Corix jtauxū i choxū quigaxū naxüpa nax meama chayaxū!” nhachagürü nüxū. Pa Corix, curü taunecü rü taguma nagux erü guxūguma cungexmaecha. ²⁵Rü noxriarü ügügu rü cuma cunaxü ga nhama i naane. Rü cumatama nixī ga cunaxüxū ga guxūma i ngēma dauxüwa nüxū idauxū. ²⁶Rü guxūma i ngēma rü tá inayarüxo, notürü i cuma rü guxūgutáma cunaxaixrígumaraxū. Rü nhama i naane rü ngēma dauxüwa nüxū idauxū rü wüxi i naxchirurüxū tá nangau. Rü cuma rü tá cunaxüchicüxū rü nhama wüxi i duñxū i naxchiru i ngauxū itáxū rü ngexwacaxüxū i naxchirugu icúxürüxū tá nixī. ²⁷Notürü i cumax rü cunaxaixrígumaraxū rü curü taunecü rü taguma nagux. ²⁸Rü ngēma nataagü i curü duñxūgū rü tá nüxna cudau. Rü ngēma naane i toxna cuxäxüwa tá nangexmagüecha.

Tupanaxū tá chicuaxüxū

103 ¹Rü guxūma i chorü ñümaxā rü nhaa chauäemaxā tá nüxū chicuaxüxū ya nüma ya Cori ya Tupana ya üünecü.

²Rü guxūma i chorü ñümaxā tá nüxū
chicuqxüxū ya Cori ya Tupana rü
taxütáma nüxū icharüngüma i norü
ngüxēegü i chauxcax naxüxū rü bai i
wüxi. ³Rü nüma rü choxū nüxū
inayarüngüma i guxūma i chixexū i
chaxüxū rü chauxcax nayataanexéex
nawa i chorü daxawegü. ⁴Rü nüma nixī
i yuwa choxū ínanguxuchixéexü. Rü
nüma rü poraäcü choxū nangechaü rü
chamaxā namecüma. ⁵Rü nüma nixī i
guxūma i mexügü choxna naxaxū. Rü
önüma rü choxū naporaxéechigüama nax
nhama íyürüxū chaporaxüçax. ⁶Rü
önüma rü aixcuma mea tümamaxā
inacuax ya yíxema togü chixri
tümamaxā icuaxgue. ⁷Rü nüma ga
Tupana rü Moichexū rü yema
Iraéutanüxüxū nüxū nacuqxexē ga yema
nagu naxñinüxū rü napexewa inanawex
ga muxūma ga mexügü ga norü
poramaxā naxüxū. ⁸Rü nüma ya Cori rü
namecüma rü nüxū tangechaü tumüxügü
rü yaxna tamaxā naxñinü rü poraäcü
tüxū nangechaü. ⁹Rü tama taxchi naxai
rü tama tamaxā nanuecha. ¹⁰Rü woo
nax nataxü i ngëma chixexū i íxüxū
notürü i nümax rü tama
nanangexgumaraxü i ngëma poxcu i
tüxna naxaxū. ¹¹Rü ngëma norü
nangechaü rü taguma inayagüx tumacax
ya yíxema naga ñüexe. Erü norü
nangechaü rü nataxüchi ngëma
dauxüguxü i naane rü nhama i naanexü
yadüxüxüxü. ¹²Rü ngëma törü
chixexügü rü marü tüxna
nanayáxüguxexē nhama léste rü oéste
nügena nax nanayáxüguxexüxü.
¹³Rü nüma ya Cori rü tüxū nangechaü
ya yíxema naga ñüexe nhama wüxi i

papá naxacüguxü ngechaüxüxü. ¹⁴Erü
önüma rü meama nüxū nacuax nax
taxacüwa tüxū naxüxū rü nüxū nacuax
nax waixümütexe ixíguxü. ¹⁵Rü
duüxügüarü maxü rü tama namax. Rü
nhama wüxi i natüanerüxū nixī rü
nhama wüxi i putüra i naixnecüçüäx i
boxchacuxüxü nixī. ¹⁶Rü ngëxguma
buaneü nagu nguxgu i ngëma
putürachacu rü ngëxma narüxo rü
taguma texé wena nüxū tadau.
¹⁷⁻¹⁸Notürü ngëma Tupanaaruü ngechaü
tümacax ya yíxema naga ñüexe rü
taguma inayacuax. Rü tümaxacügüwa
naxüe nax guxüguma Tupana
tümamaxā mecumaxü ya yíxema mea
yanguxéegüxe i norü uneta rü tama
nüxū irüngümaexe nax naga taxñinüexü i
norü mugü. ¹⁹Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü dauxüguxü i naanewa
nanangexmaxexē i norü tochicaxü rü
ngëma namaxā inacuax i guxūma. ²⁰Pa
Dauxüçüäx i Orearü Ngeruxü i Poraexü
i Yanguxéegüxe i Ngëma Tupana Pexü
Muxüx jrü mexü Corimaxä pexuegugü!
²¹Rü guxâma i pemax, Pa Dauxüçüäx ya
Coriaxü Puracüexe rü Norü Ngúchaü
Ügüex jrü mexü Corimaxä pexuegugü!
²²Rü guxâma i pema ya Cori ya Tupana
pexü ngoxexéexü jrü Cori ya Tupanaxü
pecuaxüxügü i guxūma i norü naanewa!
Rü chama rü tá ta guxü i chorü
maxümaxā Cori ya Tupanaxü
chicuqxüxü.

Nüxü ticuaxüxügü ya yimá guxüxü
ngoxexéecü

104 ¹Rü guxūma i chorü
ñümaxā tá nüxū
chicuqxüxü ya Cori ya Tupana. Erü

cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxüétüwa cungexma rü cuxüüne rü cunangóonexëxë. ²Rü cuma rü curü ngóonexüarü ngäxüwa cungexma. Rü cuma rü cuyangéechi ga dauxüguxü ga naane nhama wüxi i tueruxü ingéechixürüxü. ³Rü dexáetüwa cungexma rü ngëxma dauxügu cuxächiü. Rü ngëma caixanexü rü cuwexüxü cuyaxixëxë. Rü yimá buanecü nixí ya nagu quixücü. ⁴Rü yimá buanecü nixí i yangegücü i cuga. Rü ngëma üxüema nixí i naxüxü i curü ngúchaü. ⁵Rü cuma rü wüxitama ga namaxügu cunaxü ga nhama ga naane nax tama ngëma yaxügachixüçax. ⁶Rü noxriarü ügügu rü yema már ga mátamaxü rü waixümüétügu nixü rü woo ga guma maxpünegü rü naëtügu nixü. ⁷Notürü ga cuma rü cunamu ga yema dexá ga már ixixü nax wüxiwa naxüxüçax. Rü yexguma nüxü naxmügu ga cuga ga nhama duruanexürüxü ixixü rü paxa wüxiwa naxüxüchixü. ⁸Rü nangóe ga guma maxpünegü rü ngatexügü yerü ga yema dexá rü wüxiwa naxüxüchixü. Rü yemaacü ga yema dexá rü yema nachica ga namaxä nüxü cuxunetaxüwa naxü. ⁹Rü yema namaxä cuxunetaxügu narüxüächi ga yema dexá nax tama wenaxarü waixümüétügu yaxüxüçax. ¹⁰Rü ngëma burawegüiarü dexá rü natügü i maxpünearüwa ne dagüxüwa cunamugü. ¹¹Rü ngëma dexáwa naxaxegü i guxüma i naexügü. Rü ngëmawa naxaxegü i ngëma cowügü i naixnecüciqü. ¹²Rü natücutügü nixüächixaü i ngëma werigü. Rü ngëma naxae natanüwa ya yima naigü. ¹³Rü

cuma rü yéa dauxüwa ícungexmaxüwa cunamu ya pucü nax maxpüneetügü napuxüçax. Rü yimá pucümaxä cuyawaimüanexëxë i nhama i naane. ¹⁴Rü ngëmaäcü cunaxügüexë i maxë naxcax i naxüñagü. Rü ngëxgumarüxü ta cunaxügüexë i nanetügü i nhuxmax duüxügü namaxä toegüxü nax ngëmaäcü nüxü nangexmaxüçax i nabü i ingóxü. ¹⁵Rü ngëmaäcü duüxügüna cunaxä i norü poraxëeruxü i poü rü norü taäxexëeruxü i wíü rü norü mexëeruxü i chíxü. ¹⁶Rü ngëma naigü rü ngëma dexáwa naxaxegü. Rü woo ya yima ocayiwagü ya taxüne ya Cori ya Tupana Líbanuanegu togüne rü ngëma dexáwa naxaxegü. ¹⁷Rü yima ocayiwagu nixüchiäü i ngëma werigü i íraxü. Rü yima píutanüwa namaxë i cówagü. ¹⁸Rü maxpünearü äxmaxüwa namaxë i ngëma chigugü rü ngagü. ¹⁹Rü yimá tauemacü rü cunangoxëxë nax yimawa nangugüxüçax i ngunexügü. Rü yimá üäxcü rü nüxü nacuax i norü ora i nagu yanaxücxü. ²⁰Rü cuma rü cunaxëanexëxë i ngëxguma nachütagu. Rü ngëguma i ngëma naexügü rü naixnecüwa ínachoxü. ²¹Rü ngëma aigü rü nawemüçax ngëma naxae. Rü ngëmaäcü Tupanana nacagüe nax norü ñña nüxna naxäxüçax. ²²Notürü i ngëxguma yangunegu rü üäxcü ibáxigu rü naxmaxüwa naxí rü ngëma nayapee. ²³Rü ngëxguma i nüma i duüxügü rü norü puracüwa naxí. Rü napuracüe nhuxmata nachüta. ²⁴Rü namuxüchi i ngëma cuxüxü, Pa Corix. Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü namexechi erü

cumatama curü cuaxmaxã cunaxü. Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü namaxã nanapá i nhama i naane. ²⁵|Rü dúcax i ngëma már! Rü natacutüxuchi, rü namaxüchi rü nawa namaxë i naguxüraxüxü i choxnigü rü naexügü i taxü rü ixíráxü. ²⁶Rü ngëmagu narüxüxü ya wapurugü ya taxüchine. Rü ngëmawa nangexma i ngëma Leviatáu (i nacoyeraraxü taxüchixü) i cumatama cuxüxü nax curü ñiúcaxwaxeruxü yixixüçax. ²⁷Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü cuxü ínananguxéegü nax cuma cunachibüexéexüçax i ngëgxuma nataiyaegu. ²⁸Rü cuma rü nüxna cunaxä rü nümagü rü nanayauxgü. Rü mea cunaxüwemü rü nümagü rü mea nachibüe. ²⁹Notürü ngëgxuma ícunawögü rü nümagü rü nanaxíxachiäegü. Rü ngëgxuma nüxna cunayauxxgu ya buanecü rü nayue rü wenaxaru waixümüxü nixigü. ³⁰Notürü ngëgxuma nüxna cuxäxgu i maxü rü niimu rü ngëmaäcü cuyangexwacaxüchigüxëx i guxüma i ngëma nhama i naanewa maxexü. ³¹Rü ngëma Cori ya Tupanaarü üüne rü taguma inayacuqx. Rü nüma rü poraäcü nataäxë namaxã i ngëma nüma naxüxü. ³²Rü nhama i naane rü nidyxrx i ngëgxuma nüma nüxü nadawenügu. Rü ngëgxuma yima mäxpünegüxü yangögü rü nicaixquegü. ³³Rü chama rü nhuxmax nax chamaxüxü rü tá chorü Cori ya Tupanacax chawiye. ³⁴Rü chierü Cori namaxã taäxëgu i ngëma nagu charüxñüxü. Erü naxütaguxica nixi i nüxü ichayangqaxü i chorü taäxë. ³⁵Rü noxtacüma iyanaxo i ngëma

duüixügü i chixri maxexü i nhama i naanewa! Rü name nixi i nataxuma i ngëma duüixügü i chixexü ügxü. Rü guxüma i chauäemaxã rü tá nüxü chicuaxüxü ya Cori ya Tupana. Rü name i Cori ya Tupanaxü tiecuaxüxügü.

**Yema mexügü ga taxügü ga
Iraéutanüxüçax naxüxü ga Tupana**

105 ¹|Rü moxë nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! |Rü guxüwama nüxü pexuchiga! |Rü guxüma i duüixügumaxä nüxü pexu i ngëma mexügü i pexcax naxüxü! ²|Rü perü wiyaegümaxä nüxü pecuaxüxügü! |Rü pegümaxä nüxü pexu i ngëma taxü i mexügü i naxüxü! ³|Rü pegü namaxä pecuaxüxügü ya yimá üünecü! Rü pema nax naxcax pedaugüxü |Rü petaäxëgü! ⁴|Rü naxcax pexi ya Cori ya Tupana, rü norü poracax pedaugü! |Rü guxüguma norü ngüxéecax pedaugü! ⁵⁻⁶|Rü nüxna pecuaxächie ga yema mexügü ga taxügü ga norü poramaxä naxüxü rü ngëma norü mugü ga pemaxä nüxü yaxuxü i pema nax Tupanaarü duü ya Abraáütaagü pexígüxü rü Yacútaagü i Tupana pexü unetagine pexígüxü! ⁷Rü nüma nixi i Cori ya törü Tupana yixixü. Rü nüma nixi i nhama i naanemaxä inacuáxü. ⁸⁻¹⁰Rü woo chi 1000 i natücumü i tataagü ngupetügu, rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxü inayarüngüma i norü uneta ga noxri Abraáümaxä nüxü yaxuxü, rü nawena nane ga Isáquimaxä nüxü yaxuxü, rü yemawena Yacúmaxä rü ta nüxü yaxuxü nax guxügutáma nüxü nangüxéexü i nataagü i Iraéutanüxügü. ¹¹Rü yemacax Yacúmaxä nüxü nixu rü nhanagürü:

“Chama rü tá cuxna chanaxã i guxûma i nhaa Canaâane nax guxûgutáma cuxrü rü cutaagüarü yixíxûcax”, nhanagürü.

¹²⁻¹⁵Rü nümagü ga tóru oxigü rü woo noxretama nixígü ga noxri rü toxnamanacüäx nixígü, rü woo nhuxre ga nachixûanegüwa nichopetuetanü, rü nhuxre ga ãëxgacigümexêwa íninguxûetanü nax nhaa naanewa nangugüxûcax, notürü nüma ga Tupana rü tama nanaxwaxe nax texé chixri namaxã icuáxü. Rü yemacax yema ãëxgacigüga naxmexwa nayexmagüxûmaxã nüxü nixu rü nhanagürü nüxü: “Tama chanaxwaxe i ngêma chama nüxü chaxunetaxü i duûxügü rü chixri namaxã ipecuax. Rü ngêma chorü orearü uruûgü rü tama chanaxwaxe i ngúxü nüxü pingexêegü”, nhanagürü.

¹⁶Rü nüma ga Tupana rü yema naanewa nanangebuanexêxü rü yemacax ínangu ga taxü ga taiya.

¹⁷Notürü Tupana rü naxûpa Eyítuanewa nanamu ga Yûche. Rü gumá nixí ga naeneegü namaxã taxecü nax togümexêwa nayexmaxûcax ga Eyítuanewa.

¹⁸Rü poxcupataügu nanapoxcu. Rü férعوا nayachotanaxâgü rü curêchimaxã nayachotaparagü, rü yemaacü nanapixcutü.

¹⁹Rü yemaacü Tupana Yûchexü naxü rü nhuxmata yangu ga yema ore ga Yûche nüxü ixuxü.

²⁰Rü yemawena ga Eyítuanecüäxarü ãëxgacü ga muxûma ga duûxügumaxã icuáci rü nanamu nax Yûchexü poxcupataüwa ínanguxuchigüxêexûcax.

²¹Rü nüma ga ãëxgacü rü nüxü naxuneta nax norü ngûxêeruxü yixíxûcax. Rü naxmexgu nanaxü ga guxûma ga napata rü

guxûma ga norü yemaxügü nax nüma namaxã inacuáxûcax.

²²Rü nüma ga ãëxgacü rü guxûma ga norü ngûxêeruûgütüwa rü norü ucuxêeruûgütüwa nanaxûxexê ga Yûche nax nüma namaxã inacuáxûcax rü nangúexêexûcax nax cuax nüxü yexmagüxûcax.

²³Rü yemawena rü Eyítuanewa nangu ga Yacú ga Tupana Iraéugu naxüégacü. Rü yexma Eyítuanegu naxâchiü. Rü yemaacü Eyítuanewa nayexma, notürü guxûguma nagu narüxñü nax noxrütama naanecax nahoeguxü ga nataagü.

²⁴Rü Tupana rü nayamuxexê ga yema norü duûxügü rü düxwa Eyítuanecüäxgürü yexera narüporamaegü.

²⁵Rü yemawena ga Tupana rü yema Eyítuanecüäxgüna naxñü nax yema Tupanaarü duûxüguchi naxaiexûcax. Rü yemacax ga Eyítuanecüäxgü nagu narüxñüe nax nhuxâci naxüäxü nax tama timuxûcax ga guxema Tupanaarü duûxügü.

²⁶Rü yemawena ga Tupana rü nanamu ga norü duû ga Moiché rü naenexê ga Arôü ga nümatama ga Tupana nüxü unetaciü.

²⁷Rü nümagü ga Moiché rü Arôü rü Tupanaarü poramaxã ínananguxexêgü ga cuaxrûgü ga ãüciümaxü ga Eyítuanewa.

²⁸Rü nüma ga Tupana rü guxûwama ga Eyítuanewa ínananguxexê ga éanexü.

Notürü yema Eyítuanecüäxgü rü tama naga naxñüe.

²⁹Rü nagüxü nayanguxuchixexê ga natigüarü dexá rü yemacax nayue ga choxni.

³⁰Rü cururugü yema nachixûanewa ínangugüxexê. Rü woo ãëxgacüarü pechicaxügu rü naxígü.

³¹Rü Tupana rü nanamu ga muxûchixü ga murenügü rü naxchigü. Rü guxûma ga Eyítuanerü

namaxā nanapá. ³²Rü pucüchicüxü yema nachixűaneétugu nanayixexē ga gáuxü. Rü aēmacü inaxüxexē. ³³Rü yemaacü nanachixexexē ga norü úwanecügü rü norü figunecügü. Rü guxüwama nanabüütanüxexē ga norü naigü ga Eyítuanewa. ³⁴Rü Tupana naxcax naca ga muxüchixü ga munügü. Rü taxucürüwa texé tayaxugü ga norü mu. ³⁵Rü nayawaatü ga nanetügü ga naanegüwa yexmagüxü rü guxüma ga yema nachixűanewa rüxügüxü. ³⁶Rü yemawena rü wüichigü ga Eyítuanecüxpatawa rü nanadai ga nürixaxxü ga nane. ³⁷Rü yemaacü ga Tupana rü Eyítuanewa ínanagaxü ga norü duüxügü. Rü nayana ga taxü ga úiru rü diérumügü. Rü taxuxüma nidaxawee ga norü duüxügü rü taxuxüma natura. ³⁸Rü nümagü ga Eyítuanecüxgü rü nataäxegü ga yexguma nüxü nadaugüga ga nax inaxiächixü, yerü poraäcü naxchaxwa namuüe. ³⁹Rü Tupana rü naétuwa nanayemaxmaxexē ga wüxi ga caixanexü nax yema yadüxétüxüçax naxchaxwa ya üäxcüema. Rü chütacü rü wüxi ga üxuemamaxā nanangóonetanüxexē. ⁴⁰Rü yexguma namachicax ínacagügu, rü nüma ga Tupana rü ngugagü naxcax ínayachööchixexē. Rü poü ga dauxüwa rüyiíxümaxā nanachibüexexē. Rü yemaacü meama nüxü ningugü. ⁴¹Rü yexguma Tupana nuta nangúxtexéegü rü taxü ga dexá yéma nayagoxüchixü. Rü yema dexá rü nhama wüxi ga natürüxü ínachianexüwa nayax. ⁴²Rü yemaacü aixcuma nayanguxexē ga yema norü uneta ga üünexü ga nüxcüma norü duü ga Abraáumaxā

nüxü yaxuxü. ⁴³Rü yemaacü nixü ga Tupana ga Eyítuanewa ínagaxü ga norü duüxügü ga nüma nüxü naxunetaxü. Rü yexguma ínagaxüägu rü poraäcü nataäxegü. ⁴⁴Rü togü ga duüxügüarü naane nüxna naxä. Rü nabü ga togüarü puracüwa ne üxümaxā nanachibüexexē. ⁴⁵Rü yemaacü Tupana nüxü narüngüxexē ga yema duüxügü yerü nanaxwaxe nax nagu namaxexü ga norü mugü rü nagu naxixü ga norü nguxëetae ga nüma namaxā nüxü yaxuxü. Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü.

**Iraéutanüxügü rü guxüguma chixri
Tupanaga naxinüe**

106 ¹Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. ¹Rü moxé nüxna pexä! Erü nüma rü namecüma rü ngëma norü ngechaü rü taguma inayacuax. ²?Rü texé nüxü tacuax nax nüxü tixuxü i guxüma i ngëma nüma norü poramaxā naxüxü? ³?Rü texé nüxü tacuax nax nüma nanaxwaxexüäcüma nüxü ticuaxüxüxü? ³Rü tataäxegü ya yíxema aixcuma mexügu rüxñüexe rü naxügüixe i ngëma aixcuma weçguxü. ⁴⁻⁵?Rü choxna nacuaxächi, Pa Corix, i ngëguma nüxü curüngüxexü i curü duüxügü! Rü ngëguma nüma cuxüxgu nax ícunanguxüxexüçax ¹rü choxü rü ta natanüwa nangexmaxexē nax ngëmaäcü nüxü chadauxüçax i norü taäxē i ngëma curü duüxügü i cuma quidexechixü, rü ngëmaäcü chama rü ta wüxigu curü duüxügümäxä chataäxexüçax! ⁶?Rü toma rü cupehexewa poraäcü chixexü taxü torü oxigürütama. Rü nüxna ítachocu i curü mugü nax toxrütama ngúchaü i

chixexűgu tamaxěxűcax. ⁷Rü nüma ga torü oxigü rü tama aixcuma nagu narüxnüe ga yema taxűgü ga mexűgü ga curü poramaxă cuväxü. Rü nüxü inayarüngümae nax cuma rü nüxü cungechaňxü. Rü yema Már ga Dauchiüxücutüwa rü cumaxă nayanue. ⁸Notürü nüma ga Tupana rü Eyítuanecüňxarü ãëgxacümexěwa ínananguxűxěeama yerü taxucüruwama inayanaxoxěxē ga norü uneta ga marü Abraáumaxă nüxü yaxuxü. ⁹Rü nüma ga Tupana rü yema Már ga Dauchiüxü namu nax yapayexűcax. Rü nhama wüxi i naxnecü i paxürükü nixi. Rü yemawa nayachoňxěxē ga törü oxigü. ¹⁰Rü yemaacü nixi ga norü uanügi ga naxchi aieňümexěwa ímanguxűxěeňxü. ¹¹Rü yexguma törü oxigüwe yachoňgu ga tümaaru uanügi rü nüma ga dexá rü naétüwa nayax. Rü guxüma ga tümaaru uanügi rü yexma nayue rü bai ga wüxi ga maxüxü ga íyaxüxü. ¹²Rü yexgumaama ga törü oxigü rü düxwa nayaxögü ga Tupanaarü unetagü rü norü wiyaegümäxă nüxü nicuaxüxü. ¹³Notürü paxama nüxü inayarüngümaexü ga yema taxü ga mexűgü ga Tupana naxcax üxü. Rü tama ínananguxěeňgü ga yema Tupana nagu rüxñüxü. ¹⁴Rü yema ínachianexűwa rü Tupanaxü naxügi ga törü oxigü. Rü naxcax ínacagü nax Tupana paxa nüxü naxüxücax ga yema nümatama ga duňxügi nagu rüxñüexü. ¹⁵Rü nüma ga Tupana rü naga naxñü, rü nanaxü ga yema naxcax ínacagüxü. Notürü yemawena rü naxcax ínananguxěxē ga daaweané ga namaxă nayuexü. ¹⁶Rü ýema ínapegüxüwa rü

yema duňxügi rü tama gumá Moichéga rü gumá Tupana nüxü unetacü ga Aróüga naxñüechäü yerü naxcax nixauxächie nax norü ãëgxacü yixígüxü. ¹⁷Rü yemacax Tupana napoxcue. Rü naxcax nayangexěxē ga naane rü yemagu nayicu ga Datáü rü Abiráü namaxă ga namüçügi. ¹⁸Rü yema namüçügi ga tama Tupanaga ínüexü rü Tupana naxcax ýéma nanamu ga üxüema nax yemamaxă yaxaexűcax ga yema chixü ügüxü. ¹⁹Rü guma maxpüne ga Orébiwa rü nüma ga Iraéutanüxügi nanaxügi ga wüxi ga wocaxacüchicünaxă ga úirunaxcax. Rü yemaxü nicuaxüxü. ²⁰Rü yemaacü Tupana ya üünecüxü naxüchicüfügi namaxă ga wüxi ga woca i maxë ingőxüchicüňaxă. ²¹⁻²²Rü nüxü inayarüngümae ga Tupana ga norü poxüruxü ixici ga naxüci ga taxü ga guxchaxügi ga Eyítuanewa rü bajxächixěeügi ga Cáütanüxüanewa rü ãüçümaxü ga Már ga Dauchiüxüwa. ²³Rü nüma ga Tupana rü nüxü nixu rü tá nanadai ga yema duňxügi. Notürü ga nüma ga Moiché rü naétüwa nachogüama rü yemacax naryüngümxü ga Tupana rü tama nanadai. ²⁴Rü yemawena rü nüxü naxoe ga yema naane ga mexechixü yerü tama nayaxögü ga yema Tupanaarü uneta. ²⁵Rü nachiüwachigü rü chixri Cori ya Tupanachiga nidexagü rü tama naga naxñüe ga yema norü mugü. ²⁶Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü namaxă nanaxuegu rü tá nadaiaxü yema ínachianexügi. ²⁷Rü yexgumarüxü ta ga nataagümaxă rü nanaxuegu rü tá nadaiaxü rü to ga

nachixűanegü ga tama nüxű yaxögüxűga nawooneăxű. ²⁸Rü yema tórü oxigü rü tupananeta ga Baámexéwa nügü nayexmagüxéxé. Rü nanangögxü ga õna ga yema norü tupananetachicünaxágü i ngearü maxüáxűçax nadaixű. ²⁹Rü yemaacü norü chixexügumaxã Tupanaxü nanuxéegü. Rü yemacax ga nüma ga Tupana rü natanüwa ínananguxéxé ga daaweane ga nawa iyuxű. ³⁰Notürü nüma ga chacherdóte ga Finéya rü inaxüáchi rü nayamax ga yema duüxű ga chixexű üxű. Rü yexguma ínayachaxächi ga yema daaweane. ³¹Rü yema Finéya üxű rü Tupanapexewa name, rü name nax guxüguma wüichigü i papá nanegümäxã nüxű yaxuxű. ³²⁻³³Rü yema tórü oxigü rü Meribáwa rü ta Tupanaxü nanuxéegü ga yexguma Moichéxü nachixewegüga nax dexá nüxna naxxákçax. Rü yema duüxügügagu guxchaxü Moichéxü nangupetü. Yerü düxwa Moichéxü nanuxéegü rü yemacax naechita chixri nidexa. ³⁴Rü yema tórü oxigü rü tama nanadai ga yema Canaáçüäx ga Tupana namaxã nüxű ixuxű nax nadaiaxúcax. ³⁵Notürü namaxã naxämüctügälama, rü namaxã nixätegü, rü namaxã naxxamagü ga yema duüxügü ga tama Tupanaaxű yaxögüxű. Rü nacümagü ga chixexügüçax nangüe. ³⁶Rü yema duüxügürü tupananetachicünaxágüxű nicuaxüxügü rü yemagagu chixexügü nayı. ³⁷Rü tükü ínamugü ga naxacüiegü nax yema ngoxogüçax tükü ínaguxúcax. ³⁸Rü yemaacü yema Canaáanearü tupananetagüçax tükü nadai ga guxema nanegü rü naxacüegü ga taxuxüma ga

chixexű ügúxe. Rü nhama ga naane rü guma tümagümaxã naxäüächi. ³⁹Rü yemaacü ga yema duüxügü rü Tupanapexewa yexeraxü ga chixexű naxügü ga yexguma yema tupananetagiwe naxíxgu. ⁴⁰Rü nüma ga Tupana rü poraäciü namaxã nanu ga yema norü duüxügü. Rü yemacax noxtacüma nüxű naxo. ⁴¹Rü yema uanügü ga tama yaxögüxüna nanawogü nax yema namaxã icuaxgüxűçax. ⁴²Rü yema norü uanügü rü nüxű narüporamae rü chixri namaxã inacuaxgü. ⁴³Rü nüma ga Tupana rü muexpüxcünama ínananguxüxéxé. Notürü ga nümagü rü tama nüxű inarüxüñüechaü ga yema Tupana nagu rüxñüxű rü norü chixexű nüxű narüyexera. ⁴⁴⁻⁴⁵Notürü yexguma Tupana nüxű ínugu ga norü axu rü nüxű nadaxgux nax taxü ga guxchaxüwa nayexmagüxű, rü nüma ga Tupana rü nüxna nacuaxächi ga norü uneta ga namaxã nüxű yaxuxű. Rü yemacax nüxű nangechaütümüxű erü nataxüchi i norü ngechaü. ⁴⁶Rü yema norü duüxügürü uanügiäxéwa ínananguxéxé nax mea namaxã inacuaxgüxűçax. ⁴⁷Pa Cori Pa Torü Tupanax ḥtoxü rüngüxéxé rü toxü ínanguxüxéxé naxmexwa i ngëma to i nachixűanegü nax ngëmaäcü nüxű ticuaxüügüxűçax i cuéga i üünexű! Erü tanaxwaxe i taäxëäcüma cuxü ticuaxüxügü. ⁴⁸ṛü guxüguma namexechi ya yimá tórü Cori ya Iraéutanüxüarü Tupana! Rü name nixi i guxüma i duüxügü rü: “Ngëmaäcü yixi”, nhanagürtügü. ḥrü ngíxä tórü Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü!

**Cori ya Tupana rü guxūguma tüxū
nangechaū**

107 ¹Rü moxē nüxna pexāgū ya Cori! Erü nüma rü namecūma rü norü ngechaū rü taguma inayacuqx. ²⁻³Rü ngēgxumarüxū ta rü name nixī i Tupanana moxē naxāgū i guxūma i ngēma duūxūgū ga norü uanügmexēwa Cori ínguxūxēxū. Erü nümagü rü ngexta ínawoonexūwa ga nórchiwa rü súwa rü léstewa rü oéstewa rü Tupana rü wena nananutaquexexēx rü nachixūanecax nanawoeguxēx. ⁴Rü nümagü rü ínachianexūwa ga ngextá taxúema ixāpataxūwa nachopetü nax naxcax nadauqüxūcax ga wüxi ga īane ga nagu naxāchiūgüne. Notürü ïnatüe rü tama nüxū inayangaugü ga nama ga wüxi ga īanewa nadaxū. ⁵Rü yexguma yema namacax nadauqügu rü nataiye rü nitaxawae. Rü yemacax naturae rü yexma nayuechaū. ⁶Notürü yema nax ngúxū yangegüxūgagu rü duxwa Cori ya Tupanana nacagüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxūxēxē nawa ga yema norü ixāchiāegü. ⁷Rü yemawena rü mexū ga namagu nayamugü nax nawa nangugüxūcax ga guma īane ga nagu tá naxāchiūgüne. ⁸Rü name nixī i Cori ya Tupanana moxē naxāgū naxcax i norü ngechaū rü norü ngūxēe i nünxna naxāxū. ⁹Erü nüma rü tüxū naxaxexēxē ya yíxema itaxawaxe rü taxū i óna tüxna naxā ya yíxema taiyaxe. ¹⁰⁻¹¹Rü yema duūxūgū rü poraācü chixexūwa namaxē rü ngēmagagu nhama ēanexūwa nangexmagüxūrüxū nixīgū. Rü ngēma norü chixexū rü nayanaixgū nhama curēchimaxā yanaixgūxūrüxū.

Rü nanaxīxāchiāegü yerü tama naga naxīnuechaū ga Cori ya Tupana, rü tama nanaxüguchaū ga yema nüma nagu naxīnuxū. ¹²Rü yemacax ga Tupana rü taxū ga puracüwa nanawogü. Rü naxwetaartü yamaxā nayayitanü rü taxúema nüxū tartüngüxēe. ¹³Notürü yema nax ngúxū yangegüxūgagu rü duxwa Cori ya Tupanana nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxūwa ínananguxūxēxē. ¹⁴Rü yema taxū ga guxchaxūwa ínananguxūxēxē nhama ēanexūwa ínananguxūxēeāxürüxū. Rü nüxū nanamexēxē ga yema norü guxchaxügū nhama curēchi íyawegüāxürüxū. ¹⁵Rü name nixī i Cori ya Tupanana moxē pexāgū naxcax i norü ngechaū rü norü ngūxēe i pexna naxāxū. ¹⁶Yerü nüma rü nayapuxēxē ga yema poxcupataūarü īāx ga brōchenaxcax rü nanapuxāchixēx ga yema norü férumenaxāgū. ¹⁷⁻¹⁸Rü nümagü i ngēma duūxūgū ga norü chixexūgagu rü norü pecadugügagu idaxaweeexū, rü nanaxīxāchiāegü. Rü woo ga yema norü ònagü rü tama nüxū nachixégagü yerü naturae rü marü nayuechaū. ¹⁹Notürü naétüwa ga yema norü guxchaxügū rü Cori ya Tupanana nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxūwa ínananguxūxēxē. ²⁰Rü namaxā nanaxuegu nax naxcax yataanegüxū. Rü naxcax nitaanegü. Rü yemaacü ga Tupana rü yuwa ínananguxūxēxē ga yema duūxūgū. ²¹Rü name nixī i Cori ya Tupanana moxē pexāgū naxcax i norü ngechaū rü norü ngūxēe i pexna naxāxū. ²²Rü name nixī i nüxū pecuaxüügüācüma moxē nüxna pexāgū

rü taäxväecü nüxü pexugüchiga i ngëma
mexügü i naxüxü. ²³Rü yema
taxetanüxügü ga márgu yarüxiixüxü, rü
yáxüwa naxi nagu ga norü wapurugü.
²⁴Rü yema már-arü ngäxütüwa nüxü
nadaugü ga yema mexü ga Cori ya
Tupana üxü. ²⁵Rü nüma ga Cori ya
Tupana rü nanamu nax inaxüxüçax ga
buancü rü yexguma rü tacü ga yuape
inaxü. ²⁶Rü yexguma ga guma
wapurugü rü poraäcü
naxexnagütanüäxü rü narüyiixügü. Rü
yema nagu ixü rü niduxruxé norü
muümäxä. ²⁷Rü nichükxatanücüxü
nhama nangäxëxürxü. Rü tama nüxü
nacuqx nax nhuxäcü
iyachaxächixëegüäxü ga norü
wapurugü. ²⁸Notürü yema guxchaxüwa
nayexmagüga rü Cori ya Tupanana
nacagüe, rü nüma ga Cori ya Tupana rü
yema norü guxchaxüwa
ínananguxüxëxë. ²⁹Rü gumá buancü ga
tacü rü íxracü ga buancüxü
nananguxuchixëxë, rü narüxo ga yuape.
³⁰Rü yexguma nüxü nadaugüga nax
naxoxü ga gumá yuape rü nataäxëgü.
Rü Tupana rü yema ínaxixüwa
nanangugüxëxë. ³¹Rü ngëma duüxügü
rü name nixi Cori ya Tupanana moxë
naxägü naxcax i norü ngechaü rü norü
ngüxëe i nüxna naxäxü. ³²Rü name nixi
i moxë nüxna naxägü i duüxügürü
ngutaquegewa rü äëxgacügürü
ngutaquegewa. ³³Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nayachegüxëxë i natügü rü
natüxicügü, rü naxnecümarexü
nayanguxuchixëxë, rü nipagiüane. ³⁴Rü
ngëma waixümü i nanetü nawa bacaxü
rü Tupana rü mairaxü i chixexüxü
nananguxuchixëxë nagagu i norü

chixexü i ngëma duüßüg i nagu
âchiügxü. ³⁵Notürü ngëma naane i
taguma dexáxü rü naxtaxaacigü nawa
nayanguxuchixexé. Rü ngëma naane i
pagüanexü rü niburaweñ. ³⁶Rü ngëxma
tüxü namugü ya yíxema ingearü
ngëmaxüäxe. Rü ngëxma tümaaru
ianegü taxüg. ³⁷Rü ngëxma tixüanegü
rü úwamaxä tatoegü rü muxüchixüma i
tümanetüarü o tibuxgü. ³⁸Rü nüma ya
Cori ya Tupana rü tüxü narüngüxexé nax
timuxüçax. Rü nayamuxexé i tümaaru
wocagü. ³⁹⁻⁴⁰Rü ngëxguma tümaaru
uanügü chixri tümamaxä icuaxgüg rü
ngúxü tüxü yangexëegüg rü
ngëmagagu tiyuetanü rü tinoxreetanü,
notürü Tupana rü tá tüxü naxütanü rü
tá nüxü naxoox i ngëma tümaaru
uanügü. Rü ínachianexüg tá
ínyatüexexé nax nu ne naximarexüçax
i norü uanügü. ⁴¹Rü yíxema ingearü
ngëmaxüäxgüe rü nüma ya Cori ya
Tupana rü tüxü ínanguxüxexé nawa i
tümaaru ngechaü. Rü tüxü nimuxexé
nhama carnérugürüxü. ⁴²Rü ngëmaxü
nadaugüg i ngëma duüßüg i
Tupanapexewa mexü rü tá nataäxegü.
Notürü ngëma chixexüarü üruüg rü tá
narüngexaxgümare. ⁴³Rü yíxema
tümaäxü cuáxe rü name nixi i nagu
tarüxiňüxü i nhaa tümamaxä nüxü
chixuxü nax ngëmaäcü nüxü tacuáxüçax
nax nhuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü
ya törü Cori ya Tupana.

Íchamemare nax Tupanacax chawiyaexü

108 ¹⁻²Nhuxma rü íchame, Pa Chorü Tupanax, rü íchame nax chorü wiyaemaxā cuxü

chicuqxüüxü. Rü paxmama tá ícharüda rü chorü paxetaruügümäxä tá chapaxeta. Rü ngëmaäcü tá nüxü charümöxë i ngëma ngexwacaxü i ngnexü. ³Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü wiyaegümäxä tá cuxü chicuqxüüxü napexewa i guxüma i nachixüanecüäx i duüxügü. ⁴Erü ngëma curü ngechaü rü dauxüguxü i naanearü yexerawa nangu. Rü ngëgxumarüxü ta i curü aixcuma rü yaqüxtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁵Pa Chorü Tupanax, cuma rü dauxüguxü i naanemaxä icucuqx rü curü üüne rü nhama i naane namaxä nanapä. ⁶Rü toxü nangäxü rü curü poramaxä toxü ínanguxüüxë i toma nax toxü cungechaüxü. ⁷Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurügü: “Taäxëäcüma tá pexma chanaxä i guxüma i ngëma naane i oéstewaama Chiquéüwa ixügüxü rü nhuxmata léstewaama Sucóchiarü ngachítamaanexüwa nguxü. ⁸Rü ngëgxumarüxü ta i Yiriáyiartü naane rü Manachéarü naane i natü i Yurdáüarü léstewaama ngëxmagüxü rü choxrü nixi. Rü ngëma Efraíarü naane i churaragü i poraxü nawa ne íxü rü choxrü nixi. Rü ngëgxumarüxü ta i ngëma Yudáarü naane i Iraéutanüxüarü äëxgacügü nawa ne íxü rü choxrü nixi. ⁹Rü ngëma Moábiane rü Edóüane rü chautüüwa nangexmagü. Rü ngëma Firitéutanüxügü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁰⁻¹¹Pa Tupanax, ¿rü texé tá Edóüanewa choxü taga? ¿Rü texé tá norü ñane ya poranegu choxü taxücxüexë i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümüçüxü? ¹²¡Rü torü

uwanugüchäxwa toxü rüngüxëxë nax nüxü tarüporamaegüxüçax! Erü taxuwama toxü name i toxräxü i duüxügüarü ngüxëë. ¹³Notürü curü ngüxëëmaxä Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngëma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxëxë.

Tupanaarü ngüxëëcax ínaca

109 ¹Pa Tupanax ¡tauxü i choxü nüxü cuxoxü i chorü yumüxë! ²Erü duüxügü i chixri maxëxü i doratäqaxgüxü rü chauchiga nidexagü. Rü wüxi i doramare nixi i ngëma chauchiga i nüxü yaxugüxü. ³Rü chauchi naxaieäcüma nidexagü. Rü notüçaxmamare chixexü chauchiga nixugü. ⁴Rü ngëma chorü ngechaü i naxcax ichaxäxü rü chixexümaxä choxü nanaxütanügü. Notürü i chamax rü naxcax chayumüxëama. ⁵Rü ngëma mexü i naxcax chaxüxü rü chixexümaxä nanatáeguxëëgü. Rü chama nüxü changechaüyane rü chauchi naxaie. ⁶Pa Tupanax ¡rü nhuxmax rü ngëma chixexü üxüçax nüxü naxuneta i wüxi i äëxgacü i chixecüma nax ngëma nünxä caxaxüçax i norü chixexüchiga! ¡Rü ngëgxumarüxü ta nüxü naxuneta i wüxi i norü uaxürruxü i naxcax ícaxaxü nax napoxcuxüçax! ⁷Rü ngëgxuma äëxgacü nüxna caxgu i norü chixexüchiga rü name nixi i noxtacüma poxcu namaxä naxueguxü. Rü ngëgxuma nügüçax ínacaxgu nax tama napoxcuxüçax rü name nixi i noxtacüma yexeraäcü nanapoxcuama. ⁸¡Rü nanuxëë i norü maxü rü noxtacüma nayux nax ngëmaäcü togü noxtacüma nayaxuxüçax i norü puracü! ⁹Rü ngëmaäcü i

naxacügü rü noxtacüma nataxue rü
 naxmax rü noxtacüma yutexe tixí. ¹⁰Rü
 ngēmaäcü i naxacügü rü nu ne
 nanaxímare rü íxraxü i diérucax
 nacaxüwaxegü. ¡Rü noxtacüma nawa
 ínawoxü ya yima napatachicawa! ¹¹¡Rü
 guxüma i ngēma norü ngēmaxügü, rü
 ngēma diéru naxütawa nayaxuxü
 noxtacüma yana! ¡Rü togümare i
 duüxügü nüxü yana i ngēma norü
 puracütanü! ¹²Rü name nixí i
 taxúeaxüma nangechaütmüxü rü woo i
 naxacügü i taxcuexü. ¹³¡Rü noxtacüma
 guxü yue i nataagü nax ngēmaäcü
 yanaxoxochixüçax i napexeégagü! ¹⁴Rü
 cumax, Pa Corix, ¡rü nüxna nacuqxächi i
 nanatüarü chixexü rü tagutáma ínapi i
 ngēma naéaru pecádu! ¹⁵¡Rü guxüguma
 nüxna nacuqxächi i ngēma chixexü i
 naxüxü! ¡Rü duüxügüäxewa ínapi i
 naéga! ¹⁶Rü núma i ngēma chixexü üxü
 rü taguma nüxü tangechaütmüxü ya
 yíxema ingearü diéruäxgüxe rü yíxema
 tama tügi icuqxüügüxe rü yíxema
 guxchaxüimaxä naxixächiäxegüxe. Rü
 núma rü chixri túmamaxä inacuqx rü
 ngēmaäcü tüxü nadai. ¹⁷Rü núma rü
 naxcax nadau nax chixexü naxüxü. ¡Rü
 ngēmacax noxtacüma chixexü namaxä
 yaxugüe i duüxügü! Rü taguma naxcax
 nadau nax tjaxacürü mexü naxü. ¡Rü
 ngēmacax noxtacüma taguma texé
 mexü nachiga ixu! ¹⁸¡Rü ngēma nacüma
 i chixexü, rü noxtacüma yadüxä i
 naxüne nhama wüxi i naxchirumaxä
 idüxüxürüxü! ¡Rü naanügu rü
 naxchinäxägu, rü noxtacüma naxcü i
 ngēma chixexü i nagu naxñüxü nhama
 dexä rüexna chixü tagu ücuxüriüxü!
¹⁹Rü ngēma nacüma i chixexü ¡rü

noxtacüma yadüxä i naxüne nhama
 wüxi i naxchiru naxüne idüxüxürüxü, rü
 noxtacüma nüxna yaxäü nhama wüxi i
 goyexüriüxü! ²⁰Rü name nixí i Cori ya
 Tupana ngēmaäcü nüxü nanaxütanü i
 ngēma chamaxä rüxuanüäxgüxü rü
 chixri chauchiga idexagüxü. ²¹Notürü
 cumax, Pa Corix rü chanaxwaxe i choxü
 curüngüxü rü mea choxna cudau nax
 ngēmaäcü natachigaxüçax i cuéga. ¡Rü
 curü mecümagagu choxü
 ínanguxuchixëx nawa i ngēma
 chixexügü! ²²Chama rü poraäcüxüchi
 guxchaxüwa changexma rü
 chanaxixächiäx rü chorü maxünewa rü
 poraäcü nangux. ²³Rü ngēma chorü
 guxchaxügümaxä rü inixü nax
 chixachigüxü nhama wüxi i naxchipeta
 ixüxchigüxürüxü. Rü nhuxmax rü marü
 chixaxüchi, rü ngēmacax ya yimá
 buanecü rü choxü niga nhama wüxi i
 munüxü yagaxüriüxü. ²⁴Rü ngēma nax
 tama chachibüxüçax rü chiduxrueäpüxü
 rü chixachigü. ²⁵Rü duüxügüarü
 cuguruxü chixí. Rü ngēxguma choxü
 nadaunügu rü nanexáerugü rü choxü
 nacugüe. ²⁶⁻²⁷¡Choxü rüngüxëx, Pa
 Cori Pa Chorü Tupanax! ¡Rü curü
 ngechaügagu choxü ínanguxuchixëx
 nawa i chorü guxchaxügü nax
 ngēmaäcü duüxügü nüxü cuáxüçax nax
 aixcuma cuma yixixü i choxü
 curüngüxëxü! ²⁸Rü nhuxmax nax
 choxü curüngüxëxü rü nüétama nixí
 ega woo chixexü chamaxä yaxugüegu i
 ngēma chamaxä rüxuanüäxgüxü. Rü
 name nixí nax naxñaneexü. Notürü i
 chama nax curü duüxü chixixü rü
 chataäxé. ²⁹Rü ngēma chorü uanügü rü
 name nixí nax poraäcü naxñaneexü. ¡Rü

ngēma norü āne rü noxtacüma yadüxā i naxüne nhama wüxi i naxchirumaxā idüxüxürüxü! ³⁰Rü nhaa chauqxmaxā rü guxügutáma Cori ya Tupanana moxē chaxā. Rü muxü i duüxügütanüwa tá nüxü chicuaxüxü. ³¹Erü nüma ya Tupana rü tümaétüwa nachogü ya yíxema ngearü ngēmaxüâgxüxe. Rü naxmexwa tükü ínapoxü i ngēma tükü íxuaxügütü.

Nüma ya Cori rü ãëxgacüna pora naxä

110 ¹Rü nüma ya Tupana rü chorü Corixü nhanagüri: “¡Chorü tügüneciwawa rüto rü nhuxmatáta i ngēma curü uanügi rü curü chicutüxü chayaxixéegü!” nhanagüri. ²Rü nüma ya Tupana rü Yerucharéüwa cuxü naxuneta nax ãëxgacü quixixüçax rü namaxä icucuáxüçax i ngēma curü uanügi. ³Rü ngēma ngunexü i curü uanügütü curüporamaegu rü curü duüxügü rü tá cuxmexwa nügi nangexmagüxéex. Rü nimexchiruäcüma tá cupexewa nangugü. Rü ngēma curü pora rü guxügutáma nitachigü nhama pucü ya guxüguma paxmama rüngucirüxü. ⁴Rü nüma ya Tupana rü cuxü naxuneta nax Meuquichedéquirüxü guxüguma chacherdóte quixixü. Rü nüma rü taxüntáma inayanaxoxéex i ngēma nüxü yaxuxü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü curü tügüneciwawa nangexma nax cuxü ínapoxüxüçax. Rü ngēma ngunexü i nagu nanuxügi rü tá nanadai i muxüma i ãëxgacügi. ⁶Rü ngēma nachixüanegüçax rü tá poxcu naxuegu. Rü ngēma tá nayue i muxüchixü i

duüxügü. Rü guxüwama i nhama i naanewa rü muxüntáma i ãëxgacügi tá ínawoxü. ⁷Notürü nümatama ya Tupana rü ngēma namacuwawa ngēmaxü i natüxicüarü dexáwa tá naxaxe. Rü ngēma dexá rü tá nayaporaxéechigü.

Nüxü ticuqxüxügi ya Cori ya Tupana erü mexü taxcax naxü

111 ¹Name nixi i Cori ya Tupanaxü ticuqxüxügi. Rü chama rü guxüma i chorü maxüinemaxä tá Cori ya Tupanaxü chicuqxüxü ngēma duüxügü i mexügu rüxüñüexüarü ngutaquegewa rü guxüma i duüxügüpexewa. ²Rü guxüma i ngēma Cori ya Tupana üxü rü nataxuchi. Rü yíxema aixcuma namaxä taäxéxe i ngēma Tupana üxü rü nawa tangux. ³Rü ngēma Tupanaarü puracü rü namexechi. Rü nüma rü guxüguma mea tamaxä inacuax. ⁴Rü yema mexü ga naxüxü rü taxucüruwama nüxü itarüngümae. Erü nüma ya Cori rü namecumaxüchi rü nüxü tangechaütümüxü. ⁵Rü tükü naxüwemü ya yíxema nüxü icuqxügüxe. Rü nüma rü taguma nüxü inarüngüma i ngēma norü uneta ga nüxü yaxuxü. ⁶Rü nüma rü norü duüxügüpexewa inanawex ga norü pora ga yexguma nüxna naxäågu ga nhaa Iraéuane woo muxüma ga toticumü ga duüxügü ga tama yaxögüxü nawa namaxéchirex. ⁷Rü guxüma i ngēma nüma naxüxü rü name rü aixcuma niwex i norü mugü. Rü ngēmacax name nax nagu yaxöxi. ⁸Rü ngēma norü mugü rü taguma inayarüxo erü guxüma rü aixcuma nixi rü nawexgu. ⁹Rü nüma rü ínananguxüxéex ga norü duüxügü

naxmexwa ga norü uanügü. Rü yema norü uneta rü namaxä nüxü nixu nax tagutáma iyanaxoxü. Erü nüma ya Tupana rü naxüüne rü naxäucümäxüchi.
¹⁰Rü yíxema aixcuma cuqx tükü ngëxmaxe rü Cori ya Tupanaxü ticuqxüxügü. Rü yíxema Cori ya Tupanaxü icuqxüxügüxe rü aixcuma tümaäexü ticuqx. Rü name nixi i guxüguma nüxü ticuqxüxügü.

Nataäxé ya yimá yatü ya mexügu
 rüxinüci

112 ¹Name nixi i Cori ya Tupanaxü ticuqxüxügü. Rü nataäxé ya yimá yatü ya Cori ya Tupanaxü ngechaicü rü norü mugügu imaxüci. ²Rü yimá yatü ya mexügu rüxinüci rü Tupana tá nüxü narüngüxé i ngëma naxacügi rü tá naporae i nhama i naanewa. ³Rü napatawa ya yimá yatü rü namuarü ngëmaxüxügü. Rü guxüguma norü ngëmaxügumaxä toxguäxü narüngüxé. ⁴Rü yimá yatü rü nhama wüxi i omü i éanexüwa ibáixütrüxü nixi naxcax i ngëma togü i duüxügü i mexü. Rü nüma rü namecüma rü nangechaüwaxe rü nixaixcuma. ⁵Rü yimá yatü ya mecumacü rü norü ngëmaxügumaxä togüxü narüngüxé. Rü mea namaxä inacuqx i guxüma i ngëma nüxü ngëmaxü. ⁶Rü yimá yatü rü taxütáma nagu nayarüchixe woo norü uanügü chixexü namaxä ügxux. Rü duüxügü rü guxügutáma nüxna nacuqxächigü naxcax i ngëma mexü i naxüxü. ⁷Rü nüma rü taxucäxma naxcax nabaixächi i tqaxäcürü chixexü i ore i nachiga i nüxü naxñinxü, erü nüxü nacuqx nax Tupana

aixcuma nüxna dauxü. ⁸Rü nüma ya yimá yatü rü taxucäxma norü uanügxü namuü. Rü nüxü nacugüama erü Tupanagu nayaxö. ⁹Rü yíxema tükü nataxúxe rü guxüguma norü ngúchäumaxä tükna nanaxämare i dieru. Rü ngëma nacüma i mexü rü taguma nüxü narüchau nax naxüäxü. Rü taxucäxma naxäne erü aixcuma nagu namaxü i ngëma nüxü yaxuxü. ¹⁰Rü ngëma chixexü ügüxü rü nanue ega nüxü nadaugügi. Rü norü numaxä nixüchapütagü. Notürü ngëma norü inü i ngëma chixexüarü üruügü rü tá nagu nayarüchixe.

Norü mecumacax Tupanaxü
 ticuqxüxügü

113 ¹Name nixi i Cori ya Tupanaxü ticuqxüxügü. Pa Norü Duüxügü rü jnüxü pecuqxüxügü! ²Rü name i nhuxmax rü guxüguma mea nachiga idexagüxü. ³Rü guxäma i pema i léstewa ngëxmagüxe rü nhuxmata pema i oéstewa ngëxmagüxe jrü nüxü pecuqxüxügü ya Cori ya Tupana! ⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxüma i nachixüanegümaxä inacuqx. Rü norü pora rü dauxüguxü i naaneétüwa nangu. ⁵⁻⁶Rü taxüema namaxä tawüxigu ya törü Cori ya Tupana ya dauxüguxü i naanewa äëxgacü ixicü, notürü ngëma nüxü nadawenü i dauxüguxü i naane rü nhama i naane. ⁷⁻⁸Rü tükü narüngüxé i ya yíxema ngearü dieruäxe. Rü yíxema taxüema tükü rüngüxéxe rü tükü inarüdaxëx rü tumaartü ñanearü äëxgacügütanüwa tükü narütoxëx. ⁹Rü yíxema ngexe ya ngexaciüxe rü nüma ya Tupana rü tükü nataäxëxë rü tükü

narüngüxëe nax taxäxacüxüçax. Pa
Duüxügüt, rü ıngıxä nüxü ticuaxüxügü
ya Cori ya Tupana!

Törü Tupana rü dauxūguxū i naanewa nangexma

Nüxna nacuqxächie ga yexguma
Eyítuanewa ínachoxüxgu ga
Iraéutanüxü

114 1-^{Rü} nüxcüma ga
yexguma Eyítuanewa
ínachoxüxgu ga törü oxigü ga
Iraéutanüxügü ga Yacútaagü, rü
Yudáanegu nixí ga naxügüäxü ga guma
Tupanapata. Rü nüma ga Tupana rü
yéma nixí ga törü oxigümaxä inacuáxü.
³Rü yexguma yema Már ga Dauchiüxü
yema Iraéutanüxüxü daxgu rü
niyauxyexüchixü. Rü yexgumarüxü ta
ga yema natü ga Yurdáu rü törü
oxigücax ínayachaxächichüchixü. ⁴Rü
yexguma ga guma imáchanexüchine ga
mäxpünegü rü guma rünuväga
mäxpünegü rü Tupanaarü poramaxä
nayuxnagütanü nhama carnéruxacügü
rü bójixacügü yuxnagütanüxürtüxü.
⁵¿Rü tjaxacü cuxü nangupetü, Pa Már i
Dauchiüxü, nax quiyauxyexüchiüxü?
¿Rü tjaxacü cuxü nangupetü, Pa Natü i
Yurdáu nax ícuyachaxächichüchiüxü?
⁶¿Rü tjaxacü pexü nangupetü, Pa
Imáchanexüchine ya Mäxpünegüx rü
pemax Pa Rünuväga
Mäxpünegüx, rü piyuxnetanücüüxü
nhama carnéruxacügü rü bójixacügü
yuxnagütanüxürtüxü? ⁷Rü cumax, Pa
Nhama i Naanex jrü Yacúarıi
Tupanapexewa curü muümäxä iduxrux!
⁸Yerü ga nüma rü nutatanüwa
nanangoxéxé ga puchugü rü nuta ya
tacüwa inayagoxüchixüxéxé ga dexá.

115 ¹Pa Cori Pa Tupanax
jcugütama icuqxüxü rü
tauxü i toxü quicuaxüxü! ¹Rü cugü
icuqxüxü naxcax i curü ngechaü rü
naxcax i ngëma nax quixaixcumaxü!
²²Rü tüxcü i ngëma tama yaxögüxü rü
ínacagü rü nhanagürügü: “³Ngexcü nixi
ya perü Tupana?” nhanagürügü?
³Notürü tanangäxü rü nhatacgürügü:
“Torü Tupana rü dauxügüxü i naanewa
nangexma. Rü nüma rü nanaxü i
guxüma i taxacü i nüma nanaxwaxexü”,
nhatacgürügü. ⁴Rü ngëma norü tupanagü
i ngëma tama yaxögüxü, rü nümatama i
duüxügü naxmexmaxä nanaxügü. Rü
úirumü rü diérumünaxcax nixi. ⁵Rü
nixü nangexma i naäx notürü tama
nidexagü rü nixäketü notürü tama
taxacü nadau. ⁶Rü naxächinü notürü
tama taxacü naxinü. Rü naxäxmaraxü
notürü taxuxüma nüxü napa. ⁷Rü
nixäxmex notürü tama tüxü ningögügü.
Rü nixäcutü notürü tama inaxi. Rü bai i
wüxi i naga i naäxgüwa íxüxüxü. ⁸Rü
ngëma duüxügü i nügüçaxtama
naxchicünaxägü ügüxü rü nüxü
yaxögüxü rü naxrüütama nixigü nax
taxuwama yamexü. ⁹Pa Iraéutanüxügüx
rü Cori ya Tupanagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxëe rü tüxna
nadau. ¹⁰Pa Chacherdótegüx rü Cori ya
Tupanagu peyaxögü! Erü nüma rü tüxü
narüngüxëe rü tüxna nadau. ¹¹Rü
pemax, Pa Duüxügü i Cori ya Tupanaxü
Ngechaxügüxex rü nagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxëe rü tüxna
nadau. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

tagu narüxñü rü tá tüxü narüngüxéé. Rü tá nüxü narüngüxéé i guxüma i Iraéutanüxügü rü norü chacherdótegü. ¹³Rü tá mexü tumamaxä naxuegu ya yíxema nüxü ngechaügüxe woo yaxe rü buxe. ¹⁴Rü chanaxwaxe, Pa Iraéutanüxü, nax Cori ya Tupana pexü imuxéexü rü yamuxéexü i pexacügü. ¹⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana i dauxüguxü i naane rü nhama i naanearü üruxü rü aixcuma tá pexna nanaxä i norü ngüxéé. ¹⁶Rü Cori ya Tupanaarü nixi i dauxüguxü i naane, notürü duüxügüna nanaxä i nhama i naane. ¹⁷Rü ngëma marü yuexü i naxmaxüwa ngëxmagüxü rü taxucüruwama Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü i nhama i naanewa. ¹⁸Notürü i yixema i nhuxmax nax imaxexü rü tá nüxü ticuaxüxügü i nhuxmax rü guxügutáma ¡Rü ngíxä nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Yumüxéwa Tupanana moxë taxä

116 ¹⁻²Rü Cori ya Tupanaxü changechaü erü nüxü naxñü i ngëma chorü yumüxé. Rü nhuxmax nax chamaxüxügü rü guxügutáma namaxä chidexa i chorü yumüxéwa. ³Rü ngëma yu rü choxü niyauxchirex rü wixguxuchi choxü nimax. Rü chabaixächi rü chamuü. ⁴Rü yeguma ga chama rü Cori ya Tupanacax aita chaxü rü nhachagüri: “¡Pa Corix, choxü namaxexé!” nhachagüri. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcumacü nixi rü nüxü tangechauütümüxüwaxe. Erü nüma rü woetama guxüguma namecümaxüchi. ⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema taxuxüma ixígüxe. Rü

yeguma chaturagu ga nax chayuxchaüxü rü choxü ínarüdaxééama. ⁷⁻⁸Rü nhuxmax rü wenaxarü chataäxé yerü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxä namecüma rü choxü ínapoxü nax tama chayuxüçax rü tama axu ínguxüçax rü tama chixexügü changuxüçax. ⁹Rü nhuxmax rü Cori ya Tupanaga tá chaxñü natanüwa i ngëma duüxügü i nhama i naanewa maxëxü. ¹⁰Rü chama rü chayaxööma woo chorü ñüwa rü nhachagüri: “Nataxüchi i chorü guxchaxü”, nhachagüri. ¹¹Rü chorü ixächiäégagu rü nhacharügi: “Guxüma i duüxügü rü nidorataqaxgü”, nhacharügi. ¹²¿Nhuxäcü tá Cori ya Tupanaaxü chanaxütanü naxçax i guxüma i ngëma mexü i chäyçax naxüxü? ¹³Rü napexewa tá chanange i chorü ämare i wíñchixü rü tá nüxü chicuaxüxü yerü yuwa choxü ínapoxü. ¹⁴Rü guxüma i norü duüxügüpexewa tá nüxü chicuaxüxü yema namaxä nüxü chixuxü. ¹⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraäcü nüxü nangechaü i norü duüxügü, rü poraäcü nüxü nangux i ngëguma nayuegu i ngëma norü duüxügü i nüxü ngechaügxü. ¹⁶Pa Cori Pa Tupanax, chama rü curü duüxü chixi, rü curü duüxü tumane chixi. Rü cuma nixi i choxü ícunguxuchixéexü nawa ga yema guxchaxügü ga choxü ináixü. ¹⁷Rü ngëmacax tá moxë cuxna chaxä rü naxñü nagü tá cuxcax chadai rü íchanagu. Rü ngëmaäcü tá cuxü chicuaxüxü Pa Cori Pa Tupanax. ¹⁸⁻¹⁹Rü Yerucharéüwa ngexmane ya cupataqxtüwa rü guxüma i curü duüxügüpexewa tá chayanguxéxé i ngëma chorü uneta ga cumaxä nüxü

chixuxű. Pa Duǔxűgűx, ḥngīxā nüxű ticuaxüxűgű ya Cori ya Tupana!

Tupanaxű ticuaxüxűgű

117 ¹Pa Guxűma i
Nachixűanecüägxű, rü Pa
Guxűma i ḥancüägxű, rü Tupanaxű
pecuaxüxűgű! ²Erü nüma rü poraäcü
tüxű nangechaű rü guxűguma
nixaixcuma rü nayanguxěxě i ngěma
nüxű yaxuxű. ³Rü ngīxā tórü Corixű
ticuaxüxűgű!

Cori ya Tupanaarü pora rü taguma
inayagux

118 ¹Pa Duǔxűgűx, ḥrü Cori ya
Tupanana moxě pexägű!
Erü nüma rü namecumaxűchi rü
guxűguma tüxű nangechaű. ²Pa
Iraéutanüxűgűx, rü name nixī i
nhapegürügű: “Cori ya Tupanaarü
ngechaű rü taguma inayagux.” ³Rü
ngěxgumarüxű ta i pemax, Pa
Chacherdótegűx, rü name nixī i
nhapegürügű: “Cori ya Tupanaarü
ngechaű rü taguma inayagux.” ⁴Rü
ngěxgumarüxű ta i pemax i tórü Cori ya
Tupanaxű ngechaűgűxe, rü name nixī i
nhapegürügű: “Cori ya Tupanaarü
ngechaű rü taguma inayagux”,
nhapegürügű. ⁵Rü yeguma taxű ga
guxchaxűwa chayexmagu rü Cori ya
Tupanaarü ngǔxěēcax íchaca. Rü nüma
rü choxű naxňū rü nawa choxű
ínanguxuchixěxě ga yema chorü
guxchaxügű. ⁶Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nachauxűtagu rü ngěmacax
tama chamuň. ⁷Rü nhuxmax rü texé
tapora nax taxaciřü chixexűgu choxű
tanguxěēxű? ⁸Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü nachauxűtagu, rü nüma nixī i
choxű nangüxěēxű. Rü tá nüxű chadau
nax nhuxäcü Tupana tá nüxű
rüporamaexű i ngěma chauxchi aiexű.

⁸Rü name nixī nax Cori ya Tupanagu
yaxögüxű rü tama i duǔxűgűgu. ⁹Rü
name nixī nax Cori ya Tupanagu
yaxögüxű rü tama i äēxgacigü i
poraexűgu. ¹⁰Rü guxűma ga yema togü
ga nachixűanecüägxű rü chäuxcax
ínayaxüächi rü choxű ínachomaeguächi
nax choxű yamaxgüxűcax. Notürü
Tupanaégagu nüxű charüporamae. ¹¹Rü
guxűwama choxű ínachomaeguächi,
notürü Tupanaégagu nüxű
charüporamae. ¹²Rü nhama
máxegürüxű choxű ínachomaeguächi ga
chorü uanügű. Notürü yema nax
nanueň rü nhama tqacü i axű rü
paxama ixoxüřüxű nixigü. Yerü
Tupanaégagu nüxű charüporamae. ¹³Rü
norü numaxă chauxcax nibuxmü nax
choxű yamaxgüxűcax, notürü nüma ya
Cori ya Tupana rü choxű ínapoxű. ¹⁴Rü
ngěmacax chorü wiyaemaxă Cori ya
Tupanaxű chicuaxüxű erü nüma nixī i
choxű naporaxěēxű. Rü nüma nixī i
choxű namaxěēxű. ¹⁵Rü ngěma
Tupanaarü duǔxűgű rü napatagiwa
taăxěäcümä nawiyaegü i ngěxguma
nüxű naxňünegu nax nhuxäcü Tupana
naporamaegüxěēxű nüxű i ngěma
namaxă rüxuanüägxüxű. Rü
nhanagürügű: “Nüma ya Cori ya
Tupana rü norü poramaxă tükű ínapoxű
nuxna i ngěma tamaxă rüxuanüägxüxű.
¹⁶Erü ngěma norü pora ya Tupana rü
taxuxűma i to i poramaxă nawüxi. Rü
ngěma norü poramaxă nixī i nüxű
nayexeraxű i ngěma tamaxă

rüxuanüäxgütü”, nhanagürügü. ¹⁷Rü nhuxmax rü taxütáma paxa chayu. Rü tá chamaxü nax ngëmaäcü nüxü chixuxüçax i guxüma i taxacü i naxüxü ya Cori ya Tupana. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraäcü choxü naxü notürü tama choxü ínatax nax chayuxüçax. ¹⁹¡Rü peyawänxax i ngëma Tupanapataaru iäx! Rü ngëxma chaxücuchaü nax Cori ya Tupanana moxë chaxäxüçax. ²⁰Rü ngëma napataaru iäxwa nixi i yachocuxü i ngëma aixcuma norü duüxügü ixígüxü. ²¹Pa Corix, moxë cuxna chaxä erü choxü nüxü cuxinü i chorü yumükë rü choxü cungäxüga. Erü cuma rü chorü maxëeruxü quixi. ²²Rü yimá nuta ya ipataarü üruügü nüxü oecü rü yimá nixi ya nhuxmax nüxíra yaxücuchigüäcü. ²³Rü Cori ya Tupana nixi ya ngëmaäcü naxüci rü ngëmacax tataäxëgi erü wüxi i mexechixü nixi. ²⁴Rü nhaa nixi i ngëma ngunexü i nagu Tupana mexü taxcax üxü. ¡Rü ngixä poraäcü tataäxëgi! ²⁵Pa Corix ¡paxa torü uanügümexëwa toxü ínanguxüxëx! ¡Rü toxü rüngüxëxë nax mea toxü nangupetüxüçax! ²⁶Rü Tupana rü namaxä nataäxë ya yimá naégagu núma ücü. Rü toma rü Tupanapatawa mexü pemaxä taxuegu. ²⁷Rü nüma ya Cori nixi i törü Tupana yixixü. Rü nüma nixi i tüxü yabáixmaxüxü. ¡Rü ngixä napatawa ngëmaxü i ämarchicagu tayanu i ngëma naitanügü i nüxna ixämaregütü! ²⁸Rü cuxna moxë chaxä, Pa Corix, rü cuxü chichuäxüxü erü cuporaxüchi rü chorü Tupana quixi. ²⁹¡Rü nüxna moxë pexägü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümäxüchi

rü ngëma norü ngechaü rü taguma inayagux.

Tupanaarü mugümaxä tataäxëgi

119 ¹Rü tataäxëgi ya yíxema aixcuma nagu maxëxe i Tupanaarü mugü rü tama nüxü rüngümaexe. ²Rü tataäxëgi ya yíxema naga ìnüexe i norü mugü rü guxü i tümaaru maxümaxä Tupanacax daugüxe. ³Rü tataäxëgi ya yíxema taxuxüma i chixexü ügüxe rü aixcuma Cori ya Tupanamaxügu íxe. ⁴Cumax, Pa Tupanax, toxna cunaxä i curü mugü nax aixcuma naga taxinüexüçax. ⁵⁻⁶Chierüna guxügu mea naga chaxinügu i ngëma curü mugü nax ngëmaäcü taxucaxma chaxänexüçax i ngëxguma chayanguxëxëgi i curü mugü. ⁷Rü ngëxguma mea nawa changuxgux i ngëma curü mugü i aixcuma wëgxuxü, rü guxüma i chorü maxümaxä tá cuxü chichuäxüxü. ⁸Rü choxü nangúchaaü nax nagu chamaxüxü i ngëma curü mugü ¡Rü tauxü i choxü ícutaxü! ⁹Pa Tupanax ¡rü nhuxäcü tá wüxi ya ngextüxüci inamexü i norü maxü i cupexewa? Rü ngëxguma curü ore naxwaxexüäcuma namaxüxguxicatama. ¹⁰Rü ngëmacax i chama rü guxüma i chorü maxümaxä cuxcax chadau. ¡Rü choxna nadau nax tama nüxna chixügachixüçax i curü mugü! ¹¹Rü chauäegü namaxä changuxü i curü ore nax tama cupexewa chixexü chaxüxüçax. ¹²Cumexechi i cumax, Pa Cori Pa Tupanax. ¡Rü choxü nanguxëxë i curü mugü! ¹³Rü chauäxmaxä tá nüxü chixu i guxüma i ngëma curü mugü i nüxü quixuxü. ¹⁴Rü muxüma i ngëmaxügürü yexera rü

curü mugümaxä chataäxë. ¹⁵Rü tá nagu charüxñüeche i curü mugü rü tá nagu chixü i ngëma cuma cunaxwaxexü. ¹⁶Rü curü mugümaxä tá chataäxë, rü tagutáma nüxü icharüngüma i curü ore. ¹⁷Rü chama nax curü duüxü chixixü jrü choxna nadau nax tama chayuxüçax rü ngëmaäcü naga chaxñüxüçax i curü ore! ¹⁸¡Rü choxü idauuchixëxë nax ngëmaäcü meama nüxü chadauxüçax i ngëma curü orewa nüxü quixuxü i mexügü! ¹⁹Chama rü tama nhama i naanecüäx chixí. ¡Rü ngëmacax tauxü i chauxchaxwa icuyacúxü i curü mugü! ²⁰Rü wüxichigü i oragu rü chaxoégaäe naxçax i ngëma nüxü nax chacuáxchaüxü i curü mugü. ²¹Rü cumax rü nüxü cuxoregü i ngëma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü chixexü ügxü i nügü tama naga ñüüexü i curü mugü. ²²¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixëxë i ngëma duüxügü i chixri chauchiga idexagüxü rü choxü cugüexü nagagu nax curü oregu chamaxüxü! ²³Rü woo poraexü i aëxgacügü rü chixexü chamaxä naxügüchaügu, notürü i chama nax curü duüxü chixixü rü tá curü mugügu charüxñüama. ²⁴Erü ngëma curü mugü rü chorü taäxëeërxü nixígü. Rü chorü ucuxéruxü nixígü. ²⁵Rü marü chatura rü chayuxchaü. ¡Rü maxü choxna naxä i ngëma chamaxä nüxü quixuxürüxü! ²⁶Rü yema chaucüma ga chixexü, rü marü cumaxä nüxü chixu, rü cuma rü marü choxü cungäxü rü nawa choxü ícunguxuchixëxë. ¡Rü nhuxmax rü choxü nanguxëxë i curü mugü! ²⁷¡Rü cuax choxna naxä nax naga chaxñüxüçax i curü mugü! Erü meama

tá nagu charüxñü i ngëma mexügü i cuma cuxüxü. ²⁸Rü poraäcü chaxaxu erü ngúxü chinge. ¡Rü choxü naporaxëxë, rü choxü nataäxëxëxë yema chamaxä icuxunetaxürüxü! ²⁹¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixëxë i ngëma doramare ixixü rü choxü nanguxëxë i curü ore i aixcumä ixixü! ³⁰Erü chama rü marü chanayaxu i cucüma i aixcumä ixixü rü naga chixüxchaü i ngëma curü mugü. ³¹Pa Cori Pa Tupanax, rü curü mugüguama charüxñü. ¡Rü tauxü i äne choxü quingexëxü! ³²Rü pora chaxü nax ngëmaäcü chayanguxëexüçax i curü mugü erü cuma rü taäxëmaxä cunapaxëxë i chorü maxü. ³³Pa Corix ¡choxü nanguxëxë i curü mugü nax naga chixüxüçax nhuxmatáa ngëmagu chayumare! ³⁴¡Rü cuax choxna naxä nax ngëmaäcü tama nüxü charüngümaxüçax i curü mugü! Rü aixcumaxüchi guxügutáma naga chaxñüchaü. ³⁵¡Rü choxü naporaxëxë nax naga chixüxüçax i ngëma curü mugü! Erü ngëmagu nixí i nüxü chayangauxü i chorü taäxë. ³⁶¡Rü choxü rüngüxëxë nax ngëma diëru i chixeäcü yaxuxüüarı yexera choxü nangúchaüxüçax i curü mugü! ³⁷¡Rü choxna yaxügachixëxë i ngëma ñü i natüxçaxmamare ixixü nax ngëmaäcü curü ñüügerica chixüxüçax! ³⁸Rü chama nax curü duüxü chixixü jrü yanguxëxë nax nüxü chadauxüçax i ngëma curü unetagü i tümacax ixixü ya yíxema curü duëxegü ixígüxe! ³⁹¡Rü choxna yaxígachixëxë i ngëma duüxügü i muü choxna ägüxü i curü mugügagu choxü cugüexü! Erü ngëma curü mugü rü namexechi. ⁴⁰Rü ngëmacax choxü

nangúchaū. ¡Rü choxū namaxēxē! Erü cuma rü quixaixcumaxūchi. ⁴¹Pa Cori Pa Tupanax ¡rū ngēma icuxunetaxürüütama choxū nangechaū rü choxū ínanguxuchixēxē nax tama chayuxūcax! ⁴²Rü ngēmaācū tá curü oremaxā chanangāxūga i ngēma chorü uanü i cugagu choxū cugüexū. Erü nagu chayaxō i curü ore. ⁴³¡Rü tauxū i chauqxwa choxna cunapuxū i ngēma curü ore i aixcuma ixixū! Erü ngēma curü orewa nüxū quixu nax cuma rü tá choxū curüngūxēxū. ⁴⁴Rü chanaxwaxe i guxūgutáma nagu chamaxechá i ngēma curü nguxēetae. ⁴⁵Rü ngēmaācū taxucaxtámā tjaxacücxam i erü naga chaxñū i ngēma curü mugü. ⁴⁶Rü aēxgacügüpexewa tá nüxū chixu i curü mugü rü taxucaxtámā chaxāne. ⁴⁷Erü nüxū changechaū i ngēma curü mugü rü namaxā chataāxē. ⁴⁸Rü nüxū changechaū rü choxū nangúchaū i ngēma curü mugü. Rü poraācū nagu charüxñū. ⁴⁹¡Rü nüxna nacuqxāchi ga yema ore ga chamaxā nüxū quixuxū i chama nax curü duūxū chixixū! Rü yemawa nüxū quixu nax choxū tá curüngūxēxū. ⁵⁰Rü ngēxguma changechaūgu, rü ngēma curü uneta nixī i choxū taāxēxēxū. Erü curü unetawa nüxū quixu nax maxū tá choxna cuxaxū. ⁵¹Rü ngēma duūxūgü i nügü icuqxüügüxū rü taguma nipae nax choxū nachixexēegüchaūxū. Notürü i chamax rü taguma nüxna chixügachi i ngēma curü ore i choxū cunguxēxū. ⁵²Rü nüxna chacuqxāchi ga yema curü mugü ga choxna cuxāchiréxū, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngēmagügu nixī i nüxū ichayangauxū i chorü taāxē. ⁵³Rü

ngēma duūxūgü i chixri maxēxū rü nüxū oexū i curü nguxēetae, rü chama rü poraācū namaxā chanu. ⁵⁴Rü nhama i naanewa nax paxaāchi chamaxūxūgu, rü ngēma curü mugü nixī i chorü wiyae ixixū, erü choxū nataāxēxē. ⁵⁵Pa Cori Pa Tupanax, rü woo chütacü rü cugu charüxñū. Erü chanaxwaxe i nagu chamaxū i curü nguxēetae. ⁵⁶Rü ngēma cuga nax chaxñünüxagü rü chanayaxu i taāxē i taxū. ⁵⁷Rü cumax, Pa Corix, nixī i chorü Tupana quixixū. Rü chama rü marü cumaxā nüxū chixu nax nagu tá chamaxūxū i ngēma curü ore. ⁵⁸Rü guxūguma cuxna chaca nax choxū curüngūxēxū nax curü ngúchaū chaxüxūcax. ¡Rü cuxū changechaütümüxū i ngēma curü orewa chamaxā icuxunetaxürüxū! ⁵⁹Rü nüxū chicuqxāchi i ngēma chaucüma i tama mexū, rü wenaxarü ichanaxügü nax naga chaxñünüxū i ngēma curü mugü. ⁶⁰Rü nhuxāeācū chaugü chatáegu, rü paxama ichanaxügü ga nagu nax chamaxūxū ga yema curü mugü. ⁶¹Rü yema chixexū ga duūxūgü rü chixexügü choxū nanguxēegüchaū, notürü i chama rü tama nüxū charüngüma i curü mugü. ⁶²Rü ngāxūcixū ícharüda nax moxē cuxna chaxaxūcax naxcax i ngēma curü mugü i aixcuma mexū. ⁶³Rü yíxema cuxū ngechaūgüxe rü cuga ñnüexe rü chauenexē tixigü. ⁶⁴Pa Cori Pa Tupanax, rü ngēma curü ngechaū rü guxūwama nangu i nhama i naanewa. ¡Rü choxū nanguxēxē i ngēma curü mugü! ⁶⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama nax curü duūxū chixixū, rü mea choxna cudau, ngēma chamaxā icuxunetaxürüxū. ⁶⁶Rü choxū nanguxēxē nax mea chauaāexū

chacuáxūcax! Erü nagu chayaxō i ngēma curü mugü. ⁶⁷Rü naxūpa ga choxū nax cuxucuxēxū rü muxūma ga chixexū chaxü. Notürü i nhuxmax rü naga chaxīnū i ngēma curü mugü. ⁶⁸Rü cuma rü cumecüma, rü mexū cuxü. ;rü choxū nanguxēx i curü mugü! ⁶⁹Rü ngēma duūxūgū i nügū icuqxūgūxū, rü notüçaxmamare choxū nixugüe. Notürü i chamax rü guxūguma chayanguxēxē i ngēma curü mugü. ⁷⁰Rü nümagü rü nachixeäegümare, notürü i chamax rü namaxā chataäxē i ngēma curü nguxēetae. ⁷¹Rü choxū rü name ga yema choxū nax cuxucuxēxū. Erü yemaacü nixī i nüxū chacuáxū nax naga chaxīnūxū i ngēma curü mugü. ⁷²Rü ngēma curü ucuxēgū i choxna cuxāxū, rü chauxcax rü muxūma i úiru rü diëruarü yexera narümmemaexüchi. ⁷³Rü cumatama nixī ga choxū cungoxéexū rü maxū choxna cuxāxū. Rü ngēmacax chanaxwaxe nax choxna cunaxāxū i cuqx nax choxū natauxchaxūcax nax naxcax changúxū i curü mugü. ⁷⁴Rü yíxema cuxū ngechaügüe rü tataäxēgū i ngēgxuma choxū tadaugügu erü nagu chayaxō i curü ore. ⁷⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama rü nüxū chacuax i ngēma curü mugü rü meama niwex. Rü tama ícutü i ngēgxuma choxū icuyaruwexachixēegu. ⁷⁶Rü ngēma curü ngechaü rü chanaxwaxe nax chorü taäxēexeruxū yixixū, yema chamaxā icuxunetaxüruxū. ⁷⁷;Rü chamaxā namecüma rü choxū namaxēxē! Erü namaxā chataäxē i ngēma curü nguxēetae. ⁷⁸;Rü naxāneexēxē i ngēma duūxūgū i nügū icuqxūgūxū rü notüçaxmamare ngúxū choxū

ingexēegüxū! Notürü i chama rü chanaxwaxe i nagu chartüxñüama i curü mugü. ⁷⁹Rü chanaxwaxe i nua chauxütawa nangexmagü i ngēma cuxū ngechaügüxū rü curü mugüxū cuqxgūxū. ⁸⁰;Rü choxū rüngüxēxē nax mea chayanguxēexūcax i curü mugü nax taxucaxma chaxānexüçax! ⁸¹Rü poraäcü cuxū íchananguxēxē nax choxū ícupoxüxūcax erü nagu chayaxō i curü ore. ⁸²Rü dükwa marü chipaxetü nax íchananguxēexū i ngēma curü uneta, rü nhachagürrü: “¿Nhuxgu tá nua cuxūxū nax choxū cuyataäxēexüçax?” nhachagürrü. ⁸³Rü woo marü wüxi i yaxguâx chixī rü taxuwama mexe chixī rü nua t̄axmare chixī, notürü tama nüxū charüngüma i curü mugü, Pa Tupanax. ⁸⁴¿Rü nhuxreexpüxcüna tá nixī i cunaxwaxexū nax yaxna chaxīnūxū? ¿Rü nhuxguxüratáta nixī i cunapoxcuexū i ngēma chawé ingéxütanüxū? ⁸⁵Rü ngēma duūxūgū i nügū icuqxūgūxū rü tama curü nguxēetaegu íxū, rü chamaxūgu nanaxügū i wüxi i äxmaxū nax ngēmagu chingucuchixūcax. ⁸⁶Pa Tupanax ;Choxū rüngüxēxē! Erü ngēma chorü uanügū rü chawé ningéxütanü woo taxuxüma i chixexū chaxüyane. Rü guxūma i ngēma curü mugü rü aixcumá nawexgu. ⁸⁷Rü ngēma chauxchi aiexü rü wixgutaqx choxū nimaxgū, notürü tama choxū narüporamaegü erü naga chaxīnū i curü mugü. ⁸⁸;Rü curü ngechaügagu choxū namaxēxē! Rü tá chayanguxēxē i ngēma curü mugü i cuqxwa íchoxūxū. ⁸⁹Pa Cori Pa Tupanax, rü ngēma curü ore rü guxūgucax nixī, rü dauxūguxū i

naanewa naxümatü rü tagutáma
naxüchicüxü. ⁹⁰Rü cuma nax
quixaixcumaxü rü guxüguma ngëmaäcü
quixi. Rü cuma nixi ga cunaxüxü ga
nhama ga naane, rü ngëmacax
nachicawatama nangexmaecha. ⁹¹Rü
nhuxmax rü ta rü guxüma i ngëma
cuxüxü rü nanaxaixrügenagüraxü,
yema curü mugüwa namaxä
cunaxuegugüxürxü. Rü guxüma i
ngëma cuxüxü, rü cunangoxéxé nax
curü ngúchañ naxgüxüçax. ⁹²Rü
ngëguma chi ngëma curü mugü
taxüchima taäxé choxna ãxgu, rü chi
chorü ngechañmaxä chayu. ⁹³Rü
tagutáma nüxü icharüngüma i ngëma
curü mugü, erü ngëmagagu nixi i maxü
choxna cuxäxü. ⁹⁴; Choxü ínapoxü, Pa
Tupanax! Erü curü duüxü chixi rü nagu
chixü i ngëma curü mugü. ⁹⁵Rü ngëma
chauxchi aiexü rü naxcax nadaugü nax
nhuxäcü choxü yamagüxüçax. Notürü i
chama rü curü mugügu chayaxööma.
⁹⁶Rü nüxü chacuqx rü guxüma i taxacü i
ngëmaxü rü nayarüxo. Notürü ngëma
curü mugü rü taguma inayarüxo. ⁹⁷Rü
poraäcü choxü nangúchañ i curü
ucuxëgü, rü wüxichigü i ngunexügu rü
nagu charüxñü. ⁹⁸Rü ngëma curü mugü
rü guxüguma chauäexü choxü
nacuqxéxé. Rü ngëmacax chorü
uanügiärü yexera choxü nangexma i
cuqx. ⁹⁹Rü guxüma i chorü
nguxëerüügüartü yexera nüxü chacuqx,
erü poraäcü nagu charüxñü i ngëma
curü mugü. ¹⁰⁰Rü ngëma curü mugüga
nax chaxinüxügagu, rü ngëma
yaxguãxgüxü nüxü charücuqxmae.
¹⁰¹Rü guxüma i chixexüguna chixügachi
nax ngëmaäcü naga chaxinüxüçax i

curü ore. ¹⁰²Notürü tama nüxna
chixügachi i ngëma curü mugü erü
cuma nixi i choxü cuxucüxéxü. ¹⁰³Rü
ngëma curü uneta rü taxacü i
maixcuraxüchixüarü yexera choxü
name. ¹⁰⁴Rü curü mugüwa chanayaxu i
cuqx, rü ngëmacax naxchi chaxai i
guxüma i ngëma nacüma i chixexü.
¹⁰⁵Rü ngëma curü ore rü nhama wüxi i
omürüxü nixi i chauxcax rü choxü
nibáixmaxü. ¹⁰⁶Rü cumaxä rü marü
ichaxuneta rü ngëma rü tá aixcuma
chayanguxéxé. Rü tá nagu chixü i
ngëma curü mugü. ¹⁰⁷Pa Corix, Pa
Tupanax, rü poraäcü chanaxíxächiäx.¡
;Rü choxna naxä i maxü, ngëma
chamaxä nüxü quixuxürxü! ¹⁰⁸;Rü
choxü nayaxu nax moxë cuxna chaxäxü!
;Rü choxü nanguxéxé i curü mugü!
¹⁰⁹Rü guxüguma äüçümäxü i yuwa
changexma. Notürü taguma nüxü
chartüngüma i ngëma curü ucuxëgü.
¹¹⁰Rü ngëma chixexü ügüxü rü
chapexegu guxchaxü naxügü, notürü i
chama rü tama nüxna chixügachi i curü
mugü. ¹¹¹Rü ngëma curü mugü nixi i
chorü ämare i guxügucax ixixü. Erü
ngëmagü nixi i taäxé choxna ãxü. ¹¹²Rü
guxüma i chorü ngúchañmaxä
guxügutáma nagu chixü i curü mugü
nhuxmatáta chayumare. ¹¹³Rü nüxü
chaxo i ngëma duüxügü i nügü
írümegünetaxü notürü nüxü
changechañ i curü ucuxëgü. ¹¹⁴Rü cuma
nixi i choxü curüngüxéexü rü choxna
cudauxü. Rü curü ore nixi i nagu
chayaxööxi. ¹¹⁵;Rü choxna pexigachi, Pa
Chixexüarü Üruxügü! Erü chama rü
chayanguxéexchañ i chorü Tupanaarü
mugü. ¹¹⁶Pa Tupanax ;choxü

naporaxēxē ngēma chamaxā icuxunetaxürüxū! rü tá chamaxū. ¡Rü tauxū i choxū cuwomüxēexū! ¹¹⁷¡Choxū rüngüxēxē nax tama choxū yamagüxūcax i chorü uanügū! Rü ngēmaäcū i chama rü tá guxūguma nagu chamaxū i curü mugü. ¹¹⁸Rü cuma rü nüxū cuxo i ngēma tama naga ñüexū i curü mugü. Erü ngēma nagu naxinüexū i nümagü rü taxuwama name. ¹¹⁹Rü ngēma duüxügū i chixexū ügüxū i nhama i naanewa rü cuxcax rü wüxi i guxchirerüxū nixigü. Notürü i chamax rü nüxū changechaū i curü mugü. ¹²⁰Rü cupexewa i chama rü chorü muümaxā chiduxrux rü aixcuma nagu chixüxchaū i ngēma curü mugü. ¹²¹Rü taguma nüxū icharüchau nax chanaxüxū i ngēma cupexewa aixcuma mexū. Rü ngēmacax tama chanaxwaxe i choxū ícutax nax naxmexgu changuxūcax i ngēma choxū chixexēguchaūxū. ¹²²¡Rü chauétüwa nachogü nax taxuxūma i chixexū choxū naxüpetüxūcax rü tama chixexügü choxū nanguxēegüxūcax i ngēma nügü icuaxüügxüxū! ¹²³Rü düxwa marü chipaxetü nax íchananguxēexū nax choxū curüngüxēexū rü choxū ícunguxuchixēexū ngēma chamaxā icuxunetaxürüxū. ¹²⁴Rü chama nax curü duüxū chixixū, rü ¡choxū nangechaxū rü chamaxā namecüma! ¡Rü choxū nanguxēxē i curü mugü! ¹²⁵Rü aixcuma curü duüxū chixi, rü ngēmacax chanaxwaxe i chauåexū choxū cucusaxēxē erü nüxū chacuåxchaū i curü mugü. ¹²⁶Pa Corix, rü marü nawa nangu nax chauétüwa cuchogüxū, erü ngēma chorü uanügü rü tama naga naxinüe i

curü mugü. ¹²⁷Notürü i chamax rü ngēma úiruarü yexera nüxū changechaū i curü mugü. ¹²⁸Rü ngēmacax nixi i mea naga chaxinüxū i curü mugü rü nüxū chaxo i guxūma i nacüma i chixexügū. ¹²⁹Rü ngēma curü mugü rü namexechi rü ngēmacax naga chaxinü. ¹³⁰Rü ngēxguma texé curü orexū ixuxgu rü nangoxēegu rü yíxema nüxū ñüexë rü túmaäexū tükü nacuåexë woo taxuxūma cuáxe tixigügu. ¹³¹Rü nhama ñna i chixichixücax ichoxürüxū rü choxū nangúchaū i curü mugü. ¹³²¡Rü choxū nadawenü rü cuxü changechaütümüxū, ngēma cuxü ngechaügüxūcax cuxüxürüxū! ¹³³Rü chanaxwaxe i choxū cunatauxchaxexē nax nagu chamaxüxücax i curü ore. Rü tama chanaxwaxe nax ngēma chixexüama chamaxā icuåxū. ¹³⁴¡Rü naxmexwa choxū ínanguxuchixexē i ngēma duüxügū i choxū imaxgüchäxü! Erü chayanguxexëchaū i curü mugü. ¹³⁵Rü nhuxmax nax curü duüxū chixixū ¡rü cuxü changechaütümüxū! ¡Rü choxū nanguxexē i curü mugü! ¹³⁶Rü poraäcü chaxaxu erü ngēma togü rü tama naga naxinüe i curü mugü. ¹³⁷Pa Corix, cuma rü quixaixcuma, rü ngēma curü mugüwa nüxū quixuxū i poxu rü aixcuma tá ningü. ¹³⁸Erü guxūma i ngēma curü mugü rü aixcuma name rü aixcuma tá ningugü. ¹³⁹Rü ngēma curü mugü rü poraäcü chayanuxü. Rü choxū nangux nax tama naga naxinüexü i ngēma chorü uanügü. ¹⁴⁰Rü chama nax curü duüxū chixixū rü marü meama chanangugü i ngēma curü mugü nax taxuwama nachixexū rü ngēmacax nüxū changechaū. ¹⁴¹Pa Tupanax, chama i

cupexewa rü taxuxüma chixí rü duüxügü rü choxü naxoe. Notürü tama nüxü charüngüma i curü mugü.¹⁴²Rü guxüma i ngëma nüxü quixuxü rü guxügutáma name. Rü ngëma curü nguxéetae rü nixaiccuma.¹⁴³Rü yexguma taxü ga guxchaxüwa chayexmagu, rü curü mugü choxü nataäxéexé.¹⁴⁴Erü ngëma curü mugü rü guxüguma name. ¡Rü choxna naxä i cuax nax ngëmaäcü nagu chamaxüxücx i ngëma curü mugü!¹⁴⁵Pa Corix, chorü ngúchaümaxä cuxna chaca. ¡Rü choxü nangäxü! Erü chayanguxéechaü i curü mugü.¹⁴⁶Pa Corix, cuxna nixí i chacaxü. ¡Rü choxü rüngüxéexé nax choxü natauxchaxücx nax chayanguxéexü i curü mugü!¹⁴⁷Rü naxüpa nax yangunexü rü ícharüda nax curü ngüxéecax cuxna chacaxücx. Rü nagu chayaxö i ngëma curü uneta.¹⁴⁸Rü naxüpa nax nachütaxü rü daa chauxetügü rü ínamemare nax inadauexü nax ngëmaäcü mea nagu ícharüxünxücx i curü unetagü.¹⁴⁹Pa Corix, ngëma nax choxü cungechaüxügagu ¡rü choxü naxinü! ¡Rü choxna naxä i maxü ngëma chamaxä icuxunetaxürücxü!¹⁵⁰Erü ngëma chixexü i duüxügü i chawe ingëxütanücxü rü choxna nangaicamagü. Notürü taxucürüwa i taxacü chamaxä naxügü erü tama naga naxinüe i curü mugü.¹⁵¹Cumax, Pa Corix, rü choxna cungaicama. Rü guxüma i curü mugü rü aixcuma nixigü.¹⁵²Rü nüxcümamatama nüxü chacuqx i curü mugü i cumatama cuxueguxü nax guxüguma nangexmagüechaxücx.¹⁵³¡Rü nüxü nadau nax nhuxäcü chanaxixächiaexü

rü nawa choxü ínanguxuchixéexé! Erü taguma nüxü ichartüngüma i ngëma curü ucuxé.¹⁵⁴¡Rü chauétüwa nachogü rü chorü uanügümexewa choxü ínanguxuchixéexé! ¡Rü choxna naxä i maxü ngëma cuma chamaxä icuxunetaxürücxü!¹⁵⁵Cuma rü tama nüxü curüngülxé i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü erü nümagü rü tama naga naxinüe i curü mugü.¹⁵⁶Pa Corix, cuma rü poraäcü cumecümaxüchi. ¡Rü choxna naxä i maxü ngëma cuma cunaxwaxexürücxü!¹⁵⁷Rü ngëma chorü uanügü i chauxchi aiexü rü namuxüchi. Notürü i chama rü tama íchanangex i curü mugü.¹⁵⁸Rü tama yaxna namaxä chaxinü i ngëma taechitawaxegüxü i tama naga ínüexü i curü mugü.¹⁵⁹Pa Corix ¡düçax, choxü nadau nax nhuxäcü nüxü changechaüxü i curü mugü! ¡Rü curü ngechaügagu choxna naxä i maxü!¹⁶⁰Rü guxüma i curü ore rü aixcuma nixí. Rü curü mugü rü namexechi rü taguma inayarüxo.¹⁶¹Rü äëgxacügü i poraexü rü chawe ningëxütanü woo taxuxüma i chixexü chaxüyane. Notürü i chama rü naga chaxinü i curü mugü.¹⁶²Rü chama rü namaxä chataäxé i curü uneta nhama wüxi i duüxü i taxü i diéru iyangauxürücxü.¹⁶³Rü nüxü chaxo i ngëma ore i dora ixixü. Rü tama chanayaxu. Notürü nüxü changechaü i ngëma curü ucuxëgü.¹⁶⁴Rü guxü i oragu cuxü chicuqxü naxcax i curü mugü i aixcuma mexü.¹⁶⁵Rü yíxema curü ucuxëgiga ínüexe rü tataäxëgü. Rü taxuxütmáma i taxacü i chixexügü tuxü nayixéexé.¹⁶⁶Pa Corix, cuxü íchananguxéexé nax choxü ícupoxücxü. Erü marü nagu chamaxü i ngëma curü

mugü. ¹⁶⁷Chama rü meama naga chaxñü i curü mugü, rü guxüma i chorü ngúchaümaxä nüxü changechaü. ¹⁶⁸Rü chama rü meama naga chaxñü i curü ucuxëgü rü curü mugü. Rü cuma rü meama nüxü cuciãx i guxüma i chaucüma. ¹⁶⁹Pa Corix, ngëma chorü yumüxëgü rü cuxütawa nangugü. ¡Rü choxna naxä i cuax ngëma chamaxä icuxunetaxürüxü! ¹⁷⁰Rü cupexewa nangu i chorü yumüxë. ¡Rü chorü uanügümexëwa choxü ínanguxuchixëx ngëma chamaxä icuxunetaxürüxü! ¹⁷¹¡Rü choxü natauxchaxëxë nax cuxü chiciãxüxü! Erü cumatama nixi i choxü cunguxëëxü i ngëma curü mugü. ¹⁷²¡Rü choxü natauxchaxëxë nax chawiyaeäcüma nüxü chixu i curü unetagü! Erü guxüma i curü mugü rü namexechi. ¹⁷³Ecü ínamemare ya cuxmëx nax choxü nangüxëëxü. Erü curü mugüama nixi i guxüarü yexera choxü ngúchaüxü. ¹⁷⁴Pa Corix, chanaxwaxe i paxa choxü curüngüxëë rü choxü ícupoxü. Erü chama rü poraäcü namaxä chataäxë i ngëma curü ucuxëgü. ¹⁷⁵Rü nhuxmax nax chamaxüxü rü chanaxwaxe i cuxü chiciãxüxü nax ngëmaäcü curü mugümaxä choxü curüngüxëëxüçax. ¹⁷⁶Chama rü nhama wüxi i carnérü irütaxuxürüxü chixi. ¡Rü nua naxü nax chäuxcax cuyadauxüçax! Erü tama nüxü charüngüma i curü mugü.

**Yumüxë i ngëguma äüçümaxüwa
ingexmagu**

120 ¹Rü ngëguma
äüçümaxüwa
changexmagu, rü nüxna chaca ya Cori

ya Tupana. Rü nüma rü choxü nangäxü. ²Pa Corix jchoxü ínanguxuchixëxë nüxna i ngëma duüxügü i dorataqaxgüxü i chixriäcü chauchiga idexagüxü! ³¡Rü taxacü tá nixi i curü poxcu, Pa Conüx i Dorataxäxü? ⁴Rü cuma rü tá naxne ya ãmagunemaxä quingóxnatachiniü. Rü áxwe ya naicümaxä tá quixa. ⁵Rü chaugümaxä changechaü erü norü ngäxüwa changexma i ngëma chorü uanügü i Mechécüäxgü rü ngëma Chedátanüxü i tama Tupanaxü cuaxgüxü. ⁶Rü marütama nixi nax norü ngäxüwa changexmaxü i ngëma chauxchi aiexü i nuegu rüxñüexü. ⁷Rü ngëguma ngüxmüchiga namaxä chidexagu, rü nümagü rü daichigagu nidexagü.

Tupana rü curü poxüruvä nixi

121 ¹Rü ngëguma mäxpünegu chadawenügu rü chaugüna chaca rü nhachagürü: “¡Rü ngextá tá nixi i ne naxüxü i chorü ngüxëë?” nhachagürü. ²Rü ngëma chorü ngüxëë rü tá naxütawa ne naxü ya Cori ya Tupana i dauxüguxü i naanearü üruxü rü nhama i naanearü üruxü ixíciü. ³Rü nüma rü tagutáma nanaxwaxe nax cuyanguxü rü tagutáma nape ya yimá cuxna daucü. ⁴Rü nüma rü guxüguma ínadau rü naxuäxë. Rü taguma nape ya yimá Iraéutanüxüna daucü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana nixi i cuxna nadauxü rü cuxü ínapoxüxü, erü guxüguma cuxütawa nangexma nax cuxü nangüxëëxüçax. ⁶Rü ngunecü rü yimá üäxcü rü taxuxütáma chixëü cumaxä naxü rü woo ya tauemacü i chütacü. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

naguxűraűxű i ãúcümaxűwa cuxű
ínapoxű erü nüma nixi i nüxna nadauxű
i curü maxű. ⁸Rü ngēmaăcü i nüma ya
Cori ya Tupana rü guxűwama cuxű
ínapoxű i nhuxmax rü guxűgutáma.

Yerucharéűxű nicuaxüxű

122 ¹Rü chataăxě i ngēguma
choxű nangixăgigu nax
Cori ya Tupanapatawa chamaxă naxixű.
²Pa īane ya Yerucharéűx, marü curü
iāxarü aixepewa tangexmagü. ³Pa
Yerucharéűx, cuxű naxügü nax cuwa
nangutaquexegüxű i Tupanaarü
duűxügü. ⁴Rü cuwa nixi i naxixű i
guxüma i Tupanaarü duűxügü i
Iraéutanüxű nax Cori ya Tupanaxű
yacuaxüügüxűcax ngēma nüma namaxă
nuxű yaxuxürüxű. ⁵Rü Yerucharéűwa
nixi i nangexmaxü i ngēma tochicaxügü
i aëxgacügü i guxchaxüartü mexeērütügü
nawa rütopüxű. Rü ngēma tochicaxügü
rü aëxgacü ga Dawípatawa nixi i
nangexmagüxű. ⁶;⁷Rü guxünema ya perü
maxünemaxă Tupanana peca nax
Yerucharéűwa nangexmaxüçax i taăxě!
Rü namaxă nuxű pexu ya yima īane rü
nhaperügü: “Tanaxwaxe i cuwa mea
namaxě i ngēma cuxű ngechaűgüxű”,
nhaperügü. ⁷Pa Yerucharéűx,
chanaxwaxe i cuwa nangexma i taăxě rü
curü aëxgacügüpatawa nax nataxuxű i
guxchaxügü. ⁸Rü nhuxmax rü
chaueneegüçax rü chamücügüçax
chanaxwaxe i cuwa nangexma i taăxě,
Pa Yerucharéűx. ⁹Rü yima törü Cori ya
Tupanapatagagu cuxcax chayumüxě nax
mea cuxű naxüpetüxűçax, Pa
Yerucharéűx.

Tupanaarü ngechaűçax ítaca

123 ¹Pa Cori Pa Tupana ya
Dauxűwa Ngēxmacüx,
cuxcax chadaunagü nax cumaxă
chidexaxűçax. ²Rü wüxi i puracütanüxű
norü corimexegü idawenüxű nax nuxű
nacuáxűçax i t̄xactü nanaxwaxexű rü
ngēgumarüxű tixigü nax törü Cori ya
Tupanacax tadaunagügü nax namaxă
idexagüxűçax rü tamaxă nuxű
yaxuxűçax nax nuxű
ingechaűtümüxügüxű. Rü
ngēgumarüxű i wüxi i pacü i ngirü
chiüraxű fidawenüchigüxűcü nax nuxű
nacuáxűçax i t̄xactü nanaxwaxexű, rü
ngēgumarüxű ta tixigü i yixema nax
Tupanaxűtawa ínanguxēexű nax nuxű
ingechaűtümüxügüxű. ³Pa Cori Pa
Tupanax ;cuxű tangechaűtümüxügü! Rü
tanaxwaxe i cuxű tangechaűtümüxügü
erü marü tama yaxna namaxă taxinüe i
ngēma norü guxchigagü i ngēma
tomaxă rüxuanüägxüxű. ⁴Rü ngēma
diēruägxüxű rü toxü nacugüe rü ngēma
nugü icuaxüügüxű rü toxchi naxaie. Rü
ngēmacax poraäcüxüchima ngúxű
tingegü.

Tupana rü Iraéutanüxűarü poxűruxű nixi

124 ¹Rü yexguma chi Cori ya
Tupana tama tükü ipoxügu
rü törü uanügü rü chi tükü nadai, rü
name nixi i ngēma nhapegürügü, Pa
Iraéutanüxügü. ²⁻³Rü yexguma chi Cori
ya Tupana tama tükü rüngüxēegü ga
yexguma taxcax iyaxüächigu ga yema
tükü daixchaűxű rü chi norü numaxă
tükü naguxexē. ⁴⁻⁵Rü nhama wüxi i

natüarü dexá i poraxüchixüxü tükü
ichagüxéexü rü taétüwa yaxpetüxürüxü
chi tamaxä nixigü nax tükü nadaiyü.
⁶Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya
tama naxwaxecü nax törü uanügi
naxnemaxä tükü daixü. ⁷Rü yemaacü
nawa ítanguxü ga yema aúcümaxü ga
törü uanügi taxcax mexéexü nhama
wüxi i weri i norü yaxruüwa
inhaxürüxü. Rü yema yaxruxü ga törü
uanügi taxcax mexéexü rü narügåu rü
tibuxmü. ⁸Rü yimá Tupana ya
dauxüguxü i naanearü üruxü rü nhama i
naanearü üruxü, rü yimá nixi ya tükü
rüngüxéecü.

Tupana rü norü duüxügünä nadau

125 ^¹Rü yima máxpüne ya
Chiäü ya taxüema
ixügachixéñerüxü nixigü i ngëma Cori
ya Tupanaaxü yaxögüxü nax taguma texé
naxüchicüxü i norü ñü. ^²Rü yima ñane
ya Yerucharéü ya máxpünegümaxä
íxümaeguächime, rü ngëgxumarüxü ta i
nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma
norü poramaxä ínanapoxexü i norü
duüxügü. ^³Rü ngëma chixecümaxü i
ãëxgacü rü taxütáma guxügu
duüxügumaxä inacuáxecha nawa i nhaa
naane i Tupana norü duüxügüxü nagu
namugüxü. Erü nüma ya Tupana rü tama
nanaxwaxe nax norü duüxügü nagu
maxexü i ngëma nacüma i chixexü. ^⁴Pa
Corix ñüxü rüngüxéexü i ngëma duüxügü
i mea maxexü rü aixcumá mexügu
rüxinüexü! ^⁵Notürü ngëma duüxügü i
chixexü i nacümagu ñixü ñrü poxcu
namaxä naxuegu! Erü ngëmatama nixi i
woetama naxcax íxixü i ngëma chixexü
ügüxü. ^⁶Rü Iraéutanüxüna naxä i taäxë!

Toma nax to i nachixüanewa
tagagüxü rü tanaxwaxe i toxü
cuwoeguxéexé

126 ^¹Rü yexguma Tupana
Yerucharéüçax tükü
woeguxéegü rü taxcax rü
ixanegüexüürüümare nixi. ^²Rü yexguma
ga yixema rü törü taäxemaxä tacugüe rü
aita taxüe. Rü yemacax ga yema tama
Tupanaaxü yaxögüxü rü nhanagürügü:
“Nüma ya Cori ya Tupana rü taxü i
mexü naxcax naxü i ngëma norü
duüxügü”, nhanagürügü. ^³Rü aixcumá
Cori ya Tupana rü taxü i mexü taxcax
naxü rü ngëmacax poraäcü tataäxégü.
^⁴Notürü, Pa Corix, nangexma i
tomücgü i nhuxmax rü ta to i
nachixüanegüwatama ngëxmagüxü. Rü
ngëma rü ta tanaxwaxe nax
Yerucharéüçax cunawoeguxéexü nax
nümagü rü ta nataäxegüxüçax nhama
paanexü i pucümaxä taäxexürüxü. ^⁵Rü
yíxema auxäcüma toegüxe rü
taäxäcüma tanayaxu i tümanetüarü o.
^⁶Rü yíxema auxäcüma yangexpüxüxe i
tümaaru nanetüchire nax tayatoxicax
rü ngëgxuma yaxoxgu rü tayabuxgü i
tümaaru nanetü rü wiyeäcüma tá
ítayangepeüxü i muxüchixü i tümaaru
nanetüarü o.

Tupana nanangoxéexé i guxüma

127 ^¹Rü ngëgxuma chi tama
Tupanaarü ngüxéemaxä
yixixgu nax naxüxü ya wüxi ya ïpata rü
notücxamamare chi nixi i nawä
napuracüexü i ngëma norü üruügü. Rü
ngëgxuma chi nüma ya Cori tama
nuxna nadaxgux ya wüxi ya ñane rü

notūcaxmamare chi nix̄ i nüxna
nadaugüx̄ i ngēma norü daruügü. ²Rü
taxuwama name ega texé puracügu tügü
imaxgu nhuxmata üäxcü tux̄
yarüxücumare nax ngēmaäcü ngúx̄
tingeäctüma tux̄ nangexmaxü i tümaarü
öna. Erü yíxema norü duüxügü ixígüxe
rü Tupana tuxna nanaxä i ngēma tux̄
taxux̄ woo ítapesteyane. ³Rü ngēma
taxacügu rü wüxi i ngüx̄eë i taxü i
Tupana tuxna äx̄ nixigü. ⁴Rü ngēma
taxacügu i ngextüxügutama tux̄
ngēmagüx̄ rü törü poxüruügü nixigü
nhama churaragüne rü norü poxüruxü
yixixürüx̄ nixigü. ⁵Rü nataäx̄ ya yimá
duü ya muxacüci erü nhama
namuxnexüchixürüx̄ nix̄. Rü taxütáma
namuü ega äexgacüpexewa norü
uanümaxä nügü ínaxuaxügigü.

Cori ya Tupanaarü ngüx̄eëchiga

128 ¹Rü cutaäx̄ i cumax erü
nüx̄ quicuaxüx̄ rü naga
cuxin̄ ya Cori ya Tupana. ²Rü cuma rü
tá cunangõx i ngēma curü puracüwa ne
üx̄ i cunetüarü o. Rü tá cutaäx̄ rü
mexü tá cuxü naxüpetü.

³Rü cupatawa i cuxicatama
cuxmaxmaxä ícungexmaxüwa rü tá
itaäx̄. Rü nhama wüxi i úwa i
oxochixürüx̄ tá nimu i cuxacügü. Rü
nhama oríwachacüxü i ngexwacax
rüxügüxürüx̄ tá naporae i ngēma
cuxacügü i curü mechacüwawa
rütogüx̄. ⁴Rü ngēmaäcü Tupana tá
nüx̄ narüngüx̄eë ya yimá duü ya
Tupanax̄ ngechaicü. ⁵Rü Cori ya
Tupana ya Chiáügu ápatacü cuxü
rüngüx̄eë! ⁶Rü Tupana cuxü rüngüx̄eë
nax guxüma i curü maxügü nüx̄

cudaux̄ nax nhuxäcü nüma ya Tupana
Yeruchareüx̄ nangüx̄eëxü! ⁶Rü
Tupana cuxü namäxexë i curü maxü nax
ngēmaäcü nüx̄ cudaux̄ i cutaagü! ⁷Rü
Tupana tux̄ rüngüx̄eë nax nua
Iraéutanüwa nangexmaxü i taäx̄ rü
törü uanügü tama tux̄ chixewexü!

Tupana rü Iraéuanexü ínanguxuchixexë
nüxna i norü uanügü

129 ¹Rü nhuxmax i Iraéuane rü
nhanagüri: “Chama rü
muxüma ga ngúxüwa chaxüpetü
noxritama changextüxügu. ²Rü aixcuma
muxüma ga ngúxüwa chaxüpetü
noxritama changextüxügu, notürü
taxuxüma choxü narüporamae i chorü
uanügü. ³Rü poraäcü choxü nacuajxügü rü
choxü nanapixëegü. ⁴Notürü nüma ya
Cori ya aixcuma mecümacü rü choxü
ínanguxuchixexë naxmexwa i ngēma
chorü uanügü i chixexügu maxexü”,
nhanagüri i Iraéuane. ⁵Rü ngēma
Yeruchareüarü uanügü rü chanaxwaxe
nax yaxänetanüächixü rü taxchaxwa
yabuxmüx̄. ⁶Rü name nix̄ nax
yanamaächigüx̄ i ngēma norü uanügü
nhama wüxi ya maxë ya iäxcäxwexwa
üäxcü paxa rümaächixëecütxü. ⁷Rü
name nix̄ i nhama trígu i taguma norü
owa nguxü rü taguma ibuxarü oóxütxü
nixigü. ⁸Rü ngēguma texé nüx̄ daxgu rü
taxüematáma nhatagüri nüx̄: “¡Tupana
pexü rüngüx̄eë! ⁹Rü Cori ya Tupanaégagu
mexü pexü ngupetü!” nhatagüri nüx̄.

Cori ya Tupanagu tayaxõögü

130 ¹Rü nhuxmax nax taxü i
guxchaxügü chauétüwa
ngexmaxü, rü curü ngüx̄eëcax

íchacaama, Pa Cori Pa Tupanax. ²¡Rü choxű nüxű naxñü i chorü yumükẽ, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxű nangãxű namaxã i ngẽma tagaăcü naxcax íchacaxaxű! ³Pa Cori Pa Tupanax, rü ngẽxguma chi nüxű cudawenügu i ngẽma chixexűgü i cupexewa taxüxű ¿rü texé chi cupexewa tame? ⁴Notürü i cumax rü toxű nüxű icurüngüma i ngẽma torü chixexűgü i cupexewa taxüxű nax ngẽmaăcü cuxű ticuaxüügxücx. ⁵Rü guxüma i chorü maxümaxã cuxű íchananguxexẽ, Pa Corix, rü nagu chayaxõ i ngẽma curü ore. ⁶⁻⁷Chama rü nhama dauxütaegüxű i ngóonexű ínanguxexügüxüarü yexera cuxű íchananguxexẽ, Pa Cori Pa Tupanax. Rü Pa Iraéuanecüäxgüx, rü ngẽma dauxütaegüxű i ngóonexű ínanguxexügüxürxü rü name nixi i ípenanguxexẽ i norü ngüxexẽ ya Cori ya Tupana. Erü núma rü tükű nangechaü rü tükű ínanguxexügüxü naxmexwa i törü uanügü. ⁸Rü núma tá nixi i Iraéutanüxüxű ínanguxexügüxü guxüma i norü chixexügüwa.

Cori ya Tupanagu tayaxögü

131 ¹Pa Cori Pa Tupanax, chama rü tama chaugü chieuqxüxű rü tama choxű nangúchaü i guxüma i ngẽma nüxű chadauxű. Rü tama naxcax chadau i ngẽma taxucürüwa choxű ngẽmaxü. ²Notürü chachianemare rü nhama wüxi i buxű i maiwa nüxű rüchauxű i naéchacüxű caxürxüxű charümeweemare. Rü ngẽmaăcü wüxi i buxű i ngexwacax maiwa rüchauxűrxüxű chixi. ³Pa Iraéutanüxüx, rü name nixi i nhuxmax

rü guxüguma Cori ya Tupanaarü ngüxexẽ ípenanguxexẽ.

Dawímaxã inaxuneta ga Tupana

132 ¹⁻²Pa Cori Pa Yacúarü Tupana ya Poraxüchicüx ¡rü nüxna nacuqxächi ya Dawí rü norü oégaăe naxcax ga guma cupata! ¡Rü nüxna nacuqxächi ga yema norü uneta ga cumaxã nüxű yaxuxű ga yexguma nhaxgu: ³⁻⁵“Chama rü taxütáma chapatagu charüxäxű rü taxütáma ichaca nax icharüngüxücx, rü taxütáma chapexetü, rü bai i nhuxgu tá chapexü nhuxmatátha chanaxü ya wüxi ya ipata naxcax ya Cori ya Yacúarü Tupana ya poraxüchicü nax ngẽma nangexmaxücx i ngẽma baú i norü mugüchixű”, nhaxgu! ⁶Rü noxri rü nüxű taxinüechiga nax Efrátawa nayexmaxü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixű. Rü yixcira rü Yáaartü ñanechipenügu nüxű itayangau. ⁷¡Rü nhuxmax rü ngíxã Tupanapatagu tachocu nax ngẽma napexewa nüxű yaricuqxüügxücx! ⁸¡Rü inachi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cupatagu naxicu namaxã i curü mugüchixű i curü poraaru cuqxrxü ixixű nax ngẽma cupatava cungexmaxücx! ⁹Rü ngẽma chacherdótegü i curü puracütanüxügü rü tá nicómüchiru rü ngẽma curü duüxügü rü norü taaxëmaxã tá aita naxüe. ¹⁰Rü curü duü ga Dawígagu ¡rü tauxű i choxű cuxoxű i chama i nachicüxü choxű cuxunetaxű nax aëgxacü chixixücx! ¹¹Yerü cumax, Pa Corix, rü chaunatü ga Dawímaxã icuxuneta namaxã i wüxi i uneta i taxucürüwama cuxüchicüxü. ¹²Yerü nhacurügü nüxű. “Rü cuchicüxü tá wüxi i cunexű chaxuneta nax nüxí

ãëxgacü yixixüçax. Rü ngëxguma cunegü chauga naxinüegu rü yanguxëegüägu i ngëma chorü mugü i namaxä nüxü chixuxü rü ngëma nanegü rü tá ta nüxi guxügutáma ngëma curü tochicaxüwa narütogü nax Iraéuanecüäxarü ãëxgacügi yixigüxüçax", nhacurügü.

¹³Rü nüma ga Cori rü nüxü naxuneta ga yima maxpüne ga Chiäüwa nax yimagu naxächiüxüçax. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: "Daa nixi ya yima maxpüne i chanaxwaxene nax guxüguma nawa changexmaxü. Rü ngëxma tá chaxächiü erü chorü me nixi. ¹⁵Rü ngëma chorü duüxügüarü nanetügü rü tá poraäcü nüxü chayaxoxëxë nax ngëmaäcü tama nataiyaexüçax i woo i ngëma duüxügü i ngearü diéruägxüxü. ¹⁶Rü tá cuax nünxna chaxä i Iraéutanüxüarü chacherdótegü nax natanüxüétüwa nachogüexüçax i chapexewa. Rü ngëma chorü duüxügü rü norü taäxemaxä tá aita naxüe. ¹⁷Rü marü namaxä ichaxüga ga gumá ãëxgacü ga Dawí ga chama nüxü chaxunetacü. Rü nataagü rü guxügutáma ãëxgacügi nixigü nhama wüxi i omü i ngëma náiechaxürüxü. Rü Dawíataanüwa tá chanangoxëxë ya wüxi ya ãëxgacü ya poraxüchicü. ¹⁸Rü norü uanügü rü poraäcü tá chanaxâneexëxë. Notürü i nüma ya ãëxgacü rü tá chanataxëx rü tá nüxü chicuaxüxü", nhanagürü ga Cori ya Tupana.

Wüxi i taäxé nixi ega Tupanaarü duüxügü nügü ngechaügü

133 ¹⁻²Rü dücax nax nhuxäcü namexechixü i ngëxguma ngëma Tupanaarü duüxügü rü aixcuma

wüxigu Tupanaga naxinüegu rü nügü nangechaügü. ²Erü ngëxguma ngëmaäcü nügü nangechaügü rü nhama pumára i paacaxü i namaxä chacherdótegüxü nabaerugüxü nhuxmata naxchinaguxgu rü naxchirugu irüyaexürxü taäxé tuxna naxä. ³Rü nhama cherena ya maxpüne ya Ermóüétügu nguxü rü maxpüne ya Chiäüétügu nguxürüxü tuxü nataäxexëxë. Rü Chiäüwa nixi i ne naxüxü i Tupanaartü ngüxëe nax namáxüçax i norü maxü i norü duüxügü.

;Cori ya Tupana cuxü rüngüxexë!

134 ¹Pa Duüxügü i Cori ya Tupanaarü Puracütanüxü Ixigüex ;rü nüxü pecuqxüxügü i guxäma i pemax i chütacü napatawa nax pengexmagüxü! ²;Rü ngëma nachica i üünexüguama pexuenümexégü rü Cori ya Tupanaxü pecuqxüxügü! ³;Rü nüma ya Cori ya Tupana ya dauxüguxü i naane rü nhama i naanearü üruxü, rü yima maxpüne ya Chiäüwa cuxçax ne nanamu i norü ngüxexë!

Ngëma taxü i mexügü i Tupana üxüchiga

135 ¹⁻²Name i nüxü ticuqxüxügü ya Cori ya Tupana. ;Rü nüxü pecuqxüxügü i naéga i guxäma i pema i törü Cori ya Tupanapatawa rü napataqxtüwa puracütanüxü ixigüxe! ³;Rü nüxü pecuqxüxügü ya Cori ya Tupana erü nüma rü namecüma! ;Rü wiyaegü i naéggagu ixuxügu pewiyaegü erü nüma

rü tamaxā namecüma! ⁴Rü nüma rü nüxū naxuneta ga Yacú ga Iraéugu ãégacü nax norü meruxū yixíxüçax. ⁵Rü chama rü meama nüxū chacuqx rü nüma ya tóru Cori ya tóru Tupana rü guxūma i ngēma duűxügü namaxā tupanaáxüétüwa naxū. ⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxü i guxūma i taxacü i nüma nanaxwaxexü i dauxüguxü i naanewa rü nhama i naanewa. Rü ngēxgumarüxü ta nanaxü i ngēma nüma nanaxwaxexü i márwa rü natamawa. ⁷Rü nüma rü guxüwama i nhama i naanewa nayachüxächixéxē ya cherena. Rü nanayauneanecüüxéxē nax ngēmawa nüxü icuáxüçax nax napuxchaüxü. Rü ngēma ngextá namaxā ínanguxüxüwa ya buanecü rü inanamuáchi. ⁸Rü nüma nixí ga nüxcüma nadaiaxü ga yema Eyítuanecüäx nanegü ga nüxíráxüxü rü nadaiaxü ga yema nüxíráxüxü ga naxünanaxcügü. ⁹Rü Eyítuanewa nanangoxéxē ga taxü ga guxchaxügü naxcax ga Eyítuanecüäxarü ãëxgacü rü norü ngüxéreuügü. ¹⁰⁻¹¹Rü nanadaiäcü ga muxüma ga nachixüianegü. Rü nanadai ga ãëxgacügü ga iporaexü ga Cheú ga Amuréutanüxügürü ãëxgacü rü Óyi ga Bacháüanearü ãëxgacü rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga Canaáanewa yexmagüxü. ¹²Rü yema norü naanegü ga yema ãëxgacügü rü nüma ga Tupana rü norü duűxügü ga Iraéutanüxüguna nanaxā nax guxügutáma noxrü yixíxüçax. ¹³Pa Cori Pa Tupanax, cuéga rü tagutáma inayarüxo, rü guxügutáma i duűxügü rü nüxna nacuqxächigü. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcumama mea namaxā

inacuqx rü mea nüxna nadau i norü duűxügü. Rü nüxü nangechaütümüxügü i ngēma norü duűxügü. ¹⁵Rü ngēma tama yaxögüxüarü tupananetagü rü úiru rü diërumünaxcägxümare nixí. Rü naxchicünaqxägü i duűxügü naxmexmaxä ümarexü nixígü. ¹⁶Rü nixäähxhirex notürü tama nidexagü. Rü nixäketüchirex notürü tama tüxü nadau. ¹⁷Rü naxämachixë notürü tama tüxü naxñüe. Rü nangearü maxüäx. ¹⁸Rü ngēma duűxügü i ngēma naxchicünaqxägü ügüxü, rü ngēma naxchicünaqxä i nagu yaxögüxüürüxü taxuwama name. ¹⁹Pa Iraéutanüxügü jrü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! Rü pema Pa Chacherdótegü jrü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! ²⁰Rü pema Pa Lewítanüxügü jrü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! Rü pema nax Cori ya Tupanaxü pengechaügüxüx jrü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ²¹Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya mäxpüne ya Chiáügu áchiücü i Yerucharéüwa. Rü name nax nüxü icuaxüügüxü.

Tupana rü guxügutáma
Iraéutanüxügüxü nangechaü

136 ¹¡Moxë nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümaxüchi rü ngēma norü ngechaü rü taguma inayagüx. ²¡Moxë nüxna pexä ya yimá Tupana ya guxüma i tupananetagüétüwa ngëxmacü! Erü ngēma norü ngechaü rü taguma inayagüx. ³¡Rü moxë nüxna pexä ya Cori ya Tupana ya guxüma i corigüarü ãëxgacü ixíci! Erü ngēma norü ngechaü rü taguma inayagüx. ⁴Rü nüxicatama

nixí i naxüäxü i taxü i mexügü. Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.⁵Rü nüma nixí i norü cuaxmaxä naxüäxü i dauxügxü i naane. Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.⁶Rü nüma nixí ga dexáétüwa nangoxéexü ga waixümü. Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.⁷Rü nüma nixí ga naxüäxü ga üaxcü rü tauemacü. Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.⁸Rü nüma rü nanaxü ga üaxcü nax ngunecü inabáixücx. Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.⁹Rü nüma rü nanaxü ga tauemacü rü ēxtagü nax chütacü inabáixgüxücx. Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.¹⁰Rü nüma nixí ga nadaiaxü ga nüxíráxügxü ga nanegü ga yema Eyítuaneciüäxgü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹¹⁻¹²Rü nüma nixí ga norü poramaxä Eyítuanewa ínanguxüxéexü ga Iraéutanüxü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹³Rü nüma nixí ga Már ga Dauchiüxü ga taxregu yayauxyeüchixüäxü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹⁴Rü nüma nixí ga yema már ga yayauxyeüchixüxüwa yachoüxéexü ga yema Iraéutanüxü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹⁵Rü nümatama nixí ga yema Már ga Dauchiüxüga nanguxéexü ga Eyítuaneciüäxarü äêxgacü ga Faraóü namaxä ga norü churaragü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹⁶Rü nhuxuchi nüma nixí ga yema naane ga taxúema nagu

äpataügu yagagüaxü ga yema norü duüxügü ga Iraéutanüxü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹⁷Rü nüma nixí ga nadaiaxü ga to ga nachixüanegüärü äêxgacüga poraexü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹⁸Rü woo nax naporaexü ga yema äêxgacüga notürü nüma ga Tupana rü nanadaiama. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.¹⁹⁻²⁰Rü yemaacü nanadai ga äêxgacüga Cheü ga Amuréutanüxügüärü äêxgacü rü Óyi ga Bacháüanearü äêxgacü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.²¹⁻²²Rü Tupana nixí ga nüxü yanucü ga yema äêxgacügüärü naane nüxü ga Iraéutanüxü. Erü ngëma norü ngechaű i Iraéutanüxücx rü taguma inayagux.²³Rü nüma ya Tupana rü tüxna nacuaxächi ngëxguma taxü i guxchaxüwa ingexmagügx. Erü ngëma norü ngechaű i taxçax rü taguma inayagux.²⁴Rü nüma nixí i tüxü ínapoxüxü nüxna i törü uanügü. Erü ngëma norü ngechaű i taxçax rü taguma inayagux.²⁵Rü nüma nixí i duüxügxü rü naexügxü nachibüexéexü. Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.²⁶|Rü moxë nüxna pexägü ya yimá Tupana ya dauxüwa ngëxmacü! Erü ngëma norü ngechaű rü taguma inayagux.

Babiróniaanearü natücutügüwa
Yeruchareücx taxauxe

137 ¹Rü yexguma
Babiróniaanearü
natücutügüwa tarütogüga rü taxauxe

yerü nüxna tacuaxāchi ga Yeruchareū.
 2Rü Babiróniaanearü naitanügu
 tanachogü ga torü paxetaruūgü ga
 árpagü. 3Rü yema Babiróniaanecüäx ga
 yéma toxü gagüxü ga torü yemaxügü
 toxna puxüxü, rü toxü namu nax
 taäxēäcü naxcax tawiyaegüxü nagu ga
 wiyaegü ga Yeruchareüäx. 4Rü
 nhuxäcü tá nagu tawiyaegü ya torü Cori
 ya Tupanaarü wiyaegü i ngëxguma
 ngëma naane i tama toxrü ixixüwa
 tangexmagü? 5Rü ngëxguma chi
 Tupanapexewa cuxü icharüngümagu, Pa
 Yeruchareü ixü daa chorü¹
 tügünechacüxü rü nüxü iyanangüma nax
 cuxcax napaxetaxü! 6Rü ngëxguma cuxü
 charüngümagu rü tama choxrütama
 taäxéétüwa cuxü chaxüxexüga, Pa
 Yeruchareü ixü daa chorü conü rü nua
 chauxmanaxäwa yaxü nax taguma wena
 chawiyaexüçax! 7Pa Cori Pa Tupanax ixü
 tauxü i cunangupetüxexemarexü nax
 cupoxcexü i ngëma Edóútanüxü ga
 Babiróniaanecüäxgüxü muxü nax
 noxtacüma iyanaxoxüçax ga torü íane ga
 Yeruchareü! 8Rü cumax, Pa
 Babiróniaanex, rü tá icuyartxo. Rü tá
 nataäxé ya yimá cuxü iyarüxoxéecü
 naxcax ga yema tomaxä cuxüxü. 9Rü tá
 nataäxé ya yimá curü buxügüxü
 íyauxüçü nax nutagu yachixgüäcüma
 nadaiaxüçax.

Cori ya Tupanana moxë naxä ya Dawí

138 ¹Rü guxüma i chorü
 maxümaxä tá moxë cuxna
 chaxä, Pa Cori Pa Tupanax. Rü ngëma
 togü i nachixüanegüari äëxgacügi i
 tama cuxü cuaxgüxüpxewa tá cuxcax
 chawiyae. 2Rü yima cupata ya üünene

íngexmaxüguama chadawenüäcüma tá
 ichacaápüxü nax ngëmaäcü moxë cuxna
 chaxäxüçax naxcax i curü ngechaü rü
 nax aixcumacü quixixü. Erü cuma rü
 cugüegagu icuxuneta, rü aixcuma
 cuyanguxexé i guxüma i ngëma nüxü
 quixixü. 3Rü yexguma cuxna chacaxgux
 nax choxü cuporaxëexü rü cuma rü
 choxü cungäxüga rü aixcuma choxü
 cuporaxexé. 4Rü guxü i nachixüanegüari
 äëxgacügi rü tá cuxü nicuaxüxügi i
 ngëxguma nüxü naxmëiegü nax nhuxäcü
 cuyanguxexé i ngëma nüxü quixixü i
 curü unetagü. 5Rü nümagü rü aixcuma tá
 Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügi naxcax i
 ngëma mexügi i taxügi i naxüxü. Erü
 nüma ya Tupana rü naporaxüchi. 6Rü
 woo dauxüwa nax nangemaxü ya Cori ya
 Tupana notürü ngëma nüxü nadawenü i
 ngëma tama nügü icuaxüxü. Notürü i
 ngëma nügü icuaxüxü rü yáxügitama
 nüxü nacuax i nhuxäcü nax yixixü. 7Rü
 ngëxguma äüçümaxüwa changexmagu,
 rü cuma rü choxü ícupoxü nax tama
 choxü yamägxüçax. Rü icunawex i
 curü pora rü choxü ícunguxuchixexé
 naxmexwa i chorü uanügi i chamaxä
 nuexü. 8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 aixcuma tá nayanguxexé i ngëma mexü i
 chorü maxüçax nagu naxinüxü. Erü
 cumax, Pa Corix, rü taguma inayagux
 nax choxü cungechaüxü rü chamaxä
 cumecümaxü. 9Rü tauxü i choxü ícutáxü,
 Pa Cori Pa Tupanax! Erü cumatama nixí i
 choxü cungoxexü.

Guxüxüma nacuax ya Tupana

139 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma
 rü marü choxü cungugü rü
 meama nüxü cucuax i chorü maxü. 2Rü

cuma nüxű cuquax i guxűma i ngěma chaxüxű. Rü woo curü yáxüwa changexmagu rü nüxű cuquaxama i ngěma nagu charüxinüxű. ³Rü ngěma íchixügixűwa rü cuma rü nüxű cuquax i guxűma i ngěma chaxüxű. ⁴Rü woo taxüta namaxã chachonagüxű i ore, rü cumax, Pa Corix, rü marü nüxű cuquax i taxacümaxã tá chadexaächixű. ⁵Rü chorü guxüciwawa cungexma rü chauétü cuwéxmex. ⁶Rü guxűma i ngěma cuax rü chauáx rü tama ningua nax nüxű chazuáx i ngěma. Rü ngěma nax nataxüchixű i ngěma cuax rü tama nüxű chazuáx i nhuxacü nax yixixű. ⁷¿Rü ngextá tá chaxü naxchaxwa i cuáx? ⁸Rü ngextá tá chanha nax cuxna chayáxüücxax? ⁹Rü ngěguma chi dauxüguxű i naanegu chaxinagügu, rü ngěma cungexma i cumax. Rü ngěguma chi mairaxütüügu chaxücxgu rü ngěma rü ta cungexma i cumax. ⁹⁻¹⁰Rü ngěguma chi chagonagügu rü üäxcü ne üxüwa chanhaxgu rüexna üäxcü íruxücxügu chaxachiügu, rü woo i ngěma rü chauétü cuwéxmex rü curü tügenemexë rü tagutáma choxü ningex. ¹¹⁻¹²Rü ngěguma chi nagu charüxinüguxű nax éanexügu chicüxű rüexna ngěma ngóonexü rü éanexüxű yanguxuchigu, rü ngěma éanexü rü taxucürwama cuxchaxwa choxü inicux, erü ngěma éanexü rü nhama nangunexürtüntama nixi i cuccax. Rü ngěma éanexü rü ngěma ngóonexü rü cuccax rü nawüxigumare. ¹³Rü cuma nixi ga cunaxüxű i nhaa chaxune. Rü cuma nixi ga chauéanüwa choxü cuxüxű. ¹⁴Rü ngěmacax cuxü chiquaxüxű naxcax nax nhuxacü choxü cuxüxű, erü curü ü rü

namexechi. Rü ngěma rü meama nüxű chazuáx. ¹⁵Rü taxuxüma cuxcax naxexügu ga yexguma chauéanüwa noxri chanaxixichigu rü chiyachigügu ga taxúema choxü ídauxüwa. ¹⁶Rü cuxetü rü nüxű nadau ga chaxune ga yexguma noxri chanaxixichigu. Rü naxüpa nax chabuxü rü curü poperagu naxümatü ga nhuxacü tá nax choxü cuxüxű. Rü naxüpa nax chamaxüxű rü cuma nüxű cuquax i nhuxre i ngunexü tá choxü nangexmaxü. ¹⁷Pa Tupanax, rü ngěma nagu curüxinüxű rü chorü cuax rü tama nawa nangu. Erü ngěma curü ínugü rü taguma inayagux. ¹⁸Rü ngěguma chi chayaxugügu i ngěma curü ínugü i chäuxcax nagu curüxinüxű rü naxnecütexearü yexera chi nixi i norü mu. Rü woo ngěguma paxmama chabaixächigü rü ngěguma rü ta chagu curüxinü. ¹⁹⁻²⁰¡Pa Tupanax, rü nünxu nayaxu i norü maxü i ngěma chixexü ügüxü! ¡Rü choxna yaxigachixexë i ngěma máetagüxű i chixexümaxã cuchigagu idexagüxű rü notücxaxma cumaxã nuexü! ²¹Pa Cori Pa Tupanax ¿exna taxütáma naxchi chaxaiü i ngěma duüxügü i cuxchi aiexü rü nüxű chaxoxü i ngěma cumaxã nuexü? ²²Rü ngemáacü guxü i chorü maxümaxã naxchi chaxai i ngěma duüxügü rü nüxű chazuáx i ngěmagü rü chorü uanugü nax yixigüxü. ²³Pa Tupanax, ¡nangugü i chorü maxü i nhuxacü nax yixixű i cupexewa! ¡Rü choxü naxü nax nangóxücxax rü aixcuma name i ngěma nagu charüxinüxü! ²⁴¡Rü choxü nadawenü rü ngoxi chixexü i namagu chixü! ¡Rü ngěma nama i maxüwa choxü gaxügu choxü ixüxexë!

Dawí rü Tupanaarü ngǔxēēcax
ínaca i norü yumüxëwa

140 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupanax
¡naxmexwa choxü
ínganguxuchixëxë i ngëma chixexü
ügüxü i duüxügü! ¡Rü choxü ínapoxü
nüxna i ngëma máxwaxegüxü rü ngëma
chixexüçax daugüxü rü guxü i oragu rü
daíxcax daugüxü! ³Rü yimá norü conü
rü nhama áxtapearü conürükü
naxämagu. Rü ngëma norü dexa rü
áxtapeguchatarükü nixi. ⁴Pa Corix
¡choxna nadau naxchäxwa i ngëma
chixri maxëxü i duüxügü! ¡Rü choxü
ínapoxü nüxna i ngëma máxwaxegüxü
rü naxçax daugüxü nax nhuxäcü
chixexügü choxü nanguxéegüxü! ⁵Rü
ngëma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü
chapexegu nanaxügü i wüxi i norü
yaxruxü. Rü choxü niwaiyemaxügü
namaxä i ngëma norü yaxruxü rü norü
bocupararuxü. ⁶Rü chama rü marü
cumaxä nüxü chixu rü nhachagürü
cuxü: “Cuma nixi i chorü Tupana
quixixü. ¡Rü nüxü naxñü i ngëma
cuxna naxçax chacaxü! ⁷Pa Cori Pa
Tupana Pa Chorü Maxéeruxü ya
Poracüx, rü cuma nixi i choxü
ícupoxüxü i daiwa”, nhachagürü cuxü.
⁸⁻⁹Pa Cori Pa Tupanax ¡rü tauxü i nüxü
cunatauxchaxéexü i ngëma chixexüarü
üruxü nax naxüäxüçax i noxrtama
ngúchaü! ¡Rü nüxna nachyxu nax tama
yanguxéexäxüçax i ngëma norü ñü i
chixexü! Rü ngëma chorü uanügi i
choxü íchomaeguâchixü rü inachigü nax
choxü yamaxgxüçax. ¡Notürü
naxcäxtama natäeguxéexë i ngëma
chixexü i chäuxcax naxügüxü nax

nümatama nagu nayixüçax! ¹⁰¡Rü
naétügu nayixëxë i curü poxcu nhama
âxwe ya inaicürükü! ¡Rü wüxi i âxmaxü
i taguma nawa ínachoxüxügu nawocu!
¹¹¡Rü tauxü i cunamaxëechaxü i
nhama i naanewa i ngëma
guxchigawaxexü! ¡Rü ngëma
máxwaxexü rü nüxna nangu i ngëma
chixexü nax ngëma yamáxüçax! ¹²Rü
chama nüxü chacuax rü nüma ya Cori
ya Tupana rü mea namaxä inacuax i
ngëma ngearü diëruåxü. Rü tüxü
ínapoxü ya yíxema naxixächiåxégüxe.
¹³Rü ngëma duüxügü i aixcuma mexü
rü tá cuxü nicuaxüxügü. Rü cuxüitawa tá
nangexmagü i ngëma cupexewa
ixaixcumagüxü.

Cuxüicatama chadawenü, Pa
Tupanax

141 ¹Rü nhuxmax nax cuxna
chacaxaxü, Pa Cori Pa
Tupanax, ¡rü paxa choxü rüngüxëxë!
¡Rü choxü naxñü i nhuxmax nax cuxna
chacaxaxü! ²Rü nhaa chorü yumüxë i
cumaxä nüxü chixuxü ¡rü nayaxu
nhama pumáratexe i yáuanecü
chaxunagüchacüxüäcüma cuxçax
chiguxüärü! ³Pa Cori Pa Tupanax ¡rü
choxü rüngüxëxë nax tama ore i
chixexüxü chixuxüçax i cuchiga! ⁴¡Rü
choxna nayaxu i ngëma chixexügü nax
charüxñüxü! ¡Rü tauxü i choxü
quingexü nax chixexügü chixuxüçax rü
bai i natanü nax chaxäxüçax i norü
ónawa i ngëma duüxügü i chixexü
ügüxü! ⁵Rü choxü rü wüxi i ngüxëe nixi
ega ngëxguma choxü nawexächixëegü i
wüxi i duüxü i cupexewa mexü. Notürü
ngëma norü ucuxë i ngëma chixexü

ügütü rü tama choxü name rü taxütáma naga chaxinü. Rü guxügutáma chayumüxé nax nüxü naxoexüçax i ngëma chixexü i nagu ínamaxexü. ⁶Rü ngëma chixexü ügütü i duüxügüarü aëgxacügi rü tá nayayitanü nhama maxpúnewa nayixürüxü. Rü ngëxgumama tá nüxna nacuqxächie nax namexü ga yema ore ga namaxä nüxü chixuxü. ⁷Rü yima naxchinaxägü i ngëma chixexü ügütü rü naxmaxüxütagu tá nawoone nhama mairaxü i aixmünexü ngëxma woonexürüxü. ⁸Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nixi i chadawenüxü. Rü cuxcax nixi i chinhaxü nax choxü ícupoxüçax. ⁹Rü tauxü i choxna quixügachixü! ⁹Rü choxü ínapoxü nawa i ngëma yaxruxü i chauxcax yanuagüxü i ngëma chixexüarü üruügü! ¹⁰Notürü nümatátama nagu nayi i ngëma yaxruxü i chauxcax yanuagüxü. Rü yoxni i chamax rü tá chinha.

Cuma nixi i chorü cuxchicaxü, Pa Cori Pa Tupanax

142 ¹Rü tagaäcü nüxna chaca ya Cori ya Tupana. Rü tagaäcü naxcax íchaca nax nüxü changechaütümüxüçax. ²⁻³Rü napexewa naxcax chayarüdexa i ngëma guxchaxügi i choxü ngëxmaxü. Rü ngëxguma chauétü nanguxgu i ngëma guxchaxügi rü napexewa nüxü chixu nax nhuxäcü ngúxü chingexü. Pa Corix, cuma nüxü cuquä i chamaxü i nagu chixüxü. Rü ngëma nama i nagu chixüxüwa rü chorü uanügi rü ngëxma chapexegu nanaxügi i wüxi i yaxruxü. ⁴Rü ngëxguma chorü tügüneciwigü

chadawenügu rü tataxuma ya texé ya chorü ngüxëewa üxe. Rü tataxuma ya texé ya choxü ípoxüxe. Rü tataxuma ya texé ya chauxcax oegaxäxexe. ⁵Rü cuxna nixi i chacaxü, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nhachagürü: "Cuma nixi i chorü cuxchicaxü quixixü. Rü cuma nixi i choxna cunaxäxü i guxüma i taxacü i choxü ngëxmaxü i nhama i naane i nawa chamaxüwa", nhachagürü. ⁶¡Rü naxcax irüxinü i chauga nax aita chaxüxü! Erü marü nataxuma i chorü pora. ¡Rü nüxna choxü ínanguxuchixëxé i ngëma chawe ingëxütanüxü! Erü nüma rü choxü narüporamaegü. ⁷¡Rü choxü ínanguxuchixëxé nawa i nhaa chorü guxchaxügi nax ngëmaäcü cuxü chikuqxüxüçax! Rü nhuxuchi i ngëma duüxügi i aixcuma mexügi rüxüñüexü rü tá choxü ínachomaegüachi i ngëxguma chamaxä cumecümagu.

Pa Corix, cugu nixi i chayaxöxü

143 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡choxü nüxü naxinü i chorü yumüxé! ¡Rü naxcax irüxinü i ngëma cuxna naxcax chacaxü! ¹Rü éctü choxü nangäxü! Erü cumecüma rü aixcuma cuyanguxëxé i ngëma nüxü quixixü. ²¡Rü tauxü i choxna naxcax cucaxü i chorü chixexügi nax poxcu chamaxä cuxueguxüçax! Erü cupexewa rü tataxuma ya texé ya tama nüxü cuáxe nax chixexü taxüxü. ³Rü ngëma chorü uanügi rü chawe ningëxütanü rü waixümüwa choxü nipotügi. Rü éanexügu choxü napoxcu nax ngëma chamaxüçax naxrüxü ga yema nüxcüma yuexü. ⁴Rü nhuxmax rü chayaxixächiäxuchi rü chauäewa poraäcü chamuü. ⁵Rü nagu

charüxñü ga yema mexügü ga taxü ga
núxcüma toxçax cuxüxü. Rü nüxna
chacuqxächi nax nhuxäcü poraäcü toxü
curüngüxëexü. ⁶Rü ngëma nax
chacuxwaxexüchixü rü cuxcax
chaxunagümexë nhama waixümü i paxü i
dexä naxwaxexüchixüxü. ⁷Pa Cori Pa
Tupanax ipaxa choxü nangäxü! Erü
ngëmatama chayu. ⁸Rü tauxü i cuoxoxü
nax choxü curüngüxëexü! Erü ngëxguma
tama choxü curüngüxëegü rü tá chayu
naxrüxü i ngëma yuexü. ⁹Rü paxmama
choxü nawex nax nhuxäcü poraäcü choxü
cungechaüxü! Erü cugu nixi i chayaxoxü.
¹⁰Rü choxü nüxü nacuqxäexü nax nhuxäcü
cunaxwaxexü nax cupehexwa chamaxüxü!
Erü cumaxä nixi i nüxü chixuxü i ngëma
chorü ngúchaü. ¹¹Pa Cori Pa Tupanax
ipüxna choxü ínanguxuchixëexü i ngëma
chorü uanügü! Erü cuxcax nixi i chinhaxü
nax cuxütagu chaugü chicuxüçax. ¹²Rü
choxü nanguxëexü nax chanaxüxüçax i
curü ngúchaü! Erü cuma nixi i chorü
Tupana quixüxü. Rü chanaxwaxe i cuäxë i
üünexü rü mexü i nacümagu choxü
nixüxëexü. ¹³Pa Corix, cuégagu cuixna
chaca nax choxü cumaxëexüçax. ¹⁴Rü
choxü ínanguxuchixëexü nawa i nhaa
ngúxü i chingexü! Erü cuma rü
cumecüma. ¹⁵Rü cuma rü cuyanguxëexü i
ngëma nüxü quixuxü. ¹⁶Rü ngëmacax
nadai i ngëma chorü uanügü! ¹⁷Rü ecü
guxüxüma nadai! Erü chama rü curü
duüxü chixü.

**Äëxgacü ga Dawí rü Tupanana
moxë naxä**

144 ¹Namexechi ya Cori ya
Tupana ya chorü poxürxü.
Rü nüma nixi i choxü nanguxëexü rü

choxü nüxü nacuqxäexü nax nhuxäcü tá
daiwa chaxüxü. ²Rü nüma nixi i
aixcuma chamücü yixixü rü chorü
poxürxü yixixü. Rü naxcax nixi i
chinhaxü nax ngëxma chicuxüçax. Rü
nüma nixi i chorü nguxuchixëeruxü rü
chorü tüpxeruxü. Rü namaxä nixi i
chaugü chatüpexexü. Rü nüma nixi i
chaxmexwa nangexmagüxëexü i
ianegü. ³Pa Cori Pa Tupanax ⁴taxacüwa
cuxü name ya yimá duü rü ngëmacax
nagu curüxñüxü? ⁵Rü curü taxacü nixi
ya yimá duü rü ngëmacax poraäcü nüxü
cungechaüxü? ⁶Rü yimá duü rü wüxi i
ngüäcüüruxü nixi i norü maxü. Rü
ngëma norü maxü rü nhama wüxi i
gauxchipetaxü üpetüxürtüümare nixi.
⁷Pa Corix ⁸yawäxna i dauxüguxü i
naane rü nhama i naanegu íruxü! ⁹Rü
nüxü ingögü ya mäxpünegü nax
yanaigüxüçax rü yacaixquegüxüçax!
¹⁰Rü inacuxgü ya cuxnegü ya äemacügi
ixigüne nax ngëmachäxwa
yabuxmüxüçax i curü uanügü! ¹¹Rü
ecü chäuxcax rüxue i dauxüguxü i
naanewa nax nawa choxü
ícuyaxuchixüçax i nhaa taxü i guxchaxü
i nawa changexmaxü! ¹²Rü choxü napu
naxmexwa i nhaa chorü uanügü i
dorataqügxü i norü doramaxä choxü
íxuaxüguxü! ¹³Pa Corix, ngexwacaxüxü i
wiyaegu tá cuxcax chawiyea chorü
paxetaruümaxä. Rü ngëmaäcü chorü
wiyaemaxä tá cuoxü chikuaxüxü. ¹⁴Rü
cuma nixi i nachixüanegüarü
äëxgacügxü curüngüxëexü nax norü
uanüguxü naporamaegüxüçax. Rü cuma
nixi ga curü duü ga Dawíxü
ícunguxuchixëexü naxmexwa ga norü
uanügü. ¹⁵Rü nhuxmax rü choxü ínapoxü

nax tama norü taramaxã choxü
yamaxgüxüçax i chorü uanügü! 1Rü
choxü napu naxmexwa i nhaa chorü
uanügü i dorataaxgüxü i norü doramaxä
choxü íxuaxügüxü! 12Rü ngëxguma
Tupanaga ixñüegu rü aixcuma
tataäxégü. Rü tanegü rü mea nayae
nhama nanetügü i bacaxürüxü. Rü
taxacügü rü iyamexechi nhama
Tupanapataaru caxtagürüxü. 13Rü törü
trígupataägü rü nixääcu namaxä i
naguxüraxüxü i nabü. Rü törü
carnérugü rü poraäcü nimu i törü
nachitaxüwa. 14Rü törü wocagü
nixäxacügü rü mea nabue i naxacügü.
Rü törü ñanemaxügüwa rü taxüema
äucümäxügagu aita taxü. 15Rü ngëma
duüxügü i guxüma i nhaa mexü nüxü
ngëxmagüxü rü aixcuma nataäxégü. Rü
ngëmatama taäxé nüxü nangexma i
ngëma duüxügü i Tupana namaxä
icuáxü.

Rü name nixí nax guxü i duüxügü
rü Cori ya Tupanaxü yacuqxüügüxü

145 ¹Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü
nüxü cuciqxüchixü, Pa Tupana Pa
Chorü Äëxgaciüx. Rü guxügutáma cuxü
chicuqxüxü. ²Rü wüxichigü i ngunexügü
rü mexü i cuchigaxü tá chixu rü
guxügutáma cuxü chicuqxüxü. ³Rü
nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü
nacuqxüchi rü ngëmacax name nax
nüxü icuqxüügüxü. Rü ngëma törü cuqx
rü tama nawa nangu nax nüxü
icuáxüçax i nhuxäcü nüxü nacuqxüchixü
i nümax. ⁴Rü papágü rü naxacügüwa tá
nananguxéegü nax cuxü yacuqxüügüxü
naxcax i ngëma cuxüxü. Rü tá nüxü

nixugügü i ngëma mexügü i curü
poramaxä cuxüxü. ⁵Rü chama rü tá
nüxü chixu nax nhuxäcü torü äëxgacü
ya üünecü nax quixixü i cumax. Rü tá
nüxü chixu i ngëma mexügü i toxçax
cuxüxü. ⁶Rü duüxügü rü nachiga tá
nidexagü i ngëma äucümäxü i curü
poramaxä cuxüxü. Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü guxüéétüwa
cungexmaxü. ⁷Rü duüxügü rü tá cuxü
nixuchiga nax nhuxäcü
cumecümäxüchixü. Rü tagaäcü tá nüxü
nixugügü nax cuma rü äëxgacü i
aixcuma mea guxämaxä icuácü quixixü.
⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
namecüma rü nüxü tangechaütümüxü
rü yaxna tamaxä naxinü rü tükü
nangechaü. ⁹Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü guxämaama namecüma rü
ngëma naxüxüwa inanawex nax
nhuxäcü poraäcü tükü nangechaüxü.
¹⁰Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü tá cuxü
nicuqxüxügü, Pa Cori Pa Tupanax. Rü
ngëma curü duüxügü rü tá cuxü
nicuqxüxügü. ¹¹Rü tá nüxü nixugügü
nax cuma rü aixcuma äëxgacü ya
üünecü quixixü rü nhuxäcü
namexechixü i ngëma curü puracü i
curü poramaxä cuxüxü. ¹²Rü ngëmaäcü
tá duüxügü nüxü nacuqx nax nhuxäcü
cuporaxüchixü rü nhuxäcü äëxgacü ya
üünecü quixixü. ¹³Rü cuma rü
guxüguma äëxgacü quixü rü
guxügutáma namaxä icucuqx i guxüma.
¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tükü
ínarüdagüxéex ya guxäma ya yíxema
iyayitanüxe. Rü tükü naporaexéex ya
guxäma ya yíxema turaexe. ¹⁵Rü
guxüma i ngëma cuxüxü rü cuxü
narüdaunü nax cuma

cunachibüexēexűcax i ngēxguma nataiyaegu. ¹⁶Rü cuma rü cuyaxüwemügү rü curü ngúchaūmaxā mea cunataāxēexē i guxūma i ngēma maxēxű. ¹⁷Rü nüma ya Cori rü guxūma i ngēma nagu naxīnǚxüwa rü aixcuma nawexgu. Rü guxūma i ngēma naxīxüwa rü namecüma. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tükna nangaicama ya yíxema aixcuma naga taxīnueācüma norü ngūxēēcax ícagüxe. ¹⁹Rü yíxema nüxű ngechaūgüxe, rü tükna nanaxă i ngēma naxcax ítacaxű. Rü ngēxguma norü ngūxēēcax nüxna tacagüegu, rü nüma rü tükň naxīnű rü tümaarü guxchaxüwa tükň ínanguxüxexē. ²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tükň ínapoxű ya yíxema nüxű ngechaūgüxe, notürü nanadai i ngēma duūxügü i tama naga ínuechaūxű. ²¹Rü Cori ya Tupanaxű chikuaxüxű. Rü name nixī i guxūma i duūxügü nüxű nicuaxüxügü ya yimá Üunecü i nhuxmax rü guxügutáma.

Tupanaxű tikuaxüxügü naxcax i ngēma naxüxű

146 ¹Name nixī i nüxű tikuaxüxügü ya Cori ya Tupana. Rü chama rü guxūma i chorü maxūmaxā tá Cori ya Tupanaxű chikuaxüxű. ²Rü nhuxmax nax chamaxüxű rü Cori ya Tupanaxű tá chikuaxüxű. Rü nhama rü ta chamaxű rü naxcax tá chawiyae ya yimá chorü Tupana. ³|Rü tauxű i nagu cuyaxöökü i yatügü i nügü nüxű cuaxēexű! Eru nümagü rü duūxügümare nixigü rü tama maxű tükna naxă. ⁴Rü ngēxguma nayuegu rü wenaxarü waixümüxű

nixigü. Rü ngēma ngunexügutama inayarüxo i guxūma i taxacü i nagu naxīnüexű. ⁵Rü tataāxē ya yíxema Yacúarü Tupanaxütawa nayaxúxe i tümaarü ngūxē rü nagu yaxōxe ya Cori ya Tupana. ⁶Rü nüma nixī i naxüāxű i dauxüguxű i naane rü nhama i naane, rü ngēma már, rü guxūma i t̄axacü i nawá ingexmachigüxű. Rü nüma rü guxüguma nayanguxexē i ngēma nüxű yaxuxű. ⁷Rü nüma rü tümaétüwa nachogü ya yíxema togü chixri tümaxxā icuáxe. Rü yíxema taiyagu ímaxēxe rü tükň nachibüexexē. Rü yíxema poxcupataūwa ngēxmagüxe rü tükň ínanguxüxexē. ⁸Rü yíxema ingexetüxe rü tükň nidauchigüxexē. Rü yíxema ya iyayitanüxe rü tükň ínarüdagüxexē. Rü nüma ya Cori rü nüxű nangechaū i ngēma duūxügü i mexű ügxüxű. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxna nadau i ngēma duūxügü i tama Iraéutanüxű ixígüxű i to i nachixüanewa ne íxű. Rü ngēxgumarüxű ta tükň narüngüxexē ya taxcutagü rü yutegüxe. Notürü ngēma duūxügü i chixexű ügxüarü ínū rü nagu nayanachixexexē. ¹⁰Pa Yerucharéü, rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma ãēxgacü nixī. Rü yimá curü Tupana rü gucü ya taunecügu rü tá pemaxă inacuax. |Rü ngixā nüxű tikuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Tupana rü poraācü Iraéutanüxüxű narüngüxexē

147 ¹|Rü ngixā nüxű tikuaxüxügü ya Cori ya Tupana! Rü name nixī i naxcax

tawiyaegü. Erü wüxi i taăxē nixī nax nüxū icuqxüügxü. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü wena ínanadaxēxē ya Yeruchareú rü nananutaquexe i ngēma Iraéutanüxügü i to i nachixüanegügu woonexü. ³Rü nüma rü tükü nataăxēxē ya yíxema poraăcü ngechaű ingegüxe rü tükü nananaxēxē ya yíxema ngúxü ingegüxe. ⁴Rü nüma rü nüxū nacuqx nax nhuxre yixixü ya ēxtagü rü wüxicigü rü naégamaxä nüxna naca. ⁵Rü nüma ya törü Tupana rü a  xgacü ya guxü  tuwa ücü nixī rü naporaxüchi. Rü norü cuqx rü taguma inayagux. ⁶Rü nüma rü nüxū narüngüxē i ngēma du  xügü i tama nügü icuqxüügxü notürü nananaxēxē i ngēma chixexü ügxü. ⁷Rü árpamaxä naxcax pewiyaegü rü moxē nüxna pexăgü ya törü Tupana! ⁸Rü nüma rü caixanexümaxä nanatüxchipeta i nhaa naane. Rü nanamexēxē ya pucü nax nhaa naanexü yawaixêexüçax, rü m  xp  negüwa nanaxügixēxē ya max  . ⁹Rü nüma rü nanachib  uxexēxē i naexügü. Rü ng  xgumartüxü ta nanachib  uxexēxē i ngēma weri i c  rwuxacügü i ng  xguma naxauxegu. ¹⁰Rü tama ngēma cowaruarü poramaxä nataăxē ya Tupana rü bai i yat  g  arü poragu narüxi  . ¹¹Notürü ngēma aixcumá namax   nataăxēxü nixī nax nüxü ticuqxüügxü ya yíxema nagu yax  güxe i norü ngechaű. ¹²Pa Yeruchare  ci  xg  ü j  rü Cori ya Tupanax   pecuqxüxüg  ü! Rü Pa Chi  u  x j  rü curü Tupanax   icuqxüxü! ¹³Erü nüma rü nanataixēxē i perü   nearü   t  x naxchaxwa i perü uanüg  ü. Rü mea

nüxna nadau i pexacügü i perü   anewa. ¹⁴Rü nüma nixī i pexü nangüxm  ex  exü i pechix  anewa rü mux  chixü i tr  gumax   pexü nataăx  ex  egü. ¹⁵Rü nüma rü nhama i naanewa nanamu i norü ore. Rü ngēma norü ore rü paxama guxüma i nhaa naanewa nangu. ¹⁶Rü nüma rü nanangox  ex   i cherena i g  auxü i pam  emax   i nhama carn  rutaxar  x   c  m  uxü. Rü ngēma g  auxü i   t  exex  max   nanag  ane. ¹⁷Rü nüma rü nanayix  ex   i g  auxü i   p  ixüxü. Rü ngēma g  auanex   i n  ima namux  max   rü ngēma dex   rü   itai. ¹⁸Notürü yix  ama ínanangux  ex   ya buanec   ya naic  . Rü yim   buanec   rü inanadex  ex   i ngēma g  auxü. Rü ng  xguma i ngēma dex   rü iniy  x. ¹⁹Rü nüma nixī ga Ira  utani  x  x   nüx   nacuqx  ex   ga norü ore rü norü mug  . ²⁰Notürü yema tog  t  cum   ga du  xügü rü taguma nüx   nacuaxg   ga yema norü ore rü norü mug  . j  Rü ng  x   nüx   ticuqxüxüg  ü ya Cori ya Tupana!

Tupanax   nicuqxüxüg  ü i ngēma n  uma naxx  x  

148

¹⁻²Rü name nixī i Tupanax  
ticuqxüxüg  ü. Rü pemax, Pa Daux  c  u  x  , rü name nixī i ng  ema daux  u  wa nüx   pecuqxüxüg  ü. Rü pemax, Pa Orear   Ngeru  g  ü i Daux  c  u  x  , rü name nixī i nüx   pecuqxüxüg  ü. Rü pemax, Pa Tupanaar   Churarag   i Daux  c  u  x  , rü name nixī i nüx   pecuqxüxüg  ü. ³Rü cumax, Pa   axc  x  , rü cumax, Pa Tauemac  x  , rü pemax, Pa   xtag  x  , rü name nixī i nüx   pecuqxüxüg  ü. ⁴Rü cumax, Pa Daux  x  g  ü i Naanex, rü cumax, Pa

Dexá i Caixanexüétuwa Ngéexmaxüx, rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. ⁵|Rü nüxü pexuchiga ya Cori ya Tupana! Erü nüma nixí ga namaxä nadexaächixü nax nangóxüçax i guxüma i tjaxacü ingexmaxü. ⁶Rü yemaacü nanangoxexë ga guxüma nax guxügutáma nüma nanaxwaxexüäcuma nangexmaxüçax. Rü inanaxä ga mugü ga taxúema üchicüuxü. ⁷|Rü nhama i naanewa rü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana, Pa Naexügü i Taxüchigüxü i Mar-arü Mátamaxüwa Maxëxü! ⁸Rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü, Pa Äemacü, rü Gáuxü i Äpüxüxü, rü Gáuxü i Ätexexü, rü Cherena, rü Tacü ya Buanecü ya Tupanaarü NgúchaaÜ Ücüx. ⁹⁻¹⁰Rü pemax ya máxpünegü, rü máxpüjanegü, rü guxüma i naigü i taxüne, rü nanetügü, rü naxünagü, rü naexügü, rü werigü, rü guxüma i tjaxacü i nataneconomaxä ixixü, rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. ¹¹|Rü guxüma i äexgacügü i wüxichigü i nachixüanemaxä icuáxü, rü guxüma i norü ngüxéreuügü i äexgacügü, rü guxüma i norü duüxügümäxä rü Tupanaxü pecuaxüxügü! ¹²|Rü yatügü rü ngexügü rü ngextüxücgü rü paxügü rü oxigü, rü Tupanaxü pecuaxüxügü! ¹³Rü ngémaäcü i guxâma i pema rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. Erü nüma ya Tupana rü guxäétuwa nangexma. Rü nüma rü namaxä inacuax i guxüma i dauxüguxü i naanewa rü nhama i naanewa ngémaxü. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nüxü narüngüxëe ga norü duüxügü ga Iraéutanüxü nax norü uanügüxü naporamaegüxüçax. Rü ngémacax, Pa Iraéutanüxü i Aixcuma

Tupanaarü Duüxügü Ixígüex, rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. Erü nümatama nixí i pexü naxunetaxü nax norü duüxügü pexigüxüçax. |Rü ngíxä nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

**Tupana ya guxüarü üruxü rü
äexgacü nixí**

149

¹|Rü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! |Rü naxcax pewiye nagu i wüxi i wiyaie i ngexwacaxüxü! |Rü ngémaäcü nüxü pecuaxüxügü i guxâma i pema nax norü duüxügü pexigüxü! ²Rü pemax, Pa Iraéutanüxü i Yerucharéüçüäx i Tupanaarü Duüxügü Pexigüex |Rü namaxä petaäxegü! Erü nüma nixí i perü äexgacü ga nügüxü pexü nangoxexü. ³Rü pemax, Pa Iraéutanüxü |Rü Tupanaégagu ípxiächitanü rü ngémaäcü nüxü pecuaxüxügü! |Rü perü árpagüimaxä rü perü pädérugümaxä pepaxetagiäcuma naxcax pewiyaegü! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxä nataäxë i norü duüxügü i nüxü icuaxüügüxü. Rü tüxü namaxëxëe ya yíxema tama tügü icuaxüügüxe. ⁵Rü pemax, Pa Norü Duüxügüx |Rü Corimaxä petaäxegü! |Rü woo i pechicawa rü naxcax pewiyaegü! ⁶⁻⁷|Rü peäxmaxä nüxü pecuaxüxügü! |Rü pexmexwa peyange i tara i guxüciwawa téxü nax ngémamaxä penaiaxüçax i ngéma duüxügü i tama Tupanaxü cuaxgüxü, rü ngémaäcü penapoxcuexüçax i ngéma togü i nachixüanegü! ⁸⁻⁹Rü ngéma norü äexgacügü rü norü ngüxéreuügü i poraexü |Rü curéchimaxä peyachotagü nax ngémaäcü peyanguxexüçax i

ngēma poxcu i Tupana namaxā ueguxū!
 Rü nūma ya Tupana rü aixcuma tá
 tūmamaxā nataāxē ya guxāma ya
 yíxema aixcuma naga īnüexe. ¡Rü nüxū
 pecuqxüxügū ya Cori ya Tupana!

Guxūma i ngēma Tupana üxū rü
 nüxū nicuqxüxügū

150 ¹;Cori ya Tupanaxū
 pecuqxüxügū! ¡Rü
 napatawa rü nüxū pecuqxüxügū! ¡Rü
 pema i dauxüguxū i naanewa
 ngēxmagüxe i nūma ínangexmaxüwa rü
 nüxū pecuqxüxügū! ²;¡Rü nüxū
 pecuqxüxügū naxcax i ngēma mexū i
 norü poramaxā naxüxū! ¡Rü nüxū

pecuqxüxügū erü guxüguma
 nangexmaecha rü nataxuma i norü ügü
 rü norü gux! ³;¡Rü cornétamaxā rü
 árpamaxā rü árpaxacümaxā nüxū
 pecuqxüxügū! ⁴;¡Rü pādérugüimaxā
 ípexiāchitanüäcüma nüxū
 pecuqxüxügū! ¡Rü wowerugüimaxā rü
 paxetaruügū i átüxüxümaxā nüxū
 pecuqxüxügū! ⁵;¡Rü paxetaruügū i
 átachinüxū rü itagaxümaxā nüxū
 pecuqxüxügū! ¡Rü paxetaruügū i
 átachinüxū rü ígaxümaxā nüxū
 pecuqxüxügū! ⁶;¡Rü guxūma i ngēma
 ingüätanücüüxū rü Cori ya Tupanaxū
 yacuqxüxügū! ¡Rü ngīxā Cori ya
 Tupanaxū ticuqxüxügū!

PROVÉRBIOS

(Ucuxēgūchiga)

Ucuxēgū i aixcuma tūxū mexū

1 ¹Nhaa nixī i norü ucuxēgū ya Dawí
nane ya Charumáu ya
Iraéutanüxügūarü aëxgacü ixīcü. ²Rü
nūma rü norü duüxügūcax nanaxümätü
i nhaa ucuxēgū nax namaxā
nangúexēäxüçax nax nhuxācū tá nügū
nangechaügūäcuma namaxēxüçax rü
nhuxācū tá nügūmaxā
namexēégüäxüçax ega taxacürü
guxchaxü nügūcax ínanguxēegügu. ³Rü
nūma nanaxwaxe nax norü duüxügū rü
mea naäxēxü yacuáxüçax nax ngēmaäcü
Tupanapexewa yamexü rü mea
duüxügüpexewa namaxēxüçax. ⁴Rü
nanaxwaxe nax ngēma tama ixiuäégüxü
rü mea naäxēxü yacuáxüçax. Rü ngēma
ngextüxügüxü i naechitamare maxēxü
rü nūma nanaxwaxe nax ngēma cuax i
aixcuma mexü nüxü ngēmaxü. ⁵Rü
ngēma aixcuma naäxēxü icuáxü rü tá
naga naxinü i nhaa ucuxēgū nax
ngēmaäcü yexeraxü i cuax nüxü
ngēmaxüçax. ⁶Rü ngēmaäcü tá nüxü
nacuax i taxacüchiga yixü i ngēma
ucuxēgū rü ore i cuaxruügü i ngēma
duüxügü i aixcuma nüxü icuaxüchixü

nüxü ixugüxü. ⁷¿Rü texé tixi ya yíxema
aixcuma cuax tūxü ngēmaxe? Rü
yíxema Tupanaga ñüxe rü yíxema tixi
ya aixcuma cuax tūxü ngēmaxe.
Notürü yíxema tama Tupanaga ñüxe rü
wüxi i ngeäxmarexü tixi.

Ucuxēgū i ngextüxügüxüçax ixixü

⁸Pa Chaunex !naga naxinü i nhaa
cunatuarü ucuxē! ¡Rü tauxü i nüxü
curüngümaxü i ngēma cué namaxā cuxü
nguxēexü! ⁹Erü ngēma ucuxēgū rü wüxi
i curü meruxü nixī nhama wüxi i
cuchagü rüexna wüxi i curü
ngaxcueruürüxü nixi. ¹⁰Rü ngēgxuma
ngēma chixexuarü üruügü cuxü
womüxēegüchaügu !rü taxütáma naga
cuxinü, Pa Chaunex! ¹¹Erü nhaganürügü
tá cuxü: “¡Nua naxü rü totanügu naxā!
¡Rü ngixā ítayacuixeügü nax
yamaxgüxüçax rü nüxü ingíflexüçax i
ngexüüüxü i ngēma üpetüxü! ¹²Rü
nütama ega woo duüxügü i mexü
yixügu rü tá tanadai. Rü nhama wüxi i
duüxü i yuxü i waixümü ígaxürrüxü tá
namaxā tixigü. ¹³Rü guxüma i mexügü
rü tá tüxü nangexmagü rü tachiügü rü
tá tayapaxéx namaxā i ngēma naxcax

inḡixgüx̄. ¹⁴|Rü tua nax̄ rü totanügu nax̄! Rü toma rü cumax̄ tá tangau i nḡema naxc̄ax inḡixgüx̄”, nhanagürügtá. ¹⁵Notürü taxütáma namax̄ cuxämüctü, Pa Chaunex! ¡Rü paxá nüxna ixügachi i nḡema duüxügü i nḡemaäctü chixexügü rüxiñüexü!

.....

Nḡema ucux̄egü rü poraäctü wüxi i mexü tüxü nixi

2 ¹Pa Chaunex jnaga naxiñü i nhaa chorü ucux̄e! ¡Rü cugüäegü namax̄ nanguxü! ²Ecü irüxiñü i nhaa ore i cuax̄ nawa iyaxuxü! Rü nḡemawa tá cuax̄ cuxü nangexma. ³Rü nḡexguma cuyümüxegü ¡rü guxü i curü ngúchaümax̄ naxc̄ax ínaca i nḡema cuax̄ nax aixcuma cuäexü cuciáxüçax! ⁴¡Rü noxtacüma cugü inax̄ nax naxc̄ax cdeauxü i nḡema cuax̄ nhama diéru i irütaxüçax cdeauxüriñü! ⁵Rü nḡexguma rü tá nüxü cuciäxü i Cori ya Tupanaxü nax cungechaüxü, rü tá nüxü icuyangau nax nhuxäcü aixcuma Tupanaxü cuciáxü. ⁶Erü nüma ya Cori ya Tupana nixi i cuax̄ tüxna naxäxü, rü naäwxwa nixi i fyachoxütanücxü i nḡema cuax̄. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü narüngüxéetü rü tüxna nadau ya yíxema aixcuma mea napexewa maxëxe rü taxuxüma i chixexü ügüxé. ⁸Rü tüxna nadau ya yíxema mexü i nacümagü ïxe rü tüxü ínapoxü ya yíxema aixcuma naga ïnüexe. ⁹Rü nḡexguma naga cuciñügü rü tá nüxü cuciäxü i nḡema nacüma i aixcuma wëxguxü rü tá naxc̄ax cudeau i nḡema aixcuma mexü. ¹⁰Rü tá mea cuäexü cuciäxü rü tá nüxü cuciäxü nax

nhuxäcü taäxé cuxna naxäxü i nḡema cuax̄. ¹¹Rü nḡema nax mea napexewa imaxëxü rü taäxëxü icuaxü rü nḡema nixi i guxüguma chixexüna tüxü ípoxüxü. ¹²⁻¹⁵Rü nḡema mexü i cuax̄ rü mexü i ïnü rü tá cuxü ínapoxü nax tama wüxi i nacüma i chixexügü quixüxüçax, rü tama naga cuciñüxüçax i nḡema duüxügü i chixexü i nüxü rüxoexü i nacüma i mexü rü chixexü i nacümacax daugüxü, rü taäxëäcüma chixexü ügxü rü yaxüchigügüxü i nḡema norü chixexü. ¹⁶⁻¹⁷Rü nḡema cuax̄ i Tupanawa ne üxüxicatama tá nixi i cuxü ípoxüxü nüxna i nḡema ngexü i ngeäxëxü i natexü itáxü rü tama Tupanaarü mugüga ïnuxü rü norü dexamaxä chixexüwa cuxü gachaüxü. ¹⁸Rü nḡema nama i nḡema ngexüchiüwa daxügu texé ixüxgu, rü nhama yuwa taxüxürüxü tixi. ¹⁹Rü yíxema nḡema ngexüpatagu chocuxé rü marü chixexügü tügü tayixëxü, rü tüxü naguxcha nax wena mexü i maxüçax tadaugüxü. ²⁰Pa Chaunex ¡rü nḡema nama i mexüwa tüxü gaxügu ixü! ¡Rü nagu ixü i nḡema nacümagü i aixcuma Tupanapexewa mexü! ²¹Erü yíxema mea Tupanapexewa maxëxe rü tama chixexü ügüxé, rü tá namax i tümaarü maxü nawa i nhaa naane i Tupana tüxna áxü. ²²Notürü nḡema duüxügü i chixexü i tama Tupanaga ïnuxü rü tá ínawoxü i nhaa Iraéuanewa.

Ucux̄egü i cuax̄ tüxna áxü

3 ¹Pa Chaunex jtauxü i nüxü icuyarüngümaxü i chorü ore i cuxü changüxéexü! ¡Rü mea cugüäegü namaxä nanguxü i nhaa chorü ucux̄egü!

²Rü ngēmaācü tá namax i curü maxü rü aixcuma tá cutaāxē. ³¡Rü tauxü i nüxü curüoxü nax cumecümäxü rü quixaixcumaxü! ¡Rü nagu namaxü rü cugüāegu namaxä nanguxü nhama wüxi i nachagü yigü nagu ixüechaxüürüxü! ⁴Rü ngēmaācü ya Tupana rü duüxügü rü ta cumaxä nataāxē rü cuxü nicuaxüxügü. ⁵¡Rü guxü i curü maxümaxä nagu yaxö ya Cori ya Tupana! ¡Rü tauxü i curxütama cuaxgu curüxñinxü! ⁶¡Rü guxüma i taxacü icuxüxüwa rü Tupanamexëgu naxü! Rü nüma rü tá cumaxä inacuax rü mea tá ínanguxuchi i ngēma cuxüxü. ⁷¡Rü tauxü i nagu cuyaxödü i curxütama cuax! ¡Rü nüxna ixügachi i ngēma chixexü rü Tupanaga naxinü! ⁸Rü ngēma nixi i üxüxü i aixcuma mexü nax cuporaxüçax. ⁹¡Rü Tupanamaxä nangau i curü ngēmaxügü rü nüxna naxä i ngēma nüxíraxüxü i norü o i curü nanetügü i nüxna üxü! ¹⁰Rü ngēxguma ngēmaācü cunaxüxgux rü nüma rü tá nayamuxëx i curü nanetügü nax napaācugüxüçax i curü wíuchixügü rü ngēma curü chacugü rü tá naācugümaxä narügáugü. ¹¹Pa Chaunex ¡tauxü i nüxü cuxoxü i ngēxguma Cori ya Tupana cuxü rüwexächixëegu! ¡Rü tauxü i cunuāmaxü ega ngēxguma cuxü naxucuxëgu! ¹²Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü naxucuxë ya yíxema tüxü nangechaxüxe nhama wüxi ya papá ya nane ya nüxü nangechaűcüxü naxucuxëxürüxü.

.....

²⁷Rü ngēxguma texé curü ngüxëeçax ícaxgu, rü tama name i tüxna cunachuxu ega cuxü nangexmagu i

ngēma cuxna naxçax tacaxü. ²⁸Rü tama name i moxüçax ícunaxüxuchi i ngēma ngüxëe i nhuxmatama cuxü tauxchaxü nax cunaxüxü. ²⁹Rü tama name i nagu curüxñi i tjaxacürü chixexü tümaxaxä cuxü ya yíxema cuxü yaxögüxe. ³⁰¡Rü tauxü i naxçax cedulaü nax texémaxä cunuxü ega taxúema tjaxacürü chixexü cumaxä ügxü! ³¹¡Rü tauxü i cuxü nangúchaűxü i nacüma i ngēma yatü i máxwaxexü rü tauxü i nüxü cuyadauxüxü! ³²Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü naxo i ngēma chixexü ügüxü, notürü tüxü nanatauxchaxëxë nax namaxä taxämücxü ya yíxema mexügu rüxñinüexe. ³³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chixexü napatacüäxmaxä naxuegu i ngēma chixexü i duüxü, notürü mexü tümapatacüäxmaxä naxuegu ya yíxema napexewa mexe. ³⁴Rü nüma ya Cori rü nüxü nacugü i ngēma cugüwaxegüxü, notürü tümaxaxä namecüma ya yíxema meciümagüxe ya tama tügü icuaxüügxüxe. ³⁵Erü nüma ya Tupana rü tümaxaxä nataāxë ya yíxema mexügu rüxñinüexe, notürü nüxü naxo i ngēma tama naga ínuechaűxü.

.....

Ucuxëgü nax mexü i
nacümagu ixixüçax

4 ¹⁸Rü ngēma mexü i duüxügücüma rü nhama ngexwacax yangunegurüxü nixi nax nangóxü rü ngēmaācü yexera ningóchigü nhuxmata nangóonexüchi. ¹⁹Notürü ngēma nacüma i ngēma duüxügü i chixri maxëxü nagu ixü, rü nhama éanexürüxü nixi. Rü ngēmacax tama nüxü nadaugü

nax taxacürü ãūcümamaxü napexewa ngẽmaxxü. ²⁰Pa Chaunex jnaga naxinü i nhaa chorü ore i cumaxä nüxü chixuxü rü nagu namaxü! ²¹¡Rü tauxü i nüxü cuyarüngümaxü! ¡Rü mea cugüäegu namaxä nanguxü! ²²Erü ngëma chorü ore rü aixcuma maxü tüxna naxä ya guxämä ya yíxema naga ñüexxe. Rü tümaxüñecax rü nhama wüxi i üxüxürüxü nixi. ²³Rü nhama i naanewa rü ngëma guxüärü yexera nüxna cedulaxü tá nixi i curü ñü, erü ngëma curü ñü nixi i maxüwaama cuxü gaxü. ²⁴¡Rü cugüna nadau nax tama doraxü quixuxüçax rüexna texéxü cuwomüxéexüçax!

.....

**Ucuxë nax tama nai i ngemaxä
taxünearü ngúchaügu ingúxüçax**

5 ¹Pa Chaunex jchoxü irüxinü i nhaa ucuxë i cumaxä nüxü chixuxü! Erü chama rü nüxü chacuqx nax tüxcüü cumaxä nüxü chixuxü. ²Rü ngëmaäcü tá cuxuäe rü nüxü cucuääcüma tá quidexa. ³Rü ngëma ngexü i ngeäxëxü rü mexechixü i dexamaxä nidexa erü nüxü nacuqxüchi nax nhuxäcü tüxü iyapuxéexü. ⁴Notürü ngëguma naga cuxinügu rü yixcama rü poraäcü tá cuxü nangux nhama wüxi i tara i taxrecüwawa téxügu cunguxürtüxü. ⁵Rü ngëma ngexü i ngeäxëxüga nax cuxinüxü rü yuwa nixi i cuxü nagaxü, rü ngëmaäcü tá nawa cungu i ngëma poxcu i tagutáma gúxü.

.....

⁸¡Rü nüxna ixügachi i ngëma ngexü, rü bai i íxraruwa nachiüna cungaicamaxü!

.....

¹⁸Rü name nixi i taäxëäcü ngímaxä cumaxü i ngëma cuxmaxüchi. Rü wüxi i taäxë nixi i ngëma pexacügi i ngímaxä cuxü ngëxmaxü. ¹⁹Rü name nixi i ngirü meäxëmaxä cutaäxë. ¡Rü ngëma curü ngúchaü rü ngímaxäxicatama naxü!

²⁰Pa Chaunex ¿Rü tüxcüü namaxä cumaxü i wüxi i ngexü i ngeäxëxü? ¿Rü tüxcüü nüxna cunapax i wüxi i ngexü i tama cuxmäx ixixü? ²¹Rü núma ya Cori ya Tupana rü cuxü ínadawenü rü meama nüxü nadau i ngëma cuxüxü. ²²Rü ngëma norü chixexü inaxüxügagu tá napoxcu i ngëma duüxü i chixexü üxü. Rü ngëma norü chixexütama nixi i yanáixü nhama wüxi i napaxxnaxämaxä yanáixürtüxü. ²³Rü ngëma tama ucuxë i mexü nax naxinüchaüxügagu rü tá yuwa naxü. Rü ngëma nax nangeäxëmarexügagu rü tá inayarütaxu.

.....

**Ngëma cuqx i mexü rü ngëma
ngeäxë rü tama namaxä nawüxigu**

9 ⁸Rü ngëguma cunaxucqxügi i ngëma tama ucuxë irüxinüchaüxü rü tá cumaxä nanuama. Notürü ngëguma cunaxucqxügi i ngëma naäxëxü cuáxü rü tá cumaxä nataäxë. ⁹Rü ngëguma cunanguxéegu i ngëma duüxü i cuax nüxü ngëxmaxü, rü yexeraäcü tá nüxü nacuqx. Rü ngëguma cunanguxéegu i wüxi i duüxü i mecümaxü rü tá yexeraäcü cuqxwa nangu. ¹⁰Rü yíxema cuqx tüxü ngëxmaxe rü Tupanaga taxinü. Rü ngëma Tupanaga nax taxinüxüwa nüxü tacuqx nax aixcuma tümaäxü tacuáxü.

.....

¹³Rü ngēma ngexű i ngeāxēmarexű rü naxoregütaax rü nidexaechamare. Rü tama naāxēxű nacuqx, rü tama naxāne ega t̄axacürü chixexű naxūgxu. ¹⁴Rü napataq̄wa narüto i ngextá guxümä i duūxügü nüxű ídauxüwa. ¹⁵Rü t̄umacax naca ya yíxema ngēma chopetüxe, rü nhanagürü: ¹⁶⁻¹⁷“Pa Ngextüxücigü i Tauxta Ngeāexű Cuaxgūxű j̄rū ngíxā chauchiüwa taxí! Rü ngēma déxä i naxcax ingíxű rü narüchixmae rü ngēma poū i cūācü ingōxű rü nachix”, nhanagürü tüxű ya yíxema tama ixuāegüxe. ¹⁸Notürü i t̄umagü rü tama nüxű tacuaxgü nax yuwa taxíxű ga guxema tüxna naxugüxe.

.....

Nacüma i mexüchiga rü
nacüma i chixexüchiga

12 ¹⁶Rü wüxi i duūxű i tama naāxēxű cuáxű rü nanuāchiwaxe. Notürü ngēma duūxű i naāxēxű cuáxű rü nüxű nanataxuraxümare ega woo texé nangaxgu. ¹⁷Rü yimá yatü yaixaixcumacü rü ore i aixcumaxű nixu. Notürü ngēma duūxű i doratq̄axxű rü doraxű nixu. ¹⁸Rü nangexma i duūxű i norü dexamaxä tüxű chixexēxű, notürü ngēma duūxű i aixcuma nüxű cuáxű rü norü dexamaxä tüxű nataāxēxex.

.....

²²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxű nawaxtümüxű i ngēma idorataq̄axgūxű. Notürü t̄umamaxä nataāxë ya yíxema aixcumaxű ixugüxe.

.....

²⁵Rü ngēma ixachiāxë rü yatüxű narümaxächixëxë. Notürü ngēma ore i mexű rü nanataāxēxex.

.....

²⁸Rü ngēma mexű i nacümagü rü maxüwa tüxű naga. Notürü ngēma chixexű i nacümagü rü yuwa tüxű naga.

Ngēma nüxű cuáxüarü
ucuxë rü name

13 ¹Rü wüxi i nane i naāxēxű cuáxű rü mea nanatüarü ucuxë nayaxu. Notürü ngēma tama ixinüchaūxű rü nüxű naxo i ngēma ucuxë i mexű.

.....

¹⁸Rü texé ya nüxű oxe i ucuxë i mexű rü tagutámä cuaxwa tangu rü duūxügü rü chixri tá t̄umachiga nidexagü rü tangearü ngēmaxüq̄. Notürü yíxema naga īnuxe i ucuxë i mexű rü duūxügü rü tá mea t̄umachiga nidexagü. ¹⁹Rü ngēxguma texé t̄axacü tüxű ngúchaūgu rü tanayaxuygu i ngēma nagu tarüximüxű, rü tüxű rü wüxi i taāxë nixi. Notürü ngēma duūxügü i naechitamare maxëxű rü taxucürüwa nüxna nixigachi i ngēma chixexű i naxügüxű. ²⁰Rü ngēxguma duūxügü i nüxű cuáxümaxä cuxämüçigu rü naxüttawa tá cunayaxu i cuax. Notürü ngēxguma ngēma duūxügü i naechitamare maxëxümaxä cuxämüçigu rü naxrüxű tá icuyarütaxu.

.....

²⁴Rü texé ya tama t̄umanexű ucuxëxe rü tama nüxű tangechaū. Notürü yíxema nüxű ngechaxűxe rü tayanawexächixëxë. ²⁵Rü yimá yatü ya aixcuma mexügu rüxinüçü rü guxüguma nüxű nangexma i taxacü nax nangōxű. Notürü ngēma duūxű i chixexügü rüxinüxű rü nüxű nataxu i norü óna.

.....

Duűxügü i naăxĕxü icuáxü rü
duűxügü i naechitamare maxĕxü

15 ¹Rü ngëma ngăxüga i
memarexü rü nu inarüoxexë.
Notürü ngëma ngăxüga i nuăcü ixixü rü
nanayexeraxexë i ngëma nu. ²Rü ngëma
duűxügü i naăxĕxü icuáxüqwxwa rü
ínaخüxü i mexü i ore i cuqx nawa
iyaxuxü. Notürü ngëma duűxügü i
naechitamare maxĕxüqwxwa rü ínaخüxü i
dexa i chixexü. ³Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü guxăxüma nadau erü
guxüwama nangexma rü tüxü nangugü
ya yíxema mea maxëxe rü nanangugü ta
i ngëma chixri maxĕxü.

.....

⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama
nanayaxu i norü āmare i ngëma duűxügü
i chixexü ügxü. Notürü taăxĕacü
nanayaxu i tümaarü yumüxë ya yíxema
aixcuma mea maxëxe. ⁹Rü nüma ya Cori
ya Tupana rü tama nacümamaxă nataăxë
i ngëma duűxügü i chixexü ügxü,
notürü tüxü nangechaň ya yíxema mea
napexewa maxüx. ¹⁰Rü yíxema nüxü
rüxoce nax nagu tixüxü i ngëma mexü i
nacüma rü Tupana rü poraăcü tá tüxü
inayarüwexăchixexë. Rü yíxema tama
nayaxúxe i ucuxë i mexü rü tá tayu.

.....

¹⁶Ngëma muarü ngëmaxüăgxügü rü
guxchaxügu ínamaxü naxcax i norü
ngëmaxügü. Rü ngëmacax i yixema rü
narümemae i namaxă tataăxë i ngëma
noxre i törü ngëmaxügü i tüxü
ngëmaxü rü Tupanaga taxinüe.

.....

²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nüxna nixügachi i ngëma chixexü ügxü.

Notürü tüxü nüxü naxinü i tümaarü
yumüxë ya yíxema aixcuma mexü ügüxë.
.....

Tupanaarü inü rü yatügürü
inüétüwa nangexma

16 ¹Rü wüxicigü ya yatü rü nagu
narüxñü nax tăxacü
naxüxchaňxü, notürü Tupana nixi ya nüxü
cuăcü nax nhuxăcü tá ínanguxuchixü i
ngëma yatü nagu rüxñü. ²Rü
wüxicigü ya yatü rü naxcax name i
guxüma i ngëma naxüxü, notürü Cori ya
Tupana nixi ya nangugüci i ngëma norü
inügü ya yimá yatü. ³Rü ngëma
cuxüxchaňxü jrü Cori ya Tupanamexëgu
naxü! Rü ngëmaăcü i ngëma nagu
curüxñü nüxü rü tá mea cuxü ínanguxuchi.

.....

⁹Rü name nixi i meama nagu
tarüxñü i tăxacü tá taxü. Rü nhuxüchi
tanaxwaxe i Tupanamexëgu tanaxü nax
nüma namaxă inacuăxüçax.

.....

¹⁸Rü ngëma nax yigü
icuaxüügüxügagü rü guxchaxügu tayi.
Rü ngëma nax inueňügagü rü chixexügu
tayi. ¹⁹Rü tama name nax ngëma
diéruăgxüxü i nügü icuaxüügüxürtüxü
yigü tixigüxexë. Rü narümemae nixi i
ngëma ngearü diéruăgxüxü i tama nügü
icuaxüügüxürtüxü yigü tixigüxexë. ²⁰Rü
Tupana tüxü narüngüxëe ya yíxema
naga inüexe. Rü nataăxë ya yimá yatü
ya Cori ya Tupanagu yaxocü.

.....

²⁵Rü nangexma i nacümagü i
duűxügüçax mexü, notürü ngëma
nacümagüarü guxwa rü yu nixi.
.....

³³Rü nūma ya yatü rü nūmatama nagu naxñüxüācūma nanaxü i ngēma naxxuchaüxü. Notürü ngēma Cori ya Tupana naxwaxexüācū tá nixi i ínanguxuchixü i guxüma.

Ínigü i Tupanapexewa
mea iwexü

17 ¹Rü taxuwama name i guxü i ngunexügu taxü i òna nangõxgüxü ega nueācūma nügumaxä namaxégu i ngēma duüxügü. Rü narümemaе nixi i nügi nangechaügüācūma íxraxü i òna nügumaxä nangõxgü.

⁵Rü texé ya yíxema ngearü diéruåxexü cugüxe, rü Tupana ya tükü ngoxéecüpexewa chixexü taxü. Rü yíxema taåxéxe ega ngéxguma guxchaxü tükü üpetügu ya yíxema ngearü diéruåxe, rü tá tapoxcu.

⁹Rü ngéxguma texé tûmamüçüaxü nüxü rüngümagu i ngēma guxchaxü i naxxü, rü nüxü tangechaü. Notürü texé ya nagu rüxñüechaxe i ngēma chixexü i togü tûmamaxä üxü rü aigu tarüxñü, rü tûmamüçügü tükna tá nixigachixëx.

¹⁷Rü ngēma aixcuma tamüci i xixü, rü guxüguma tükü nangechaü. Rü ngéxguma guxchaxü taxcax ínguxgu rü nhama wüxi i taenexëxüchirüxü nixi.

²⁷Rü yíxema cuax tükü ngéxmaxe rü nanoxre i tûmaarü dexe. Rü yíxema tûmaäexü cuáxe rü tangeäxmare rü yaxna tûmamüçümaxä taxñü.

18 ⁸Rü ngēma oregütax rü nhama wüxi i maixcuraxürüxü nixi, rü tauxchaäcü duüxügüarü maxüwa nixücu.

.....
²¹Rü yimá törü conü nüxü ixuxü i oregagu nixi nax imaxexü rüexna iyuexü. Rü yíxema idexaxüchixe rü tûmaarü oregagu ngúxü tingé. ²²Rü ngēma nax wüxi ya ngecü icuyangauxü cuxmaxruxü rü ngēma rü guxüarü yexera rümemaeñü nixi i nüxü cuyangauxü. Rü ngēmawa nüxü cucuax nax Tupana cuxü rüngüxëexü.

.....
19 ¹¹Rü wüxi i duüxü i naäxexü cuáxü rü yaxna namaxä naxñinü ega texé namaxä nuxgu. Rü norü meruxü nixi nax nüxü iyanangümaxü i ngēma guxchaxü.

.....
¹⁴Rü törü papá rü törü mamáxütawa tanayaxu ya ípata rü ngémaxügü, notürü Tupanaxütawa ngíxü tayaxu i taxmäx i aixcuma ngíäxexü cuaxcü.

.....
¹⁸;Rü nüxna nachogü ya cune nhamarüta cuxü natauxcha nax cunawexächixëexü! Notürü ngēma nax cuyanawexächixëexü rü tama name nax cuyamaxüchixü.

.....

Ngēma ngúxü i nacuchíxü rü duüxügüxü nanuexëxé

20 ¹Rü ngēma ngúxü i nacuchíxü rü duüxügüxü nuxica naxuegaxëxé. Rü ngēma ngúxü i axchiügü rü duüxügüxü nanuexëxé. Rü

ngēxguma nangāxegu rü taxúema
tūmaāexū tacuáacüma tidexa.

.....

³Rü wüxi ya yatü ya naāxēxū cuácü rü
tama nachoxūgawaxe. Notürü ngēma yatü
i tama naāxēxū cuáxü rü nucax nadau.

.....

⁹Rü taxucürüwa texé tígü tixu rü
nhatarügü: “Chorü maxü rü name rü
changearu pecáduañ”, nhatagirü.

.....

¹⁹Rü ngēma oregütaxáxü rü tama
nuxü nacuqx nax namaxä nanguxüxü i
ngēma ore i tama guxäcax ixixü. Rü
ngēmacax tama name i namaxä
cuxämüci i ngēma oregütaxáxü.

.....

²⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana nixi i
tamaxä inacuáxü. Rü taxúema nuxü
tacuqx nax taxacü tá tükü ngupetüxü.

.....

Tupanapexewa rü nawüxigu i
ngēma diēruáxü rü ngēma
ngearü diēruáxü

22 ²Rü ngēma muarü diēruáxü rü
ngēma ngearü diēruáxü rü
nawüxigu i Cori ya Tupanapexewa erü
ngēma taxre rü nüma nanaxü.

.....

⁵Rü ngēma nama i ngēma duüxügü i
chixri maxexü nagu ixü rü ãucumaxümaxä
nanapá. Notürü ya yíxema tümaarü
maxüna dáuxe rü tama ngēmagu tangu.
⁶|Rü nabuxgutama mexü i nacüma
nanguxéxü ya bucü, rü ngēxguma nayaxgu
rü tagutáma nuxü inarüngüma!

.....

⁹Rü yimá yatü ya mecumaciü rü
Tupana rü mexü tá namaxä naxuegu erü

yíxema ngearü diēruáxgüxemaxä
nangau i norü ñona. ¹⁰Rü ngēxguma
noxtacüma cuyamugachigu i ngēma
tama ixinüchaüxü, rü marü nataxutáma
i nu i duüxügütanüwa, rü tá inayarüxo
nax nügüna nangaexü rü nügümaxä
naguxchigagüxü. ¹¹Rü nüma ya ãexgacü
rü tūmamaxä nataáxë ya yíxema
ixaixcumagüxe. Rü tūmamaxä
naxämüci ya yíxema mexü i oremaxä
idexagüxe. ¹²Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nüxna nadau i ngēma duüxü
i naāxēxü icuáxü notürü inayanaxoxéxë
i ngēma idoratáxáxü nuxü ixuxü i ore.

.....

²²⁻²³Rü tama name i chixri namaxä
icucuqx i ngēma ngearü diēruáxü i
taxucürüwa nügüétüwa idexaxü. Rü
tama name i ãexgacüxüitawa ícunaxuaxü
i ngēma tama nuxü cuáxü nax
nügüétüwa yadexaxü. Erü nüma ya Cori
ya Tupana rü norü poxürxü nixi rü tá
cuxü napoxcu. ²⁴⁻²⁵|Rü tauxü i namaxä
cuxämüciüxü i ngēma duüxügü i
nuewaxexü rü chixecümäxü! Erü
ngüriächi tá nacümacax cdeauxütae rü
ngēmaäci ãucumaxüwa tá cugü
cungexmaxéxë.

.....

Tama name i texé
tügütama ticuqxüxü

27 ¹Rü tauxü i cugü quicuqxüüxü
nacax i ngēma moxü
cuxüxchaüxü! Erü tama nuxü cucus
taxacü tá cuxü ngupetüxü i moxüarü
ngunexü. ²Rü tama name i cugütama
quicuqxüxü. Rü narümemae i togü cuxü
nicuqxüxügü.

.....

¹⁵Rü ngēma ngexű i nuxwaxexű rü oregütaxáxű rü nhama wexweanexű i tama íyachaxächixürükü nixí nax tama ínayachaxächixű i norü dexawa. ¹⁶Rü taxucürüwa nüxű nüxű tarüxoexë i nacüma i chixexű, erü nhama buanecü ya taxucürüwa íyachaxächixëcürükü nixí. Rü nhama chíxű i áchixükü i taxucürüwama taxmëxwa ingexmaxéexürükü nixí.

.....

Mexű tayaxu ega mea imaxëgu

28 ¹Rü ngēma chixexű üxű rü ninha ega woo taxúema nawe ngēchigügu. Notürü ngēma aixcumá mexű rü nhama wüxi i airüxű taxucäxma namuü. ²Rü ngēguma wüxi i nachixüanearü äëgxacü chixri norü duüxügumaxă icuqxgu, rü ngēma norü duüxügü rü nanue. Rü ngēmacax ngēma norü äëgxacüxű ínataxüchigü rü toguezű naxunetagü. Notürü ngēma äëgxacü i aixcumá mexű i mea norü duüxügumaxă icuáxű rü norü duüxügü rü namaxă nataäxëgü.

.....

⁹Rü yíxema tama naga ínuchaxüxe i Tupanaarü mugü, rü nüma ya Tupana rü taxütáma tükü nüxű naxinü i tümaarü yumüxe. ¹⁰Rü ngēma duüxű i chixexüwa tükü gagüxű ya yíxema mexügü rüxünxü, rü norü guxchaxügü tátama nangu. Notürü ngēma yatügü i Tupanapexewa mea rümaxüäxgüxű, rü mexű tá nayauxgü.

.....

¹³Rü ngēma duüxű i norü pecádu icúxű rü taxütáma mexű nüxű naxüpetü. Notürü ngēma duüxű i nüxű ixuxű i

norü pecádu rü nüxű rüxoxű, rü Tupana rü tá nüxű nüxű inayarüngüma.

.....

²³Rü ngēma duüxű i tükü icuqxüüarü yexera mexű tamaxă naxü i ngēma duüxű i tükü ixuxű ega nüxcüra mea nagu rüxñugu.

.....

Nataäxë i ngēma duüxügü i Tupanaarü mugü imaxëxű

29 ¹Rü yíxema tama nayaxúxe i ucuxé rü paxa tá chixexügu tangu rü marü tataxutáma nax texé tükü rüngüxéexü.

.....

¹⁸Rü ngextá duüxügü tama Tupanaga ínaxinüexüwa rü taxuxüma mea inixü. Notürü ngēma duüxügü i aixcumá Tupanaga ínuxü rü nataäxëgü.

.....

²⁵Rü ngēma nax yatügígamacare ixinüexü rü wüxi i äücumaxü nixí. Notürü ngēma nax Tupanaga ixinüexü rü ngémawaxi nixí i aixcumá mexű.

.....

Agúruarü ucuxëgü

30 ¹Rü nüma ga Agúru rü Yáque ga Machácüäx nane nixí. Rü nhaa nixí ga Agúruarü ore ga Itiéxmaxă rü Ucámamaxă nüxű yaxuxü. ²Rü norü orewa rü nhanagüri: “Rü chama rü taxuxüma chacuax natanüwa i nhaa duüxügü. Rü chawa rü nataxuma i duüxügüarü cuax. ³Rü ngēguma tama nüxű chacuqxgu i ngēma duüxügüarü cuax ⁴Rü nhuxäc tá nüxű chacuqx nax nhuxäcü yixixü ya Tupana ya üüneci? ⁴Rü texé tixí ya yíxema marü dauxüguxü i naanegu

ĩnagüxe rü ngéma íruxíxe? ¿Rü texé tûgumexégu tayayauxema ya buanecü?
 ¿Rü texé tûmachirugu
 tananuquepüchixü i taxü i taxtü? ¿Rü texé tanaxü ga nhama ga naane, rü nüxü tixu nax ngexta yacuáxü? ¿Rü tama ẽxna Tupana yixíxü ga naxüci? Rü ngéxguma nangexmagu i to ¿rü t̄axacü yixíxü i naéga rü naneéga ega nüxü cucuãxgu? ⁵Rü nüma ya Corí ya Tupana rü tüxü ínapoxü ya yíxemagü nagu yaxõgüxe. Rü guxüma i norü uneta i tamaxä nüxü yaxuxü rü aixcuma nixí rü name nax yaxõxü. ⁶Rü tama name i cunaxüétü i ngéma Tupanaarü ore i nüxü yaxuxü. Erü ngéxguma cunayexeraguxéx rü nüma rü tá cuxü nanga rü ngémaacü tá dorataxáxü cuxü nixíxéx. ⁷Pa Tupanax, rü taxre i ngüxééxicatama nixí i cuxna naxcax chacaxü. ¡Rü choxna naxä i ngéma taxre naxüpa nax chayuxü! ⁸¡Rü choxü rüngüxéx nax tagutáma chidoraxüçax rü tama texéxü chawomüxeéxüçax! Rü tama chanaxwaxe nax chamuarü diéruáxü rüexna changearü diéruáxü. ¡Rü écü choxna naxä i ngéma nagu mexü nax choxü nangexmaxüçax i wüxichigü i ngunexüarü ãna! ⁹Erü ngéxguma chi chamuarü diéruãxgu rü íyaxüxgu rü ngüraächi ngémagagu chi cuxü icharüngüma. Rü ngéxguma chi changearü diéruáxgu rü ngüraächi changüx rü ngémagagu chi chixri cuchiga nidexagü i duüxügü”, nhanagürü.

Ngíxü nicuãxüxü i ngéma nge i mecu

31 ¹⁰Rü tama natauxcha nax ngíxü iyarüngäyxü i wüxi i nge i aixcuma ngíxäxü cuãxcü. Rü ngíma rü nhama nutagü ya ngaxãéruüarü yexera iyixí nax namexechixü. ¹¹Rü ngíte rü aixcumama ngíxü nayaxö. Rü ngíma rü nüxü irüngüxéx nax ngémaacü taxuxüma nüxü taxuxüçax. ¹²Rü ngíma rü guxü i ngunexügu nax namaxüxü ya ngíte rü inataãxéxéx.

.....

²⁰Rü ngíma rü guxüguma t̄axacü tüxna ixä ya yíxema ingearü diéruãxgüxe rü yíxema t̄axacü tüxü taxúxe.

.....

²⁵Rü ngíma rü wüxi i nge i poraãecü rü mecu iyixí, rü tama naxcax ixoegaãxë i moxüarü ngunexü.

.....

²⁸Rü ngéma ngíxacügü rü ngíte rü ngíxü nicuãxügü rü nhanagürügü:

²⁹“Rü imuxüchi i nge i mecumacü, notürü i cumax rü guxcüma i ngecügü curümeçümamae”, nhanagürügü. ³⁰Rü ngéma ngíri pa i wüxi i nge rü paxaãchimare nixí rü ngéma ngíri mechametü rü ta ningupetüchigü. Notürü ngéma nge i Tupanaga ñüci rü name nax ngíxü icuãxüügüxü.”

.....

ECLESIASTÉS

(Nguxéetaeruüarü ore)

Guxüma i ngúchaü rü
notüçaxmamare nixí

1 ¹⁻²Rü nhaa nixí i norü ore ga nüxü yaxuxü ga gumá orearü uruxü ga Dawí nane ga Yerucharéüwa aëxgacü ixíci: “Rü guxüma i ngëmaxügü rü notüçaxmamare nixí, rü guxüma rü nayacuax. ³Rü taxacürü mexü nayaxu ya wüxi ya yatü nawa nax poraäcü napuracüxü i nhama i naanewa? ⁴Rü duüxügü rü nibuetanü rü togü rü niyuetanü, notürü nhama i naane rü nanaxaixrtügumaraxümare.

.....

Orearü uruüxü ngupetüxüchiga

¹³Nagu charüxñü rü ngugüxü i charüxäqx. Rü naxçax changux i guxüma i nhama i naanewa ixüxü. Rü taxü i guxchaxü nixí i yatügüétü naxünagüxü ya Tupana nax ngëmatüüwa nangexmagüxüçax. ¹⁴Erü guxüma i taxacü ixüxü i nhama i naanewa rü wüxi i notüçaxmamare nixí erü nhama wüxi ya buanecü ya taxucürüwama texé yayauxemacürükü nixí.

.....

¹⁶⁻¹⁷Rü yexguma rü chaugünatama chaca rü nhachagürü: ‘Nhuxmax rü duüxügü rü nüxü nixugü nax chama rü nüxü chacuqxüchixü norü yexera ga yema nüxfra aëxgacügü ixígüxü ga Yerucharéüwa. Yerü chaugü ichaxä nax naxçax chadauxü nax cuqx choxü yexmaxü nax nüxü chacuqxüçax i taxacü nixí i aixcuma mexü rü taxacü nixí i notüçaxmamare ixixü.’ Notürü nüxü chikuaxächi rü guxüma i ngëma nagu charüxñü rü nhama buanecüxü yayauxchaäcürüümare nixí. ¹⁸Rü ngëxguma yexera nüxü icuqxgux, rü yexera tachixeäxé. Rü ngëxguma yexeraxü i cuqx tükü ngëxmagux, rü yexera ngúxü tinge.’

Ngëma ngúchaü rü ngëma cuqx rü ñü i notüçaxmamare ixígüxü nixí

2 ¹“Rü chaugümamaxä nhachagürü: ‘Nhuxma rü tá nüxü chaxü i ngëma duüxügü nagu maxëxü rü namaxä nataäxëgxü, rü chaugüxü tá chanadetaquexe i muxüma i ngëmaxügü.’ Notürü woo i ngëma ñü rü notüçaxmamare nixí. ²Rü ngëmawa

nüxű chacuqx i ngēma cugü rü wüxi i notüçaxmamare yixixű, rü ngēma chaxunearü ngúchaügü rü taxuwama namexű. ³Rü chauäxëwa nagu charüxñi rü tá nüxű chaxü ya yimá wíi ya ngúchiactiarü pora. Rü namaxä chaugüi changäxëx nax ngēmaäcü nüxű chacuäxüçax rü name nax ngēma naxüxű ya yatü nagu i ngēma ngunexügü i nhama i naanewa nax namaxüxű. ⁴Rü taxü ga puracü chaxü. Rü íchanaxüxű ga ãëxgacüpata ga taxüchine rü mexechine. Rü choxrütama úwanecü choxü nayexma. ⁵Rü chama ichanato ga nanetügü rü chorü putüranecügü. Rü yexma chanatogü ga naguxüraxüxű i nanetü i orixnaxcax. ⁶Rü puchu íchaxüxüxëx nax yema dexamaxä yamegüxüçax ga yema nanetügü ga chatogüxëexü. ⁷Rü duüxügü ga puracütanüxürruxü ga yatüxű rü ngexü rü naxcax chataxe. Rü choxü nayexma ta ga togü ga chorü duüxügü ga chauchiügutama buexü. Rü yexgumarüxű ta rü yema Yerucharéüwa nüxíra ãëxgacü ixígüxüarü yexera choxü nayexma ga wocagü rü carnérugü. ⁸Rü choxü nayexma ga muxüma ga úiru rü diérumü ga togü ga nachixüanegüarü ãëxgacügüxütawa rü chorü ïanegüwa chayaxuxü. Rü choxü nayexma ga duüxügü ga iyatüxű rü ngexü ga chäuxcax wiyaegüxű. Rü chorü ngúchaü chaxü rü choxü nayexma ga ngexügü ga namaxä chamaxmarexü. ⁹Rü yemaacü nata ga chauchiga. Rü guxüma ga yema nüxíra Yerucharéüwa ãëxgacü ixígüxüarü yexera choxü nayexma. Rü woo yemaacü nixi notürü taguma choxna nixügachi ga cuqx. ¹⁰Rü guxüma

ga yema choxü ngúchaüxű rü chanaxü. Rü taguma chaugüna chanachuxu ga tjaxacürü taäxë. Rü guxüma ga chorü puracümaxä chataäxë. Rü yema taäxë nixi ga chorü natanü ga yema chaxüxű. ¹¹Rü yemawena rü chanangugü ga guxüma ga yema chaxüxű rü yema puracü ga guxchaxäcü chaxüxű. Rü yemawa nüxű chacuqx ga notüçaxmamare nax yixixű ga yema rü nhama buanecü ya yauxemachaücürüümare nixi. Rü taxuxüma i tjaxacü i mexü yixixű i ngēma nhama i naanewa ngémaxü. ¹²Rü yemawena rü meama nagu charüxñi rü nügumaxä chanangu i ngēma cuqx rü ngēma notüçaxmamare ixixű. ¿Rü tjaxacü i to i puracü tá naxü i ngēma chawena ãëxgacü ixixű? ¿Rü ëxna ngēma marü üxüttatama chawena naxüxű? ¹³Rü nhuxmax rü nüxű chacuqx rü ngēma taäxëxü nax icuáxü rü nüxű narümemae i ngēma nax taechitamare imaxüxű, ngëgxumarüxű i ngēma ngóonexü rü ngēma énanexüxű nax namemaexürxü. ¹⁴Rü ngēma duüxű i naäxëxü cuáxü rü mea nanangugü ega tjaxacü naxüxgu, notürü ngēma naechitamare maxüxű rü tama aixcuma mea nagu naxinüäcüma tjaxacü naxü. Notürü chanangugü i ngēma naäxëxü cuáxü rü ngēmatätama nixi i norü gux. ¹⁵Rü chaugümaxä nhachagürü: ‘Ngēma naechitamare maxüxürrüttatama chayu i chamax. ¿Rü tjaxacüwa choxü namexü i guxüma i ngēma chorü cuqx? Rü ngēma rü ta rü notüçaxmamare nixi. ¹⁶Erü tagutáma texé nüxna tacuäxächi i ngēma duüxű i

cuqx nüxű ngēmaxű rü ngēma duűxű i naechitamare maxűxű. Rü ngēxguma nangupetüxgu i ngunexűgü rü guxűxű tarüngüma, rü ngēma nüxű cuáxű rü ngēma naechitamare maxěxű rü ta nayue.'

.....

²⁰Rü ngēxguma nüxna chacuqxächigu ga yema chaxüxű ga nhama ga naanewa, rü chaugümamaxă chixauxăchi nax yemaacü poraäcü chapuracüxű.

²¹Erü ngēxguma texé ya nüxű cuáxe rü taxuääcümua mea puracüxe nax tangemaxűáxűçax rü notüçaxmamare tapuracü, erü guxűma i ngēma tayaxuxű i tümaarü puracüwa rü togü i tama naxcax ixöödxexűarü tá nixi. Rü ngēmaäcü i tümaarü puracü rü notüçaxmamare nixi erü tümaarü ngēmaxűgü rü togüarü tá nixi. ²²¿Rü taxacüwa nüxű namexű ya yatü nax poraäcü napuracüxű rü naxcax naxoegaäexű i nhama i naanewa? ²³Rü guxűguma i nhama i naanewa nax namaxűxű rü ngúxű ninge, rü nachixeäxë. Chütacü rü taguma nartüngü i naäxë. Ngēma rü ta wüxi i ïnü i notüçaxmamare ixixű nixi. ²⁴Rü ngēma rümemaexű nüxű ya yimá yatü nixi nax nachibüxű rü naxaxexű rü nangöödxű i ngēma norü puracütanü. Erü guxűma i ngēma rü ta Tupanawa ne naxü. ²⁵¿Rü texé ëxna tachibü rü ëxna tataäxë ega taxüchima Tupanagagu yixixgu? ²⁶Rü aixcuma nixi i Tupana tümaäexű tükü cuqxäexű rü tükna naxääxű i cuqx rü taäxë ya yíxema tümamaxă nataäxëxë. Notürü yíxema chixexűarü üruxű ixíxe, rü núma ya Tupana rü tükü nayixerü nax tügü

tamarü ngēmaxűgüäxexű, notürü yixcüama ya Tupana rü tükna nanade i tümaarü ngēmaxűgü nax yíxema tümamaxă nataäxëxena naxääxűçax. Rü yíxema chixexű úixe rü guxűma i ngēma tayaxuxű rü notüçaxmamare nixi erü tümaarü ngēmaxűgü rü nhama buanecü ya yauxemachaäcüruxű nixi."

Guxűma i taxacü i ngēmaxű rü
nüxű nangexma i norü ngunexű nax
nawa nanguxű

3 ¹"Rü nhama i naanewa rü guxűma i taxacü i ngēmaxű rü nawa nangu i norü ngunexű, rü nangexma i wüxi i ora i tá nagu ínanguxű. ²Rü nangexma i ngunexű i nagu ibuxű, rü nangexma i ngunexű i nagu iyuxű. Rü nangexma i ngunexű i nagu itoxű, rü nangexma i ngunexű i nagu nabéxű i ngēma itoxű. ³Rü nangexma i ngunexű i nagu namäetagüxű, rü ngunexű i nagu tükü yaxüxűxügüxű. Rü nangexma i ngunexű i nagu napogüexű, rü ngunexű i nagu naxüpatagüxű. ⁴Rü nangexma i ngunexű i nagu ixaxuxű, rü ngunexű i nagu icugüexű. Rü nangexma i ngunexű i nagu iyutanüxű, rü ngunexű i nagu ipetaexű. ⁵Rü nangexma i ngunexű i nagu nutamaxă nagüanexű, rü ngunexű i nagu nuta nadexű. Rü nangexma i ngunexű i nagu yigüna inajäxächigüxű, rü ngunexű i nagu yigüna toxnamana ixixű. ⁶Rü nangexma i ngunexű i nagu taxacüçax idauxű, rü ngunexű i nagu irüchaxächixű nax taxacüçax idauxű. Rü nangexma i ngunexű i nagu namaxă inguxűxű i ngēmaxűgü, rü ngunexű i nagu ínawogüxű. ⁷Rü nangexma i ngunexű i nagu naxchirugu igáugüxű,

rü ngunexű i nagu nangaíxtaxű. Rü nangexma i ngunexű i nagu iyarüchianegüxű, rü ngunexű i nagu idexagüxű. ⁸Rü nangexma i ngunexű i nagu yigü ingechaügxű, rü ngunexű i nagu yigüchi ixaiexű. Rü nangexma i ngunexű i nagu yigü idaixű, rü ngunexű i nagu yigümaxă rüngüxmüexű. ⁹¿Rü t̄axacüwa nüxű namexű ya yatü nax puracüguxicatama naxixű? ¹⁰Rü mea nagu charüxňi i ngēma naguxüraňxű i puracü i yatügüna naxăxű ya Tupana nax ngēmagu inachoxűcax. ¹¹Rü yexguma norü ngunexűwa nanguxgu rü Tupana nanaxü ga guxüma. Rü namexechi ga yema naxüxű. Rü nhuxüchi ga nüma ga Tupana rü duüxügxű nügü nacuqxěxě woo i duüxügü rü tama nawa nangugü nax nüxű nacuqxgüxűcax i guxüma i ngēma Tupana marü üxű, rü ngēma yixcura tá naxüxű. ¹²⁻¹³Rü nhuxmax rü nüxű chacuqx rü ngēma duüxügxücxax rümemaexű nixi nax nataăxěxű rü mexü naxügxű. Rü ngēma nax nachibüexű, rü naxagegxű, rü nayauxgxüäxű i norü puracütanü, rü guxüma i ngēma rü name erü Tupanawa nixi i ne naxüxű. ¹⁴Rü ngēxgumarüxű ta nüxű chacuqx i guxüma i t̄axacü i Tupana üxű rü guxügutáma nangexmaecha. Rü taxucürüwa tanaxüetü i ngēma Tupana üxű, rü taxucürüwa itanaxoxěxě i ngēma nüma naxüxű. Rü Tupana rü ngēmaăcü nanaxü nax guxäma nüxű ngechaügxűcax. ¹⁵Rü woetama marü nüxcüma nayexmagü i ngēma nhuxmax ngēxmagüxű. Rü taxuxüitäma yixcura nangox i t̄axacü i tama nhuxmax ngēxmaxxű. Rü nüma ya Tupana rü nüxű

natauxcha nax natáeguxěeäxű ga yema marü ngupetüxű.

Taxű i chixexű i nhama i naanewa

¹⁶Rü ngēma to i nüxű chadauxű nixi nax nangexmaxxű i taxű i chixexű i nhama i naanewa i ngextá chi ínaxwaxexűwa nax mea nügümaxă inacuqxgüxű i duüxügü rü mexügu nügümaxă ínaxinüexű. ¹⁷Rü chaugü nhacharügü: ‘Nawa tá nangu i ngunexű i nagu Tupana tá nüxna nacaxű ya yimá yatü ya mexü ücü rü ngēma yatü i chixexű üxű. Erü tá nangexma i norü ngunexű i nagu tá nangóxű i ngēma marü ngupetüxű rü ngēma cüäcü üxű.’”
.....

Natücxamamare nixi nax yigü imuarü diëruqxěexű

5 ¹⁰“Rü ngēma duüxű i diëru nüxű ngúchaňxű rü guxüguma yexeraxű i diëru nanaxwaxe. Rü ngēma norü diëruguama rüxiňüxű, rü nügücxax rü taguma nüxű ningu. Rü ngēma rü ta rü wüxi i ũni i notücxamamare nixi. ¹¹Erü ngēxguma yexera tüxű nangexmagu rü yexera tanaxaiyaxű. ¿Rü t̄axacüwa tüxű name i ngēma muxű i diëru nax nüxű idawenüxümaxăxicatama itaăxěxű?
¹²Rü yíxema puracüxe rü nangexma i ngunexű i nagu íxrarüwa tachibüxű, rü nangexma i ngunexű i nagu mea tachibüxű, notürü guxüguma mea tape. Notürü ngēma diëruqxüchixű rü norü diërugagu taguma mea nape. ¹³Rü wüxi i nacüma i aixcuma ngechaü tüxna äxüxű chadau i nhama i naanewa. Rü ngēma nacüma nax imuarü ngēmaxňaxű rü norü yorana tátama guxchaxű naxăx.

¹⁴Rü ngēgxuma tama mea tūxū ínanguxuchigu ega taxacúcax tataxegu, rü ngürüāchi ngēxma tá nagux i guxūma i tümaaru diéru. Rü ngēgxuma nangexmagu ya wüxi ya tümane, rü taxuxütáma naxcax ngēma tatäx. ¹⁵Rü yema taxuūma ga taxacümamaxä nhama ga naanewa nax nanguxū, rü ngēmaäcü tátama natáegu. Rü yema noxri nabuxgu rü nax nangexchiruxürükü tátama nixi i ngēgxuma nayuxgu. Rü taxuxütáma ga yema norü puracütanüwa nayaxuxū rü tá ninge.

.....

¹⁸Rü ngēmacax nagu charüxinü rü nhuxmax nax paxaaichi nhama i naanewa Tupana tūxū maxehexü, rü ngēma rümemaxexü rü taähē tūxna äxü nixi nax nangöökü rü yaxaxüxü i ngēma törü puracütanü i nhama i naanewa poraäcü naxcax ipuracüxü. ¹⁹Rü ngēgxumarüxü ta ya guxama ya yíxema Tupana muxü i tümaaru ngēmaxügü tūxna äxē, rü nüma ya Tupana tūxü namu nax tanangöökü rü tayaxaxüxü i ngēma tūxna üxü. Erü ngēma nax tanangöökü rü tayaxaxüxü rü Tupanawa ne naxü. ²⁰Rü ngēma nax Tupana tūxü taähexehexügagu rü tüma rü tama poraäcü naxcax taxoégaäe nax nanuxüxü i tümaaru maxü i nhama i naanewa.”

.....

11 ¹“Rü name nixi i togüxü curüngüxëe, erü yixcira i nümagü rü tá cuxü narüngüxëegü.”

.....

⁴Rü yíxema guxüguma buanecüxü ínanguxexée nax nangupetüxü, rü tagutáma tatoe. Rü yíxema guxüguma

pucüxü ínanguxexée nax iyanaxoxüçax, rü tagutáma tanabuxu i tümanetüarü o. ⁵Rü ngēgxumarüxü nax tama nüxü cucuáxü nax ngextá naxüxü ya buanecü rü tama nüxü cucuáxü nax nhuxäcü tangóxü ya wüxi ya buxe i tümaeanüwa, rü ngēgxumarüxü ta tama nüxü cucuax nax nhuxäcü taxacü naxüxü ya Tupana ya guxüarü üruxü ixicü. ⁶Rü itoechigüama erü tama nüxü cucuax nax ngexnerüne ya naxchire tá cuxü rüxüxü, rüexna guxüne tá rüxü.”

.....

Ucuxégü i ngextüxüçögüçax ixixü

⁹!Rü nataäxë Pa Ngextüxüçüx, rü nhama rü ta cupora! ¹⁰Rü nataäxë namaxä i ngēma cuxü mexü nhama rü ta cuxü natauxcha! ¹¹Rü naxü i ngēma nagu curüxinüxü, notürü nüxna nacuaxächi nax guxüma i ngēma cuxüxüçax rü Tupana tá cuxna naxcax naca! ¹²Rü cugü nüxü rüngümaxehexü ixoegaäegü, rü cugüwa nüxü naxoqx i guxchaxügü! Erü ngēma mexechixü i ngunexügü i nagu ingextüxüxü rü wüxi i paxaaichimare nixi.”

.....

12 ¹“Rü nhuxmax nax cungextüxüxü, rü ²nüxna nacuaxächi ya yimá Tupana ya cuxü ngoxëecü rü nhama rü ta taüta cuxcax ínangugü i ngunexügü namaxä i norü guxchaxügü! Erü tá cuxcax ínangugü ya taunecügü ya nagu nhacucü: ‘Rü taxuwama choxü name nax chamaxüxü’, nhacuxü. ²!Rü nüxna nacuaxächi ya Tupana ya cuxü ngoxëecü nhama rü ta nabaxi ya üäxcü, rü tauemacü, rü éxtagü, rü naxüpa nax

naxēāchianexű rü napuxű! ³Erü tá ínangu i ngunexűgü i nagu cuyaxű rü cuxune rü tá niduxrux, rü guma cuparagü ga poraene rü tá nanaturaāchitanü, rü noxretátama ya cupüta ínayaxügi nax cuchibüxüçax, rü taxütáma yáxügu cudau. ⁴Rü ngēxguma ngēma ngunexügüwa nanguxgu rü ngēma cuxmachixé rü taxütáma t̄axacüü naxinü, rü ngēma naga ya yima iwichi rü cuxcax tá nixigachigü. Rü ngēma werigü rü tá naxae notürü taxütáma nüxü cuxinü. ⁵Rü dauxű nax cuxixű rü tá cumuű, rü cumaxűwa rü tá cuxű naxāūcüma. Rü wüxi i yaxguãx i puxeruxű rü turaxű, rü nügü itúmarexű

tá quixí. Rü cuxmäxcax rü nataxutáma i curü ngúchaň rü taxuwatáma cume. Rü ngēma nax yuwa cuxüxű rü īanearü namawa rü tá nüxü taxinü nax naxauxexű i duūxügü erü marü cuyu.
.....

¹³Rü ngēxma nayacuax i chorü dexa rü marü nüxü cuxinü. Rü marü guxüxüma chixu. ¹⁴Rü Tupanaxü nangechaxű rü naga naxinü i norü mugü! Rü ngēma nixí i guxüma i ngēma Tupana tüxű naxwaxexű. ¹⁴Erü nüma rü tá tüxna naca naxcax i guxüma i t̄axacü ixüxű rü mexü rüexna chixexű woo cúācü naxüxgu” nhanagürü ga Charumáu.

CÂNTICO DOS CÂNTICOS

(Charumáurü wiyae)

.....

Charumáuarü wiyae

3 ⁶Rü texé tixí ya yíxema ngéma ínachianexüwa duúxügi tüxü ne ngetaxügüxe naemagu i nagúxüraxüxi i pumáragüarü caxixü? ⁷Rü díucax, rü yimá rü Charumáu nixí ya duúxügi yanetaügücü. Rü ínayaxümüçügi i 60 i churaragü i rüporamaegüxi i Iraéuanewa. ⁸Rü guxüma i ngéma churaragü rü tarawa meama daixü icuáxü nixí. Rü nümagü rü nüxü nicuaxüchi nax norü ãëxgacüna nadaugüxi. Rü wüxicügi i nüma rü nügütuwawa nanatuchixüxéni norü tara nax ngémamaxä norü ãëxgacüxi ínapoxügüxiçax ega ãücumaxüwa nangexmagügi i chütaci. ⁹Rü nüma ga ãëxgacü ga Charumáu rü Líbanucüxi i ocayiwawa nanaxü ga wüxi ga nawexü nax namaxä yanetaügüaxüçax. ¹⁰Rü guma napawerugü ga guma nawexü rü diérumünaxçax nixigü. Rü yema norü ngüxcaxwexürxü rü úirunaxçax nixí. Rü yema norü tochicaxü rü naxchiru i dauxracharaxümaxä natüétü. Rü naxümwawa rü Yerucharéüciçax ga

pacügi rü meama inangaxâégü yerü nüxü ingechaügi. ¹¹Pa Pacügi i Chiáüciçax jrü ípechoxü nax ípeyadaugüxiçax ya ãëxgacü ya Charumáu rü nüxü pedaux i ngéma ngaxcueruxü ga naé nüxü üxü ga yexguma yangixgu rü nawa nanguxgu ga yema ngunexü ga taâxé nagu nayaxuxü!

.....

4 ⁷Rü Charumáu rü nhanagürü: **4** “Cuma rü cumexechi, Pa Chaxmax, rü cuxü changechaü rü nataxuma i tjaxacü i chixexü i cuwa ngémaxü. ⁸!Rü Líbanuwa rüxiye rü chawe rüxi, Pa Chaxmax! Rü ngixä maxpüne ya Amaná rü Chení rü Ermóütaxpexegu taxigü nax ngéma nagu rüdaunüxiçax i ngatexü i nagu naxaxmaügüxi i aigü i leóü, rü aigü i yowaruna. ⁹Pa Mexechicü Pa Chaxmax, rü choxü cugü cungúchaüxiexä i wüxitama i curü dawenümaxä, rü wüxicimüüntama i cuchagümaxä. Rü marü tama yaxna chaxinü nax choxü cungúchaüxi”, nhanagürü ga Charumáu.

.....

Naxmaxarü dexe

6 ³Rü naxmax rü ngīgürügū: “Rü chama rü chautearü chixí, rü nüma ya chaute rü choxrü nixí. Rü nüma rü putüranecüwa nanagagü i ngēma norü carnérügū”, ngīgürügū.

.....

8 ⁶Rü ngīma rü ngīgürügū: “;Curü maxünnewa choxü nangexmaxexë rü nhama cugüchacütügu choxü quigaxürüxü choxü ixixëxë! Erü ngēma ngechaü rü nhama yurüxü naporaxüchi. Rü ngēma ngúchaü rü napora nhama

yuwa cunagaxürüxü. Rü ngēma ngechaü i poraxü i tawa ínguxü rü Tupanaxütawa nixí i ne naxüxü. ⁷Rü ngēma dexá i guxüma i márwa ngēxmaxü rü tama ningu nax yanaxoxéêäxüçax i ngēma ngúchaü i tüxü ngēxmaxü, rü woo guxüma i natügüarü dexá rü taxucürüwama nayanaxoxéxë. Rü ngēxguma chi texé ya diëruäxüchixe gucüma ya túmaarü diërumaxä naxcax tataxechaügu i ngēma ngúchaü, rü taxucürüwatáma tüxna nangu”, ngīgürügū.

.....

ISAÍAS

(Ichaía)

Duűxügü ga Yudáanecüäx rü
poraäcü chixexü naxügü

1 ¹Nhaa nixí ga ore ga Amú nane ga Ichaíaäxéwa Tupana ínguxéexü ga yexguma Yudáanecüäxarü äëgxacigü yixíxgu ga Uchía, rü Yotáü, rü Acáa rü Echequía. Rü yema orewa nüxü nixu nax taxacü tá nüxü ngupetüxü ga Yudáane rü íane ga Yerucharéü. ²Rü nhanagürü ga yema ore: “Pa Dauxüguxü i Naane rü Nhamá i Naane jrü iperüxínüe i nhaa chorü ore i nhaxü: ‘Yema chaunegü ga mea chayaexéexü rü nhuxmax rü tama chauga naxínüe! ³Rü ngéma woca rü norü yoraxü nacuax, rü ngéma búru rü nüxü nacuax i norü chibüchica i norü yora naxcax ngéxma üxü, notürü ngéma chorü duűxügü i Iraéutanüxü rü woo poraäcü nüxü charüngüxée rü tama choxü nacuaxgüchaü rü tama naãxéexü ncuax”, nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga Ichaía rü nhanagürü: “Wüxi i taxü i ngechaü nixí i pexcax, Pa Duűxügü i Chixexüarü Üruxügü rü Poraäcü Chixri Maxéexü, erü pema rü chixexüarü üruügü nane pexigü, rü

nanegü i pecáduäxgüxü pexigü. Pema rü marü nüxna pexigachi ya tóriü Cori ya Tupana ya üünecü rü ípenatax.

.....

¹¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: ‘¿Taxacúcax chauxütawa penagagü i ngéma muxü i pexünagü nax chauxcax penadaixüçax? Rü marü nüxü charüchau i ngéma carnérugü i chauxcax ípeguxü rü ngéma wocaxaciügürü chíxü i ípeguxü. Rü yimá nagü i ngéma tuiru rü carnéru, rü bóiycacü rü nawa chanaxoxéga.

.....

¹⁵Rü ngéxguma pema pexunagümexégügü nax peyumüxégüxüçax, rü chama rü tá pexchäxwa chidaugachi. Rü woo namaxgu i perü yumüxé, notürü i chama rü taxútama pexü chaxínü. Erü pema rü pemáetagü, rü pexmexgü rü nagümaxä nixäüächi”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

¹⁸Rü nhuxuchi nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¡Ecü nua pexí rü ngíxä perü chixexüchiga tidexagü! Rü perü chixexügü rü woo poraäcü

nadauxuchigu, notürü i chama rü nhama gáuxűchara i cómúxűchixürükü tá chayaxíxexé. Rü woo wüxi i naxchiru i wäxüchixürükü yixíxgu i perü pecadugü, notürü i chama rü nhama wüxi i carnérutaxa i cómúxűchixürükü tá chayaxíxexé.¹⁹ Rü ngëxgumachi penaxwaxegu nax chauga pexñüexü, rü mexüwa tá pengexmagü. Rü tá penangöx i guxüma i nanetüarü o i rümemaegüxü i nhama i naanewa yaexü.²⁰ Notürü ngëxguma taxütáma chauga pexñüegu, rü perü uanügümexegu tá peyue.' Rü nüma ya Cori ya Tupana nixí ya nhacü."

.....

Cori ya Tupana rü tá guxüma i nachixűanegüçüäx nügumaxä inanangüxmüexexé

2 ¹Rü nhaa nixí ga to ga ore ga Amú nane ga Ichaíaxéwa Tupana ínguxexexü nachiga ga Yudáanecüäx rü ñane ga Yerucharéucüäx. ²Rü nüma ga Ichaíá rü nhanagürü: "Ngëma ngunexügü i nawa iyacuaxgüxügu, rü daa Yerucharéü rü Cori ya Tupanapata rü tá poraäcü guxü i nachixűanecüäx i duüxüggüaxü nangúchaü nax íyadaugüäxü. Rü muxüma i nachixűanegüçüäx i duüxügü rü nau daa maxpúnewa tá naxí nax Cori ya Tupanaxü yanacuaxüggüxüçax. ³Rü muxütáma i duüxügü ínangugü rü nhanagürügü tá: '¡Ngíxä, rü daa maxpúne i Cori ya Tupana íngexmaxügü taxígü rü yima Iraéutanüxüarü Tupanapatana tangaicamagü nax nüma ngëma tükü nangúexexüçax i norü ngúchaü rü

ngëmaäcü nüma nanaxwaxexüäcüma imaxëxüçax!', nhanagürügü tá. Erü nua maxpúne ya Chiáüwa tá nangox i Cori ya Tupanaarü nguxëetae rü daa Yerucharéüwa tá ínaxükü i norü ore. ⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanamexexé i guxüma i nachixűanegüarü guxchaxügü. Rü ngëma nachixűanegü i nügumaxä nuexü rü Cori ya Tupana rü tá nügumaxä nanangüxmüexexé. Rü ngëma naxnegü i namaxä nügü nadaixü rü norü puracüruxü tá nayaxígüxexé. Rü taxuxütáma i ñanegü daigu nügumaxä narüxinüe rü bai tá i dajxcax nügü nax nangúexexü. ⁵Pa Iraéutanüxügüx i Duüxügüx, ¡rü ngíxä, Cori ya Tupanaga taxinüe rü nüma nanaxwaxexüäcüma nagu tamaxä i norü ore!

.....

Tupana rü tá nanopoxcue i ngëma nügü icuqxüügüxü

¹⁰Rü ngëma duüxügü i chixexü ügüxü rü nutatanugu rü waixümüarü äxmaxügu tá nügü nicuxgü naxchäxwa ya Cori ya Tupana ya üünecü rü poraäcü äñcümacü. ¹¹Rü ngëma ngunexü i nagu ínanguxü ya Cori ya Tupana, rü ngëma nügü icuqxüügüxü rü napexewa tá naxânee, rü ngëma nügü írüttagüxü rü napexewa rü tá taxuwama nime. Rü nüxicatama ya Cori ya Tupana rü tá inanawex i norü pora i ngëma ngunexügu. ¹²Rü ngëma ngunexügu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanaxâneexexé rü taxuwatáma nime i ngëma nügü icuqxüügüxü rü ngëma nügü írüttagüxü."

.....

**Úwanecügū ixuxū ga ore nachiga ga
Yudáanecüäx ga duüxügū**

5 ¹“Rü ngēma chamücü irümemaexüégagu tá chawiyae. Rü ngēma wiyae rü norü úwanecüchiga nixi. Rü ngēma chamücü rü wüxi ga naane ga mexüwa nüxü nayexma ga wüxi ga úwanecü. ²Rü nanaxaiegumüane rü ínananugü ga nutagü rü yema rümemaexü ga úwa yexma natogü. Rü yemanecüga nanaxü ga wüxi ga dauxütaechica rü wüxi ga nachica ga wíw nawa naxüxü. Rü nüma ga chamücü rü nagu narüxinü nax yema úwa rü chi yamaixcuraxü ga norü o, notürü ga yema úwagü rü ningúchiaz ga norü o. ³Rü nhuxmax rü nhanagürü pexü ya Tupana: ‘Pa Íane ya Yerucharéüciäxgü rü nhaa Yudáanecüäxgüx ¡rü nüxü pexu!, ¿rü texétagu nixi i ngēma úwanecü i nangúchixáxü i norü o? ¿Rü nagagutama rü ñexna chaugagu? ⁴¿Exna nangexmaxü i t̄axacü i tama chaxüxü nax tama nangúchixaxüçax i ngēma chorü úwanecüarü o? ¿Rü nangemaxü i t̄axacü i tama naxçax chaxüxü? Chama rü íchananguxéx nax namajxcuraxü i norü o. ¿Rü t̄axacüçax i nhuxmax i nangúchixáxü i norü o? ⁵Rü dūcax, rü nhuxmax rü tá pemaxä nüxü chixu i ngēma nagu charüxinüxü namaxä i ngēma chorü úwanecü. Rü tá íchanapoxgü i ngēma norü poxeguxü nax ngēmaäcü duüxügü nagu pogüexüçax i ngēma úwanecü. Rü ngēma norü poxeguxü rü tá chanangúxcuxéx nax duüxügü nagu púgüexüçax i ngēma úwanecü. ⁶Rü

nhuxüchi tá íchanatax i ngēma úwanecü. Rü taxúxetáma tayayoatü rü taxúxetáma tanangixcanecü rü ngēmaäcü tá chuxchuxügü rü chixexü i natüane nanecüwa narüxügü. Rü tá nüxna chaxäga i caixanexü nax tama nanecügu napuxüçax’, nhanagürü ya Tupana. ⁷Rü ngēma norü úwanecü i nüxü ngúchaüxü ya Cori ya Tupana ya guxäxétüwa ngéxmacü, rü ngēma nixi i Iraéutanüxü i Yudáanewa ngéxmagüxü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwaxe i nagu naxixü i ngēma norü mugü. Notürü ngēma Iraéutanüxügü rü máetaguxicatama narüxinüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxéx nax nügü nangechaügüxü, notürü ngēma natanüwa nüxü ïnuxüxicatama nixi nax ngúxümaxä aita naxüexü.”
.....

**Tupana rü Ichaíaxü nayaxu nax
nüxü napuracüxüçax**

6 ¹“Rü gumá taunecü ga ãëxgacü ga Uchía nagu yucü rü nüxü chadau ga Cori ya Tupana ga wüxi ga tochicaxü ga dauxüwa yexmaxüwa nax natoxü. Rü yema norü üünemaxä nanapá ga yema ínayexmaxüwa. ²Rü naétüwa nayexmagü ga dauxüçüäx ga íyauxratanücüxü. Rü wüxichigü ga yema rü nüxü nayexma ga 6 ga naxpexátü. Rü taxre ga naxpexátümaxä rü nügü nidüxchiwegü, rü guma nái ga taxre ga naxpexátümaxä nügü nidüxparagü, rü guma nái ga taxremaxä rü nixüxü. ³Rü guxüma ga yema dauxüçüäx rü nügü nhanagürügi: ‘Naxüüne, naxüüne, naxüüne ya Cori ya Tupana ya guxäxétüwa ngéxmacü.’ Rü

ngēma norü üüne rü nhama i naane namaxā nanapá. ⁴Rü yema nagamaxā rü guma Tupanapataarü īäx rü naxīäxachi. Rü nūmatama ga guma Tupanapata rü caixanexīmaxā nanapá. ⁵Rü yexguma ga chamax rü nhaxügu charüxñü: ‘Nhuxmawaxi rü chaugümamaxā changechaü erü tá chayu. Erü chama nax duüxü chixixü rü chauxetümaxā nüxü chadau ya yimá ãëgxacü ya Cori ya guxäétüwa ngëxmacü. Rü chauäx rü naxäüächi rü duüxügi i äüächiarü dexaägxüxtanüwa chamaxü.’ ⁶Rü yexguma rü wüxi ga yema dauxüçüäx rü nigoe rü ämarearü guchicaxüwa wüxi ga ächataxümaxā wüxi ga áxwe chauxcax nayaxu. ⁷Rü guma áxwe rü chauäxwa nayaxüxächixéx, rü nhanagürü choxü: ‘¡Dücx! daa áxwe rü cuäxwa nixüxächi rü ngëmacäx i curü chixexü rü marü inayarüxo. Rü ngëma curü chixexügi rü Tupana rü marü cuxü nüxü nartüngüma’, nhanagürü. ⁸Rü yexguma rü nüxü chaxinü ga naga ga Cori ya Tupana ga nhaxü: ‘¿Rü texéxü tá tixí ya yíxema törü orearü ngeruxü ixíxe?’, nhanagürü. Rü yexguma ga chamax rü chanangäxü rü nhachagürü: ‘Daxe chixí, Pa Corix. Ëcü, ¡choxü inamuächi!’ nhachagürü. ⁹Rü nüma rü nhanagürü choxü: ‘¡Ëcü inaxüächi rü chorü duüxügümaxā nüxü ixu i nhaa ore!: Rü woo nüxü nax naxinüexü i chorü ore rü taxütáma nüxü nacuaxgü nax tjaxacüchiga yixixü. Rü woo nüxü nax nadoxüxü i ngëma mexü i chaxüxü rü taxütáma nüxü nacuaxgüéga nax tjaxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü ngexwüma nax chorü oremaxā cuyaxucuxëgxü i ngëma duüxügi i

norü ïnütama rüxinxüexü, erü taxütáma cuga naxinüe. Rü nüétama ega nügü yangauxchixëxëegu naxchaxwa i chorü ucuxëgü nax tama nüxü naxinüexüçax. Rü nüétama ega nügü yangexetüxgu naxchaxwa i ngëma mexü i naxcax chaxüxü nax tama nüxü nadoxüxüçax rü ngëmaäcü tama chauxcax nawoeguxüçax nax chama naxcax chayataanexëegüxüçax’, nhanagürü choxü. ¹¹⁻¹²Rü yexguma ga chama rü nüxna chaca rü nhachagürü: ‘¿Nhuxre i ngunexü tá nixí i ngëmaäcü yixixü, Pa Corix?’ nhachagürü. Rü yexguma ga nüma rü choxü nangäxü rü nhanagürü: ‘Rü ngëmaäcü tá nixí nhuxmatáta yima ïanegü rü nagu napogüe, rü taxuxütáma i duüxü íyaxü rü nhuxmatáta ya yima ïpatagü rü yangearü duüxüäxgü rü naanegü rü nabáianemare rü nhuxmatáta íchanamuxü i ngëma duüxügi i norü naanewa, rü ngëmaäcü i nachixüane rü nangeäcumare. ¹³Rü woo chi 100 tanüwa rü 10 i duüxügi íyaxüxgu nawa ya yima ïane rü ngëma rü ta nadai nhama wüxi i nai i daxüchixürxü. Notürü ngëma nachimewa rü tá narüxi i wüxi i ngexwacaxüxü i nane i mexü, nhanagürü ga Tupana.’

.....

**Ichaía rü nüxü nixu i
Emanuéarü buxchiga**

7 ¹⁴“Rü nümatátama ya Cori ya Tupana rü tá pexü nüxü nadoxüxë i wüxi i cuäxruxü: ‘Rü ngëma pacü i taguma yatüxü cuäxcü rü tá ngürü ixäxacü. Rü yimá ngíne rü tá Emanuégu inaxüégá.’”

.....

**Tupana Nane ya
ngüxmüxeeruūarü buxchiga**

9 ¹“Rü nüma ya Tupana rü woo oox̄wa nayexmaxeēgu ga Gariréaane ga noxri Chaburóūane rü Nataríane ixix̄ü, notürü nawena rü nanatachigaxex̄e i ngēma naane i natü ya Yurdáūarü tocutüwa ixügüx̄ü, rü nhuxmata márwa ngux̄ü i duüxügü i tama yaxögüx̄ü íxächiügüx̄üwa. ²Rü ngēma Gariréaane ga noxri eanexüwa yexmagüx̄ü rü nüx̄ü nadaugü ga wüxi ga taxü ga omü ga ngóonexeērux̄ü. Rü yema omü rü poraācü tüx̄ü nangóonetanüxex̄e ga guxema eanexüwa yexmagüxe. ³Rü nhuxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü poraācü taäx̄e toxçax ícunguxex̄e rü ngēma taäx̄e rü aixcuma nataxüchi. Rü guxama tataäxegü i cupexewa nhama tonetüarü o tibuxgürux̄ü rü nhama churaragü i norü uanügüarü ngēmaxügü nügumaxä itoyegurux̄ü.

.....

⁶Erü tatanügu nabu i wüxi i öxchana. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nanamu ya yimá nane. Rü yimána nix̄i i naxäähx̄ü i pora nax tamaxä inacuáxçax. Rü nhaagü tá nix̄i i naégagü i namaxä naxugüäx̄ü: Rü Mexechicü ya Ucuxerux̄ü, rü Tupana ya Poraxüchicü, rü Tanatü ya Taguma Yucü, rü Tupana Nane ya Ngüxmüxeeruūixicü. ⁷Rü nüma rü tá aëxgacü ya Dawíchicü i ingucuchicü nix̄i. Rü ngēma norü pora nax aëxgacü yixix̄ü rü gux̄ü i nachixüanegüwa tá nangu. Rü ngēma nügumaxä nax inangüxmüxeäx̄ü i duüxügü rü tagutáma inayarüxo. Rü

ngēma nax aëxgacü yixix̄ü rü mea tá duüxügümamaxä inacuax, rü mexügu tá narüxñü rü guxäarü mexüçax tá nadau i guxüguma. Rü ngēmaäcü tá nanaxü erü ngēma nix̄i i norü ngúchaü i nagu naxinüx̄ü ya yimá Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngēxmacü.”

.....

**Ore i Tupana nane ya
ngüxmüxeeruūchiga**

11 ¹“Rü nhama wüxi i naichime irüxüxürxü tá nix̄i nax Dawínatü ga Yechéwa nangóxü i wüxi i nataxa i guxäarü aëxgacü tá ixix̄ü. ²Rü Cori ya Tupanaäx̄e rü guxügutáma namaxä inacuax. Rü tá nüxna nanaxä i cuax nax mea naäxex̄ü nacuáxçax. Rü tá nüxna nanaxä i tauxcha nax naxuäxçax. Rü tá nüxna nanaxä i pora rü tá nüx̄ü narüngüxex̄e nax Tupanaarü ngúchaüx̄ü nacuáxü rü naga naxinüx̄ü. ³Rü nüma rü ngēxguma duüxügüna nacaxgu i norü maxüchiga, rü taxütáma ngēma norü duxtüwa ngóxüçacicatama nüxna naca. Notürü ngēma norü inüwa ngēmaxüçax tá nix̄i i nüxna nacaxü. Rü taxütáma nanapoxcu naxçax i ngēma togü nüx̄ü ixugümarexü, notürü ngēma chixexü i naxügüxçax tá nix̄i i napoxcuexü. ⁴Rü yíxema togümexëwa ngēxmagüxe rü ngēxguma tümaarü maxüchiga tüxna nacaxgu rü mea tá tûmamaxä nanamexex̄e. Rü tümaétüwa tá nachogü ya yíxema ngearü diéruäxgüxe i tümaarü aëxgacü chixri tûmamaxä cuaxgüxe. Rü ngēma norü ore rü nhama wüxi i cuaxruürxü tá nix̄i naxçax i ngēma chixexü ügüx̄ü. Rü wüxi i

naq̄maxā cue nhaxūmaxā tá nanadai i ngēma duūxūgū i chixexū ügūxū.⁵Rü nūma ya yimá aēxgacü rü meama guxūma i norü duūxūgūmaxā tá inacuqx. Rü ngēma ore i aixcuma ixīxūcatama tá nixu.⁶Rü ngēxguma yangucuchigu ya yimá aēxgacü, rü ngēma airu i naixnecúcūqx rü carnérumaxā rü taxtútama nüguchi naxaie. Rü ngēma ai rü tá bøyicacumaxā wüxigu nacagü. Rü ngēma wocaxacü rü ngēma aixacü rü tá wüxigu nayae. Rü wüxi i buxü tá namaxā inacuqx.⁷Rü ngēma woca rü ngēma ócha i düraxü rü nügümüctü tá nixigü rü naxacügü rü wüxigu tá nacagü. Rü ngēma ai i leóü rü wocarüxü tá maxē nanangōx.⁸Rü ngēxguma i wüxi ya buxe ya maixe
ãxtapemaxüétuwa naxinūcäxwaxegu, rü woo ngēma ãxtapemaxügū yaxüchimexégu rü taxtútama nüxü naxñicüma.⁹Rü guxünema ya yima mäxpúne ya chapata nawa ngelexmanewa rü tataxuma ya texé ya chixexü üxe. Erü nhama Már i dexámamaxā napaxürüxü rü nhama i naane rü ngēma duūxūgū i choxü cuqxgūxūmaxā tá nanapá.¹⁰Rü ngēxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax aēxgacü yixixüçäx rü tá wüxi i cuqxrxü nixi naxcäx i guxüma i duūxūgū. Rü guxü i nachixüanegücüäx rü tá naxcäx nayadaugü rü naxcäx nangutaquexegü. Rü ngēma nachica i nawa nangexmaxü rü tá naxüüne.

**Iraéutanüxü rü tá
nachixüanecäx nayoegu**

¹¹Rü ngēxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax aēxgacü yixixüçäx rü

nüma ya Cori ya Tupana rü tá wena inanawex i norü pora. Rü wena tá nanangutaquexexéx i norü duūxūgū i Achíriaanewa, rü Eyítuanewa, rü Pátuanewa, rü Echiopíaanewa, rü Eráuanewa, rü Chináruanewa, rü Amáchianewa rü nachixüanegü i márcutuwa ngēxmagüxüwa. Rü tá wena Iraéuanecäx nanawoeguxéx.¹²Rü nūma ya Cori rü guxü i nachixüanegüxü tá nüxü nadauxéx i wüxi i cuqxrxü. Rü tá nanangutaquexexéx i ngēma Iraéutanüxü iwoonexü. Rü naanearü guxüciwawa tá ne nanagagü nax nanutaquexéx i ngēma duūxūgu i Yudáanecüäx ga woonemarexü”, nhanagüri ga Icháia.

.....

**Iraéutanüxügū rü tá
Babiróniaanecüäx ya
aēxgacüxü nacugüe**

14^{3,4}“Rü pemax, Pa Duūxūgū i Iraéutanüxügūx, rü ngēxguma nüma ya Cori ya Tupana pexü ínguxüxéegu naxmexwa i ngēma Babiróniaanearü aēxgacü i ngúxü pexü ingegüxéexü rü ngechaü pexna áxü, rü nhaa oremaxá tá nüxü pecugüe rü penaxuchixe: ‘Düçax çtaxaciwa cungu i cuma nax cuchixecümaxü? rü çtaxacügu nayagux i ngēma nax cugü quicuqxüxü?’ nhapegürügü tá nüxü.⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nagu nayanachixexéx i norü pora i ngēma chixecümaxü. Rü íxraxügu nanabüügü ya yimá naxne i ngēma chixexüarü üruxü.

.....

¹²çRü nhuxäcü icurünguxü Pa Babiróniaanearü Aēxgacüx i Nhamá

Ngunetüxüarü Woramacurirüxü
Ibaixchiréx? Rü nhuxmax rü curütáe i
cumax nax guxü i nachixüanegümäxä
icucuqxchiréx.¹³Rü cumax rü cugü
curütupana rü cugüäewa nhacurügi:
'Chama rü dauxüguxü i naanegu i
Tupanaarü éxtagüétugu tá chaxñagü
nax ngëma charütoxüçax. Rü yima
mäxpüne ya nórchiwaama üxüne i nagu
nangutaqueñene i ngëma tupananetagü
i duüxügi namaxä tupanaäxü rü
yimawa tá chanangexmaxëx i chorü
tochicaxü', nhaxügi curüxinü.¹⁴Rü
cuma rü nhacurügi: 'Rü ngëma
caixanexüarü yexeragu tá chaxñagü rü
naxrüxü tátama chixí ya yimá Tupana
ya guxäétüwa ngëxmacü', nhacurügi.
¹⁵Notürü tama ngëma cuma nagu
curüxinüxüläcü cuxü ímanguxuchi, erü
nagu curütáe i ngëma mäxüchixü i
ämaxü i yuexügi nawa ngëxmagüxü",
nhanagürü ga Ichaía.
.....

Ichaía rü wiyaemaxä
Tupanaxü nicuqxüxü

25 ¹"Pa Corix, cuma nixí i chorü
Tupana quixixü. Rü chama rü
cuxü chicuqxüxü rü mexümaxä cuxü
chixuchiga. Erü ngëma nagu curüxinüxü
rü aixcuma cuyanguxëx rü
nüxcümacürüwatama
cunaxaixrugumaraxü. Rü taguma
cuxüchicüxü.
.....

⁴Rü yíxema ngearü poraqxüecax rü
cumax, Pa Corix, rü tümaaru poxürxü
quixí. Rü cuma rü tümaaru ngüxëeruxü
quixí ya yíxema taxúema tükü
rängüxëegüxe. Rü cuma rü tümaätüwa

cuchogü ya yíxema guxchaxüwa
ngëxmagüxe. Rü cuma rü tümaaru
düxpechitaruxü quixí ya yíxema
üäxcüarü naiëmaxü tükü iguxe. Rü
nüxna tükü ícupoxü i ngëma duüxügi i
chixexü i nhama taxüchicü ya pucü i
ítapüx i waixümünaxcax idexëcürüxü
ixígüxü", nhanagürü ga Ichaía.
.....

Norü nguxüchigagu nawiyaegü
i Yudáanecüäxgü

26 ¹"Rü ngëma ngunexü i nagu
ínanguxüxügi norü
uanügümexëwa i ngëma
Yudáanecüäxgü, rü tá nawiyaegü nagu i
nhaa wiyae: 'Rü tükü nangexma ya daa
törü ñane ya porane ya tükü ipoxüne
nüxna i törü uanügi. Erü nüma ya Cori
ya Tupana rü tükü narüngüxëe rü törü
uanügüchäxwa ínanapoxegu ya daa törü
ñane namaxä i poraxü i naxtapüx.²Rü
peyawänxä i ngëma norü ñäxgü ya daa
ñane nax nachocuxüçax i ngëma
duüxügi i Tupanapexewa mexü rü
aixcuma nüxü yaxögüxü.³Rü cumax, Pa
Corix, rü mexügi tükü curüxinüexëx
ya yíxemaixaixcumagüxe, erü cuxü
tayaxögü.⁴Rü nüxü peyaxö ya Cori ya
Tupana! Erü nüma nixí i guxüguma
pexna nadauxü", nhanagürügi tá."
.....

⁷Rü nhanagürü ga Ichaía: "Yíxema
aixcuma Tupanapexewa mexe, rü
Tupana tükü narüngüxëe nax mea tükü
naxüpetüxüçax. Rü cumax, Pa Cori Pa
Tupanax, rü mea icuyawexëx i
tümaaru maxü.⁸Düçax, Pa Corix, wüxi i
torü taäxëmaxä tanaxü i curü ngúchaü.
Rü ngëma toõxewa nagu tarüxinüexü

nixí nax cuxú tikuqxüügüxü. ⁹Rü chütacü rü guxüma i choru ngúchaümaxä chauäéwa guxüguma cugu charüxínü. Rü ngéxguma cuma nhama i naanewa cuxüxgu nax nüxna cuqaxüçax i duüxügü naxcax i norü maxü, rü ngéxguma tá nixí i nüxü yacuqxächitanüxü i ngéma maxü i aixcuma cupexewa mexü”, nhanagürü ga Ichaía.

.....

Tupana nayaxucçex i duüxügü i tama naga ñüuechaüxü

29 ⁹Rü nhanagürü ta ga Ichaía: “Rü pemax, Pa Duüxügü i Tama Ixñüecharaxüxü, rü woo nüxü pedaxgu i ngéma Tupana üxü rü namaxä pebajxächiaxégü, notürü tama peyaxögüchaü. Rü pema rü nhama pingexetüxürüxü pexigü erü tama nüxü pecuax i ngéma nüxü pedauxü. Rü nhama ngäxexürüxü pexigü nax pichüxatanüctüxü i perü òwa woo taxuxüma i ngúchixáxü pixaxgüchirexgu. ¹⁰Rü ngémacax i nüma ya Cori ya Tupana rü yaxta i poraxü pexcax ngéma namu. Rü ngéma perü orearü uruügüchirëx nixí i pemaxä icuqxügüxü. Notürü tama aixcuma pemaxä nüxü nixugüe i ngéma tá pexü ngupetüxü, erü nüma ya Cori ya Tupana rü duxwa nayatüxetü nax tama nüxü nacuqxügüxüçax.

.....

¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: ‘Nhaa duüxügü rü norü dexawacicatama nügü nixugüe nax chorü duüxügü yixigüxü, notürü tama chauga naxínue. Rü naäxwacicatama

choxü nicuqxüxügü notürü norü maxünnewa rü tama chagu narüxínue. Rü ngéma norü cuqxüxügü rü ngéma mugü i duüxügü nagu íxüwa nanayauxgü. ¹⁴Rü ngémacax i chama rü taxü i cuqxruügü i chorü poramaxä chaxüxü tá ichawex nax ngémamaxä íchanabajxgüexüçax. Rü ngéma norü ucuxerüügü i cuax nüxü ngéxmagüxü rü tá chayanatauxëx i norü cuax’, nhanagürü ya Tupana. ¹⁵;Rü tükümaxä tangechaxügü ya yíxema Cori ya Tupanachäxwa icüxgue namaxä i tümaaru ñü i chixexü i éanexüwa taxügüxü! Erü nhatarügü: ‘Taxuéma tükü tadau rü taxuéma nüxü tacuax i ngéma ixügüxü’, nhatarügü. ¹⁶;Rü tükü i ípeyatöxëx i ngéma mexü i Tupana pexcax üxü? Rü ngéma waixümü i üwechiruxü rü taxucürüwama ngéma duüxü i tükü nawa üxümaxä nawüxigu. Rü wüxi i ngémaxü rü taxüta norü üruxüxü nhanagürü: ‘Cuma rü tama nixí i choxü cuxüxü’, nhanagürü. Rü wüxi i tükü rü taxucürüwama norü uruüxü nhanagürü: ‘Cuma rü tama cuäxexü cucuax nax nhuxäcü choxü cuxüxü’, nhanagürü.”

.....

Cori ya Tupana rü Yerucharéüçüäx i duüxügüxü nataäxexëx

40 ^{3,4“};Rü iperüxínue i Tupanaaru orearü uruxü i tagaäcü nhaxü: ‘Cori ya Tupanacax penamexëx i perü maxü, nhama wüxi i nama i chianexüwa dapetüxü imexëexürüxü! Rü ngéma ínawüxüwa ;rü ipeyanawexächichixëx! Rü ngéma ínangatexüwa ;rü penagütagü nax mea yawéxüçax! Rü ngéma

ínanġüanexűwa ;rū
ipeyanawexăchimüanexě! Rū ngēma
ínanġureanexűwa ;rū mea
penabaȋxmaxě! nhanagürü. ⁵Rū
ngēxguma i nüma ya Cori ya Tupana rū
tā nügū nangoxěxē nax nhuxăci
naxüünexű. Rū guxűma i duǔxűgū rū tā
nüxű nadaugü i ngēma norü üüne. Rū
nūmatama ya Cori ya Tupana nixī i
ngēma nhaxű. ⁶Rū wüxi i naga rū
tagaäcü nhanagürü: ‘;Aita naxü!'
nhanagürü. Rū chama rū nhachagürü:
‘;Rū t̄axacümäxā tā aita chaxüxű?’
nhachagürü. Rū choxű nangăxű rū
nhanagürü: ‘Rū guxűma i duǔxűgū rū
nhama wüxi i natüanerüxű
paxaächitama nixī. Rū wüxi i putüra i
paxaächi boxükürüxű nixī. ⁷Rū ngēma
natüane rū nipa rū ngēma putüra rū
narünhexe ngēxguma Cori ya Tupana
nagu cue, nhaxgu. Rū aixcuma nixī i
duǔxűgū rū nhama natüanerüxű
yixigüxű. ⁸Rū ngēma natüane rū nipa rū
ngēma putüracacu rū narünhexe.
Notürü ngēma Tupanaaru ore rū
taguma inayarüxo rū guxűgutáma
nangexmaecha’, nhanagürü.’

.....

²⁷Rū nhanagürü ta ga Ichaía: “Pa
Iraéuanecüäxgū Pa Yacútanüxűgi, ;rū
t̄axacüçax pidexagüxű rū
nhaperügügüxű: ‘Cori ya Tupana rū
tama nüxű nacuqx nax t̄axacü tūxű
üpetüxű. Rū nüma ya Tupana rū tama
tagu narüxinü’, nhapegügüxű? ²⁸Rū
pema nagu perüxinüegu rū tama nüxű
nacuáxű, rū tama nüxű naxinüxű. Rū
nüma ya Cori ya Tupana ya guxűguma
ngēxmacü rū naanearü üruxű ixicü, rū
taguma nanaxixächiäxē rū taguma nipa.

Rū ngēma norü cuqx rū taguma
inayagux. ²⁹Düçax, rū yíxema ipaxe rū
pora tūxna naxă. Rū yíxema turáxe rū
tūxű ñanaporaächixěx. ³⁰Rū nhama i
naanewa rū woo i ngēma ngextixügüxű
rū woetama nipae rū nanaxixächiäegü.
Rū woo i ngēma poraechiréxű rū düxwa
narüpae. ³¹Notürü yíxema aixcuma Cori
ya Tupanaaxű yaxőxe rū guxűgutáma
tūxű ningexwacqxüchigü i tümaaru pora.
Rū nhama ïyügürüxű rū tā taporaama.
Rū woo ngēxguma poraäcü itanhaächigu
rū taxütáma nagüx i tümaaru pora. Rū
woo ngēxguma yáxüwa taxűxgu, rū
taxütáma tipa”, nhanagürü.

.....

Tupana rū Iraéutanüxűgümäxä
inaxuneta nax nüxű nangüxěexű tā

41 ¹⁰;Tauxű i pemuuexű, Pa
Iraéutanüxű! Erū chama rū
chapexütagu. ;Rū tauxű i pemuuexű! Erū
chama rū perü Tupana chixī. Chama rū
pora pexna chaxă rū pexű charüngüxěe.
Rū chama rū chorü tūgünechacüümäxä
pexű chingi. ¹¹Rū guxűma i ngēma
pexchi aiexű rū tā naxănee rū tā
inayarümaächitanü. Rū ngēma pemaxä
nügū daixű rū tā inayarüxo. ¹²Rū naxcax
tā pedaugü i perü uanügū, notürü
taxütáma nüxű ipeyangau. Rū ngēma
pexű daixchaixű rū nhama taguma
nangóexürüxű tā nixigü. ¹³Erū chama ya
Cori nax perü Tupana chixixű rū
pexmexgu chingi. Rū marü pemaxä nüxű
chixu rū nhachagürü: ‘;Tauxű i
pemuuexű! Erū chama tā pexű
charüngüxěe’, nhachagürü. ¹⁴Rū chama
ya Cori ya Tupana rū aixcuma pemaxä
nüxű chixu, Pa Iraéutanüxű, Pa

Yacútanüxűx, rü woo nax penoxrexű rü perü uanügüpexewa peturaexű, notürü ɿtauxű i pemuñexű! Erü chama rü tá pexű chartüngüxéé. Rü chama ya perü Tupana ya üünecü nax chixíxű rü perü ngüxéeruxű chixí.”

.....

Cori ya Tupanaarü duű ya Cristu

42 ¹“Rü daa nixí ya yimá chorü duű ya chaporaxéecü rü nüxű chaxunetacü rü namaxã chataãxecü. Rü nüxna nixí i chanamuxű i Chauâxé i Üünexű nax ngëmaãcü guxű i nachixűanegümaxã mea inacuáxűcax. ²Rü nüma rü tá namecüma. Rü tagutáma nipura, rü taxúexütáma nanga i ñanemaxügüwa. ³Rü nüma rü taxütáma tükű naxo ya yíxema tümaarü õwa turáxe. Rü taxütáma tükű ínayaxõochixéxé ya yíxema ngexwacax yaxóxe. Rü aixcumaxüchi tá mea guxamaxã inacuax. ⁴Rü nüma rü tagutáma inartüngü nhuxmatáta mexűxica nawa ngexmax i nhama i naane. Rü woo ngëma nachixűanegü i yáxűwa ngëxmagüxű i már-arü tocotüwa rü tá mea nanayauxgü i norü nguxéetae.”

.....

Cori ya Tupanaxicatama nixí ya maxëxëeruxű ixicü

43 ¹“Notürü i nhuxmax, Pa Iraéutanüxügü i Yacúarü Duűxügü Ixígüxex, rü yimá Cori ya Tupana ya pexű ngoxëecü rü nhanagürü pexű: ‘ɿtauxű i pemuñexű! Erü chama nixí i pexű íchanguxűxéexű. Rü chama nixí i peégamaxã pexxa chacaxű rü pema rü chorü duűxügü pexigü. ²Rü

ngëxguma guxchaxűwa pechopetüxgu nhama déxá i mátamaxűwa pichoügurüxű, rü chama rü tá chapetanügu. Rü ngëxguma ãucumaxűwa pengexmagügu nhama wüxi i natü i poraxüchixüwa pichoügurüxű rü taxütáma ngëxma peyi. Rü ngëxguma taxü i guxchaxűwa pechopetüxgu rü nhama wüxi i üyüxetüwa pechopetügurüxű pexigü, rü taxütáma pixae rü yima üxü rü taxütáma niyauxra i petanüwa. ³Rü chama nixí i perü Cori ya perü maxëxëeruxű chixíxű, Pa Iraéutanüxügü. Rü chama nixí i perü Tupana ya üünecü chixíxű. Rü chama nixí ga äexgacü ga Chírumexégu chayixéexű ga perü uanügü ga Eyítuanecüäxgü rü Echiopíaanecüäxgü rü Chabáaneecüäxgü nax yemaacü naxmexwa ípenguxűxűcax ga pemax. ⁴Rü yemaacü pexű íchapoxű yerü poraãcü choxű pengúchaü rü choxű peme rü pexű changechaü. Rü yemaacü norü uanügümexégu chanayixéexé ga yema perü uanügü nax pexű chamaxéexëxűcax rü choxrü pexigüxűcax i pemax. ⁵Rü tauxű i pemuñexű! Erü chama rü chapetanügu. Rü yíxema üäxcü ne üxügu woonexe rü nhuxmata üäxcü íruxücxügu woonexe rü tá pexű chanataquexé nax wenaxaru nhaa pechixűanecax pewoeguxűcax nax nua wüxiwa pengexmagüxűcax.”

.....

Tupana rü nüxű naxoqx nax naxchicünqxägüxű yacuqxüügxü

44 ⁶“Rü chama ya Cori ya Tupana rü perü äexgacü chixí rü perü ngüxéeruxű chixí, Pa Iraéutanüxügü.

Rü chama ya guxūétüwa ngēxmaxe rü nhachagürü: ‘Chama rü woetama changexmaecha rü taguma icharúxo. Rü nataxuma i to i Tupana’, nhachagürü.

.....

¹⁰Rü yíxema naxchicünaxä tügūcax üxe nax ngēmamaxä tatupanaáxüçax rü notücaxmamare nixi i ngēma taxüxü.

.....

¹⁵Rü ngēxguma texé natuxugu ya wüxi ya nai rü tūmaarü üxüruxü tayaxixexē nax ngēmawa tügü tanaxixüçax ega gáuane ixüxgu. Rü togü i naxchipexe rü tūmaarü poüarü guruxü nixi. Rü to i naxchipexe rü tūmaarü tupanachicünaxä nawa taxü. Rü ngēmapexegu tacaxápüxü rü nüxü ticuqxüxü. ¹⁶Rü ngēma norü ngāxü i ngēma nai rü tūmaarü üxüxü tayaxixexē, rü ngēmawa tayagu i tūmaarü namachi. Rü ngēxguma nangēxexgu rü tanangöox. Rü mea tükü ningü rü tataäxë. Rü ngēxgumarüxü ta ngēxguma nagáuanegu rü yima üxüwa tügü tanaxi, rü nhatarü: ‘Chataäxë erü chanáiwe’, nhatarü. ¹⁷Rü ngēma nai i tükü íyaxüxüwa tanaxü i tūmaarü tupanachicünaxä. Rü nüxna taca rü nhatarü nüxü: ‘Choxü ínapoxü! Erü cuma nixi i chorü tupana quixixü’, nhatarü. ¹⁸Rü ngēma duüxügü i ngēma ügxü rü tama naäxexü nicuax. Rü nhama yangexetüxürüxü nixigü. Rü ngēma nax tama Cori ya Tupanaxü nacuqxüchaügxü, rü nhama nawäxtaxürüxü nixi i norü cuax. ¹⁹Rü taxuéma mea nagu tarüxü nax ngēma rü wüxi i naimare yixixü. Rü tama tügumaxä nhatarü: ‘Ngēma norü ngāxü i ngēma nai rü chorü üxüxüruxü

chayaxixexē rü ngēmawa chayagu i chorü poü rü chayagu i chorü namachi rü nhuxuchi chanangöox. Rü ngēma íyaxüxüwa i ngēma nai rü chanaxü i nhaa naxchicünaxä i notücaxmamare ixixü. Rü ngēma nhuxmax nüxü chiciuqxüxü rü wüxi i naichipexmare nixi’, nhatarü. ²⁰Rü ngēma duüxügü i naechitamare maxexü rü nagu rüxñüexü nax naxchicünaxämarexü yacuqxüxügüxü rü ningeäxemare. Rü nügü namaxä nawomüxëegü i wüxi i inü i doramare ixixü. Rü ngēma duüxügü rü taxucürüwama nügütama ínanguxüxexē nawa i ngēma nagu naxinüexü. Rü tama nüxü nacuqxügüega i ngēma naxüguxü rü wüxi i doramare nax yixixü.

Cori ya Tupana rü Iraéutanüxüaxü nüxü inarüngüma i norü chixexügü

²¹Pa Iraéutanüxügü i Yacúarü Duüxügü Ixígüex, ¡rü nüxna pecuqxächie nax chorü duüxügü pexígüxü! Yerü chama pexü changóexexë. ¡Rü tauxü i choxü iperüngümaexü! ²²Rü chama nixi i pexü ichayanaxoxéexü i perü guxchaxügü rü perü chixexügü nhama caixanexü iyaruoxgurüxü. ¡Rü écü chauxcax pewoegu! Erü chama nixi i pexü íchanguxüxexü nawa i perü chixexü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Babiróniaanecüäxgü rü norü uanügü tá nüxü narüporamae

47 ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¡Bexma iperücho, Pa Babiróniaanecüäxgü, rü éanexüwa pebuxmü! Erü marü tagatáma

wena ngēma togü i nachixűanegüétüwa pexgü. ⁶Rü yexguma namaxā chanuxgu ga yema chorü duűxügü ya Iraéutanüxügü rü pexna chanawogü nax namaxā ipecuáxüçax. Notürü ga pemax, Pa Babiróniaanecüäxgüz, rü tama pexü nangechaütümüxügü rü woo ga guxema norü yaxguáxgü rü chixri tümamaxä ipecuax.⁷Rü peähewa nagu perüxinüe rü nhaperügögü: ‘Guxügutáma ngēma togü i nachixűanegüétüwa taxügü’, nhaperügögü. Notürü tama nagu perüxinüe rü tá iyagúxü nax ngēma togü i nachixűanegümaxä ipecuáxü. ⁸Rü ngēmacax i nhuxmax, Pa Babiróniaanecüäxgüz i Nhamá Ngecü i Ngirtü Meruxűguxica Rüxiñürüküxü Pexigü, rü pema rü petaâxë nax wüxi i mexüwa pengexmagüxü. Rü pegüâxëwa nhaxügü perüxinüe: ‘Tataxuma ya texé ya taxrüxü poraxe. Rü yixicatátama tagutáma guxchaxüwa tangexmagü rü tagutáma taturaë.’ Rü ngēma nixi i perüxinüe. ⁹Notürü pemaxä nüxü chixu rü ngürüächi wüxitama i ngunexügü tá pexcax ínangu i ngēma taxre i chixexü nax nayuexü i perü äëxgacügü i poraexü rü nayuexü i pexacügü. Rü nhamá wüxi i ngexü i yutexürükü tá pexigü rü woo nax peyuuechiréxü rü naguxűraxüxü i ëxüguxü i chixexüxü nax pecuáxü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Tupana rü nanataâxëxëxë i Yerucharéüçüäx

51 ⁴“Rü nhanagürü ta ga Tupana: ‘Pa Chorü Duűxügüx jrü choxü iperüxinüe! Jrü chauga pexinüe, Pa Iraéutanüxü! Rü chama rü tá

chanangoxëxë i ngēma chorü ore. Rü chorü mugü rü guxü i nachixűanegüarı ngóoneñëeruxü tá nixi. ⁵Rü chama rü paxa tá chorü duűxügüétüwa chachogü. Rü paxa tá íchananguxüxëxë naxmëxwa i norü uanügü. Rü chorü poramaxä tá guxü i nachixűanegümaxä ichacuax. Rü ngēma nachixűanegü i yáxüwa már-arü tocutiwa ngëxmagüxü rü tá choxü ínananguxëegü rü tá chorü poragu nayaxögü. ⁶Jrü ducax, rü dauxügü perüdaunü rü nhama i naanegu perüdaunü! Erü guxüma i ngēma dauxüwa nüxü pedauxü rü nhama caxixürükü tá inarütaxu rü nhama i naane rü wüxi i naxchiru i ngauxürükü tá nagux. Rü ngēma duűxügü i nawa maxëxü rü nhama murenü yuexürükü tá nayue. Notürü ngēma maxü i chorü duűxüguna chaxäxü rü taguma nagux. Rü ngēma chorü ngüxëe rü guxügutáma nangexmaecha”, nhanagürü.

.....

Yerucharéüçüäxü rü norü
uanümëxëwa ínanguxü

52 ⁷“Rü wüxi i taâxë nixi nax mäpxüneanewa taxcax ne naxüxü ya yimá orearü ngeruxü i mexü i ore taxcax nua ngecü rü tamaxä nüxü ixucü nax Tupana tükü rüngüxëexü rü tükü ínanguxüxëexü naxmëxwa i törü uanü. Rü tamaxä nüxü nixu nax Tupana rü törü äëxgacü yixixü i nhuxmax.

.....

Naguxü tá ninge ya yimá Tupanaarü
duű ya Cristu notürü tá nüxü
narüyexeraama

¹³Rü niúma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Yimá chorü duű ixicü rü tá

norü uanüxű narüporamae rü tá chanatachigaxex. ¹⁴Notürü muxüma i duüxügü rü tá namaxã nabaixächie i ngëxguma nüxű nadaugügu i nachiwe i poraäcü napíxű rü äüxű rü ngëmagagu marü tama nanaduëxéchametüraxű. ¹⁵Rü ngëxgumarüxű ta rü muxüma i duüxügü i to i nachixüanecüäxgü rü tá namaxã nabaixächie. Rü ngëma äñgxacügü rü ngëxguma nüxű nadaugügu i ngëma naxüxű rü tá napexewa nachianegümare rü taxuxüxtáma nixugüxe, erü tá nüxű nadaugü i ngëma taguma nüxű nadaugüxű rü tá nüxű nacuqxgü i ngëma taguma nhuxgu texéwa nüxű naxñinüexű, nhanagüri ga Tupana.”

53 ¹“Texé tá tayaxõ ga yema ore ga nüxű ixuxű? ²Rü texéçax nixi ga nangoxexäxű ga norü pora ya Cori ya Tupana? ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwaxe ya yimá norü duü rü nhama wüxi i nanetü i ngexwacax rüxüxű rü naxchúmaxä i waixümü i paanewa ixücxüürüxű nax yixixű. Rü nüma rü tama namechiwe rü ngëmacax taxúxeaxüma nangúchaü. ³Rü ga duüxügü rü tama naga naxñinüechaü, rü nüxű naxoe. Rü nüma rü wüxi ga duü ga poraäcü ngúxű ingecü nixi, rü namaxã nüxű nax ngúxű yangexű. Rü yixema rü yexguma nüxű idaugügu rü tama nüxű tacuqxgüchaü rü nhama wüxi i duüxű i taxuwama mexürüxű tayaxixex. Rü yemaacü nüxű taxoe rü tama tanayauxgüchaü. ⁴Notürü ga nüma rü nayange ga törü daxaweanegü rü törü guxchaxügü rü yemagagu nixi ga ngúxű yangexű. Rü yixema nagu rüxñinüegu rü noxrütama chixexügagu

nixi ga Tupana ngúxű nüxű ingexëëxü rü napoxcuaxű rü ãne nüxű yangexëëxü. ⁵Notürü törü chixexügagu nixi ga napixëëgüäxű. Rü törü pecädugagu nixi ga ngúxű yangexű. Notürü yema ngúxű nax yangexügagu nixi ga Tupana tamaxã rüngüxmüxű. Rü yema norü oxrigügagu nixi ga taxcax yataanegüxű. ⁶Rü guxäma ga yixema rü itarütaixe nhama carnérugü irütauxexürüxű. Yerü wüxicüga i yixema rü nagu taxi ga tóxrütama ngúchaü. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü gumá norü duücxüxű nayangexex ga guxüma ga törü chixexügü. ⁷Rü nanacuaixgü, notürü nüma rü nügü inaxã rü tama nügüétüwa nidexa. Rü nhama carnérü i maxwa nagagüxürüxű namaxã nixigü. Notürü nüma rü nachianemare nhama wüxi i carnérü i yoxtaxawa nagagüxürüxű. ⁸Rü maxwa nanagagü woo taxuxüma ga chixexü naxü, rü tataxuma ga texé ga ínapoxüxe. Rü taxuéma texé naétüwa tachogü. Rü ínanatxüchigü ga nhama ga naanewa. Rü chautanüxügarü chixexügagu nayamäxgü. ⁹Rü duüxügü ga ichixexüxtagu nanatqaxgü. Rü duüxügü i chixri maxëxü itaxgüxütanugu nanatqaxgü. Rü yemaacü namaxã nixigü woo taguma namáeta rü taguma doramaxä texéxü nawomüxex. ¹⁰Rü Cori ya Tupanaarü ñü nixi nax ngúxű yangexű. Rü nüma rü nügü naxä naxcax ga törü chixexügü. Rü ngëmacax nüxű nangexma i maxü i taguma gúxü rü tá tamuxuchi ya yíxema noxri ixigüxe. Rü nagagu nixi i mea ínanguxuchixű i ngëma Tupana nagu rüxñinüxű. ¹¹Notürü nawena ga yema poraäcü ngúxű nax yangexű rü nayuxű

rü wena tá namaxű. Rü yimá Tupanaarü duű rü tá nataăxẽ erü tá tükű nadau ya muxetama ya marü Tupanapexewa imexe nagagu nax tümaarü chixexűcax nayuxű. ¹²Rü ngěmacax i nüma ya Tupana rü tá nanatachigaxéxẽ, rü tá ngěma iporaexüchixűtanuwá nanangexmaxéxẽ, yerü nügű inaxă nax pecáducax nayuxűcax. Rü nüma ga duűxügű rü nhama wüxi i máetaxürüxű nayaxíxexẽ, notürü ga nüma rü guxüma ga duűxügüarü pecádu ninge nax yemaacü naétuwa nachogüxűcax ga yema pecáduăgxgüxű.”

.....

**Taxű i ngűxéexű nixu ya
Cori ya Tupana**

55 ¹“!Rü guxâma ya texé ya itaxawaexe rü nua taxí rü tayaxaxegü! !Rü yíxema ngearü diéruăgxüe rü nua taxí rü trígu rü wíü rü léchicax tadaugü rü ngetanüăcü tanangõxgü rü taxaxegü! ²?Rü taxacúcax i diérumaxă penaxütanü i ngěma tama õna ixíxű? ?Rü taxacúcax penaxütanü i ngěma tama nawa itaăxexű? !Rü mea choxű iperüxínue rü tá mexű i õna pengõxgü rü õna i chíxümaxă tá pengăxpütuwe!

.....

⁶!Rü naga pexinüe ya Cori ya Tupana rü nhama rü ta pexna naxu! !Rü nüxna peca rü nhama rü ta pexna nangaixcama! ⁷Rü ngěma duűxű i chixecümäxű, rü name nixi i nüxű narüxo i ngěma nacüma i chixexű. Rü ngěma duűxű i chixexügü rüxinxű, rü name nixi i nüxű narüxo i ngěma chixexű i nagu naxinxű. !Rü Cori ya

Tupanacax pewoegu! Rü tá nüxű pengechaütümüxügű. !Rü naxcax pewoegu ya tórü Tupana! Erü nüma rü ínamemare nax pexű nüxű nangümaxű i perü chixexügű. ⁸Erü nüma ya Tupana rü nhanagürü: ‘Ngěma chama nagu chartükñüxű rü tama perü ñüümäxä nawüxi. Rü ngěma chama chaxüxű rü tama pema pexüxümaxä nawüxi. ⁹Rü ngěgxumarüxű i dauxüguxű i naane rü nhama i naaneétuwa nax nangexmaxű, rü ngěgxumarüxű ta nixi i ngěma chorü ñü rü perü ñüétuwa nangexma rü ngěma chaxüxű rü ngěma pexüxüétuwa nangexma. ¹⁰Rü yimá pucü rü ngěma gáuxű rü dauxüwa narüyi rü tama wena dauxüwa naxi, notürü nayawaixexẽ i waixümü nax naxügüxűcax i nanetügi rü ngěmaăcü nangexmaxűcax i naxchire nax inatoxűcax rü norü o nax nangõxűcax. ¹¹Rü ngěgxumarüxű ta nixi i ngěma chorü ore i chauăxwa íxüxüxű. Rü taxütáma ngěmaăcümare chauxcax natáegu. Rü ngěma chorü oregagu rü tá ningu rü naxü i ngěma chama chanaxwaxexű rü ngěma nüxű chixuxű’, nhanagürü ya Tupana.”

.....

**Iraéutanüxügű rü norü
chixexügagu napoxcue**

59 ¹“Rü ngěma Tupanaarü pora rü guxüguma nanaxqixrígumaraxű rü guxüguma ningu nax chixexüwa tükű ínanguxüxéexűcax. Rü ngěgxumarüxű ta i nüma rü tama nangauxchixë, rü ngěmacax guxüguma tükű naxinü ega nüxna icaxgu. ²Notürü yema perü chixexügü ga pexüxű rü Tupanachaxwa

pexű nitoxtepexe. Rü ngēma perü pecadugüagu pexchaxwa nügü nidüxhametü ya Tupana nax ngēmaäcü tama pexű naxñücxäcä.”

.....

Tupanaarü ngüixëecäx ínaca i Ichaía

64 ^{1“}¡Ecü ínangegü i ngēma caixanexű i dauxűwa ngēmaxű, Pa Tupanax, nax ngēma ícurüixücxäcä rü cunaxiäxächitanüxëexücxä ya mäxpünegü i ngēxguma ícunguxgu! ²Rü ngēxguma núma cuxüxgu rü nhama üxü i chuchuxüneçü ixaxexëexürxü tá nixí, rü nhama dexá i docachiüxürxü tá nixí. Rü ngēxguma i ngēma curü uanügü rü tá nüxű nacuqxägü nax aixcuma cungexmaxű rü ngēma nachixüanegüarü duüxügü rü tá cupexewa nidüxrué. ³Rü yexguma guma mäxpünegüga ícurüixugu rü Moichépexewa cunaxüxgux ga yema äüçümaxű ga tama duüxügü nagu irüxñüexű, rü guma mäxpünegü rü cupexewa rü nixiäxtanücxü. ⁴Rü taguma texé nachiga taxinü rü texé nüxű tadau nax nangexmaxű i to i tupana i naxüxű i ngēma cuma cuxüxű tümacäx ya yíxema cugu yaxögüxe. ⁵Rü cuma rü tüxű cuyaxu ya yíxema tümaarü taäxëmaxä mexű üxe rü nüxna cuqxächixe nax tanaxüxű i ngēma cuma cunaxwaxexű. Notürü i nhüxmax i cuma rü tomaxä cunu erü cupexewa chixexű taxügü rü nüxcümacürüwatama tama cuga taxinüe. ⁶Rü guxäma i toma rü cupexewa rü duüxügü i ixäüächixű tixigü. Rü woo i ngēma taxüxű i toxçax rümexű, rü cupexewa rü nhama wüxi i

wexá i äüächixürüxű nixí. Rü guxäma chixexügu tayitanü nhama naixatügü i pagüxű irüyixürüxű. Rü ngēma törü chixexügü rü nhama buanecü taxacü cuenagütanüxürüxű chixexüwa tüxü nagagü. ⁷Rü tataxuma ya texé ya cumaxä idexáxe rü pora üxe nax cuxütxawa ngüixëecäx ítacaxaxű. Rü ngēma torü chixexügagu nixí i toxchaxwa iquicíxű rü toxü ícuwogüxű. ⁸Notürü ngēmaétüwa, Pa Corix, Pa Tupanax, rü cuma nixí i Tonatü quixixű. Toma rü waixümü tixigü rü cuma nixí i torü üruxű quixixű. Rü guxäma i tomax rü cumatama toxü cuxü. ⁹Pa Corix, Pa Tupanax, ¡tauxű i tomaxä cunuxüchixű! ¡Rü tauxű i nüxna cucuaxächixű ga yema chixexű ga taxüxű! ¡Rü ducax, nagu rüxinü nax curü duüxügü tixigüxű!”

.....

Cori ya Tupana rü duüxügumaxä mexű naxuegu

65 ^{17“}Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Düçax, rü guxüma i ngēma dauxűwa nüxű idauxű rü ngexwacaxüxű tá chaxü. Rü ngēgumarüxű ta i nhama i naane rü to i ngexwacaxüxű tá chaxü. Rü ngēma nüxiraxüxű rü marü tá nüxű itarüngüma rü taxuetáma texé nhuxgu nüxna tacuqxächi. ¹⁸Rü name nixí nax guxüguma namaxä petaäxëgüxű i ngēma tá chaxüxű. Erü tá chanaxü ya wüxi ya ngexwacaxüne ya Yerucharéü i taxuxüma i chixexű nawá ngexmane. Rü ngēma duüxügü i nawa maxëxű rü tá aixcuma nataäxëgü. ¹⁹Rü chama rü tá ta namaxä chataäxë ya yima iane ya

Yerucharéū rü tá namaxā chataāxē i ngēma chorü duűxügū i nawa maxēxū. Rü yima īanewa rü marü taxütáma nüxü taxinü i axu rü taxúetáma ngúxü tingé rü ngēmagagu aita taxü. ²⁰Rü ngēma rü tataxuma ya buxe ya noxretama i ngunexü tamaxü rü paxa yúxe, rü bai ya yaxguāx ya tama mea yarüyaexe. Rü yíxema 100 ya taunecü tüxü ngēmaxe yuxé rü tá ngextüxütama nixī. Rü yíxema tama 100 ya taunecüwa nguxé nax tayuxü rü tümaarü chixexügagutama paxa tayu.

.....

²³Rü taxütáma notüçaxma naxüane i duűxügū, rü nataxutáma i naxacügū i paxa yuexü. Erü nümagü rü ngēma duűxügū i Tupana nüxü rüngüxëexütaxa

nixigü. Rü ngēxgumarüxü tá ta Tupana nüxü narüngüxëe i ngēma nataagütanüxügū. ²⁴Rü naxüpa nax nüma choxna nacagüexü, rü chama ya Tupana rü marü nüxü changäxü. Rü naxüpa nax yanachianegüxü nax choxna nacagüexü, rü chama rü marü nüxü chaxinü. ²⁵Rü ngēma airu i naixnecüçüäx rü tá carnérumaxä wüxiwa nachibüe. Rü yima ai ya leóü rü wocarüxü tá maxé nangox. Rü ngēma äxtape rü marü taxütáma tüxü nangöö, erü ngēma waixümü tá nixí i nawemü. Rü guxünema ya yima mäxpüne ya chapata nawa ngexmane rü tataxuma ya texé ya chixexü üxe', nhanagürü ya Cori ya Tupana."

.....

JEREMIAS

(Yeremía)

**Cori ya Tupana rü Yeremíaxű
naxuneta norü puracüçax**

1 ¹Rü nhaa nixi ga Tupanaarü ucuxẽ ga Yeremíamaxã nüxű yaxuxű. Rü nüma ga Yeremía rü chacherdóte ga Irichia nane nixi. Rü ñane ga Anatogu naxachiü ga Béyamítanüxűarı naanewa. ²Rü yexguma Amú nane ga Yochia rü marü 13 ga taunecü aëxgacü yixixgu ga Yudáanewa, rü nüma ga Tupana rü Yeremíamaxã nidexa. ³Rü yexgumarüxű ta Yeremíamaxã nidexa ga Cori ya Tupana ga yexguma Yochia nane ga Yoachí aëxgacü ixixgu ga Yudáanewa. Rü yemaacü namaxã nidexa nhuxmata nai ga Yochia nane ga Yedequia rü 11 ga taunecü yanguxẽxã nax aëxgacü yixixü ga Yudáanewa. Rü yexguma gumá taunecüarü 5 ga tauemacüwa nanguxgu nixi ga Yerucharéüçüäx ga duüxügü ga to ga nachixűanewa nagagüaxű. ⁴Nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü choxü: ⁵“Rü yexguma taxüta cuxű changoxeegü rü woetama marü chama cuxű chaxuneta nax choxrü quixixü. Rü naxüpa nax cubuxű rü chama rü marü

cuxű chayaxu rü nachixűanegüarü orearü uruxű cuxű chixixẽxẽ”, nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga chamax rü chanangäxű rü nhachagürü: “Düçax, Pa Corix, Pa Tupanax, chama rü changextüxüchi rü tama nüxű chacuqx nax nhuxäcü chidexaxű”, nhachagürü. ⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nhanagürü: “Tauxü i nüxű quixuxű nax cungextüxü! Rü chanaxwaxe i chama cuxű íchamuxűwa nax cuxüxű. Rü tá nüxű quixu i ngëma chama cuxű chamuxű nax nüxű quixuxű. ⁸“Rü tauxü i texéxü cumuüxű! Erü chama rü tá chacuxütagu nax cuxű íchapoxüxüçax. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i cumaxã nüxű chixuxű i nhaa chorü ore”, nhanagürü. ⁹Rü nhuxuchi nüma ga Cori ya Tupana rü chauqx ningögü rü nhanagürü choxü: ¹⁰“Rü nhuxmax i chama rü cuxna chanaxä i chorü ore nax ngëmamaxä cuyaxucuxëgxüçax i ngëma aëxgacügü rü duüxügü i guxü i nachixűanecüäxgü. Rü ngëxguma tama naga naximüegu i ngëma chorü ore i namaxã nüxű quixuxű, rü chama rü choxü nangexma i pora nax chanamuxüçax i norü uanügü

nax nagu napogüexűcax i norü ñanegü rü ínawoxüñaxűcax i norü duñxügü rü ngëmaäcü iyanaxoxűcax i nachixűanegü. Notürü ngëma naga ñinüexü i chorü ore i namaxä nüxü quixuxü rü ngëgxumarüxü ta choxü nangexma i pora nax wena ichanachixëexü rü chanatachigaxëexü”, nhanagürü ga Tupana.

.....

¹³Rü nüma ya Cori rü wena chamaxä nidexa rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Taxacü nixí i nüxü cedulaxü?” nhanagürü. Rü chama rü chanangäxü rü nhachagürü: “Nüxü chadau ya wüxi ya buetare ya idocacü rü nörchiguama baäcuchaäcü i Yudáarü naanewa”, nhacharügü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxä nüxü nixu rü nhanagürü: “Ngëma taxü i guxchaxü i nörchiwaama ixügüxü rü tá nüxna nangu i guxütáma i duñxügü i nua Yudáanewa maxëxü”. ¹⁵Rü chama ya Cori ya Tupana rü aixcuma nüxü chixu rü tá naxcax changema i guxüma i nachixűanegürü äëgxacügü i nörchiwaama ngëxmagüxü. Rü nua Yudáanewa tá naxí. Rü ngëma äëgxacügü rü Yeruchareücxax íxücxügü tá nananu i norü tochicaxügü napexegu ya yima ñanearü poxeguxü rü napexegu ya yima náigü ya ñanegü ya Yudáanewa ngëxmagüne. ¹⁶Rü ngëma tá nixí i ngëma poxci i namaxä chaxueguxü i ngëma duñxügü i chixexü ügüxü rü choxna ixígachixü. Erü nüxü nicuaxügü i ngëma tupanachicünaxägü i to i nachixűanecüägü ügüxü rü ámare naxcax ínagugü. ¹⁷;Rü nhuxmax i

cumax, rü inachi rü cugü naporaxëxë, rü ngëma duñxügütanüwa naxü rü namaxä nüxü yarüxu i ngëma chama cumaxä nüxü chixuxü! ;Rü tauxü i nüxü cumuñxü! Erü ngëgxuma taxütáma ngëma cumaxä nüxü chixuxüäcüma cunaxügxux, rü chama rü tá ngëma duñxügüpexewa cuxü chamuñxëxë. ¹⁸Rü nhuxmax i chamax, rü pora cuxna chaxä. Rü nhama wüxi ya ñane ya meama ípoxegunerüxü rü wüxi ya caxta ya férunaxcaxrüxü, rü nhama poxeguxü i bröchenaxcaxrüxü cuxü chixixëxë nax ngëmaäcü tama cumuñäcüma cuxunagüxü i chorü ore napexewa i Yudáanecüäxarü äëgxacügü rü chacherdótegü rü guxüma i duñxügü i Yudáanewa ngëxmagüxü. ¹⁹Rü nümagü rü tá cumaxä nanueama, notürü taxütáma cuxü narüporamaegü. Erü chama rü tá chacuxütagu rü cuxna chadau rü cuxü íchapoxü. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i nhaa chorü ore.”

Iraéutanüxügü rü tama Tupanaga naxñüe

2 ¹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxä nidexa rü nhanagürü: ^{2“};Düçax, ngëma naxü rü namaxä idexa i ngëma Yeruchareücxax i duñxügü! ;Rü nataga nax mea nüxü naxñüexücax i nhaa chorü ore i nhaxü!: ‘Rü chama ya Tupana rü nüxna chacuqxächi rü yexguma noxri peyaxögügü rü mea chauga pexñüe. Rü yexguma noxri chorü duñxügü pexü chixixëegü, rü choxü pengechaäigü nhama wüxi i nge i ngexwacax átecü rü ngítexü ngechaäicürüxü. Rü yema choxü

nax pengechaűxügagu rü chawe perüxi i ngextá ínachianexüwa ga taxuxüma írüxüxüwa. ³Rü pemax, Pa Iraéutanüxügü rü aixcumama chagu perüxiňue ga yexguma, rü pema nixi ga mexü ga chorü ögütanüxügü pexigüxü. Rü ngëxguma texé chixexü pemaxä üxgux rü chama rü pexcax tuxü chapoxcu, rü tümacax yéma chanamu i guxchaxügü.' Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngëma ore", nhanagürü. ⁴Pa Yacútaagü i Iraéutanüxügü, rü iperüxiňue i norü ore ya Cori ya Tupana! ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: "¿Taxacürü chixexü chawa nüxü inayangaugü ga perü oxigü rü yemacax choxna yaxigachixü rü nawe naxixü ga tupananetachicinqxägü ga ngearü maxüäxgüxü? Rü yemagagu taxuwama nügü namexëegü. ⁶Rü nüma ga perü oxigü rü choxü inarüngümae nax chama ya Cori ya Tupana yixixü ga Eyítuanewa íchanguxüxëexü. Rü chama nixi ga íchayagagüxü nagu ga yema naane ga chianexü ga taxuxüma nawa rüxüxü. Rü yéma ínamáxpüjanexüwa ga ínangearü dexáxüwa chanagagü ga ínaxäucümäxüwa rü taxüema nagu ächiüxüwa, rü taxüema ixüpetüxüwa. ⁷Rü chama nixi i nhaa naane i guxü nawa rüxüxüwa chanagagüxü nax yemaacü nangöxgüaxüçax ga nanetüarı ogü ga rümemaeegüxü, notürü i pemax rü nua pexü rü chixexü nawa pexigü i nhaa chorü naane rü ngëmaäcü naxchi choxü pexaiexëexü i nhaa naane i choxru ixixü. ⁸Rü ngëma perü chacherdótegü rü tama chauxcax nadaugü, rü ngëma perü ucuxerüugü rü tama choxü

nayauxgü. Rü ngëma perü äëxgaciügü rü chamaxä nanue, rü ngëma perü orearu uruügü rü Baáchigaxüama nixugüe rü ngëma ngearü maxüäxü i naxchicinqxäwé narüxi.

Tupana rü nayadaxëxë nax nanuxü namaxä i Iraéutanüxügü

⁹Rü ngëmacax i chamax ya Cori ya Tupana rü pemaxä nüxü chixu rü ngëma perü chixexügagu tá pemaxä chanuecha i pemax rü woo penegü rü petaagü. ¹⁰⁻¹¹Rü ecü ngëma nachixüanegü i yáxüwa ngëxmagüxüwa pexü, rü peyanguü rü ngoxi ngëma nachixüanecüäxgü rü norü tupanachicinqxägüxü naxoe, ngëma pema choxü nax pexoexürüxü! Rü woo ngëma capaxügü i oéstewa ngëxmagüxüwa pexü, rüexna Chedáruarü chianexü i léstewa ngëxmaxüwa pexü, rü ngëma rü taxütáma nüxü ipeyangau nax ngëma nachixüanecüäxgü, rü norü tupanachicinqxägüxü naxoexü woo tama chauxrüxü Tupanaxüchi nax yixixü. Notürü i chamax nax perü Tupana ya tiünecü chixixü rü choxü ípetax naxcax i ngëma tupananetachicinqxägümare i taxuwama mexü", nhanagürü ya Tupana.

.....

Cori ya Tupana rü
Iraéuanecüäxmaxä rü
Yudáaneecüäxmaxä nüxü nixu nax
nüxü naxoexüçax i norü chixexügü

3 ⁶Rü yexguma Yochía äëxgaciü ixixgu ga Yudáanewa rü yexguma nixi ga Cori ya Tupana ga choxü nhaxü:

“¿Nüxű cudauxű i ngēma naxügűxű i ngēma Iraéuanecüäxgű i tama ixinüeuchaűxű? Rü nümagü rü maxpúnegüwa rü naixtűggüwa rü tupananelatichicünqxaxű nicuqxüxűgű rü ngēmaäcü choxna nixigachi nhama wüxi i nge i ngítena ngeäxécürüxű. ⁷Rü chama nagu charüxinügu rü chi yema chixexű nax naxügűxűguwena rü chauxcax nawoegu i ngēma Iraéuanecüäxgű, notürü tama chauxcax nawoegu. Rü natanüxűgű ga Yudáanecüäxgű ga tama yaxögűxű rü yemaxű nadaugü. ⁸Rü yexgumarüxű ta nüxű nadaugü nax chama rü nüxű chaxoxű rü íchanawogüxű ga yema Iraéuanecüäxgű naxcax ga yema chixexű ga naxügűxű. Notürü nümagü ga yema Yudáanecüäxgű rü yema Iraéuanecüäxgürüxű chixexű naxügű rü tama choxű namuňe. Rü nümagü rü ta rü nagu namaxě ga yematama chixexű. ⁹Rü tama naxcax nachixe ga yema chixexű ga naxügűxű rü yemacü norü taăxemaxă nanaxügű. Rü tama chauga naxinüechaű rü yemacax nutanaxcax ga norü tupanachicünqxaxű rü nainaxcax ga norü tupanachicünqxaxű nicuqxüxűgű. ¹⁰Rü yemáetiwa rü ngēma Yudáanecüäxgű i duűxűgű i tama chauga inüexű rü woo nagu narüxinüe nax chauxcax nawoeguxű, notürü tama aixcuma chauxcax nawoegu rü choxű nawomüxeëgümare. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxű chixuxű i ngēma.

.....

²²;²³Rü chauxcax pewoegu, Pa Chauxacitgű ya Tama Ixinüeuchaűxex! Rü chama rü tá pexű nüxű icharüngüma

i ngēma perü pecadugü”, nhanagürü ya Cori ya Tupana. Rü nümagü rü Tupanaxű nangäxűgű rü nhanagürügű: “Daxegü tixigü. Rü cuxcax taxi erü cuma nixi i torü Cori ya Tupana quixixű”, nhanagürügű.
.....

Yeremía rü tupauca ga taxűnewa nüxű nixu ga Tupanaaru Ore

7 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíamaxă nidexa rü nhanagürü nüxű: ²⁻³“;Ngēxma chapataarü īäxgu nachi rü ngēma duűxűgümamaxă nüxű ixu i nhaa ore: ‘Pa Duűxűgű i Yudátanüxűgű i nhaa īäxwa Ichocuxű nax Corixű Peyartucuqxüügűxűcax, rü dūcax, rü iperüxinüe i norü ore ya torü Cori ya Tupana ya Yudátanüxűétüwa ngēxmacü!’ Rü nüma rü nhanagürü: ‘;Penamexēx i perü maxű rü nüxű perüxo i pecüma i chixexű i chapexewa pexügűxű! Rü ngēmaäcü tá nixi i nhama i naanewa i nüxű chamaxnetaxű i perü maxű.’ ⁴;Rü tauxű i nüxű peyaxögűxű i ngēma duűxűgű i pexű womüxeëgűxű rü nhagüxű: ‘Nua Yerucharéüwa nangexma ya yima Cori ya Tupanapata rü ngēmacax taxucürüwa Tupana nanapoxcu ya daa īane woo chixexű ixügűxgu’, nhagüxű! ⁵⁻⁷Notürü ngēxguma chi penamexēxegu i perü maxű rü nüxű perüxoegu nax chixexű pexügűxű, rü chi wüxicigü pegü pengechaűgűgu rü aixcumaxű pegümaxă pexuxgu, rü chi mea nüxű penaxütanugu i ngēma to i nachixűnanecüäxgű i pexű puracüexű, rü chi mea namaxă ipetuqxugux i ngēma taxcutagü rü yutegüxe, rü chi tama

nhaa nachicagu notüçaxmamare tükü pimaxgu ya yíxema tama chixexü ügüchiréxe, rü chi nüxü perüxoegu nax nüxü pecuaxüügüxü i ngëma tupanachicünaxä i ngearü maxüáxü i pegütama namaxä pechixexëegüxü, rü ngëgxuma i chama rü tá nawa pexü chamaxëxëx i nhaa naane ga perü oxíguna chaxäxü nax guxügutáma noxrü yixixüçax. ⁸Rü pemax, Pa Yerucharéüctüäxgü, rü ngëma nax daa perü ñanewa nangexmaxüçax ya chapata, rü ngëmacax nagu perüxñüe rü marü taxütáma pexü chapoxcue naxcax i perü chixexü. Notürü pegütama namaxä pewomüxëegümare i ngëma perü ñü. ⁹Ertü pengié, rü pemáetagü, rü nai i ngemaxä pemaxë, rü notüçaxma chauéga penaxuxuchi rü pidorae, rü Baácax pumáratexe pegugüxü, rü naxcax pengataquexegüxü i tupananetagü i ngearü maxüáxü. ¹⁰Rü ngëmaétiwa rü nua chapexewa pengugü nawa ya daa ngataquexepataxü ya chauxcax ixixüne. Pema nagu perüxñüegu i nua rü taxuxütáma pexü nangupetü, rü marü taxütáma pexü chapoxcu ega woo penaxügüechaxgu i ngëma chixexü i chama tama namaxä chataäxëxü. ¹¹¿Rü éxna nagu perüxñüegu ya daa ngataquexepataxü ya chauxcax ixixüne rü ngítäqgxüüpataxü nixí? Rü guxüma i ngëma chixexü i pexüxü rü nüxü chadau i chamax. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma ore”, nhanagürü.

.....

³⁰Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü ngëma duüxügü i Yudátanüxü rü

choxü nanuxëegü namaxä i ngëma naxügüxü. Rü daa ngataquexepataxü ya chauxcax ixixünegu nananucu i naxchicünaxä i nüxü chaxoxü rü ngëmaäcü chixexü nua chapatawa naxügi”, nhanagürü.

.....

8 ³Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Ngëgxuma nua chanamüxgux i perü uanügi i chixexügi nax pexü nadaixüçax, rü ngëma íyaxügüxü rü tá to i nachixüanegu chanawoonexëx. Rü ngëma rü tá nagu nartüxñüe rü chi narümema ga noxtacüma nax nayuexü rü tama namaxëxü. Rü chamatama ya Cori ya Tupana ya guxäétiwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma ore”, nhanagürü.

.....

Ngëma Tupana namaxä taäxëxüchiga

9 ²³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü yíxema cuax tükü ngëxmaxe rü tama name i tügü namaxä ticuaxüxü i ngëma tümaaru cuax. Rü woo yíxema nüxü cuáxe nax duüxügümaxä itacuáxü rü tama name i ngëmamaxä tügü ticuaxüxü. Rü woo ya yíxema diéruáxe rü tama name i tümaaru diérumaxä tügü ticuaxüxü. ²⁴Notürü ngëgxuma texé tügü icuaxüxüchaügu rü éci tügü ticuaxüxü naxcax nax choxü tacuáxü i chama i tümaaru Cori ya Tupana chixixü rü nhama i naanewa tükü changechaüxü rü mea tümamaxä nax ichacuáxü rü aixcumá nawexguxü i chorü ñü. Rü ngëgxuma ngëmaäcü chauxcax tügü ticuaxüxü rü chataäxë.

Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxű chixuxű i ngëma”, nhanagürü.

.....

**Naxunagü i norü poxcu i ngëma
chixexű ügükü**

15 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “Rü woo chi Moiché rü Chamué nua chauxütawa ñxgu nax naétuwa yachögüexüçax i nhaa duüxügü, rü marü taxuchima nüxű ichaximü nax choxü nangechaütümüxügükü i nhaa duüxügü. ¡Rü namaxã nüxű ixu: ‘Rü choxna yaxigachitanú!’ ²Rü ngëguma chi cuxna nacagügu rü ngextá tá nax naxixű rü nhaa nixí i chorü ore. ¡Rü namaxã nüxű ixu!: ‘Rü ngëma marü namaxã ueguxű nax daigu nayuexű rü daigu tá nayue. Rü ngëma marü namaxã ueguxű nax taiyamaxã nayuexű rü tá taiyamaxã nayue. Rü ngëma marü namaxã ueguxű nax ínawoxüxű i nhaa nachixüanewa rü tá ínawoxü.’

.....

⁶Rü pemax, Pa Yerucharéüçüäx, rü choxü ípetax rü tama choxü pecuáxchaü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i nüxű chixuxű i ngëma. Rü ngëma perü chixexügagu rü chama rü marü chipa nax pemaxã yaxna chaxñüxű, rü ngëmacax düxwa pexü chapoxcu nax perüxoexüçax”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Yeremía rü ngechaüäcüma nidexa

¹⁰Poraäcü changechaü, Pa Máx, nax nhama i naanewa choxü cungoxeëxű.

Rü narümema chi nixí ga nax chayuxű ga noxitama chabuxgu, erü guxüwama i ngextá íchaxüxüwa rü duüxügü rü chauxchi naxaie. Rü woo taguma texéaxű chanangetanü rü taguma texé choxü tanangetanü, notürü guxüma i duüxügü rü chixexű chamaxã nixugüe.

¹¹Notürü nüétama, Pa Corix, nax chixexű chamaxã yaxugüexü. Erü cuma rü meama nüxű cucuqx nax aixcuma mea chayanguxeëxű i ngëma puracü i choxna cuxäxű rü poraäcü cupexewa naétuwa chachogüxű i ngëma chorü uanügü nax ícunanguxüxëëxüçax nawa i ngëma norü guxchaxügü i nagu namaxexű.

**Tupana nanaxunagü nax
Iraéutanüxügükü napoxcuxü**

¹²Rü Tupana rü nhanagürü: “¿Texé tá nüxű tarüporamae i ngëma duüxügü i Caudéuanecüäxgü i nhama féru rü bröcherüxű poraxüchixű? ¹³Rü ngëma perü pecadugügagu, Pa Iraéutanüxű, rü ngëmagagu tá perü uanügüna chanana i perü ngëmaxügü, rü perü diérugü, rü guxüma i pexü ngëmaxü i perü naanewa nax nüma yanamareäxüçax. ¹⁴Rü nhuxmax rü tá perü uanügümexëwa pexü changexmagüxexë, rü wüxi i naane i tama nüxű pecuáxüwa tá pexü nagagü. Erü poraäcüxüchima pemaxã chanu rü nhama wüxi ya üxi ya tükü iguxünerüxű tá pexü chagüxexë”, nhanagürü ya Tupana.

Yeremía rü Tupanana nacaama

¹⁵Rü yexguma ga Yeremía rü Tupanaxü nangäxű rü nhanagürü: “Pa

Corix, Pa Tupanax, cuma nüxű cucuax nax cuxű changechaúxűgagu nixí i ngúxű chingexű. Rü nhaa duúxügü rü chawe ningéxütanü nagagu nax nüxű chixuxű i curü ore. ;Rü tauxű i choxna quixügachixű erü tá choxű nimaxgü! ;Rü naxmexwa choxű ínanguxuchixexë rü écü cuma napoxcue! ¹⁶Rü yexguma chamaxã quidexagu rü chama rü chanayaxu ga yema curü ore. Rü yema curü ore nixí ga choxű poraxéexű rü choxű taâxexéexű erü curtü duúxü chixí, Pa Corix, Pa Tupana ya Guxüétuwa Ngéxmacüx. ¹⁷Rü chama rü tama namaxã chaxämüçü i ngéma duúxügü i norü petaguxicatama rüximüexű. Rü yexguma cuma choxű cuyaxügucürüwatama rü marü chaxicatama ichayarüxüñüñ yerü cuma naxchi choxű cuxaixexë i ngéma norü chixexű”, nhanagürü ga Yeremía.

.....

Ore i muxüguma ixuxű

17 ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Äucümäxü tüماماخã chaxuegu ya yíxema choxna ixügachixe nagagu nax tümarüxű duúxügüaxümare tayaxökü rü ngémaaru ngüxéecçax tadauxü. ⁶Rü yíxema duúxë rü nhama wüxi i nai i dexcuxü i naxnecütexewa i nutatanüwa rüxüxürüxű tixí nax taguma texé tükna dauxü. Rü nhama wüxi i nai i ínayucüraanexüwa rü taxíema íxäpataxüwa rüxüxürüxű tixí ya yíxema duúxë ya choxna ixügachixe. ⁷Notürü mexü tüماماخã chaxuegu ya yíxema choxű yaxóxe rü chauxütawa tümaaru ngüxéecçax íçaxe. ⁸Rü yíxema duúxë ya choxű yaxóxe rü nhama wüxi

ya nai ya natüanacü rüxüxüne ya dexáwa nadagüchúmaxänerüxű tixí. Rü yima nai rü tagutáma nagüatü i ngéxguma yapaanegu. Rü natanü rü guxügutáma nabaca rü guxügutáma naxoecha.

Duúxüarü ínüchiga

⁹Rü nataxuma i t̄axacü i tórü maxünerüxű idorat̄axáxű rü chixexüchixű. ;Rü texé tá nüxű cuáxe i ngéma nawá ngéxmaxü? ¹⁰Rü chama ya Tupanaxicatama nixí i aixcumá chanangugüxű i norü ïnü i wüxicigü i duúxü, rü chaxicatama nixí i nüxű chacuáxű nax t̄axacügu naxñüxű. Rü ngéma nhuxäcü tamaxüxüñäcütama tá tüxű chanaxütanü ya wüxicigü”, nhanagürü ya Tupana.

.....

Üwechiruúgu ixuxű i ore

18 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü: ²“;Ecü, íruxí rü yéa üwechixüpatawa naxü! Rü ngéma tá cumaxã nüxű chixu i wüxi i ore”, nhanagürü. ³Rü yexguma ga chama i Yeremía rü ícharüxí rü üwéchixüpatawa chaxü. Rü yexma nüxű ichayangau ga guma üwéchixű ga máquinawa waixümü ímexéecü. ⁴Rü yexguma tama mea nüxű ínanguxuchigu ga yema nawechi ga naxtüxű rü wenaxarü nanaxü yema waixümüwatama rü nhuxmata yema nüma nanaxwaxexüñäcüma nüxű ínanguxuchi. ⁵Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxű: ⁶“Düçax, Pa Iraéutanüxügüx ;tama ëxna inameñü i ngéma üwéchixű waixümümaxã nax üxürüxű pemaxã

chanaxüxű? Rü ngēma waixümü i üwechixű namaxã inacuax rü ngēxgumarüxű ta nixĩ i chamax i pemaxã ichacuáxű. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxű chixuxű i ngēma. ⁷Rü ngēgxuma chama chanaxwaxegu rü choxű natauxcha nax chanaxoxeéexű i wüxi i nachixűane rü íchanataxüchixű i ngēma norü ãëxgacü. ⁸Notürü ngēgxuma chi ngēma nachixűane rü nüxna yaxügachigu i ngēma chixexű i nagu ínamaxüxű, rü marü taxüchima naxcax ngēma chanamu i ngēma poxcu i naxcax íchamexeéexű. ⁹Rü ngēxgumarüxű ta ega chama chanaxwaxegu rü choxű natauxcha nax chanaporaxeéexű rü chanataxexű i wüxi i nachixűane. ¹⁰Notürü ngēgxuma chi ngēma nachixűane chixexű naxüxgu rü marü tama naga naxñigü i ngēma chorü ucuxé, rü ngēma mexügü i namaxã chaxueguxű rü marü taxütáma nüxna chanaxã. ¹¹Düçax, Pa Yeremíax, jřü namaxã nüxű ixu i guxüma i Yudáanecüäxgü rü Yerucharéücxä i duüxügü rü chama ya Cori ya Tupana rü nhacharügü nüxű: ‘Nhuxma rü marü nagu charüxñi nax pexü chapoxcuexű! Jřü nüxű perüxoe i ngēma chixexű i nagu pemaxexű rü mexügü perüxñiüe rü mexü pexügü!’, nhacurügü tá nüxű! ¹²Notürü i nümagü rü tá nhanagürügüama cuxű: ‘Tauxü i notüçaxmamare tomaxã nüxű quixuechaxű! Erü tanaxwaxe nax toma nagu tarüxñiüexüäcüma tamaxexű, rü ngēmaäcü taxüegama nax taxñiüexű erü ngēma nixĩ i nagu tarüxñiüexű’, nhanagürügüama tá cuxű.’
.....

Ore i nawechi ipuxügu ixuxű

19 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü choxű: ‘Ngixcax nataxe i wüxi i tükü rü nhuxüchi naxcax nangema i nhuxre ya yimá īanearü ãëxgacügü rü chacherdótegürü ãëxgacügü! ²Rü nhuxüchi Béü-inóüarü ngatewa naxü rü daa īanearü īax i ngēma ngatexüwaama üxüwa namaxã nüxű ixu i ngēma ore i tá cumaxã nüxű chixuxű! ³Rü nhacurügü tá: ‘Pa Yudáanecüäxarü ãëxgacügü rü Pa Yerucharéücxäxgü, rü iperüxñiüe ya yimá törü Tupana ya guxäétüwa ngēxmacüarü ore i nhaxü: Rü nhaa naanewa tá chanamu i wüxi i taxü i guxchaxü rü guxätáma ya yíxema nüxű ñüchigaxe rü tá tabaixächi! ⁴Erü ngēma Iraéutanüxügü i Yudáanewa ngēxmagüxű, rü choxna nixigachi rü nhaa ngatexüwa togümare i tupanacax pumáratexe nigugü, rü ngēmaäcü nüxű nicuaxüxű i ngēma tupananetagü i tama pexcax ixixű, rü bai i perü oxigüçax, rü bai i Yudáanecüäxarü ãëxgacügüçax. Rü yema tupananetapexewa tüxü ínagu ga guxema naxacügü ga taxuxüma ga chixexű ügüxe. ⁵Rü yema āmarearü guchicaxügü ga naxügüxüwa rü naxacüxe tüxü ínagu naxcax ga Baá. Rü ngēma nacüma i chixexű rü tama chama chanamu rü taguma namaxã nüxű chixu rü bai i nhuxgu chauäewa ínguxű nixĩ ga yema. ⁶Rü ngēmacax rü tá nawa nangu i ngunexügü i nhaa nachica i ngatexü rü marü taxütáma Topéarü ngate i Béü-inóüigü naxäéga. Rü tá ngatexü i Måetachicagu naxäéga. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i

nüxű chixuxű i ngēma ore. ⁷Rü nhaa ngatexűgu tá inayarüxo i ngēma Yudáanecüāxgü, rü Yerucharéüciāxgü nagu rüxinüexű. Rü norü uanügmexégü tá chanayixěxě nax nadaiaxűcax, rü ngēmaācü ngurucugü rü ēchagü rü aigü namaxă āwemügixűcax. ⁸Rü ngēmaācü ya daa īane rü tá wüxi i chianexűxű chananguxuchixěxě. Rü ngēxguma duǔxügü ngēmaxü nadaugügu rü tá nabaixăchie. Rü guxāma ya texé ya nawa üpetüxe rü namaxă tá tabajxăchie nax nhuxăcü nachixexű. ⁹Rü daa īane ya Yerucharéüwa tá chanamugü i norü uanügü rü tá nüxű ñachomaeguāchi. Rü ngēmacax taxucürüwa ngextá naxí ya yimá īanecüāx. Rü ngēmagagu taiya tá naxcax ñangu rü ngēmacax i ngēma duǔxügü rü düixwa tá naxacüegü tükü nangōxgü, rü nūgütätama nangōxcue', nhacurügü tá nüxű. ¹⁰Rü nhaa orexű quixuxguwena jrü yapuxěxě i ngēma tükü napexegu i ngēma äēxgacügü i cuxű ümütügixű! ¹¹jrü nüxű nhacurügü tá: 'Cori ya Tupana ya guxăétüwa ngēxmacü rü nhanagürü: Rü daa īane rü tá chanapuxāchixěxě nhama wüxi i tükü ngíxű ipuāchixēēxürüxű i taxuacüma wena ngíxű imexēēcürüxű! Rü nüma i duǔxügü rü tá nhaa ngatexű i Topégu nanataxgü i norü yuexügü erü marü taxugu nanataxgüéga. ¹²Rü ngēmaācü tá namaxă chanaxü ya daa īane rü norü duǔxügü. Rü ngēma nax Topéxű naxoexrüxű rü duǔxügü rü tá nüxű naxoe ya daa Yerucharéü nagagu i ngēma muxüchixű i yuexű i nagu tąxgüxű.' Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxű chixuxű i ngēma ore.

¹³Rü ngēma ngatexű i Topérüxű rü chapexewa rü nixăñachi ya yima īpatagü ya Yerucharéüçüāx rü yima Yudáanecüāxarü äēxgacüpatagü rü ngēma īaxtigü ga nawa woramacurigüçax pumáratexe yagugüxű, rü guma wiū ga norü āmarexű yexma nabagüçü naxcax ga to ga norü tupapanetagü", nhanagürü ya Tupana. ¹⁴Rü yemawena rü nüma ga Yeremía rü ñinxű ga Topéwa ga Cori ya Tupana namaxă idexaxűwa. Rü Tupanapataqxtügu nayachi rü yéma guxüma ga duǔxügümäxä nidexa rü nhanagürü nüxű: ¹⁵"Rü Cori ya tórü Tupana ya guxăétüwa ngēxmacü, rü nhanagürü: 'Rü daa īanewa rü guxünema ya norü ngaicamagune ya īanegüwa tá chanamu i guxüma i ngēma poxcu i pemaxă nüxű chixuxű erü tama naga pexīnuechaü i ngēma chortü ore", nhanagürü ya Tupana.

Yeremía rü ngúxű ninge

20 ¹⁻²Rü nüma ga Pachúru ga Imé nane ga tupaucaarü äēxgacü ga chacherdóte ixicü, rü yexguma nüxű naxñügu ga yema ore ga Yeremía nüxű ixuxű, rü norü duǔxügüxű namu nax yayauxgüaxűcax rü nacuqixgüñaxűcax. Rü Béyamígu äēgaxű ga īaxütawa yexmaxü ga poxcuruüwa nayachotaparagü ga tupaucaarü ngaicamána. ³Rü moxüñacütama rü nüma ga Pachúru rü norü duǔxügüxű namu nax Yeremíaxű iyachogüpüparagüxű. Rü yexguma ga nüma ga Yeremía rü nhanagürü nüxű: "Nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxüchicüxű i cuéga, rü

Magúru-Michabígu cuxű naxüéga. (Rü ngëma naéga rü ‘yatü i muűacü maxüxű’ nhaxüchiga nixi.)⁴ Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Rü muű tá cuxcax rü cumücügicax íchanguxex. Rü cuxetümaxá tá nüxű cudau nax cupexegu taramaxá cumücügixű nadaixű i norü uanügü. Rü ngëma Yudáanecüäx rü Babiróniaanecüäx ya aëxgacümexegu tá nayi. Rü nüma rü tá Babiróniaanewa nanagagü ya daa ñanecüäx i duüxügü norü puracütanüxű rü ngëxma tá nayadai.⁵ Rü ngëgxumarüxű ta rü curü uanüguna tá chanana i guxüma ya daa ñanearü diërugü rü norü ngëmaxügü i tatanüxű rü guxüma i diëru i Yudáanecüäxarü aëxgacüiarü ixixű nax Babiróniaanewa nanaäxüçax.⁶ Rü cumax, Pa Pachúrux, rü Babiróniaanewa tá cuxű nagagü wüxigu namaxă i cuxacügü rü cuxmax rü cumücügü. Rü ngëxma tá nixi i cuyuxű, rü ngëxma tá cuxű natäxgixű i cuxmax rü guxüma i cumücügü ga dora ga orexű namaxă quixuxű”, nhanagürü ga Yeremía.

Yeremía rü Tupanamaxá narüxutaga

⁷Rü nüma ga Yeremía rü Tupanamaxá narüxutaga rü nhanagürü nüxű: “Pa Corix, Pa Tupanax, cuma rü choxű cuwomüxex, erü chamaxă icuxunetachirex nax choxű curüngüxex. Rü cumax rü choxű cumuama nax namaxă nüxű chixuxüçax i curü ore erü cuxrütama ngúchaü nixi i ngëma, rü tama i choxrü. Notürü i nhuxmax rü daa ñanearü cugüruxű

chixi, rü chagu nidauxcüraxügü. ⁸Rü guxüguma i ngëxguma chidexagu rü chanaxunagü nax cuma rü tá cunadaixű i daa ñanecüäx. Rü ngëmacax guxüguma taxacü chamaxă nixugüe rü choxű nacugüe erü nüxű chixu i curü ore. ⁹Rü ngëxguma chi nagu charüxñigü nax nüxű charüxoxü nax nüxű chixuxű i curü ore, rü chi ngëma curü ore i chorü aixepena ngëxmaxü, rü nhama üxü ya choxű iguxünerüxű nixi, rü ngëma norü pora rü nhuxmata chauxchinaxawa nangu. Rü yaxna taqx namaxă chaugü chaxinüxex nax tama nüxű chixuxüçax i ngëma curü ore, notürü tama namaxă chapora. ¹⁰Notürü guxüwama nüxű chaxinü i chauchiga nax yadexagüxű rü choxű naxänünegüxű i duüxügü rü ngëmacax chamuü. Rü nhanagürügü: ‘Rü cuxű tá ítaxuaxügi’, nhanagürügü. Rü woo i ngëma tama chamüçü ixígüxű rü choxű nangugügü, rü ínananguxëegü nax ngürüächi chixexű chaxüxű. Rü nhanagürügü: ‘Rü nügütátama nixi i chixexügü nanguxexű, rü ngëxguma i yixema rü tá tayayauxgü rü yixema inaxwaxexű tá namaxă taxii’, nhanagürügü. ¹¹Notürü i cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü chauxüntawa cungexma, rü chorü poxüruxű quixi rü guxüxű curüporamae. Rü ngëma chawé ingëxütanüxű rü cuxmexgu tá nayi, rü tagutáma choxű narüporamaegü. Rü ngëma norü ïnögü rü chixri tá nüxű ínanguxuchi rü tá naxänee. Rü ngëma chixexű i naxügixű rü tagutáma nüxna inarüxo. ¹²Pa Corix, Pa Tupana ya Guxäétuwa Ngëxmacüx, cuma rü aixcuma nüxű cucuqx nax mea cunangugüxű i guxüma i norü maxü i

wüxichigü i duűxügü. ¹Rü choxü nüxü nadauxëxë nax nhuxäcü tá cunapoxcuxü i ngëma duűxügü! Erü cuxmëgxu nixü i chanaxüxü i ngëma guxchaxügü i nagu charüxñüxü. ¹³Rü nhuxmax rü tá chorü wiyaemaxä cuvächicuaxüxü rü moxë cuväna chaxä, Pa Cori Pa Tupanax. Rü woo chaturaxgu, notürü i cuma rü choxü icupoxü nüxna i chorü uanügü”, nhanagürü ga Yeremía.

.....

**Nhuxäcü tá nixü i
Iraéucüäxgü i yixcüama**

23 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü nügümäxä nangechaügü ya yimä orearü uruügü ya tama mea nüxna daucü i chorü duűxügü rü nawoonexëemareäcü”, nhanagürü. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü i ngëma äëxgacügü i Iraéuanecüäxgümaxä icuáxü: “Pema rü penawoonexëemare i chorü duűxügü, rü penaxígüxëemare rü tama aixcuma nüxna pedaugü. Düçax, rü nhuxmax i chama rü tá ngëma chixexü i pecümacax pexü chapoxcue. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixü i pemaxä nüxü chixuxü i ngëma. ³Rü chamatátama chayagagü i ngëma chorü duűxügü ga togü ga nachixüanegügu chawoonexü. Rü tá chanaxitäquexexëx nax wena nachixüanecax nwoeguxüçax, rü ngëmaäcü ngëma yamuxüçax. ⁴Rü nataniugu tá chanamugü i äëxgacügü i aixcuma mea nüxna dauxü nax ngëmaäcü taxucaxma namuüexüçax, rü taxuxüma iyärutaxuxüçax. Rü chamatama ya Cori

ya Tupana nixü i nüxü chixuxü i ngëma.” ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü wüxi i ngunexü rü wüxi ya nataxaxüchi ya Dawí rü tá Iraéutanüxügürü äëxgacü nixü. Rü nüma rü tá mea chorü duűxügumäxä inacuäx, erü aixcuma tá cuäx nüxü nangexma. Rü nüma rü aixcuma tá inayanawexächixëx i norü guxchaxügü i ngëma duűxügü i nhama i naanewa maxëxü. ⁶Rü ngëxguma nüma äëxgacü yixixgu rü Yudáane rü taxütáma to i nachixüane namaxä inacuäx rü ngëma Iraéuanearü duűxügü rü taxucaxtámä namuü. Rü ngëma naéga i tá namaxä naxugüäxü ya yimä äëxgacü rü Cori ya Tamaxä Rüporamaecü tá nixü”, nhanagürü ga Tupana.

.....

**Tupana rü Yeremíaxü nüxü
nadauxëxë ga taxre ga pexchi ga
figumaxä ääcucü**

24 ¹Rü Babiróniaanecüäxarü äëxgacü ga Nabucudonochö rü Babiróniaanewa nanaga ga Yudáanecüäxarü äëxgacü ga Yeconía ga Yoachí name ixíciü. Rü wüxigu namaxä yéma nanaga ga Yeconíaarü ngüxëerügü ga äëxgacügü, rü norü puracütaniüxügü. Rü yemawena ga Tupana rü choxü nüxü nadauxëxë ga taxre ga pexchi ga figumaxä ixääcucü ga Tupaucaaru toxmäxtagu nucü. ²Rü wüxi ga guma pexchiwa rü nayexmagü ga figü ga mexü ga nüxíra idauxü. Rü guma nai ga pexchiwa rü nayexma ga figugü ga poraäcü ichixexü rü taxuacüma imúxü. ³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxna

naca rü nhanagürü: "Pa Yeremíax
¿taxacü yixixü i ngëma nüxü cdeauxü?"
nhanagürü. Rü chama rü chanangäxü rü
nhachagürü: "Nüxü chadau i orix i figu i
mexechixü rü togü i chixexüchixü i
taxuacüma ingöökü", nhachagürü. ⁴Rü
yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü
nhanagürü choxü: ⁵"Chama ya Cori ya
perü Tupana rü nhachagürü: 'Rü ngëma
figu i mexürüüäcü tá nüxü chadau i
ngëma duüxügü i Iraéutanüxü i
Yudáanecüäxgü ga nhaa naanewa
íchawoxüxü rü

Caudéutanüxügüchixüanewa
(Babiróniaane) chamugüxü. Rü ngëmagü
rü tá namaxä chataäxé rü tá nüxü
charüngüxexé. ⁶Rü ngëma naanewa rü
nüxna tá chadau rü nhaa nachixüanecax
tá chanawoeguxexé. Rü nua tá nüxü
charüngüxexé rü tagutáma wena
chanadai. Rü nua tá chanangexmagüxexé
rü tagutáma wena íchanawoxü. ⁷Rü cuax
tá nüxna chaxä nax ngëmaäcü choxü
yacuqxächigüxüçax nax chama chixixü
ya Cori ya Tupana. Rü nümagü rü chorü
duüxügü tá nixigü, rü chama rü tá norü
Tupana chixí erü guxü i norü maxümaxä
tá chäuxcax nawoegü. ⁸Notürü i ngëma
Yudáanecüäxarü äëxgacü i Yedequía rü
norü ngüxéerüügü i äëxgacügü, rü
ngëma Yerucharéüçüäxgü i tama
íchoxüxü, rü ngëma duüxügü i
Eyítuanewa maxëxü, rü ngëma figu i
chixexü i taxuacüma ingööküüäcü tá
namaxä chixí nax nüxü chaxoxü. ⁹Rü
poraäcü tá chanapoxcue i ngëma
duüxügü rü ngëmacax i ngëma togü i
nachixüanecüäxgü rü ngëxguma
ngëmaxü nadaugügü rü tá poraäcü
namaxä nabäixächie. Rü ngëma

nachixüanegü i nawa nabuxmüxüwa, rü
duüxügü rü tá nagu nidauxküraxügü rü
nüxü nacugüe rü nüxü naxoe rü chixexü
namaxä nixugüe. ¹⁰Rü ngëma tá naxcax
íchanguxëexü i ngëma Yerucharéüwa
yaxügüxü, rü ngëxma tá nixí nax
nadaixü, rü taiya naxcax íngugüxü
nhüxmatáta taxuxütáma íyaxü nawa i
nhaa naane ga nüxna chaxäxü, rü norü
oxigüna chaxäxü", nhanagürü ga Cori
ya Tupana.

.....

Yudáanecüäxgü rü 70 ya taunecü tá

**Babiróniaanecüäxarü
äëxgacümexéwa nangexmagü**

25 ⁸Rü Cori ya Tupana ya
guxäétüwa ngëxmacü rü
nhanagürü: "Rü nhüxmax i pemax nax
tama naga pexñüeuchaüxü i ngëma
chorü ucxüe rü tá pexü chapoxcue. ⁹Rü
naxcax tá changema i guxüma i
nachixüanegü i nörchiwa ngëxmagüxü
rü Nabucudonochó ya
Babiróniaanecüäxarü äëxgacü. Rü
nümagü rü tá nua naxí rü tá pexcax
ínayaxüächi, rü tá pexü nadai, rü tá
nanadai i guxüma i nachixüanegü i perü
ngaicamána ngëxmagüxü. Rü ngëmaäcü
tá pexü chagüxexé. Rü guxügutáma
pechicaxica ngëma nangox rü ngëmaäcü
i ngëma duüxügü i nüxü daugüxü rü tá
poraäcü namaxä nabäixächie rü namuü.
¹⁰Rü ngëmaäcü i nua perü ñanegüwa rü
taxuxütáma i wiyaexü taxinü, rü
taxuxütáma tapetae rü tataäxëgü, rü
taxuxütáma äxmaxarü wiyaexü taxinü.
Rü ngëma tríguarü caruügü rü marü
taxütáma napuracüe rü guxüwatáma
naxëanemare erü omügü rü tá nixogü.

¹¹Rü nhaa nachixűane rü guxűwatáma nachixe, rü nachitaűxicatama ngéma nayaxü. Rü ngéma norü duűxügү rü 70 ya taunecü rü Babiróniaanecüäxarü ãëxgacümexewa tá nangexmagü. ¹²Rü ngéxguma 70 ya taunecü inguxgu nax ngéma nangexmagüxü i ngéma duűxügү, rü chama rü tá nüxna chaca i Babirónianecüäxarü ãëxgacü i norü chixexüchiga. Rü ngéma nachixűane i ngéma Babiróniaanecüägxü rü nhama taxúema ngéxma áchiňürükü tá nixí i nachica. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngéma ore.

¹³Rü ngéma nachixűanewa tá chananguxexé i guxüma i ngéma guxchaxügү rü ngechaügү ga Yeremía chauégagu nüxü ixuxü naxcax i guxüma i ngéma nachixűanegü i chixexü ügükü.

¹⁴Erü muxütáma i nachixűanegü, rü poraexü i ãëxgacügү tá ngéma Babiróniaanemaxä inacuax yema nüma ga Babiróniaanecüägxü rü chorü duűxügümaxä nax inacuaxgüxürükü. Rü chama rü tá yema nhuxäcü chorü duűxügümaxä nax inacuaxgüxürükü. Rü tátama namaxä chixí i ngéma Babiróniaanecüägxü”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Popera ga Yeremía ümatükü
naxcax ga duűxügү ga
Babiróniaanewa gagüxü

29 ^{1,2}Rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanecüäxarü ãëxgacü rü Babiróniaanewa nanagagü ga Yudáanecüäxarü ãëxgacü ga Yeconía wüxigu naemaxä, rü yema napatawaaru puracütanüxümaxä rü yema Yeruchareü

rü Yudáanecüäxarü ãëxgacügümäxä rü yema corapínagü rü yema togü ga puracütanüxümaxä. Rü yemawena rü nüma ga Yeremía rü Yeruchareüwa nanaxümatü ga wüxi ga popera naxcax ga yema Yudéugü ga Yudáanecüäxarü ãëxgacügү, rü chacherdótegü, rü oreartu uruügү rü guxüma ga duűxügү ga Babiróniaanewa nagagüxü. ³Rü yema popera rü Erácha ga Chapá nane rü Gemaría ga Ichía nanena naxä nax Babiróniaanewa nangegüäxüçax. Yerü yemagüxü nixí ga namuxü ga Yudáanecüäxarü ãëxgacü ga Yedequía nax Babiróniaanewa naxixüçax, rü ãëxgacü ga Nabucudonochóna yaxägxüäxüçax. Rü yema popera rü nhanagürü: ⁴“Pa Guxáma ya Yeruchareüwa Íchoxüxe rü Babiróniaanewa Pexü Nagagüxex, rü nüma ya Cori ya törü Tupana ya guxüétüwa ngéxmacü rü nhanagürü pexü: ⁵¡Rü pexüpatagü rü yimawa pemaxé! ¡Rü nanetü petogü rü ngémaarü o pengöxgi! ⁶¡Rü pexäxmägxü, rü pexänegü, rü pexäxacügү, rü ngéma penegü rü tá yaxäxmaxgü nax yaxäxaciüxüçax, rü ngémaäcü pemuxüçax i ngéma ípengexmagüxüwa nax tama penoxretanüxüçax! ⁷¡Rü naxcax pepuracüe ya yima īane ya Babirónia ya nawa pexü nagagüne rü naxcax peyumüxegü! Erü ngéxguma mexü naxcax ínguxgu ya yima īane, rü pexcax rü ta mexü ínangu.” ⁸Rü chama ya Cori ya perü Tupana ya guxäétüwa ngéxmacü, rü pexü chaxucuxé: ‘Rü tama chanaxwaxe nax pegü penawomüxéegüxéexü i ngéma oreartu urüfügüneta rü ngéma iyuüexü i petanuwá ngéxmagüxü. ¡Rü tauxü i naga

pexñüexű ega pemaxă nüxű yaxuxgu i ngěma nanegügű! ⁹Rü ngěma nüma chauégagu pemaxă nüxű yaxugüxű rü wüxi i doramare nixi. Erü tama chama chanamu nax nüxű yaxugüxűcax. ¹⁰Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i pemaxă nüxű chixuxű i ngěma. ¹⁰Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Ngěxguma 70 ya taunecü marü inguxgux nax Babiróniaanewa pengexmagüxű rü ngěxguma i chama rü tá pexű charüngüxěxě rü tá chayanguxěxě i ngěma chorü uneta ga pemaxă nüxű chixuxű nax wena tá pexű chawoeguxěxű naxcax i ngěma naane i pexna chaxăxű. ¹¹Rü chama rü nüxű chacuax i ngěma pexcax nagu charüxinüxű. Rü ngěma chorü īnū rü perü mexcax nixi rü tama i perü chixexűcax. Erü chama rü tá chapexütagu nhuxmatata naxüpetü i ngěma guxchaxügű i nhuxmax pexű ngěxmaxü, rü ngěmawena rü tá pexna chanaxă i wüxi i taăxě i aixcuma ixixű.’ Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxű chixuxű i ngěma. ¹²Rü ngěxguma marü wena naxcax pewoeguxgux i ngěma naane i pexna chaxăxű, rü ngěma perü yumüxěwa tá choxna pecaxgu, rü chama rü tá pexű chaxinü. ¹³Rü chauxcax tá pedaugü rü tá choxű ipeyangau erü aixcumaxűchi tá choxű peyaxögüäcüma chauxcax pedaugü”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Ngexwacaxűxű i Tupanaarü uneta

31 ³¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxű nixu rü nhanagürü: “Rü wüxi i ngunexügu rü ngexwacaxűxű

i uneta tá pemaxă chaxü, Pa Iraéuanecüäxgű rü Yudáanecüäxgű. ³²Ngěma uneta rü taxütáma yema nüxíraxxű ga uneta ga perü oxigümaxă chaxiixürükü tá nixi, yerü yexguma Eyítuanewa tükü íchanguxüxěegu rü tümagü rü tama aixcuma tayanguxěxě ga yema chorü uneta woo tümaaru yora nax chixixű ga chamax. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxű chixuxű i ngěma. ³³Rü nhaa tá nixi i ngěma ngexwacaxűxű i chorü uneta i Iraéutanüxűmaxă chaxiixű: ‘Rü naăxěwa tá chanangexmaxěxě i chorü mu rü ngěma tá nangexma nax tama nüxű iyanangümaexűcax. Rü chama tá nixi i norü Tupana chixixű, rü nümagü rü tá chorü duüxügű nixigü.’ Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxű chixuxű i ngěma. ³⁴Rü ngěxguma rü tá marü taxucaxtáma texé toguevä tangüxěxě nax choxű tacuáxűcax, rü bai i tüمامى، rü bai i tümatanüxű. Erü ngěxguma rü tá guxāma ya yaxe rü woo buxe rü tá choxű tacuaxgű. Rü chama rü tá tükü nüxű icharüngüma i tümaaru chixexű rü marü tagutáma nüxna chacuaxachi i tümaaru pecadugü. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxű chixuxű i ngěma”, nhanagürü.

.....

Iraéutanüxűmaxă inaxüga ga
Tupana rü wena tá nüxű
nangüxěexű

33 ¹Rü yexguma Yeremía
aăxgacüpataqxtüwa yexmaxü
ga poxcuchicaxüwa nayexmagu, rü
nüma ga Cori ya Tupana rü namaxă
nidexa rü nhanagürü nüxű: ²“Chama ya

Cori ya Tupana ga boxpüxüācü
nangoxēecü i nhaa naane rü nachicagu
naxúcü nax tama ngéma
yaxügachixüçax, rü chamatama nixí i
nhachaxü cuxü: ³¡Rü choxna naca rü tá
cuxü changaxü! Rü tá cuxü nüxü
chacuaxexë i taxacü i taxü i exüguxü i
taguma nüxü cudauxü”, nhanagürü ga
Tupana.

.....

**Yeremía rü Barúquixü namu nax
naxümatüäxüçax i Tupanaarü ore**

36 ¹Rü yexguma Yoachí ga Yochía
nane rü marü ägümüçü ga
taunecü Yudáanearü äëxgacü yixixgu,
rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxä
nidexa rü nhanagürü nüxü: ²¡Ecü
nayaxu i ngéma popera i dixpütaxü rü
ngëmagu naxümatü i guxüma i ngéma
ore i cumaxä nüxü chixuxü i
Iraéuanecüäxgüchiga, rü
Yudáanecüäxgüchiga, rü ngéma togü i
nachixüanecüäxgüchiga! ¡Rü ngëxma
naxümatü i ngéma ore ga cumaxä nüxü
chixuxü ga yexguma Yochía äëxgacü
ixixgu rü nhuxmatáta nawa nangu i
ngéma ore i nhuxmax cumaxä nüxü
chixuxü! ³Rü ngëxguma ngéma
Yudáanecüäxgü nüxü nacuáchigagüga i
ngéma poxcu i naxcax
íchanguxéechaüxü rü bexmana tá nüxü
naxoe i nacüma i chixexü, rü chama rü
tá nüxü nüxü charüngüma i ngéma norü
chixexügü rü norü pecadugü”,
nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga
Yeremía rü Nería nane ga Barúquicax
nangema rü gumámaxä nüxü nixuchigü
ga Tupanaarü ore nax naxümatüäxüçax.
⁵Rü nhuxuchi nüma ga Yeremía rü

Barúquixü naxucuxë rü nhanagürü:
“Dúcax, nhuxmax chama nax
chapoxcuxü rü taxucürüwa
Tupanapatawa chaxü. ⁶Rü ngëmacax i
ngëxguma marü nawa nanguxgu nax
wena naxaurexü i duüxügü rü name i
cumax ngéma Tupanapatawa cuxü nax
ngéma namaxä nüxü cudaumatüxüçax
ga yema ore ga poperagu cuxü
chaxümatüxexü. Erü ngëma ngunexügu
rü tá nangexmagü i muxüma i duüxügü
i guxüwama i Yudáanewa ne ixü, rü
ngëmaäcü tá nüxü naxinüe i Cori ya
Tupanaarü ore. ⁷Rü bexmana ngëxguma
ngëmaxü naxinüegu i ngëma duüxügü
rü Tupanacax tá nawoegu, rü nüxü
naxoe i norü chixexügü rü Tupanana
nacagüe nax norü chixexügüxü
iyanganngümaxüçax naxüpa nax
napoxcuexü. Erü ngëma poxcu i Tupana
namaxä ueguxü i ngëma duüxügü rü
poraäcü naxäñucümaxüchi”, nhanagürü
ga Yeremía. ⁸Rü nüma ga Barúqui rü
nanaxü ga yema Yeremía namaxä nüxü
ixuxü. Rü Tupanapatawa tagaäcü
duüxügüpexewa nüxü nadaumatü ga
yema ore ga yema poperagu ümatüxü.
.....

**Barúqui rü äëxgacügüpexewa nüxü
nadaumatü ga popera**

¹¹Rü nüma ga Micaía rü nüxü naxinü
ga yema Tupanaarü ore ga Barúqui
nüxü ixuxü. Rü Micaía rü Yemaría nane
nixí rü Chapátaxa nixí. ¹²Rü nüma ga
Micaía rü äëxgacüpatawa naxü rü nagu
naxücu ga yema ucapu ga nawa
nayexmagüxü ga yema äëxgacüari
ngüxéeraügü. Rü yéma nayexmagü ga
Ericháma ga äëxgacüari poperaaru

daruxű, rü Deraía ga Chemaía nane, rü Enataű ga Abúru nane, rü Yemaría ga Chapá nane, rü Yedequía ga Ananía nane rü guxűma ga togü ga ãëxgacüarü ngükexeruüg. ¹³Rü nüma ga Micaía rü yema ãëxgacüarü ngükexeruügumaxă nüxű nixu ga yema ore ga Barúqui duüküpexewa nüxű ixuxű.

.....

¹⁶Rü yexguma yagúegagu ga Micaía nax nüxű yaxuxű ga yema ore, rü nümagü ga yema ãëxgacüarü ngükexeruüg rü poraäcü namuüe. Rü nhanagürüg: “Rü name nixi i ãëxgacümaxă nüxű tixu i nhaa ore”, nhanagürüg.

.....

Aëxgacü ga Yoachí rü nayagu ga yema poperapúta

²²Rü nüma ga ãëxgacü ga Yoachí rü wüxi ga norü ucapuwa nayexma, rü yéma üxüétüwa nügü ínanaixű yerü góuanexűarü tauemacüwa nangu. ²³Rü nüma ga Yeudí ga ãëxgacüarü ngükexeruüg rü ãëxgacüçax nüxű nadaumatü ga yema popera. Rü yexguma tamaepüchimüxű riexna ãgümüçüchimüxű naguxuchixéegu ga nüxű nax nadaumatüxű, rü nüma ga ãëxgacü rü norü cüxchi tüxű nayaxu rü ínanawíe ga yema marü nüxű nadaumatüxű, rü üxüwa nayatäxcuchi, rü nhuxmata rü yemaacü nagux ga guxűma ga yema poperapúta. ²⁴Rü woo nüma ga ãëxgacü rü norü ngükexeruüg ga nüxű inüexű ga yema ore ga Yeudí nawá ngúxű rü tama namuüe, rü bai ga nax nangechaügüxű. ²⁵Rü nümagü ga Enataű rü Deraía, rü ãëxgacüxű

nacaqxűgü nax tama yaguäxűcax ga yema popera, notürü ga nüma ga ãëxgacü rü tama inaxin. ²⁶Rü yemacax nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Yeraméu ga natanüxűchi ixicü rü Cheraía ga Ariéu nane rü Cheremía ga Adeé nane nax wena Yeremáxű yayauxgütüçax wüxigu namaxă ga norü ngükexeruüg ga Barúqui. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü inayacuixgü.

Yeremía rü wena Barúquixű namu nax popera i dixpütaxügü naxümatüäxűcax i Tupanaaru ore

²⁷Rü yexguma ãëxgacü yema nüxiraxüxű ga poperapúta iguxguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremáxű nhanagürü: ²⁸“Rü to i poperapütacax nadau, rü ngëxma wena naxümatü i ngëma ore ga nüxiraxüxű ga poperapúta ga ãëxgacü ga Yoachí iguxügu cuxümatüxű!” nhanagürü.

.....

³²Rü yexguma ga Yeremía rü to ga poperapúta nayaxu. Rü Barúquixű wena namu ga yemagu nax naxümatüäxűcax ga yema ore ga nüxiraxüxű ga poperagu naxümatüxű. Rü yema nüxíra naxümatüxű narümaxmae ga yema ore.

Yedequía rü Yeremiana naxcax ínaca

37 ¹Rü Nabucodonochó ga Babiróniaanecüäxarü ãëxgacü rü Yedequía ga Yochía nanexű ningucuchixéex nax Yudáancüäxarü ãëxgacü yixixűçax, nachicüxi ga Yeconía ga Yoachí nane. ²Notürü woo ga Yedequía rü norü ngükexeruüg, rü

woo ga duǔxügü rü tama inarükñue ga yema ore ga Cori ya Tupana Yeremíawa namaxã nüxü ixuxü.

.....

¹²Rü nüma ga Yeremía rü Yeruchareüarü īanewa ínaxüxüchaü nax Béyamíaneva naxüxüçax nax yéma íyadauâxüçax ga wüxi ga naane ga nüxna üxü. ¹³Notürü yexguma Yeruchareüarü iäx ga Béyamígu aégaxüwa nanguxgu, rü yéma nadauxütae ga Yería ga Cheremía nane ga Ananíataxa. Rü nüma ga Yería rü yéma Yeremíaxü nayachaxâchixëxë, rü nhanagürü nüxü: “Cuma rü quinha nax natanüwa cuxüxüçax i ngëma torü uanügi i Babiróniaanecüäxgü”, nhanagürü nüxü. ¹⁴Rü Yeremía nanangäxüga rü nhanagürü: “Aixcumaxü chixu rü taxütáma Babiróniaanecüäxtanüwa chaxü”, nhanagürü. Notürü ga Yería rü tama inaxñü rü Yeremíaxü niyauxama rü aëxgacügüpexewa nanaga. ¹⁵Rü nüma ga yema aëxgacügü rü poraäcü Yeremíamaxã nanue. Rü norü churaragüxü namu nax nacuajxgüäxüçax. Rü aëxgacüarü poperaarü daruxü ga Yonatáüpatagu nanopoxcugü yerü guma ipata rü poxcupataxü nayaxíxëegü. ¹⁶Rü yemaacü ga Yeremía rü yema poxcuchica ga waixümütüüwa yexmaxügü nayataxcuchigü. Rü yemaacü muxüma ga ngunexü yéma nayexma. ¹⁷Rü nüma ga aëxgacü ga Yedequía rü norü churaragüxü namu nax aëxgacüpatawa Yeremíaxü nagagüxüçax. Rü yexguma Yeremía aëxgacüpexewa nguxgu rü nüma ga aëxgacü rü bexma Yeremíana naca rü nhanagürü: “Nangexmaxü nax ngexwacax cumaxã yadexaxü ya Cori ya

Tupana?” nhanagürü. Rü nüma ga Yeremía rü nanangäxü rü nhanagürü: “Ngü, ngemáacü nangexma. Rü Tupana rü nhanagürü: ‘Rü cumax Pa Äëxgacü rü naxmexëgu tá cungu i ngëma Babiróniaanecüäxarü aëxgacü’”, nhanagürü. ¹⁸Rü nhuxuchi nüma ga Yeremía rü aëxgacü ga Yedequiana naca rü nhanagürü: “Taxacürü chixexü cumaxä chaxü, Pa Äëxgacüx, rü taxacürü chixexü namaxä chaxü i curü ngüxëeruügü, rü taxacürü chixexü namaxä chaxü i duǔxügü rü ngëmacax choxü pepoxcuxü? ¹⁹¿Rü ngexügü yixixü i nhuxmax ga yema orearü uruügü ga cumaxä nüxü ixugüexü ga Babiróniaanearü aëxgacü rü taxütáma pexcax rü pechixüanecax íyaxüächixü? ²⁰Rü irüxinü, Pa Äëxgacüx, Pa Chorü Corix! Rü cuxü chacqaxü nax tama wena ngëma poxcupataüwa choxü cumuxüçax nax tama ngëxma chayuxüçax”, nhanagürü. ²¹Rü yexguma ga aëxgacü ga Yedequía rü norü churaragüxü namu nax tama yema noxri nagu napoxcuxü ga poxcupataügu namugüäxüçax. Rü yema aëxgacüpataaxtiwa yexmaxü ga poxcuchicaxügu nayamugü. Rü yexguma guma īanewa taxüta naguxgu ga poü, rü wüxicigü ga ngunexüga rü yexwacaxüüga poü nüxna naxägüxü. Rü yemaacü yema aëxgacüpataaxtiwa yexmaxü ga poxcuchicaxügu nanamugü.

Äxmaxügu Yeremíaxü nitaxcuchigü

38 ¹Rü aëxgacüarü ngüxëeruügü ga Chepatía ga Matáü nane rü Yedaría ga Pachúru nane rü Yucá ga Cheremía nane, rü Pachúru ga Maraquía nane rü Yeremíaxü naxñue ga yexguma

duūxūgüpexewa nhaxgu: ²“Nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Rü texé ya īanegu rüxāűxe rü tá tayu nagu i dai, rüexna taiyamaxă tayu, rüexna daxaweanemaxă tayu. Notürü yíxema inhaxe rü Babiróniaanecüägxüna tügü yaxăxe rü tá tügü ítапoxü nax tama tayuxüçax.’ ³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Daa īane rü Babiróniaanecüäxarü äëxgacüarü churaragümexégü tá nangu. Rü nüma rü tá nagu nachocu, rü taxúetáma ítanapoxü’, nhaxgu ga Yeremía. ⁴Rü yexguma yemaxü naxínüegu ga yema äëxgacüarü ngüxēeruügü, rü nhanagürügä äëxgacüxü: “Pa Äëxgacüx, name nixi i tayamax i nhaa yatü erü ngëma dexa i nüxü yaxuxümaxă rü nananuexéx i duūxügü rü törü churaragü i tua törü īanewa yaxügüxü. Rü nhaa yatü rü tama daa īanearü mexüçax nadau, notürü norü chixexüçax nixi i nadauxü”, nhanagürügü. ⁵Rü nüma ga äëxgacü ga Yedequía rü nanangäxü rü nhanagürü: “Marü name nax ngëma yatümaxă penaxüxü i ngëma pema penaxwaxexü. Chama rü taxucürüwa pexna chanachuxu i ngëma”, nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga nümagü ga norü ngüxēeruügü rü Yeremíaxü niyauxgü rü wüxi ga äxmaxü ga dauxütaepataqxtiwa yexmaxügü nayataxcuchigü. Rü yema äxmaxü rü äëxgacü nane ga Maquiaarü nixi. Rü wüxi ga napanaxämamaxă īnanachüxüegü. Rü yema äxmaxü rü nangearü dexäáx notürü naxächaramaü rü yemacax yéma nariwax ga Yeremía. ⁷⁻⁸Rü äëxgacüpatawa nayexma ga wüxi ga

Echiopíaaanecüäx ga äëxgacü nüxü ngechaïcü ga Ebemeréquigu äëgacü. Rü nüma rü nüxü nacuáchiga nax äxmaxügu Yeremíaxü yataxcuchigüxü. Rü yema ga ngunexügu rü äëxgacü rü Yerucharéüarü īäx ga Bëyamígu äégaxüwa duūxügümamaxă nangutaquexe. Rü yemacax nüma ga Ebemeréqui rü yéma naxü nax äëxgacümaxă nüxü nax yanaxuxüçax ga yema Yeremíamaxă üpetüxü. ⁹Rü nhanagürü nüxü: “Pa Chorü Äëxgacüx, rü ngëma Yeremíamaxă naxügüxü i ngëma yatügi rü poraäcü nachixe erü äxmaxügu nayataxcuchigü. Rü nhuxmax rü tá taiyamaxă ngëxma nayu erü marü wixgutaqx nataxu i òna i tua īanewa”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexgumatama nüma ga äëxgacü rü Ebemeréquixü namu nax 30 ga yatügi yagagüxüçax nax Yeremíaxü īnamuxüchigüxüçax ga äxmaxüwa naxüpa ga nax nayuxü. ¹¹Rü nüma ga Ebemeréqui rü nayagagü ga 30 ga yatügi. Rü äëxgacüpatawa yexmaxü ga ucapan ga naxchiru nagu nucuxüwa naxü, rü yéma wexáta nayaxu rü īnayana nax yema Yeremíacax napanaxä īnachüxüegüxüçax. ¹²Rü nüma ga Ebemeréqui rü Yeremíana naca rü nhanagürü: “¡Ngëma wexágümamaxă cugü napépacütüxü nax tama cuxü napixēexüçax i napanaxä!” Rü nüma ga Yeremía rü yemamaxä nügü napépacütüxü. ¹³Rü yema yatügi ga Ebemeréqui yéma gagüxü rü naxçax nanachüxüegü ga napanaxä rü yemagu nanatúnagügü. Rü yexguma īnanguxuchiguwena rü nüma ga Yeremía rü poxcupataxüäxtügi narüxäyx.

**Ãëxgacü ga Yedequía rü
Yeremíacax nangema**

¹⁴Rü nüma ga ãëxgacü ga Yedequía rü Tupanaarü orearü uruxü ga Yeremíacax nangema. Rü tupaucawa namaxä nangataquexe nawa ga norü tamaepük ga íäx. Rü yéma rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü nüxü: “Nhuxma rü tá cuxna chaca, rü chanaxwaxe nax chamaxä aixcumaxü quixuxü nax choxü cungäxü”, nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga Yeremía rü nanangäxü rü nhanagürü: “Pa Æëxgacü, ngëxguma chi aixcuma ixixü i oremaxä cuxü changäxügu, rü cuma rü chi cunamu nax choxü yamägxüicax. Rü ngëxgumachi wüxi i ucuxë cuxna chaxäxgu rü taxüchima chauga cuxinü”, nhanagürü. ¹⁶Notürü nüma ga ãëxgacü ga Yedequía rü bexma nüxicatama Yeremíamaxä nhanagürü: “Yimá tuxü maxëëcü ya Cori ya Tupanaégagu cumaxä nüxü chixu rü taxütáma texéxü chamu nax cuxü yamäxüicax, rü taxütáma ngëma cuxü imäxgüchaixümexëgu cuxü changuxëxë”, nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Yeremía rü Yedequíaxü nangäxü rü nhanagürü: “Nüma ya Iraéutanüxüarü Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: ‘Ngëxguma chi cugü nüxna cuxäxgu ya yimá Babiróniaanearü ãëxgacüarü churaragüarü ãëxgacügü, rü cuma rü guxüma i cutanüxügü rü tá pemaxë, rü daa íane rü taxütáma nayagugü. ¹⁸Notürü ngëxguma taxütáma cugü cuxäxgu nüxna i ngëma Babiróniaanecüäxarü churaragü, rü nümagü rü tá nagu nachocu ya daa íane rü tá nayagugü. Rü cuma rü taxucürtüwa tá quinha’”, nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga

ãëxgacü ga Yedequía nanangäxü rü nhanagürü: “Chama rü nüxü chamuü i ngëma Yudéugü i Babiróniaanecüäxtanüwa choixü, erü ngëxguma naxmëxgu changuxgu rü tá choxü nacuajxgü rü ngëmaäctü ngúxü tá choxü ningexëegü”, nhanagürü. ²⁰Rü nüma ga Yeremía rü nanangäxü rü nhanagürü: “Notürü, Pa Æëxgacü, rü taxütáma naxmëxgu cungu. Rü name nixü, Pa Æëxgacü, i naga cuxinü ya Cori ya Tupanaarü ore i cumaxä nüxü chixuxü. Rü ngëxguma naga cuxinügu rü taxuxütáma cuxü nangupetü, rü tá cumaxü. ²¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü choxü nüxü nadauxëxë, Pa Æëxgacü, i ngëma tá cuxü ngupetüxü ega cuma taxütáma cugü icuxäxgu nüxna i Babiróniaanecüäxarü churaragü. ²²Rü guxütáma i ngëma ngexügü i cupatawa ngëxmagüxü, Pa Æëxgacü, rü tá nayagagü rü Babiróniaanecüäxgüarü churaragüarü ãëxgacügüna tá nanamugü. Rü nümagü i ngëma ngexügü rü norü ngechaümaxä tá cumaxä nanue rü nhanagürgü tá cuxü: ‘Düçax, Pa Æëxgacü, rü ngëma curü ngüxëerüügü i namaxä cuxämüçügxü rü cuxcax rü mexü i cumüçügü nixigü, rü marü wüxi i taxü i womüxëx cumaxä naxügü rü cuxü narüyexeragü rü ngëmaäctü chixexügu cuxü nanguxëegü rü tama aixcuma cuxü ínapoxügü”, nhanagürgü tá cuxü i ngëma ngexügü.” ²³Rü nüma ga Yeremía rü ãëxgacüxü nhanagürtüchigü: “Rü guxüma i ngëma ngexügü rü cunegü, Pa Æëxgacü, rü tá Babiróniaanecüäxgüna nanamugü. Rü cumax, Pa Æëxgacü, rü taxütáma quinha, rü Babiróniaanecüäxgüarü ãëxgacüna tá

cuxű namugü. Rü daa īane rü tá nayagugü”, nhanagürü. ²⁴Rü nüma ga ãëxgacü ga Yedequía rü Yeremíaxű nangăxű rü nhanagürü: “Ngëgxuma aixcuma cugü cungechaűxgu ırü taxütáma texémaxă nüxű quixu i nhaa chamaxă nüxű quixuxű!” nhanagürü.

.....

²⁸Rü nüma ga Yeremía rü yema ãëxgacüpataqxtüwa yexmaxű ga poxcuchicaxűwa nayexma nhuxmata nawa nangu nax Yerucharéü rü Babiróniaanecüäxgümexëgu nanguxű.

Norü uanügümexëgu
nangu ga Yerucharéü

39 ¹Rü yexguma 9 ga taunecü marü ãëxgacü yixíxgu ga Yedequía ga Yudáanewa rü gumá tauneciüarü ügüğü, rü nüma ga Nabucudonochó rü norü churaragümäxă Yerucharéüçax ínayaxüächi rü nüxű ínachomaeguäichi. ²Rü yexguma 11 ga taunecü marü ãëxgacü yixígu ga Yedequía rü meama norü ägümüçü ga tauemacü (yúniu) arü 9 ga ngunexügu rü nayapoxnagü ga norü poxeguxű ga guma īane rü yemaacü nachocu. ³Rü yemaacü guxűma ga yema Babiróniaanecüäxgürü churaragüerü rü nachocu rü yema īäx ga ngăxűwa üxügu nügü ninu. Rü natanüwa nayexma ga Negári Chariché rü Chaüganébu. Rü yéma nayexma ta ga Charichequíü rü to ga Negári Chariché ga ãëxgacüarü ngüxëerüuerugü ixígüxű. ⁴Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Yedequía rü norü churaragü nüxű daugügu ga yema ngupetüxű rü nibuxmü nawa ga guma īane. Rü chütacü ínachoxű nawa ga yema ãëxgacüpataarü putüranecüwa dapetüxű

ga nama. Rü yema īäx ga taxre ga naxtapüxartü ngăxűwa yexmaxűwa ínachoxű, rü nama ga Yurdáüarü ngatewa nadaxűwaama naxi. ⁵Notürü nüma ga Babiróniaanecüäxgü rü Yedequíawe nangëgü, rü Yericóarü metachinüxűanegu nayayauxgüx. Rü Amáchianewa yexmane ga īane ga Díbarawa nanagagü yerü yéma nayexma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó. Rü nüma ga Nabucudonochó rü yéma namaxă nanaxuegu ga poxcu. ⁶Rü nhuxüchi Yedequíaxű ínadawenüxëxë nax nhuxäci tükű nadaixű ga nanegü rü guxăma ga natanüxügü ga ãëxgacügi ixígüxű ga Yudáanewa. ⁷Rü yemawena rü nhuxüchi Yedequíaxű nacaxüxétügi rü curëchimaxă yanäixgüäcüma Babiróniaanewa nanagagü. ⁸Rü yoxni ga yema togü ga Babiróniaanecüäxgü ga churaragü rü nagu nanangixgü ga guma Yerucharéü namaxă ga guma ãëxgacüpata. Rü nagu napogüe ga naxtapüx ga guma īanearü poxeguxű. ⁹Rü nüma ga yema churaragüerü ga Nabucharadáü, rü Babiróniaanewa nanagagü ga yema yéma yaxügüxű ga duüxügü, rü yema nawaama nügü ügüxëexü. ¹⁰Notürü guxűma ga Yudáarü naanewa rü yéma tükű nawogü ga guxema nhuxre ga yexeraäci ngearü diëruäxgüxe. Rü tükna nanaxägü ga naanegü rü úwanecügi.

.....

Yeremía rü
Yedaríaxütagu narüxäüx

40 ¹Rü nüma ga Babiróniaanecüäxarü churaragüerü ga Nabucharadáü rü

Ramáwa nanaga ga yema
 Yerucharéūcüäxgü rü Yudáanecüäxgü
 ga Babiróniaanewa gagüchaüxü. Rü
 yexguma Ramáwa nangugügu rü
 yematanüwa Yeremíaxü inayangau ga
 curéchimaxä ichotacü. Rü nüma ga
 Nabucharadäú rü ínananguxuchixëx. Rü
 yemawena rü nüma ga Cori ya
 Tupana rü Yeremíamaxä nidexa. ²Rü
 nüma ga churaragüeru rü nüxrüguma
 Yeremíamaxä nixü, rü nhanagürü nüxü:
 “Nüma ya curü Cori ya Tupana rü marü
 nhaa perü naanewa nananguxëx i nhaa
 guxchaxü ga marü pemaxä naxunagüxü.
³Rü nhuxmax rü marü ningu ga yema
 guxchaxü ga namaxä pexü naxäxünexü.
 Erü ngëma cutanüxügi rü Cori ya
 Tupanapexewa chixexü naxügi, rü
 ngëmacax nixi i ngëmaäcü pexü
 nangupetüxi erü tama naga pexinüe.
⁴Düçax, nhuxmatátama íchayawë ya
 yima curéchi ya namaxä quichotacü. Rü
 ngëxguma cunaxwaxegu nax chawe
 curütxüxi i Babiróniaanewa ;rü ngixä rü
 chawe rüxi! Rü chama rü tá cuxna
 chadau. Notürü ngëxguma tama ngëma
 cuxüxchaügi rü marü name i nuxä
 curüxäüxi. Rü nhaa nixi i cuchixüane, rü
 cuma i nüxü cucusüxü nax ngextá tá
 cungexmaxü i nawa. ⁵Rü ngëxguma
 cunaxwaxegu nax nuxä cuchixüanegu
 curütxäüxi ;rü éci Yedaría ya Aicäú
 nane ya Chapátaaxüitawa naxü! Rü
 yimáxü nixi i naxunetaxü ya
 Babiróniaanecüäxarü äëxgacü nax
 Yudáanewa ngëxmagüne ya ïanegüarü
 äëxgacü yixixüçax. Rü name nixi nax
 yimáxüitawa cungexmaxü namaxä i
 cutanüxi. ;Rü ngextá cuma
 ícunaxwaxexüwa naxü!” nhanagürü. Rü

nhuxüchi nüma ga churaragüeru
 Yeremíana ãmare naxä, rü õnagü rü ta
 nüxna naxä, rü yemaacü nüxü
 narümxox. ⁶Rü nüma ga Yeremía rü
 Yedaríamaxä Míspawa naxi. Rü yéma
 naxüitawa nayexma natanüwa ga yema
 duüxügi ga yéma nachixüanewa
 yaxügüxi.

.....

Barúquimaxä inaxuneta ya Cori ya Tupana

45 ¹Rü yexguma ägümüci ga
 taunecü marü Yudáanecüäxarü
 äëxgacü yixixgu ga Yoachí ga Yochía
 nane, rü nüma ga Tupanaarü orearü
 uruxü ga Yeremía, rü namüci ga
 Barúqui ga Nería nanemaxä nüxü
 nixuchigü ga Tupanaarü ore nax
 naxümatüäxüçax. Rü yexgumayane rü
 nüma ga Yeremía rü Barúquixü
 naxucuxë rü nhanagürü nüxü:
²⁻⁴“Düçax, Pa Barúquix, rü cuma rü
 nhacurügi: ‘Nüma ya Cori ya Tupana rü
 taxuxüma i ngüxëe choxna naxä. Rü
 ngëma choxna naxäxü nixi i
 guxchaxügi rü ngüxüxicatama. Rü
 ngëmacax marü düxwa chipa nax
 chaxaxuxü rü taguma wüxi i taäxë
 chayaxu’, nhacurügi. Notürü nüma ya
 Cori rü choxü namu nax cumaxä nüxü
 chixüçax i cuchiga rü nhanagürü:
 ‘Chama rü ichayanaxoxëx i ngëma
 chamatama chaxüxi, rü chanabex i
 ngëma ichatogüxi. Rü ngëmatátama
 namaxä chaxü i guxüma i nhaa naane.
⁵;Rü cuxçax rü name nax naxçax
 ícuxaxü i taxacü i cugücaxicatama
 ixixü? ;Rü tauxü i naxçax ícuxaxü! Erü
 chama rü tá íchananguxëx i

guxchaxűgü naxcax i guxűma i nhaa
duűxűgü. Notürü i cuma rü tá cuxna
chadau nax tama cuyuxűcax i ngextá
ícuxűxűwa. Rü chamatama ya Tupana

nixi i ngëma nhachaxű cuxű’,
nhanagürü ga Tupana”, nhanagürü ga
Yeremía.

.....

LAMENTAÇÕES DE JEREMIAS

(Auxexüchiga)

Nüxíraxüxü ga auxechiga

1 ¹Rü nhuxmax rü nangeācumare ya daa īane ya Yeruchareū ga ūpa muācuchiréne. Rü nhama wüxi i ngexü i yutexürükü nixi ya daa īane ga guxünema ga īanegüétüwa üchiréne. Rü guma īane ga tachirénearü duūxügü rü nhuxmax rü norü uanügümexëwa nangexma nax ngëmagü poraācü napuracüexëēxüçax. ²Rü daa īanecüäx rü nhuxmax rü poraācü ngechaū nüxü nangux, rü chütacü rü naxauxe. Rü guxüma ga yema nachixüanegü ga noxri daa īane nüxü ngúchaügüxütanüwa rü nataxuma i wüxi i nataāxëxëēxü rü bai i wüxi. Rü guxüma ga yema nachixüanegü ga noxri daa īanemaxä ãmütügüxü rü nhuxmax rü tama īnanapoxügü rü norü uanügü nügü nixigüxëx.

.....
⁸Rü norü duūxügü ya daa īane ya Yeruchareū rü poraācü chixexü naxüe rü ngëmacax i ngëma togü i nachixüanegü rü dükwa nüxü naxoe. Rü ngëma nachixüanegü ga ūpa namaxä taāxëgxü rü nhuxmax rü tama nüxü

nacuaxgüchaū erü nüxü nadaugü nax nhuxäcü poraācü chixexügu nanguxü ya daa īane. Rü ngëmacax i nhuxmax i daa īanearü duūxügü rü naxauxe rü naxānee rü ngëma togü i nachixüanecüäxgüna naxācaxwegümare. ⁹Rü daa īanecüäx rü chixexüna nügü naxägü rü tama nagu narüxinüe nax yixcura ya Tupana rü tá ngëma norü chixexüçax napoxcuexü. Rü wüxi i taxü i ngechaū nixi nax nhuxäcü poraācü chixexügu nayixü rü nataxuma i texé nax nataāxëxëēxü. Rü nhuxmax ya daa īanecüäx rü Tupanaxü nhanagürügü: “Düçax, Pa Corix, nax nhuxäcü toxü nacugüexü i ngëma torü uanügü i nügü írüttagüxü”, nhanagürügü.

.....
¹⁸Rü daa īanecüäx rü nhanagürügü ta: “Nüma ya Cori yaixaixcumacü rü tagagutama tüxü napoxcue erü chixexü taxügü rü tama naga taxinüechaū i norü mugü. ¹⁹Rü düçax, Pa Guxüma i Nachixüanegüçüäx, rü toxü iperüxinü rü nüxü pedaux nax nhuxäcü ngúxü tingexü! Rü torü ngextüxüçügü rü ngëma torü pacügü rü yáxüguxü i nachixüanewa nanagagü i torü uanügü.

¹⁹Rü norü ngūxēēcax ítaca i ngēma nachixűanegü ga noxri tomaxã taâxēgütü, notürü i nümagü rü tama toxü narüngüxēēgü rü torü uanügxü nügyü nixigüxëx. Rü yema torü chacherdötégü rü torü ãexgacigü rü taxuwama naxcax ne naxü ga norü ngüxëe rü yemacax nu ne nanaximare nax norü õnacax nadaugüxüçax nax yemaacü namaxëxüçax, notürü duxwa daa ianegu nayue. ²⁰Rü ducax, Pa Corix, i nhuxäcü ngēma guxchaxügü rü poraäcü ngúxü toxü ningexëēgü rü ngēmacax poraäcü taxoégaäēgü. Rü ngēxguma nagu tarüxñüegu nax nhuxäcü tama cuga taxñüexü, rü poraäcü tanaxixächiäēgü. Rü torü ianearü poxeguxüarü duxétüwa rü taramaxã toxocügütü nadai. Rü nua ianearü aixepewa rü taiyamaxã rü daxaweanemaxã tayue”, nhanagürögü.

.....

Norü tamaepüx ga auxechiga

3 ¹Rü chama nixi ga chayangexü ga yema ngúxü ga Tupana norü numaxã ínguxëēxü.

.....

⁷Rü nüma rü wüxi ga poxcuchicaxü ga ngearü ūxüchicaâxügu choxü nitacuchi rü curêchimaxä choxü nichota. ⁸Rü woo tagaäcü nüxna chaca nax choxü nangüxëēxüçax, notürü ga nüma rü tama choxü nüxü naxñüuchaü ga chorü yumükë.

.....

¹²Rü nüma rü ngúxü choxü ningexëx, nhama norü würamaxã choxü namáxüxüriüxü. ¹³Rü ngēma ngúxü rü nhama naxne ya poraäcü ingaxinerüxü

nixi. ¹⁴Rü nhuxmax i guxüma i chorü ianecüäx rü choxü nacugüe rü guxü i oragu chauchiga narücutanüxü. ¹⁵Rü nüma ya Cori rü taxü i guxchaxügü choxü ningexëx rü ngēmagagu poraäcü choxü nangux. ¹⁶Rü nhama waixümütexegu chapütexemaxä choxü nanhaxüriüxü rü chayagatxeächi. ¹⁷Rü ngēma chorü taâxë rü choxna nixügachi, rü marü duxwa nüxü icharüngüma i guxüma i ngēma taâxë ga noxri choxü yexmaxü. ¹⁸Rü ngēmagagu marü duxwa nagu charüxñü nax Corixü íchatáxchaüxü. ¹⁹⁻²⁰Rü chauâewa nangu i ngēma ngechaü rü ngúxü i chingexü rü nhuxäcü chaxica nua nax chatáxü rü taxúema choxü rüngüxëēxü. Rü ngēxguma ngēmagu charüxñügi rü chorü ngúchaü rü nhaxtiüwa naxü.

²¹Notürü nangexma i wüxi i ïnü i guxüguma chauâewa ngêxmaxü rü poraäcü choxü rüngüxëēxü. ²²Rü ngēma ïnü nixi nax Coriarü ngechaütmüxü rü taguma iyacuáxü rü norü mecumä rü taguma nagúxü. ²³Rü wüxicigü i ngunexügu rü choxna nüxü nacuaxächixëx nax nhuxäcü aixcuma yanguxëēxü i ngēma nüxü yaxuxü.

²⁴Rü ngēmacax chaugümaxä nhachagüri: “Nüma ya Cori ya Tupana rü chamaäx inacuax, rü ngēmacax nagu chayaxö”, nhachagüri. ²⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tûmamaxä namecuma ya yíxema nagu yaxögüxe rü naxcax daugüxe. ²⁶Rü name nixi i bexma mea ítananguxëēgü ya Cori ya Tupanaaru ngüxëe.

.....

³⁷Rü ngēxguma texe tüxü ixuxgu rüexna taxacü tüxü ngupetügu rü

ngēmaäcü nixí erü woetama Tupana nanaxuegu nax ngēmaäcü yixixü.³⁸Rü ngēxgumarüxü i ngēma mexügü rü ngēma guxchaxügü rü ínangugü erü ya Tupana rü woetama ngēmaäcü nanaxuegu.³⁹¿Rü tükciü i yixema nax idüñiemarexü rü Tupanamaxä tarüxitaga ega törü chixexügagu tüxü iyawanawexächixëegu?⁴⁰Rü ngēmacax ;ngíxä aixcuma nagu tarüxinüe i tacüma i mexü rüexna chixexü, rü ngíxä Cori ya Tupanacax tawoegu rü aixcuma naga taxinüe!⁴¹;Rü ngíxä Tupana ya dauxüwa ngéxmacümäxä tidexagü i törü yumüxewa rü namaxä nüxü tixu i ngēma nagu rüxiñüexü!⁴²Pa Corix, toma rü chixexü taxü rü tama cuga taxinüe. Rü cuma i ngēma rü tama cunangupetüxëemare.⁴³Rü cuma rü toétugu cunanguxëxë i curü nu rü tote quingëchigü, rü tama cuxü tanagechaütümüxüäcumä toxü cudai.⁴⁴Rü cuma rü wüxi ga caixanexügü cugü quicux nax tama nüxü cuxinüxüçax i torü yumüxegü.⁴⁵Rü guxüma i togü i nachixüanegüpexewa, rü nhama wüxi i guxchirerüxü toxü ícuwogü.⁴⁶Rü guxüma i törü uanügü rü chixexümaxä tochiga nidexagü.⁴⁷Rü ngēmacax poraäcü tamuüe erü toxü ínayauxü rü taxúema toxü ítapoxü rü tochicaxica nixí i ngēma yaxüxü. Rü ngēma nixí i nawal tangexmaxü.⁴⁸⁻⁵⁰Rü nhama dexá iyaxüürüxü nixí i

chauxgüxüetü erü naxçax chaxaxu ya yima chorü ïane ya nüxü changechaxüne rü nhuxmax nagu napogüene. Rü taguma nüxü charüchau nax chaxauxechaxü erü nataxuma nax texé choxü taäxëxëexü nhuxmatádauxüguxü i naanewa taxcax nadaeue ya Cori ya Tupana.⁵¹Rü poraäcü chorü maxüwa nangux i ngēxguma nüxü chadaxgu i ngēma guxchaxügü i naxcax ínguxü i ngēma paxügü i Yerucharéüciäx.⁵²Rü taxuxüma namaxä chaxyanye i ngēma chorü uanügü rü nhama wüxi i weri iyaxuxürüxü choxü niyauxgü.⁵³Rü wüxi i ächiüxü i äxmaxügu choxü nitaxcuchigü rü nutamaxä choxü narüxtüaügü nax taxuwama íchaxüxüxüçax.⁵⁴Rü guxüma ga chaxune rü dexawa nangexma, rü nagu charüxinü nax marü chayuxü.⁵⁵Rü chamax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü nhaa äxmaxüwa changexmayane rü cuxna chacagü.⁵⁶Rü cuma rü choxü cuxinü i ngēxguma cuxna chacaxgu rü choxü cunayaxu i chorü yumüxë.⁵⁷Rü ngēma ngunexü i nagu cuxna chacaxügü rü chauxütawa cuxü, rü nhacugürü choxü: “;Rü taxucaxma cumuü!” nhacurügü.⁵⁸Rü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü choxü ícupoxü nüxna i chorü uanügü rü nawa choxü ícunguxuchixëx i ngēma yu.

.....

EZEQUIEL

(Echequiéu)

Echequiéu nangoxetü
rū Tupanaxū nadau

1 ¹⁻³Rū yexguma marü 5 ga taunecü Babiróniaanewa nayexmagu ga ãẽxgacü ga Yoachí ga yéma nax nagagüaxü, rū chama i chacherdóte i Echequiéu ya Buchí nane rū yema Yudéugü ga Babiróniaanewa nagagüixütanüwa chayexma ga natü ga Quebáracutüwa. Rū yexguma ga chama rū 30 ga taunecü choxü nayexmagu rū wüxi ga ngunexü meama norü ãgümüci ga tauemacü (yúniu) arü 5 ga ngunexügu rū ngürüüchi chäuxcax ningena ga dauxüguxü ga naane rū Tupanaxü chadau. ⁴Rū to ga nüxü chadauxü nixü ga wüxi ga buanecü ga íxãüxémacü ga nórchiwaama ne ūcü. Rū wüxi ga taxü ga caixanexüwa nangox ga wüxi ga üxüema ga ãémacürükü ixixü. Rū norü guxüciwawa rü poraäcü nangoone. Rū yema üxüemaarü ngäxüwa rü yéma nayexma ga wüxi ga taxacü ga nhama bröcherükü iyäuxracüüxü. ⁵Rū yema caixanexüarü ngäxüwa nayexma ga ãgümüci ga taxacü ga maxëxü ga naduüxügüraxüxü. ⁶Rū wüxichigü ga

yema rū naxágümüçüpexátü rū naduüxügüraxüxü rū nhaäcü nixü: rū yema nachametü ga napexewaama üxü rū nanaduüchiweraxü, rū yema norü tügüneçüwawaama üxü rū nanaxaichiweraxü, rū yema norü toxoxwecüwawaama üxü rū nanatuiruchiweraxü, rū yema naxcaxwena üxü rū nanaxiyüchiweraxü. ¹¹Rū taxre ga naxpexátü rū nangenagü rū nügüwa nayaxügxü rü guma nái ga taxre rū naxünearü düxruxü nixigü. ¹²Rū yexguma inaxixgu rū nügüpepxewaama naxü yema Tupanaarü pora ínamugüixüwaama. Rū tama nügüweama naxü.

.....
¹⁰Rū nachiwegü ga yema ãgümüci ga naduüxügüraxüxü rū nhaäcü nixü: rū yema nachametü ga napexewaama üxü rū nanaduüchiweraxü, rū yema norü tügüneçüwawaama üxü rū nanaxaichiweraxü, rū yema norü toxoxwecüwawaama üxü rū nanatuiruchiweraxü, rū yema naxcaxwena üxü rū nanaxiyüchiweraxü. ¹¹Rū taxre ga naxpexátü rū nangenagü rū nügüwa nayaxügxü rü guma nái ga taxre rū naxünearü düxruxü nixigü. ¹²Rū yexguma inaxixgu rū nügüpepxewaama naxü yema Tupanaarü pora ínamugüixüwaama. Rū tama nügüweama naxü.

.....
¹⁵Rū yexguma nüxü chadawenüga ga yema naduüxügüraxüxü, rū wüxichigüxtawä rü nüxü chadau nax yexma waixümüanegu naxüxü ga wüxi ga bochicuxü.

.....
²⁰Rū yema naduüxügüraxüxü rü ngextá Tupanaarü pora ínamugüixüwaama naxixchitanü. Rū

yema bochicuxű rü wüxigu namaxă nayachüxăchitanü yerü yema bochicuxű rü yema naduűxügüraxűxűnearü datama nixigü. ²¹Rü yexguma naxiňxăchitanügu ga yema naduűxügüraxűxű rü yema bochicuxű rü ta naxiňxăchitanü. Rü yexguma iyachaxăchitanügu ga yema naduűxügüraxűxű, rü yema bochicuxű rü ta ínayachaxăchigü. Rü yexguma yachüxăchitanügu ga yema naduűxügüraxűxű, rü yema bochicuxű rü ta wüxigu namaxă nayachüxăchitanü, yerü yema bochicuxű rü yema naduűxügüraxűxűnearü datama nixigü. ²²Rü naétuwa ga yema ägümüçü ga naduűxügüraxűxű rü ga naanetüwe rü nichipetümare rü guxüma namexechi.

.....

²⁶Rü yema naanetüweétuwa nüxű chadau ga wüxi ga t̄axacü ga natochicaxűraxűxű ga nuta ga mexechicü ya chaferénaxcax ixixű. Rü yema tochicaxűwa narüto ga wüxi ga naduűxűraxűxű. ²⁷Rü yema naayearü dauxűwaama rü niyauhra nhama wüxi i brōche i iguxűruxű. Rü naayetüüwaama rü nhama wüxi i üxüemarüxű nixi. Rü guxüciwawa rü poraäcü nangóone. ²⁸Rü yema norü yauhra rü nhama wüxi ya würa i puctügu nüxű idauxűruxű nixi. Rü yemaacü nixi ga chauxcax nangóxi ga norü üüne ya Cori ya Tupana. Rü yemaxű chadaxgu rü nhaxtüanegu chanangücuchi.

Tupana rü Echequiéuxű nayaxu
norü puracütanüxűruxű

2 ¹Rü nhuxuchi nüxű chaxinü ga wüxi ga naga ga nhaxű choxü: "Pa Yatüx ¡inachi erü tá cumaxă chidexal!"

nhaxű. ²Rü yexguma chamaxă iyadexayane rü choxna nangu ga Tupanaăxě, rü choxü inachixěxě. ³Rü nüma ga Tupana rü nhanagürü choxü: "Cumax, Pa Yatüx, rü tá cuxű natanüwa chamu i ngēma cutanüxügü i Iraéutanüxű i tama chauga ïnüexü. Rü nümagü rü nhuxmax rü ta nüxcüma ga norü oxigürüütama tama chauga naxinüe. ⁴Rü nümagü i ngēma duűxügü rü yema norü oxigü ga tama chauga ïnüexüruxű tama choxü nacuaxgüchaű. Rü ngēmatanüwa tá nixi i cuxű chamuxű nax namaxă nüxű cuyarüuxülcax i nhaa chorü ore. ⁵Rü ngēma duűxügü i tama irüxñüeuchaňxű rü ngēguma cuxű inaxinüegu rüexna tama cuxű inaxinüegu notürü tá nüxna nacuaxächie nax natanüwa marü nangexmaxü i chorü orearü uruxű. ⁶Rü cumax, Pa Yatüx ¡rü tauxű i nüxű cumuňxű, rü tauxű i naxcax cumuňxű ega cuxű naxxünegügi rü woo cuxű nanguxgu i nhama wüxi i tuxchinawe cuxű chixguruxű! ¡Rü tauxű i curümaăchixű ega nuchiweäcü cuxna nadaugügi i ngēma duűxügü i tama irüxñüeuchaňxű! ⁷¡Rü cumax rü namaxă nüxű ixuama i ngēma chorü ore rü woo tama cuxű inaxinüegu! Erü nüma rü tama irüxñüeuchaňxű nixigü", nhanagürü choxü.

.....

Tupana rü Echequiéuxű namu nax
dauxűtaeruxű yixixűcax

3 ¹⁶Rü yexguma 7 ga ngunexűguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxă nidexa rü nhanagürü: ¹⁷"Pa Yatüx, chama rü cuxű

ichamu nax dauxūtaeruxū quixixūcax natanüwa i ngēma Iraéutanüxügü. Rü ngēxguma t̄axacürü orexū cumaxā chixuxgu jrū namaxā nüxū ixu i ngēma chorü ore nax ngēmaäcū nüxū nacuqxüxüçax! ¹⁸Düçax, rü ngēxguma chi chamax cumaxā nüxū chixuxgu nax wüxi i duüxü i chixri maxüxümaxā chaxuegxü i poxcu rü cumax rü tama cunaxucüxēgu nax nüxū naxoxüçax i ngēma norü chixexü, rü nüma rü tá nayu nagagu i norü chixexü. Notürü i chamax rü tá cuxna chaca naxcax i ngēma duüxü erü tama cunaxucüxē. ¹⁹Notürü ngēxguma chi cuma rü ngēma duüxü i chixri maxüxü cuxucüxēgu nax nüxū naxoxüçax i ngēma nacüma i chixexü rü nüma rü tama nüxū naxoxchañgu, rü ngēma norü pecadugagu tátama nayu. Notürü i cuma rü taxucäxtáma cuxna chaca rü tá cumaxü. ²⁰Rü ngēxguma chi wüxi i duüxü noxri mea maxüxgu notürü yixcüama rü nüxū naxoxgu i ngēma maxü i mexü, rü ngēxguma cuma rü tama cunaxucüxēgu rü nüma rü norü chixexügu tá nayu. Rü yema mexü ga noxri naxüxü rü chapexewa rü taxütáma ínanapoxü. Rü nüma rü norü chixexügagu tá nayuama, notürü i chama rü tá cuxna chaca naxcax i ngēma duüxü erü tama cunaxucüxē. ²¹Notürü i cumax, rü ngēxguma chi cunaxucüxēgu ya yimá duü nax tama chixexü naxüxüçax rü nüma rü cuxü inaxnügu nax tama wena chixexü naxüxü rü tá namaxü erü cuga naxnü. Rü cuma rü tá ta cumaxü”, nhanagürü choxü ga Tupana.

.....

5 ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “Düçax ya yima īane ya Yerucharéü. Rü chama nixī ga chanataxēexü natanüwa ya yima naigü ya īanegü ya togü i nachixüanecüäx. ⁶Notürü yema norü duüxügü ya yima īane ya Yerucharéü rü chamaxā nanue rü tama naga naxñüeuchaü i chorü mugü rü ucuxëgü. Rü guxüñema ya yima naigü ya īanegü ya pexna ngaicamanearü duüxügürü yexera chixri namaxē rü tama naga naxñüe i ngēma chorü mugü rü chorü ucuxëgü. ⁷Rü ngēmacax i chamax ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Pemax rü guxü i togü i duüxügü i pexna ngaicamaxüarü yexera tama ipexñüeuchaü rü tama naga pexñüe i ngēma chorü mugü rü bai peyanguxëegüchaü i ngēma togü i nachixüanegürü mugü.’ ⁸Rü ngēmacax i chama ya Cori ya Tupana rü nüxū chixu rü nhachagürü: ‘Chama rü tá ta pemaxā chanu, Pa Yerucharéüçüäxgü, rü tá pexü chapoxcue napexewa i ngēma togü i nachixüanecüäxgü. ⁹Rü ngēmacax tá perü chixexügagagu poraäcü pexü chapoxcue. Rü nhaa poxcu i nhuxmax tá pexcax íchanguxëexü rü yema poxcu ga üpama namaxā pexü chapoxcuxüarü yexera tá nixī rü nhaawena rü nataxutáma i nangēxgumaraxüxü i poxcu.

.....

¹⁴Rü chamax, Pa Yerucharéüçüäxgü, rü tá nagu chapogü ya yima perü īane. Rü īpatagü ya rüyitaxüñexicatama tá nixī ya nüxū pedauxüne. Rü ngēmaäcū tá guxü i togü i nachixüanepexewa pexü chaxâneexëxē nax pexü nadaugüxüçax i guxüma i tua chopetüxü. ¹⁵Rü ngēxguma

ngēma perü chixexūgagu poraācü pexū chapoxcuegu rü guxūarü cugüruxū tá pexígü. Rü guxūma i ngēma togü i nachixūane i pexna ngaicamaxūarü dauxcüraxūruxū tá pexígü. Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxū chixu i ngēma. ¹⁶Rü chama rü taxítama i taiya tá pexcax íchanguxēx rü nhama chuxchi ya pexū cúxúnerüxū tá pexū nadai. Rü ngēma taiya rü tá poraācü nitachigü rü ngēmagagu tá dūxwa pengebüe. ¹⁷Rü aixcumá pexcax tá íchananguxēx i taiya rü daweané rü yu. Rü ngēma tá chanamugü i aigü i pexacügü tükü ngōxcuxū. Rü ngēmaācü tá tagux ya pexacügü. Rü ngēxgumarüxū ta ngēma tá chanamugü i perü uanügü nax muxema i pema rü daigu peyuexūçax. Rü chama ya Cori ya Tupana chanaxunagü i ngēma.”

.....

7 ^{5,6}“Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxū chixu rü nhachagürü: ‘Dūcax, Pa Yerucharéūcüägxü, rü marü ningaica i ngēma guxchaxügü i nügiwe ägüxū i tá pexcax íchanguxēx. Erü nataxuchi i perü chixexügü rü ngēmacax i nhuxmax rü dūxwa poxcu pemaxā chaxuegu.

.....

Tupana rü Yerucharéūcüägxüna naca norü chixexüçax

²³Rü cumax, Pa Echequiéus ʃrü wüxi ya curéchi ínamexēx naxcax i chorü duüxügü i Yerucharéūcüägxü! Erü tá chanapoxue naxcax nax poraācü namáetagüxü. Rü yima norü ʃane ya Yerucharéü rü poraācü chixexümaxä nanapá. ²⁴Rü chama tá ngēma chanamugü i to i nachixūanecüäx i

duüxügü i chixecümaxü nax ngēmamaxä yayoraäxüçax ya napatagü i ngēma Yerucharéūcüägxü. Rü ngēmaācü tá chayanaxoxēx nax nügü yacuqxüügüxü i ngēma yatügü i muarü ngēmaxüägxüxü. Rü ngēma Yerucharéūcüägxüarü nachicagü i nawa norü tupananetachicüäxägüxü yacuqxüügüxü, rü tá chanamu i ngēma norü uanügü nax nagu napogüexüçax. ²⁵Rü nüma i Yerucharéūcüägxü rü poraācü tá namuü. Rü ngēmacax tá naxcax nadaugü nax norü uanügü namaxä irüngüxmüexü. Notürü ngēma norü uanügü rü taxütáma naga naxñüe. ²⁶Rü nügiwe tá naxägü i ngēma chixexügü i Yerucharéūcüägxüçax ínguxü. Rü ngēxgumarüxū ta i ngēma nachigagü i chixexü rü tá nügiwe naxägü. Rü tá naxcax nadaugü i wüxi i chorü orearü uruxü nax ngēma namaxä nüxü ixuxüçax nax taxacüchiga yixixü i ngēma ngupetüxü. Notürü i ngēma rü tá notüçaxmamare nixi. Rü nataxutáma i chacherdótegü i nangúexéexü rü bai i yaxguägxü i tayaxucuxëgüxü. ²⁷Rü nüma ya Yudáanecüäxarü äëxgacü rü nhama nayutanüxüriüxü tá ngechaü nüxü nangu. Rü ngēma äëxgacü nane i duüxügümamaxä icuáxü rü tá ta ngechaü nüxü nangu. Rü nüma i Yerucharéūcüäx i duüxügü rü norü muümaxä tá niduxrue. Rü ngēma nax nhuxäcü tama mea namüçügümamaxä inacuägxüäcü tátama namaxä ichacuäx. Rü ngēmatama poxcu i namüçügümamaxä naxuegugüxüäcü tátama chanapoxue. Rü ngēmaācü tá nixi i nüxü nacuqxügüxü nax chama rü Cori ya Tupana nax chixixü”, nhachagürü.

.....

**Tupana rü Echequiéuxū nanawex
nax nhuxācū tá napoxcuāxū ya
Yerucharéűcüăgxgū**

9 ¹Rü yema nhaxguwena rü nüxū chaxnū ga wüxi ga naga ga tagaxū ga choxmachixēwa nhaxū: “Marū ínangugü i ngēma tá naxcax íyaxüăchixū ya yima īane nax nagu napogüexűçax. Rü wüxicigü i ngēma norü uanügürü churaragü rü naxmexgu nayange ya naxne ya namaxā tá nadaiane ya yima īanearü duüxügü”, nhaxū. ²Rü nhuxuchi nüxū chadau ga 6 ga yatügi ga guma Tupanapatagu chocuxū nawa ga yema norü īăx ga dauxchitawaama üxū ga nórchiwa. Rü wüxicigü ga yema yatü rü nayange ga wüxi ga maxeruxū. Rü yemaarü ngăxütanüga nixüchigü ga wüxi ga yatü ga líuchimaxă ãxchiruxū. Rü norü goyexüwa nayangacuchiwexū ga norü ümatüruxū. Rü yema yatügi rü Tupanapatawa nichocu, rü yema āmarearü guchicaxū ga brōchenaxcaxütawa nayachaxāchitanü. ³Rü Tupanaaruü üüne rü nüxna nayachüxachi ga yema taxre ga ixăxpexatüxū ga noxri norü ngăxüwa nayexmaxū, rü Tupanapataarü īăxwaama naxū. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü naxcax naca ga yema yatü ga líuchimaxă ãxchiruxū ga norü goyexügi ümatüruxū ingexū. ⁴Rü nhanagürü nüxū: “Ēcü, nagu ixüägüchigü ya daa īane ya Yerucharéü rü yaxüégacatu i guxüma i ngēma duüxügü i nhaa īanearü chixexügagu ngechaügüxū rü ngúxū ingegüxū!” nhanagürü. ⁵Rü yemawena nüxū chaxnū ga Cori ya

Tupana nax yema togü ga yatügüxū nhaxū: “Rü ngēma yatuwe pexixütanü nawa ya daa īane! Rü guxüma i ngēma duüxügü i ngeégacatüxū rü penadaix! Rü tauxütáma nüxū pengechaxū rü bai tá i pexü nax nangechaütümüxügüxū! ⁶Rü chapatawa tá ipenaxügi nax penadaix rü guxütáma pedai rü yaxguăgxgū, rü ngextüxügü, rü paxügü, rü buxügü, rü ngexügü! ⁷Rü taxütáma nüxū pedáu i ngēma āégacatüxū!”, nhanagürü. Rü yemaacu inanaxügiue nax nadaiaxū ga yema yaxguăgxgū ga Tupanapatamaxā icuăgxüxū. ⁸Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema yatügüxū namu rü nhanagürü nüxū: “Rü nagu pichocu ya yima chapata rü yuexümaxā penaxăňachixëxē! Rü duüxügü i yuexümaxā penapaxëxē i naqxtü!” nhanagürü. Rü nüma ga yema yatügi rü ínachoxū rü inanaxügiue ga nax nadaiaxū ga yema īanecüăx ga duüxügü. ⁹Rü yema ínaxügüyane rü chaxicatama íchayaxü. Rü yexguma ga chama rü nhaxtüanegu chanangücuchi rü poraăcü changechaüăcumä aita chaxü rü nhachagürü: “Pa Corix, rü nhuxmax nax yima īane ya Yerucharéűcüăgxgumaxā nax cunuxū ¿rü tá cunadaixū i ngēma noxretama i Iraéutanüxū i ngēma yaxügüxū?” nhachagürü. ¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxū nangăxüga rü nhanagürü: “Ngēma Iraéuanecüăxgū rü ngēma Yudáanecüăgxgürü pecádu rü nataxüchi. Rü ngēma nachixüane rü máetagiüxümaxă nanapá. Rü yima īane ya Yerucharéüwa rü norü duüxügü rü chixeăcü nügumaxā inacuăgxgū. Rü nüma nagu naxñinüegu rü marü nüxna

chixū i ngēma nachixūane, rü ngēmacax tama nüxū chadau i ngēma naxígüxū.
¹⁰Notürü taxütáma choxū
 nangechaütümüxū i ngēma duüxügū, rü nüxna tá chaca naxcax ga yema nhuxäcü chixri nax namaxëxū”, nhanagürü.

.....

**Yerucharéücxü i
duüxügüarü poxcu**

11 ¹Rü nüma ga Tupanaäxē i Üünexü rü choxū
 nayachüxächixëxē rü Tupanapataarü iäx ya léstewaama üxüwa choxū naga ga Yerucharéüwa. Rü yema iäxwa nayexmagü ga 24 ga yatügü. Rü yematanüwa nüxū chacuáxü nixí ga Yaachanía ga Achúru nane rü ga Peratía ga Benaía nane. Rü nümagü rü Yerucharéücxüäxarü äëxgacügü nixigü.

.....

**Tupana rü Echequiéumaxä nüxü
nixu nax wena táxaru
nachixüanecax nanawoeguxëeäxü i
Iraéutanüxügü**

¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü chamaxä nidexa rü nhanagürü choxū: ¹⁵“Rü ngēma Iraéutanüxü i Yerucharéüwa yaxígüxü rü nidexagü nachiga i ngēma natanüxü i Iraéuanecüäxgü i to i nachixüanegu woone xü rü nhanagürügü: ‘Rü ngēma tatanüxügü i to i nachixüanewa gagüxü rü Tupana ngēxma nanawoone yerü poraäcü chixri namaxë. Rü nhuxmax i ngēma norü naane rü tóxrü nixí erü Cori ya Tupana tüxna nanaxä’, nhanagürügü. ¹⁶Notürü i cumax, Pa

Echequiéux, rü tá ngēma Iraéutanüxü i to i nachixüanegüwa gagüxümaxä nüxü quixu i chorü ore i nhaxü: ‘Rü woo ngēma to i nachixüanegügu pexü chawoone, notürü taxütáma guxügucax nixí. Erü ngēma nachixüanegü i nagu pewoonexüwa rü chamatátama nixí i pemaxä changexmaxü’, nhachagürü. ¹⁷‘Rü ngēgumarüxü ta namaxä nüxü ixu i nhaa to i chorü ore i nhaxü! ‘Ngēma nachixüanegü ga nagu nawoonexüwa rü tá chananutaquexe rü wena tá nüxna chanaxä i ngēma Iraéuane nax noxrü yixixüçax. ¹⁸Rü nümagü rü tá nawoegu rü tá nagu napogüe i guxüma i ngēma naxchicüna xägü ga üpa nüxü yacuqxüügüxü. Rü ngēmaäcü tá nüxü narüxoe i ngēma nacüma i chixexü. ¹⁹Rü chama rü tá chanaxüchicüxü ya yima norü maxüne ya taixüne nhama nutarüxü. Rü nüxna tá chanaxä ya wüxi ya maxüne ya ngexwacaxüne rü ngexwacaxüxü i naäxë tá nüxna chaxä. ²⁰Rü nhuxuchi tá naga naxinüe i chorü mugü rü tá nagu namaxë. Rü nümagü rü tá chorü duüxügü nixigü, rü chama rü tá norü Tupana chixí. ²¹Notürü ya yíxema nagu maxëamaxe i ngēma nacüma i chixexü i naxchi chaxaixü, rü chama rü tá ngēmacax tüxna chaca. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i ngēma nhachaxü.’”

**Cori ya Tupanaarü üüne rü
Yerucharéüna nixügachi**

²²⁻²³Rü yema ixäxpexätüxü rü naxígü rü yema ibochicuxü rü nawe nayachüxächitanü. Rü yema Tupanaarü üüne ga naétugu chüxüxü rü nüxna

nixūgachi ga guma ūane ga Yerucharéū. Rü norü léstewaama yexmane ya māxpúneétuwa nayachaxāchi. ²⁴Rü nhuxuchi ga yema Tupanaāxē i Üünexū rü choxū niga rü Babiróniaanecax choxū natáeguxēxē natanüwa ga yema chautanüxüga ga yéma gagüxū. Rü guxūma i ngēma nhuxmax nüxū chixuxū rü yema nixi ga Tupanaāxē i Üünexū choxū nüxū dauxēēxū ga yexguma choxū nangogetüxēēgu. Rü yemawena rü inayarütaxu. ²⁵Rü nhuxuchi ga chama rü yema chautanüxüga ga Babiróniaanewa gagüxūmaxā nüxū chixu ga guxūma ga yema Tupana choxū nüxū dauxēēxū.

.....

**Yerucharéūcūäxgü rü tama
Tupanamaxā nixaixcumagü**

16 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaçā nidexa rü nhanagürü: ²“Rü cumax, Pa Yatüx, rü chanaxwaxe ya yima ūane ya Yerucharéūmaxā quidexa nachiga i ngēma taxū i chixexū i naxüxū. ³Rü nhacurügü tá nüxū ya yima ūane ya Yerucharéū: ‘Rü nhaa nixi i ngēma Cori ya Tupana cumaxā nüxū ixuxū. Rü yexguma noxri cungoxgu, Pa Yerucharéūx, rü Canaáarü naanewa nixi ga cungóxü. Rü cunatü rü Amuréutanüxü tixi, rü cué rü Etéutanüxü tixi. ⁴Rü yema ngunexü ga nagu cungóxüga rü taxúema cuxü tiwíexü rü taxúema cuxü taxaiya, rü taxúema yucüramaxā cuxü tachaxüne, rü taxúema cuxü tinaqixäpetünaxā. ⁵Rü taxúeaxüma cungechaütümüxü, rü taxúema cuxcax taxoégaäe ga mea cuxü nax tamexēegüxüçax. Rü yema ngunexü

ga nagu cungóxüga rü yéa naanewa cutaxmare yerü ga duüxügü rü cuwa naxäüxäxgü. ⁶Notürü ga chamax rü cuxütawa chaxüpetü rü cuxü chadau ga nagüetü nax cuxüxü rü yemacax choxü cungechaütümüxü rü cuxü chamaxēxē.

.....

⁸Rü yemawena rü wena cuxütawa chaxüpetü rü cuxü chadau ga marü nax cuyaxü rü ãmúcüga nax curüxñüxü. Rü nhuxuchi wüxi ga mámüxü ga naxchirumaxā cuxü chidüxi yerü cungexchiru. Rü nhuxuchi cumaxā chaxüga rü cumaxā nüxū chixu nax choxrü quixixü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i cumaxā nüxū chixuxü i ngēma.

.....

¹³Rü yemaacü, Pa Yerucharéüx, rü cugü ícurüme namaxā i úiru rü diérumü. Rü yema cuxchirugü rü chédanaxcax nixi, rü líüchi ga meama ixümatüxü nixi. Rü yema ñna ga cungóxü rü imexü nixi. Rü yemaacü yexera cumexechi rü äëxgacü naxmaxwa cungu. ¹⁴Rü guxü i nachixüanewa rü cutachiga erü cumexechi. Rü taxuwama cunanhuxraxü erü chamatama nixi ga cuxü changaxäexü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i cumaxā nüxū chixuxü i ngēma. ¹⁵Notürü ga cumax rü curü memaxā cugü quicuaxüxü. Rü yemaacü yema cuchiga ga mexümaxā wüxi ga nge ga ngeäxecü cugü quixixexē, rü guxüma ga duüxügü ga yéma chopetüxüna cunaxā ga cuxune.

.....

³⁸Rü nhuxmax nax choxna cungeäexü rü cumáetaxü, rü ngëmacax cumaxā

chanu rü tá cuxna chixūgachi nax
cuyuxūcax”, nhanagürü.

.....

Wüxichigü i duūxü rü
nanaxwaxe nax Tupanapexewa
norü maxüna nadauxü

18¹Rü nüma ga Cori ya Tupana chamaxā nidexa rü nhanagürü:

.....

⁴“Rü guxüma i duūxügürü maxü rü
chaxmexwa nangexmagü woo yaxü rü
buxügü. Rü yíxema chixexü úxe rü
túmaarü chixexügagu tátama tayu. ⁵Rü
yíxema aixcuma mexe, rü guxāmaxā
tixaixcuma rü aixcuma wexguxü taxü.

.....

⁹Rü nagu tamaxü i chorü mugü rü
aixcuma tayanguxéx. Rü yíxema tixí ya
aixcuma mexe, rü ngēmacax taxütáma
tüxü chapoxcu. Rü chama ya Cori ya
Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngēma.
¹⁰⁻¹³Notürü ngēxguma chi yimá yatü ya
mecü nüxü nangexmagu ya wüxi ya
nane ya tama nanatürüxü mea maxücü,
notürü wüxi ya nuxwaxecü rü
máxwaxecü yixíxgu, rü yima nane rü
norü chixexügagu tátama napoxcu. Rü
yima nane rü ngēxguma chi natanügu
naxäxgu i ngēma máxpúnetapegegüwa
chibüexü rü ngēmaäcü norü
tupananetachicünaxágüxü icuaxüügüxü,

rü chi toguexü yapuxmaxgu,
rü chi yíxema ngearü diéruqgxüe
rü tüxü nataxuxemaxä chixri
inacuqxgu,
rü chi togueaxü nangíxgux,
rü chi tama tüxü natáeguxéëäxgu i
túmaarü ngēmaxü i ngēma túmaarü
ngetanücax nüxna taxágüxü,

rü chi tupananetagügu yaxööoxgu,
rü chi naxüäxgu i ngēma chixexü i
naxchi chaxaixü,
rü chi norü diéru toguena ngixü
naxäxgu nax ngēmaäcü tüxü
nangíxüçax rü tacü i ngirü
üétüçax ínacaxüçax,

rü yima nane ya ngēmaäcü chixri
maxücü rü ngēmacax aixcuma tá nayu
rü nagagu tátama nixí i ngēma.

¹⁴Notürü ngēxguma chi yimatama yatü
ya chixri maxücü nüxü ngēxmagu i
wüxi ya nane ya nüxü daucü i guxüma i
nanatürü chixexügü, notürü tama nagu
yaxüxgu i ngēma nanatütüma rü
taxucürüwa nanatürü chixexügügagu
nayu. ¹⁵⁻¹⁷Rü yimá nane rü ngēxguma
chi tama nanatürüxü natanügu naxäxgu
i ngēma máxpúnetapegegüwa chibüexü
rü ngēmaäcü norü

tupananetachicünaxágüxü icuaxüügüxü,
rü chi tama nagu yaxööoxgu i ngēma
Iraéuanecüäxgürü tupanagüneta,
rü chi tama toguexü yapuxmaxgu,
rü chi taxüemaxä nachixecümagu,
rü ngēxguma chi texé diércax
nüxxna caxgu rü nüma rü tama
norü diéruchicüxü túmaarü
ngēmaxüçax ínacaxgu,
rü chi tama texéaxü nangíxgux,
rü chi tüxü nachibüxéëgu ya yíxema
taiyaxe,
rü chi tüxü naxüxchirugu ya yíxema
ngexchiruxe,
rü chi taxüemaama guxchaxü
naxíxgu,
rü chi ngearü üétüäcüma diéru
ngíxü inaxäxgu,
rü chi chorü mugüga naxintügu rü
nagu namaxügu,

rü nüma rü taxütáma nanatüarü chixexügagu nayu. Rü tá namaxü.
 18 Notürü ya yima nanatü rü norü chixexügagü tátama nayu erü nachixecüma rü nangix rü chixexü naxü i natanüxügütanüwa. 19 Rü pema tá choxna peca rü nhaperügü tá:
 ‘¿Tüxcüü ya yimá nane rü tama nanatüarü chixexügagu napoxcu?’, nhapegürügü tá. Dúcax, rü tá pexü changäxü. Erü yimá nane rü aixcuma mexü naxü rü nayanguxëxë ga chorü mugü rü nagu namaxü. Rü ngëmacax taxucürüwama nanatüarü chixexügagu nayu. 20 Rü yíxema chixexü üxexicatama tá tixi ya tümaarü chixexügagu poxcúxe. Rü nüma ya yimá nane ya meci rü taxütáma nanatüarü chixexügagu napoxcu. Rü wüxi i papá i mexü rü taxütáma nanearü chixexü naxütanü. Rü yíxema mexü úxe rü tá tanayaxu i tümaarü ämare naxcax i ngëma mexü i taxüxü. Rü yíxema chixexü úxe rü tá tanayaxu i tümaarü poxcu naxcax i ngëma chixexü i taxüxü.

**Tupana rü nanapoxcue i duüxügü i
 ngëma nhuxäcü nax
 namaxëxüäcütama**

21 Notürü ngëguma wüxi ya yatü ya noxri chixri maxücü rü nüxü naxoxgu i nacüma i chixexü, rü naga naxñigu i ngëma chorü mugü, rü aixcuma mexü naxüxgu rü tá namaxü rü taxütáma nayu. 22 Rü guxüma i norü chixexügü rü chama rü tá nüxü nüxü icharüngüma, rü nüma rü tá namaxü erü nayanguxëxë i chorü mugü. 23 ¿Rü pema nagu perüxñüegu rü chataäxexü i ngëguma nayuxgu i duüxü i chixri maxüxü?

Pemaxä nüxü chixu rü tama chataäxë. Rü ngëma chama chanaxwaxexü nixi nax chäuxcax natáeguxü, rü nüxü naxoxü i ngëma nacüma i chixexü nax nüxü nangexmaxüçax i maxü. 24 Notürü ngëguma chi wüxi i duüxü i mea maxchiréxü nüxü rüxoxtu nax mea namaxüxü, rü naxüäxgu i guxüma i chixexü i tama namaxä chataäxexü. ¿Rü namexü yixixü nax tama napoxcuxü? Rü pemaxä nüxü chixu rü tá napoxcu. Rü guxüma ga yema mexü ga noxri naxüxü rü chama rü tá nüxü icharüngüma. Rü nüma rü tá nayu nagagu i ngëma norü chixexügü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i ngëma nhachaxü.’

.....

**Tupana rü Echequiéumaxä nüxü
 nixu nax nhuxäcü tá Tírucüäxgüarü
 äëxgacüxü napoxcuxü**

28 1 Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chama xä nidexa rü nhanagürtu choxü: 2 “Cumax, Pa Echequiéux ¡rü nhacuxü tá nüxü ya ñane ya Tírucüäxgüarü äëxgacü! Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürtü: ‘Cumax, Pa Tírucüäxgüarü Äëxgacüx, rü cugü quicuqxüxü rü cugü ícurütupanaxü. Rü ngëmacax curü tupananetachicawa curüto, rü cuväcax rü taxucürüwa curü uanügü cuxü narüporamae erü márcutüwa cungexma. Notürü i cumax rü tama wüxi i tupana quixi, rü wüxi i duüxümare quixi woo nagu curüxñigu nax curü tupananetaaru cuväcuxü ngëxmaxü.’

.....

4 Rü cuma rü ngëma curü cuväcaxma rü ngëma cucüma i mexcüraxümaxü

cuxű natauxcha nax cunanutaquexexű i muxűma i curü ngěmaxügű. Rü ngěmaäcű úirumaxă rü diérumümaxă cunapagüxexě i ngěma curü diéruchixügű. ⁵Rü ngěma nüxű nax cuciáxű nax nhuxäcü cutaxexű rü ngěmagagu nimu i curü ngěmaxügű. Rü nhuxmax rü ngěma curü ngěmaxügümäxä cugü quicuaxüxű.

⁶“Rü ngěmacax i chama ya Cori ya Tupana nax chixixű rü nhachagürü cuxű: ‘Rü nhuxmax nax cugüga curüxinüxű rü wüxi i curü tupapanetaarü cuax nax cuxű nangexmaxű, rü ngěmacax to i nachixüanecüäx i duüxügű i chixecümäxű tá cuxcax nua chamugü. Rü norü taramaxă tá cuxcax ínayaxüächi. Rü ngěmagüpexewa rü taxuwatáma name i ngěma curü cuax rü curü ngěmaxügű”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Ngechaügaäcüma Tírucüäxgüarü ãëxgacüçax nawiyea

¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxă nidexa rü nhanagürü choxű: ¹²“Cumax, Pa Yatüx jri
ngechaügaäcüma Tírucüäxgüarü
ãëxgacüçax nawiyea rü nhacuxű tá
nüxű: ‘Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana cuxű: Cumax, Pa Äëxgacüx, rü
duüxügüpexewa rü cumexechi rü
meama cungaxäxě. ¹³Rü noxri ga cumax rü wüxi ga nachica ga mexechixű ga Edéürüxű chama cuxcax chamexexüwa cuyexmachirex. Rü cuma cungäxäxě namaxă ga naguxüraxüci ga nuta ga ngaxääruügű ga rubí rü crisólitu, rü

yiamáchi rü topáchiu, rü beríru rü yáspe, rü chaferé rü oníchi rü esmeráda. Rü yema curü ngaxäegü rü cuxmachinügű rü úirunaxcax nixi. Rü guxűma ga yema curü ngaxäexügű rü marü cuxcax ínamemare ga yexguma noxitama cungoxgu. ¹⁴Rü chama rü wüxi ga chorü orearü ngeruxű ga dauxüciäxmexëwa cuxű chayexmaxexě nax cuxna nadauxüçax. Rü wüxi ga maxpúne ga chama chaxütünexénewa cuyexma. Rü ngextá ícuxüxüwa rü nhama woramacuritanügu ícuxüxügurüxű cugü quixixexě. ¹⁵Rü yema cucüma rü meama iniwexchiréx ga yexguma noxri cungoxgu nhuxmata yema ngunexű nax cuwa nangóxű ga chixexű. ¹⁶Rü ngěma nax cumuarü ngěmaxüäxüchixügagu cutoõxě rü ngěmacax chixexügu cungu. Rü yemagagu chaugüxüttawa cuxű íchataxüchi nawa ya yima chorü maxpúne. Rü ngěma chorü orearü ngeruxű i dauxüciäx ga cuxna dauchiréxű rü cuxű ínamuxüchi nawa ga yema nachica ga ngónonexű ga nawa cuyexmaxi. ¹⁷Rü yema nax cumexechixügagu cugü quicuaxüxű rü yemacax cuxna chanayaxu ga curü cuax. Rü yema nachica ga mexechixüwa cuxű charütáe nax wüxi i cugürüxű quixixüçax napexewa i ngěma to i nachixüanecüäx i ãëxgacügű!”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Carnérugüarü daruxű ya meci

34 ¹¹Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxű chixu: “Rü chamatátama namaxă ichacuax rü tá

nüxna chadau i ngēma chorü duūxügü.
 1²Rü ngēxgumarüxü ya yimá mecü ya carnérugüarü daruxü rü naxcax naxoegaăxē i norü carnérugü i ngēxguma nawoonemaregu, rü ngēxgumarüxü nixí i chamax i naxcax chaxoégaăxü i ngēma chorü duūxügü. Rü tá chayagagü i ngextá ínawoonexüwa, rü ínaxéanexüwa, rü buanecü ítaxüwa. 1³Rü ngēma to i nachixüanegü i nagu nawoonexüwa rü tá chayagagü rü wüxigu tá chanangutaquejexëxë, rü norü naanewatátama chanagagü. Rü ngēma norü naane i Iraéuanearü mäxpúnegüwa tá chanamugü nax ngēma nachibüexüçax rü natügüwa naxagegüxüçax. Rü ngēmaăcü waixümü i mexü íngexmaxüwa tá nangexmagü i ngēma chorü duūxügü.”

 1⁷Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: “¡Iperüxínue, Pa Chorü Duūxügü i Iraéutanüxü! Pema i chorü duūxügü nax pexígüxü rü tá pexü íchapoxü nüxna i ngēma togü i chixri pemaxä icuqxägüxü. Notürü i nümagü rü tá chanapoxcue”, nhachagürü.

Naxchinaxä ya ipagünechiga

37 1⁸Rü nüma ya Cori rü chagu naxúxmex rü choxü naporaxëxë namaxä i norü pora. Rü yema Naăxë i Üünexü rü chamaxä inacuqx, rü wüxi ga metachinüxü ga naxchinaxämaxä napaxüwa choxü naga. 2⁹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü natanügu choxü nixügüchigüxëxë ga guma naxchinaxägu ga yema

metachinüxüwa namaxä napaxüne. Rü namuxüchi notürü nipagümare. 3⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Cuyaxoxü yixixü i cumax, rü daa naxchinaxägü rü tá wena namaxëxü?” nhanagürü. Rü yexguma ga chamax rü chanangaxü rü nhachagürü: “Pa Corix, cuxicatama nüxü cucuqx i ngēma”, nhachagürü. 4¹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “¡Chauégagu namaxä idexa ya daa naxchinaxägü! Rü nhacugürü tá nüxü: ‘Pa Naxchinaxägü ya Ipagünex ¡rü iperüxínue i nhaa Cori ya Tupanaaru ore! 5²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: Rü pegu tá chanaxücxëxë i maxü nax pengüñatanücxüxüçax rü wena pemaxëxüçax. 6³Rü wena tá chanaxüxëxë i perü tarumagü, rü tá pexü chaxümachi, rü tá pexü chaxüxchaxmüsü, rü tá pexna chanaxä i perü ngüâcüxü nax wena pemaxëxüçax. Rü ngēxguma i pema rü tá nüxü pecuqxächi nax chama chixixü ya Cori ya Tupana”, nhanagürü. 7⁴Rü yexguma ga chama i Echequiéu rü yema Cori ya Tupana chamaxä nüxü ixuxüäcü guma naxchinaxägümäxä nüxü chixu. Rü yexguma namaxä íchidexayane rü nüxü chaxinü ga nax naxixäähchanexü. Rü guma naxchinaxägü rü inanaxügü nax wüxicigü nügüçax naxixü. 8⁵Rü nüxü chadau ga ngürü nax yatarumaăxü rü naxämachixü rü naxäxchäxmüsü. Notürü nangearü maxüägxüxü. 9⁶Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “¡Rü chauégagu naxcax naca ya buanecü i maxü nawa ngëxmacü, rü nhacuxü tá nüxü: ‘Pa

Buanecü i Guxūcūwawa ne Ūcüx ɬrü nua naxü nax cunamaxēēxūcax i nhaa naxünegü i yuexü!”” nhanagürü ga Cori ya Tupana.¹⁰Rü yexguma ga chamax rü Cori ya Tupanaégagu gumá buanecümäxä chidexa yema nüma choxü namuxürüxü, rü gumá buanecü rü ínangu rü yema naxünegüga naxücu. Rü nüma ga yema naxünegü rü wenaxarü namaxë rü inachigü. Rü yemaacü namuxuchi ga yema írudagüxü.¹¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “Rü ngëma Iraéutanüxügü rü daa naxchinaxágürüxü nixigü. Rü nügumaxä nhanagürügü: ‘Rü yíxemagü rü nhama naxchinaxágü ya ipagünerüxü tixigü erü nataxuma i törü ngüxéerüxü, rü ngëmacax tagutáma wenaxarü tachixüanecax tawoegu’, nhanagürügü.¹²Notürü i chama rü cuxü chamu nax chauégagu namaxä quidexaxü ɬrü nhacurügü tá nüxü! ‘Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: Pa Chorü Duüxügü i Iraéutanüxügü, rü tá pexü íchanguxüxëxë nawa i ngëma nachixüanegü i nagu pepoxcueñü, rü tá perü naanecax pexü chawoeguxëxë.¹³Rü ngëguma chama ngëmaäcü pexü chartüngüxëegü nax ípenguxüxüçax nawa i ngëma nachixüanegü, rü tá nüxü pecuaxächitanü, Pa Chorü Duüxügü, nax chama yixixü i perü Cori ya Tupana.¹⁴Rü chama rü tá pexna chanamu i ngëma Chauäxë i Üünexü, rü pema rü tá íperüdagü. Rü tá perü naanewa tátama wena pexü changexmagüxëxë. Rü ngëguma tá nixü

i nüxü pecuáxü nax chama ya Cori ya Tupana chixixü i pemaxä nüxü chixuxü i ngëma, rü chama nixü ichayanguxëxü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixü i ngëma nhachaxü.’

.....

²⁴Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixü ya chorü duüxügüarü äëxgacü ixïcü rü nüxicá tátama nixü i norü daruxü yixixü. Rü nümagü rü tá chauga naxinüe rü tá nagu namaxë i chorü mugü rü ucuxëgü.²⁵Rü nümagü rü nawa tá namaxë i ngëma nachixüane ga norü oxigü nawa maxëxü ga chorü duü ga Yacúna chaxäxüwa. Rü ngëma tá nixü i guxügutáma nangexmagüxü i nümagü, rü naxacügü, rü nataagü. Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixü ya guxügutáma norü äëxgacü ixïcü.²⁶Rü ngëma chorü duüxügumaxä tá chanaxuegu nax norü uanügü namaxä rüngüxmüexüçax, rü ngëmaäcü aixcuma tá nataäxëguxüçax. Rü ngëma namaxä chaxueguxü rü tagutáma inayacuqx. Rü chama rü tá nüxü charüngüxëe nax yamuxüçax. Rü natanüwa tá chanangexmaxëxë ya chapata ya üünene nax guxügutáma ngëma nangexmaechaxüçax.²⁷Rü chama rü natanüwa tá changexma. Rü chama tá nixü i norü Tupana chixixü rü nümagü rü tá chorü duüxügü nixigü.²⁸Rü ngëguma yima chapata ya üünene natanüwa ngëxmagu, rü ngëma togü i nachixüanegü rü tá nüxü nicuqxächitanü nax chanadexü i ngëma Iraéutanüxü nax chorü duüxügü i üünexü yixigüxüçax.”

.....

DANIEL

(Danié)

Nabucudonochó rü īane ga
Yerucharéūcax ínayaxüächi rü
nayana ga Tupanapataaru
yemaxügü ga chuxuxü

1 ¹Rü yexguma marü tamaepüx ga
taunecü äëxgacü yixixgu ga Yoachí
ga Yudáanewa, rü nüma ga
Nabucudonochó ga Babiróniaanearü
äëxgacü rü Yerucharéūcax ínayaxüächi
norü churaragümaxä. ²Rü nüma ga Cori
ya Tupana rü Nabucudonochóaxü
nanatauxchaxëx nax Yoachíxü
yayaxuxü rü Babiróniaanewa nagaaxü
muxüma ga natanüxügümaxä. Rü
yexgumarüxü ta nayana ga
Tupanapataaru yemaxügü ga chuxuxü,
rü norü tupanapatagu nananucu ga
Babiróniaanewa.

Daniéxü nigagü nax äëxgacüarü
ngüxëēruxü yixixücax

³Rü nhuxuchi nüma ga
Nabucudonochó rü norü ngüxëēruxü ga
Apenáxü namu nax yema Yudáanearü
äëxgacütanüxüwa yadexechiäxücax ga
yema ngextüxügü ga Yudéugü ga
rümemaexü nax norü ngüxëēruxü

yixigüxücax. ⁴Rü yema ngextüxügü
ga yadexechixü rü nimechametü rü
taxuwama nichixe rü meama naäxëxü
nicuax, rü meama poperaxü icuáxü
nixigü. Rü yemaacü nime nax
äëxgacüpataawaarü ngüxëēruxü
yixigüxücax. Rü nhuxuchi ga
äëxgacüarü duüxügü rü yema
ngextüxügüxü nangúexëx ga naga ga
Babiróniaanecüäxü ga
Caudéutanüxügü rü nacümagü ga
ümatüxü. ⁵Rü nüma ga Nabucudonochó
rü norü duüxügüxü namu nax guxüma
ga ngunexügü yema ngextüxügüguna
naxägüäxücax ga yematama öna ga
nümatama nangööxü rü wíü ga
nümatama yaxaxäcü. Rü yemaacü
tamaepüx ga taunecü meama
nanangúexëx nax yemawena
äëxgacüaxü napuracüexücax.

Danié rü namüçügü rü
äëxgacüpatawa nayexmagü

⁶Rü yema ngextüxügütanüwa
nayexmagü ga Danié rü Ananía rü
Michaéu rü Acharía. Rü nümagü rü
Yudátanüxü nixigü. ⁷Rü nüma ga yema
äëxgacüarü duüxügüeru rü

nanaxüchicüxü ga Daniéega rü Betachágu nanaxüéga, rü ga Ananía rü Chadráquigu nanaxüéga, rü ga Michaéu rü Mecháquigu nanaxüéga, rü ga Acharía rü Abenidégugu nanaxüéga. ⁸Notürü nüma ga Danié rü tama nanangóxchaü ga yema ñona rü gumá wíü ga ãëxgacü nüxna naxäcü, yerü nagu narüxinü nax Tupanapexewa naxäuchixü ga yema. Rü yemacax ãëxgacüarü duüxügüleruna naca nax tama yema ñona ga ãëxgacü nüxna ãxü nüxü nangöxeëxüçax. ⁹Rü Tupana rü yema ãëxgacüarü duüxügüleruãxëwa nananguxëxë nax ãëxgacü ga Betachá Daniémaxä namecümaxüçax. ¹⁰Notürü yema ãëxgacüarü duüxügüleru rü norü ãëxgacüxü namuü rü Daniéxü nhanagürü: —Nüxü chamuü ya yimá chorü cori ya ãëxgacü. Rü nüma rü marü chamaxä nüxü nixu nax taxacürü ñona rü axexü tá pexna chaxäxü. Rü ngëxguma tá pexü nadaxgux rü ngëma togü i ngextüxüxügülerü yexera tá pexaegux rü nüma ya ãëxgacü rü tá choxü nimax —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga ãëxgacüarü duüxügüleru rü nüxü naxuneta ga wüxi ga duüxü nax nüxna nadauxüçax ga Danié rü Ananía rü Michaéu rü Acharía. Rü nüma ga Danié rü yema norü daruümaxä nidexa rü nhanagürü nüxü: ¹²—Toma i curü duüxügii nax tixigüxü rü cuxna taca nax 10 i ngunexü towa nüxü cuxüxü nax toxna cunaxäxü i nanetü i ãmaxügüxüicatama rü nhuxuchi dexá. ¹³Rü ngëma 10 i ngunexügüwena rü toxü nangugü namaxä i ngëma togü i ngextüxüxügii i nangögxüü i ngëma ãëxgacüwemü! Rü nhuxuchi i cuma rü

tá nüxü cuuqx i taxacürü ñona tá toxna cuxäxü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga yema norü daruxü rü: —Ngü —nhanagürü. Rü 10 ga ngunexügu rü nanetü i ãmaxügüxüicatama rü dexámare nixü ga nüxna naxäxü. ¹⁵Rü yexguma 10 ga ngunexügii marü ngupetügu rü nümagü ga yema ägümüçü ga ngextüxüxügii rü tama nidaxawee rü narüporamaegü nüxü ga yema togü ga ngextüxüxügii ga äëxgacüwemü ngögxüxü. ¹⁶Rü nüma ga yema norü daruxü rü nügxü nayange ga yema ãëxgacüwemü rü gumá wíü ga yema ägümüçü ga ngextüxüxügüçaxchirex ixicü. Rü nhuxuchi nanetü ga ãmaxügüxüicatama nüxna naxä. ¹⁷Rü yema ägümüçü ga ngextüxüxügii, rü Tupana rü cuax nüxna naxä nax yemaacü nüxü nacuaxguxüçax ga naguxürxaxüü ga cuax ga poperagu ümatüxü. Rü nüma ga Tupana rü naétü Daniéxü narüngüxëe nax nüxü nacuáxüçax nax taxacüchiga yixixü ega Tupana texexü nüxü dauxëegux i taxacü i ëxüguxü rüexna texé anegügux. ¹⁸Rü yexguma marü yanguxgu ga yema uenü ga ãëxgacü ga Nabucudonochó nagu unetaxü ga napexewa nax nagagüaxüçax ga guxüma ga yema ngextüxüxügii ga äëxgacüarü puracüçax ngúexü, rü nüma ga yema ãëxgacüarü duüxügüleru rü ãëxgacüpehexewa nanagagü ga yema ngextüxüxügii. ¹⁹Rü nüma ga ãëxgacü rü namaxä nidexa ga guxüma ga yema ngextüxüxügii. Rü nataniüwa rü nataxuma ga wüxi ga Danié, rü Ananía, rü Michaéu, rü Acharíamaxä wüxiguxü ga norü cuaxwa. Rü yemacax ga nüma

ga ãëxgacü rü nanade ga yema
 ãgümüçü ga ngextüxüçü nax norü
 ngüxéerüügy yixigüxüçax. ²⁰Rü nüma
 ga ãëxgacü rü yexguma norü ucuxëcax
 nüxna nacaxgux nax mea
 nachixüanemaxä inacuáxüçax rü nawa
 nüxü inayangau nax 10 expüxcüna
 guxüma ga norü ucuxëerüügy ga
 yuüexüiarü yexera yixigüxü nax nüxü
 yacuaxüchixü ga Danié rü namücügü.

Naxänegü ga Nabucudonochó

2 ¹Rü yexguma taxre ga taunecü marü
 ãëxgacü yixixgu ga Nabucudonochó
 rü nhuxreexpüxcüna naxänegü. Rü
 yemacax naxoegaäx rü taguma mea
 naxchäxwa nape. ²Rü yemacax naxcax
 nangema ga norü ucuxëerüügy ga iyüüxü
 rü yema ëxügxüxü cuaxgüxü rü
 napexearü üxü cuaxgüxü rü yema cuax
 nüxü yexmagüxü nax yemagü namaxä
 nüxü ixugüxü ga taxacüchiga nax yixixü
 ga yema nagu naxänegüxü. Rü nüma ga
 yema iyüüxü rü ãëxgacüxtawa naxi.
³Rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü:
 —Ngewax rü chaxänegü rü ngëmacax
 poraäcü chaxoëgaäx. Rü nüxü
 chacuáxchaü nax taxacüchiga yixixü i
 ngëma —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga yema
 iyüüxü ga nüxü icuaxüchigüxü rü
 ãëxgacüxü nangäxü rü nhanagürü:
 —Guxüguma namaxü Pa ãëxgacü! ⁵Rü
 tomaxä nüxü ixu i cunegü! Rü toma nax
 curü ngüxéerüügy tixigüxü rü tá cumaxä
 nüxü tixu nax taxacüchiga yixixü
 —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga ãëxgacü rü
 nanangäxüga rü nhanagürü:
 —Ngëguma taxütáma chamaxä nüxü
 pexuxgu nax taxacügü chaxänegüxü rü

taxacüchiga nax yixixü, rü tá pexü
 chadai rü íxraxügu tá pexü nachexe. Rü
 pepatagü rü tá nagu napogüe rü
 caxtaxicatama ngëma tá ninuagü.
⁶Notürü ngëguma chamaxä nüxü
 pexuxgu nax taxacügü chaxänegüxü rü
 taxacüchiga nax yixixü, rü tá pexna
 chanaxä i ámaregü rü tá pemaxä
 chataäx. Rü ngëmaäcü tá pemaxä
 chanaxü ega chamaxä nüxü pexuxgu i
 ngëma chaunegü —nhanagürü. ⁷Rü
 nüma ga yema yatügü ga cuax nüxü
 yexmagüxü rü wena nanangäxüga rü
 nhanagürü: —Pa ãëxgacüx ⁸Rü toma rü tá
 cumaxä nüxü tixu nax taxacüchiga yixixü
 —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga ãëxgacü
 nanangäxü, rü nhanagürü: —Nhuxma rü
 meama nüxü chacuax nax taxacüçax
 tama paxa chamaxä nüxü pexuxchaüxü
 erü ípenangüxéx nax choxna nanguxü i
 ngëma áïcümaxü i nagu chaxänegüxü.
⁹Rü ngëmacax ngëguma tama chamaxä
 nüxü pexuxgu nax taxacügü
 chaxänegüxü rü taxacüchiga nax yixixü
 rü guxätáma i pemax rü tá pexna nangu i
 ngëma poxcu i chaxueguxü. Rü pemax rü
 wüxigu pegü pexucüxegü nax doraxü
 chamaxä pexuxüçax nax ngëmaäcü nüxü
 chartüngümaxü i ngëma chaunegü rü
 tama pexü chapoxcuexüçax. ¹⁰Rü écü
 chamaxä nüxü pexu i nhuxäcü nax yixixü
 i ngëma chaunegü! Rü ngëmawa tá nüxü
 chacuax nax nüxü pecuáxü nax chamaxä
 nüxü pexuxü nax taxacüchiga yixixü
 —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga yema
 yatügü ga cuax nüxü yexmagüxü rü
 nanangäxü rü nhanagürü: —Nhama
 i naanewa rü tataxuma ya texé ya nüxü
 cuáxe nax nüxü tixuxü i ngëma nüxü

cucuáxchaňxü, Pa Äëxgacüx. Rü ngëgxumarüxü ta rü taguma nhuxgu wüxi ga nachixüanearü äëxgacü ga poracü norü ucuxerüügüna naxcax naca i ngëma nhuxmax cuma toxna naxcax cucaxaxürüxü ixixü. ¹¹Pa Äëxgacüx, rü ngëma naxcax icuaxü rü poraäcü naguxchaxuchi rü tataxuma ya texé ya nüxü cuáxe nax nüxü tixuxü nax tñaxacüchiga nax yixixü i ngëma nagu cuxänegüxü. Rü ngëma tachixüanearü tupanagüxicatama nixi i nüxü cuáxü nax tñaxacüchiga nax yixixü, notürü nümagü rü tama duüxügütanüwa nangexmagü —nhanagürtü. ¹²Rü yemaxü naxñingu ga äëxgacü rü poraäcü nanu rü nanamu nax nadaiaxüçax ga guxüma ga yema norü ucuxerüügü ga Babiróniaaneciägxü. ¹³Rü yexguma marü naxunagüga ga yema äëxgacüarü mu rü norü churaragü rü Daniécax rü namücgüçax rü ta nadaugü nax nadaiaxüçax.

**Danié nüxü nixu ga äëxgacü nagu
änegüxü rü nanangoxéxé nax
tñaxacüchiga yixixü**

¹⁴Rü yexguma yéma naxñugu ga äëxgacüarü churaragiérü ga Arióqui nax yadaiaxüçax ga yema äëxgacüarü ucuxerüügu rü Danié rü naxcax nixü rü meama namaxä nidexa. ¹⁵Rü nüma ga Danié rü nüxna naca rü nhanagürtü: —¿Taxacüçax nanuxuchi ya yimá äëxgacü rü ngëmacax naxunagüaxü i nhaa mu nax cunadaixüçax i guxüma i norü ucuxerüügü? —nhanagürtü. Rü nüma ga Arióqui rü nüxü nixu nax tñaxacüçax yixixü. ¹⁶Rü yexguma ga nüma ga Danié rü äëxgacüxütawa naxü

nax nüxna yacaxaxüçax, rü nhanagürtü nüxü: —Pa Äëxgacüx, choxna naxä i nhuxre i ngunexü! Rü chama rü tá cumaxä nüxü chixu nax nhuxü nhaxü i ngëma cunegü rü tñaxacüchiga yixixü —nhanagürtü. ¹⁷⁻¹⁸Rü yemawena rü napatawa naxü. Rü namücügi ga Ananía rü Michaéu rü Acharíamaxä nüxü nixu ga guxüma ga yema nax äëxgacü nanadaixchaňxü rü yemaacü Tupana ya dauxügüçüarü ngüxéecax ínacagüxüçax nax nüma ya Tupana naxcax nangoxéexüçax ga yema äëxgacü nagu änegrüxü, rü yemaacü tama nadaiaxüçax wüxigu namaxä ga yema togü ga ucuxerüügi ga Babiróniaanecüäx ixigüxü. ¹⁹Rü yema ga chütaxügi rü Tupana Daniécax nanangoxéxé ga tñaxacüchiga nax yixixü ga yema äëxgacü nagu änegrüxü. Rü yemaacü nüma ga Danié rü Tupanaxü nicuaxüxü rü nhanagürtü: ²⁰“Rü guxüguma namecümaxüchi ya Tupana, erü noxrü nixi i guxüma i cuax rü guxüma i pora. ²¹Rü nüma rü namaxä inacuax i guxüma i tñaxacü i ngupetüxü. Rü nüma nixi i yamucuchiaxü rü ínamuxüchiaxü i äëxgacügü. Rü nüma nixi i cuax tüxna naxäxü ya yíxema túmaäxéxü icuáxe rü tüxü nüxü nacuaxéexü ya yíxema idoeruxe. ²²Rü nüma rü tüxü nüxü nacuaxéxé i ngëma cuax i éxüguxü. Rü nüxü nacuax i ngëma éanexüwa üxü erü ngëma ngóonexü rü nawa nangexma. ²³Rü moxë cuxna chaxä rü cuxü chiecuaxüxü, Pa Chaunatügürü Tupanax, erü cuax choxna cuxä rü choxü cuporaxéxé. Rü nhuxmax rü choxü nüxü cucusaxéxé i ngëma cuxna naxcax tacaxaxü, rü toxü nüxü cucusaxéxé i

ngēma nanegü i ãëxgacü naxcax oégaãëxü”, nhanagürü. ²⁴Rü yemawena ga Danié rü Arióquixütawa naxü yerü yema nixí ga ãëxgacü muxü nax nadaiaxüçax ga guxüma ga yema ãëxgacüarü ucuxeruügü ga Babiróniaanecüäxgü. Rü yemacax nüxna nayachogü rü nhanagürü nüxü: —¡Tauxü i cunadaixü i ngēma ucuxeruügü! ¡Rü ãëxgacüxtawa choxü naga! Rü chama tá namaxä nüxü chixu i ngēma nanegü —nhanagürü. ²⁵Rü yexgumatama ga Arióqui rü Daniéxü ãëxgacü ga Nabucudonochóxütawa naga, rü nhanagürü nüxü: —Pa Ñëxgacü, rü ngēma Yudéugü ga nachixüanewa ígaxüxütanugu nüxü ichayangau i wüxi i yatu i tá cumaxä nüxü ixuxü i taxacüchiga yixixü i ngēma cunegü —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü Danié ga Betachámaxä naxugüäcüxü nhanagürü: —¿Cuxü natauxchaxü nax chamaxä nüxü quixuxü ga yema nagu chaxanegüxü rü taxacüchiga yixixü ga yema chaunegü? —nhanagürü. ²⁷Rü nüma ga Danié nanangäxüga rü nhanagürü: —Pa Ñëxgacü, rü nataxuma i wüxi i duüxü i nüxü cuáxü rü bai i wüxi i ëxüguxüxü cuáxü, rüexna yuüxü, rüexna woramacuriwa ngúexü i nüxü cuáxü i ngēma cunegü i cuma nüxü cucuáxchaüxü. ²⁸Notürü nangexma ya wüxi ya Tupana i dauxüguxü i naanewa ya nüxü cuácü i ëxüguxü i ore, Pa Ñëxgacü, rü nüma nixí i cuxü nüxü nacuaxéexü i ngēma tá yixcüra ngupetüxü. Rü tá cumaxä nüxü chixu, Pa Ñëxgacü, ga yema nüxü cudeauxü ga cunegüwa ga yexguma cupeyane. ²⁹Rü

cumax, Pa Ñëxgacü, rü curü pechicawa cuyexma rü nagu curüxinü ga taxacü tá nax ngupetüxü ga yixcüra. Rü yexguma cuxanegügux rü nüma ya Tupana ya nangoxéecü i ngēma ëxüguxü rü cuxü nüxü nacuaxéexü i ngēma tá ngupetüxü. ³⁰Rü ngëgxumarüxü ta ya Tupana rü chauxcax nanangoxéexü ga yematama cuma nagu cuxanegüxü. Notürü tama ngēma togüarü yexera nüxü charücuaxmaexüçax nixí i choxü nüxü nacuaxéexü i ngēma. Rü chauxcax nanangoxéexü nax cumaxä nüxü chixuxüçax nax taxacüchiga yixixü ga yema cunegü nax ngēmaäcü cuma rü ta nüxü cuciáxüçax. ³¹Rü yema cunegüwa, Pa Ñëxgacü, rü nüxü cudeau nax cupexegu nachixü ga wüxi ga naxchicünqaxü ga taxü ga iyauxracüüxü ga namaxä ibaqxächixü. ³²Rü naeru rü úirunaxcax nixí, rü naremüwaama rü nachacüügü rü diérumünaxcax nixí, rü naxüne rü naperemagü rü bróchenaxcax nixí. ³³Rü guma naparagü rü férunkaxcax nixí. Rü ngäxü ga nacutügü rü férunkaxcax nixí rü to ga norü ngäxü ga guma nacutügü rü waixümünaxcax nixí. ³⁴Rü yemaxü ícudawenüyane, Pa Ñëxgacü, rü wüxi ga ma xpínewa narüdixi ga wüxi ga nuta taxuéma nüxü cuxnetayane, rü meama yema naxchicünqaxäcutüwa nadixi rü nayapuxächixéexü. ³⁵Rü yexguma ga yema féru rü waixümü rü bróche rü diérumü rü úiru rü wüxitigutama nixätexéachi. Rü nhama trígu icuexechitexegurüxü nixí ga buanecü yangexü, rü taxuxüma yéma nayaxüächi ga yema naxchicünqaxä. Notürü guma nuta ga yema naxchicünqaxäétüwa

dixpútacü rü wüxi ga taxüne ga
maxpúnexü nanacächichi rü guxüma ga
nhaa naane rü namaxä nanapá. ³⁶Rü
yema nixi ga yema cunegü. Rü nüxmax,
Pa Äëxgacüx, rü tá cumaxä nüxü chixu
nax taxacüchiga yixixü ga yema cunegü.
³⁷Rü cuma nixi, Pa Äëxgacüx, i guxüma i
togü i äëxgacügüétüwa cuxüxü i
nhüxmax, erü nüma ya Tupana ya
dauxügucü rü cuxü inamu nax äëxgacü
quixixüçax rü cuporaxüçax rü guxüma i
nachixüanegü cuxü cuaxgüxüçax. ³⁸Rü
ngëmacäch i nhüxmax rü guxüma i
duüxügümäxä rü naexügümäxä rü
werigümäxä icucuax. Erü nüma ya
Tupana rü cuxmexwa
nanangexmagüxex. Rü cuchiga nixi, Pa
Äëxgacüx, i ngëma naxchicünaxäru i
úirunaxcax. ³⁹Rü cuwena, Pa Äëxgacüx,
rü tá nangexma i to i nachixüanecüäx i
äëxgacü i nüxi tá ichixü rü togü i
nachixüanegümäxä icuaxü, notürü
taxütáma curü poramaxä nawüxigu. Rü
ngëmawena tá nangexma i to i äëxgacü i
muxüma i nachixüanegümäxä icuaxü. Rü
ngëmachiga nixi i ngëma
naxchicünaxäxüne i bröchenaxcax. ⁴⁰Rü
ngëmawena rü tá ínangu i to i äëxgacü i
poraxü i nhama férurüxü taixü. Rü
ngëgumarüxü i ngëma férü rü guxüma i
taxacüxü napuxächixex rü inanaxoxex,
rü ngëgumartüxü tá nixi i ngëma
äëxgacü rü tá nax nadaiaxü rü
iyanaxoxeäxü i guxüma i ngëma togü i
äëxgacügi. ⁴¹⁻⁴²Rü cumax, Pa Äëxgacüx,
rü yexgumarüxü ta nüxü cedula ga guma
nacutümexë rü nümañe rü
waixümünaxcax nixi rü náigü rü
férunaxcax nixi. Rü ngëma tamaxä nüxü
nixi rü ngëma nachixüane rü woo

nhama férurüxü natai, notürü ngëma
norü duüxügi rü tama wüxigu narüxinüe
rü taxü i guxchaxügi nügümäxätama
íanaxügi. Rü yexgumarüxü ga guma
nacutümexë rü nümañe rü
waixümünaxcax nixi rü náigü rü
férunaxcax nixi rü ngëgumarüxü ta i
ngëma nachixüane rü wüxiwa rü tá
napora rü towa rü tá natura. ⁴³Rü ngëma
cunegüwa nüxü cedula, Pa Äëxgacüx, i
ngëma férü rü waixümümäxä nax
naxäexüxü, rü ngëgumarüxü ta i ngëma
nachixüanearü äëxgacügi rü tá nügümäx
naxi nax ngëmaäcü nügü
nangüxexüçax rü nügümäxümaxä
yaxäxmaçgxüçax. Notürü woo
ngëmaäcü tá nanaxügi rü taxütáma
napora i ngëma nachixüane, erü ngëma
férü rü waixümümäxä rü taxuacüma
nügümäxä tanaxüexü. ⁴⁴Rü ngëma
äëxgacügi rü nhama i naanemaxä
icuaxgüguyane rü nüma ya Tupana ya
dauxüwa ngëxmacü rü tá nayamucuchi i
wüxi i äëxgacü i tagutáma texé
iyanaxoxeäcü rü tagutáma to i
nachixüane nüxü rüyexeracü. Rü nüma
rü tá inayanaxoxex i guxütáma i ngëma
togü i äëxgacügi rü inü rü ngëmaäcü i
nüma rü guxügutáma äëxgacü nixi. ⁴⁵Rü
yimá äëxgacüchiga nixi ga gumá nuta ga
nüxü cedula ga taxüema nüxü
cuxnetaäcüma maxpúnawa yarüdixicü rü
íraxügi napoci ga yema naxchicünaxä
ga férunaxcax, rü bröchenaxcax, rü
waixümünaxcax rü úirunaxcax. Rü
yemaacü ga nüma ga Tupana ya
poraxüchicü rü cuxü nanawex, Pa
Äëxgacüx, i ngëma yixcura tá ngupetüxü.
Rü yema cunegüwa nüxü cedula rü
aixcuma nixi, rü ngëma cumaxä nüxü

chixuchigaxű rü aixcuma tá ningú —nhanagürü ga Danié. ⁴⁶Rü yexguma nüma ga äëxgacü ga Nabucudonochó nüxű mügu ga yema ore rü Daniépexegu nacaxápüxü rü waixümügu nayangücuchi. Rü norü duüxügxü namu nax Daniéna naxägxücxax ga norü ämaregü rü pumáratexegü. ⁴⁷Rü yemawena rü Daniéxü nhanagürü: —Aixcumaxűchima ya yimá perü Tupana nixí ya guxüma i togü i tupanagüxü rüporamaecü. Rü nüma rü guxüma i äëxgacügüarü Cori nixí. Rü nüma rü inanawex i ngëma ëxügxü rü ngëmacax cuxü nüxű nacuqxexé i ngëma chaunegü —nhanagürü. ⁴⁸Rü nhuxuchi ga nüma ga äëxgacü ga Nabucudonochó rü Daniéxü tacü ga äëxgacüxü ningucuchixexé. Rü muxüma ga mexechixü ga ämare nüxna naxã. Rü naétüwa nüxű naxuneta nax Babiróniaanecüäxarü äëxgacü yixixücxax rü naeru yixixücxax ga guxüma ga yema äëxgacüarü ucuxeruügü ga yema nachixüanewa yexmagüxü. ⁴⁹Rü nüma ga Danié rü äëxgacüna naca nax nüxű naxunetaxücxax ga namücügi ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu nax yemagü norü ngüxüerüügü yixixücxax ga Babiróniaanewa. Rü nüma ga Danié rü äëxgacüpatawatama nayexma nax yéma nüxű nangüxexücxax.

**Äëxgacü nanamu nax úirunaxcax
ga naxchicünaxxă
yacuaxüügxücxax**

3 ¹Rü nüma ga äëxgacü ga Nabucudonochó rü norü duüxügxü namu nax naxügiäxücxax ga wüxi ga naxchicünaxxă ga úirunaxcax.

Rü yema naxchicünaxxă rü nüxű nayexma ga 30 métru ga norü máchane, rü norü taxüne rü 3 métru nixí. Rü nhuxuchi nüma ga äëxgacü rü norü duüxügxü namu nax metachinüxü ga Dúragu aëgaxügu nachixëegüäxücxax íane ga Babiróniaanewa. ²Rü yemawena rü naxcax nangema ga guxüma ga äëxgacügü ga wüxicüga naaneétüwa yexmagüxü. Rü naxcax nangema ta ga norü churaragüerugü, rü wüxicüga íanearü äëxgacügü, rü äëxgacügü ucuxeruügü, rü äëxgacügü diërumaxä icuaxgüxü, rü äëxgacügü nachiüanearü mugümaxä icuaxgüxü, rü togü ga äëxgacü ga wüxicüga íanewa yexmagüxü. Rü yema äëxgacügü nixí ga naxcax nangemaxü nawa ga norü äxuchi ga yema naxchicünaxxă ga äëxgacü norü duüxügxü üxexü. ³Rü guxüma ga yema äëxgacügü ga yema nachiüanecüäx rü nangutaquelegü napexegu ga yema naxchicünaxxă nax naxüchigagüäxücxax ga norü äxuchi. ⁴Rü yema namaxä icuåxü ga yema äxüchichigaarü ügü rü tagaxäcü duüxügxü nhanagürü: —Iperüxüne Pa Duüxügü i Guxü i ïanecüäxgü, rü Guxü i Nachixüanecüäxgü, rü Guxäma i Pemax i To i Nagawa Idexagüchigüex! ⁵Rü ngëguma tá nüxű pexñüegu nax yacuegüäxü rü napaxgüäxü i ngëma paxetaruügü rü pemax, Pa Duüxügü, rü tá napexegu pecaxápüxügi i ngëma naxchicünaxxă i äëxgacü ya Nabucudonochó duüxügxü üxexü. ⁶Rü guxäma ya texé ya tama napexegu caxápüxügü, rü nüxű icuaxüügxü, rü noxtacüma tá ngëma poxcuchicaxü i íyauxraxüga tawocu —nhanagürü. ⁷Rü

yemaacü ga yexguma nüxü naxñüegu
ga yema paxetaruügü ga nax
yacuegüäxü rü guxüma ga yema
muxüma ga duüxügü ga yexma
ngutaquenexü rü napexegu
nacaxgüäpxü, rü nüxü nicuqxügü ga
yema naxchicünaxä ga úirunaxcax.
⁸Notürü nhuxre ga Caudéuanecüägxü rü
nayoxniegü nax Nabucudonochópexewa
Yudéugüxü ínaxuaxügüxü rü
nhanagürügü:
.....

¹²—Dúcax, Pa Äëxgacü, rü
nangexma i nhuxre i Yudéugü i cumax
äëxgacüxü cumucuxü nawa ya daa ñane
ya Babirónia. Rü ngëmagü rü tama cuga
naxñüechaä, Pa Äëxgacü, rü
ngëmacax tama nüxü nicuqxügü i
ngëma törü tupanagü rü woo i ngëma
naxchicünaxä i úirunaxcax i cumax
duüxügüxü cuxüxéexü. Rü ngëma
yatügü rü Chadráqui, rü Mecháqui rü
Abenidégu nixí —nhanagürügü. ¹³Rü
nüma ga Nabucudonochó rü poraäcü
nanu. Rü yemacax norü duüxügüxü
namu nax naxñütawa nagagüäxcax ga
Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abnégu. Rü
yexguma marü naxñütawa nangugügu rü
nüxna naca rü nhanagürü:
¹⁴—¿Aixcuma yixixü i pemax i tama
nüxü pecuqxüügxü i ngëma chorü
tupanachicünaxägü rü woo i ngëma
naxchicünaxä i máchanexü i chama
duüxügüxü chaxüxéexü? ¹⁵Rü
ngëxguma yacuegüäxgu i ngëma
paxetaruügü ¿rü pemax rü
ípememarexü nax napexegu
pecaxápüxügüxü rü nüxü pecuqxüügxü
i ngëma naxchicünaxä i chama
duüxügüxü chaxüxéexü? Erü ngëxguma

taxütáma nhuxmatama nüxü
pecuqxüügü, rü ngëma poxcuchicaxü
i íyäuxraxügu tá pexü chawocu. ¿Rü
taxacürü tupana tá pexü nawa
ínanguxüxéexü i ngëma? —nhanagürü.
¹⁶Rü yexguma ga yema tamaepüx ga
ngextüxügüxü rü nanangäxügagü rü
nhanagürügü: —Pa Äëxgacü, rü
taxucaxma tüxcüy yigü naxcax
tachoxügagü i ngëma. ¹⁷Rü yimá torü
Tupana ya nüxü ticuqxüügücü rü nüxü
natauxcha nax toxü ínanguxüxéexü
nawa ya yima üxü rü nawa i guxüma i
ngëma poxcu i tomaxä cuxueguxü, Pa
Äëxgacü. ¹⁸Notürü ngëxguma chi woo
taxüchima toxü nangüxéegu rü cumaxä
nüxü tixu, Pa Äëxgacü, rü toma rü
taxütáma nüxü ticuqxüügxü i ngëma
curü tupanagü, rü taxütáma napexegu
tacaxápüxügü i ngëma naxchicünaxä i
úirunaxcax —nhanagürügü.

Yema tamaepüx ga ngextüxügüxü
rü tama nixae nawa ga guma üxü
ga nawa yawocune

¹⁹Rü yema orexü naxñügu ga
Nabucudonochó, rü nanadeächichiwe
yerü yema tamaepüx ga
ngextüxüügxümaxä poraäcü nanu. Rü
norü duüxügüxü namu nax 7 əxpüxcüna
naxüxüügxüäxcax ga yema
poxcuchicaxü ga íyäuxraxü nax
yemaacü nanaixichixüäxcax. ²⁰Rü
nhuxüchi norü churaragü ga
rüporamaegüxü namu nax Chadráqui
rü Mecháqui rü Abenidégxü
yanäixgüäxcax, rü yemaacü yema
poxcuchicaxü ga íyäuxraxüwa
yawocuäxcax. ²¹Rü yema tamaepüx ga
ngextüxügüxü rü yamexchiruäcütama

rü nayanaixgü rü yema poxcuchicaxű ga iyauxraxiňu nanawocu. ²²Rü yema poxcuchicaxű rü poraăcü nanaixichi yerü yemaacü norü duňxügüxű namu ga ãëxgacü. Rü yemacax ga yema churaragü ga yema tamaepüx ga ngextüxügüxű yéma iwocuxű rü nixař rü nayue. ²³Rü nümagü ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu rü inaixgüxű yexma nawocu nagu ga yema poxcuchicaxű ga iyauxraxiňu. ²⁴Rü yexguma nüxű nadaxgux ga nüma ga Nabucudonochó, rü paxa inachi rü poraăcü nabaiňxachiăxě. Rü yema norü ucuxeruüguna naca rü nhanagürü:
—²⁵Tama ēxna yima üxuetüwa yawocuxű i tamaepüx i yatü i naixgüxű?
—nhanagürü. Rü yema norü ucuxeruügü nanangäxügü rü:
—Ngemáacüx, tamaepüx nixň
—nhanagürügü. ²⁶Rü nhuxuchi ga nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü:
—Notürü ngéma nüxű chadau i ägümüčü i yatü ūwegüxű i üxüketügu íxiiňxű rü taxuxüma nüxű ngupetüxű. Rü ngéma norü ägümüčü i yatü rü nanadaxüčüňxraxiňu —nhanagürü. ²⁶Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Nabucudonochó rü yema poxcuchicaxű ga iyauxraxiňcax nixű rü yéma tagaxăcü nhanagürü: —Pa Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abenidégu ya Tupana ya Guxăétüwa Ücüarı Duňxügü Ixigüxű, rü ūpechoxű rü nua pexi! —nhanagürü. Rü yema tamaepüx rü ínachoxű nawga guma üxü. ²⁷Rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga yéma yexmagüxű rü naxcax naxi ga yema tamaepüx ga yatiňgü. Rü nüxű nadaugü ga taxuwama nax yaxaeňu ga naxünewa, rü woo ga

nayáe rü naxchiru rü tama nax yaxaxű rü bai ga nax natauxacaemagüxű. ²⁸Rü yexgumatama ga nüma ga Nabucudonochó rü nhanagürü:
—²⁹Ngíxă nüxű ticuaxüxügü ya norü Tupana i Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu ya nüma namucü i ngéma dauxüčüňxaxiňcax i norü duňxügü i tama ãëxgacüga ūnechaňxű. Yerü yema tamaepüx cax rü narümemae nax nayuexű naxüpa nax togümare ga tupanaxű yacuaxüügüxű. ²⁹Rü ngémacax i nhuxmax rü chanaxunagü rü ngexerütxe ya duňxě ya nachiga chixri idexáxe ya norü Tupana i nhaa tamaepüx i ngextüxügü rü noxtacüma ägümüčüga tá tüxű tarüchexte, rü tümapata rü tá naachinaxăgüxica nügütü nayi. Rü nüétama ega woo ngexnerütxünemare ya ūanecüňxaxiňcax i ngexerütxe ya duňxügüxű ipoxüxű —nhanagürü. ³⁰Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü rü yexera rümemaeňu ga puracü yema tamaepüx ga ngextüxügüxuna naxă ga Babiróniaanewa.
.....

Wenaxarü naxănegü ga Nabucudonochó

4 ¹—Chama i ãëxgacü i Nabucudonochó rü taăxăcüma pexü charümxoň, Pa Guxüma i Nachixűanecüňxaxiňcax i nhama i Naanewa Maxëxű rü Togü i Nagawa Idexagiňxü. Rü chanaxwaxe i mea pexü nangupetü.
.....

⁴Rü chama i Nabucudonochó rü ichataāxē ga chapatawa rü poraācü mexű choxű naxüpétü. ⁵Notürü wüxi ga chütaxűgu ga marü chapexgu rü chaxānegü. Rü namaxā chabaixächi ga yema nagu chaxānegüxű yerü yema chaunegüwa nüxű chadauxű rü naxāñcumaxűchi, rü yemacax poraācü chamuű. ⁶Rü yemacax naxcax changema ga guxüma ga chorü ucuxeruūgü ga Babiróniaanecüäx nax nua choxű iyadaugüxűcax rü chamaxă nüxű yaxugüxűcax nax t̄xacüchiga yixixű ga yema nagu chaxānegüxű. ⁷Rü guxüma ga yuüxűgü rü ēxüguxű cuagüxű rü nüxű icuagüchixű rü woramacuriwa ngúexű ga Babiróniaanecüäxgü rü chauxűtawa naxi. Rü chama rü namaxă nüxű chixu ga yema nagu chaxānegüxű, notürü tama nüxű nicuqx nax t̄xacüchiga yixixű ga yema nagu chaxānegüxű. ⁸Rü Danié ga chorü tupanaégagu Betachágu chaxüégaxűwa inayacuqx ga nax chauxűtawa naxxű. Rü ngēma norü maxű ya Danié rü Tupana ya üünecüäxē namaxă inacuqx. Rü namaxă nüxű chixu ga yema nagu chaxānegüxű rü nhachagürü: ⁹“Pa Betachá i Guxű i Chorü Ucuxeruūgüerux, rü chama nüxű chacuqx rü yimá Tupana ya üünecüäxē cumaxă inacuqx rü ngēmacax nüxű cucuqx i guxüma i ēxüguxű. Rü chanaxwaxe i curüxinű i ngēma cumaxă tá nüxű chixuxű i chaunegüwa nüxű chadauxű rü nhuxűchi chanaxwaxe i chamaxă nüxű quixu nax t̄xacüchiga yixixű. ¹⁰Rü nhaa nixi ga chaunegüwa nüxű chadauxű ga yexguma ichacayane. Rü nüxű chadau ga wüxi ga nai ga

máchanexűchixű ga meama nhaa naanearü ngăxűwa rüxüxű. ¹¹Rü yema nai rü naya rü natamenaxăxűchi, rü natanügü rü dauxűguxű ga naanewa nangu rü yáxűgu nüxű tadau i nhaa naanewa. ¹²Rü naätügü rü nimexechi rü yema nax namuxű ga norü o rü guxüma ga duüxügücax rü ningu. Rü norü gauxchipetaxűcax natüügu nayacagü ga naxünagü, rü werigü rü nachacüügügi nixüxchiäügü. Rü guxüma i nhama i naanecüäx i duüxügücax ningu ga norü o. ¹³Rü ngürüächi nüxű chadau ga wüxi ga dauxűcüäx ga dauxütaeruxű ixixű ga dauxüguxű ga naanewa írüxixű. ¹⁴Rü yema rü tagaäcü nhanagürü: ‘Rü penatuxux i ngēma nai rü penadaächacüxű, rü penabuxatü, rü ngēma norü o rü namaxă penawoone nax ngēmaäcü yabuxmüxűcax i ngēma naxünagü i norü gauxpechitacax natüügu rüchoxű rü ngēma werigü i nachacüügi ixüächiäüguxű! ¹⁵¡Notürü ngēma nachime rü naxchumaxă rü ngēma waixümüwa penaxüxëx! ¡Rü férungaxcax rü bröchenaxcax ya curêchimaxă peyachota! Rü ngēma naanearü maxëtexewa penatax nax ngēmaäcü cherena nagu nguxűcax rü wüxigu naexügumaxă maxëtexewa nangexmaxűcax. ¹⁶Rü tá naxăñäxē rü nhama wüxi i naexürrüüäcü tá namaxă. Rü ngēmaäcü tá nixi i 7 ya taunecü. ¹⁷Rü yema nixi ga yema naimaxă naxuegugüxű ga yema ixüünexű ga dauxűcüäx ga daruxű ixígüxű. Yerü nanaxwaxegü nax guxüma i duüxügü nüxű cuagüxű nax nüma ya Tupana ya guxäätüwa ngēxmacü rü nüxű nangexmaxű i pora nax namaxă

inacuáxü i ngēma nachixüanegüarü
 ãëxgacügü i nhama i naanewa
 ngēxmagüxü. Rü nüma nixí i nüxü
 naxunetaxü i ãëxgacügü i nüma
 nanaxwaxexü nax nüxü naxunetaxü. Rü
 nüma rü nüxü nangexma i pora nax
 nachiüaneartü ãëxgacüxü
 yangucuchixéêaxü i duüxü i noxri
 taxuxüma ixixü', nhaganürü ga yema
 dauxüciäx. ¹⁸Rü yema nixí, Pa
 Betacháx, ga yema chaunegü ga chama i
 ãëxgacü ya Nabucudonochó nagu
 chaxanegüxü. ¡Rü nhuxmax rü chamaxä
 nüxü ixu nax taxacüchiga yixixü ga
 yema chaunegü! Erü taxuxüma i ngēma
 togü i chorü ucuxerüügü i nüxü
 cuaxüchichiréxü nüxü nacuaxgü i
 ngēma. Notürü i cumax rü tá nüxü
 cucuax nax taxacüchiga yixixü erü cuwa
 nangexma i naäxé yimá Tupana ya
 üünecü", nhachagürü. ¹⁹Rü yexguma ga
 nüma ga Danié ga Betachámaxä
 naxugiüäcü rü paxaachi yexma
 narüchiane yerü poraäcü namuü naxcax
 ga yema ínü ga naäxéwa nguxü. Notürü
 chamax i ãëxgacü rü nhachagürü nüxü:
 "Pa Betacháx ¡tauxü i cuxoégaäexü
 naxcax i ngēma chaunegü rü
 taxacüchiga yixixü!" nhachagürü. Rü
 nüma ga Betachá rü nanangäxü rü
 nhanagürü choxü: "Pa Æëxgacüx, chierü
 guxüma ga yema cunegüwa nüxü
 cdeauxü, rü curü uanügüçax yixixgux.
²⁰⁻²¹Rü yema nüxü cdeauxü ga nai ga
 máchanexü rü tanexü ga dauxüguxü ga
 naanewa ngutanüxü ga yáxüanewa
 duüxügü nüxü dauxü ga meátüxüchixü
 rü yemacax norü gauxpechitacax
 natüügu narücho ga naexügü, rü werigü
 rü nachacüügü nixäxchiäü. Rü norü o

rü namuxüchi, rü meama ningu nax
 guxüma nangóxü, ²²rü yema nai ga
 taxüchixü ga cunegüwa nüxü cdeauxü,
 rü cuchiga nixí, Pa Æëxgacüx. Rü cuma i
 nhuxmax rü cuporaxüchi rü ngēma curü
 ngēmaxügü rü cunanutaquexé
 nhuxmata dauxüguxü i naanewa nangu,
 rü ngēmaäcü guxü i nachixüanegüimaxä
 icucuax. ²³Pa Æëxgacüx, rü yema to ga
 nüxü cdeauxü ga yema cunegüwa, rü
 nüxü cudeau ga wüxi ga üünexü ga
 dauxüciäx ga daruxü ixixü ga
 dauxüguxü ga naanewa írúxü ga
 nhaxü: ¡Rü penatuxü ya yima nai rü
 nagu pechexgü! ¡Notürü ngēma
 nachime rü naxchúmaxägü rü nüétama
 ngēma waixümüwa nangexmax! ¡Rü
 férü rü bröchenaxcax ya curéchimaxä
 penangaxü rü ngēma naanearü
 maxéanewa penatáx nax cherena nagu
 nguxüçax, rü wüxiwu naxüñagümaxä
 maxé nangóóxüçax i 7 ya taunecü!
 nhaxü. ²⁴Rü yema cunegüwa nüxü
 cdeauxü, Pa Æëxgacüx, rü cuchiga nixí.
 Rü ngēmawa yimá Tupana ya
 guxäétüwa ngēmacü cuxü nanawex i
 ngēma poxcu i cumaxä naxueguxü.
²⁵Erü cumax, Pa Æëxgacüx, rü taxütáma
 duüxügütanüwa cungexma, rü
 naxüñagütanüwa tá cumaxü rü
 wocagürükü tá maxé cunangóx, rü
 cherena rü tá cuxü niwaixéx. Rü
 ngēmaäcü tá cumaxü i 7 ya taunecü
 nhuxmatáta naxcax íquicuáx nax texé
 yixixü ya yimá namaxä icuácü i guxüma
 i ãëxgacügü i nhama i naanewa
 ngēxmagüxü. Erü nüma nixí i tükü
 yamucuchixü ya yíxema nüma
 natüümawaxexe nax ãëxgacü tixixüçax.
²⁶Rü yema dauxüciäxartü ore nax yema

nachime rü naxchúmaxă yéma
waixümüanewa yaxügütexű rü ngëma
rü nüxű nixu, Pa Äëxgacü, nax wena
táxarü cuchiänemamaxă icucuáxű i
ngëxguma nüxna cucuqxächigu nax
nüma ya Tupana yixíxű ya guxäétüwa
ngëxmacü. ²⁷Rü ngëmacax, Pa
Äëxgacü jirüxinü i nhaa chorü ucuxě
rü mea namaxă inacuqx i duüxüg! ^jRü
tauxű i pecádu cuxükü rü ngëxmatama
yacuqxexë nax cunaxükü i ngëma
chixexű i cuäxewa ínguxü! ^jRü nagu
rüxinü nax nüxű curüngütexű i ngëma
duüxügü i ngearü ngëmaxüägxü! Rü
bexmana ngëmaäcü ya Tupana i
taxütáma cuxna nanguxëeäxű i ngëma
chixexű i cumaxă naxueguxü”,
nhanagürü choxü —nhanagürü ga
Nabucudonochó.

Yema nagu naxänegüxű rü ningu

²⁸Rü guxüma ga yema äëxgacü ga
Nabucudonochómaxă ueguxü rü ningu.
²⁹⁻³⁰Rü wüxi ga taunecü nawena ga
yema rü nüma ga äëxgacü rü
napataétugu ínxüächixű ga īane ga
Babiróniaanewa, rü nügümamaxă
nhanagürü: “Düçax nax nhuxäcü nataxü
ya daa Babirónia ga chama chorü
cuqxamaxă chaxüküne nax nawa äëxgacü
chixíxüçax, rü ngëmawa duüxügü nüxű
daugüxüçax nax cuax choxü ngëxmaxü”,
nhanagürü. ³¹Rü yexguma
iyadexayanetama ga nüma ga äëxgacü
rü nüxű naxníü ga wüxi ga naga ga
dauxüwa ínaxüxű ga nhaxü: “jDüçax,
irüxinü, Pa Äëxgacü Pa
Nabucudonochó! Rü ngëma nax
äëxgacü quixíxű rü nhuxmax rü ngëxma
nayacuqx. ³²Rü duüxügünä tá

quixügachi rü naxünatanüwa tá
cumaxü, rü wocagürüxű tá maxëmaxă
cuxäwemü i 7 ya taunecü. Rü ngëmaäcü
tá quixi nhuxmatata nüxna cucuqxächi
nax Tupana yixíxű ya yimá nüxű
nangexmacü i pora nax namaxă
inacuáxű i guxüma i nachixüanegü i
nhama i naanewa ngëxmagüxű. Rü
nüma nixi tüxű yangucuchixëexű nax
äëxgacü tixíxű ya yíxema nüma norü me
ixixe”, nhanagürü. ³³Rü yexgumatama
ningu ga yema Tupana namaxă ueguxü.
Rü nüma ga Nabucudonochó rü
naxäüäxë. Rü duüxügünä nixügachi rü
wocagürüxű maxë nanangöök rü
cherenamaxă niwaxine. Rü nayae rü
narüxü, rü nhama dawüchixirüxű nixi,
rü napatü rü nhama dawüpatürüxű nixi.

Nabucudonochóçax nitaane

³⁴—Rü yexguma marü yanguxgu ga
gumá 7 ga taunecü nax Tupana choxü
poxcuxü, rü chama ga Nabucudonochó
rü dauxügü chadawenü rü nüxű
chicuqxächi nax chäuxcax mea
yataanexű nawa ga nax chaxäüäxexű.
Rü nhuxüchi mexü nachigaxü chixu ya
yimá Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü
ya guxüguma maxücü. Rü nhaa
dexamaxă nüxű chicuqxüxü rü
nhachagürü: “Pa Tupanax, curü pora rü
taguma inayacuqx rü cuma rü
guxügutáma äëxgacü quixi. ³⁵Rü ngëma
duüxügü i nhama i naanewa maxëxü rü
cupexewa, Pa Tupanax, rü taxuxüma
nixigü. Rü cuma cunaxwaxexüäcü
namaxă icucuqx i dauxüguxü i naane rü
nhama i naane. Rü tataxuma ya texé ya
curü poraxü rüyexeráxe. Rü tataxuma
ya texé ya tüxű nangexmaxe i pora nax

cuxna tacaxű rü: ‘*čTüxcüñ cunaxü i ngēma cuxüxű?*’ nhagüxe. ³⁶Rü yexgumatama chauāxēxű chicuaxächi rü wenaxarü Tupana choxű narüngüxēe rü chauchicacxtama choxű natáeguxēxě nax aëxgacü chixixű. Rü duǔxügü rü chamaxā nataāxēgü, rü noxrirüütama namaxā ichacuax rü chapora. Rü yema chorü ucuxēruūgü rü chorü ngüxēruūgü rü chauxcax nayadaugü nax wenaxarü chauchiüanearü aëxgacüxű choxű yangucuchixēegüxüçax. Rü noxriarü yexera pora choxű nayexma. ³⁷Rü ngēmacax i nhuxmax i chamax i Nabucudonochó rü nüxű chicuaxüxű rü chanataxēx ya yimá Tupana i dauxüguxű i naanewa aëxgacü ixicű, erü guxüma i ngēma naxüxű rü aixcumame, rü nüxű natauxcha nax tüxű naxānrexēxű ya yíxema tügü frütaxe” —nhachagürü.

Ore ga īxtapüxgu ümatüxű

5 ¹Rü nüma ga Berchachá ga nüxi Babiróniaanecüäxarü aëxgacü ixicű, rü nüxna naxu ga 1,000 ga aëxgacügü ga yema nachixűanecüäxgü naxcax ga wüxi ga ñona ga taxű. Rü yema chibüwa rü nüma ga aëxgacü rü yema nüxna naxuxű rü poraäcü wüxi nayaxaxgü. ²⁻³Rü yema wümaxā nax nangäxüxű ga aëxgacü ga Berchachá rü norü duǔxüguxű namu nax yanuxűäxüçax ga yema naxpáxügü ga úirunaxcax rü diérumünaxcax ga nanatüga Nabucudonochó Yerucharéüwa yexmane ga tupaucawa ne naxű. Rü nayanuxű ga yema naxpáxügü ga üünexű rü nawa naxaxegü ga aëxgacü

rü naxmaxgü rü naxütaxügü rü guxüma ga yema chibüwa yéma ixű. ⁴Rü guxüma ga yema yéma yexmagüxű rü wüxi nixaxgü rü nüxű nicuaxütxügü ga norü tupanachicinaxägü ga úirunaxcax, rü diérumünaxcax, rü bröchenaxcax, rü férunkaxcax, rü nainaxcax rü nutanaxcax ixigüxű. ⁵⁻⁶Rü yexguma íanaxaxegüyane rü yema ucapuarü īxtapüx ga cómoxüwa nangox ga wüxi ga naxmex ga omüema īxtapüxgu ínachixüwa iwüacüxüne. Rü gumá naxmex ga yéma iwüacüxünexű nadaxgux ga gumá aëxgacü rü nabäixächi rü nanachoxöchi rü norü muümäxä niyoyaxüne. ⁷Rü nhuxüchi tagaäcü aita naxü ga aëxgacü ga Berchachá, rü naxcax nangema ga yema norü ucuxēruūgü ga éxüguxüxű cuaxgüxű, rü yema cuax nüxű yexmaxü, rü yema Babiróniaanecüäxgü ga woramacuriwa ngüexű. Rü nhanagürü nüxű: —Rü yíxema nüxű daumatüxe i ngēma ngéxma ümatüxű rü nüxű ixuhe nax tjaxacüchiga yixixű, rü naxchiru i dauxracharaxüga tá tüxű chicuxexě, rü úirunaxcax ya curêchimaxä tá tüxű chaxüchagü, rü tüma tá tixi i chaweamai norü tamaepüxwa taxüxű nax aëxgacü tixixű —nhanagürü. ⁸Rü guxüma ga yema norü ucuxēruūgü ga nüxű icuaxüchixű ga yéma yexmagüxű rü nichocu nawa ga yema ucapu. Notürü taxuxüma ga yema yatügü ga nüxű cuaxüchigüxű rü nüxű nacuaxgü nax aëxgacümaxä nüxű yaxugüxű nax tjaxacüchiga yixixű ga yema yexma ümatüxű. ⁹Rü yexguma nüma ga aëxgacü ga Berchachá rü poraäcü namuň rü nanachoxöchi. Rü yema natanüxű ga aëxgacügü rü tama nüxű

nacuaxgü nax t̄axacü tá naxügüxü.
 10 Notürü ga naé rü yéma inha, yerü
 nüxü ixñü ga aita nax naxüxü ga gumá
 ngíne rü yema aëgxaciügü ga namaxã
 yexmagüxü. Rü yemacax yéma ixü rü
 ngígürügü nüxü ga ngíne ga Berchachá:
 —¡Guxüguma namaxü, Pa Äëgxacü!
 ¡Rü tauxü i cuxoégaäexü rü tauxü i
 cubaixächixü! 11 Erü nua cuxmexwa
 nangexma i wüxi i yatü ya Tupana ya
 Üünecüäxë nawa ngéexmaxü. Rü
 yexguma gumá cunatü ya
 Nabucudonochó aëgxacü ixixgu, rü
 yema yatü inanawex nax tupanagürüxü
 aixcuma naäxexü nacuáxü. Rü yemacax
 ga gumá cunatü rü guxüma ga norü
 ucuxerüügüeru nayaxixexë. 12 Rü nüma
 rü Danié nixi. Rü nüma ga gumá cunatü
 rü Betachágú nanaxüüga. Rü ngéma
 yatü rü poraäcü cuax nüxü nangexma rü
 nüxü natauxcha nax nangoxéexü i
 wüxi i nanegü, rü nangoxéexü i taxacü
 icüxü, rü namexéexü i taxü i
 guxchaxügü. ¡Rü naxcax nangema ya
 yimá yatü ya Danié! Rü nüma tá nixi i
 cumaxã nüxü yaxuxü nax t̄axacüchiga
 yixixü i ngéma ngéxma ümatüxü!
 —ngígürügü. 13 Rü yexgumata
 aëgxacüpehexwa Daniéxü nagagü. Rü
 nüma ga aëgxacü rü nüxna naca, rü
 nhanagürü: —¿Cuma quixixü i Danié i
 Yudéu quixixü ga chaunatü ga
 Nabucudonochó Yudáanewa pexü ne
 gagüxü?

16 Rü nüxü chaxnüchiga rü cuma rü
 cuxü natauxcha nax cunangoxéexü i
 wüxi i nanegü rü cunamexéexü i taxü i
 guxchaxügü. Rü ngéxguma chi
 chäuxcax nüxü cudaumatüga i ngéma

ore i ïxtapüxgu ümatüxü rü chamaxã
 nüxü quixuxgu nax t̄axacüchiga yixixü,
 rü chama rü naxchiru i
 dauxracharaxügu tá cuxü chicuxexë, rü
 úirunaxcax ya curéchimaxã tá cuxü
 chaxüchagü, rü cuma tá quixi i
 chautüüwa norü tamaepüxwa cuxüxü
 nax aëgxacü quixixü —nhanagürü. 17 Rü
 yexguma ga nüma ga Danié rü
 nanangäxü rü nhanagürü: —Pa
 Äëgxacü, tama chanaxwaxe i ngéma
 ämaregü. ¡Rü togüxümare naxuneta nax
 cumaxã aëgxacüxü cupatawa
 nangexmaxüçax! Notürü, Pa Äëgxacü,
 rü tá cumaxã nüxü chixu i t̄axacüchiga
 yixixü i ngéma dexagü i ïxtapüxgu
 ümatüxü. 18 Rü nüma ya Tupana ya
 guxäétüwa ngéxmacü, rü cunatü ga
 Nabucudonochóna nanaxã nax nüma
 aëgxacü ga poracü rü cuax nüxü
 ngéxmacü nax yixixüçax. 19 Rü yema
 pora ga Tupana nüxna äxügagu rü
 guxüma ga ïanecüäxgü rü
 nachixüanecüäxgü naguxüraxüxü ga
 nagawa idexagüxü rü naga naxinüe rü
 nüxü namuüe. Rü naxmexwa nayexma
 nax tüxü yamáxü rüexna tüxü
 namaxéexü ga guxema norü me ixixe.
 Rü tumáxe rü tüxü nataxexë, rü togux
 rü tüxü naxâneexexë. 20 Notürü
 yexguma nügü yacuaxüxü rü
 taxüegama naxinügu, rü Tupana rü
 nüxna nanayaxu ga norü pora, rü
 ïnanatqüchi ga aëgxacü nax yixixü.
 21 Rü duüxügüna nixügachi rü yema
 norü ïnü rü naxünagüarü ïnü nixi. Rü
 naixnecüäxgü ga búrugütanüwa
 namaxü. Rü wocagürüxü maxë
 nanangöx rü cherenamaxã niwaixine.
 Rü yemaacü nüxü nangupetü nhuxmata

düxwa nüxna nacuaxächi nax yimá Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü nüxü ngëxmaxü i pora nax namaxä inacuáxü i guxüma i äëxgacügi i nhama i naanewa ngëxmagüxü. Rü nüma rü äëxgacüxü tüxü nixixëxé ya yíkema nüma norü me ixíxe nax äëxgacü tixixüçax. ²²Rü cumax, Pa Berchachák nax nachicüxü quingucuchixü ga cunatü ga Nabucudonochó, rü nüxü cucuax ga yema nüxü ngupetüxü. Notürü cuma rü ta naruüítama cugü quicuaxüxü.

²³Düçax, Pa Äëxgacüx, cuma rü Cori ya Tupana ya dauxüwa ngëxmacigü quidauxcüraxü. Erü curü duüxügüxü cuyanuxüxëxé i ngëma napxápügü ga Tupanapataaru ixixü. Rü ngëma nüxna cuxuxümaxä wüxigu ngëma napxápügüwa peyaxaxü ga wíü, rü nüxü pecuaxüxügü i ngëma perü tupanachicünaxägü i úirunaxcax, rü diërumünaxcax, rü bröchenaxcax, rü férünaxcax, rü nainaxcax rü nutanaxcax i ngearü maxüåxü, rü tama tüxü dauxü, rü tama tüxü ïnuxü rü taxuxüma cuáxü. Notürü tama nüxü quicuaxüxü ya yimá Tupana ya naxmëxwa nangexmacü i curü maxü rü namaxä icuácü i guxüma i tqaxacü icuxüxü. ²⁴Rü ngëmacax nixí i nüma ya Tupana i cuxcax nangoxexëäxü ya yimá naxmex i íxtapüxgu naxümatüne i ngëma dexagü. ²⁵Rü nhaagü nixí i ngëma dexagü: MÉNE rü MÉNE rü TEKÉL rü PÁRSIN. ²⁶Rü ngëma dexagü rü nhaxüchiga nixí: MÉNE: Tupana rü marü nayaxugü nax nhuxre i ngunexü tá äëxgacü quixixü, Pa Äëxgacüx, rü marü nüxü naxuneta i ngëma ngunexü i tá nagu cuyuxü.

²⁷TEKÉL: Pa Äëxgacü, rü Tupana rü

norü ngugüruüwa cuxü inangu, rü ngëma curü chixexü rü mexüxü narüyamae. ²⁸PÁRSIN: Rü ngëma cuchixüane, Pa Äëxgacüx, rü marü niyauxye rü tá Médiaanecüäxgüna rü Pérchianecüäxgüna nanaxä —nanagürrü ga Danié. ²⁹Rü yexgumatama ga nüma ga äëxgacü ga Berchachá rü norü duüxügüxü namu nax Daniéxü dauxracharaxü ga naxchirugu yacqxéegüaxüçax, rü wüxi ga curëchi ga úirunaxcaxmaxä naxüchagügüaxüçax. Rü guxämaama nüxü nixu nax nüma ya Danié yixixü ga norü tamaepüxwa naxüxü nax äëxgacü yixixü. ³⁰Rü yema chütaxügü nixí ga yamaxgüaxü ga Berchachá (ga Babiróniaanecüäx) ga Caudéutanüxügüarü äëxgacü ixíci. ³¹Rü Daríu ga Médiaanecüäxgüarü äëxgacü rü Berchachächicüxü nixücu nax äëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Daríu rü 62 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma.

Aigü ga leóütanügu nitaxcuchi ga Danié

6 ¹Rü nüma ga äëxgacü ga Daríu rü nüxü naxuneta ga 120 ga äëxgacügü nax norü ngüxéerüügü yixigüxüçax, rü wüxichigü ga yema nachixüanearü ïanegümaxä inacuaxgüxüçax. ²Rü yema 120 ga äëxgacügüétüwa nüxü naxuneta ga tamaepüx ga naerugü nax nüxü yadaugüxüçax ga wüxichigü ga yema ïanegüarü äëxgacügüarü puracü, rü yemaacü ga nüma ga Daríu rü taxuxüma ga guxchaxü nüxü yexmaxüçax. Rü wüxi ga yema

tamaepüx ga naerugü rü Danié nixí. ³Rü nüma rü guxüma ga yema togü ga ãëxgacügürü yexera nüxü nacuqxuchi. Rü yemacax ga nüma ga ãëxgacü rü nagu narüxínü nax namücxü nüxü naxunetaxü nax yema Babiróniaanemaxä inacuáxüçax. ⁴Rü yemacax ga yema togü ga ãëxgacügürü rü naxcax nadaugü ga wüxi ga guxchaxü nax yemaacü Daríupexewa Daniéxü ínaxuaxügüxüçax. Notürü nüma ga Danié rü wüxi ga yatü ga aixcuma meci nixí, rü taxuxüma ga chixexü nawa inayangaugü. ⁵Notürü nümagü ga yema ãëxgacügürü rü nagu narüxínüe nax nhuxäcü Daniéxü chixexüga nanguxëegüxü rü yemacax düwxwa nhanagürügü: —Taxucürüwa tjaxacürü chixexüga tananguxëxü i Danié. Notürü ngëma naxcax tá ínaxuaxüxü nixí nax noxrütama Tupanaguama naxñüxü rü ngëmacaxicatama tüxü natauxcha —nhanagürügü. ⁶Rü yemaacü ga yema 120 ga ãëxgacügürü naétü ga yema taxre ga Daniémücgü rü nügümoxä inaxügagü ga ãëxgacü ga Daríumoxä nax yanadexagüxüçax. Rü yexguma marü napexewa nangugüga rü nhanagürügürü nüxü: —Guxüguma namaxü, Pa Æëxgacü! ⁷Rü guxüma i toma i ãëxgacügürü i cutüüwa namaxä icuaxgue i nhaa nachixüane rü tangutaquexegü. Rü ngëma ngutaquexewa nagu tarüxínüe nax cumax, Pa Æëxgacü, rü cunaxunagüxü i wüxi i mu nax ngëmaacü 30 i ngunexügu nachuxuxü nax texé tjaxacürü tupanana rüexna yatuña ngüxëecax tacaxü rü cuxnaxicatama name nax tacaxü. Rü texé ya tama naga

ïnüxe i ngëma mu rü tá aigü ya leóütanügu titaxcuchi. ⁸Rü ngëmacax, Pa Æëxgacü, ega cuxü namexgu i ngëma mu rü ñagu cugü nawüéga nax ngëmaacü taxúema naxüchicüxüçax! Erü ngëxguma cumax, Pa Æëxgacü, cuxunagüga rü taxucürüwa texé itayanaxoxëxü erü ngëmaacü nixí i nüxü yaxuxü i törü mugü i yixema i Médiaanecüäxgü rü Péchiaanecüäxgü —nhanagürügü. ⁹Rü nüma ga ãëxgacü ga Daríu rü nagu nügü nawüéga ga yema mugüpane. ¹⁰Rü yexguma Danié nüxü cuaxgu nax nümax ga ãëxgacü rü marü nügü nagu nawüégaxü ga yema mu, rü napatawa naxü rü nayawäxna ga norü ucapuarü iäxgü ga Yeruchareü íyexmaxüwaama ügxü. Rü wüxicigü ga ngunexügu rü tamaepüxcüna inacaxápüxü nax Tupanana moxë naxñüçax rü namaxä yadexaxüçax aixrügumarüüntama. ¹¹Rü yexguma yema yatügü ga ínaxuaxügüxü nüxü cuaxgügu rü Daniéchiügu nachocu rü yexma nüxü inayangaugü ga nax ínayumüxëxü rü Tupanaxü íyacuaxüünxü. ¹²Rü yexgumatama norü ãëxgacü ga Daríuxüttawa naxí nax namaxä yanadexagüxüçax nachiga ga yema mu. Rü nhanagürügürü nüxü: —Pa Æëxgacü, cuma rü marü cunaxunagü i wüxi i mu i nawa nüxü quixuxü rü texé ya nhaa 30 i ngunexügüga naxüiamáxe nax tümaarü tupanaarü ngüxëecax ítacaamaxü rüexna ngexürrüüxmare i yatuña tacaxü rü tama i cuxna, Pa Æëxgacü, rü tá aigü ya leóütanügu titaxcuchi. ¹³Rü tama ëxna i ngëma nhaxü yixixü i ngëma mu? —nhanagürügürü. Rü nüma ga ãëxgacü rü

nanangāxū rü nhanagürü: —Ngēmáacü ngēma nhaxū nixī. Rü ngēma mu rü nanaxwaxe nax yanguxū erü yixema i Médiaanecüäxgü rü Pérchiaanecüäxgü rü taxuacüma texé tayanaxoxēx i törü mugü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga númagü rü nhanagürü: —Ngēma Danié i Yudéu ga äëxgacü ga Nabucudonochó nua gaxū rü tama cuga naxīnū, Pa Äëxgacü, rü tama naga naxīnū i ngēma mu i cuxunagüxū. Rü toma rü marü nüxū tadau nax tamaepüxcüna nayumüxēxū i wüxichigü i ngunexügu —nhanagürü: ¹⁴Rü yemaxü naxīnugu ga äëxgacü rü poraäcü nangechaü rü naguxüraxüäcü naxcax nadautaqx nax nhuxäcü Daniéx ñanguxuchixēxū nhuxmata yanaxücumare ga üäxcü. ¹⁵Notürü ga yema yatügü ga Daniéx ñuaxügüxü rü wenaxarü äëxgacüxtawa naxī rü nhanagürü: —Pa Äëxgacü, cuma nüxū cuquax nax nhuxäcü nax yixixü i törü mugü i yixema Médiaanecüäxgü rü Pérchiaanecüäxgü rü guxüma i mugü i äëxgacü nagu nügü wüégaxü rü marü taxucürüwama texé itayanaxoxēx —nhanagürü: ¹⁶Rü yexguma ga núma ga äëxgacü rü norü duüxügüxü namu nax Daniéx yagagüxüçax rü aigü ga leóütanigu yataxcuchigüäxü. Rü núma ga äëxgacü rü nhanagürü Daniéx: —Yimá curü Tupana ya aixcumama naxcax cumaxüçü cuxü ipoxü! —nhanagürü. ¹⁷Rü núma ga Danié rü aigü ga leóütanigu nayataxcuchigü rü wüxi ga nutamaxä nanangüxtaügü. Rü núma ga äëxgacü rü norü ánera yexma ngíxü naxü cuqxrxü nax aixcuma marü

yanguxü ga yema mu. ¹⁸Rü yemawena rü núma ga äëxgacü rü napatawa naxü rü tama nachibüäcüma nayape. Rü yema aixrígumaäcü naxüxü ga norü taäxē rü marü tama nanaxü. Rü naétü ga yema chütaxügu rü tama yexma napexchaü. ¹⁹Rü yexguma noxritama yangunegu ga moxüäcü rü ínarüda rü paxa yema ai ímugüxüwa naxü. ²⁰Rü yexguma núma ga äëxgacü marü ngaicamána nanguxgu rü nangechaügaäcü Daniéna naca rü nhanagürü: —Pa Danié ya Tupana ya Maxüçüärü Duütxü, rü yimá curü Tupana ya aixcumama naxcax cumaxüçü rü marü cuxü ñapoxüxü natanüwa i ngēma aigü ya leóügü? —nhanagürü. ²¹Rü núma ga Danié nanangāxū rü nhanagürü: —Guxüguma namaxü, Pa Äëxgacü! ²²Rü yimá chorü Tupana rü nua nanamu i wüxi i norü orearü ngeruxü i dauxüçüäx. Rü ngēma nixī i yachotaäxgüxü i nhaa aigü ya leóügü nax tama choxü nangögxüçax. Erü núma ya Tupana rü nüxü nacuax nax taxuxüma i chixexü cumaxä chaxüxü, Pa Äëxgacü —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga núma ga äëxgacü rü poraäcü nataäxē rü norü duüxügüxü namu nax Daniéx ñamuxüchigüxüçax aigü ga leóütanigu. Rü yexguma marü ñanguxuchigu ga Danié, rü nüxü nadaugü ga taxuwama nax napíxü yerü aixcumama norü Tupanaaxü nayaxö. ²⁴Rü yemawena ga núma ga äëxgacü rü norü duüxügüxü namu nax yéma nagagüaxüçax ga yema yatügü ga Daniéx ñuaxügüxü. Rü wüxigu naxmaxgümaxä rü naxacügümaxä leóütanigu nanawocu. Rü tautama mea

nangucuyane rü nüma ga leóögü rü marü naxcax nibuxmü, rü nünxna nayuxgü rü nagu nawagüe tümachinaxägü. ²⁵Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü ga Daríu rü wüxi ga popera naxümätü naxcax ga guxüma ga nachixüanecüäxgü rü ngëma to ga nagawa idexagüxü ga duüxügü. Rü yema poperawa rü nüma ga äëxgacü rü nhanagüri: “Rü chanaxwaxe nax petaäxégüxü rü pegü pengechaügüxü. ²⁶Rü pemaxä nüxü chixu rü pexü chamu rü guxüma i nhaa naane i chamax namaxä ichacuáxüwa rü chanaxwaxe i nüxü pengechaü rü nüxü pecuqxüxügü ya yimá Daniéarü Tupana. Erü yimá Tupana rü maxücü nixi, rü guxüguma nangexmaecha. Rü ngëma nüma nax äëxgacü yixixü rü taguma inarüxo, rü ngëma norü pora rü taguma inayagüx. ²⁷Nüma rü törü poxürxü nixi, rü törü nguxüxëeruxü nixi. Rü nüma inanawex i cuqxruügi i mexü i dauxüguxü i naanewa rü nhama i naanewa. Rü nüma nixi ga Daniéxü ínapoxüxü natanüwa ga leöögü”, nhanagüri. ²⁸Rü nüma ga Danié rü äëxgacü ga Daríuarü ngüxëeruxü nixi rü yexgumarüxü ta Pérchiaanearü äëxgacü ga Chíruarü ngüxëeruxü nixi.

.....

Danié rü natanüxügüçax nayumüxe

9 ¹—Rü nüma ga Daríu ga Achuéru nane ga Médiaanecüäx rü äëxgacü nixi ga Babiróniaanewa. ²Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicigu ga Daríu rü chama ga Danié rü nawa íchangux ga yema popera ga orearü uruxü ga Yeremía ümatüxü. Rü yema

ore ga nawa changúxü rü nüxü nixu nax 70 ya taunecü tá ninge nax chixexüwa nangexmaechaxü ya Yerucharéü, yerü yemaacü nixi ga Cori ya Tupana Yeremíamaxä nüxü yaxuxü. ³Rü yemacax chayumüxe rü Cori ya Tupanana chaca nax toxü ínanguxüxüçax naxmexwa i torü uanügü rü wena torü naanewa toxü nawoeguxüçax. Rü yemaacü tama chachibüäcumä chayumüxe rü nhoxerüümare ixixü ga naxchirugu chicux rü tanimucatexewa charüto. ⁴Rü yema chorü yumüxe rü Tupanamaxä nüxü chixu ga chorü pecadugü rü chautanüxügürü pecadugü rü nhachagüri: “Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü guxäétüwa cungexma rü cuporaxüchi rü guxüguma cuyanguxexi i curü unetagü. Rü ngëmawa tükü cunawex nax tükü cungechaüxü ya yíxema aixcuma cuga íntüexe rü nagu maxëxe i curü mugü. ⁵Rü toma rü poraäcü pecadú cupexewa taxüe rü chixexü taxüe. Rü tamaxëmare rü tama cugu tarüxñiue. Rü nüxü tarüxoe i curü mugü rü curü ucuxegü. ⁶Rü gumá curü orearü uruügü ga nawa quidexacü namaxä ga torü äëxgacügi rü torü oxigü, rü guxüma i tomax i Iraéutanüxügü, rü tama naga taxñuechaü ga yexguma tomaxä nüxü yaxugüegu ga curü ore. ⁷Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü aixcumacü quixi. Rü ngëmacax poraäcü cupexewa taxñee i toma i Yerucharéüçüäxgü, rü ngëma togü i totanüxü i Iraéutanüxügü i ngaicamawa rü yáxüwa to i nachixüanegu cuwoonexü nagagu nax tama cuga naxñüexü. ⁸Rü nhuxmax i tomax, Pa

Cori Pa Tupanax, rü naxrūütama i ngēma torü ãëxgacügü rü torü oxigü rü taxānee erü cupexewa chixexü taxügü. ⁹Notürü i cumax, Pa Torü Tupanax, rü woetama cucüma nixī nax cumecümäxü rü toxü nüxü curüngümäxü i torü chixexü. Rü ngēmacax cupexewa tangugü erü toma rü poraäcü chixexü taxü. ¹⁰Rü tama cuga taxüne rü nüxü tacugüe ga curü mugü ga curü duüxügü ga orearü uruüggüwa tomaxä nüxü quixuxü. ¹¹Rü guxüma i chautanüxü i Iraéutanüxügü rü tama naga naxinüe i curü mugü. Rü cuxna nixigachi rü tama naga naxinüe i curü ucuxegü. Rü yemacax ga yema poxcu ga curü duüga Moichéwa nüxü quixuxü rü togu nangu. ¹²Rü yema nax toxçax nüma cunamuxü ga yema taxü ga guxchaxü rü yemamaxä cuyanguxëxä ga yema poxcu ga tomaxä rü torü ãëxgacügümäxä cuxueguxü, yerü yema poxcu ga Yerucharéuna cunguxëexü, rü taguma yemaacü cunapoxcu ga to ga īane. ¹³Rü guxüma ga yema chixexü rü toxna nangu yematama Moiché ümatüxü ga mugüwa nüxü ixuxürüxü. Notürü ga toma rü tama cuxçax tadaugü, Pa Cori Pa Torü Tupanax. Rü tama nüxü tarüxoe ga yema torü chixexügü, rü tama nagu tamaxä ga curü ore i aixcuma ixixü. ¹⁴Rü yemacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü toxçax ícunanguxëxä ga yema taxü ga guxchaxü ga cumatama tomaxä cuxueguxü. Erü cuma rü aixcuma cuyanguxëxä i ngēma nüxü quixuxü. Notürü i toma rü tama cuxü itarüxünüechaü. ¹⁵Notürü ga cumax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü nüxcüma icunawex ga yema taxü ga curü pora ga

yexguma Eyítuanewa ícunguxüxëegü ga curü duüxügü. Rü yemaacü cugü cutachigaxëxä nhuxmata nhama i ngunexüwa nangu. Notürü ga toma rü poraäcü cupexewa chixexü taxü. ¹⁶Pa Cori Pa Tupanax, nüxü tacuax rü cuma rü cumecümäxüchi. Rü ngēmacax cuxna taca nax namaxä icurüngümxüçax ya yima īane ya Yerucharéüçüäxgü. Erü yima īane rü cuxrü nixī, rü ngēma nangexma ya curü mäxpüne ya üünene. Rü nhuxmax rü guxüma i ngēma togü i nachixüanecüäxgü i duüxügü rü nüxü nacugüe i ngēma curü duüxügü rü yima Yerucharéü nagagu i ngēma chixexügi i toma taxügüxü rü torü oxigü üggüxü. ¹⁷Pa Tortü Tupanax jrü chamax nax curü duüxü chixixü, rü nüxü naxinü i chorü yumüxä i nawax cuxü chacäqaxüxü! ¹⁸Rü cuégagagu nüxü nangechaüäcüma nüxü nadau nax nhuxäci wüxi i taxü i ngechaü yixixü nax nachixexü ya yima cupata! ¹⁹Pa Chorü Tupanax jtoxü nayaxu rü choxü nüxü naxinü i nhaa chorü yumüxü erü curü duüxü chixi! ²⁰Rü mea nangugü i ngēma torü guxchaxügü rü ngēma norü chixexü ya yima īane ya Yerucharéü ya cuxrü ixixüne! Rü tama taxaciürü mexü i cupexewa taxüxügagu nixī i cuxü tacaxaxüxü, notürü cuxna taca erü cuma rü cuxü nangexma i taxüma i curü ngechaü i toxçax. ²¹Pa Corix jrü toxü naxinü rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü rü toxü rüngüxëxä! ²²Rü paxa toxü nangäxü, Pa Corix! Erü cuxrütama ngúchaü nixī i ngēma rü cuma rü nüxü cungechaü ya yima curü īane ya Yerucharéü rü ngēma curü duüxügü”, nhachagürü.

**Tupana namaxā nüxū nixu ga yema
70 ga yüxięchiga**

²⁰Rü chama rü íchayadaxexē ga nax chayumüxexū rü Tupanamaxā nüxū chixuxū ga chorü chixexügū rü chautanüxū ya Iraéutanüxügürü chixexügū. Rü Cori ya Tupanaxū chacqaxū naxcax ya yima norü īane ya Yerucharéü ya norü mäxpúne ya üünenerewa ngexmane. ²¹Rü yexguma íchayumüxeyane rü chauxcax nangox ga Tupanaarü orearü ngeruxū ya dauxüçüäx ga Gábi ga ūpa chauxcax ngóci ga yexguma Tupana t̄axacüxū choxū nadauxeēgu. Rü yagoeäcumá yema íchayemaxm̄iwa nangu. Rü yema ora ga yáuanecü nagu Tupanacax chayaguxchaüxū ga ámaregügū nixī ga chauxütawa nanguxū. ²²Rü nhanagürü choxū: “Pa Daniéx, nua chaxū i nhuxmax nax cuxū nuxū chayacuqxēexüçax ga yema Tupana nagu rüxiñüxū. ²³Rü yexguma noxitama icunaxügugu ga nax cuyumüxexū rü Tupana rü marü cuxū nangaxū. Rü ngēmacax i chamax rü nua chaxū nax cumaxā nüxū chayarüuxüçax nax marü cuxū nangaxūxū, erü nüma ya Tupana rü poraäcü cuxū nangechaü. Rü nhuxmax rü jmea irüxiñü i ngēma tá cumaxā nüxū chixuxū nachiga ga yema nüxū cudauxū ga yexguma t̄axacü ga ëxüguxū cuxū nadauxeēgu! ²⁴Rü 70 i yüxięgū ngupetüguwena rü yima curü īane ya Yerucharéü rü ngēma curü duüxügū i Iraéutanüxügū rü duxwa tá Tupanaga naxinüe, rü Tupana tá nüxū inanaxoxexē i ngēma norü chixexügū,

rü tá nüxū nüxū inarüngüma i ngēma norü chixexü ga noxri naxügxü. Rü tá ningucuchi ya yimá Üünecü ya aixcuma mecü nax guxüguma norü duüxügümäxä meama inacuáxüçax rü ngēmaäcü yanguxū ga yema Tupana cuxū dauxeēxū” —nhanagürü choxū.

**Taxtü ga Tígricutüwa Tupana
Daniéxū nüxū nadauxexē i t̄axacü
tá nax ngupetüxū**

10 ¹—Rü gumá norü tamaepüx ga taunecü äëxgacü yixigu ga Chíru ga Pérchiaanecüäx, rü chama ga Danié ga Betachámaxā choxū naxugüe rü Tupana choxū nüxū nadauxexē i t̄axacü tá ngupetüxū. Notürü yema nüxū chadauxū rü poraäcü naguxchaxüchi nax nüxū icuaxū nax t̄axacüchiga yixixū. Notürü ga chama rü meama chanangügū nax taxacüchiga yixixū rü yemaacü nüxū chacuqxama ga yema nüxū chadauxū. ²Rü yexguma yemaxū chadaxgu rü chama ga Danié rü tamaepüx ga yüxi poraäcü changechaü. ³Rü tama chanangöx ga maixcuraxū, rü tama chanangöx ga namachi, rü tama chayaxaxü ga wíü, rü tama chaugü chamexexē nhuxmata yema tamaepüx ga yüxi ngupetügu. ⁴Rü wüxi ga ngunexü meama gumá taunecüarü nüxiraxü ga tauemacü (abrú)arü 24 ga ngunexügu, rü taxtü ga Tígricutüwa chayexma. ⁵Rü ngürüächi nüxū chada ga wüxi ga yatü ga líuchimaxä äxchiruxū rü úrirumaxä goyexüáxü. ⁶Rü yema naxüne rü nhama nuta ya topáchiurüxü niyauxracüxü, rü yema nachiwe rü nhama baixbeanexürüxü

nix̄. Rü guma naxetügü rü nhama üxuemagürüx̄ nix̄, rü guma nachacügü rü nacutügü rü nhama brōche iyauxracüx̄rüx̄ nix̄. Rü yema naga rü nhama mux̄ i duñx̄igü idexagüx̄rüx̄ nix̄. ⁷Rü chxicatama nix̄ ga nüx̄ chadaux̄ ga yema Tupana chauxcax ngoxéēx̄. Rü yema togü ga chamücügü rü taxux̄ma nadaugü, yerü norü muñmaxä nibuxmü rü nicuxgü.

⁸Rü yemaacü chxicatama yéma chayexma ga yexguma yemax̄ chadaxgu. Rü chabaiñchächiñx̄ rü chanachoxöchi rü chaturax̄ne. ⁹Rü yexguma nagax̄ chaxñigu ga nax yadexax̄, rü chiyächi rü ichayangu.

¹⁰Notürü wüxi ga naxmex rü choxna natüxue rü chox̄ nangenagü nhuxmata chaxmexmaxä rü chauñpüx̄maxä ichachuxenü. ¹¹Rü nhuxüchi nhanagürü chox̄: “Pa Daniéx, Tupana rü cux̄ nangechañ. ¡Rü mea irüxñi i ngëma tá cumaxä nüx̄ chixux̄! ¡Rü inachi! Erü chox̄ nix̄ i cuxñtawa namux̄ ya Tupana”, nhanagürü. Rü yexguma yagüegagu nax yadexax̄ rü chama rü chiduxruxäcüma ichachi. ¹²Rü yexguma ga núma rü nhanagürü: “¡Taux̄ i chox̄ cumuñx̄, Pa Daniéx! Yerü yema ngunex̄ ga nagu nüx̄ cucuáxchañx̄ ga yema Tupana nagu rüxñnüx̄ rü napexewa cugü ícurüxíra, rü núma rü cux̄ nüx̄ naxñi ga curü yumüxegü. Rü ngëmacax nua cuxñtawa chax̄.

¹³Notürü ngëma nañx̄ i chixex̄ i Pérchiaanecüñx̄arü ãëxgacümaxä icuáx̄ rü 21 ga ngunex̄ rü chox̄ nanaguxchaxëx̄. Notürü núma ya Miguéu i ãëxgacü i tacü ixix̄ i

dauxñcüñx̄tanüwa rü nua nax̄ rü chox̄ narüngüx̄eē. Yerü ga chama ga noxri rü chxicatama chaugümaxä chawüxicax natanüwa ga yema Pérchiaanecüñx̄arü ãëxgacügü. ¹⁴Rü ngëmacax i nhuxmax rü nua chax̄ nax cumaxä nux̄ chayarüxuxüçax i ngëma tá ngupetüx̄ i yixcüra namaxä i cutanüx̄ i Iraéutanüxügü. Rü yema nüx̄ cudaux̄ ga yexguma Tupana cuxcax nangoxéégu, rü ngëma tá yixcüra cutanüxümaxä ngupetüxüchiga nix̄” —nhanagürü chox̄.

.....

Nawa tá nangu nax ínangux̄ i tax̄
i guxchaxñgü

12 ¹—Rü nhanagürüama: “Rü ngëguma ngëma tax̄ i guxchaxñgü ínguxgu, rü núma ya Miguéu ya dauxñcüñx̄arü ãëxgacü ya Tupanaarü duñx̄igüna daucü, rü tá nangox. Rü ngëma ngunexñgü rü tá nangexma i tax̄ i guxchaxñgü i taguma nhuxgu nüx̄ idaux̄. Notürü ngëguma ngëmawa nanguxgu rü guxñma i ngëma Tupanaarü duñx̄igü i norü poperagu ümatüégax̄ rü tá namaxë naétüwa i ngëma guxchaxñgü. ²Rü guxñma i mariü yuex̄ rü tá ínarüdagü. Rü tumáxe rü max̄ i taguma gúxñcax tá ítarüda, rü toguegü rü ãnecax rü poxcucax tá ítarüdagü. ³Rü ngëma duñx̄igü i cuax nüx̄ ngëxmax̄ rü muxema mexñwa tux̄ gagüx̄, rü nhama üaxcürüx̄ tá inabaixgü rü nhama woramacurigürüx̄ tá ngëma nanaigüecha” —nhanagürü chox̄.

.....

OSÉIAS

(Ochéa)

Ochéa naxmäx rü nanegü

1 ¹Rü nhaa nixí ga ore ga Cori ya
Tupana nüxü ixuxü namaxã ga
Ochéa ga Béri nane ga yexguma
Yudáanewa aëxgacügü yixígüga ga
Uchía rü Yotáu rü Acáa rü Echequía. Rü
yexguma nixí ga Yerubuáu ga Yoá nane
ga aëxgacü yixixü ga Iraéuanewa. ²Rü
nhaa nixí ga yema nüxíraxüxü ga ore ga
Cori ya Tupana Ochéamaxã nüxü ixuxü.
Rü nhanagürü nüxü: —Ngëma
Iraéuanecüäxgü rü nhama wüxi i ngexü i
natena ngeäxexürxüchoxna nixigachi.
Rü cumax, Pa Ochéax, rü wüxi i
cuqxrxü tá quixí naxcax i ngëma
duüxügü. ³Rü ngëmacax i nhuxmax rü
wüxi i nge i chixri maxüçümamaxã
naxäxmax rü ngïwa naxäxacü! Rü
ngëmaäcü i ngëma cuxacügü rü wüxi i
nge i ngeäxexüxcaxigü tá nixigü
—nhanagürü. ³Rü yemawena ga Ochéa
rü ngimaxã naxäxmax ga Gomé ga
Dibráiacü. Rü ngíma rü nüxü ixäxacü rü
nayatü. ⁴Rü nhuxuchi ga nüma ga Cori
ya Tupana rü nhanagürü Ochéaxü:
—Yimá cune rü Yechereé tá nixí i naéga.
Erü paxaxüchitáma chanapoxcue i

ngëma nataagü ya yimá aëxgacü ya Yeú
naxcax ga yema taxü ga máeta ga
naxüxü nawága guma ïane ga Yechereé.
Rü ngëxma tá chayacuqxexë nax
nümagütama i Iraéuanecüäxgü
nügumaxã inacuaxgüxü. ⁵Erü ngëma
ngunexügü rü yima ïane ya Yechereéarü
ngatexü i metachinüanexügü tá chanadai
i ngëma norü churaragü i
Iraéuanecüäxgü rü ngëxma tá nagux i
norü pora —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga
ngíma ga Gomé rü wena ixäcacü, rü
nange ga ngíxacü. Rü nüma ga Cori ya
Tupana rü Ochéaxü nhanagürü:
—Ngëma ngíega i ngëma cuxacü rü
Duruáma tá nixí. (Rü ngëma naéga rü:
“tama choxü nangechaütümüxügü”,
nhaxüchiga nixí.) Erü nhuxmawena rü
marü taxütáma choxü
nangechaütümüxügü i Iraéuanecüäxgü.
Rü marü taxütáma nüxü nüxü
icharüngüma i ngëma norü chixexügü.
⁷Notürü ngëma Yudáanecüäxgü rü tá
choxü nangechaütümüxügü rü
chamatama i norü Tupana nax chixixü rü
tá norü uanüguna íchanapoxü. Notürü
taxütáma tjaxacüri churaragümaxã
rüexna naxnegümaxã rüexna ngëma

churaragü i cowaruáxümaxā
—nhanagürü ga Tupana. ⁸Rü yexguma Gomé marü Duruáma ngíxü
yamaiegwuena, rü wena ixäxacü, rü
nayatü. ⁹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Ochéaxü nhanagürü:
—Ngëma cuneéga rü Duamí tá nixí. (Rü ngëma naéga rü “tama chorü duüxügü pexígü”, nhaxüchiga nixí.) Erü pema i Iraéuanecüäxgü rü marü tama chorü duüxügü pexígü rü chama rü marü tama perü Tupana chixí —nhanagürü.

.....

**Tupanana nixígachi ga
Iraéuanecüäxgü**

2 ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Pa Iraéuanecüäxgü, ípenaxuaxü i ngëma pechixüane i nhama peérüxü ixixü! Norü duüxügü rü marü choxna nixígachi, rü ngëmacax i pechixüane rü marü tama choxrü nixí rü chama rü marü tama norü Tupana chixí. Rü name nixí nax norü duüxügü nüxü naxoexü nax nhama wüxi i ngexü i ngeäxécürüxü yixixü, rü nüxna nax yaxígachixü i ngëma norü tupananelachicünaxägü i nüxü nangechaügxü. ³Rü ngëxguma taxütáma nüxü naxoegu i ngëma tupanachicünaxägü rü tá nüxna chanayaxu i guxüma i ngëma norü ngëmaxügü i nüxü ngëmaxü rü nhama wüxi i nge i ngexchirucürüxü tá chayaxixéx. Rü ngëma nachixüane rü noxri nangoxgurüxü tá chayaxixéx rü nhama mairaxü i paxü rü ngearü dexáaxüriüxü tá chayaxixéx nax ngëmaäcü tjaxawamaxä nayuexüçax i ngëma choxna ixígachixü.

.....

¹³Rü ngëma cuchixüanecüäx i duüxügü rü gumá nhuxre ga taunecügü ga nagu nüxü yacuaxüügücü ga yema tupanachicünaxägü, rü ngëmacax tá chanapoxcue. Yerü marü choxü inarüngümae rü norü tupananelachicünaxägüçax pumáratexe ínagugü ga yexguma ãneramaxä rü nachagümaxä nügü yangaxäegügu nax yemaacü yema tupanachicünaxägüxü yacuaxüügüçax. Rü chamax i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma.

**Tupana rü Iraéuanecüäxgüxü
nangechaüama**

¹⁴Notürü i chamax, rü wena táxarü ngëma Iraéuanecüäxgü rü chaugüna chayapuexéx. Rü chianexüwa tá chanagagü nax ngëma mea namaxä chidexaxüçax rü wenaxarü choxü nangechaügxüçax. ¹⁵Rü ngëma norü úwanecügü rü tá wena chanamexéx nax mea naxügüxüçax rü nabacaxüçax i norü úwagü. Rü ngëma ngatexü i metachinüanexü ga noxri Guxchaxüçhicagu äégaxü rü Taäxéchicaxü tá chayanguxuchixéx. Rü ngëma naanewa tá choxü nangechaügü i ngëma Iraéuanecüäx ga yexguma Eyítuanewa ínachoxügürüxü. ¹⁶Rü ngëxguma rü tá “Pa Cuxü Tangechaxüçüx”, nhanagürügü tá choxü, rü tama “Pa Torü Baáx”, nhanagürügü. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ¹⁷Rü tá nüxna chanachüxu nax tagutáma wena namaxä nadexaächigüxüçax i ngëma Baágüiéga. ¹⁸Rü ngëma ngunexügügu rü ngëma Iraéuanecüäxgüxü tá charüngüxüé. Rü

ngēma naexügü i düraexü, rü werigü, rü
äxtapegü rü tá ichanangüxmüexëx nax
tama ngēma duüxügüxü
nachixeäxégüxüçax. Rü tá ichanaxoxëx
ya würagü rü taragü. Rü ngēma norü
uanügü rü tá ichanangüxmüexëx nax
tama wena naxcax íyaxüächixüçax, rü
ngēmaäcü i chorü duüxügü rü
nataäxégüxüçax. ¹⁹Rü ngēmaäcü, Pa
Iraéuanecüäxgüx, chama rü tá wena
pexü chade nax guxügutáma choxrü
peñigüxüçax. Rü ngēmaäcü tá
aixcumaxüchi choxrü pexigü ngēma
mugü nüxü ixuxüäcü, erü poraäcü pexü
changechaü. ²⁰Rü chorü duüxügüxüchi
tá pexü chixügxüxëx, rü tagutáma pexü
íchawogü. Rü pema rü tá choxü pecuax
nax perü Tupana chixixü —nhanagürü.
.....

**Ochéa rü naxmäkarü chixexüxü
narüngüma**

3 ¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü
nhanagürü choxü: —Ngéma naxü
rü wenaxarü ngíxcax yadau i cuxmäx rü
cugüxütawa ngíxü naga rü ngíxü
nangechaxü, rü woo i ngíma rü ngíri
me nixi i nai i yatümaxä nax namaxüxü!
Erü chama ya Cori ya Tupana rü
ngéxgumarüxü ngēma
Iraéuanecüäxgüxü changechaüama rü
woo i nümagü rü choxna nixigachi rü
naxcax narümemae nax ngēma
tupananetachicünqxägüwe naxixü rü
nangögxüaxü i ngēma maixcuraxügü i
namaxä nüxü yacuaxügüxü
—nhanagürü ga Tupana. ²Rü yexguma
ngíxü ichayangauxgu rü yema ngíri
yoraxütawa wenaxarü ngíxcax chataxe.
Rü 15 tachinü ga diëru rü 330 lítrugü

ga chewádagu nixi ga naxätanüxü. ³Rü
nhachagürü ngíxü: —Mucútáma ya
taunecü choxrü quixi. Rü tama name
nax cungeäexü rü nai i yatüna cugü nax
cuxäxü. Rü chama rü tá ta cumaxä
chixaixcuma nax mea chamaxüxü
—nhachagürü. ⁴Rü ngēmaäcü ya
Tupana rü ngēma Iraéuanecüäxgüxü
nüxü nacuaxexëx rü mucü ya taunecü rü
to i nachixüanegüga tá nawoone rü to i
nachixüanearü äëxgacü rü tá namaxä
inacuax. Rü ngēmacax i ngēma
Iraéuanecüäxgü rü tá nüxü nataxuma i
noxrütama äëxgacü, rü bai i äëxgacü
nane, rü bai i norü chacherdótegü, rü
bai i norü chacherdótegüchiru, rü bai i
norü ämarechicagü, rü bai i norü
tupananetachicünqxägü. ⁵Notürü
ngémawena i nüma i Iraéuanecüäxgü rü
nachixüanecax tá nawoegu rü tá Cori ya
Tupanacax nadaugü. Rü tá Dawítaacax
nadaugü nax norü äëxgacü yixixüçax.
Rü ngēma ngunexügü i nawa
iyacuaxgüxügu rü Cori ya Tupanacax tá
naxi, rü nüxü tá nicuaxüxügü naxcax i
guxüma i norü ngüxéegü.
.....

**Cori ya Tupana rü
Iraéuanecüäxgümaxä nanu**

4 ¹Pa Iraéuanecüäxgüx jiperüxñüe i
ngēma pemaxä nüxü yaxuxü ya
Cori ya Tupana! Nüma rü pemaxä nanu,
erü petanüwa rü marü tataxuma ya texé
ya tümamüçimaxäixaixcumaxe, rü bai
ya texé ya aixcuma naxúxe i ngēma
Tupanamaxä nüxü tixuxü, rü bai ya texé
ya aixcuma Tupanaxü cuáxe. ²Rü
tamuxüchi ya notüçaxma Tupanaégagu
ixunetaxe rü nataxüchi i dora, rü máeta,

rü nḡix, rü namu i nai i ngemaxā ipegüxū, rü nügū daixū, rü máetagüechaxū. ³Rü ngēmacaq i nhaa nachixūane rü poraācū ngechau nüxū nangux rü naanegüwa rü taxuxūma narüxü. Rü duūxügi rü nidaxawee rü nayue, rü ngēxgumarüxū ta i ngēma naexügi i naixnecüciqax rü werigü rü choxnigü i márcüäx rü niguetanü.

**Cori ya Tupana rü
chacherdótegüxū nixugü**

⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Düçax, Pa Chacherdótex, cugagu nixi i ngēma guxchaxū i nagu nangux i ngēma cuchixūane. Rü tama name i toguena cunaxu i ngēma chixexü. ⁵Rü cuma rü ngunecü tátama nagu cungu i ngēma guxchaxū. Rü nüma ya yima orearü uruüneta rü chütacü cuxrüxū tátama nagu nangu. Rü ngēxguma i chama rü taxütáma pexü íchapoxü nax perü uanügi pexü daixüçax rü pexna napuäxüçax i nhaa pechixūane. ⁶Rü chorü duūxügi rü chixexügi nayi rü nayue erü tama chorü mugüxū nacuqxügi. Rü ngēma rü cugagu nixi, Pa Chacherdótex, erü cuma rü ta nüxū cuxo i chorü mugü. Rü ngēmacaq i chama rü ta cuxū chaxo nax chorü orearü uruxū quixixü. Erü cumax rü nüxū icurüngüma i chorü ucuxëgü rü ngēmacaq i chamax rü tá ta nüxū icharüngüma i ngēma cutaagü. ⁷Rü ngēxguma yexera yamuxgu i ngēma chacherdótegü, rü yexera chixexü chapexewa naxügi. Nümagü rü choxna nixigachi nax nawe naxixüçax i ngēma norü tupananetachicüñqägü. Rü ngēmacaq i chama rü taxütáma namaxä

chataäxē rü tá nüxū chaxo. ⁸Rü nüma i ngēma chacherdótegü rü duūxügürü pecádumaxā nataäxëgü erü ngēxguma ngēma duūxügüraxū naxüäxgu nax norü tupananetachicüñqägüçax nadaiaxū rü ínaguaxü i ámaregü, rü nüma i duūxügi rü meama ngēma chacherdótegüraxū nanaxütanü. ⁹Rü ngēmacaq i chama rü ngēma duūxügürü chapoxcueñruxū tátama chanapoxcue i ngēma chacherdótegü naxcax i norü chixexügi —nhanagürü ga Tupana.

.....

**Iraéuanecüäxgu rü nüxū nixugüe
nax Cori ya Tupanacax nawoeguxü**

6 ¹Pa Duūxügi jrtü nua pexi ya guxäma rü nḡixä Cori ya Tupanacax tawoegü! Rü woo nümatama tüxü nwoone rü guxchaxü tüxna naxä, notürü wena táxarü tüxü nwoeguxëxë nax ngēmaäcü itaäxëgüxüçax. Rü nüma rü ngúxü tüxü ningegüxëxë, notürü wena táxarü taxcax nayataanegüxëxë. ²Rü ngēmaäcü paxa tá wena taxcax nayataanegüxëxë rü tá tüxü ínarüdagüxëxë nax mea napexewa imaxëxüçax. ³Jrü nḡixä pora taxüe nax aixcuma Cori ya Tupanaxü icuáxüçax rü naga ixinüexüçax! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma tá tüxna nangu nhama üäxcü guxüguma ínguxüñruxü rü nhama pucü guxüguma waixümü iwaixmüanexëecüruxü.

Cori ya Tupanaarü ngäxüga

⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: —¿Taxacü tá pemaxä chaxü Pa Efraítanüxügür? ¿Rü taxacü tá pemaxä chaxü Pa Yudáanecüäxgü? Rü

ngēma choxū nax pengechaūxū rü nhama caixanexū i exūwa paxaāchi ngóxürüxū nixī, rü yimá cherena ya ngunetüxū paxaāchi rüngucürüxū nixī.
5 Rü yema chorū orearū uruūgū ga petanüwa chamugüxūwa pemaxā nüxū chixu nax pexū tá chapoxcuxū, notürü ga pema rü tama iperüxīnue rü yemacax pexū chadaix. Rü yemaacü ga chorū poxcu rü aixcuma pewa nangu nhama ngóonexū irügoxürüxū.
6 Rü ngēma chama pexū chanaxwaxexū nixī nax choxū pengechaūxū, rü tama t̄axacürü naxünagü chauxcax pedaixū. Rü ngēma chanaxwaxexū nixī nax aixcuma choxū pecuáxū nax perü Tupana chixīxū rü ngexrūma i t̄axacürü āmare i chauxcax nax ípeguxū —nhanagürü ga Tupana.

.....

Tupana rü

Efraítanüxügūmaxā nanu

9 ¹⁷Rü nhaa duüxügū rü tama chorū Tupanaga naxñüechaū, rü ngēmacax i nüma ya Tupana rü tá nüxū naxo. Rü togü i nachixüanegügū tá nawoone, rü tá nu ne nanaxīmare.

.....

Nagu tá napogüe i ngēma āmarearü guchicaxügū i Iraéuanecüäxgū norü tupananetachicünaxägüçax naxüguxū

10 ¹Ngēma Iraéuanecüäxgū rü nhaa úwa i muarü ooxürüxū nixī, notürü ngēxguma yexera namuxgu i norü ngēmaxügū rü yexera norü tupananetachicünaxäcax āmarearü guchicaxū ínxüxügū. Rü ngēxguma yexera nanetüarü o inaxäxgu i norü

naane rü yexeraxū i mexū i naxchicünaxägū ínxüxügū. ²Ngēma Iraéuanecüäxgū rü taxregu narüxīnue i norü maxüwa rü tama Tupanaguxica narüxīnue. Rü ngēmacax i nhuxmax rü ngēma norü chixexügagu rü tá napoxcue. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá inanaxoxëxē i ngēma āmarearü guchicaxügū i norü tupananetachicünaxägüçax üxū rü tá nayapuexēxē i ngēma nutagü i nüxū yacuaxüüguxū. ³Notürü nüma i ngēma duüxügū rü nhanagürügū tá: “Rü nataxuma ya törü ãexgacü nagagu nax tama Cori ya Tupanaxū ingechaüguxū. Notürü nütétama erü ¿taxacürü mexū chi taxcax naxüxū ya ãexgacü? ⁴Rü yexücürü nidexaechamare rü notüçaxmamare tamaxā inaxuneta rü nanaxunagü i mugü notürü taguma nayanguxëégü. Rü ngēmacax i tatanüwa rü duüxügū rü nügümaxā nanue rü nhama wüxi i nanetü i nawa iyuxürüxū nangexma i chixexū i tatanüwa”, nhanagürügū. ⁵Rü nhuxmax i ngēma Chamáriaanecüäx i duüxügū rü niduxrue, rü naxauxe naxcax i ngēma wocaxacüchicünaxā i Betawéüwa rütaxuxū. Rü naxcax nangechaügū i duüxügū rü ngēma chacherdótegū erü marü narütaxu ga yema namaxā nataäxëguxū. ⁶Rü ngēma wocaxacüchicünaxā i Iraéuanecüäxgū nüxū icuaxüüguxū rü Achíriaanearü churaragü rü nachixüanewa tá nanangegü nax norü ãexgacüna naxägüäxtüçax. Rü tá naxänee i ngēma Efraítanüxügū erü marü nataxu i norü naxchicünaxā i nüxū yaxögüäxū. Rü ngēgumarüxū ta i guxūma i ngēma

Iraéuanecüäxgü rü ãne tá ningegü. ⁷Rü ngëma Chamáriaanearü äëxgacü rü tá narütaxu nhama wüxi i naixtuchi i dexá ichaxëëxürxü. ⁸Rü ngëma norü tupanachicünaxächicagü ga Iraéuanecüäxgü chixexü nawa üguxü, rü tá nagu napogüe. Rü ngëma norü ãmarearü guchicaxügütüwa tá narüxügi i chuxchuxügi rü toragü. Rü nüma i ngëma duüxügi rü tá ngëma máxpüanegüxü nhanagürügi: “¡Toétugu peribuemügi!” Rü yima maxpünegüxü tá nhanagürügi: “¡Toétugu peyixi!” nhanagürügi.

.....

¹²Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: —Chama rü marüchirex pemaxä nüxü chixu rü nhachagürü pexü: “¡Mexü pexü rü ngëmaäcü tá pexna nangu i chorü ngechaü! ¡Rü penamexëx i perü maxü! Erü marü nawa nangu nax chauxcax pedaugüxü nhuxmatá petanüwa changu nax peétugu chayabaxüçax i chorü pora i namaxä pexü íchapoxüxü.” ¹³⁻¹⁴Notürü i pemax rü nagu pemaxë i chixexü, rü ngëma ne naxü nax chixri pegüimaxä ipecuáxü rü doragu nax pemaxëxü. Rü pema rü nagu peyaxö i ngëma muxü i perü churaragü rü yima peweügi ya daiwa namaxä pexixüne —nhanagürü ga Tupana.

.....

Tupana rü nüxü nangechaüama i norü duüxügi woo tama naga naxinüegux

11 ¹—Rü yexguma nhama buxürüxi tauta cuaxwa nangugüga ga chorü duüxügi ga Iraéuanecüäxgü, rü chama rü nüxü

changechaü yerü chauxaciügi nixigü rü yemacax íchananguxüxëx ga Eyítuanewa. ²Notürü yexguma yexeraäcü naxcax chacaxgu nax chawe naxixüçax rü nüma rü yexeraäcü choxna nixigachi. Rü ngëma chorü duüxügi rü norü tupananetachicünaxägüçax ínanagu i ãmaregü rü ngëmachicünaxägüçax ínanagu i pumáratexe. ³Chama nixi ga yema Efraítanüxümaxä ichacuáxü ga yexguma noxri tauta nüxü nacuaxgügi ga nhuxäcü tá napugiüâxü ga nhaa naane. Rü chanangúexëx nax nhuxäcü tá inaxixü. Rü chäxmexmaxä nüxü chingi notürü ga nümagü rü tama nüxü nacuaxgü nax chama yixixü ga nüxna chadauxü. ⁴Rü nüxü changechaüäcüma chaugiçax chayagagü nax chaugiçahemetüwa chayapaxëegüxüçax nhama buxügi i maiexürxü. Rü naxcax ichayarıümächi nax chanachibüexëexüçax.

.....

⁷Rü nüma i ngëma chorü duüxügi rü nanaxügiama nax choxna yaxigachixü. Rü tagaäcü nayumüxëgüchirex, notürü taxíema tanangäxü erü nawe narüxiama i ngëma tupananetagi i taxucürüwa nüxü rüngüxëexü. ⁸Notürü taxucürüwa pexna chixügachi, Pa Efraítanüxügxü. Rü taxucürüwa pexü íchawogü, Pa Iraéuanecüäxgü. Rü taxucürüwa pexü chadai yexgumarüxi ga yema Admácüäxgüxü chadaixgurüxi. Rü taxucürüwama pexü charüoxexë guma ïane ga Cheboïfüxi charüoxexëxü. Erü daa chorü maxünewa rü pexü changechaü rü íchamemare nax choxü

pengechaūtümügxü —nhanagürü ga
Tupana.

.....

Ochéa rü Iraéuanecüäxgüxü
nacaaxü nax Cori ya Tupanacax
nawoeguxü

14 ¹Pa Iraéuanecüäxgüx nax Perü
Chixexügagu Peyixixüx jrü
naxcax pewoegu ya Cori ya perü
Tupana! ²Rü nhaäcü peyumügxü: “¹Pa
Torü Cori ya Tupanax, rü toxü nüxü
irüngüma i guxüma i torü chixexüg!
jrü mea toxü nayaxu i nhaa torü
cuqxüxü i cuxna taxäxü! ³Rü marü nüxü
tadaugü rü ngëma Achíriaanecüäxgü rü
tama aixcuma toxü ínapoxü, rü woo chi
cowaruétugu taxixgu rü taxüchima
tamaxë. Rü ngëmacax i nhuxmax rü
marü taxütmá namaxä tatupanaäx i
taxacü i tomatama taxüxü. Erü toma
nax tangearü yoraáxü rü cuxicatama
nixi i aixcuma cuxü
tangechaūtümügxü —nhaperüga tá.

Cori ya Tupana rü

Iraéuanecüäxgümäxä inaxuneta
nax ngexwacaxüxü i maxü tá
nüxna naxäxü

⁴Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana:
—Ngëma duüxügü i tama chauga
ñüexü rü tá chaugümäx
ichanangüxmüexëxë. Rü tá nüxü

changechaüama woo tamachirex ngëma
nixi i norü natanü. Erü marü
nangupetü nax namaxä chanuxü. ⁵Rü
nhuxmax i chama rü tá nüxü
charüngüxü i ngëma Iraéuanecüäxgü
nhama cherena nanetügxü
iwaixëecürüxü. Rü ngëma
Iraéuanecüäxgü rü tá nataäxëgü nhama
putüra i líriu meama ixächacuxürüxü.
Rü yima mäxpüne ya Líbanu guxüguma
ngëxmaechanerüxü tá nixi i ngëma
Iraéuanecüäxgü nax guxügutáma
nachixüanewa nangexmagüxü. ⁶Rü
nhama oríwa itaetaxü rü ibacaxürüxü
rü tá meama nüxü naxüpetü i ngëma
Iraéuanecüäxgü i nachixüanewa. Rü
ngëma nachixüane rü duüxügüarü
taäxëeëruxü tá nixi nhama Líbanuarü
ocayiwaemarüxü —nhanagürü ga
Tupana.

.....

Norü gux i nhaa ore

⁹Rü yíxema cuqxüxü ngëxmaxe rü
yíxema aixcuma tümaäxëxü cuáxe rü
ëcü naga taxinüe i nhaa ore: “Rü ngëma
nacüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma
nawexgu. Rü ngëma aixcuma Tupanaga
ñiüexü i duüxügü rü ngëma nacümagu
naxi. Notürü ngëma chixexügu
rüxñüexü i duüxügü rü ngëma
Tupanacüma rü nüxü rü wüxi i
guxchaxü nixi.”

JOEL

(Yoéu)

Munügü rü Iraéutanüxüarü
nanetü nangōxgü

1 ¹Nhaa nixí ga Cori ya Tupanaarü ore ga Petué nane ga Yoéumaxã nüxü yaxuxü. ²⁻⁴Guxüma ga perü nanetügü rü munü pexü nanangōx. Rü yema íyaxüxéegüxü rü togü ga munü nanangōxgü. Rü dúcax, Pa Yaxguāxgü rü Guxáma i Pemax i Nhaa Nachixüanecüäxgüx, rü pexna chaca ¿rü nhuxgu nüxü pedauxü ga wüxi ga chixexü ga nhaarüxü ixixü? Rü nüxcüma ga penatügü rü taguma nüxü tadau i ngëma nhuxmax pexü ngupetüxü. Rü ngëmacax name i pexacügümäx nüxü pexu i ngëma nhuxmax pexü ngupetüxü, rü nümagü rü tá naxacigümaxä nüxü nixugügü, rü petaagü rü naxacigümaxä ta nüxü nixugügü. ⁵Pa Ngâxéwaxexüx ¡rü pebaixächie! ¡Pexauxe, Pa Bínuartü Axruügüx! Erü ngëma úwatüxü rü tá pexna nanayauxgxü. ⁶Erü ngëma munügü rü nhama muxüchixü i churaragü i poraexürüxü chauchixüanegu nachocu. Rü napütagü rü nhama ai ya leóüpütarüxü nixigü.

⁷Rü ngëma munügü rü törü úwanecügu rü törü iguéranecügu nawagüe rü nayangeatüxexü rü ngëmaäcü nachuxtanümare i nachacüxü. ⁸⁻⁹Rü chacherdótegü rü naxauxe nhama wüxi i paxü iyutéxü i natecax axuxürüxü erü Tupanapatawa rü marü nataxuma i nawemügü rü wíí nax ngëma Tupanana naxämaregüxüçax. ¹⁰Rü ngëma naanegü rü nachianemare rü waixümügü rü nipagümare. Rü ngëma trígugü rü nayue rü ngëma úwanecü rü nipagü rü ngëma oríwanecü rü narünhexgü. ¹¹Rü pemax nax naanewa pepuracüexü rü penatoxü ga úwagü rü trígugü rü chewádagü rü poraäcü pengechaügüäcüma pexauxe. Yerü yema trígu rü chewáda ga petogüxü rü pexü nayue, rü yemacax taxuxüma pibuxgü. ¹²Rü perü úwanecü rü nipagü rü yexma narüxo ga perü figunecügü. Rü nipagü ga perü orixgü ga boxragü, rü cucugü, rü maüsánagü rü guxüma ga perü nanetügü ga peanewa yexmagüxü. Rü yemaacü nüxü inayarütaxu ga norü taäxé ga guxüma ga duüxügü. ¹³Rü pemax, Pa Chacherdótegü i Tupanaarü Ámarearü Guchicaxümaxä Icuaxgüxex,

rü name nixí i naxchiru i nhoxerüxügu picuxgü, rü pexauxe erü yima Tupanapatawa rü marü nataxuma i trígu rü wíu i perü āmareruxü ixixü.
14 ¡Rü naxcax pengema i duüxügü nax aureäcumá nayumüxegüxüçax! ¡Rü Cori ya Tupanapatagu penangutaqueçexexëxé i perü äëxgacügü i yaxguâxgü, rü guxüma i duüxügü i nhaa nachixüanecüäxgü! ¡Rü ngëma perü yumüxëwa Tupanana peca nax pexü nangüxëexüçax! **15** Erü marü ningaica i Tupanaarü poxcu. Rü ngëma ngunexü rü poraäcü tá naxäucümá erü yimá Guxäétüwa Ngëxmacü rü tá taxü i poxcu taxcax ínanguxëxé. **16** Rü yema munügü rü tapexewatama tükna nanapuga tawemü rü yemaacü inarüxo ga Tupanapatawa nax itaäxegüxü. **17** Rü guma nanetüchire rü nayue ga yema ínatogüxüwa, rü yema trígu rü inayarüxo rü guma ñipatagü ga nanetü nagu gücune rü marü ningeäcu rü nichixe.

.....

Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nangechaütümüxü i duüxügü

2 **11** Rü nüma ya Cori ya Tupana rü napexegu nixü i ngëma munügü i nhama muxüchixü i churagarürüxü ixixü. Rü nüma ya Tupana rü tagaäcü nanamu i ngëma munügü, rü nüma rü naga naxinüe. Rü ngëma nax namuxüchixü rü taxucüruwama texé tayaxugü. Rü poraäcü naxäucümá i nhaa ngunexü i nagu Tupana tükü poxcexe rü taxúema tapora nax ítayachaxächixëexü. **12** Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü:

“¡Guxüma i perü ngúchañmaxä chauxcax pewoegu nhamarüta pexü íchananguxëxé! ¡Rü chauxcax pexaureegü rü pegüimaxä pengechaxügü rü pexauxe!” nhanagürü. **13** Rü ngëmacax i nhuxmax rü name nixí i naxcax pewoegu ya Cori ya Tupana. Notürü tama nanaxwaxe i pegüchirugu pegáugüe nax ngëmaäcü penawéxü i perü ngechaü erü ngëma nüma nanaxwaxexü nixí nax penaxüchicüxü i perü maxü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namecümá rü nüxü pengechaütümüxü, rü yaxna pemaxä naxinü, erü pexü nangechaü. Rü nüma rü ínamemare nax íyachaxächixëexü i ngëma poxcu i pemaxä naxueguxü. **14** Rü ngëgxuma chi aixcuma naxcax pewoeguxgux rü bexmana tá ínayachaxächi nax pexü napoxcuexü, rü tá pexü narüngüxëe nax wena naxügüxüçax i perü trígu rü úwagü nax ngëmamaxä nüxü pecuqxüügüxüçax. **15** Rü pemax, Pa Chacherdótegüz ¡rü yima mäxpüne ya Tupanapata nawa ngexmanewa peyacue ya perü cornéta rü naxcax peca i duüxügü! ¡Rü penaxunagü nax aureäcumá nayumüxegüxüçax! **16** ¡Rü penangutaqueçexexëxé i ngëma Tupanaarü duüxügü, Pa Chacherdótegüz, nax Tupanapexewa peyamexëegüxüçax i yaxügü, rü buxügü rü woo i ngëma buxügü i maiexü! ¡Rü ngëgxumarüxü ta i ngëma ngexwacax ingüxü, rü norü ucapuwa ípenachoxüxëxé! **17** ¡Rü pexauxe, Pa Chacherdótegüz i Tupanaarü Puracümaxä Icuaxgüxex, rü āmarearü guchicaxüpxewa nhapegü i perü

yumüxēwa: “Nüxū nangechaxū i nhaa curū duǔxūgū, Pa Torü Cori ya Tupanax! ¹Rü tauxū i cunangexrūxū nax taxúema nüxū cugüexūcax! ¹Rü tauxū i cunangexrūxū nax togū i nachixūanecüāxgū namaxā icuáxūcax! ¹Rü tauxū i cunangexrūxū i ngēma tama yaxögūxū nax curū duǔxūgūxū nacugüexū nhaxūmaxā: ‘Ngexci ya yimá perü Tupana?’ nhaxūmaxā!” ¹⁸Rü nhuxuchi ga núma ga Cori ya Tupana rü nüxū nangechaūtümüxūgū yerü poraäcū nüxū nangechaū. ¹⁹Rü núma rü nhanagürü nüxū: “Rü tá pexna chanaxā i trígu rü wíu rü chíxū nhuxmatáta mea pexū yangu. Rü marü taxútáma wena pexū changexrū nax pexū nacugüexūcax i ngēma togū i nachixūanecüāxgū i tama choxū cuaqgüxū. ²⁰Rü tá pexna chayaxígachixéx i ngēma munügū ga nórchiwaama ne íxū, rü tá ngextá ínachianexūwa chanamugü. Rü ngēma napexegu íxū rü naxtaxa i ngearü maxüáxūwa tá chanawoū. Rü ngēma wixweama ügüxū rü Már i Mediterániwa tá chanawoū. Rü ngēxma tá niyixe rü tá ngēma nayanegü. Rü ngēmaäcū tá poraäcū pexū chariungüxē”, nhanagürü ga Cori ya Tupana. ²¹Rü ngēmacax, Pa Duǔxūgū rü Guxüma i Taxacü i Nhama i Naanewa Maxéxü, ¹rü petaäxégü rü tauxū i pemuüexü! Erü núma ya Cori ya Tupana rü taxū i mexügū tá pexcax naxü. ²²¹Rü tauxū i pemuüexü Pa Naexügüz! Erü ngēma pebüchitaxü rü tá wena narüxügū rü nabaca. Rü ngēma nanetügū i orixgū rü tá nixo. Rü tá namuxuchi i figugü rü úwagü. ²³¹Rü petaäxégü, Pa Yerucharéücüāxgüz! ¹Rü

namaxā petaäxégü ya Cori ya Tupana! Yerü pexcax nanapuxéxē ga yexguma meama nawa nanguxgu nax mucüçax napuxééäxü rü taunecüçax napuxééäxü yema noxri mea napuxééäxgurüx. ²⁴Rü ngēmaäcū tá mea pexū nixo i trígu rü poraäcū tá nata ya perü wíu rü chíxū. ²⁵Rü núma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Chama rü tá pexü chanatáeguxéx ga yema penetügi ga nhuxre ga taunecü pexü nax nangööxü ga yema munügū ga yéma chamugüx. ²⁶Rü nhuxmax rü tá meatáma pechibüe i pemax nhuxmatáta mea pengäxpütüwegü. Rü choxū tá pecuaxüxügū naxcax ga yema taxü ga mexü ga pexcax chaxüxü. Rü tagutáma wena texé pexü taxaneexéx Pa Chorü Duǔxügüz. ²⁷Rü pemax, Pa Iraéutanüxügüz, rü tá nüxü pecuaxächitanü nax chama ya Cori rü aixcuma petanüwa changexmaxü rü chaxicatama yixíxü i perü Tupana chixíxü. Rü tagutáma wena texé pexü taxaneexéx, Pa Chorü Duǔxügüz.

Tupana rü nhama i naanewa tá nanamu i Naäxē i Üünexü

²⁸Rü nhaawena rü tá guxüma i duǔxügüçax núma chanamu i Chauäxē i Üünexü. Rü ngēma penegü rü pexcacügü rü tá chorü orexü nixugüe. Rü ngēma yaxü i duǔxügü rü tá nixänegügü. Rü ngēma ngextüxüxügü rü tá nüxü nadaugü i ēxüguxü i taguma texé nüxü dauxü. ²⁹Rü woo i perü puracütanüxü rü pexütaxügü rü tá nüxna chananguxéx i Chauäxē i Üünexü i ngēma ngunexügü. ³⁰Rü dauxüwa rü tá chanangoxéx i taxacü i

taguma texé nüxű dauxű. Rü nhama i naanewa rü tá poraăcü nagü inaba, rü tá nixa ya īanegü rü taxű i caxixű tá naxīnagüema. ³¹Rü yimá üaxcü rü tá nixo rü yimá tauemacü rü nhama nagürüxű tá naduema naxűpa i ngēma ngunexű i nagu tá ínanguxű i chorü poxcu i nhama i naanewa. Rü ngēma ngunexű rü tá poraăcü naxăūcüma.
³²Notürü guxăma ya texé ya aixcuma

chauga īnüxe rü taxütáma tapoxcue. Erü yima maxpüne ya Chiăū ya Yerucharéü nawa ngexmanewa tá nangox ya yimá Maxëxëeruxű yema chama ya Cori ya Tupana pemaxă ichaxunetaxürüxű. Rü yíxema chama tüxű chidexechixe rü taxütáma tapoxcue”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

AMÓS

(Amú)

Tupana rü tá nanapoxcu i ngëma
togü i nachixüanegü i Iraéuanena
ngaicamagüxü

1 ¹Rü nhaa nixí ga yema ore ga
gumá carnérugüarü daruxü ga
Amú ga Tecocáciñamaxä nüxü yaxuxü
ga Tupana ga Iraéuanecüñgxüchiga. Rü
yema nangupetü taxre ga taunecü
naxüpa ga yema iñaxächiane ga
yexguma Uchía Yudáanewa äexgacü
ixixgu, rü Yerubuáñ ga Yoá nane
äexgacü ixixgu ga Iraéuanewa. ²Nüma
ya Cori ya Tupana rü ngëxguma yima
maxpúne ya Chiáñ ya Yerucharéñ nawa
ngexmanewa yadexaxgu, rü naga rü
nhama duruanexüriñxü nixí. Rü
ngëxguma ya yima maxë ya
carnérugüchitaxüwa ngëxmacü rü
nipagü rü yima maxë ya maxpúne ya
Carméruwa ngëxmacü rü ta nipagü.
³Rü Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü
nhanagürü: “Ngëma Damácucüñgxü rü
poraäciñ chixexü naxügi rü ngëmacax
taxütáma íchayachaxächi nax
chapoxcuezü, yerü nüma rü nanadai ga
chorü duüñgü yá Yiriáyicüñgxü
nhama férumenaxämaxä taxacü

ipoxürüxiñ”, nhanagürü ya Cori ya
Tupana.

.....

Iraéuanecüñgxüarü poxcuchiga

2 ⁶Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana:
⁷Rü pema i Iraéuanecüñgxü rü
poraäciñ chixexü pexügi. Rü tûmamaxä
petaxe ya yíxema taxuxüma i chixexü
üchiréxe. Rü ngëxgumarüxiñ ta wüxi i
chapatutanüxepixü tûmamaxä petaxe ya
yíxema ngearü diéruáxe. Rü ngëmacax
taxütáma íchayachaxächi nax pexü
chapoxcuxü, Pa Iraéuanecüñgxü.

.....

¹⁰Rü chama nixí ga Eyítuanewa pexü
íchagaxüxiñ, rü 40 ga taunecü
íñachianexügi pexü chigagü nax pexna
chanaxäñcax ga Amuréutanüxügürü
naane. ¹¹Rü pemax, Pa
Iraéuanecüñgxü, rü taxuacüma
ipeyacux nax petanüwa nüxü
chaxunetaxü ga chorü orearü uruñgi rü
chaugücax chanade ga nhuxre ga perü
ngetüxüçügi nax Nacharéugü yixixüçax
rü tama wiñ yaxaxgüaxüçax. Rü chama
nixí i pemaxä nüxü chixuxü i ngëma.
¹²Notürü yema Nacharéugü rü pema

penamu nax wíú yaxaxgüaxüçax. Rü yema chorü orearü uruügü rü nüxna penachywu nax chorü orexü yaxugüexü.¹³ Rü ngëmacax i chamax rü tá ngúxü pexü chingegüxexë rü ngëmamaxá tá peñaxínetanücxü nhama wüxi i caréti i trígumaxá ãäcuxü rü norü yamamaxá ãgaxürüxü.¹⁴ Rü woo yíxema ibuxmüxe rü taxuacüma ngëma poxcuchaxwa tibuxmü. Erü yíxema rüporamaechiréxe rü tá tangearü poraqx rü taxúetáma tügü ítapoxü woo ya yíxema tama muüxe.”

.....

Tupanaaru orearü uruñarü puracüchiga

3 ¹Pa Iraéuanecüägxü rü Pa Yudáanemüägxü ga Cori ya Tupana Eyítuanewa Ígaxüxü, rü name nixí i guxáma i pemax rü iperüxñüe i nhaa ore i nüma pemaxá nüxü yaxuxü i nhaxü: ²“Dúcac, rü natanüwa i guxüma i duüxügü i nhama i naanewa maxëxü rü pexüxicatama nixí ga chaxunetaxü nax chorü duüxügü pexigüxüçax. Rü ngëmacax yexeraäc tá pexna naxcax chaca i guxüma ga yema chixexü ga pexigüxü”, nhanagürü ya Tupana. ³Rü ngëxguma taxre wüxigu íxgu rü ngëmawa nüxü tacuax nax wüxigu naxníñexü. Notürü i pema rü tama wüxigu chamaxá perüxñüe, rü ngëmacax taxucürüwa wüxigu taxí.

.....

Nagu tá napogüe ya ñane ya Chamária

¹¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Wüxi i to i

nachixüane rü tá pemaxá narüxuanü. Rü norü churaragü rü tá pechixüanegu nachocu. Rü tá perü ñanexü ínachomaeguächi. Rü ngëma perü poxüchica rü tá nagu napogüe rü yima äëxgacüpatagü rü tá nanadeäcu”, nhanagürü.

.....

**Rü woo nax napoxcuechiréxü i
Iraéuanecüäx rü tama
inaxñuechaü**

4 ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Chama rü tamaepüx ga tauemacü naxüpa nax peyabuxgüxü ga penetü rü pexchaxwa íchayachaxächixexë ga pucü. Rü wüxi ga ñanewa rü chanapuxexë rü nái ya ñanewa rü tama. Rü wüxi ga naanewa rü napu rü to ga naanewa rü nipamare yerü nataxuma ga dexá. ⁸Rü duüxügü rü ñanegüga nixigüetanü nax dexácac nadaugüxü, notürü taxuxüma ga taxü ga dexáxü inayangaugü nax yemaacü nüxü yanguxüçax nax yataxawaexü. Notürü woo yema pexü nax ngupetüxü ga pemax rü tama chäuxcax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ⁹Rü buanecü ga naiëmacü rü naweanegü pexcax íchanguxexë rü yemaacü narünhexgü ga penetügü rü perü úwanecü. Rü munügü nanangöx ga perü figunecü rü perü oríwanecü. Notürü ga pemax rü woo yema pexü nax ngupetüxü rü tama chäuxcax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ¹⁰Rü pexcax íchanangugüxexë ga naweane yexgumarüxü ga Eyítuanecax íchanguxëegurüxü. Rü chanayexrü ga

perü ngextüxüçügү nax perü uanügü daigu nadaiyüçax. Rü pexü chayexrү nax perü uanügü yagagüxüçax ga perü cowarugü. Rü pexü chanapaxéxë ga yema yuexüarü yixexü ga yema pegü ípedaixüwa. Notürü ga pema rü tama chäuxcax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngëma.

¹¹Rü wüxi ga iäxächianemaxä chanadai ga nhuxre ga petanüxügү yema Chodómawa rü Gomórawa duüxügüxü chadaixgurtüxü. Rü pema rü wüxi ga üxü ga marü ixaxü rü íyaxuchixürükü pexigü. Notürü ga pema rü tama chäuxcax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngëma.

¹²Rü ngëmacax, Pa Iraéuanecüägxü, rü ngëxgumarüxü tá pemaxä chanaxü. Rü nhuxmax nax ngëmaäcü tá pexü chapoxcuexü, rü name nixi i pegü pemexëégü nax ngëmaäcü perü Tupanaxü peyangauxüçax”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

Tupana nüxna naxu nax naxcax nawoeguxüçax

5 ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Chama rü nüxü chacuqx nax naxtaxü i perü chixexügү, Pa Äëxgacügү. Rü ngëma perü pecadugü rü tama inayacuax. Rü ngëxguma duüxügü pepexewa norü guxchaxügü yamexëégüchaügu, rü yíxema aixcumaxü ixuxe rü tama tükü ipexñüe notürü nüxü ipexñüe i ngëma diërumaxä pexü naxütanüxü nax naétüwaama pechogüxüçax. Rü ngëmaäcü i pemax, Pa Äëxgacügү, rü ngëxma tükü ipeyanaxoxëx i ngëma

guxchaxü i pexütawa naxcax taxüxü nax tükü penamexëexüçax.

.....

¹⁴Rü düçax, Pa Äëxgacügү, rü name nixi i mexü pexü rü nüxü perüxoe i ngëma chixexü. Rü ngëxguma tá pexü nangexma i maxü. Rü ngëmaäcü tá aixcuma Tupanapexewa pime ngëma pegü pexugüxüürükü, rü chama ya Cori ya Tupana ya guxäätüwa changexmaxü rü aixcuma petanüwa tá changexma”, nhanagürü ya Tupana.

.....

²⁰Rü ngëma ngunexü i Tupana nagu pexü poxcuexe rü wüxi i ngunexü i ēanexü tá nixi i pexcax, rü marü taxütáma ngóonexüwa pengexmagü. Rü poraäcü tá pexcax nawaanexüchi rü bai i wüxi i taxacürü ngóonexü tá nangexma. ²¹Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Chama rü naxchi chaxai rü nüxü chaxo i ngëma taxü i peta i chauégagu pexügüxü, rü tama namaxä chataäxë i ngëma perü ngutaquqxegü. ²²Rü tama chanaxwaxe i naxünagü chäuxcax nax ípegüxü, rü woo i ngëma perü ämare i trígu rü tama chanaxwaxe. Rü taxütáma chanayaxu i ngëma wocaxacügü i ngüexü i chäuxcax nax pedaixü nax ngëmamaxä choxü perüngüxmüexëexüçax. ²³Rü choxna pexigachi namaxä i ngëma perü wiyaegü i namaxä choxü penaxocáümarexü! Tama nüxü chaxinügachaü i ngëma perü paxetaruxü i árpagü. ²⁴Notürü ngëma pexü chanaxwaxexü nixi nax guxüguma pemüçügumaxä pixaixcumaxü nhama natü i nagoxüchixüechaxürükü. Rü chanaxwaxe i nhama dexá i chuxchuxü i

taguma gúxürüxű guxíguma mexű nax pexüxű.²⁵⁻²⁶Rü dúcax, Pa Iraéuanecüâxgű, rü yexguma 40 ga taunecü ínachianexűwa peyexmagügű, rü tama chauxcaxicatama penadai ga naxünagü rü tama choxnacicatama ámare pexägű. Notürü peyangegüima ta ga yema perü tupananetachicünaxägű ga pematama pexüxű ga Chicú rü perü woramacurichicünaxäga Quiyú nax nüxű pecuaxüügxüçax. Rü nhuxmax rü ta rü ngëmaäcü penaxü.²⁷Rü ngëmacax i chama rü ñane ya Damácuarü yáxűwa tá pexü chawogü. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxăétüwa ngëxmacü nixí i ngëma nhachaxü. Rü ngëma nixí i chauéga."

Chixexű naxcax ínangu i Iraéuanecüâxgű

6 ¹Rü pegümaxä pengechaxügű, Pa Yeruchareéicüäx! Rü pema rü perü diérugu peyaxö rü petaäxégü erü naga perüxínue rü taxuxütáma pexü nangupetü. Rü ngëgumarüxű ta ipegümaxä pengechaxügű i pema i Chamáriaaru ñanegu yaxögüxe! Pema rü naga perüxínue nax naporaxű ya yima ñane rü ngëmacax taxuxütáma pexü nangupetü. Rü duñxűgű rü ngëma ñanearü äëgxacügicax naxí erü naga narüxínue rü tá ñanapoxügű.

.....
⁴Pema rü pepatagü ya mexechinewa pepetae rü perü toruxű i mexechixügu pecagü rü ngëma perüngügű. Rü ngëma penangöök i ñona i mexechixű i carnéruxacümachi rü wocaxacü i ngüexümachi. ⁵Rü perü árpagümaxä pepaxetagü notürü tama pexü naxuegu.

Rü Dawíxű peyadauxű nax perü paxetaruügű ípexüxűxű. ⁶Rü taxű i pexpáüwa peyaxaxgű ya wíü, rü pumára i páacaxtümamaxä pegü pepáacaemagü. Notürü tama naga perüxínue i ngëma pechixüane nax chixexügu nanguxü.⁷Rü pexíra tá nixí i to i nachixűanewa pexü nagagüxű i perü uanügű nax norü puracütanüxű pexigüxűçax. Rü ngëxma tá nayacuax nax penaxüxű i taxű i perü ñona i nawa pecuxcuxű.

.....

Taxúetáma nawa tinhia i Tupanaarü poxcu

9 ¹Rü nüxű chadau ga Cori ya Tupana. Rü nüma rü ngëma tupananetachicünaxäarü ámarearü guchicaxüütagu nachi, rü nhanagürü choxü: "¡Daa tupananetapataaru caxtagü rü naga napogü nax yawaxgüxűçax rü ngëmaäcü duñxűgüetü nangutaüxűçax i naäxű rü ngëxma nayuexüçax! Rü ngëma maxëxű rü woo yabuxmügu rü tá chanamu i norü uanügű nax taramaxä nadaiaxüçax. Rü ngëmaäcü taxuxütáma ninha. ²Rü woo waixümärü äxmaxügu yacuxgügu rü ngëma tá íchanawoxüama. Rü woo mäxpúnetapegeu naxígügu rü ngëma rü tá íchanaxígüxëxëama. ³Rü woo mäxpúnetapege ya Carmérugu yanacuxgügu, rü chama rü tá ngëxma naxcax chayadauama. Rü ngëguma mártamagu yanacuxgügu, rü chama rü tá chanamu i naexű i taxüchixű i düraxű i márcüäx nax ngëxma naga nawagüxűçax", nhanagürü ya Tupana.

.....

⁸Rü nüma ya Cori rü nüxű nadawenü i Iraéuanecüäxarü äëxgacügű i chixexűgu ímaxěxű rü ngëmacax nhanagürü: “Chama rü tá nhaa naanewa ichayanaxoxěxě i ngëma äëxgacügű. Notürü taxütáma ichayanaxoxěexüchi i ngëma Iraéuanecüäxgű. Rü chama ya Cori ya Tupana nüxű chixu i ngëma.”
.....

**Tupana tá wena ínanadaxěxě i
Iraéuane nax noxrirüxű wena
naporaxűcax**

¹¹Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Iraéuanecüäxgűx, rü yema pechixűane ga yexguma äëxgacü ga Dawí namaxă icuqxgu, rü naporaxüchi, notürü i nhuxmax rü nhama wüxi ya ïpata ya rüngutaxúmerüxű nixí. Notürü tá nawा nangu i ngunexű nax wena íchanadaxěexű nax noxrirüxű wena naporaxűcax. ¹²Rü ngëmaäcü, Pa Iraéuanecüäxgűx, rü pexrü tá nixí i ngëma Edóűane i nhuxmax íyaxüxű rü guxüma i ngëma nachixűanegü ga ūpa chorü duűxügümexěwa chayexmagüixěexű. Rü chama ya Cori ya

Tupana nixí i ngëma nhachaxű, rü chama rü tá chayanguxěxě i ngëma. ¹³Rü ngëma ngunexügűgu rü tá poraäcü nixo i perü trígu. Rü ngëguma taxüta yagúegu nax penabuxuxű i perü trígu rü ngëma perü naane rü marü táxaru name nax wena nagu petoexű. Rü ngëguma taxüta yagúegu nax penabuxuxű i perü úwagü rü ngëma perü naane rü marü íname nax perü trígu nagu petoexű. Rü guxűnema ya yima máxpúnegüwa rü ngüchitaeruxügüwa rü tá narüyáetüxű i perü úwagü nhama dexárüxű. ¹⁴Rü chama rü tá wena nachixűanecax chanawoeguxěxě i ngëma chorü duűxügű i Iraéutanüxügű. Rü nümagü rü tá nayamexěxě ya yima norü ïanegü ga nagu nüxű napogüene rü yimawa tá namaxě. Rü tá norü úwanecü naxügű rü ngëma úwatüxű i wíüwa tá naxaxegü. Rü nanetümaxă tá natoegü rü ngëmaäcü o tá nangõxgű. ¹⁵Rü norü naanewaxüchi tá chanangexmagüixěxě i ngëma Iraéutanüxügű, rü tagutáma texé nawa ítanawoxű i ngëma norü naane i chama nüxna chaxăxű. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i nüxű chixuxű i ngëma.”

OBADIAS

(Abdía)

Tupana rü tá Edóðanecüäxü
naxâneexéxé

¹⁻²Rü yexguma t̄xacü ga ēxūguxü
Abdíaxü nadauxēegu ga Tupana rü
namaxā nüxü nixu nax t̄xacü tá nüxü
ngupetüxü ga yema Edóðane. Rü nüma ga
Abdía rü duñxügumaxā nüxü nixu rü
nhanagürü: ‘Rü marü nüxü taxñüe ga
Tupanaaru ore yerü guxü ga
nachixüanewa nanamu ga norü orearü
uruxü nax namaxā nüxü yaxuxücax rü
nhanagürü: ‘¡Écü ipexīachi nax
Edóðanecüäxmaxā pegü pedaixücax!’
nhanagürü. Rü nüma ya Tupana rü
Edóðanecüäxü nhanagürü: ‘Tá pexü
chaxâneexéxé napexewa i ngēma togü i
nachixüanegü rü tá pexü charuyixéxé. ³Rü
Pemax, Pa Edóðanecüäx, rü pegütama
pewomüxéxé erü perü poramaxā pegü
pecuaxüxü. Pema rü ínanutaanexüwa
pengexmagü i maxpúneanewa. Rü
ngēmacax nagu perüxiñüe rü taxúetáma
pexü tarüporamae. ⁴Notürü woo nhama
iyürüxü dauxüwaxüchi pengexmagügu rü
maxpúnetapexegu pexachiügu nhama
iyürüxü, rü ngēma tá pexü charuyixéxé.
.....

Nagagutama chixexügu nayi ga
Edóðanecüäxgü

¹⁰Rü pemax, Pa Edóðanecüäxgü, rü
tá poraäcü pexânee erü tá pexü
ichayarüoxoxëxé. Yerü chixri namaxā
pechopetü ga petanüxü ga
Iraéutanüxügü rü penadai. ¹¹Rü
yexguma norü uanügü ga churarakü
Yerucharéuarü poxeguxüarü iãxgu
pogüegu, rü nachocuxgu nax
nadeaxücax ga norü yemaxügü, rü pema
rü yéma nüxü perüdaunümare, rü tama
naétiwa pechogüe. Rü yexguma norü
uanügü nügumaxā yatoyeägu ga yema
nadexü rü pema rü natanüxü pexigü.
.....

¹⁵Rü yema chixexü ga petanüxü ga
Iraéutanüxügumaxā pexüxü rü
ngēmaäcü tátama pemaxā nangupetü.
Erü ngēma nixi i perü natanü naxcax ga
yema pexüxü.’ Rü Cori ya Tupana rü
nhanagürü: ‘Marü ningaica i ngēma
ngunexü i chama tá nagu chapoxcuexü i
guxüma i nachixüanegü.

.....
¹⁷Notürü Chiáðarü maxpúne ya chapata
nawa yexmane rü wüxi i nachica i iüünexü

nix̄. Rü ngēma tá nax̄ i duñxügü nax
ngēma ãucümäxüwa yabuxmüxücax. Rü
ngēma Iraéutanüxügü rü wena táxarü

nanayauxgü i norü naanegü', nhanagürü
ya Cori ya Tupana."

.....

JONAS

(Yóna)

Tupanachaxwa nixü ga Yóna

1 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Amitái nane ga Yónamaxã nidexa rü nhanagürü: ²—; Ěcü inaxüächi rü nawa naxü ya yima ūane ya taxüne ya Níniwe rü norü duūxügumaxä nüxü ixu rü tá chanapoxue! Eru chauxütawa nanguchiga nax poraäcü chixexü naxügüxü —nhanagürü. ³Notürü nüma ga Yóna rü tama Tupanaga naxñü, rü naxcacx nadau nax nhuxäcü naxchaxwa yaxüxü. Rü yemacqx Yópearü türewa naxü, rü yexma nüxü inayangau ga wüxi ga wapuru ga ixüächichaxüne ga Tárchia wa üxüne. Rü gumawa nanaxütanü nax yexma yaxüxüçax. ⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga buanecü ga tacü inanaxüxéxë ga yexguma már-arü ngäxütüwa nanguxgu. Rü guma wapuru rü nhama yapuxchaüxürüxü nixí, yerü nataxüchi ga yuape. ⁵Rü yema norü duūxügü ga guma wapuru rü poraäcü namuüe, rü yemacqx wüxicigü norü tupananetaarü ngüxéecax ínaca. Rü yema nax iyangüächixüçax ga guma wapuru rü ínanawoxü ga guxüma ga yema naäcu.

Notürü nüma ga Yóna rü guma wapuarü aixepegu naxücu rü yéma nayape. ⁶Rü nüma ga wapuarü capitáü rü yéma Yóna ípexüwa naxü rü nhanagürü nüxü: —¿Täxacü ngéma cuxü Pa Pexwaxexü? ¡Íruda rü curü Tupanana naca! Rü bexmana nüxü ingechaüümüxügü nax tama iyuexüçax —nhanagürü. ⁷Rü yoxni ga yema norü duūxügü ga guma wapuru rü nügumaxä nhanagürügü: —Ngíxä tanahanagü i wüxi i diëru nax ngémaäcü nüxü icuáxüçax nax texégagu yixixü nax guxchaxü tüxü ngupetüxü —nhanagürügü. Rü nanahanagügi rü Yónagu nangu nax nagagu yixixü ga yema nüxü ngupetüxü. ⁸Rü nümagü rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü nüxü: —; Tomaxä nüxü ixu rü täxacüçax nixí i taxcax ínanguxü i nhaa guxchaxü! ¿Rü täxacü nixí i curü puracü i naxcacx nua cuxüxü? ¿Rü ngextáciäx quixí? ¿Rü täxacü nixí i cuchixüane? ¿Rü täxacü rü duūxü quixí? —nhanagürügü. ⁹Rü nüma ga Yóna rü nanangäxü rü nhanagürü: —Chama rü Iraéutanüxü chixí. Rü Cori ya Tupana i dauxüguxü i naanearü üruxü rü már-arü üruxü rü nhama i

naanearü üruñaxű nixi i chayaxoxű rü nüxű chicuqxüxű —nhanagürü. ¹⁰Rü nhuxuchi nüma ga Yóna rü meama guma wapuruarü duñxügümäxä nüxű nixu nax Cori ya Tupanachaxwa nax yaxxű. Rü yexguma yemaxű naxníuegu ga nümagü, rü nüxű nadaugü ga yema már ga nax yexeraäcü nayuapexű, rü poraäcü namuüe. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: ¹¹—¿Tüxcüü ngëmaäcü cunaxü? ¿Rü tjaxacü tá cumaxä taxüexű i nhuxmax nax íyachaxächixűcax ya yimá yuape? —nhanagürügü. ¹²Rü nüma ga Yóna rü nanangäxű rü nhanagürü: —; Ěcü choxű ipetäe nachixüwa i nhaa már! Rü ngëxguma rü tá ínayachaxächi ya yuape. Rü chama rü nüxű chacuqx nax chaugagu yixixű ya daa buanecü ya tacü i nuxä pexű naxxű —nhanagürü. ¹³Rü nümagü ga yema wapuruarü duñxügü rü poraäcü inixägü nax naxänaciwa nangugüxűcax, notürü tama yéma nangugü yerü ga már rü yexeraäcü poraäcü nayuape. ¹⁴Rü yexguma ga nümagü rü Cori ya Tupanana nacagüe rü nhanagürügü: “Pa Cori Pa Tupanax ;Tauxű i nuxä toxű cuyuexëexű nagagu i nhaa yatü! Rü ngëxguma chi taxuxüma i chixexű naxügxux rü ;tauxű i cuyatoguächixëexű nax nayuxű! Erü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü cunaxü i tjaxacü i cuma cunaxwaxexüäcüma”, nhanagürügü. ¹⁵Rü yema nhagüguwena rü márwa Yónaxű natäegü, rü ínayachaxächi ga yuape. ¹⁶Rü yexguma yemaxű nadaugüga yema wapuruarü duñxügü rü poraäcü Cori ya Tupanaxü niuqxüxügü rü naxcax nayamägxü ga

wüxi ga naxüna rü nayagugü. Rü Tupanamaxä inaxunetagü nax naga tá naxníüexű. ¹⁷Rü yoxni ga nüma ga Cori ya Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga choxni ga taxüchixű nax Yónaxű ínagaxüçax. Rü nüma ga Yóna rü tamaepüx ga ngunexű rü tamaepüx ga chütaxű yema choxni ga taxüchixűänüwa nayexma.

Yónaarü yumüxëchiga

2 ¹Rü nüma ga Yóna rü yéma choxni ga taxüchixűänüwa Cori ya Tupanamaxä nidexa rü nhanagürü: ²“Pa Corix, yexguma poraäcü äüçümaxüwa chayexmagu, rü cuxna chaca nax choxű curüngüxëexüçax. Rü cuma rü choxű cungäxű. Rü yexguma márwa chayexmagu rü nagu charüxinü rü marü tá chayu. Notürü yéma cuxna chaca rü choxű cuxinü. ³Rü yéa már ímatamaxüwa choxű cutäe, rü yema dexäarü poraxüchixüxügu changu. Rü gumá yuape ga taxüchicü ga icunaxüxëecü rü chauétugu ninhaxüchixü. ⁴Rü nagu charüxinü rü marü cugüxüntawa choxű ícutaxüchi. Rü nüxű chacuqx rü tagutáma wena nüxű chadau ya cupata ya üünene. ⁵Rü dexäarü ngäxüwa chayexma rü chauétü ninhaxüchiüxüchi ga dexä. Rü yema norü mureru rü chaueruwa nayaxüxügü. ⁶Rü yema mártamagu changu rü chama nagu charüxinügu rü marü taguchima yéma íchanguxuchi. Notürü cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü choxű ícuyaxuchi nawa ga yu. ⁷Rü yexguma nagu charüxinügu ga marü nax chingoxöchixű nax chayuxüçax, rü cuxna chacuqxächi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cumaxä chidexa.

Rü yema chorü yumüxē rü yima cupata ya üünene ya nawa cungexmanewa nangu. ⁸⁻⁹Rü ngēma duűxügü i naxchicünaxägüxü icuaxüügxü, rü tama cumaxā nixaixcumagü. Notürü i chamax rü tá moxē cuxna chaxā rü tá cuxcax chayagu i āmaregü. Rü tá chayanguxéxē ga yema cumaxā ichaxunetaxü. Rü cuxicatama nixi, Pa Corix, Pa Tupanax, i nüxü cucuáxü nax choxü cumaxéexü”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema choxni ga taxüchixüxü nanaxoégaxéxē nax Yónaxü ínaxoxochixüçax márpechinügu.

**Níniwecüäxgü rü nüxü narüxoë ga
nacümagü ga chixexü rü Tupanacax
nadaugü**

3 ¹Rü wenaxarü Yónamaxā nidexa ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: ²⁻³—Ecü yima taxüne ya īane ya Níniwewa naxü rü duűxügümaxä nüxü ixu i ngēma tá cumaxā nüxü chixuxü! —nhanagürü. ³Rü nüma ga Yóna rü Tupanaga naxinü rü inaxüächi nax Níniwewa naxüxüçax. Rü guma Níniwearü īane rü tamaepüx ga ngunexü ninge nax nagu yaxüägüchigüxü. ⁴Rü nüma ga Yóna rü guma īanegu naxücu rü guxüma ga yema ngunexü rü nagu nixüägüchigü, rü tagaäcü nhaxümaxä yexma nicaechigü: —Rü 40 i ngunexüwa nanguxgu rü Tupana tá nayanaxoxéxē ya daa īane ya Níniwe —nhanagürü. ⁵Rü yexguma yemaxü naxinüegu ga yema Níniwecüäx ga duűxügü ga iyaexü rü buxügü, rü Tupanaaxü nayaxögü. Rü nanaxunagügü nax Tupanacax naxaureexü rü nagu yacüxgüxü ga naxchirugü ga nanhoxéraxü, yerü

poraäcü niügumaxā nangechaügü. ⁶Rü yexguma Níniwearü äëxgacüxitawa nanguxgu ga yema dexa, rü nüma rü norü tochicaxüwa inachi rü ínacuxuchi ga norü äëxgacüchiru rü nanhoxéraxü ga naxchirugu nicüx rü waixümüarü ätexexüwa narütomare. ⁷Rü nhuxüchi nüma ga äëxgacü rü norü ngüxéerüügxü namu nax naxunagügüäxüçax ga aurechiga. Rü nhanagürügü: “⁸Taxúetáma texé tachibü! ⁹Rü ngëgumartüxü ta rü taxúetáma texé tanachibüexéxē rü tayaxaxegüxéxē i túmaartü wocagü rü carnérugü!”, nhanagürügü. ⁸Rü yexgumarüxü ta nanaxunagü ga äëxgacüarü ore ga nhaxü: “⁹Guxáma i pemax, Pa Duűxügü, rü nanhoxéraxü i naxchirugu picüxgü rü ngëmaäcü ípenawex nax pegümaxä pengechaügxü! ¹⁰Rü aixcuma Tupanana pecagü rü namaxä nüxü pexu i perü chixexügü! ¹¹Rü wüxicigü i pemax rü nüxü perüxoë i pecüma i chixexü rü ngëma nax pegü pedaixü rü pemáetawægexü! ¹²Rü bexmana ngëguma ya Tupana rü tá nüxü ingechaütmüxügü rü tá narüngüxmü nax tamaxä nanuxü, rü taxítáma tükü nadai”, nhanagürügü. ¹⁰Rü Tupana rü nüxü nadau ga yema Níniwecüäx ga duűxügü ugüxü nax nhuxäcü nüxü naxoexü ga nacüma ga chixexü. Rü yemacax ga nüma ga Tupana rü ínayachaxächi ga yema poxcu ga noxri namaxä naxueguxü.

Nanu ga Yóna

4 ¹Rü tama Yónaäxëwa name ga yema mexü ga Níniwecüäxmaxä naxüxü ga Tupana rü poraäcü nanu.

²Rü yemacax nhaācü nayumüxē:
“Düçax, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngēma nhuxmax Níniwewa ngupetüxü nixi ga yema nüxü chixuxü ga yexguma chauchixüanewatama chayexmagu. Rü yemacax nixi ga cuhxaxwa chixüxtäqx nax Tärchiawa chaxüxüçax, yerü nüxü chacuqx rü cuma rü wüxi ya Tupana ya mecumacü rü ngechaxüwaxecü quixi rü tama paxa cunu. Rü ngēma curü ngechaü rü nataxüchi, rü ngēmacax woo texémamax poxcu cuhxueguxgu rü paxama nagu curüxinü, rü tama tüxü cupoxcu ega nüxü tarüxoegu i tümacüma i chixexü.”
³Rü ngēmacax Pa Cori Pa Tupanax, rü chanaxwaxe nax noxtacüma choxna cunayaxuxü i nhaa chorü maxü. Erü chäpxax narümemaе nax chayuxü rü tama nax chamaxechaxü” nhanagürü.
⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü: ——Rü cuxü namexü nax ngēmaäcü cunuxü? —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga Yóna rü ínaxüxü nawa ga guma īane rü üäxcü ne íxüxüwaama naxü rü yexma nanaxü ga norü düxenü ga naixatünaxçax. Rü yéma nüxü nadawenü rü tá tjaxacü nüxü ngupetü ga guma īane. ⁶Rü nüma ga Tupana rü naxçax yéma nanaxüxexë ga wüxi ga nanetü ga äätüxü nax yemamaxä nagauxchipetaxüçax, rü tama nangechaüxüçax. Rü nüma ga Yóna rü poraäcü yemamaxä nataäxë.

⁷Notürü ga moxüäcü yangunegu rü Tupana yéma nanamu ga wüxi ga baxü nax yema yawaechumaxäxüçax, rü narünhexe. ⁸Rü yexguma üäxcü ngunagigu rü Tupana yéma nanamu ga wüxi ga buanecü ga naiëmacü ga üäxcü ne íxüxüwaama ne bucü. Rü nüma ga üäxcü rü Yónaerugu nabaxi rü yemaacü poraäcü nüxü nanguxema rü namaxä nayuëga yerü poraäcü nanguxema. Rü yemacax nhanagürü: “Narümemaе nixi nax noxtacüma chayuxü rü tama nax chamaxüxü”, nhanagürü. ⁹Notürü nüma ga Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü: ——Cuxçax rü namexü nax ngēmaäcü cunuxü nagagu nax nanhexexü i ngēma nanetü? —nhanagürü. Rü nüma ga Yóna rü Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü: “Ngemäacüx, chäpxax name i ngēma, erü ngēma chorü numaxä chayuxchaü”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü nüxü: —Cuma rü tama icunato ga yema nanetü rü tama cunayaxexë. Rü wüxitama ga chütaxü rü nangox rü to ga chütaxü rü marü nayu. Notürü i cumax rü cuxü nangux nax nayuxü. ¹¹Rü düçax, chama rü yexeraäcü choxü nangux nax nayuxü i ngēma duüxügü i Níniweçüäxgü, erü yima īanewa nangexmagü i 120,000 i buxügü i taxuxüma i chixexü üguxü rü muxüma i naxü nagü —nhanagürü ga Tupana.

MIQUÉIAS

(Miquéa)

Miquéa nüxü nixu nax Tupana tá napoxcuxü ga Chamáriacüägxü

1 ¹Rü yexguma Yudáanecüäxarü äëxgacügi yixígüga ga Yotáü rü Acáa rü Echequía, rü yexguma nixí ga Cori ya Tupana ga Miquéa ga Morechécüäxü nawéaxü ga yema äücumaxü ga Chamáriacüäxgúcax rü Yerucharéüäxgúcax tá ínguxü. ²Rü nhuxuchi nüma ya Miquéa rü nhanagürü: —jPa Guxüma i Nhaa Nachixüanearü Íanecüägxü, rü Pa Guxüma i Duüxügi i Nhaa Nachixüanewa Ngëxmagüxü, rü iperüxüne i nhaa ore! Rü nüma ya Cori ya Tupana rü napata ya üiüneneawa pexü nixugüchiga.

.....

⁵Rü tüxcüü pexü nixugü? Rü pexü nixugü erü nüma rü nüxü nacuax i ngëma chixexü i pexüxü rü tama naga nax pexinüexü i pemax, Pa Yacútaagü i Iraéutanüxügi. Rü bexmana pema rü nhaperügüyü: “¿Rü ngextá nixí i toma Tupanaga taxñüexü i toma i Iraéutanüxügi?” nhaperügüyü. Rü pemaxä nüxü chixu rü yima ñane ya

Chamáriawatama nixí. Rü pema rü bexmana nhaperügüyü: “¿Rü ngextá nixí i tupananetachicüñaxägüxü ticuaxüügüxü?” nhaperügüyü. Rü pemaxä nüxü chixu rü Yerucharéüiwatama. ⁶Rü ngëmacqax i nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Yima ñane ya Chamária rü tá nagu chapogü rü naxtapüxügi i nügüétügu yixixüica tá ngëma tadau. Rü ngëma nachica rü naanexü tá nananguxuchi rü úwagü nagu natogü. Rü yimá nutagü ya namaxä ínapoxegune ya yima ñane, rü tá ngachitamaxügi nawoonemare. Rü ngëmaäcü tá nangox ya yimá nutagü ya naxtapüxarü ügü. ⁷Rü guxüma i ngëma norü tupanachicüñaxägü rü tá nipue rü tá ínagu i ngëma norü naigü i namaxä natupanaägxüxü. Rü ngëma diéru i ngëma Iraéutanüxügi norü tupanachicüñaxägüxü namaxä icuaxüügüxü, rü norü uanügi rü nachixüanewa tá nananagü nax ngëma norü tupanachicüñaxägüxü namaxä yacuaxüügüxü”, nhanagürü ya Tupana.

Miquéa rü norü ngechaümaxä naxaxu

⁸Rü ngëmacqax taxü i chorü ngechaümaxä tá chaxaxu, rü ngeareü

chapatuáxē rü ngexchiruxe tá chixū, rü airu i dauxchitacǖxräxǖ tá chaxaxu rü weri i abetrúxacürǖxǖ aita tá chaxü.

⁹Erü ngëma Chamáriacǖxgüarü guxchaxǖ rü nataxüchi rü taxúema tanamexéxé. Rü yima ñane rü tagutáma wena noxrirǖxǖ nixí. Rü ngëma norü guxchaxǖ rü Yudáanewa nangu rü nhuxmata nawa nangu ya yima ñane ya Yeruchareǖ i chautanüxǖgü nagu áchixüne.

.....

**Ore i áëxgacügi i chixri
duüxǖgumaxä icuaxgüxǖchiga**

2 ⁶Rü pemax, Pa Áëxgacügi i Chixri Chortü Duüxǖgumaxä Icuaxgüxǖ, rü nhaperügügü: “Tama torü me nixí i tomaxä nua nüxǖ cuyarüxi i ngëma ore i chixexǖ. Erü ngëma guxchaxǖ i nüxǖ quixuxǖ rü tagutáma towa nangu.

⁷¿Exna toma i Iraéutanüxǖ nax tixigüxǖ rü Tupana rü chixexǖ tomaxä naxuegu? ¿Exna ya Tupana rü marü nüxǖ narüxo nax yaxna tomaxä naxinüxǖ? ¿Rü ngëmaäcǖ exna yixixǖ i nacüma ya Tupana? ¿Tama exna i tixǖ nangüxéexǖ i ngëma Tupanaarü ore ya yíxema aixcuma mea nagu maxëxe?” nhapertügügü. ⁸Notürü ga Tupana rü nhanagürü pexü: “Pemax, Pa Áëxgacügxǖ, rü namaxä perüxuanü i ngëma chorü duüxǖgü rü chixexǖ namaxä pexü. Rü yíxema churaragü i daiwa ne íxe rü tataäxëgü erü nagu tarüxñüe rü tümapatawa rü marü taxuxütáma taxacürü guxchaxǖ tixǖ nangupetü. Notürü ngëxguma ítangugügü rü pemax rü tixna penapu i ngëma tûmachiru i tatanüxǖ. ⁹Rü

yíxema yutegüxe rü pema nax áëxgacügi pexigüxǖ rü tixna penapu ya yima tümapata ya nügümäxä tixǖ wüxicane. Rü yíxema tûmaxacügi rü ngëmaäcü tixǖ pengepatagüechaxéx erü tixna penapu i ngëma chorü ngüxéexǖ i tixna chaxäxǖ. ¹⁰¡Rü ècü ipechigü rü ípechoxǖ i nua! Erü nhaa ñane rü taxütáma nawa pengexmagü. Erü ngëma chixexǖ i nua pexüxǖ rü nataxüchi, rü ngëmacax i guxüma i nhaa ñane rü nachixe. ¹¹Rü ngëxguma chi ínanguxgu i wüxi i orearü uruñneta i doraxǖmare ixuxǖ, rü nhaxgu: ‘Rü nhuxmax rü chama rü chanaxunagü rü marü name i peyaxaxǖya wüxi rü tooma i axchiügü’ nhaxgu, rü pexcax rü ngëma nixí i wüxi i mexǖma i orearü uruxǖ ixixǖ”, nhanagürü ya Tupana.

Chixexǖ i áëxgacügüchiga

3 ¹¡Rü iperüxñüe, Pa Iraéutanüxǖgüarü Áëxgacügxü! ¿Rü tama exna pexna naxüxǖ nax nüxǖ pecuáxǖ i taxacǖ nixí i mexǖ rü taxacǖ nixí i chixexǖ? ²⁻³Notürü i pemax rü naxchi pexai i ngëma mexǖ rü perü me nixí i ngëma chixexǖ. Rü pema rü nhama woca imáxürǖxǖ pexigü namaxä i chorü duüxǖgü. Rü pema rü nhama woca icauxchaxmíxürǖüäcü namaxä ipécuax. Rü peyacuajxǖgü rü nhama namachi i íxraxǖgu chexexǖ nax imuxraxǖrǖxǖ namaxä pechopetü i ngëma chorü duüxǖgü. ⁴Rü wüxi i ngunexǖ rü tá nüxna pecagü ya perü Cori ya Tupana notürü i nüma rü taxütáma pexü nangåüga. Rü ngëxguma i nüma rü tá pexchaxwa

inicux nagagu i ngēma chixexű i pexügűxű. ⁵Rü ngēma chorü duűxügű rü nacüma i chixexűgű naxi nagagu i ngēma orearü uruűgüneta i doramaxă nangúexěexű. Rü yíxema naxüwemüxe rü taăx tūmamaxă naxuegu. Notürü yíxema tama naxüwemüxe rü dai tūmamaxă naxuegu.

.....

¹¹Rü daa īanearü āëxgacügű i guxchaxűarı međeēruxű rü ngēma nüxű naxütanüxűgaxica naximü. Rü ngēma chacherdótegű rü ngēxguma nüxű tanaxütanüguxicatama tüxű nangúexěex. Rü ngēma orearü uruűgű rü ngēxguma nüxű naxātanugu rü taăxeruxű i orexű nixu. Notürü guxüma i nümagü rü nhanagürügüneta: “Rü Cori ya Tupana rü nataxűtagu rü taxuxűtámá i chixexű tüxű nangupetü”, nhanagürügüneta. ¹²Rü ngēmacax, Pa Āëxgacügű, rü pegagu tá nixi nax īchicüxű yanguxuchixű rü nachipexica ngēma inuağüxű ya yima īane ya Yerucharéü ya mäxpüne ya Chiăwa ngexmane. Rü yima mäxpüne ya Tupanapata nawa ngexmane rü wüxi i naane i ngēxma rüxümarexürüxű tá nixi.

Tupana rü tá duűxügűxű inarüngüxmüexěex

4 ¹Rü yicüra rü tá nawa nangu nax yima mäxpüne ya Tupanapata nagu üxüne rü tá guxünema ya náigü ya mäxpünegüarı yexera natachiga. Erü ngēma Tupanapatawa tá naxi i guxüma i nachixűanecüiägxü i duűxügű nax nüxű yacuqxüügűxűcax. ²Rü muxüchixűtama i duűxügű tá ngēma nangugü rü

nhanagürügű tá: “jRü nua pexi rü ngixă daa mäxpünewa dauxű taxigü nax nawa ingugüxűcax ya yima Iraéutanüxűgüarı Tupanapata nax nüma tüxű nangúexěexűcax i ngēma mexü i nacüma nax ngēmagu ixixűcax!” nhanagürügű tá. Erü daa mäxpüne ya Chiăwa tá nixi ya Cori ya Tupana i tüxű nangúexěexű. Rü Yerucharéüwa tá nixi i ne naxüxű i norü ore. ³Rü nüma ya Cori ya Tupana tá nixi i namexěeňxű i nachixűanegüarı guxchaxűgű rü woo i ngēma nachixűanegü i yáxüwa ngēxmagüxűarı guxchaxűgű. Rü ngēma duűxügű rü aiegumüaneruxű tá nayaxígüxě i norü taragü, rü yima norü wocaegü, rü tríguarü buxruxű tá nayaxígüxěex. Rü taxuxűtámá to i nachixűane rü wena naxāxnegü nax togümaxă nügü nadaixűcax rü taxuetámá texé tanangúexěex i daichiga. ⁴Rü guxătámá taxütámá muüeäcü tamaxě. Rü wüxfechigü rü tá túmaarü úwapechitagü, rü túmaarü figupechitagü tarüngü. Rü nhaa ore rü noxрутама nixi ya yimá Cori ya Tupana ya guxăétüwa ücü. ⁵Rü ngēma togü i nachixűanecüägxü i duűxügű rü woo noxрутама tupanagünetaga naxinüegu, notürü i yixema rü guxügutámá naga taxinüe ya yimá törü Cori ya Tupana.

Tupana tá īnananguxűxěex i norü duűxügű

⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Yicüra rü tá nachixűanecax chanawoeguxěex i ngēma chorü duűxügű i Iraéutanüxűgű. Rü wüxiwa tá chanangexmagüxěex i ngēma noxri to ga nachixűanegu

woonexű rü turaexű rü ipaexű. ⁷Rü ngēma woeguxűmaxă wüxigu namaxă i ngēma Yerucharéüwa yaxtuguxűmaxă tá wena ichanachixexé i wüxi i nachixűane i poraxű. Rü chama ya Tupana rü guxűgutáma namaxă ichacuax i ngēma chorü duüxűgü nawा ya yima maxpúne ya Chiáü. ⁸Rü cumax, Pa Yerucharéü i Iraéutanüxűgarü Poxűchicaxű Ixíxe i Maxpúne ya Chiáüwa, rü wena táxarü guxű i Iraéuanearü íanegüétüwa cungexma rü cuwa tá nixi i nangexmaxű i nhaa nachixűanearü áëxgacüpata”, nhanagürü ya Tupana.

.....

**Tupana rü tá Iraéutanüxűguxű
naxuarü áëxgacüäx**

5 ²Rü cumax, Pa Beréü i Efráta ixíhex, rü woo wüxi ya īane ya íxrane quixi natanüwa ya guxűnema ya Yudáanecüäx ya īanegü, notürü cugu tá nixi i nabuxű ya yimá Iraéuanecüäxgürü áëxgacü ya woetama marü ngēxmaechacü. ³Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü norü duüxűgüna nixügachi nax norü uanügü namaxă icuáxűcax nhuxmatáta naxíraxacü i ngēma nge i wüxi ya ngīne tá ngíxű ngēxmacü. Rü ngēxguma tá nixi i ngēma Iraéutanüxűgi to i nachixűanegügu woonexű rü tá nachixűanecax nawoeguxű nax wüxiwa nangexmaguxűcax namaxă i natanüxűgi ga nachixűanewatama yaxtuguxű. ⁴Rü nüma ya yimá Iraéutanüxűgarü áëxgacü ya ínguchaüci rü Cori ya Tupanaarü poramaxă rü norü üünemaxă tá ngēma

norü duüxűgumaxă inacuax. Rü ngēma norü duüxűgü rü taxucaxtáma namuüe erü guxütáma i duüxűgü i nhama i naanewa ngēxmaguxű rü tá Cori ya Tupanaxű nicuaxüxűgü. ⁵Rü nüma ya yimá áëxgacü rü tá nanangüxmüexexé i duüxűgü. Rü ngēxguma ngēma Achíriaanecüäxgü tachixűanegu chocuxgu rü áëxgacüpatakügü chocuxgu rü yimá áëxgacü rü naxüttawa tá nanamugü i 7 i duüxűgüarü daruügü rü 8 i áëxgacügü nax nüxű naporamaegüxűcax. ⁶Rü nümagü rü norü taramaxă tá nixi i Niróyichixűane i Achíriaanemaxă inacuaxguxű. Rü tá tükü ínanguxűxexé naxmexwa i ngēma Achíriaanecüäxgü i törü naanegu chocuxű rü tükna yapugüxű.

.....

**Ngēma Cori ya Tupana duüxűgüaxű
naxwaxexű**

6 ⁶Rü tjaxacümáxă tá nüxű chayarücuaxüxű ya yimá Cori ya Tupana ya dauxűcüäx? ¿Exna wocaxacü i wüxi i taunecü nüxű ngēxmaxű tá naxcax chiguxű nax ngēmamaxă nüxű chicuaxüxűcax?

.....

⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cumaxă nüxű nixu, Pa Duüxű, i tjaxacü nixi i napexewa mexű rü tjaxacü nixi i ngēma cuxű nanaxwaxexű. Rü ngēma cuxű nanaxwaxexű nixi nax mexű cuxüxű rü quixaixcumaxű rü tama cugü quicuaxüxűäcuma naga cuxinüxű ya curü Tupana.

.....

**Iraéutanüxűarü aëxgacügü rü chixri
norü duñxűgümaxă inacuqx**

7 ²Rü nhama i naanewa rü marü nataxuma i duñxű i mexügu rüxínxű rü Tupanamaxăixaixcumaxű. Rü ngëxguma guxchaxű ngëxmagu, rü guxüma rü ínamemare nax nügü nadaixű. Rü wüxicigü rü naxcax nadau nax nhuxăcü guxchaxű toguecax naxüxű. ³Rü nümagü rü nüxű nicuaxüchi nax naxügiäxű i guxchaxűgü. Rü ngëma aëxgacügü rü naxcax ínacagü nax nüxű naxütanügxüaxű. Rü aëxgacügü i guxchaxűarü mexéeruxű rü ngëma nüxű naxütanüxűétüwaama naxü. Rü ngëma aëxgacügü i nachixűanemaxă icuqxgüxű rü tümamaxă inacuqxü ya norü duëxegü i ngëma nüma nanaxwaxexüäcüma, rü ngëmaäcü nanachixexëxë ya norü īane.

.....

⁶Rü ngëma nanegü rü tauxütáma nanatüga naxinüe, rü ngëma ingexű i naxacügü rü naemaxă tá nanue. Rü ngëma naneäxgü rü naxëguchi tá naxai.

Rü ngëma tümaarü uanü ixígüxű rü tumatänüxű tátama nixigü.

Tupana rü tükü narüngüxëe

⁷Notürü i chamax rü Cori ya Tupanaarü ngüxéecax tá chadau. Rü tá nagu chayaxö ya yimá Tupana ya chorü poxüruxű ixicü, erü nüma rü tá choxü naxinü. ⁸Pa Torü Uanügüx tauxű i petaäxëgüxű nax guxchaxű toxü ngupetüxű! Erü woo itayayixgu rü wena taxarü ítarüdagüama. Rü woo ēanexüwa tangexmagügu i nhuxmax, rü nümatama ya Cori ya Tupana rü torü omü nixi. ⁹Rü aixcuma chixexű taxü Cori ya Tupanapexewa, rü ngëmacax nhuxmax nax toxü napoxcuexű rü tá yaxna namaxă taxinüe. Rü nüma rü tá toxü ínapoxü nüxna i guxüma i torü uanügü, rü tá nanapoxcue naxcax i ngëma chixexű i tomaxă naxügüxű. Rü nüma ya Tupana rü tá ēanexüwa toxü ínanguxüxëxë rü ngónonexüwa tá toxü nagagü. Rü tá toxü nanawex nax nhuxăcü torü uanügüxű naporamaexű —nhanagürü ga Miquéa.

.....

NAUM

(Naú)

Nanu ga Tupana

1 ¹Rü nhaa nixí ga yema ore ga Naú ga īane ga Ércucüäx Tupanaxütawa nayaxuxű ga yexguma nüxű nüxű nacuqxéegu. Rü yema ore rü īane ga Níniwearü poxcuchiga nixí. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraäcü nüxű tachuxu ya yíxema nüxű ngechäugüxe rü ngëmacax tüxű napoxcue ya yíxema tama naga īnüxe. Rü ngëma norü uanügumaxă rü nanu. ³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü woo nax naporaxű notürü yaxna duūxügümamaxă naxinü. Notürü yíxema chixexű úxe rü tama nüxű narüngüma nax tüxű napoxcuxű. Rü nüma rü inanawex i norü pora nawa ya yimá poracü ya buanecü. Rü ngëma caixanexügü rü nhama nacutügüarü caixächitelexexürüxű nixígü.

.....

⁶¿Rü texé tá yaxna namaxă taxinü ega tümamaxă nanuxgu ya Tupana? ¿Rü texé tá naétuwa tamaxama i ngëma norü nu? Erü ngëma norü nu rü üxüemaarü naiëmaxürüxű nixí. Rü ngëguma nanuxgu rü yimá nutagü ya taxüchicü rü narüngüxtegü. ⁷Rü nüma

ya Cori ya Tupana rü namecüma. Rü ngëguma guxchaxű ínguxgu rü nüma nixí i tüxna nadauxű. Rü nüma rü tüxű ínapoxüxű ya guxáma ya yíxema nagu yaxögüxe. ⁸Notürü ya yíxema norü uanügü rü tá tüxű nadai nhama dexá túmaétu inhaxüchiüxürüxű, rü ēanexüwa tá tangexmagü. ⁹¿Rü tjaxacürü chixexű nixí i Cori ya Tupanapexewa nagu perüxñüexű? Rü nüma rü noxtacüma tá pexü inayarüroxexë. Rü ngëxma tá nayacuax nax namaxă perüxuanügüxű.

.....

2 ¹Pa Níniwecüäxgüx, rü ngëma pexü yadaixű rü marü pexcax inaxiächi. ¡Rü perü dauxütaerüüchicawa rü penamugü i dauxütaerüügü! ¡Rü perü namagüwa rü pedauxütaegü! ¡Rü pegüxiünegu penaxű i ngëma perü tara! ¡Rü penanataquexe i perü churaragü nax perü uanügumaxă pegü pedaixüçax! ²Yerü ga pemax rü penadeäcu ga Iraéuane rü Yudáane rü nhama úwa ga ngechacüüxürüüäcü yéma penawogü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá wena ínanadagüxexë nax noxrirüxű naporaexüçax ga yexguma noxri tauta

penadeācugurüxű. ³Rü ngēma perü uanügürü poxüruxű rü nadáutachinü, rü nidáuxchiru i norü churaragü. Rü ínamemare nax pexű nadaixű rü yima naweūgü rü nhama üxüarü *yauxraemarüxű* nixígü, rü ngēma norü cowarugü rü nanaxixächiäxëtanü.

.....

⁵Rü nüma ya perü äëxgacü rü norü churaragüerucax naca rü nüma i ngēma norü churaragüeru rü nhuxäeäcü inaxüächi. Rü nügümäxä narübuxmü nax naxtapüxna nax

yadaugüxűcax. ⁶Notürü yema norü uanügütçax rü marü natauxcha nax nachocuxű erü ngēma naxtapüxarü *iäx* i natüwaama üxű rü niwäxna, rü marü taxucürüwama ítayachaxächixëxë i ngēma dexá, rü ngēmacax ya yima äëxgacüpata rü niwax. ⁷Rü ngēma äëxgacü naxmäx rü to i nachixüanewa ngixű nagagü namaxä i ngixütaxügü. Rü nhama muxtucurüxű iyaxaxunetanügü rü ngigü napaxremügüäcüma ixauxe.

.....

HABACUQUE

(Abacúqui)

Abacúqui rü nidexa naxcax nax
chixexű ngupetüxű

1 ¹Nhaa nixĩ ga yema ore ga Cori ya
Tupana rü orearü uruxű ga
Abacúquixű nawéxű. ²Rü nüma ga
Abacúqui rü nhanagürü: —Pa Corix
¿nhuxguxüratáta nixĩ i choxű cuxínuxű
nax yexűcürü tagaäcü cuxna
chacaechaxű nax toxű curüngüxexűcax
notürü i cuma rü tama choxű cuxní?
¿Rü nhuxguxüratáta i tagaäcü cumaxã
nuxű chixuechaxű naxcax nax
yanaxoxűcax i ngëma dai i totanüwa
ngëmaxxű notürü i cuma rü tama nua
cuxű nax nawa toxű ícunguxxexűcax?
³ ¿Rü tükciňi choxű nuxű cudeauxexë i
nhaa taxű i guxchaxű rü chixexű i
guxűwama ngëmaxxű? Rü choxű
ínamechomaegu i duüxűgü i chixexű
ügüxű rü máetagüxű. Rü guxűwama i
duüxűgü rü nügümamaxa nanue rü nügü
nadai. ⁴Rü duüxűgü rü tama aixcuma
nagu namaxë i ngëma tochixűanearü
mugü. Rü ngëma mugü i duüxűgüétüwa
idexaxű rü tama naga naxñue. Rü
ngëma duüxűgü i chixri maxexű rü tükxű
napoxcu ya yíxema mexű ügűxe. Rü

ngëmaäcü ínayatóxexëgü i ngëma
aixcuma wexguxű —nhanagürü.

Cori ya Tupanaarü ngäxűga

⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
Abacúquixű nangäxű rü nhanagürü:
—¡Düçax, nuxű pedau i ngëma
nachixűanegü i pexű íchomaeguâchixű
nax taxacü nuxű ngupetüxű! ¡Rü nuxű
pedau rü pebaixächie! Erü ngëma tá
chaxüxű rü pema rü taxüchima
peyaxögü woo ega texé pemaxã nuxű
ixuxgu. ⁶Rü chama rü tá
ichanachigüxexë i ngëma
Caudéutanüxűgü (i Babiróniaanecüäx)
nax guxűwama dai naxügüxűcax. Rü
nümagü rü duüxűgü i tama togü i
duüxűgüxű ngechaügüxű nixígü, rü
ínamemaregü nax nayauxanegüaxűcax
i ngëma naanegü i tama noxrü ixixű
—nhanagürü ga Tupana.
.....

Abacúqui rü wenaxarü Tupanamaxã narüxutaga

¹²—Düçax, Pa Corix, Pa Chorü
Tupanax ¿tama ñexna i cuma i
guxűguma cungexmaechaxű? Erü cuma

rü üünecü rü taguma yucü quixí. Pa Corix, Pa Chorü Poxüruxüx, cuma nixí i pora nüxna cuxäxü i ngëma Caudéutanüxügü nax nawa cuyanguxëexüçax i ngëma curü pocxu i toxçax ixixü. ¹³Rü cumax, Pa Tupanax, nax aixcuma üünecü nax quixixü rü tama yaxna namaxä cuxinü i ngëma chixexü rü tama namaxä cutaäxë i ngëma duüxügü i chixexü ügxü. ¿Rü nhuxücurüwa i cunangexrü rü taxu nhacurügumare i nhuxmax nax toxü nadaixü i ngëma Caudéutanüxügü i torü yexera chixexü ügxü? —nhanagürü ga Abacúqui.

.....

Ore ga Cori ya Tupana Abacúquixü nüxü cuaxëexü

2 ¹Rü nüma ga Abacúqui rü nhanagürü: —Chama rü nhama wüxi i dauxütaexüürüxü tá ichaxuäxë, rü tá ichadawenü nax ngëmaäcü nüxü chacuáxüçax rü tjaxacümäxä choxü nangäxü ya Tupana naxcax i ngëma nax namaxä charüxtagaxü —nhanagürü. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nangäxü rü nhanagürü: —¡Wüxi i mürapewatachiniügü naxümatü i ngëma tá cuxü chawéxü nax ngëmaäcü tauxchaäcü duüxügü nüxü daumatüxüçax! ³Rü nhuxmax rü taxüta nawa nangu nax yanguxü ga yema cuxü chawéxü. Notürü taxütáma nangupetümare nax yanguxü. ¡Cumax rü mea ínanguxëxë ega woo tama paxa yanguxgu! Erü aixcuma tá ningü i ngëxguma norü ngunexüwa nanguxgux. ⁴Rü naxümatü i nhaa ore! “Ngëma duüxügü i chixexü ügxü rü nügü

nicuaxüxügü. Notürü yíxema chapexewa imexe rü tá tamaxë erü chamaxä tixaixcumagü” —nhanagürü ga Tupana.

.....

Ngëma Caudéutanüxügumaxä tá ngupetüxü

⁸Düçax, Pa Caudéutanüxügüx, pema rü muxüma ga nachixüanegümäxä poraäcü chixexü pexü, rü penadeäcu ga norü ïanegü. Notürü i nhuxmax rü ngëma nachixüanegü rü tá pexcax nügü nanutaquexe rü tá nüxi perü ïanegü nadeäcugü yema pema penadeäcuxürüxü. Rü ngëmaäcü tá nüxü peyangutanüxëxë ga yema máeta ga norü ïanegüwa pexüxü.

.....

¹²Rü wüxi i taxü i äücumaxüwa pengexmagü, Pa Caudéutanüxügüx, yerü penadai ga duüxügü rü penapuxü ga norü yemaxügü nax yemaäcü perü ïanegü pexügüxüçax. ¹³Rü napexewa ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü ngëma perü puracü i nagu pipaexü rü notüçaxmamare nixí. Erü guxüma i ngëma pexüxü rü ütxüwa tá nayagu.

.....

²⁰Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü napata ya üünenerewa nangexma. Rü guxäma i pema i nhama i naanecüäx rü name nixí i napexewa pechianegumare.

Abacúquiarü yumüxë

3 ¹Rü nhaa nixí ga norü yumüxë ga orearü uruxü ga Abacúqui: ²“Pa Corix, Pa Tupanax, rü ngëma nüxü chaxinüxü i cuchiga rü nachiga ga guxüma ga yema cuxüxü rü poraäcü

choxū nagu narüxínüxēxē nax nhuxācū cuxüünexū. ḡRü torü maxūwa naxü i ngēma mexü ga yema ūpa cuxüxü nax ngēmaäcū i toma rü ta nüxü tacuáxüçax! Rü woo tomaxā nax cunuxü notürü ḡtoxü nawexama nax nhuxācū cuxü tangechaătümüxügüxü! ³Rü nüxü chadau ya Cori ya Tupana i Temáūanewa ne naxüxü nawa ya yima Paráūarü mäxpúne. Rü dauxüguxü i naane rü norü üunemaxā nanapá. Rü guxü i nhama i naanewa rü nüxü nicuaxüxügü. ⁴Rü iyaxraemacüxügü ngēma ne naxü. Rü naxmexwa ínaxüxü i omüema. Rü ngēmawa nangox i ngēma norü pora.

.....

¹³Rü cuma rü dauxüwa ícuxüxü nax curü duüxügüxü ícupoxüxüçax, rü nüxü nax curüngüxéexüçax ya yimá äęxgacü ya cumatama nüxü cuxunetacü. Rü cuma rü cuyamax i ngēma duüxü i chixexü üxü nhama wüxi ya īpatagu ipogüxürüxü.

.....

¹⁶Rü yexguma nüxü chaxinügu ga yema äucümäxü ga cuxüxü rü chamuü, rü poraäcü chiduxruchicüra. Rü taxucürüwa ichachi rü guxüma i chaxune rü inayaturaächi. Notürü woo ngēmaäcū nax yixixü rü mea tá íchananguxēxē i ngēma ngunexü i Tupana tá nagu guxchaxü naxcax ínguxéexü i ngēma churaragü i chixexü tamaxā ügüxü. ¹⁷⁻¹⁸Rü woo i ngēma figunecü rü yangechacugu, rü woo i ngēma úwa rü ngēma oríwa rü nangearü oöggu, rü ngēma naanegü rü taxuxüma nawa rüxüxgu, rü woo nayuegu i ngēma carnérugü i nachitaxüwa, rü marü nataxuxguma i ngēma wocagü i napxüüwa, notürü i chamax rü Cori ya Tupana ya chorü maxeēruümaxā tá chataäxē. ¹⁹Erü nüma ya Cori ya Tupana rü pora choxna naxā, rü nhama wüxi i cowü i poraxürüxü choxü naporaxexē. Rü wüxi ya mäxpúneétüwa tá choxü naga rü ngēma tá choxna nadau nax taxuxüma choxü naxüpetüxüçax.”

SOFONIAS

(Chofonía)

Tupana rü Yudáanecüäxgüxü tá
napoxce

1 ¹Rü nhaa nixí ga ore ga Cori ya
Tupana Chofoníamaxã nüxü ixuxü
ga yexguma Yochía ga Amóõ nane
ääxgacü ixixgu ga Yudáanewa. Rü nüma
ga Chofonía rü Cúsi nane nixí, rü Cúsi
rü Yedaría nane nixí, rü Yedaría rü
Amaría nane nixí, rü Amaría rü
Echequía nane nixí. ²Rü ngëma norü ore
i Cori ya Tupana rü nhanagürü:
“Noxtacüma tá ichayanaxoxéxë i
guxüma i taxacü i nhama i naanewa
ngëxmagüxü. ³Rü tá ichayanaxoxéxë i
duüxügü, rü naexügü, rü ngëgumarüxü
tá ta i werigü, rü choxnigü. Rü tá
naxcax íchayagoöchi i ngëma
chixexüarü üruügü, rü tá chanadai. Rü
tá ichayanaxoxéxë i guxüma i duüxügü i
nhama i naanewa rü taxuxütáma
ínayaxü.” Rü ngëma nixí i nüxü yaxuxü
ya Cori ya Tupana. ⁴Rü nüma ya Cori
ya Tupana rü nhanagürü ta:
“Yudáanecüäxétü tá poxcumaxã
chawéxmex. Rü ngëgumarüxü tá ta
poxcumaxã naétü chawéxmex i guxüma
i duüxügü i Yerucharéüwa maxëxü. Rü

tá ichayanaxoxéxë i ngëma tupananeta i
Baáchicünaxã namaxã i norü tupaucagü
rü norü chacherdótegü. Rü ngëmaäcü rü
woo i naétagü i ngëma chacherdótegü
rü taxúetáma nüxna tacuqxächi. ⁵Rü tá
chanadai i ngëma duüxügü i norü ūarü
dauxnagu īgüxü nax nüxü
yacuqxüügüxüçax ya üäxcü rü
tauemacü rü woramacurigü. Rü
ngëgumarüxü tá ta chanadai i ngëma
chauégagu norü tupananeta i Micóõxü
icuaxüügüxü. ⁶Rü ngëgumarüxü tá ta
ichayanaxoxéxë i ngëma duüxügü i
choxna ixígachixü, rü tama chäuxcax
daugüxü rü tama choxna cagüexü ega
taxacü nanaxwaxegügu”, nhanagürü.
⁷Rü Cori ya Tupanapexewa perüchiane!
Erü ngëma norü ngunexü i äücumaxü i
nagu tá tüxü napoxcuexü rü marü
ningaica. Rü nüma rü ínanamexéxë nax
nadaiaxüçax i ngëma nüxna
ixígachitanüxü. Rü nüma rü marü
nüxna naxu i ngëma tá nadaixü. ⁸Rü
nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü:
“Ngëma ngunexü i nagu tá nadaiaxü i
ngëma duüxügü rü tá chanapoxce i
ngëma Yudáanearü äëxgacügü rü
ngëma äëxgacügü nanegü rü guxüma i

ngēma chorü duűxügü i to i
nachixűanearü tupananetaxü
icuaxügütü.

.....

¹²Rü ngēma ngunexügu rü omümaxä
guxüwama i Yerucharéüwa tá mea
naxcax chadau i ngēma duűxügü i
chixexü ügütü. Rü tá chanapoxcue i
ngēma duűxügü i nhama wíu ya
íchaxchixümarecürükü ixígütü. Rü
nūmagü rü inarüchomare rü taxuguma
narüxinüe rü nügumaxätama
nhanagürügü: ‘Nüma ya Cori ya Tupana
rü taxuxütáma i mexü rüexna chixexü
tamaxä naxü’, nhanagürügü”,
nhanagürü ya Tupana.

.....

2 ¹¡Rü pengataquexegü, Pa
Duűxügü i Tama Āneexü
Cuągxüxü, rü Tupanacax pedaugü!
²¡Rü nüxü perüxoe i ngēma chixexü i
Tupanapexewa pexügütü! ¡Rü naga
pexinüe nhama rü ta nangema i
ngunexü naxüpa nax pexü ínawogüxü
nhama maxéchapaxa buanecü ngexta
cuexürükü, rü naxüpa nax nawa
nanguxü i ngēma ngunexü i äücumaxü i
norü numaxä nagu pexü napoxcuezü!
³Rü ngēmacax name nixi i naxcax
pedaugü, Pa Guxäma i Aixcuma
Napexewa Mecümagüxe rü Naga
Íniüexex. ¡Rü mea napexewa pemaxé!
Rü bexmana ngēmaäcü nüma tá pexü
ínapoxü i ngēma ngunexü i nagu poxcu
ínguxgu.

.....

⁸⁻⁹Rü nüma ya Cori ya Iraéutanüxüarı
Tupana ya guxäétiwa ngéxmacü rü
nhanagürü: “Marü nüxü chaxinü nax
nhuxäcü ngēma Moábitanüxügü rü

Amóútanüxügü chorü duűxügütchiga
chixri yadexagüxü. Erü nūmagü rü
chorü duűxügümäxä naguxchigagü rü
tümaaru naanegu nachocu. Rü
ngēmacax i chama rü chauégagutama
nüxü chixu rü tá chayanaxoxéx i
ngēma Moábitanüxügü rü
Amóútanüxügü guma īanegü ga
Chodómarüxü rü Gomórarüxü. Rü
ngēma norü naane rü tá chuxchuxünecü
chayanguxuchixéx. Rü tá nayucüraane
rü taxuxütáma i taxacürü nanetü nawa
narüxü, rü guxügutáma
nachipétuanemare. Rü ngēma chorü
duűxügü i to i nachixűanewa gagüxüwa
íyaxügütü rü tá nanayauxgü i ngēma
Moábitanüxügü rü Amóútanüxügüarı
naanegü rü noxrü tá nixi.”

.....

Ngēma duűxügü i Yerucharéüwa
yaxügütü rü tá Tupanaaxü
nayaxögü

3 ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nhanagürü: “Pa Yerucharéüx, cuwa
tá chayaxügütexé i duűxügü i
mecümaxü i chauga īniüexü. Rü nūmagü
rü tá chagu nayaxögü. ¹³Rü ngēma
Iraéutanüxügü i Yerucharéüwa
yaxügütü rü taxütáma chixri
natanüxügümäxä inacuax, rü taxütáma
doraxü nixugüe rü tagutáma texéxü
nawomüxéegü. Rü mea tá ínachibüe, rü
tama namuñeäcüma tá inarüngügü”,
nhanagürü.

Tupana rü tá nanataăxexexé i
Yerucharéüçüäxü

¹⁴¡Rü pewiyaegü, Pa Duűxügü i
Chiăucüäx! ¡Rü taăxéäcü picagüxü, Pa

Iraéuanecüäxgü! ¡Rü petaäxē, Pa Yerucharéüçüäxgü, rü guxünema ya perü maxünemaxā petaäxégü! ¹⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü ínayachaxächi nawa i ngēma pocxu i pemaxā naxueguxü rü marü ínanawoxü i ngēma perü uanügü. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya perü äëxgacü rü petanüwa nangexma, rü ngēmacax marü taxucaxma pemuüe. ¹⁶Rü ngēma ngunexügü rü duüxügü rü Yerucharéüçüäxmaxā tá nüxü nixu rü nhanagürügü tá: “¡Petaäxégü, Pa Chiäüçüäxgü, rü tauxü i muümaxā piduxruexü! ¡Rü tauxü i pegü peturaexëëxü! ¹⁷Erü nüma ya Cori ya perü Tupana ixïcü, rü petanüwa nangexma, rü nüma rü poracü nixi, rü pexü tá namaxëëxë. Rü nüma ya Cori

ya Tupana rü tá pemaxā nataäxë. Rü ngēma pexü nax nangechaüxügagu rü ngexwacaxüxü i maxü tá pexna naxä. Rü ngēma nax pemaxā nataäxëxü rü norü taäxëmaxä tá nawiyae”, nhanagürügü tá.

.....

²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Rü ngēma ngunexügügü rü pechixüanegu tá pexü chanutaqueçexëëxë. Rü ngēma perü naanewa rü tá pexü charüngüxëe nax wena mea pexü nangupetüxüçax. Rü ngēmaäcü tá petachiga napexewa i guxüma i duüxügü i nhama i naanewa ngëxmagüxü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngēma”, nhanagürü pexü.

.....

AGEU

(Ayéu)

Tupana nüxna namaxã nacuqxächi
nax naxügüäxüçax ya napata

1 ¹Rü yexguma taxre ga taunecü
ääxgacü yixixgu ga Daríu, rü norü
6 ga tauemacüärü ügügu, rü nüma ga
Cori ya Tupana rü norü orearü uruxü ga
Ayéuwa nidexa. Rü nüxna nanaxã ga
ore ga Yudáaneciäxaru äääxgacü ga
Chorobabé ga Charatié nanecax ixixü rü
chacherdótegürü äääxgacü ga Yuchué
ga Yochadáchi nanecax ixixü. ²⁻³Rü
nhaa nixi ga yema ore ga Ayéuwa nüxü
yaxuxü ga nüma ga Cori ya Tupana ya
guxüätüwa ngëxmacü, rü nhanagürü:
“Nhaa duüxügü rü nüxü nixugüe nax
taxüta nawa nanguxü nax wena
naxügüäxüçax ya chapata. ⁴Exna
pexicatama penaxwaxexü nax mexüne
ya ipatawa pemaxexü, rü yoxni ya yima
chapata rü naxtapüx nügüétügu yixü
nax nachixexü? ⁵Rü chamax ya Cori ya
Tupana ya guxüätüwa ngëxmaxe rü
pemaxä nüxü chixu: jMea penangugü i
pecümagü! ⁶Rü pema rü muxüma i
penetü petogü notürü noxretama i norü
o pibuxgü, pechibüe notürü tama pexü
ningu, rü pexaxegü notürü

petaxawaeama, rü pegü pedüxgü notürü
taguma penaiwe. Rü yíxema puracüxe
rü tanayauxtanü i tümaaru puracü
notürü paxama tükü nagu erü nhama
chacu irügáuxügu tananucuxürükü nixi.
⁷Rü chama ya Cori ya Tupana ya
guxüätüwa ngëxmaxe, rü pemaxä nüxü
chixu: jMea penangugü i pecümagü!
⁸Rü dauxchitawa pexü rü ngëma
mürapewa peyaxü! ⁹Rü nua penana rü
ngëmamaxä wena penaxüx ya yima
chapata! Rü chama rü tá taäxäcü
ngëma changexma rü ngëma tá
ichanawex i chorü üüne. ¹⁰Rü pemax rü
poraäcü pepuracüe nax pexü
nangexmaxüçax i muxü i perü
nanetüärü o, notürü noxretama nixi i
ngëma pibuxgüxü. Rü ngëma penetüärü
o i pechiügu namaxä penguxüxü rü
wüxi i cue nhaxümaxä ichayanatauxexé.
jRü tükü ngëmaäcü nixi? Erü yima
chapata rü naxtapüxicä nügüétü nayi
nax nachixexü rü pemax rü
pepatacäxica pexoégaäxé. Rü chama ya
Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i
ngëma. ¹¹Rü ngëmacax nixi i tama
pexcax chanapuxëëxü rü ngëma
waixümü rü tama mea pexü nayaxëëäxü

i penetügü. ¹¹Rü chama nixí ga íchananguxéexü ga nax yapagüanexü ga peanewa rü maxpúnegüwa, rü tríguncü, rü úwanecü, rü oríwanecü rü guxüma ga taxacü ga petogüxüneçüwa. Rü yema nax yapagüanexügagu rü pexcax ínangu ga taiya rü perü wocagüçax rü ta”, nhanagürü ga Tupana. ¹²Rü nüma ga Chorobabé rü Yuchué rü guxüma ga togü ga duüxügü rü aixcuma Tupanaga naxinüe yerü namuüe ga yexguma nüxü naxinüegu ga yema ore ga Cori ya Tupana Ayéuwa nüxü ixuxü. ¹³Rü yexguma ga nüma ga Ayéu ga Cori ya Tupanaarü orearü uruxü, rü Cori ya Tupanaégagu duüxügumaxä nidexa rü nhanagürü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü. ‘Chama ya Cori ya Tupana rü pexütawa changexma’”, nhanagürü. ¹⁴Rü yemaacü nüma ga Cori ya Tupana rü nanataäxéexë ga Chorobabé ga Yudáanecüäxarü äëxgacü, rü Yuchué ga chacherdótegürü äëxgacü rü guxüma ga yema togü ga duüxügü. Rü yexguma ga nümagü rü yéma naxí rü inanaxügie nax naxügüäxü ga guma napata ga Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü. ¹⁵Rü yexguma taxre ga taunecü Pérchiaanearü äëxgacü yixixgu ga Daríu, rü meama norü 6 ga tauemacüü (setébru) 24 ga ngunexü nixí ga inaxügüäxü ga nax wena namexëegüäxü ga guma Tupanapata.

Ngexwacaxüne ya

Tupanapata rü namexechi

2 ¹Rü gumá 7 ga tauemacü (utúbru) rü norü 21 ga ngunexügu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü orearü

uruxü ga Ayéumaxä nidexa. ²Rü nanamu nax Chorobabémaxä, rü Ychuémaxä, rü guxüma ga yema togü ga duüxügumaxä nüxü yaxuxüçax ga norü ore ga nhaxü: ^{3“}; Texé i petanüwa rü nüxna cuaxächixü ga nax nanhuxraxyxü ga chapata ga noxrix? Rü guma rü namexechi. Notürü nhuxmax nax nüxü pedauxü rü taxuwama name. ⁴; Notürü nataäxë, Pa Chorobabé! ⁵Rü nataäxë, Pa Yuchué ya Chacherdótegürü Äëxgacü! ⁶Rü petaäxëgü Pa Guxüma i Duüxügü! ⁷Rü pora pexüe rü pepuracüe! Erü chama ya perü Cori ya Tupana rü pexütawa changexma. ⁸Rü yexguma Eyítuanewa ínachoxüga perü oxigü rü ichaxuneta rü ngëma Chauäxë rü guxügutáma pexü naxümüçü. Rü ngëmacax taxucaxma pemuuë i nhuxmax. ⁹Rü íxraxü nataxu nax chanaxiäxächixéexü i dauxüguxü i naane, rü nhama i naane, rü ngëma már, rü tá chanamuüexëexë i guxüma i nachixüanegü. Rü ngëma togü i nachixüanegürü duüxügü rü nua tá nanana i norü diërugü rü úirugü. Rü ngëmaäcü ya daa chapata rü tá namexechi. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma erü choxrü nixí i guxüma i diërugü rü úirugü. ¹⁰Rü nhuxmax nax wena namexëexü ya daa chapata rü yexguma noxri naxügxuarü yexera tá namexechi. Rü ngëxguma rü tá ichayanaxoxéexë i guxüma i nu i nhaa nachicawa, rü nua tá petaäxëgü. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma.

18-19Rü nhuxmax daa taunecü rü norü 9
ya tauemacüarü (diciembre) 24 i
ngunexügu nixí i ipenaxügxü nax
penanucuxü ya yimá nutagü ya namaxä
inaxügüne ya chapata. ¡Rü dúcax, rü mea
penangugü! Rü woo i nhuxmax rü

nangearü oxox i perü trígu, rü úwagü, rü
figugü, rü boxragü rü oríwagü, notürü i
nhuxmawena rü tá pexü charüngüxéé rü
tagutáma pexü nataxu i ngëma penetüarü
o”, nhanagürü ya Tupana.

.....

ZACARIAS

(Yacaría)

**Cori ya Tupana rü norü duűxűguna
naxu nax naxcax nawoeguxűcax**

1 ¹Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Daríu rü meama norü 8 ga tauemacügu (nowébru) rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yacaríamaxã nidexa. Rü nüma ga Yacaría rü Berequía nane nixí rü Ídu nixí ga norü oxi. Rü Tupana rü nhanagürü nüxü: ²“Chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe, rü poraäcü namaxã chanu ga yema perü oxigü. ³Rü ngëmacax i nhuxmax rü chanaxwaxe i cutanüxügümäxã nüxü quixu i nhachaxü: ‘¡Chäuxcax pewoegü! Rü chama rü tá pexcax chatáegu.’ Rü chamax i Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixí i ngëma nhachaxü. ⁴Rü tama name nax yema perü oxigürü xü pexígü xü. Yerü yexguma nüxna chaxägagu ga chorü orearü uruügü nax namaxã nüxü yaxuxücax ga chauga nax nüxü naxoexücax ga chixexü ga nacümagü rü chixri nax namaxëxü, notürü ga nümagü rü tama chauga naxñiuechaü rü tama choxü nacuqxüguchaü. Rü chama i Cori

ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ⁵¿Notürü i nhuxmax rü ngexügü yixixü ga yema perü oxigü? Rü chorü orearü uruügü rü ta rü marü nayue. ⁶Notürü yema chorü ore rü yema chorü mugü ga chorü orearü uruügümexëgu chaxüxü, rü perü oxigüwa nangu. Rü nhuxre ga nümagü rü chäuxcax nawoegü, rü naxcax ínicuqxü ga chixexü nax naxügü xü, rü nhanagürü: ‘Aixcuma nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü ngëma törü chixexüäcütama tamaxã nanangupetüxëxé’, nhanagürü: ‘nhanagürü ga Tupana.

**Tupana rü Yacaríaxü nanawex i
wüxi i dauxüciäx i cowaruétüwa
rütogüxü**

⁷Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Daríu rü meama norü 11 ga tauemacügu (feweréru) rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa i chamax i orearü uruxü i Yacaría i Berequía nane ya Ídutaxü nax chixixü. ⁸Rü wüxi ga chütaxügu rü Tupana choxü nüxü nadauxëxé ga wüxi ga norü orearü ngeruxü ga dauxüciäx ga cowaru ga

dauxūétugu aunagüxū. Rü wüxi ga ngatewa yexmaxū ga naixtanüpechitagü norü cowarumaxā nachi. Rü yemaweama nayexmagü ga wüxitücumü ga cowaru ga idauxū, rü to ga idáuxraxū rü to ga icómüxū.⁹Rü chama rü yema dauxūcüäx ga cowaruétugu aunagüxūna chaca rü nhachagürü: “Pa Corix Ɂtaxacügi nixī i ngēma cowaruétugu augüxū?” nhachagürü. Rü nüma ga yema dauxūcüäx ga chamaxā idexaxū, rü choxū nangäxūga rü nhanagürü: “Chama rü tá cuxū chanawex i t̄axacü nax yixigüxū”, nhanagürü.¹⁰Rü yexguma ga yema dauxūcüäx ga naixtanüpechitagü chixū rü nhanagürü choxū: “Nhaagü nixī i Cori ya Tupana nua mugüxū nax nhama i naanegu íyachoeguxūcax”, nhanagürü.¹¹Rü yexguma ga yema togü ga cowaruétugu augüxū, rü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxū ga naixtanüpechitagü chixūmaxā nidexagü rü nhanagürögü: “Guxūwama i nhama i naanegu ítayachoegu, rü guxūma i duūxügü rü nügümäxä ínataäxégü, rü taxuxüma i taxacü i guxchaxüxü itayangaugü”, nhanagürögü.¹²Rü nüma ga yema Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxū ga dauxūcüäx rü nhanagürü: “Pa Corix, Pa Tupana ya Guxâétuwa Ngëxmacüx, rü marü 70 ya taunecüwa nangu nax Yerucharéüciäxgümäxä rü ngēma togü i Yudáanearü ïanecüäxgümäxä cunuxū. ¿Rü nhuxre ya taunecü taxuxü nax wenaxarü cuxū nangechaütümüxü-güxū?” nhanagürü.¹³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü nangechaüäcüma mea yema dauxūcüäx ga chamaxā idexaxüxü nangäxūga.¹⁴Rü yexguma ga

nüma ga dauxūcüäx rü choxū namu nax chaxunagüxū. “Rü nhaa nixī ya Cori ya Tupana ya guxâétuwa ngëxmacü nüxü ixuxū: ‘Chamax rü nüxü changechaüxüchi ya Yerucharéü rü yima maxpüne ya Chiäü.¹⁵Rü yexguma íxrariwatama chanapoxcuchaügu ga yema Yerucharéüciäxgü, notürü yema togü ga nachixünanegüciäx ga yéma chamugüxü rü nanangupetüxéë ga yema poxcu ga Yerucharéüciäxgümäxä chaxueguxü. Rü ngēmacax namaxä chanu i ngēma nachixünanegü i nügü írüporaexü rü taxúguma rüxmüexü.¹⁶Notürü ngēma nax choxū nangechaütümüxügagu ya Yerucharéüciäxgü, rü naxcax chatáegu. Rü tá nüxü chanangúchaüxéë i duūxügü nax wena namexëegüaxüçax ya chapata, rü guxünema ya yima ïane’, nhanagürü ga Tupana.”¹⁷Rü yema dauxūcüäx rü nhanagürü ta choxū: “Nhaa tá nixī i to i ore i tá nüxü quixuxü rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxâétuwa ngëxmacü rü nhanagürü: ‘Rü chama rü tá wena nüxü charüngüxéë ya yima chorü ïanegü nax yamexüçax rü mea iyaxixüçax. Rü wena tá chanataäxéëxéë ya yima maxpüne ya Chiäü. Rü wena tá chanaxunagü nax chorü ïane yixixü ya Yerucharéü’, nhanagürü ya Tupana.”
.....

Wüxi i ngexwacaxüxü i naxchiru i
Yuchuéna naxäxüchiga

3 ¹Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü choxū nanawex ga Yuchué ga chacherdótegüarü äëxgacü. Rü nüma ga Yuchué rü Cori ya

Tupanaarü duǔxüpexegu nachi. Rü Yuchuáerü tígüneçüwawa nayexma ga Chataná ga nüxü ixugüchaǔxü. ²Rü nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxǔcüäx rü Chatanáxü nhanagürü: “¡Nüma ya Cori ya Tupana cuxü nangax! ¡Rü yimátama Cori ya Tupana ya Yerucharéñxü ngechaǔcü rü cuxü nangax! Erü nhaa yatü rü nhama wüxi ya áxwe ya ütxétiwa yaxucürüxü Babiróniaanewa tágexü nixí”, nhanagürü. ³Rü nüma ga Yuchué rü poraäcü naxáñâchichiru rü yemaacü Cori ya Tupanaarü duǔxüpexegu nachi. ⁴Rü yexguma ga yema dauxǔcüäx ga orearü ngeruxü rü norü ngüxéerüñgxü namu rü nhanagürü: “Ngëma ãñachixü i Yuchuéchiru ¡rü ípenacuxuchix!” Rü nhuxuchi Yuchuéxü nhanagürü: “Düçax, rü marü cuxna chanayaxu i ngëma curü pecádu rü ngaxãechirugu cuxü chicuxëx”, nhanagürü. ⁵Rü yexgumatama norü ngüxéerüñgxü namu ga Yuchuéxü yanaixerugüxüçax namaxä ga wüxi ga ngëmataxü ga naxchirutachinü. Rü yemawena rü petachirugu nayacuxëégü. Rü nüma ga yema dauxǔcüäx rü yexmatama nachiecha. ⁶Rü nhuxuchi ga nüma ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü ga dauxǔcüäx rü Yuchuéxü nhanagürü: ⁷“Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü cuxü: ‘¡Chaucümagu ixü rü yanguxëx i guxüma i ngëma cumaxä nüxü chixuxü! Rü ngëguma ngëmaäcü cunaxijgxus, rü cuxmexgu tá chanaxü ya chapata rü naqxtü nax nüxna cudauxǔçax, rü tá cuxna chanaxä i cuchica i natanüwa i nhaa chorü orearü ngeruxü i dauxǔcüäx

i choxü puracüexü. ⁸Rü düçax, Pa Yuchuéx, rü mea ipertüxñüe i guxáma i pemax nax chacherdótegüwa pexügxü! Rü pema rü wüxi i cuaxruxü pexigü naxcax i ngëma mexü i tá ínguxü. Erü paxa tá sua petanüwa chanangoxéx i wüxi i Dawítaxa i chorü duǔxü ya perü äexgacü tá ixíci (Cristu). ⁹Rü chamax rü Yuchuépexegu chanaxü ya wüxi ya nuta ya 7 wa ácüwacü nüxü ngëxmacü. Rü chama tátama yimá nutagu chanaxümatü. Rü nhuxuchi i chama rü wüxitátama i ngunexügü nüxna chanayaxu i norü pecádu i nhaa nachixüane. ¹⁰Rü ngëxguma ngëma ngunexüwa nanguxgu rü tá pegüna pexugü nax perü úwagüpechitawa, rü perü fígugüpechitawa pegümaxä petaäxëgxüçax. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma’, nhanagürü.”

Yacaríá nüxü nadau ga wüxi ga omüaru úrxü rü taxre ga oríwagü

4 ¹Rü yema dauxǔcüäx rü wena chauxcax natáegu, rü choxü ínabaixgü nhama pewa ibaixâchigurüxü. ²Rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Taxacüxü cedula?” nhanagürü. Rü chama rü chanangâxüga rü nhachagürü: “Chama rü nüxü chadau i wüxi i omü i úirunaxcax. Rü norü queruyínupáüwa ne nadagü i 7 i naxchiraxü. ³Rü ngëma omüxtawá narüxüga i taxre i oríwa rü wüxi i norü tígüneçüwawa rü to i norü toxwecüwawa”, nhachagürü. ⁴Rü yexguma ga chama rü nüxna chaca ga yema dauxǔcüäx ga chamaxä idexaxü rü nhachagürü: “Pa Chorü Corix ¿taxacüchiga nixí i ngëma?” nhachagürü.

⁵Rü nüma ga dauxūciäx rü choxü nangäxüga rü nhanagürü. “¿Tama ñexna i nüxü cucusü nax tjaxacüchiga yixixü?” nhanagürü. Rü chama chanangäxüga rü nhachagürü: “Tama nüxü chacuqx, Pa Corix”, nhachagürü. ⁶Rü nüma ga dauxūciäx rü nayadaxëx ga nax yadexaxü rü nhanagürü: “Nhaa nixi i Cori ya Tupanaarü ore i Chorobabéçax ixixü i nhaxü: ‘Tama churaramäü poramaxä rü bai i taxaciü rü to i poramaxä, notürü Chauäxearü poramaxä tá ningu i ngëma chanaxwaxexü’, nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü. ⁷Rü woo nhama taxüne ya maxpúnerüxi yixixgu i guxchaxügü nax tama naxügüäxüçax ya yima Tupanapata, notürü Chorobabépexewa rü tá inayarüxo i ngëma guxchaxügü nhama wüxi ya maxpúne rüdöxöchixéexürüxi. Rü nümatama ya Chorobabé rü tá nayaxücuchi ya yimá nuta ya nawa inaxügücü nax yanguxüçax ya yima Tupanapata. Rü ngëxguma yanguxgu rü nüma i duüxügi rü tagaäciü nhanagürügi tá: ‘¡Namexechi, namexechi ya yima Tupanapata!’ nhanagürügi tá.” ⁸Rü yemawena ga nüma ga yema dauxūciäx rü chamaxä nüxü nixu ga to ga ore ga Tupanawa ne üxü ga nhaxü: ⁹“Rü Chorobabé nixi ga inanucü ga gumá nuta ga naxtapüxiarı ügü ya daa Tupanapata rü nüma tátama nixi i yanguxëeäxü. Rü ngëmawa tá nüxü pecuqx i pemax nax Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü yixixü ya yimá nüma choxü mucü. ¹⁰Rü yema tama aixcuma yaxögüciräxüxi ga yexguma noxri inaxügüga yema puracü, rü nhuxmax nax nüxü

nadaugüxi i Chorobabé nax yanguxëeäxü i nhaa puracü, rü tá nataäxëgü”, nhanagürü. Rü yemawena ga yema dauxūciäx rü nhanagürü ta: “Rü nhaa 7 i omügi rü Cori ya Tupanaxetügüchiga nixi i guxü i nhaa naanegu rüdaunuñe”, nhanagürü. ¹¹Rü chama rü nüxna chaca rü nhachagürü: “¿Taxacüchiga nixi i nhaa taxre ya oríwane i nhaa omücwawa ngëxmagüxi?” nhachagürü.

¹⁴Rü nüma ga yema dauxūciäx rü choxü nangäxüga rü nhanagürü: “Yima taxre ya oríwane rü nachiga nixi i ngëma taxre i duüxügi i marü chíxümaxä ibáeruxü nax naxügüäxüçax i norü puracü ya Tupana ya yimá nhama i naanearü yora ixicü”, nhanagürü.

.....

Cori ya Tupanaarü uneta

8 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü nhaa orexü chamaxä nixu rü nhanagürü: ²⁻³“Nhaa nixi i ore i chamax i Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmaxe nüxü chixuxü: ‘Rü nüxü changechaü ya yima maxpúne ya Chiäü rü ngëmacax poraäciü choxü nachiqux. Rü Yerucharéüçax tá chatáegu nax ngëma changemaxüçax. Rü ngëxguma chatáeguxgux rü yima īane ya Yerucharéü rü īane ya Aixcuma Chauga īnünemaxä tá nanaxugü. Rü ngëgumarüxi ta ya yima chorü maxpúne ya Chiäü rü Maxpúne ya Ünenemaxä tá nanaxugü. ⁴Rü chama i Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmaxe rü nhachagürü: Wena táxartü norü caxüxümaxä Yerucharéüarü plazagüwa tá naxi i yaxguäxgü i yatüxügi rü ngexügi nax

ngéma yanatogüxüçax rü nataäxégüxüçax.
 5 Rü ngëgxumarüxü ta i buxügü i
 yatütxügü rü ngexügü, rü tá nanapáxexé i
 Yeruchareüiarü plazagü rü ngéma tá
 naxñüçaxwaxegü. 6 Rü ngëgxuma
 ngëmaäcü wena namexgu ya Yerucharéü
 rü chorü duütxügü i númera yaxügxü rü tá
 nabaiñächie, erü taguma nagu narüxñüe
 nax wena tá namexü ya yima ñane. Notürü
 chäuxcax rü taxuxüma naguxcha i ngéma.
 Rü chama i Cori ya Tupana ya guxäétüwa
 ngëxmaxe nüxü chixu i ngéma. 7 Rü
 chama rü tá íchananguxüxexé i ngéma
 chorü duütxügü i petanütxügü naxmexwa i
 ngéma nachixüane i perü léstewaama
 ngëxmaxü rü ngéma nachixüane i perü
 oéstewaama ngëxmaxü. 8 Rü
 Yeruchareüwa tá chanagagü nax ngéma
 namaxëxüçax. Rü nümagü rü tá chorü
 duütxügü nixí, rü chamax rü tá norü
 Tupana ya ixaixcumacü rü mea namaxä
 icuácü chixí”, nhanagürü. 9 Rü nüma ya
 Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü
 rü nhanagürü pexü: “Pema rü yexguma
 noxitama nanucuxgu ga gumá nutagü ga
 chapataaru ütgü rü yexgumacürüwa nixí
 ga nüxü pexñüexü ga chauga ga chorü
 orearü uruügüwa pemaxä nüxü chixuxü.
 ¡Rü nhuxmax rü pora pexüe nax mea
 peyanguxëexüçax i ngéma puracü! 10 Rü
 yexguma taxüta inaxügüga ga chapataaru
 puracü rü nataxuma ga perü natanü
 naxcax ga perü puracü rü perü wocagüarı
 puracü. Rü yema perü uanügügagu rü
 äüçümäxüwa peyexmagü rü chamatama
 rü pegümäxä pexü chanuexexé. 11 Notürü
 i nhuxmax rü tümacax ya yíxema daa ñane
 ya Yeruchareüwa íyaxügüxe, rü taxütáma
 yema ngunexügü ga ngupetügxüñüxü
 nixí. Rü chama ya Cori ya Tupana ya

guxäétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü
 i ngéma. 12 Erü ngéma taäxé rü tá
 petanüwa nangexma. Rü ngéma perü
 úwanecü rü tá meama nixo. Rü
 dauxüguxü i naanewa tá nariüngu ya puciü
 nax ngëmaäcü i penetügü i peanewa
 ngëxmagüxü namuarü oóxüçax”,
 nhanagürü.

.....

20 Rü nüma ya Cori ya Tupana ya
 guxäétüwa ngëxmacü rü nhanagürü:
 “Muxüma i togü i nachixüanegüarı
 ñanegüciäx rü tá nua naxí nax choxü
 yacuaxüügxüçax. 21 Rü ngéma duütxügü i
 wüxi ya ñanecüäxgü rü náí ya
 ñanecüäxgüna tá naxugüe rü nhanagürügü
 tá: ‘¡Ngíxä naxcax tadaugü ya Cori ya
 Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü, rü ngíxä
 norü ngüxëecax ítacagü!’ nhanagürügü tá.
 Rü ngéma togü i duütxügü rü tá
 nanangäxügagü rü nhanagürügü tá: ‘Toma
 rü tá ta ngéma taxi’, nhanagürügü tá. 22 Rü
 ngëmaäcü tá muxütáma i duütxügü i muxü
 i nachixüanewa ne ñxü rü Yeruchareüwa tá
 naxí nax chäuxcax yadaugüxüçax nax
 nüxü charüngüxëexüçax”, nhanagürü ga
 Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü.

.....

Iraéutanüxügüarı äëxgacü rü tá ínangu

9 9 ¡Rü poraäcü petaäxégü, Pa
 Chiáüciäxgü! ¡Rü perü taäxemäxä
 pewiyaegü, Pa Yeruchareüciäxgü! Erü
 pexcax ínangu ya perü äëxgacü ya poracü
 ya mea pemaxä icuácü. Notürü i nüma rü
 tama nügi niucahxüñäcüma ínangu. Rü
 wüxi i búruxaciëtügumare ínangu. 10 Rü
 nüma rü tá inayanaxoxexé i
 Efraítanüxüiarü churaragüweü, rü ngéma

Yerucharéūcüäxgüarı churaragüarı
cowarugü, rü yima würagü ya dai namaxã
naxügüne. Rü guxü i nachixüanegüçax tá
nanaxunagü i taãxẽ. Rü tá namaxã inacuax
i ngëma naane i Már i Mediterániuwa
ixügüxü rü nhuxmata Már i Dauchiüxüwa
nangu. Rü ngëma naane i taxtü i Eufrátewa
ixügüxümaxã tá inacuax rü nhuxmata
guxüwama i nhama i naanewa nangu.

.....

12 ¹⁰Rü nhanagürü ga Tupana:
“Ngëma Dawítaagütanüwa rü
Yerucharéūcüäxgütanüwa tá chanamu i
Chauãxẽ nax yamecümäxüçax rü
yumüxëgu naxñüexüçax. Rü ngëgxuma
nüxü nadaugigü ya yimá
nacanapacütüxügüäcü rü tá nangechaügü.
Rü naxcax tá naxauxe nhama wüxi i nane
i nügümäxä wüxicacüçax naxauxexüxüxü.
Rü nhama nüxíraxüçü ya nane yuxgucax
naxauxegurüxü tá naxcax naxauxe”,
nhanagürü ga Tupana.

.....

Yerucharéūçax tá ínayaxüächi i
norü uanügü

14 ¹Rü marü ningaica i Cori ya
Tupanaarü poxcu, Pa
Yerucharéūcüäxgüx. Rü ngëgxuma

ínanguxgu, rü perü uanügü rü
pepexewa tátama nügü nayanu i perü
ngëmaxügü i pexna napuxüxü. ²Rü
düçax, Pa Yerucharéūcüäxgüx, rü
ngëma ngunexügu rü nüma ya Cori ya
Tupana rü tá guxü i nachixüanecüäxü
nangutaquexexëx nax pemaxä nügü
nadaixüçax. Rü nagu tá nachocu ya
yima perü ñane, rü wüxicigü ya
ípatagü rü tá nanadeäcu. Rü ngeäxgü rü
tá tükü ínayauxü rü tá tümamaxä
namaxë. Rü ngäxü i petanüxügü rü tá
nayagagü. Rü ngëma norü to i
ngäxüxica tá ngëma nayaxügü.

Tupana rü tá Yerucharéūcüäxgüarı
uanügüxü narüporamae

³Notürü ngëmawena i nüma ya Cori ya
Tupana rü tá ngëma nachixüanegümaxä
nügü nadai nhama churaragü norü
uanügümäxä nügü daixgurüxü.

.....

⁹Rü ngëma ngunexügu rü nüma ya
Cori ya Tupana rü äëxgacü tá nixí i
guxüwama i nhama i naanewa. Rü
nuxicatátama äëxgacü nixí rü
nataxutáma i to i naéga i duüxügü nüxü
icuaxügüxü.

.....

MALAQUIAS

(Maraquía)

Iraéutanüxügüxü
nangechaű ya Tupana

1 ¹Rü nhaa nixí i ore i Cori ya
Tupana Iraéutanüxügümaxã nüxü
ixuxü nawa ya orearü uruxü ya
Maraquía. ²⁻³Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nhanagürü: “Chama rü pexü
changechaű”, nhanagürü. Notürü i
pemax rü penangäxüga rü nhapegürögü
nüxü: “¿Nhuxäcü nüxü tacuax nax toxü
cungechaxüxü?” nhapegürögü nüxü. Rü
önüma ya Cori ya Tupana rü pexü
nangäxüga rü nhanagürü: “Chama rü
gumá nüxcümaűcü ga perü oxi ga
Yacúxü changechaű rü ngëmawa pexü
chanawex nax nhuxäcü poraäcü pexü
changechaxüxü. Rü woo nügüeneegü
nax yixigüxü notürü Yacúxü
changechaű rü Echaúxü chaxo. Rü yema
perü oxi ga Yacúxü changechaűxürükü
nixí i pexü changechaűxü. Rü tama
Echaúmaxã chataäxë rü yemacax norü
naane i mäxpüneane nax yixixü rü
chianexü i taxúema ixäpataxüxü
chananguxuchixëxë, rü naexügü i
düraexü nawa changexmagüxëxë”,
nhanagürü.
.....

Cori ya Tupana rü
chacherdótegüxü ningagü

“Rü nüma ya Cori ya Tupana ya
guxüétüwa ngëxmacü rü
chacherdótegüxü nhanagürü: “Rü
buxügü rü nanatügxü nangechaű, rü
ngëma naxütaxügü rü norü coriga
naxinü. Rü chama nax Penatü chixixü
¿rü tijxcü i tama choxü pengechaűxü?
Rü chama nax perü Cori chixixü ¿rü
tijxcü i tama chauga pexinüexü?
Notürü i pemax rü choxü pexo, rü naetü
nhaperügü: ‘¿Taxacüwa i cuxü
taxoxü?’ nhaperügü. ⁷Rü pema rü
chorü ämaregürü guchicaxüwa penana
i ämaregü i tama imexü, rü ngëxguma
rü ipeca rü nhaperügü: amaregürü
‘¿Taxacüwa i chixexü cumaxã taxüexü?’
nhaperügü. Dúcax, pema rü chixexü
chamaxã pexüe erü chorü
ämarechicawa penana i ämare i tama
imexü. ⁸¿Exna tama pexcax nachixe ega
woo naxüna i ngexetüxü rüexna
ngemaeparaxü rüexna idaxawexü
chäuxcax piguxgu? ¡Rü éecü perü
äëxgacügüxütawa penana nax
ngëmaäcü nüxü pecuáxücxax ngoxi
taäxäcü pexü nayauxgüä i ngëma perü

āmaregū!” nhanagürü. ⁹Rü dūcax, Pa Chacherdótegūx, rü Tupanana peca nax nüxū pengechaütümüxūxūcax! Notürü ngēxguma chixemarexū i āmaregū nüxna pexāgūx i rü taxütáma nagu perüxñüe nax ngēmaxaxā nataäxexū i nümax!

.....

**Tupana rü chacherdótegūxū
naxucuxē**

2 ¹Rü Tupana ya guxāétuwa ngēmacü rü nhanagürü: “Nhuxmax, Pa Chacherdótegūx, rü nhaa nixī i chorü ucuxē i pexcax ixixū: ²Rü dūcax, rü name nixī i chauga pexñüe rü chanaxwaxe i aixcuma choxū pengechaügū. Rü ngēxguma taxütáma chauga pexñüegu rü chama rü tá guxchaxū pemaxā chaxuegu. Rü nhuxmax nax tama aixcuma choxū pengechaügūxū rü chama rü ngēma perü natanü i peyauxgūxū naxcax nax chacherdótegū pexigūxū rü tá perü guxchaxūruxū chayanguxuchixē”, nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxāétuwa ngēmacü. ³Rü nhanagürüama: “Chama rü tá pexna chanayaxu i ngēma puracü ga pexna chaxāxū. Rü pechiwegu tá chanawogü ya yima naxüunaügü i ngēma naxünagü i chauxcax pedaixū. Rü wüxigu yima naügūmaxā tá pexü íchawogü i pemax. ⁴Rü ngēmaäcü düxwa tá nüxū pecuax nax chamax yixixū i pexna chaxāxū i nhaa ucuxē nax naxcax pexoeguxūcax i ngēma chorü mugü ga perü oxi ga Lewímaxā nüxū chixuxū. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxāétuwa ngēmaxe nixī i nüxū chixuxū i ngēma. ⁵Rü yema chorü uneta ga Lewímaxā chaxueguxū rü nüxna

chanaxā nax duüxügüiaxū nangexmaxūcax i maxū rü taaxē. Rü Lebína chanaxā ga yema uneta yerü chanaxwaxe nax chauga naxñüxū rü choxū namuñxū. Rü nüma rü aixcuma chauga naxñü rü choxū nangechaü. ⁶Rü nüma ga Lewí rü mexümaxā nanangúexēxē ga duüxügū rü taguma chixexūmaxā nayaxucuxē. Rü nüma rü aixcuma chamaxā naxämüçü rü togümaxā tataäxegü. Rü tamu ga guxema duëxegü ga chixexūna tükü ínanguxüxēxē. ⁷Rü wüxi i chacherdótearü puracü nixī nax duüxegü tükü nangúexēxū nax choxū tacuaxguxūcax. Rü ngēmacax name nax guxüma i duüxügū naxüitäwa ixü nax tükü nangúexēxūcax, erü chama nax guxāétuwa changexmaxū rü nüxū chaxuneta nax chorü orearü uruügū yixigüxūcax. ⁸Notürü i pemax, Pa Chacherdótegūx, rü nüxna pexigachi i ngēma ore i mexü. Rü ngēma perü nguxēetae i chixexūmaxā muxema ya duüxegü chixexügu tükü peyixexē. Rü ngēmaäcü i pemax rü ípeyatöxexē ga yema uneta ga Lewímaxā nüxū chixuxū. ⁹Rü ngēmacax i chamax rü chixexü pemaxā chaxuegu nax guxüma i duüxügū rü chixexūmaxā pexü nadaunüxūcax rü pexü naxoeguxūcax. Erü ngēguma duüxüguxū pexucuxegüga rü tama mea wüxigu pegü pexucuxegü. Rü ngēma nhachagürü i chamax ya Cori ya Tupana ya guxāétuwa ngēmaxe.”

**Tama Tupanamaxā nixaixcumagü
ga Iraéutanüxügū**

¹⁰ ¿Exna tama i yimátama yixixū ya Tanatü ya guxäxüma ücü? ¹¹Rü tüküxü i

nhuxmax yigü tawomüxëxë ya wüxíechigü, rü ngëmaäcü tama tayanguxëxë i ngëma mugü ga Tupana törü oxigümaxä nüxü ixuxü? ¹¹Rü ngëma Yudáanecüägxü rü tama Tupanaga naxñüe, rü taxü i chixexü naxügi i Yerucharéüwa rü Iraéuanewa. Rü ngëma Yudáanecüägxü nanaxäüächixëxë ya yima Tupanapata ya üünene ya nüma nüxü nangechaxüne, erü ngëma yatügi i Yudáanecüägxü rü ngexügü i tupananetaxü icuaxüügüxümaxä nixäxmägxü. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chierüna iyanaxoxëëägu i ngëma duüxügü i nua tachixüanewa ngëma chixexü ügüxü, rü nüétama ega woo taxacürü duüxü yixixgu rü woo ãmare ngëma Tupanapatawa nangexgu. ¹³Rü pema nax ngexügü i tupananetaxü icuaxüügüxümaxä ixäxmägxü, rü naétü pegüxüetümaxä peyawaixëxë i Cori ya Tupanaarü ãmarearü guchicaxü rü taxü i perü ngechaümaxä pexauxe erü nüma ya Cori ya Tupana rü tama namaxä nataäxë i ngëma perü ãmare. ¹⁴Rü pemax rü ípecagüama rü nhaperügü: “¿Tüxcüü tüxna nixügachi ya Tupana?” nhaperügü. Rü pemaxä tá nüxü chixu nax tüxcüü nax yixixü, erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nadau i ngëma chixexü i cuxixü namaxä ga yema uneta ga ngimaxä nüxü quixuxü ga yema nge ga ngimaxä quingicü ga yexguma cungextüxügu. Rü cumüci iyixü, rü nüxü quixu nax ngimaxä tá quixaixcumaxü. ¹⁵¿Rü tama ẽxna yimátama Tupana yixixü ya naxicü i taxüne rü taäxë? ¿Rü taxacü nixü i pexü

nanaxwaxexü ya Tupana? Rü ngëma pexü nanaxwaxexü nixü nax noxrü yixigüxü i ngëma pexacü. ¡Rü mea nüxna pedax i perü maxü! Rü tama name i nüxü icuyarüngüma ga yema uneta ga cuxmaxmaxä nüxü quixuxü ga yexguma cungextüxügu ngimaxä cuxäxmägxu. ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Iraéutanüxügüarü Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “¡Nüxna pedax i perü maxü! Rü tama name nax pidoraexü. Rü chamax rü tama namaxä chataäxë i ngëma yatü i naxmaxü ítáxü rü ngëmaäcü nachixexëëxü i norü maxü”, nhanagürü.

Tupana rü tá nanapoxcue i ngëma chixexü ügüxü

¹⁷Rü pema rü perü dexamaxä marü düxwa peyapaxëxë ya Tupana. Rü ngëmaétüwa i pemax rü ípecagüama rü nhaperügü: “¿Rü nhuxü nhatarügü i tomax rü ngëmacax tayapaxëëxü nax toxü naxnínxü?” nhaperügü. Rü dúcax, pema rü nhaperügü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü namaxä nataäxë i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü rü taxütáma nanapoxcue”, nhaperügü. ¿Tama ẽxna peyaxögü nax Tupana rü aixcumacü yixixü?

3 ¹¡Düçax, rü mea iperüxñüe! Erü nüma ya Cori ya guxäétüwa ngëxmacü rü nhanagürü pexü: “Chama rü chaugüpexe tá chayamu i chorü orearü ngeruxü nax yoxni chauxüpa nügü íyamexëégüxüçax i duüxügü”, nhanagürü. Rü yimá Cori ya naxcax pedaxü rü ngürüächi tá napatagu naxücu. Rü ngëmaäcü tá ínangu ya yimá perü maxëëeruxü ga Tupana nüxü

ixucü ga yexguma perü oxigümaxä inaxunetagu. ²¿Notürü texé tá namaxä tapora ya yimá Cori i ngëma ngunexü i nagu ínanguxü? ¿Rü texé tá napexegu tachiamä? Erü ngëgxuma ínanguxgu rü nhama üxüema i úiruxü mexëexürükü tå tükü nanamexëx i törü maxü, rü nhama wüxi ya chaúrükü tá nixí nax guxüma i törü ãúachixü ínayixëexü. ³Rü nüma ya Cori rü tá nanamexëx i ngëma chacherdótegü i Lewítaagüarü maxü nhama diërumü rü úiru norü üxaxüçax üxüwa iguxürükü. Rü ngëmawena rü tá marü name i ngëma chacherdótegü nax Cori ya Tupana naxwaxexüäcü ngëma napexewa nangegüäxü i norü ámaregü. ⁴Rü ngëgxuma i nüma ya Cori ya Tupana rü tá namaxä nataäxë i ngëma Yudáanecüäxgüarü ámaregü rü Yerucharéüäxgüarü ámaregü yexguma noxri duüxügüarü ámaregümaxä nataäxégurükü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Chama rü tá aixcuma pexna chaca i perü chixexüçax. Rü chama tátama nüxü chixugüe i ngëma yuüexü, rü ngëma nai i ngemaxä maxëxü, rü ngëma chauégamaxä nügü ípoxüxü, rü ngëma norü puracütanüxügümaxä rü yutegüxemaxä, rü taxcuxemaxä chixri cuäxgüxü. Rü tá nüxü chixugüe i ngëma chixri tumamaxä maxëxü ya duüxëgi ya to i nachixüanecüäxgü rü ngëma tama chauga ínüexü.

Ngëma dízmu rü ámaregü i Tupanaarü ixixü

⁶Chama nixí ya Cori ya Tupana chixixü. Rü taguma naxüchicüxü i chorü

íñü. Rü ngëmacax i pemax Pa Iraéutanüxügüx, rü tama ipertüxoxü erü guxüguma choxü pengechaütümüxügü. ⁷Pema rü chorü mugüna pexigachitanü, yema nüxcümaüxü ga perü oxigü choxna ixígachixürükü. Rü tama naga pexñüechaü i ngëma chorü mugü. Notürü i nhuxmax i chamax i Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmaxe rü nhachagürü pexü: ‘Chauxcax pewoegu! Rü chama rü tá pexcax chatáegu’, nhachagürü. Notürü i pemax rü nhaperügü: ‘¿Rü taxacüwa chi i cuxcax tawoeguxü?’ nhaperügü. ⁸Rü nhuxmax i chama rü pexna chaca: ‘Exna namexü yixixü i wüxi i duüxü rü choxü nangíxü? Rü dúcax i pemax, rü aixcuma nixí i choxü pengíexü. Rü ngëgxuma rü ta rü ípecagüamaxü rü nhapegügüxü: ‘¿Rü taxacüwa i cuxü tangíexü?’ nhapegügüxü. Rü dúcax, rü choxü pengié nawa i ngëma dízmugü rü ámaregü i choxrü ixixü. ⁹Rü guxäma i pemax i nhaa nachixüanecüäx ixígüxe rü choxü pengié, rü ngëmacax tá chixexü pemaxä chaxuegu. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmaxe nüxü chixu i ngëma. ¹⁰¡Rü chapataarü diëruchiügu peyaxü i ngëma diëru i choxrü ixixü! Rü ngëmaäcü tá nangema i ñona i chapatawa. ¡Rü dúcax, choxü pexü! Rü ngëmaäcü tá nüxü pedau nax dauxüguxü i naanearü ñäx chiwäxanaxü rü peétügu chanabaxü i ngëma mexü. ¹¹Rü penetü rü tá mea nixo erü chama tá nüxna chadau nax taxuxütmáma i naweane rü daweane nachixexëexü i ngëma penetügüarü o. ¹²Rü guxütmáma i togü i nachixüanegü rü tá pexü nixuchigagü nax ípetaäxégüxü erü

pemax rü tá pexű nangexma i wüxi i nachixűane i mexechixű. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxãétuwa ngëxmaxe nüxű chixu i ngëma.”

Tupanaaxű nangechaütümüxű i norü duűxűgű

¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Pemax rü poraäcü chixexű chamaxã pexugüe. Rü ngëguma rü ta ípecaama: ‘Taxacürü chixexű nixi i cumaxã tixugüxű?’ nhapegürügű. ¹⁴Rü nhaa nixi i ngëma nüxű pexuxű: ‘Taxuwama name i Tupanaaxű nax ipuracüexű. ¿Rü t̄axacürü mexű tayaxu i ngëguma naxüxgu i ngëma nüma tüxű namuxű? ¿Rü t̄axacüwa tüxű name nax ingechaügüxű ega t̄axacürü chixexű ixügugu i napexewa ya Cori ya Tupana ya guxãétuwa ngëxmacü? ¹⁵Rü yixema rü nüxű tadau i ngëma duűxűgű i nügü írütagüxű rü nataäxegü. Rü ngëma chixexuarü üruügű rü guxüma i t̄axacü i naxügüxűwa rü mea nüxű ínanguxuchi. Rü woo Tupanaxű naxügugu rü taxuxüma i poxcu naxcax ínangu’, nhaperügugű”, nhanagürü ga Tupana. ¹⁶Rü yexguma ga yema duűxűgű ga Tupanaga ñüexű rü wüxicigü namücumaxã nidexa ga Cori ya Tupanachiga. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü inartüxňi ga yema nüxű yaxugüxű. Rü napexewa ga Tupana rü wüxi ga poperagu nanaxümatü ga naéga ga yema duűxűgű ga naga ñüexű rü namaxã taäxegüxű nax taguma texé nüxű rüngümaxüçax. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétuwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Chamax rü íchanamexéx i wüxi i ngunexű i nagu tá wena chorü

duűxűgű yixígüxű. Rü nhama wüxi i papá i nane i nüxű puracüxűxű nangechaütümüxűgű. ¹⁸Rü ngëguma i pemax rü tá nüxű pecuqxächitanü nax nhuxäcü tama nawüxiguxű i ngëma mexű ügüxű namaxã i ngëma chixexű ügüxű. Rü ngëgumarüxű ta i ngëma choxű icuaxüügüxű rü tama namaxã nawüxigu i ngëma tama choxű icuaxüügüxű”, nhanagürü ya Tupana.

Ngunexű i Cori ya Tupana nagu tá ínguxűchiga

4 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétuwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Rü ningaica i ngëma ngunexű i äücumaxű i nagu tá chanapoxcuexű i ngëma chixexű ügüxű nhama üxiemawa yaxaexürüxű. Rü guxüma i ngëma duűxűgű i nügü írütagüxű rü chixexű ügüxű rü nhama maxë i pacü i üxüxtüwa yataxuchichapaxacürüxű tá nixigü. Rü ngëma ngunexűgu rü guxütmáma nixae rü taxuxütáma ínayaxügű. ²Notürü i pemax nax aixcuma choxű pengechaügüxű rü ngëma chorü üüne rü nhama üäxcü i pexű baxixürüxű tá maxű pexna naxã, rü tá petaäxegü. Rü pemax rü taäxemaxã tá piyuxnagütanü nhama wocaxacügű naxpüüwa iyayixürüxű. ³Rü ngëma ngunexű i äücumaxű i nagu chapoxcuexű i ngëma chixexű ügüxű rü pema rü nawa tá pengagü i ngëma chixexű ügüxű nhama waixümütxewa pengagüxürüxű. ⁴¡Rü nüxna pecuqxächi ga yema mugü ga chorü duű ga Moichéna chaxaxű ga maxpüne

ga Chinaíwa! Rü yema ucuxëgü rü
mugü rü guxüma ga Iraéutaniügüicax
nixí nax nümagü naga naxñüexüçax.
⁵Rü dúcax, nua tá pexcax chanamu ya
chorü orearü uruxü ya Ería naxüpa i
ngëma ngunexü i ããcümaxü i nagu
chapoxcuexü i ngëma chixexü ügüxü.
⁶Rü nüma ya Ería rü duüxügümäxä tá
nüxü nixu i chorü ore nax papágü rü

nanegümäxä nangüxmüexüçax, rü
nüma i nanegü rü nanatügümäxä
nangüxmüexüçax. Erü ngëxguma tama
nüxü naxoegu i norü chixexügü rü
chama rü tá ngëma chaxü rü
noxtacüma tá chanapoxcue i ngëma
nachixüanecüäx i duüxügü, rü
noxtacüma tá chayanaxoxëxë”,
nhanagürü ya Cori ya Tupana.